

NUEVO TESTAMENTO

EN EL MIXTECO DE OCOTEPEC

La Liga Bíblica

Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en el mixteco de Ocotepc

La Liga Bíblica 1M primera edición 1977 [mie]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por

© La Liga Bíblica 1977

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- ▶ Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- ▶ No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- ▶ Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

PRÓLOGO

Este libro es la parte de las Sagradas Escrituras que constituye el Nuevo Testamento de nuestro Señor Jesucristo, el cual ha sido traducido al idioma mixteco del oeste del distrito de Tlaxiaco, estado de Oaxaca.

El Nuevo Testamento fue escrito originalmente en el idioma griego. Esta traducción al mixteco está basada en el manuscrito griego llamado Textus Receptus, que fue el que utilizó Casiodoro de Reina en 1569 para hacer su traducción al español. Cipriano de Valera también lo utilizó en su revisión de 1602.

Los traductores del Nuevo Testamento al mixteco, al emprender su tarea, tuvieron dos objetivos principales: 1) tratar de comprender a fondo el significado que el original expresa, y para ésto, se refirieron al manuscrito griego y a varios comentarios de la Biblia; y 2) tratar de comunicar este significado lo más natural y claramente posible en el idioma mixteco. Para realizar esta labor, los traductores contaron con la valiosa cooperación de varios habitantes nativos del área mixteca, por lo cual desean expresarles su más profunda gratitud.

Hay algunas palabras griegas que tienen un significado muy complejo y no se pueden traducir al mixteco con una sola palabra. Es por eso que en ocasiones ha sido necesario expresar las por medio del uso de dos o tres palabras mixtecas, o usar frases descriptivas más largas para expresar mejor el significado exacto del texto original.

La gramática varía mucho entre el griego y el mixteco. Si se tradujeran literalmente las figuras o formas retóricas del griego, a veces no se entenderían o se entenderían mal en el mixteco. Por lo tanto, los traductores han procurado expresar el significado del original de una manera natural en el mixteco. Para lograrlo, han escogido las construcciones gramaticales, el orden de las oraciones, las figuras retóricas y el estilo propio, no del griego ni del español, sino del mixteco.

En algunos casos, para poder comunicar a los hablantes del mixteco el mismo mensaje que el original en griego comunicaba a los lectores de la antigüedad, los traductores han decidido explicar detalladamente y

con claridad aquella información que se encuentra sólo implícita en el manuscrito griego.

La traducción mixteca contiene unas referencias que varían un poco de las que se encuentran en la traducción al español; el propósito de estas referencias es que sirvan de ayuda a aquellos que apenas comienzan a estudiar la Biblia.

ACLARACIONES

En el mixteco la letra **x** se pronuncia como en la palabra “Xola” en castellano. Se pronuncia como en las siguientes palabras mixtecas:

xīnī	la cabeza	ixi	el pelo
xīcū	la sobrina	xītīn	la nariz
xōo	la falda de lana	xīcō ní	vende usted

Las 5 vocales del mixteco son las mismas como en el castellano. También se encuentran nasalizadas, es decir, la palabra se pronuncia con aire saliendo por la nariz. Estas palabras tienen la letra **n** al final de la palabra para indicar que las vocales son nasalizadas. Fíjense en los siguientes pares de palabras cómo cambia la pronunciación cuando se escribe la **n** al final.

cāa	el metal	cuáá	ciego
cāan	acostumbrarse	cuáán	amarillo
tutū	el papel	xehe	el anillo
tutun	la leña	xēhen	la grasa

Así que, todas las palabras con vocales nasalizadas terminan con **n**. La **n** no se pronuncia como en el castellano, sino que indica la nasalización de las vocales.

La letra **h** no es como la del castellano. En el castellano no se pronuncia, pero en el mixteco es una letra muy importante. Indica una pausa entre dos vocales, y sirve para indicar la diferencia entre palabras como éstas:

ndōo	la caña	sama	cambiar
ndōhō	el tenate	sahma	la ropa
ndeyu	la comida	yaā	la canción
ndēhyū	el lodo	yaha	el chile
cūnī dē tī			él quiere el animal
cuhnī dē tī			él amarrará el animal

Los Tonos

El mixteco es una lengua muy hermosa por ser tonal. Tiene muchas palabras con las mismas letras, pero cambian de tono.

Hay tonos altos, de los cuales se dice en mixteco: **scáa ó tāchī ō**. Se indican estos tonos altos con el acento alto sobre las vocales, así: **á é í ó ú**

Las siguientes palabras se pronuncian con tono alto en la primera vocal:

chílu	el gato	jíca dē	él está andando
sáma	cambia	ndíco ña	ella está moliendo

Las siguientes palabras se pronuncian con tono alto en ambos vocales:

yútú	el mecapal	viéhé	la puerta
jíca	lejos	yúhú dē	el tiene miedo

También hay tonos bajos, de los cuales se dice en mixteco: **snúu ó tāchī ō**.

Se indican estos tonos bajos con el acento bajo sobre las vocales,

así: **ā ē ī ō ū**

Las siguientes palabras se pronuncian con tono bajo en la primera vocal:

tēe	el hombre	cūñu	la carne
quīsi	la olla	ndōo	quedar

Las siguientes palabras se pronuncian con tono bajo en la segunda vocal:

saā	el pájaro	yavī	el hoyo
ñuhūn	el fuego	tacā	el nido

Los tonos medios no necesitan signo. Véase por ejemplo estas palabras que no tienen ni tonos altos ni tonos bajos, sino tonos medios:

quiti	el animal	ndute	el agua
vehe	la casa	yuu	el petate

Así que, los tres tonos son bajo, medio y alto, y son más o menos como las notas musicales o solfa: do mi sol.

El tono bajo se puede comparar con la solfa ‘do’.

El tono medio se puede comparar con la solfa ‘mi’.

El tono alto se puede comparar con la solfa ‘sol’.

Véase los cambios de tono en la primera vocal de las siguientes palabras:

yáhá	color café
yaha	chile
yāha	pasar

Enseguida hay tres palabras que nos muestran los tres niveles de tono:

Yúhú dē	él tiene miedo
yuhú dē	su boca de él
yūhú dē	él tendrá miedo

Ahora véase como se cambian estas palabras que tienen las mismas letras, pero cambian de tono:

vico	la fiesta	cáhvi dē	él está leyendo
vīcō	la nube	cahvi dē	él va a leer
yucu	el cerro	náquete ña	ella está lavando
yūcū	la hierba	naquete ña	ella va a lavar
iin	uno	cána dē	él está llamando
īin	nueve	cana dē	él va a llamar

Ahora, para acostumbrarnos a leer los tonos, vamos a pronunciar despacio las siguientes frases, fijándonos muy bien en los tonos:

vāha íyó	está bueno
sūchí lúlí	el niño
jínī dē cahvi dē	él sabe leer
cúun sāvī	está lloviendo
cuun sāvī	va a llover
cúsīi inī ni	yo estoy contento
cúsīi inī ní	usted está contento

ÍNDICE

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	69
SAN LUCAS.....	110
SAN JUAN	181
HECHOS	232
ROMANOS.....	302
1 CORINTIOS.....	331
2 CORINTIOS.....	358
GÁLATAS.....	376
EFESIOS.....	387
FILIPENSES.....	397
COLOSENSES.....	404
1 TESALONICENSES.....	411
2 TESALONICENSES.....	417
1 TIMOTEO.....	421
2 TIMOTEO.....	429
TITO	435
FILEMÓN	439
HEBREOS.....	441
SANTIAGO.....	462
1 PEDRO.....	470
2 PEDRO.....	478
1 JUAN	483
2 JUAN	490
3 JUAN	492
JUDAS	494
APOCALIPSIS.....	497

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Lc. 3.23-38)

1 Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūū tatā Abraham.

²Abraham nī ncuu dē tatā Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatā Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatā Judá jíin ndá ñanī dē.

³De Judá nī ncuu dē tatā Fares jíin Zara, de naná ndúū dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatā Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatā Aram.

⁴De Aram nī ncuu dē tatā Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatā Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatā Salmón.

⁵De Salmón nī ncuu dē tatā Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatā Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatā Isaí.

⁶De Isaí nī ncuu dē tatā David, tēe nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatā Salomón, de naná dē, xihna cā nī ncuu ña ñasíhí Urías.

⁷De Salomón nī ncuu dē tatā Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatā Abías, de Abías nī ncuu dē tatā Asa.

⁸De Asa nī ncuu dē tatā Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatā Joram, de Joram nī ncuu dē tatā Uzías.

⁹De Uzías nī ncuu dē tatā Jotam, de Jotam nī ncuu dē tatā Acaz, de Acaz nī ncuu dē tatā Ezequías.

¹⁰De Ezequías nī ncuu dē tatā Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatā Amón, de Amón nī ncuu dē tatā Josías.

¹¹De Josías nī ncuu dē tatā Jeconías jíin ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuáhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

¹²De tá nī iyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatā Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatā Zorobabel.

¹³De Zorobabel nī ncuu dē tatā Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatā Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatā Azor.

¹⁴De Azor nī ncuu dē tatā Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatā Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatā Eliud.

¹⁵De Eliud nī ncuu dē tatā Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatā Matán, de Matán nī ncuu dē tatā Jacob.

¹⁶De Jacob nī ncuu dē tatā José, tēe nī ncuu yíí María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāā nání Cristo.

¹⁷De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmí tatā. De

jondē David de jondē tá cuāhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncau Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cā tatā.

Jā ní ncau Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸De jā ní ncau Jesucristo de sūcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncundaā jā cundeē ña jíin José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jíin dē, de nī jicūhun sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

¹⁹De José, tēe jā cundeē ña jíin, chi tēe ndāā cúu dē. De nduú cūnī dē cuāha dē tūhun canoō ña, chi sa cūnī dē jā ná jéncuīñi yuhū-ni jā má cūndeē dē jíin ña.

²⁰De juni sūcuán nācani inī dē, de nī stēhēn jāni nūū dē jā ní nquenda-ni iin ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: José, sēhe tatā David, mā cúyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nūū maá Espíritu Santo.

²¹De cacu iin sēhe yíí ña. De scúnaní nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāā jā scácu ndá nchivī nūū cuáchi ji, ncachī ángel.

²²Súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá, tácuca quee ndāā tūhun Jētohō ō Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De sūcuán nī ncāhān dē:

²³Coo iin ñahan lúli, de nīhin sēhe ji,
de scácu ji iin sēhe yíí,
de cunaní sūchí nūcuán
Emanuel.

Cáchi tutū. De síví yáhá cáchi: Yāā Dios ndéē yā jíin ó.

²⁴De nī ndoto José, de nī nsāhá dē tá nī ncachī ángel Jētohō ō Yāā Dios nūū dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

²⁵De nduú ní nquixín dē jíin ña, chi jondē nī scácu ña sēhe yíí xíhna ñúhún ña. De nī scúnaní dē ji Jesús.

Jā ní nquenda ndá tēe mago nūū yā

2 De tá nī ncau Jesús inī ñuū Belén ndáñúū Judea, de tiempo ñúcuán tátúni rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha síquī tiūūn, nī nquiji jíca ndá dē ichi nūū quénda ncandiī, de nī nquenda dē ciudad Jerusalén.

²De nī jicā tūhún ndá dē nchivī: ¿Ní cúu nūū íyó sūchí jā ní ncau jā cuu rey nchivī hebreo? Chi ichi nūū quénda ncandiī nī jini ndá sá iin tiūūn cāhnú jā cúu seña jā ní ncau ji. De vāji ndá sá jā chiñúhún sá ji, ncachī dē.

³De rey Herodes, tá nī jini dē tūhun ñúcuán, de nī ncuñehén inī dē, jondē jíin ndācá nchivī Jerusalén.

⁴De nī nastútú dē ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndācá tēe stēhēn ley janahán nūū nchivī. De nī jicā tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nūū cacu Cristo, cáchi tutū.

⁵De nī ncachī ndá dē nūū rey: Inī ñuū Belén ndáñúū Judea. Chi sūcuán cáchi nūū tútú jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

⁶Ndá ndóhó nchivī ñuū Belén ndáñúū Judá,
cúñáhnú cā ñuū nū nsúú cā ndá
cā ñuū jā cúñáhnú inī Judá.

Chi suu inī ñuū nū quee iin Yāā
jā tatúnī,
de coto yā nchivī maá nī Israel,
ncachī Yāā Dios.

Cáchī tutū.

⁷Ñúcuán de Herodes nī ncana
yuhū dē ndá tēe ndíchí jā nání
mago. De nī jicā tūhún vāha dē
nā quīvī cúu jā ní nquenda tiūūn
ñúcuán.

⁸De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán jā
quihīn dē ñuū Belén. De nī ncāhān
dē: Cuāhán ndá ní de cātūhún vāha
ní ní cúu nūū íyó sūchí lúlí. De
tá nī nanihīn ndá ní ji, de quiji ní
cachī tūhun ní nūū sá, tácuā suni
quīchiñúhún maá sá ji, ncachī rey.

⁹De tá nī jini ndá dē tūhun jā
ní ncāhān rey, de cuāhān ndá dē.
De maá tiūūn cāhnú jā ní jini dē
ichi nūū quénda ncandii, nī jēcōsō
nūū cuāhān nūū ndá dē jondē nī
nquenda nūū íyó sūchí lúlí, de
ñúcuán nī jencuiñī.

¹⁰De tá nī jini ndá dē jā ní
jencuiñī tiūūn, de nī ncusiī ndasí
inī dē.

¹¹De nī jīnū ndá dē nī nquīvī dē
inī vehe, de nī jini dē nūū sūchí lúlí
jín naná ji María. De nī jēcuiñī jiti
ndá dē nūū ji, de nī nchiñúhún dē ji.
De nī nacune ndá dē jātūn dē, de nī
nsōcō dē oro jín incienso jín sūja
ūguā nūū ji.

¹²Ñúcuán de nī stéhēn jāni nūū
ndá dē, de nī ncachī nūū dē jā má
quínohōn dē nūū Herodes. De incā
ichi cuānohōn dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

¹³De tá cuānohōn ndá tēe mago,
de nī stéhēn jāni nūū José jā iin
ángel maá Jētohō ō Yāā Dios nī

ncāhān yā jín dē: Nacōo de cunu
nú quihīn nū jín sūchí lúlí jín
naná ji jondē nación Egipto. De
ñúcuán cundeē nū jondē cachī
tūhun nī nūū nū. Chi Herodes ja
ñatin nanducú dē sūchí lúlí jīñā jā
cahni dē ji, ncachī yā.

¹⁴De nī ndoto José. De cuāhān dē
jín sūchí lúlí jín naná ji, de nī jica
ñuú ndá dē cuāhān dē Egipto.

¹⁵De ñúcuán nī ndeē dē jondē nī
jihī Herodes. De sūcuán nī ncuu
tácuā quee ndaā tūhun Jētohō ō
Yāā Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani
tūhun yā janahán: Jondē nación
Egipto nī ncana nī Sēhe nī vāji ji,
ncachī Yāā Dios, cachī tutū.

**Jā ní ntatúnī Herodes jā
ná cúu ndá tēe ñiquín**

¹⁶Ñúcuán de nī jini Herodes jā
súcuán nī stáhvī ndá tēe mago dē, de
nī nquitiī ndasí inī dē. De nī ntají dē ndá
soldado cuāhān, de nī jahni ndacá tēe
ñiquín jā úu cuiyā jín jā lúlí cā jā íyó
inī ñuū Belén jín ndacá ñuū ñatin. Chi
ja nī jicā tūhún vāha dē ndá tēe mago
nāsaa tiempo nī ncuu jā ní ncacu Jesús.

¹⁷De sūcuán nī nquee ndaā tūhun
jā ní ncāhān Jeremías, tēe nī nacani
tūhun yā jondē janahán, chi nī
ncāhān dē:

¹⁸Inī región Ramá nī jini nī
jā jácu de jácu cóhó.

Chi ndá ñahan cúu tatā Raquel,
jácu ña jēhē sēhe ña,
de nduú cūni ndusiī inī ndá ña,
chi nī jihī ndá ji.

Cáchī tutū.

¹⁹Ñúcuán de nī jihī Herodes. De
nī stéhēn jāni nūū José jā iin ángel
Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jín
dē jondē nūū ndeē dē Egipto:

²⁰Nacōo de quínohōn nū naciōn nū Israel jíin sūchí lúli jíin naná ji. Chi ja nī jihī ndá tēe jā ndúcú cahni sūchí lúli jíinā nícu, ncachī ángel.

²¹Ñúcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jíin sūchí lúli jíin naná ji.

²²De nī nīhīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuīñi dē nū ndiyi tatá dē Herodes, de maá dē tátunī inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē ñúcuán. De nī stéhēn jāni nū dē jā ná quíhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

²³De nī nquenda ndá dē ñúcuán, de nī ndeē dē ñuū nání Nazaret. Súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cāhān nchivī jā tēe ñuū Nazaret cúu Jesús.

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

3 De nī jica tiempo, de nī nquenda Juan tēe scuénduté jondē nū ñuhun t́h́a ndáñuū Judea, de suha nácani dē tūhun:

²Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāa ndeē andivī jā tatunī yā nū nū, ncachī dē.

³De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nū ñuhun t́h́a:

Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sáhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhni iin cinturón ñi

chijin dē. De jā tēcū dē cúu tica langosta jíin ndúxi yōcō.

⁵De nchivī ciudad Jerusalén jíin ndacá nchivī región Judea jíin nchivī ndeē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nquenda ndá ji nū dē.

⁶De nī nacani ndaā ndá ji cuāchi ji nū Yāa Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁷De tá nī jinī dē jā vāji cuāhā tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿A jáni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nū castigo xēen jā quiji?

⁸Túsaá de sáhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁹De mā cāni inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú sīquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān ni jíin ndá nú jā cuu sáhá Yāa Dios jā ndacá yū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja váha, de tú cūni yā.

¹⁰De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jáa nduú jéhe jāvíxī váha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēen, tá cúu nū íyó tūha iin cā jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jíin ndá nú tá cúu nū sáhá yā jíin ndacá ñutun jáa nduú jéhe jāvíxī váha, jā tēhndē de cāyū nū ñúhūn.

¹¹De nduhū chi jíin ndute scuénduté nī ndá nú, de ñúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāa jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De Yāa jā quiji chi cūñáhnú ndasí cā yā nsuú

nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetīñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā cuiso ni nījān yā.

¹²De sáhá yā tá sáhá tēe stéché trigo, chi sáhá síín yā nchivī vāha jíín nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā queé síín paja. De nastútú yā trigo yā ndivi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

¹³Ñúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nquenda yā yūte Jordán nūū íyó Juan, tácuā scuénduté dē yā.

¹⁴Sochi nduú cúni Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jíín yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sáán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

¹⁵De nī ncāhān Jesús jíín dē: Nduú chi sáhá nú, chi súcuán cánuú jā squíncuu ó ndācā jā tátúni Yāā Dios, ncachī yā. Ñúcuán de nī scuénduté dē yā.

¹⁶De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-ni nūū ndēē Yāā Dios andivī, de nī jinī yā jā cúun Espíritu Yāā Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jinū xīnī yā.

¹⁷De ichi andivī nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíín, de cúsi ndasí inī nī jíín, ncachī.

Jā ní jito túni tāchī Jesús

(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

4 Ñúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsāhā

Espíritu Santo. Chi ñúcuán coto túni tāchī cúñáhnú yā, chi cúni jā sáhá yā cuāchi.

²De nī iyo nditē inī yā ūū xico nduú ūū xico ñuú, sá de nī nquiji sōco nūū yā.

³De nī nquenda maá tāchī cúñáhnú jā coto túni ji yā, de nī ncāhān jíín yā: Tú maá nú cúu Sehe Yāā Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

⁴De nī ncāhān yā jíín: Nduú chi yósō nūū tutū íi: Nsūú mátúhún-ni stāā cúu jā técū nchivī, chi suni jíín ndācā tūhun jā cāhān Yāā Dios, ncachī yā.

⁵Ñúcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíín yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad íi. De nī jani ji yā xīnī torre templo.

⁶De nī ncāhān ji jíín yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñúhún, chi scácu yā ndóhó. Chi súcuán yósō nūū tutū:

Tetīñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

De canee ndá yā ndóhó, tácuā mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúū.

Cáchī tutū, ncachī tāchī.

⁷De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō cā nūū tutū jā má cōtó túni nchivī Jētohō ji Yāā Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

⁸De tāchī cúñáhnú nī jeca tucu ji yā cuāhān ji jíín yā xīnī iin yucu súcún ndasí. De nī stéhēn ji ndācā nación níí cáhnú ñayiví nūū yā, de vii ndasí cáá ndihi.

⁹De nī ncāhān jíín yā: Ndācā yáhá taji nī nūū nū, de tú cuiñi jííi nū chíñúhún nú nduhū, ncachī.

¹⁰Ñúcuán de nī ncāhān Jesús nūū tāchī: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā ná chíñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāā Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

¹¹Ñúcuán de nī ncujiyo-ni tāchī cúñáhnú cuāhān. De nī nquenda ndá ángel Yāā Dios nī nchindeé ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹²De tá nī nihīn Jesús tūhun jā yíhí Juan vecāa, de cuānohōn yā región Galilea.

¹³De nduú ní ndéē yā ñuū Nazaret, chi nī jēhēn yā nī ndeē yā ñuū Capernaum. De ñuū ñúcuán cáá yuhú mar, maá región Zabulón jíin Neftalí.

¹⁴De sūcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán:

¹⁵Región Zabulón jíin Neftalí, ichi jā cuāhān yuhú mar, lado yūte Jordán nūū quēnda ncanđi,

jíin región Galilea nūū ndéē nchivī ndá cā nación jāá nduú jíin tūhun yā.

¹⁶Nchivī ñúcuán chi modo nūū neē ndéē ji, de stúu yā luz yā nūū ji. De nchivī ja ñatin naā, nihīn ji tūhun vāha ndasí, suu tūhun jā scácu yā ánō ji. Ncachi Isaías.

¹⁷De jondē quivī ñúcuán nī nquijéhé Jesús nácani yā tūhun, de sūcuán nī ncāhān yā: Nacani iní ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi

ja nī ncuñatin Yāā ndéē andiví jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸De jīca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jinī yā nūū ūū tēe, de ñanī ndúū dē. De iin dē cúu Simón jā suni nání Pedro, de incā dē cúu Andrés. De tēe tíin tiacá cúu ndúū dē, de chúhun dē ñunu dē iní mar.

¹⁹De nī ncāhān yā jíin ndúū dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nihīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū níhīn nū tiacá, ncachī yā.

²⁰Ñúcuán de nī sndóo ndúū dē-ni ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

²¹De nī jīca yā jacū cā, de nī jinī yā nūū ūū cā tēe, de suni ñanī ndúū dē. De cúu dē Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De ndéē dē iní barco jíin tatá dē Zebedeo, náchicatún dē ñunu dē. De suni nī ncana yā ndúū dē jā cuniquīn dē yā.

²²De nī sndóo dē-ni tatá dē jíin barco, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní stéhēn yā nūū cuāhā nchivī

(Lc. 6.17-19)

²³De nī jīca nuu Jesús níi región Galilea, nī stéhēn yā tūhun iní ndá vehe īi jā cúu sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū ndácá-ni cuēhē.

²⁴De nī jītē nuu tūhun yā cuāhān níi región Siria. De nūū yā nī nquisiáha ji ndácá nchivī cúhū, nchivī jā ndóho quéhén nūū cuēhē, jíin jā jātū, jíin jā ñúhún tāchī iní,

jín jā jíhi yíhi, jín jā ní nduvehlé.
De ní nasáhá vāha yā ndá ji.

²⁵De cuāhā nchivī región Galilea
jín Decápolis, jín nchivī ciudad
Jerusalén jín región Judea, jín
ndá ñuū jā íyó incā lado yūte
Jordán ichi nūū quénda ncandiī, ní
jēcuniquin ndá ji yā.

Jā ní nacani yā tūhun jondē yucu

5 De ní jinī Jesús nūū ndá
nchivī cuāhā ñúcuán. De
ní ncaa yā yucu cuāhān yā, de ní
jēcundeē yā. De ndá tēe scuáha jín
yā, ní nquenda dē nūū yā ñúcuán.

²De ní nquijéhé yā ní stéhēn yā
ndá tūhun yáhá nūū dē:

Tūhun nācā ndetū

(Lc. 6.20-23)

³Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī
ji jāá nduú íyó vāha ánō ji sīquī
cuáchi ji, chi ja ní nquivi ji ndahá
Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

⁴Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá
inī, chi ndusiī inī ji sáhá Yāā Dios.

⁵Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī,
chi ní nquee yuhú yā jā cutahví ji
ñayiví.

⁶Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni
cúu jā cócon ji yíchī ji, suni sūcuán
cúu jā cúnī ndasí ji squíncuu ji tiñu
ndāā, chi maá yā chindeé yā jā cuu
squíncuu ji.

⁷Nācā ndetū ndá nchivī jā
cúndáhvī inī táhán, chi suni
cúndáhvī inī Yāā Dios ji.

⁸Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó
ndoo inī ánō ji, chi cunī ji nūū Yāā
Dios.

⁹Nācā ndetū ndá nchivī jā násáhá
mānī táhán, chi cāhān Yāā Dios jā
sēhe yā cúu ji.

¹⁰Nācā ndetū ndá nchivī jā jínī
úhvī incā nchivī ji sīquī jā sáhá ji
tiñu ndāā, chi ja ní nquivi ji ndahá
Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji.

¹¹Nācā ndetū ndá nú tú cāhān
nāvāha ji nūū nū jā sīquī nduhū, de
sáhá nāvāha ji ndóhó, de stáyáhvi ji
ndóhó, vísō nduú nā cuáchi nú.

¹²De sáhá sīī ndá nú inī nū túsáá,
de sa víhī cā cusīī inī nū, chi cáhnú
ndasí coo táhvī nū jondē andiví.
Chi suni sūcuán ní jinī úhvī ji ndá
tēe ní nacani tūhun Yāā Dios jā ní
nquiji xihna cā nsūū cā ndá ndóhó.

Tūhun yátá sīquī ñūū jínī sīquī luz

(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)

¹³Ndá máá nú chi cúu nú inī
ñayiví tá cúu ñūū jā yíhī nūū cūñu
tácua mā téhyū. De tú ñūū ná náā jā
úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?
Nduú cā tiñu cuitī cā, chi sa cutē
nchivī de cuāñū ji sīquī.

¹⁴Ndá tiñu vāha jā sáhá nú cúu tá cúu
luz inī ñayiví. De cúu nú tá cúu iin ñuū
jā yósō xīnī yūcú, de mā cúu coo yuhū.

¹⁵De ní nduú scuíquīn nchivī iin
lámpara de chihi ji chijin cajón, chi
sa jáni ji nūū sūcún tácua stúu nūū
ndá jā ndéē inī vehe.

¹⁶De suni sūcuán stéhēn nū luz
maá nú nūū ndá nchivī, de suu cúu
jā cunī ji ndá tiñu vāha sáhá ndá nú,
de cāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu
Tatá nú jā ndéē yā andiví.

Jā ní stéhēn yā sīquī ley Yāā Dios

¹⁷Mā cānī inī ndá nú jā vāji ní jā
snāā ní ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū
Moisés, jín jā snāā ní ndá tūhun jā
ní ncāhān ndá tēe ní nacani tūhun
yā janahán. Nduú vāji ní jā snāā ní,
chi sa jā stéhēn cājī ní tūhun ndíso.

¹⁸Chi ndāā cāhān ni jíin ndá nú já juni íyó andiví jíin ñayiví, de mā nāā cuiti ni iin punto ni iin letra nūū tutū ley yā, chi jondē quee ndaā ndihi tūhun já cāhān.

¹⁹Túsaá de tú iin nchiví nduú squíncuu ji iin tūhun yáhá já ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cā cúu, de tú stéhēn ji já suni súcuán sáhá sava cā nchiví, túsaá de cuu ji nchiví núu cā iní andiví nūū tátúní Yāā Dios. Sochi tú iin nchiví squíncuu ji de stéhēn ji já squíncuu nchiví, túsaá de cuñáhnú ji iní andiví nūū tátúní Yāā Dios.

²⁰Chi cāhān ni jíin ndá nú, tú mā cōō ndāā cā tiñu sáhá nú nsūū cā tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuiti nū ndahá Yāā andiví já tatúní yā nūū nū.

Jā ní stéhēn yā já má quítí iní ō

(Lc. 12.57-59)

²¹Ja nī jini ndá nú tūhun já ní ncāhān jíin nchiví janahán já má cāhni ji ndíyi, de nā-ni nchiví tú cahni ji ndíyi, de quihīn ji nūū justicia, cāchí.

²²Sochi nduhū chi cāhān ni jíin ndá nú, vísō vāchi já quítí iní iin nchiví cuní ji táhán ji, de suni quihīn ji nūū justicia. De tú iin nchiví cāhān nāvāha ji nūū táhán ji, túsaá de quihīn ji nūū justicia cúñáhnú cā. De tú iin nchiví cāhān ji nūū táhán ji: Ndóhó tēe naā ndasí, cachí ji, túsaá de quívi ji nūū ñúhūn infierno de tú mā nácani iní ji.

²³Túsaá de tá quenda ndá nú nūū altar jíin já sōcō nū nūū Yāā Dios, de tú nūcūhun iní nū já ní nsáhá nú cuāchi síquí táhán nú,

²⁴túsaá de squéndōo nú já sōcō nū xiín altar, de xihna cā quihīn nū já ndumaní nū jíin táhán nú. De sá de ndicó cóo tucu nú já sōcō nū.

²⁵De tú iin nchiví quihīn ji jíin nū nūū justicia já cāhān ji cuāchi síquí nū, túsaá de juni cuāhān nū jíin ji ichi de sáhá ndāā maá nú jíin ji, tácuā mā squívi ji ndóhó nūū juez. Chi juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecā.

²⁶De ndāā cāhān ni jíin ndá nú já má quēē cuiti nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuiti xūhún já jícān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā já má cásíquí ndēē tāhán

²⁷Nī jini ndá nú tūhun já ní ncāhān janahán já má cásíquí ndēē tāhán nchiví.

²⁸Sochi nduhū chi cāhān ni jíin ndá nú já tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan já ndíyo iní dē ña, ñúcuán de ja nī ncasíquí ndēē dē ñahan ñúcuán iní añō dē.

²⁹Túsaá de tú tinūū lado cuáhá nú sáhá já quívi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nú, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā já naā iin tinūū nú nsūū cā já coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

³⁰De tú ndahá cuáhá nú sáhá já quívi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nú, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā já naā iin ndahá nú nsūū cā já coo ndihi yiqui cúñu nú de quihīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā já má ndúsíin táhán

(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cuní já sndóo

ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndusín jín ña.

³²Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūū jā ndiī ña, túsaá de sáhá dē jā casíquí ndéē ña jā cundeē ña jín incā tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nquendōo, suni cásíquí ndéē dē ña.

**Jā ní stéhēn yā sīquí
tūhun jā cáhān téyí**

³³De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú nī ncāhān téyí nú jā squíncuu nú, jín jínúū Yāa Dios, túsaá de cánuú jā squíncuu nú jā ní ncāhān nū.

³⁴Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú jā ni iin sīquí tiñu mā cáhān téyí nú jondē jín síví Yāa Dios. De tú cáhān téyí nú de nduú vāha jā nacunehen nú andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátúni Yāa Dios.

³⁵De juni mā nácunehen nú ñayíví, chi suu cúu modo teyū nūū yósō jēhē yā. De juni mā nácunehen nú Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāa jā cúu Rey cúñáhnū.

³⁶De juni mā cáhān téyí nú jā ná cúndeē cuāchi sīquí nū de tú nduú cáhān ndāā nū. Mā cáhān nū sūcuán, chi mā cúu cuitī sáhá nú jā ni iin ixi xínī nū nducujín á ndutuún.

³⁷Chi sūcuán-ni cáhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nú cā tūhun cáhān nū, de nūū tächī vāji.

**Jā ní stéhēn yā jā má nācuāha ó jā
ndutahví nchivī**

(Lc. 6.29-30)

³⁸Nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán: Tú iin

tēe sndáhvā dē tinūū táhān dē, de suni sūcuán ná ndáhvā tinūū maá dē. De tú iin tēe sndáva dē nūhun táhān dē, de suni sūcuán ná ndáva nūhun maá dē.

³⁹Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Mā nācuāha nú jā ndutahví tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe cani dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suni cuāha nú incā lado cani dē, nsūū cā jā nācuāha nú jā ndutahví dē.

⁴⁰De tú ní tēe stáyáhvi dē ndóhó de candeē dē camisa nū, de suni cuāha nú tūhun jā quihīn dē jín jondē sōo nū.

⁴¹De tú ní tēe scāca dē ndóhó jā cuiso nú ndatíñú dē iin kilómetro, de caca nú ūū kilómetro jín dē.

⁴²De nā-ni nchivī tú jícān ji ndatíñú nú, de cuāha nú nūū ji. De nchivī jícān nūū ndatíñú nú, de mā sásáhān nú jā cuāha nú nūū ji.

**Tūhun jā cundáhvī inī ō nchivī jā
jínī ūhvi yóhó**

(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhvī inī nū nchivī jā íyó māñī jín nú, de quitī inī nū nūū nchivī jā jínī ūhvi ndóhó.

⁴⁴Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Cundáhvī inī nū nchivī jā jínī ūhvi ndóhó. De cācān táhvi nū jā vāha cuu nchivī jā cáhān nāvāha sīquí nū. De sáhá vāha nú jín nchivī jā quitī inī jínī ndóhó. De cācān táhvi nū jēhē nchivī jā cáhān nēhēn nūū nū de sáhá xēen ji ndóhó.

⁴⁵De sūcuán stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāa ndéē andiví, chi maá yā jēhe ncandii jā cutūu

nū nchivī nēhén jín nū nchivī vāha. De jéhe yā sāvī nū nchivī sáhá tiñu ndāā jín nū nchivī sáhá tiñu nēhén.

⁴⁶Chi tú íyó māni nū jín maá-ni nchivī jā māni jín nú, de nduú nā tāhvī nihin nū nū yā. Chi jondē ndá tēe stáhvī jā stútú xuhún nū, suni sūcuán sáhá ndá dē.

⁴⁷De tú maá-ni táhán nú cáhán vāha nú jín, ¿de nā tiñu vāha sáhá nú túsaa? Chi jondē nchivī jāá nduú cándíja Yāā Dios, suni sūcuán sáhá ndá ji.

⁴⁸Túsaa de ndāā ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nū íyó ndāā ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāā ndēē andiví.

**Jā ní stéhēn yā siqui nāsa
sáhá ó tiñu vāha**

6 De jā sáhá nú ndācá tiñu vāha nū Yāā Dios, de coto nú jā má sáhá nijin nū jā cuni nchivī de cuetúhún ji ndóhó. Chi tú sūcuán sáhá nú, de nduú nā tāhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví.

²Jā nūcuán tá sáhá nú caridad, de mā sáhá nú jā cuni ndá nchivī, tá cúu nū sáhá ndá tēe stáhvī-ni, íní dē nū cúchitú nchivī iní ndá vehe iī sinagoga jín nū yáhvī. Chi sūcuán sáhá ndá dē tácuá cuetúhún nchivī dē. De ndāā cáhán ni jín ndá nú jā nūcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

³Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sáhá yuhū nū, tácuá jondē amigo vāha nú mā cūni jā sáhá nú.

⁴Sūcuán sáhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé jā sáhá yuhū nū, iin quiví de cuāha yā tāhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī ō
(Lc. 11.2-4)

⁵De tá jícān táhvī ndá nú, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi jétahān iní ndá dē cuiñi dē cācān táhvī dē nū íyó chitú nchivī iní ndá vehe iī sinagoga jín squínā calle, tácuá cuni nchivī de cuetúhún ji dē. De ndāā cáhán ni jín nú jā nūcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

⁶Sochi ndá ndóhó, de tá jícān táhvī nū, de ndívi nú iní vehe nú de nacasi nū viéhé. De cācān táhvī nū nū maá Tatá nú, Yāā jā íyó yuhū jín nú. Nūcuán de maá Tatá nú jā jín yā jā sūcuán sáhá yuhū nū, cuāha yā jā jícān nū.

⁷De jā jícān táhvī nū, de mā cáhán nū cuāhā vuelta ndá tūhun jāá nduú nácani iní nū de cáhán nū-ni, tá cúu nū sáhá ndá nchivī jāá nduú jín tūhun Yāā Dios. Chi jáni iní ji jā tú nahán sūcuán cáhán ji, de cunini yā, de nduú.

⁸Túsaa de mā sáhá nú tá cúu nū sáhá ndá ji. Chi maá Tatá nú ja jín yā naá cúu jā jín nūhún nú jondē ncháha ca cācān nū nū yā.

⁹Túsaa de suha cācān táhvī ndá nú:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví,
níní ná cóo yínúhún sá nū ní,
chi Yāā iī cúu ní.

¹⁰De nūhún iní sá jā nāmā ná quíji quiví tatúni ní ní ñayiví yáhá. De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān iní maá ní,
tá cúu nū íyó iní andiví, suni sūcuán ná cóo iní ñayiví.

¹¹Stāā jā técu ndá sá ndācá quiví,
taji ní nū sá mitan.

¹² De cune cáhnú iní ní nūū cuāchi jā sáhá ndá sá nūū ní, tá cúu nūū nēe cáhnú iní ndá sá nūū nchiví jā sáhá cuāchi nūū sá.

¹³ De mā cuāha ní tūhun jā coto tūnī tāchī sāán, chi sa scácu ní sāán nūū ndācá jānēhén. Chi maá ní cúu Yāā tátúnī, de tíin ní poder, de vii ndasí cúñáhnú ní níí cání. Súcuán ná cóo. Amén.

Cachí ndá nú.

¹⁴ Chi tú cune cáhnú iní ndá nú nūū nchiví jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán cune cáhnú iní maá Tatá nú andiví nūū cuāchi nú.

¹⁵ Sochi tú mā cúne cáhnú iní nū nūū nchiví jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán mā cúne cáhnú iní maá Tatá nú nūū cuāchi nú.

Jā ní stéhēn yā siquí tūhun conditē iní

¹⁶ De tá íyó nditē iní ndá nú jā chínúhún nú Yāā Dios, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi sáhá ndá dē jā cáá xíí nūū dē, de súcuán de stéhēn dē nūū nchiví jā íyó nditē iní dē, tácuca cuetúhún ji dē. De ndāā cáhān ni jín nú jā ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchiví dē.

¹⁷ Sochi ndá máá nú, tá íyó nditē iní nū de sa nasáhá vāha nú xīnī nū de quiti nuú nú,

¹⁸ tácuca mā cūnī nchiví jā íyó nditē iní nū. Chi maá-ni Tatá nú jā ndēē yuhū yā jín nú, cunī yā, de iin quiví de cuāha yā tāhvī cuu nú.

Nāsa coo cuicá ó jondē andiví

(Lc. 12.33-34)

¹⁹ Mā cúndihvi iní ndá nú jā scáyā nū ndatíñú jā cucuícá nú iní

ñayiví yáhá, chi quví tiquixín, de néne xaha, de tiví. De suni quví jācuíhná de sácuíhná.

²⁰ Chi sa sáhá nú ndācá tiñu vāha tácuca cāyā tāhvī nū jondē andiví. Chi ñúcuán mā quví tiquixín ni mā nēné xaha jā tiví, de ni mā cúu quví jācuíhná jā sácuíhná.

²¹ Chi jondē nūū nihín nū tāhvī vāha nú, ñúcuán cúu nūū ndíhvī iní nū siquí.

Tinúú cúu lámpara yiquí cúñu

(Lc. 11.34-36)

²² Tinúú nú cúu tá cúu lámpara nūū yiquí cúñu nú. Túsaá de tú tīnūú nú íyó nijín, de ní-ni yiquí cúñu nú cunijín.

²³ Sochi tú nduú íyó nijín tīnūú nú, de ní-ni yiquí cúñu nú íyó neē. De suni súcuán cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā jáni nēhén iní nū, de nācā neē cā íyó iní ánō nū túsaá.

Jā má cúndihvi iní ō siquí xūhún

(Lc. 16.13)

²⁴ Ni iin mozo mā cúu satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quítī iní dē cunī dē iin de coo manī dē jín incā, á squíncuu vāha dē nūū iin de sáhá jéhe iní dē nūū incā. De suni súcuán mā cúu satíñú nú nūū Yāā Dios de tú maá-ni siquí xūhún ndíhvī iní nū.

Yāā Dios jito yā yóhó

(Lc. 12.22-31)

²⁵ Túsaá de cáhān ni jín ndá nú: Mā nācani ndasí iní nū siquí jā cutecū nū, tú nāsa caji nū coho nú, ni siquí sahma, tú nāsa cuhun nú. Chi Yāā Dios ni nsáhá yā jā tēcū nū jín yiquí cúñu nú, de nā oncā

cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jíin jā cuhun nú.

²⁶Cündēhé ndá nū nāsa técu ndá saā, chi nduú jáquīn tī, de nduú nástútú tī jā chuvāha tī, de ni nduú yacā tī. De vísō sūcuán de maá Tatá nū andiví scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá saā ñūcuán?

²⁷¿De ní iin nú, á cuu scuáhnu nū maá nū sava metro cā, vísō ná nácani ndasí inī nū?

²⁸¿De nūcu nácani ndasí inī ndá nū jā má níhīn nū sahma? Cündēhé ndá nū nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú, de ni nduú quéhen.

²⁹De cáhān ni jíin ndá nū jā juni rey Salomón, quivī jā ní ñūhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñūhún dē sahma vii sūcuán tá cúu nūú íyó ndá itā.

³⁰De tú sūcuán jéhe Yāā Dios sahma vii nūú itā yucú jā íyó nūú ñūhún mitan de teēn de cayū nūú ñūhūn, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nihin ndá nū jā jíto yā ndóhó?

³¹Túsaá de mā nácani ndasí inī nū síquī jā cajī nū, jā coho nú, jā cuhun nú.

³²Chi maá-ni síquī yáhá cúu jā ndíhvi inī nchivi ñayiví jáá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú, chi íyó Tatá nū andiví, de jíni yā jā jíni ñūhún nū ndácá yáhá.

³³De sa cánuú cā jā cundihvi inī nū síquī tiñu jā ndácu Yāā Dios nūú nū, jíin síquī jā sáhá nū tiñu ndāā jā jétahān inī yā. Ñūcuán de sáhá yā jā nihīn nū ndácá yáhá.

³⁴Túsaá de mā nácani inī nū tú quiji tündóhó teēn, chi mitan cúu

mitan de teēn cúu teēn. Chi cani inī nū síquī tündóhó jā íyó tá iin iin-ni quivī.

Jā má cáhān ō síquī cuāchi táhān ó

(Lc. 6.37-38, 41-42)

7 Mā cáhān ndá nū síquī cuāchi nchivi nāsa sáhá ji, tácuca suni mā cáhān Yāā Dios cuāchi síquī maá nū jā sáhá nū sūcuán.

²Chi tá cúu nūú cáhān ndá nū síquī cuāchi nchivi, suni sūcuán cáhān yā síquī cuāchi maá nú. De tá-ni ndíhvi inī nū síquī cuāchi ji, saá-ni cundihvi inī yā síquī cuāchi nú.

³Chi cuāchi táhān nū cúu modo jā ñūhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nū cuenta jā sūcuán, de nduú sáhá nū cuenta cuāchi maá nū jā cúu modo jā ñūhún iin vitū tīnūú máá nú?

⁴¿De nūcu cáhān ndá nū jíin táhān nú: Ná távā ni yācá jā ñūhún tīnūú nú? De nduú nácani inī nū jā ñūhún iin vitū tīnūú máá nú.

⁵Vāchi tee stáhvī-ni cúu ndá nū túsaá. Xihna tīnūú maá nū tavā nū vitū, sá de cuu cündēhé vāha nū jā tavā nū yācá tīnūú táhān nú.

⁶Mā sáhá fuerza nū nchivi nēhén jā quivī ji nūú tūhun ii yā de tú nduú cúnī ji. Chi nenda ji síquī nū tá cúu tinā jā tíin tī ndóhó. De mā nácani nū tūhun yā nūú nchivi jáá nduú cúnī cuitī cuetáhvī. Chi cúu ji tá cúu quini jā jáñu tī síquī perla jā ndéē yahvi cā.

Cācān ō nūú yā de nihīn ō

(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷Cācān nūú Yāā Dios, de taji yā nūú nū. De nducú nū ndácá jā váha

jā íyó nūū yā, de nihīn nū. De cācān táhvi nū jondē nihīn nū, tá cúu nūū sáhá nchivī jā scáján viéhé jondē nune quīvi ji.

⁸Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūū ji. De nchivī ndúcú, chi nihīn ji. De nchivī cāhān, nune yā ichi jā nihīn ji jā cúni ji.

⁹¿De ní iin nú, de tú sēhe nú jícān ji stāā nūū nū, de á cuāha nú iin yūū nūū ji?

¹⁰De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji? Nduú cuitī jā sūcuán.

¹¹Túsaá de ndá máá nú vísō nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī nū cuāha nú jā váha nūū sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andivī jā má cuāha yā jā váha nūū nchivī jā jícān nūū yā.

¹²De tá-ni cúu jā cúni ndá nú jā sáhá váha nchivī jínī nú, saá-ni sáhá váha nú jínī ji. Chi sūcuán tátúni tutū ley Moisés jínī tutū ndá tēē nī nacani tūhun Yāā Dios.

Siqui jā quīvi ó viéhé túū

(Lc. 13.24)

¹³Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. Chi viéhé jínī ichi jā cuāhān nūū tātū táhvi nchivī, jítē de cáhnú, de cuāhā ji quīvi űūcuán.

¹⁴De viéhé jínī ichi jā cuāhān nūū nihīn táhvi ji cutecū ji, chi túū viéhé de cuíñī ichi, de jacū ji-ni nihīn.

Jínī tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

¹⁵De mā cándija cuitī nū ndá tēē stáhvi jā cāhān dē jā tūhun Yāā

Dios nācani dē. Chi modo ticāchī, quitī jāá nduú xēēn, sūcuán sáhá ndá dē vāji dē nūū nū. Sochi inī ánō dē chi cúu dē tá cúu yīhī, quitī xēēn.

¹⁶Jínī tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēē cúu dē. Chi cúu tá cúu űutun jā jínī jāvíxī jā cúun de jínī ō tú űutun váha cúu. De nduú nihīn ō uva xīnī űutun íñú, de ni nduú nihīn ō higo xīnī iñu quími.

¹⁷Chi ndācá űutun váha chi jéhe jāvíxī váha, de űutun nēhén chi cúun jāvíxī nēhén.

¹⁸Iin űutun váha mā cūun jāvíxī nēhén, de iin űutun nēhén mā cuāha jāvíxī váha.

¹⁹De ndācá űutun jāá nduú jéhe jāvíxī váha, chi tēhndē de cāyū nūū űūhūn.

²⁰De saá-ni cúu ndá tēē űūcuán, chi jínī tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēē cúu dē.

Nsūú ndihi nchivī quīvi andivī

(Lc. 13.25-27)

²¹Nsūú ndihi nchivī jā cāhān ji Jētohō ji nduhū cúu jā quīvi nūū tátúni Tatá nī jondē andivī. Chi jā quīvi cúu maá-ni nchivī jā squíncuu tiñu jā cúni Tatá nī andivī.

²²De quīvi jā sáhá ndāā ni tiñu nchivī, de cuāhā ji cāhān jínī nī: Jētohō ndá sá, jínī sívī ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jínī sívī ní nī ntavá sá tāchī, de jínī sívī ní nī nsáhá sá cuāhā tiñu űāhnú jā sáhvi inī nchivī sáhá. Cachī ji.

²³űūcuán de cāhān ni jínī ji: Nduú jínī cuitī ni ndá nú. Cujiyō quīhīn nū, chi nchivī sáhá tiñu nēhén cúu nú, cachī nī.

Tūhun siqui ūu vehe*(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)*

²⁴Túsaá de ndācá nchivī jā jínī tūhun cāhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani vāha inī, de nī jaquīn dē vehe dē siqui toto.

²⁵De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xéēn, de nī nchindahá vehe ñúcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chi siqui toto yósō.

²⁶De ndá nchivī jā jínī tūhun cāhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquīn dē vehe dē nūū ñútín.

²⁷De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tāchī xéēn, de nī nchindahá vehe ñúcuán. De nī jícó cáva-ni, de nī naā īi-ni, ncachī Jesús jíín ndá ji.

²⁸De tá nī jīnu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de nchivī cuāhā ñúcuán nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun jā ní stéhēn yā.

²⁹Chi nī stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā cúu jā ndíso tíñú siqui ndihi. De ndá tēe jā stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū*(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)*

8 De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquīn ji yā.

²De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nūū yā. De nī jecuñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíín yā: Señor, jííní sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

³De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín dē: Mā cāchí cuiti nū nūū ni iin. Chi quihīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácuca cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán*(Lc. 7.1-10)*

⁵De nī nquivi Jesús ñūū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jíín yā:

⁶Señor, mozo sá cáá ji vehe sá, chi nī nduvehlé ji de ndóho ndasí ji, ncachī dē.

⁷De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī ji túsaá, ncachī yā.

⁸De nī ncāhān capitán jíín yā: Señor, nduú cúñáhnú sá jā quihīn ní quivi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

⁹Chi maá sá suni ndíso tíñú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú sá nūū ndācá soldado sá. De tú cāhān sá jíín iin dē jā quihīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jíín incā dē jā quiji dē, de quíji dē. De tú ndacu sá iin tíñu nūū mozo sá, de sáhá ji, ncachī dē.

¹⁰De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā níquīn ji yā: Ndāā cāhān ni jíín ndá nú jā juni nación maá ó Israel nduú ní nhīn ni ni iin

nchivī jā cándíja nihin súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, visō tēe incā naciōn jāá nduú jíni tūhun Yāā Dios cúu dē.

¹⁴De cāhān ni jíin ndá nú jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quēnda ncanđii jíin ichi nūū quēe ncanđii. De cundeē ji caji ji stāā jíin Abraham jíin Isaac jíin Jacob nūū tátúni Yāā Dios jondē andiví.

¹²Sochi sava nchivī naciōn Israel jā maá ji quívi nícu, sa tavā yā ji quíhīn ji nūū neē, chi nduú ní ncándíja ji. De núcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

¹³Núcuán de nī ncāhān yā jíin tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nú, chi sáhá nī tá cúu nūū cándíja nú jā sáhá nī. De mozo dē nī nduvāha ji-ni maá hora núcuán.

**Jā ní nasáhá vāha yā naná chíso
Pedro**

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

¹⁴De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jinī yā naná chíso dē jā cáá ña yíhi quiji ña.

¹⁵De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nqee-ni quiji ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsáhá ña jā ní nchaji yā jíin ndá dē.

Jā ní nasáhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

¹⁶De tá nī ncuāā de nī nquenda ndá nchivī jíin cuāhā nchivī jā ñúhún tächī inī. De nī ntavā yā ndá tächī cuāhān jíin tūhun jā cāhān yā-ni. De suni nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī cúhū.

¹⁷De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe

nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Maá yā nī ncanđeē ndācá nūū cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúni ji cuniquin ji yā

(Lc. 9.57-62)

¹⁸De nī jinī Jesús jā ní jicó nduū cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná yáha ndá dē jíin yā incā lado mar.

¹⁹De iin tēe stéhēn ley janahán nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquin sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quíhīn ní, ncachī dē.

²⁰De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ndācá xúncuui chi íyó yaví cava tí, de ndá saā suni íyó tacā tí. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn ni, ncachī yā.

²¹De incā tēe nī ncāhān dē jíin yā, de tēe scuáha jíin yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quíchiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquin sá níhīn, ncachī dē.

²²De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuniquin nduhū ná cōhōn. De sndóo ndá ndiyi ná chúhū ndá cā ndiyi, chi ndiyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándíja, ncachī yā.

**Jā ní jencuini tächī níhin jíin mar nī
nsáhá yā**

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

²³Núcuán de nī nquívi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquívi dē cuāhān dē jíin yā.

²⁴De nūū mar nī jiquíhi iin tächī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquívi inī barco. De maá Jesús chi quíxin yā.

²⁵De ndá tēe scuáha jíin yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scácu ní yóhó, chi quēe ó chíjin ndute, ncachī dē.

²⁶De nī ncāhān yā jíin ndá dē:
 ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? De nduú
 cándíja níhin nú jā cācu nú sáhá nī,
 ncachī yā. Nūcuán de nī nacuiñī yā,
 de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíin
 nūū mar. De nī ncuu nañíi-ni.

²⁷De nī nsāhvi inī ndá dē, de nī
 ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā
 jondē tāchī níhin jíin mar jétáhvī jā
 cāhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

²⁸De nī nquenda yā incā lado mar,
 maá región nchivī Gadara. De uū
 tēe nī nquee dē jondē nūū yíyuhū
 ndiyi, nī jēcutáhán dē jíin yā. De
 ñúhún tāchī inī dē, de síqui jā xēēn
 ndasí ndá tāchī, de ni iin nchivī
 nduú cúu yāha ji ichi nūcuán.

²⁹De nī ncana cóhó ndúú dē nī
 nsáhá tāchī: ¿Nūcu vāji ní nūū
 sá, Jesús Sēhe Yāā Dios? ¿A vāji
 ní yáhá jā sndóho ní sāán jondē
 ncháha ca quenda maá quivī?
 ncachī.

³⁰De jondē jíicá jacū ñúhún cuāhā
 quini jítu tī.

³¹De ndá tāchī jā ñúhún inī ndúú
 tēe nūcuán, nī ncāhān ndāhvī jíin
 yā: Tú tavā ní ndá sá, de cuāha
 ní tūhun jā quivi sá inī ndá quini
 nūcuán, ncachī.

³²De nī ncāhān yā jíin: Cuáhán
 túsaá, ncachī yā. De nī nquee ndá
 tāchī inī ndúú tēe nūcuán, de nī
 nquivi inī ndá quini. De ndá quini
 nī jinu tī de nī nincava tī iin yuhú
 cává, de nī nquēe tī ndute mar, de
 nī jihī tī.

³³De ndá tēe jíto tī nī jinu dē
 cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī
 nquenda ndá dē ñuū, de nī ncachī

tūhun dē ndá tiñu nūcuán, nāsa nī
 ncuu jā ní nquee ndá tāchī inī ndúú
 tēe nūcuán.

³⁴Sá de ndihi nchivī ñuū nī nquee
 ji cuāndéhé ji nūū íyó Jesús. De
 tá nī nquenda ji nūū íyó yā, de nī
 ncāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná quee
 yā región nūcuán quihīn yā.

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

9 Nūcuán de nī ndivi Jesús
 inī barco. De nī nayāha yā
 cuāhān yā incā lado mar, de nī
 nenda yā ñuū maá yā.

²De nī nquisíaha nchivī iin tēe nī
 nduvehlé nūū yā, yósó dē nūū iin
 camilla. De nī jinī Jesús jā cándíja
 ndá ji jā cuu nasáhá vāha yā tēe
 nī nduvehlé. De nī ncāhān yā jíin
 dē: Ndundeé inī nū lílū, chi ja nēe
 cáhnú inī nī nūū ndá cuāchi nú,
 ncachī yā.

³Nūcuán de jacū tēe stéhēn ley
 janahán, nī jani inī ndá dē síqui yā:
 Jā cāhān tēe yáhá súcuán, de cāhān
 dē tūhun nāvāha jā quiti inī Yāā
 Dios.

⁴De nī jinī Jesús jā súcuán jáni
 inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin
 dē: ¿Nūcu jáni nēhén inī ndá nú jā
 cāhān ni tūhun nāvāha?

⁵Jā ndúú tūhun yáhá, ¿nī iin
 cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān ni jíin
 tēe cúhū: Ja nēe cáhnú inī nī nūū
 ndācá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā
 cāhān ni: Nacōo de caca nú, chi ja
 nī nduvāha nú, cachī ni?

⁶De mitan de ná stéhēn ni jā maá
 nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī
 inī ñayiví yáhá jā cune cáhnú inī
 nī nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān

yā jíin tēe nī nduvehlé: Nacōo de naquehen nú camilla nū de quínohōn nū vehe nú, ncachī yā.

⁷Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de cuānohōn dē vehe dē.

⁸De tá nī jini ndá nchivī jā súcuán nī nsāhá yā, de nī nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios jā súcuán nī jēhe yā poder nūū iin tēe jā cuu nasāhá vāha dē nchivī, cáchī ji.

Jā ní ncana yā Mateo

(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

⁹De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jini yā nūū iin tēe nání Mateo, ndēe dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquín nduhū ná cóhōn. De nī nacuiñī dē, de cuāhān dē jíin yā.

¹⁰Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchajī yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe jā sáhá cuāchi, suni ndēe ndá dē yájī dē stāā jíin Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

¹¹De ndá tēe grupo fariseo nī jini dē, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu yájī maestro nū jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹²De nī jini Jesús, de nī ncāhān yātá yā jíin ndá dē: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún.

¹³Cuáhán ndá nú túsaa, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cáhān tūhun yáhá jā yósō nūū tutū iī: Cúni nī jā cundáhvī inī ndá nú táhán nú, nsūū jā sōcō nū ndá quitī nūū nī, ncachī Yāa Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī

nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā siqui jā conditē inī

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

¹⁴Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūū Jesús. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Sāán jíin ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūū Yāa Dios. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán?

¹⁵De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā nī jíin dē? ¿A cuu cucucéca inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndēe tēe tándāhá jíin ji? Sochi quiji quívi jā cujiyo tēe tándāhá, de quívi ñúcuán chi conditē inī ji.

¹⁶De nī ncāhān yā uū tūhun yátá síqui jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stēhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā túhú, de cundicā cā nūū tēhndē.

¹⁷De nī nduú chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú súcuán de ndātā ñii, de naā vino jíin ñii. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jeé, de súcuán de quendōo vāha ndúū, ncachī yā.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíin ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

¹⁸De juni cáhān Jesús ndācā tūhun yáhá, de iin tēe cúñáhnú nūū

nchiví hebreo nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuiñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta nī jihí ji. De á mā cōhōn de tee ní ndahá ní ji, de natecū ji, ncachí dē.

¹⁹De nī nacuiñī Jesús, de cuāhān yā jíín dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jíín yā.

²⁰De māhñú ndá nchiví jā cuāhān jíín yā nī nquenda iin ñahan cūhū, de ja nī ncuu ūxí ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña. De nī nquenda ña ichi chátá yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²¹Chi nī jani iní ña: Vísō sahma yā ná níhīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

²²De nī jicó coto Jesús, de nī jiní yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndeé iní nū tíhī. Chi nī ncardíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú, ncachí yā. De nī nduvāha ña maá hora ñúcuán-ni.

²³De tá nī nquenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jiní yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndiyi, jíín nūū nchiví cuāhā, jácu cóhó ji.

²⁴De nī ncāhān yā jíín ji: Cuijyo ndá nú, chi ñahan lúli ñúcuán nduú ní jíhí ji, chi quíxin ji-ni, ncachí yā. De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jíín ji jā ní jihí sūchí ñúcuán.

²⁵De nī ntavā yā ndá nchiví cuāhā, de nī nquivi yā iní vehe. De nī ntiin yā ndahá ñahan lúli ñúcuán, de nī natecū ji, de nī nacuiñī ji-ni.

²⁶De níí región ñúcuán nī jītē nuu tūhun tiñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

²⁷De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān

dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatā David, cundáhví iní ní sáán vii, ncachí dē.

²⁸De tá nī nquenda yā vehe, de nī nquenda ndúū tēe cuáá ñúcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A cándíja ndúū nū jā cuu nacune nī tinúū nú? ncachí yā. De nī ncachí ndúū dē: Cándíja sá Señor, ncachí dē.

²⁹Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā tinúū ndúū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūú cándíja ndúū nū, ncachí yā.

³⁰De nī nune-ni tinúū ndúū dē. De Jesús nī ncāhān nihin yā jíín dē: Mā cāchí cuiti nū nūū ni iin, ncachí yā.

³¹Sochi tá nī nquee ndúū dē, de nī scútē nuu dē tūhun níí región ñúcuán jā súcuán nī nsāhá yā ndúū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ñíhín

³²De tá nī nquee ndúū tēe ñúcuán cuāhān dē, de nī nquenda ndá nchiví jíín iin tēe ñíhín jā ñúhún tāchí iní dē.

³³De nī ntavā yā tāchí cuāhān. De tēe ñíhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi iní nchiví nī jiní ji, de nī ncāhān ndá ji: Ncháha ca cuni cuiti ō ni iin tiñu súcuán iní nación Israel, ncachí ji.

³⁴Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tāchí jíín fuerza maá tāchí cúñáhnú cā, ncachí dē.

Jā cundáhví iní yā nchiví cuāhā

³⁵De nī jica nuu Jesús ndacá ñuū jíín rancho, de nī stéhēn yā tūhun iní ndacá vehe iī sinagoga. De nī

nacani yā tūhun vāha nāsa tátúni Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū nā-ni cuēhē ndóho ji.

³⁶De nī ncundáhvī inī yā nī ndéhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá ji de cúcuécá inī ji, chi cúu ji tá cúu ticāchí jāá nduú jětōhō tī, chi nduú níquīn ji Yāa jā cúu Jětōhō ji.

³⁷Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivī yáhá cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāa jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

³⁸Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jětōhō nū Yāa Dios jā ná tētíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, de suu cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī, ncachí yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

10 Ñúcuán de nī ncana yā ūxī ūū tēe jā scuáha dē jíin yā. De nī jēhe yā poder nūū ndá dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíin jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū ndācá nūū cuēhē.

²De yáhá cúu sívī ndihúxī ūū tēe apóstol: Tēe xihna ñúhún cúu Simón jā suni nání Pedro, jíin ñani dē Andrés. De ūū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jíin Juan.

³Ñúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jíin Lebeo jā suni nání Tadeo,

⁴Jíin Simón tēe grupo cananista, jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun

(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵De nī ntají Jesús ndihúxī ūū tēe yáhá jā quíhīn dē. De nī ndacu

yā tiñu nūū dē nāsa sāhá dē: Mā quíhīn ndá nú nūū nchivī jāá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de ni mā quívi nú ndācá ñuū nchivī Samaria.

⁶Chi nūū maá-ni nchivī nación maá ó Israel quíhīn ndá nú, chi cúu ji tá cúu ticāchí jā ní nsana.

⁷De jā quíhīn ndá nú de suha nacani nú tūhun: Ja nī ncuñatin Yāa ndēe andiví jā tátúni yā nūū nū, cachí nū.

⁸De nasāhá vāha nú nchivī ndóho cuēhē stéhyū jíin jā ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndīyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De súcuán-ni nī ntaji nī poder nūū ndá nú jā sāhá nú, de suni súcuán-ni nasāhá nú jíin ndá ji.

⁹De mā cuiśó nú xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuáchí.

¹⁰De ni mā cuiśó nú ñunu stāa cajī nū ichi, ni incā camisa, ni ñijān, ni garrote. Chi síquī tiñu jā nācani ndá nú tūhun nūū nchivī, de cánuú jā coto ji ndóhó.

¹¹De nā-ni ñuū á rancho tá quenda ndá nú, de ñúcuán nducú nú iin nchivī vāha, de cundeē nū vehe ji jondē quíhīn tucu nú.

¹²De tá quívi nú vehe nchivī ñúcuán, de cāhān nū jā ná quíji tūhun ndeé tūhun sīi inī nūū ji.

¹³De tú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū ná quéndōo síquī ji. De tú nsuú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā quéndōo síquī ji.

¹⁴De tú íyó nchivī jāá nduú jétáhvī ji ndóhó, de ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cāhān nū, túsaá de quee nú vehe ñúcuán á ñuū ñúcuán, de scóyo nú ticāhā jēhē nū, chi suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhvī ji.

¹⁵De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā quivī juicio de xēen cā coo castigo síqui ndá ñuū jā sáhá súcuán nsúú cā síqui ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra nū ní nsáhá ndasí nchivī cuāchi.

Siqui jā cunī ūhvi nchivī ndá dē

(Lc. 12.11-12)

¹⁶Cūndēhé ndá nú, chi tetíñū nī ndóhó quihīn nū tá cúu ticāchí mähñū yihī. Túsaá de coo listo nū tá cúu cōō, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

¹⁷De coto ndá nú maá nú nū nchivī, chi quenda quivī jā quisiáha ji ndá nú nūū junta, de inī ndá vehe iī sinagoga cani ji ndá nú.

¹⁸De suni jondē nū ndá gobernador jín ndá rey quinasíaha ji ndóhó jā síqui nduhū. De súcuán de nune ichi jā nacani nú tūhun nī nūū ndá dē jín nū nchivī ndācá nación jāá nduú jín tūhun Yāā Dios.

¹⁹De tá nī nsiáha ji ndóhó nū ndá tēe ñúcuán, de mā nācani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chi maá hora ñúcuán de maá yā stéhēn nū nū nāsa cāhān nū.

²⁰Chi nsúú ndá máá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu maá Tatá nú cúu jā cāhān jín yuhú nú.

²¹De sava nchivī jāá nduú cándíja, nastúu ji ñani ji jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda síqui tatá jín naná jā ná cúu.

²²De ndihi nchivī quiti inī ji nū nū jā síqui nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nihin jondē jinu tūndóhó, nchivī ñúcuán chi cācu ánō ji.

²³De tú iin ñuū jín ūhvi ji ndóhó, de cunu nú quihīn nū incā ñuū. Chi ndāā cāhān ni jín nú jā jondē

ncháha ca caca nuu nú ndihi ñuū nación maá ó Israel, de nenda-ni maá nī, Yāā nī nduu tēe.

²⁴Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsúú maestro dē. De ni tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsúú patrón dē.

²⁵Chi tēe scuáha, tá cúu nū ndóho maestro dē, suni súcuán cundoho nahñí dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cāhān ndá ji jā Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cāhān ji jā cúu nú Satanás.

Jā ní ncachi yā ní iin cúu jā cuyūhú

6

(Lc. 12.2-7)

²⁶Túsaá de mā cúyūhú ndá nú jā sáhá nchivī ndóhó. Chi ndācá tūhun jā cāhān yuhū ji mā quéndōo yuhū cuiti, chi ndihi natūu nijin, de cunī nchivī.

²⁷Ndá tūhun jā ní ncāhān ni jín nú jāá nduú ní jín nchivī, nacachi tūhun cājí nú nūū ji. De tūhun jā ní nacani yuhū ni nūū nū, nacani jee nú yātā ndācá vehe.

²⁸De mā cúyūhú ndá nú nchivī jā cahñi ji yiqui cúñu nú, chi mā cúu cahñi ji ánō nū. Chi sa jā cuyūhú nú cúu jā má stíví nú nūū Yāā Dios, chi cuu stánū tāhvi yā ndóhó jā quivi ánō nū jín yiqui cúñu nú infierno.

²⁹De ndá saā chi nduú yāhvi ndéē tí, chi jondē ūū tí jā iin xūhún lúlí. De ni iin tí nduú níncava tí nūū ñūhún de tú nduú jéhe Tatá nú tūhun, chi jito yā tí.

³⁰De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xíní nū ja nī ncahvi yā.

³¹Túsaá de mā cúyühú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá maá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivi jā jétúhún ji Jesucristo nūū

incā nchivi

(Lc. 12.8-9)

³²De ndācá nchivi jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivi, suni sūcuán cuetúhún nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndéē andiví.

³³De ndācá nchivi jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivi, suni sūcuán mā cuetúhún nī ji nūū Tatá nī, Yāā ndéē andiví.

Jā síqui Jesús de cusín inī nchivi

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

³⁴Mā cānī inī ndá nú jā vāji nī jā cundeē mānī nchivi ñayiví. Nduú vāji nī jā cundeē mānī nchivi, chi sa canāā ji jā síqui nduhū.

³⁵Chi jā síqui nduhū de cusín inī sēhe yí jíin tatá, de sēhe síhí jíin naná, de sēhe jānú jíin naná chíso.

³⁶Chi ndācá nchivi jā candíja nduhū, chi maá táhán vehe ji cúu jā quiti inī nūū ji.

³⁷De tú ní iin nchivi mānī cā ji jíin tatá ji á naná ji nsūú cā nduhū, de nsūú nchivi vāha cúu ji jā cuniquin ji nduhū. De tú ní iin nchivi mānī cā ji jíin sēhe yí ji á sēhe síhí ji nsūú cā nduhū, de suni nsūú nchivi vāha cúu ji jā cuniquin ji nduhū.

³⁸De nā-ni nchivi tú nduú jéhe ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó vísó jondē cuū ji jā síqui jā cuniquin ji nduhū, de nsūú nchivi vāha cúu ji jā cuniquin ji nduhū.

³⁹De tú ní nchivi cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síqui

nduhū, túsaá de tānū tāhvi ji ní cānī. De tú ní nchivi vísó ná cúu ji jā síqui nduhū, sochi cutecū ji ní cānī.

Jā íyó tāhvi ō nūū Yāā Dios

(Mr. 9.41)

⁴⁰De nchivi jā jétáhvī ndá ndóhó, túsaá de nduhū jétáhvī ji. De nchivi jā jétáhvī nduhū, jétáhvī ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

⁴¹Tú nā-ni nchivi cuetáhvī ji iin tēe nācāni tūhun Yāā Dios, síqui jā jíca dē tiñu Yāā Dios, túsaá de inuú-ni coo tāhvi ji nūū Yāā Dios jíin tēe nācāni tūhun yā. De tú nā-ni nchivi cuetáhvī ji iin tēe ndāā, síqui jā tēe ndāā cúu dē, túsaá de inuú-ni coo tāhvi ji nūū Yāā Dios jíin tēe ndāā.

⁴²De tú ní nchivi cuāha ji vísó iin ñajin ndute vjín coho iin sūchí yáhá, síqui jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jāndāā ndija cúu jā nihin ji tāhvi ji, ncachí yā.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Lc. 7.18-35)

11 De tá ní jinu nī ndacu Jesús tiñu nūū ndihúxi ūū tēe scuáha jíin yā, de nī nquee yā ñūcuán cuāhān yā jā stēhēn yā de nācāni yā tūhun ndá ñūū región ñūcuán.

²De yíhí Juan vecāa. De nī nihin dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Cristo. De nī ntají dē ūū tēe jā scuáha jíin dē,

³cuācātúhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji? ncachí dē.

⁴De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán de cachí tūhun ndūū nū nūū Juan ndācá tiñu jíinī nū jíin tūhun jíinī nú.

⁵De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūú ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scácu Yāā Dios ánō ji.

⁶De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíín ndūú dē.

⁷De tá cuāhān ndūú tēe nūcuán, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú jondē nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá tāchī?

⁸De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chi jíín ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, níí maá-ni inī vehe rey ndéé ndá dē.

⁹¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāā Dios? Cáhān ni jíín ndá nú jā suu nī jēndēhé nú, de cúñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios.

¹⁰Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īi:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūú dē ichi nūū Cristo, tácuca coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

¹¹De ndāā cáhān ni jíín nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā ní iyo inī ñayiví. De vísō súcuán de ndācá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátúnī Yāā andiví, cúñáhnú cā ji nsūú cā Juan.

¹²De jondē quivī jā ní nquenda Juan tēe scuénduté, de jondē mitan, chi ndúcú ndéé ndá nchivī jā quivī ji ñuū nūū tátúnī Yāā andiví. De jondē nchivī xēen ndúcú ndéé ji siquī.

¹³Chi jondē ncháha ca quiji Juan, de nī iyo maá tutū ley Moisés, jíín ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De nī ncachī tūhun ndá nāsa coo jā tátúnī Yāā Dios.

¹⁴De nī ncāhān ndá jā ndiji Elías. De tú cúnī ndá nú cuetáhvī nú tūhun, de suu cúu jā vají Juan, chi suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachī tutū jā ndiji.

¹⁵Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

¹⁶Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácuca cunī ndá nú nāsa cúu nchivī tiempo mitan. Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúllí jā ndéé ji nūū yáhvi cásiquí ji. De cána jee ji nūū táhān ji:

¹⁷Nī ntivī ndá nī tūyōó nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jíta ndá nī yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí lúllí nūcuán jáá nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu nchivī tiempo mitan.

¹⁸Chi nī nquiji Juan de cuāhā vuelta nī iyo nditē inī dē, nduú ní nchájī dē ni nduú ní jíhi dē. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā ñúhún tāchī inī dē.

¹⁹De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduū tēe, de yáji ni jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yáji ni jíhi nī vino. De quétáhān ni jíín ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī nū. De tú cúndíchí iin tēe jíín

tūhun Yāa Dios, de jín tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndíchí cúu dē, ncachí yā.

**Jā ní ncāhān xēen yā nūu sava ñūu
nīhin inī**

(Lc. 10.13-15)

²⁰Ñúcuán de nī nquijéhé yā cáhān xēen yā nūu ndácá ñūu nūu ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú, chi nduú ní nácani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji. De nī ncāhān yā:

²¹Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī ñūu Corazín. De nācā xēen cundoho nú, nchivī ñūu Betsaida. Chi tú inī ñūu Tiro jín ñūu Sidón ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī inī ñūu maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñūu ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nácani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cuhun ji sahma túun de chihi ji yāa xīnī ji nícu.

²²Túsaá de cáhān ni jín ndá nú jā quīvī quiji juicio, de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūu cā jā coo sīquī ñūu Tiro jín ñūu Sidón.

²³De ndá ndóhó nchivī ñūu Capernaum, ¿á jáni inī ndá nú jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nú jondē lugar nūu íyó ndá ánō ndiyi. Chi tú inī ñūu Sodoma ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī nūu maá nú, de coo ñūu ñúcuán jondē mitan nícu.

²⁴Túsaá de cáhān ni jín ndá nú jā quīvī juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūu cā jā coo sīquī nchivī ñūu Sodoma, ncachí yā.

**Nehēn nūu ni de natātú nú, ncachí
yā**

(Lc. 10.21-22)

²⁵De suni quīvī ñúcuán nī ncāhān Jesús: Ná cútahvī sá nūu ní Tatá, jā

cúu ní Jētohō andiví jín ñayiví. Chi nī jasi ní ndácá tūhun ndíchí ní, jā má cūni nchivī ndíchí jín nchivī tūha cuenta ñayiví yáhá. De nī stéhēn ní nūu ndá nchivī jā cúu tá cúu sūchí lúlí.

²⁶Chi sūcuán nī jētahān inī ní Tatá, ncachí yā.

²⁷De nī ncāhān cā yā: Ndiviī nī jēhe Tatá nī nūu ni. De nduú jínī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāa Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jínī yā nduhū. De ni nduú jínī nchivī nāsa Yāa cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jínī. De íyó nchivī jā cūni maá Sēhe stéhēn yā nūu ji nāsa Yāa cúu Tatá yā, de maá ji suni cūni ji.

²⁸Ndácá nú jā ní ncuitá nú jín ndácá tiñu jín ley jā víjín sáhá jín nú, nehēn de quīvi nú ndahá nī, de natātú nú sáhá nī.

²⁹Quīvi nú nūu tiñu jā ndácu maá nī, de scuáha nú cuu nú tá cúu nūu íyó maá nī. Chi vitá inī ni de nduú sáhá ñáhnú nī maá nī. De sūcuán de natātú nú jín ánō nū sáhá nī.

³⁰Chi nduú víjín jā squíncuu nú nūu ni, de ni nduú vēe tiñu jā ndácu nī, ncachí yā.

**Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvi
nátātú**

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

12 De iin quīvī nátātú ní nchāha Jesús cuāhān yā nūu cáá trigo. De tēe scuáha jín yā, cócon ndá dē. De nī nquijéhé ndá dē jehndē dē xīnī trigo yájí dē.

²De nī jīnī ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jín yā: Cūndéhé chi ndá tēe scuáha jín nú sáhá dē tiñu jāa nduú vāha jā sáhá ó quīvī nátātú, cáchi ley Moisés.

³De nī ncāhān maá yā jíin dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quívi jā ní jihī dē sōco jíin ndá tēe jā ní íyo jíin dē?

⁴De nī nquívi dē inī vehe Yāā Dios. De nī nchajī dē pan īi jā yósō nijin nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī dē, ni ndá tēe íyó jíin dē, chi maá-ni sūtū cúu jā yáji. De vísō súcuán de nduú nā cuāchi ní íyo síqui dē.

⁵¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sátíñú ndá sūtū inī templo, vísō quívi nátātú cúu? De nduú nā cuāchi íyó síqui dē, vísō quívi nátātú sátíñú ndá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁶De cáhān ni jíin ndá nú jā maá nī jā íyó nī yáhá, cūñáhnú cā ni nsūú cā templo.

⁷De nduú jíicūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān Yāā Dios: Jā cúni cā ni cúu jā cundáhvī inī nū táhán nú, nsūú cā jā sōcō nū quiti nūū ni, ncachī yā. De tú ní jíicūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū súcuán síqui ndá tēe jāá nduú nā cuāchi nícu.

⁸Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúni síqui nāsa sáhá nchivi quívi nátātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichī ndahá

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹Ñúcuán de cuāhān Jesús, de nī nquívi yā inī vehe īi sinagoga.

¹⁰De ñúcuán íyó iin tēe jā ní nchichī iin ndahá dē. De cúni ndá tēe grupo fariseo jā nihīn dē cuāchi síqui yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu nasáhá vāha ó nchivi cūhū quívi nátātú? ncachī dē.

¹¹De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Ní iin nú, de tú névāha nú iin ticāchí, de tú nincava tī iin yavi quívi nátātú, de á nduú jéhēn nū natavā nū tī, á naá cúu?

¹²¿De á nduú cánuú ndasí cā iin tēe nsūú cā iin ticāchí? Túsaá de vātu-ni jā sáhá ó tiñu vāha quívi nátātú, ncachī yā.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchichī ndahá: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni tá cúu nūū íyó incā.

¹⁴Ñúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī natúhún ndá dē síqui Jesús, nāsa cahni dē yā.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān

Isaías jondē janahán

¹⁵De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā. De cuāhā nchivi níquin ji yā. De nī nasáhá vāha yā ndihi nchivi cūhū.

¹⁶De nī ndacu yā nūū ndá ji jā má stúu ji yā.

¹⁷De súcuán nī ncuu tácuā quee ndaā tūhun jā ní nacani Isaías jondē janahán, jā súcuán nī ncāhān Yāā Dios:

¹⁸Yáhá cúu mozo ni jā ní jani nī, de māni ni jíin yā, de cúsiī inī ni jíin yā.

De cuāha nī Espiritu ni coo jíin yā.

De maá yā sáhá ndāā tiñu nchivi ndacá nación.

¹⁹Mā tétáhán yā, ni mā caná jee yā,

de ni mā cáhān jee yā ichi jā cuni nchivi.

²⁰Mā sáhá xēen yā jíin nchivi jā ní ncunihin tündóhó síqui,

ni mā snāā yā nchivī jā iin luli-
ni cándíja.

Chi cuñáhnú yā siquī ndihi, de
ndāā tatúnī yā.

²¹ De nchivī ndācá nación cuhun
inī ji jā scácu yā ji.

Ncachī Yāā Dios, ncachī Isaías
jondē janahán.

**Jā ní ncāhān ndá dē jā sátínú yā jíin
fuerza Satanás**

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23; 12.10)

²² Ñúcuán de nī nquisiáha ndá
ji nūū yā iin tēe cuáá ñíhín, chi
ñúhún tächī inī dē. De nī nasáhá
vāha yā dē. De nī ndunijin tīnūū dē,
de nī nacahān dē.

²³ De ndihi nchivī cuāhā nī nsāhvi
inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: ¿A
tēe yáhá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios
jā cacu nūū tatā David? ncachī ji.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo, nī jini
dē jā sūcuán cāhān ji. De nī ncāhān
ndá dē: Tēe yáhá mā cúu tavā dē
ndá tächī de tú mā sáhá dē jíin
fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū ndá
tächī, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī jini yā jā sūcuán
jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin
dē: Ndācá nación jā sáhá síin maá
de cánāá maá, túsaá de snāā táhán
maá. De tú iin ñūū á iin vehe sáhá
síin maá de cánāá maá, de mā cúu
cā cundeē cāhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás tú tavā táhán
tächī, túsaá de sáhá síin maá. ¿De
nāsa cuiñi nihin Satanás jā ndacu
nūū táhán túsaá?

²⁷ Chi cāhān ndá nú jā jíin fuerza
Satanás távā ni ndá tächī. De tú
sūcuán cúu de ndá nchivī jā scuáha
jíin ndá nú, ¿nā jíin fuerza távā
maá ji tächī, jáni inī nū? Túsaá de

ndá maá ji cachī jā ní stívī ndasí nú
jā ní ncāhān nū jā távā ni tächī jíin
fuerza Satanás.

²⁸ De nduú chi sa jíin Espíritu Yāā
Dios cúu jā távā ni tächī. Túsaá de
ja ndēe Yāā Dios māhñū ndá nú jā
tatúnī yā.

²⁹ ¿Chi nāsa cuu quívi iin tēe
inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná
dē ndatínú? Chi cánuú jā xihna
cā cuhni dē tēe ndacuī, sá de cuu
sacuíhná dē ndatínú tēe ñúcuán. De
suni sūcuán cúu jā júhni ni Satanás
de távā ni tächī.

³⁰ De nchivī jāá nduú íyó mānī
jíin nī, túsaá de jíinī ūhvi ji nduhū.
De nchivī jāá nduú nástútú jíin nī,
túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā
váji nūū ni.

³¹ Jā ñúcuán cāhān ni jíin ndá nú:
Íyó modo jā coo tūhun cāhnú inī
nūū ndācá cuāchi jā sáhá nchivī,
jíin nūū ndācá tūhun nēhén jā
cāhān ji. Sochi tú cāhān nāvāha ji
siquī Espíritu Santo, de mā cúne
cāhnú inī Yāā Dios nūū ji.

³² De tú nā-ni nchivī cāhān ji siquī
nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuu cune
cāhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú
nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji siquī
Espíritu Santo, mā cúne cāhnú inī
Yāā Dios nūū ji, ni ñayiví yáhá, ni
tiempo jā quiji.

Tūhun ñutun váha jíin ñutun cánēhén

(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

³³ Tú iin ñutun váha, de váha
jāvixī, de tú iin ñutun cánēhén, de
suni cánēhén jāvixī. Chi jíin jāvixī
de jíinī ō nāsa ñutun cúu. De suni
sūcuán cúu nchivī.

³⁴ Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi
xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cuu

cāhān nū tūhun vāha, chi nchivī nēhén cúu ndá nú? Chi ndihi nāsa jáni inī ánō nchivī, de cúsa ñúcuán cáhān ji.

³⁵Tēe vāha cáhān dē tūhun vāha, chi íyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē.

³⁶De cáhān ni jíin ndá nú jā ndacá nā-ni tūhun jā cáhān nchivī, nacuāha ji cuenta ndá tūhun ñúcuán quivī quiji juicio.

³⁷Chi jíin tūhun jā ní ncāhān nū de sáhá ndāā yā síquī nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi síquī nū, ncachī yā.

Jā ní jíicān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo jíin tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, cúni ndá sá jā sáhá ní iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú maá ní cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

³⁹De nī ncāhān yā jíin dē: Nchivī nēhén yáhá nduú jétáhvī cuiti ji Yāā Dios. De jíicān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú maá nī cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

⁴⁰Chi tá cúu nūū ní ñūhun Jonás chijin tiacá cáhnú ūnī nduú ūnī ñuú, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuū ni de coo nī chijin ñūhun ūnī nduú ūnī ñuú, de sá de natecū ni.

⁴¹De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jíin nchivī tiempo yáhá, quivī juicio jā

sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ji cuāchi síquī nchivī yáhá. Chi ndá maá ji nī nacani inī ji nī sndóo ji cuāchi ji quivī jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

⁴²De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jíin nchivī tiempo yáhá, quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cáhān ña cuāchi síquī ji. Chi jondē jíicá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūū cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī

(Lc. 11.24-26)

⁴³Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūū ñūhun tíhá, ndúcú nūū natátú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá:

⁴⁴Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī. De tá nī nenda tucu, de jíin jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jāá nduú nā ndéē de nī ndundoo.

⁴⁵Ñúcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūū cā maá. De quivī ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēen cā cundoho tēe ñúcuán jā sándihí nsūū cā jā xíhna ñúhún. De suni súcuán cundoho nchivī nēhén tiempo yáhá, ncachī yā.

Naná yā jíin ndá ñani yā

(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

⁴⁶De juni súcuán cáhān yā jíin ndá nchivī, de nī nquenda naná yā

jíin ndá ñanī yā, íní ña tāvēhé, de cúnī ña cāhān ña jíin yā.

⁴⁷De nī ncachī iin tēe nūū yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íní ña tāvēhé, de cúnī ña cāhān ña jíin ní, ncachī dē.

⁴⁸De nī ncāhān yā jíin tēe jā ní ncāhān jíin yā súcuán: ¿Ní iin cúu naná nī, de ní iin cúu ndá ñanī nī? ncachī yā.

⁴⁹De nī stéhēn ndáhá yā nūū ndéē ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Suni naná nī jíin ñanī ní cúu ndācá yáhá.

⁵⁰Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī maá Tatá nī, Yāā ndéē andiví, suu cúu ñanī ní, cuāha ní, naná nī, ncachī yā.

Tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

13 De quívi ñúcuán nī nquee Jesús vehe cuāhān yā, de nī nquenda yā nī jēcundeē yā yuhú mar.

²De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā. De nī nquívi yā inī iin barco, de nī jēcundeē yā. De ndá nchivī ñúcuán ndéē jī yuhú mar.

³De jíin tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū jī, de súcuán nī ncāhān yā: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

⁵De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yúū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

⁶De tá nī nquenda ncandii, de nī nchíchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhin nūū quíhin yoho.

⁷De jacū cā tatā nī jítē mähñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasi nūū.

⁸De jacū cā nī jítē nūū ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā nūnī. Sava nī jēhe ciento jā iin iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de sava cā nī jēhe oco ūxī.

⁹De ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cāhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10; 10.23-24)

¹⁰Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquenda dē nūū yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun yátá cāhān ní jíin nchivī? ncachī ndá dē.

¹¹De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi sáhá yā jā cuu jícūhun inī nū ndá tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū jī. Sochi nchivī yáhá jāá nduú cándíja, chi mā jícūhun inī jī.

¹²Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū jī, de víhí cā cunī jī. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, vísō ja jíin jī jacū, de sa naā.

¹³Jā ñúcuán cúu jā cāhān ni tūhun yátá jíin ndá jī. Chi vísō ndéhé ndá jī, de modo jāá nduú jíin jī. De vísō jíin jíin sóho jī, de mā jícūhun inī jī, chi modo jāá nduú ní jíin jī-ni.

¹⁴Túsaá de síqui nchivī yáhá nī nquee ndaā tūhun jā ní ncachī Yāā Dios de nī ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

Vísō cunini ndá nú, de mā

jícūhun inī nū,

de vísō cūndéhé nú, de mā cūnī nú.

¹⁵ Chi ndá nchiví yáhá ndasí nī ncunihin inī ji,
de ūhvī ndasí tēe sōho ji,
de modo jā jāsī ji tīnūū ji,
tácua mā cúndéhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndícó cóo inī ji nūū ni
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū
cuáchi ji.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

¹⁶ Sochi ndá máá nú, nācā ndetū
nū, chi ndéhé nú jíín tīnūū nú, de
tēe sōho nú.

¹⁷ Chi ndāā cáhān ni jíín nú jā
cuāhā ndá tēe janahán jā ní nacani
tūhun Yāā Dios, jíín cuāhā ndá tēe
ndāā, nī ncuu inī dē jā cūndéhé dē
jā ndéhé ndá nú, de nduú ní ndéhé
dē. De nī ncuu inī dē cunini dē
jā níni ndá nú, de nduú ní jíni dē,
ncachī yā.

**Jā ní ncachī cājī yā tūhun yátá tēe
jītē tatā**

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

¹⁸ Túsaá de cunini ndá nú nā cuá
cúu tūhun yátá tēe jītē tatā. Tatā
ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios.

¹⁹ De nchiví jā jíni tūhun nāsa
tátúni Yāā Dios, de tú nduú jícūhun
inī ji, de cúu ji tá cúu tatā jā ní
jītē yuhú íchí. Sá de quénda tächī
cúnáhnú de cāndeē-ni tūhun inī
ánō ji.

²⁰ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúū
cúu tá cúu nchiví jíni tūhun, de
ñamā-ni jétáhvī ji de cúsi inī ji jíín.

²¹ Sochi nduú cúcutú tūhun inī
ánō ji, de jacū-ni quiví jétáhvī ji.
De tá quíji tūndóhó, á jā jíni ūhvī
nchiví ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá
de quíjéhé nācani yátá inī ji.

²² De jā ní jītē mähñú iñu cúu ndá
nchiví jíni tūhun, sochi ndíhvī inī ji
síquī jā íyó inī ñayiví yáhá, de cúni
ji cucuícá ji, de stáhvī ndá ñúcuán
jā cútēñú ji jíín. De ndācā ñúcuán
jāsī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji
jíín tūhun yā.

²³ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun
vāha cúu ndá nchiví jíni tūhun yā,
de jícūhun inī ji, de jíja ji jíín. De
sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ciento
jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico,
de sava cā ji jéhe ōcō ūxī, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī itē lásū

²⁴ De nī ncāhān yā incā tūhun
yátá jíín ndá dē: Jā tátúni Yāā
andiví cúu tá cúu iin tēe jā ní jītē
dē trigo vāha nūū ñühún dē.

²⁵ De íyó iin tēe jíni ūhvī dē tēe
xíí trigo. De juni quíxīn tēe xíí trigo
jíín ndá táhán dē, de nī jēhēn tēe
ñúcuán, de nī jītē niquin itē lásū
nūū trigo, de cuāhān.

²⁶ De tá nī ntāhvī trigo, de nī
nquene yoco, de suni súcuán nī
jahnu itē lásū.

²⁷ Ñúcuán de nī nquenda ndá
mozo, de nī ncāhān ji jíín patrón:
Señor, ¿á nsúú trigo vāha ní jītē ní
nūū ñühún ní? ¿De nūcu nī nquene
itē lásū nūū?

²⁸ De nī ncāhān dē jíín ji: Iin tēe
jíni ūhvī nduhū nī nsāhá yáhá,
ncachī dē. De nī ncāhān ndá mozo
jíín dē: ¿Túsaá de á cúni ní jā
quihīn ndá sá de tūhun sá?

²⁹ De nī ncāhān dē: Nduú, chi tú
tūhun nú itē lásū ñúcuán de sanaā
de tūhun nú jondē jíín trigo.

³⁰ Vāha cā ná cuáhnu maá jondē
quiví tēhndē. De quiví ñúcuán de
cachī ni nūū ndá tēe quehndē jā

xihna cā itē lāsū quehdē dē, de caquin tūtú dē tácuca cāyū. Nūcuán de trigo chi quehdē dē ndīvi inī yacā ni, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī niquin mostaza

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

³¹De suni nī ncāhān yā incā tūhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúnī Yāā andivī nūū, ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā ní jaquin iin tēe nūū ñuhun dē.

³²De ndāā jā iin niquin lúlī cā cúu nsūū cā ndá cā niquin. Sochi tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsūū cā ndá cā yūcū, chi ndúu iin ñutun. De quénda ndá saā, de sáhá tī tacā tī chijin ndahá yúcū, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī levadura

(Lc. 13.20-21)

³³De incā tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā tátúnī Yāā andivī nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ñā jíin ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihī ñujan nī nsáhá, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíin ji

(Mr. 4.33-34)

³⁴Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī cuāhā. De ndācá jā ní stéhēn yā, de maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ji.

³⁵Súcuán nī nsáhá yā tácuca quee ndaā tūhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān ni ndá tūhun yátá jíin nchivī,

de cachī ni ndá tūhun yuhū jā íyó jondē tá nī jēcāva ñayiví.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tūhun.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun itē lāsū

³⁶Nūcuán de nī nacuetáhiví Jesús nūū nchivī. De nī ndivi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Cachī cājí ní tūhun yátá itē lāsū nūū sá, ncachī dē.

³⁷De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā jítē trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāā nī nduu tēe.

³⁸De ñuhun ñúcuán cúu ñayiví. De tatā vāha cúu ndá nchivī yíhí ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lāsū cúu ndá nchivī yíhí ndahá tāchī cúñáhnú.

³⁹De tēe jíinī ūhiví jā ní jítē niquin itē lāsū cúu maá tāchī cúñáhnú. De quívi tēhdē cúu quívi jíinu ñayiví. De ndá tēe quehdē cúu ndá ángel Yāā Dios.

⁴⁰De tá cúu jā tēhdē itē lāsū de cāyū nūū ñúhūn, súcuán coo quívi jíinu ñayiví.

⁴¹Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, tají nī ndá ángel ni quíhīn. De nastútú yā ndācá nchivī squívi táhán nūū cuáchī, jíin nchivī sáhá tiñu néhén, tavā yā ji māhūū nchivī jā tátúnī ni nūū.

⁴²De taān yā ndá ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

⁴³Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chi cuēndütē ji modo ncandīi, de cundeē ji nūū tátúnī maá Tatá ji Yāā Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nū.

Tūhun yátá siquī jātūn

xūhún jā yíyuhū

⁴⁴De jā quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji, suu cúu tá cúu iin jātūn xūhún jā yíyuhū chijin iin ñuhun. De nī nanihīn iin

tēe, de nī nacasī tucu dē sīquī. De jā cúsiī inī dē jíín, de cuāhān dē cuāxicó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī perla jā ndéē yāhvi

⁴⁵De jā quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū jī, suni cúu tá cúu iin tēe jéen de náxicó, de ndúcú dē perla vāha.

⁴⁶De nī jini dē iin perla jā ndéē yāhvi ndasí, de nī jēhēn dē nī yicó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī ñunu tíin tiacá

⁴⁷De jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī, suni cúu tá cúu iin ñunu jā chúndaji ndá dē nūū mar, de quívi ndācá nūū tiacá.

⁴⁸De tá nī nchitú ñunu, de távā ndá dē yuhú nduté. De jécundeē dē, de nácāji dē tiacá. De tiacá vāha táān dē inī ticá, de tiacá jāā nduú íyó vāha squéne dē.

⁴⁹De suni súcuán coo quívi jīnu ñayiví. Chi quenda ndá ángel yā, de sáhá síín yā ndá nchiví sáhá tiñu néhén māhñú nchiví vāha.

⁵⁰De nchiví nēhén chi taān yā jī cāyū jī nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu jī de nacayihí jī ñií yúhú jī jā ndoho ndasí jī, ncachí yā.

Tūhun yátá sīquī ndatíñú ndéē yāhvi

⁵¹De nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿A nī jicūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, á nduú? ncachí yā. De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Nī jicūhun inī sá, Señor.

⁵²De nī ncāhān yā jíín dē: Iyó vāha túsaá. De iin tēe stéhēn ley janahán, tú ja nī ncutūha dē nāsa

tátúnī Yāā andiví, de cuu stéhēn dē ndá tūhun sīquī ñúcuán. Chi cúu dē tá cúu iin tēe xívēhe. De inī jātūn dē távā dē ndatíñú ndéē yāhvi, sava jā jéé jíín sava jā ní ncunahán íyó, ncachí yā.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

⁵³De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

⁵⁴De nī nenda yā ñuū yā Nazaret. De nī stéhēn yā tūhun inī vehe iī sinagoga. De nī nsāhvi inī ndá nchiví nī jini jī, de nī ncāhān jī: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun ndíchí yáhá? ¿De nāsa cúu sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

⁵⁵Chi sēhe carpintero cúu tēe yáhá, de naná dē cúu María, de ndá ñani dē cúu Jacobo, José, Simón, jíín Judas.

⁵⁶De suni ndéē ndá cuāha dē jíín ó yáhá. ¿De nāsa jini dē ndācá tūhun yáhá túsaá? ncachí ndá nchiví.

⁵⁷De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá jī nūū Jesús. De nī ncāhān yā jíín jī: Ndācá tēe nācani tūhun Yāā Dios, íyó yíñúhún nchiví jíín dē, chi maá-ni nchiví ñuū dē jíín nchiví vehe dē cúu jāā nduú íyó yíñúhún jíín dē, ncachí yā.

⁵⁸De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán, chi nduú ní ncándija ndá jī.

Jā ní jīhi Juan tēe scuénduté

(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)

14 De tiempo ñúcuán de Herodes, tēe tátúnī región Galilea, nī nihin dē tūhun nāsa sáhá Jesús.

²De nī ncāhān dē jíin ndá nchivī íyó jíin dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú, ncachī Herodes.

³Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jíin jā cunuhni dē jíin cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā síqui Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe.

⁴Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ña, ncachī dē.

⁵De jā ñúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahni dē Juan. Sochi yúhú dē jā quítī inī nchivī, chi ndihī ji jáni ndija inī ji jā iin tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu Juan.

⁶De iin quívi nī nsáhá Herodes iin vico quívi jā ní ncacu dē. De sēhe síhí Herodías nī nquívi ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncusiī inī Herodes nī nsáhá ji.

⁷De nī ncāhān téyíí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.

⁸De nī jēhēn ji nī jīcā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān ji. De nī ndivī ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Tajī ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

⁹Ñúcuán de rey Herodes nī ncucuéca inī dē. Sochi síqui jā ní ncāhān téyíí dē, jíin jā ní jini ndá tēe yáji stāa jíin dē, jā ñúcuán nī ndacu dē jā ná cuāha ndá nūū ji.

¹⁰De nī ntajī dē soldado jā quíquehdē xīnī Juan inī vecāa.

¹¹De nī nenda soldado jíin xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū ñahan lúlí. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.

¹²Ñúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jíin Juan, de nī nanee dē

yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē. Ñúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe

(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

¹³De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā ñúcuán cuāhān yā jíin barco jā cundeē síin yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jini ndá nchivī jā cuāhān yā. De ndācá ñuū nī nquee ji, jíca jéhé ji cuātahān ji yā.

¹⁴De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jini yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhvi inī yā ji, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā vāji ndá ji jíin.

¹⁵De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndēe yáhá. Túsaá de tajī ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndācá ñuū, de cuen ji jā cajī ji, ncachī dē.

¹⁶De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nduú cánuú quíhīn ji, chi cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā.

¹⁷De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chi ūhūn-ni stāa jíin ūū-ni tiacá, ncachī dē.

¹⁸De nī ncāhān yā jíin dē: Tajī ná quíji, ncachī yā.

¹⁹De nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā cundeē ji nūū ítē. De nī nquehen yā ndihūhūn stāa jíin nduú tiacá ñúcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvi yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāa, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá máá dē nī nsaji dē nūū ndá nchivī cuāhā.

²⁰De ndivii ji nī nchajī, de nī ndahā chíjin ji. De nī nastútú ndá

dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchítú ūxī ūū ticá.

²¹De tēe jā ní nchajī cúu tá ūhūn mil, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)

²²Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūú dē quihīn dē incā lado mar, juni nátají yā ndá nchivī cuāhā jā quínohōn jí.

²³De tá nī ncuu nī nacuetáhvī yā nūū jí, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhún yā, cuācācān táhvī yā. De nī ncuāā, de mátúhún yā-ni íyó ñúcuán.

²⁴De barco ja ñúhún sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá nihin barco, chi vājí tāchī ichi nūū.

²⁵De niquíin nī nquenda Jesús nūū ndá dē, jíca jéhé yā nūū mar.

²⁶De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jini dē jā jíca yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: Níhná cúu, ncachī dē.

²⁷De nī ncāhān-ni Jesús jíin dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyúhú nú, chí maá nī cúu, ncachī yā.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní jā suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēē sá nūū ní, ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jíca dē nūū ndútē cuāhān dē nūū Jesús.

³⁰De tá nī jini dē jā nihin yíhí tāchī, de nī nchúhú dē. De nī nquijéhé dē quée dē chíjin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sáán, Señor, ncachī dē.

³¹De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Tēe nduú cándíja nihin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

³²De nī ndivī yā jíin dē inī barco, de nī jencuiñī-ni tāchī.

³³Sá de ndá tēe jā ñúhún inī barco, nī jēcuiñī jíití dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jāndáā jā Sēhe Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret

(Mr. 6.53-56)

³⁴De nī nchāha yā jíin ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret.

³⁵De ndá nchivī ñúcuán nī nacunī jí nūū yā. De nī scáca jí tūhun ndācá ndāñúú ñúcuán jā ní nquenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha jí ndá jā cúhū nūū yā.

³⁶De nī ncāhān ndāhvī ndá jí jíin yā jā ná quéhé jí vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha jí.

Siquí nāsa cútéhén nchivī

(Mr. 7.1-23)

15 Ñúcuán de jacū ndá tēe fariseo jíin tēe stéhēn ley janahán, vājí dē ciudad Jerusalén, de nī nquenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíin yā:

²Ndá tēe scuáha jíin nú, ¿nūcu stíví ndá dē costumbre jā ní jaquíin nchivī janahán? Chí nduú squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū yā de caji dē stāā, ncachī dē.

³De Jesús nī jicā tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū?

Chi sa costumbre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.

⁴Chi nī ncāhān Yāā Dios: Cooyínúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān síquī tatá á síquī naná, de ná cúū, cáchī Yāā Dios.

⁵Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíín tatá dē á naná dē: Mā cúū chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāā Dios.

⁶De tēe jā cāhān sūcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cáchī ndá nú. De sūcuán stíví nú tíñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.

⁷Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. Ndāā nī ncāhān Isaías síquī ndá nú janahán, yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān Yāā Dios:

⁸Nchivī yáhá chi jíín yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,
sochi nsūū jondē jíín inī jíín ánō ji.

⁹De chíñúhún cāhá ji nduhū,
chi tūhun jā stéhēn ji cúu tíñu jā ní ndacu ndá tēe,
de nsūū jā ní ndacu máá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios, ncachī yā.

¹⁰De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíín ji: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:

¹¹Nsūū jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhén ji sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú ji, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

¹²Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jíín ní jā ní nquiti inī ndá tēe fariseo jā ní jini dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.

¹³De nī ncāhān maá yā: Cúu ndá dē tá cúu ñutun jāá nduú ní nchúhun Tatá nī, Yāā ndéé andiví, de iin quívi de tūhun yā.

¹⁴Ná quíhīn ndá máá dē, chi cúu ndá dē modo tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū incā tēe cuáá. Chi tú iin tēe cuáá stéhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá, de ndúū dē nincava xehvā, ncachī yā.

¹⁵De nī ncāhān Pedro jíín yā: Cachī cājī ní tūhun yátá yáhá jā ní ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dē.

¹⁶De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jícūhun inī ndá máá nú?

¹⁷¿A nduú jícūhun inī nū jā ndācá jā yáji nchivī, chi quívi chijin ji, de quée-ni cuāhān?

¹⁸Sochi tūhun jā quée yuhú nchivī, chi jondē inī ánō ji vāji, de ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

¹⁹Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā jáhni ndiyyi, jā cásíquī ndéé tāhán, jā sáhá ndiī, jā sácúíhna, jā cāhān tūhun stáhvī, jā cāhān síquī táhán.

²⁰De ndācá yáhá cúu jā cútéhén nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu ji costumbre jā nandahá ji de caji ji stāā, de nduú cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja nihin

(Mr. 7.24-30)

²¹De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíín Sidón.

²²De iin ñahan ñuū Canaán ndéé ña región ñúcuán, de nī nquenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní jā cúu Sēhe tatá David, cundáhvī inī ní sáán. Chi sēhe síhí sá, ñúhún tāchī inī ji, de xēen ndasí ndóho ji, ncachī ña.

²³Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā jā ní ncāhān ña. Ñúcuán de nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē: Cāhān ní jíin ña ná quíhīn ña, chi ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dē.

²⁴De nī ncāhān yā jíin ña: Nūū mātúhún-ni nchivī nacióon Israel nī ntají Yāā Dios sāan vāji sá, chi cúu ji tá cúu ticāchí, quiti jā ní nsana, ncachī yā.

²⁵Sochi nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jítī ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindeé chituu ní sāan viī, ncachī ña.

²⁶De nī ncāhān yātá yā jíin ña: Nduú íyó vāha jā candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

²⁷De nī ncāhān ña: Ndāā cāhān ní Señor, sochi chindeé ní sāan vísō cúu sá modo tinā. Chi suni ndá tī níhīn tī pedazo stāā jā cóyo chíjin mesa jētohō tī yájī tī, ncachī ña jíin yā.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándíja ní, nánā. De ná sáhá sá jā cúni ní, ncachī yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sēhe síhí ña.

**Jā ní nasāhá vāha yā
cuāhā nchivī cúhū**

²⁹De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī nchāha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jēcundeē yā.

³⁰De nī nquenda cuāhā nchivī nūū íyó yā, de nī nquisíaha ji ndá jā cojo, jā cuāá, jā ñihín, jā cuhlu, jíin cuāhā cā nchivī cúhū. De nī jaquín ji nūū jéhē Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

³¹De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhé ji jā nácahān nchivī ñihín, ndúvāha nchivī cuhlu, nácaca vāha nchivī cojo, de nánune tīnūū nchivī cuāá. De nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios nacióon maá ji Israel.

**Jā ní scáji yā cūmī mil nchivī
(Mr. 8.1-10)**

³²Ñúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Cúndáhvī inī ni ndá nchivī cuāhā yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quívi íyó ji jíin nī, de nduú cā nā cuá caji ji. De nduú cúni ni natajī nī ji jā quínohōn nditē ji, chi tú súcuán de sava ichi de cuítá ndasí ji, ncachī yā.

³³De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: ¿De ní níhīn ō stāā jā caji ndá nchivī cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

³⁴De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujā-ni, jíin jacū tiacá lúlí, ncachī dē.

³⁵Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī cuāhā jā cundeē ji.

³⁶De nī nquehen yā ndihújā stāā jíin tiacá, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá máá dē nī nsaji nūū nchivī.

³⁷De ndihi ji nī nchaji, de nī ndahā chíjin ji. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendō, de nī nchitú ūjā ticá.

³⁸De tēe jā ní nchaji, jondē cūmī mil dē cúu, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

³⁹Ñúcuán de nī nacuetáhvī yā nūū nchivī, de cuānohōn ji. De nī

ndīvi yā inī barco, de cuāhān yā
región Magdala.

**Jā ní jicān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū
yā**

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

16 De nī nquenda ndá tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nūū yā. Chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jicān dē jā sáhā yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña andiví.

²Sochi maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Tá ñini, de cāhān ndá nú: Nandiī, chi nī jichi cuáhā vícō, cáchī nū.

³De jānehēn chi cāhān ndá nú: Mitān de cuun sāvī, chi nī jichi cuáhā vícō, cáchī nū. Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. Chi jícūhun inī ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochi nduú jícūhun inī nū nāsa stéhēn ndá tiñu ñáhnú jā sáhā nī tiempo yáhá.

⁴De nchivī nēhēn yáhá, chi nduú jétáhví cuiti ji Yāā Dios. De jicān ji iin tiñu ñáhnú jā sáhā nī jā coo iin seña andiví. Sochi nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, ncachī yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵De ndá tēe scuáha jíin yā nī naā inī dē cuiso dē stāā tá cuāhān ndá dē jíin yā jíin barco incā lado mar.

⁶De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe

grupo fariseo jíin grupo saduceo, ncachī yā.

⁷De ndá tēe scuáha nī ncāhān ndá maá dē: Va siquī jāā nduú nā stāā ndíso ó, jā ñúcuán cāhān yā súcuán, ncachī dē.

⁸De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cāhān ndá nú jā ní ncāhān ni súcuán siquī jāā nduú nā stāā ndíso nú? Tēe nduú cándíja nihin cúu ndá nú.

⁹¿A ncháha ca jícūhun inī ndá nú jāā nsūū siquī ñúcuán ní ncāhān ni? ¿A nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūhūn stāā nī nchajī ūhūn mil tēe, de nāsaa ticā nī nastútú ndá nú jā ní nquendōo?

¹⁰¿De á nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūjā stāā nī nchajī cūmī mil tēe, de nāsaa ticā nī nastútú tucu nú?

¹¹¿De nājēhē cúu jāā nduú jícūhun inī ndá nú jāā nsūū siquī stāā ní ncāhān ni jíin nú jā ní ncāhān ni jā coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo? ncachī yā jíin dē.

¹²Ñúcuán de nī jícūhun inī ndá dē jāā nduú ní ncāhān yā jíin dē jā má cājí dē stātíflā jā yíhí levadura, chi sa nī ncāhān yātá yā jā má cándíja dē tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo.

**Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu
Cristo**

(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

¹³De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipino jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de nī jicā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchiví?

¹⁴De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

¹⁵De nī ncāhān yā: De ndá maá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú?

¹⁶De nī ncāhān Simón Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā jā técū ní cání, ncachī dē.

¹⁷De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetū nū, Simón sēhe Jonás, chí nsūú iin nchivī ní stéhēn tūhun yáhá nū nū, chí sa maá Tatá nī, Yāā ndēē andiví, nī stéhēn yā nū nū.

¹⁸De nduhū suni cáhān ni jíin nú jā maá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchī: Yūū. De tūhun ndāā jā ní ncāhān nū jā maá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De síqui yūū cāhnú yáhá sáhá nī jā quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchivī jā cándíja nduhū. De ni iin mā cúndéé síqui ji, ni cuēhē jā jíhi ji, nduú cā nā cuá cuu sáhá jíin ánō ji.

¹⁹De maá nú cundiso tíñú nú jā quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúní yā nū nū ji. De ndācá jā casí nū jā má sáhá nchivī iní ñayiví yáhá, suni casí Yāā Dios jā ndēē jondē andiví. De ndācá jā cuāha nú tūhun sáhá ji iní ñayiví yáhá, suni cuāha tūhun Yāā Dios jā ndēē jondē andiví, ncachī yā.

²⁰Ñúcuán de nī ndacu yā nū ndá tēe scuáha jíin yā jā má cáchí dē nū nī iin nchivī jā cúu yā Cristo.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mr. 8.31–9.1; Lc. 9.22–27)

²¹De jondē saá nī nquijéhé Jesús cáchī tūhun cájī yā nū ndá tēe

scuáha jíin yā jā cánuú quihīn yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahñī ndá dē yā, sochi nūú únī quívi de natecū yā, ncachī yā.

²²Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cáhān dē nūú yā: Señor, ¿nūcu cáhān ní súcuán? De mā cuáha cuiti Yāā Dios tūhun. Va mā cūú cuiti coo súcuán, ncachī dē.

²³De nī jicó cóto yā nūú Pedro, de nī ncāhān yā: Cuijiyo quihīn nū, chí cáhān nū tá cáhān Satanás. Chí tēe ndúcu stívī nduhū cúu nú. De nduú jáni iní nū tá cúu nūú jáni iní Yāā Dios, chí sa jáni iní nū tá cúu nūú jáni iní nchivī, ncachī yā.

²⁴Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nā-ni nchivī tú cúni ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná casí ji jā cúni maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū, de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tündóhó jā síqui ni, vísō ná cúu ji.

²⁵Chi tú ní nchivī cúni ji cācu ji nūú tündóhó jā quiji nūú ji jā síqui nduhū, túsaá de tñnū tñhvi ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síqui nduhū, sochi cutecū ji ní cání.

²⁶¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndéé nchivī nīhīn ji ní ñayiví, de tú quívi ji nūú tñnū tñhvi ji? Chi nduú nā jíin cuiti chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

²⁷Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndiji nī jíin ndācá ángel ni, de vii ndasí cuñáhnú nī tá cúu nūú cúñáhnú Tatá nī. Ñúcuán de cuāha nī yāhvi nūú tá iin iin nchivī tú nāsa tíñu nī nsáhá ji.

²⁸De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chi jondē cunī dē jā maá ni, Yāā ni nduu tēe, tatúnī ni jíin poder ni, ncachī yā.

Jā tucu ni nduu yā

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

17 Ñúcuán de nūū íñū quivī de Jesús ni jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan ñānī Jacobo, cuāhān síin yā jíin ndá dē iin yucu súcún.

²De ñúcuán, tucu ni nduu yā nūū dē. Chi ni jēndūtē nūū yā tá cúu ncanđiī. De sahma yā ni nduyaa ndasí tá cúu nduva luz.

³De ni jini-ni ndá dē jā Moisés jíin Elías, tēe ni íyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin yā.

⁴De ni ncāhān Pedro jíin yā: Señor, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De tú cúnī ní de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramádā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁵De juni cáhān cā dē, de ni nquiji iin vícō nūhún jā yaa ndasí, de ni jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vícō ñúcuán ni ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe ni jā mānī ndasí ni jíin, de cúsiī inī ni jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁶De jā súcuán ni jini ndá tēe scuáha, de ni jēcāva ndeyi dē nūū ñūhún, chi ni nchūhú ndasí ndá dē.

⁷Ñúcuán de ni nquenda Jesús, de ni ntee yā ndahá yā dē, de ni ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cúyūhú nú, ncachī yā.

⁸De ni núcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jini dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹De ni nuu ndá dē jíin yā yucu. De ni ndacu yā nūū dē: Mā cāchí ndá nú nūū ni iin jā súcuán ni jini nū, chi jondē tá natecū maá ni, Yāā ni nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, ni jicā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stēhēn ley janahán, ɛnājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹¹De ni ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sāhá tūha dē ndihi, cāchī tutū.

¹²Sochi cáhān ni jíin nú, ja ni nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nduú ní jini nchivi jā suu dē cúu. De ni nsāhá nāvāha ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji. De suni súcuán sndóho ji nduhū, Yāā ni nduu tēe, ncachī yā.

¹³Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā ni jicūhun inī dē jā cáhān yā jā Juan, tēe ni scuénduté, ni ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jíhí yíhí

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴De ni nenda yā jíin ndá dē nūū nchivi cuāhā. De ni nquenda iin tēe, ni jēcūñī jiti dē nūū yā, de ni ncāhān dē:

¹⁵Señor, cundáhvī inī ní sēhe yíí sá, chi ndóho ndasí ji cuēhē jíhí yíhí. De ja ncuu cuāhā vuelta jícō cáva ji nūū ñūhūn jíin nūū ndüté.

¹⁶De ni nquisiáha sá ji nūū ndá tēe scuáha jíin ní, de nduú ní ncuu nasāhá vāha dē ji, ncachī dē.

¹⁷Ñúcuán de ni ncāhān Jesús: Tēe nihin ndasí inī cúu ndá nú chi

nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quivī cundeē ni jā ndoho ni jín nú? ¿De nāsaa cā quivī cuandeé inī ni jín nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

¹⁸De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquee-ni inī sūchí ñúcuán. De nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

¹⁹De tá nī ncuunú cā de ndá tēe scuáha nī jicā tūhún síin dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

²⁰De nī ncāhān yā: Siqūi jāá nduú cándíja nīhin ndá nú jā cuu sáhá nú. Chi ndāā cāhān ni jín ndá nú jā tú cándíja nú vísō iin lulī-ni tá cúu iin niquin mostaza, de cuu sáhá nú ndācá-ni tiñu vjín. Chi cuu cāhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quihīn incā lado, de cujiyo-ni. De ndācá-ni tiñu chi cuu sáhá nú, de tú cándíja nīhin nú jā cuu.

²¹Sochi iin tāchī sūcuán, mā quēé cuitī quihīn de tú mā cācān táhvī nū de tú mā cōó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²²De jīca nuu Jesús jín ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jín dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nūū ndá tēe xēen.

²³De cahni dē nduhū, sochi nūū úni quivī de natecū ni, ncachī yā. De nī ncuucécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Siqūi xūhún jā cuetíñú inī templo

²⁴De nī nquenda yā ñūū Capernaum jín ndá tēe scuáha jín yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jicā tūhún dē

Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājí dē xūhún cuetíñú inī templo? ncachī dē.

²⁵De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndivi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jín dē: ¿Nāsa jāni inī nū, Simón? Ndācá tēe cúu rey inī ñayiví yáhá, ¿ní nūū jicān dē xūhún renta jín xūhún ñūū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

²⁶De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jicān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá de nduú nā incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū ji. Súcuán nī stēhēn yā jāá nduú cánuú chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios. De nī ncāhān yā:

²⁷De ná chúnáá ó tácuā mā squítī inī ō dē. Túsaá de cuáhán yuhú mar, de squívī nú gancho jā tíin tiacá, de tavā nū tiacá jā tíin xihna cā. De ndicā nū yuhú tī, de ñúcuán nihīn nū iin xūhún jā quenda chunáá nú jā jicān ndá dē. De quisiáha nú nūū ndá dē jā cuu nduhū jín ndóhó, ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā

(Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

18 De suni quivī ñúcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúni Yāā andiví nūū? ncachī dē.

²De nī ncana yā iin sūchí lúli, de nī jani yā ji māhñú dē.

³De nī ncāhān yā: Ndāā cāhān ni jín ndá nú, tú mā ndicó cóo inī nū cani inī nū tá cúu nūū cúu iin sūchí lúli, de mā quívī cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tátúni yā nūū nū.

⁴Túsaá de nchivī jā jāni inī ji jāá nduú cúñáhnú ji, tá cúu nūū jāni inī

sūchí lúlí yáhá, suu ji cúñáhnú cā nūū nchiví jā tátúní Yāā andiví nūū.

⁵De nā-ni nchiví tú jā síquī nduhū jétáhví ji iin sūchí lúlí tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji.

**Xēēn coo síquī nchiví jā quívi nūū
cuāchi**

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

⁶De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchiví, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsó cáhnú sūcūn nchiví ñúcuán, de quēe ji chijin ndute mar nícu.

⁷Nācā xēēn cúu jíin nchiví ñayiví, chi maá-ni jā ndúcú squívi nchiví nūū cuāchi íyó. De maá-ni sūcuán coo iní ñayiví. De nācā xēēn cundoho nchiví jā squívi táhán nūū cuāchi.

⁸Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácuca nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quívi nú nūū ñúhūn jā cáyū ní cání.

⁹De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácuca nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā jā coo iin-ni tīnūú nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quívi nú nūū ñúhūn infierno.

Tūhun yátá síquī ticāchí jā ní nsana

(Lc. 15.3-7)

¹⁰Coto má sáhá jéhe iní ndá nú nūū ni iin ndá sūchí lúlí yáhá. Chi cáhān ni jíin nú jā ndācá ángel

andiví jā jíto yā ji, níní íyó yā nūū maá Tatá ní andiví.

¹¹Chi nduhū, Yāā ní nduu tēe, vāji ní jā scācu ní nchiví jā ní nsana ji nūū Yāā Dios.

¹²¿De nāsa jāni iní ndá nú? Tú iin tēe ndéca dē iin ciento ticāchí, de tú sana iin tí, ¿de á nduú sndóo dē cūmí xico xāhōn cūmí cā tí yucu, de ndicó dē quinanducú dē quiti jā ní nsana?

¹³De tú ní nanihīn dē tí, de ndāā cáhān ni jíin nú jā cúsií ndasí cā iní dē jíin quiti ñúcuán nsūú cā jíin cūmí xico xāhōn cūmí cā quiti jāá nduú ní nsána.

¹⁴De suni sūcuán maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, nduú cúni yā jā tātānū táhví ni iin sūchí lúlí yáhá.

Siquí jā cune cáhnú iní ō nūū táhán

ó

(Lc. 17.3-4)

¹⁵De tú táhán nú ní nsáhá dē cuāchi síquí nū, túsaá de cachí tūhun nú nūū mátúhún dē-ni jā ní nsáhá dē cuāchi síquí nū. De tú ní jétáhví dē tūhun jā ní ncāhān nū jíin dē, túsaá de ja ní ndumani dē jíin nú ní nsáhá nú.

¹⁶Sochi tú nduú ní jétáhví dē jā cáhān nū, de quicāna nú iin á ūū cā nchiví quíhīn nū jíin nūū dē, de cuu ji testigo nū tácuca cundaā jā íyó cuāchi dē.

¹⁷De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān ndá tēe ñúcuán, de cachí tūhun nú nūū ndá nchiví cándíja. De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān nchiví cándíja, de siāā nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāá nduú cándíja nūū Yāā Dios á tēe stútú xūhūn renta.

¹⁸De ndāā cāhān ni jín nū jā ndācá jā casí nū jā má sáhá nchivi iní ñayíví yáhá, suni casí Yāā Dios jā ndēē andíví. De ndācá jā cuāha nū tūhun jā sáhá ji iní ñayíví yáhá, suni cuāha Yāā ndēē andíví tūhun.

¹⁹De suni cāhān ni jín ndá nū, tú ūū táhān nū iní ñayíví yáhá, inuú cani iní nū síquī iin jā cācān táhvi nū, túsaá de maá Tatá nī andíví cuāha yā jā jícān ndá nū.

²⁰Chi ní-ni cúu nūū ndútútú ūū á ūnī nchivi jā chíñúhún ji nduhū, de ñúcuán íyó nī jín ji, ncachí yā.

²¹Ñúcuán de nī nquenda Pedro, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune cáhnú iní sá nūū táhán sá jā sáhá dē cuāchi síquī sá? ¿A jondē siete vuelta, á naá cúu? ncachí dē.

²²De nī ncāhān Jesús: Nduú cāhān ni jín nū jā siete-ni vuelta, chi jondē setenta por siete vuelta.

Tūhun yátá síquī mozo jāá nduú ní nēe cáhnú iní

²³Túsaá de Yāā ndēē andíví, sícuán cúu jā nēe cáhnú iní yā nūū nchivi jā tátúní yā nūū: Cúu tá cúu iin rey jā cúní dē sáhá ndāā dē jín ndá mozo dē jā ndíta nūū dē.

²⁴De nī nquijéhé dē sáhá ndāā dē jín ji. De nī nquisiáha ndá ji iin mozo jā ndíta quéhén millón peso nūū dē.

²⁵De nduú nā cuá névāha mozo ñúcuán jā chunáá nūū dē. De nī ndacu dē jā ná cúyāhvi mozo ñúcuán jín ñasíhí jín sēhe jín ndācá ndatíñú, de nūcunáá xūhún jā ndíta dē.

²⁶Ñúcuán de nī jēcuiñí jítí mozo, de nī ncāhān ndāhví dē jín patrón

dē: Señor, cundetu núú ní, de nachunáá ndihi sá xūhún ní, ncachí dē.

²⁷De maá patrón nī ncundāhví iní dē mozo dē. De nī nee cáhnú iní dē jā ndíta mozo dē, de nī nsíāā dē sícuán-ni jā má chúnáá cā.

²⁸De nī nquee mozo cuāhān dē, de nī nquetáhán dē-ni jín iin táhán mozo dē jā ndíta jacū-ni nūū dē. De nī ntiin dē tēe ñúcuán, de nī nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān dē: Chunáá jā ndíta nū nūū ni, ncachí dē.

²⁹De táhán mozo dē nī jēcuiñí jítí nūū dē, de nī ncāhān ndāhví jín dē: Cundetu núú nū, de nachunáá ndihi nī xūhún nū, ncachí.

³⁰Sochi nduú ní ncúní dē, chi nī nchihí dē tēe ñúcuán vecāa jondē quíví jā nachunáá jā ndíta nūū dē.

³¹De ndá táhán mozo dē nī jíní jā sícuán nī nsáhá dē, de nī ntahúhvi ndasí iní ndá dē. De cuāhān ndá dē nūū patrón dē, de nī ncachí dē ndihi nāsa nī ncuu.

³²Sá de patrón nī nacana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: Mozo nāvāha iní cúu nū. Chi nī nee cáhnú iní ni ndihi jā ndíta nū nūū ni, chi nī ncāhān ndāhví nū jín nī.

³³De tá cúu nūū ní ncundāhví iní ni ndóhó, suni sícuán cánuú jā cundāhví iní nū táhán mozo nū nícu, ncachí dē.

³⁴De nī nquití ndasí iní patrón, de nī ndacu dē tiñu jā ná quíví vecāa jondē nachunáá ndihi jā ndíta nūū dē.

³⁵De nī jīnu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nūū ní nsáhá rey ñúcuán jín mozo dē, suni sícuán sáhá maá Tatá nī andíví jín ndá nū de tú mā cúne cáhnú iní nū

nū táhán nú jondē jín inī jín ánō nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nū nū, ncachī yā jín ndá dē.

Siquí jā má sndóo táhán tēe jín ñahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

19 De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jīnū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncanđi.

²De cuāhā nchivī nī niquīn ji yā, de ñúcuán nī nasáhá vāha yā nchivī cūhū.

³Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe grupo fariseo nūū yā, chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jín ñasíhí dē tú nā-ni siquí cúu? ncachī dē.

⁴De nī ncāhān yā: ¿A nduú ní ncáhvi cuitī ndá nú tutū ī nāsa nī nsāhá Yāā Dios nchivī jondē jā xíhna ñúhún? Chi tēe jín ñahan nī nsāhá yā, cáchi.

⁵De suni nī ncāhān Yāā Dios: Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quetáhán dē jín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúu dē, ncachī Yāā Dios, cáchi tutū.

⁶Túsaá de nduú cā cúu ūū táhán dē, chi iin-ni cā cúu. Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squetáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

⁷De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu nī ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe ñasíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusín dē jín ña? ncachī dē.

⁸De nī ncāhān yā jín dē: Siquí jā nihin inī ndá nú, jā ñúcuán nī jēhe

Moisés tūhun jā sndóo nú ñasíhí nú. Sochi jā xíhna ñúhún chi nsúú sūcuán ní ncúu.

⁹De nduhū chi cáhān ni jín nú, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsúú jā ndii ña, de quetáhán dē jín incā ñahan, túsaá de cásiquí ndéē dē ña. De tú iin tēe nacueca dē ñahan jā ní ndōo, suni cásiquí ndéē dē ña, ncachī yā.

¹⁰Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe scuáha jín yā: De tú mā cūú sndóo tēe ñasíhí dē, túsaá de vāha cā mā cuēcá dē ñahan, ncachī dē.

¹¹De nī ncāhān yā jín ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chi nduú níhīn tiñū nūū ndihi tēe, chi maá-ni nūū ndá tēe jā ní nsāhá Yāā Dios jā nihin tiñū.

¹²Chi íyó quéhén siquí jā jásī jā má cuēcá tēe ñahan. Chi sava tēe nī ncau dē jā má cūú cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī nsāhá nchivī jā má cūú cundeē dē jín ñahan. De sava cā tēe nī jani inī maá dē jā má cuēcá dē ñahan siquí jā ndíhvi inī dē jín tiñu jā ndácu Yāā andivī nūū dē. Tēe jā cuu cuetáhvi tūhun jā má cuēcá dē ñahan, ná cuetáhvi dē túsaá, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

¹³Ñúcuán de nī nquenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī ji de cācān táhvi yā jēhē ji. De ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān dē nūū nchivī jā vāji jín ndá ji.

¹⁴Sochi nī ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná qujji ndá sūchí lúlí jīñā

nū ni, de mā cásī nū jā quiji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quivi ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

¹⁵De nī ntee yā ndahá yā xīnī ndá ji. De nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

Tūhun tēe cuicá

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

¹⁶De iin tēe suchí nī nquenda dē nūū Jesús, de nī jicā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nihīn táhvi sá cutecū sá ní cání andiví? ncachī dē.

¹⁷De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cāhān nū tēe vāha jíin nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios. De tú cúnī nū cutecū nū ní cání, de squíncuu nū tiñu jā ní ndacu yā, ncachī yā.

¹⁸De nī ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De nī ncāhān yā: Mā cāhni nū ndiyi. Mā cásiquí ndéē táhán nū. Mā sácuihná nū. Mā cāhān nū tūhun tūhún.

¹⁹Cuetáhvi nū nūū tatá nū nūū naná nū. De cundáhvi inī nū táhán nū tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nū, ncachī yā.

²⁰De nī ncāhān tēe suchí ñúcuán: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá. ¿De nā cuá cúu jā cúmani cā jā sáhá sá túsaá? ncachī dē.

²¹De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nū squíncuu ndihi nū, de cuáhán de xicó nū ndihi jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchiví ndāhvi. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí

nūū nū. Sá de quiji nú cuniquīn nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²²De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucuécá inī dē de cuāhān dē, chi cuicá ndasí dē.

²³Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ndāā cāhān ni jíin nú jā ndá tēe cuicá chi ūhvi ndasí quivi dē ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū dē.

²⁴De cāhān tucu nī jíin ndá nú jā ñamā cā yáhá iin camello yavi yitícú nsúú cā jā quivi iin nchiví cuicá ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā.

²⁵De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi ndasí inī dē jā ní jini dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhún táhán dē: ¿Ní nchiví cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

²⁶De nī ndéhé Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchiví chi mā cūú squivi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi ndihi-ni cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁷Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sāán chi nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquīn sá níhín. ¿De nā cuá nihīn sá túsaá? ncachī dē.

²⁸De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā iin quiví de cundeē ni nūū mesa nūū tatúnī ni, de vii ndasí cuáhnū nī inī ñayiví jéé. De quiví ñúcuán de ndá máá nú jā ní jēcuniquīn nū nduhū, suni cundeē nū nūū ūxī ūū mesa nūū tatúnī nū. De sáhá ndāā nū tiñu ndihúxī ūū tatā nchiví Israel.

²⁹De ndācá nchiví jā ní sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun,

siqui jā cuniqūn ji nduhū, de nanihīn ji iin ciento cā jā sūcuán. De suni nihīn táhvi ji cutecū ji ní cání andiví.

³⁰Sochi cuāhā nchiví jā cúu ji nūū mitan, nduu ji jā sándihí. De nchiví jā sándihí, nduu ji nūū.

Tūhun yátá siquí ndá tēe sátīnū

20 De suha cúu jā tátūnī Yāā ndéē andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe xínūhun. De iin stēēn nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo jā nastútú uva dē.

²De nī nsáhá ndāā dē jíin ndá mozo jā chunáá dē iin denario jā quiví. De nī ntají dē ndá tēe nūcuán cuāhān jā nastútú uva dē.

³Nūcuán de nī nquee tucu dē tá cahīin. De nī jiní dē nūū sava cā tēe jā ínī sūcuán-ni nūū yáhvi.

⁴De nī ncāhān dē jíin: Ndá ndóhó, suni quihīn nū nastútú nú uva ni, de chunáá vāha nī yāhvi nú, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe nūcuán.

⁵De nī nquee tucu dē tá cahūxī ūū jíin tá cahūnī, de suni sūcuán nī nihīn tucu dē mozo.

⁶De jā cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī nihīn tucu dē jacū cā tēe jā ínī sūcuán-ni nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jíin: ¿Nūcu ínī cāhá-ni ndá nú yáhá ní nduú? ncachī dē.

⁷De nī ncāhān ndá tēe nūcuán: Siquí jā ni iin nduú ní ncāna sāán jā satīnū sá. De nī ncāhān dē jíin: Túsaá de suni quihīn ndá nú nastútú nú uva ni, de chunáá vāha nī yāhvi nú, ncachī dē.

⁸De tá nī ñini, de tēe xínūhun nī ncāhān dē jíin tēe cúñáhnū nūū mozo dē: Cana ndá tēe sátīnū de chunáá nú yāhvi dē, de xihna cā

ndá tēe jā ní nquivi jā sándihí, de sá de ndá tēe jā ní nquivi xihna nūhún, ncachī dē.

⁹De nī nquenda ndá tēe jā ní nquivi cahūhūn jañīni. De iin denario nī nihīn iin iin dē.

¹⁰De jā sándihí de nī nquenda ndá tēe jā ní nquivi xihna nūhún. De jáni iní ndá dē jā cuāhā cā nihīn dē. Sochi suni iin-ni denario nī nihīn iin iin dē.

¹¹De tá nī nihīn dē, de nī nquijéhu ndá dē cāhān sōó dē jíin tēe xínūhun, cáchi dē:

¹²Ndá sāán ní nduú nī nsatīnū sá, de nī ndoho sá jā ihní. De ndá tēe yáhá jā ní nquivi jā sándihí, chi iin-ni hora nī nsatīnū dē. De inuú nī nchiyāhvi ní ndá sāán jíin dē, ncachī dē.

¹³De tēe xínūhun nī ncāhān jíin iin dē: Amigo, nsūū jā sáhá nāvāha nī ndóhó. ¿A nduú ní nsáhá ndāā ō jā iin denario quiyāhvi nú, á naá cúu?

¹⁴Túsaá de quehen yāhvi nú de quīnohōn nū. Chi cúnī ni jā tēe jā ní nquivi jā sándihí yáhá, inuú chunáá nī nūū dē jíin ndá máá nú.

¹⁵¿De á nduú cúu sáhá nī nāsa cúnī ni jíin xūhún maá ní? ¿De á cúcuásūn iní nū jā ní nchunáá vāha nī nūū ndá dē siquí jā vāha iní ní? ncachī dē.

¹⁶De tá cúu nūū ní nsáhá tēe xínūhun, suni sūcuán sáhá Yāā Dios. Chi nchiví jā cúu sándihí, nduu ji nūū. De nchiví jā cúu nūū, nduu ji jā sándihí. Chi cuāhā nchiví cána yā jā candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni candíja, de suu ji cúu jā nácāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

¹⁷Nūcuán de tá nī nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de nī

ncana síin yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā jíin dē:

¹⁸Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē síquī nī jā cuū nī.

¹⁹De nasiáha ndá dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúni jā ndéē Jerusalén. De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūū nī. De cani dē nduhū, de sá de cahni dē nduhū yicā cruz. Sochi nūū únī quivī de natecū nī, ncachī yā.

Jā ní jicān naná Jacobo jíin Juan iin favor nūū yā

(Mr. 10.35-45)

²⁰Ñúcuán de nī nquenda ñasíhí Zebedeo nūū yā jíin sēhe ña Jacobo jíin Juan. De nī jēcuiñī jítī ña nūū yā, jicān ña iin favor nūū yā.

²¹De nī jicā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De nī ncāhān ña: Cuāha ní tūhun jā quivī tátúni ní de cundeē ndúū sēhe sá yáhá xíin ní, iin ji lado cuáhá ní, de incā ji lado sátín ní, ncachī ña.

²²Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin Jacobo jíin Juan: Nduú jíin ndúū nū nā cuá cúu jā jicān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nūū quiji síquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho ní? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sáhá sá.

²³De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndáá cúu jā ndoho nú tündóhó tá cúu nūū quiji síquī ní, de ndoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho ní. Sochi jā cundeē nū lado cuáhá ní jíin lado sátín ní, nsúū nduhū cúu jā

cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nihin, ncachī yā.

²⁴De ndihúxī cā tēe scuáha jíin yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquiti iní dē nī jini dē ndúū ñani ñúcuán.

²⁵De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Jíin ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nihin dē nūū ji, de maá dē cáchi nāsa coo.

²⁶Sochi ndá maá nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúni nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

²⁷De tú ní iin nú cúni jā cuu nú nūū, sa sáhá nú maá nú mozo nūū táhán nú.

²⁸Chi suni súcuán sáhá maá ní, Yāā nī nduu tēe, chi nsúū jā vāji nī jā cuetíñú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha nī maá ní jā cuū ní tácuca scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā ūū tēe cuáá

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹Ñúcuán de nī nquee yā jíin ndá dē ñuū Jericó. De cuāhā ndasí nchivī nī niquín ji yā.

³⁰De yuhú íchí ndéē ūū tēe cuáá. De nī jini dē tūhun jā yāha Jesús cuāhān yā, de nī ncana jee ndúū dē: Señor, maá ní jā cúu tatā rey David, cundáhvī iní ní sāán, ncachī dē.

³¹De ndá nchivī nī ncāhān ji nūū dē jā ná cāsī ndúū dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvī iní ní sāán vii, ncachī dē.

³²De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúū tēe cuáá ñúcuán, de nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúni ndúū nū jā sáhá ní ndóhó?

³³De nī ncāhān ndūū dē jíín yā: Jā ná ndúnijīn tinūū sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

³⁴De nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tinūū dē. De nī ndunijīn-ni tinūū dē. De nī jēcuniquīn ndūū dē yā cuāhān dē jíín yā.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén

(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

21 De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nquenda yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā ñuū Betfagé jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíín yā jā quíhīn dē.

²De nī ncāhān yā jíín dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi núū. De ñúcuán nihīn nū iin burra, núhni tī jíín iin burro lulí. De nandají nú ndūū tī, de quiji nú jíín tī.

³De tú ní iin cāhān jíín nú, de cachī nū jā maá Jētohō ō jíni ñúhún yā tī. Ñúcuán de siáá ji tī-ni quiji nú jíín tī, ncachī yā.

⁴De súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, yósō nūū tutū:

⁵Cachī nū nūū nchivī Jerusalén jā cúu ñuū Sión:

Yáhá cūndēhé nú jā vāji Rey nū.

Nduú sáhá ñáhnú yā maá yā,

chi burra-ni yósō yā,

jíín burro lulí, sēhe quiti jíso.

Cáchī tutū.

⁶Ñúcuán de cuāhān ndūū tēe scuáha, de nī nsāhá dē tá cúu nūū ní ndacu Jesús nūū dē.

⁷De ndéca dē burra jíín sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē síqui tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸De íyó cuāhā nchivī, de nī scāá ji sōō ji inī ichi. De sava cā ji nī jāhnū ndahá ñuū, de nī jaquin ji inī ichi.

⁹De ndá nchivī jā cuāhān ichi núū yā jíín nchivī cuāhān ichi chátā yā, cána jee ji: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David. De vāha ndasí Yāā cúu yā jā vāji yā jíín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. De vii ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī ji.

¹⁰De tá nī nquīvi Jesús Jerusalén, de ndihi nchivī nī ncuvaā ji, de cuāhā ji nī jicā tūhún táhán ji: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá? ncachī ji.

¹¹De nī ncāhān ndá nchivī jā vāji jíín yā: Yáhá cúu Jesús jā nácani tūhun Yāā Dios, jā vāji jondē ñuū Nazaret ndáñuū Galilea, ncachī ji.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹²Ñúcuán de nī nquīvi Jesús inī patio templo cāhnú Yāā Dios. De nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxícó nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócava yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíín silla ndá nchivī jā xícó paloma.

¹³De nī ncāhān yā jíín ji: Yósō nūū tutū ii jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jicān táhvī cúu, cáchi Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavi cava jācuíhna nī nasāhá nú, ncachī yā.

¹⁴Ñúcuán de sava nchivī cuāá jíín nchivī cojo nī nquenda ji nūū yā inī templo. De nī nasāhá vāha yā ji.

¹⁵De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stēhēn ley janahán, nī jini dē ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā, de nī jini dē jā cána jee ndá sūchí lulí inī templo: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David, cáchi ji. De nī nquiti inī ndá dē.

¹⁶De nī ncāhān dē jíin yā: ¿A nduú jíini nú jā sūcuán cāhān ndá sūchí yáhá? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jíini nī. ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú jā yósō nūū tutū īi jā suha cāhān iin tēe jíin Yāā Dios?

Sāhá ní jā ndá sūchí lúli jíin sūchí jáxīn,
vāha ndasí cāhān jī jā Yāā cúñáhnú cúu Cristo.

Cáchī.

¹⁷De nī sndóo yā dē. De nī nquee yā Jerusalén, de cuāhān yā űūū Betania. De űúcuán nī ndóo yā jacuāā űúcuán.

Jā nī ncāhān yā nūū űutun higo

(Mr. 11.12-14, 20-26)

¹⁸De jānehēn quīvī téēn cuānohōn yā Jerusalén, de cócon yā.

¹⁹De nī jīnī yā iin űutun higo jā íní yuhú íchí. De nī jēhēn yā jēhē. De nduú nā higo ní níhīn yā, chí maá yūcū-nī cúu. De nī ncāhān yā jíin: Mitan de mā cūún cuitī cā jāvíxī xīnī nū, ncachī yā. De nī nchīchī-nī űutun higo űúcuán.

²⁰De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsāhvi inī dē nī jīnī dē. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī nsāhá ní jā űamā nī nchīchī űutun higo? ncachī dē.

²¹De nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú, tú candíja nú de mā cāní síquí inī nū, de cuu sáhá nú tíñu űáhnú tá cúu nūū ní nsāhá nī jíin űutun higo. De jondē tíñu űáhnú cā cuu sáhá nú, chí jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quihīn nūū mar, de sáhá tá cáchī nū.

²²De ndācā jā jīcān táhvī ndá nú, de tú cándíja nú jā níhīn nū, de níhīn nū, ncachī yā.

Sīquí jā ndíso tíñú Jesús

(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

²³De nī nquīvi tucu yā inī templo cāhnú. De juni stēhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe űáhnú jā ndácu tíñu nūū nchivī hebreo, nī nquenda dē nūū yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī níhīn tíñú nú jā sáhá nú tíñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tíñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

²⁴De nī ncāhān Jesús: Saá-nī nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócóo nú, űúcuán de cachī nī nūū nū ní jondē nī níhīn tíñú nī jā sáhá nī tíñu yáhá.

²⁵¿Ní iin nī ntee tíñu síquí Juan jā ní scuéndutē dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? ncachī yā. űúcuán de nī natúhún ndá maá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tíñu űúcuán síquí Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

²⁶De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tíñu síquí dē, de yúhú ó nchivī, chí ndivīi jī cándíja jī jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē.

²⁷De nī ncāhān dē jíin Jesús: Nduú jíini ndá nī, ncachī dē. űúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: De saá-nī nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tíñu síquí nī jā sáhá nī tíñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá síquí űū sēhe yíi

²⁸De nī ncāhān cā yā jíin ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tēe nī iyo űū sēhe yíi dē. De nī ncāhān dē jíin iin jī: Séhē, cuáhān satíñú nú chí nastútú nú uva nī mitan, ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān ji: Mā quíhīn sá, ncachī ji. De nī ncunúú, de nī nacani inī ji, de cuāhān ji nūū tiñu ñúcuán.

³⁰De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nūū incā sēhe dē, de suni sūcuán nī ncāhān dē jíín ji. De nī ncāhān ji: Ajan táā, de quíhīn sá túsaá, ncachī ji. Sochi nduú ní jēhēn ji.

³¹¿De nāsa jáni inī ndá nú? Jā ndúú ji, ¿ní iin ji nī squíncuu tiñu cúnī tatá ji? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchí jā ní ncāhān dē jíín xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíín dē: Saá, de ndāā cāhān ni jíín nú jā ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá ñahan ndiī, ñamā nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de quívi ji ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji, de ndá máá nú chi mā quívi nú.

³²Chi nī nquiji Juan, nī stéhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncandíja ndá nú tūhun jā ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá ñahan ndiī, nī ncandíja ji tūhun jā ní ncāhān dē. De ndá máá nú, vísō nī jinī nū jā ní ncandíja ji, sochi nduú ní nácani cuiti inī nū jā candíja nú.

Tūhun yátá siquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva

(Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī iyo iin tēe xíñúhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasi dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxin dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe sūcún tácuva cuu coto dē níí cāhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā sátíñú nūū, de cuu sava dē ndihā

jíín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jíicá dē.

³⁴De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquēhen sava ndihā uva nūū ndá tēe sátíñú.

³⁵De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo. De iin ji nī nacani ndá dē, de incā ji nī jahni dē, de incā ji nī nacani dē yūū xini.

³⁶De tēe xíí uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūú cā jā xíhna ñúhún. De suni sūcuán nī nsāhá ndá tēe ñúcuán jíín ndihi mozo ñúcuán.

³⁷De jā sándihí da, de nī ntají dē sēhe dē cuāhān. Chi jáni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe ñúcuán sēhe dē.

³⁸Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jinī dē nūū sēhe tēe xíí uva, de nī ncāhān ndá máá: Tēe xíí táhvi cúu yáhá. Ná cāhni ō ji, de ndōo táhvi ji cuu ó, ncachī.

³⁹De nī ntiin ndá dē ji, de nī ntavā dē ji incā lado, de nī jahni dē ji, ncachī yā.

⁴⁰Ñúcuán de nī jíicā tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tēe xíí uva, ¿de nāsa sāhá dē jíín ndá tēe sátíñú? ncachī yā.

⁴¹De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Mā cundáhvi cuiti inī dē ndá tēe jā ní nsāhá tiñu nēhén ñúcuán, chi cahni dē. De cuāha dē ñuhun cáá uva nūū sava cā tēe jā sátíñú nūū, cuu sava dē ndihā jíín. De quívi ndutútú ndihā, de ndá tēe ñúcuán nacuāha dē sava ndihā nūū tēe xíí uva, ncachī dē.

⁴²De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutú iī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchi tutú:

Yūu jā ní squéne yichī ndá tēe jā
sáhá vehe,
maá yūu yáhá nduu jā quituu
squínā vehe.
Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsáhá
yā sūcuán,
de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá.

Cáchī tutū.

⁴³Túsaá de cáhān ni jín ndá nú
jā cujiyo-ni jā tátúnī Yāā Dios nūū
ndá nú, de nacuāha yā tiñu nūū
incā nchivī jā squíncuu vāha ji tiñu
ndácu yā tá cúu nūū cúnī yā.

⁴⁴De nchivī jāā nduú cándíja,
ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā
jícó cáva sīquī yūu de táhnū ji. De
quívī jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi,
de nchivī jāā nduú ní ncándíja,
cundoho ji tá cúu nūū ndóho
nchivī jā níncava iin yūu sīquī ji de
cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

⁴⁵De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá
tēe grupo fariseo nī jini dē ndá
tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī
jicūhun inī dē jā sīquī ndá máá dē
cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá
sīquī ndá tēe sátíñú nūū uva jín tēe
sáhá vehe.

⁴⁶De nī nducú ndá dē modo jā
tiin dē yā. Sochi yúhú dē jā quítī
inī nchivī, chi jáni inī ndá ji jā tēe
nācani tūhun Yāā Dios cúu yā.

Tūhun yátá sīquī vico tándāhá

22 Ñúcuán de nī ncāhān tucu
Jesús incā tūhun yátá jín
ndá dē:

²Súcuán cúu jā tátúnī Yāā andiví
nūū nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā
sáhá dē iin vico jā tandāhá sehe yíí
dē.

³De nī ntají dē ndá mozo dē
cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē

jín. De ndá máá ji nduú ní ncúnī ji
quihīn ji.

⁴De nī ntají tucu dē jacū cā mozo,
de nī ncachī dē: Cáhān jín nchivī
jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu.
Chi ja nī jahní nī stīquī nī jín ndá
cā quiti jā ní nduu, de ndihi ja íyó
tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá.
Cachī nū, ncachī dē.

⁵De ndá nchivī jā ní ncana dē
nduú ní nsáhá ji cuenta. Chi iin ji
cuāhān nūū itū ji, de incā ji cuāhān
nūū tiñu sáhá ji.

⁶De sava cā ji nī ntiin ji ndá mozo
rey, de nī nsáhá sácá ji nūū, de nī
jahní ji.

⁷Ñúcuán de nī nquítī ndasí inī
rey. De nī ntají dē ndá soldado dē
nī jēhēn dē, nī jahní dē ndá nchivī
jā ní jahní ndá ndīyi ñúcuán, de nī
nteñuhūn dē ñuū ji.

⁸Ñúcuán de nī ncāhān rey jín
sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha
jā coo vico tándāhá. Sochi nchivī jā
ní ncana nī, nsūú nchivī vāha cúu ji
jā quiji ji vico.

⁹Túsaá de cuáhān ndá nú ndācá
ichi cáhnú cā, de cana nú nāsa
nchivī nihīn nū, ná quíji ndá ji vico
tándāhá. Ncachī dē.

¹⁰De nī nqee ndá mozo cuāhān
ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihi
nchivī jā ní nihīn dē, cúu nchivī
nēhén, cúu nchivī vāha. De sūcuán
nī nchitú nchivī inī vehe nūū íyó
vico tándāhá.

¹¹De nī nquívī rey inī vehe jā
cāhān dē jín nchivī jā ní ncutútú.
De nī jinī dē nūū iin tēe jāā nduú
ñúhún sahma jā ní jēhe dē cūhun
nchivī jā quiji vico tándāhá.

¹²De nī ncāhān dē jín tēe ñúcuán:
Amigo, ñāsa nī nquívī nú yáhá

jāá nduú ñúhún nú sahma vico tándāhá? ncachī dē. De tēe ñúcuán nduú ní ncāhān cuitī dē.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān rey jíin ndá tēe jíco ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhni nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quíhīn dē nūū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu dē de nacayihí dē ñii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachī rey.

¹⁴Chi cána Yāa Dios cuāhā nchivī jā ná cándíja ji. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji nácāji yā, ncachī Jesús.

Siquí xūhún renta

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵Ñúcuán de cuāhān ndá tēe fariseo, de nī natúhún dē tú nāsa sáhā dē tácuca cāhān yā iin tūhun jā nihīn dē cuāchi siquí yā.

¹⁶De nī ntají dē jacū tēe scuáha jíin maá dē jíin tēe grupo Herodes cuāhān dē. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Maestro, jíin ndá sá jā tēe cāhān ndāa cúu ní, de stéhēn ndāa ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāa Dios. De nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivī siquí ní, chi nduú sáhā ní cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sáhā ní jíin ndá ji.

¹⁷Túsaá de cāhān ní nāsa jáni inī ní: ¿A íyo vāha jā chunáá ó renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachī dē.

¹⁸De nī jini Jesús jā ndúcú ndá dē iin cuāchi siquí yā. De nī ncāhān yā jíin dē: Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē cúu jā jíto túni nū nduhū?

¹⁹Stéhēn xūhún jā jécunáa renta ná cúndēhé nī, ncachī yā. De nī stéhēn ndá dē iin denario nūū yā.

²⁰De nī ndēhé yā, de nū jicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndēe nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndēe yáhá?

²¹De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāa Dios ndācā jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²²De tá nī jini ndá dē jā ndíchí nī ncāhān yā tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī dē, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Jā ní jicā tūhún ndá dē siquí jā natecū ndiyi

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

²³De suni quivī ñúcuán nī nquenda jacū tēe grupo saduceo nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāá nduú nátecū cuitī ndiyi. De nī ncāhān dē jíin yā siquí iin tūhun:

²⁴Maestro, de Moisés nī ncāhān dē jā tú iin tēe cuū dē, de ndóo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñani dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña, nūcuíñi ji nūū ndiyi ñani dē. Cáchi tutū.

²⁵De ñuū sá nī íyo újā ñani. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihí dē. De siquí jāá nduú nā sēhe dē ní íyo, de nī ndóo ñasíhí dē nūū ñani dē.

²⁶De tēe uū suni nī jihí dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo tucu. De saá-ni tēe ūni, jondē jíin ndihújā dē.

²⁷De tá nī ndihi dē nī jihí, de suni nī jihí ñahan ñúcuán.

²⁸Túsaá de quivī natecū ndiyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā

dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá dē jíin yā.

²⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun síqui jāá nduú jíicūhun inī nū jā cáhān tutū īi, de ni nduú jíinī nū jā íyó poder Yāā Dios jā nastécū yā ndiŷi.

³⁰Chi quivī jā natecū ndá ndiŷi, de nduú cā nā tūhun quetáhān tēe jíin ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāā Dios andivī.

³¹De síqui jā natecū ndiŷi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa cáhān Yāā Dios jíin nū?

³²Maá nī cúu Yāā Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, cáchī yā. Chi vísō ja nī jihī ndá dē, sochi tēcū dē nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāā jā sáhá jā tēcū nchivī níí cání, ncachī yā.

³³De ndá nchivī nī nsāhvi inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāā Dios

(Mr. 12.28-34)

³⁴Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē jā ní jasí ndá tēe saduceo yuhú dē nī nsáhá yā. De nī ndutútú ndá dē nūū yā.

³⁵De iin dē jā cúu tēe stéhēn ley janahán nī jíicā tūhún dē yā, chi coto túnī dē yā cúni dē:

³⁶Maestro, ¿ní iin cúu tūhun jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū tutū ley? ncachī dē.

³⁷De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coo manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāā Dios, jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níí jāá ntúnī nū, cáchī tutū.

³⁸Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cúñáhnú cā de cánuú ndasí cā.

³⁹De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvī inī nū

táhān nú tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nú.

⁴⁰De chíjin nduú tūhun yáhá nī nquee ndihi ley jā ní ntee Moisés, jíin ndihi jā ní stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā.

Síqui jā cúu Cristo tatā David

(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹De juni íyó tútú cā ndá tēe fariseo ñúcuán, de Jesús nī jíicā tūhún yā dē:

⁴²¿Nāsa jāni inī ndá nú síqui Cristo? ¿Nā nūū tatā quiji yā, cáchī tutū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nūū tatā David, ncachī dē.

⁴³De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Túsaá de nāsa cúu jā David nī ncāhān dē Jētohō dē yā, nī nsáhá Espiritu Santo jondē janahán? Chi nī ncāhān dē:

⁴⁴Maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāā jā quiji: Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nú,

de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācā jā jíinī ūhvi ndóhó.

Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

⁴⁵Túsaá de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā.

⁴⁶De ni iin dē nduú ní ncúu scócóo dē tūhun nūū yā. De jondē quivī ñúcuán de nduú cā ní ncúndéé inī ni iin dē jā cātūhún dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

23 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

²Ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, jāni inī dē jā

ndíso tínú dē jā stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū Moisés.

³Túsaá de cuetáhvi nú dē squíncuu nú ndácá jā ndácu dē nūū nū. Sochi mā sáhá nú tá cúu nūū sáhá ndá máá dē. Chi cáhān dē-ni, sochi nduú squíncuu dē.

⁴Chi suni stéhēn ndá dē ndácá ley jā ní ntavā maá dē jā vjín sáhá, de tēe dē síquī nchivī, de nduú cúndeé ji squíncuu ji. Sochi ndá máá dē chi ni iin xīnī ndāhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

⁵De maá-ni síquī jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihi jā sáhá dē. Chi jétahān inī ndá dē cuhni dē cuāhā tūhun tutū īi teēn dē jíín ndahá dē. De suni sáhá caní cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsūú cā incā nchivī.

⁶De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā nūū yáji nchivī vico, jíín silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga.

⁷De suni jétahān inī dē jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi, jíín jā cáhān ji maestro jíín dē.

⁸Sochi ndá máá nú, mā cuáha nú tūhun jā cáhān nchivī maestro jíín nú. Chi inuú cúu ndihi nú jā cúu nú hermano, de íyó iin-ni Maestro nū jā cúu nduhū, Cristo.

⁹De mā chíñúhún nú ni iin tēe ñayiví yáhá jā cáhān nū padre jíín dē. Chi íyó mátúhún-ni Padre ndá nú, Yāā ndēē andiví.

¹⁰De suni mā cuáha ndá nú tūhun jā cáhān ji jētohō ji ndóhó. Chi íyó iin-ni Jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

¹¹De tēe jā íyó māhñú ndá nú jā chíndeé nūū táhán, suu dē cúu jā cúñáhnú cā.

¹²Chi tēe jā sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe jā sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

¹³Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi jásī nū jā quívi nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. Chi nduú quívi ndá máá nú, de ni nduú jēhe nú tūhun jā quívi nchivī jā ndúcú quívi.

¹⁴Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi cāndeē nū vehe ndá ñahan nī nquendōo ndáhvī. Nūcuán de náhán jícān táhvī nū tácuca canī inī nchivī jāā nduú nā cuāchi nú. Jā ñūcuán xēēn cā cundoho nú castigo.

¹⁵Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi níñūhun yíchí jíín níí mar jíca nuu nú ndúcú nú iin nchivī jā scándíja nú sáhān maá nú. De tá ní ncandíja ji, de sáhá ndá nú jā víhí cā cuu cuāchi ji jā quíhīn ji infierno nsūú cā ndá máá nú.

¹⁶Nācā xēēn cundoho ndá nú, chi cúu nú tá cúu tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū nchivī. Chi cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyí dē jā Yāā Dios jā ndēē inī templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē jā Yāā Dios jā xíí oro jā íyó inī templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú jā squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁷Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú jā stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á oro, á Yāā

Dios jā ndēē inī templo jā sáhá īi oro nūcuán?

¹⁸De suni cáhān ndá nú: Tú ní tēē cáhān téyíí dē jā Yāā Dios jā xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē jā Yāā Dios jā xíí ndatíñú jā sócō ndá nūū altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

¹⁹Tēē naā tēē cuáá cúu ndá nú jā stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu jā cúñáhnú cā, á ndatíñú jā íñí nūū altar, á Yāā Dios jā sáhá īi ndatíñú nūcuán?

²⁰Túsaá de tēē jā cáhān téyíí, tú nacunehen dē Yāā Dios jā xíí altar, túsaá de suni nácunehen dē jondē jíín ndatíñú jā íñí nūū altar.

²¹De tú iin tēē nácunehen dē templo jā cáhān téyíí dē, túsaá de jondē jíín Yāā Dios jā ndēē inī templo nácunehen dē.

²²De tú iin tēē nácunehen dē andiví jā cáhān téyíí dē, túsaá de suni nácunehen dē mesa Yāā Dios de jondē jíín maá Yāā Dios jā ndēē nūū mesa.

²³Nācā xēēn cundoho ndá nú tēē stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēē fariseo, chí tēē stáhví-ni cúu nú. Chí sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhñí mīnu jíín yūcū anís jíín yūcū comino, de sócō nū iin iin jā ūxī nūū Yāā Dios. Sochi sndóo nú tūhun cánuú ndasí cā nūū ley, suu jā caca ndāā nū, jíín jā cundáhví inī nū táhán nú, jíín jā candíja nú. Ndācā yáhá cánuú jā sáhá nú nícu, de suni mā sndóo nú jā sócō nū ndá yūcū nūcuán.

²⁴Cúu ndá nú tá cúu tēē cuáá jā stéhēn ichi nūū nchivī. Chí squíncuu nú iin jā lúlí cā nūcuán, de sndóo nú jā cánuú cā. De suu cúu modo jā távā nū iin tiucún lúlí jā nūhún nūū ndūxi, de cócō nú iin quiti cáhñú jā cúu camello.

²⁵Nācā xēēn cundoho ndá nú tēē stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēē fariseo, chí tēē stáhví-ni cúu nú. Chí modo jā náquete nú yātā vaso jíín yātā cōhō. Sochi ichi inī nū chí nūhún maá-ni tūhun cuíhná jíín tūhun ndíyo inī.

²⁶Tēē cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sáhá nú jā coo ndoo inī ánō nū, de nūcuán de suni coo ndoo ndācā jā sáhá nú jā jíín nchivī nūū.

²⁷Nācā xēēn cundoho ndá nú tēē stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēē fariseo, chí tēē stáhví-ni cúu nú. Chí cúu ndá nú tá cúu namā ndíyi panteón jā íyó yaa. Chí ichi chátā de vii cáá, sochi ichi inī nūhún chitú yiqui ndíyi jíín ndācā jā tēhyú.

²⁸De suni sūcuán cúu ndá máá nú, chí ichi chátā nū sáhá nú jā tēē ndāā cúu ndá nú nūū nchivī. Sochi ichi inī nū nūhún chitú tūhun stáhví-ni jíín tūhun nēhēn.

²⁹Nācā xēēn cundoho ndá nú tēē stéhēn ley janahán, jíín ndá nú tēē fariseo, chí tēē stáhví-ni cúu nú. Chí sáhá ndá nú namā ndá ndíyi tatā nū, tēē nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sáhá vii ndá nú siqui namā nūū yíyuhū ndá tēē jā ní iyo ndāā.

³⁰De cáhān ndá nú: Tú ní ntécū ndācā ó tiempo jā ní ntecū ndá ndíyi tatā ō, de mā squívi nduū ō

jín dē jā cahni ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, cáchi nū.

³¹De súcuán cáhān ndāā ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá nchivi jā ní jahni ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³²De ndācá cuāchi jā ní squíjéhé ndá ndīyi tatā nū, suni súcuán sāhá cá ndá maá nú túsaá.

³³Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cācu nú jā má tánū tāhvi nū quihīn nū infierno?

³⁴Túsaá de tají nī ndá tēe nacani tūhun Yāa Dios nū nū, jín ndá tēe ndíchí jā stéhēn tūhun yā. De sava dē cahni nū, de sava dē cata caa nú yicā cruz. De sava cā dē cani nú dē inī ndācá vehe īi sinagoga, de scūnu nú dē quihīn dē ndācá-ni űnū.

³⁵De súcuán de cundeē cuāchi sīquī ndá nú jā ní jahni tatā nū ndācá tēe ndāā, xihna cā Abel tēe ndāā, de sá de jondē Zacarías sēhe Berequías, tēe jā ní jahni ndá dē inī templo sava māhñū cuarto īi jín altar.

³⁶Jāndāā cáhān ni jín nú jā ndācá cuāchi yáhá cundeē sīquī nchivi jā íyo mitan.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndéhé yā

Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

³⁷Ndá ndóhó nchivi Jerusalén, jāhni nū ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tájí Yāa Dios vāji nū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī ni nastútú nī sēhe nú, tá cúu nū sáhá īin űihín jā nāstútú ti sēhe ti chijin nijin ti, sochi nduú ní ncūnī ndá nú.

³⁸Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jín ndá sēhe nú.

³⁹Chi cáhān ni jín nú jā jondē mitan de mā cūnī cuitī cā nū nūū ni, chi jondē quenda quīvi jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jín tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cáchi ji, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

24 De nī nquee Jesús inī templo cáhnú cuāhān yā. De nī nquenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē jín yā sīquī ndācá vehe jā ndéē tāhān jā cúu templo.

²De nī ncāhān yā jín ndá dē: Ndācá jā ndéhé nú yáhá, ndāā cáhān ni jín nú jā quiji quīvi jā má cósō tāhān cā ni īin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayiví

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

³De cuāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā jondē yucu Olivos, de nī jēcundeē yā űucúan. De nī nquenda ndá dē nūū yā, de nī jicā tūhún sīn dē yā: Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīvi coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ncuñatin quīvi nenda ní jín jā jīnu ñayiví? ncachī dē.

⁴De nī ncāhān Jesús: Coto má stáhvi ni īin dē ndá ndóhó.

⁵Chi quiji cuāhā tēe jín sívi nī jā stáhvi: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvi dē cuāhā nchivi.

⁶De nīhīn nū tūhun jā ndācá lado íyo guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quīvi jā ndihi ñayiví.

⁷Chi nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāá. De coo tāmā jíin cuēhē xēen. De cháhá chúcuán tāan.

⁸De ndacá yáhá cúu tündóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

⁹Ñúcuán de nastúu ji ndá ndóhó jā sndóho ji ndóhó de cahni ji. De ndihi nchivī quiti inī ji nūū nū jā sīquī nduhū.

¹⁰De quivī ñúcuán chi cuāhā nchivī jā cándíja, caca yátá ji, de quiti inī ji nūū táhán ji, de nastúu táhán ji.

¹¹De quenda cuāhā tēe stáhvī, de cāhān dē jā tūhun Yāā Dios nácani dē, de stáhvī dē cuāhā nchivī.

¹²De jā nducuahā tiñu néhén, de jā ñúcuán cuāhā ji mā cōó māni cā ji.

¹³Sochi nchivī jā cuiñi ñihin jíin tūhun nī jondē quivī jīnu, nchivī ñúcuán chi cācu.

¹⁴De tūhun vāha yáhá jā nāsa tátuni Yāā Dios, cūtē nuu níí cáhnú ñayiví, tácu cuni nchivī ndacá nación. Ñúcuán de jīnu ñayiví.

¹⁵De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe néhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jíicuhun inī nū. Chi iin quivī de cuni nū jā sáhá nāvāha dē jā stívī dē ndacá ndatíñū iī inī templo, de cuiñi dē inī lugar iī.

¹⁶De tá cuni ndá nū jā sūcuán cúu, de nchivī ndēē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihīn ji.

¹⁷De nchivī ndēē yātá vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatíñū ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácu cācu ji.

¹⁸De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁹De quivī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jíin jā ndēca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

²⁰De cācān táhvī nū jā má quijí tündóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo jā cúun yūhā ni quivī nátátú.

²¹Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tündóhó xēen, jāā ncháha ca coo sūcuán jondē quivī jā ní jēcōo ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tündóhó ñúcuán de ni mā cōó cā jā sūcuán.

²²De tú mā násndíyi Yāā Dios tiempo tündóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cácu cuiti ji. De jā sīquī nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quivī.

²³Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíin nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndēē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndēē yā, cachī ji, de mā cándíja nū jā cáhān ji.

²⁴Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cuni ji, tácu stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²⁵Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú mitan jondē ncháha ca coo.

²⁶Túsaá de tú cāhān nchivī jíin nú: Quíndēhé nú, chi jondē nūū ñuhun tíhá ndēē yā, cachī ji, de mā quihīn nū cūndēhé nú. A tú cāhān ji: Nehēn cūndēhé nú, chi inī vehe yáhá ndēē yā, cachī ji, de mā cándíja ndá nú.

²⁷Chi tá cúu nū jéndütē sáhá taja, de túu jondē nū quenda ncanđi de jondē nū quee ncanđi, de suni sūcuán coo quívi nenda nduhū, Yāā nī nduu tē, chi ndihi nchivī cunī.

²⁸De tá cúu nū cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nū cáá quiti jā ní jihī, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān nī, ní-ni cúu nū íyō nchivī.

Nāsa coo quívi tá nenda Yāā nī nduu tē

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹Sá de tá nī ndihi ndācá tündóhó quívi ñúcuán, de cutuún ncanđi, de yōō mā cútūu cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.

³⁰Ñúcuán de cunī ndá nchivī nū maá nī, Yāā nī nduu tē, ndiji nī ichi andiví. De cuacu nchivī ndācá nación ní cáhnú ñayiví. De cunī ji jā nduhū, Yāā nī nduu tē, ndiji nī jíín vícō andiví, de cundiso nī cuāhā poder, de viī ndasí cuñáhnú nī.

³¹De tají nī ndá ángel ni quihīn, de tivī nihin yā trompeta. De quīnastútú yā ndá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē iin lado jíín jondē incā lado.

³²Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jíín ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

³³De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jicūhun inī nū ja nī ncuñatin quívi jā nenda nī, de ñamā coo.

³⁴De ndā cáhān ni jíín ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī

tündóhó yáhá, chi jondē quee ndāā ndihi tá ncachī ni.

³⁵Andiví jíín ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cáhān ni chi mā náā, chi quee ndāā ndihi.

³⁶Sochi quívi jíín hora jā nenda nī, chi ni iin nchivī nduú jíín, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī Yāā Dios cúu jā jíín.

³⁷Chi tá cúu nū ní ncuu ndá quívi jā ní íyo Noé, suni sūcuán coo quívi nenda nduhū, Yāā nī nduu tē.

³⁸Chi quívi ñúcuán tá ncháha ca cuun sāvi xéēn, de yáji ji jíhi ji, tándáhá ji, de jéhe ji sēhe síhí ji jā tandáhá, jondē nī nquenda quívi jā ní nquívi Noé inī arca.

³⁹De nduú ní ncándíja nchivī jā cuun sāvi xéēn, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jihī ndihi ji. De suni sūcuán coo tá nenda nduhū, Yāā nī nduu tē.

⁴⁰De quívi ñúcuán coo ūū tē satíñú nū itū. De iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

⁴¹De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

⁴²Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jíín nū nā quívi nenda Jētohō nū.

⁴³De chuhun inī nū jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívéhe, tú ní jíín dē nā hora quiji jācuíhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun jā sacuíhná ndatíñú vehe dē nícu.

⁴⁴De saá-ni ndá ndóhó, suni sūcuán coo tūha nú, chi maá hora jāá nduú nā cuá jáni inī nū, de nenda-ni nduhū, Yāā nī nduu tē.

**Tūhun mozo vāha jíin mozo nduú
squíncuu**

(Lc. 12.41-48)

⁴⁵Túsaá de coo ndá nú tá cúu iin mozo jā ndito xinī de squíncuu vāha. De maá patrón ni jani dē mozo ñúcuán jā coto ji nchivī vehe dē, tácuca scáji ji maá hora.

⁴⁶De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón, de cunī dē jā súcuán squíncuu vāha ji.

⁴⁷De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā cani dē mozo ñúcuán jā coto ji ndihi ndatīnú dē.

⁴⁸Sochi tú mozo jā sáhá nēhén cúu ji, de jáni inī ji jā má nēndá ñamā patrón ji,

⁴⁹de quijéhé ji cani ji táhān mozo ji, de cajī ji coho ji jíin ndá tēe jíini,

⁵⁰tú súcuán de nenda-ni patrón quivī jāá nduú ndétu ji jíin hora jāá nduú ná jáni inī ji.

⁵¹De sndóho ndasí dē ji, de squívi dē ji nūū yíhí ndá tēe stáhvi-ni. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

Tūhun yátá síquī ūxi ñahan lúlí

25 De suha cúu jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu iin vico tándāhá. De nī iyo ūxi ñahan lúlí jā ní nquehen ji linterna yíndahá ji, de nī nquee ji cuātahān ji iin tēe tandāhá.

²De ūhūn ji chi nduú ndito ji, de ūhūn ji chi sūchí ndito cúu ji.

³De ndá sūchí jāá nduú ndito, yíndahá ji linterna ji, sochi nduú nā petróleo yíndahá ji jā cuhun inī.

⁴De ndá sūchí ndito, yíndahá ji botella petróleo jíin linterna ji.

⁵De juni cúcuéé tēe tandāhá quenda, de nī nquiji māhná, de nī nquixin ndihi ji.

⁶De tá nī ncuu sava ñuú, de nī jinī ndá ji jā cána jee: Ja vāji tēe tandāhá. Cuáhān ndá nú cuātahān nū dē, ncachī.

⁷Ñúcuán de nī nacōo ndá ñahan lúlí, de nī nasáhá tūha ji linterna ji.

⁸De ndá sūchí jāá nduú ndito, nī ncāhān ji jíin ndá sūchí ndito: Taji ndá nú jacū petróleo, chi cuāndāhvā linterna ndá nī, ncachī ji.

⁹De nī ncāhān ndá sūchí ndito: Mā cūū, chi mā quēndá jā cuu maá nī jíin ndá nú. Vāha cā quihīn ndá nú nūū cýyāhvi, de cuen nú jā cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

¹⁰De juni cuācuēen ndá ji, de nī nquenda-ni tēe tandāhá. De ndá sūchí jā íyó tūha nī nquivi ji jíin dē vico tándāhá. De nī ndasí viéhé.

¹¹De nī ncnúú, de nī nquenda ūhūn cā ñahan lúlí ñúcuán. De nī ncāhān ji jíin tēe tándāhá: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá, ncachī ji.

¹²De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chi nduú jíini ni ndóhó, ncachī dē, ncachī yā.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jíini nū nā quivī nā hora nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

**Tūhun yátá tēe jā ní jēhe núú
xūhún nūū ndá mozo**

¹⁴De suha cúu jā tátúnī Yāā andiví nūū nchivī: Cúu tá cúu iin tēe jā quihīn jicá dē incā ñuū. De jondē ncháha ca quihīn dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe

núu dē xūhún dē nū ndá ji, jā satíñú ji jíin tácuá nducuahā.

¹⁵De nūu iin ji nī jēhe dē ūhūn mil xūhún cāa. De nūu incā ji nī jēhe dē ūu mil. De nūu incā ji nī jēhe dē iin mil. Súcuán nī jēhe dē, chí jíin dē nāsaá quenda iin iin ji satíñú ji jíin. Nūcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jíicá dē.

¹⁶De mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, nī nsatíñú dē jíin. De nī nihīn dē ūhūn cā mil síquī.

¹⁷De saá-ni mozo jā ní nquehen ūu mil xūhún, suni nī nihīn dē ūu cā mil síquī.

¹⁸Sochi mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhēn dē nī jete dē yavī, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

¹⁹De nī nchāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo ñúcuán. De nī nācān dē cuenta nūu ji.

²⁰De nī nquenda mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, de nī nacuāha dē xūhún nūu patrón dē jíin ūhūn cā mil jā ní nihīn dē síquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūhūn mil nūu sá, de yáhá íyó ūhūn cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachi dē.

²¹De nī ncāhān patrón jíin dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chí vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūu nū. De quívi nú nūu cusii inī nū jíin nī. Ncachi dē.

²²Ñúcuán de nī nquenda mozo jā ní nquehen ūu mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūu mil nūu sá, de yáhá íyó ūu cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachi dē.

²³De nī ncāhān patrón jíin dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasí mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chí vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūu nū. De quívi nú nūu cusii inī nū jíin nī. Ncachi dē.

²⁴De nī nquenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jíin patrón: Señor, ja jíiní sá níhín jā tēe xēen cúu ní. Chí cuāhā cā cúni ní nsūu cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nācān ní nsūu cā jā ní jēhe ní.

²⁵De jā ñúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhēn sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chíjin ñuhun. De yáhá ná nátaji sá xūhún ní. Ncachi dē.

²⁶De nī ncāhān patrón jíin dē: Mozo cúxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chí jáni inī nū jā cuāhā cā cúni ní nsūu cā jā cuu sáhá mozo ni, de cuāhā cā nācān ní nsūu cā jā táji nī.

²⁷Túsaá de tú ní nchūhun nú xūhún nī nūu banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xūhún nī jondē jíin sēhe xūhún nícu. Ncachi dē jíin ji.

²⁸De nī ncāhān dē jíin ndá cā mozo dē: Túsaá de candeē nū mil xūhún jíinā nūu ji, de cuāha nú nūu mozo jā névāha ūxī mil.

²⁹Chí nchivī ja névāha, sa quiiji cā nūu ji, de jondē sobra cā cunevāha ji. Sochi nchivī jáá nduú, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

³⁰De mozo yáhá jáá nduú squíncuu, tavā ndá nú ji ná quíhin ji nūu neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachi dē, ncachi yā.

Siqui jā coo juicio ndācá nación

³¹De nī ncāhān cā yā: Iin quīvi de nenda maá Yāā nī nduu tēe, de cuu yā Rey nūū nchivī. De ndá ángel yā cuiñi ní xiín yā. De cundeē yā nūū mesa jā tatúnī yā, de vii ndasí cuñáhnū yā.

³²De ndutútú nchivī ndācá nación nūū yā. De sáhá síín yā ndá ji, tá cúu nūū ndúsíín ticāchí jíín ndixúhú sáhá tēe ndéca tī.

³³De nchivī vāha jā cúu tá cúu ticāchí, canī yā ji lado cuáhá yā. De nchivī nēhén jā cúu tá cúu ndixúhú, canī yā ji lado sátín yā.

³⁴Ñúcuán de cāhān maá Rey jíín nchivī jā íyó lado cuáhá yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsáhá Tatá nī jíín nú. Nehén de quīvi ndá nú nūū tatúnī nū. Chi jondē quīvi jā ní jēcōo ñayiví de ja nī nsáhá tūha yā nūū tatúnī nū.

³⁵Chi nī jīhī nī sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchajī nī. Nī nchīchī nī ndute, de nī ntaji ndá nú nī jīhī nī. Nī nquiji nī jondē ñuū jicá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

³⁶Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuhū nī, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchīhi nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíín nchivī íyó lado cuáhá yā.

³⁷Sá de cāhān nchivī vāha ñúcuán jíín yā: Señor, ¿nā quīvi nī jinī ndá sá ní jā ní jīhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchajī ní, á jā ní nchīchī nī ndute, de nī ntaji sá jā ní jīhī ní?

³⁸¿De nā quīvi nī jinī ndá sá ní jā ní nquiji ní jondē ñuū jicá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

³⁹¿De nā quīvi nī jinī sá ní jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachi ji.

⁴⁰Ñúcuán de cāhān Rey jíín ji: Ndāa cāhān nī jíín ndá nú jā tá nī nsáhá ndá nú súcuán jíín iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, de nūū maá nī nī nsáhá ndá nú.

⁴¹Ñúcuán de suni cāhān Rey jíín nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tānū tāhvi cúu ndá nú. Cujiyo quihīn nū nūū ñúhūn jā cáyū ní cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cúñáhnū jíín ndá cā tāchī jā jétíñū.

⁴²Chi nī jīhī nī sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā caji nī. Nī nchīchī nī ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

⁴³Nī nquiji nī jondē ñuū jicá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuhū nī, de nī nchīhi nī vecāa, de nduú ní jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jíín nchivī jā íñí lado sátín yā.

⁴⁴Sá de cāhān nchivī ñúcuán jíín yā: Señor, ¿nā quīvi nī jinī sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchīchī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē ñuū jicá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nduú ní ntáji sá jā cúmanī nūū ní? Cachi ji.

⁴⁵Ñúcuán de cāhān yā jíín ji: Jāndāa cāhān nī jíín ndá nú jā siqui jāā nduú ní nsáhá nú súcuán jíín nī iin ndá hermano nī jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, túsaá de suni nūū maá nī nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

⁴⁶Sá de quihīn ndá nchivī ñúcuán ndoho ji ní cání. De ndá nchivī

vāha, quivi ji nūū cutecū ji ní cání, ncachí Jesús.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

26 De tá ní ndihi ní ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de ní ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

²Ja jíiní ndá nú jā ūū-ni cā quiví de coo vico pascua. De nduhū, Yāā ní nduu tēe, nastúu ji nduhū jā cuū ní yīcā cruz, ncachí yā.

³Núcuán de ndá sūtū cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchiví hebreo, ní ndutútú dē iní patio palacio maá sūtū cúñáhnú cā jā nání Caifás.

⁴De ní natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jíin tūhun túhún, de cahni dē yā.

⁵De ní ncāhān ndá dē: Mā tíin ó dē maá quiví vico, chi nenda nchiví síquī ō, ncachí dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xini yā

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

⁶De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū.

⁷De ní nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume jā ndēē yāhvi ndasí. De ní jōsō ña xini yā juni yáji yā stāā.

⁸De ní jini ndá tēe scuáha jíin yā, de ní nquiti iní dē, de ní ncāhān dē: ¿Nájēhē cúu jā snāā cāhá ña perfume jíñā?

⁹Chi cuu xicó yāhvi ndasí ña, de cuāha ó xūhún nūū nchiví ndāhví nícu, ncachí dē.

¹⁰De ní jini Jesús jā súcuán cāhān ndá dē. De ní ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nācani iní ñahan yáhá? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsāhá ña nduhū.

¹¹Chi níin íyó nchiví ndāhví jíin ndá nú, de nduhū chi mā cúndeē cā ní jíin nú.

¹²Chi jā ní jōsō ña perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jondē quiví jā quiyuhū ní.

¹³De ndāā cāhān ní jíin ndá nú jā ní cāhnú ñayiví ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun yáhá jā scácu ní nchiví, de suni nacani ji tūhun jā ní nsāhá ñahan yáhá, tácuā nūcūhun iní nchiví ña, ncachí yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

¹⁴Ñúcuán de iin jā úxi ūū tēe scuáha jíin yā, nání dē Judas Iscariote, ní jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú.

¹⁵De ní ncāhān dē jíin: ¿Nāsaa taji ní nūū sá, de nastúu sá Jesús nūū ní? ncachí dē. De ní jēhe ndá ōcō ūxi xūhún plata nūū dē.

¹⁶Sá de jondē quiví ñúcuán ní nquijéhé dē ndúcu dē modo nāsa nastúu dē yā nūū ndá sūtū.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹⁷De maá quiví jā quijéhé vico jā yáji nchiví stātlā jāā nduú nā levadura yíhí, de ndá tēe scuáha ní nquenda dē nūū Jesús. De ní ncāhān dē jíin yā: ¿Ní cúu nūū cúni ní jā quísáhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachí dē.

¹⁸De ní ncāhān yā: Cuáhán jondē ñuū, vehe tēe jā ní ncachí

ō, de cāhān nū jíin dē: Cáchī maá Maestro, ja ncuñatin quívi cuū yā. De mitan de cajī yā vico pascua inī vehe ní jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cachī nū, ncachī yā.

¹⁹De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsáhá dē tá nī ndacu Jesús nū dē, de nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

²⁰De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā, de nī jēcundeē yā nū mesa jíin ndihúxí ū tēe scuáha jíin yā.

²¹De juni yáji yā jíin ndá dē de nī ncāhān yā: Jándáā cāhān ni jíin ndá nú jā iin nú nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

²²De nī ncuucécá ndasí inī ndá dē. De tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sáan cúu, Señor? ncachī dē.

²³De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yáji cāhnú jíin nī iin cōhō, suu nú nastúu nduhū.

²⁴De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jándáā cúu jā quihīn ni cuū ni, tá cúu nū yósō tūhun nī nū tutū īi. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

²⁵Sá de nī ncāhān Judas, tēe jā nastúu yā: ¿A sáan cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nú cúu, ncachī yā.

²⁶De juni yáji ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhví yā nū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

²⁷Sá de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhví yā, de nī jēhe yā nū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nú.

²⁸Chi yáhá cúu nīnī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cāhnú inī nūu cuāchi ji.

²⁹De cāhān ni jíin ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā ni ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quívi jā tatúní Tatá nī ní ñayíví, de sá de coho tucu ni jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíin dē yā

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

³⁰De nī jita yā jíin ndá dē iin yā īi. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

³¹Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndiviī nū nayūhú nú jā síqui nduhū jacuáā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nū tutū īi jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jīto ticāchí, de ndá ticāchí cūtē nuu tī jā yūhú tī, cāchī.

³²Sochi tá natecū ni, de xihna cā nduhū cosō nūu quihīn ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

³³De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sáan chi mā náyūhú cuiti sá, ncachī dē.

³⁴De nī ncāhān yā jíin dē: Jándáā cāhān ni jíin nú, jacuáā mitan jondē ncháha ca cana lohló, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūni vuelta jāā nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

³⁵De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuiti sá jāā nduú jíin sá ní, ncachī dē. De suni súcuán nī ncāhān ndihi ndá tēe scuáha jíin yā.

**Jā ní jicān táhvi yā nūu huerto
Getsemaní**

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

³⁶Ñúcuán de nī nquenda Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūu nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú, de ná quíhīn ni ñúcuán cācān táhvi ni, ncachī yā.

³⁷De nī jeca yā Pedro jíin ndúu sēhe Zebedeo cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhé yā cúcuécá ndasí inī yā de xíí cúu inī yā jā quiji tündóhó síqui yā.

³⁸Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī ni jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetu ndá nú de cundito nú jíin nī, ncachī yā.

³⁹De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuiñī jítí yā nī ntuu yā nūu yā nūu ñūhún, de suha nī jicān táhvi yā nūu Yāā Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sáhá jíyo ní tündóhó yáhá jā má quijí síqui sá. Sochi nsúu jā cúnī maá sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴⁰Ñúcuán de nī nenda yā nūu ndinúnī tēe scuáha jíin yā, de nī jini yā jā quíxin ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá nú cundito nú jíin nī vísō iin hora?

⁴¹Coo ndito inī ndá nú de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtó túnī jāñehén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chi cúnī ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chi nduú fuerza, ncachī yā.

⁴²De nī jēhēn tucu yā vuelta ūū, de suha nī jicān táhvi yā: Tatá maá sá, de tú mā cúu cujiyo tündóhó yáhá jā má ndóhó sá, de ná cóo jā cúnī maá ní, ncachī yā.

⁴³De nī nenda tucu yā nūu dē, de nī jini yā jā quíxin tucu ndá dē, chi ndasí jíhī dē máhná.

⁴⁴De nī sndóo yā dē, de cuāhān tucu yā cuācācān táhvi yā vuelta ūñī, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁵Sá de nī nenda tucu yā nūu ndá dē, de nī ncāhān yā: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natátú nú. De nduú chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyo cuāchi nduhū.

⁴⁶Nacuiñī ndá nú, chi ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴⁷De juni súcuán cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chi ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūu nchivi hebreo, nī ntetínú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūu ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. De tiin ndá nú dē, ncachī dē.

⁴⁹De nī nquenda dē nūu Jesús, de nī ncāhān dē: Tancuaā, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁵⁰De nī ncāhān Jesús jíin dē: Amigo, ¿ná tiñu vāji nú? ncachī yā. Ñúcuán de nī nquenda ndá cā tēe, de nī ntiin dē Jesús.

⁵¹De iin tēe jā íyo jíin Jesús, nī ntavā dē espada dē, de nī jēhndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁵²Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Nachuvāha espada nū, chi ndācá já cānāá jíín espada, suni jíín espada cuū.

⁵³¿De á nduú jííní ndá nú já cuu cācān táhvi ni nūū Tatá nī, de mitan ñúhún tají yā víhí cā ūxí ūū mil ángel andiví já scácu nduhū?

⁵⁴Sochi tú súcuán, ¿de nāsa cuu squíncuu tūhun já yósō nūū tutú īī já cánuú ndoho nī súcuán? ncachī yā.

⁵⁵Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín nchiví cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī já vāji ndá nú jíín espada jíín ñutun já tiin ndá nú nduhū, á naá cúu? Ndācá quívi nī īyo nī jíín ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ni tūhun, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū.

⁵⁶De súcuán sáhá ndá nú tácuva quee ndāá já cāhān tutú īī já ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā. Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíín yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Jā ní īīni Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷De ndá tēe já ní ntiin Jesús, cuāhān dē jíín yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā. De ñúcuán íyó tutú ndá tēe stéhēn ley janahán, jíín ndá tēe ñáhnú já ndácu tiñu.

⁵⁸De Pedro chi jíicá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē patio sūtū cúñáhnú cā. De nī nquivi dē inī patio, de nī jécundeē dē jíín ndá policía, tácuva cunī dē nāsa coo síqui yā.

⁵⁹De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jíín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē tēe já cāhān tūhun tūhún síqui Jesús, chi cahni dē yā cunī dē.

⁶⁰De víso nī nquenda cuāhā nchiví já cāhān tūhún, sochi nduú ní níhīn ndá dē cuāchi síqui yā já cuū yā. De já sándihí de nī nquenda ūū testigo já ní ncāhān tūhun tūhún síqui yā:

⁶¹Tēe yáhá nī ncāhān dē já cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū únī-ni quívi de nasāhá dē, ncachī ndúū dē.

⁶²Ñúcuán de nī nacuiñī maá sūtū cúñáhnú cā, de nī ncāhān dē jíín yā: ¿Nūcu nduú cāhān cuiti nū? ¿A íyó ndāá já cāhān ndá tēe yáhá síqui nū? ncachī dē.

⁶³Sochi nduú ní ncāhān cuiti Jesús. De nī ncāhān maá sūtū cúñáhnú cā: Cāhān nihin nī jíín nú já cachī ndāá nū cunini maá Yāā Dios, Yāā técu. Cachī cājí tú maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

⁶⁴De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cāhān nū. De suni cáchī tūhun nī nūū ndá nú já ndācá quívi já quiji de cunī nū já nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíín vícō, ncachī yā.

⁶⁵Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē já ní nquiti ndasí inī dē, de nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi cāhān dē tūhun nāvāha já quiti inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jííní ñúhún ó túsaá? Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāvāha já cāhān dē.

⁶⁶¿De nāsa jāni inī ndá nú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi cúu jā cāhān dē sūcuán, de jínī ñúhún jā cuū dē, ncachī.

⁶⁷Ñúcuán de nī ntivī síí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē yā. De sava cā dē nī ncatū dē nūū yā.

⁶⁸De nī ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nú, de cachī nā tēe nī ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jínī dē yā

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62;

Jn. 18.15-18, 25-27)

⁶⁹De juni sūcuán cúu, de ndéē Pedro tāvēhé inī patio. De nī nquenda iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, de nī ncāhān ña jínī dē: Ndóhó chi suni nī jica nú jínī Jesús tēe Galilea, ncachī ña.

⁷⁰De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē nī jini ndá nchivī: Nduú jínī ni nā tūhun cāhān nū, ncachī dē.

⁷¹De nī nquee dē viéhé quēhe, de nī jínī incā ñahan nūū dē. De nī ncāhān ña jínī nchivī íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jínī Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

⁷²Sochi nduú ní jétúhún tucu dē, chi sa nī ncāhān téyíí dē: Nduú jínī ni tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁷³De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī nquenda ji nūū Pedro, de nī ncāhān ji: Jāndáā ndija jā suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nú, chi nijin cāhān nū jā tēe Galilea cúu nú, ncachī ji.

⁷⁴Sá de nī nquijéhé dē cāhān téyíí dē jā ná cúndeē cuāchi síqui dē de tú nduú cāhān ndāā dē: Nduú jínī

cuitī ni tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

⁷⁵De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jínī dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jínī dē yā.

Jā cuāhān ndá dē jínī yā nūū Pilato

(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2; Jn. 18.28-32)

27 De tá nī ncunijin, de ndācá sūtū cúñáhnú jínī ndá tēe ñáhnú jā ndācu nūū nchivī hebreo, nī scáni táhān dē tūhun nāsa sāhá dē jā cuū Jesús.

²De nī juhni ndá dē yā, de cuāhān dē jínī yā nūū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jihī Judas

(Hch. 1.16-19)

³Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jinī dē jā ní ncunihin síqui yā jā cuū yā. De nī ntahúhvi inī dē, de nī nacūaha dē ōcō ūxi xūhún plata jā ní nihin dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jínī nūū ndá tēe ñáhnú.

⁴De nī ncāhān dē jínī: Cuāchi nī nsāhá sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvi inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

⁵De nī nasquēne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhné dē maá dē.

⁶De ndá sūtū cúñáhnú nī nastútú dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cúu chuhun ó xūhún yáhá inī jātūn

nūū sócō ndá nchivī, chí xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

⁷Ñúcuán de ní nsáhá ndāā ndá dē jā xūhún ñúcuán cuen dē ñuhun jā nání Lugar Ñuhun Quíxín, tácuá ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jīcá.

⁸De jā suu cúu jā jondē mitan nání ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Niñi.

⁹De sūcuán ní nquee ndāā tūhun ní ncāhān Jeremías, tēe ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán: Ní nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de sūcuán-ní cúu iin yāhvi jā ní nsáhá nchivī Israel cuenta nāsaa-ní ndēē yā nūū jī.

¹⁰De jíín xūhún ñúcuán ní jeen ndá dē ñuhun quíxín, tá cúu nūū ní ndacu maá Jētohō ō Yāā Dios nūū ní. Ncachī Jeremías.

Jā ní iñi Jesús nūū Pilato

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹De tá ní nquenda ndá dē jíín Jesús nūū gobernador, tēe cúu Pilato, de ní jīcá tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De ní ncāhān Jesús: Suu cúu ní, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

¹²De ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, ní ncāhān dē cuāchi síquī yā. Sochi nduú ní scócóo cuitī yā.

¹³Ñúcuán de ní ncāhān Pilato jíín yā: ¿A nduú jíni nú jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē síquī nū? ncachī dē.

¹⁴Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā ní iin tūhun jíín dē. De ní nsāhvi ndasí iní gobernador jāá nduú ní ncāhān cuitī yā.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵De íyó costumbre gobernador jā quívi vico ñúcuán siáā dē iin tēe

yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī jā siáā dē.

¹⁶De quívi ñúcuán íyó iin tēe yíhí vecāa, nání dē Barrabás, de ja ní jītē nuu tūhun jā ní nsáhá dē cuāchi xeēn.

¹⁷De tá ní ndutútú nchivī, de ní ncāhān Pilato jíín jī: ¿Ní tēe cúnī ndá nú jā siáā ní mitan: A Barrabás á Jesús jā cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē.

¹⁸Súcuán ní ncāhān dē chí cúnī dē siáā dē Jesús. Chí ja ní jīcūhun iní dē jā ní ncucuásún iní ndá sūtū ñúcuán, de jā suu cúu jā ní nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹⁹De juni ndēē Pilato silla nūū sáhá ndāā dē tiñu, de ñasíhí dē ní ntetíñú ña tūhun ní nquiji nūū dē: Mā quívi nduū nū jíín ndá nchivī síquī tēe ndāā jīñā, chí cuni de ndasí ní nsiúhú jāni nduhū jā síquī dē, ncachī ña.

²⁰Sochi ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe ñáhnú, ní scáhān dē nchivī jā cācān jī jā ná siáā dē Barrabás, de ná cúu Jesús.

²¹Ñúcuán de ní jīcá tūhún tucu gobernador: Jā nduū dē, ¿ní iin dē cúnī ndá nú jā siáā ní? ncachī dē. De ní ncāhān jī: Siáā ní Barrabás, ncachī jī.

²²De ní jīcá tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sáhá ní jíín Jesús, tēe cúu Cristo? ncachī dē. De ní ncāhān ndihī jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

²³Ñúcuán de ní ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi ní nsáhá dē túsaá? De ndá nchivī ní ncana jee ndasí jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

²⁴De ní jīni Pilato jāá nduú cúndeé dē jíín nchivī, chí sa yíhí

cā cúvāā ji. De nī ndacu dē jā ná quíji ndute, de nī nandahá dē nūū nchivī cuāhā. De nī ncāhān dē: Jā nándahá nī yáhá cúu seña jāá nduú nā cuāchi cundeē síqui ni jā cuū tēe vāha yáhá. Chi síqui ndá máá nú ná cúndeē, ncachī dē.

²⁵De nī ncāhān ndihi nchivī: Suu síqui ndá máá sá jíin síqui sēhe sá ná cúndeē cuāchi jā cuū dē, ncachī ji.

²⁶Sá de nī nsiáā dē Barrabás cuāhān. De nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, jíin jā cata caa dē yā yicā cruz.

²⁷Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíin Jesús inī palacio. De nī ncana dē ndihi táhān dē nī ncutútú dē nūū yā.

²⁸De nī ntavā ndá dē sahma yā, de nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá jā cúu sahma rey.

²⁹De nī nsāhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchihi dē ndahá cuáhá yā iin ñutun jā cúu tá cúu bastón. De nī nsāhá catá dē nūū yā, chi nī jēcuīñī jítí dē, sáhá dē jā chíñúhún dē yā. Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

³⁰De nī ntivī síf ndá dē nūū yā. De nī naquehen dē ñutun jā ní nchihi dē ndahá yā, de nī ncuun dē xīnī yā.

³¹De tá nī ncuu nī nsāhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá jā ñúhún yā, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De cuāhān dē jíin yā jā cata caa dē yā yicā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yicā cruz

(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

³²De tá nī nquee ndá soldado jíin yā, de nī jēcutáhān dē jíin iin

tēe ñuū Cirene, nání dē Simón. De nī ntee ndá dē tiñu tēe ñúcuán jā cuiso dē cruz yā.

³³De nī nquenda ndá dē iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

³⁴De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jíin iin jā úguā jā coho yā. De tá nī jito túnī yā, de nduú ní ncúnī yā coho yā.

³⁵De tá nī ncuu nī jata caa dē yā yicā cruz, de nī nsāhá dē suerte síqui nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā. De súcuán nī nquee ndā tūhun jā ní ntee tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tavā ndá dē suerte síqui nāsa nīhīn iin iin dē sahma nī, ncachī yā, cáchī tutū.

³⁶Sá de nī jēcundeē ndá dē ñúcuán jā coto dē jondē cuū yā.

³⁷De nī ntee dē iin tūhun xīnī cruz yā jā cáhān nā síqui nī jihī yā: Yáhá cúu Jesús, Rey nchivī hebreo, cáchī.

³⁸De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cuíhná yicā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

³⁹De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchi ji:

⁴⁰Ndóhó chi cáhān nū jā canī nū templo cāhnú, de nūū únī quivī de nasāhá nú. Túsaá de scácu nú maá nú mitan. De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de nuu nú yicā cruz vii, ncachī ji.

⁴¹De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stēhēn ley janahán, jíin tēe grupo fariseo, jíin ndá tēe ñáhnú, suni súcuán nī ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:

⁴²Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē

mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná núu dē yīcā cruz, tácuca candíja ó dē.

⁴³Nī ncandíja dē Yāā Dios, de ná scácu yā dē mitan de tú cúndáhvi inī yā dē, chi nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.

⁴⁴De ndúu tēe cuíhná jā ndíta caa xiín yā, suni súcuán nī ncāhān nāvāha dē.

Jā ní jīhi Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

⁴⁵De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē níí cáhnú jondē cahūnī.

⁴⁶De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun nūcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿núcu nī sndóo ní sáán?

⁴⁷De sava nchivī íní nūcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.

⁴⁸De nī jinu-nī iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūu vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin nūutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

⁴⁹De nī ncāhān sava cā dē: Cundetū nú, cúndēhé ó tú quiji Elías scácu dē á nduú, ncachī ji.

⁵⁰De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhi yā-nī.

⁵¹De sahma jā ndíta caa jā ndási nūu cuarto ī inī templo cāhnú, nī ndātā-nī sava sava jondē xīnī jín jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.

⁵²De nī nune yavi nūu yíyuhū ndiyi, de cuāhā ndiyi jā ní ncandíja ji Yāā Dios, nī natecū ji.

⁵³De nī nquee ndá ji nūu yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndivi

ji inī ciudad ī Jerusalem, de cuāhā nchivī nī jini nūu ji.

⁵⁴De tá nī jīhi Jesús, de tēe cúu capitán jíin ndá tēe íní jíin dē jā jito dē jondē cuū yā, nī jini ndá dē jā ní ntāan, jíin ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhú ndasi ndá dē, de nī ncāhān dē: Jāndāā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁵⁵De nūcuán íní cuāhā nahan, ndéhé jíca nā. De suu ndá nahan nūcuán nī jēcuniquīn nā Jesús jondē Galilea, vāji nā jā chíndeé nā yā.

⁵⁶De ūnī nā cúu María nūu Magdala, jíin María naná Jacobo jíin José, jíin naná ndúu sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁵⁷De tá nī nini quivī nūcuán, de nī nquenda iin tēe cuicá, nání dē José, de tēe nūu Arimatea cúu dē.

⁵⁸Tēe yáhá nī jēhēn dē nūu Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuāha ji nūu dē.

⁵⁹De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē iin sahma cuijín ndoo.

⁶⁰De névāha dē iin yavi ndiyi jā nī ncaān jeé yīcā iin cava, nūu ncháha ca quiyuhū ndiyi. De nūcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasi dē iin yūu cāhnú yuhú yāvī, de cuāhān dē.

⁶¹De María nūu Magdala, jíin incā María, ndéē nā ichi nūu nūu yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūu yíyuhū yā

⁶²De nī ncuu ndacá tiñu yáhá maá quivī jā sáhá tūha nchivi jā quiji quivī nátātú. Sá de nī ncunijín maá quivī nátātú. De ndá sūtū cúnáhnú jíin ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nūu Pilato.

⁶³De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhvī nehēn ñúcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nūū únī quīvī.

⁶⁴Túsaá de ndacu ní jā ná coto vāha ndá soldado yuhú yávi ñúcuán jondē tá nī nchāha ūnī quīvī. Chi tú nduú de sanaā de quiji ndá tēe jā ní scuáha jíin dē, de natavā cuihná dē ndiyi ñúcuán jacuáa, quihīn dē jíin. Ñúcuán de cachī ndá dē nūū nchivī jā ní natecū tēe ñúcuán. De vīhī cā cuu tūhun stáhvī ñúcuán nsūū cā jā xīhna ñúhún, ncachī ndá dē.

⁶⁵De nī ncāhān Pilato jíin dē: Yáhá íyó ndá soldado. Cuáhán jíin dē, de sáhá cutú vāha ndá nú yuhú yávi, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sáhá nú, ncachī dē.

⁶⁶De cuāhān ndá dē, de nī nsáhá cutú dē yūū jā ndási yuhú yávi nūū yíyuhū yā, de nī stíin vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

Jā ní natecū Jesús

(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

28 De nī nchāha quīvī nátātú, de nī ncunijīn quīvī domingo. De María ñūū Magdala jíin incā María, nī jēndéhē ña nūū ní nchiyuhū Jesús.

²Ñúcuán de iin sanaā-ni de nī ntāan nihin ndasí. Chi iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nquenda yā nūū ní nchiyuhū Jesús. De nī stáá yā yūū jā ndási yuhú yávi, de nī jēcundeē yā síquī.

³De jéndütē nūū yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasí tá cáa yūhvā volcán.

⁴De ndá soldado jíto ñúcuán nī nquisi dē jā yúhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndiyi-ni.

⁵De nī ncāhān ángel jíin ndúū ñahan ñúcuán: Mā cúyuhú nú, chi jíin ní jā nānducú nú Jesús, Yāa nī jihī yīcā cruz.

⁶Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūū ní ncachī yā. Nehēn de cunī nū nūū ní jaquīn ndá dē yā.

⁷De ñamā quīnohōn nū, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jíinū Galilea, sá de cuēē ndá máa nú, de ñúcuán cunī nū nūū yā, cachī nū nūū ndá dē. Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū, ncachī ángel.

⁸Ñúcuán de nī nquee ndúū ña nūū ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yúhú ña, de suni cúsiī ndasí inī ña. De nī jinu ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jíin yā.

⁹De juni cuāhān ña, de nī nquenda-ni Jesús nūū ña, de nī ncāhān yā jíin ña. De nī ntandēē ña nūū yā, de nī numi ña sūcūn jéhē yā, de nī nchiñúhún ña yā.

¹⁰De nī ncāhān yā jíin ña: Mā cúyuhú ndúū nū. De cuáhán de cachī tūhun nú nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíin nī, jā ná quīnohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cunī dē nūū ni, ncachī yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

¹¹De juni cuāhān ndúū ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachī tūhun dē nūū ndá sūtū cúñáhnú ndacá tiñu jā ní ncuu.

¹²De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútū dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de

nī scáni táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūū ndá soldado.

¹³De nī ncāhān dē: Cachī ndá nú jā ndá tēe scuáha jíín dē nī nquiji jacuáa, de nī natavā cuihná ndiyi ñúcuán juni quíxin ndá nú, cachī nū.

¹⁴De tú cuni gobernador tūhun yáhá, de ndá máá nī quiscáhān ni dē, tácuā mā níhin ndá nú castigo, ncachī dē.

¹⁵De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachī ndá nūū dē. De jondē mitan chí súcuán cáhān ndá nchiví hebreo tá cúu nūū ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñū yā dē jā nacani dē tūhun

(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶De ndihúxi iin tēe nī scuáha jíín yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nūū ní ncachī Jesús jā quíhin dē.

¹⁷De tá nī jinī ndá dē nūū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

¹⁸De nī ntandēē yā nūū dē, de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihi poder nūū ni jā tatúni ni inī andiví jíín ñayiví.

¹⁹Túsaá de cuáhān ndá nú nūū nchiví ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nūū ji tácuā candíja ji. De scuénduté nú ji jā ní ncandíja ji maá Tatá jíín Sēhe jíín Espíritu Santo.

²⁰De stéhēn nū nūū ji jā ná cuétáhví ji ndācá tiñū jā ní ndacu nī nūū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jíín nú ní cání jondē quiví jā jīnu ñayiví, ncachī yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9, 15-17; Jn. 1.19-28)

1 Yáhá qujéhé tūhun vāha maá Jesucristo, Sēhe Yāa Dios, jā ní nquiiji yā jā scácu yā yóhó.

²Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, súcuán nī ntee dē tūhun Juan nūū tutū:

Tají nī tēe nacani tūhun nī cosō nūū dē ichi nūū nū,
tácua coo tūha nchivī jā quiiji nū,
ncachī Yāa Dios jíín Cristo.

³De tēe ñúcuán cana jee dē jondē nūū ñuhun tíhá:

Sāhá tūha ndá nū maá nū, chi quenda maá Jētohō ō.
De sāhá ndá nū tiñu ndāa, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴De Juan nī jīnū dē jondē nūū ñuhun tíhá, scuénduté dē nchivī. De cáhān dē jíín ji jā ná nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácua cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuáchi ji.

⁵De ndācá nchivī región Judea jíín nchivī ciudad Jerusalén, nī nquenda ji nūū dē. De nī nacani ndāa ji cuāchi ji nūū Yāa Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁶De sahma ñúhún Juan cúu ixi camello, de núhni iin cinturón ñi chījin dē. De jā tēcū dē cúu tíca langosta jíín ndūxi yōcō.

⁷De suha nī nacani dē tūhun: Quiji maá Yāa jā cúñáhnú ndasí cā nsūū nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetíñū yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā jíqui ndeyi nī nandají nī correa nijān yā.

⁸De nduhū chi jíín ndute scuénduté nī ndá nū, sochi Yāa ñúcuán chi modo jā scuénduté yā ndá nū cúu jā cuāha yā Espiritu Santo cundeē inī ánō nū, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹De nī ncuu jacū quivī, de Jesús nī nquee yā ñuū Nazaret ndáñūū Galilea, de Juan nī scuénduté dē yā inī yūte Jordán.

¹⁰De tá nī nquee yā ndute, de nī jinī yā jā ní nune-ni nūū ndēe Yāa Dios andiví, de nī ncuun Espiritu Santo, nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma.

¹¹De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nū cúu sēhe nī jā māni ndasí nī jíín, de cúsi ndasí inī nī jíín nū, ncachī.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús*(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)*

¹²Ñúcuán de nī jīnū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsáhá Espírítu Santo.

¹³De ūū xico quivī nī ndeē yā nūū ñuhun tíhá ñúcuán nūū íyó ndá quiti yúcú. De nī jito túnī Satanás yā. De tá cuāhān Satanás, de nī nquenda ndá ángel Yāā Dios, nī nchindeē ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea*(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)*

¹⁴Ñúcuán de tá nī nchihi ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nácani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios.

¹⁵De nī ncāhān yā: Ja nī nquenda quivī, de ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāā Dios nūū ndá nú. Nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nú tūhun jā scācu yā ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá*(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)*

¹⁶De jícā Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jini yā nūū Simón jíín ñani dē Andrés. De tēe tíin tiacá cúu dē, de squée ndúū dē ñunu dē inī mar.

¹⁷De nī ncāhān yā jíín dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, de nasáhá nī ndóhó tēe jā nihīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū nihīn nū tiacá, ncachī yā.

¹⁸Ñúcuán de nī sndóo-ni ndúū dē ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

¹⁹De nī jica yā jacū cā, de nī jini yā nūū Jacobo jíín ñani dē Juan,

ndúū sēhe Zebedeo, suni ndeē dē inī barco dē, náchicatún dē ñunu dē.

²⁰De suni nī ncana yā dē jā cuniquīn dē yā. De nī sndóo-ni ndúū dē tatá dē Zebedeo inī barco jíín ndá mozo dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe*(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)*

²¹De nī jīnū yā jíín ndá dē ñuū Capernaum. De quivī nátátú nī nquivī yā inī vehe īi sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.

²²De nī nsāhvi inī nchivī nī jini ji tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā ndíso tíñú síquī ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūū súcuán stéhēn dē.

²³De inī vehe īi sinagoga ñuū ñúcuán íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:

²⁴¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snāā ní sāán, á naá cúu? Ja jíínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īi Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

²⁵De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.

²⁶De tāchī nī jahni yihí ndasí tēe ñúcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-ni cuāhān.

²⁷De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de jícā tūhún táhán ji: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chi tēe yáhá cúñáhnú dē jā ndácu dē jondē nūū tāchī de queé ndá, ncachī ji.

²⁸De ñamā nī jitē nuu tūhun Jesús cuāhān níí cáhnú región Galilea.

**Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso
Simón Pedro**

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹De nī nquee yā jíin ndá dē inī vehe iī sinagoga. De Jesús cuāhān yā jíin Jacobo jíin Juan jondē vehe Simón jíin Andrés.

³⁰De naná chíso Simón, cáá ña yíhí quíji ña. De nī ncachī tūhun ndá dē nūū yā jā cúhū ña.

³¹Ñúcuán de nī ntandēē yā nūū cáá ña, de nī ntiin yā ndahá ña, de nī nacani yā ña. De nī nquee-ni quíji ña, de nī nsāhá ña jā ní nchaji yā jíin ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivi

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

³²De tá nī nquēe ncardiī de nī ncuaā, de nī nquenda ndá nchivi vāsíaá ji ndá jā cúhū jíin jā ñúhún tāchī inī.

³³De ndihi nchivi ñuū ñúcuán nī ncutútú ji viéhé ñúcuán.

³⁴De nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivi cúhū quéhén nūū cuēhē, de nī ntavā yā cuāhā tāchī inī ji. De ndá tāchī chi ja jíinī ji yā, sochi nduú ní jéhe yā tūhun jā cachī tūhun ji ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Lc. 4.42-44)

³⁵De nehēn ndasí nī nacōo yā, chi jondē niquín cā. De nī nquee yā cuāhān síin yā yātā ñúū nūū nduú nchivi, de ñúcuán nī jicān táhvī yā.

³⁶De Simón jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī jēnanducú dē yā.

³⁷De nī nanihīn ndá dē yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Ndācá nchivi nánducú ji níhīn, ncachī dē.

³⁸Sochi nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācá cā ñuū íyó ñatin, tácuu suni nacani nī tūhun nūū ji, chi jā suu cúu jā vají nī, ncachī yā.

³⁹De súcuán nī jica nuu yā níí región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe iī sinagoga ndācá ñuū, de nī ntavā yā tāchī inī nchivi.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho
cuēhē stéhyū**

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

⁴⁰De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nī jēcuiñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Jínī sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

⁴¹De Jesús nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā.

⁴²Te tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴³Ñúcuán de nī natajī yā dē jā quínohōn dē, de nī ncāhān nihin yā jíin dē:

⁴⁴Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin. Chi quihīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios siquí jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ndacu Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivi jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴⁵De nī nquee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nácani dē tūhun nūū ndihi nchivi nāsa nī nduvāha dē. De siquí ñúcuán nduú cā ní ncúu quívi Jesús ndācá ñuū, chi cúchitú ndasí nchivi nūū yā. De nī jica yā yātā ndācá ñuū nūū nduú cúchitú nchivi. Sochi ndācá lado nī nquiji nchivi nūū yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ni
nduehlé**

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

2 De nī ncuu jacū quīvi, de nī nquīvi tucu Jesús nūū Capernaum. De nī jinī nchivī jā ndéē yā vehe.

2 De ñamā nī ncutútú cuāhā nchivī, de nī nchitú vehe chi jondē viéhé nduú cā núne. De nī nacani yā tūhun Yāā Dios nūū ji.

3 Ñúcuán de nī nquenda cūmī tēe nūū yā, ndíso ndá dē iin tēe jā ní nduehlé.

4 De nduú ní ncuu quīvi ndá dē nūū yā sīquī jā íyó chitú nchivī. De nī ncaa dē sīquī vēhé, de nī nacune dē xīnī vēhé ndāā nūū íní yā, de yavī ñúcuán nī scúun dē tēe cūhū, yosō dē nūū iin camilla.

5 De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cūhū. De nī ncāhān yā jíin tēe cūhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

6 De ñúcuán ndéē jacū tēe stéhēn ley janahán, de ndá tēe ñúcuán nī jani inī dē sīquī yā:

7 ¿Nūcu cáhān tēe yáhá súcuán? Cáhān dē tūhun nāvāha jā quitī inī Yāā Dios. Chi nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

8 De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?

9 Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cáhān ni jíin tēe cūhū: Ja nēe cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cáhān ni: Nacōo de naquehen nú camilla nū, de caca nú, cachī ni?

10 De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayivī yáhá jā cune cáhnú inī ni nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíin tēe nī nduehlé:

11 Cáhān ni jíin nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā.

12 Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de nī naquehen dē camilla dē, de nī nquee dē cuāhān dē, nī jinī jíinúū ndihi nchivī. De ndivī ji nī nsáhwi inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cáchī ji: Ncháha ca cunī cuiti ō nī iin tiñu súcuán, ncachī ji.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)

13 Sá de nī nquee tucu yā cuāhān yā jondē yuhú mar. De ndácá nchivī nī nquenda ji nūū yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū ji.

14 Sá de nī ncháha yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū Leví sēhe Alfeo, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquin nduhū ná cóhōn, ncachī yā. De nī nacuiñī dē-ni, de cuāhān dē jíin yā.

15 Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchaji yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, suni ndéē dē yáji dē stāā jíin Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, chi íyó cuāhā dē jā níquin dē yā.

16 De ndá tēe stéhēn ley janahán jíin tēe grupo fariseo, nī jinī dē jā yáji yā stāā jíin ndácá tēe ñúcuán. De nī ncāhān ndá dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu yáji maestro nū jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

¹⁷De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jíín dē: Nchivī íyó vāha, nduú jíín nūhún ji tēe tátán, chi nchivī cūhū cúu jā jíín nūhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jā nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā síqui jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

¹⁸De nī ncuu iin quivī jā íyó nditē inī ndá tēe scuáha jíín Juan, jíín ndá tēe scuáha jíín grupo fariseo. De nī nquenda jacū tēe, nī ncāhān dē jíín Jesús: Ndá tēe scuáha jíín Juan jíín jā scuáha jíín grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē inī dē nūū Yāā Dios. De ndá tēe scuáha jíín maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán?

¹⁹De nī ncāhān Jesús jíín dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíín dē? ¿A cuu conditē inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndēē tēe tándāhá jíín ji? Chi tá ndēē tēe tándāhá, de mā cūú conditē inī ji.

²⁰Sochi quiji quivī jā cujiyo tēe tándāhá, de quivī nūcuán chi conditē inī ji.

²¹De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá síqui jāā nduú quitáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíín ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūū iin sahma túhú. Chi tú sūcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā tūhú, de cundicā cā nūū tēhndē.

²²De ni nduú chūhun vino jeé inī nīi túhú. Chi tú sūcuán de vino jeé ndatá nīi, de naā vino jíín nīi. Jā

nūcuán cánuú jā chuhun ji vino jeé inī nīi jeé.

Jā ní jehndē ndá dē xini trigo quivī nátátú

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

²³De iin quivī nátátú nī ncāhā Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíín yā nī nquijéhé dē jēhndē dē xini trigo yáji dē.

²⁴Nūcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jíín yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhá ndá tēe scuáha jíín nú sūcuán? Chi cáchī ley Moisés jā má cūú sáhá ó ni iin tiñu quivī nátátú, ncachī dē.

²⁵De nī ncāhān maá yā jíín dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quivī jā ní ncumanī jā cajī dē, de nī jihī dē sōco jíín ndá tēe jā ní íyo jíín dē?

²⁶De nī nquivi dē inī vehe Yāā Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cúñáhnú cā. De nī nchajī dē pan īī jā yósō nijin nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni sūtū cúu jā yáji. De suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíín dē. De nduú nā cuāchi ní íyo síqui dē, ncachī yā.

²⁷De suni nī ncāhān yā jíín ndá dē: Nduú ní jécōo nchivī jā ndoho ji nūū quivī nátátú, chi sa nī jécōo quivī nūcuán jā síqui nchivī tácu natátú ji.

²⁸Túsaá de nduhū, Yāā nī nduū tēe, maá nī cúu jā tátúnī síqui nāsa sáhá nchivī quivī nátátú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichī ndahá

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

3 De nī nquivi tucu Jesús inī iin vehe īī sinagoga. De nūcuán

íyó iin tēe jā ní nchīchī iin ndahá dē.

²De ndá tēe grupo fariseo ndéhé yuhú dē yā, tú nasáhá vāha yā tēe nūcuán quívi nātátú, tácuá nihin dē cuāchi siquī yā.

³Nūcuán de nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Nacuiñi de cuiñi nú māhñú yáhá, ncachī yā.

⁴De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nāsa cáhān ley siquī quívi nātátú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nehén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū ji? ncachī yā. De ndá máá dē chi nduú ní ncāhān cuiti dē.

⁵De quítī inī yā ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncucuécá inī yā jā nihin inī dē. De nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

⁶Nūcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī scáni táhān dē tūhun jíin ndá tēe grupo Herodes jā siquī yā, nāsa cahñi dē yā.

Jā ní nquenda cuāhā nchivī nūū yā yuhú mar

⁷De Jesús cuāhān yā jondē yuhú mar jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De cuāhā nchivī región Galilea nī jēcuniquīn ji yā.

⁸De saá-ni nchivī región Judea, jíin nchivī Jerusalén, jíin nchivī Idumea, jíin nchivī jā ndéē lado yūte Jordán nūū quēnda ncanđi, jíin nchivī región Tiro jíin Sidón, cuāhā ndasí nchivī nī jini ji tūhun tá ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, de nī nquenda ndá ji nūū yā.

⁹De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná cóo tūha iin

barco quívi yā, tácuá mā chitú nihin nchivī cuāhā ní xiín yā.

¹⁰Chi ja nī ncuu cuāhā nchivī nī nasáhá vāha yā, de jā nūcuán vāji cuāhā cā nchivī jā ndóho ndācá nūū cuēhē, de chítú nihin ji ní xiín yā jā quehé ji yā cúnī ji.

¹¹De ndá nchivī jā nūhún tāchī inī, tá nī jini nūū yā, de jécuiñi jítī nūū yā, de cána cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī.

¹²De nī ndacu nihin yā nūū ndá tāchī jā má cáhān cā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe scuáha jíin yā

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

¹³Nūcuán de nī ncaa yā cuāhān yā iin yucu. De nī ncana yā ndá tēe jā cúnī maá yā cundeca yā, de nī nquenda ndá dē nūū yā.

¹⁴De nī jani yā ūxī ūū dē jā cuiñi dē jíin yā, de tají yā ndá dē quihīn dē nacani dē tūhun.

¹⁵De nī nsáhá yā jā cundiso tíñú dē jā nasáhá vāha dē nchivī cúhū de tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

¹⁶De yáhá cúu ndihúxi ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnaní yā dē Pedro.

¹⁷De saá-ni Jacobo jíin ñani dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo. De nī nascúnaní yā ndúū dē Boanerges, jā cáchī: Tēe íyó fuerza nacani tūhun, tá cúu nūū íyó fuerza taja.

¹⁸De sava cā dē nání dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁹jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

**Jā ní ncāhān nchivī jā sātíñú yā jíin
fuerza tāchi**

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nquivi yā iin vehe jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

²⁰De nī ncutútú tucu cuāhā nchivī, de ni nduú cā ní ncúu caji yā stāā jíin ndá dē.

²¹De ndá táhán vehe yā nī jini tūhun jā sūcuán cúu. De nī nquenda ndá dē jā nacueca dē yā, chi cāhān ndá jā ní nsana xīnī yā.

²²De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahán jā ní nquiji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá ñúhún Satanás inī dē, jā cúu tāchi cúñáhnú cā. De jíin fuerza ñúcuán távā dē ndá tāchi, ncachī dē.

²³De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?

²⁴De tú iin nación sáhá síin maá de cánāá maá, de nación ñúcuán chi mā cūú cā coo cāhnú.

²⁵De tú nchivī iin vehe sáhá síin maá de cánāá maá, de nchivī vehe ñúcuán suni mā cūú cā cundeē cāhnú.

²⁶De saá-ni Satanás jíin ndá táhán tāchi, tú sáhá síin maá de cánāá maá, túsaá de mā cūú coo cā, chi sa naā.

²⁷De ni iin tēe mā cūú quivi dē inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú, chi cánuú jā xihna cuhni dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cúu jā júhni ni Satanás de távā ni tāchi.

²⁸De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā íyó modo jā coo tūhun cāhnú inī nūū ndācá cuāchi sáhá nchivī,

de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cāhān ji.

²⁹Sochi tú cāhān nāvāha ji siquī Espíritu Santo, de mā cúne cāhnú inī Yāā Dios nūū ji, chi sa cundeē cuāchi siquī ji níí cání, ncachī yā.

³⁰Súcuán nī ncāhān yā, chi nī ncāhān ndá ji jā távā yā tāchi jíin fuerza Satanás.

Naná yā jíin ndá ñanī yā

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹Ñúcuán de nī nquenda naná yā jíin ndá ñanī yā. De íñí ña tāvēhé, de nī ntetíñú ña tūhun cuāhān jā cána ña yā.

³²De nchivī jā ndéē níí xíin yā, nī ncāhān ji jíin yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cúni ña cāhān ña jíin ní, ncachī ji.

³³De nī ncāhān maá yā: ¿Ní iin cúu naná ní jíin ndá ñanī ni? ncachī yā.

³⁴De ndéhé yā nūū nchivī ndéē níí xíin yā, de nī ncāhān yā: Suni naná nī jíin ñanī ni cúu ndá nchivī yáhá.

³⁵Chi ndācá nchivī jā squíncuu tíñu cúni Yāā Dios, suu cúu ñanī ni, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

Tūhun yátá tēe jíitē tatā

(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

4 De yuhú mar nī nquijéhé tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā, de jā ñúcuán nī nquivi yā nī jēcundeē yā inī iin barco nūū mar. De ndá nchivī ndéē ji yuhú mar.

²De jíin tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de sūcuán nī ncāhān yā:

³Cunini ndá nú: Iin tēe jíitē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

⁴De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jītē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

⁵De jacū cā tatā nī jītē nūū ñuhun yūū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chi nduú íyó cócón.

⁶De tá nī nquenda ncandiī, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chi nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

⁷De jacū cā tatā nī jītē māhñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasi nūū, de nduú ní jéhe nūnī.

⁸De jacū nī jītē nūū ñuhun váha. De nī ntāhvī, de nī jahnu, de nī jéhe cuāhā nūnī. Sava nī jéhe ōcō ūxī jā iin iin tatā, de sava cā nī jéhe ūnī xico, de sava cā nī jéhe ciento, ncachī yā.

⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá ji: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho váha nū, ncachī yā.

**Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni
tūhun yátá**

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

¹⁰Ñúcuán de cuāhān ndá nchivī, de nī nquendōo yā jíin ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, jíin jacū cā nchivī íñí jíin dē. De nī jicā tūhun ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

¹¹De nī ncāhān yā jíin dē: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāa Dios jā cuu jicūhun inī nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá yā jā tatúni yā nūū ji. Sochi nchivī jā síin síqui íñí, chi maá-ni jíin tūhun yátá cáhān ni jíin ndá ji.

¹²Súcuán cáhān ni tácuá vísō ndéhé ji, de quendōo ji modo jāá nduú jíni ji. De vísō jíni jíin sóho ji, de mā jicūhun inī ji, de mā ndicó

cóo inī ji nūū ni, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

**Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe
jítē tatā**

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

¹³De nī ncāhān cā yā jíin ndá dē: Tú nduú jicūhun inī nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jicūhun inī nū ndācā cā tūhun yátá túsaá?

¹⁴Tēe jítē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāa Dios.

¹⁵De tatā jā ní jītē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níni ji tūhun yā, de tá nī jini ji, de quenda-ni Satanás de cāndeē tūhun inī ánō ji.

¹⁶De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yūū, chi cúu tá cúu sava nchivī jā níni tūhun, de jétáhvī ji de cúsiī inī ji jíin.

¹⁷Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi jétáhvī ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jíni ūhvī nchivī ji jā síqui tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nácani yátá inī ji.

¹⁸De jā ní jītē māhñú niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jíni ji tūhun,

¹⁹sochi ndíhvī inī ji síqui ndá jā íyó inī ñayiví yáhá. De cúni ji cucucá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútóo inī ji ndācā ndatíñú. De ndihi yáhá cútéñú ji jíin, de jási nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jíin tūhun yā.

²⁰De tatā jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jā jíni tūhun, de jétáhvī ji, de jíja ji jíin tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ōcō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico, de sava cā ji jéhe ciento, ncachī yā.

Tūhun yátá síqui lámpara

(Lc. 8.16-18)

²¹De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquin nchivī iin lámpara, ¿de á

chíhi ji chijin iin cajón á chijin jito? Nduú chi jáni ji nū sūcún tácu cutúú.

²²De suni sūcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cūnī nchivī, chi ndihi-ni tūhun natūu nijin de cunī nchivī.

²³Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

²⁴De suni nī ncāhān yā jíin ndá ji: Cunini vāha ndá nú tūhun Yāā Dios. Chi tú nāsa medida chūhun inī nū, suni sūcuán cuāha yā nūū nū, de víhí cā cuāha yā nūū maá nú jā tēe vāha nú sōho nú.

²⁵Chi nchivī ja jícūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāā nduú cándija, vísō ja jíni ji jacū, de sa naā.

Tūhun yátá siquī trigo

²⁶De nī ncāhān cā yā: Sūcuán cúu jā tátúni Yāā Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatā jā ní jitē iin tēe.

²⁷Ñúcuán de quíxin dē de nácōo dē, de sūcuán jíca quivī cuāhān. De tatā ñúcuán táhvi de jáhnu. De maá dē chi nduú jíni dē nāsa jáhnu.

²⁸Chi maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quénda yoco, ñúcuán de jíja maá nūni.

²⁹De tá nī ncuān trigo, de quíjéhé nchivī jéhdē ji, chi ja nī nquenda quivī tēhdē, ncachī yā.

Tūhun yátá siquī niquin mostaza

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰De suni nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácu cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúni Yāā Dios nūū.

³¹Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquin ji nūū

ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúlí cā nsūú cā ndá cā niquin.

³²Sochi tá nī jaquin ji, de táhvi de jáhnu cā nsūú cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chi jondē cuu sáhá ndá saā tacā tí chijin cōndāhvi, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíin ji

(Mt. 13.34-35)

³³De cuāhā tūhun yátá sūcuán nī stéhēn yā nūū nchivī, tú nāsa quénda ji jícūhun inī ji.

³⁴De ndacá jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ndá ji. Sochi nūū ndá tēe scuáha jíin yā chi nī ncachī cājí yā ndacá tūhun ñúcuán.

Jā ní jencuīñi tāchī níhin jíin mar ní nsáhá yā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵De jā cúncuaā quivī ñúcuán, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná yāha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

³⁶De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquivi ndá dē inī barco nūū ja ndēē Jesús, de cuāhān dē jíin yā. De suni cuāhān jacū cā barco jíin ndá dē.

³⁷De nī jíquihí iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquivi inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

³⁸De Jesús chi cáá yā ichi chátā ndá dē inī barco, quíxin yā de yíxini yā iin sahma. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ía nduú sáhá ní cuenta jā quēe ó chijin ndute de naā ō da? ncachī dē.

³⁹De nī nacōo yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíin nūū mar:

Jencuiñi de nañí-ni coo nú, ncachí yā. De nī jencuiñi tāchī, de nī ncuu nañí ndihi-ni.

⁴⁰De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándija nú jā cācu nú sāhá nī? ncachí yā.

⁴¹De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jíin táhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá jā jondē tāchī níhin jíin mar jétáhvī jā cáhān dē? ncachí ndá dē.

Tēe Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

5 De nī nquenda Jesús jíin ndá dē incā lado mar, región Gadara.

²De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē jondē nūu yíyuhū ndá ndiyi, de nī nquenda dē nūu yā.

³Tēe ñúcuán ndēe dē nūu yíyuhū ndiyi. De nduú jétíñū jā júhni nchivī dē, ni jíin cadena.

⁴Chi cuāhā vuelta nī nuhni jēhē dē ndahá dē jíin cadena. De ndācá vuelta jéhdē dē, de scuáchi dē. De ni iin nduú cúndeé jíin dē.

⁵De nduú ñuú jíca dē yucu jíin nūu yíyuhū ndiyi, de cána cóhó dē, de stácuēhé dē maá dē jíin yūu.

⁶De jondē jíca cā vāji Jesús, de nī jinī dē nūu yā. De jínu dē nī nquenda dē nūu yā, de nī jēcuñi jítí dē nūu yā.

⁷De nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūu sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí? Cáhān ndāhvī sá jíin ní, jā níni Yāa Dios, mā sndóho ní sāán, ncachí dē.

⁸Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ncachí Jesús: Tāchī, quee nú quihīn nū inī tēe yáhá, ncachí yā.

⁹De nī jíca tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá, chi cuāhā tāchī ñúhún inī sá, ncachí dē.

¹⁰De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jíin yā jā má táji yā ndá tāchī jā quee ji inī región ñúcuán.

¹¹De ñatin yucu ñúcuán ñúhún cuāhā quinī jítu tī.

¹²De ndá tāchī jā ñúhún inī tēe ñúcuán nī ncāhān ndāhvī jíin yā: Tú tají ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quivi sá inī ndá quinī ñúcuán, ncachí.

¹³De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquivi inī quinī, de íyo tá ūu mil tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cává jondē inī mar. De nī nquēe tī chíjin ndute, de nī jihī tī.

¹⁴De ndá tēe jíto tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda dē nī ncachí tūhun dē nūu ndá nchivī ñuū jíin ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu.

¹⁵De nī nquenda ndá ji nūu íyo Jesús, de nī jinī ji nūu tēe jā ní ñūhun cuāhā tāchī inī. De ndēe dē, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducáji xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī ñúcuán.

¹⁶De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūu nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní ñūhun tāchī inī, jíin nāsa nī ndoho ndá quinī.

¹⁷Ñúcuán de nī nquijéhé ndá ji nī ncāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná quee yā región ñúcuán quihīn yā.

¹⁸De nī ndivi yā inī barco. De tēe jā ní ñūhun tāchī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jíin yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jíin yā.

¹⁹De Jesús nduú ní jéhe yā tūhun, chi nī ncāhān yā jíín dē: Cuánohōn vehe nú nū ndá táhán nú, de nacani nú tūhun nūū ji nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsáhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundáhvī inī yā ndóhó, ncachī yā.

²⁰De cuāhān dē, de nī nquijéhe dē nácani dē tūhun ndacá ñuū Decápolis nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsáhá Jesús jíín dē. De ndivīi nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíín ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

²¹De nī nayāha tucu Jesús cuānohōn yā incā lado mar jíín barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.

²²De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jinī dē nūū yā, de nī jēcuīñī jítí dē nūū jéhē yā.

²³De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jíín yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuū ji. De á mā cōhōn de tee ní ndahá ní xinī ji, tácuá ná ndúvāha ji de cutecū ji, ncachī dē.

²⁴Ñúcuán de cuāhān yā jíín dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquīn ji yā, de nī nchitú ñihin ji níí xiín yā cuāhān ji.

²⁵De mǎhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi ñiñī ña.

²⁶De nī ndoho ndasí ña, chi nī jāxin ña ndihi jā névāha ña jíín cuāhā tēe tátán, de nduú ní jétíñú jā nduvāha ña, chi sa víhí cā sáhá.

²⁷De ñahan yáhá tá nī jini ña tūhun Jesús, de nī nquenda ña ichi

chátā yā mǎhñú nchivī cuāhā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

²⁸Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná ñihin ni quehé nī, de nduvāha nī.

²⁹De nī jencuiñī-ni jā játi ñiñī ña, de nī jinī ña jā ní nduvāha ña cuēhē ndóho ña.

³⁰De Jesús nī jinī yā jā ní nduvāha iin nchivī jíín fuerza yā. De nī jicó coto yā nūū nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā.

³¹De ndá tēe scuáha jíín yā, nī ncāhān dē: Ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú ñihin ji xiín ní de cáquihi ji níhín níí ichi, de mitan jíicā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní, ncachī ndá dē.

³²De maá yā ndéhé yā cháhá chúcuán, cúni yā jā ná cāhān nchivī jā ní nsáhá.

³³De ñahan ñúcuán yúhú ña de quísi ña, de ja jíinī ña jā ní nduvāha ña. De nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jítí ña nūū yā, de nī ncachī ña ndihi nāsa nī ncuu jíín ña.

³⁴De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, chi ja nī nduvāha nú cuēhē jā ní ndoho nú, ncachī yā.

³⁵De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nquenda sava nchivī jā ndéē vehe tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga, de nī ncāhān ji jíín dē: Ja nī jihī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī ji.

³⁶De Jesús chi nduú ní nsáhá yā cuenta jā súcuán cāhān ji, chi nī ncāhān yā jíín tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga: Mā cúyūhú nú,

chi candíja nú-ni jā nastécū ni ji, ncachī yā.

³⁷De nduú ní jéhe cā yā tūhun jā cuniquīn ndá nchivī yā, chi maá-ni Pedro jíin Jacobo, jíin Juan ñani Jacobo.

³⁸De nī jīnū yā vehe tēe cúnáhnú inī vehe īi sinagoga, de nī jīnī yā nchivī, de cúvaā ji, de jácu ji, de jácu cóhó ji.

³⁹De nī nquīvi yā, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasí ndá nú de jácu nú? Ñahan lúli ñúcuán nduú ní jíhī ji, chi quíxin ji-ni, ncachī yā.

⁴⁰De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jíni ji jā ní jíhī sūchí ñúcuán. De nī ntavā ndihī yā ji cuāhān ji tāvēhé. De nī ncana yā maá-ni tatá jíin naná ñahan lúli, jíin ndá tēe íyó jíin yā, de nī nquīvi yā nūu cáá ndīyi.

⁴¹De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān yā jíin ji: Talita cumi, ncachī yā. De tūhun yáhá cáchi: Tíhī, cáhān ni ndóhó, nacóo.

⁴²De nī natecū-ni ñahan lúli ñúcuán, chi nī nacuiñi ji de nī nacaca ji, chi ja íyó ji ūxi ūu cuiyā. De nī nsāhvi ndasí inī ndá nchivī nī jīni ji.

⁴³De nī ndacu nihin yā nūu ndá ji jā má cāchí cuiti ji nūu ni iin. De nī ncachī yā jā ná cuáha ña jā caji ñahan lúli.

Jā cuánohōn yā ñuū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)

6 De nī nquee Jesús ñúcuán, de cuānohōn yā ñuū yā. De ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān dē jíin yā.

²De maá quīvi nátātú nī stéhēn yā tūhun inī vehe īi sinagoga. De

cuāhā nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nūu ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē ndá tūhun ndíchí yáhá jíin jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

³Chi tēe yáhá cúu carpintero, de sēhe María cúu dē, de ñani Jacobo jíin José jíin Judas jíin Simón cúu dē. De suni ndéē ndá cuāha dē jíin ó yáhá, ncachī ji. De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá ji nūu yā.

⁴De nī ncāhān yā jíin ji: Ndácá tēe nácani tūhun Yāa Dios, íyó yíñúhún nchivī jíin dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē, jíin táhān dē, jíin nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jíin dē, ncachī yā.

⁵De nduú ní ncúu sáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán. Chi jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā ndahá yā ji, de nī nduvāha ji.

⁶De sáhvi inī yā ndéhé yā jāá nduú cándíja ndá ji. Ñúcuán de nī jica nuu yā ndá ñuū ñatin, nī stéhēn yā tūhun.

Jā ní ntají yā ndihúxi ūu dē cuānacani dē tūhun

(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)

⁷De nī ncana yā ndihúxi ūu tēe scuáha jíin yā, de nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā quíhīn dē. De nī nsáhá yā jā cundiso tíñú dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

⁸De nī ndacu yā jā má cuiśó dē jā cuetíñú dē ichi, nī ñunu, nī stāā, nī xūhún. Chi maá garrote-ni cundahá dē.

⁹De quihi dē nijān, de ni mā quíhīn dē jíin ūu camisa, ncachī yā.

¹⁰De suni nī ncāhān yā jíin dē: Nā-ni vehe quīvi ndá nú, de ñúcuán

cundeē nū jondē quee tucu nū quihīn nū incā ñuū.

¹⁴De tú iin ñuū nduú jétáhvī ji ndóhó, ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cáhān nū, de quee ndá nū ñúcuán, de scóyo nū ticáchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stéhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhvī ji. De ndāā cáhān ni jíin ndá nū jā quívi juicio de xēen cā coo castigo síquī ndá ñuū sáhá súcuán nsūū cā síquī ñuū Sodoma jíin ñuū Gomorra nūū ní nsáhá ndasí nchivī cuāchi, ncachī yā.

¹²De nī nquee ndá dē cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun jā ná nacani inī ndá nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

¹³De suni nī ntavā dē cuāhā tāchi inī nchivī. De nī nchihi dē aceite cuāhā nchivī cúhū, de nī nduvāha ji.

Jā ní jihī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)

¹⁴De rey Herodes nī nihīn dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī jītē nuu tūhun yā níí cáhnú. De nī ncāhān dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tíñu ñáhnú, ncachī dē.

¹⁵De sava cā nchivī nī ncāhān ji: Tēe ñúcuán cúu Elías jā ní nacani tūhun janahán. De sava cā ji nī ncāhān: Nduú chi iin tēe nacani tūhun Yāā Dios cúu dē, tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ji.

¹⁶De tá nī jini Herodes, de nī ncāhān dē: Nduú chi ñúcuán cúu Juan jā ní ndacu nī jā tēhndē xīnī, de nī natecū dē túsaá, ncachī dē.

¹⁷Chi maá Herodes nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jíin jā cunuhnī

dē jíin cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā síquī Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. Chi Herodes nī nacueca dē ña jā cúu tucu ña ñasíhí dē.

¹⁸De Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nū ñasíhí ñanī nū, ncachī dē.

¹⁹De jā ñúcuán nī jinī ūhvī Herodías Juan, de cúnī ña jā ná cúu dē, sochi nduú ní níhīn ña modo.

²⁰Chi Herodes yúhú dē jā cahni dē Juan, chi jinī dē jā tēe ndāā tēe ndoo cúu Juan. De jā ñúcuán nī jasi dē jā ndúcú ña cahni ña Juan. De jétahān inī dē níni dē tūhun yā jā cáhān Juan, vísō nduú jícūhun vāha inī dē.

²¹De nī nquenda iin quívi jā ní ncundeé Herodías. Chi nī nsáhá Herodes iin vico quívi jā ní ncacu dē, de nī jēhe dē jā ní ncuxíní ndá tēe ndíso tíñu nūū dē, jíin ndá tēe cúu capitán, jíin ndá tēe cúñáhnú región Galilea.

²²De nī nquivi sēhe síhí Herodías, nī jita jéhe ji nūū chitú ñúcuán. De nī ncusiī inī rey Herodes jíin ndá tēe jā cúxíní jíin dē. De nī ncāhān dē jíin ñahan lúlí: Cācān nā cuá cúnī nū de taji nī nūū nū, ncachī dē.

²³De nī ncāhān téyíí dē jā cuāha dē nā-ni cúu jā cúnī ji cācān ji, vísō jondē sava región jā tíin dē.

²⁴De nī nquee ji nī jicā tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu jā cācān sá nūū dē? ncachī ji. De nī ncāhān ña: Xīnī Juan tēe scuénduté cācān nū nūū dē, ncachī ña.

²⁵Ñúcuán de nī ndivi ji-ni nūū rey, de nī ncachī ji: Cúnī sá jā mitan ñúhún-ni taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cūhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

²⁶Ñúcuán de nī ncucuécá ndasí inī rey. Sochi siquī jā ní ncāhān téyíí dē, jíín siquī jā ní jini ndá tēe yáji stāā jíín dē, jā ñúcuán nduú ní nsásáhán dē jā ní jicān ji.

²⁷De nī ntají dē-ni iin soldado jā quíquēhen dē xīnī Juan.

²⁸De nī jēhēn soldado inī vecāa, de nī jehndē dē xīnī Juan. De nī nenda dē jíín xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō. De nī jēhe dē nūū ñahan lúlí, de maá ji nī jēhe ji nūū naná ji.

²⁹De ndá tēe nī scuáha jíín Juan nī nihīn dē tūhun, de nī jēhēn ndá dē, nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē.

Jā ní scájí yā ūhūn mil tēe

(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17; Jn. 6.1-14)

³⁰Ñúcuán de ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají Jesús jā nacani tūhun, nī nenda ndá dē nūū yā. De nī nacani dē ndācá tiñu jā ní nsāhá dē, jíín tūhun jā ní stéhēn dē.

³¹De nī ncāhān yā jíín dē: Ná cōhōn iin lugar nūū nduú nchivī, de natātú ó jacū, ncachī yā. Chi cuāhā nchivī cuāhān vāji ji nūū yā, de nduú ní núne yā jā cají yā stāā jíín ndá dē.

³²Ñúcuán de nī nquivī yā iin barco jíín ndá apóstol, de cuāhān síín yā jíín dē iin lugar nūū nduú nchivī.

³³Sochi nī jinī cuāhā nchivī jā cuāhān ndá dē jíín yā, de nī jinī ji jā maá yā cúu. De jondē ndācá ñuū ñúcuán nī nquee ndá ji, de ñamā nī jica jéhé ji, de xihna cā ji nī nquenda nsúú cā maá yā.

³⁴De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhvī inī yā ji, chi cúu ji

tá cúu ticāchí jāá nduú jētohō tī. De nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji.

³⁵De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíín yā, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndéē yáhá.

³⁶Túsaá de tají ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndá rancho jíín ndá ñuū ñatin, de cueen ji stāā cají ji, chi nduú nā cuá ndíso ji jā cají ji, ncachī dē.

³⁷De nī ncāhān Jesús jíín dē: Cuāha ndá maá nú jā cají ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chi nī mā cúu vísō ná quícuēen sá ūū ciento denario stāā cají nchivī, ncachī dē.

³⁸De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nāsa stāā névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachī yā. De tá nī jinī ndá dē, de nī ncachī dē: Uhūn-ni stāā jíín ūū tiacá íyō, ncachī dē.

³⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ndá nchivī jā ná cúndeē síín ji cuenta grupo nūū itē.

⁴⁰De nī jēcundeē síín ciento ciento ji, jíín cincuenta cincuenta ji.

⁴¹De nī nquehen yā ndihūhūn stāā jíín ndúū tiacá ñúcuán, de nī nūcūndéhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā, de ndá maá dē nī nsaji nūū nchivī cuāhā. De suni sūcuán nī nsāhá yā jíín ndúū tiacá, de nī nsaji ndá dē nūū ji.

⁴²De ndivii ji nī nchaji, de nī ndahā chijin ji.

⁴³Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāā jíín tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū ticá.

⁴⁴De tēe jā ní nchaji cúu ūhūn mil.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)

⁴⁵Ñúcuán de nī ncachī-ni Jesús nūū ndá tēe scuáha jíín yā jā ná

quívi dē inī barco, de cosō nūū dē yāha dē incā lado mar ñuū Betsaida. De maá yā natajī yā ndá nchivī quīnohōn ji, sá de suni quīhīn yā.

⁴⁶De tá nī ncuu nī natajī yā ndá ji, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvī yā.

⁴⁷De tá nī ncuāā, de ja ñúhún barco jondē sava mar cuāhān, de mátúhún yā-ni cā nī ndōo nūū ñuhun yíhí.

⁴⁸De nī jinī yā jā tūndóhó ndasí scáca ndá dē barco, chi nihīn vāji tāchī ichi nūū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nūū dē, jíca jéhé yā nūū mar. De yáha yā-ni nūū dē quīhīn yā nícu.

⁴⁹De nī jinī ndá dē jā jíca yā nūū mar, de nī jani inī dē jā ñíhná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

⁵⁰Chi ndíhi dē nī jinī nūū yā, de nī nchúhú ndasí dē. De nī ncāhān yā-ni jíín dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyúhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

⁵¹De nī ncaa yā nī nquīvi yā inī barco, de nī jencuīñī-ni tāchī. De nī nsāhvī ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā ní ncuu.

⁵²Chi íyó neē cā jāā ntúnī ndá dē, chi juni jíín tiñu ñáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret

(Mt. 14.34-36)

⁵³De nī nchāha yā jíín ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú nduté ñúcuán nī juhnī ndá dē barco.

⁵⁴De tá nī nquee ndá dē jíín yā inī barco, de ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji-ni yā.

⁵⁵De ñamā nī jēhēn ji ndācá ndáñúū ñúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivī cúhū, yósō ji nūū camilla, vāji ndá nchivī nūū ní nihīn ji tūhun nūū íyó yā.

⁵⁶De ní-ni cúu nūū ní nquīvi yā, á ñuū lulí, á ñuū cāhnú, á rancho, de jáquīn ji nchivī cúhū inī ichi, de cāhān ndāhvī ji jíín yā jā ná quéhé ji vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

Siquī nāsa cútéhēn nchivī

(Mt. 15.1-20)

7 Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo jíín jacū tēe stēhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

²De ndá tēe ñúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jíín Jesús, nī nchaji tēhēn dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū Yāā Dios. De nī ncāhān siquī ndá dē.

³Chi tēe fariseo jíín ndíhi nchivī hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājī ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

⁴De tá nénda ji jā jēhēn ji nūū yáhvī, de nduú yájī ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tīndōhō, cōhō cāa, jíín jito.

⁵De ndá tēe fariseo jíín ndá tēe stēhēn ley janahán, nī jīcā tūhún dē yā: Ndá tēe scuáha jíín nú, ¿nūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivī janahán, chi sa yájī tēhēn dē stāā? ncachī dē.

⁶De nī ncāhān yā jíín dē: Ndāā nī nacani Isaías tūhun siquī ndá nú jā tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi súcuán

nī ntee dē tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios janahán:

Nchivī yáhá chi jíin yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,
sochi nsūú jondē jíin inī jíin ánō ji.

⁷De chíñúhún cāhá ji nduhū,
chí tūhun stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,

de nsūú jā ní ndacu maá nī cúu. Ncachī Yāa Dios jā ní ntee Isaías.

⁸Súcuán cúu ndá nú, chí nī nsiáá nū tiñu jā ní ndacu Yāa Dios nū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquín nchivī, jā ndúndoo tīndōhō jíin taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.

⁹De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chí siáá nū tiñu jā ní ndacu Yāa Dios tácu squíncuu nú costumbre jā ní jaquín ndá máá nú.

¹⁰Chi Moisés nī ncāhān dē: Coo yíñúhún nú nūú tatá nú nūú naná nú. De tú ní iin cāhān síquī tatá á síquī naná, de ná cūú, ncachī Moisés.

¹¹Sochi ndá máá nú chí cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíin tatá dē á naná dē: Mā cūú chindee sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chí ndíhi jā névāha sá, chí Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nūú Yāa Dios.)

¹²De cáchī ndá nú jā tú súcuán cāhān iin tēe de nduú cā jíni nūhún chindee dē tatá dē á naná dē.

¹³De súcuán stíví ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāa Dios, jā síquī costumbre jā ní jaquín nchivī janahán. De cuāhā cā tiñu súcuán sáhá nú, ncachī yā.

¹⁴De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíin ji:

Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:

¹⁵Ndācá jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén ji sáhá. Chí jā quée inī ánō nchivī, nūcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

¹⁶Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

¹⁷De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nquívi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jicā tūhún dē yā síquī tūhun yátá yáhá jā ní ncāhān yā.

¹⁸De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A suni nduú jícūhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jíni nū jā ndācá jā quívi inī nchivī, nduú cútéhén ji sáhá?

¹⁹Chi nduú quívi inī ánō ji, chí chíjin ji quívi, de quée-ni cuāhān, ncachī yā. Súcuán nī stéhēn yā jā ndācá jā yáji nchivī, nduú cútéhén ánō ji sáhá.

²⁰De nī ncāhān cā yā: Jā quée inī ánō nchivī, nūcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

²¹Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā cásíquī ndée táhán, jā sáhá ndií, jā jáhni ndiyi,

²²jā sácuíhna, jā ndíyo inī ndatíñu táhán, jā sáhá nēhén, jā stáhvī táhán, jā maá-ni cuāchi sáhá, jā cúcuásún inī, jā cāhān síquī táhán, jā sáhá víxí maá, jā íyó naā xīni.

²³Ndācá tiñu nēhén yáhá chí inī ánō nchivī quée, de cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncardíja vāha

(Mt. 15.21-28)

²⁴De nī nquee Jesús nūcuán cuāhān yā región Tiro jíin Sidón.

De nī nquīvi yā iin vehe, de cúnī yā jā má cūnī nī iin nchivī jā íyó yā ñúcuán. De vísō súcuán, de nduú ní ncúu cundeē yuhū yā.

²⁵De iin ñahan jā íyó sēhe síhí ña jā ñúhún tāchī inī, nī nihīn ña tūhun jā íyó yā. De nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jítī ña nūū jéhē yā.

²⁶De ñahan incā nación cúu ña, chi Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhvī ña jíín yā jā ná távā yā tāchī inī sēhe síhí ña.

²⁷De nī ncāhān Jesús jíín ña: Nsūú nūū ndá máá ní vāji sá, chi maá-ni nūū nchivī jā cúu sēhe Israel. Chi nduú vāha jā candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

²⁸De nī ncāhān ña: Ndāā cāhān ní Señor, sochi chindeē ní sāán vísō cúu sá modo tinā. Chi suni íñī ndá tī chījin mesa, de níhīn tī yuchi stāā jā cóyo yuhú sūchí lúlí yáji tī, ncachī ña.

²⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuāhān ní túsaá, chi ja nī nquee tāchī inī sēhe síhí ní, ncachī yā.

³⁰De nī najinū ña vehe ña, de nī jinī ña jā cáá sēhe síhí ña nūū jito, de ja nī nquee tāchī inī ji.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe sóhó stété

³¹De nī nquee tucu yā región Tiro, nī nchāha yā Sidón jíín ndācā ñuū Decápolis, de nī nquenda yā mar Galilea.

³²De nī nquisiáha ndá ji iin tēe sóhó stété nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī ji jíín yā jā ná tēe yā ndahá yā tēe ñúcuán.

³³De nī ntavā síín yā dē nūū ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīnī

ndahá yā sōho dē, de nī ntivī síí yā, de nī nquehé yā yáá dē.

³⁴De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, jā cáchī: Nanune.

³⁵De nī nune-ni sōho dē, de nī nduvāha yáá dē, de nī ncāhān vāha dē.

³⁶De nī ndacu yā nūū ndá nchivī jā má cáchī ji nūū ni iin. De vísō nī ncāhān nihīn yā jíín ji, de sa víhí cā nī scútē nuu ji tūhun.

³⁷Chi nī nsāhvi ndasí inī ji ndéhé ji, de nī ncāhān ji: Vāha sáhá yā ndācā tíñu, chi jondē ndá tēe sóhó nūne sōho dē, de ndá tēe ñíhīn nācāhān vāha dē sáhá yā, ncachī ji.

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī

(Mt. 15.32-39)

8 De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú nā cuá caji ji. De nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíín yā, de nī ncāhān yā:

²Cúndāhvī inī ni ndá nchivī yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quivī íyó ji jíín nī, de nduú cā jā caji ji.

³De tú natajī nī ji quīnohōn nditē ji vehe ji, de sava ichi de cuitā ndasí ji, chi íyó sava ji jā jícá vāji ji, ncachī yā.

⁴De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíín yā: ¿De ní nihīn ō stāā jā caji ndá ji? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

⁵De nī jíicā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Ujā-ni, ncachī ndá dē.

⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā jíín nchivī cuāhā jā ná cūndeē ji. De nī nquehen yā ndihújā stāā, de xihna cā nī nacuetāhvī yā nūū Yāā Dios.

De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nūū nchivī cuāhā.

⁷De suni íyó jacū tiacá lúli. De nī jīcān táhvī yā jēhē, de nī ncāhān yā jā suni sajī ndá dē.

⁸De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chijin ji. Nūcuán de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā ticá.

⁹De tēe jā ní nchajī, íyó tá cūmī mil dē. Sá de nī nacuetáhvī yā nūū nchivī, de cuānohōn ji.

¹⁰De nī ndivi yā-ni inī barco jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā

(Mt. 12.38-40; 16.1-4;

Lc. 11.29-30; 12.54-56)

¹¹Nūcuán de nī nquenda ndá tēe grupo fariseo, de nī nquijéhé dē stíchī dē Jesús. De cūnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi andivī.

¹²De nī jēca inī yā síquī jāá nduú cándíja ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jīcān ndá nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú nūū ni? De ndāā cáhān ni jā ni iin tiñu ñáhnú mā stéhēn ni nūū nchivī yáhá.

¹³De nī sndóo yā ndá dē, de nī ndivi tucu yā inī barco, de cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo

(Mt. 16.5-12)

¹⁴De ndá tēe scuáha jíin yā, nī naā inī dē cuiso dē jā cajī dē, chi iin-ni stātílā névaha ndá dē inī barco.

¹⁵De nī ndacu yā nūū dē: Coto má cándíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jíin levadura Herodes, ncachī yā.

¹⁶De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin ndá táhān dē: Va síquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā nūcuán cáhān yā sūcuán, ncachī dē.

¹⁷De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā nátúhún ndá nú jā ní ncāhān ni sūcuán síquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? ¿A ncháha ca cuni nū, á ncháha ca jīcūhun inī nū jāá nsūū síquī nūcuán cáhān ni? ¿A uun ndasí inī ndá nú jā cándíja nú?

¹⁸Iyó tīnūū nú, ¿de á nduú ndéhé nú? Iyó sōho nú, ¿de á nduú jíni nú? ¿De á nduú nūcūhun inī nū?

¹⁹Chi tá nī scuáchi nī ūhūn stāā jā ní nchajī ūhūn mil tēe, ¿de nāsaa ticá nī nchitú pedazo stāā jā ní nastútú nú? ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá dē.

²⁰De saá-ni tá nī scuáchi nī ūjā stāā jā ní nchajī cūmī mil nchivī, ¿de nāsaa ticá nī nchitú jā ní nastútú nú pedazo stāā? ncachī yā. Ujā, ncachī ndá dē.

²¹De nī ncāhān yā jíin dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jīcūhun inī ndá nú? ncachī yā. Sūcuán nī ncāhān yātá yā jā má cándíja ndá dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēe nūcuán.

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe cuáá nūū Betsaida

²²Nūcuán de nī nquenda yā jíin ndá dē nūū Betsaida. De nī nquisiáha nchivī iin tēe cuáá nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná tēe yā ndahá yā nūū dē.

²³Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nī ntavā yā dē yātā ñúú. De nī ntee yā ntesíi yā tinúú dē, de nī ntee yā ndahá yā dē. De nī jicā tūhún yā dē tú cuu cunī dē jacū.

²⁴De nī nūcūndēhé dē, de nī ncāhān dē: Jínī sá nchivī jā jíca ji, de nduú jínī cājí sá, chi tá cáá ñutun cáá ji, ncachī dē.

²⁵Ñúcuán de nī ntee tucu yā ndahá yā tinúú dē. De nī nūcūndēhé vāha dē, de nī nduvāha-ni tinúú dē, de nī jinī cājí dē ndihi-ni.

²⁶De nī natajī yā dē jā quínohōn dē vehe dē, de nī ncachī yā: Mā quívi nú ñuú, de mā cāchí cuitī nū nū ni iin, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷Sá de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā ndācá ndáñúú Cesarea Filipo. De ichi nī jicā tūhún yā dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cāchí ndá nchivī?

²⁸De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cāhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cāhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De sava cā ji cāhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, ncachī ndá dē.

²⁹Ñúcuán de nī jicā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cāchí ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāa jā ní ntají Yāa Dios, ncachī dē.

³⁰De nī ndacu yā nūú ndá dē jā má cāchí dē tūhun yáhá nūú ni iin nchivī.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuú yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹De nī nquijéhé yā stéhēn yā nūú ndá dē: Maá nī, Yāa nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, cuyichī inī dē nduhū, de cahni dē nduhū. Sochi nūú únī quívi de natecū nī, ncachī yā.

³²De cājí nī ncāhān yā tūhun yáhá. Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cāhān dē nūú yā jā má cuáha yā tūhun jā coo súcuán.

³³De maá yā nī jicó cóto yā, nī ndēhé yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā nūú Pedro: Cujiyō quihīn nū, chi cāhān nū tá cāhān Satanás. Chi nduú jáni inī nū tá cúu nūú jáni inī Yāa Dios, chi sa jáni inī nū tá cúu nūú jáni inī nchivī, ncachī yā.

³⁴De nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā jíin ndá nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquin ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cuniquin ji nduhū de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síqui ni, vísō ná cúu ji.

³⁵De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūú tūndóhó jā quiji nūú ji jā síqui nduhū, túsaá de tñū tñhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síqui nduhū jíin síqui jā scāca ji tūhun jā scācu nī nchivī, túsaá de cūtecū ji níí cání.

³⁶¿Chi ní cūetñú vísō ná cūndéé nchivī nihīn ji níí ñayiví, de tú quívi ji nūú tñū tñhvī ji?

³⁷Chi nduú nā jíin cuitī chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

³⁸De nchivī yáhá nduú cándíja cuitī ji, de cúsá maá cuāchi sáhá ji. De tú nā-ni nchivī cúcanoō ji nūū nchivī yáhá jā síquī nduhū, Yāā ni nduu tēe, jíin síquī tūhun cáhān ni, de suni súcuán cucanoō ni jā síquī maá ji, quīvī jā nenda ni jíin ndācá ángel ndoo ni. De quīvī ñúcuán chi vii ndasí cuñáhnú ni, tá cúu nūū cúñáhnú Tatá ni, ncachī yā.

9 De suni ni ncāhān yā jíin ndá dē: Ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu cuitī dē chi jondē cuni dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíin poder yā, ncachī yā.

Jā tucu ni nduu yā

(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

²Ñúcuán de nūū íñū quīvī, de Jesús ni jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan, de cuāhān síin yā jíin dē iin yucu súcún. De ñúcuán, tucu ni nduu yā nūū dē.

³De sahma yā ni jēndūtē, de ni nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú ni iin nchivī ñayivī yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí súcuán.

⁴De ni jinī ndá dē jā Elías jíin Moisés, tēe ni iyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin Jesús.

⁵Ñúcuán de ni ncāhān Pedro jíin yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūni vehe ramādā, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁶Chi ni nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

⁷De ni nquiji iin vicō nūhún, de ni jasi-ni nūū ndá dē. De nūū vicō

ñúcuán ni ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe ni jā mānī ndasí ni jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁸De ni nūcūndēhé ndá dē-ni, de nduú cā ní jinī dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹De ni nuu ndá dē jíin yā yucu. De ni ndacu nihin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā súcuán ni jinī ndá dē, chi jondē tá natecū maá yā, Yāā ni nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰Jā ñúcuán ni nchuhun inī ndá dē ndācá jā ní ncuu ñúcuán, de jicā tūhún táhán dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

¹¹De ni jicā tūhún dē yā: De ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹²De ni ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cāchí tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū iī síquī nduhū, Yāā ni nduu tēe? Cáhān jā ndoho ndasí ni, de sáhá jéhe inī ji nūū ni.

¹³Sochi cáhān ni jíin ndá nú, ja ni nquiji tēe jāā ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de ni nsáhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā iin sūchí jā ñúhún tāchí inī

(Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

¹⁴De ni nenda yā jíin ndá dē nūū ndá cā tēe scuáha jíin yā, de ni jinī yā nchivī cuāhā ndasí, ni jicó ndúū ji ndá dē. De suni íyó ndá tēe stéhēn ley janahán, stáhān táhán dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

¹⁵De tá nī jinī ndá nchivī jā vāji yā, de sáhvi inī ji, de jínu ji cuāhān ji nūū yā jā cāhān ji jín yā.

¹⁶De nī jicā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán: ¿Nā sīqui stáhān tāhán ndá nú jín ndá dē? ncachī yā.

¹⁷De nī ncāhān iin tēe íyó nūcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sehe yíí sá nūū ní, chi nūhún iin tāchī inī ji, de nī ncuñíhín ji nī nsáhá.

¹⁸De ní-ni cúu nūū íyó ji, de tāchī nūcuán jáhni yíhí ji de scócava ji nūū nūhún. De jée tiñū yuhú ji, de cáhñi nūhun ji sáhá. De cuācuxií ndasí ji. De nī ncāhān ndāhví sá jín ndá tēe scuáha jín ní jā ná tavā dē tāchī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

¹⁹Nūcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nduú cándíja cuiti cúu ndá nú. ¿De nāsaa cā quívi cundeē ni jā ndoho nī jín nú? ¿De nāsaa cā quívi cuandeē inī ni jín nú? Cuáquēhen sūchí nūcuán ná quíji ji, ncachī yā.

²⁰De nī nquisiáha ndá dē ji nūū yā. De tá nī jinī tāchī nūū yā, de nī jahni yíhí ji-ni. De nī jicó cáva ji nūū nūhún, de nī ntuū ji, de nī jee tiñū yuhú ji.

²¹De Jesús nī jicā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá sūcuán jín ji? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jondē lulí ji.

²²De nī ncuu cuāhā vuelta nī scócava tāchī ji nūū nūhún jín nūū ndüté, jā cahni ji cúni. De tú cuu sáhá ní, de cundáhví inī ní sáan de chindeé chituu ní sáan jā nduvāha sehe sá, ncachī dē.

²³De nī ncāhān Jesús jín dē: Tú cuu cándíja nú jā sáhá nī, chi nchiví cándíja de cuu ndácá-ni jā cúni ji, ncachī yā.

²⁴De maá tatá sūchí nūcuán nī ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chindeé chituu ní sáan jā cándíja nīhin cā sá, ncachī dē.

²⁵De nī jinī Jesús jā távi ndasí nchiví nūū yā. De nī ncāhān yā nūū tāchī: Ndóhó tāchī jā ní nsáhá jáa ncuñíhín ncuśóhó ji, nduhū tátúni ni nūū nū jā quee nú inī sūchí yáhá, de mā ndívi nú cā inī ji, ncachī yā.

²⁶Nūcuán de nī ncana cóhó tāchī, de nī jahni yíhí tucu ji, de nī nquee cuāhān. De sūchí nūcuán nī ncuu ji modo ndívi, de nī ncāhān cuāhā nchiví jā ní jihí ji.

²⁷Sochi Jesús nī ntiin yā ndahá ji, de nī nacani yā ji, de nī nūcuñiñi ji.

²⁸Sá de nī nquívi Jesús inī iin vehe, de ndá tēe scuáha jín yā nī jicā tūhún sín dē yā: ¿Nājēhē cúu jáa nduú ní ncúu tavā ndá sá tāchī nūcuán? ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān yā: Iin tāchī sūcuán, chi mā quēé cuiti quihín de tú mā cácan táhví nū de tú mā cōo nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

³⁰De nī nquee yā nūcuán jín ndá dē, de nī nchāha yā ndáñūū Galilea cuāhān yā. De nduú cúni yā jā cuni ni iin nchiví.

³¹Chi stéhēn yā nūū ndá tēe scuáha jín yā, de ncachī yā: Maá nī, Yāa nī nduu tēe, nastúu ndá ji nduhū nūū ndá tēe xēēn. De cahni dē nduhū, de tá nī jihí ni, de nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

³²De nduú ní jícūhun inī ndá dē tūhun yáhá, de nī nchūhú dē cātūhún dē yā sīqui tūhun jā ní ncāhān yā.

Ní nchiví cúu já cúñáhnú cā

(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

³³De nī nquenda yā jíin ndá dē ñuū Capernaum, de tá nī nquivi yā inī vehe, de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun nī natúhún ndá nú já vāji ó ichi? ncachī yā.

³⁴De nduú ní ncāhān cuitī ndá dē, chi ichi nī ncāhān ndá dē síquī ní iin dē cúñáhnú cā.

³⁵Ñúcuán de nī jēcundeē yā, de nī ncana yā ndihúxī ūū dē, de nī ncāhān yā: Tú ní iin nú cúnī já cuñáhnú cā, de sa sáhá nú maá nú já cuu nú tēe núu cā nūū ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūū táhán nú.

³⁶Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúlí, de nī jani yā ji māhñú ndá dē. De nī numi yā ji, de nī ncāhān yā jíin ndá dē:

³⁷Nā-ni nchiví de tú já síquī nduhū jétáhví ji iin sūchí lúlí tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhví ji. De nchiví já jétáhví nduhū, de nsūū maá-ni nduhū, chi suni Yāā já ní ntají nduhū jétáhví ji, ncachī yā.

**Nchiví jáá nduú cáhān síquī yā, íñí
ji jíin yā**

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

³⁸Ñúcuán de nī ncāhān Juan jíin yā: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe já jíin síví ní távā dē tāchī inī nchiví. De nī jasí ndá sá já sáhá dē, chi nduú jíca dē jíin ó, ncachī dē.

³⁹De nī ncāhān Jesús jíin dē: Mā cāsī ndá nú já sáhá dē. Chi ni iin tēe já jíin síví nī sáhá dē tiñu ñáhnú, mā cūū nacahān dē síquī ni.

⁴⁰Chi iin tēe jáá nduú cáhān contra síquī ō, íñí dē jíin ó.

⁴¹De nā-ni nchiví de tú já síquī nduhū taji ji vísō iin ñajin ndute coho nú, síquī já cándíja nú nduhū, de ndāā ndija cúu já nīhīn ji táhvī ji.

**Xēēn coo síquī nchiví quívi nūū
cuāchi**

(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2; 14.34-35)

⁴²De tú iin sūchí lúlí yáhá cándíja ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchiví, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsō cáhnú sūcūn nchiví ñúcuán, de quēe ji chijin ndute mar nícu.

⁴³De tú ndahá nú sáhá já quívi nú cuāchi, de vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā já coo iin-ni ndahá nú de quívi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūū cā já coo ndúū ndahá nú de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn já má ndáhvā cuitī.

⁴⁴De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁵De tú jēhē nū sáhá já quívi nú cuāchi, de suni vāha cā quehndē nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā já coo tícúhlu nú de quívi nú nūū cutecū nū níí cání, nsūū cā já coo ndúū jēhē nū de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn já má ndáhvā cuitī.

⁴⁶De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁷De tú tinúú nú sáhá já quívi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū ná quíhīn, tácuā nduú cā sáhá nú cuāchi. Chi vāha cā já quívi nú nūū tátúnī Yāā Dios jíin iin-ni tinúú nú, nsūū cā já coo ndúū tinúú nú de quívi nú infierno.

⁴⁸De ñúcuán chi nduú jíhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁹Chi tá cúu nūú quéé vāha oro sáhá ñuhūn, suni sūcuán quéé vāha nchivī sáhá tūndóhó. De ndácá cūñu jā sócō nchivī nūú yā, cúu uhguā sáhá ñīī.

⁵⁰Vāha íyó ñīī, de tú ñīī ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu sáhá nú? Túsaá de cuu nú nchivī vāha, tá cúu nūú íyó vāha ñīī. De cundeē vāha ndá nú jíín táhán nú, ncachī yā jíín ndá dē.

Siquī jā má sndóo táhán tēe jíín ñahan

(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

10 De nī nquee yā ñuū Capernaum, de nī jíínū yā región Judea jíín incā lado yūte Jordán ichi nūú quénda ncandīī. De ñúcuán nī ncutútú tucu nchivī nūú yā, de nī stéhēn tucu yā tūhun nūú ji, tá-ni sáhá yā.

²Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo nī nquenda dē nūú yā, chi cūnī dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jíicā tūhún dē yā tú íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jíín ñasíhí dē.

³De nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nā tíñu nī ndacu Moisés nūú nū jondē janahán?

⁴De nī ncāhān ndá dē: Moisés nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta jā ndusín dē jíín ña, de ndōo ña, ncachī dē.

⁵De nī ncāhān Jesús jíín dē: Siquī jā nihin inī ndá nú, de jā ñúcuán cúu jā ní ndacu dē tíñu yáhá nūú nū.

⁶Sochi jondē quívi xíhna ñúhún tá nī nsáhá Yāā Dios ndihi, chi tēe jíín ñahan nī nsáhá yā, cáchī tutū.

⁷Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíín ñasíhí dē.

⁸De iin-ni cā cúu ndúū dē, cáchī Yāā Dios. Túsaá de nduú cā cúu ūū táhān dē, chi iin-ni cā cúu.

⁹Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāā Dios cúu, ncachī yā.

¹⁰De tá nī nquívī ndá dē vehe, de ndá tēe scuáha jíín yā nī jíicā tūhún tucu dē yā síquī tūhun ñúcuán.

¹¹De nī ncāhān yā jíín dē: Tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásiquí ndēē dē ñasíhí dē.

¹²De tú iin ñahan sndóo ña yíi ña de nacueca ña incā tēe, suni cásiquí ndēē ña dē, ncachī yā.

Jā ní jíicān táhvi Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

¹³Ñúcuán de nī nquenda nchivī nūú yā jíín ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De ndá tēe scuáha jíín yā, nī ncāhān dē nūú ndá nchivī jā vājí jíín ji.

¹⁴De nī jíinī Jesús, de nī nquítī inī yā, de nī ncāhān yā jíín ndá dē: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jíñā nūú ni, de mā cásí ndá nú jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūú ji.

¹⁵De ndāā cāhān nī jíín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvi jí jā tatúnī Yāā Dios nūú ji, tá cúu nūú jétáhvi iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī ji ndahá yā, ncachī yā.

¹⁶De nī numi yā ndá ji, de nī ntee yā ndahá yā xīnī ji, de nī jíicān táhvi yā jēhē ji.

Tūhun tēe cuicá

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

¹⁷Ñúcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jíinu iin tēe

nī nquenda dē, de nī jēcuiñī jítí dē nūū yā, de nī jicā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachí ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nihin táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachí dē.

¹⁸De nī ncāhān yā jíín dē: ¿A jáni iní nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jíín nī? Nduú ni iin tēe vāha íyó, chí mátúhún-ni Yāā Dios.

¹⁹Ja jíín nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāā Dios: Mā cásiquí ndēē tāhán nū. Mā cáhni nū ndiyi. Mā sácuihná nū. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Mā stáhvi nū táhán nū. Cuetáhvi nū nūū tatá nū nūū naná nū, ncachí yā.

²⁰De nī ncāhān tēe ñúcuán jíín yā: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, Maestro, ncachí dē.

²¹Ñúcuán de nī ncumaní Jesús jíín dē, de nī ncāhān yā: Iin-ni cá tiñu cúmaní sáhá nū túsaá: Cuáhán de xicó ndihi nū jā névāha nū, de cuāha nū nūū nchiví ndāhvi. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nūū nū. Sá de quiji nū cuniquin nū nduhū cōhōn, de cuāha nū tūhun jā cundoho nū tündóhó jā síqui ni, ncachí yā.

²²De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvi iní dē. De cúcuécá iní dē cuāhān dē, chí cuicá ndasí dē.

²³Ñúcuán de nī ndēhé Jesús níí xíin yā, de nī ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Nchiví cuicá chí ūhvi ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji, ncachí yā.

²⁴De ndá tēe scuáha jíín yā nī nsāhvi iní dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jíín ndá dē: Ndá nchiví jā cútóó xuhún, ūhvi ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji.

²⁵Ñamā cā yāha iin camello yaví yitícú nsúú cā jā quívi iin nchiví cuicá iní ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji, ncachí yā.

²⁶De víhí cā nī nsāhvi iní ndá dē nī jini dē, de nī jicā tūhún táhán dē: ¿De ní nchiví cúu jā cācu túsaá? ncachí dē.

²⁷De nī ndēhé yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchiví chí mā cúú squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chí cuu sáhá yā, chí ndihi-ni tiñu cuu sáhá yā, ncachí yā.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín yā: Señor, de ndá sāan chí nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquin sá níhín, ncachí dē.

²⁹De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ni jíín ndá nū, tú nā-ni nchiví sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, jā síqui nduhū jíín jā síqui jā scútē nuu ji tūhun jā scācu nī nchiví,

³⁰túsaá de nanihín ji iin ciento cā jā sūcuán mitan, cúu vehe, cúu ñanī, cúu cuāha, cúu naná, cúu sēhe, cúu ñuhun, de suni jondē jíín jā cuni ūhvi nchiví ji. De incā vida jā quiji de cutecū ji níí cání andiví.

³¹Sochi cuāhā nchiví jā cúñáhnú mitan, nduu ji nchiví núu cā. De nchiví jā núu cā mitan, chí nduñáhnú ji, ncachí yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

³²De ñúhún ndá dē ichi jā cā cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnúú yā nūū ndá tēe scuáha jíín yā. De ndá nchiví jā níquin ji yā, sáhvi iní ji nī jini ji tūhun cáhān yā, de yúhú ji. Ñúcuán de nī ncana síín tucu yā ndihúxí ūū tēe scuáha, de

nī nquijéhé tucu yā cáchī tūhun yā ndácá já quiji sīquī yā:

³³Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāā nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē sīquī ni já cuū ni. De nasiáha dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma já tátúnī já ndéē Jerusalén.

³⁴De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nūū ni, de canī dē nduhū, de tivī sī dē nūū ni, de sá de cahni dē nduhū. Sochi nūū únī quivī de natecū ni, ncachī yā.

**Jā ní jicān Jacobo jíin Juan iin favor
nūū yā**

(Mt. 20.20-28)

³⁵Ñúcuán de Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebedeo, nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Maestro, cúnī sá já sáhá ní iin já cācān sá nūū ní, ncachī ndúū dē.

³⁶De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá cúu já sáhá nī jíin nú cúnī nū? ncachī yā.

³⁷De nī ncāhān ndúū dē: Cuāha ní tūhun já cundeē sá xiín ní quivī nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

³⁸Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndúū dē: Nduú jíin nū nā cuá cúu já jicān nū. ¿A cuu cundoho nú tündóhó tá cúu nū quiji sīquī ni? ¿De á quenda nú cundoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī? ncachī yā.

³⁹De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sáhá sá, ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndáá cúu já ndoho nú tündóhó tá cúu nūū quiji sīquī

ni, de ndoho xēēn nū tá cúu nūū cundoho nī.

⁴⁰Sochi já cundeē nū lado cuáhá nī jíin lado sátín nī, de nsúú nduhū cúu já cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha já cuu ndá tēe já ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nīhīn, ncachī yā.

⁴¹De ndihúxi cā tēe scuáha jíin yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquiti inī dē nī jini dē Jacobo jíin Juan.

⁴²De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Jíin ndá nú nāsa sáhá ndá tēe já cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin ndá dē nūū ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

⁴³Sochi ndá máá nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe já cuetíñú ndá táhán nú.

⁴⁴De tú ní iin nú cúnī já cuu nú nūū, de sa sáhá nú maá nú mozo nūū ndá táhán nú.

⁴⁵Chi suni súcuán sáhá maá nī, Yāā nī nduu tēe, chi nsúú já vāji nī já cuetíñú nī nchivī, chi sa vāji nī já cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī já cuū ni tácuca scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

**Jā ní nasáhá vāha yā Bartimeo tēe
cuáá**

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

⁴⁶Ñúcuán de nī nquenda yā ñuū Jericó jíin ndá tēe scuáha jíin yā. Sá de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jíin ndá dē jíin ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndéē dē yuhú íchí, jicān dē caridad.

⁴⁷De nī jini dē tūhun já vāji Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī nquijéhé dē cána jee dē: Jesús, maá ní já cúu ní

tata rey David, cundáhvī inī ní sǎán, ncachī dē.

⁴⁸De cuāhā nchivī nī ncāhān jī nūū dē jā ná cásī dē yuhú dē. Sochi víhī cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tata rey David, cundáhvī inī ní sǎán viī, ncachī dē.

⁴⁹Ŋúcuán de nī jencuiñī Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá jī tēe cuáá ŋúcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñī ná cóhōn, chí cána yā ndóhó, ncachī jī.

⁵⁰Ŋúcuán de nī squéne dē sōō dē, de ñamā nī nacuiñī dē, de nī nquenda dē nūū Jesús.

⁵¹De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá cúnī nū jā sǎhá nī ndóhó? De nī ncāhān dē: Maestro, jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, ncachī dē.

⁵²De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuáhán túsaá, chí nī ncandíja nū jā cuu nasǎhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nū, ncachī yā. De nī ndunijīn-ni tīnūū dē, de nī jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē jíin yā ichi ŋúcuán.

Jā ní nquivi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40; Jn. 12.12-19)

11 De cuācuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī ncuñatin yā ŋuū Betfagé jíin ŋuū Betania, jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē.

²De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ŋuū lulí jā cáá ichi nūū. De tá nī nquivi nū de cunī nū iin burro núhni tī, jā nī iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nū tī, de quiji nū jíin tī.

³De tú ní iin cātühún nūcu nándají nū tī, de cachī nū jā maá Jētohō ō jíni núhún yā tī, de ñamā

natají yā tī ndiji tī, cachī nū, ncachī yā jíin ndúū dē.

⁴De cuāhān ndúū dē, de nī nihīn dē burro ŋúcuán núhni tī viehé quēhe inī ichi. De nī nandají dē tī.

⁵De sava nchivī íñī ŋúcuán nī ncāhān jíin dē: ¿Nā cuá sǎhá ní jā nándají ní burro jíin? ncachī jī.

⁶Ŋúcuán de nī ncāhān ndúū dē tá cúu nūú ní ncachī Jesús nūū dē. Sá de nī nsíáá jī tī cuāhān dē jíin tī.

⁷De nī nenda ndúū dē jíin tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸De cuāhā nchivī nī scáá jī sōō jī inī ichi. De sava cā jī nī jāhnū jī ndahá ŋuū, de nī jaquīn jī inī ichi.

⁹De nchivī cuāhān ichi nūū yā jíin nchivī níquīn ichi chátā yā, cána jee jī: Viī ndasí cúñáhnú yā. De vāha ndasí Yāā cúu yā chí vāji yā jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios.

¹⁰De vāha ndasí coo, chí ja ñatin tatúnī yā tá cúu nūú ní ntatúnī tata ō rey David. De viī ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī jī.

¹¹Sá de nī nquivi Jesús maá Jerusalén jíin inī templo cāhnú. De nī ndēhé yā nūū ndácá ndatíñú jā íyó níí ŋúcuán. De ja nī ñini, de nī nquee yā cuāhān yā ŋuū Betania jíin ndihúxi ūū tēe scuáha jíin yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mt. 21.18-19)

¹²De quívi tēen, tá nī nquee yā ŋuū Betania jíin ndá dē, de cócon yā.

¹³De jondē jíicá nī jinī yā iin ñutun higo jā ndéē yūcū. De nī jēndēhé yā tú sanaā nihīn yā higo jā cají yā. De ndúú ní níhīn cuítī yā, chí maá-ni yūcū ndéē, chí nsūú tiempo cúun higo cúu.

¹⁴Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitan de mā cúun cuiti cā higo xinī nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī jini dē jā sūcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivi inī templo

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

¹⁵De nī nenda yā jíin ndá dē Jerusalén. De nī ndīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī ntavā yā ndá nchivi jā jéen quiti de nāxícō nūū nchivi jā sōcō ji. De nī scócáva yā mesa ndá nchivi jā sáma xūhún, jíin silla ndá nchivi jā xícó paloma.

¹⁶De nduú ní jéhe yā tūhun jā yāha nchivi inī templo jíin ndatíñú ndíso ji.

¹⁷De nī stéhēn yā tūhun nūū ji, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū īi jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jíicān táhvi nchivi ndácá nación cúu, cāchī yā. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

¹⁸De ndá tēe stéhēn tutū ley jíin ndá sūtū cúñáhnú, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquijéhé dē ndúcú dē modo nāsa cahni dē yā. Chi yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsūú cā ndá máá dē, chi ndácá nchivi cúsiī ndasí inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

¹⁹De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

Jā ní nchichī ñutun higo

(Mt. 21.20-22)

²⁰De jānehēn quivī tēen nī nayāha yā jíin ndá dē cuāhān yā. De nī jini ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchichī níí jondē jíin yoho.

²¹Ñúcuán de nī nūcūhun inī Pedro, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, cūndēhé ní ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchichī, ncachī dē.

²²De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Candíja ndá nú jā sāhá Yāā Dios jā jíicān nū.

²³Chi ndāā cāhān ni jíin nú, tú nā-ni nchivi cāhān ji jā cujiyo yucu yáhá quihīn jondē nūū mar, de tú nduú jāni síquí inī ji, chi sa cándíja ji jā coo tá cúu nūū cāhān ji, ñúcuán de quee ndāā jā ní ncāhān ji.

²⁴Jā ñúcuán cúu jā cāhān ni jíin ndá nú, ndácá jā jíicān táhvi nū, de tú cándíja nú jā nihīn nū, de nihīn nū.

²⁵De tá jíicān táhvi nū, de cune cāhnú inī nū nūū nchivi jā sáhá cuāchi nūū nū, tácuā maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, suni cune cāhnú inī yā nūū cuāchi nú.

²⁶Chi tú mā cúne cāhnú inī nū nūū táhán nú, de saá-ni maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, mā cúne cāhnú inī yā nūū cuāchi nú, ncachī yā.

Siquí jā ndíso tíñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

²⁷Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jíca nuu yā inī templo cāhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe ñáhnú jā ndácu tíñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

²⁸De nī jíicā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nihīn tíñú nú ndá tíñu jā sáhá nú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tíñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

²⁹De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. De tú cuu scócoo nú, ñúcuán de cachī nī nūū nū ní jondē nī nīhīn tiñū nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

³⁰¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? Cachī nūū nī, ncachī yā.

³¹Ñúcuán de nī natūhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíín ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

³²De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de quīti inī nchivī cunī ji yóhó, ncachī ndá dē jíín táhān dē. Chi yúhú ndá dē jā quīti inī nchivī, chi ndivīi ji cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndija Juan.

³³Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jíín yā: Nduú jíín nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī nī jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

12 De nī nquijéhe yā cāhān yā tūhun yátá jíín ndá dē: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcún tácuā cuu coto dē níí cáhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndihā jíín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jicá dē.

²De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā

cuánaquēhen ji sava ndihā uva nūū ndá tēe sátíñú.

³De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē ji, de nī natajáj uun dē ji cuānohōn ji.

⁴Ñúcuán de tēe xíí uva nī ntajáj dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

⁵De tēe xíí uva nī ntajáj tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahní ndá dē ji. De suni súcúan nī ntajáj dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava ji nī ncani ndá dē, de sava cā ji nī jahní dē.

⁶De tēe xíí uva, íyó iin sēhe dē de mānī ndasí dē jíín. De jā sándihí de nī ntajáj dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe sátíñú. De jāni inī dē jā cuetáhvi ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

⁷Sochi ndá tēe sátíñú nī natūhún ndá máá: Tēe xíí táhvi cúu yáhá. Ná cáhni ō ji, de ndōo táhvi ji cuu ó, ncachī ndá.

⁸De nī ntiin ndá dē ji, de nī jahní dē, de nī squéne dē ji yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

⁹Ñúcuán de nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sāhá tēe xíí uva? Nenda dē de cahni dē ndá tēe sátíñú, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū.

¹⁰¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū íi, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe, maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

¹¹Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsāhá yā súcúan,

de sáhvi iní ō jíní ō tiñu yáhá. Cáchi tutū, ncachí yā.

¹²Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jícūhun iní dē jā siqui ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá siqui ndá tēe jā sátiñú nūu uva jíin ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi siqui jā yúhú ndá dē jā quiti iní nchivī, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Siqui xūhún renta

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jíin grupo Herodes, cuāhān dē nūu yā, chi nducú ndá dē nāsa sáhá dē tácuca cāhān yā iin tūhun jā nihin dē cuāchi siqui yā.

¹⁴De nī nquenda ndá dē, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, jíin ndá sá jā tēe cāhān ndāa cúu ní, de nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivī siqui ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jíin ndá ji. De stēhēn ndāa ní nāsa squíncuu nchivī nūu Yāa Dios. ¿De á íyo vāha jā chunáá ó xūhún renta nūu rey nación Roma jā tíin nación maá ó? ¿A chunáá ó, á mā chunáá ó? ncachí dē.

¹⁵De maá yā jíin yā jā stáhvī-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nājēhe cúu jā jíto túní ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cundēhé nī, ncachí yā.

¹⁶De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndēhé yā nūu, de nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndēe nūu xūhún yáhá, de nā sívī cúu jā ndēe yáhá? De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Rey ñúcuán cúu.

¹⁷De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuaaha nú nūu

rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuaaha nú nūu Yāa Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachí yā. De nī nsáhvi ndasí iní ndá dē nī jini dē jā ndíchí nī ncāhān yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē siqui jā natecū ndiyi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸Ñúcuán de jacū tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūu yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāá nduú nátecū cuiti ndiyi. De nī jicā tūhún dē yā siqui iin tūhun:

¹⁹Maestro, de Moisés nī ntee dē nūu tutū jā névāhá ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña, nūcuñī ji nūu ndiyi ñanī dē, cáchi tutū.

²⁰De nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

²¹De tēe ūū nī nacueca dē ña, de suni nī jihī dē, de suni nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūnī.

²²De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de ni iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándihí de nī jihī ñahan ñúcuán.

²³Túsaá de tá natecū ndá dē quivi jā natecū ndiyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndēe jíin ña, ncachí ndá dē jíin yā.

²⁴Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stívī ndá nú tūhun siqui jāá nduú jícūhun iní nū jā cāhān tutū iī, de ni nduú jíin nū jā íyo poder Yāa Dios jā nastécū yā ndiyi.

²⁵Chi quivi jā natecū ndá ndiyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhān tēe jíin ñahan coo. Chi coo ndá ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios andivī.

²⁶De siquī jā natecū ndīyi, íá nduú ní ncáhvi ndá nú tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāa Dios jíin dē māhñū yūcū jā cáyū ñuhūn? Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, ncachī yā nū Moisés.

²⁷Chi vísō ja nī jihī ndá dē sochi técū dē nū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā técu nchivī ní cání. Ndasí stíví ndá nú tūhun yā túsaá, ncachī yā jíin ndá dē.

**Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu
Yāa Dios**

(Mt. 22.34-40)

²⁸De nī nquenda iin tē stéhēn ley janahán, de nī jini dē jā stíchi táhán ndá tē ñúcuán jíin Jesús. De nī jini dē jā vāha nī scócōo yā tūhun. De nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndacu tiñu jā cánuú ndasí cā nū ndá cā tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān Jesús jíin dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nū ndacá cā: Cáchi tutū: Nchivī Israel, cunini nú: Maá Jētohō ō Yāa Dios chi mátúhún yā-ni íyó.

³⁰Túsaá de coo manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin ní jáá ntúni nū, jíin ní fuerza nū. Yáhá cúu tūhun ndacu yā jā cánuú ndasí cā.

³¹De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nū cundáhvī inī nū maá nú, cáchi tutū. Nduú cā nā incā tūhun ndacu tiñu cánuú cā íyó, chi yáhá-ni cúu, ncachī yā jíin dē.

³²Ñúcuán de tē stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíin yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chi ndāa jā

iin-ni Yāa Dios íyó, de nduú cā nā incā yā íyó.

³³De cánuú jā coo manī ndasí ó jíin yā jondē jíin inī jíin ánō ō, jíin ní jáá ntúni ō, jíin ní fuerza ō, de cundáhvī inī ō táhán ó tá cúu nū cundáhvī inī ō maá ó. De cánuú ndasí cā yáhá nsúu cā jā teñuhūn ō quiti jíin ndá cā jā sōcō ō nū yā, ncachī dē.

³⁴De nī jini Jesús jā vāha nī scócōo dē tūhun, de nī ncāhān yā jíin dē: Ja ñatin cuu quivi nú ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nū nū, ncachī yā. Ñúcuán de ni iin cā ndá dē, nduú cā ní nchúndeé inī dē jā cātúhún dē yā.

Siquī jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

³⁵De stéhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchi ndá tē stéhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

³⁶Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāa jā quiji: Cundeē nū lado cuáhá nī nū cuñáhnú nú,

de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndacá jā jini uhvi ndóhó.

Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

³⁷Túsaá de vísō chijin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā. De ndá nchivi cuáhā jétahān inī ji níni ji tūhun cáhān yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

³⁸De stéhēn yā tūhun, de nī ncāhān yā jíin ji: Coto má candíja

ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsiī inī ndá dē jíca nuu dē jíin sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jíin jā cáhān yínúhún nchivī dē nūū yáhvī.

³⁹De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yínúhún cā inī vehe īi sinagoga, jíin silla yínúhún cā nūū íyó vico jā yáji nchivī.

⁴⁰De cándeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahán jíicān táhvī dē tácuca cani inī nchivī jāá nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Lc. 21.1-4)

⁴¹De iin quivī ndéē Jesús inī templo cāhnú ichi nūū ndá jātūn nūū sócō ji xūhún. De ndéhé yā nāsa chúhun nchivī xūhún inī jātūn. De cuāhā nchivī cuicá nī nchuhun ji cuāhā xūhún.

⁴²De nī nquenda iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

⁴³Ñúcuán de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā cáhān nī jíin ndá nú jā ñahan viuda ndáhvī yáhá, cuāhā cā nī nsōcō ña nsūū cā jā ní nsōcō ndá nchivī cuicá.

⁴⁴Chi ndá máá ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuāhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā jíin ndá dē.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

13 De tá nī nquee Jesús inī templo cāhnú, de iin

tēe scuáha jíin yā nī ncāhān dē: Maestro, cūndéhé ní nācā vii ndasí cáá ndá vehe yáhá jā cúu templo, jíin ndá yūū jā ní ncuvāha, ncachī dē.

²De nī ncāhān yā jíin dē: Ndācá vehe náhnú yáhá jā ndéhé nú, chi iin quivī mā cósō táhán cā nī iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayivī

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24, 31)

³De cuāhān yā jíin ndá dē yucu Olivos, jā íní ichi nūū templo cāhnú. De nī jēcundeē yā ñúcuán. De Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés, nī jíicā tūhún síin dē yā:

⁴Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quivī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁵De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī nī iin dē ndá ndóhó.

⁶Chi quiji cuāhā tēe jíin sívī nī jā stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā nchivī.

⁷De nihin nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quivī jā ndihi ñayivī.

⁸Chi nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū jā canāá. De cháhá chúcuán tāan, de coo tāmā, de nenda nchivī síquī táhán ji. De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

⁹De coto ndá nú maá nú, chi nastúu ndá ji ndóhó nūū justicia, de inī ndá vehe īi sinagoga cani ndá ji

ndóhó. De quínasiáha ji sava ndá nú nūú ndá gobernador jíín nūú ndá rey, de cāhān ji cuāchi síquī nū síquī jā cándíja nú nduhū. De súcuán de cuu nacani nú tūhun nī nūú ndá dē.

¹⁰Chi cánuú jā xihna cā cūtē nuu tūhun nūú nchivī ndācá naciōn nāsa scácu nī ji, sá de jínu quīvī.

¹¹De tá quínasiáha ndá dē ndóhó nūú justicia, de mā nācani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun nūú ndá dē. Chi hora ñúcuán de maá Yāā Dios cuāha yā tūhun nūú nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chi nsúú maá nú cúu jā cāhān, chi Espírítu Santo cúu jā cāhān.

¹²De ñānī jíín ñānī nastúu táhán jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe jā cuū. De sēhe nenda síquī tatá jíín naná jā cahñī.

¹³De ndācá nchivī quītī inī ji nūú nū jā síquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñī nihin jíín tūhun nī jondē quīvī jínu, chi cācu ji.

¹⁴De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nēhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jíicūhun inī nū. Chi iin quīvī de cunī ndá nú jā cuiñī dē inī maá templo nūú nduú nā ley jā cuiñī dē, de sāhá nāvāha dē jā stívī dē ndá ndatíñú īi. De tá cunī nū jā súcuán cúu, de nchivī ndēē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihñi ji.

¹⁵De nchivī ndēē yātā vēhé, mā ndívī ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácuca cācu ji.

¹⁶De nchivī íyó nūú itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁷De quīvī ñúcuán, nācā ndáhvī ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jíín

jā ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

¹⁸Túsaá de cācān táhvi nū jā má quījī tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo cúun yūhā.

¹⁹Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jāā ncháha ca coo súcuán jondē quīvī jā ní nsāhá Yāā Dios ñayívī de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ni mā cōo cā jā súcuán.

²⁰De tú mā násndíyi maá Jētohō ō Yāā Dios tiempo coo tūndóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā síquī nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quīvī.

²¹Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíín nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndēē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndēē yā, cachī ji, de mā cándíja nū jā cáhān ji.

²²Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu dē. De sāhá ndá dē tiñu ñāhnú jā sāhvi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sāhá dē.

²³Sochi ndito coo inī ndá nú, chi ja nī ncachī ndihi nī nūú nū mitan jondē ncháha ca coo.

Nāsa coo quīvī tá nenda Yāā nī nduu tēe

(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴De quīvī ñúcuán, tá ja nī ndihi ndācá tūndóhó yáhá, de cutuún ncandīi, de yōō chi mā cútūu cā.

²⁵De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andívī chi quisi.

²⁶Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūú maá nī, Yāā nī nduu tēe, nenda nī

jíin vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de vii ndasí cuñáhnú nī.

²⁷Ñúcuán de tají nī ndá ángel ni quiji jā nastútú ndácá nchiví jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē nūū ndíhi ñayiví de jondē nūū ndíhi andiví.

²⁸Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de ja jíni ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

²⁹De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jícūhun inī nū ja nī ncuñatin quiví nenda nī, de ñamā coo.

³⁰De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā má cúū ndihi nchiví jā cunī ndá tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndaā ndihi tá ncachí ni.

³¹Andiví jíin ñayiví chi naā, sochi ndácá tūhun cáhān ni chi mā náā, chi quee ndaā ndihi.

³²Sochi quiví jíin hora jā nenda nī, chi ni iin nchiví nduú jíni, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī cúu jā jíni.

³³Túsaá de cuhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvī nū, chi nduú jíni nū nā quiví nenda nī.

³⁴Chi coo modo iin tēe jā quíhīn jicá dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de nī ndacu dē nūū ndá mozo dē nā tiñu sáhá iin iin dē. De nī ndacu dē nūū tēe jíto viéhé jā ná cóo ndito dē.

³⁵De saá-ni ndá máá nú, ndito coo inī nū. Chi cúu nī tá cúu jētoho vehe, de nduú jíni nū nā hora nenda nī, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á jā cána lohló, á jānehēn.

³⁶Chi iin sanaā-ni de nenda nī, de ndito coo nú tácuā mā níhīn ni ndóhó jāá nduú íyó tūha nú.

³⁷De tūhun cáhān ni jíin ndá nú yáhá, suni cáhān ni jíin ndivii nchiví: Ndito coo inī ndá nú, ncachí yā.

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

14 De cúmanī ūū cā quiví sá de quijéhé vico pascua jā yáji ndá nchiví hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jíin tūhun tūhún, de cahni dē yā.

²De nī ncāhān ndá dē: Mā tíin ó dē maá quiví vico, chi nenda nchiví síquī ō, ncachí dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīni yā

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū. De juni yáji yā stāā, de nī nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā nardo cúu, de yāhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xīni yā.

⁴De sava tēe íyó ñúcuán nī nquiti inī dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nájehē cúu jā snāā cáhá ña perfume yáhá?

⁵Chi cuu cuyāhvi víhí cā ūni ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūū nchiví ndāhví nícu, ncachí ji. De nī ncāhān sōo ndá dē jíin ña.

⁶De nī ncāhān Jesús: Mā stáhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvī inī ña? Chi iin tiñu vāha cúu jā ní nsáhá ña nduhū.

⁷Chi níní íyó nchivī ndāhvī jíin nú, de tú cúní ndá nú de cuu sáhá vāha nú jíin ji. De nduhū chi mā cúndeē cā ni jíin nú.

⁸Chi nī nsáhá ña ndihi jā cuu sáhá ña jā mānī ña jíin nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū ni de ja nī nsáhá tūha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

⁹De ndāā cáhān ni jíin ndá nú, níí cáhnú ñayivī ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsáhá ñahan yáhá, tácuca nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú, de nī nsáhá ndāā dē jíin jā nastúu dē Jesús nūū ndá.

¹¹De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusiī inī. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūū dē. De jondē quiví ñúcuán de ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;

Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

¹²De nī nquenda maá quiví jā quíjéhé vico pascua jā yáji nchivī stātílā jáá nduú nā levadura yíhí, de suni quiví ñúcuán jáhnī ndá ji ticāchí lúlí tá cúu nūū ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua. De ndá tēe scuáha nī jicā tūhún dē yā: ¿Ní

cúu nūū cúní ní jā quisáhá tūha sá nūū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

¹³De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quihīn dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jíin iin tēe ndíso quiyi ndute. De cuniquín nū dē quihīn nū jíin dē.

¹⁴De vehe nūū ndívi dē, ñúcuán cáhān nū jíin tēe xívéhe: Cáchi maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núú ní nūū cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuáha jíin yā? Cachī nū.

¹⁵De maá dē chi stéhēn dē iin cuarto cáhnú jondē xīnī vēhé nūū ja íyó tūha. De ñúcuán sáhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachī yā jíin dē.

¹⁶De cuāhān ndúū tēe scuáha jíin yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nihīn dē tá cúu nūū ní ncachī yā jíin dē. De nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

¹⁷De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jíin ndihúxī ūū dē.

¹⁸De nī jēcundeē ndá dē nūū mesa yáji dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú jā iin nú jā yáji jíin nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachī yā.

¹⁹Ñúcuán de nī ncucuécá inī ndá dē, de tá iin iin dē nī jicā tūhún dē yā: ¿A sáán? ncachī iin dē. De saá-ni incā dē: ¿A sáán? ncachī ndá dē.

²⁰De nī ncāhān yā jíin dē: Iin jā úxī ūū nū jā yáji cáhnú jíin nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

²¹De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quihīn ni cuū ni, tá cúu nūū yósō tūhun nī nūū tutū iī. De nācā xēen cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

²²De juni yáji ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā státílā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúnu nī, ncachī yā.

²³Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndúxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nī jihi ndihi dē.

²⁴De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá cúu ñiñi ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivi.

²⁵De jāndáā cāhān ni jíin ndá nú jā má cōhó cā ni ndúxi uva yáhá, chi jondē quenda quívi jā tatúni Yāā Dios ní ñayiví, sá de coho tucu ni jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíni dē yā

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

²⁶De nī jita yā jíin ndá dē iin yaā ii. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

²⁷Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndiviī nū nayūhú nú jā síqui nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū ii jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahni nchivi tēe jito ticāchí, de ndá ticāchí cūtē nuu ti jā yūhú tī, cáchi.

²⁸Sochi tá natecū ni, de xihna cā ni cosō nūū quíhin ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

²⁹Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sāan chi mā náyūhú cuiti sá, ncachī dē.

³⁰De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndáā cāhān ni jíin nú, jacuāā mitan jondē

ncháha ca cana lohlo ūū vuelta, de yūhú nú jā tiin nchivi ndóhó, de cachī nū ūni vuelta jāā nduú jíni nū nduhū, ncachī yā.

³¹Sochi nī ncāhān téyíi dē jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuiti sá jāā nduú jíni sá ní, ncachī dē. De suni sūcuán nī ncāhān ndihi dē.

Jā ní jicān táhvī yā nūū huerto Getsemaní

(Mt.26.36-46; Lc. 22.39-46)

³²Ñúcuán de nī nquenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú de ná quíhin ni cācān táhvī ni, ncachī yā.

³³De nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhe yā xíi cúu ini yā de cúcuécá ndasí ini yā jā quiji tūndóhó síqui yā.

³⁴De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí ini ni jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetū ndá nú de cundito nú, ncachī yā.

³⁵De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuiñi jiti yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñúhún. De nī jicān táhvī yā nūū Yāā Dios jā tú cuu de mā cúndoho yā tūndóhó jā vāji síqui yā.

³⁶De suha nī ncāhān yā: Tatá maá sá, ndihi-ni tiñu cuu sáhá maá ní. De sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quijí síqui sá. Sochi nsūū jā cúni maá sá, chi jā cúni maá ní ná cóo, ncachī yā.

³⁷De nī nenda yā nūū ndinúni tēe scuáha jíin yā, de nī jini yā jā quíxin ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: Simón, ¿á jā quíxin nū? ¿A

nduú ní ncuú cundito nú jíin nī vísō iin hora?

³⁸Coo ndito inī ndá nú de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtó túni jānēhén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chi cūni ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nū chi nduú fuerza, ncachī yā.

³⁹De nī jēhēn tucu yā, nī jicān táhvi yā, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

⁴⁰De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jinī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chi ndasí jíhi dē māhná. De nduú cā ní nihīn ndá dē tūhun scócóo dē nūū yā.

⁴¹De nī nenda yā vuelta unī, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natātú nú. De nduú chi ja nī ncuu, chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴²Nacuiñi ndá nú, chi ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³De juni sūcuán cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chi ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stēhēn ley janahán jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ntetiñú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁴De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quihīn nū jíin, de mā siáā cuiti nū, ncachī dē.

⁴⁵De nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro,

Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁴⁶De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jíin yā.

⁴⁷De iin tēe íyó jíin yā nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁴⁸De nī ncāhān Jesús jíin nchivi cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu?

⁴⁹Ndācá quivī nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stēhēn ni tūhun, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De sūcuán sáhá ndá nú tácuā quee ndaā jā cāhān tutū īi, ncachī yā.

⁵⁰Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu

⁵¹De iin tēe suchí níquīn dē yā cuāhān dē jíin yā. De níjin dē iin sahma cuijín-ni, chi íyó ñíí dē. De nī ntiin ndá tēe ñúcuán dē.

⁵²De maá-ni sahma cuijín ñúcuán nī nihīn ndá. De nī jinu ñíí dē cuāhān dē.

Jā ní iñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³Ñúcuán de cuāhān ndá dē jíin Jesús nūū sūtū cúñáhnú cā. De ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jíin ndá tēe stēhēn ley janahán, nī ncutútú dē.

⁵⁴De Pedro chi jíicá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē inī patio sūtū cúñáhnú cā. De nī jēcundeé dē jíin ndá policía, násaā dē nūū ñúhūn.

⁵⁵De ndá sūtū cúñáhnú jín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē cuāchi siquī Jesús, chi cahni dē yā cūni dē. Sochi nduú ní níhn ndá dē.

⁵⁶Chi cuāhā dē nī ncāhān tūhún dē siquī yā, sochi nduú ní nquetáhán tūhun jā ní ncāhān ndá dē.

⁵⁷Ñúcuán de nī nacuiñi sava dē, de nī ncāhān tūhún dē cuāchi siquī yā, ncachī dē:

⁵⁸Ndá máá sá nī jini sá jā ní ncāhān dē jā canī dē templo yáhá jā ní ncuváha jíin ndahá tēe, de nūū úni quivī de nasáhá dē incā jā má cúváha jíin ndahá tēe, ncachī ndá dē.

⁵⁹De ni jíin tūhun yáhá de nduú ní nquetáhán tucu tūhun jā cáhān ndá dē siquī yā.

⁶⁰Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī nacuiñi dē nūū nchivī cuāhā, de nī jicā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuiti nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá siquī nū? ncachī dē.

⁶¹Sochi maá yā nduú ní ncāhān yā, chi nduú ní násócóco cuiti yā. De sūtū cúñáhnú cā nī jicā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā vāha jā cúñáhnú? ncachī dē.

⁶²De nī ncāhān yā: Suu cúu nī. De cuni nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andivī jíin vicō, ncachī yā.

⁶³Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquitī ini dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā testigo cā jini ñúhún ó túsaá?

⁶⁴Chi ja nī jini ndá nú jā cáhān dē tūhun návāha jā quitī ini Yāā Dios,

chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿De nāsa jáni ini ndá nú? ncachī dē. De ndihi dē nī ncāhān dē jā ná cúu yā.

⁶⁵De sava dē nī ntivi sií dē nūū yā, de nī jasi dē sahma nūū yā, de nī jēhe dē jiquí yā, de nī ncāhān ndá dē jíin yā: Cachī ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē. De ndá policia nī ncani dē nūū yā.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jini dē yā

*(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62;
Jn. 18.15-18, 25-27)*

⁶⁶De ndēē Pedro ini patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De nī nquenda iin ñahan sátíñú vehe sūtū cúñáhnú cā.

⁶⁷De nī jini ña nūū dē jā ndēē dē násaā dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Ndóhó chi suni nī jica nú jíin Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

⁶⁸De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jini ni dē, de ni nduú jini ni nā tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī nquee dē viéhé tāvēhé, de nī ncana-ni lohló.

⁶⁹De ñahan sátíñú ñúcuán, nī jini tucu ña nūū dē, de nī nquijéhé ña cáhān ña jíin ndá nchivī jā íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu, ncachī ña.

⁷⁰Sochi nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī ncāhān tucu ji jíin Pedro: Jāndāā ndija jā suni táhān ndá dē cúu nú, chi tēe Galilea cúu nú, de iin nuú-ni cáhān nū jíin ndá dē, ncachī ji.

⁷¹Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē jā ná cundeē cuāchi siquī dē de

tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jínī cuitī ni tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú tūhun dē, ncachī dē.

⁷²Ñúcuán de nī ncana-ni lohló vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló vuelta ūū, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíín nū nduhū, ncachī yā. De nī nacani inī dē síqui tūhun ñúcuán, de nī jacu dē.

Jā ní ññi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5; Jn. 18.28-38)

15 De tá nī ncunijīn, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jíín ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, jíín ndá tēe stēhēn ley janahán, jíín ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scāni táhán dē tūhun. De nī juhni ndá dē Jesús de cuāhān dē jíín yā nūū Pilato, tēe cúu gobernador.

²De Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū.

³De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi síqui yā.

⁴De Pilato nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A nduú jíín nū jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē síqui nū? ncachī dē.

⁵Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā ni iin tūhun jíín dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhé dē nūū yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

⁶De íyó costumbre Pilato jā ndācá vico pascua siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúni nchivī.

⁷De íyó iin tēe nání Barrabás, yíhí dē vecāa jíín ndá táhán dē síqui jā ní nenda ndá dē síqui gobierno de nī jahnī ndá dē ndiyi.

⁸De nī nquenda nchivī cuāhā, de nī ncāhān jī jíín Pilato jā ná sáhá dē tá-ni íyó costumbre dē.

⁹De nī ncāhān Pilato jíín jī: ¿A cúni ndá nú jā siáā ni tēe cúu Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē.

¹⁰Súcuán nī ncāhān dē, chi cúni dē siáā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū cúñáhnú, de jā ñúcuán nī nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹¹Sochi ndá sūtū cúñáhnú nī scāhān dē nchivī cuāhā jā vāha cā ná cācān jī jā siáā Pilato Barrabás.

¹²Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúni ndá nú jā sáhá nī jíín tēe jā cáchi ndá nú jā cúu dē Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē jíín jī.

¹³De nī ncana jee ndá jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī jī.

¹⁴De nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee tucu jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī jī.

¹⁵De Pilato chi cúni dē jā cusii inī nchivī jíín dē, de nī nsiáā dē Barrabás. Ñúcuán de nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

¹⁶Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíín yā, de nī nquivī dē patio maá palacio. De nī nastútú dē ndihi táhán dē.

¹⁷De nī nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey. De nī nsāhá dē iin corona iñu, nī nchuhun dē xīni yā.

¹⁸Ñúcuán de nī ncāhān sácá ndá dē jíin yā: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

¹⁹De nī ncuun dē ñutun xīnī yā, de nī ntivī síi dē nūū yā, de nī jēcuiñi jítí ndá dē nūū yā, sáhá dē jā chíñúhún dē yā.

²⁰De tá nī ncuu nī nsáhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá ndíhí, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De nī ntavā ndá dē yā cuāhān dē jíin yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

²¹De iin tēe nání Simón ñuū Cirene, tēe cúu tatá Alejandro jíin Rufo, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī nchāha dē ñúcuán, de nī ntee ndá soldado tiñu dē jā cuiso dē cruz yā.

²²De cuāhān ndá dē jíin yā iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiquí Xíní.

²³De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jíin sūja ūguā jā coho yā, sochi nduú ní jíhi yā.

²⁴De nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De nī nsáhá dē suerte síqui nāsa nihin iin iin dē sahma yā.

²⁵De cahīin nī jata caa dē yā.

²⁶De tūhun jā ní ntee dē xīnī cruz jā cáhān nā síqui nī jihī yā, sūcuán cáhān: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

²⁷De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cúfhná yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátin yā.

²⁸De nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū īi: Nī squétáhán ndá dē yā jíin ndá tēe nēhén, cáchī.

²⁹De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji jíin yā: Jājáān. Ndóhó chí cáhān nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū únī quivī de nasáhá nú.

³⁰Túsaá de scácu nú maá nú, de nuu nú yīcā cruz vii, ncachī ji.

³¹De suni sūcuán nī ncāhān catá ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stēhēn ley janahán, de cáhān ndá maá dē: Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan?

³²Tú cunī ō jā Cristo, Rey nchivī Israel, nuu dē yīcā cruz mitan, ñúcuán de candíja ó, ncachī ndá dē. De ndúū tēe jā ndíta caa jíin yā yīcā cruz, suni sūcuán nī ncāhān yīchī dē jíin yā.

Jā ní jihī Jesús

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

³³De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

³⁴De tá nī ncuu cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? ncachī yā. De tūhun ñúcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sāán?

³⁵De sava nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Cunini ndá nú, chí cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.

³⁶De nī jinu iin tēe, nī jēchundaji dē iin cāchī nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā. De nī ncāhān dē: Ná cúndēhé ó tú quiji Elías snúu dē tēe yáhá, ncachī dē.

³⁷De maá Jesús nī ncana jee yā, de nī jihī yā-ni.

³⁸Sá de sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto īī inī templo cāhnú, nī ndātā sava sava jondē xīnī jín jondē jēhē.

³⁹De tēe Roma jā cúu capitán, íní dē nūū yā, de nī jinī dē jā ní ncana jee yā de nī jihī yā. De nī ncāhān dē: Jāndāā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁰De suni íní sava ñahan, ndéhé jícá ña. De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jíín María naná José jíín Jacobo suchí, jíín ñahan nání Salomé.

⁴¹De ndá ñahan yáhá nī niquīn ña yā, de nī nchindeé ña yā tá nī jica yā región Galilea. De suni íní cuāhā cā ndá ñahan jā ní nquiji jíín yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴²De nī ñini quīvī ñúcuán. De quīvī sātūha cúu, chi stēēn cúu quīvī nátātú.

⁴³De nī nquenda José, tēe ñuū Arimatea. De cúu dē iin tēe cúñáhnú nūū junta cúñáhnú cā. De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios. De nduú yúhú dē chi nī nquīvī dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁴⁴De Pilato chi nī nsāhvi inī dē jā ñamā nī jihī yā. De nī ncana dē capitán, de nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī jihī yā.

⁴⁵Ñúcuán de nī ncacáhnú inī dē jā ní ncāhān capitán jíín dē, de nī jēhe dē tūhun jā snúu José yiqui cúñu yā.

⁴⁶De nī jee José iin sahma cuijín váha. De nī snúu dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē sahma ñúcuán.

De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavi ndīyi jā ní ncaān yīcā iin cava. De nī jasi dē iin yūū yuhú yávi ñúcuán.

⁴⁷De María ñuū Magdala, jíín María naná José, nī jinī ndúū ña nūū ní nchiyuhū dē yā.

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

16 De nī ñini quīvī nátātú, de María ñuū Magdala, jíín María naná Jacobo, jíín Salomé, nī jee ndá ña ndācá perfume jā quíchīhi ña yiqui cúñu yā.

²De jānehēn quīvī domingo, tá cáta nquenda ncandīi, de nī nquenda ndá ña nūū yíyuhū yā.

³De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní ñihīn ō tēe jā sāhá jíyo yūū ndásī yúyávi yáhá? ncachī ña.

⁴De nī nūcūndēhé ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū cāhnú ñúcuán.

⁵De nī nquīvī ndá ña inī yavi ndīyi. De nī jinī ña iin ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe suchí, ndéē yā lado cuáhá, ñúhún yā iin sahma cuijín cání. De nī nchūhú ndá ña.

⁶De nī ncāhān yā jíín ña: Mā cúyūhú ndá nú. Chi nānducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret, Yāā nī jihī yīcā cruz. Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nūū ní jaquin ndá dē yā.

⁷Cuānohōn ndá nú túsáá, de cachi nū nūū ndá tēe scuáha jíín yā, jíín nūū Pedro, jā xihna cā maá yā jinū Galilea, sá de cuēē ndá máá nú. De ñúcuán cunī nū nūū yā, tá cúu nūū ní ncāhān yā jíín nú jondē saá, ncachī ángel.

⁸Ñúcuán de nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de jínu ña cuāhān

ña. Chi quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncáchī cuitī ña nū ni iin, chi yúhú ndá ña.

**Jā ní nenda nijin yā nū María ñuū
Magdala**

(Jn. 20.11-18)

⁹De Jesús nī natecū yā jānehēn quivī domingo. De xihna cā nū María ñuū Magdala nī nenda nijin yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tāchī inī.

¹⁰De cuānohōn ña cuācachī tūhun ña nū ndá tēe jā ní jica jíin yā, jā ní nenda nijin yā nū ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

¹¹De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní jini ña nū yā jā tēcū yā, de nduú ní ncándija dē tūhun cāhān ña.

**Jā ní nenda nijin yā nū ū tēe
scuáha jíin yā**

(Lc. 24.13-35)

¹²Ñúcuán de nī nquee ū tēe táhān tēe ñúcuán, jica dē cuāhān dē ichi rancho, de síin modo nī nquenda nijin yā nū dē.

¹³De nī ndicó ndúu dē, de nī ncachī tūhun dē nū ndá cā táhān dē. De nduú ní ncándija tucu táhān dē jā cāhān ndúu dē.

**Jā ní ntetíñū yā dē jā nacani dē
tūhun**

(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴De cuéé cā de nī nenda nijin yā nū ndihúxi iin dē, ndēé ndá dē

nū mesa yáji dē stāā. De nī ncāhān yā nū dē, chi nihin inī ndá dē jāá nduú cándija dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhān dē jā ní natecū yā nī jini dē yā.

¹⁵De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhān ndá nú ní ñayiví, de nacani nú tūhun nī nū ndácá nchivī nāsa scácu nī ji.

¹⁶De nchivī jā cándija de cuenduté ji, chi cācu ji. De nchivī jā má cándija, chi tānū tāhvī ji.

¹⁷De nchivī cándija, sáhá ji ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stéhēn jā íyó nī jíin ji: Jíin sívī nī de tavā ji ndá tāchī inī nchivī. De cāhān ji quéhén yuhú jée.

¹⁸De tú nī ntiin ji cōō, á nī jihi ji veneno, de mā sáhá dañó jíin ji. De suni tee ji ndahá ji nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jíin ndá dē.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví

(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)

¹⁹Ñúcuán de tá nī ndihi nī ncāhān maá Jētohō ō jíin ndá dē, de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nū cúñáhnú yā.

²⁰De ndá máá dē nī nquee dē, nī nacani dē tūhun yā ndácá lado nāsa scácu yā nchivī. De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī jēhe yā fuerza jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú jā stéhēn jā íyó ndāā tūhun yā jā nācani ndá dē. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

1 Cuāhā tēe nī nducú ndéé dē nī ntavā vāha dē historia Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá yā nī jinī ndācá ó.

²De nī ntee ndá dē ndá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá nchivī nūū ō, jā ní jinī ji tiñu ñúcuán jondē tá nī nquijéhé, de nī nacani ji tūhun yā.

³De sāán, suni nī nanducú vāha sá ndá tūhun yā jondē tá nī nquijéhé. De nī jani inī sá jā suni vāha jā tee cájí sá ndācá tūhun yáhá nūū ní, amigo Teófilo.

⁴De súcuán de cuni ní jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá ji nūū ní.

**Jā ní ncachī ángel jā cacu
Juan tēe scuénduté**

⁵Tiempo jā ní ncuu Herodes rey Judea, de nī íyo iin sūtū nchivī hebreo, nání dē Zacarías, de grupo Abías cúu dē. De ñasíhí dē nání ña Elisabet, de suni tatā maá sūtū Aarón cúu ña.

⁶De ndúū dē chi nchivī ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā ndácu ley maá Jētohō ō Yāā Dios, jíní ndá nchivī.

⁷De nduú nā sēhe dē íyó, chi ñahan nómā cúu Elisabet, de ja ñáhnú ndúū dē.

⁸De iin quívi de sátíñú Zacarías nūū tiñu jā cúu dē sūtū nūū Yāā Dios, chi nī nquenda quívi jā ndívi grupo dē.

⁹De nī nsāhá ndá dē suerte tá cúu nūū íyó costumbre ndá sūtū. De nī nsāhá tocar Zacarías jā quívi dē inī cuarto īi templo Jētohō ō Yāā Dios, de teñuhūn dē incienso.

¹⁰De hora jā cáyū incienso, de ndá nchivī cuāhā íñí ji yātā templo, jícān táhvī ji.

¹¹De nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō nūū Zacarías, íñí yā lado cuáhá altar nūū cáyū incienso.

¹²De nī ncunēhén inī Zacarías jā ní jinī dē nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē.

¹³De nī ncāhān ángel jíní dē: Zacarías, mā cúyūhú nú, chi mitan de sāhá Yāā Dios jā ní jícān táhvī nū. De ñasíhí nú Elisabet, scácu ña iin sēhe yíí, de scúnaní nú ji Juan.

¹⁴De cusíi ndasí inī nū. De cuāhā nchivī cusíi inī jā cacu ji.

¹⁵Chi cuáhnú sēhe nú sāhá maá Yāā Dios. De mā cōhó ji vino ni ntexéēn, de cunuú maá Espíritu Santo jíní ji jondē ncháha ca cacu ji.

¹⁶De sāhá ji jā cuāhā nchivī nación nū Israel ndicó inī ji nūū Jētohō ji Yāā Dios.

¹⁷De xihna cā Juan quiji, nacani tūhun Jētohō ō Jesús, sá de quiji maá yā. De sáhá ji tá cúu nūū ní nsáhá Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, de cunevāha ji poder jā nacani ji tūhun, tá cúu nūū ní nevāha Elías. De sáhá ji jā ndācá yuvá ndumanī dē jíin sēhe dē. De suni sáhá ji jā nchivī nihin inī cuetáhvi ji nūū Yāā Dios, nduu ji nchivī ndāā. Súcuán sáhá tūha ji nchivī tácuca candíja ji maá Jētohō ō Jesús tá quiji yā, ncachī ángel.

¹⁸De Zacarías nī jicā tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú inī sá tú jāndāā cúu? Chi tēe nāhnú cúu sá, de suni nāhnú nāsíhí sá, ncachī dē.

¹⁹De nī ncāhān ángel jíin dē: Maá nī cúu Gabriel, de íyó nī nūū Yāā Dios, jétíñú yā nduhū. De nī ntetíñú yā nduhū vāji nī jā cāhān ni jíin nú, de nācani nī tūhun vāha yáhá nūū nū.

²⁰De síquī jāá nduú ní ncándíja nú tūhun jā ní ncāhān ni, de cuñíhín nú, de mā cúu cā cāhān nū, chi jondē tá cacu sēhe nú jíin ña. De quee ndāā ndija tūhun jā cāhān ni yáhá tá quenda quivī, ncachī ángel.

²¹De ndá nchivī íñí yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni inī ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē inī cuarto ii templo.

²²De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncúu cāhān dē jíin ji. De nī jicūhun inī ji jā inī templo nī jini nijin dē iin jā ní stéhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā nī nsáhá dē nūū ji, chi nī ncuñíhín dē.

²³De tá nī jinu quivī jā sáttíñú dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

²⁴De nī ncuu jacū quivī, de nāsíhí dē Elisabet nī jicūhun sēhe ña. De nī

nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jéhēn ña. De jáni inī ña:

²⁵Súcuán nī nsáhá maá Jētohō ō jíin nī, de nī ncandeē yā tūhun jā cúcanoō ni nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jáni inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

²⁶De nūū ínū yōō, de nī ntají Yāā Dios ángel Gabriel, nī jéhēn yā iin ñūū nání Nazaret, ndáñúū Galilea.

²⁷De nī jéhēn yā nūū iin ñahan lúlí jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatā rey David cúu dē.

²⁸De nī nquivī ángel nūū ndéē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandiī, de nācā ndetū tāhvi nū. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jíin nú, de nī nsáhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

²⁹De tá nī jini ña nūū ángel, de nī ncunéhēn inī ña jā súcuán cāhān yā, de nī jani inī ña nūcu cāhān yā súcuán jíin ña.

³⁰De nī ncāhān cā ángel jíin ña: Mā cúyūhú nú María, chi nī nsáhá Yāā Dios jā váha ndóhó.

³¹De jicūhun sēhe nú de scácu nú iin sēhe yíí, de scúnaní nú ji Jesús.

³²De cuñáhnú ji, de cunaní ji Sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. De maá Yāā núcuán jā cúu yā Jētohō ō sáhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatā ji David jā ní ncuu dē rey.

³³De níí cání tatúni ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndihí cuiti jā tatúni ji, ncachī ángel.

³⁴Ñúcuán de nī jicā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tíñu jā ní ncāhān ní? Chi ncháha ca coo yíí sá, ncachī ña.

³⁵De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sáhá jā jicūhun sēhe

nú, de poder maá Yāā cúnáhnú ndasí sáhá iin tiñu ñáhnú jíin nú. De já ñúcuán maá sūchí íi já cacu, quihí cuenta ji nūū Yāā Dios, de cunaní ji Sēhe Yāā Dios.

³⁶De suni cáchī tūhun nī nūū nū jā táhán nú Elisabet, suni scácu ña iin sēhe yíí, vísō ja ñáhnú ña. De mitan íyō íñū yōō jāá nduú cā cáhān nchivī jā cúu ña ñahan nómā.

³⁷Chi ndihi-ni cuu sáhá Yāā Dios, de nduú ni iin íyō jā má cūū sáhá yā, ncachī ángel.

³⁸Ñúcuán de nī ncāhān María: Cuu túsaá, de ná sáhá sá ndácá jā ndácu Jētohō ō Yāā Dios, de ná cóo jíin sá tá nī ncachī ní, ncachī ña. Sá de cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

³⁹De nī ncuu jacū quivī, de ñamā cuāhān María, nī ncaa ña yucu cuāhān ña iin ñuū región Judea.

⁴⁰De nī jīnū ña vehe Zacarías, de nī ncāhān jítáhán ña jíin Elisabet.

⁴¹De tá nī jini Elisabet jā cáhān María jíin ña, de sūchí ñúhún chijin ña nī ncanā ji-ni. De nī ncuuú Espíritu Santo jíin ña.

⁴²De nī ncāhān jee ña: Nī nsáhá Yāā Dios jā ndetū cā cúu nú nūū ndá cā ñahan, jíin jā coo ndetū ndasí sēhe nú.

⁴³¿De nāsa cúu jā ní nquenda naná Jētohō ni nūū ni? Chi nduú ná cúu cuitī nī.

⁴⁴Chi tá nī jini nī tūhun jā ní ncāhān nū jíin nī, de sūchí ñúhún chijin nī nī ncanā ji-ni jā cúsií iní ji.

⁴⁵De nācā ndetū nū jā ní ncandíja nú, chi quee ndāā ndácá

tūhun jā ní ncāhān Jētohō ō Yāā Dios jíin nú, ncachī Elisabet.

⁴⁶Ñúcuán de nī ncāhān María: Cáhān ni jā cúnáhnú ndasí maá Jētohō ō Yāā Dios,

⁴⁷de cúsií iní nī jíin maá yā jā scácu yā nduhū.

⁴⁸Chi nī nsáhá yā cuenta nduhū, vísō nduú cúnáhnú nī.

De ná squíncuu nī jā ndácu yā. De jondē mitan de ndá nchivī jā nacacu, cáhān ji jā ndetū ndasí nī.

⁴⁹Chi Yāā tíin ndihi-ni poder, nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin nī.

De Yāā íi Yāā ndoo cúu yā.

⁵⁰De níí cání cundáhvī iní yā ndá nchivī jā ndíhvī iní ji jā má stívī ji nūū yā.

⁵¹Nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin poder yā, chi nī scúnu yā ndá nchivī sáhá vixī maá,

⁵²de ndá nchivī cúnáhnú, nī ncandeē yā jā cúnáhnú ji.

De nchivī ndáhvī, chi nī nsáhá ñáhnú yā ji,

⁵³de nchivī jíhī sōco, nī jēhe yā jā cajī vāha ji, de nchivī cuicá, chi nī natajī yā ji sūcuán-ni.

⁵⁴De nī nchindeē nī nchituu yā yóhó nchivī nación Israel, jā cúu ó mozo yā, chi nduú nāā iní yā jā cundáhvī iní yā yóhó.

⁵⁵Chi sūcuán nī nquee yuhú yā nūū ndácá tatā ō, nūū Abraham jíin ndácá tatā dē jā coo níí cání.

Ncachī María.

⁵⁶De nī ndeē ña jíin Elisabet tá ūnī yōō. Sá de cuānohōn ña vehe ña.

Jā ní ncaçu Juan tēe scuénduté

⁵⁷De nī nquenda quivī jā scáçu Elisabet sēhe ña, de nī scáçu ña iin sēhe yíi.

⁵⁸De ndá nchivī ndéē ñatin jíin ña jíin ndá táhán ña, nī jinī ji jā ní ncundáhvī ndasí inī Yāā Dios ña, de nī nquenda ji nī ncāhān ji tūhun sīi jíin ña.

⁵⁹Ñúcuán de nūū únā quivī jā ní ncaçu ji, de nī jēhēn ndá nchivī nī nsāhá ji circuncidar sūchí ñíquín ñúcuán. (De ñúcuán cúu iin tunī nūū yiqui cúñu ndá sūchí yíi hebreo jā stēhēn jā cúu ji nchivī Yāā Dios.) De scúnán ji sūchí ñúcuán sívī tatá ji Zacarías nícu.

⁶⁰De nī ncāhān naná ji: Mā cúū, chi Juan cunaní ji, ncachī ña.

⁶¹De nī ncāhān ndá ji jíin ña: ¿De nūcu? De nduú ni iin táhán nú nání súcuán, ncachī ji.

⁶²Ñúcuán de jíin seña nī jicā tūhún ndá ji tatá sūchí ñúcuán nāsa cúni dē jā cunaní ji.

⁶³De nī jicān dē iin tutū, de nī ntee dē: Juan cunaní ji, cáchī. De ndācá nchivī nī nsāhvī inī ji nī jinī ji.

⁶⁴De nī nacahān-ni Zacarías jā ní ncuñhín dē, de nī nquijéhé dē cáhān dē jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.

⁶⁵De ndá nchivī ndéē ñatin jíin dē, nī nsāhvī ndasí inī ji. De níi yucu región Judea nī jītē nuu ndá tūhun yáhá jā súcuán nī ncuu.

⁶⁶De nchivī jā ní jinī tūhun, nī nquijéhé ji nácani inī ji, de jicā

tūhún táhán ji: ¿Nāsa coo tá cuahnu sūchí yáhá? ncachī ji. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsāhá yā jā vāha ndasí ji.

Tūhun vii jā ní nacani Zacarías

⁶⁷De tatá ji Zacarías nī ncunuú Espíritu Santo jíin dē, de nī nacani dē tūhun jā ní stēhēn Yāā Dios nūū dē:

⁶⁸Nācā vāha ndasí Yāā cúu Jētohō ō, suu Yāā Dios maá ó nchivī Israel,

chi nī nquiji yā nūū ō jā cúu ó nchivī yā, de nī scáçu yā yóhó.

⁶⁹De nī jani yā iin Yāā íyó poder jā scáçu yóhó,

de Yāā ñúcuán cacu nūū tatā maá mozo yā rey David.

⁷⁰Chi súcuán nī nquee yuhú yā, de nī nacani ndá tēe ndoo jā ní nacani tūhun yā janahán.

⁷¹De nī ncāhān ndá dē jā scáçu yā yóhó nūū ndá jā jíinī ūhvī yóhó, jíin nūū ndá jā quítī inī nūū ō.

⁷²Chi nī ncundáhvī inī yā ndācá tatā ō,

de nduú ní nāā inī yā trátū iī yā.

⁷³Chi suu trátū ñúcuán nī ncāhān téyíi yā jíin tatā ō Abraham,

⁷⁴suu jā scáçu yā yóhó nūū ndá jā jíinī ūhvī yóhó,

tácua sáhá ó tiñu cúni yā de mā cúyuhú ó,

⁷⁵de coo ndāā coo ndoo ánō ō jā cuetíñū yā yóhó ndihi quivī jā cutedū ō.

⁷⁶De ndóhó sūchí lúlí, cuu nú tēe nacani tūhun Yāā cúñáhnú ndasí.

Chi cosō nūú nú ichi nūū maá Jētohō ō Jesús, tácua sáhá tūha nú nchivī, sá de quiji yā.

⁷⁷ De cachī tūhun nú nūū nchivī maá yā jā scácu yā ji, jíín jā cune cáhnú inī yā nūū cuāchi ji.

⁷⁸ Chi Yāā Dios maá ó, vāha inī yā de cúndáhvī inī yā yóhó.

Jā nūcuán tají yā maá Yāā jā stúu inī ánō ō, quiji yā jondē andiví,

⁷⁹ tácuā jíicūhun inī ndá yóhó jā ndéē ō modo nūū neē nūū ja ñatin cuū ō.

De chuhun yā yóhó ichi nūū coo ndeé coo siī inī ō.

Ncachī Zacarías.

⁸⁰ De sūchí lúíl nūcuán nī jahnu ji de nī jija ji jíín tūhun yā. De nī iyo ji nūū ñuhun tíhá jondē quiví jā ní nquenda nijin ji nūū nchivī Israel.

Jā ní ncacu Jesús

(Mt. 1.18-25)

2 De nī ncuu jacū quiví, de Augusto, tēe cúu rey, nī ndacu dē tíñu jā coo censo jā nūcōsō sívī ndivii nchiví ní cáhnú nūū tátúnī dē.

² Yáhá cúu censo jā xíhna ñúhún jā ní nsāhá ndá dē tá nī ncuu Cirenio gobernador nación Siria.

³ De ndivii nchiví cuānohōn ji tá ñuū tá ñuū ji jā nacuāha ji sívī ji.

⁴ De saá-ni José nī nquee dē ñuū Nazaret ndáñúū Galilea. De cuānohōn dē región Judea, de nī jínū dē ñuū Belén, jā cúu ñuū nūū ní ncacu rey David janahán. Chi tatā David cúu dē.

⁵ De nī jēhēn dē tácuā nacuāha dē sívī dē jíín María, chi ja ñatin cundeē dē jíín ña. De ñúhún sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

⁶ De juni íyó ndúū dē nūcuán de nī nquenda quiví jā cacu sēhe ña.

⁷ De ní scácu ña sēhe yíí xíhna ñúhún ña, de nī nchusúcún ña ji sahma vítá, de nī jaquín ña ji inī iin tūndóo nūū yáji quiti, chi nduú cá núne mesón cundeē ndá ña.

Jā ní nquenda ndá ángel nūū ndá pastor

⁸ De ñatin ñuū Belén íyó ndá tēe cúu pastor, de níí niñú jíto ndá dē ticāchí dē jondē yucu.

⁹ De iin sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō nūū dē, de nduva maá Jētohō ō nī jēndütē níí nūū íyó dē. De nī nchúhú ndasí ndá dē.

¹⁰ De nī ncāhān ángel nūcuán jíín dē: Mā cúyúhú ndá nú, chi vāji nī jā cachī tūhun nī iin tūhun vāha nūū nū, de sāhá jā cusii ndasí inī ndacá nchiví:

¹¹ Chi mitan de inī ñuū David nī ncacu iin Yāā jā scácu ndá ndóhó, de maá Jētohō ō Cristo cúu yā.

¹² De yáhá cúu seña jā nanihīn nū sūchí níquín nūcuán, chi ñúsúcún ji sahma vítá, de cáá ji inī iin tūndóo nūū yáji quiti, ncachī ángel.

¹³ De sanaā-ni de nī nquenda cuāhā cá ángel andiví, íñí ndá yā jíín ángel nūcuán, de cáhān ndá yā jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni cáhān yā:

¹⁴ Vii ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios jā ndéē nūū sūcún.

De ná ndúvāha inī ndá nchiví ñayiví sāhá yā jā cúsiī inī yā jíín ji.

Ncachī ndá ángel.

¹⁵ Nūcuán de cuānohōn ndá ángel andiví. De ndá tēe cúu pastor nī ncāhān dē jíín táhān dē: Ná cóhōn ñuū Belén, de cuni ō nā cuá cúu jā

ní ncuu jā ní ncachī tūhun Jētohō ō nūū ō, ncachī ndá dē.

¹⁶De ñamā cuāhān ndá dē, de nī nanihīn dē María jíín José jíín sūchí ñíquín, cáá ji inī tūndōō nūū dājí quti.

¹⁷De tá nī jinī ndá dē nūū ji, de nī nacani dē tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē síquī sūchí ñíquín.

¹⁸De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji tūhun jā cáhān ndá tēe cúu pastor.

¹⁹De María nī nchuhun inī ña ndācá tūhun yáhá, de nácani inī ña síquī.

²⁰De cuānohōn ndá pastor, de cáhān ndá dē jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios síquī ndācá jā ní jini dē jíín jā ní jinī dē, chi nī nquee ndaā ndá tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāā Dios inī templo

²¹De nī ncuu ūnā quivī jā ní ncau yā, de nī nsāhá ndá dē circuncidar sūchí ñíquín nūcuán. De nī scūnaní dē ji Jesús, chi síví ñūcuán nī ncachī ángel nūū María jondē ncháha ca jicūhun ji.

²²De nī jīnu quivī jā ní squíncuu ndá ña costumbre jā ndúndoo ndá ña nūū Yāā Dios, tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe yā nūū Moisés. De nī jēhēn ndūū dē jíín ji Jerusalén tácuā stéhēn dē ji nūū Jētohō ō Yāā Dios.

²³Súcuán nī nsāhá ndūū dē, chi yósō nūū tutū ley yā: Ndācá sūchí yíí jā cácu xihna ñúhún, quihī cuenta ji nūū Jētohō ō Yāā Dios, cáchī tutū.

²⁴De suni cuāsōcō dē tá cúu nūū cáhān ley maá Jētohō ō: Sōcō ndá nú ūū livi á ūū paloma, cáchī tutū.

²⁵De nī iyo iin tēe nání Simeón, ndēē dē Jerusalén tiempo nūcuán. De tēe ndāā tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē. De ñúhún inī dē jā quenda maá Yāā jā scácu ndá nchivī naciōn dē Israel. De maá Espíritu Santo íyó yā jíín dē,

²⁶de ja nī ncachī tūhun yā nūū dē jā má cúu cuiti dē chi jondē cunī dē nūū Cristo jā tetíñú maá Jētohō ō Yāā Dios.

²⁷De nī stéhēn yā nūū dē jā quihīn dē templo quivī nūcuán. De saá-ni tatá jíín naná sūchí ñíquín Jesús, nī nquivi dē templo jíín ji jā sáhá dē ji tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

²⁸De Simeón nī numi ndeē dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, de ncachī dē:

²⁹Tátá Yāā Dios, mitan de cuu cuāha ní tūhun jā cuū sá da, chi ja nī ncusiī inī sá, chi ja nī squíncuu ní tūhun jā nī nquee yuhú ní nūū sá jā cúu sá mozo ní.

³⁰Chi nī jinī jínúū sá nūū Yāā jā scácu ndá sāán.

³¹De nī jani ní yā jā scácu yā ndá nchivī ñayiví.

³²De maá yā sáhá jā cutūu inī áno nchivī ndācá naciōn, tácuā jicūhun inī ji nāsa Yāā cúu ní.

De sáhá yā jā cuñáhnú nchivī maá ní Israel.

Ncachī Simeón.

³³De José jíín naná ji nī nsāhvi inī ndūū dē nī jini dē tūhun yā jā nī ncāhān Simeón.

³⁴De nī jicān táhvi Simeón jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē jíín naná ji María: Sūchí yáhá vāji ji tácuā

candíja cuāhā nchivī nación maá ó Israel, de cācu ji. De sava ji chi mā cándíja ji, de tñnū tāhvī ji. Chi sūchí yáhá cúu ji Yāā jā ní ntetínú Yāā Dios, de vísō sūcuán de squéne yichī cuāhā nchivī ji.

³⁵De sūcuán de tūu nijīn nāsa jāni inī ndá nchivī. De maá nú chi tahúhvi ndasí inī nū jā cuni nū jā ndoho ji, ncachī Simeón.

³⁶De suni íyó iin ñahan nācani tūhun Yāā Dios, nánī ña Ana. De se sēhe Fanuel, tatā Aser cúu ña. De ja ñáhnú ndasí ña. De jondē tá lulí ña de nī ndeē ña jíin yíí ña ūjā cuiyā.

³⁷Sá de nī nquendōo ndáhvī ña, de ja íyó ña cūmī xico cūmī cuiyā. De nduú queé ña inī templo, chi nduú ñuú sáhá ña ndācā jā cūnī Jētohō ō Yāā Dios, de nditē inī ña de jícan táhvī ña.

³⁸De suni maá hora ñúcuán nī nquenda ña nūū íñí ndá dē, de nī nacuetáhvī ña nūū Yāā Dios. De nī ncachī ña tūhun sūchí ñíquín ñúcuán nūū ndá nchivī Jerusalén jā ñúhún inī ji jā quenda maá Yāā jā scácu ji.

Jā cuānohōn ndá dē ñuū Nazaret

³⁹De nī ncuu nī squíncuu ndúū dē ndācā tiñu jā cāhān ley maá Jētohō ō Yāā Dios, de cuānohōn dē ñuū dē Nazaret región Galilea.

⁴⁰De sūchí lulí ñúcuán nī jahnu ji, de nī jija ji, de nī ncundíchí ji. De nī nsáhá Yāā Dios jā váha ndasí ji.

Jā ní íyo sūchí lulí Jesús inī templo

⁴¹De ndācā cuiyā jéhēn tatá ji naná ji Jerusalén, jā cúu vico pascua nchivī hebreo.

⁴²De tá nī ncuu ūxī ūū cuiyā ji, de cuāhān tucu ndá dē Jerusalén, tá cúu nūū jéhēn dē vico ñúcuán.

⁴³De tá nī nchāha vico, de cuānohōn ndúū dē. De sūchí lulí Jesús nī nquendōo ji Jerusalén, de nduú ní jíin José jíin naná ji.

⁴⁴De jāni inī ndúū dē jā cuāhān ji māhñú nchivī ñúhún ichi. De nī jica dē iin quivī, sá de nī nanducú dē ji māhñú ndá táhān dē jíin nchivī jíin táhān dē jíin.

⁴⁵De nduú ní nánihīn dē ji. Ñúcuán de nī ndicó cóo ndúū dē Jerusalén, cuānanducú dē ji.

⁴⁶De nūū únī quivī de nī nanihīn dē ji inī templo, ndeē ji māhñú ndá tēe stéhēn ley janahān, de níni ji jā cāhān ndá dē, de jíicā tūhún ji dē síquī tūhun ñúcuán.

⁴⁷De ndá nchivī jā níni tūhun cāhān ji, sáhvī inī ji jā váha cájí xīnī ji de váha scócóo ji tūhun.

⁴⁸De tá nī jíin naná ji tatá ji nūū ji, de nī nsáhvī inī ndúū dē. De nī ncāhān naná ji: Séhē, ¿nūcu nī nsáhá nú nduhū sūcuán? Chi ndúū nī jíin tatá nú, nācani ndasí inī nī nánducú nī ndóhó, ncachī ña.

⁴⁹Ñúcuán de nī ncāhān ji: ¿Nūcu nánducú ní sāán? Chi cánuú jā cucuu sá jíin tiñu Tatá sá Yāā Dios, ncachī ji.

⁵⁰De nduú ní jíicūhun inī ndúū ña tūhun cāhān ji jíin ña.

⁵¹Sá de cuānohōn ji jíin ndúū dē ñuū Nazaret, de nī jetáhvī ji nūū dē. De naná ji nī nchuvāha ña ndācā jā ní ncuu yáhá inī ánō ña.

⁵²De Jesús nī jahnu cā ji de nī ncundíchí cā ji. De cúsi inī Yāā Dios jíin ji, de saá-ni ndācā nchivī.

Tūhun Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8; Jn. 1.19-28)

3 De nī ncuu xāhōn cuiyā jā tātūnī Tiberio ní nación. De Poncio Pilato cúu dē gobernador Judea, de Herodes cúu gobernador Galilea, de ñanī dē Felipe cúu gobernador Iturea jíin Traconite, de Lisancias cúu gobernador Abilinia.

²De sūtū cúñáhnú cā cúu Anás jíin Caifás. De nī ncāhān Yāā Dios jíin Juan sēhe Zacarías, jā íyó dē ñuhun tíhá.

³De nī jica nuu dē ndācā ñūū jā íyó ñatin yūte Jordán. De cāhān dē jíin nchivī jā ná nacani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácuca cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi ji.

⁴De súcuán nī nquee ndaā tūhun Juan jā yósō nūū tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nūū ñuhun tíhá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō, de sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā.

⁵De ndācā xehvā ná ndúndaā, de ndācā yucu jíin lómō ná ndúu nduhā, de ná ndúndoó ichi tiácuá, de ichi ndáyí ná ndúu inuú. De suu cúu jā ndundaā áno nchivī nūū yā.

⁶De ndihi ji cunī ji jā scácu Yāā Dios ji.

Súcuán cāhān Juan, cáchī tutū.

⁷De nī nquenda cuāhā nchivī nūū dē jā scuénduté dē ji. De nī ncāhān dē nūū ji: Va sēhe cōō cúu ndá nú,

chi xēēn nū tá cúu cōō. ¿A jáni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nūū castigo xēēn jā quiji?

⁸Túsaá de sāhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nū. De mā cānī inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú síqui jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān ni jíin ndá nú jā cuu sāhá Yāā Dios jā ndācā yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja váha, de tú cunī yā.

⁹De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jāā nduú jēhe jāvíxī váha. De mitan de ja íyó tūha Yāā Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehdē jondē yoho ñutun. Túsaá de sāhá yā jíin ndá nú tá cúu nūū sāhá yā jíin ndācā ñutun jāā nduú jēhe jāvíxī váha, jā tēhdē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

¹⁰De ndá nchivī nī jicā tūhún ji dē: ¿De nāsa sāhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

¹¹De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nú iin nūū nchivī jāā nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yāji, suni súcuán sāhá nú, ncachī dē jíin ji.

¹²De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nquenda dē jā cuenduté dē. De nī jicā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sāán, nāsa sāhá sá?

¹³De nī ncāhān Juan jíin ndá dē: Mā scāa nú cācān nū xūhún, chi táni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

¹⁴De suni nī jicā tūhún jacū soldado: ¿De ndá sāán, nāsa sāhá sá? ncachī dē. De nī ncāhān Juan jíin dē: Mā cāndeē nū ndatíñú ni iin nchivī jíin tūhun siúhú ni jíin tūhun stáyáhvī, de mā ndíyo inī nū jā caa yáhvī nú, ncachī dē.

¹⁵De ndācá nchivī ndétu ji jā quiiji Cristo, Yāā jā tetínú Yāā Dios, de jáni inī ji jā sanaā de suu cúu Juan.

¹⁶De nī ncāhān Juan jíin ndá ji: Nduhū chi jíin ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāā jā modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsúu nduhū, chi nduú cúñáhnú cuiti nī nūū yā, nī jā cuetínú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nijān yā.

¹⁷De sáhá yā tá sáhá tēe stéchi trigo, chi sáhá síin yā nchivī vāha jíin nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síin paja. De nastútú yā trigo yā ndivi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñuhūn jā má ndáhvā cuiti, ncachí Juan.

¹⁸De jíin ndá tūhun yáhá jíin cuāhā cā tūhun nī sndíhvi inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ji.

¹⁹De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cúu gobernador, chi tēe ñúcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhí ñani dē Felipe. De cuāhā cā tiñu nēhén súcuán nī nsāhā Herodes.

²⁰De sa víhí cā nī nsāhā nēhén dē, chi nī nchihi dē Juan vecāa.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)

²¹De jondē ncháha ca quiivi Juan vecāa, tá nī iyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jícān táhvi yā, de nī nune-ni nūū ndēē Yāā Dios andiví.

²²De nī ncuun Espíritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Maá nú cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsi ndasí inī nī jíin nú, ncachí.

Lista nāsa nquiji tatā Jesucristo

(Mt. 1.1-17)

²³De tá nī nquijéhé Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxi cuiyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cúu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,

²⁴de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,

²⁵de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Esli, de Esli nī ncuu sēhe Nagai,

²⁶de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,

²⁷de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,

²⁸de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,

²⁹de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,

³⁰de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,

³¹de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,

³²de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,

³³de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,

³⁴de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac, de Isaac nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,

³⁵de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,

³⁶de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,

³⁷de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,

³⁸de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe Set, de Set nī

ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāā Dios, chi nī nsāhá yā dē.

Jā nī jito túnī tächī Jesús

(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)

4 De Jesús nī ncuu Espíritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jinū yā jondē nūū ñuhun tīhá nī nsāhá Espíritu Santo.

²De nī iyo yā ñūcuán ūū xico quivī, de nī jito túnī tächī cúnáhnū yā, chi cúnī jā sāhá yā cuāchi. De ndá quivī ñūcuán nduú ní nchájī cuiti yā, de tá nī nchāha quivī ñūcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

³Ñūcuán de nī ncāhān tächī cúnáhnū jíin yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāā Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yāhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

⁴De nī ncāhān Jesús jíin: Nduú chi yósō nūū tutū ii: Nsūū mātúhún-ni stāā cúu jā tēcū nchivī, chi suni jíin ndācá tūhun jā cāhān Yāā Dios, ncachī yā.

⁵Ñūcuán de cuāhān tächī cúnáhnū jíin yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación níí cāhnū ñayiví.

⁶De nī ncāhān jíin yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuāhnū nú nūū ndivīi nación yāhá, chi vii ndasí cáá. Chi maá nī tíin ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī ni.

⁷Túsaá de tú cuiñi jíití nú chiñúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tächī.

⁸De nī ncāhān Jesús jíin: Satanás, cujiyo cuāhān, chi yósō nūū tutū jā chiñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāā Dios, de nūū mātúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

⁹Núcuán de cuāhān tāchī cúñáhnú jíin yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jíin yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ññuhún, chí scácu yā ndóhó.

¹⁰Chí yósó nūū tutū:

Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

¹¹De canee ndá yā ndóhó, tácu mā scáchihi nú jēhē nū nūū yúū.

Cáchī tutū. Ncachī tāchī.

¹²De nī ncāhān Jesús: Nduú chí suni yósó nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō jí Yāā Dios, á scácu yā jí á nduú, ncachī yā.

¹³De nduú cā ní níhīn tāchī cúñáhnú modo jā coto túnī jí Jesús quívi ññucuán, de nī ncujiyo cuāhān jacū tiempo.

Jā ní nquijéhé Jesús nacani yā tūhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)

¹⁴De nī ncuñuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De ní región ñatin ññucuán nī jītē nuu tūhun yā.

¹⁵De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe īī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún jí yā.

Jā cuānohōn yā ñūū Nazaret

(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)

¹⁶De nī nenda yā ñūū Nazaret nūū ní jahnu yā. De quívi nátatú nī nquívi yā inī vehe īī sinagoga, tá-nī sáhá yā. De nī nacuiñī yā jā cahvi yā tutū īī.

¹⁷De nī jēhe ndá dē tutū jā ní ntee Isaiás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios

janahán. De nī nacune yā tutū, de nī nanihīn yā nūū yósó iin tūhun, nī ncahvi yā:

¹⁸Espíritu maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jíin nī, chí nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá nchivī ndāhvī.

De nī ntají yā nduhū vājí nī jíin tūhun jā nduvāha inī nchivī cúcuécá inī.

De cachī tūhun nī nūū nchivī jā yíhí ndahá tāchī jā coo libre jí.

De sáhá nī jā ndunijīn inī ánō nchivī jāá nduú jíicūhun inī, de scácu nī nchivī jā ndóho jí sáhá táhán jí.

¹⁹De nacani nī tūhun jā ní nquenda tiempo jā sáhá Jētohō ō Yāā Dios jā váha nchivī.

Cáchī tutū jā ní ncahvi yā.

²⁰De nī nacasi yā tutū, de nī nacuāha yā nūū tēe sátíñú inī sinagoga, de nī nūcundeē yā jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī íyó inī sinagoga. De ndihi jí ndéhé vāha jí nūū yā.

²¹De nī nquijéhé yā cáhān yā jíin ndá jí: Mítan de nī nquee ndaā tūhun cáhān tutū īī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī yā.

²²De ndivī jí nī jetúhún jí yā, de sáhvi inī ndá jí níni jí ndācá tūhun víi jā cáhān yā. De nī jíicā tūhún táhán jí: ¿A nsúú sēhe José cúu tēe yáhá?

²³De nī ncāhān yā jíin ndá jí: Jíni vāha nī jā jáni inī ndá nú de suni cáhān nū tūhun yátá yáhá jíin ní: Tēe tátán, sáhá tátán nú maá nú tusaá. De tūhun yáhá cáchī jā tá

cúu nūú ní nasāhá vāha nī cuāhā nchivī cúhū inī űūú Capernaum nī nihin nū tūhun, suni sūcuán cúnī nū jā sāhá nī űūú ō yáhá, tácuā candíja ndá nú jáni inī nū, ncachī yā jíin ji.

²⁴De nī ncāhān cā yā: Ndāā cāhān ni jíin ndá nú, ni iin ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, chi nduú jétáhvī nchivī űūú maá dē nūú dē.

²⁵De suni ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā ní iyo cuāhā űahan jā ní nquendōo ndáhvī inī nación maá ó Israel, tiempo jā ní iyo Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De tiempo űúcuán nduú ní ncúun cuiti sāvī űnī cuiyā yósāva, de nī iyo iin tāmā xēen níí cāhnú nación.

²⁶De nduú ní ntájí Yāā Dios Elías quihīn dē nūú ni iin űahan viuda nación maá ó Israel, chi sa nūú iin űahan viuda jā ndēē űūú Sarepta ndáñúú Sidón, nī jēhēn dē nī jito dē jā ní nchajī űa.

²⁷De inī nación maá ó Israel suni nī iyo cuāhā tēe nī ndoho cuēhē stēhyū, tiempo jā ní iyo Eliseo, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De ni iin tēe űúcuán nduú ní ncándíja dē jā nduvāha dē sāhá Eliseo, chi sa Naamán, tēe nación Siria, nī nduvāha, ncachī yā.

²⁸űúcuán de ndá nchivī ndēē inī sinagoga, nī nquitī ndasí inī ji jā ní jini ji tūhun cāhān yā.

²⁹De nī nacuiñī ndá ji, de nī ntavā ji yā yātā űūú, de cuāhān ji jíin yā xinī yūcú nūú íyó űūú ji, chi cúnī ji jā chindahá ji yā nincava yā cava űúcuán.

³⁰Sochi nduú ní ncúu sāhá ji, chi nī nchāha yā-ni māhñú ji cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mr. 1.21-28)

³¹űúcuán de cuāhān Jesús űūú Capernaum región Galilea. De quivī nātātū nī stēhēn yā tūhun nūú ndá nchivī.

³²De nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun stēhēn yā. Chi stēhēn vāha yā nūú ji, chi maá yā ndíso tíñú siquī ndihi.

³³De inī vehe sinagoga íyó iin tēe jā űñhún tāchī inī dē, de nī ncana cōhó dē:

³⁴Cujiyo ní. ¿Nūcu vāji ní nūú ndá sá, Jesús tēe űūú Nazaret? ¿A vāji ní jā snāá ní ndá sá, á naá cúu? Ja jíinī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

³⁵De Jesús nī ncāhān xēen yā nūú tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cāva-ni tēe űúcuán nūú ndá nchivī, nī nsāhá tāchī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsāhá cā jíin dē.

³⁶De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de nī ncāhān ji jíin táhán ji: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu sūcuán? Chi cúñáhnú tēe yáhá jā ndácu nihin dē nūú ndá tāchī, de quēe-ni cuāhān, ncachī ji.

³⁷De tūhun yā nī jītē nuu níí cāhnú región űúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸űúcuán de nī nquee Jesús inī vehe īī sinagoga, de cuāhān yā nī nquenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhí ndasí quiji űa. De nī ncāhān ndáhvī ndá dē jíin yā jēhē űa.

³⁹De nī jaquīn nūū yā nūū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quīji. De nī nquee-ni quīji ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchaji yā jíin ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivi

(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰De tá nī nquēe ncandīi, de ndá nchivi jā íyó táhán ji jā cúhū ndācá nūū cuēhē, nī nquisiáha ndá ji nūū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin ji, de sūcuán nī nasāhá vāha yā ji.

⁴¹De suni cuāhā nchivi nī nquee tāchī inī ji, de cána cóhó ndá tāchī: Maá ní cúu Sēhe Yāa Dios, cáchī. De nī ncāhān xēen yā nūū ji, de nduú ní jéhe yā tūhun cāhān cā ji sūcuán, chi ja jíiní ndá ji jā maá yā cúu Cristo, Yāa jā ní ntají Yāa Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Mr. 1.35-39)

⁴²De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān síin yā yātā ñūū nūū nduú nchivi. De ndá nchivi nānducú ji yā, de nī nquenda ji nūū íyó yā. De jécani ji yā tácuā mā cújiyo yā nūū ji.

⁴³De nī ncāhān yā jíin ji: Suni cánuú jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá cā ñūū síqui nāsa tátúni Yāa Dios, chi suu cúu jā ní ntají yā nduhū vāji nī, ncachī yā.

⁴⁴De nī jica nuu yā níí región Galilea, nī nacani yā tūhun inī ndá vehe īi sinagoga.

Jā ní nihīn ndá dē cuāhā tiacá nī nsāhá yā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

5 De iin quivī de íní Jesús yuhú mar Genesaret. De nī nquenda

cuāhā nchivi, nī nchitú nihin ji nūū yā, chi cúni ji cunini ji tūhun Yāa Dios.

²De nī jini yā jā íní ūū barco ñatin yuhú mar. De ndá tēe tíin tiacá, ja nī nquee dē inī barco, náquete dē ñunu dē.

³De nī nquivi yā inī iin barco jā cúu barco Simón. De nī ncāhān yā jíin dē jā ná scáca yátá dē quihīn jacú cā ichi íni ndute. De nī jēcundeē yā, de jondē inī barco nī stéhēn yā tūhun nūū nchivi cuāhā jā íyó ji yuhú ndúté.

⁴De tá nī jíinu nī stéhēn yā, de nī ncāhān yā jíin Simón: Scáca barco nū ná cóhōn nūū cūnū ndute, de squée ndá nú ñunu nú, de tiin nú tiacá, ncachī yā.

⁵De nī ncāhān Simón: Maestro, níí niñū nī squée ndá sá ñunu jā tiin sá tī, de nduú ní níhīn cuitī sá ni iin tī. De jā cáchī maá ní, de ná squée tucu sá ñunu, ncachī dē.

⁶De nī squée ndá dē, de nī nquivi cuāhā ndasí tiacá, chi jondē ndúcú tēhndē ñunu dē.

⁷De nī nsāhá ndahá ndá dē nūū ndá cā táhán dē jā níhūhūn inī incā barco, jā ná quíji chindeé táhán jíin dē. De nī nquenda ndá dē, de nī nchuhun chitú ndá dē tī ndúū barco, de jondē ndúcú quēe barco.

⁸De nī jini Simón Pedro jā sūcuán nī ncuu. De nī jēcuiñi jítí dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní Señor, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

⁹Chi maá dē jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī nchūhú dē jā ní nihīn cuāhā dē tiacá nī nsāhá yā.

¹⁰De suni nī nchūhú Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebedeo, chi tēe

chindeé táhán jín Simón cúu ndúu dē. De nī ncāhān Jesús jín Simón: Mā cúyūhú nú, chí jondē mitan de sáhá nī jā nihīn nū cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūu ní nihīn nū cuāhā tiacá, ncachī yā.

¹¹Ñúcuán de tá nī nenda ndá dē jín barco nūu ñuhun yíchí, de nī sndóo ndá dē ndihi ndatínū dē, de nī jēcuniquin dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹²Ñúcuán de íyó Jesús inī iin ñuū, de nī nquenda iin tēe jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī jinī dē nūu Jesús, de nī jēcuiñī jítī dē nī ntuu dē nūu dē nūu ñūhún, de nī ncāhān ndāhvī dē jín yā: Señor, jínī sá jā cuu nasāhá vāha nī sāān de tú cúnī ní, ncachī dē.

¹³Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

¹⁴De nī ndacu yā nūu dē jā má cāchí cuitī dē nūu ni iin. De nī ncāhān yā: Quistēhēn nū maá nū nūu sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūu Yāa Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūu yā, tá cúu nūu ní ntatúnī Moisés janahán. De sūcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

¹⁵Sochi víhí cā nī jītē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini ji tūhun jā stēhēn yā, jín jā nasāhá vāha yā ji nūu ndācá cuēhē jā ndóho ji.

¹⁶Sochi maá yā chí cuāhān sīn yā nūu nduú nchivī, de nī jicān táhvi yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

¹⁷De iin quivī de stēhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stēhēn ley janahán, ndēe ndá dē ñúcuán. De nī nquenda dē nūu yā jā vāji dē ndācá ndáñūu Galilea, jín ndáñūu Judea, jín ciudad Jerusalén. De poder maá Yāa Dios íyó jín yā jā násāhá vāha yā nchivī cúhū.

¹⁸Ñúcuán de nī nquenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduvehlé, yósō dē nūu iin camilla. De ndúcú ndá dē squivī dē tēe ñúcuán inī vehe jā caquín dē nūu íyó yā.

¹⁹De nduú ní níhīn ndá dē modo jā quivī dē jín tēe ñúcuán, chí íyó chitú nchivī. De nī ncaa ndá dē sīquī vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scúun dē tēe cúhū jín camilla dē jondē nūu íyó Jesús māhñū nchivī.

²⁰De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Lílū, ja née cáhnú inī ni nūu ndá cuāchi nú, ncachī yā.

²¹Ñúcuán de ndá tēe stēhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jáni inī dē sīquī yā: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cāhān dē tūhun nāvāha jā quitī inī Yāa Dios? Chi nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūu cuāchi, chí mátúhún-ni Yāa Dios.

²²De nī jinī Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cāhān ni tūhun nāvāha?

²³De jā ndúu tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjin cā? ¿A jā cāhān ni jín

tēe cūhū: Née cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nú? ¿A wíjn cā jā cāhān ni: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī ni?

²⁴De mitan de ná stēhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tīnú nī inī ñayiví yáhá jā cune cáhnú inī ni nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíjn tēe nī nduvehlé: Cāhān ni jíjn nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā jíjn dē.

²⁵De nī nacōo-ni tēe ñúcuán, nī jinī jíjúnú nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē vehe dē. De nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios.

²⁶De nī nsāhvi ndasí inī ndācá nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni yúhú ndasí ji de cāhān ji: Mitan de nī jinī ō tīnú ñáhnú ndasí, ncachī ji.

Jā ní ncana yā Leví

(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷Ñúcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíjn dē: Cuniqūin nduhū ná cōhōn, ncachī yā.

²⁸De nī nacuíñi dē, de nī sndóo dē ndihi ndatíñú dē, de cuāhān dē jíjn yā.

²⁹Sá de nī nsāhá Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsi inī dē jíjn Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíjn sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yáji dē stāā jíjn yā.

³⁰De ndá tēe grupo fariseo jíjn tēe stēhēn ley janahán, nī nquijéhe ndá dē cāhān dē síqui ndá tēe

scuáha jíjn yā, de nī jicā tūhún dē: ¿Nūcu yáji ndá nú jíhi ndá nú jíjn ndá tēe stútú xūhún renta jíjn ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

³¹De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cūhū cúu jā jíni ñúhún.

³²De nduhū chi nduú wāji nī jā cana nī nchivī jāā nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa wāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jicā tūhún ndá dē yā síqui jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jíjn yā: Ndá tēe scuáha jíjn Juan, jíjn ndá tēe scuáha jíjn grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jicān táhvī dē. De ndá tēe scuáha jíjn maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē súcuán? Chi yáji ndá dē jíhi dē.

³⁴De nī ncāhān yā jíjn dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíjn dē? ¿A cuu sáhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándahá juni ndéē tēe tándahá jíjn ji?

³⁵Sochi quiji quiví jā cujiyo tēe tándahá, de quiví ñúcuán chi conditē inī ji, ncachī yā.

³⁶De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá síqui jāā nduú quétáhán tūhun jeé jā stēhēn yā jíjn ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nchivī nduú jéhdē ji iin pedazo sahma jéé, de nachuhun ji nūū iin sahma túhú. Chi tú súcuán, de stívi ji sahma jéé, de suni nduú quétáhán jā jéé jíjn jā tūhú.

³⁷De nduú ni iin chúhun vino jeé iní ñii túhú. Chi tú súcuán, de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jín ñii.

³⁸Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé iní ñii jée, de súcuán de quendōo vāha ndúu.

³⁹De nchivī chi nduú cúnī ji sndóo ji túhun janahán, modo jāá nduú cúnī ji coho ji vino jeé, chi jā túhú cúu jā váha cā, jáni iní ji, ncachī yā.

Jā ní jehndē ndá dē xīni trigo quīvi nātātú

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

6 De iin quīvi nātātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jín yā nī jehndē dē xīni trigo, de nī ncavā ndāhā dē, de nī nchajī dē.

²De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá ndá nú tiñū jāá nduú íyó vāha jā sáhá nú quīvi nātātú, cáchī ley Moisés? ncachī dē.

³De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A nduú ní ncāhvi ndá nú tutū nāsa nī nsāhá David iin quīvi jā ní jihī dē sōco jín ndá tēe jā ní íyo jín dē?

⁴De nī nquīvi dē iní vehe Yāā Dios. De nī nquehen dē pan īi jā yósō nijin nūū Yāā Dios. De nī nchajī dē, de suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jín dē. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni ndá sūtū cúu jā yājī. De vísō súcuán de nduú nā cuāchi ní íyo siqui dē, ncachī yā.

⁵De nī ncāhān cā yā jín dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī siqui nāsa sáhá nchivī quīvi nātātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchichī ndahá

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

⁶De incā quīvi nātātú suni nī nquīvi yā iní vehe īi sinagoga, de nī

stéhēn yā túhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchichī ndahá cuáhá dē.

⁷De ndá tēe stéhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, ndéhé yuhū dē yā tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quīvi nātātú, tácuva nihin dē cuāchi siqui yā.

⁸De maá yā chi jínī yā nāsa jáni iní ndá dē. De nī ncāhān yā jín tēe nī nchichī ndahá: Nacuiñī de cuiñi nú mähñū yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuiñī dē mähñū.

⁹Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Jícā túhún nī ndá nú iin túhun: ¿Nāsa cáhān ley siqui quīvi nātātú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhēn ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū ji? ncachī yā.

¹⁰De ndéhé yā nūū ndá dē jā íñī dē níí xín yā, de nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

¹¹De ndá tēe ñúcuán nī nquīti ndasí iní dē, de nī nquijéhé ndá dē nātúhún dē siqui Jesús, nāsa cahni dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxi ūū tēe apóstol

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

¹²De nī ncuu jacū quīvi, de nī nquee yā cuācācān táhvī yā yucu. De níí niñū nī jicān táhvī yā nūū Yāā Dios.

¹³De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jín yā. De nī nacāji yā ūxi ūū dē, de nī ncachī yā jā cuu ndá dē apóstol, chi cundiso tíñū dē jā nacani dē túhun yā.

¹⁴De yáhá cúu síví ndá dē: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro, jín ñani dē Andrés, de saá-ni Jacobo jín Juan, Felipe jín Bartolomé,

¹⁵Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁶Judas ñanī Jacobo, jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūu nchivī cuāhā

(Mt. 4.23-25)

¹⁷De nī nuu yā yucu jíin ndá tēe ñúcuán jā scuáha jíin yā, de nī jencuñī yā iin nduhā jíin dē. De cuāhā nchivī níi región Judea jíin ciudad Jerusalén, jíin nchivī jondē yuhú mar ñuū Tiro jíin ñuū Sidón, nī nquenda ndá ji jā cunini ji tūhun stéhēn yā, jíin jā nduvāha ji cuēhē ndóho ji.

¹⁸De ndācā nchivī jā ñúhún tāchī inī, suni nī nduvāha ji nī nsāhá yā.

¹⁹De ndivīi nchivī cúnī ji jā quehé ji yā, chi sūcuán ndúvāha ji sáhā yā jíin poder yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū jíin nchivī jā xēen cundoho

(Mt. 5.1-12)

²⁰De nī nūcūndēhé yā nūu ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā: Nācā ndetū ndá ndóhó jā ndóho ndáhví, chi quīvi nú ñuū nūu tátúni Yāā Dios.

²¹Nācā ndetū ndá nú jā jíhī nū sōco mitan, chi quiji quīvi jā ndahā chijin nú. Nācā ndetū ndá nú jā jácu nú mitan, chi quiji quīvi jā cuācū nū.

²²Nācā ndetū ndá nú de tú quítī inī nchivī nūu nū jā síqui nduhū, Yāā nī nduu tēe, de tú squéne yichī ji ndóhó, de tú cáhān nāvāha ji nūu nū, de cáhān ji jā nchivī sáhā tiñu néhén cúu ndá nú.

²³De sáhā sīi nū inī nū quīvi jā sáhā ji sūcuán, de sa víhī cā cusīi

inī nū, chi cáhnú ndasí coo tāhvī nū jondē andiví. Chi suni sūcuán nī nsāhá ūhvī ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²⁴De nācā xēen cundoho ndá nú nchivī cuicá, chi mitan-ni cúu jā íyó sīi inī nū.

²⁵Nācā xēen cundoho ndá nú jā ní ndahā chijin nú mitan, chi quiji quīvi jā cuū nū sōco. Nācā xēen cundoho ndá nú jā jácū nū mitan, chi quiji quīvi jā nducuécá inī nū de cuacu nú.

²⁶Nācā xēen cundoho ndá nú jā jétúhún ndá nchivī ndóhó, chi suni sūcuán nī jetúhún ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun stáhví jondē janahán.

Tūhun jā cundáhví inī ō nchivī jā jíinī ūhvī yóhó

(Mt. 5.38-48; 7.12)

²⁷De cáhān ni jíin ndá nú jā níni: Cundáhví inī nū ndá nchivī jā jíinī ūhvī ndóhó, de sáhā vāha nú jíin nchivī jā quítī inī jíinī ndóhó.

²⁸De cācān nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síqui nū, de cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān néhén nūu nū.

²⁹De tú ní tēe cani dē iin lado cūñu nūu nū, de vāha cā suni cuāha nú incā lado cani dē, nsūu cā jā nacuāha nú jā ndutahví dē. De tú ní tēe cúnī dē candeē dē sōo nū, de suni cuāha nú tūhun jā quíhīn dē jíin jondē camisa nū.

³⁰De nā-ni nchivī jícān nūu nū de cuāha nú nūu ji. De nchivī quēhen ndatíñú nú, de mā nācān nū.

³¹De tá cúu nūu cúnī nū jā sáhā vāha nchivī jíin nú, suni sūcuán sáhā vāha nú ji.

³²De tú íyó mānī nū jíín maá-ni nchivī jā mānī jíín nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni íyó mānī dē jíín tēe íyó mānī jíín maá dē.

³³De tú sáhá vāha nú jíín maá-ni nchivī jā sáhá vāha jíín maá nú, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni súcuán sáhá ndá dē.

³⁴De tú cuāha núú nú nūū maá-ni nchivī jā nūhún inī nū jā nacuāha ji nūū nū, ¿de nā tiñu váha cúu jā sáhá nú súcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni jéhe núú dē nūū ndá cā tēe sáhá cuāchi, tácuca nanihīn tucu dē.

³⁵Túsaá de cundáhvī inī ndá nú nchivī jā jíínī ūhvi ndóhó, de sáhá vāha nú ji, de cuāha núú nú nūū ji. De mā cuāha nú maá síquī jā cani inī nū jā suni nacuāha ji nūū nū. De súcuán de cáhnú coo tāhvī nū, de stéhēn nū jā cúu nú sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jíín nchivī jāá nduú nácuetáhvī nūū yā jíín nchivī jā sáhá nēhén.

³⁶Túsaá de cundáhvī inī nū nchivī, tá cúu nūū cundáhvī inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō síquī cuāchi táhān ó

(Mt. 7.1-5)

³⁷Mā cáhān ndá nú síquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuca suni mā cáhān Yāā Dios cuāchi síquī nū jā sáhá nú súcuán. Mā cáhān xēēn nū síquī ji jāá nduú vāha sáhá ji, tácuca suni mā cáhān Yāā Dios súcuán síquī nū. Cune cáhnú inī nū nūū ji, de suni cune cáhnú inī yā nūū nū.

³⁸Cuāha nú nūū nchivī, de suni súcuán cuāha Yāā Dios nūū nū. Chi

vāha ndasí cuāha yā nūū nū, chi modo jā chicuāha vāha yā, quisi yā, sáhá nihin yā, de jondē scáa yā cuāha yā nūū nū. Chi medida jā jéhe ndá nú nūū nchivī, suni medida nūcuán cuāha yā nūū nū, ncachī yā.

³⁹De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ji: Ndá tēe jā stéhēn tūhun jāá nduú ndāā, cúu dē tá cúu tēe cuáá. De iin tēe cuáá, ¿á cuu stéhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá? ¿A nduú nincava ndúú dē inī xēhvā?

⁴⁰Iin tēe scuāha, nduú cúñáhnú dē nūū maestro dē. De tēe scuāha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jíin dē cuu dē tá nūū cúu maestro dē.

⁴¹De cuāchi táhān nú cúu modo jā nūhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā súcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā nūhún iin vītū tīnūú máá nú?

⁴²¿De nūcu cáhān ndá nú jíín táhān nú: Cundetū, de ná távā ni yācá jā nūhún tīnūú nú, de nduú sáhá nú cuenta jā nūhún iin vītū tīnūú máá nú? Tēe stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna cā tīnūú máá nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndēhé vāha nú jā tavā nū yācá tīnūú táhān nú.

Jíín tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³Nduú íyó ñutun vāha jā jéhe jāvixī nēhén, de ni nduú íyó ñutun nēhén jā jéhe jāvixī vāha.

⁴⁴Chi jíín jāvixī jā jéhe iin iin ñutun de jíínī ō tú ñutun vāha cúu. Chi nduú cándeē ō higo xīnī ñutun íñú, de ni nduú cándeē ō uva xīnī yūcū zarza.

⁴⁵De saá-ni cúu tēe vāha, chi cāhān dē tūhun vāha, chi vāha ánō dē. De tēe nēhén cāhān dē tūhun nēhén, chi cānēhén ánō dē. Chi nāsa íyó ánō nchivī, de cúsa nūcuán cúu jā cāhān ji.

Tūhun síquī ūū vehe

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶¿Nājēhē cúu jā cāhān yínúhún ndá nú jíin nī: Jētohō sá, cáchī nū, de nduú squíncuu ndá nú tiñu jā ndácu ní?

⁴⁷Ndācá nchivī jā vāji nūū ni de níni ji tūhun cāhān ni de squíncuu ji, ná stéhēn ni nūū nū nāsa cúu ji:

⁴⁸Cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē, de nī jete cúnú dē jondē nī níhīn dē toto, de nī nchisó dē síquī. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe nūcuán, de nduú ní ncándā cuitī sáhá, chi síquī toto yosō.

⁴⁹Sochi ndá nchivī jā jíini tūhun jā cāhān ni, de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní jaquín dē vehe dē nūū nūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá nī ndaa ndute yúte, de nī nchindahá vehe nūcuán, de nī scócáva-ni, de nī naā ndihi-ni vehe, ncachī yā jíin ndá ji.

Jā ní nasáhá vāha yā mozo capitán

(Mt. 8.5-13)

7 De tá nī jíinu nī ncāhān yā ní jíini nchivī, de cuāhān yā nūū Capernaum.

²De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā māni ndasí dē jíin. De mozo nūcuán cúhū ji de ja ñatin cuū ji.

³De nī jíini capitán tūhun Jesús. De nī ntájí dē jacū tēe ñáhnú jā

ndácu nūū nchivī hebreo, cuāhān dē nūū yā jā cāhān ndāhví dē jíin yā jā ná quíji yā nasáhá vāha yā mozo dē.

⁴De ní nquenda ndá tēe nūcuán nūū Jesús, de nī ncāhān ndāhví ndasí dē jíin yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chi tēe vāha cúu dē.

⁵Chi māni dē jíin nación maá ó, de maá dē ní ndacu tiñu jā ní ncuváha iin vehe iī sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁶Nūcuán de cuāhān Jesús jíin ndá dē. De tá nī ncuñatin yā vehe capitán, de nī ntájí dē jacū amigo dē cuātahān dē yā. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Cáchī capitán jáa nduú cúní dē jā sáhá tēnú dē ní, Señor, chi nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quívi ní vehe dē.

⁷Jā nūcuán nduú ní nsáhá ñáhnú dē maá dē jā quíji dē nūū ní, cáchī dē. De maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cáchī dē.

⁸Chi maá dē suni ndíso tíñú dē ní nsáhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú dē nūū ndá soldado dē, cáchī dē. De tú cāhān dē jíin iin tēe jā ná quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān dē jíin incā tēe jā ná quíji dē, de quíji dē. De tú ndácu dē iin tiñu nūū mozo dē, de sáhá ji, cáchī dē, ncachī ndá tēe nūcuán jíin yā.

⁹De tá nī jíini Jesús tūhun yáhá, de nī nsáhvi inī yā. De nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī cuāhā jā níquín yātā yā: Ndāa cāhān ní jíin ndá nú jā juni nación maá ó Israel, nduú ní níhīn ni ní iin nchivī jā cándíja nihin súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe nación jáa nduú jíini tūhun Yāa Dios cúu dē, ncachī yā.

¹⁰De ndá tēe jā ní ntají capitán nūū yā, nī nenda ndá dē vehe, de nī jinī dē ja nī nduvāha mozo ñúcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yíí ñahan viuda

¹¹Ñúcuán de cuāhān yā iin ñuū nání Naín. De ndá tēe scuáha jíin yā, jíin nchivī cuāhā, suni cuāhān ji jíin yā.

¹²De tá nī ncuñatin yā yuhú ñūū, de ñúcuán nī nquee nchivī jā quíchuhū ji iin tēe suchí jā ní jihī. De mátuhún ji-ni nūū naná ji, de ñahan viuda cúu ña. De cuāhā nchivī ñuū ñúcuán vāji jíin ña.

¹³De tá nī jinī maá Jētohō ō nūū ña, de nī ncundáhvī inī yā ña, de nī ncāhān yā jíin ña: Mā cuacú ní, ncachī yā.

¹⁴Ñúcuán de nī jinū yā jondē nūū ndiyi, de nī ntiin yā jātūn. De nī jencuiñī ndá tēe ndíso. De nī ncāhān yā jíin sūchí jā ní jihī: Cāhān ni ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

¹⁵Ñúcuán de nī nūcundeē-ni sūchí jā ní jihī, de nī nquijéhé ji nácahān ji. De nī nasiáha yā ji nūū naná ji.

¹⁶De ndivii nchivī nī nchuhū ji nī jinī ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De cáhān ji: Māhñū ndācá ó nī nquenda iin tēe cúñáhnú jā nácani tūhun Yāa Dios. De suni cáhān ji: Maá Yāa Dios nī nquijéhé yā chindeé yā nchivī yā, ncachī ji.

¹⁷De nī jītē nuu tūhun yā ní cáhnú región Judea jíin ndācá región ñatin ñúcuán.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Mt. 11.2-19)

¹⁸De yíhí Juan vecāa, de ndá tēe scuáha jíin dē nī ncachī tūhun nūū dē jā sūcuán nī ncuu ndá tiñu yáhá.

¹⁹De nī ncana Juan ūū tēe scuáha jíin dē, de nī ntají dē tēe ñúcuán cuāhān dē nūū Jesús, tácuca cātuhún dē yā tú maá yā cúu ndija Cristo jā ní ncachī Yāa Dios jā tají yā, á jā cundetū dē quiji incā tēe cuu Cristo.

²⁰De nī nquenda ndúū dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan tēe scuénduté nī ntají dē ndúū sá vāji sá cātuhún sá ní tú maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetū ó incā tēe jā quiji, ncachī dē.

²¹De maá hora ñúcuán nī nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū, jíin nchivī ndóho ndá cuēhē xēen, jíin nchivī ñúhún tāchī inī. De suni cuāhā nchivī cuāá, nī ndunijin tīnūū ji nī nsāhá yā.

²²De nī ncāhān yā jíin ndúū dē: Cuāhān de cachī tūhun nú nūū Juan ndācá tiñu jā ní jinī nū jíin jā ní jini nú. De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūū ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jíhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scácu Yāa Dios ánō ji.

²³De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíin ndúū dē.

²⁴De tá cuānohōn ndúū tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíin nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cánda sáhá tāchī?

²⁵De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsáa? ¿A iin tēe

jā cúnī cuñáhnú jā nūhún sahma fino? Nduú, chi jínī ndá nú jā ndá tēe nūhún sahma fino de ndúcú ndácá jā cúsiī inī, ní maá-ni inī vehe rey ndēē ndá dē.

²⁶¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān ni jínī nú jā suu ni jēndēhé nú. De cuñáhnú cā Juan yáhá nsúū cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

²⁷Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū īi:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūū dē ichi nūū Cristo, tácuā coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

²⁸De cáhān ni jínī ndá nú jā inī ñayiví yáhá cuñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsúū cā ndá cā tēe jā íyó inī ñayiví. De visō súcuán de ndá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátūnī Yāa Dios, cuñáhnú cā ji nsúū cā Juan, ncachī yā.

²⁹De ndácá nchivī jínī ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jini ji tūhun cáhān yā, de nī jetáhvī ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios, chi ja nī jenduté ji nūū Juan.

³⁰Sochi ndá tēe grupo fariseo jínī tēe stéhēn ley janahán, nduú ní jetáhvī dē tūhun jā cúnī Yāa Dios sáhá yā jā váha dē, chi nduú ní jēnduté ndá dē nūū Juan.

³¹De nī ncāhān cā maá Jētoho ō: Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácuā cunī ndá nú nāsa íyó nchivī tiempo mitan.

³²Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúlí jā ndēē ji nūū yáhvi cásíquí ji. De cána jee ji nūū táhān ji: Nī ntiví ndá nī tūyōō nūū ndá nú, de nduú

ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yaā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí nūcuán jāa nduú ní jétahān inī ni iin ni incā, súcuán cúu ndá nú.

³³Chi nī nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta nī iyo nditē inī dē, chi nduú ní nchájī dē stāa de nduú ní jíhi dē vino. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā nūhún tāchī inī dē.

³⁴De nī nquenda maá nī, Yāa nī nduū tēe, de yájī ni jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yájī ni jíhi nī vino. De quétáhān nī jínī ndá tēe stútú xūhún renta jínī ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī ndá nú.

³⁵De tú cúndíchí iin tēe jínī tūhun Yāa Dios, de jínī tiñu sáhá dē de jínī ndá cā tēe ndíchí jā ndíchí dē, ncachī yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tēe fariseo

³⁶De iin tēe grupo fariseo nī ncana dē Jesús jā caji yā stāa jínī dē. De nī jēhēn yā vehe dē, de nī jēcundeē yā mesa jā caji yā stāa.

³⁷Ñúcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndēē ña ñuū ñúcuán, de nī jini ña jā ní jinū Jesús vehe tēe fariseo, yájī yā stāa. De nī nquiji ña jínī iin frasco yūū luu jā nūhún chitú aceite perfume.

³⁸De nī jēcuñī jítí ña nūū jéhē yā, de jácu ña. De nī nquijéhé ña sáchí ña jéhē yā jínī ndute tñūū ña, de nī nasíchí ña jínī ixi xíní ña. De nī ntechuhú ña jéhē yā, de nī nchihi ña perfume.

³⁹De tēe fariseo jā ní ncana dē yā, nī jini dē jā súcuán ni nsáhá ña, de nī jani inī dē: Tú tēe nácani tūhun

Yāa Dios cúu tēe yáhá, de cunī dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chi ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jáni inī dē.

⁴⁰Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Simón, cunī ni cāhān ni jíin nú iin tūhun. De nī ncāhān maá dē: Cāhān ní Maestro.

⁴¹De nī ncāhān Jesús: Iin tēe jéhe núu xūhún, nī iyo ūū tēe ndíta nūū dē. Iin dē ndíta ūhūn ciento xūhún jā nání denario, de incā dē ndíta ūū xico ūxī denario.

⁴²De nduú nā cuá névāha ndúū tēe ñúcuán jā nachunáa dē. De tēe jéhe núu xūhún nī nee cáhnú inī dē nūū ndúū tēe ñúcuán. Túsaá de cachī nū: Jā ndúū tēe ñúcuán, ¿nī iin dē cúu jā coo manī cā jíin dē? ncachī yā.

⁴³De nī ncāhān Simón: Jáni inī sá jā tēe nī ndíta cuāhā cā, ncachī dē. De nī ncāhān yā: Ndāa cāhān nū, ncachī yā.

⁴⁴De ndéhé yā nūū ñahan ñúcuán, de nī ncāhān cā yā jíin Simón: ¿A ndéhé nú tá sáhá ñahan yáhá? Jā ní nquenda nī vehe nú, de nduú ní jéhe nú ndute jā ndundoo jēhē ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nsāhá chíi ña jēhē ni jíin ndute tīnūū ña, de nī nasíchi ña jíin íxi xínī ña.

⁴⁵De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē nī nquivi nī vehe nú, de nduú jécuiñī ña jā téchuhú ña jēhē ni.

⁴⁶De nduú ní nchíhi nú aceite xīnī ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nchíhi ña aceite perfume jēhē ni.

⁴⁷Túsaá de cāhān ni jíin nú jā ní stēhēn ña jā ndasí íyó mānī ña jíin

nī sīquī jā nēe cáhnú inī ni nūū ndācá cuāchi ña, vísó cuāhā cúu. Sochi tú nēe cáhnú inī ni nūū nchivī jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-ni stēhēn ji jā mānī ji jíin nī, ncachī yā.

⁴⁸De nī ncāhān yā jíin ña: Ja nēe cáhnú inī ni nūū ndācá cuāchi nú, ncachī yā.

⁴⁹Ñúcuán de ndá nchivī yáji stāa jíin yā, nī nquijéhé ndá ji cāhān ji: ¿Nī iin cā cúu tēe yáhá jā cāhān dē jā nēe cáhnú inī dē nūū cuāchi? ncachī ji.

⁵⁰Sochi Jesús nī ncāhān cā yā jíin ñahan ñúcuán: Nī ncanđija nú nduhū, de jā ñúcuán cúu jā ní scácu nī ndóhó nūū cuāchi nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

Tūhun ndá ñahan jā jíto ña yā

8 Ñúcuán de nī ncuu jacū quivī, de nī jica nuu Jesús ndācá ñuū nāhnú jíin ñuū lulí. De nācani yā tūhun vāha, de cáchi yā nāsa tátúni Yāa Dios. De ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, suni jíca dē jíin yā.

²De suni íyó jacū ñahan jíca jíin yā, jā ní ntavā yā tāchi inī sava ña, de nī nasāhá vāha yā sava ña jā ndóho cuēhē. De iin ña cúu María ñuū Magdala, de inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā ūjā tāchi.

³De incā ña cúu Juana, ñasíhi Chuza, tēe ndíso tīnū inī vehe Herodes. De incā ña cúu Susana, jíin cuāhā cā ñahan jā chindee ña yā jéhe ña ndācá jā jíni nūhún yā jíin ndá dē.

Tūhun yátá tēe jíitē tatā

(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴De cuāhā nchivī ndācá ñuū ñúcuán nī nquenda ji nūū Jesús. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá nūū ndá ji:

⁵Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē. De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí, de nī jāñū nchivī síquī, de nī nchajī-ni ndá saā.

⁶De jacū cā nī jítē nūū ñuhun yúū. De nī ntāhvī, de nī nchichī-ni, chi nduú íyó cuāhā cōhyo.

⁷De jacū cā tatā nī jítē māññú nūū cáá niquin iñu. De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jíín, de nī jasi nūū.

⁸De sava nī jítē nūū ñuhun váha. De tá nī ntāhvī, de nī jēhe cuāhā nūñi, chi iin iin tatā nī jēhe jondē ciento, ncachī yā. Nūcuán de nī ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

**Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni
tūhun yátá**

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹De ndá tēe scuáha jíín yā nī jicā tūhún dē yā nā cuá cáchī tūhun yátá yáhá.

¹⁰De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó, chi sáhá Yāā Dios jā cuu jicūhun inī nū tūhun jā ní nchiyuhū yáhá, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūū ji. Sochi sava cā nchivī chi maá-ni jíín tūhun yátá cáhān ni jíín ji, tácuca vísō ndéhé ji de quéndōo ji modo jāá nduú jíni ji. De vísō jíni jíín sóho ji, de mā jicūhun inī ji.

**Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe
jítē tatā**

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹De súcuán cúu jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā nūcuán cúu tūhun Yāā Dios.

¹²De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī jā jíni tūhun,

sochi quénda-ni tāchī cúñáhnú, de cándeē tūhun inī ánō ji, tácuca mā cándíja ji de mā cácu ji sáhá yā.

¹³De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu ndá nchivī jā jíni tūhun, de jétáhvī ji de cúsi inī ji jíín.

Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi cándíja ji. De tá quiji tündóhó síquī ji, de jíca yátá ji.

¹⁴De tatā jā ní jítē māññú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jíni tūhun, de cuāhān ndá ji de cútēñú ji jíín tiñu ji de cúnī ji cucuícá ji de cusii inī ji. De nduú jíja ji jíín tūhun yā.

¹⁵De tatā jā ní jítē nūū ñuhun váha cúu tá cúu ndá nchivī jíni tūhun, de tíin vāha ji, chi íyó vāha íyó ndāā ánō ji. De jíja ji jíín tūhun yā, chi cándíja vāha ji.

Tūhun yátá síquī lámpara

(Mr. 4.21-25)

¹⁶Tá scuíquīn nchivī iin lámpara, de nduú jási ji ni iin síquī, de ni nduú chíhi ji chijin jito. Chi sa jáni ji nūū súcún, tácuca cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

¹⁷De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cúní nchivī, chi ndihi-ni tūhun jā cáhān ji natūu nijin de cuni nchivī.

¹⁸Túsaá de cunini vāha ndá nú, chi nchivī ja jicūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, chi maá jacū jā jáni inī ji jā jíni ji, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jíín ñani yā

(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹Nūcuán de nī nquenda naná yā jíín ndá ñani yā nūū íyó yā. De nduú ní ncúu quívi ndá ña nūū yā, síquī jā íyó chitú nchivī.

²⁰De nī ncachī tūhun iin nchivī nūū yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cāhān ña jíin ní cúnī ña, ncachī ji.

²¹De nī ncāhān maá yā: Suni naná ní jíin ñanī ni cúu ndá nchivī níni tūhun Yāā Dios de squíncuu ji, ncachī yā jíin ji.

Jā ní jencuñī tāchī níhin jíin mar ní nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²²De iin quīvi nī nquīvi yā iin barco jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar. De nī scáca ndá dē barco cuāhān dē.

²³De juni scáca dē barco de nī nquixīn yā. De nī jiquihi iin tāchī níhin nūū mar. De ja ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcú quēe barco.

²⁴De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó chíjin ndute de naā ō, ncachī dē. De nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíin nūū mar. De ndihi nī jencuñī, de nī ncuu nañí-ni.

²⁵De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu nduú cándíja ndá nú? De ndá máá dē chi nī nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cāhān dē jíin ndá táhān dē: ¿Ní iin cā cúu tēe yáha jā jondē nūū tāchī níhin jíin nūū nduté tátúnī dē, de jétáhvī jā cāhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe ñuū Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

²⁶Ñúcuán de nī nquenda yā jíin ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara jā íyó incā lado mar Galilea.

²⁷De tá nī nuu yā nūū ñuhun yíchí, de iin tēe ñuū ñúcuán nī nquenda dē nūū yā. De ja nī ncuu cuāhā cuiyā jā ñúhún cuāhā tāchī inī dē. De nduú ñúhún cuiti dē sahma, de nī nduú ndéē dē vehe, chí sa mähñū nūū yíyuhū ndiyi ndéē dē.

²⁸De tá nī jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuñī jítí dē nūū yā, de nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí? Cāhān ndāhví sá jíin ní jā má sndóho ní sāán.

²⁹Súcuán nī ncāhān dē, chí ja nī ndacu yā nūū ndá tāchī jā ná quēe inī dē. De ja nī ncuu cuāhā vuelta jā ní nsāhá xēen tāchī dē. De nī nuhnī ndahá dē jēhē dē jíin cadena nī nsāhá nchivī, tácuu nduú nā cuá sāhá dē. De ndihi-ni jéhn dē, de júnu dē jéhn dē nūū ñuhun tíhá sáhá ndá tāchī.

³⁰De Jesús nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá. De nī ncāhān dē jā súcuán nání dē, chí ñúhún cuāhā tāchī inī dē.

³¹De nī ncāhān ndāhví ndá tāchī ñúcuán jíin yā jā má tājí yā ji cundasi ji maá yaví cúnú ndasí.

³²De yucu ñúcuán íyó cuāhā quini jítu tí. De ndá tāchī nī ncāhān ndāhví jíin yā jā ná cuāha yā tūhun quivi ndá inī quini. De nī jēhe yā tūhun.

³³De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquivi inī quini. De ndá quini nī jinu tí nī nincava tí iin yuhú cává, de nī nquēe tí inī mar, de nī jihí tí nūū nduté.

³⁴De ndá tēe jítu tí, nī jinī dē jā súcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá

dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuū jíín ndá rancho.

³⁵De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu. De nī nquenda ji nūū íyó Jesús. De nī jinī ji nūū tēe jā ní nquee ndá tāchī inī, ndēe dē nūū jēhē Jesús, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xini dē. De nī nchúhú ndá nchivī.

³⁶De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní ñuhun tāchī inī.

³⁷Ñúcuán de ndá nchivī ní región Gadara, nī nquijéhé ji cáhān ndāhví ji jíín yā jā ná cújiyo yā quihīn yā, chí yúhú ndasí ji. De nī ndivī yā inī barco jā quínohōn yā.

³⁸De tēe jā ní nquee tāchī inī, nī ncāhān ndāhví dē jíín yā jā cuāha yā tūhun quihīn dē jíín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndōo dē, de ncachī yā:

³⁹Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tíñu nī nsāhá Yāa Dios ndóhó, ncachī yā jíín dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun ní ñuū ñúcuán jā nāsa ñáhnú ndasí tíñu nī nsāhá Jesús jíín dē.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíín ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

⁴⁰De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusiī inī ji jā ní nenda yā, chí ndihi ji ndétu ji yā.

⁴¹De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuīñī jítí dē nūū jēhē yā, de nī ncāhān ndāhví dē jā ná quihīn yā jíín dē vehe dē.

⁴²Chi íyó iin sēhe síhí dē jā mátúhún ji-ni nūū dē, de íyó ji tá

ūxī ūū cuiyā. De sūchí ñúcuán ja ñatin cuū ji. De cuāhān yā jíín dē, de cuāhā nchivī níquin ji yā, de nī nchitú ñihin ji ní xíin yā cuāhān ji.

⁴³De mǎhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi ñiñi ña. De nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jíín tēe tátán, de nduú ní ndúvāha ña sáhá ní iin dē.

⁴⁴De nī nquenda ña ichi chátā Jesús, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā. De nī jencuīñi-ni jā játi ñiñi ña.

⁴⁵Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma nī? ncachī yā. De ndiviī ji nī ncāhān jāa nduú ní nquehé ji. De Pedro jíín ndá tēe íyó jíín dē, nī ncāhān dē: Maestro, ndéhe ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú ñihin ji xíin ní, de cáquihi ji níhín, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní.

⁴⁶De nī ncāhān Jesús: Nduú chí iin nchivī nī nquehé sahma nī, chí nī jinī ni jā jíín fuerza ni de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

⁴⁷De nī jinī ñahan ñúcuán jāa nduú ní ncúu coo yuhū jā ní nsāhá ña. De quísi ña nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jítí ña nūū jēhē yā. De jíní jínúú ndá nchivī, de nī ncachī cǎjí ña nājēhē cúu jā ní nquehé ña yuhú sáhmá yā, jíín jā ní nduvāha ña-ni.

⁴⁸De nī ncāhān yā jíín ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

⁴⁹De juni cáhān cǎ yā súcuán, de nī nquenda iin tēe ndēe vehe Jairo, tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga. De nī ncachī dē nūū Jairo: Ja nī jihī sēhe síhí ní. De mā sátēñú ní cǎ Maestro, ncachī dē.

⁵⁰De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíin Jairo: Mā cūyūhú nú, chi candíja nú-ni, de nastécū ni sēhe nú, ncachī yā.

⁵¹De nī jinū yā vehe, de nduú ní jēhe yā tūhun jā quívi ndá nchivī jíin yā, chi maá-ni Pedro jíin Jacobo jíin Juan, jíin tatá naná sūchí ñúcuán.

⁵²De cúcuécá inī ndá nchivī ndéē inī vehe, de jácu ji jēhē sūchí ñúcuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuacú ndá nú. Chi ñahan lúli ñúcuán nduú ní jíhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā.

⁵³De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jíin ji jā ní jíhī sūchí ñúcuán.

⁵⁴De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān jee yā jíin ji: Tíhī, nacuiñī, ncachī yā.

⁵⁵De nī natecū ji de nī nacuiñī ji-ni. De nī ndacu yā jā ná cuáha ndá jā cajī ji.

⁵⁶De nī nsāhvi ndasí inī tatá ji naná ji ndéhé dē. De nī ndacu nihin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā sūcuán nī ncuu.

**Jā ní ntají yā ndihúxi ūū dē
cuānacani dē tūhun**

(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

9 De nī nastútú Jesús ndihúxi ūū tēe scuáha jíin yā, de nī nsāhá yā jā cundiso tínú dē de coo poder dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíin jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

²De nī ntají yā ndá dē jā nacani dē tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, jíin jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

³De nī ncāhān yā jíin dē: Mā cuiśó nú jā cuetíñú nú ichi, ni

garrote, ni ñunu, ni stāā, ni xūhún. De quihīn nū jíin iin-ni camisa, de mā cuiśó nú incā.

⁴De nā-ni vehe quívi ndá nú, de ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quihīn nū incā ñūū.

⁵De tú iin ñūū nduú jétáhvī ji ndóhó, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchi ji jāa nduú ní jétáhvī ji, ncachī yā.

⁶De nī nquee ndá dē cuāhān dē, nī jicó núu dē ndācá ñūū. De nī nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāa Dios nchivī, de nī nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

Jā ní jíhī Juan tēe scuénduté

(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷De Herodes, tēe cúu gobernador, nī nihīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Jesús. De nī ncuñéhēn inī dē, chi jáni inī sava nchivī cāhān ji jā Juan nī natecū dē.

⁸De sava cā nchivī cāhān jā ní nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De sava cā ji cāhān jā ní natecū incā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

⁹De nī ncāhān Herodes: Juan chi nī ndacu nī jā tēhndē xīni dē. ¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā níhīn ni tūhun jā sáhá dē cuāhā tiñu ñáhnú? ncachī dē. De nī nducú dē modo nāsa cuni dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰De nī nenda ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají yā dē nī nacani dē tūhun. De nī ncachī ndá dē nūū yā ndācá tiñu jā ní nsāhá dē. De nī jeca yā ndá dē cuāhān síin yā jíin dē iin

lugar nūū nduú nchivī, ñatin ñuū Betsaida.

¹¹De nī jinī ndá nchivī, de suni cuāhān ndá ji. De nī jetáhvī yā ji, de nī nacani yā tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

¹²De tá cuāñini, de nī nquenda ndihúxi ūū apóstol, de nī ncāhān dē jíin yā: Tají ní nchivī cuāhā yáhá ná quíhīn ji ndācá ñuū jíin ndācá rancho ñatin yáhá, de nducú ji nūū quendōo ji de cueen ji jā caji ji, chi nduú nā cuá íyó yáhá, ncachī ndá dē.

¹³De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá máá nú jā caji ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá, chi ūhūn-ni stāā jíin ūū-ni tiacá. De vísō tú quícuēen sá stāā caji ndihi nchivī cuāhā yáhá, de ni mā cūū, ncachī dē.

¹⁴Chi íyó tá ūhūn mil tēe. De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha: Cāhān ndá nú jíin nchivī jā ná cúndeē síin cincuenta cincuenta ji, ncachī yā.

¹⁵De súcuán nī nsāhá ndá dē, de nī jēcundeē ndihi nchivī.

¹⁶De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíin ndūū tiacá ñúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

¹⁷De ndivī ji nī nchajī, de nī ndahā chijin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxi ūū ticá.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸De iin quivī nī ncusíin Jesús, jíicān táhvī yā, de maá-ni ndá tēe

scuáha jíin yā íyó dē jíin yā. De nī jíicā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu ní cáchi ndá nchivī?

¹⁹De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cāhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cāhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cāhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun yā, de nī natecū dē, ncachī ndá dē.

²⁰Ñúcuán de nī jíicā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu ní cáchi ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios, ncachī dē.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹Ñúcuán de nī ndacu ñihin yā nūū ndá dē jā má cáchi dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

²²De nī ncāhān yā: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, squéne yichi dē nduhū. De cahni dē nduhū, de nūū únī quivī de natecū ni, ncachī yā.

²³Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndihi dē: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cási ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū ndācá quivī, de cuāha ji tūhun cundoho ji tūndóhó jā síqui ni, vísō ná cúu ji.

²⁴Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síqui nduhū, túsaa de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síqui nduhū, sochi cutecū ji níí cání.

²⁵¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndeē nchivī ñihin ji níí ñayiví, de tú quivī ji nūū tānū tāhvī ji?

²⁶Chi tú nā-ni nchivī cúcanoō ji jā síquī nduhū, Yāā ni nduu tēe, jíín síquī tūhun cáhān ni, suni sūcuán cucanoō ni jā síquī maá ji, quivī nenda ni. De quivī ñúcuán chi vii ndasí cuñáhnú ni, tá cúu nūū cúñáhnú Tatá ni, de suni cúñáhnú ndācá ángel ndoo yā sáhá yā.

²⁷De ndāā cáhān ni jíín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúú dē chi jondē cunī dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíín poder yā, ncachī yā.

Jā tucu ni nduu yā

(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)

²⁸Ñúcuán de tá únā quivī jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ní ncaa yā iin yucu, cuācācān táhvī yā. De Pedro jíín Jacobo jíín Juan cuāhān ndá dē jíín yā.

²⁹De juni jíicān táhvī yā, de tucu ni nduu yā, de sahma yā ni nduyaa ndasí, de jéndütē.

³⁰Ñúcuán de ni nquenda ūū tēe, nátúhún dē jíín yā, de cúu dē Moisés jíín Elías, tēe jā ní iyo janahán.

³¹De vii ndasí jéndütē ní tēe ñúcuán, de cáhān ndúú dē jíín yā síquī jā ní ncuñatin jā cuū yā Jerusalén.

³²De Pedro jíín ndúú cā tēe íyó jíín dē, jííhi ndasí dē māhná, sochi nduú ní nquixín dē. De ni jini ndá dē jā vii jéndütē maá yā jíín ndúú tēe íní jíín yā.

³³De tá ni ncujiyo-ni ndúú tēe ñúcuán nūū yā, de ni ncāhān Pedro jíín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De ná sáhá ndá sá ūni vehe ramádā, iin cuu maá ní, de incā cuu Moisés, de incā cuu Elías,

ncachī dē. De nduú sáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

³⁴De juni cáhān dē sūcuán, de ni nquiji iin vicō nūhún, de ni jasī-ni nūū ndá dē. De ni nchūhú ndá dē jā íyó dē chíjin vicō nūhún.

³⁵De nūū vicō ñúcuán ni ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe ni jā māni ndasí ni jíín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

³⁶De tá ni ncuu ni ncāhān tūhun ñúcuán, de mátúhún-ni cā Jesús íní yā nūū ndá dē. De nduú ní ncāhān cuiti cā ndá dē, de ndá quivī ñúcuán nduú ní ncáchī dē nūū ni iin jā sūcuán ni jini dē.

Jā ní nasáhá vāha yā iin sūchí nūhún tächī inī

(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)

³⁷De quivī téen ni nuu yā jíín ndá dē yucu. De cuāhā nchivī ni jētahān ji yā.

³⁸De māhñú nchivī cuāhā ni ncana jee iin tēe: Maestro, jíicān táhvī sá nūū ní jā cūndehé ní sēhe yíi sá, chi mátúhún ji-ni íyó nūū sá.

³⁹De maá-ni jā sáhá xēen tächī jíín ji, de cána cóhó ji sáhá, de jáhni yihí ji, de jée tíñū yuhú ji. De sndóho ji, de ūhvī ndasí siāā ji.

⁴⁰De ni ncāhān ndāhvī sá jíín ndá tēe scuáha jíín ní jā ná távā dē tächī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

⁴¹Ñúcuán de ni ncāhān Jesús: Nchivī nihin ndasí inī cúu ndá nú, chi nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quivī cundee ni jíín ndá nú jā cuandeé inī ni jíín nú? Cuáquēhen sēhe nú ná quíji ji, ncachī yā.

⁴²De juni vāji ji nūū yā, de nī jicó cáva ji nūū ñūhún nī nsáhá tächī, de nī jahnī yihí ji. De nī ncāhān xēen Jesús nūū tächī, de nī nasáhá vāha yā sūchí ñúcuán, de nī nasiáha yā ji nūū tatá ji.

⁴³De ndiviī nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji jā ñáhnú ndasí tiñu sáhá Yāā Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī ji ndéhé ji ndācá tiñu jā ní nsáhá Jesús, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

⁴⁴Chuhun vāha inī nū tūhun cáhān ni yáhá, de mā nāā inī nū, chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā quívi nī ndahá ndá tēe xēen.

⁴⁵Sochi nduú ní jícūhun inī ndá dē jā ní ncāhān yā, chi nduú ní ncúu cuiti jícūhun inī dē. De nī nchūhú ndá dē cātūhún dē yā síqui tūhun jā ní ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā

(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

⁴⁶Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī nquijéhé dē cáhān dē síqui ní iin dē cúñáhnú cā.

⁴⁷De nī jini Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē. De nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā ji xíin yā.

⁴⁸De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nā-ni nchivī tú jā síqui nduhū jétáhví ji sūchí lúli yáhá, de nduhū jétáhví ji. De nchivī jā jétáhví nduhū, suni jétáhví ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī. De nchivī núu cā mähñú ndá nú, suu ji cúñáhnú cā, ncachī yā.

Nchivī jāā nduú cáhān síqui yā, íñi jíin yā

(Mr. 9.38-40)

⁴⁹Ñúcuán de nī ncāhān Juan: Maestro, nī jini ndá sá iin tēe jā jíin síví ní táva dē tächī inī nchivī. De nī jasi ndá sá jā sáhá dē, chi nduú jáca dē jíin ó, ncachī dē.

⁵⁰De nī ncāhān Jesús jíin dē: Mā cásí nū jā sáhá dē, chi tēe jāā nduú cáhān contra síqui ó, íñi dē jíin ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nūū Jacobo jíin Juan

⁵¹De nī ncuñatin quívi jā quínohōn yā andiví, de nī jani téyíi inī yā jā quíhīn yā Jerusalén.

⁵²De nī ntají yā sava tēe nī jēcōsō nūú dē jíin tūhun jā vāji yā. De cuāhān ndá dē iin ñuū Samaria tácuca nducú dē nūū quendōo yā.

⁵³Sochi nchivī Samaria nduú ní jéhe ji vehe ndōo yā, chi nī jini ji jā jondē Jerusalén quíhīn yā.

⁵⁴De Jacobo jíin Juan, nduú tēe scuáha jíin yā, nī jini dē jā sūcuán cúu, de nī ncāhān dē jíin yā: Señor, á cūni ní jā ndacu ó tiñu jā quiji ñuhūn ichi andiví, de naā nchivī yáhá, tá cúu nūū ní nsáhá Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

⁵⁵Ñúcuán de nī ndicó cóto Jesús nūū nduú dē, de nī ncāhān yā nūū dē: Nduú jíni ndá nú nā nūū vāji tūhun cáhān nū.

⁵⁶Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, nduú vāji nī jā snāā ni nchivī, chi sa vāji nī jā scácu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jíin ndá dē inca ñuū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn ji yā

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷De juni jíca ndá dē jíin yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jíin yā: Señor, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quihīn ní, ncachī dē.

⁵⁸De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ndācá xúncuui chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāā nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn ni, ncachī yā.

⁵⁹De nī ncāhān yā jíin incā dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetu ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

⁶⁰De nī ncāhān Jesús jíin dē: Sndóo ndá ndīyi, ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāā nduú cándíja. De maá nú, chi quihīn nū nacani nú tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

⁶¹Ñūcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquīn sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quicāhān sá jíin nchivī vehe sá, ncachī dē.

⁶²De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tú nā-ni tēe quijéhé dē cuniquīn dē nduhū, de tú maá-ni jā nácani cuécá inī dē síqui ndācá jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñú jíin arado, de jíco cóto dē ndéhé dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūú tēe vāha cúu dē jā cuniquīn dē nduhū síqui tiñu tátúnī Yāā Dios, ncachī yā.

Jā ní ntají yā ūnī xico ūxī dē

10 De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá, de maá Jētohō ō nī nacāji yā ūnī xico ūxī cā dē. De nī

ntají yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūū dē nūū yā quihīn dē ndācá ñuū jíin ndācá lugar nūū ja ñatin quihīn maá yā.

²De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu ji tá cúu trigo jā tēhdē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe jā quehdē chi jacū dē-ni cúu. Túsaá de cācān táhvi ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāā Dios jā ná tétíñú yā cuāhā tēe quehdē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī.

³De cuáhán ndá nú, de ná cáchi tūhun nī nūū nū jā tetíñú nī ndá nú quihīn nū tá cúu ticāchí lúli māhñú yīhi.

⁴De mā cuísó nú ñunu, ni itīn xūhún, ni nijān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jíin ni iin nchivī.

⁵De nā-ni vehe quivi ndá nú, de xihna cā cāhān nū: Ná quíji tūhun ndeé tūhun sīi inī nūū ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

⁶De tú vehe ñūcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jīnū síqui ji. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jīnū síqui ji.

⁷De suni vehe ñūcuán cundeē nū, de cajī nū coho nú jā cuāha nchivī nūū nū. Chi síqui tiñu jā nácani nú tūhun nūū nchivī, de cánuú coto ji ndá nú. De mā cundeē nū quehén vehe, chi iin-ni vehe.

⁸De nā-ni ñuū quivi ndá nú, de tú cuetáhvi ji ndóhó, de cajī nū nā-ni cúu jā cuāha ji nūū nū.

⁹De nasáhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñūcuán. De cachī nū nūū ji: Ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāā Dios nūū ndá nú, cachī nū.

¹⁰De nā-ni ñuū quivi ndá nú, de tú mā cuetáhvi ji ndóhó, de quee nú inī calle ñūcuán de cāhān nū:

¹¹Jondē ticāchāā ñuū ndá nú yáhá já ní ntiin jēhē ni, ná scóyo ni já cúu seña já íyó cuāchi ndá nú jáá nduú ní jétáhví nú. De cunahán ndá nú já Yāa Dios ja ni ncuñatin yā já tatúni yā nūū nū nícu. Cachī ndá nú.

¹²De cáhān ni jíin ndá nú já quīvi juicio de xēen cā coo castigo síqui ñuū já sáhá súcuán nsūū cā já coo síqui ñuū Sodoma nūū ní nsáhá ndasí nchiví cuāchi.

Jā ní ncāhān yā nūū sava ñuū nihin iní

(Mt. 11.20-24)

¹³Nācā xēen cundoho ndá nú, nchiví ñuū Corazín. De nācā xēen cundoho ndá nú, nchiví ñuū Betsaida. Chi tú iní ñuū Tiro jíin ñuū Sidón ní nsáhá ní tiñu ñáhnú já ní nsáhá ní iní ñuū maá nú, de ñamā nacani iní nchiví ñuū ñúcuán já sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña já stéhēn já nácani iní ji síqui cuāchi ji, chi cuhun ji sahama túún de chihí ji yāā xīnī ji nícu.

¹⁴Túsaá de quīvi juicio de xēen cā coo castigo síqui ndá nú nsūū cā já coo síqui ñuū Tiro jíin ñuū Sidón.

¹⁵De ndá ndóhó nchiví ñuū Capernaum, ¿á jáni iní nū já cúñáhnú nú tá cúu iin já cāa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quīhin nū jondē lugar nūū íyó ndá áno ndiyi, ncachí yā.

¹⁶De ní ncāhān cā yā jíin ndá tēe já tají yā quīhin: Nchiví já tee sōho tūhun já cáhān ndá nú, suni tee sōho ji já cáhān maá ní. De nchiví já squéne yichí ndóhó, suni nduhū squéne yichí ji. De nchiví já squéne yichí nduhū, suni squéne yichí ji

Yāā já ní ntají nduhū vāji ní, ncachí yā.

Jā ní nenda ndá tēe já ní ntají yā

¹⁷De ní nenda ndihúni xico ūxi tēe ñúcuán, de cúsi iní ndá dē, de cáhān dē jíin Jesús: Señor, jondē ndá tāchí jétáhví ji nūū sá já jíin síví maá ní, ncachí ndá dē.

¹⁸De ní ncāhān yā jíin dē: Súcuán cúu, chi ní jiní ni já modo iin taja ní nincava Satanás ichi andiví, chi ní ncandēē ni ndihi poder.

¹⁹De mitan de ja ní jēhe ní poder nūū ndá nú já cuāñū nū síqui ndá cōō jíin tisuhmā, cúu já cundeé nú síqui ndācá fuerza maá já jíiní ūhví yóhó, de nduú nā cuá sáhá jíin nú.

²⁰Sochi mā cúsi iní ndá nú maá-ni já jétáhví ndá tāchí nūū nū, chi sa cusii cā iní nū já yósó síví nū jondē andiví, ncachí yā.

Jā ní ncusii iní Jesús

(Mt. 11.25-27; 13.16-17)

²¹De suni hora ñúcuán ní ncusii iní Jesús ní nsáhá Espíritu Santo, de ní ncāhān yā: Ná cútahví sá nūū ní Tatá, já cúu ní Jētohō andiví jíin ñayiví. Chi ní jasi ní ndācá tūhun ndíchí ní, já má cūnī nchiví ndíchí jíin nchiví tūha cuenta ñayiví yáhá. De ní stéhēn ní nūū ndá nchiví cúu tá cúu sūchí lúli. Chi súcuán ní jētahān iní ní Tatá, ncachí yā.

²²De ní ncāhān cā yā: Ndivii ní jēhe Tatá ní nūū ni. De nduú jíiní ndá nchiví ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāa Dios, chi maá-ni Tatá ní cúu já jíiní yā nduhū. De ní nduú jíiní nchiví nāsa Yāa cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu já jíiní. De íyó nchiví já cúni maá Sēhe stéhēn yā

nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji, ncachī yā.

²³Ñúcuán de nī ndéhé yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá máá dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī jā ndéhé tiñu ñáhnú jā ndéhé ndá máá nú.

²⁴Chi cáhān ni jíin nú jā cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin cuāhā ndá rey, nī ncuu inī dē cūndéhé dē jā ndéhé ndá máá nú, de nduú ní jíinī dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā níni ndá máá nú, de nduú ní jíinī dē, ncachī yā.

Tūhun tēe Samaria, tēe vāha inī

²⁵Ñúcuán de iin tēe stéhēn ley janahán, nī nacuiñī dē, de nī jēcāhān dē jíin Jesús jā coto túni dē yā. De nī jicā tūhún dē: Maestro, ¿nā cuá sáhá sá de nīhīn táhvi sá cutecū sá níí cání andiví? ncachī dē.

²⁶De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa yósō nūū tutū ley? ¿Nāsa cáhān jā cáhvi nú? ncachī yā.

²⁷De tēe ñúcuán nī ncāhān dē nāsa cáhān nūū tutū: Coó manī ndasí nú jíin maá Jētoho nū Yāā Dios, jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níí fuerza nū, jíin níí jāá ntúnī nū. De cundáhvi inī nū táhán nú tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nú, cáhvi tutū, ncachī dē.

²⁸De nī ncāhān yā jíin dē: Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu sáhá nú súcuán de nīhīn táhvi nū cutecū nū níí cání, ncachī yā.

²⁹De tēe ñúcuán cúnī dē jā quendōo ndāā dē nūū yā jíin tūhun jā ní jicā tūhún dē, de nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu ndá táhán sá? ncachī dē.

³⁰Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Iin tēe nī nquee dē Jerusalén, nī ncuun

dē cuāhān dē ñuū Jericó. De ichi nī nquenda ndá tēe cuíhná nūū dē, de nī ncandēē ndihi ndatíñú dē, de jondē sahma ñúhún dē. De nī ncani nāvāha ndá tēe ñúcuán dē, jondē jā ñatin cuū dē nícu. De nī sndóo ndá, de cuāhān ndá.

³¹De ichi ñúcuán nī nchāha iin sūtū cuāhān dē, de nī jíinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nsáhá jíyo dē-ni cuāhān dē.

³²De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátíñú inī templo, vāji dē ichi ñúcuán, de suni nī jíinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nchāha jíca dē-ni cuāhān dē.

³³De iin tēe nación Samaria, suni jíca dē ichi ñúcuán. De nī jíinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncundáhvi inī dē.

³⁴De nī nquenda dē nūū cáá tēe ñúcuán, de nī nchuhun dē aceite jíin vino nūū ní ntacuēhé, de nī juhni dē sahma nūū. De nī nchisó dē tēe ñúcuán síquī quití dē, de cuāhān dē jíin tēe ñúcuán iin mesón, de nī jito dē.

³⁵De quivī téen, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē ūū xúhún cāa, de nī jēhe dē nūū tēe xíí mesón, de nī ncāhān dē: Coto ní tēe yáhá, de tú cāxīn ní cā xúhún jíin dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachī dē.

³⁶¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Já ndinúni tēe ñúcuán, ¿ní iin dē nī nsáhá cuenta jā táhán dē cúu tēe jā ní nquenda jācuíhná nūū? ncachī yā jíin tēe stéhēn ley janahán.

³⁷De nī ncāhān dē: Tēe jā ní ncundáhvi inī tēe jā ní ntacuēhé, víso tēe ñuū jíca cúu dē, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuáhán túsaá, de suni súcuán

cundáhvi iní nū ndācá nchiví,
ncachí yā.

Jā ní iyo yā vehe Marta jíin María

³⁸Sá de nī nquehen tucu yā ichi
cuāhān yā, de nī jīnū yā iin űū lulí.
De iin űāhan nání Marta nī ncana
ña yā nī jēhēn yā vehe ña.

³⁹De Marta, íyó iin cūhū ña nání
María. De María nī jēcundeē ña
nūū jéhē Jesús, nīni ña ndācá tūhun
jā cāhān yā.

⁴⁰De Marta chi cútēnú ña jíin
cuāhā tiñu sáhá ña. De nī nquenda
ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor,
¿á nduú sáhá ní cuenta jā cūhū
sá nī sndóo ña sāán nūū tiñu? De
cāhān ní jíin ña ná chíndeé táhān
ña jíin sá, ncachí ña.

⁴¹De nī ncāhān Jesús jíin ña:
Marta, nācā ndíhvi ndasí iní nū jíin
cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nú maá
nú jíin.

⁴²De íyó iin-ni tiñu cánuú. De
María chi nī nacāji ña tiñu cánuú,
suu jā ndíhvi iní ña síqui tūhun Yāā
Dios, de mā cāndeē ō ña nūū tiñu
ñúcuán, ncachí yā.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvi dē

(Mt. 6.9-13; 7.7-11)

11 De iin quívi íyó Jesús iin
lugar, jícān táhvi yā. De
tá nī ncuu nī jícān táhvi yā, de iin
tēe scuáha jíin yā, nī ncāhān dē:
Señor, stéhēn ní nūū ndá sá nāsa
cācān táhvi sá, tá cúu nūū ní stéhēn
Juan nūū ndá tēe nī scuáha jíin dē,
ncachí dē.

²De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā
cācān táhvi ndá nú, de suha cāhān
nū:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví,

níní ná cóo yínúhún sá nūū ní,
chi Yāā iī cúu ní.

De űúhún iní sá jā űāmā ná
quíji quívi tatúní ní ní űayiví
yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān
iní maá ní,
tá cúu nūū íyó iní andiví, suni
súcuán ná cóo iní űayiví.

³Stāā jā tēcū ndá sá ndācá quívi,
cuāha ní nūū sá mitan.

⁴De cune cáhnú iní ní nūū cuāchi
jā sáhá ndá sá nūū ní,
tá cúu nūū nēe cáhnú iní ndá
sá nūū nchiví jā sáhá cuāchi
nūū sá.

De mā cuáha ní tūhun jā coto
túní tāchí sāán,
chi sa scācu ní sāán nūū ndācá
jāñēhén.

Cachí ndá nú, ncachí yā.

⁵De nī ncāhān cā yā: Tú ní iin nú
íyó iin amigo nū, de quíhīn nū vehe
dē sava űuú de cāhān nū jíin dē:
Amigo, tanúú nú űnī stāā nūū ní.

⁶Chi iin amigo ní jā jíca viaje, ní
nquenda dē vehe ní, de nduú nā cuá
névāha ní jā cuāha ní caji dē, cachí
nū.

⁷De cāhān tēe ndēē iní vehe: Mā
stāhān nū nduhū, chi ja ndásí viéhé
ní, de ja quíxīn ní jíin ndá sēhe ní,
de mā cúu nacōo ní jā taji ní nūū
nū, cachí dē.

⁸De cāhān ní jíin ndá nú, vísō mā
nácōo dē taji dē nūū nū síqui jā cúu
dē amigo nū, sochi síqui jā stāhān
ndasí nú dē, jā űúcuán nacōo dē taji
dē ndihí jā jíni űúhún nú.

⁹Túsaá de cāhān ní jíin ndá nú jā
suni súcuán cācān táhvi nū nūū Yāā
Dios, de taji yā nūū nū. De nducú
nú ndācá jā váha jā íyó nūū yā, de

nihin nū. De cācān táhvi nū jondē nihin nū, tá cúu nūū sáhá nchivī jā scáján vihé jondē nune quīvi ji.

¹⁰Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūū ji. De nchivī ndúcú, chi nihin ji. De nchivī cāhān, nune yā ichi jā nihin ji jā cúni ji.

¹¹¿De ní iin nú cúu tatá, de tú sēhe nú jícān ji stāā nūū nū, de á cuāha nú iin yūū nūū ji? De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji?

¹²De tú jícān ji iin ndīvī, ¿de á cuāha nú iin tīsumā nūū ji? Nduú cuitī jā sūcuán.

¹³Túsaá de ndá máá nú vísō nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī ndá nú cuāha nú jā váha nūū sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví jā má cuāha yā Espírītu Santo nūū nchivī jícān nūū yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān ndá dē jā sátīnú yā jín fuerza Satanás

(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)

¹⁴De távā yā iin tāchī inī iin tēe, jā ní ncuñfín dē nī nsāhá. De tá nī nquee tāchī, de nī nacahān tēe jā ní ncuñfín. De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhé ji.

¹⁵Sochi sava nchivī nī ncāhān ji: Jín fuerza Satanás jā cúñáhnú nūū ndá tāchī, de távā tēe yáhá ndá tāchī inī nchivī, ncachī ji.

¹⁶De sava cā ji cúni ji coto túnī ji yā, de nī jícān ji jā sáhá yā jā coo iin seña ichi andiví.

¹⁷De maá yā chi jínī yā jā sūcuán jāni inī ndá ji, de nī ncāhān yā: Ndācá nación jā sáhá sín maá de cánāá maá, túsaá de snāā jā íyó vāha maá. De tú nchivī iin vehe

sáhá sín maá de cánāá maá, de mā cúu cā cundeē cāhnú ji.

¹⁸De saá-ni Satanás, tú sáhá sín maá jín ndá táhān tāchī, ¿de nāsa cuiñi nihin jā tatúnī túsaá? Chi cāhān ndá nú jā jín fuerza Satanás távā ni ndá tāchī.

¹⁹De tú sūcuán cúu de ndá nchivī scuáha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza távā maá ji tāchī? Túsaá de ndá máá ji cachī ji jā ní stívī ndasí nú nī ncāhān nū jā távā ni tāchī jín fuerza Satanás.

²⁰De nduú chi jín fuerza Yāā Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de ja ndéē Yāā Dios māhñū ndá nú jā tátúnī yā.

²¹De tú iin tēe ndacuī jito dē vehe dē jín tūjī dē, túsaá de ni iin ndatínú dē mā ndóñuhún.

²²De tú quiji incā tēe ndacuī cā, de cundeē jín tēe nūcuán, túsaá de candeē tūjī dē jā jito dē vehe dē, de sáhá dē nāsa cúni maá dē jín ndatínú jā candeē dē. De tá nūū cúu tēe ndacuī cā nūcuán, sūcuán cúu maá ni nūū Satanás.

²³De nchivī jāá nduú íyó mānī jín nī, túsaá de jínī ūhvi ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vāji nūū ni.

Tāchī jā nástútú táhān ndívi inī nchivī

(Mt. 12.43-45)

²⁴Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú nūū natátú, de nduú níhīn, sá de jāni inī maá: Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī.

²⁵De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundoo.

²⁶Ñúcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhēn cā nsūú cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēen cā cundoho tēe ñúcuán jā sándihí nsūú cā jā xíhna ñúhún, ncachī yā.

Nacā ndetū nchivī níni tūhun yā

²⁷De juni cāhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íní mähñú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jíin yā: Nacā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxīn ña ní, ncachī ña.

²⁸De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī níni tūhun Yāa Dios de squíncuu ji, ncachī yā.

Jā ní jícān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

²⁹De nī ntācā cuāhā cā nchivī nūū Jesús, de nī nquijéhé yā cāhān yā: Nchivī tiempo mitan chi maá-ni jā sáhá nēhēn ji. De jícān ji iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú Yāa jā ní ntají Yāa Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

³⁰Chi tá cúu nūū ní jinī nchivī ñuū Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jíin Jonás, suni sucuán cuni nchivī tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jíin nduhū, Yāa nī nduu tēe, jā quétáhán jíin modo jā ní ndoho Jonás.

³¹De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jíin nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi síqui ji. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña ní nini ña ndá tūhun

ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāa íyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

³²De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jíin nchivī tiempo yáhá, quívi juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi síqui nchivī yáhá. Chi ndá máá ji nī nacani inī ji nī sndóo ji cuāchi ji quívi jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāa íyó yáhá, nsūú cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá síqui lámpara

(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³Tá nástíin nchivī iin lámpara, de nduú chíyuhū ji, ni nduú chíhi ji chíjin iin cajón. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácuca cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

³⁴De tinūú ndá nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tinūú nú íyó nijīn, de ní-ni yiqui cúñu nú cunijīn. Sochi tú nduú íyó nijīn tinūú nú, de ní-ni yiqui cúñu nú íyó neē.

³⁵De suni sucuán cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cāní nēhēn inī nū, tácuca mā cōo neē inī ánō nū.

³⁶Chi tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu váha, de nduú nā tiñu nēhēn sáhá nú, túsaá de luz yā cunijīn váha inī ánō nū, tá nūú cúu iin lámpara jā sáhá jā cúnijīn váha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷De tá nī ncuu nī ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo nī ncana dē yā

jā caji yā stāa vehe dē. De ni nquivi yā, de ni jēcundeē yā mesa jā caji yā stāa.

³⁸De tēe fariseo ni nsāhvi inī dē ndéhé dē jāā nduú squíncuu yā costumbre jā nandahá yā de caji yā stāa.

³⁹De ni ncāhān maá Jētoho ō jíin dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā náquete nú yātā vásō jíin cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi ínī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun nēhén.

⁴⁰Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jíinī nū jā Yāā jā ní nsāhá yiqui cúñu nú, suni ni nsāhá yā ánō nū?

⁴¹De jā jéhe ndá nú caridad nū nchivi ndāhví, de sāhá nú siqui jā cúndāhví ndija inī nū ji. De sūcuán de coo ndāā ánō nū.

⁴²De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúli, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú ūxi ūxi nuhni mínu jíin ruda jíin ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā úxi nū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuiti nū tiñu ndāā, ni nduú íyó māni nū jíin Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sāhá nú nícu, de suni mā sndóo nú jā sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

⁴³De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundeē nū nū silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga, de jétahān inī nū jā cāhān yíñúhún nchivi jíin nū nū yāhvi.

⁴⁴De nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stāhví-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavi ndiyi jāā nduú nijin, chi snāā nū ánō nchivi, de nduú jíinī ji jā sūcuán sáhá nú ji, ncachī yā.

⁴⁵De ni ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cāhān ní ndācá tūhun yáhá, de suni siqui ndá máá sá ni ncāhān ní, ncachī dē.

⁴⁶De ni ncāhān yā: Suni nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá ley jā ní ntavā maá nú jā víjín sáhá, de nduú cúndeē nchivi squíncuu ji. De ndá máá nú chi ni iin xīni ndāhá nū nduú scándā nū jā squíncuu nú.

⁴⁷Nācā xēen cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndiyi tatā nū, tēe ni nacani tūhun Yāā Dios janahán. De suni ndá tatā nū ni jahni ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸De jā sáhá nú sūcuán cúu jā quétáhán nú jíin ndá dē siqui tiñu jā ní nsāhá dē. Chi ndá máá dē ni jahni ndá tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namā siqui dē.

⁴⁹Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán ni ncāhān Yāā Dios iin tūhun ndíchi: Tají ni ndá tēe nacani tūhun ni jíin ndá tēe cúu apóstol quihīn dē nū ndá ji. De sava dē cahni ji, de sava cā dē cuni ūhvi ji, ncachī Yāā Dios.

⁵⁰De sūcuán de siqui nchivi tiempo yáhá ná cúndeē cuāchi jā ní jahni tatā ji ndá tēe ni nacani tūhun Yāā Dios, jondē tá ni jēcava ñayiví jíin jondē mitan,

⁵¹jondē Abel jíin jondē Zacarías, tēe jā ní jahni ndá dē sava māhñú altar jíin cuarto īi inī templo. Túsaá de cāhān ni jíin ndá nú jā siqui nchivi tiempo mitan cundeē ndācá cuāchi ñúcuán.

⁵²Nācā xēen cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jási nū ichi jā jícūhun inī nchivi tūhun yā. De ni ndá máá nú nduú cūni nū

jicūhun inī nū, de ni nduú jéhe nú tūhun jā jicūhun inī nchivī jā cūni, ncachī yā.

⁵³De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stēhēn ley janahán jíin ndá tēe fariseo, nī nquiti ndasí inī dē nī jinī dē yā. De nī nquijéhé dē stíchi dē yā siqui cuāhā cā tūhun.

⁵⁴De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stívī yā tūhun cāhān yā, tácuā nihin dē cuāchi siqui yā.

Siqui tūhun stáhvī jā cāhān ndá tēe fariseo

(Mt. 10.26-27)

12 De juni sūcuán cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji siqui jéhē táhán ji. De xihna cā nī nquijéhé yā cāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Coto má cándija ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhvī jā cāhān ndá dē. Chi jítē nuu nūū ndá nchivī tá cúu nūū sndáa levadura ñujan.

²Chi ndācá tūhun stáhvī mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihi natūu nijin de cunī nchivī.

³Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācá tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jíin nchivī, iin quivī de cunī vāha ji. De ndācá tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndási viéhé, iin quivī de cāhān jee nchivī yātā ndācá vehe.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Mt. 10.28-31)

⁴Cāhān ni jíin ndá nú, amigo: Mā cuyūhú nú nchivī jā cahni yiqui cúñū nú, chi tá nī jahni ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sáhá ji.

⁵De ná cáchi ni nūū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāā Dios jā tú sáhá yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stívī nú nūū yā.

⁶De ndācá saā chi nduú yāhvi ndéē tí, chi jondē ūhūn tí jā úū centavo. De ni iin tí nduú náā inī Yāā Dios jāá nduú jíto yā tí.

⁷De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xínī nū ja nī ncahvi yā. Túsaá de mā cuyūhú ndá nú, chi cánuu ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūū cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesucristo nūū incā nchivī

(Mt. 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸De cāhān ni jíin ndá nú jā ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saā-ni nduhū, Yāā ni nduu tēe, cuetúhún ni ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

⁹De ndācá nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni sūcuán mā cuetúhún ni ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

¹⁰De tú nā-ni nchivī cāhān ji siqui nduhū, Yāā ni nduu tēe, de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji siqui Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

¹¹De tú quisiáha ndá ji ndóhó ndācá vehe iī sinagoga nūū justicia jíin nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nácani ndasí inī nū nāsa scócóo nú tūhun jíin nāsa cāhān nū.

¹²Chi maá hora ñúcuán de Espíritu Santo stēhēn yā nūū nū nāsa cāhān nū, ncachī yā.

Siqui jā má cútóó ó ndatíñú cuicá

¹³Ñúcuán de iin tēe íní mähñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíin

Jesús: Maestro, cāhān ní jíin ñani sá jā ná táhvi sáva dē táhvi nduū sá, ncachī dē.

¹⁴De nī ncāhān yā jíin dē: Lílū, nduū ní jáni yā nduhū jā sáhá ndāā ni tiñu nú jā tahvi sáva nī táhvi nū, ncachī yā.

¹⁵De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuitī nū xūhún jíin ndá cā. Chi vísō cuāhā ndasí ndatíñú névāha iin tēe, de nsūū ñúcuán sáhá jā quendōo ndetū dē ñayiví yáhá, ncachī yā.

¹⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ji: Nī iyo iin tēe cuicá jā névāha ñuhun jā vāha ndasí cúu itū.

¹⁷De tēe cuicá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sáhá nī? Chi nduū cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē.

¹⁸De nī jani inī dē: Suha ná sáhá nī: Canī ni ndá yacā ni, de nasáhá nī jā nāhnú cā. De ñúcuán nataān ndihi nī niñi nī jíin ndācā ndatíñú nī.

¹⁹Ñúcuán de cani inī ni: Mitan de cuāhā ndasí névāha ó jā quenda cuāhā cuiyā. Ná nātātú ó, de cajī ō coho ó, de ná cúsi inī ō, nī jani inī dē.

²⁰Sochi nī ncāhān Yāā Dios jíin dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuāā mitan de cuū nū, de ndācā jā ní nchuvāha nú, ¿ní tēe cuu? Ncachī Yāā Dios jíin dē.

²¹De suni súcuán cundoho ndācā tēe jā sáhá cuicá dē maá dē, de nduū ndúcú dē jā quendōo ndetū dē nūū Yāā Dios, ncachī yā.

Yāā Dios jíto yā yóhó

(Mt. 6.25-34)

²²De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Túsaá de cāhān ni

jíin ndá nú: Mā nācani ndasí inī nū síquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū, ni síquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

²³Chi Yāā Dios nī nsáhá yā jā tēcū nū jíin yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jíin jā cuhun nú.

²⁴Cündēhé ndá nú nāsa tēcū ndá ticācá, de nduū jáquín tī, ni nduū nástútú tī, ni nduū nūū tavāha tī ni yacā tī. De vísō súcuán de maá Yāā Dios scájī yā tī. ¿De á nduū cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūū cā ndá quti ñúcuán?

²⁵¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiquí cā maá nú, vísō ná nācani ndasí inī nū?

²⁶De tú mā cūú sáhá nú iin tiñu lúli súcuán, ¿de nājēhē cúu jā nācani ndasí inī nū síquī jā cajī nū jā cuhun nú?

²⁷Cündēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduū sátíñú ni nduū quéhen. De cāhān ni jíin ndá nú jā juni rey Salomón, quiví jā ní ñuhun dē sahma vāha ndasí, de ni nduū ní ñuhun dē sahma vii súcuán tá cúu nūū íyó ndá itā.

²⁸De tú súcuán jéhe Yāā Dios sahma vii nūū itā yucú jā íyó nūū ñuhún mitan de teēn de cāyū nūū ñuhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduū cándíja nihin ndá nú jā jíto yā ndóhó?

²⁹Túsaá de mā nācani cuécá inī nū nāsa cajī nū nāsa coho nú.

³⁰Chi maá-ni síquī yáhá cúu jā ndíhvi inī nchiví ñayiví jáá nduū cándíja. Sochi ndá máá nú chi íyó Tatá nú andiví, de jíni yā jā jíni ñuhún nú ndācā yáhá.

³¹De sa cánuú cā jā cundiĥvī inī nū siquī tiñu jā ndácu Yāā Dios nūū nū. Nūcuán de sáhá yā jā nihīn nū ndācā yáhá.

Nāsa coo cuicá ó jondē andiví

(Mt. 6.19-21)

³²Mā cúyūhú ndá nū chi cúu nū tá cúu ticāchí nī. Chi vísō jacū ndá nū-ni cúu, de maá Tatá nū cúsiī inī yā jā quívi nū ñuū nūū tátúnī yā.

³³Xicó ndá nū jā névāha nū, de cuāha nū xūhún ñúcuán nūū nchivī ndāhvī. De súcuán de scáyā nū tāhvī nū jondē andiví nūū má cútúhú, tá cúu nūū távāha nū xūhún inī itin. Chi jondē andiví de mā nāā jā váha jā cunevāha nū. Chi ñúcuán mā quívi jācuīhná, ni mā cūú stívī tiquixīn.

³⁴Chi jondē nūū nihīn nū tāhvī váha nū, ñúcuán cúu nūū cundiĥvī inī nū siquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

³⁵Coo tūha ndá nū jā nenda Jētoĥō nū, de sáhá nū tá sáhá ndá mozo jā násuquíun ji lámpara ji.

³⁶Chi íyó tūha ji de ndétu ji jā nenda patrón ji jā cuāhān dē vico tándāhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ni ndá ji viéhé.

³⁷De nācā ndetū ndá mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā ndító ji. De ndāā cāhān ni jíin nū jā maá patrón sáhá tūha dē maá dē, de tenee dē ji nūū mesa jā canī dē cōhō ji.

³⁸De vísō cucuéé dē nenda dē jondē sava ñuú, á ja nī nchāha ñuú, de tú cunī dē jā súcuán ndító ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá ji túsáá.

³⁹De chuhun inī ndá nū jā cāhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívéhe, tú ní jíni dē nā hora quiĥi jācuīhná, de cundito dē, de mā cuāha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

⁴⁰De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nū, chi tú nduú, de maá hora jāā nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāā ni nduu tēe, ncachī yā jíin ndá dē.

Tūhun mozo vāha jíin mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

⁴¹Ñúcuán de Pedro nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿á jíin ndá máá sá-ni cāhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cāhān ní jíin ndiĥi cā nchivī? ncachī dē.

⁴²De nī ncāhān maá Jētoĥō ō: Cāhān ni jíin nā-ni nchivī jā cúu tá cúu mozo jā ndító xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē ji jā coto ji nchivī vehe dē, tácuā scájī ji maá hora.

⁴³De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón ji, de cunī dē jā súcuán squíncuu vāha ji.

⁴⁴De ndāā cāhān ni jíin ndá nū jā canī dē mozo ñúcuán jā coto ji ndiĥi ndatíñú dē.

⁴⁵Sochi tú jáni inī ji jā má nēndá ñamā patrón ji, de quijéhé ji canī ji ndá tēe jíin ñahan jā cúu táhān mozo ji, de cajī ji coho ji de jíni ji,

⁴⁶tú súcuán de nenda-ni patrón ji quívi jāā nduú ndétu ji jíin hora jāā nduú ná jáni inī ji. De sndóho ndasí dē ji, de chiĥi dē ji cundoho ji nūū yíhí ndá nchivī jāā nduú squíncuu.

⁴⁷De mozo jā jíni nāsa jétahān inī patrón ji, de tú nduú sātūha ji

de nduú squíncuu ji jā cúnī dē, de cundoho xēen ji jíin ntuxíi.

⁴⁸De mozo jāá nduú jíinī nāsa jétahān inī patrón ji, de tú sáhá ji tíñu jā cani dē ji ntuxíi, túsaá de jacū-ni cani dē ji. Chi ndá nchivī jā stéhēn cuāhā yā nūū ji, suni cuāhā nācān yā nūū ji. De ndá nchivī jā cuāhā cā tíñu nī ntee yā ji, suni cuāhā cā nācān yā nūū ji.

Jā síquī Jesús de cusín inī nchivī

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹Nī nquenda nī jā modo jā scuíquīn nī ñuhūn inī ñayiví, de suu cúu jā cusín inī nchivī jā síquī nduhū. De cúnī nī jā ñamā coo súcuán, tácuā quívi ndá nchivī ndahá Yāā Dios.

⁵⁰De íyó iin tündóhó jā cánuú cundoho nī, de cúcuécá ndasí inī ni chi jondē jíinu cundoho nī, sá de ndusíi inī ni.

⁵¹¿De á jáni inī ndá nú jā vāji nī jā cundeē mānī nchivī ñayiví? Cáhān ni jíin ndá nú jāá nduú, chi sa cusín inī nchivī jā síquī nduhū.

⁵²Chi jondē mitan de quijéhé jā ūhūn nchivī iin vehe cusín inī jí. De nenda ūnī síquī ūū, de ūū síquī ūnī.

⁵³Chi tatá cusín inī jíin sēhe yíi, de sēhe yíi jíin tatá, de naná jíin sēhe síhí, de sēhe síhí jíin naná, de naná chíso jíin sēhe jānú, de sēhe jānú jíin naná chíso, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā síquī seña andiví

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴De suni nī ncāhān yā jíin nchivī cuāhā: Tá jíinī ndá nú jā nénda vícō ichi nūū quée ncandii, de cāhān nū jā cuun sāvī, de súcuán cúu.

⁵⁵De tá vāji tāchī ichi sur, de cāhān nū jā nandii, de súcuán cúu.

⁵⁶Vāchi tēe stáhví-ni cúu ndá nú. Ja jícūhun inī nū nāsa stéhēn seña andiví jíin inī ñayiví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū jā sáhá nī ndācá tíñu ñáhnú tiempo yáhá?

**Jā cundihvi inī ō jā má cundeē
cuāchi síquī ō**

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tíñu ndāā jā sáhá nú?

⁵⁸De tú iin nchivī quīhīn ji jíin nú nūū justicia jā cāhān ji cuāchi síquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jíin ji ichi de cundihvi inī nū sáhá ndāā nū jíin ji. Chi tú nduú, de squívi ji ndóhó nūū juez, de juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

⁵⁹De ndāā cāhān ni jíin nú jā má quée cuiti nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuiti xūhún jā jíicān ndá dē, ncachī yā.

**Jā cánuú nacani inī ō jā
sndóo ó cuāchi ó**

13 De iin quívi ñúcuán nī nquenda jacū tēe, nī nacani dē tūhun nūū yā nāsa nī ndoho sava tēe Galilea. Chi tá jáhni ndá dē quiti jā sōcō dē, de nī nquenda-ni ndá mozo Pilato nī jahni tēe ñúcuán.

²De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú jā súcuán nī ndoho dē síquī jā ndasí cā nī iyo cuāchi dē nsuú cā ndá cā nchivī Galilea?

³Cāhān ni jíin ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tānū tāhvī nū

de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁴De xāhōn ūnī tēe jā ní jicó cáva torre Siloé síquī dē, de nī jīhī ndá dē, zá jáni inī nū jā ndasí cā nī nsāhá ndá dē cuāchi nsūú cā ndá cā nchivī Jerusalén?

⁵Cáhān ni jín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tātū tāhvī nū de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

Tūhun yátá ñutun higo

⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jā stéhēn yā tá cúu nchivī jāá nduú squíncuu tūhun ndácu Yāā Dios: Cúu ji tá cúu iin ñutun higo jā íñī nūū ñuhun iin tēe. De nī jēndēhé dē tú íyó jāvíxī xīnī, de nduú nā cuá íyó.

⁷De nī ncāhān dē jín mozo jā sátfíú nūū ñuhun dē: Mitan de ja íyó ūnī cuiyā jā quínducú nī jāvíxī xīnī ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaá de quehdē nū, chi vāchi sátféú nūū ñuhún, ncachī dē.

⁸De nī ncāhān mozo jín dē: Señor, sndóo ní ná cuíni iin cuiyā yáhá cā, de ná nástáyā sá jēhé de chuhun sá jēhen.

⁹De cūndēhé ó tú cuun jāvíxī incā cuiyā. De tú nduú, de tēhdē, ncachī mozo, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin ñahan quivī nátātú

¹⁰De iin quivī nátātú de stéhēn Jesús tūhun inī vehe īī sinagoga.

¹¹De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūnī cuiyā cúhū ña. Chi iin tāchi nī nsāhá jā jíca tíhī ña, de nduú cā cúu cuitī caca tuun ña.

¹²De nī jinī Jesús nūū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jín

ñā: Nánā, mitan de nduvāha ní jā cúhū ní, ncachī yā.

¹³De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī nūcuiñī tuun ña-ni, de nī nacuetáhvī ndasí ña nūū Yāā Dios.

¹⁴De tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nī nquítī inī dē nī jinī dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quivī nátātú. De nī ncāhān dē jín ndá nchivī: Iyó íñū-ni quivī sátfíú ó, de ndá quivī ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quivī nátātú chi mā cúú, ncachī dē.

¹⁵Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jín dē: Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. De quivī nátātú, zá nduú nándají ndá nú stiquí nū jín burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

¹⁶De ñahan yáhá jā cúu ña tata Abraham, chi modo jā ní nuhñī ña xāhōn ūnī cuiyā nī nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nūū cuēhé ña quivī nátātú? ncachī yā.

¹⁷De jā ní ncāhān yā sūcuán, de nī ncucanoō ndá tēe jā jinī ūhvī dē yā. De ndihi nchivī nī ncusi ndasí inī ji nī jinī ji ndá tíñū ñáhnú sáhá yā.

Tūhun yátá síquī niquin yuvā mostaza

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

¹⁸De nī ncāhān yā: Ná cāhān ni iin tūhun yátá tácuca cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúni Yāā Dios nūū.

¹⁹Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin yuvā mostaza jā ní jaquín iin tēe nūū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu iin ñutun cáhnú, de ndá saā chi sáhá tī tacā tī chíjin ndahá yúcu, ncachī yā.

Tūhun yátá siqui levadura

(Mt. 13.33)

²⁰De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū:

²¹Cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jíin ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsāhá, ncachī yā.

Siqui jā quívi ó viéhé tūū

(Mt. 7.13-14, 21-23)

²²De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndácá ñuū nāhnú jíin ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.

²³De iin nchivī nī jicā tūhún ji yā: Señor, ¿á jacū-ni nchivī cúu jā scácu Yāā Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin ndá ji:

²⁴Cundihvī inī ndá nú quívi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé tūū. De cāhān ni jíin ndá nú jā iin quívi de cuāhā nchivī nducú ji quívi ji, de mā cūú cā quívi ji.

²⁵De quívi ñúcuán chi sáhá nī tá cúu nūū sáhá iin tēe xívéhe, jā nacuíñī dē de nacasi dē viéhé. De tāvēhé cuiñī ndá nú, de scáján nú viéhé, de cāhān nū: Señor, nacune ní viéhé ná quívi ndá sá. De cāhān dē jíin nú: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chi nduú jíin ni ndóhó, cachī dē.

²⁶Ñúcuán de quijéhé ndá nú cāhān nū jíin dē: Nī nchaji ndá sá nī jihī sá jíin ní, de nūū yáhvī ñuū sá nī stéhēn ní tūhun, cachī nū.

²⁷De cāhān maá dē: Cāhān ni jíin ndá nú jāá nduú jíin ni ní jondé vāji nú. Cuijiyo ndá nú quihīn nū, chi nchivī jā sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.

²⁸De quívi ndá nú nūū cuacu nú de nacayihí nú ñii yúhú nú jā ndoho xēēn nū. De cunī nū nūū Abraham jíin Isaac jíin Jacob jíin ndácá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, íyó ndá dē ñuū nūū tátúnī Yāā Dios. De ndá ndóhó, vísō cúu nú tatā ndá dē, sochi quívi nú nūū ndoho nú.

²⁹Sochi cuāhā nchivī, vísō nduú cúu ji tatā ndá dē, de quiji ndá ji ichi nūū quénda ncandī jíin nūū quée ncandī, jíin ichi norte jíin ichi sur. De cundeē ji mesa jā cajī ji stāā ñuū nūū tátúnī Yāā Dios.

³⁰De sava nchivī jā mitan cúu ji jā sándihí, de ichi ñúcuán nduu ji nūū. De sava nchivī jā mitan cúu ji nūū, de ichi ñúcuán nduu ji jā sándihí, ncachī yā.

Jā ní ncuucéá inī yā nī ndéhé yā

Jerusalén

(Mt. 23.37-39)

³¹De maá quívi ñúcuán nī nquenda jacū tēe fariseo, de nī ncāhān dē jíin yā: Cuijiyo ní quihīn ní incā lado, chi cúnī Herodes cahni dē ní, ncachī ndá dē.

³²De nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nūū tēe stáhvī ñúcuán jāá ncháha ca quenda quívi cuū ni, chi mitan jíin teēn tavā ni tāchi inī nchivī, de nasāhá vāha nī nchivī. De quívi úni de jinu tiñu sáhá nī, cachī nū.

³³Chi cánuú jā caca nī quihīn ni mitan jíin teēn jíin isá, de jíin nī Jerusalén. Chi ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, nduú jíihī dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhni ji ndá dē.

³⁴Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhni nū ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, de cáni nú yūū xini ndá tēe jā

tájí Yāā Dios vāji nūū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī nī nastútú nī sēhe nú, tá cúu nūū sáhá iin nīhín jā nastútú tī sēhe tī chíjin nījin tī, sochi nduú ní ncúni ndá nú.

³⁵Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jíin ndá sēhe nú. Chi cāhān nī jíin nú jā jondē mitan de mā cūnī cuitī cā nū nūū nī, chi jondē quenda quivī jā cāhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ní nenda jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cūhū cuēhē cuiñu

14 De iin quivī nátātú nī jēhēn yā vehe iin tēe fariseo jā cúñáhnú, nī jēcaji yā stāā jíin dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhé yuhū dē yā tú stívī yā.

²De ñúcuán íyó iin tēe cūhū cuēhē cuiñu, íñí dē nūū yā.

³De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stēhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo: ¿A íyó ley jā nasāhá vāha nī nchivī cūhū quivī nátātú, á nduú? ncachī yā.

⁴Sochi nduú ní ncāhān cuitī ndá dē. De nī ntiin yā tēe cūhū, de nī nasāhá vāha yā dē, de nī ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

⁵De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stīquī nū nincava tī inī iin pozo, de á nduú ñamā natavā nū tī, vísō quivī nátātú cúu? ncachī yā.

⁶De nduú ní ncúu scócóo ndá dē nī iin tūhun nūū yā jā sūcuán nī ncāhān yā.

Tūhun sīquī nchivī jā jēhēn vico tándāhá

⁷De nī jinī Jesús jā ndá tēe jā ní ntaçā, náçaji dē silla yíñúhún

cā nūū mesa jā cundeē dē. De nī ncāhān yā tūhun yáhá jíin ndá dē:

⁸Tú cana iin tēe jā quíhín nū vico tándāhá, de mā cundeē nū lugar yíñúhún cā. Chi tú sūcuán de sanaā de ja nī ncana dē iin tēe cúñáhnú cā nsūū cā ndóhó.

⁹De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíin nú: Nacuiñī, chi jíñā cundeē tēe yáhá. Ñúcuán de cucanoō nū de quíhín nū jondē jā sándihí.

¹⁰Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándihí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíin nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nūū yíñúhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndéē jíin nú nūū mesa, cunī ji jā sáhá ñáhnú dē ndóhó.

¹¹Súcuán nī ncāhān nī tūhun yáhá tácuā cunī ndá nú jā ndāçá nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji sáhá Yāā Dios. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji sáhá yā, ncachī yā.

¹²De suni nī ncāhān yā jíin tēe jā ní ncana dē yā jā çaji yā stāā: Tú sáhá nú jā cusámá nchivī á jā cuxíní ji, de mā cāná nú ndá nchivī cúu amigo nū jíin ñani nū jíin táhán nú jíin ndá nchivī cuicá. Chi tú sūcuán de suni nacana ndá máá ji ndóhó, de sūcuán nanihín nū jā ní jēhe nú.

¹³Chi tá sáhá nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhví, nchivī cuhlu, nchivī cojo, nchivī cuāá.

¹⁴De sūcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cūū nacuāha ji nūū nū. De nīhín nū táhvī nū quivī jā natecū ndá nchivī ndāā, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxíní

¹⁵De iin tēe jā yáji stāā jíin yā, nī jinī dē tūhun yáhá, de nī ncāhān dē

jín yā: Nācā ndetū ndá tēe jā cajī stāā inī ñuū nūū tátúni Yāā Dios, ncachī dē.

¹⁶Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā jā cána Yāā Dios nchivī jā quívi jī inī ñuū nūū tátúni yā: Iin tēe nī nsāhá dē iin vico cáhnú jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

¹⁷De maá quívi jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quíji jī cuxíní jī: Nehēn ndá ní, chi ja íyó tūha ndihi, ncachī mozo.

¹⁸De ndihi nchivī nī ncāhān jī jā ná cúne cáhnú inī dē chi mā quíhīn jī. Iin tēe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quíndēhé nī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuéé nī, ncachī dē.

¹⁹De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quíhīn nī coto túnī nī tī, de ná cúne cáhnú inī dē chi mā cuéé nī, ncachī dē.

²⁰De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cūū cuéé nī, ncachī dē.

²¹De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nūū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nquítī inī patrón, de nī ncāhān dē jín mozo dē: Namā quíhīn nū ndá calle nāhnú jín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhví, nchivī cuhlu, nchivī cojo, jín nchivī cuāā, ná quíji ndá jī vico, ncachī dē.

²²De nī jēhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsāhá sá tá ncachī ní, de cúmanī cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

²³De nī ncāhān tucu patrón: Quíhīn tucu nú ndācá calle jín ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji jī, tácuva cuchitú vehe nī.

²⁴Chi cáhān nī jín nú jā nī iin nchivī jā ní ncana nī jā xíhna ñúhún, mā cuáha cuitī nī tūhun jā cuxíní jī vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquín ō Cristo

(Mt. 10.37-39)

²⁵De cuāhā ndasí nchivī níquín jī Jesús cuāhān jī jín yā, de nī ndicó coto yā, de nī ncāhān yā jín jī:

²⁶Tú nā-nī nchivī cūnī jī cuniquín jī nduhū jā scuáha nī jī, de tú mānī cā jī jín tatá jī, naná jī, ñaslíhī jī, sēhe jī, ñanī jī, cuāha jī, nsūū cā jín nduhū, de mā cūū cuu jī nchivī scuáha jín nī. De tú ndíhvī cā inī jī sīquī jā coo vāha maá jī nsūū cā jā cuniquín jī nduhū, de suni mā cūū tucu.

²⁷De nā-nī nchivī tú mā cuáha jī tūhun cundoho jī tūndóhó vísó jondē cuū jī sīquī jā cuniquín jī nduhū, de mā cūū cuu jī nchivī scuáha jín nī.

²⁸Chi tú ní iin nú cūnī nū caquín nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

²⁹Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimientó, de mā quēndá xūhún sínu nú, de ñúcuán de ndá nchivī chi sáhá catá jī nūū nū.

³⁰De cāhān jī: Tēe yáhá chi nī nquijéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī jī.

³¹De saá-nī tú iin rey quícanāá dē jín incā rey jā vají sīquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē dē nacani inī dē tú cundeé dē jín ūxī mil soldado jā canāá dē jín incā rey jā vají sīquī dē jín ōcō mil soldado?

³²Chi tú mā cúndéé dē, de juni jícá cā vāji incā rey, de taji dē sava tēe ndíso tínú já quíhín ndá dē cātūhún dē nā cuá cúní incā rey já cuāha dē, de jencuiñi-ni.

³³De ndá máá nú, suni sūcuán cánuú já xihna cā nacani iní nū de quehndē iní nū já sndóo nú ndihi já névāha nú, chi tú nduú de mā cúú cuu nú nchiví scuáha jíin nī.

Tūhun yátá sīquí ñií

(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

³⁴De nchiví cándíja cúu ji tá cúu ñií. Vāha íyó ñií, de tú ñií ná náā já úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

³⁵Nduú cā tíñu cuití cā, ni já chuhun nchiví nū itū, ni já nduu jēhen, chi sa cutē-ni nchiví. Ndá ndóhó já níni, tee sōho vāha nú, ncachí yā.

Tūhun yátá sīquí ticāchí já ní nsana

(Mt. 18.10-14)

15 De ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, ni nquenda dē nūū Jesús já cunini dē tūhun cáhān yā.

²De ndá tēe grupo fariseo jíin ndá tēe stēhēn ley janahán, ni ncāhān dē sīquí yā: Tēe yáhá chi jétáhví dē ndá tēe sáhá cuāchi de yáji dē jíin, ncachí dē.

³De ni ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíin ndá dē:

⁴¿Ní iin nú de tú névāha nú iin ciento ticāchí, de tú scuíta nú iin tí, de á nduú sndóo nú cūmí xico xāhōn cūmí cā tí yucu, de quinanducú nú quití já ní nsana jondē nanihín nū tí?

⁵De tá ní nanihín nū tí, de chisó nú tí nūū chíyō nū, de cusii iní nū.

⁶De tá nenda nú vehe nú de nastútú nú ndācá amigo nū jíin nchiví ndéé ñatin jíin nú, de cáhān nū jíin ji: Ná cúsií iní ō, chi ní nanihín ni ticāchí ní já ní nsana, cachí nū.

⁷De cáhān ni jíin ndá nú já suni sūcuán cúu jondē andiví. Chi cúsií cā iní yā jíin iin nchiví já íyó cuāchi de nácani iní ji já sndóo ji cuāchi ji, nsūū cā jíin cūmí xico xāhōn cūmí nchiví íyó ndāā jáá nduú cā cánuú nacani iní ji, ncachí yā.

Tūhun yátá sīquí ñahan já ní scuíta xūhún

⁸De tú iin ñahan névāha ña ūxí xūhún plata, de tú scuíta ña iin, ¿de á nduú scuíquín ña lámpara, de nastáá ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihín ña?

⁹De tá ní nanihín ña, de nastútú ña ndācá amiga ña jíin nchiví ndéé ñatin jíin ña, de cáhān ña jíin ji: Ná cúsií iní ō, chi ní nanihín ni xūhún já ní scuíta ní, cachí ña.

¹⁰De cáhān ni jíin ndá nú já suni sūcuán cúsií iní ndá ángel Yāā Dios sīquí iin nchiví já íyó cuāchi de nácani iní ji já sndóo ji cuāchi ji, ncachí yā.

Tūhun yátá sūchí já ní snāā cáhā xūhún

¹¹De ní ncāhān tucu yā: Iin tēe ní iyo ūū sēhe yíí dē.

¹²De tēe suchí cā ní ncāhān ji jíin tatá ji: Tatá, tahví sáva ní ndatíñú ní, de taji ní sava cuu tāhví sá, ncachí ji. De ní ntahví sáva dē tāhví ndúū ji.

¹³De ní ncuu jacū-ni quiví, de tēe suchí ñúcuán ní stútú ndihi ji

ndatíñú ji, de nī nquee ji cuāhān ji iin ñūū jicá. De ñúcuán nī snāā cāhá ji tāhvī ji chi nī jāxīn nāvāha ji.

¹⁴De tá nī ndihi nī jāxīn ji, de nī nquiji iin tāmā xēen inī ñūū ñúcuán, de nī nquijéhé cúmanī jā cajī ji.

¹⁵De cuānducú tíñú ji nūū iin tēe ñūū ñúcuán. De nī ntají dē ji cuāhān ji rancho dē jā coto ji quini dē.

¹⁶De cúnī ji cajī ji sōō ndūchí jā yáji quini tácuā ndahā chíjin ji. De ni iin nchivī nduú ná jéhe nūū ji.

¹⁷Ñúcuán de nī nacani inī ji, de nī ncāhān ji: Ndācá mozo jā sátíñú vehe tatá nī, íyó cuāhā stāā yáji ji. De nduhū jíhī ni sōco yáhá.

¹⁸Ná quínohōn ni nūū tatá nī, de cāhān ni jíin dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jíin nūū maá ní.

¹⁹Mitan de nsūū cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní. De cuāha ní tūhun cuu sá tá cúu iin mozo ní, cachī ni.

²⁰Sá de nī naquehen ji ichi cuānohōn ji nūū tatá ji. De cáta jíca cā vāji ji, de nī jinī tatá ji nūū ji, de nī ncundáhvī inī dē ji. De jínu dē cuātahān dē ji, de nī numi táhán dē jíin ji, de nī nchitū dē nūū ji.

²¹Ñúcuán de nī ncāhān ji jíin dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jíin nūū maá ní. Mitān de nsūū cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní, ncachī ji.

²²Sochi maá tatá ji nī ncāhān dē jíin ndá mozo dē: Cuáquēhen nú iin sahma váha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nijān jēhē ji.

²³De quícuēca nú becerro jā ní neñu, de cahni nū tī ná cajī ō, chi sáhá ó vico.

²⁴Chi sēhe yíi nī yáhá, modo ja nī jihī ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jíin ní ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachī dē. De nī nquijéhé ndá dē sáhá dē vico.

²⁵De sūchí ñáhnú cā, ndēē ji jondē rancho, de vāndiji ji, de nī nduñatin ji vehe. De nī jini ji jā tívi música de jíta jéhé nchivī.

²⁶De nī ncana ji iin mozo, de nī jíicā tūhún ji nā cuá cúu.

²⁷De nī ncachī mozo nūū ji: Nī nenda ñanī nū, de tatá nú nī jahni dē becerro jā ní neñu, chi nī nenda vāha ji nūū dē, ncachī mozo.

²⁸Ñúcuán de nī nquiti inī sūchí ñáhnú, de nduú ní ncúnī ji ndivi ji. De nī nquee tatá ji, de nī ncāhān ndāhvī dē jíin ji jā ná ndivi ji.

²⁹De nī ncāhān ji jíin tatá ji: Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de nduú cúnihin cuiti inī sá nūū ní. De nduú táji ní víso iin lítú nūū sá jā sáhá sá vico jā cajī sá jíin ndá amigo sá.

³⁰De nī nenda sēhe ní yáhá jā ní jāxīn cāhá ji xūhún ní jíin ndá ñahan ndiī. De nī jahni ní becerro jā ní neñu jā cajī ji, ncachī ji jíin tatá ji.

³¹Ñúcuán de nī ncāhān dē: Séhē, ndóhó chi níní ndēē nū jíin nī, de ndihi jā névāha nī chi suni cuenta maá nú cúu.

³²De mitān de íyó vāha jā sáhá ó vico de cusii inī ō. Chi ñanī nū yáhá, modo ja nī jihī ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jíin ō ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá mozo jā ní stáhvī dē
patrón dē

(Mt. 6.24)

16 De suni nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā: Iin tēe cuicá nī iyo iin mozo dē jā ndíso tíñú nū ndá cā mozo. De nī ncāhān ndá jín patrón jā mozo ñúcuán snāā cāhá ndatíñú dē.

²De nī ncana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní nihīn ni síquī nū? Nacuāha nú cuenta tiñu ndíso nú, chi mā cúndiso tíñú nú cā nū ndá mozo ni, ncachī dē.

³Ñúcuán de nī jani inī mozo: ¿Nāsa sáhá nī mitan? Chi patrón ni candeē dē tiñu ndíso nī. Chi nduú ndacuī ni jā quiete nī ñuhun, de jā cācān ni caridad chi cucanoō ni.

⁴Túsaá de jínī ni nāsa sáhá nī jín ndá nchivī jā jéen nū patrón ni, tácuā taji ji vehe cundeē ni tá quenda quīvī candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

⁵De nī ncana dē tá iin iin tēe jā ndíta nū patrón dē. De nī ncāhān dē jín iin: ¿Nāsa ndíta nú nū patrón ni?

⁶De nī ncachī tēe ñúcuán: Ciento barril aceite. De nī ncāhān mozo: Yáhá ná táji nī vale nū, de ñamā cundeē nū sáhá nú incā vale jā ūū xico ūxī-ni, ncachī dē.

⁷Ñúcuán de nī ncāhān dē jín incā tēe: ¿De ndóhó, nāsa ndíta nú? De nī ncāhān tēe ñúcuán: Ciento cajón trigo, ncachī dē. De nī ncāhān dē jín: Yáhá ná táji nī vale nū, de sáhá nú incā vale jā cūmī xico-ni, ncachī dē.

⁸Sá de nī ncāhān maá patrón jā ndíchí ndasí nī nsáhá tēe nēhén

ñúcuán jín nchivī jā ndíta nū patrón dē, tácuā cuāha ji vehe cundeē dē. De cāhān ni jín ndá nú jā nchivī ñayivī yáhá, ndito cā sáhá ji jā quendō vāha ji nū táhān ji, nsū cā ndá nchivī jā cándíja Yāā Dios.

⁹Túsaá de cāhān ni jín ndá nú jā ndíchí cā sáhá nú nsū cā jā ní nsáhá mozo ndíchí ñúcuán. Chi inī ñayivī yáhá nū íyo cuāchi, sáhá ndá nú tiñu vāha jín xūhún nú, chi cuāha nú nū nchivī ndāhvī, tácuā vísō tú ndihi xūhún nú ñayivī yáhá, de quīvī nú andivī nū coo vehe nú ní cání.

¹⁰Nchivī jā squíncuu vāha jín iin tiñu lúlí-ni, suni squíncuu vāha ji jín tiñu cáhnú. De nchivī jā stáhvī jín iin tiñu lúlí-ni, suni stáhvī ji jín tiñu cáhnú.

¹¹Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jín xūhún jā íyo ñayivī yáhá nū íyo cuāchi, de mā cuāha yā jā vāha jā cuu nú ní cání andivī.

¹²De tú nduú squíncuu vāha nú jín ndatíñú jā ní jēhe núú yā nū nū ñayivī yáhá, de mā cuāha yā tāhvī jā cuu nú ní cání.

¹³Ni iin mozo mā cūú satíñú dē nū ūū patrón. Chi quiti inī dē nū iin de coo manī dē jín incā, á squíncuu vāha dē nū iin de sáhá jēhe inī dē nū incā. De suni sūcuán mā cūú satíñú nú nū Yāā Dios de tú maá-ni síquī xūhún ndíhvī inī nū, ncachī yā.

¹⁴De ndá tēe fariseo nī nsáhá catá dē nū yā jā ní jini dē ndācá tūhun cāhān yā, chi tēe cútóó xūhún cúu ndá dē.

¹⁵De nī ncāhān yā jín dē: Ndá maá nú chi sáhá nú jā tēe ndāa cúu

nú nū nchivī. Sochi Yāā Dios chi jíni yā nāsa cáá ánō ndá nú. Chi tiñu jā jáni inī nchivī jā tiñu ñáhnú cúu, de nū Yāā Dios chi tiñu néhén cúu.

**Siqui ley Yāā Dios jíin
siqui jā tátúni yā**

¹⁶Jondē ncháha ca quiji Juan tēe scuénduté, de nī iyo ley jā ní jēhe Yāā Dios nū Moisés, de suni nī stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun yā. Ñúcuán de tá nī nquiji Juan, de nī nquijéhé jíte nuu tūhun vāha nāsa tátúni Yāā Dios. De ndá nchivī chi ndúcú ndéé ji quívi ji ndahá yā.

¹⁷De víjin cā cúu jā naā iin letra nū tutū ley yā nsūú cā jā naā andiví jíin ñayiví, chi quee ndaā ndihi tūhun jā cáhān.

**Tūhun jā má sndóo táhán tēe jíin
ñahan**

(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

¹⁸De tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaa de cásiquí ndéé dē ña. De tú iin tēe nacueca ñahan jā ní ndusíin, suni cásiquí ndéé dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēe cuicá jíin Lázaro

¹⁹De nī ncāhān cā yā: Nī iyo iin tēe cuicá, nī ñūhun dē sahma fino ndasí. De ndiquiví nī iyo vāha ndasí jā ní nchajī dē.

²⁰De suni nī iyo iin tēe ndáhví, nání dē Lázaro, de ndéé dē viéhé tēe cuicá ñúcuán, de níí dē nī nquene ndihyi.

²¹De cúní dē jā ndahā chijin dē jíin pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tēe cuicá. De quénda ndá tinā de náyuu tí nū ndíhyi dē.

²²De nī jíhi tēe ndáhví ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jíin ánō dē jondē andiví nū íyó Abraham. De suni nī jíhi tēe cuicá, de nī jiquiyuhū dē.

²³De tēe cuicá ñúcuán ndóho ndasí dē íyó dē lugar nū íyó ánō ndá ndiyi jáá nduú ní ncándíja. De nī nūcūndéhé dē, de jondē jíicá nī jiní dē nū Abraham, de ndéé iin ncáá Lázaro jíin dē.

²⁴Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhví iní ní sáan, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndáhá dē nū nduté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chi xēen ndóho sá nū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.

²⁵De nī ncāhān Abraham jíin dē: Lílū, nūcūhun iní nū jā ní nihīn nū ndācá jā váha tá nī ntecū nū, de Lázaro chi sa tūndóhó nī nihīn dē. De mitan de ja nī ndundeé iní dē yáhá, de ndóhó chi ndóho nú jíñā.

²⁶De suni íyó iin jā cūnú ndasí íyó mähñú ó jíin ndá nú. De nchiví íyó yáhá, vísō cúní ji jā yāha ji cuēē ji nū nū, de mā cūú. De suni mā cūú yāha ndá máá nú quiji nú yáhá. Ncachī Abraham.

²⁷Ñúcuán de nī ncāhān tēe cuicá: Túsaa de cáhān ndáhví sá jíin ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quíhīn dē vehe tatá sá.

²⁸Chi íyó ūhūn cā ñani sá, de ná quícachī dē nū ndá ji jā ná nacani iní ji de sndóo ji cuāchi ji, tácuā mā quívi ndá ji nū ndóho sá yáhá, ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān Abraham jíin dē: Ja névāha ji tutū jā ní ntee Moisés jíin ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Ñúcuán ná chúhun iní ji, ncachī Abraham.

³⁰De nī ncāhān tucu tēe cuíca: Nduú, tatá Abraham, chí tú iin nchiví ja nī jīhī quīhīn nūú ndá ji, ñūcuán de nacani iní ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachí dē.

³¹De nī ncāhān Abraham jíin dē: Tú mā chūhún iní ji tūhun jā ní nacani Moisés jíin ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándíja cuití ji tú natecū iin ndíyi quīhīn nūú ji, ncachí dē, ncachí yā.

Xēen coo síquī nchiví jā squívi táhán nūú cuāchi

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

17 De nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Maá-ni íyó jā ndúcú squívi nchiví nūú cuāchi. De nācā xēen cundoho nchiví jā squívi táhán nūú cuāchi.

²Vāha cā de tú ní núhni iin yósó cáhnú sūcūn ji, de quēe ji chíjin ndute mar, nsūú cā jā squívi ji iin sūchí lúlí yáhá nūú cuāchi.

³Coto má sáhá ndá nú sūcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi síquī nū, de cāhān nū nūú dē. De tú nacani iní dē, de cune cáhnú iní nū nūú dē.

⁴De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi síquī nū jā iin quívi, de tú ūjā vuelta nácani iní dē de cāhān dē jíin nú jā cune cáhnú iní nū chí mā sáhá cā dē, cáchi dē, de cánuú cune cáhnú iní nū nūú dē, ncachí yā.

Jā cúñáhnú ndasí tūhun cándíja

⁵De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jíin Jētoho ō: Sáhá ní jā ná cándíja nihin cā ndá sá jā sáhá Yāā Dios jā jícān sá nūú yā, ncachí dē.

⁶De nī ncāhān Jētoho ō jíin ndá dē: Tú cándíja ndá nú vísō iin lulí-ni, tá cúu iin niquin yuvā mostaza jā lulí-ni, de cuu cachí nū jā tiūhndú yáhá ná quēe de nūcūhun jondē nūú mar, de coo tá cúu nūú cáchi nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūú yā

⁷Tú ní iin nú íyó mozo jā jítu dē á jā scáji dē ndá quiti nú, de tá nenda dē vehe nú jā ní jēhēn dē yucu, de nduú cāhān nū jíin dē jā cundeē dē caji dē stāā.

⁸Chi sa cāhān nū: Sáhá nú ndeyu cuxíní nī, de caní nú cōhō ni. De tá nī ncuu nī nchaji ni nī jīhi nī, sá de caji maá nú coho nú, cáchi ndá nú.

⁹De cáchi ndá nú jāá nduú cánuú nacuetáhví nú nūú mozo tá nī nsáhá dē tíñu jā ní ndacu nú, chí jā cánuú sáhá dē cúu.

¹⁰De saá-ni ndá máá nú, cúu nú mozo Yāā Dios. De tú nī squíncuu nú ndácá tíñu jā ní ndacu yā nūú nū, de cachí nū: Nduú cánuú nacuetáhví yā nūú ni, chí sūcuán cánuú jā squíncuu nī, cachí nū, ncachí yā.

Jā ní nasáhá vāha yā ūxi tēe ndóho cuēhē stéhyū

¹¹De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de nī nchāha yā cuāhān yā māhñú región Samaria jíin Galilea.

¹²De nī jīnū yā iin ñuú, de ūxi tēe ndóho cuēhē stéhyū nī nquenda dē, de jícá nī jencuñí dē.

¹³De nī ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhví iní ní ndá sāán, ncachí dē.

¹⁴De tá nī jinī Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de stéhēn nū maá nú nūū ndá sūtū jā ní nduvāha nú, ncachī yā. De juni cuāhān ndá dē de nī nduvāha dē-ni.

¹⁵Ñúcuán de iin dē nī ndicó cóo dē nūū Jesús, de nácana jee dē, nácuetáhvī dē nūū Yāā Dios jā ní nduvāha dē.

¹⁶De nī jēcuīñī jítī dē nūū yā, de nī ntuu dē nūū dē nūū ññhún, de nī nacuetáhvī dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.

¹⁷De nī ncāhān Jesús: ¿A nsūú ndihúxī dē nī nduvāha? De iin cā dē, ¿nūcu nduu ní ndicó dē jā nacuetáhvī dē?

¹⁸¿A mátúhún-ni tēe ñnū jīcá yáhá cúu jā ní ndicó jā nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios?

¹⁹De nī ncāhān yā jíin dē: Nacuiñī de quīnohōn nū. Chi nī ncanđija nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Nāsa coo quīvī tá nenda yā jā tatúni yā

(Mt. 24.23-28, 36-41)

²⁰De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún dē Jesús nā quīvī quijéhé jā tatúni Yāā Dios inī ñayiví. De nī ncāhān yā jíin dē: Mā quijí nijin jā tatúni Yāā Dios.

²¹Nī mā cúu cachī nchivī: Cūndēhé chi yáhá ndéē yā jā tátúni yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. Chi ja tátúni Yāā Dios mähñū ndá nú, ncachī yā.

²²Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí inī nū cūndēhé nú nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, de mā cūnī ndá nú.

²³De cāhān nchivī jíin nú: Yáhá ndéē yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, ni mā cúniquin nū ji.

²⁴Chi tá cúu nūū sáhá taja jā jéndütē iin lado andiví de nátūu jondē incā lado, de suni súcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cuni.

²⁵Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēen ni, de nchivī íyó mitan chi squéne yichī ji nduhū.

²⁶De tá cúu nūū ní ncuu ndá quīvī jā ní íyo Noé, suni súcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

²⁷Chi quīvī ñúcuán nī nchaji ndá ji, nī jihī ji, nī ntandāhá ji, nī jēhe ji sēhe síhī ji jā tandāhá, jondē nī nquenda quīvī jā ní nquīvī Noé inī barco cāhñú jā nání arca. De nī ncuun sāvī xēen, de nī ndaa ndute de nī jihī ji.

²⁸De suni súcuán nī ncuu quīvī tá nī íyo Lot. Nī nchaji ji, nī jihī ji, nī jeen ji, nī yícó ji, nī jaquín ji itū, nī nsāhá ji vehe.

²⁹De quīvī jā ní nquee Lot inī ñnū Sodomā cuāhān dē, de nī ncuun ññhún jíin azufre ichi andiví, de nī snāā ndihi nchivī.

³⁰De suni súcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

³¹De quīvī ñúcuán de nchivī ndéē yātā vēhé, de ndatíñū ji ññhún inī vehe, cāhān ni jíin ji jā má ndívi ji naquehen ji, chi cánuú cunu ñamā ji jā cācu ji. De saá-ni nchivī satíñū nūū itū, mā quínohōn ji vehe ji jā naquehen ji ndatíñū ji.

³²De nūcūhun inī nū nāsa nī ndoho ñasíhī Lot jā ní jihī ña.

³³De tú ní nchivī cúni ji cācu ji nūū tūndóhó jā quijī nūū ji jā síquī

nduhū, túsaá de tǎnū tǎhvī ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúū ji jā síquī nduhū, túsaá de cutecū ji ní cání.

³⁴De cáhān ni jíín ndá nú jā quīvī nenda nī de cūsūn ūū tēe nūū iin jīto jacuáā, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

³⁵De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

³⁶De ūū tēe satíñū dē nūū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachī yā.

³⁷De jā ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní cúu nūū coo súcuán ndácá jā ní ncāhān ní? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Tá cúu nūū cútútú ndá tiōcō ní-ni cúu nūū cáá quti jā ní jīhī, suni súcuán coo ndácá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

Tūhun yátá síquī juez jíín ñahan viuda

18 De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ndá dē jā cánuú jā níní cācān táhvī dē, de mā nūū inī dē jíín.

²De nī ncāhān yā: Nī iyo iin juez inī iin ñūū. De nī nduú yúhú dē Yāā Dios, de nī nduú sáhá dē cuenta ni iin nchivī.

³De suni ñūū ñúcuán íyó iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī. De jéhēn jéhēn ña nūū dē, jícān ña jā ná sáhá ndāā dē síquī iin nchivī jā jíín ūhvī ji ña.

⁴De cuāhā quīvī nduú ní ncúnī dē sáhá ndāā dē, sá de nī jani inī dē: Vísō nduú yúhú nī Yāā Dios ni nduú sáhá nī cuenta ni iin nchivī,

⁵sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de jā ñúcuán ná sáhá ndāā ni síquī nchivī jā jíín ūhvī ji ña. Chi tú nduú de mā cúndéé cā inī ni sáhá ña jā quíji quíji ña, ncachī dē, ncachī maá Jētohō ō.

⁶De nī ncāhān cā yā: Súcuán cúu jā ní ncāhān juez, tēe jāá nduú íyó ndāā.

⁷De Yāā Dios chi nsūú súcuán sáhá yā, chi sáhá ndāā yā síquī tiñū nchivī jā ní nacāji yā jā nduú ñuú cáhān ndáhvī ji jíín yā. Chi scácu yā ji nūū ndácá jā jíín ūhvī nūū ji. ¿De á cuéé scácu yā ji, á naá cúu?

⁸Cáhān ni jíín ndá nú jā ñamā. De quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿de á nīhīn cā ni nchivī cándíja nīhīn inī ñayivī? ncachī yā.

Tūhun yátá síquī tēe fariseo jíín tēe stútú xūhún renta

⁹De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíín jacū nchivī jā jáni inī ji jā nchivī ndāā cúu ji, de jáni inī ji jā sava cā nchivī nduú íyó ndāā:

¹⁰Iin tēe fariseo cuāhān dē templo jā cācān táhvī dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē jā cācān táhvī dē templo.

¹¹De íñī tēe fariseo, de nī jicān táhvī dē tūhun yáhá: Tátā Yāā Dios, ná cútahvī sá nūū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nūū cúu sava cā tēe, tēe cuíhná, tēe nēhén, tēe cásíquí ndéé tāhán cúu ndá dē. De nī nduú cúu sá tá cúu nūū cúu tēe stútú xūhún renta ñúcuán jā scāa cā dē jícān dē nūū nchivī.

¹²De ūū vuelta jā semana íyó nditē inī sá nūū ní, de suni jéhe sá nūū ní iin iin síquī ndácá jā úxi ndatíñū jā níhīn sá, ncachī dē.

¹³Sochi tēe stútú xuhún renta, nī jēcuiñi jicá dē nūu templo, de ni nduú ní ncúndéé iní dē jā nane nuú dē, chi sa nī ncani dē ndahá dē ndica dē jā cúcuécá iní dē. De nī ncāhān dē: Tátā Yāā Dios, cundáhvī iní ní sáán, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

¹⁴De cáhān ni jíin ndá nú jā tēe stútú xuhún renta, nī nee cáhnú iní yā nūu cuāchi dē, de cuānohōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chi nduú. Chi nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní jicān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

¹⁵De nī nquenda ndá nchivī jíin ndá sūchí lúli nūu Jesús, jā tee yā ndahá yā xīni ji. De tá nī jini ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē nūu nchivī jā vají jíin ndá ji.

¹⁶De nī ncana Jesús ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jíin nūu ni, de mā cási ndá nú jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo iní ji jā cani iní ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūu ji.

¹⁷De ndāā cáhān ni jíin ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvī ji jā tatúni Yāā Dios nūu ji, tá cúu nūu jétáhvī iin sūchí lúli, de mā quívi cuiti ji ndahá yā, ncachī yā.

Tūhun tēe cuicá

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

¹⁸De iin tēe cúñáhnú nī jicā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de ñihín táhvī sá cutecū sá ní cání andiví? ncachī dē.

¹⁹De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jáni iní nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jíin nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

²⁰Ja jíini nū ndá tūhun jā ní ndacu yā: Mā cásiquí ndéē tāhán nú. Mā cáhni nū ndíyi. Mā sácuihná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Cuetáhvī nú nūu tatá nú nūu naná nú, ncachī yā.

²¹De nī ncāhān dē: Ndácá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, ncachī dē.

²²De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíin dē: Iin-ni cā tiñu cúmani sáhá nú túsaá. Xicó ndihi jā névāha nú, de cuāha nú nūu nchivī ndáhvī. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nūu nū. Ñúcuán de quíji nú cuniquin nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

²³De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí iní dē, chi cuicá ndasí dē.

²⁴De nī jini Jesús jā ní ncucuécá ndasí iní dē, de nī ncāhān yā: Nchivī cuicá chi ūhvi ndasí quívi ji ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūu ji.

²⁵Ñamā cā yāha iin camello yavi yitícu nsūu cā jā quívi iin nchivī cuicá iní ndahá Yāā Dios jā tatúni yā nūu ji, ncachī yā.

²⁶De ndá tēe jā ní jini tūhun yáhá, nī ncāhān dē: ¿De ní nchiví cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

²⁷De nī ncāhān yā: Nchiví chi mā cúu squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi cuu sáhá yā, ncachī yā.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, de ndá sáán chi nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquin sá níhín, ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo ji vehe, á tatá, á naná, á ñani, á ñasíhí, á sēhe, jā síquī jā scáca ji tūhun jā tátúni Yāā Dios nūū nchivī,

³⁰túsaá de nanihin cuāhā cā ji ini ñayiví yáhá, de tiempo jā quiiji de cutecū ji níi cání, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

³¹De nī ncana síin yā ndihúxi ūū tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitan de ja cuāhān ō Jerusalén. De ñúcuán quee ndāā ndihi tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāā nī nduu tēe, tá cúu nūū ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

³²Chi nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúni jā ndēe Jerusalén. De sáhá catá ndá dē nūū ni, de sáhá nāvāha dē nduhū, de tiví síí dē nūū ni.

³³De cani dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū. Sochi nūū únī quiví de natecū ni, ncachī yā.

³⁴De nduú ní jícūhun cuiti inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chi tūhun vjín cúu, de nduú ní ncúu jicūhun inī dē jā cāhān yā.

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe cuáá ñuū Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

³⁵De nī ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáá ndēe dē yuhú íchí, jicān dē caridad.

³⁶De nī jini dē jā yáha cuāhā nchivī cuāhān ji, de nī jicā tūhún dē nā cuá cúu jā cuāhān ndá ji.

³⁷De nī ncāhān ndá ji jíin dē jā Jesús, tēe ñuū Nazaret, yáha yā cuāhān yā.

³⁸Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sáán, ncachī dē.

³⁹De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū, nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásí dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sáán vii, ncachī dē.

⁴⁰De nī jencuiñi Jesús, de nī ncachī yā jā ná quiiji nchivī jíin dē. De tá nī nquenda dē, de nī jicā tūhún yā dē:

⁴¹¿Nā cuá cúní nū jā sáhá nī ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jā ná ndúnijin tinūú sá cúní sá, Señor, ncachī dē.

⁴²De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ná ndúnijin tinūú nú túsaá. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

⁴³De nī ndunijin-ni tinūú dē, de nī jēcuniquin dē yā, de nácuatáhví dē nūū Yāā Dios. De ndihi nchivī jā ní jinī, suni nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Zaqueo

19 De nī nquiví Jesús inī ñuū Jericó, de nī nchāha yā-ni cuāhān yā.

²De ñúcuán íyó iin tēe cuíca, nání dē Zaqueo, de cúñáhnú dē nūū ndá tēe stútú xūhún renta.

³De cúní dē cūndéhé dē ní iin cúu Jesús. Sochi nduú ní ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasi ji nūū yā, de liquí dē-ni.

⁴De jínu dē nī jēcōsō nūū dē. De nī ncaa dē xīnī iin tiūhndú tácuā cunī dē nūū yā, chi ñúcuán yāha yā quihin yā.

⁵De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī núcündehé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, ñamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

⁶Ñúcuán de ñamā-ni nī nuu dē, de nī ncusiī ndasí inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jíín yā vehe dē.

⁷De nī jinī ndá nchivī jā sūcuán nī ncuu, de nī ncāhān jī sīquī yā jā cuāhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhá cuāchi.

⁸Ñúcuán de nī nūcuñī Zaqueo, de nī ncāhān dē jíín maá Jētohō ō: Señor, mitan de ndihi ndatíñú jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndāhvī, de tú nī scāa cā sá nī jīcān sá xūhún nūū nchivī, de nacuāha sá cūmī jā sūcuán nūū jī, ncachī dē.

⁹De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhá ja nī ncācu iin tēe jā má tánū tāhvī dē, chi nī ncardíja dē tá cúu nūū ní ncardíja tatā dē Abraham.

¹⁰Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī nānducú nī nchivī jā ní ntānū tāhvī, de scācu nī jī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxī mozo jíín xūhún

¹¹De nūū ndá nchivī jā ní jinī ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā nāsa coo quivī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá jī jā mitan ñūhún quijéhé jā tatúni yā sáhá Yāā Dios.

¹²De nī ncāhān yā: Iin tēe cūñáhnú nī jēhēn jīcá dē incā nación, tácu nihin tiñú dē jā cuu dē rey, de nenda dē jā tatúni dē.

¹³De jondē ncháha ca quihīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de

nūū iin iin jī nī jēhe dē iin xūhún jā ndéē yāhvi ndasí. De nī ncāhān dē jíín jī: Satíñú ndá nú tácu nducuahā xūhún yáhá juni quihīn ní de nenda nī, ncachī dē.

¹⁴De ndá nchivī nación dē, quítī inī jī jíín jī dē, de nī ntají jī sava tēe ndíso tíñú, cuāhān yātā dē jā cāhān: Nduú jétahān inī nchivī ñūū sá jā cuāha ní tíñu nūū tēe yáhá jā cuu dē rey ndá sá, ncachī.

¹⁵De vísō sūcuán de nī nihin tiñú dē jā cuu dē rey, de nī nenda dē ñūū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē jā ná quíji ndá mozo jā ní jēhe dē xūhún nūū, tácu cuni dē nāsa nī nihin iin iin jī sīquī.

¹⁶De nī nquenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān jī: Señor, iin xūhún jā ní ntajī ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī jī.

¹⁷De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsāhá nú. Chi nī squíncuu vāha nú jíín iin tíñu lúlī-ni, de mitan de sáhá nī jā cuñáhnú nú tatúni nū nūū ūxī ñūū jā tíin nī, ncachī dē.

¹⁸De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān jī: Señor, iin xūhún jā ní ntajī ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī jī.

¹⁹De suni nī ncāhān dē jíín mozo ñúcuán: De ndóhó, suni cuñáhnú nú tatúni nū nūū ūhūn ñūū jā tíin nī, ncachī dē.

²⁰De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān jī: Señor, yáhá natajī sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

²¹Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsūū cā jā ní ntajī ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūū cā jā cuu sáhá mozo ní, ncachī dē.

²²Ñúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhén cúu nú túsaa, de jíin tūhun jā ní ncachī nū yáhá de sáhá ndāa ni jā íyó cuāchi nú jāá nduú ní nsátíñú nú jíin xūhún nī. Chi jáni inī nū jā tēe xēen cúu nī, de cuāhā cā náquehen nī nsúu cā jā ní ntaji nī, de cuāhā cā cúnī ni nsúu cā jā cuu sáhá mozo ni.

²³¿Túsaa de nūcu nduú ní nchíhi nú xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihīn ni xūhún nī jondē jíin sēhe xūhún nícu, ncachī dē.

²⁴Ñúcuán de nī ncāhān dē jíin ndá nchivī íñī ñúcuán: Candeē nū xūhún jíñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

²⁵De nī ncāhān nchivī ñúcuán jíin dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī ji.

²⁶De nī ncāhān tucu rey: Cāhān ni jíin ndá nú jā nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de cuāhā cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

²⁷De ndá tēe jā jíinī ūhvi nduhū, jāá nduú ní jétahān inī dē jā cuu nī rey dē, cuācuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahni nū ndá dē cuni ni, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquívi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

²⁸De tá nī ndihi nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā jā cuāhān yā ciudad Jerusalén.

²⁹De tá nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jíin ñuū Betania, ñatin nūū íyó yucu nání Olivos, de nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē.

³⁰De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhán ñuū lulí jā íyó ichi nūū. De tá nī

nquívi nú de cuni nū iin burro núhni tí, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tí. De nandají nú tí quiji nú jíin tí.

³¹De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nú tí, de cachī nū: Maá Jētohō ō jíini ñūhún yā tí, cachī nū, ncachī yā.

³²De cuāhān ndūū tēe jā ní ntají yā, de nī nihīn dē tá nī ncachī yā.

³³De tá nándají dē tí, de nī ncāhān ndá jētohō tí jíin ndūū dē: ¿Nūcu nándají nú burro nī? ncachī ji.

³⁴De nī ncāhān ndūū dē: Maá Jētohō ō jíini ñūhún yā tí.

³⁵De nī nenda ndūū dē jíin tí nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī burro, de nī nchisó dē Jesús síquī tí.

³⁶De juni jíca yā cuāhān yā jíin tí, de scāā ndá nchivī sahma ji inī ichi.

³⁷De tá nī ncuñatin yā nūū cúun ichi yucu Olivos, de ndihi nchivī cándíja jā níquin ji yā, nī nquijéhé ji cúsiī inī ji, de nácana jee ji Yāā Dios síquī ndācá tiñu ñáhnú jā ní jíini ji nī nsáhá yā.

³⁸De cāhān ndá ji: Vāha ndasí Yāā cúu Rey jā vají jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Chi sáhá yā jā ndúmani ō jíin Yāā Dios jā ndēē andiví, de vii ndasí cúñáhnú Yāā Dios, ncachī ndá ji.

³⁹Ñúcuán de sava tēe fariseo jā íyó mähñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, cāhān ní nūū ndá nchivī jā níquin ji níhín jā ná cásī ji yuhú ji, ncachī dē.

⁴⁰De nī ncāhān Jesús: Cāhān ni jíin ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casí ji yuhú ji, de ndācá yūū chi cana jee, ncachī yā.

⁴¹De tá nī ncuñatin yā Jerusalén, de nī ndéhé yā, de nī jacu yā sīquī.

⁴²De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí nī ncuu inī nī jā ná jícūhun inī nū jā cuu ndumanī nū jíin Yāa Dios sáhá nī. De sīquī jāá nduú cándíja ndá nú, de mitan chi mā cūú jícūhun inī nū.

⁴³Chi quiji quīvī jā coo tūndóhó, de ndá nchivī jā jíinī ūhvī ndóhó, cuicó ndúú ji űnū nū, de casī cutú ji jíin yūū, de ndācá lado nenda ji sīquī nū.

⁴⁴De ndihi vehe scúnúu ji, de cahni ji ndá nú. De mā sndóo ji ni iin vehe jā cosó táhán cā yūū. Chi nī nquiji nī jondē nūū Yāa Dios jā scácu nī ndá nú, de nduú ní ncándíja nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

⁴⁵De nī nquīvī yā inī patio templo cāhnú, de nī nquijéhé yā távā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxicó nūū nchivī jā sōcō ji.

⁴⁶De nī ncāhān yā jíin ji: Yósō nūū tutú īi jā cāhān Yāa Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī cúu, cāchī Yāa Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yavī cava jācuīhná nī nasáhá nú, ncachī yā.

⁴⁷De ndiquivī nī stéhēn yā tūhun inī templo. De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe cúñáhnú nūū nchivī ciudad, ndúcu ndá dē modo nāsa cahni dē yā.

⁴⁸De nduú ní níhīn dē modo sáhá dē, chi ndivīi nchivī jétáhvī ndasí ji níni ji tūhun cāhān yā.

Sīquī jā ndíso tíñú Jesús

(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

20 De iin quivī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī

inī templo, de nācani yā tūhun jā scácu Yāa Dios nchivī. De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe nāhnú jā ndácu tíñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

²De nī jicā tūhún dē yā: Cachī, ¿ní jondē nī níhīn tíñú nú jā sáhá nú tíñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tíñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

³De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. Cachī nūū ni:

⁴¿Ní iin nī ntee tíñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāa Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

⁵Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāa Dios nī ntee tíñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

⁶De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tíñu sīquī dē, de ndihi nchivī cahni ji yóhó jíin yūū, chi cándíja ji jā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jíin táhán dē.

⁷De nī ncāhān dē jíin Jesús jāá nduú jíinī dē ní iin nī ntee tíñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē.

⁸Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tíñu sīquī ni jā sáhá nī tíñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva

(Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹De nī nquijéhé Jesús cāhān yā tūhun yátá yáhá jíin nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva nūū ñuhun dē. De nī sndóo dē nūū sava

tēe jā satíñú nūū, de cuu sava dē ndihā jíín. De nī nquehen dē ichi jā cuāhān nahán dē incā ñuū.

¹⁰De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátíñú ñúcuán, tácuua naquehen dē sava ndihā uva. De ndá tēe ñúcuán nī ncani dē mozo, de nī natakí uun dē ji cuānohōn ji.

¹¹De tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū ji, de nī ncani dē ji, de nī natakí uun dē ji cuānohōn ji.

¹²De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú suni nī stácuēhé dē mozo ñúcuán, de nī scúnu dē.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān tēe xíí uva: ¿Nāsa sáhá nī? Ná tájí nī sēhe nī, sūchí jā mānī ni jíín, chi sanaā de cuetáhví ndá dē ji, ncachí dē.

¹⁴Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jini dē jā vají ji, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíí táhví cúu jā vají ñúcuán. Ná cáhni ō ji, de ndōo táhví ji coo ó, ncachí ndá dē.

¹⁵De nī ntavā ndá dē ji yuhú ñúhún, de nī jahni dē ji, ncachí yā. Ñúcuán de nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva jíín ndá tēe sátíñú?

¹⁶Nenda dē de cahni dē ndá tēe ñúcuán, de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe sátíñú nūū, ncachí yā. De tá nī jini ndá nchiví tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Aí, vāha de tú mā cōó cuiti súcuán vií, ncachí ji.

¹⁷De ndéhé maá yā nūū ji, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jicūhun iní ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutú íi, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchí tutú:

Yūū jā ní squéne yichí ndá tēe jā sáhá vehe,
yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Cáchí tutú.

¹⁸De nchiví jāá nduú cándíja, ndoho ji tá cúu nūū ndóho nchiví jā jíco cáva síqui yūū de táhnū ji. De quívi jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchiví jāá nduú ní ncándíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchiví jā níncava iin yūū síqui ji de cúndihí ji sáhá, ncachí yā.

Síqui xūhún renta

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, cúni dē tiin dē yā maá hora ñúcuán. Chi nī jicūhun iní ndá dē jā síqui ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá síqui ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíín ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chi yúhú dē jā quití iní nchiví.

²⁰Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndéhé yuhū dē yā. De tēe ñúcuán chi sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāā cúu dē. De ndúcú dē sáhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nihin dē cuāchi síqui yā, de quisiáha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

²¹De nī ncāhān ndá dē jíín yā: Maestro, jíni ndá sá jā cāhān vāha ní, de ndāā stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchiví, chi inuú-ni sáhá ní jíín ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchiví nūū Yāā Dios.

²²Túsaá de cachí ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachí ndá dē.

²³De nī jinī yā jā cúnī ndá dē stáhví dē yā, de nī ncāhān yā jín dē: ¿Nājēhē cúu jā jító túni ndá nú nduhū?

²⁴Stéhēn iin xūhún ná cúndēhé nī. ¿Nā tēe cúu jā ndēe nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndēe yáhá? De nī ncāhān ndá dē: Rey ñúcuán cúu.

²⁵Ñúcuán de nī ncāhān yā jín ndá dē: Túsaá de nacūāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacūāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²⁶De ndá tēe ñúcuán nduú ní ncúu nihīn dē cuāchi síquī yā jín nī iin tūhun jā cáhān yā, nī jinī ndá nchivī. De nī nsāhvi inī ndá dē jā ndíchí nī scócóo yā tūhun ñúcuán, de nduú cā ní ncāhān dē.

Jā ní jicā tūhún ndá dē síquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷Ñúcuán de sava tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchi dē jāá nduú nátecū cuitī ndīyi.

²⁸De nī ncāhān dē jín yā: Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jín ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jín ña nūcūñī jī nūū ndīyi ñanī dē, cáchi tutū.

²⁹Túsaá de nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³⁰De tēe uū nī nacueca dē ña. De suni nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³¹De saá-ni tēe unī nī nacueca dē ña, de jondē jín ndihújā dē, de nī jihī ndá dē, de nī iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

³²De jā sándihí de nī jihī ñahan ñúcuán.

³³Túsaá de quīvi natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndēe jín ña, ncachī ndá tēe saduceo.

³⁴Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá dē: Ñayiví yáhá chi quétáhán tēe jín ñahan.

³⁵De ndá nchivī vāha jā natecū jī de quīvi jī andiví, mā cuēcá cā jī táhán jī ñúcuán, chi nduú cā nā tūhun jā quétáhán tēe jín ñahan coo.

³⁶De nī mā cúu cuitī cā jī, chi coo jī tá cúu ndá ángel Yāā Dios. De sēhe Yāā Dios cuu jī, chi ja nī natecū jī.

³⁷De suni maá Moisés cáhān dē jā natecū ndīyi, chi nī ntee dē nūū tutū nāsa nī ncāhān yā jín dē mǎhñū yūcū jā cáyū ñuhūn. Chi nī ncāhān dē jā cúu yā Yāā Dios ndīyi Abraham jín Isaac jín Jacob. De jā ní ncāhān dē súcuán cúu jā cáchi dē jā tēcū ndá ndīyi.

³⁸Chi vísō ja nī jihī ndá jī, sochi tēcū jī nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāā jā sáhá jā tēcū nchivī níí cání, ncachī yā jín ndá dē.

³⁹De jacū tēe stéhēn ley janahán nī ncāhān dē: Vāha nī ncāhān ní Maestro, ncachī dē.

⁴⁰De nduú cā ní nchúndeé inī ndá dē jā cātūhún dē yā.

Síquī jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

⁴¹De nī ncāhān yā jín ndá dē: ¿Nāsa cúu jā cáchi nchivī jā Cristo cúu tatā rey David?

⁴²Chi maá David súcuán ni ncāhān dē tūhun yā nūū tutū Salmo:

Maá Jētohō ō Yāā Dios ni ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá ni nūū cuñáhnú nū,

⁴³de ná sáhá ni jā candeē nū poder ndācá jā jíin ūhvi ndóhó.

Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

⁴⁴Túsaá de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de ni ncāhān dē Jētohō dē yā, chí jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

⁴⁵De ni ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de suni ni jini ndá nchivī:

⁴⁶Coto má cándíja ndá nū ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jíin sahma cáni jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi. De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga, jíin silla yíñúhún cā nūū íyó vico jā yāji nchivī.

⁴⁷De cándeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahán jícan táhvī dē tácuca cani inī nchivī jāā nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chí sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

Tūhun jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Mr. 12.41-44)

21 De íyó yā inī templo, de ní jinī yā nūū ndá nchivī

cuicá jā chúhun ji cuāhā xūhún inī ndá jātūn nūū sócō ji.

²De suni ni jinī yā nūū iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De ní nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

³De ní ncāhān yā: Ndāā cáhān ni jíin ndá nū jā cuāhā cā ni nsōcō ñahan viuda ndáhvī yáhá nsūū cā jā ní nsōcō ndá cā nchivī.

⁴Chi ndá máá ji ni nsōcō ji jā ní ndōo nūū xūhún cuáhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de ní nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵De sava dē ni ncāhān dē jā vii cáá templo cāhnú, chí ni ncuváha jíin ndācá yūū vii jíin ndācá jā ní nsōcō nchivī. Nūcuán de ni ncāhān yā:

⁶Ndihī jā ndéhé ndá nū yáhá, quiji quivī jā má cósō tāhán cā ni iin yūū, chí ndihī tāni, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jinu ñayiví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-25, 31)

⁷De ní jíca tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quivī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁸De ní ncāhān yā: Coto má stáhvī ndá nchivī ndóhó. Chí quiji cuāhā tēe jíin sívi ni jā stáhvī, de cáhān dē: Maá ní cúu Cristo. De suni cáhān dē: Ja ní nquenda quivī ndihī ñayiví, cachī dē. De mā cándíja ndá nū dē.

⁹De tá nihīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra jíin jā nénda nchivī

siqui ndá tēe ndiso tĩnú, de mā cüyuhú nú, chi cánuú jā xihna cā sūcuán coo, de ni mā jínu ñamā quivi jā ndihi ñayiví, ncachí yā.

¹⁰De nī ncāhān cā yā: Nenda nación siqui incā nación, de nenda ñuū siqui incā ñuū jā canāá.

¹¹De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jíin cuēhē xēen. De coo ndá seña cāhnú ichi andiví jā cuyuhú ndasí nchiví cuní ji.

¹²De jondē ncháha ca coo ndá tiñu yáhá, de cuní ūhví ji ndá nú, de tiin ji ndóhó. De quisiáha ji sava nú ndácá vehe iī sinagoga jā cāhān ji cuāchi siqui nū. De chihi ji sava nú vecā. De quisiáha ji sava nú nū ndá rey jíin gobernador, de cāhān ji cuāchi siqui nū siqui jā cándíja nú nduhū.

¹³De jā sūcuán coo, de cūtē nuu cā tūhun nī, chi nacani nú nū ndá ji.

¹⁴Túsaá de cuhun iní ndá nú jā má nácani tūha iní nū nāsa scócóo nú tūhun nū ndá dē jā cācu nú.

¹⁵Chi maá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácu nchiví jā jíin ūhví ndóhó, mā cundéé ji jíin nú ni mā cūū cāhān ji siqui nū.

¹⁶De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñani nū, táhán nú, jíin amigo nū, nastúu ji ndóhó nū nchiví xēen. De sava nú cahni ji.

¹⁷De ndácá nchiví chi quiti iní ji nū nū jā síqui nduhū.

¹⁸Sochi ni iin xini nū mā náá, chi coto yā ndá nú.

¹⁹De tú cuiñi nihin nú jíin tūhun nī, de cutecū nū níí cáni.

²⁰De tá nī jini nū jā ní jicó ndúu ndá soldado yúñuū Jerusalén, de jicūhun iní nū jā ja ñatin naá ciudad núcuán.

²¹Ñúcuán de nchiví ndéé Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihin ji. De nchiví ndéé Jerusalén, ná quee ji quihin ji. De nchiví ndéé jondē rancho, mā nándicó ji ciudad.

²²Chi ndá quivi núcuán cuāha Yāa Dios castigo nū nchiví jā síqui cuāchi ji, tácu quee ndaā ndá tūhun jā yósō nū tutū.

²³De quivi núcuán nācā ndáhví ndoho ndá ñahan núhún sehe, jíin ñahan ndéca ñiquín, chi mā cūū cunu ñamā ña. Chi xēen ndasí coo tūndóhó iní ñayiví, de quiji castigo xēen siqui nchiví yáhá.

²⁴De sava ji cuū nū guerra, de sava ji quihin preso jondē ndá cā nación. De nchiví ndá cā nación tatúni nihin ji nū nchiví Jerusalén, jondē ndihi tiempo jā jéhe Yāa Dios tūhun jā tátuni ji.

Nāsa coo quivi tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-35, 42-44; Mr. 13.24-37)

²⁵Ñúcuán de coo seña nū nchiví jíin nū yōō jíin nū tiūūn. De iní ñayiví de quiji tūndóhó xēen siqui nchiví ndácá nación. De cunēhén iní ji de cuyuhú ji jā nihin xēen mar de scuísō ndasí ndute mar.

²⁶De cuū sōō sava nchiví jā cuyuhú ji jā ndétu ji ndácá tūndóhó jā quiji siqui ñayiví. De jondē ndácá jā jíca andiví chi quisi.

²⁷Ñúcuán de cuní ndá nchiví nū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jíin vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de vii ndasí cuñáhnú nī.

²⁸De tá nī nquijehé ndá tiñu yáhá, de ndéé coo iní ndá nú, de cunuū nū andiví, chi ja ñatin scácu yā ndá nú, ncachí yā jíin ndá dē.

²⁹De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá ñutun higo jíin ndá cā ñutun.

³⁰Tá jíiní ndá nú jā ní nquijéhé nácóco yūcū ji, de ja jíiní nū ja nī ncuñatin tiempo ihní.

³¹De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jicūhun inī nū ja nī ncuñatin quivī tatūnī Yāā Dios.

³²De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā má cūū ndihi nchivī jā cunī ndá tūndóhó yáhá, chi jondē quee ndāā ndihi tá ncachī nī.

³³Andivī jíin ñayivī chi naā, sochi ndācá tūhun cāhān ni mā náā, chi quee ndāā ndihi.

³⁴De coto má stívī ndá nú maá nú jā sáhá nú ndá cuāchi, jíin jā jíiní nú, jíin jā cutéñú nú jíin ndācá jā cutecū nū, tácuā mā quijí quivī ñúcuán iin sanaā-ni siquī nū.

³⁵Chi tá cúu nūū núu iin trampa, sūcuán jīnū tūndóhó siquī nchivī jā ndéē níí cāhnú ñayivī.

³⁶Tú sūcuán de ndito coo nú, de níinī cācān táhvī nū, tácuā cuu cācu nú nūū ndācá tūndóhó jā quiji, de cuu cuiñi nū nūū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

³⁷De ndiquivī stéhēn yā tūhun inī templo, de ndācá jacuāā nī jēndōo yā yucu nánī Olivos.

³⁸De ndācá stēēn nehēn quíji ndá nchivī nūū yā inī templo jā cunini jíi tūhun stéhēn yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

22 Ñúcuán de nī ncuñatin vico pascua jā yáji nchivī stātílā jāā nduú nā levadura yíhí.

²De ndá sūtū cūñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú yuhū dē modo nāsa cahni dē Jesús, chi yúhú ndá dē jā quiti inī nchivī.

³De nī nquivi Satanás inī ánō Judas jā nastúu dē yā. De suni nánī dē Iscariote, de cúu dē iin táhán ndihúxī ūū tēe apóstol.

⁴De nī jēhēn dē nī natúhún dē jíin ndá sūtū cūñáhnú jíin ndá tēe ndíso tíñú inī templo jā nāsa nastúu dē yā nūū ndá tēe ñúcuán.

⁵De nī ncusii inī ndá dē, de nī nquee yuhú dē jā cuāha dē xúhún nūū Judas.

⁶De nī jetáhvī Judas, de nī nducú dē modo nāsa nastúu yuhū dē yā hora jāā nduú nā nchivī iyó.

Jā ní jaquín yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷De nī nquenda maá quivī vico jā yáji nchivī stātílā jāā nduú nā levadura yíhí, de suni quivī ñúcuán jáhnī ji ticāchí lúlí tá cúu nūū ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua.

⁸De Jesús nī ntají yā Pedro jíin Juan quihīn dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán de sáhá tūha nú jā cuxíní ó vico pascua, ncachī yā.

⁹De nī jicā tūhún ndúū dē yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā quisáhá tūha sá? ncachī dē.

¹⁰De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ndúū nū ñuū ñúcuán de tá nī nquivi nú de jēcutáhán nú jíin iin tēe ndíso quiyi ndute. De cuniquin nū dē quihīn nū jíin dē vehe nūū ndivi dē.

¹¹De cāhān nū jíin tēe xivéhe ñúcuán: Vāji sá cāchī Maestro: ¿Ní

iin cuarto vehe ní cuāha núú ní já cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuáha jíin yā? cachí nū.

¹²Ñúcuán de stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūū ja íyó tūha, de ñúcuán sáhá tūha nú já cuxíní ó, ncachí yā.

¹³De cuāhān ndúú dē, de nī nīhīn dē tá cúu nūū ní ncachí yā. De nī nsáhá tūha dē já cuxíní yā vico pascua.

¹⁴Ñúcuán de nī nquenda hora já cuxíní, de nī nquenda Jesús, de nī jēcundeē yā nūū mesa jíin ndá tēe cúu apóstol.

¹⁵De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nī ncuu ndasí inī ni já cuxíní nī jíin ndá nú vico pascua yáhá, mitan ncháha ca cuū ni.

¹⁶Chi cáhān ni jíin nú já má cājí cuití cā ni vico pascua, chi jondē tá quenda quívi já tatúní Yāā Dios níí ñayíví, sá de cají tucu nī, ncachí yā.

¹⁷De nī nquehen yā iin vaso ndūxi uva, de xihna cā nī nacuetáhví yā nūū Tatá yā, de nī ncāhān yā: Quehen ndá nú vaso yáhá, de coho nú jíin táhān nú.

¹⁸Chi cáhān ni jíin ndá nú já jondē mitan de mā cōhó cā ni ndūxi uva, chi jondē quenda quívi já tatúní Yāā Dios níí ñayíví, sá de coho tucu nī, ncachí yā.

¹⁹De nī nquehen yā stātíla, de nī nacuetáhví yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu yiqui cúnu nī já sōcō ni já chunáá nī cuāchi ndá nú. De níní cají ndá nú súcuán já nūcūhun inī nū já ní jihī ni já jēhe nū, ncachí yā.

²⁰De suni súcuán nī nsáhá yā jíin vaso ndūxi uva, tá nī ncuu nī

ncuxíní yā. De nī ncāhān yā: Yáhá cúu nīnī ni já sōcō ni já cúu trátú jeé, de cati já ndundoo cuāchi ndá nú.

²¹De mitan chi tēe nastúu nduhū, ndéé dē jíin nī nūū mesa yáhá.

²²Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāá cúu já quíhīn ni cuū ni, tá cúu nūū ní nsáhá ndāā Yāā Dios já súcuán coo. De nācā xēen cundoho tēe já nastúu nduhū, ncachí yā.

²³Ñúcuán de nī nquijéhé ndá dē jíicā tūhún táhān dē ní iin dē cúu já nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān ndá dē sīqui ní iin dē cúñáhnú cā

²⁴Ñúcuán de nī ncāhān ndasí ndá dē sīqui ní iin dē cúñáhnú cā nūū táhān dē.

²⁵De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Rey ndácá nación chi ndácu nīhīn ndá dē tiñu nūū nchiví já tíin dē, de cáhān ndá ji já tēe sáhá vāha cúu ndá tēe já cúñáhnú nūū ji.

²⁶Sochi ndá máá nú, chi mā cōó nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúñáhnú cā, de sa nasáhá lulí nú maá nú. De tú ní iin nú ndácu tiñu, de sa nasáhá nú maá nú tēe já jétíñú táhān.

²⁷¿De ní iin cúu já cúñáhnú cā, á tēe yáji nūū mesa, á tēe jáni cōhó? ¿A nsúú tēe já yáji nūū mesa cúu já cúñáhnú cā? Sochi nduhū, nsúú súcuán cúu nī, chi nī nasáhá nī maá nī tá cúu tēe já jétíñú nchiví, chi vāji nī sáhá nī já nīhīn táhví ji.

²⁸De ndá máá nú cúu tēe já níní íyó jíin nī ndácá quívi já ndóho nī tūndóhó.

²⁹Túsaá de tá cúu nūū ní nsáhá Tatá nī já tatúní ni, suni súcuán sáhá nī já tatúní ndá nú.

³⁰De cajī ndá nú coho nú jíin nī inī ñuū nūū tatúnī ni. De cundeē nū iin iin mesa jā sáhá ndāā nū tiñu ndihúxi ūū tatá Israel, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíin dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Jn. 13.36-38)

³¹De suni nī ncāhān maá Jētohō ō jíin Simón Pedro: Simón, cunini nú, chi nī jicān Satanás ndá nú jā coto túnī ji ndóhó tá cúu nūū sĭjin trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paja jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándĭja nĭhin nú.

³²De nī jicān táhvi nī jēhē nū, tácuā mā náyūhú nú jā má cándĭja cā nū. De tá nī nacani tucu inī nū, de scúja nú inī ndá táhān nú jíin tūhun nī, ncachī yā.

³³De nī ncāhān dē jíin yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quihĭn sá jíin ní vecāa vĭsō ná cúu sá jíin ní, ncachī dē.

³⁴De nī ncāhān yā: Pedro, cāhān nī jíin nú jā jondē nchāha ca cana lohlo mitan, de yūhú nú jā tiin nchivĭ ndóhó, de cachī nū ūnĭ vuelta jāá nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

Jā ní ncuñatin cunĭ yā tūndóhó

³⁵Ñúcuán de nī jicā tūhún yā ndá dē: Tá nī ntajĭ nī ndá nú nī jēhēn nū jāá nduú ní ndĭso nú ñunu nī itĭn xūhún nī nijān, ¿de á nī ĩyo iin jā ní ncumanĭ nūū nū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nī iin nduú ní ncúmanĭ.

³⁶De nī ncāhān yā: Sochi mitan de sa cāhān nī jā cundiso nú ñunu nú, de saá-ni itĭn xūhún. De tēe jāá nduú névaha espada jā coto dē maá dē, ná xícó dē sōō dē de quehen dē.

³⁷Chi cāhān nī jíin ndá nú jā quiĭi quivĭ jā cundoho ó tūndóhó, chi cánuú quee ndāā tūhun yáhá jā cāhān nūū tutū sĭqui ní: Sáhá nchivĭ jíin yā tá cúu nūū sáhá ji jíin ndá tēe sáhá cuāchi xēen, cáchi tutū. Chi ndācá tūhun yósō ñúcuán jā cāhān sĭqui ní, quee ndāā ndiĭi, ncachī yā.

³⁸Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: Señor, yáhá íyó ūū espada, ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ja ndóo cā yáhá-ni, ncachī yā.

Jā ní jicān táhvi yā nūū huerto Getsemanĭ

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹De nī nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jēcuniquĭn dē yā cuāhān dē jíin yā.

⁴⁰De tá nī nquenda yā ñúcuán, de nī ncāhān yā jíin dē: Cācān táhvi ndá nú jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi tá coto túnĭ jānēhēn ndóhó, ncachī yā.

⁴¹De nī jica yā jacū nūū ndá dē, tá iin medida jā quenda yūū jā squéne ó. De nī jēcuiñĭ jĭtĭ yā, de nī jicān táhvi yā suha:

⁴²Tatá, tú cúni ní de sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quiĭí sĭqui sá. Sochi nsúu jā cúni maá sá, chi jā cúni maá ní ná cóo, ncachī yā.

⁴³De nī nquenda iin ángel andivĭ nūū yā, de nī jēhe fuerza nūū yā.

⁴⁴De ndóho yā chi cúcuécá ndasĭ inĭ yā jā quiĭi tūndóhó sĭqui yā, de nī nducú ndéé cā yā nī jicān táhvi yā. De nī jēhe tāan yā, de tóo nūū ñūhún modo yúyú náhnú nĭñĭ.

⁴⁵De tá nī nacuiñĭ yā jā ní jicān táhvi yā, de nī nenda yā nūū ndá

tēe scuáha jíin yā. De nī jinī yā jā quíxīn ndá dē, chi nduú cā íyó ndeé inī dē cācān táhvi dē síquī jā cúcuécá ndasí inī dē.

⁴⁶De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nūcu quíxīn ndá nú? Nacōo de cācān táhvi nū jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi jā coto túni jānēhén ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

⁴⁷De juni cāhān cā yā sūcuán, de nī nquenda cuāhā nchivī. De tēe nání Judas, iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, yósō nūú dē nūū nchivī vāji dē. De nī nquenda dē jondē nūū Jesús, de nī ntechuhú dē yā, de sūcuán nī nastúu dē yā.

⁴⁸De nī ncāhān Jesús jíin dē: Judas, ¿á jíin jā téchuhú nú nduhū cúu jā nástúu nú nduhū, Yāā nī nduu tēe? ncachī yā.

⁴⁹De ndá tēe íyó jíin yā, nī jinī dē jā sūcuán nī nquijéhé cúu, de nī ncāhān dē jíin yā: Señor, ¿á nenda ndá sá síquī ndá dē jíin espada? ncachī dē.

⁵⁰De iin dē nī stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chi nī jehndē dē sōho lado cuáhá.

⁵¹De nī ncāhān Jesús: Siáā, ná jéncuiñī, ncachī yā. De nī ntee yā ndahá yā sōho mozo, de nī nasáhá vāha yā dē.

⁵²Sá de nī ncāhān yā jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ndíso tíñū inī templo jíin ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú síquī nī jíin machete jíin ñutun, á naá cúu?

⁵³Ndácá quívi nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De mitan de nī nquenda hora jā tiin nú nduhū jíin jā sáhá nú ndá tiñu jā ndácu jānēhén jā ndeé nūū neé, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jíni dē yā

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

⁵⁴De nī ntiin ndá dē yā cuāhān dē jíin yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chi jícá-ni níquīn dē yā.

⁵⁵De ndá policíá nī stáhān dē ñuhūn inī patio, de nī jicó ndúū dē yúñūhūn ndeé dē. De suni nī jécundeē Pedro jíin ndá dē.

⁵⁶De iin ñahan sátíñū vehe ñúcuán, nī jinī ña nūū dē jā ndeé dē yúñūhūn. De nī ndehé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jíin tēe ñúcuán, ncachī ña.

⁵⁷De maá dē nduú ní ncachī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jíni nī tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

⁵⁸De nī ncuñúú jacū cā, de nī jinī tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chi suni táhán ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsúú cúu nī lílū, ncachī dē.

⁵⁹De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nihin incā dē: Jāndáā ndija jā tēe yáhá nī jica dē jíin tēe ñúcuán, chi suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

⁶⁰De nī ncāhān Pedro: Nduú jíni cuiti nī nā tūhun cāhān nū lílū, ncachī dē. De juni sūcuán cāhān cā dē, de nī ncāhān-ni lohló.

⁶¹Ñúcuán de nī ndicó cóto maá Jětōhō ō, de nī ndēhé yā nū Pedro. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jíín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíín nū nduhū.

⁶²De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jíín dē yā.

Jā ní nsāhá catá ndá dē nū yā

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

⁶³De ndá tēe jā jíto Jesús, nī nsāhá catá dē nū yā, de nī ncani dē yā.

⁶⁴De nī jasi ndá dē nū yā, de nī ncani dē nū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

⁶⁵De cuāhā cā tūhun súcuán nī ncāhān nāvāha ndá dē nū yā.

Jā ní iñi Jesús nū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

⁶⁶De tá nī ncuñijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nū nchivī hebreo, jíín ndá sūtū cúñáhnú, jíín ndá tēe stéhēn ley janahán. De cuāhān ndá dē jíín yā nū junta, de ñúcuán de nī jicā tūhún dē yā:

⁶⁷Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāā Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Vísō ná cáchi nī jā suu nī cúu, de mā cándíja cuitī ndá nú.

⁶⁸De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócóo nú nū ni, ni mā siáá nū nduhū.

⁶⁹De nduhū, Yāā nī nduú tēe, ndācá quivī jā quiji de cundeē ni lado cuáhá maá Yāā íyo poder, ncachī yā.

⁷⁰Ñúcuán de ndihi dē nī jicā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāā Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíín dē: Suu cúu nī, tá cúu nū cáhān ndá nú, ncachī yā.

⁷¹Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jíni ñūhún ó túsaá? Chi nī jini ndācá ó jíín yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāā Dios, ncachī ndá dē.

Jā ní iñi Jesús nū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

23 Ñúcuán de nī nacuiñī ndihi ndá dē, de cuāhān dē jíín yā nū Pilato.

²De ñúcuán nī nquijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchi síqui yā: Nī nihin ndá sá tēe yáhá jā snēnda dē nchivī síqui ndá tēe cúñáhnú. De cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nū rey nación Roma jā tátūnī nū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāā Dios, ncachī ndá dē.

³Ñúcuán de Pilato nī jicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nū cáhān nū, ncachī yā.

⁴De nī ncāhān Pilato jíín ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá nchivī cuāhā: Nduú nī iin tūhun stívī cáhān tēe yáhá jā nihin ni cuāchi síqui dē, ncachī dē.

⁵De víhí cā nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá snēnda ndasí dē nchivī síqui ndá tēe cúñáhnú jíín tūhun jā stéhēn dē níí Judea. Chi nī nquijéhé dē stéhēn dē jondē Galilea de mitan de jondē yáhá, ncachī dē.

Jā ní iñi Jesús nū Herodes

⁶De tá nī jini Pilato jā Galilea cáhān ndá dē, de nī jicā tūhún dē tú tēe región Galilea cúu yā.

⁷De tá nī ncachī ndá dē jā cúu yā tēe Galilea, de nī ndacu dē jā ná quihīn ndá dē jíin yā nūu Herodes, tēe cúu gobernador Galilea. Chi quivī ñúcuán suni íyó Herodes Jerusalén.

⁸De tá nī jini Herodes nūu Jesús, de nī ncusiī ndasí inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā tiempo jā cúnī dē cündēhé dē yā. Chi nī nihīn dē tūhun yā, de ñúhún inī dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú cunī dē.

⁹De nī jicā tūhún dē yā cuāhā tūhun, de nduú ní scócoo yā nī iin tūhun nūu dē.

¹⁰De suni íñī ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, de nihīn nī ncāhān ndá dē cuāchi síqui yā.

¹¹Ñúcuán de Herodes jíin ndá soldado dē nī ncāhān nēhén dē jíin yā, de nī nsáhá catá dē nūu yā, chi nī nchuhun dē yā iin sahma fino jā cúu sahma rey. De Herodes nī ndacu dē jā ná quínasiáha dē yā nūu Pilato.

¹²De maá quivī ñúcuán nī ndumanī tāhán Pilato jíin Herodes, chi quivī yātā nī nquiti nūu tāhán inī ndúu dē.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

¹³Ñúcuán de nī ncana Pilato ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ndíso tíñú jíin ndá cā nchivī, nī ndutútú ji.

¹⁴De nī ncāhān dē: Nī nquisiáha ndá nú tēe yáhá nūu ni, jā cáchi ndá nú jā snénda dē nchivī síqui gobierno. De ja nī stíchi ni dē, nī jini jínúu ndá nú. De nduú ní níhīn ni ni iin cuāchi síqui dē tá cúu nūu cáhān ndá nú.

¹⁵De ni Herodes nduú ní níhīn dē, chi nī natají tucu dē tēe yáhá nūu ni. Chi nduú ní nsáhá cuiti dē ni iin cuāchi jā cuú dē.

¹⁶Túsaá de ná cuáha nī castigo dē de siáa ni dē quihīn dē, ncachī Pilato.

¹⁷De íyó costumbre jā ndācá vico pascua siáa Pilato iin preso, nā-ni tēe cúnī nchivī.

¹⁸De ndá nchivī cuāhā, iin nuú nī ncana jee ji: Ná cúu tēe jíñā, de siáa ní Barrabás, ncachī ji.

¹⁹De Barrabás yíhī dē vecāa síqui jā ní snénda dē nchivī síqui gobierno nī ncanāá ji inī ciudad, de nī jahni dē ndiyi.

²⁰De Pilato cúnī dē siáa dē Jesús, de nī ncāhān tucu dē jíin nchivī.

²¹De víhī cā nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúu dē, ncachī ji.

²²De nī ncāhān tucu dē jíin ji vuelta ūni: ¿Nā cuāchi nī nsáhá dē túsaá? Nduú ní níhīn cuiti ni ni iin cuāchi síqui dē jā cuú dē. Túsaá de ná cuáha nī castigo dē, de siáa ni dē quihīn dē, ncachī Pilato.

²³Sochi víhī cā nī ncana jee ndá nchivī, de nī ncāhān nihīn ji jā ná cúu yā yicā cruz. De ndá máa ji jíin ndá sūtū cúñáhnú, nī ncana jee ndasí ji. De nī ncundeé ji nī scāhān ji Pilato jā ná cúu yā.

²⁴Ñúcuán de nī ndacu Pilato jā ná cóo tá cúu nūu cúnī ndá ji.

²⁵De nī nsiáa dē tēe jā jícān ndá ji, tēe jā yíhī vecāa síqui jā ní snénda dē nchivī síqui gobierno, de nī jahni dē ndiyi. De ni jehe dē tūhun jā ná cúu Jesús tá cúu nūu cúnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yicā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

²⁶De cuāhān ndá soldado jíin yā jā cahni dē yā yicā cruz. De nī

nihin ndá dē iin tēe ñuū Cirene, nání dē Simón, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī ntee ndá dē tiñu tēe ñúcuán jā cuiso dē cruz yā quihin dē yātā yā.

²⁷De cuāhā ndasí nchivī níquín ji yātā yā cuāhān ji. De suni cuāhā ñahan níquín ña yā de jácu cóhó ña jā cúcuécá inī ña jēhē yā.

²⁸De nī ndicó cóto Jesús nūū ndá ña, de nī ncāhān yā: Ndá ndóhó ñahan Jerusalén, mā cuācú nú jēhē nduhū, chi sa jēhē maá nú jíín ndá sēhe nú cuacu nú.

²⁹Chi quiji quivī jā coo tündóhó xēen síqui nū, de cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá ñahan númā, jíín jāá nduú ní scácu sēhe, jíín jāá nduú ní ndéca ñiquín, chi nduú sēhe ña jā tahúhvi inī ña jā ndoho ji, cachī ndá nú.

³⁰De quivī ñúcuán de quijéhe nchivī cāhān ji jíín ndá yucu: Ndicó cáva síqui ndá nī tácu cuū ni. De saá-ni jíín ndá lómō: Casī síqui ndá nī, cachī ji.

³¹Chi tú sáhá xēen ndá ji nduhū jāá nduú nā cuāchi nī, de nā oncā cúu ndá nchivī ñúcuán jā má cōó xēen síqui ji, chi ndihi ji iyó cuāchi, ncachī yā.

³²De suni cuāhān ndá dē jíín ūū tēe jā ní nsáhá cuāchi xēen, jā suni cuū dē jíín yā.

³³De nī nquenda ndá dē lugar jā nání Yiqui Xíni, de ñúcuán nī jata caa dē yā yicā cruz. De suni nī jata caa dē ndúū tēe jā ní nsáhá cuāchi xēen yicā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

³⁴De juni jata caa ndá dē yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá, cune cáhnú inī ní nūū ndá dē, chi nduú jíini dē nā

cuá cúu jā sáhá dē, ncachī yā. De nī ntavā ndá soldado suerte síqui sahma yā, nāsa nihin iin iin dē.

³⁵De ínī ndá nchivī ñúcuán, ndéhé ji nūū yā. De ndá tēe ndíso tínú suni nī ncāhān yīchī dē nī jinī dē yā: Tú incā nchivī nī scácu dē, de ná scácu dē maá dē mitan, de tú ndāā jā Cristo jā ní nacāji Yāa Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

³⁶De saá-ni ndá soldado, nī nsáhá sácá dē yā, chi nī ntandēē dē nūū yā, de nī jēhe dē vinagre iyá jā coho yā.

³⁷De nī ncāhān dē jíín yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scácu nú maá nú, ncachī ndá dē.

³⁸De suni nī iyo iin tūhun jā ndéē xīnī cruz yā jā cāhān nā síqui nī jihī yā, de suha yósō jíín letra griego jíín latín jíín hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchi.

³⁹De iin tēe jā ndíta caa jíín yā jā ní nsáhá cuāchi xēen, nī ncāhān nāvāha dē nūū yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scácu nú maá nú de suni scácu nú ndúū ni, ncachī dē.

⁴⁰Sochi incā dē nī ncāhān dē nūū táhān dē: ¿A nduú yúhú nú Yāa Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jíín Yāa yáhá.

⁴¹De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá níhin ō castigo síqui tiñu néhén jā ní nsáhá ó. Sochi Yāa yáhá chi ni iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

⁴²De nī ncāhān dē jíín yā: Jesús, nūcūhun inī ní sāán tá quenda quivī jā tatúnī ní, ncachī dē.

⁴³Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíín dē: Jāndāā cāhān ni jíín nú jā mitan de cundeē nū jíín nī andivī nūū vii ndasí cáá, ncachī yā.

Jā ní jihí Jesús*(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)*

⁴⁴De nī ncuu tá cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

⁴⁵De nī ncutuún nandīi. De sahma jā ndíta caa jā ndási cuarto īi inī templo cāhnú, nī ndātā-ni sava sava.

⁴⁶Ñúcuán de nī ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní ánō sá. De súcuán nī ncāhān yā, de nī jihí yā-ni.

⁴⁷De tēe nación Roma jā cúu capitán, nī jinī dē jā súcuán nī ncuu, de nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios, de ncachī dē: Jāndāa ndija jā tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁸De ndiviī nchivī jā íñí ñúcuán nī jinī jī ndācá jā ní ncuu, de nī ncani jī ndahá jī ndica jī jā táhúhvī inī jī, de nī ndicó cóo ndá jī cuānohōn jī.

⁴⁹De ndá nchivī jā jinī tāhán jíín yā, jíín ndá ñahan Galilea jā ní jica jíín yā, íñí jícá ña ndéhé ña ndācá jā ní ncuu.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús*(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)*

⁵⁰De nī iyo iin tēe vāha tēe ndāa, nání dē José. De tēe ñuū Arimatea ndáñúū Judea cúu dē. De cúu dē iin tāhán ndá tēe hebreo jā sáhá junta cúñáhnú cā.

⁵¹De suni ñúhún inī dē jā quiji quivī jā tatúnī Yāa Dios, de nduú ní jétahān inī dē jā ní nsáhá ndāa junta jā cuū Jesús.

⁵²De tēe ñúcuán nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁵³De nī snúu dē yā yicā cruz, de nī nchusúcún dē yā iin sahma cuijín. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní ncaān yicā iin cava, nūū ncháha ca quihí ndiyi.

⁵⁴De quivī ñúcuán cúu jā sātūha nchivī, chi jañíni ñúcuán cúu jā quíjéhé quivī nátátú.

⁵⁵De ndá ñahan jā ní nquiji jíín yā jondē Galilea, nī jēhēn ña jíín José, de nī jinī ña yavī cava ñúcuán, jíín nāsa nī nchiyuhū ndá dē yā.

⁵⁶De cuānohōn ndá ña vehe ña, de nī nsáhá tūha ña ndá perfume jíín aceite yūcū jēhēn āsin. De nī natátú ña quivī nátátú, tá cúu nūū ndácu ley Yāa Dios.

Jā ní natecū Jesús*(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)*

24 De nehēn ndasí quivī domingo de nī jēhēn ndá ñahan ñúcuán nūū yíyuhū Jesús, de née ña ndá perfume jíín aceite jā ní nsáhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jíín ña.

²De tá nī nquenda ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū jā ndási yuhú yávī ndiyi.

³De nī nquivi ndá ña yavī, de nduú cā ní jíín ña yiqui cúñu Jētohoō Jesús.

⁴De nī ncunēhēn inī ña ndéhé ña jāá nduú cā ndiyi. Sá de nī jinī ña ūū ángel Yāa Dios jā cáá tá cáá tēe, nī jēcuíñī yā xiín ña, de ñúhún yā sahma jā jéndūtē.

⁵De nī nchūhú ndasí ndá ña, de nī jiquindeyi ña nūū ñúhún. De nī ncāhān nduú ángel ñúcuán jíín ña: ¿Nūcu sa nūū yíyuhū ndiyi nánducú ndá nú Yāa tēcú?

⁶Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā. De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncāhān yā jíin nú tá nī iyo cā yā jíin nú región Galilea.

⁷Chi nī ncachī yā jā maá yā, Yāā nī nduu tēe, cánuu natūu yā nūū ndá tēe íyó cuāchi, jā tiin dē yā cahni dē yā yicā cruz, de nūū únī quivī de natecū yā, ncachī ndūū ángel.

⁸Ñúcuán de nī nūcūhun inī ña ndá tūhun jā ní ncāhān Jesús.

⁹De nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De nī nacani ña ndācá tūhun yáhá nūū ndihúxi iin apóstol jíin nūū ndá cā dē.

¹⁰De ndá ñahan jā ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jíin Juana, jíin María naná Jacobo, jíin sava cā ña.

¹¹Sochi ndá tēe apóstol chi jáni inī dē jā tūhun naā cúu jā cáhān ña, de nduú ní ncándija dē.

¹²De vísō sūcuán de nī nquee Pedro, de jíinu dē cuāndēhé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jinī dē jā maá-ni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē nī jinī dē jāá nduú cā yā.

Jā ní natúhún yā jíin ūū dē ichi cuāhān Emaús

(Mr. 16.12-13)

¹³De suu quivī ñúcuán cuāhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, jā née tá ūxi iin kilómetro jíin ciudad Jerusalén.

¹⁴De nátúhún ndūū dē síqui ndācá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

¹⁵De juni nátúhún dē de jíicá tūhún táhān de, de maá Jesús nī

ncuñatin yā yātā dē, de jíca yā cuāhān yā jíin dē.

¹⁶De nī nsāhá jíin dē jāá nduú ní nácuni dē yā vísō ndéhé dē nūū yā.

¹⁷De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā tūhun cúu jā nátúhún ndūū nū juni jíca nú? ¿De nājēhē cúu jā cúcuécá inī nū? ncachī yā.

¹⁸De iin dē jā nání Cleofas nī ncāhān jíin yā: Ndihi cuiti nchivi jíin ji ndācá tiñu jā ní ncuu inī Jerusalén ndá quivī yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní cúu jā ní nquenda ní yáhá jāá nduú jíin ní nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī dē.

¹⁹De nī jíicá tūhún yā dē: ¿De nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī yā. De nī ncāhān ndūū dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret, nī nacani yā tūhun Yāā Dios, de jíin poder Yāā Dios nī nsāhá yā ndá tiñu ñáhnú de nī nacani yā tūhun, nī jinī Yāā Dios jíin ndá nchivi.

²⁰De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe Roma, de nī nsāhá ndāā ndá tēe ñúcuán jā cuū yā yicā cruz.

²¹De ndá máá sá chi nī ñūhun inī sá jā maá yā scácu nchivi nación maá sá Israel nūū nchivi Roma nícu. De síqui ndá tiñu yáhá, de íyó incā tūhun. Chi mitan ja íyó ūni quivī jā ní jihī yā.

²²De sava ñahan jā jíin táhān sá jíin, nī nacani ña iin tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi nī ncachī ña jā ní natecū yā. Chi nehēn ndasí ní jēhēn ndá ña yavī ndiyi ñúcuán.

²³De nduú cā ní jíin ña yiqui cúñu yā. De nī nenda ndá ña nūū ndá sá, de nī ncachī ña jā ní jinī ña ūū ángel Yāā Dios nī nquenda nūū

ña, de nī ncachī ángel jā ní natecū Jesús.

²⁴Sá de nī jēhēn sava táhán sá yavi ndiyi, de nī jini dē jā súcuán íyó tá cúu nū ní ncāhān ndá ña, sochi nduú ní jini cuiti ndá dē nū yā, ncachī ndúū dē.

²⁵Ñúcuán de nī ncāhān maá yā jíin dē: Tēe jāá nduú jícūhun cuiti inī cúu ndúū nū. Nācā ūhvi cándíja nú ndācá tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

²⁶¿A nduú cánuú jā súcuán ndoho Cristo ndācá tūndóhó yáhá, de sá de quīnohōn yā nū vii ndasí nduñáhnú yā? ncachī yā.

²⁷De nī nacani cájī yā ndá tūhun jā yósō nū tutú īi jā cáhān síqui maá yā. De nī nquijéhé yā jíin tūhun jā ní ntee Moisés, de nī ncāhān cā yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe nī nacani tūhun yā janahán.

²⁸De tá nī jīnū ndá dē ñuū nū cuáhān dē, de Jesús nī nsáhá yā-ni jā quíhīn cā yā.

²⁹De nī ndeē tuu ndúū dē yā, nī ncāhān dē jíin yā: Ndōo ní vehe sá, chi ja nī ñini de ja ñatin cuaā, ncachī dē. Ñúcuán de nī nquivi yā jā quendōo yā jíin dē.

³⁰De tá nī jēcundeē yā nū mesa jā cajī yā jíin dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhvī yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndúū dē.

³¹De jā sáhá yā súcuán, de modo jā ní nune tinúú dē, de nī nacuni dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nū dē cuáhān yā.

³²De nī ncāhān ndúū maá dē: Jāndāā jā ní ncusi ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nū ō ichi, de

nī ncachī tūhun cájī yā nāsa cáhān tutú īi, ncachī dē.

³³Ñúcuán de ñamā nī naquehen ndúū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhán dē jíin ndihúxi iin apóstol, íyó tutú dē jíin sava cā táhán dē.

³⁴De nī ncāhān ndá tēe íyó tutú: Jāndāā ndija jā ní natecū Jētohō ō, de nī nenda nijin yā nū Simón, ncachī ndá dē.

³⁵Sá de ndúū tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhán dē jíin yā ichi, jíin nāsa nī nacuni dē yā tá nī scuáchi yā stāā.

Jā ní nenda yā nū ndá tēe scuáha jíin yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶De juni súcuán cáhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuīñi ndeē-ni maá Jesús māhñú ndá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

³⁷De nī nchuhú ndasí ndá dē nī jini dē yā, chi nī jani inī dē jā ánō cúu yā.

³⁸De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndá nú, de nūcu jáni síqui inī nū súcuán?

³⁹Cūndehé ndahá nī jíin jēhē ni, de cuni nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cuni nū, chi iin ánō nduú névaha cūñu ni yiqui tá cúu nū ndéhé nú jā névaha maá nī, ncachī yā.

⁴⁰De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī stēhēn yā ndahá yā jíin jēhē yā nū ní nchīhi ndūyu cāa.

⁴¹De ndasí nī ncusi inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochi ncháha ca cándíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿A névaha nú jacū jā cajī ni yáhá? ncachī yā.

⁴²Ñúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá táví jíín iin yōcō jā ñúhún ndūxi.

⁴³De nī nquehen yā, de nī nchaji yā nūū ndá dē.

⁴⁴De nī ncāhān yā jíín dē: Ndācá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān nī tá nī iyo nī jíín ndá nú saá, jā cánuú quee ndaā ndācá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jíín nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíín nūū tutū salmo, ncachī yā.

⁴⁵De nī nacune yā jāá ntúnī ndá dē, tácuā cuu jīcūhun inī dē jā cáhān tutū iī.

⁴⁶De nī ncāhān yā: Súcuán yósō nūū tutū jā súcuán cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quívi de natecū nī.

⁴⁷De cūtē nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivī jā sndóo jī cuāchi jī, tácuā cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi jī. De Jerusalén quijéhé cūtē nuu tūhun yáhá, de quihīn nūū nchivī ndācá naciōn.

⁴⁸De ndá máá nú cúu tēe jā nacani tūhun síquī ndācá jā ní jinī nū.

⁴⁹De tetíñú nī Espírítu Santo quiji yā nūū ndá nú, tá cúu nūū ní nquee yuhú Tatá nī. De quendōo ndá nú Jerusalén cundetu nú jondē nihīn nū poder Espírítu Santo jā quiji jondē andiví, ncachī yā.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví

(Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)

⁵⁰Ñúcuán de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā jíín ndá dē jondē ñuū Betania. De nī nanee yā ndúū ndahá yā, de nī jīcān táhvī yā jēhē ndá dē.

⁵¹De juni jīcān táhvī yā jēhē dē, de nī ncujiyo yā-nī nūū ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

⁵²De ndá máá dē chi nī nchiñúhún dē yā. Sá de cuānohōn dē Jerusalén, de cúsiī ndasī inī dē.

⁵³De níní íyó ndá dē inī templo, jīcān táhvī dē de nácuētáhvī dē nūū Yāā Dios. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāa nání Tūhun Yāa Dios ní nduu yā tēe

1 Jondē jā xíhna ñúhún tá ní jēcōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāa jā nání Tūhun Yāa Dios, chi stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāa cúu Yāa Dios. De Yāa jā nání Tūhun ndéē yā jíín Yāa Dios, de Yāa Dios cúu yā.

²Maá yā ndéē yā jondē jā xíhna ñúhún jíín Yāa Dios.

³De ní nsáhá Yāa Dios jā jíín maá yā ní jēcōo ndihi ndácá jā íyó. De mā jécōo ní iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

⁴Maá yā sáhá jā tēcū ndihi-ni, de maá yā cúu luz jā stúu iní ánō nchiví, cúu jā sáhá yā jā jíicūhun iní jí sīqui Yāa Dios.

⁵De Yāa cúu luz ñúcuán stúu iní ánō nchiví jáá nduú jíca ndaā, de modo jā íyó jí nūu neē. De nchiví jā íyó nūu neē nduú cúu sndáhvā jí luz yā.

⁶De ní iyo iin tēe jā ní ntají Yāa Dios, nání dē Juan.

⁷Tēe ñúcuán ní nquiji dē ní nacani cájí dē tūhun maá Yāa cúu luz, tácuca candíja ndácá nchiví jíín tūhun cáhān dē.

⁸Nsúú maá Juan cúu luz ñúcuán, chí cúu dē iin jā ní nacani cájí tūhun maá Yāa cúu luz.

⁹De Yāa cúu luz ndāā jā stúu iní ánō ndácá nchiví, ní nquiji yā iní ñayiví.

¹⁰De Yāa ñúcuán jā cúu Tūhun Yāa Dios ní ndeē yā iní ñayiví, de vísō jíín maá yā ní nsáhá Yāa Dios ñayiví, sochi nchiví ñayiví nduú ní ncúni jí cuetáhví jí jā maá yā cúu.

¹¹Ní nquiji yā nūu nchiví maá yā nación hebreo, de nchiví ñúcuán nduú ní jétáhví jí yā.

¹²De vísō súcuán de sava nchiví chí ní jetáhví jí yā, de ní ncardíja jí jā sáhá yā jēhē jí. De nūu maá jí ní jēhe yā tūhun jā nduu jí sēhe Yāa Dios.

¹³De jā ndúu jí sēhe Yāa Dios, nsúu jíín modo jā cácu nchiví iní ñayiví, ní nsúu sīqui jā cúni ndá tēe, chí maá Yāa Dios sáhá yā jā nduu jí sēhe yā.

¹⁴Maá Yāa jā cúu Tūhun Yāa Dios ní nduu yā tēe, de ní ndeē yā jíín ó. De ní jini ó jā víi ndasí cúñáhnú yā, chí mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāa cúu Tatá, Yāa cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndāā cáhān yā.

¹⁵De Juan ní nacani dē tūhun yā, de ní ncāhān dē: Yāa yáhá cúu jā ní ncāhān ní tá ní ncachí ní jā Yāa quiji chí cúñáhnú cā yā nsúu cā

nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachī dē.

¹⁶De ndihi ó nī nihīn ō cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūū yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

¹⁷Moisés nī stéhēn dē ley Yāā Dios nūū nchivī janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndācá tūhun ndāā Yāā Dios nūū ō.

¹⁸Nduú ní jínī cuitī nī iin nchivī nūū Yāā Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndēē yā jínī Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūū ō nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuénduté

(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹De nchivī hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají ji jacū sūtū jínī ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cāhnú. De nī nquenda ndá dē nūū Juan tácuā cātúhún dē ní iin cúu Juan de nā tíñú ndíso dē.

²⁰De Juan cájí nī ncachī dē: Nsūú nduhū cúu Cristo, ncachī dē.

²¹De nī jicā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachī dē. Nsūú dē cúu nī, ncachī Juan. De nī jicā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nācani tūhun Yāā Dios jā cáchī tutū īī jā quiiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

²²De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaá? Cachī nūū ndá nī, chi jínī ñúhún jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntají nduhū vāji nī. Cachī nā tíñú ndíso nú vii.

²³De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe

nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, jā quiiji nī cana jee nī jondē nūū ñuhun tíhá. De cāhān nī jínī nchivī jā ná sáhá tūha ji maá ji, chi quiiji maá Jētohō ō, ncachī Juan.

²⁴De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntají dē ndá tēe jā ní nquiiji nūū Juan.

²⁵De nī jicā tūhún ndá dē Juan: ¿Túsaá de nūcu scuénduté nú de tú nsūú Cristo ni Elías ni maá tēe jā quiiji jā nacani tūhun Yāā Dios cúu nú?

²⁶De nī ncāhān Juan: Nduhū chi jínī ndute scuénduté nī. Sochi māhñú ndá nú íyó iin Yāā jāá nduú jínī ndá nú.

²⁷De Yāā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quiiji yā de cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tíñú lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā, ncachī dē.

²⁸Súcuán nī ncuu jā ní natúhún ndá dē jínī Juan jondē Betábara jā íyó ichi nūū quēnda ncandii yūte Jordán, nūū scuénduté Juan.

Siqui jā cúu yā Ticāchí lúlí Yāā Dios

²⁹De quivī tēen de nī jini Juan nūū Jesús jā vāji yā nūū dē. De nī ncāhān dē jínī nchivī: Cūndēhé ndá nú, chi yáhá vāji maá Yāā jā cúu Ticāchí lúlí jā ní ntají Yāā Dios, de cuū yā jā sáhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayiví.

³⁰Yāā yáhá cúu jā ní ncachī ni jā quiiji iin Yāā cúñáhnú ndasí, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

³¹De jondē saá de ncháha ca cunī ni ní iin cúu yā, sochi nī nquiiji nī jā scuénduté nī nchivī naciōn maá ó jínī ndute, tácuā stéhēn ni yā nūū ji.

³²De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jinī ni Espiritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcōsō yā xīnī Jesús.

³³De jondē saá de ncháha ca cuni nī jā suu yā cúu. De maá Yāā Dios jā ní ntetínú yā nduhū jā scuénduté nī jín ndute, nī ncāhān yā jín nī: Tá cuni nū jā cuun Espiritu Santo de jēcōsō xīnī iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāā jā cuāha Espiritu Santo jā cundeē inī ánō nchivī, ncachī Yāā Dios.

³⁴De ja nī jinī ni, de nácani cájī nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāā Dios, ncachī Juan.

**Tūhun ūū tēe jā ní ncana
Jesús xihna cā**

³⁵De incā quivī tēen de Juan íyó tucu dē ñúcuán jín ūū tēe jíca jín dē.

³⁶De nī jinī dē nūū Jesús jā jíca yā ñúcuán. De nī ncāhān dē: Cūndēhé ndá nú, chi ñúcuán cúu maá Yāā jā cúu Ticāchí lúlī jā ní ntají Yāā Dios.

³⁷De ndúū tēe jíca jín Juan nī jini dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquin dē Jesús.

³⁸De nī ndicó cóto Jesús, de nī jinī yā jā níquin ndúū dē yātā yā. De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá ndúcu ndúū nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nūū ndéē ní?

³⁹De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cuni nū, ncachī yā. De nī jēhēn ndúū dē, de nī jinī dē nūū ndéē yā. De nī nquendōo dē jín yā quivī ñúcuán, chi ja íyó tá cacūmī jañíni.

⁴⁰De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jini dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquin dē Jesús.

⁴¹De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhán ndá nī jín Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios.

⁴²Ñúcuán de cuānohōn dē nūū Jesús jín ñanī dē Simón. De tá nī jinī Jesús nūū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jín Natanael

⁴³De incā quivī tēen de cūnī Jesús quihīn yā región Galilea. De nī jēcutáhán yā jín Felipe, de nī ncāhān yā jín dē: Cuniquin nduhū ná cóhōn.

⁴⁴De Felipe cúu tēe ñuū Betsaida, jā cúu ñuū Andrés jín Pedro.

⁴⁵De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jín: Nī nquetáhán ndá nī jín Yāā jā yósō tūhun yā nūū tutū ley jā ní ntee Moisés, jín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De Jesús sēhe José ñuū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

⁴⁶De nī ncāhān Natanael jín dē: ¿De nāsa cúu cúnáhnú iin tēe jā ní ncacu ñuū ndáhvī Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cóhōn de cuni nū, ncachī dē.

⁴⁷De nī jini Jesús jā vāji Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vāji iin tēe ndāā jā cúu ndija tatā Israel, chi ndúū stáhvī cuiti dē, ncachī yā.

⁴⁸De nī ncāhān Natanael jín yā: ¿Nāsa jínī ní sāán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī ni ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī iyo nú jēhē ñutun higo, ncachī yā.

⁴⁹Ñúcuán de nī ncāhān Natanael jíin yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

⁵⁰De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān ni jā ní jinī ni ndóhó tá nī iyo nú jēhē ñutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñu ñáhnú cā cuni nū nsūú cā yáhá, ncachī yā jíin dē.

⁵¹De nī ncāhān cā yā: Jāndáā cāhān ni jíin ndá nú jā jondē mitan de cuni nū jā nune nūú ndéē Yāā Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa yā nuu yā nūú nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá ñuū Caná

2 De nī nchāha ūnī quivī, de nī iyo iin vico tándāhá ñuū Caná ndáñúú Galilea. De ñúcuán íyó naná Jesús.

²De suni nī ncana nchivī Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, nī jēhēn yā vico jíin ndá dē.

³De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān ña jíin yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī ña.

⁴De nī ncāhān Jesús jíin ña: ¿De nūcu cāhān ní súcuán jíin sá, naná? Chi nchāha ca quenda quivī jā sáhá sá tiñu ñáhnú, ncachī yā.

⁵De naná yā chi nī ncāhān ña jíin ndá nchivī jíicó ndíso cōhō: Sáhá ndá nú ndācá jā cáchī yā nūú nū, ncachī ña.

⁶De ñúcuán íyó iñu tinaja yūú jā ñúhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nūú Yāā Dios. De iin iin tinaja quenda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

⁷De nī ncāhān Jesús jíin nchivī jíicó ndíso cōhō: Chuhun chitú

ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

⁸De nī ncāhān yā: Mitan de tavā ndá nú jacū de quisiáha nú coto túni tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūú dē.

⁹De nī jito túni dē ndute jā ní nduu vino, de nduú jíin dē ní cúu nūú ní nihīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jíin, chi maá ji nī ntavā ndute. Ñúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

¹⁰De nī ncāhān dē: Ndācá nchivī chi xihna cā vino vāha jéhe ji, de tá nī jihi vāha nchivī íyó vico, de sá de jéhe ji vino jā íyó núu cā. Sochi maá nú tucu nī nsāhá nú, chi jā sándihí de jéhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

¹¹Tiñu yáhá jā ní nsāhá Jesús inī ñuū Caná ndáñúú Galilea cúu tiñu ñáhnú jā xihna ñúhún jā ní nsāhá yā jā stēhēn yā poder yā. De súcuán nī stēhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncandíja dē yā.

¹²De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jíin naná yā jíin ndá ñani yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quivī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³De jā cuacuñatin vico pascua jā sáhá ndá táhān yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī jā xícó stiquí jíin ticāchí jíin paloma, jíin ndá nchivī sáma xúhún, ndeē ndá ji nūú mesa ji.

¹⁵De jā súcuán nī jinī yā, de nī nsāhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají

yā ndacá ji inī templo, jondē jíin ticāchí jíin stiquí ji. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócava yā ndá mesa ji.

¹⁶De nī ncāhān yā jíin nchivī xícó paloma: Tavā ndá quiti yáhá. De mā sáhá nú yāhvi inī vehe Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nū tutū ii: Ja ñatin cuū sá jā ndíhvi ndasí inī sá síquí vehe ní, cáchī yā jíin Tatá yā, cáchī tutū.

¹⁸De ndá táhán yā hebreo nī jicā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sáhá nú jā stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī ni jā ndíso tíñu nú jā sáhá nú sūcuán? ncachī dē jíin yā.

¹⁹De nī ncāhān yātá yā: Scócava ndá nú templo yáhá, de nū úni quivī de nacani nī, ncachī yā.

²⁰Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico iñu cuiyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nūú úni- ni quivī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.

²¹Sochi templo jā ní ncāhān Jesús cúu maá yiqui cúñu yā, chi cahni nchivī yā de natecū yā nūú úni quivī.

²²Jā ñúcuán cúu jā tá nī natecū yā jā ní jihī yā, de ndá tēe nī scuáha jíin yā nī nūcūhun inī dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun jā yósō nūú tutū ii, jíin tūhun yáhá jā ní ncāhān Jesús.

Jā jíinī Jesús nāsa cáá inī ánō nchivī

²³De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pascua, de cuāhā nchivī nī ncandíja ji jā cúu yā Cristo, chi nī jíinī ji ndacá tiñu ñáhnú jā sáhá yā jā stéhēn yā poder yā.

²⁴Sochi maá Jesús nduú ní jétáhvī yā ji, chi ja jíinī yā nāsa cáá inī ánō ndá ji.

²⁵De nduú jíinī ñúhún jā cachī nī iin nchivī nūú yā nāsa íyó ndá nchivī, chi maá yā ja jíinī yā nāsa cáá inī ánō ji.

Jā ní natúhún Jesús jíin Nicodemo

3 De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūú nchivī nación dē hebreo.

²Tēe yáhá nī nquiji dē nūú Jesús iin jacuáa, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, ja jíinī ndá sá jā maá Yāa Dios nī ntají yā níhín jā stéhēn ní tūhun yā nūú ndá sá. Chi tú nduú íyó Yāa Dios jíin ní, de mā cūú sáhá ní ni iin tiñu ñáhnú tá cúu nūú sáhá ní jā stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

³De nī ncāhān Jesús: Jāndáa cáhān ni jíin nú jā tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cūú quivī ji ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūú ji, ncachī yā jíin dē.

⁴De nī ncāhān Nicodemo jíin yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chíjin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

⁵De nī ncāhān Jesús: Jāndáa cáhān ni jíin nú jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cūú quivī ji ndahá Yāa Dios jā tatúni yā nūú ji. De jā nácacu ji cúu jā ndúndoo cuāchi ji tá cúu nūú sáhá ndute, de cundee Espíritu Santo inī ánō ji.

⁶Jā cácu sáhá nchivī, chi sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

⁷Mā sáhvi inī nū cani inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān ni jíin nú jā cánuú nacacu jeé ndá nú.

⁸De tãchĩ chi quéne ní-ni cúu nũu cúni maá, de jĩni nú jã cáyu, sochi nduú jĩni nũ ní jondẽ vãji ní jondẽ quihĩn. De suni sũcuán cúu ndãcã nchivĩ jã nãcacu sáhã Espĩritu, chi nduú jĩni nũ nãsa sáhã yã tiũu ñũcuán, ncachĩ yã.

⁹De nĩ jicã tũhún tucu Nicodemo: ¿De nãsa cúu túsaá?

¹⁰De nĩ ncãhãn Jesús: Maá nú cúu iin maestro jã cúñáhnũ nũu ndã táhãn ó Israel, ¿de á nduú jícũhun inĩ nũ tũhun yáhã, á naá cúu?

¹¹Jãndãã cáhãn ni jĩn nú jã tũhun jã jícũhun inĩ ni cúu jã cáhãn ni jĩn nú. De nãcani cáji nĩ siquĩ tiũu jã ní jinĩ ni. Sochi nduú cándjã ndã nú tũhun jã cáhãn ni.

¹²Chi nĩ ncãhãn ni tũhun nãsa sáhã Yãã Dios inĩ ñayivĩ, de nduú cándjã ndã nú. ¿Túsaá de nãsa cuu candjã nú de tú cáhãn ni tũhun nãsa sáhã yã jondẽ andivĩ?

¹³Chi ni iin nduú ní ncãã andivĩ jã cúni nãsa íyó ñũcuán, chi mátúhún-ni nduhũ, Yãã nĩ nduu tẽe. Chi andivĩ ndẽe ni, de nĩ ncuun nĩ vãji nĩ.

¹⁴De tá cúu nũu ní jata caa Moisés iin cõõ cãã, tá nĩ jica ndã nchivĩ nũu ñuhun tíhá, suni sũcuán maá nĩ, Yãã nĩ nduu tẽe, cánuú jã cundita caa nĩ yicã cruz.

¹⁵De sũcuán cánuú tácuã ndãcã nchivĩ jã candjã ji jã scácu nĩ ji, mã tánũ tãhvi ji, chi sa cutecũ ji ní cãní andivĩ.

**Ndasí nĩ ncundáhvĩ inĩ
yã nchivĩ ñayivĩ**

¹⁶Chi Yãã Dios nĩ ncundáhvĩ ndasí inĩ yã nchivĩ ñayivĩ. De jã ñũcuán ní ntãjĩ yã Sẽhe yã nĩ nquiji,

vísõ mátúhún-ni yã íyó, tácuã ndãcã nchivĩ jã cándjã ji jã scácu yã ji, mã tánũ tãhvi ji chi sa cutecũ ji ní cãní andivĩ.

¹⁷Chi nduú ní ntãjĩ Yãã Dios Sẽhe yã inĩ ñayivĩ jã stãnú tãhvi yã nchivĩ, chi sa jã scácu yã ji.

¹⁸Nchivĩ jã cándjã ji jã scácu yã ji, mã tánũ tãhvi ji. Sochi nchivĩ nduú cándjã, ja nĩ ntãnú tãhvi ji, chi nduú ní ncãndjã ji maá Sẽhe Yãã Dios, jã mátúhún-ni yã íyó.

¹⁹Maá Yãã jã stúu inĩ ánõ nchivĩ, ja nĩ nquenda yã inĩ ñayivĩ. Sochi nchivĩ nĩ jõtãhãn cã inĩ ji caca ji modo nũu neẽ nsũu cã jã stúu yã inĩ ánõ ji, chi tiũu sáhã ji cúu tiũu nẽhén. Jã ñũcuán cúu jã tánũ tãhvi nchivĩ jãã nduú cándjã.

²⁰Chi ndãcã nchivĩ jã sáhã tiũu nẽhén, nduú jõtãhãn cuitĩ inĩ ji luz yã. De nduú jẽhe ji tũhun jã stúu yã inĩ ánõ ji, chi nduú cúni ji jã natũu tiũu nẽhén jã sáhã ji.

²¹Sochi nchivĩ jã sáhã tiũu ndãã, jẽhe ji tũhun jã stúu yã inĩ ánõ ji, tácuã natũu jã ndãcã tiũu sáhã ji cúu tiũu jõtãhãn inĩ Yãã Dios, ncachĩ yã.

Jã ní ncãhãn tucu Juan tũhun Jesús

²²Ñũcuán de Jesús jĩn ndã tẽe scuãhá jĩn yã, cuãhãn yã región Judea. De nĩ ndeẽ yã ñũcuán jacũ tiempo jĩn ndã dẽ, de scuënduté ndã dẽ nchivĩ.

²³De suni scuënduté Juan, ndẽe dẽ lugar jã nãní Enón ñatin ñũu Salim, chi ñũcuán íyó cuãhá ndute. De nĩ nquiji ndã nchivĩ nũu dẽ, de nĩ scuënduté dẽ ji.

²⁴Sũcuán nĩ nsáhã dẽ jondẽ nchãhá ca quivĩ dẽ vecãã.

²⁵Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jíin sava táhān dē hebreo síquī ní iin cúu modo vāha cā jā cuenduté nchivī jā ndundoo ji nūū Yāā Dios.

²⁶De nī nquiji ndá dē nūū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní iyo jíin ní yūte Jordán ichi nūū quénda ncandīi, jā ní nacani ní tūhun dē nūū sá, mitan de scuénduté maá dē, de ndivii nchivī jēhēn ji nūū dē.

²⁷De nī ncāhān Juan: Ni iin tēe mā cúu sáhá dē tiñu Yāā Dios de tú mā tétíñú yā dē.

²⁸Ndá máá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājí nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāā Dios jā cosō nūú nacani tūhun jā quiji yā.

²⁹De tá sáhá nchivī vico tándāhá, de maá tēe tándāhá cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo tēe tándāhá chi íyó jíin dē, de níni tūhun cāhān dē. De cúsi ndasí inī dē jā níni dē tūhun cāhān tēe tándāhá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándāhá. Chi nī nquenda maá Cristo, de cúsi ndasí inī ni jā níni nī tūhun cāhān yā.

³⁰De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

³¹De Yāā jā vāji jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndácá jā ní ncau inī ñayiví yáhá, sēhe ñayiví cúu, de maá-ni tūhun ñayiví cāhān. Sochi Yāā jā vāji ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchivī.

³²De nácani yā tūhun jā ní jini yā jíin jā ní jini yā. De nchivī chi nduú cándíja ji tūhun cāhān yā.

³³Sochi tú iin nchivī cándíja ji tūhun cāhān yā, suu cúu jā jétúhún ji jā Yāā ndāā cúu Yāā Dios.

³⁴Chi Yāā jā ní ntají Yāā Dios vāji, chi maá-ni tūhun Yāā Dios cāhān yā. Chi Yāā Dios nduú jēhe yícuáhá yā Espíritu yā nūū Yāā jā ní ntají yā.

³⁵Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí māni yā jíin Sēhe yā, de ndivii nī nchihī yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

³⁶Nchivī jā cándíja maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji níí cání andiví. De nchivī jāá nduú cúni cándíja sēhe yā, mā cútecū ji, chi sa cuāha Yāā Dios castigo jā ndoho ji níí cání.

Jā ní ncāhān Jesús jíin ñahan Samaria

4 De ndá tēe grupo fariseo, nī nihin dē tūhun jā íyó cuāhā cā nchivī scuáha jíin Jesús nsūú cā jíin Juan, jíin jā cuāhā cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

²Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chi ndá tēe scuáha jíin yā cúu jā scuénduté.

³De tá nī jini Jesús jā sūcuán nī nihin ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuānohōn yā región Galilea.

⁴De ichi jā nóhōn yā chi yáha región Samaria.

⁵De nī nquenda yā iin nūū región Samaria jā nání Sicar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶De ñúcuán íyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jēcundeē Jesús xiin pozo ñúcuán, chi nī ncuítá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxi ūū.

⁷De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cunī mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸De ndá tēe scuáha jíin yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā caji dē jíin yā.

⁹De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíin yā: ¿Nūcu jíicān ní ndute nūū sá coho ní? Chi tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Súcuán nī ncāhān ña, chi nchivī hebreo nduú cáhān ndá ji jíin nchivī Samaria.

¹⁰De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíinī ní nāsa cúnī Yāā Dios sāhá yā jā váha níhín, jíin ní iin cúu sāán jā jíicān sá ndute nūū ní, ñúcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní ní cání sāhá, ncachī yā.

¹¹De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavā ní ndute. ¿Túsaá de ní nihīn ní ndute jā cutecū sá sāhá?

¹²¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chi maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jihī maá dē ndute, jíin ndá sēhe dē, jíin ndá quiti ndéca dē, ncachī ña.

¹³De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jíhī ndute yáhá, chi yíchi tucu ji.

¹⁴Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū ji, chi mā yíchi cuitī cā ji. Chi ndute jā cuāha sá quene inī ji tá cúu ndute jā quéne nūū ñúhún, de sāhá jā cutecū ji ní cání, ncachī yā jíin ña.

¹⁵De maá ña nduú ní jíicūhun inī ña, de nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yíchi cuitī cā sá, de ni

nduú cā jíinī ñúhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

¹⁶De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cuácāna ní yíí ní de quiji ní jíin dē, ncachī yā.

¹⁷Nduú nā yíí sá íyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yíí ní íyó.

¹⁸Chi ja nī iyo ūhūn yíí ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yíí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

¹⁹De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

²⁰Ndá ndīyi tatá sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún ji Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

²¹De nī ncāhān Jesús jíin ña: Nánā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiji quivī jāá nsūú yucu yáhá ní nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihī-ni lugar de cuu chiñúhún ní yā.

²²Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jíinī ní ní iin cúu jā chíñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jíinī sá ní iin cúu jā chíñúhún sá. Chi jondē nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū vāji Yāā jā scācu nchivī.

²³De ja nī nquenda quivī jā ndá nchivī jā chíñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chiñúhún ndija ji yā, chi jondē jíin inī jíin ánō ji. Chi maá Tatá súcuán cúnī yā jā chíñúhún nchivī yā.

²⁴Yāā Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī ji chíñúhún ji yā, cánuú jā chíñúhún ndija ji yā jondē jíin inī jíin ánō ji, ncachī yā.

²⁵De nī ncāhān tucu ña: Jínī sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā tají Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

²⁶De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cāhān sá jíín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

²⁷De juni cāhān cā yā sūcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jíín yā. De sáhvi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jíín ñahan ñúcuán. De ni iin dē nduú ní jíicā tūhún dē yā naá cúu jā jíicā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jíín ña.

²⁸Ñúcuán de nī sndóo ña quīyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jíín ndá nchivī ñúcuán:

²⁹Nehēn ndá nú ná cōhōn de cuni nū iin tēe jā ní ncachī ndihi ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachī ña.

³⁰Ñúcuán de nī nquee ndá ji ñuū, de cuāhān ji nūū íyó Jesús.

³¹De juni cuāhān ndá ji nūū yā, de ndá tēe scuáha jíín yā nī ncāhān ndāhvī dē jíín yā: Maestro, caji ní stāā viī, ncachī dē.

³²De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Íyó stāā caji ni jāā nduú jíínī ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

³³Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíín yā nī jíicā tūhún táhán ndá de: ¿A ja nī nquisiáha iin nchivī jā ní nchaji yā, á naá cúu? ncachī dē.

³⁴De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ni jā íyó jā caji ni cúu jā cúsiī inī ni sáhá nī tíñu cúnī Yāā nī ntají nduhū vāji nī, jíín jā sínu nī tíñu jā ní jēhe yā nūū nī.

³⁵De cāhān ndá nú jā cúmani cūmī cā yōō de tēhndē trigo. Sochi nduhū chi cāhān ni jíín nú:

Cündēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuāān jā tēhndē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jéhndē trigo, de nihin dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji ní cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jíitē trigo, de inuú-ni cusii inī dē jíín ndá cā tēe jā stéhēn cā síquī ñúcuán.

³⁷Chi ndāā cāhān iin tūhun: Iin tēe jíitē, de incā tēe nástútú, cāchī.

³⁸De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nūū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹De cuāhā nchivī Samaria jā ndéē ñuū ñúcuán, nī nchandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan ñúcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndācá jā ní nsāhá ña.

⁴⁰Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria ñúcuán nī nquenda ji nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī ji jíín yā jā ná quéndōo yā ñuū ji. De nī ndōo yā ñúcuán uū quivī.

⁴¹De cuāhā cā ji nī nchandíja ji yā jíín tūhun cāhān maá yā.

⁴²De nī ncāhān ndá ji jíín ñahan ñúcuán: Nduú cā jíni núhún jā cāhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cāhān maá yā. De jíni ndācá ó jā maá yā cúu ndija Cristo, Yāā jā scācu nchivī ñayiví, ncachī ndá ji.

**Jā ní nasāhá vāha yā sēhe
tēe ndíso tíñú nūū rey**

⁴³De tá nī nchāha uū quivī, de Jesús nī nquee yā Samaria, de nī

naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, nduú íyó yíñúhún nchivī ñuū dē jíin dē, de saá-ni jíin maá yā.

⁴⁵De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī ñúcuán nī jetáhvī ji yā, chi suni maá ji nī jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de nī jinī ndá ji ndācá tiñu nī nsāhá yā quivī jā ní íyo vico ñúcuán.

⁴⁶Ñúcuán de nī jēhēn tucu yā ñuū Caná ndáñuū Galilea, nū ní nsāhá yā jā ndute nī nduu vino. De inī ñuū Capernaum nī íyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nū rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷Tēe ñúcuán nī nihīn dē tūhun jā ní nquenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jā ná quíhīn yā jíin dē vehe dē, de nasāhá vāha yā sēhe dē, chi ja ñatin cuū ji.

⁴⁸De nī ncāhān yā jíin dē: Tú mā cūnī nú ndá tiñu ñáhnú jā sāhvi inī nū sāhá, de mā cándija cuiti ndá nú, ncachī yā.

⁴⁹De tēe ndíso tíñú nū rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhá ní favor ná cóhōn, chi tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

⁵⁰Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuānohōn vehe nú, chi cutecū sēhe nú. De nī nandija dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

⁵¹De juni jīca dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nquenda ndá mozo dē nī nquitahān ji dē, de nī ncāhān ji: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

⁵²De nī jīcā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī

ncāhān ndá ji jíin dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

⁵³Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhá dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jíin dē jā cutecū sēhe dē. De nī nandija dē jíin ní vehe dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

⁵⁴Yáhá cúu vuelta ūū jā ní nsāhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nūū pila Betesda

5 Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chi íyó tucu vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo.

²De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé ticāchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nūū íyó pila ñúcuán íyó ūhūn corredor.

³De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchivī cúhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

⁴Chi íyó quivī jā cúun iin ángel yā nūū pila, de scándā yā ndute. De nchivī jā quivī xihna cā inī pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

⁵De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ūnī cuiyā cúhū dē.

⁶De nī jinī Jesús jā cáá dē, de nī jinī yā jā ní ncuu cuāhā cuiyā cúhū dē. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cūnī nū nduvāha nú? ncachī yā.

⁷De nī ncāhān tēe cúhū: Señor, nduú níhīn sá ni iin tēe squivī sāán inī pila tá cándā ndute. Chi ndācá vuelta jā cūnī sá quivī sá, de quivī-ni incā nchivī xihna cā, ncachī dē.

⁸De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nú, ncachī yā.

⁹De tēe nūcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jīca dē. De quīvi nātátú cúu quīvi nūcuán.

¹⁰De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jíin dē: Quīvi nātátú cúu mitan. De cáchī ley jā má cúu cuiso nū camilla nū.

¹¹De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasáhá vāha nduhū, nī ncāhān dē jíin nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

¹²Nūcuán de nī jīcā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jíin nū jā naquehen nū camilla nū de caca nū?

¹³De tēe nī nduvāha, nduú jíinī dē ní iin tēe cúu jā ní nasáhá vāha dē. Chi íñī cuāhā nchivī nūcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴De cuéé cā de nī naquetáhán Jesús jíin dē inī templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nū. De mā sáhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xéēn cā síquī nū, ncachī yā.

¹⁵Sá de cuāhān tēe nūcuán de nī ncachī tūhun dē nūū ndá táhán dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasáhá vāha yā dē.

¹⁶De síquī jā ní nsáhá Jesús tiñu yáhá quīvi nātátú, jā nūcuán cúu jā ndá tēe hebreo jíinī úhvi dē yā, de cúnī ndá dē cahni dē yā.

¹⁷De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Maá Tatá nī chi ní cání sáhá yā tiñu vāha, de suni sūcuán sáhá maá nī tiñu vāha.

¹⁸De síquī jā ní ncāhān yā sūcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahni dē yā. Chi nsúú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cáhān ley síquī quīvi nātátú, chi suni jā ní

ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāa Dios de sūcuán sáhá inuú yā maá yā jíin Yāa Dios.

Síquī jā ndíso tíñú Sēhe Yāa Dios

¹⁹De nī ncāhān Jesús: Jāndáa cáhān ni jíin ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāa Dios, ni iin mā cúu sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tíñu jā jíinī ni jā sáhá Tatá nī. Chi ndācā jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰Chi Tatá nī mānī yā jíin nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū ni ndihi jā sáhá yā. De coo tíñu ñáhnú cā jā stéhēn cā yā nsúú cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi inī ndá nū cunī nū.

²¹Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndiyi de cutecū tucu ji, saá-ni nduhū jā cúu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cúu jā cúnī maá nī.

²²De maá Tatá nī, nduú sándaā yā síquī ni iin nchivī, chi nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī síquī ndācā nchivī, chi Sēhe yā cúu nī.

²³De sūcuán de coo yíñúhún ndihi nchivī nūū ni, tá cúu nūū íyó yíñúhún ji nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yíñúhún nūū ni, túsaá de suni nduú íyó yíñúhún ji nūū maá Tatá nī, Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴Jāndáa cáhān ni jíin ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī ji tūhun cáhān ni, de candíja ji jā Yāa ndāa cúu Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī nūcuán cutecū ji ní cání andiví, de mā tánú tāhvi ji. Chi mā cōó cā ji tá cúu ndiyi, chi sa cutecū ji ní cání.

²⁵Jāndáa cáhān ni jíin ndá nú jā quiji quīvi, de mitan de ja nī

nquijéhé, jā ndācá nchivī jā cúu tá cúu ndiyi, cuni ndá ji tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhvi chi cutecū ji ní cání.

²⁶Chi tá cúu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā técū ndācá-ni, suni súcuán nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhá nī jā cutecū ndācá-ni.

²⁷De suni nī nsáhá yā jā ndíso tíñū nī jā sándaā ni síquī nchivī, chi cúu nī Yāā nī nduu tēe.

²⁸Mā sáhvi inī ndá nú cani inī nū síquī tūhun cáhān ni. Chi quiji quívi jā ndācá ndiyi cuni ji tūhun cáhān ni,

²⁹de quee ji nūū yíyuhū ji. De ndá ndiyi jā ní nsáhá tiñu váha, natecū ji jā cutecū ji ní cání. De ndá ndiyi jā ní nsáhá tiñu néhén, natecū ji de quívi ji nūū tánū tāhvi ji.

**Jā ní stéhēn yā jā ní
ntetíñū Yāā Dios yā**

³⁰Ni iin mā cúu sáhá nī jā maá nī. Chi nāsa ndácu Yāā Dios nūū ni, súcuán sándaā ni tiñu nchivī. De ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá nī jā cúni maá nī, chi sáhá nī jā cúni maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³¹Tú maá nī cáhān jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāá nduú jétíñū tūhun cáhān ni.

³²Sochi íyó incā jā cáhān jā cúu nī Sēhe yā. De jíní ni jā tūhun cáhān yā, chi níhīn tiñū.

³³Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jicā tūhún dē Juan. De Juan chi ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

³⁴De vísō súcuán de nsūú nduhū cúu jā jíní nūhún jā stéhēn iin tēe jā

Sēhe Yāā Dios cúu nī. Chi ndá máá nú cúu jā jíní nūhún, tácuca candíja ndá nú de cácu nú. Jā nūcuán nī ncāhān ni jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵Maá Juan nī ncuu dē tá cúu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cúu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chi jacū-ni quívi nī jētahān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

³⁶Sochi íyó jā stéhēn cājí cā jā cúñáhnū nī nsūū cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhá nī, suu stéhēn cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chi tiñu yáhá nī ntetíñū yā nduhū jā sáhá nī.

³⁷De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū īi jā cúñáhnū nī, vísō nduú ní jíní jíní sóho ndá nú jā cáhān yā, de ni nduú ní jíní jínúū nū yā.

³⁸Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chi nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹De nánducú vii ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū īi, chi jāni inī nū jā nūcuán nihīn nū tūhun jā cutecū nū ní cání sáhá. De síquī maá nī cúu jā cáhān tutū īi.

⁴⁰Sochi nduú cúni ndá nú cuetáhvi nú nduhū jā quívi nú ndahá nī tácuca cutecū nū ní cání.

⁴¹Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnū nī.

⁴²Chi ja jíní ni nāsa cúu ánō ndá nú jāá nduú íyó māni nū jíní Yāā Dios.

⁴³Nduhū vāji nī jíní tiñu cúni Tatá nī, de nduú jétáhvi ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jíní tiñu cúni maá dē, de sa tēe nūcuán ñamā cuetáhvi nú dē.

⁴⁴¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi máni jā cúnī ndá nú jā cuñáhnú nú sáhá ndá táhán nú, de nduú ndúcú nú jā cuñáhnú nú sáhá Yāa Dios, jā íyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵Mā cānī inī ndá nú jā cāhān ni cuāchi siquī nū nūū Tatá nī. Chi íyó iin jā cāhān cuāchi siquī nū, suu Moisés, tēe jā nūhún inī ndá nú jā quendōo ndāa nū jíin ley jā ní ntee dē.

⁴⁶Chi tú ní ncándíja ndá nú jā ní ntee Moisés, de suni candíja nú nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

⁴⁷Te tú nduú cándíja ndá nú tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candíja nú tūhun cāhān maá nī túsaa? ncachī yā jíin ndá dē.

Jā ní scáji yā ūhūn mil nchivī

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

6 Nūcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

²De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquín ji yā, chi nī jinī ji ndācá tiñu nñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasáhá vāha yā nchivī cúhū.

³De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā nūcuán jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

⁴De ja nī ncuñatin vico pascua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu ji nūū nchivī nación Egipto.

⁵De nī nūcūndēhé yā, de nī jinī yā jā vāji cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jíin Felipe: ¿Ní jondē cueen ó jā cajī ndá nchivī yáhá?

⁶De sūcuán nī ncāhān yā jā jító túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jinī maá yā nāsa sáhá yā.

⁷De nī ncāhān Felipe jíin yā: Ni mā quēndá ūū ciento denario stāa jā cajī ndá ji vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸Nūcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jíin yā, jā cúu Andrés, nāni Simón Pedro:

⁹Yáhá íyó iin tēe lulí jā ndíso ji ūhūn stāa cebada jíin ūū tiacá. ¿De ní quenda nūcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰Nūcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jíin nchivī ná cúndeē ji, ncachī yā. De nūcuán íyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá ji, de tá ūhūn mil tēe cúu.

¹¹De nī nquehen Jesús stāa nūcuán, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāa Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá máa dē nī nsaji dē nūū ndá nchivī ndēē nūcuán. De suni sūcuán nī nsáhá yā jíin tiacá, de nī nchaji ndá ji nāsaa cúnī ji cajī ji.

¹²De tá nī ndahā chījin ji, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo jā ní nquendōo, tácuca mā náa cuitī.

¹³De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū tīcá pedazo jā ní nquendōo cā siquī ndihūhūn stāa cebada.

¹⁴De jā ní jinī ndá nchivī tiñu nñáhnú jā ní nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān ji: Jāndāa ndija jā tēe yáhá cúu jā cāhān tutū jā quiji inī nñayiví jā nacani tūhun Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹⁵De nī jinī Jesús jā cúnī ndá ji sáhá ji fuerza jā cuu yā rey ji nícu. De nī ncujiyo tucu mátúhún yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar

(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

¹⁷De nī ndivi ndá dē inī barco, de nī scáca dē jā quihīn dē incā lado mar jondē űnuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

¹⁸Ŭúcuán de nī jiquihi iin tāchī nīhin, de jísō ndute mar sáhá.

¹⁹De tá nī ncuu tá cúu űhūn á iñū kilómetro jíca ndá dē jíin barco, de nī jinī dē jā jíca Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

²⁰De maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Maá nī cúu, de mā cýūhú ndá nú.

²¹De nī ncusiī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhá yā jā űamā-ni nī nquenda barco nūū űuhun yíchí nūū cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

²²De quívi téen de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jinī ji jā ndá tēe scuáha jíin yā cuāhān dē jíin mátúhún-ni barco jā ní iyo űúcuán, jíin jāá nduú ní nquívi Jesús jā quihīn yā jíin dē.

²³Sá de sava cā barco jā vāji ichi űnuū Tiberias, nī nquenda űatin lugar nūū ní nchajī ndá ji stāā jā ní nacuetáhvī maá Jētohō ō jēhē.

²⁴De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús íyó yā űúcuán, de nī ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nquívi ji ndá barco űúcuán, de cuāhān ji űnuū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū ō níí cání

²⁵De tá nī nquenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jicā tūhún ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda ní yáhá?

²⁶De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú jā nānducú nú

nduhū síquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūú síquī jā ní jinī nū ndācá tiñu űáhnú jā ní stéhēn nī poder nī.

²⁷Mā cúndihvī inī nū maá-ni síquī jā caji nū jā űamā nataxīn, chi sa cundihvī inī nū jā nihīn nū stāā jā cutecū nū níí cání sáhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū níí cání. Chi Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī súcuán, ncachī yā jíin ndá ji.

²⁸Ŭúcuán de nī jicā tūhún ji yā: ¿Nāsa sáhá ndá sá tácuca squíncuu sá tiñu cúni Yāā Dios?

²⁹De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúni Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā vāji.

³⁰Ŭúcuán de nī ncāhān ndá ji: ¿Túsaá de nā tiñu űáhnú sáhá ní cuni ndá sá de candíja sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

³¹Chi ndá tatā ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū űuhun tíhá, tá cúu nūū yósō nūū tutū ii: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá ji, cáchī tutū, ncachī ndá ji jíin yā.

³²De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān nī jíin ndá nú: Nsūú Moisés ní jēhe stāā űúcuán nūū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chi maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū níí cání sáhá.

³³Chi stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchivī űayiví cutecū ji níí cání andiví, ncachī yā.

³⁴De nī ncāhān ndá ji: Señor, níni cuāha ní stāā űúcuán caji ndá sá túsaá.

³⁵De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū níí cání sáhá.

Nā-ni nchiví quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā ji. De nā-ni nchiví cándíja nduhū, mā yíchi cuitī cā ji.

³⁶Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān ni jín nū jā nduú cándíja nū nduhū, vísō nī jinī nū nūū ni.

³⁷Ndācá nchiví jā sáhá Tatá nī jā candíja ji nduhū, maá ji quívi ndahá nī. De jétáhví nī ndācá ji jā cúnī ji quívi ji ndahá nī, chi mā tají cuitī ni ji.

³⁸Chi nī nquiji nī jondē andiví tácuā sáhá nī tiñu jā cúnī Yāā jā nī ntají nduhū, de nsúú jā sáhá nī jā cúnī maá nī.

³⁹De tiñu jā cúnī Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī ni iin nchiví jā jéhe yā nūū ni, chi coto nī ji de nastécū ni ji quívi jinu ñayiví.

⁴⁰De Yāā nī ntají nduhū, cúnī yā jā ndācá nchiví jā níhīn ji tūhun nduhū de candíja ji nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū ji níí cání andiví. Chi nastécū ni ji quívi jinu ñayiví, ncachī yā.

⁴¹Ñúcuán de nī nquijéhé ndá táhán yā hebreo cáhān ji contra síquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

⁴²De nī ncāhān ji: ¿A nsúú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jínī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsáá?

⁴³De nī ncāhān Jesús jín ndá ji: Mā cáhān ndá nū síquī ni.

⁴⁴Ni iin nchiví mā cūú quívi ji ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu inī ji quívi ji, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni ji quívi jinu ñayiví.

⁴⁵De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā

Dios janahán: Ndācá ji chi stéhēn Yāā Dios nūū ji, cáchi. Túsáá de ndācá nchiví jā jínī tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhví ji jā stéhēn yā nūū ji, nchiví ñúcuán chi quívi ji ndahá nī.

⁴⁶Ni iin nchiví nduú ní jínī cuitī ji nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún- ni nduhū cúu jā ní jinī nūū yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī.

⁴⁷Jāndāā cáhān ni jín ndá nū jā nchiví jā candíja jā scácu nī ji, maá ji cutecū ji níí cání.

⁴⁸Maá nī cúu stāā jā cutecū nū níí cání sáhá.

⁴⁹Ndá tatā nū janahán, nī nchaji dē stāā maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē níí cání.

⁵⁰De stāā jā cáhān ni jā vāji ichi andiví, chi nā-ni nchiví cajī, de cutecū ji níí cání andiví.

⁵¹De suu maá nī cúu stāā ñúcuán jā ní nquiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū níí cání. De nchiví jā cajī stāā yáhá, cutecū ji níí cání andiví. De stāā jā cuāha nī cúu yiqui cúñu nī, de cuāha nī tácuā nchiví ñayiví cutecū ji níí cání, ncachī yā.

⁵²Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān ji jín táhán ji: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúñu dē cajī ō? ncachī ji.

⁵³De nī ncāhān Jesús jín ji: Jāndāā cáhān ni jín ndá nū: Tú mā cándíja nū jā yiqui cúñu nduhū, Yāā nī nduū tēe, cúu tá cúu stāā, de niñī nī cúu tá cúu ndute, túsáá de mā cútecū nū níí cání sáhá.

⁵⁴Chi ndá nchiví jā candíja jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu stāā de niñī nī cúu tá cúu ndute, maá ji cutecū níí cání. De nastécū ni ji quívi jā jinu ñayiví.

⁵⁵Chi yiqui cúñu nī jíín nīñī ni cúu ndija jā sáhá jā cutecū ji níí cání.

⁵⁶De ndá nchivī jā candíja jā yiqui cúñu nī jíín nīñī ni cúu tá cúu stāā jíín ndute jā cutecū ji níí cání sáhá, maá ji íñí nihin ji jíín nī, de íyó nī jíín ji.

⁵⁷Maá Tatá nī, Yāā técū, nī ntají yā nduhū vāji nī, de técū ni sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchivī jā candíja jā cúu nī tá cúu stāā ji jíín ndute ji, suni sūcuán cutecū ji níí cání sáhá nī.

⁵⁸Maá nī cúu stāā jā ní nquiji ichi andiví. De stāā jā cáhān ni nduú cúu tá cúu stāā maná jā ní nchajī ndá tatā nū janahán, chi nduú ní nsáhá jā cutecū ji níí cání. Chi stāā jā cáhān ni, de nchivī jā cají, cutecū ji níí cání sáhá, ncachī yā.

⁵⁹Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nūū nchivī jā ní ndutútú inī vehe īi sinagoga nūū Capernaum.

Tūhun jā cutecū ō níí cání

⁶⁰De cuāhā nchivī scuáha jíín yā, nī jini ji tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá ji: Víjín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvī ó túsaá?

⁶¹De nī jini Jesús jā cáhān ndá ji jā víjín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A víjín sáhá tūhun yáhá jíín ndá nú?

⁶²¿De nāsa sáhá nú de tú cuni nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndaa nī quīnohōn ni nūū ní ndeē ni xihna nūhún?

⁶³Maá ánō nchivī cúu jā sáhá jā técū ji. Chi yiqui cúñu ji nduú jétínú cuitī sūcuán. De ndá tūhun jā ní ncāhān ni jíín nú cúu jā quendōo

vāha ánō nū, de cutecū nū níí cání sáhá.

⁶⁴Sochi sava nú chi nduú cándíja nú, ncachī yā. Chi jondē jā xíhna nūhún ja jíín Jesús nā nchivī cúu jā má cándíja, jíín ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

⁶⁵De nī ncāhān cā yā: Jā nūcuán nī ncāhān ni jíín ndá nú jā má cúu quívi ni iin nchivī ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu inī ji quívi ji, ncachī yā.

⁶⁶De jondē quívi nūcuán de cuāhā nchivī scuáha jíín yā, nī sndóo ji yā, de nduú cā ní jíca ji jíín yā.

⁶⁷Nūcuán de nī ncāhān yā jíín ndihúxi ūū tēe scuáha jíín yā: ¿A suni cúni ndá máá nú quíhin nū, á naá cúu?

⁶⁸De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quíhin sá? Chi maá ní cúu jā nācani tūhun jā cutecū sá níí cání sáhá.

⁶⁹De nī ncandíja ndá sá de jííní sá jā maá ní cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, Yāā técū, ncachī dē.

⁷⁰De nī ncāhān Jesús: De víso nī nacāji nī ndihúxi ūū ndá nú, de íyó iin nú jā ní nquívi tāchī inī, ncachī yā.

⁷¹De sūcuán nī ncāhān yā síquī Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi maá dē nastúu dē yā, víso iin táhān jā úxi ūū tēe scuáha jíín yā cúu dē.

Jāá nduú ní ncandíja ndá ñani Jesús

7 Nūcuán de jíca nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúni yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhān yā hebreo jā ndēē nūcuán, cúni dē cahni dē yā.

²De cuācuñatin vico jā sáhá ndá táhān yā hebreo vehe ramadá jā cundeē ji.

³De ndá ñani yā nī ncāhān dē jíin yā: ¿Nūcu maá yáhá-ni íyó nú? Vāha cā quihīn nū región Judea, tácuca ndá tēe ñúcuán jā cándíja dē ndóhó, suni cunī dē tiñu ñáhnú jā sáhá nú.

⁴Chi tú cúnī iin tēe jā cūtē nuu tūhun dē, de mā sáhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá nú ndācá tiñu ñáhnú, vāha cā sáhá nú jā cunī ndiviī nchivī túsaa.

⁵Súcuán nī ncāhān ndá ñani yā jíin yā, chi nī ndá máá dē nduú cándíja dē yā.

⁶Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda maá quivī jā quihīn ni. De ndá máá nú chi nā-ni quivī de cuu quihīn nū.

⁷Chi mā quítī inī nchivī ñayiví cunī ji ndóhó, de maá nī chi quítī inī ji jíin ji, chi cáhān nī jā maá-ni tiñu néhén sáhá ndá ji.

⁸Cuáhán ndá máá nú vico. De maá nī chi mā quihīn ni mitan, chi ncháha ca quenda maá quivī jā cánuú quihīn ni, ncachī yā.

⁹Súcuán nī ncāhān yā tūhun yáhá jíin ndá dē, de nī nquendōo yā Galilea.

Jā ní jēhēn Jesús vico vehe ramádā

¹⁰De tá nī ncháha ndá ñani yā cuāhān dē vico ñúcuán, de sá de suni cuāhān maá yā. De nduú ní jēhēn nijin yā, chi nduú ní stúu yā maá yā.

¹¹De ndá táhán yā hebreo nánducú ji yā vico ñúcuán, de cáhān ndá ji: ¿Ní cúu nūú íyó tēe ñúcuán? ncachī ji.

¹²De ndasí nī ncāhān nchivī jā síquī yā, chi sava ji cáhān: Tēe vāha

cúu dē. De sava cā ji cáhān: Nduú chi stáhví dē nchivī.

¹³De yuhū-ni nī ncāhān ji tūhun yā, chi yúhú ji jā quítī inī ndá táhán ji hebreo.

¹⁴De tá nī ncuu sava vico, de nī nquenda Jesús, nī nquivī yā templo cáhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

¹⁵De nī nsāhvi inī ndá táhán yā hebreo níni ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jíinī tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chi nduú ní jíca dē escuela, ncachī ji.

¹⁶Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn ni chi nsúú tūhun maá nī cúu, chi tūhun jā ní jēhe maá Yāā jā ní ntají nduhū cúu.

¹⁷Tú iin nchivī cúnī ji sáhá ji tiñu cúnī Yāā Dios, nchivī ñúcuán chi jicūhun inī ji á jondē nūú Yāā Dios vāji tūhun stéhēn ni, á tūhun jā jáni inī maá nī cúu.

¹⁸Tēe jā cáhān tūhun jáni inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sáhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sáhá ñáhnú dē Yāā jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāā, de nduú nā tūhun stáhví íyó jíin dē.

¹⁹¿A nsúú jā ní jēhe Moisés ley yā nūú nū jā squíncuu nú? De ni iin nú nduú squíncuu. Chi sa jā cúnī ndá nú cahnī nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

²⁰De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Tāchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahnī ndóhó?

²¹De nī ncāhān Jesús: Nī nasáhá vāha nī iin tēe quivī nátátú, de ndiviī nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quivī nátátú nī nsáhá nī tiñu ñúcuán.

²²De Moisés nī jēhe dē ley jā cūu circuncidar nūū ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yíi nūū únā quívi jā ní ncau ji, vísō quívi nātátú cūu. (Sochi nsūū maá Moisés ní jáquín ley ñúcuán, chi ja nī iyo nūū ndācá tatā dē.)

²³Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quívi nātátú cūu, tácuá squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quítí inī ndá nú jā ní nasáhá vāha ndasí nī iin tēe quívi nātátú?

²⁴Mā cānī ñamā inī nū jā cuāchi sáhá nī. Chi sa canī vāha inī nū síquī ndācá tiñu vāha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

²⁵Ñúcuán de sava nchivī Jerusalén nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A nsūū tēe yáhá cūu jā nánducú ndá tēe cúñáhnú jā cahni dē, á naá cūu?

²⁶De yáhá cáhān nijīn dē nūū chitú, de nduú ni iin jāsī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaā inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cūu Cristo jā cáchī tutú jā quiji, á naá cūu?

²⁷De nduú chi ja jínī ō ní nūū vāji tēe yáhá. De tá quiji Cristo, chi ni iin ō mā cúnī ō ní jondē quiji yā, ncachī ji.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jínī ndá nú nduhū, de jínī nū nā ñuū vāji nī. De vísō sūcuán de maá Yāā ndāā cūu jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúnī maá nī. De nduú jínī ndá nú nāsa Yāā cūu yā.

²⁹De maá nī chi jínī ni yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

³⁰Ñúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ni iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncháha ca quenda maá quívi jā tiin dē yā.

³¹Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe yáhá cūu Cristo, Yāā ndétu ō jā quiji? Chi cuāhā ndasí tiñu ñáhnú sáhá yā jā stéhēn yā poder yā, ncachī ji.

**Jā ní ntají ndá dē policia
jā tiin dē Jesús**

³²De nī jínī ndá tēe fariseo jā sūcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá máá dē jínī ndá sūtū cúñáhnú, nī ntají dē ndá policia jā jíto templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi coo nī jínī ndá nú. Ñúcuán de quínohōn ni nūū Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihīn nū nduhū. Chi mā cūú cuēē nū nūū cundēē ni, ncachī yā.

³⁵Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī jīcā tūhún táhán dē: ¿De ní cūu nūū quíhīn tēe yáhá jā mā nánihīn ō dē? ¿A quíhīn dē nūū ndá táhán ō hebreo jā ní jītē nuu jā ndēē nación Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nūū nchivī Grecia, á naá cūu?

³⁶¿De nā tūhun cūu jā ní ncāhān dē jā nanducú ō dē de mā nánihīn ō dē, jā má cūú cōhōn nūū cundēē dē? ncachī ndá dē.

Siqui ndute jā cutecū ō ní cání sáhá

³⁷De quívi sándihí vico ñúcuán de íyó vico cáhnú cā. De quívi ñúcuán nī nacuíñī Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cūu ndasí inī ji ndācá jā vāha jā sáhá nī jēhe ji, jondē tá cūu nūū yíchī ndasí ji ndute, túsaá de ná quívi ji ndahá nī de coho ji ndute, cūu jā nihīn ji ndācá jā vāha ñúcuán.

³⁸De nchivī jā candíja jā scácu nī ji, chi inī ánō ji cundeē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte jā quéne de ní cání jíca ndute. De suu cúu jā sáhá yā jā cutecū ji ní cání, tá cúu nūū cáhān tutū īi, ncachī yā.

³⁹De súcuán nī ncāhān yā jā nchivī candíja jā scácu yā ji, nīhīn ji Espíritu Santo. Chi ncháha ca quenda maá Espíritu, chi ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nūū nduáhnú yā.

Jā ní ncusín inī nchivī jā síquī yā

⁴⁰De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini ji tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Jāndāā jā tēe yáhá cúu jā cáchī tutū jā quiji dē nacani dē tūhun Yāā Dios, ncachī ji.

⁴¹De sava cā ji nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios. Sochi sava cā ji nī ncāhān ji: Nduú chi nsūū Galilea quiji Cristo.

⁴²Chi cáchī tutū īi jā chíjin tata rey David cacu Cristo, de cacu yā űūū Belén, űūū nūū ní ncacu maá David, ncachī ji.

⁴³De súcuán nī ncusín inī ndá nchivī jā síquī yā.

⁴⁴De sava ji cúnī ji tiin ji yā jā chindasī ji yā, de nī iin ji nduú ní ntíin ji yā.

**Jāā nduú ní ncándíja
ndá tēe cúñáhnú**

⁴⁵űúcuán de ndá policíja jā jíto templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe űúcuán nī jíca tūhún dē policíja: ¿Nūcu nduú ní nqujíjī ndá nūū jíin dē?

⁴⁶De nī ncāhān ndá policíja: Nduú cuitī nī iin tēe cáhān vāha ndasí tá cúu nūū cáhān tēe űúcuán, ncachī dē.

⁴⁷De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá maá nū nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸Nī iin táhān nī ndá sūtū cúñáhnú jíin tēe fariseo, nduú cándíja ndá nī tūhun cáhān tēe űúcuán, ¿de nūcu cándíja ndá maá nū?

⁴⁹De ndá nchivī cuāhā űúcuán jāā nduú jíicūhun inī ji ley Moisés, chi tānū tāhvī ji, ncachī ndá dē.

⁵⁰De nī ncāhān Nicodemo, tēe jā ní jēhēn nūū yā iin jacuāā, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹Cáchī ley jā má cúū tee ó cuāchi síquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácuca cucáhnú inī ō nā cuāchi nī nsáhá dē, ncachī dē.

⁵²De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nū jā cáhān nū jēhē tēe űúcuán? Nanducú vii nū nūū tutū īi de cuni nū jā Galilea nduú quée cuitī nī iin tēe nācani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

⁵³De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

**Tūhun űahan jā ní
ncasíquī ndéē tāhān**

8 De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

²De jā cuácunijin incā quivī, de nī nquenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nquenda ji nūū yā. De nī jēcundeē yā, de nī stēhēn yā tūhun nūū ndá ji.

³Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jíin iin ñahan jā ní nihīn dē ña jā cásíquí ndéē ña. De nī jani dē ña māhñú.

⁴De nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, nī nihīn ndá sá ñahan yáhá jā cásíquí ndéē ña.

⁵De ley Moisés ndácu nūū ō jā cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácu cuū ña. De maá ní, ¿nāsa cáchi ní?

⁶De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jíto túni dē yā tú cuetáhví yā jā cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cáhān dē cuāchi síquí yā. De Jesús nī jíquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñūhún jíin xīnī ndāhá yā.

⁷De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuñī yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.

⁸De nī jíquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñūhún.

⁹De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī jíicuhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nquendōo maá-ni cā Jesús jíin ñahan jā íní ñúcuán.

¹⁰De nī nūcuñī tucu yā, de nduú cā nī iin tēe ñúcuán ní jíinī yā, chi maá-ni cā ñahan íní. De nī ncāhān yā jíin ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi síquí nū? ¿A nduú cā ní nénda nī iin dē jā cáhān dē cuāchi síquí nū?

¹¹De nī ncāhān ña: Nduú nī iin dē, Señor. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ña: Ni nduhū, mā cáhān nī cuāchi síquí nū. De cuáhán de mā sáhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī ánō nchivī

¹²De incā vuelta nī ncāhān Jesús jíin nchivī: Maá nī cúu tá cúu luz jā stúu inī ánō nchivī ñayiví, jā sáhá nī jā jíicuhun inī ji síquí Yāā Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā ji modo nūū neē, chi sa cunevāha ji luz inī ánō ji jā sáhá jā cutedcū ji níí cáni.

¹³Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jíin yā: Ndóhó chi cáhān nū jēhē maá nú, de nduú jétíñú tūhun cáhān nū.

¹⁴De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Vísō cáhān ni jēhē maá nī, de íyó ndāā tūhun cáhān ni. Chi jíinī ni ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni. Sochi ndá ndóhó nduú jíinī nū ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni.

¹⁵Ndá ndóhó chi modo nchivī ñayiví sándaā nū síquí tūhun cáhān ni. De nduhū chi nduú sándaā mátúhún nī-ni síquí nī iin nchivī.

¹⁶De tú sáhá ndāā nī síquí ji, de ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá mátúhún nī-ni, chi sándaā ni jondē jíin maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

¹⁷De yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cáhān ūū testigo, de cánuú cuetáhví nú jā cáhān dē, chi íyó ndāā tūhun cáhān dē.

¹⁸Túsaá de nduhū cúu iin jā cáhān ndāā ni jēhē ni. De incā jā cáhān ndāā jēhē ni cúu maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, ncachī yā.

¹⁹De nī ncāhān ndá dē jíin yā: ¿Ní cúu nūū ndéē Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jíinī ndá nú ní iin cúu nduhū ni Tatá nī. De tú jā jíinī nūū nduhū, de suni cunī nū Tatá ní nícu.

²⁰Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nūū íyó ndá jātūn nūū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntíin ni iin dē yā, chi ncháha ca quenda quívi jā tiin dē yā.

**Jā ní ncāhān yā jā má cūū
quihīn ji nūū cundeē yā**

²¹De nī ncāhān tucu Jesús jíin ndá dē: Nduhū chi quihīn ni, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nánihīn nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú síquī nū tá cuū nū. De jā ñúcuán mā cūū cuēē nū nūū quihīn ni, ncachī yā.

²²Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jíin táhán dē: ¿A cahni tēe yáhá maá dē, de á suu ñúcuán cúu jā cáhān dē jā má cūū cōhōn nūū quihīn dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi ñayiví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andiví vāji nī. Ndá máá nú cúu nchiví ñayiví yáhá, de nduhū chi nsūū tēe ñayiví yáhá cúu nī.

²⁴Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú síquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándíja nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nú síquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

²⁵De nī jicā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī ni nūū nū jondē jā xíhna ñúhún ní iin cúu nī.

²⁶De íyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jíin nú de sáhá ndāā ni síquī nū. Sochi mā cáhān ni, chi inī ñayiví yáhá cáhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntají

nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān yā, ncachī yā.

²⁷De nduú ní jícūhun inī ndá dē jā cáhān yā tūhun Tatá yā andiví.

²⁸Jā ñúcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī ncháha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yicā cruz, ñúcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāá nduú nā cuá sáhá ni jā cūnī maá nī, chi cáhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni.

²⁹Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, íyó yā jíin nī. De nduú sndóo mátúhún yā nduhū, chi níní sáhá ni tiñū jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

³⁰De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchiví nī ncandíja ji yā.

**Siquí ní-ni nchiví cúu sēhe Yāā
Dios jíin sēhe tächī cúñáhnú**

³¹Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá táhán yā hebreo jā ní ncandíja ji yā: De tú cuiñi nīhin nú jíin tūhun stéhēn ni nūū nū, de cuu ndija nú nchiví scuáha jíin nī.

³²De jícūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sáhá jā nduu libre nū nūū maá jā yíhí nú ndahá.

³³De nī ncāhān ndá ji jíin yā: Nduú yíhí cuiti ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cáhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú jā ndacá nchiví jā sáhá cuāchi, nduú íyó libre ji, chi yíhí ji chíjin cuāchi jā sátíñú cāhā ji nūū.

³⁵De nchiví jā sátíñú cāhā, chi nduú cúu ji iin táhán nchiví vehe nūū sátíñú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhán nchiví vehe ji.

³⁶Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sáhá nī jā má sátíñú

cāhá nú cā nū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

³⁷De jíni ni jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísō súcuán de cúnī ndá nú cahni nū nduhū, chi nduú jétáhvī nú tūhun cáhān ni.

³⁸Nduhū chi cáhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá ni nū ni. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā ní ncāhān tatá ndá máá nú, tāchī cúñáhnú, ncachī yā.

³⁹De ni ncāhān ndá ji: Tatā Abraham cúu ndá ni. De ni ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nú tá cúu nū ní ncandíja Abraham, tácuá cuu ndija nú tatā dē, ñúcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nú nícu.

⁴⁰De mitan chi cúnī ndá nú cahni nū nduhū, vísō ni ncāhān ni jíin nú ndācá tūhun ndāā jā ní stéhēn Tatá ni nū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nú.

⁴¹Chi inuú-ni sáhá ndá nú tá sáhá maá tatá nú, ncachī yā. Ñúcuán de ni ncāhān ndá ji: Ndá máá ni chi nduú cúu ni sēhe ndáhvī jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá ni, de Yāā Dios cúu yā.

⁴²Ñúcuán de ni ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nú, de coo manī nū jíin ni nícu. Chi jondē nū Yāā Dios ni nquee ni vāji ni. De nduú vāji ni jā cúnī maá ni, chi maá yā ni ntají nduhū.

⁴³¿De nājēhē cúu jāá nduú jícūhun inī ndá nú tūhun cáhān ni túsaá? Suu síquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān ni.

⁴⁴Ndá máá nú chi tatá nú cúu tāchī cúñáhnú. De cúnī ndá nú sáhá nú tiñu jā cúnī tatá nú ñúcuán. Maá

tāchī cúñáhnú ni jahni ndiyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāā íni jíin, de nduú cuitī nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tāchī cúñáhnú tūhun stáhvī síquī jā súcuán cáá maá. Chi maá tāchī cúu jā ndíso tūhun stáhvī, de ni squíjéhé ndihi tūhun stáhvī.

⁴⁵Sochi nduhū chi cáhān ni tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nú nduhū.

⁴⁶De ni iin nú mā níhīn nū cuāchi síquī ni, chi nduú cuitī nā cuāchi ni. De maá-ni tūhun ndāā cáhān ni, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nú nduhū?

⁴⁷Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nú sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jíin ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

⁴⁸Ñúcuán de ni ncāhān ndá táhán yā hebreo: Ndāā cáhān ndá ni jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóho nú tāchī.

⁴⁹De ni ncāhān Jesús: Nduú ndóho ni tāchī, chi íyó yíñúhún ni nū Tatá ni. De ndá ndóhó chi nduú íyó yíñúhún nú nū ni.

⁵⁰Nduhū chi nduú ndúcú ni jā cuñáhnú ni. Iyó iin jā sáhá jā cúñáhnú ni, de maá yā sándaá síquī tūhun cáhān ndá nú.

⁵¹Jāndāā cáhān ni jíin nú, tú ní nchivī squíncuu tūhun cáhān ni, de mā cúu cuitī ji, ncachī yā.

⁵²De ndá tēe hebreo nduú ní jícūhun inī dē, de ni ncāhān dē: Mitan de ni ncucáhnú inī ndá ni jā ndóho

ndija nú tächī. Chi Abraham jíin ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jihī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú ní iin squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúu cuiti ji, cáchi nū.

⁵³¿De á cúñáhnú cā maá nú nsúu cā tatā ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jihī dē, de suni nī jihī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cā sáhá nú maá nú túsaa? ncachī ndá dē.

⁵⁴De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sánáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tiñū. Maá Tatá nī cúu jā sánáhnú nduhū. De cáhān ndá nú jā maá yā cúu Yāā Dios maá nú.

⁵⁵De vísō sūcuán de nduú jíinī nū nāsa Yāā cúu yā. De nduhū chi jíinī ni yā. De tú cáhān ni jāā nduú jíinī ni yā, de cuu nī tēe stáhvī tá cúu ndá máá nú. De nduú chi jíinī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶De tatā ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cuni dē quivī quenda nī. De ja nī jinī dē, de nī jinī ni jā ní ncusiī ndasí inī dē, ncachī yā.

⁵⁷Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jíin yā: Va ncháha ca coo nú ūū xico ūxī cuiyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jinī nū nūū Abraham? ncachī dē.

⁵⁸De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja íyó nī, ncachī yā.

⁵⁹Ñúcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā mähñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

**Jā ní nasāhá vāha yā iin
tēe nī ncacu cuáá**

9 De jā jíca Jesús cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

²De ndá tēe scuáha jíin yā nī jicā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³De nī ncāhān Jesús: Nsúu cuāchi maá dē, ni nsúu cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē sūcuán, chi sa nī ncacu dē sūcuán tácuca cuni nchivi tiñū ñáhnú jā sáhá Yāā Dios jíin dē.

⁴Juni cúu inī ñayiví tá nūū cúu nduú, de cánuú sáhá nī tiñū Yāā jā ní ntají nduhū. Chi quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáá, jāā nduú cā nā tiñū cuu sáhá ni iin.

⁵Juni ndēē ni inī ñayiví, de cúu nī luz jā cútūu inī ánō nchivi ñayiví, tácuca jicūhun inī ji síqui Yāā Dios, ncachī yā.

⁶De tá nī ncuu nī ncāhān yā sūcuán, de nī jati yā ntesíi yā nūū ñuhún, de nī nsáhá yā ndēhyū jíin ntesíi yā, de nī ntee yā síqui tñnūū tēe cuáá.

⁷De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tinūū nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Ñúcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tinūū dē, de nī ndunijin-ni, de cuānohōn dē.

⁸Ñúcuán de ndá nchivi ndēē ñatin jíin dē, jíin ndá nchivi jā ní jinī jā ní ncuu dē tēe cuáá, ni jicā tūhún táhán ji: ¿A nsúu tēe yáhá cúu jā jicān caridad jā ndēē yáhá?

⁹De sava ji nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cā ji nī ncāhān: Nsúu dē cúu, sochi sūcuán cáá dē. De maá dē chi nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰Ñúcuán de nī jicā tūhún ndá ji: ¿De nāsa cúu jā ní nune tinūū nú túsaa?

¹¹De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsāhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tīnūú nī, de nī ncāhān dē jíín nī: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-ni tīnūú nī, ncachī dē.

¹²Ñúcuán de nī jīcā tūhún jī dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēe ñúcuán? ncachī jī. Nduú jíín nī, ncachī dē.

**Jā ní stíchī ndá tēe fariseo
tēe nī ncacu cuáá**

¹³Ñúcuán de nī jēsíaha ndá jī tēe nī ncacu cuáá nūū ndá tēe fariseo.

¹⁴De quīvī nātātú cúu jā ní nsāhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tīnūú dē.

¹⁵De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún tucu dē nāsa nī nune tīnūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tīnūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-ni tīnūú sá, ncachī dē.

¹⁶Ñúcuán de nī ncāhān sava tēe fariseo: Tēe ñúcuán chi nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji dē, chi nduú née īī dē quīvī nātātú. Sochi sava cā dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sāhá tēe ñúcuán ndá tīñu ñáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusínī inī ndá dē sīquī yā.

¹⁷De nī jīcā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cāhān nū sīquī tēe jā ní nacune tīnūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iin tēe nācani tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī dē.

¹⁸Sochi ndá tēe hebreo ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā ní íyo cuáá tēe ñúcuán de nī ndunijīn tīnūú dē. De nī ncana ndá dē tatá naná tēe cuáá.

¹⁹De nī jīcā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu

cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan?

²⁰De nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáá.

²¹Sochi nduú jíínī nī nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan, de nī nduú jíínī nī ní tēe nī nacune tīnūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja ñáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

²²Súcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē, chi yúhú dē ndéhé dē ndá táhán dē tēe hebreo. Chi ja nī nsāhá ndāā ndá tēe ñúcuán jā tú ní iin nchivī cachī jī jā Jesús cúu Cristo, Yāā nī ntají Yāā Dios, de tavā dē jī jā má cūū cā quīvī jī inī vehe īī sinagoga.

²³Jā ñúcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja ñáhnú dē.

²⁴Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī íyo cuáá. De nī ncāhān dē jíín: Cachī cājí nú nūū nī jā cunī jíínú Yāā Dios. Chi jíínī ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūú nú.

²⁵Ñúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jíínī sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jíínī sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá, de mitan chi nī ndunijīn tīnūú sá, ncachī dē.

²⁶De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jíín nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūú nú túsaá?

²⁷De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nūū ndá ní, de nduú cúnī ní cuetáhvī ní. ¿De nūcu cúnī ndá ní jā cachī tucu sá nūū ní? ¿De á suni cúnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān nēhén ndá jíín dē, sá de nī ncāhān cā: Maá

nú chi cándíja nú tēe ñúcuán, sochi ndá máá ní chi cándíja ní Moisés.

²⁹De jíní ndá ní já ní ncāhān Yāā Dios jíin Moisés. Sochi tēe ñúcuán, ni nduú jíní ní ní jondē vāji dē.

³⁰De ní ncāhān tēe ní iyo cuáá: Sáhvi iní sá já cáhān ndá ní jáá nduú jíní ní já vāji dē nūū Yāā Dios, víso ní nacune dē tīnūú sá.

³¹De jíní ō já Yāā Dios nduú níni yā já jícān táhvi nchiví íyó cuāchi. Chi níni yā já cáhān ndá máá-ni nchiví já chíñúhún nūū yā de sáhá ji já cúni yā.

³²De níi tiempo vāji ó, de nduú ní jíní cuití ō já nácune iin tēe tīnūú incā tēe ní ncacu cuáá.

³³De tú nsūú jondē nūū Yāā Dios vāji tēe ñúcuán, de mā cūú cuití sáhá dē iin tiñu sūcuán, ncachí dē.

³⁴De ní ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quívi ní ncacu nú, ¿de á maá nú stéhēn nūū ni, á naá cúu? ncachí dē. De ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán yātā vehe īi sinagoga.

Siquí nchiví já íyó cuáá ánō

³⁵De ní nihīn Jesús tūhun já ní ntavā ndá dē tēe ñúcuán. De ní naquetáhān yā jíin dē, de ní ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāā Dios?

³⁶De ní ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca cándíja sá yā?

³⁷De ní ncāhān Jesús: Ja ní jini nū nūū yā, de suu cúu nduhū já cáhān ní jíin nú, ncachí yā.

³⁸Ñúcuán de ní jēcuīñi jítí dē nūū yā, de ní ncāhān dē: Cándíja sá já máá ní cúu Jētohō sá.

³⁹De ní ncāhān Jesús: Vāji ní iní ñayiví yáhá já sáhá ndāā ní siquí nchiví. Chi nchiví íyó cuáá ánō,

ndunijīn iní ánō ji já jícūhun iní ji síquí ni. De nchiví já jáni iní ji já jícūhun iní ji, sochi nduú, chi sa nducuáá ánō ji, ncachí yā.

⁴⁰De sava tēe fariseo já íñi jíin yā, tá ní jini dē tūhun yáhá, de ní ncāhān ndá dē: ¿De á jáni iní nū já suni tēe nduú jícūhun iní cúu ndá máá ní túsaá?

⁴¹De ní ncāhān Jesús: Tú já cúu ndá nú tēe nduú jícūhun iní, de mā cōo cuāchi nú. De síquí já ní ncāhān ndá nú já jícūhun iní nū, sochi nduú jétáhvi nú, já ñúcuán cúu já cundeē cuāchi nú síquí nū, ncachí yā.

Tūhun yátá síquí ticāchí

10 De ní ncāhān cā yā: Jāndāā cáhān ní jíin ndá nú, tá yíhí ndá ticāchí iní corral já névaha cáhnú nchiví, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé corral, chi sa incā lado corral cáa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuīhná, chi vāji já sacuíhná.

²Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor já jító ticāchí.

³De tēe jító viéhé, nácune dē já quívi tēe ñúcuán. De ticāchí dē nácuní tī tāchí dē. De cána dē sívī ticāchí maá dē, de távā dē tī.

⁴De tá ní ntavā dē ndihi ticāchí maá dē, de yósō nūū dē nūū tī cuāhān dē. De ndá ticāchí chi níquīn tī dē, chi nácuní tī tāchí dē.

⁵De mā cúniquīn tī yātā incā tēe, chi sa cunu tī cuní tī dē, chi nácuní tī jáá nsūú jētohō tī cúu.

⁶Tūhun yátá yáhá ní ncāhān Jesús jíin nchiví, de nduú ní jícūhun iní ji ná tūhun cúu já ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷Ñúcuán de ní ncāhān cā Jesús jíin nchiví: Jāndāā cáhān ní jíin

ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu ticāchī nī.

⁸Ndācá tēe jāá nduú ní ntájí Yāā Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuihná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu ticāchī nī, nduú ní jétáhvī ji ndá dē.

⁹Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jíin maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu ticāchī jā ndívi ndá tī nūū yíhí vāha tī, de quée tucu tī nūū caji vāha tī.

¹⁰Tēe cuíhná chi maá-ni jā vāji dē jā sacuíhná dē ticāchī, de cahni dē, de snāā dē tī. De nduhū chi vāji nī tácuā cutecū nchivī cúu tá cúu ticāchī nī, de jondē ndetū ndasí coo ji níí cání.

¹¹Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jíto vāha dē ticāchī dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tī.

¹²Sochi iin tēe jā quéhen yāhvi, nsūū pastor tī cúu dē, chi nsūū ticāchī maá dē cúu tī. De tú jíni dē jā vāji yihī, de sndóo dē ticāchī, de jínu dē cuāhān dē. De yihī chi tīin tī ticāchī, de sáhá tī jā jítē nuu ticāchī.

¹³De tēe quéhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē síqui jā ticāchī tátū cúu jā jíto dē, de jā nūcuán nduú cundáhvī inī dē tī.

¹⁴Maá nī cúu maá pastor vāha. De jíni ni ndācá nchivī jā cúu tá cúu ticāchī nī, de ndá máá ji jíni ji nduhū.

¹⁵De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jíni yā nduhū, de maá nī jíni ni Tatá nī. De cuū ni jā síqui nchivī cúu ticāchī nī.

¹⁶De suni íyó cā nchivī cúu ticāchī nī, de síin síin nchivī cúu

ndá ji. De cánuú jā suni quícuēca nī ndá nchivī nūcuán. De cuetáhvī ji tūhun jā cáhān ni. De cundeē cāhnú-ni ndihi nchivī cándíja, de coo iin-ni pastor ji.

¹⁷De Tatá nī mānī ndasí yā jíin ni síqui jā jéhe nī maá nī jā cuū ni jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

¹⁸Ni iin mā cūū cahni nduhū, chi maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū ni. Jā cáchī maá nī de cuū ni, de jā cáchī maá nī de natecū ni, chi súcuán íyó poder ni. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sáhá nī, ncachī yā.

¹⁹De jā ní jíni ndá táhān yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncusíin tucu inī ji.

²⁰De cuāhā ji nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cáhān dē? Chi ndóho dē tāchī, de nī ntíví xīnī dē.

²¹Sochi sava gā ji nī ncāhān: Nsūū súcuán cáhān tēe ndóho tāchī, tá cúu nūū cáhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho tāchī, ¿á cuu nacune dē tīnūū tēe cuáá? ncachī ndá ji.

Jā ní ncuyichī inī ndá ji Jesús

²²De tiempo vijin cúu, de ciudad Jerusalén násáhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī ji quívi jā ní ncuhiī templo cāhnú.

²³De jíca nuu Jesús inī templo, inī corredor jā nání Salomón.

²⁴De ndá táhān yā hebreo nī ncutútú ji nūū yā, de nī ncāhān ji: ¿Nāsaa cā quívi sáhá nú jā má cúcáhnú inī ndá nī? Chi tú maá nú cúu Cristo, de cachī cājí nú nūū ndá nī.

²⁵De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndācá tínu jā ní ntetínú Tatá nī nduhū jā sáhá nī,

ñúcuán cúu jā stéhēn cājí jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶De nduú cándíja ndá nú, chi nsūú ticāchí nī cúu nú, tá cúu nūū nī ncāhān ni jín nū.

²⁷Ndá nchiví jā cúu ticāchí nī, chi nácuní ji jā maá nī cúu jā cáhān jín ji. De jín nī ji, de níquin ndá ji nduhū.

²⁸De cutecū ji ní cání sáhá nī, de mā tánū tāhvī cuití ji. De ni iin mā cūú nacandēē ji iní ndahá nī.

²⁹Maá Tatá nī nī squívi yā ji ndahá nī. De cúñáhnú cā maá yā nsūú cā ndācá cā. De ni iin mā cūú nacandēē ji iní ndahá yā.

³⁰Maá nī jín Tatá nī, chi iin-ni cúu nī, ncachí yā.

³¹Ñúcuán de ndá táhān yā hebreo nī nquehen tucu dē yūū jā cuāha dē yā.

³²De nī ncāhān yā jín dē: Nī stéhēn ni cuāhā tiñu váha nūū nū jā ní nsáhá nī jín poder Tatá nī. ¿De á siquí jā ní nsáhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūū nduhū, á naá cúu? ncachí yā.

³³De nī ncāhān ndá dē: Nsūú siquí jā ní nsáhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūū ndóhó, chi siquí jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quití iní Yāa Dios, chi cáchí nū jā inuú cúu nú jín Yāa Dios. Chi tēe-ni cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jín Yāa Dios, ncachí ndá dē.

³⁴De nī ncāhān Jesús: Yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāa Dios: Tá cúu yāa cúu ndá nchiví cándíja, cáchí Yāa Dios, cáchí tutū.

³⁵De jín ō jā má cūú cáhān ō jāá nduú cáhān ndāa tutū ī. Chi nī ncāhān yā jā ndá nchiví jā ní

ncandíja tūhun yā, cúu ji tá cúu yāa. De víhí cā cúu nduhū.

³⁶¿Túsaá de nūcu cáhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān ni jā Sēhe Yāa Dios cúu nī? Chi maá Yāa Dios nī jani yā nduhū siquí tiñu ī, de nī ntají yā nduhū vāji nī iní ñayiví.

³⁷Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaá de mā cándíja ndá nú nduhū.

³⁸Sochi tú sáhá nī, de vísō nduú cándíja nú nduhū, de cándíja nú siquí ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú iní nū jā iin-ni cúu Tatá nī jín nī, de iin-ni cúu nī jín Tatá nī, ncachí yā.

³⁹Ñúcuán de ndúcú tucu ndá dē tiin dē yā. Sochi nī ndoñuhún yā-ni nūū ndá dē cuāhān yā.

⁴⁰De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nūū quēnda ncandí, nūū ní iyo Juan nī scuénduté dē. De nī ndeē yā ñúcuán.

⁴¹De nī nquenda cuāhā nchiví nūū yā, de nī ncāhān ndá ji jín táhān ji: Ndāa chi vísō nduú ní nsáhá Juan ni iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun jā ní ncāhān dē siquí nāsa sáhá tēe yáhá, ncachí ji.

⁴²De cuāhā nchiví ñúcuán nī ncandíja ji yā.

Jā ní jihí Lázaro

11 De nī iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jín cuāha dē María jín Marta, cúu ndá dē nchiví ñuū Betania.

²De María jā cúu cuāha Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihí aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchí ña jín ixi xíní ña.

³De ndúū cuāha dē ñúcuán nī ntetifñú ña tūhun cuāhān nūū Jesús:

Señor, tēe jā māni ní jíin, cúhū dē, cáchī ña, ncachī mozo.

⁴De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chi nsúu cuēhē jā cuū dē cúu. Chi sa sáhá Yāa Dios jā cuni nchivi nāsa cúñáhnú yā. Chi nduhū, Sēhe Yāa Dios, jíin cuēhē yáhá de stéhēn ni jā suni cúñáhnú maá nī, ncachī yā.

⁵De māni Jesús jíin Marta jíin cúhū ña jíin Lázaro.

⁶De vísō sūcuán de tá nī nihīn yā tūhun jā cúhū dē, de nī nquendō yā ūū cā quívi nūū ndéē yā.

⁷Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná cohōn quīnohōn ō región Judea.

⁸De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Maestro, cáta ñatin-ni quívi cúu jā ndúcú ndá táhán ó hebreo cuāha dē yūū ní. ¿De á cūni ní quihīn tucu ní ñúcuán, á naá cúu? ncachī dē.

⁹De nī ncāhān Jesús: Mā cūu cahni nchivi nduhū de tú ncháha ca quenda maá quívi cuū ni. Chi jā íyó nī ñayívi yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxī ūū hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cūni Yāa Dios, de sūcuán cúu nī tá cúu tēe jā jíca nduú, de nduú scáchihi dē jēhē dē, chi nijin nūū dē ñayívi yáhá.

¹⁰Sochi tēe jāa nduú sáhá jā cūni Yāa Dios, chi modo jā jíca dē jacuáa, de modo jā scáchihi dē jēhē dē, chi nduú cútūu inī ánō dē, ncachī yā.

¹¹Ñúcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quíxin dē, de quihīn ni jā sndóto ni dē, ncachī yā.

¹²Ñúcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quíxin dē de jíni ō jā nduvāha dē.

¹³Sochi Jesús chi sūcuán nī ncāhān yā jā ní jihī dē. De jáni inī ndá tēe scuáha jā quíxin ndija dē.

¹⁴Ñúcuán de nī ncāhān cājí yā: Ja nī jihī Lázaro.

¹⁵De cúsi inī ni jāa nduú ní íyo nī ñúcuán, tácuva vāha cā candíja ndá nú tá cuni nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cohōn nūū ndiyi ñúcuán, ncachī yā.

¹⁶Ñúcuán de Tomás, tēe cúu cuátī, nī ncāhān dē jíin ndá táhán dē jā scuáha jíin yā: Suni ná cohōn tácuva cuū ō jíin yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū ní cáni

¹⁷De tá nī nquenda Jesús, de jíni yā ja nī ncuu cūmī quívi jā ní ncuyuhū Lázaro.

¹⁸De ñatin-ni íyó ñuū Betania jíin ñuū Jerusalén, chi tá ūū kilómetro yósāvá.

¹⁹De Marta jíin María, nī nquenda cuāhā táhán ña hebreo jā cáhān ji tūhun ndeé inī jíin ña jā ní jihī cuāha ña.

²⁰De tá nī nihīn Marta tūhun jā vāji Jesús, de nī nquee ña cuātahān ña yā. De María chi nī ndōo ña vehe.

²¹De nī ncāhān Marta jíin Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá, de mā cūu cuāha sá nícu.

²²De vísō sūcuán de jíni sá jā ndácá jā cācān ní nūū Yāa Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

²³De nī ncāhān Jesús jíin ña: Natecū cuāha nú, ncachī yā.

²⁴De nī ncāhān Marta: Jíni sá jā natecū dē quívi jā natecū ndácá ndiyi jondē quívi jinu ñayívi.

²⁵De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu Yāā jā sáhá jā natecū nchivī jín jā cutecū ji ní cání. Nchivī cándíja jā scácu nī ji, vísó ná cúu ji, de natecū ji.

²⁶De nchivī jā tēcū de candíja ji nduhū, cutecū ji ní cání andiví. ¿A cándíja nú tūhun yáhá? ncachī yā.

²⁷De nī ncāhān ña: Señor, cándíja sá jā maá ní cúu Cristo Sēhe Yāā Dios, jā cáchī tutū jā quiji inī ñayiví, ncachī ña.

Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū Lázaro

²⁸De tá nī ncāhān ña súcuán, de cuāhān ña-ni, cuācana yuhū ña cūhū ña María: Maá Maestro nī nquenda yā, de cána yā ndóhó, ncachī ña.

²⁹De jā ní jini María tūhun yáhá, de ñamā nī nacuiñi ña, de cuāhān ña nūū yā.

³⁰De ncháha ca quivi Jesús ñuū, chi nī nquendōo yā nūū ní jētahān Marta yā.

³¹De nchivī hebreo jā ndéē inī vehe jín María jā cáhān ji tūhun ndeē inī jín ña, nī jinī ji jā ñamā nī nacuiñi ña cuāhān ña. De nī jēcuniquin ndá ji ña, chi jáni inī ji jā cuāhān ña cuacu ña jondē nūū yíyuhū ndiyi.

³²Ñúcuán de nī nquenda María nūū íyó Jesús, de nī jēcuiñi jiti ña nūū jéhē yā, de nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndéē ní yáhá, de mā cúu cuāha sá nícu, ncachī ña.

³³De nī jinī Jesús jā jácu ña jín jā jácu ndá nchivī jā vají jín ña. De nī ncuucécá ndasí inī yā, de nī ntahúhvi inī yā jā cúndáhvi inī yā ji.

³⁴De nī jicā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūū ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī

ncāhān ña jín yā: Ná cóhōn de cuni ní, Señor, ncachī ña.

³⁵De nī jacu Jesús.

³⁶Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jín táhān ji: Cūndēhé nācā māni ndasí nī iyo dē jín ndiyi ñúcuán.

³⁷De sava ji chi nī ncāhān ji: Tēe yáhá jā ní nacune dē tinūū tēe cuáá, ¿á mā cúu sáhá dē jā má cúu Lázaro nícu? ncachī ji.

Jā ní nastécū yā Lázaro

³⁸De nī ntahúhvi ndasí tucu inī Jesús, de nī nquenda yā nūū yíyuhū ndiyi. De iin yavi cava cúu, de yúyávi ñúcuán ndasí iin yūū.

³⁹De nī ncāhān yā: Sáhá jíyo ndá nú yūū jínā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndiyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quivi yíyuhū dē.

⁴⁰De nī ncāhān Jesús jín ña: ¿A nsūū ja nī ncāhān ni jín nú jā tú candíja nú de cuni nū jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jín poder yā? ncachī yā.

⁴¹Ñúcuán de nī nsáhá jíyo ndá dē yūū jā ndasí yúyávi ndiyi. De nī nūcūndēhé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvi sá nūū ní jā sáhá ní jā jícān sá.

⁴²De jini sá jā níni sáhá ní jā jícān sá. De jā quendōo vāha nchivī íni yáhá cúu jā súcuán cáhān sá, tácuá ná cándíja ji jā maá ní nī ntají sáan.

⁴³De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

⁴⁴De nī nquēe-ni tēe jā ní jihī, de ñúsúcún ndahá dē sihin dē jín tira sahma. De nūū dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jín

ndá nchiví: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuá cuu caca dē, ncachí yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahni dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

⁴⁵Ñúcuán de cuāhā nchiví hebreo jā ní nquenda nū María, nī ncandíja ji Jesús, chi nī jiní ji tiñu jā ní nsāhá yā.

⁴⁶Sochi sava ji cuāhān ji nū ndá tēe fariseo, de nī ncachí tūhun ji nāsa nī nsāhá Jesús.

⁴⁷Ñúcuán de ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jíin ndá cā tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sāhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

⁴⁸De tú cuāha ó tūhun jā sāhá cā dē sūcuán, de ndivii nchiví candíja ji dē. De quiji ndá tēe nación Roma jā cúñáhnú, de caní dē templo cāhnú ó, de scútē nuu dē nchiví nación ndācá ó, ncachí ndá dē.

⁴⁹De iin táhán dē jā nání Caifás, jā cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuiyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jíiní cuiti nū,

⁵⁰nī nduú jíicūhun iní nū jā vāha cā jā cuū iin tēe jā jēhē nchiví nación ndācá ó nsūú cā jā naā ndivii ō, ncachí dē.

⁵¹De nduú ní ncāhān dē tūhun yáhá jā jáni iní maá dē. Chi síquī jā cúu dē sūtū cúñáhnú cā cuiyā ñúcuán, de nī nsāhá Yāa Dios jíin dē jā ní nacani dē tūhun jā cuū Jesús jā jēhē nchiví nación hebreo.

⁵²De nsūú maá-ni jā jēhē nación hebreo, chi suni jā jēhē ndivii nchiví jā cúu sēhe Yāa Dios jā ní

jītē nuu ndācá nación, tácuá inuú-ni cuu ndá ji.

⁵³De jondē quiví ñúcuán de ndācá tēe hebreo jā cúñáhnú, nī scáni táhán ndá dē tūhun jā cahni dē Jesús.

⁵⁴De jā ñúcuán nduú cā ní jíca nijin yā nū ndá táhán yā hebreo, chi nī nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin ñuū nání Efraín, nū íyó ñatin ñuhun tíhá. De ñúcuán nī ndeē yā jíin ndá tēe scuāha jíin yā.

⁵⁵De nī ncuñatin vico pascua jā násāhá ndá nchiví hebreo. De cuāhā nchiví ndācá ñuū ñúcuán cuāhān ji Jerusalén, tácuá squíncuu ji jā cāhān ley jā cuchi ji ndundoo ji nū Yāa Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶De nánducú ndá ji Jesús, de jícā tūhún táhán ji iní templo: ¿Nāsa jáni iní ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachí ji.

⁵⁷De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo nī ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchiví jíiní ji ní nū íyó yā, de ná cāchí tūhun ji, tácuá tiin ndá dē yā.

Jā ní nchihí María perfume jēhē Jesús

(Mt.26.6-13; Mr. 14.3-9)

12 De cúmani iñū cā quiví de coo vico pascua. De nī jēhēn tucu Jesús ñuū Betania nū ndeē Lázaro, tēe jā ní jihí de nī nastēcū yā dē.

²De nī nsāhá ndá ji iin vico jā cuxíní ji jíin yā jā íyó yínúhún ji jíin yā. De Marta nī jani ña cōhō. De Lázaro yáji dē stāa jíin yā nū mesa jíin ndá cā nchiví.

³Ñúcuán de María nī nquenda ña jíin tá sava litro aceite perfume jā

cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndéē. De nī nchihi ña jēhē Jesús, de nī nasíchi ña jíin ixi ña. De níi iní vehe nī nchitú xicō perfume.

⁴Ñúcuán de nī ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jíin yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵¿Núcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūni ciento denario, de cuáha ó núu nchivi ndāhví núcu?

⁶Súcuán nī ncāhān dē, nsúú jā cúndāhví ndija iní dē nchivi ndāhví, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná. Chi maá dē nēe itīn xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquīn ndá tēe núcuán.

⁷Sá de nī ncāhān Jesús: Mā stáhān nū ña. Chi jā ní nsāhá ña yáhá cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jōndē quiví jā quiyuhū ní.

⁸Chi níi cání ndéē nchivi ndāhví jíin nú, sochi nduhū chi mā cúndēē nī cā jíin nú, ncachí yā.

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā cahni dē Lázaro

⁹De cuāhā nchivi hebreo nī jini ji tūhun jā ndéē yā ñuū Betania. De nī nquenda ndá ji, de nsúú maá-ni jā cúni ji cúndēhé ji núu Jesús, chi suni cúni ji cúndēhé ji núu Lázaro, tēe jā ní nastécū yā.

¹⁰Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú nī scáni táhān dē tūhun jā suni cahni dē Lázaro.

¹¹Chi jā síqui Lázaro de nī ncujiyo cuāhā táhān dē hebreo núu dē, de cándija ji Jesús.

Jā ní nquivi Jesús Jerusalén

(Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹²De incā quiví, de ndá nchivi cuāhā jā ní nquenda vico pascua, nī jini ji tūhun jā vāji Jesús Jerusalén.

¹³De nī jahnū ji ndahá ñuū, de nī nquee ji cuātahān ji yā. De nī ncana jee ndá ji: Cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā vāji jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios. Vāha ndasí Yāa cúu Rey maá ó nchivi Israel, ncachí ji.

¹⁴De nī nihīn Jesús iin burro, de nī jēcōsō yā tí, tá cúu núu cáhān tutū ii:

¹⁵Nchivi Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nú.

Yáhá cúndēhé nú jā vāji Rey nū, de yósō yā iin burro.

Cáchí tutū.

¹⁶De quiví núcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nduú ní jícūhun iní dē jā súcuán quée ndaā ndācā jā yósō núu tutū ii. De jōndē tá nī nduñáhnú Jesús jā cuánohōn yā andiví, de sá de nī núcūhun iní dē ndá tūhun jā yósō síqui yā, jíin jā súcuán nī nsāhá ndá dē jíin yā.

¹⁷De ndá nchivi jā ní iyo jíin yā tá nī ncana yā Lázaro núu yíyuhū dē, de nī nastécū yā dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī nsāhá yā.

¹⁸Jā ñúcuán cúu jā ní nquee nchivi cuāhā, nī jētahān ji yā, chi nī jini ji tūhun jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú jā ní stēhēn yā poder yā.

¹⁹Ñúcuán de nī ncāhān ndá máa tēe fariseo: Mitan de ja nī jini ō jā má cúu cuiti cā casí ō. Chi ndéhé ó jā ndivií cuiti nchivi cuāhān ji jíin dē, ncachí ndá dē.

Nchivi nación Grecia nánducú ji Jesús

²⁰De sava nchivi nación Grecia, suni nī nquenda ji Jerusalén vico pascua jā chíñúhún ji Yāa Dios.

²¹De nī nquenda ndá ji núu Felipe, tēe ñuū Betsaida ndáñú Galilea.

De nī ncāhān jī jíín dē: Señor, cúnī ndá sá cāhān sá jíín Jesús, ncachī jī.

²²De nī jēhēn Felipe, nī ncachī tūhun dē nūū Andrés. De ndūū dē cuācachī tūhun dē nūū Jesús.

²³De nī ncāhān Jesús jíín dē: Ja nī nquenda quivī jā nduñáhnú maá Yāā nī nduu tēe.

²⁴De ndāā cāhān nī jíín ndá nú, iin nūnī trigo tú mā níncava nūū ñūhún jā quiyuhū, túsaá de coo mátúhún-ni. Sochi tú quiyuhū, de nacayā cuāhā ndasí. De suni sūcuán cánuú jā cuū nī de quiyuhū nī, tácuca coo cuāhā nchivī jā nduu jī sēhe Yāā Dios.

²⁵De nā-nī nchivī tú nduú jéhe jī tūhun cundoho jī jā síquī nduhū, de tānū tāhvī jī. De nchivī jā jéhe jī tūhun cundoho jī jā síquī nduhū inī ñayiví yáhá, cutecū jī níí cání andiví.

²⁶De tú ní nchivī cúnī jī satíñú jī nūū nī, de ná cúniquīn jī nduhū. De nūū cundeē maá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī sátíñú nūū nī. De nchivī jā sátíñú nūū nī chí sáhá Tatá nī jā cuñáhnú jī.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷De mitan de cúcuécá ndasí inī nī sáhá tūndóhó jā quiji síquī nī. ¿De nāsa cāhān nī? ¿A cāhān nī jíín Tatá nī: Scácu ní sāán nūū tūndóhó jā quiji síquī sá, cachī nī? Mā cūú, chí jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji nī ñayiví.

²⁸Tatá, stéhēn ní jā cúñáhnú ndasí ní jíín poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Ja nī stéhēn nī jā cúñáhnú nī, de stéhēn tucu nī incā vuelta, ncachī yā.

²⁹De nī jini ndá nchivī íñí ñúcuán, de nī ncāhān jī jā taja cána. De sava cā jī nī ncāhān: Iin ángel Yāā Dios nī ncāhān jíín yā.

³⁰De nī ncāhān Jesús jíín jī: Nduú ní ncāhān Yāā Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chí sa síquī ndá máá nú tácuca cunī nū jā ní ncāhān yā jíín nī.

³¹Mitan cúu jā sándaā Yāā Dios síquī cuāchi nchivī ñayiví yáhá. Mitan cúu jā scūnu yā jāñēhén jā tátúni inī ñayiví yáhá.

³²De nduhū, tá jīnu cundita caa nī cuū nī inī ñayiví, de sáhá nī jā cuu inī ndá nchivī quivī jī ndahá nī, ncachī yā.

³³Súcuán nī ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴De nī ncāhān nchivī jíín yā: Nī jini ndá sá tūhun jā cāhān tutū ley Yāā Dios jā névāha ó, jā Cristo cutecū yā níí cání. ¿De nūcu cāhān ní jā Yāā nī nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāā nī nduu tēe túsaá? ncachī jī.

³⁵Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Jacū-nī cā quivī cundeē nī jíín ndá nú jā cúu nī luz jā cúnijīn inī ánō nū. Túsaá de mitan juni íyó cā luz nī jíín nú, de caca nú jíín, chí iin sanaā-nī de cuāhān nī, de quendōo nú modo nūū neē. Chí nchivī jíca modo nūū neē, nduú jíni jī ní cúu nūū quíhīn jī.

³⁶Túsaá de juni ndēē cā nī jíín nú, de candíja nú nduhū jā cúu nī luz, tácuca nduu nú nchivī jíca jíín luz, ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-nī, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nūū jī.

Jāā nduú ní ncándíja nchivī hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷De vísō cuāhā tínu ñáhnú nī nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā

nūū nchivī, de nduú ní ncándíja ji yā.

³⁸Chi cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

Tátā Yāa Dios, nduú ní ncándíja ndá nchivī tūhun jā ní nacani sá,
de nduú ní ncándíja ji tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ní poder ní nūū ji.

Ncachī Isaías.

³⁹Jā ñūcuán nduú ní ncúu candíja ndá ji, chi nī ncāhān tucu Isaías:

⁴⁰Nī nsāhá Yāa Dios modo jā cuáá ánō ndá ji,
jíin jā cúnihin inī ji,
tácua coo modo jā má cūnī ndá ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
ni mā násāma inī ji quīvi ji nūū ni,
jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.

Ncachī Cristo, cáchī tutū.

⁴¹Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chi ja nī jinī dē nāsa cúñáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa coo quīvi jā quiji yā.

⁴²De vísō sūcuán de cuāhā nchivī hebreo chi nī ncándíja ji yā, de suni jondē jíin sava tēe tátúnī. Sochi nduú ní ncāchī ndá dē jā cándíja dē yā, chi síqui jā yúhú dē tēe fariseo. Chi tú sūcuán de mā cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē vehe īi sinagoga.

⁴³Chi ndá tēe tátúnī cúsiī cā inī dē jā cuñáhnú dē sāhá nchivī, nsūú cā jā cuñáhnú dē sāhá Yāa Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sāhá ndāa síqui nchivī

⁴⁴De nī ncāhān jee Jesús: Nchivī cándíja nduhū, de nsūú mátúhún-ni

nduhū cándíja ji, chi suni cándíja ji jondē maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁵De nchivī jíinī nūū ni, suni jíinī ji nūū Yāa nī ntají nduhū.

⁴⁶Maá nī jā cúu luz jā cúnijin inī ánō nchivī, nī nquiji nī inī ñayiví tácua ndá nchivī cándíja nduhū, mā cācá ji modo nūū neē.

⁴⁷De tú iin nchivī jíinī ji tūhun cáhān ni, de tú nduú jétáhvī ji, de nsūú nduhū cúu jā sāhá ndāa síqui ji. Chi nduú vāji nī jā nacunehen nī cuāchi síqui nchivī ñayiví, chi sa jā scácu nī ji.

⁴⁸De nchivī jā squéne yichī nduhū, de nduú jétáhvī ji tūhun cáhān ni, íyó iin jā sāhá ndāa síqui ji. Suu ndācá tūhun jā ní ncāhān ni, tūhun ñūcuán cúu jā nacunehen cuāchi síqui ji quīvi jinu ñayiví.

⁴⁹Chi nduú cáhān ni jā cúu inī maá nī, chi Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūū ni nāsa cáhān ni jíin nāsa stéhēn ni.

⁵⁰De jíinī ni jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī níi cání. Túsaá de ndá tūhun jā cáhān ni, chi maá-ni tūhun jā ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī yā.

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

13 De jañini incā quīvi de quijéhe vico pascua. De ja jíinī Jesús jā ní nquenda quīvi jā quee yā ñayiví yáhá quinohōn yā nūū Tatá yā. De níni cúndáhvī inī yā nchivī maá yā jā íyó inī ñayiví. De mitan jā ní ndihi quīvi jā íyó yā ñayiví, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cājī yā jā cúndáhvī inī yā ji.

²De táchī cúñáhnú ja nī scúu inī ánō Judas Iscariote sehe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

³De jíní Jesús já wáji yā jōndē nūū Yāā Dios, de quínohōn yā nūū Yāā Dios. De jíní yā já ní nsáhá Tatá yā já cúñáhnú yā siquí ndihi-ni.

⁴De cúxíní yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā, de nī nacuiñi yā. De nī stáá yā sahma níjin yā, de nī juhni yā iin toalla chíjin yā.

⁵De nī nchuhun yā ndute iní iin tíjēhēn. De nī nquijéhé yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násíchí yā jíín toalla já núhni chíjin yā.

⁶De nī nquenda yā nūū Simón Pedro. De nī ncāhān Pedro jíín yā: Señor, ¿á sa maá ní naquete ní jēhē sá?

⁷De nī ncāhān Jesús: Nduú jícūhun iní nū já sáhá nī mitan, de cúcuéé cā de jícūhun iní nū.

⁸De nī ncāhān Pedro jíín yā: Mā náquete cuití ní jēhē sá. De nī ncāhān Jesús: Tú mā náquete nī jēhē nū, de mā cūú coo inuú iní nū jíín nī.

⁹De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, tú sūcuán cúu de nsūú mátúhún-ni jēhē sá, chi saá-ni ndahá sá jíín xīnī sá naquete ní, ncachī dē.

¹⁰De nī ncāhān Jesús jíín dē: Tēe já cáta nī jichi, nduú jíín ñúhún ndundoo níí dē, chi maá-ni jēhē dē, chi ja íyó ndoo níí dē. De ndá ndóhó, chi ja nī ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachī yā.

¹¹Chi ja jííní yā ní iin dē cúu já nastúu dē yā, de já ñúcuán nī ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

¹²De tá nī ncuu nī naquete yā jēhē ndá dē, de nī naquehen yā sahma níjin yā, de nī núcundēe yā nūū

mesa. De nī ncāhān yā: ¿A jícūhun iní ndá nú nā cuá cúu já ní nsáhá nī jíín nú?

¹³Cāhān ndá nú já Maestro nū jíín Jētohō nū cúu nī, de ndāā cáhān ndá nú, chi suu cúu ndija nī.

¹⁴Túsaá de vísō Maestro nū jíín Jētohō nū cúu nī, de nī naquete nī jēhē ndá nú, de suni sūcuán cánuú já naquete ndá máá nú jēhē táhán nú.

¹⁵Chi tíñu yáhá nī nsáhá nī já stéhēn ni nūū nū já suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú mozo nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nsáhá nī maá nī mozo nūū ndá nú.

¹⁶Jāndāā cáhān ni jíín nú já iin mozo nduú cúñáhnú dē nūū patrón dē, de tēe jíca tíñu nduú cúñáhnú dē nūū tēe já ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo ni, de suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú nūū táhán nú tá cúu nūū ní stéhēn ni nūū nū.

¹⁷De tú nī jícūhun iní ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū tāhvī nū tú squíncuu nú.

¹⁸Sochi nduú cáhān ni já ndihi nú ndetū, chi ja jííní ni ndá nú já ní nacáji nī. De cánuú quee ndāā tūhun yáhá já cáhān tutū iī: Tēe yáji stāā jíín nī, nī ndicó cóo dē siquí ni, cáchī tutū.

¹⁹De mitan de ja cáchī tūhun nī nūū nū ndácá já coo jōndē ncháha ca coo, tácuá tá coo, de candíja nú já maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰Jāndāā cáhān ni jíín ndá nú já nā-ni nchivī cuetáhvī ji ndácá já tají nī, de nduhū cuetáhvī ji. De nchivī jétáhvī nduhū, suni jétáhvī ji Yāā nī ntají nduhū wáji nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā já nastúu Judas yā
(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncuucéca ndasí

iní yā. De ní ncāhān cājí yā: Jāndāā cāhān ní jín ndá nú jā iin nú nastúu nduhū, ncachí yā.

²²Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā, ní nūcūndēhé nūū tāhān dē, jāni iní ndá dē ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²³De iin tēe scuáha jā mānī cā yā jín, ndēē dē xiín yā nūū mesa jā cúxíní ndá dē jín yā.

²⁴De ní nsāhá Simón Pedro seña nūū dē jā ná cātūhún dē yā ní iin dē cúu jā ní ncāhān yā.

²⁵De tēe ñúcuán ní scáyí dē maá dē nūū Jesús, de ní jicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachí dē.

²⁶De ní ncāhān Jesús: Ná chūndaji ní stāā de cuāha ní nūū iin dē, de suu tēe ñúcuán cúu, ncachí yā. De ní nchundaji yā stāā, de ní jēhe yā nūū Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷De tá ní nquehen dē stāā ñúcuán, de ní nquívī-ni Satanás iní ánō dē. Ñúcuán de ní ncāhān Jesús jín dē: Tiñu jā sāhá nú, de ñamā sāhá nú, ncachí yā.

²⁸De ní iin tēe yājí stāā jín yā, nduú ní jícūhun iní dē nūcu cāhān yā sūcuán jín dē.

²⁹Chi sava dē jāni iní dē jā ní ncāhān yā jín Judas jā cueen dē jā jíní nūhún yā vico, á jā cuāha dē jacū xūhún nūū nchivī ndāhví. Chi maá dē ndíso itin xūhún.

³⁰De tá ní nchaji dē stāā ñúcuán, de ní nquee dē-ni cuāhān dē. De ja ní ncuāā.

Jā ní ndacu yā tiñu jée

³¹Ñúcuán de tá cuāhān Judas, de ní ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā ní nduu tēe, stéhēn ní nāsa

cúñáhnú ní, de suni jín nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios.

³²De tú jín nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stéhēn Yāā Dios nāsa cúñáhnú nduhū jā cúu ní Sēhe yā. De ñamā-ni stéhēn yā.

³³Séhē, nduú cā nahán cundeē ní jín ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nūū ní ncāhān ní jín ndá tāhān ó hebreo, suni sūcuán cāhān ní jín ndá nú mitan jā mā cūū cuēē nū nūū quíhīn ní.

³⁴De mitan de ndácu ní iin tiñu jée nūū ndá nú, jā cundáhvī iní nū tāhān nú. Tá cúu nūū cundáhvī iní ní ndá máá nú, suni sūcuán cundáhvī iní nū tāhān nú.

³⁵De tú cundáhvī iní nū tāhān nú, de sūcuán de cunī ndācá nchivī jā cúu nú tēe scuáha jín ní, ncachí yā.

Jā ní ncachí yā jā yūhú Pedro cachí dē jā jíní dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶De ní ncāhān Simón Pedro jín yā: Señor, ¿ní cúu nūū quíhīn ní túsaá? De ní ncāhān Jesús: Nūū quíhīn ní chi mā cūū cuniquín nū nduhū mitan, de cúcuéē cā de cuēē nū.

³⁷De ní ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cūū cuniquín sá nhín mitan? Nduú yūhú sá vísō cuū sá jā jēhé ní, ncachí dē.

³⁸De ní ncāhān Jesús: ¿A jāni iní nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jēhé ní? Jāndāā cāhān ní jín nú jā jondē ncháha ca cana lohóló, de ūnī vuelta cuyūhú nú de cāhān nū jāá nduú jíní nū nduhū, ncachí yā.

Jesús cúu ichi jā jīnū ō nūū Tatá yā

14 De ní ncāhān cā yā: Mā cúcuéca iní ndá nú siquí

ndācá tündóhó. Candíja nú jā sáhá Yāa Dios jēhē nū, de suni candíja nú jā sáhá nī jēhē nū.

²Chi nūū ndéē Tatá nī, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja nī ncachī tūhun nī nūū nū nícu. Túsaá de quihīn nī sáhá tūha nī nūū cundeē ndá nú.

³De jā quihīn nī sáhá tūha nī, de ndiji nī quinacueca nī ndá nú cōhōn, tácuca suni cundeē nū nūū cundeē maá nī.

⁴De ja jíni ndá nú ní jondē quihīn nī, de ja jíni nū nāsa cuēē nū ñúcuán, ncachī yā.

⁵De nī ncāhān Tomás jíni yā: Señor, nduú jíni ndá sá ní jondē quihīn ní, ¿de nāsa cuni sá ichi cuēē sá ñúcuán túsaá?

⁶De nī ncāhān Jesús jíni dē: Maá nī cúu ichi jā jinū nū andiví, de maá nī cúu tūhun ndāā jíni tūhun jā cutecū nū níí cání. De ni iin mā cúú jinū nūū Tatá nī de tú nduú nduhū.

⁷De tú ja nī jinī nū nduhū, de suni ja nī jinī nū Tatá nī túsaá. De mitan de ja jíni ndá nú yā, chi ja nī jinī nū nūū ni, ncachī yā.

⁸De nī ncāhān Felipe jíni yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nūū sá, de ná cúvaha inī ndá sá, ncachī dē.

⁹De nī ncāhān Jesús: Felipe, ja nī ncuu cuāhā quiví jíca nī jíni ndá nú, ¿de á ncháha ca cuni nū ní iin cúu nduhū? Tēe jā ndéhé nūū ni, suni ndéhé dē nūū Tatá nī. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stéhēn ni Tatá nī nūū nū?

¹⁰¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu nī jíni Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíni nī? Ndācá tūhun jā cáhān ni jíni nú, nsūú tūhun maá nī cúu. Chi

Tatá nī jā iin-ni cúu yā jíni nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.

¹¹Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíni maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíni nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá síqui ndācá tiñu sáhá nī.

¹²Jāndāā cáhān ni jíni ndá nú, tú ní iin nchiví candíja ji nduhū, de tiñu ñáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sáhá ji. De ñáhnú cā tiñu sáhá ji nsūú cā yáhá, chi quinohōn ni nūū ndéē Tatá nī.

¹³De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá nī síqui jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá nī jā cācān nū, de súcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

¹⁴Chi níni sáhá nī ndācá nā-ni cúu jā cācān nū síqui jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetíñú yā Espíritu Santo

¹⁵De tú māni ndá nú jíni nī, de squíncuu nú tiñu ndácu nī nūū nū.

¹⁶De cācān táhvi ni nūū Tatá nī, de tetíñú yā incā Yāa jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sií inī nū. De Yāa ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíni nú níí cání.

¹⁷De nchiví ñayiví mā cúu cuetáhvi ji yā, chi nduú cúu cūndéhé ji nūū yā, ni nduú cúu cuni ji nāsa Yāa cúu yā. Sochi ndá máá nú chi ja jíni nū nāsa Yāa cúu yā, chi ndéē yā jíni nú, de cundeē yā inī ánō nū níí cání.

¹⁸Mā sndóo uun nī ndá nú, chi ndiji nī nūū nū.

¹⁹Jacū-ni cā quiví de mā cūni cā nchiví ñayiví nūū ni. Sochi ndá máá

nú chi cunī nū nūū ni, chi cutecū ni ní cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.

²⁰De quīvi ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu ni jíin Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíin nī jā ndéē ni inī ánō nū.

²¹Tú nā-ni nchivī ñúhún inī ji tiñu ndácu nī, de squíncuu ji, suu nchivī ñúcuán cúu jā mānī ndija jíin nī. De nchivī jā mānī jíin nī, suni coo manī Tatá nī jíin ji. De saá-ni nduhū coo manī ni jíin ji, de stéhēn ni maá nī nūū ji jā íyó nī jíin ji, ncachī yā.

²²De nī ncāhān Judas jíin yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūū ndá máá sá, de nūū nchivī ñayiví chi nduú?

²³De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mānī jíin nī, chi squíncuu ji tūhun jā cáhān ni. De coo manī Tatá nī jíin ji. De Tatá nī jíin maá nī quiji nī coo nī jíin ji.

²⁴De nchivī jāá nduú mānī jíin nī, chi nduú squíncuu ji jā cáhān ni. De tūhun níni ndá nú jā cáhān ni, nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun maá Tatá nī jā ní ntají nduhū cúu.

²⁵Ndācá tūhun yáhá cáhān ni jíin nú juni ndéē ni cā jíin nú.

²⁶De Tatá nī chi tetíñú yā Espíritu Santo, quiji nūcuñī nūū ni. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo siī inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nūū nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jíin nú.

²⁷De jā quíhīn ni, de sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī ndá nú. Tá cúu nūū íyó ndeé íyó siī inī maá nī, suni súcuán coo ndeé coo siī inī ndá nú sáhá nī. De jā sáhá nī jā coo ndeé coo siī inī nū, nduú quitáhán jíin

tūhun ndeé inī jā cáhān nchivī ñayiví. Mā cúcuécá inī ndá nú síqui ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nú.

²⁸Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jíin nú. De tú íyó mānī vāha nú jíin nī, de cusii inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūū Tatá nī. Chi cúñáhnú cā Tatá nī nsūú cā nduhū.

²⁹Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācá tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuá tá ja nī ncuu, de candíja ndá nú nduhū.

³⁰Mā cáhān ni cuāhā cā jíin ndá nú, chi ja vāji jāñéhēn jā tátúnī inī ñayiví yáhá. De ni iin mā cúu sáhá síqui ni nícu.

³¹Sochi mitan de ná cóo tá cúu nūū ní ndacu Tatá nī nūū ni, tácuá cunī nchivī ñayiví jā mānī ni jíin Tatá nī, de sáhá nī tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñī ndá nú ná cóhōn túsaá, ncachī yā.

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

15 De ni ncāhān cā yā: Maá nī cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēe jā jíto yoho yūcū.

²De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndihā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndihā, de naquehndē yā nasáhá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácuá cuāha nū cuāhā cā ndihā.

³De ndá máá nú chi ja nī ndundoo ánō nū jíin tūhun nī stéhēn ni nūū nū, tá cúu nūū ndúndoo ndahá uva.

⁴De cuiñī nihīn nú jíin nī, de suni maá nī coo nī jíin nú. Iin ndahá

yúcū mā cūú cuāha ndihā jā maá-ni, de tú nduú tíin yicā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cūú sáhá nú tiñu váha de tú mā cuiñí nihin nú jíin nī.

⁵Maá nī cúu yoho yúcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivī jā íñí nihin jíin nī, de íyó nī jíin ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndéé cutú jíin yoho yúcū jā jéhe cuāhā ndihā. Chi tú nduú íñí nihin nú jíin nī, de nduú cuitī nā tiñu váha cuu sáhá nú.

⁶Nchivī jāá nduú íñí nihin jíin nī, candeē yā ji modo iin ndahá yúcū uva, de yīchī. De cuu ji modo ndahá yúcū uva jā ndutútú de cāyū nūū ñúhūn.

⁷Tú íñí nihin ndá nú jíin nī, de tú ñúhún inī nū ndá tūhun cáhān nī, ñúcuán de cācān nū nā-ni cúu jā cūnī nū, de sáhá nī jā cācān nū.

⁸De tú sáhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nūū jéhe ndahá yúcū cuāhā ndihā, sūcuán stéhēn nū jā cúu ndija nú nchivī scuáha jíin nī, de sūcuán cunī nchivī jā cuiñáhnú ndasí Tatá nī.

⁹De tá cúu nūū mānī Tatá nī jíin nī, suni sūcuán mānī ni jíin ndá nú. Túsaá de mā siáá nū tūhun jā mānī ni jíin nú.

¹⁰Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, de níni coo manī ni jíin nú, tá cúu nūū squíncuu maá ni tiñu nī ndacu Tatá nī nūū ni, de níni íyó mānī yā jíin nī.

¹¹Súcuán nī ncāhān ni jíin ndá nú tácu coo siī inī nū tá cúu nūū íyó siī inī ni, chi jondē cusii ndasí inī nū.

¹²De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū ndá nú: Jā cundáhvī inī nū táhán nú, tá cúu nūū cundáhvī inī ni ndá máá nú.

¹³Tú iin tēe cuū dē jā jéhē amigo dē, túsaá de nduú cā nā cuá cúmanī cā sáhá dē jā cundáhvī inī dē amigo dē.

¹⁴De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nūū nū.

¹⁵Mā cáhān cā ni mozo jíin ndá nú, chi iin mozo nduú cáchī tūhun patrón nūū ji nāsa jáni inī dē sáhá dē. Chi sa amigo cáhān ni jíin ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācā tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jíin nī.

¹⁶Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūú ndá máá nú nī nacani inī xihna cā jā cuniquīn nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndaā nū de scándíja nú cuāhā nchivī jā cuu ji sēhe nī ní cání. De sūcuán de ndihi jā cācān nū nūū Tatá nī siquī jā cándíja nú nduhū, sáhá yā jā cācān nū.

¹⁷De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū nū: Jā cundáhvī inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayiví nūū

Jesús jíin nūū nchivī cándíja

¹⁸De tú quítī inī nchivī ñayiví jíni ji ndá nú, de ja jíni nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquítī inī ji.

¹⁹De tú jā cúu cā nū cuenta ñayiví, de coo manī nchivī ñayiví jíin nú nícu, tá cúu nūū mānī ji jíin táhán ji. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchivī ñayiví. De jā ñúcuán cúu jā quítī inī ji nūū ndá nú, chi nduú cā cúu nú cuenta ñayiví.

²⁰Nūcūhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jíin nú: Tú nduú íyó

yíñúhún nchivī nū patrón, de nā oncā cúu nū mozo dē. Tú nī jinī ūhvī ji nduhū, de suni sūcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nú mozo ni. De tú nī jetáhví ji tūhun stéhēn ni, de suni cuetáhví ji tūhun stéhēn ndá nú.

²¹De ndācá tiñu yáhá sáhá ji jíin ndá nú jā síquī nduhū, chi nduú jíin ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²²Tú nduú ní nquíji nī jā nacani nī tūhun nū ndá ji, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de mā cūú cā cāhān ji jāā nduú jíin ji jā íyó cuāchi ji.

²³Nchivī jā quítī inī jíin nduhū, suni nū Tatá nī quítī inī ji.

²⁴Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nū ji jā ni iin tēe nduú sáhá dē sūcuán, de mā cōó cuāchi ji nícu. De mitan de ja nī jinī ji tiñu ñūcuán, de vísó sūcuán de quítī inī ji nū ni jíin nū Tatá nī.

²⁵De sūcuán sáhá ji tácuā quee ndāā tūhun jā yósó nū tutū ley Yāā Dios jā névāha ji: Nī nquítī inī ji nū ni, vísó nduú nā cuāchi nī, cáchi.

²⁶De tetíñú nī maá Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sii inī nū. De Yāā ñūcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quiji yā jondē nū Tatá nī, de nacani cáji yā tūhun nī.

²⁷De saá-ni ndá máá nú nacani nū tūhun nī, chi ja íyó nú jíin nī jondē tá nī nquijéhé nī nacani nī tūhun.

16 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuā mā náyūhú nú tá quiji tūndóhó.

²Chi tavā ji ndá nú jā má cuāha cā ji tūhun cundeē nū ndācá vehe īi sinagoga. De quenda quívi jā cahni

ji ndóhó, de cani inī ji jā iin tiñu váha nī nsáhá ji nū Yāā Dios.

³De sūcuán sáhá ji jíin nú, chi nduú jíin cuiti ji maá Tatá nī de juni maá nī.

⁴De nī ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú, tácuā tá quenda quívi jā sūcuán coo, de nūcūhun inī nū jā sūcuán nī ncāhān ni jíin nú.

Tiñu jā sáhá Espíritu Santo

De nduú ní ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú jondē jā xihna ñúhún, chi íyó maá nī jíin ndá nú.

⁵De mitan chi quínohōn ni cundeē ni jíin Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De ni iin nú nduú jíicā tūhún nduhū ní nū quíhīn ni.

⁶Chi sa jā cúcuécá ndasí inī nū jā ní ncāhān ni sūcuán.

⁷Jāndāā cāhān ni jíin nú: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn ni. Chi tú mā quíhīn ni, de mā quíji Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo sii inī nū. Sochi tá quíhīn ni, de tetíñú nī yā quiji yā nū nū.

⁸De tá quenda yā, de stéhēn yā nū nchivī ñayiví jā íyó cuāchi ji, jíin nāsa quívi ji ichi ndāā, jíin jā sáhá ndāā Yāā Dios síquī cuāchi ji.

⁹Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji, chi nduú cándíja ji nduhū.

¹⁰De stéhēn yā nāsa quívi ji ichi ndāā, chi maá nī quínohōn ni nū Tatá nī, de mā cūní cā nū nū ni.

¹¹De stéhēn yā síquī jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi nchivī, chi ja nī ncundaā jā tñū tñhvī maá jāñéhēn jā cúñáhnú inī ñayiví yáhá.

¹²De íyó cuāhā cā tūhun jā cúni ni cāhān ni jíin ndá nú, de mā cūú jíicūhun inī nū mitan.

¹³De tá quenda maá Espíritu jā stéhēn tūhun ndāā, suu maá yā

stéhēn ndācá tūhun ndāā nū nū. Chi mā cāhān yā jā maá yā, chi cāhān yā ndācá jā níni yā jā cāhān Yāā Dios. De stéhēn yā siquī ndācá tiñu jā coo.

¹⁴De stéhēn yā jā cúñáhnú nī, chi nacachī tūhun yā nū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sāhá yā jā jicūhun inī nū.

¹⁵Ndihi nāsa cúñáhnú Tatá nī, suni sūcuán cúñáhnú maá nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā Espírītu Santo nacachī tūhun yā nū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sāhá yā jā jicūhun inī ndá nú.

Vísō cúcuécá inī nū, sochi ndusiī inī nū

¹⁶Iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ndá nú nū nī. De suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nū nī, chi quínohōn ni nū ndéē Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin yā, nī jicā tūhún táhán dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā jíin ó? Chi cāchī yā jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā o nū yā, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó nū yā, chi siquī jā quínohōn yā nū ndéē Tatá yā.

¹⁸¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā? Nduú jicūhun inī o nā cuá cúu jā cāhān yā, ncachī ndá dē.

¹⁹De nī jini Jesús jā cūnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jicā tūhún táhán ndá nú nā cuá cúu jā ní ncāhān ni jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā nū nū nī, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nū nī?

²⁰Jāndāā cāhān ni jíin nú jā cuacu ndá nú de cucuécá inī nū,

sochi nchivi ñayiví chi sa cusii inī ji. De vísō cucuécá inī ndá nú, sochi ndusiī inī nū jā cunī tucu nú nū nī.

²¹Iin ñahan tá cuacuñatin scácu ña, de téhndē chíjin ña, chi ja nī nquenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúlí, de nduú cā náhán ña jā ní ndoho ña, chi cúsiī inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

²²De suni sūcuán cúu jā ndóho ndá nú mitan, chi cúcuécá inī nū jíin nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī táhán tucu ó, de cusii ndasí inī nū. De nī iin mā cásí jā cusii inī nū.

²³De quivī ñúcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nú nū nī. Chi jāndāā cāhān ni jíin nú jā nū maá Tatá nī cācān nū, de sāhá yā ndihi jā jicān ndá nú, siquī jā cándíja nú nduhū.

²⁴Jondē mitan de ncháha ca cācān nū nū Tatá nī jā jíin sívī nī. De mitan de quijéhé nú cācān nū jíin sívī nī, de nihīn nū, tácuca cusii ndasí inī nū.

Ja nī ncandeē yā poder ndihi jāñehén jā íyó inī ñayiví

²⁵Ndá tūhun yáhá nī ncāhān yātá nī jíin ndá nú. De quiji quivī jā má cāhān yātá cā nī jíin nú, chi sa cachī tūhun cájí nī nū nū siquī Tatá nī.

²⁶De quivī ñúcuán chi cācān ndá nú nū Tatá nī siquī jā cándíja nú nduhū. De nduú cāhān ni jíin nú jā cācān táhvī ni jēhē nū nū Tatá nī.

²⁷Chi maá Tatá nī ja cundáhvī inī yā ndá nú siquī jā íyó mānī nū jíin nī, de nī ncandíja nú jā jondē nū maá yā vāji nī.

²⁸Nī nquee nī jondē nū Tatá nī, de nī nquenda nī inī ñayiví.

De mitan de quee nī inī ñayiví, de quīnohōn tucu nī nūū Tatá nī, ncachī yā.

²⁹De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Mitan de cáhān cājí nī, de nduú cā cáhān yātá nī.

³⁰Mitan de jíiní ndá sá jā jíiní ní ndiviī cuitī, de nduú cā jíiní ñúhún jā cātúhún ndá sá níhín. Jā ñúcuán cúu jā cándíja sá jā vājí ní jondē nūū Yāā Dios, ncachī ndá dē.

³¹De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jondē mitan de cándíja ndá nú, á naá cúu?

³²De quiji quiví, de ja nī nquenda, jā cūtē nuu ndá nú quīnohōn nū tá vehe tá vehe nú, de sndóo ndá nú mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsūú jā quendōo mátúhún nī, chi Tatá nī íyó yā jíin nī.

³³Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuá coo ndeē coo siī inī nū sīquī jā cándíja nú nduhū. Inī ñayiví chi cánuú cunī ndá nú tūndóhó. De vísō súcuán de ná cóo siī inī nū, chi ja nī ncandēē ni poder ndācá jānēhén jā íyó inī ñayiví, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvi yā jēhē nchivī cándíja

17 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ja nī nquenda quiví jā cundoho sá. Mitan de stéhēn ní jā cúñáhnú sá jā cúu sá Sēhe ní, tácuá suni maá sá stéhēn sá jā cúñáhnú maá nī.

²Chi nī nsáhá ní jā ndíso tíñú sá sīquī ndācá nchiví, tácuá ndācá nchiví jā ní jēhe ní nūū sá, cutecū ji ní cání sáhá sá.

³De suha cúu tūhun cutecū ji ní cání: Suu jā cuní ji níhín jā mátúhún ní cúu Yāā ndāā, jíin jā cuní ji sáán jā cúu sá Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

⁴Ja nī stéhēn sá nūū nchiví ñayiví jā cúñáhnú ní, de ja nī nsínu sá tíñú jā ní ndacu ní nūū sá.

⁵De mitan, Tatá, sáhá ní jā nduñáhnú tucu sá jondē nūū ndeē ní, tá cúu nūū cúñáhnú sá jíin ní jondē ncháha ca jēcāva ñayiví.

⁶Nchiví jā ní nacāji ní inī ñayiví, nī jēhe ní ji nūū sá, de nī stéhēn sá nūū ji nāsa Yāā cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji, de nī jēhe ní ji nūū sá. De nī jetáhvi ndá ji tūhun ní, de nī squíncuu ji.

⁷De mitan de jíiní ji jā jondē nūū maá ní vājí ndācá jā íyó jíin sá.

⁸Chi ndācá ndá tūhun jā ní ncāhān ní jíin sá, nī ncachī tūhun sá nūū ndá ji, de nī jetáhvi ji. De nī jiní ji jā ní nquee ndíja sá jondē nūū maá ní, de nī ncandíja ji jā maá ní nī ntetíñú sáán.

⁹De jīcān táhvi sá jēhē ndá máá ji. Nduú jīcān táhvi sá jēhē nchiví ñayiví jāā nduú cándíja, chi sa jēhē maá nchiví jā ní jēhe ní nūū sá, chi cuenta maá ní cúu ji.

¹⁰Chi ndācá ji jā yíhí ndahá maá sá, suni cuenta maá ní cúu. De ndācá ji jā cúu cuenta maá ní, suni cuenta maá sá cúu. De stéhēn ndá ji nāsa cúñáhnú sá.

¹¹De mā cúndeē cā sá inī ñayiví. Sochi ndá máá ji chi quendōo ji inī ñayiví, de maá sá chi cuēē najeē sá cundeē sá jíin ní. Tatá, cúu ní Yāā iī Yāā íyó ndoo. De jíin poder ní coto ní ndācá nchiví jā ní jēhe ní nūū sá, tácuá inuú ná cóo inī ndá ji, tá cúu nūū íyó maá ó.

¹²De tá nī iyo sá jíin ji inī ñayiví, de jíin poder ní nī jito sá ji. Ndá nchiví já ní jēhe ní nū sá, nī jito ñuncúin sá ji. De nduú ní jēhe sá tūhun já naā ni iin ji, chi mátúhún-ni tēe já cúu dē tēe tánū táhvi, tácuca quee ndaā tūhun yósō nū tutū īi.

¹³De mitan de cuēē najeē sá nū ní, de juni íyó cā sá inī ñayiví de cáhān sá ndá tūhun yáhá jíin ji, tácuca ná cúsi ndasí inī ji tá cúu nū cúsi inī maá sá.

¹⁴Nī ncachí tūhun sá tūhun ní nū ndá ji. De nī nquiti inī nchiví ñayiví nū ji, chi nduú cā cúu ji cuenta ñayiví, tá cúu nū cúu maá sá jáa nduú cúu sá cuenta ñayiví.

¹⁵De nduú jícan táhvi sá já tavā ní ji inī ñayiví, chi sa já coto ní ji nū táchí cúñáhnú.

¹⁶Nsúu cuenta ñayiví cúu ndá ji, tá cúu nū cúu maá sá jáa nsúu cuenta ñayiví cúu sá.

¹⁷Jíin tūhun ndāā ní de sáhá ní já ná cóo ndoo coo īi ji nū ní. Ndá tūhun cáhān maá ní cúu tūhun ndāā.

¹⁸De tá cúu nū ní ntetínú ní sáan nī nquiji sá inī ñayiví, suni sūcuán tétínú sá ndá ji nacani ji tūhun ní nū nchiví ñayiví.

¹⁹De já jēhē ndá ji cúu já sócō sá maá sá cuū sá, tácuca suni maá ji coo ndoo coo īi ji nū ní já jíin tūhun ndāā.

²⁰De nsúu iin-ni jēhē ndá nchiví yáhá jícan táhvi sá, chi suni jēhē ndá cā nchiví já candíja ji sáan tá cunini ji tūhun já nacani ndá máa ji.

²¹De jícan táhvi sá já inuú ná cóo inī ndá ji. Tá cúu nū iin-ni cúu ní jíin sá, Tatá, de iin-ni cúu sá jíin

maá ní, suni sūcuán ná cóo inuú ndá ji jíin ó. De cūni sá já inuú ná cóo inī ji, tácuca candíja nchiví ñayiví já maá ní ní ntetínú ní sáan.

²²Nī nsáhá ñáhnú sá ndá ji tá cúu nū ní nsáhá ñáhnú ní sáan, tácuca inuú ná cóo inī ji, tá cúu nū íyó inuú maá ó.

²³De íyó inuú sá jíin ndá ji, de suni íyó inuú ní jíin sá, de sūcuán de inuú cuiti coo inī ndá ji. Nūcuán de cuni nchiví ñayiví já maá ní ní ntetínú sáan, jíin já māni ndasí ní jíin ndá ji, tá cúu nū māni ní jíin sá.

²⁴Tatá, maá ní ní jēhe ní ji nū sá. De cūni sá já cundeē ji jíin sá nū cundeē sá, tácuca cuni ji nāsa vii cúñáhnú sá ní nsáhá ní. Chi íyó māni ndasí ní jíin sá jondē ncháha ca jēcāva ñayiví de jondē mitan.

²⁵Yāā ndāā cúu ní, Tatá, de nchiví ñayiví nduú jini ji níhín, de maá sá chi jini sá níhín. De ndá nchiví yáhá chi jini ji já maá ní ní ntetínú sáan.

²⁶Nī stéhēn sá nū ndá ji nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā sá sūcuán nū ji, tácuca ná cóo māni ndasí ji jíin táhān ji, tá cúu nū íyó māni ndasí ní jíin sá, de tácuca cundeē sá inī ánō ji, ncachí yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

18 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De nūcuán íyó iin huerto nū ní nquivi yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

²De Judas, tēe já nastúu dē yā, suni jini dē lugar nūcuán, chi cuāhā

vuelta nī ndutútú Jesús ñúcuán jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

³De nī nquenda dē ñúcuán jíin iin grupo soldado jíin jacū policía jā jíto templo, jā ní ntají ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de née dē linterna jíin iti.

⁴De Jesús ja jíin yā ndācá tündóhó jā vají siquí yā. De nī nquenda yā ichi núú ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nānducú ndá nú?

⁵De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nástúu dē yā, suni íñi dē jíin ndá tēe ñúcuán.

⁶De jā súcuán nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷Ñúcuán de nī jicā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nānducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nānducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quíhīn dē, ncachī yā.

⁹Súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní nūú sá, ncachī yā.

¹⁰De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavā dē, de nī jehndē dē sōho lado cuháa iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

¹¹De nī ncāhān Jesús jíin Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tündóhó yáhá jā ní nsáhá ndāa Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní íñi Jesús nūú sūtū cúñáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹²Ñúcuán de ndá soldado jíin capitán dē, jíin ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhnī dē yā.

¹³De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jíin yā. De tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán.

¹⁴De suu dē nī ncachī nūú ndá táhān dē hebreo jā cánuú jā cuū iin tēe jā jéhē nación dē.

Jā ní ncachī Pedro jāā nduú jíin dē yā

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵De Simón Pedro jíin incā tēe scuáha, níquin ndúú dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chí jíin táhān dē jíin sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nquīvi dē jíin Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

¹⁶Sochi Pedro nī nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jíin táhān jíin sūtū cúñáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jíin ñahan jíto viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷Ñúcuán de ñahan jíto viéhé, nī jicā tūhún ña Pedro: ¿A nsūú iin tēe scuáha jíin tēe jā íñi nūú sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsūú cúu nī, ncachī dē.

¹⁸De ndá mozo jíin ndá policía ñúcuán nī stáhān ndá dē ñuhūn jíin ticāyi, chí vijin sáhá. De íñi ndá dē násaā dē. De suni íñi Pedro, násaā dē jíin ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹De sūtū cúñáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā

scuáha jíin yā, jíin nā tūhun cúu jā stéhēn yā.

²⁰De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān ni nūū íyó chítú nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn ni tūhun inī ndá vehe īi sinagoga jíin inī templo cāhnú nūū ndútútú ndiviī táhán ó hebreo. De ni iin tūhun nduú ní ncāhān yuhū ni.

²¹¿De nūcu jíicā tūhún nú nduhū? Cātūhún nú ndá nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān ni, de maá ji cachí nāsa nī ncāhān ni. Chi jíiní ndá ji nāsa nī ncāhān ni.

²²De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policía jíto templo jā íñí ñúcuán, nī ncani dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíin yā: ¿A súcuán cāhān nū jíin sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

²³De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān ni iin tūhun nēhén, de cachí nā tūhun nēhén cúu jā ní ncāhān ni. Sochi tú nduú ní ncāhān ni iin tūhun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachí yā.

²⁴Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, nī ntají dē yā, núhni yā cuāhān yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

Jā ní ncachí tucu Pedro jāá nduú jíiní dē yā

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

²⁵De juni súcuán cúu, de íñí Pedro násaā dē yúñūhūn. De nī ncāhān ndá ji jíin dē: ¿A nsūū iin tēe scuáha jíin tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncáchí dē: Nsūū nduhū cúu, ncachí dē.

²⁶Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu táhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jíin

dē: ¿A nsūū maá nú cúu jā ní jiní ni jíin dē iní huerto?

²⁷De Pedro nduú ní ncáchí tucu dē. De nī ncana-ni lohló.

Jā ní íñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

²⁸Ñúcuán de nī nquee ndá dē jíin Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jíin yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijin. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquíví ji inī palacio, tácuā mā stíví ji ley ji jā cāhān jā má quíví ji inī vehe nchivī jāá nsūū hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cūū cuxíní ji vico pascua jā coo quíví tēen.

²⁹Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jíin ndá ji: ¿Nā cuāchi cāhān ndá nú síqui tēe yáhá?

³⁰De nī ncāhān ji: Tú nsūū tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quísiáha ndá sá dē nūū ní nícu, ncachí ji.

³¹De nī ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jíin dē, de sáhā ndāā nū síqui dē jíin ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Ndá sāán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahni sá ni iin nchivī.

³²Súcuán nī ncāhān ndá ji tácuā quee ndaā tūhun jā ní ncachí Jesús jā quíví yā ndahá ndá tēe Roma de cahni dē yā yicā cruz.

³³De nī ndivi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jíicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

³⁴De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jíicā tūhún nú nduhū jā súcuán jáni inī maá nú, á jā ní ncachí nchivī hebreo nūū nū?

³⁵De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī ni. Chi nchivī naciōn maá nú jíin ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu jā ní nsáhá nú túsaá? ncachī dē.

³⁶De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī ni modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayiví yáhá. Chi tú jā nchivī ñayiví ní nsáhá jā cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquīn nduhū canāá dē tácuca mā quívi nī ndahá ndá táhān nī hebreo nícu. Sochi nsūú nchivī ñayiví yáhá cúu jā tátúnī ni nūū mitan, ncachī yā.

³⁷Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿De á iin rey cúu nú jā súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncau nī inī ñayiví yáhá tácuca nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāā, chi níni ji tūhun cáhān ni, ncachī yā.

³⁸De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nqee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jíin ji: Nduú cuitī nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

³⁹De íyó costumbre ndá máá nú jā vico pascua de siáā ni iin tēe yíhí vecāa nūū nū. ¿De á nduú cúni ndá nú jā siáā ni Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰Ñúcuán de ndivī ji nī ncana jee tucu ji: Mā siáā ní tēe jíñā, chi Barrabás siáā ní, ncachī ji. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19 Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tíin ndá soldado Jesús, de cani dē yā jíin cuarta ñii.

²De nī nsáhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey.

³De nī jēcuīñī dē nūū yā, de nī ncāhān sácá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

⁴Ñúcuán de nī nqee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jíin nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā ni dē nūū ndá nú, tácuca cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

⁵De nī nqee Jesús, ñúhún yā corona iñu jíin sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jíin ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

⁶De tá nī jini ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yicā cruz, ná cúu dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahni nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn ni sīquī dē.

⁷De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névéha ndá sá iin ley, de sīquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē maá dē jā Sēhe Yāā Dios cúu dē.

⁸De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de víhí cā nī nchuhú dē.

⁹De nī ndivī tucu dē inī palacio, de nī jicā tūhún dē Jesús: ¿Ní jondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús jíin dē.

¹⁰Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān ni? ¿A nduú jíni nū jā ndíso tíñú nī jā cahni nī ndóhó yicā cruz, de suni ndíso tíñú nī jā siáā ni ndóhó quihīn nū?

¹¹De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāa Dios jā ndíso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sáhá nú siquí ni. De jā nūcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nūū nū, xēen cā coo cuāchi siquí dē nsūú cā siquí maá nú, ncachī yā.

¹²De sá de jondē hora nūcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáa dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chi cána jee ji: Tú siáa ní tēe jīñā, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tiñu. Chi ndacá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo siquí rey nūcuán, ncachī ji.

¹³De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tiñu jā ná quée Jesús inī vehe quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nūū cúndaā tiñu, nūū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar nūcuán nání Gabata yuhú hebreo.

¹⁴De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quivī nūcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jíin ndá nchivī hebreo: Yáhá íñí maá rey nū.

¹⁵De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yicā cruz, chi cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jíin ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yicā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chi maá-ni rey Roma jā tátúní nūū sá.

¹⁶Nūcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nūū ndá ji jā ná cúu yā yicā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jíin yā.

Jā ní jata caa ndá dē yā yicā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jíin yā iin lugar nūū nání Yiqui Xíní, de yuhú hebreo nání Gólgota.

¹⁸De nūcuán nī jata caa ndá dē yā yicā cruz. De suni nī jata caa dē ūū tēe nūū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús māñnú.

¹⁹De suni nī ndacu Pilato jā ná cúndeē tūhun xinī cruz yā, jā cáhān: Tēe yáhá cúu Jesús nūū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchī.

²⁰De cuāhā nchivī hebreo nī ncahvi ji tūhun yáhá, chi maá ñatin yuhú nūū cúu nūū ní jata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jíin yuhú hebreo jíin griego jíin latín.

²¹De ndá sūtū cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jíin Pilato: Mā tēé ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chi sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

²²De nī ncāhān Pilato: Mā násāma nī jā ní ntatúní nī jā cundeē.

²³De ndá soldado nūcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yicā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa nūcuán nduú ní nquícú, chi nī ncuu níí.

²⁴De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte siquí, de cúndéhé ó ní iin ó nīhīn, ncachī dē. De sūcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū iī jondē janahán jā cáhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máá dē. De nī nsáhá dē suerte siquí camisa nī. Cáchī tutū. Sūcuán cúu jā ní nsáhá ndá soldado nūcuán.

²⁵De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íñí naná yā jíin cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jíin María nūū Magdala.

²⁶De nī ndēhé Jesús nūū naná yā jín nūū tēe scuáha jín yā jā mānī cā yā jín, chi suni íñī dē ñúcuán. De nī ncāhān yā jín naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuíñī dē cuu dē sēhe ní.

²⁷Sá de nī ncāhān yā jín tēe scuáha ñúcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora ñúcuán nī ncana dē ña jā cundeē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jihī Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸Ñúcuán de nī jinī Jesús jā ní jinū ndācá tiñū jā cánuú cundoho yā. De tácuā quee ndāā tūhun cáhān tutū īī, de nī ncāhān yā: Yíchī nī ndute, ncachī yā.

²⁹De ñúcuán íyó iin tīndōhō jā ñúhún chitú vinagre íyá. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre ñúcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰De tá nī jihī yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jinū, ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī yā, de nī jihī yā-ni.

Jā ní nquínī soldado lanza yicā yā

³¹De quīvī téēn coo vico pascua. De ndá tēē hebreo nduú cúnī dē jā cundita caa ndá ndīyi ñúcuán yicā cruz quīvī nātátú. Chi quīvī nātátú jā cúu vico pascua, īī ndasí cā nsúú cā ndá cā quīvī nātátú. De nī ncāhān dē jín Pilato jā ná ndácu dē jā tāhnū sihin ndá tēē ndíta caa, de ná cújiyo dē yicā cruz.

³²De nī nquenda ndá soldado, de nī jáhnū dē sihin iin tēē jā ndíta caa jín yā, de saá-ni incā dē.

³³De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jinī dē jā nī jihī yā. Jā

ñúcuán cúu jāá nduú ní jáhnū ndá dē sihin yā.

³⁴Sochi iin soldado chi nī nquínī dē lanza yicā yā, de nī nquee-ni nīñī jín ndute.

³⁵De nduhū jā tēē tutū yáhá, nī jinī nī jā sūcuán nī ncuu, de nácani ndāā nī tūhun nāsa nī ncuu. De jín nī jā íyó ndāā tūhun cáhān nī, tácuā suni candíja ndá máá nú.

³⁶Chi sūcuán nī ncuu tácuā quee ndāā tūhun jā cáhān tutū īī: Mā cáhnū dē nī iin yiqui yā, cāchī.

³⁷De suni incā tūhun cáhān tutū īī: Iin quīvī de cūndēhé ndá ji nūū Yāā jā ní nquínī ji lanza, cāchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸De nī ncuu ndācá tiñū yáhá. De íyó iin tēē ñuū Arimatea jā nání José, de cúu dē tēē cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chi yúhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jín Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹De suni nī nquenda Nicodemo, tēē jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuāā. De ndíso dē tá oōcō ūxī kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jín yūcū áloe.

⁴⁰De ndúu dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcún dē jín tira sahma jā ní nquīvi yūcū jā jēhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū íyó costumbre maá nchivī hebreo jā chúhū ji ndīyi.

⁴¹De ñātin nūū ní jihī Jesús íyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndéē iin yavī jā ní ncaān jeé yicā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

⁴²De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chí íyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chí ja ñatin quijéhé quiví nātátú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān ley jā má cúu chiyuhū dē ndīyi tá quijéhé quiví ñúcuán.

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

20 De jānehēn quiví domingo nī nquenda María ñūū Magdala nūū ní nchiyuhū Jesús, de cáta yínee cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndāsī yuhú yávi ndīyi.

²Ñúcuán de jínu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jíin nūū incā tēe scuáha jā ní íyo mānī cā Jesús jíin. De nī ncāhān ña jíin dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jíin ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³De nī nquee Pedro jíin incā tēe ñúcuán, cuāhān ndúū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

⁴De jínu iin ncáá ndúū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī jinu dē nsūū cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

⁵De nī jaquīn nūū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maá-nī cā. Sochi nduú ní nquívi dē.

⁶De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquīn dē vāji dē. De nī nquívi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maá-nī cā.

⁷De nī jinī dē sahma jā ní ñúsúcun xīnī Jesús, nduú cáá jíin tira sahma, chí nī natuū de cáá síin.

⁸Ñúcuán de suni nī nquívi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā

nūū ní nchiyuhū yā. De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncardíja dē jā ní natecū yā.

⁹Chí tá ncháha ca quenda dē yavī ndīyi, de nduú ní jíicūhun inī dē tūhun cáhān tutū īī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jihī yā.

¹⁰Ñúcuán de ndúū tēe scuáha ñúcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María ñūū Magdala

(Mr. 16.9-11)

¹¹De María íinī ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquīn nūū ña, nī ndēhé ña inī yavī ndīyi.

¹²De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndēé ichi xīnī, de incā yā ndēé ichi nūū jéhé nūū ní ncāa yiquí cúñu Jesús.

¹³De nī ncāhān yā jíin ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jíin sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴De tá nī ncāhān ña súcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íinī yā ñúcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵De nī ncāhān yā jíin ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nānducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jíto huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, de tú maá ní nī nsáhá jíyo ní yā, de cachī ní ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínāquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶De nī ncāhān Jesús jíin ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña, de nī ncāhān ña jíin yuhú hebreo: Rabonī, ncachī ña. De tūhun ñúcuán cáhān: Maestro.

¹⁷De nī ncāhān Jesús jíin ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī. De cuáhán nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíin nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quīnohōn ni nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāā Dios maá nī jíin Yāā Dios ndá máá nú, ncachī yā.

¹⁸Ñúcuán de María ñuū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jíin jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jíin ña.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹De jā ní ncuāā maá quīvī domingo ñúcuán, de íñí tútú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chi yúhú ndá dē ndá táhán dē hebreo jā cunī ūhvī ji dē. De nī nquenda-ni Jesús, nī jēcuīñī yā mähñú ndá dē, vísō ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jíin dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

²⁰De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jíin yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusiī inī ndá dē jā ní jinī dē nūū maá Jētohō ō.

²¹Ñúcuán de nī ncāhān tucu Jesús: Coo ndeé coo siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayiví, suni sūcuán tají nī ndá ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchivi, ncachī yā.

²²Ñúcuán de nī ntivī tächí yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mítan de nī nihīn ndá nú Espíritu Santo.

²³De ndácá nchivī jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, túsaá de coo

tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji. De tú mā cúne cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

²⁴De Tomás, tēe jā ní ncacu cuátī, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, nduú ní íyo dē quīvī jā ní nenda nijin Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

²⁵Ñúcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jíin Tomás: Nī jinī ndá nī nūū maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūnī ní nūū ní ntacuēhé ndahá yā nī nsáhá ndūyu cāa, de tú mā chíhí nī xīnī ndáhá nī nūū ní nchīhi ndūyu cāa, de tú mā chíhí nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuiti ni, ncachī dē.

²⁶De nūū únā quīvī, de ndá tēe scuáha íyó tútú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jíin dē. Ñúcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuīñī yā mähñú ndá dē, vísō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jíin dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú.

²⁷De nī ncāhān yā-ni jíin Tomás: Chihi xīnī ndáhá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chihi nú ndahá nú yīcā nī nūū ní ntacuēhé. De mā cānī síquí cā inī nū, chi sa candíja nú, ncachī yā.

²⁸Ñúcuán de nī ncāhān Tomás jíin yā: Aī, Jētohō maá sá jíin Yāā Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivi jā candíja ji nduhū vísō nduú ní jíin ji nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰De suni nī nsáhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder

yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jáá nduú yósō nūū tutū yáhá.

³¹Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácuca candíja ndá nú já Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāā Dios. De já candíja nú yā, de cutecū nū ní cání sáhá yā.

**Jā ní nenda yā nūū ūjā
tēe scuáha jíin yā**

21 De nī ncuu jacū quívi, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, já íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu já ní stēhēn yā maá yā nūū dē:

²Iyó tutú Simón Pedro, jíin Tomás, tēe nī ncacu cuátí, jíin Natanael, tēe ñuū Caná ndáñúū Galilea, jíin ndúū sēhe Zebedeo, jíin ūū cā tēe scuáha.

³De nī ncāhān Simón Pedro jíin ndá dē: Ná quítiiin nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jíin nú. De cuāhān ndá dē, de nī nquívi dē iin barco. Sochi nduú ní níhīn cuiti ndá dē tī jacuáā ñúcuán.

⁴De tá cuācunijīn, de íñí Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe scuáha, nduú ní nácunī dē já maá yā cúu.

⁵Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Lílū, ¿á nī nihīn ndá nú tiacá caji ō? Nduú cuiti, ncachī ndá dē.

⁶Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nihīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuiti natavā dē, já ní nquívi cuāhā ndasí tiacá.

⁷Ñúcuán de tēe scuáha já mānī cā Jesús jíin, nī ncāhān dē jíin Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe já ní ncāhān ō jíin, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro já maá Jētohō ō cúu, de nī

nūcūhun dē sahma dē, chi nī ntavā dē já sátíñú dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

⁸De ndá cā tēe scuáha ñúcuán, vāji dē jíin barco yuhú ndúté, stáá dē ñunu ñúhún chitú tiacá. Chi nduú jíicá íyó dē jíin ñuhun yíchí, chi tá ciento-ni metro cúu.

⁹De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jini dē já ndúhā ticāyi ñuhūn, de cáá stāā jíin iin tiacá já ní nchohō.

¹⁰De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá já cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

¹¹De nī nquívi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíin nūū ñuhun yíchí. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxi ūnī tī cúu. De vísō iin súcuán tī ñúhún, de nduú ní ntéhdē ñunu.

¹²De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nehēn ndá nú ná caji ō stāā. De nī iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeé inī dē já cātuhún dē yā tū ní iin cúu yā. Chi ja jíinī ndá dē já maá Jētohō ō cúu yā.

¹³De nī ntandēē Jesús yuhú ñúhūn, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá dē, de saá-ni tiacá.

¹⁴Yáhá cúu vuelta ūnī já ní nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíin Simón Pedro

¹⁵De tá nī ncuu nī nchasi inī dē, de Jesús nī jíicā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíin nī nsúú cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jíinī ní já mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā jíin dē: Túsaá de coto nú

ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí lúli nī, ncachī yā.

¹⁶De nī jīcā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jín nī? De nī ncāhān dē jín yā: Ja jín nī jā mānī sá jín ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī túsáá.

¹⁷De nī jīcā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jín nī? De nī ncuucécá inī Pedro jā ní jīcā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jín yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jín ní ndihi, de jín ní jā mānī sá jín ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsáá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu ticāchí nī.

¹⁸De jāndāā cáhān ni jín nú jā jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yii nú, de nsūū jā cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca ji ndóhó nūū nduú cúu inī nū quihīn nū, de scāā nū ndūū ndahá nú jā cuū nū.

¹⁹Tūhun yáhá nī ncāhān yā jā ní stéhēn yā jā cundita caa dē yīcā cruz cuū dē, de jā súcuán cuetáhvi dē cúu jā stéhēn dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquin nduhū jā sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha jā mānī cā yā jín

²⁰De nī jicó cóto Pedro, de nī jini dē nūū tēe scuáha jā mānī cā Jesús jín, níquin dē vāji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu jā ní ndeē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jín yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu jā nastúu dē níhín?

²¹De jā ní jini Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jīcā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

²²De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvi inī nū. Maá nú chi cuniquin nū nduhū jā sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

²³Ñúcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nūū ndācá hermano, jā tēe scuáha ñúcuán mā cúu dē. Sochi nduú ní ncāhān Jesús jā má cúu dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quivī nenda nī, de ndóhó mā cúndihvi inī nū.

²⁴De tēe scuáha ñúcuán jā mānī cā Jesús jín, suu cúu nduhū jā nācani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jíní ndá nú jā íyó ndāā tūhun nācani nī.

²⁵De suni íyó cuāhā ndasí cā tiñu jā ní nsáhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá ní ñayiví jā cuhun tutū jā cosō tūhun ñúcuán, jāni inī ni. De nī ncuu. Amén.

TIŊU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

Jā ní nquee yuhú yā jā
quiiji Espírítu Santo

1 Señor Teófilo, nūū tūtū jā ní ntee sá jā xíhna ñúhún, ní ntee sá ndācá tiŋu jā ní nsāhá Jesús jíin ndācá tūhun jā ní stéhēn yā jondē quívi jā ní nquijéhé yā sáhá yā

²Jíin jondē quívi jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quihīn yā de quívi ñúcuán de ní nsāhá Espírítu Santo jā ní ndacu Jesús nūū ndá apóstol jā ní nacāji yā.

³De tá ní jíinu ní ndoho yā ní jihī yā, de sá de ní nenda yā tēcū yā nūū ndá tēe ñúcuán, de quéhén vuelta ní jíinī ndá dē jā tēcū ndija yā. Chi ūū xico quívi ní stéhēn nijīn yā maá yā nūū ndá dē, de ní ncāhān yā jíin ndá dē nāsa tátúnī Yāā Dios.

⁴De juni íyó tūtú ndá dē de ní ncāhān yā: Mā queé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetú nú jondē quiiji Espírítu Santo jā ní nquee yuhú maá Tatá ní Yāā Dios. De ja ní jíinī ndá nú jā sūcuán ní ncāhān ní jíin nú, ncachī yā.

⁵De Juan chi jāndāā jā ndute-ni ní scuénduté dē nchivī. De ndá ndóhó chi jacū-ni cā quívi de cuāha

ní Espírítu Santo cundeē inī ndá nú, de ñúcuán cúu modo jā scuénduté ní ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ndaa Jesús cuānohōn yā andiví
(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

⁶Ñúcuán de ndá apóstol jā ní ndutútú dē nūū Jesús, ní jíicā tūhún dē yā: Señor, íá jondē mitan de nasāhá ñáhnú ní nchivī nación maá ó Israel jā tátúnī nūū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

⁷De ní ncāhān yā: Mā cúu cunī nū quívi á cuiyā jā ní jani maá Tatá ní, chí mátúhún maá yā-ni cúu Yāā jā cúñáhnú ndasí jā cuu sáhá ndāā vāha síquī ndācá tiŋu yáhá.

⁸Sochi tá ja ní nquívi Espírítu Santo inī ánō nū, sá de níhīn nū poder yā, de nacani nú tūhun ní nūū ndá nchivī ciudad Jerusalén jíin ní Judea jíin ní Samaria jíin jondē níí cáhnú ñayiví, ncachī yā jíin ndá dē.

⁹De tá ní ncuu ní ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de ní ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De ní nquiji-ni iin vícō, de ní jasī-ni nūū cuāhān yā, de nduú cā ní jíinī ndá dē yā.

¹⁰De juni ndéhé ndá dē andiví nūū ní ndaa yā cuāhān yā, de ní

nquenda-ni ūū ángel yā jā ñúhún yā sahama cuijín de cáá yā tá cáá tē. De nī jēcuiñī ndēē yā xiín ndá dē.

¹¹De nī ncāhān yā jíín ndá dē: Ndá ndóhó tē Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chi Yāā Dios nī nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni súcuán ndiji tucu yā tá cúu nūū ndéhé ndá nú mitan jā cuáhān yā, ncachī ndúū ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuiñī yúnúū Judas

(Mt. 27.3-10)

¹²Ñúcuán de nī nuu ndá dē lómō jā nání Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni íyó lómō ñúcuán jíín Jerusalén, chi nēe tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchivī quivī nátātú.

¹³De nī nenda ndá dē ciudad, de nī ndaa ndá dē cuarto xīnī vēhé nūū ndēē nūú dē. De cúu ndá dē Pedro jíín Jacobo jíín Juan jíín Andrés jíín Felipe jíín Tomás jíín Bartolomé jíín Mateo jíín Jacobo sēhe Alfeo, jíín Simón táhán grupo jā nání cananista, jíín Judas ñanī Jacobo.

¹⁴De níní ndútútú inuú ndá dē jíín ndá ñanī Jesús, jíín María jā cúu naná yā, jíín ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvī ndá dē.

¹⁵De iin quivī de nī nacuiñī Pedro nūū ndá hermano cándíja. De íyó tá ciento ōcō nchivī jā ní ndútútú. De nī ncāhān dē:

¹⁶Mitan de cáchī tūhun nī, hermano, jā níní nī nquee ndaa tūhun jā yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān David jondē janahán nī nsáhá Espírītu Santo. De tūhun

ñúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūú nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

¹⁷De Judas chi suni táhán ó nī ncuu dē nícu, de nī nchindeé táhán ó jíín dē síquī tiñu jā ní jani yā yóhó.

¹⁸De nī jeen dē ñuhun jíín xūhún jā ní ñihín dē síquī tiñu néhén jā ní nsáhá dē. De nī nincava ndeyi dē, de nī ncahndī-ni chíjin dē, de nī jītē-ni jiti dē.

¹⁹De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndacá nchivī Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnaní ndá ji ñuhun ñúcuán Acéldama yuhú maá ji, jā cáhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Niñī.

²⁰Chi súcuán cáhān nūū tutū

Salmo síquī Judas:

Vehe dē, ná quéndōo súcuán-ni, de ni iin mā cúndeē cā vehe ñúcuán.

De suni cáhān:

Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso incā tēe.

Cáchī.

²¹Túsaá de cúnī jā nacāji ó iin tēe mähñú ndá tēe jā ní jica ó jíín ní tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jíín ó.

²²De ná nacāji ó iin tēe jā ní jica jíín ó jondē quivī jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quivī jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De ná nūcuiñī dē cuu dē testigo jíín ndacá ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

²³De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jíín José jā nání Barsabás, de suni nání dē Justo.

²⁴De nī jicān táhvī ndá nchivī cándíja: Tātā Yāā Dios, maá ní chi jííní ní nāsa íyó ánō ndá nchivī. Túsaá de jā ndúū tēe yáhá, stéhēn ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

²⁵De cuiso tíñú dē jā cuu dē apóstol. De nacuiso dē tiñu jā ní sndóo Judas, chi ní nsáhá dē cuāchi, de cuāhān dē maá lugar xēen nūū cánuú quihīn dē, ncachī ndá dē.

²⁶Ñúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndúū tēe ñúcuán. De nī nquee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhán ndihúxī iin cā apóstol.

Jā ní nquiji Espíritu Santo

2 De quivī vico Pentecostés nī iyo tútú ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén.

²De sanaā-ni de nī nihin andiví modo jā yíhí ndasí tāchī. De ndá nchivī jā ndéē inī vehe, nī jini ndá ji jā níhin.

³De nī jinī ndá ji modo yáñuhūn, de nī ncusín jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

⁴De ndācá ji nī nchitú inī ji jíin Espíritu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cáhān ji síin síin yuhú, nāsa nī stéhēn maá Espíritu Santo jā cāhān iin iin ji.

⁵De Jerusalén íyó ndá nchivī hebreo jā chíñúhún nūū Yāa Dios jā ní nquiji ndá ji ndācá nación níí cáhnú ñayiví.

⁶De jā ní nihin súcuán de nī ncutútú cuāhā nchivī ñúcuán. De nī ncunéhén inī ndá ji, chi iin iin ji nī jini ji jā ndá tēe jā ní nihīn Espíritu Santo cáhān yuhú ñúū ndá nchivī jā vāji jíca.

⁷De nī nsāhvi inī ndá ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe Galilea cúu ndācá tēe yáhá jā cáhān ndá dē yuhú ñúū ō, á naá cúu?

⁸¿De nāsa cúu túsaá? Chi tá iin tá iin ó níni ó jā cáhān ndá dē yuhú ñúū ō jā ní ncau ó jíin.

⁹Chi vāji sava ó jondē región Partia jíin Media jíin Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jíin Judea jíin Capadocia jíin Ponto jíin Asia.

¹⁰De suni jondē región Frigia jíin Panfilia jíin Egipto jíin ndācá ndáñúū Africa jā íyó incā lado ñuū Cirene vāji sava ó. De sava cā ō vāji ó jondē ciudad Roma, de ndéē nūū ó yáhá mitan. De maá ó jā vāji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu incā nchivī jā ní ncañdija ley nchivī hebreo.

¹¹De suni sava cā ō vāji ó región Creta jíin Arabia. De níni ndācá ó jā yuhú ñúū ō nācani ndá tēe yáhá ndācá tiñu ñáhnú nāsa nī nsáhá Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹²De ndācá ji sáhvi ndasí inī ji de cúnéhén inī ji ndéhé ji. De nátúhún ndá ji jíin táhán ji: ¿De nāsa cúu cáhān ndá dē ndá ñúcuán túsaá? ncachī ji.

¹³De sava cā ji nī ncāhān yīchī ji jíin táhán ji: Nduú chi jā jíini ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nūū nchivī

¹⁴Ñúcuán de nī nacuiñī Pedro jíin ndihúxī iin cā apóstol. De nī ncāhān jee dē jíin ndá nchivī: Ndá ní táhán maá ó hebreo jíin ndá ní nchivī Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cáhān sá.

¹⁵Chi ndá sāan, nsūū jā jíini ndá sá tá cúu nūū jáni inī ndá ní. Chi nsūū hora jā jíini nchivī cúu, chi cáta cahīin jānehēn cúu.

¹⁶Chi sa tiñu yáhá cúu jā squíncuu tá cúu nūū ní ncāhān Joel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān dē:

17 CÁCHI YĀA DIOS: NDÁ QUIVI
 sándihí
 de tetíñú nĭ Espírĭtu nĭ cuēē nūū
 ndácá nchĭvĭ.
 De sēhe yĭí nū jíín sēhe síhĭ nū,
 nacani ndá ĵi tūhun nĭ.
 De ndá tēe suchĭ, chĭ sáhá nĭ jā
 scóto nūū ĵi,
 de ndá tēe ñáhnú, chĭ scóto jāni
 nūū dē.

18 De jāndáā chĭ ndá quĭvĭ ñúcuán
 de cuáha vāha nĭ Espírĭtu nĭ
 nūū ndá mozo nĭ, cúu tēe cúu
 ñahan,
 de nacani ndá ĵi tūhun nĭ.

19 De sáhá nĭ tiñu ñáhnú ichĭ
 andĭvĭ jā sáhvi inĭ nchĭvĭ cunĭ
 ĵi,
 de sunĭ sáhá nĭ seña inĭ ñayĭvĭ
 de cunĭ nchĭvĭ jā cúñáhnú nĭ,
 chĭ coo nĭñĭ jíín ñuhūn jíín
 ñūhmā modo vĭcō.

20 De ncanĭi chĭ cutuún de mā
 cútuū cā,
 de yōō cucuáhá modo nĭñĭ.
 De ñúcuán de quenda quĭvĭ jā
 nenda maá Jētohō ndá nū
 Jesús.

De cunĭ ndácá nchĭvĭ jā quĭvĭ
 cāhnú cuu quĭvĭ ñúcuán.

21 De ndácá nchĭvĭ jā cāhān
 ndáhvĭ ĵi jíín yā, chĭ scácu yā
 ĵi, ncachĭ Yāa Dios.

Ncachĭ Joel jondē janahán.

22 De nĭ ncāhān cā Pedro: Mitan
 de ndá ní nchĭvĭ nación maá ó
 Israel, cunĭni ní jā cāhān sá tūhun
 Jesús, tēe ñūū Nazaret. Chĭ maá
 Yāa Dios nĭ ĵehe yā poder yā nūū
 Jesús jā ní nsáhá yā ndá tiñu ñáhnú
 māhñú ndá ní jíín tiñu jā stéhēn jā
 íyó poder yā, jíín tiñu jā sáhvi inĭ
 nchĭvĭ sáhá, tá cúu nūū ní ĵinĭ ndá

nĭ jā súcuán nĭ ncuu. Súcuán nĭ
 stéhēn Yāa Dios nūū ō jā maá yā nĭ
 ntetíñú Jesús.

23 Sochĭ nĭ ntiin ndá ní yā, de nĭ
 nasiáha ndá ní yā ndahá ndá tēe
 nēhēn. De nĭ jahni ndá dē yā yĭcā
 cruz nĭ nsáhá ndá ní. De ĵa nĭ ĵinĭ
 Yāa Dios jā súcuán sáhá ndá ní, chĭ
 ĵa nĭ nsáhá ndāā yā jā súcuán coo.

24 Sochĭ nĭ nastécū Yāa Dios Jesús,
 de nduú ní ncúu cā yā ndĭyi, chĭ
 tūndóhó xēēn jā jíhĭ nchĭvĭ, nduú cā
 ní ncúu sáhá jíín yā.

25 Chĭ jondē janahán de nĭ ntee
 rey David tūhun nāsa cāhān Jesús
 jíín Yāa Dios:

Jētohō sá, jíinĭ sá jā níí cánĭ íyó
 ní jíín sá.

Chĭ íyó ní lado cuáhá sá jā
 chĭndeē ní sāān, tácuā mā
 cúyūhú sá.

26 Jā ñúcuán cúu jā cúsiĭ inĭ sá, de
 cāhān siĭ sá.

De sunĭ ñúhún inĭ sá jā nastécū
 maá ní yiquĭ cúñu sá.

27 Chĭ mā squéndōo ní ánō sá nūū
 íyó ánō ndá ndĭyi,

de nĭ mā cuáha ní tūhun jā
 tēhyū sá, chĭ sáhá sá tiñu jā
 cúni maá ní de íyó māni ní
 jíín sāān.

28 Nĭ stéhēn ní nūū sá nāsa natecū
 sá

de sáhá ní jā cusĭi ndasĭ inĭ sá
 síquĭ jā cundeē sá jíín ní níí
 cánĭ.

Cachĭ Jesús, ncachĭ David jondē
 janahán.

29 Ndá ní amigo, ná cáchĭ cājĭ sá
 nūū ndá ní tūhun tatā ō David, tēe
 nĭ ncuñáhnú jondē janahán, chĭ
 nduú ní ncāhān dē ndá tūhun yáhá
 síquĭ maá dē. Chĭ nĭ jíhĭ dē, de nĭ

jiquiyuhū dē. De jínī ō nūū yíyuhū dē jondē mitan.

³⁰Chi nī ncuu dē tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De nī jini dē jā ní ncāhān téyí yā jíín dē jā chijin tatā maá dē quiji Cristo, de cundeē yā tatúni yā nūū mesa dē tá-ni nī ntatúni maá dē jā ní ncuu dē rey.

³¹Jondē tá ncháha ca quiji Cristo, de ja nī jini dē jā cuū yā de natecū yā. De nī ncachī dē jā má quéndōo ánō yā nūū íyó ánō ndá ndiyi, de juni yiqui cúñu yā mā téhyū.

³²Chi Yāā Dios nī nastécū yā Jesús, de ndá máá sá cúu testigo jā súcuán nī ncuu jā ní natecū yā.

³³De nī nduñáhnú tucu yā nī nsáhá Yāā Dios jíín poder yā. De nī jēhe Tatá yā Yāā Dios tūhun jā tetíñú Jesús Espíritu Santo, chi súcuán nī nquee yuhú yā jā sáhá yā. De suu Espíritu Santo ñúcuán cúu jā sáhá ndācá jā ndéhé ndá ní de níni ní mitan.

³⁴De David nsūū tūhun maá dē cúu jā ní ncāhān dē, chi nduú ní ndáa yiqui cúñu dē andiví. Chi sa tūhun Jesús nī ncāhān dē jā cáhān súcuán:

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíín Jētohō ni, Yāā jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nú,

³⁵de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíín úhvi ndóhó, ncachī Yāā Dios jíín Cristo.

Ncachī David.

³⁶Túsaá de ndācá ní jā cúu ó tata Israel, ná cúni ndāā ní jā vísō nī jahnī ndá ní yā yicā cruz, sochi Yāā

Dios nī jani yā maá Jesús jā cúu yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo, Yāā jā scácu yóhó, ncachī Pedro jíín nchivī.

³⁷De súcuán nī jini ndá ji tūhun yáhá, de nī ntahúhvi inī ndá ji. De nī ncāhān ndá ji jíín Pedro jíín ndá cā apóstol: Ndá ní amigo, cachī ní ñnása sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

³⁸De nī ncāhān Pedro: Nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuāchi ní, de cuenduté ndá ní jā ní ncandíja ní Jesucristo, tácuca cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuāchi ní. De ñúcuán de taji yā Espíritu Santo yā cundeē inī ánō ndá ní.

³⁹Chi súcuán nī nquee yuhú maá Tátā Yāā Dios nūū ndá máá ó jíín nūū séhe ó jíín nūū ndá nchivī ndá cā nación, nā-ni nchivī cana yā jā candíja ji.

⁴⁰De cuāhā cā tūhun nī ncāhān cājí Pedro jā sndíhvi inī dē ndá ji: Nducú ndéé ndá ní jā ná cácu ní, chi ndá nchivī sáhá tíñu néhén chi tññú táhvi ji, ncachī dē.

⁴¹Ñúcuán de sava ji nī jetáhvi ji tūhun jā ní ncāhān dē, de nī jenduté ndá ji. De quívi ñúcuán nī ncucuahā cā nchivī cándíja, chi nī ncuu tá ūni cā mil ji.

⁴²De íñi nihin ndá ji siquí tūhun jā stéhēn ndá apóstol, de íyó ññuncúun ndá ji, de jícān táhvi ndá ji. De yáji cáhnú ndá ji stātíla tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō yā.

Nāsa nī iyo ndá nchivī jā ní ncandíja jā xíhna ñúhún

⁴³De ndihi nchivī sáhvi inī ji de yúhú ji. Chi nī nsáhá ndá apóstol cuāhā tíñu ñáhnú jā stéhēn jā cúñáhnú yā.

⁴⁴De inuú-ni nī iyo ndá nchivī cándíja, de ndácá ndatínú já névāha ji cúu cáhnú ndá ji-ni.

⁴⁵De nī yícó ndá ji ñuhun ji jíin nā-ni ndatínú névāha ji, de nī nsaji ji xūhún nūū ndá táhán ji, nāsaa jíin ñūhún iin iin ndá táhán ji.

⁴⁶De ndiquivī ndútútú ndá ji inī templo. De sīi-ni yáji cáhnú ndá ji stātílā vehe táhán ji, tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō já nūcūhun inī ō yā. De íyó mānī ndá ji.

⁴⁷De cáhān ji já cúñáhnú ndasí Yāā Dios. De nī jetúhún ndihi ndá nchivī ciudad ñúcuán ndá nchivī cándíja. De ndiquivī nī scácu cā maá Jētohō ō ndá cā nchivī, de nī nduu inuú-ni ndá ji jíin nchivī cándíja.

Jā ní nduvāha tēe cojo

3 De iin quivī de cahūnī jañíni nī ncaa Pedro jíin Juan cuāhān ndúū dē templo, chi maá hora jā jíicān táhvī ndá táhán dē hebreo cúu.

²De ñúcuán íyó iin tēe cojo jā súcuán íyó dē nī ncau dē. Chi ndiquivī jíiso nchivī dē jésiáha ji dē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, de jíicān dē caridad nūū ndá nchivī jā quivī templo.

³De nī jíinī tēe ñúcuán jā vāji Pedro jíin Juan jā quivī dē templo. De nī jíicān dē caridad nūū Pedro jíin Juan.

⁴De nī ndéhé vāha Pedro jíin Juan nūū dē, de nī ncāhān Pedro: Cūndēhé vāha nú nūū ndúū ni, ncachī dē.

⁵De íyó tūha tēe cojo ñúcuán, chi jáni inī dē jā ñihīn dē jacū xūhún nūū ndúū dē.

⁶De nī ncāhān Pedro: Nduú nā xūhún plata ni oro nduu ná névāha nī. Sochi íyó iin jā váha cā jā sāhá nī jíin nú. Jíin poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cáhān ni jíin nú, nacuiñī de caca nú, ncachī dē.

⁷De nī ntiin dē ndahá cuáhá tēe cojo ñúcuán, de nī stácuñī dē. De jéhē dē jíin súcūn jéhē dē nī nduvāha-ni.

⁸De ñihīn nī nacuiñī dē de íñī dē. De nī nquijéhé dē jíca dē-ni, de nī nquivī dē inī templo jíin Pedro jíin Juan, jíca dē cuāhān dē, de cándava dē, de nácana jee dē Yāā Dios.

⁹De nī jíinī ndácá nchivī jā jíca dē cuāhān dē, de nácana jee dē Yāā Dios.

¹⁰De nī nacunī ndá ji nūū dē jā suu dē cúu jā ní ndeē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, nī jíicān dē caridad. De sáhvi inī ndá ji, de yúhú ji jā súcuán nī nduvāha tēe cojo.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā inī corredor jā nání Corredor Salomón

¹¹De tēe jā ní iyo cojo jā ní nduvāha, chi nduu siáā dē ndahá Pedro jíin Juan, de ndihi nchivī nī jinu ji nī nquenda ji nūū ndá dē inī corredor templo jā nání Corredor Salomón. De sáhvi ndasí inī ndá ji ndéhé ji ndá dē.

¹²De nī jíinī Pedro jā vāji ndá nchivī ñúcuán, de nī ncāhān dē jíin ndá ji: Ndá ní táhán maá ō Israel, ¿nā síquī cúu jā sáhvi inī ndá ní ndéhé ní tiñu yáhá? ¿Nā síquī cúu jā ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū sá? ¿A jáni inī ndá ní jā íyó poder ndúū sá á jā cúu sá tēe vāha, de suu cúu jā ní nacaca tēe yáhá nī nsāhá sá, á naá cúu?

¹³De nduú chi maá Yāa Dios jā ní nchiñúhún tatā ō Abraham, Isaac, Jacob jíin ndá cā tatā ō, maá yā ní nsáhá tiñu yáhá tácuá cuní nchiví jā cúñáhnú ndasí Sēhe yā Jesús. De suu maá Jesús ñúcuán cúu jā ní nasiáha ndá ní yā nūu ndá tēe cúñáhnú. De nduú ní jétúhún ndá ní yā nūu Pilato víso cúní dē jā siáá dē yā nícu.

¹⁴Sochi ndá máá ní ní ncuyichí iní ndá ní Yāa ií, Yāa ndāá ñúcuán. De ní ncāhān ndá ní jā ná siáá Pilato iin tēe jā ní jahni ndiýi lugar maá yā.

¹⁵De ní ncāhān ndá ní jā ná cúu maá Yāa jā sáhá jā tēcū ndācá-ni. Sochi Yāa Dios ní nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiýi. De ndá máá sá cúu testigo jā ní natecū yā.

¹⁶De tēe yáhá jā ndéhé ndá ní de nácuní ndá ní dē, chi ní ncandíja ndá sá jā íyó poder Jesús jā nasáhá vāha yā dē, de jā suu cúu jā ní nduvāha dē-ni ní nsáhá yā tá cúu nūu ndéhé ndá ní mitan.

¹⁷De mitan amigo, ja jíni sá jā síqui jāá nduú ní jícúhun iní ndá ní cúu jā ní jahni ní yā, de saá-ni ní nsáhá ndá tēe jā tátuní nūu ō.

¹⁸De jondē tá ncháha ca cuu, de ja ní nsáhá Yāa Dios jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jā suu súcuán cundoho Cristo. De mitan chi ja ní nquee ndāá ní nsáhá yā.

¹⁹Túsaá de nacani iní ndá ní jā sndóo ní cuáchi ní mitan, de quívi ndá ní ndahá Yāa Dios tácuá ná sndáhvā yā cuáchi ndá ní, de quiji quívi jā ndusií iní ndá ní sáhá maá Jētohō ō.

²⁰De suni tetíñú tucu Yāa Dios Jesús ndiji yā, chi cúu yā Cristo jā ní jani Yāa Dios jā scácu yā yóhó.

²¹Sochi cánuú jā cundeē Jesús andiví jondē quívi jā nasáhá jeé Yāa Dios ndācá-ni tá cúu nūu ní nacani ndá tēe jondē janahán ní nsáhá Yāa Dios. De tēe ní iyo ndoo ánō nūu Yāa Dios ní ncuu ndá dē.

²²De Moisés ní ncāhān dē jíin ndá tatā ō: Maá Jētohō ō Yāa Dios cani yā iin Yāa jā nacani tūhun Yāa Dios nūu ndācá ó tá cúu nūu ní jani yā nduhū. De cuu yā iin táhán ó. De ndācá tūhun jā cāhān yā, de chuhun iní ndá nū.

²³De tú nā-ni nchiví mā chūhún iní ji tūhun jā cāhān maá Yāa jā nacani tūhun ñúcuán, de tñnū tāhví ji de mā cúu cā ji nchiví Israel, jā cúu nchiví maá yā, ncachí Moisés.

²⁴De ndá cā tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē tiempo jā ní nquiji Samuel jíin jondē mitan, suni ní nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quívi yáhá.

²⁵De ndá máá ó cúu tatā ndá tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De suni síqui ndá máá ó ní nsáhá yā trátū jíin ndá tatā ō, chi ní ncāhān yā jíin Abraham: Chijin tatā nū quiji iin Yāa jā sáhá jā quendōo ndetū ndá nchiví níí cáhnú ñayiví, ncachí yā.

²⁶De tá ní nastécū Yāa Dios Sēhe yā, de sá de xihna cā nūu ndá yóhó ní ntetíñú yā Jesús tácuá quendōo ndetū ō. Chi sáhá yā jā nasāma iní ō de mā sáhá cā ō tiñu néhén, ncachí Pedro.

Jā ní jēsiáha nchiví Pedro jíin Juan nūu ndá tēe cúñáhnú

4 De Pedro jíin Juan juni cāhān cā ndúu dē jíin ndá nchiví, de ndá sūtū jíin ndá tēe grupo saduceo jíin tēe cúñáhnú nūu ndá tēe jā jito templo, ní nquenda ndá dē.

²De nī nquiti ndasí inī ndá dē nī jinī dē jā sūcuán stéhēn Pedro jíin Juan nūū ndá nchivī, jā nácani ndúū dē tūhun jā natecū ndiyi, chi Jesús de ja nī natecū yā jā ní jihī yā.

³De nī ntiin ndá dē Pedro jíin Juan, de nī nchihi dē ndúū tēe ñúcuán vecāa jā quendōo dē jondē quivī téen, chi ja nī ñini.

⁴Sochi cuāhā nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān Pedro jíin Juan, nī ncandíja ndá ji. De nī jinu tá ūhūn mil tēe jā ní ncandíja, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúli.

⁵Ñúcuán de quivī téen de ndá tēe ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, jíin ndá tēe cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley Moisés, nī ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

⁶De saá-ni Anás jā cúu sūtū cúñáhnú cā, jíin Caifás jíin Juan jíin Alejandro jíin ndá nchivī jā cúu táhān sūtū cúñáhnú cā ñúcuán.

⁷De nī ncana ndá dē Pedro jíin Juan, de nī jani ndá ndúū dē māhñú ndá, de nī jicā tūhún ndá: ¿Ní iin cúu jā ní ntetíñú ndóhó de ní jondē nī nihin tíñú ndúū nū tiñu yáhá? ncachī ndá.

⁸De Pedro nī nchitú inī dē jíin Espíritu Santo, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe ñúcuán: Ndá nhín tēe ndíso tíñú jíin tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū maá ó nchivī Israel,

⁹mitan de ía stíchī ndá ní sāan sīquī iin tiñu váha jā ní nsāhá sá jā ní nduvāha tēe cúhū yáhá?

¹⁰Túsaá de ndá máá ní jíin ndá cā nchivī táhān maá ó Israel, jicūhun inī ndá ní jā jíin poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cúu jā ní nduvāha tēe íñí nūū ndá ní yáhá. De suu yā cúu jā ní jahnī ndá ní

yicā cruz, sochi maá Yāa Dios nī nastécū yā Jesucristo.

¹¹Sochi ndá máá ní chi nī squéne yichī ndá ní yā tá cúu nūū squéne yichī ndá ní iin yūū jā quituu iin squínā vehe, chi nduú ní ncándíja ndá ní yā. De yūū ñúcuán cúu maá yūū jā yítuu squínā vehe mitan.

¹²Chi nī iin cā nduú cā ná iyó jā cuu scácu yóhó, chi nduú cā ni iin cā síví jā cáhān nchivī inī ñayiví yáhá jā cuu scácu yóhó, ncachī Pedro.

¹³Ñúcuán de nī jinī ndá tēe ñúcuán jā íyó ndeé inī Pedro jíin Juan jā cáhān ndúū dē. De ja jíin ndá jāa nduú tūha Pedro jíin Juan, chi tēe sūcuán-ni cúu ndúū dē. De nī nsāhvi inī ndá, de nī nsāhá ndá cuenta jā ní jica ndúū dē jíin Jesús.

¹⁴De suni ndéhé ndá nūū tēe jā ní nduvāha ñúcuán, íñí dē jíin Pedro jíin Juan. De ni iin tūhun nduú ní ncúu cuitī cā nascócóo ndá nūū Pedro jíin Juan.

¹⁵Ñúcuán de nī ncachī ndá jā ná quihīn Pedro jíin Juan tāvēhé tácuca natúhún ndá máá dē.

¹⁶De nī ncāhān ndá: ¿Nāsa sāhá ó jíin ndúū tēe yáhá túsaá? Chi ja nī jītē nuu tūhun cuāhān nūū ndá nchivī ní cáhnú ciudad Jerusalén yáhá jā sūcuán nī nsāhá ndúū dē iin tiñu ñáhnú. De mā cúu cáhān ō jāa nduú ndāa.

¹⁷Túsaá de cáhān xēen ō nūū dē jā má cāchí cuitī cā dē tūhun Jesús nūū ni iin cā nchivī, tácuca mā cútē nuu cā tūhun yáhá quihīn nūū ndá cā nchivī, ncachī ndá.

¹⁸De nī nacana ndá dē Pedro jíin Juan. De nī ncāhān xēen ndá nūū ndúū dē jā má cāchí cuitī cā dē

de ni mā stéhēn cuiti cā dē tūhun
Jesús nūū ni iin nchivī.

¹⁹Sochi nī ncāhān Pedro jíin Juan:
Cani vāha inī ndá ní de tú jétahān
inī Yāā Dios jā sndóo sá tiñu jā ní
ndacu yā de sāhá sá tiñu jā ndácu
ndá máá ní.

²⁰Chi mā cūū sndóo ndá sá tiñu jā
ní jini sá jíin jā ní jini sá, chi cánuú
jā nacani sá nūū ndá nchivī, ncachi
ndúū dē.

²¹Núcuán de nī ncāhān xēen tucu
ndá nūū ndúū dē, de nī nsiáā-ni
ndá ndúū dē. Chi nduú ní níhīn
cuiti ndá ni iin modo jā sndóho
ndá Pedro jíin Juan, chi yúhú ndá
ndéhé ndá ndá cā nchivī, chi ndihi
ji-ni cáhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā
Dios jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú
ñúcuán.

²²Chi tēe jā ní nduvāha jíin tiñu
ñáhnú ñúcuán, íyo dē víhí cā ūū
xico cuiyā.

Jā ní jicān táhvi ndá nchivī cándíja

²³De tá nī nsiáā ndá Pedro jíin
Juan cuāhān ndúū dē, de nī nenda
dē nūū ndá táhān dē. De nī nacani
dē ndācá tūhun jā ní ncāhān ndá
sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā
ndáso tíñú.

²⁴De jā sūcuán nī jini ndá ji, de
inuú-ni nī jicān táhvi ndá ji nūū Yāā
Dios: Tātā Yāā Dios, maá ní cúu Yāā
Dios jā ní nsāhá andiví jíin ñayiví
jíin mar jíin ndācā cā jā íyo.

²⁵De jā jíin Espíritu Santo ní
nī nsāhá ní jā ní ncāhān mozo ní
David jondē janahán:

¿Nājēhē cúu jā quítī ndasí inī
nchivī ndá cā nación?

¿De nājēhē cúu jā jáni cāhá inī
ndá ji?

²⁶Nī ncutútú ndá tēe jā cúu rey inī
ñayiví,
de nī natakā ndá tēe jā ndáso
tíñú,
de inuú-ni nī nenda ndá dē síqui
maá ní jā cúu ní Jētohō ndá
sá,

jíin síqui Cristo, Yāā jā ní jani ní.
Ncachi David.

²⁷Chi jāndāā cúu jā Herodes jíin
Poncio Pilato jíin ndá nchivī táhān
maá sá Israel jíin ndá nchivī incā
nación, nī ncutútú ndá ji inī ciudad
Jerusalén yáhá, de nī nenda ji síqui
Sēhe īī ní Jesús, Yāā jā ní jani ní.

²⁸De sūcuán nī ncuu tácuā ná
quēe ndāā ndācá tiñu jā ní nsāhá
ndāā maá ní jondē janahán jā
sūcuán coo.

²⁹De mitan, Tātā Yāā Dios,
cūndēhé ní jā ní ncāhān xēen ndá
dē nūū ndá sá. De cuāha ní fuerza
ní nūū ndá sá jā cúu sá mozo ní,
tácuā coo ndeé inī sá jā nacani sá
tūhun ní.

³⁰De jíin poder maá ní de sāhá
ní jā nasāhá vāha ndá sá nchivī
cúhū, de sāhá ndá sá tiñu jā stéhēn
jā íyo poder ní, jíin tiñu jā sāhvi inī
nchivī sāhá. De ndācā ñúcuán sāhá
ní jíin poder Sēhe īī ní Jesús, ncachi
ndá nchivī cándíja.

³¹De tá nī ncuu nī jicān táhvi
ndá ji de nī nsāhá yā jā ní ntāan
nūū íyo tūtú ndá ji. De nī nchitú
ndá ji jíin Espíritu Santo, de víhí cā
nī nchundeé inī ndá ji nī nacani ji
tūhun Yāā Dios.

Jā ní iyo cáhnú ndatíñú ndá ji

³²De ndá nchivī cuāhā jā ní
ncandíja, chi inuú-ni íyo inī ndá ji.
De ni iin ji nduú ní nsāhá ji jā cúu

ndatíñú máá ji ndácá ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihi-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.

³³De nihin ndasí nácani ndá apóstol tūhun jā ní jini dē jā ní natecū Jētoho ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindeé yā ndá nchivi cándíja.

³⁴Chi ni iin ji nduú ná cúmanī cuitī nūū ji, chi ndácá nchivi jā xíñūhun jā xívēhe chi nī yícó ji.

³⁵De jesiáha ndá ji xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol. De sáji ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivi cándíja nāsa jini ñūhún iin iin ji.

³⁶De súcuán nī nsáhá José jā cúu tatā Leví, nī ncacu dē Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñūhún māhñú ndute. De ndá apóstol nī nascúnani dē tēe ñúcuán Bernabé. De sívi ñúcuán cáhān jā tēe cáhān tūhun ndeé inī cúu dē.

³⁷De nī yícó dē iin ñuhun dē, de nī jesiáha dē xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol.

Cuāchi jā ní nsáhá Ananías jíin Safira

5 De incā tēe jā nání Ananías jíin ñasíhí dē jā nání ña Safira, nī yícó ndúū dē iin ñuhun dē.

²De nī nacao dē sava xūhún jā cuu ndúū dē jíin ña, de suni nī jini ña jā súcuán nī nsáhá dē. De nī jesiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñúcuán cúu ndihi.

³De nī ncāhān Pedro: Ananías, ¿nājēhē cúu jā ní nquivi Satanás ánō nū jā stáhví nú Espíritu Santo cúni nū? Chi nī nacao nú jacū xūhún ñuhun jā cuu maá nú, de

stáhví nú chi sáhá nú-ni jā vāji ndihi nú-ni jíin xūhún.

⁴De tá ncháha ca xícó nú ¿de á nsúú cuenta maá nú ní ncúu ñuhun ñúcuán? De tá nī yícó nú ¿de á nsúú xūhún maá nú cúu? ¿De nājēhē cúu jā ní jani inī nū jā stáhví nú? Chi nsúú maá-ni tēe ñayiví cúu jā ndúcú nú stáhví nú, chi suni jondē Yāa Dios, ncachī Pedro.

⁵De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jihí dē-ni. De ndácá nchivi jā ní jini tūhun ñúcuán, nī nchūhú ndasí ndá ji.

⁶Ñúcuán de nī nacuiñī ndá tēe suchí, de nī nchusúcún ndá dē sahma ndīyi ñúcuán, de cuāchuhū ndá dē.

⁷De nī ncuu tá ūni cā hora, de nī nquenda ñasíhí ndīyi ñúcuán, nī nquivi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jíin ña jā súcuán nī ncuu.

⁸De nī jicā tūhún Pedro ña: Cachī nūū ni, ¿á iin tanto suha nī nihīn ndúū nū jā ní yícó nú ñuhun, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān ña: Suu iin tanto súcuán nī yícó ndúū sá, ncachī ña.

⁹De nī ncāhān Pedro jíin ña: ¿De nūcu nī squétáhán ndúū nū tūhun jā stáhví nú Espíritu maá Jētoho ō? ¿De á mā níhīn ndúū nū castigo jáni inī nū? De cunini de cuni nū chi ja cátin tāvēhé jā ní nenda ndá tēe jā ní jēchuhū yíi nú, de suni súcuán tavā dē ndóhó jā cuyuhū nū, ncachī dē.

¹⁰De nī ndicó cáva ña-ni nūū jēhē Pedro, de nī jihí ña-ni. De nī ndivi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jini ndá dē ja nī jihí tucu ñahan ñúcuán,

de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xiín yíí ña.

¹¹De nī nchühú ndasí ndá nchiví cándíja jíín ndá cā nchiví jā ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

**Jā ní nsáhá ndá apóstol
cuāhā tiñu ñáhnú**

¹²De nī nsáhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchiví, jíín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios. De ndútútú ndá nchiví cándíja iní corredor templo jā nání Corredor Salomón.

¹³De ndá nchiví jāá nduú cándíja chi nduú ní ncúndeé iní ni iin ji jā tandeē tāhán ji jíín ndá nchiví cándíja, vísō jétúhún ndasí ji.

¹⁴Sochi nī ncandíja cuāhā cā nchiví nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

¹⁵De nī nquiji ndá nchiví jíín ndá tāhán ji nchiví cúhū, de nī jaquín ji iní ndá calle, yósō ndá ji nūū yūú jíín nūū camilla tú sanaā de yāha Pedro de vísō cōndāhvī dē ná yāha síquī ji de nduvāha ji.

¹⁶De saá-ni ndá nchiví ndá ñūū ñatin ñúcuán, suni nī nquenda cuāhā ji ciudad Jerusalén, nī nquisiáha ji ndá jā cúhū jíín jā ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

¹⁷Ñúcuán de nī ncuuásún iní maá sūtū cúñáhnú cā nī jini dē ndá apóstol, de saá-ni ndá cā tāhán dē jā scuáha sahān saduceo. De nī nenda ndá dē síquī ndá apóstol.

¹⁸De nī ntiin ndá dē, de nī nchihi ndá dē ndá apóstol vecāa.

¹⁹Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhé cāa jacuáa. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:

²⁰Cuáhán, de cuiñi nú iní templo. De ñúcuán nacani nú ndacá tūhun nūū ndá nchiví nāsa nīhīn táhvī ji jā cutecū ji níí cání, ncachī ángel.

²¹De nī jini ndá dē tūhun yáhá. De tá nī ncunijīn de nī nquīvi ndá dē iní templo, de nī stéhēn ndá dē tūhun yā nūū nchiví. De juni stéhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jíín ndá tāhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchiví Israel. De nī ntají dē ndá policíja jā cuátavā dē ndá apóstol jā yíhí dē vecāa.

²²Sochi tá nī nquenda ndá policíja viéhé cāa de nduú cā ndá apóstol yíhí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:

²³Maá jāndāā jā ní jini ndá sá jā ndásí vāha viéhé cāa de íñí ndá tēe jā jíto, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jini cuiti cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.

²⁴De sūtū cúñáhnú cā jíín ndá cā sūtū cúñáhnú jíín tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhá de jāni iní ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.

²⁵Ñúcuán de nī nquenda-ni iin tēe nī ncachī tūhun dē: Ndá tēe jā ní nchihi ndá ní vecāa, íyó ndá dē iní templo, de stéhēn ndá dē nūū nchiví, ncachī dē.

²⁶Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, nī jēhēn dē jíín ndá policíja, de nī nacueca ñuncuún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yúhú ndá dē ndéhé dē nchiví jā cuun ji yūū ndá dē de tú sáhá xēen dē jíín ndá apóstol.

²⁷De tá nī nenda ndá dē jíín ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta. De nī

ncāhān sūtū cūñáhnú cā nūū ndá apóstol:

²⁸¿A nsūū ja nī ndacu nihin nī nūū ndá nú jā má stéhēn cuitī nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chi ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús ní ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cúnī nū jā tee nú cuāchi niñī tēe ñúcuán síqui ndá nī? ncachī sūtū cūñáhnú cā.

²⁹Ñúcuán de Pedro jíin ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cánúú cā jā squíncuu ndá sá jā cúnī maá Yāā Dios nsūū cā jā cúnī ndá tēe.

³⁰Yāā Dios jā ní nchiñúhún ndá ndiyi tatā ō, nī nastēcū yā Jesús, Yāā jā ní jahñī ndá máá ní, chi nī jata caa ndá ní yā yicā cruz.

³¹De Yāā ñúcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsāhá Yāā Dios, chi ndéē yā ichi ndahá cuáhá Yāā Dios. De cúu yā Yāā jā tátúnī jíin Yāā jā scácu yóhó, tácuca nacani inī ndācá ó jā cúu ó nchivī Israel síqui cuāchi ó de cune cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi ó.

³²De ndá máá sá cúu testigo síqui ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espiritu Santo suni sūcuán stéhēn cājī yā, chi jēhe Yāā Dios Espiritu Santo nūū ndācá nchivī jā jétáhvī ji yā, ncachī Pedro jíin ndá cā apóstol.

³³De tá nī jini ndá tēe cūñáhnú tūhun yáhá de nī nquitī ndasí inī ndá dē, de cúnī ndá dē jā cahñī dē ndá apóstol.

³⁴Sochi íyó iin dē jā stéhēn ley yā jā nání Gamaliel jā cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jétáhvī ji tēe ñúcuán. De nī nacuiñī dē nūū junta, de nī ncachī dē jā ná quíhñ ndá apóstol iin núú núú tāvéhé.

³⁵De nī ncāhān Gamaliel: Ndá níhñ jā cúu ó nchivī nación Israel,

cani vāha inī ní nāsa sāhá ndá ní jíin ndá tēe yáhá.

³⁶De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quivī yātā jā ní nenda Teudas contra síqui gobierno, de nī ncachī dē jā tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūū dē. Sochi nī jahñī nchivī dē, de ndācá jā ní jetáhvī tūhun jā ní ncāhān dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu ñúcuán.

³⁷Ñúcuán de quivī jā ní iyo censo de Judas tēe Galilea, suni sūcuán nī nenda dē contra síqui gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú ji nūū dē de nī jetáhvī ji dē. De suni nī jahñī nchivī tēe ñúcuán, de ndācá nchivī jā ní jetáhvī tēe ñúcuán, suni nī jītē nuu-ni ndá ji.

³⁸De yáhá ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní. Mā stāhān cā ní ndá tēe yáhá. Siáā ndá ní dē ná quíhñ dē. Chi tú iin tēe cúu jā ní squíjéhé tiñu yáhá de naā-ni.

³⁹Sochi tú Yāā Dios nī squíjéhé, de mā cúu cuitī casī ndá ní, chi sanaā de cuéé cā de cunī ndá ní jā tiñu Yāā Dios cúu jā ndúcú ní casī ní, ncachī Gamaliel.

⁴⁰De nī jetáhvī ndá dē tūhun jā ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jíin cuarta ñii, de nī ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá apóstol jā má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiáā ndá dē-ni.

⁴¹De nī nquee ndá apóstol nūū junta cuāhān dē, de cúsi inī ndá dē jā ní jēhe Yāā Dios tūhun jā ní ndoho ndá dē tūhun canoō jā síqui jā cándíja dē Jesús.

⁴²De ndiquivī nācani ndá dē tūhun Jesucristo inī templo jíin inī

ndācá vehe, chi nduú ní jéncuini ndá dē jā stéhēn dē.

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe jā satíñú jēhē nchiví cándíja

6 De ní ncucuahā cā nchiví cándíja. De ndá quiví ñúcuán de ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego, ní ncāhān sōó dē síqui táhān dē jā cáhān yuhú hebreo, chi cáchi dē jā ndá ñahan viuda jā cáhān yuhú griego nduú níhīn vāha ñā tá sājī dē stāā ndiquiví jā yájī ndá ñahan viuda.

²Ñúcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, ní nastútú dē ndācá nchiví cándíja, de ní ncāhān ndá dē: Nduú vāha jā jencuini ndá ní jā nacani ní tūhun Yāā Dios jā saji ní stāā nūū nchiví.

³Túsaá de ndá ndóhó hermano, nacāji nú ūjā táhān ndá máá ó, tēe jā jétúhún nchiví dē, de ñúhún chitú Espíritu Santo iní dē, de tú tēe jínī vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuiso tíñú jā saji dē stāā.

⁴De ndá nduhū chi cúsa maá jā cacān táhvi ndá ní jín jā nacani ní tūhun yā, ncachī ndá dē.

⁵De ní jētahān iní ndihi nchiví tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De ní nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándíja níhin cúu dē, de íyó chitú Espíritu Santo iní dē. De suni ní nacāji ji Felipe jín Prócoro jín Nicanor jín Timón jín Parmenas jín Nicolás. De Nicolás cúu tēe ñuū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candíja dē Cristo.

⁶De ndá tēe yáhā ní jani ndá nchiví dē nūū ndá apóstol, de ní jicān táhvi ndá apóstol síqui tiñu

jā sāhá ndá dē. De ní ntee ndá dē ndahá dē xīnī tá iin iin dē.

⁷De tūhun Yāā Dios ní jītē nuu cā cuāhān ní cáhnú. De ndá nchiví cándíja ní ncucuahā ndasí ji iní ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū ní ncandíja dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

⁸De ní nchindeé ní nchituu yā Esteban, de ní jēhe yā poder nūū dē de vāha ní nsāhá dē tiñu ñáhnú ndasí nūū ndá nchiví, jín tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios.

⁹De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de ní nduu libre dē, de ní íyo vehe íi sinagoga ndá dē. De sava ndá dē jín sava tēe ñuū Cirene jín ñuū Alejandría jín región Cilicia jín Asia, ní nquijéhé ndá dē stíchi dē Esteban.

¹⁰Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jín Esteban, chi ndíchí ní ncāhān dē ní nsāhá maá Espíritu Santo.

¹¹Ñúcuán de ní scāhān ndá dē jacū tēe ní ncāhān tūhun stáhvī síqui Esteban, chi ní ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān nāvāha Esteban síqui Moisés jín síqui Yāā Dios.

¹²De jā sūcuán ní ncāhān dē, de ní nquiti iní ndá nchiví jín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jín ndá tēe jā stéhēn ley janahān. De ní nenda ndá dē síqui Esteban, de ní ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jín Esteban nūū junta cúñáhnú cā.

¹³De ní jani ndá dē testigo tūhun jā ní ncāhān sūcuán: Tēe yáhā, ndiquiví cáhān nāvāha dē síqui templo íi yáhā jín síqui ley Yāā Dios.

¹⁴Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe űū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nū ō jā sáhá ó, ncachī testigo tūhún.

¹⁵űūcuán de ndācá tēe jā ndēe nūū junta, nī ndēhé vāha ndá dē nūū Esteban, de nī jinī ndá dē jā cáa nūū dē tá cáa nūū iin ángel Yāa Dios.

Tūhun jā ní nacani Esteban

7 De maá sūtū cúñáhnú cā nī ncāhān jíín Esteban: ¿A ndāa jā sūcuán nī ncāhān nū tá cúu nūū cáhān tēe yáhá? ncachī dē.

²De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cāhān sá. Maá Yāa Dios, Yāa jā vii ndasí cúñáhnú, nī nquiji yā nūū ndiŷi tatā ō Abraham tá nī ndēe dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quihīn dē cundeē dē inī űūū Harán.

³De nī ncāhān yā jíín dē: Quee inī űūū nū jíín māhñú táhán nú, de quihīn nū iin űūū jā stēhēn nī nūū nū cundeē nū, ncachī yā.

⁴űūcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndēe dē inī űūū Harán. De tá nī jihī tatá dē, sá de nī nsáhá Yāa Dios jā ní nquiji dē yáhá nūū ndēe ō mitan.

⁵De nī iin luli űuhun nduú ní jéhe cuitī yā jā cuu táhvi dē, sochi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ní űuhun yáhá nūū dē jondē jíín nūū ndācá tatā dē jā quiji, vísō ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.

⁶De sūcuán nī ncāhān Yāa Dios jíín dē: Cundeē jicá tatā nū incā nación. De cūmī ciento cuiyā satíñú cáhá ji nūū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.

⁷De siquī jā sūcuán sáhá ji jíín sēhe nú de nenda nī cuāchi siquī ndá nchivī űūcuán nūū satíñú cáhá ji, de sá de quee ji inī nación űūcuán quiji ji ichi cháhá cundeē ji, de chiñúhún ji nduhū, ncachī yā.

⁸De nī ncāhān yā jíín Abraham jā ná cúu dē circuncidar, jā cúu iin tunī jā stēhēn jā ní nsáhá yā trátū jíín dē. De tá nī ncacu sēhe dē Isaac, de nī nsáhá dē circuncidar ji nūū únā quivī ji. De suni sūcuán nī nsáhá Isaac jíín sēhe dē Jacob, de saá-ni nī nsáhá Jacob jíín ndihúxi ūū sēhe yíi dē. De ndá tēe űūcuán nī ncuu ndihúxi ūū tatā xíhna űúhún nación maá ó Israel.

⁹De ndācá sēhe tatā ō Jacob nī ncucuásún inī ndá dē nī jinī dē űani dē José. De nī yicó ndá dē José nūū ndá tēe jā cuāhān jíín dē jondē nación Egipto jā satíñú cáhá dē nūū iin tēe űūcuán. Sochi Yāa Dios nī jito yā dē.

¹⁰De nī scácu yā dē nūū ndācá tūndóhó jā ní nquiji siquī dē. De nī ncundíchí dē nī nsáhá yā. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, nī ncusiī inī dē jíín José nī nsáhá yā. De nī scuíso tíñú dē José jā cuu dē gobernador, de nī ntatúni José inī nación Egipto jíín nūū ndá nchivī vehe Faraón.

¹¹De nī nquiji quivī jā ní iyo iin tāmā ní Egipto jíín níi jondē Canaán. Iin tūndóhó xēen nī ncuu inī ndúū nación űūcuán. De ndá ndiŷi tatā ō, nduú cā ná caji ndá dē ndá tiempo űūcuán.

¹²De nī nihīn Jacob tūhun jā íyó trigo nación Egipto, de nī ntají dē ndá sēhe dē jā cúu tatā ō, nī jēhēn Egipto jā xíhna űúhún nī jēcuēen ndá dē trigo.

¹³De jā cuāhān ndá dē vuelta ūū, sá de nī nastúu José jā maá dē cúu ñānī ndá dē. De sá de nī jinī vāha Faraón nā tatā cúu José.

¹⁴De nī ncachī José nūū ndá ñānī dē jā ná quícuēca ndá dē tatá dē jíín ndá nchivī vehe dē. De nī iyo ūnī xico xāhōn jī.

¹⁵Súcuán nī ncuu jā ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De nī ndeē dē ñúcuán jondē nī jihī dē. De suni ñúcuán nī ndeē ndihúxi ūū sēhe dē jā cúu tatā ō de jondē nī jihī ndihi ndá dē.

¹⁶De tá nī nquenda quivī jā ní ntavā yā ndá tatā dē inī nación ñúcuán, de nī jiso jī yiqui ndá ndiyi tatā ō ñúcuán nī jēhēn jī jíín jondē ñuū Siquem. De nī nchiyuhū ndá jī inī iin yavī ndiyi jā ní jeen Abraham nūū ndá sēhe Hamor ñuū Siquem.

¹⁷De tá cáta ndéē cā ndá jī inī nación Egipto de nī ncuñatin quivī jā quee ndá jī. Chi súcuán ja nī ncāhān téyíí Yāā Dios jíín tatā ō Abraham jā iin quivī de quee jī inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chi nī ncāyā ndá jī de nī ncucuahā jī inī nación Egipto.

¹⁸Ñúcuán de nī nūcuñī incā rey inī Egipto, de nduú ní jíín dē jā vāha tiñu nī nsāhá José jondē janahán.

¹⁹De rey ñúcuán nī stáhvī dē ndá ndiyi tatā ō, de suni nī nsāhá nāvāha dē ndá jī, chi nī nsāhá dē fuerza jā má cōtó cā jī ndá sēhe ñiquín jī tácuā ná cúu ndá jī.

²⁰De tiempo ñúcuán nī ncau Moisés, de nī ncusiī inī Yāā Dios jíín jī. De ūnī yōō nī iyo yuhū jī inī vehe tatá jī.

²¹De tá nduú cā ní ncuu coo yuhū jī de nī jēsiáha dē jī iin lugar nūū ní nanihīn sēhe síhī rey jā tátúnī ní nación Egipto. De nī naquehen ñā jī, de nī scuáhnu ñā jī tá cúu nūū cúu sēhe maá ñā.

²²De nī ncutūha Moisés ndācā tūhun ndíchí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācā tiñu.

²³De tá nī ncuu ūū xico cuiyā dē, de nī jēndēhé dē ndācā táhán dē jā cúu tatā Israel.

²⁴De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe Egipto jā sáhá nāvāha jíín iin táhán dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhán dē, chi nī jahni dē tēe Egipto, de súcuán nī nacuāha dē jā ní ndutahvī tēe ñúcuán.

²⁵De jáni inī Moisés jā jíicūhun inī ndācā táhán dē jā ní ntetíñū Yāā Dios maá dē jā scácu dē jī jā ndóho jī, sochi nduú ní jíicūhun cuitī inī ndá jī.

²⁶De quivī téēn nī nquenda dē nūū ūū táhán dē jā cánāá. De cúnī dē jā má cánāá nduū tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē jíín nduū dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú táhán nú? Chi modo ñānī nduū nū, ncachī dē.

²⁷Sochi maá tēe jā cáni táhán ñúcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cúñáhnú nú jā sáhá ndāā nū tiñu ndá nī?

²⁸¿De á suni cúnī nū jā cahni nū nduhū tá cúu nūū ní jahni nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachī dē.

²⁹De tá nī jini Moisés tūhun yáhá, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jicá dē, de ñúcuán nī scácu ñāsíhí dē ūū sēhe yíí dē.

³⁰De tá nī ncuu ūū xico cuiyā jā ndéē dē Madián, sá de nī nquenda iin ángel Yāā Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tíhá ñatin nūū íyó yucu súcún Sinaí. De nī nquenda yā xīnī iin yūcū cāhnú jā cáyū jíin itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

³¹Ñúcuán de nī ndéhé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē ñuhūn jā ní jīnī dē. De nī ntandeē dē tácuá cunī vāha dē nājēhē cúu jāá nduú cáyū. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē:

³²Maá nī cúu Yāā Dios jā ní nchiñuhún ndá ndiyi tatā nū Abraham jíin Isaac jíin Jacob, ncachī yā. Sochi Moisés chi quísi dē jā yúhū dē, de nduú cā ní ncúndee inī dē cūndéhé dē nūū cáyū ñuhūn.

³³De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíin Moisés: Tavā nijān nū, chi lugar nūū íñī nú jíñā, lugar īī cúu síqui jā īī maá nī.

³⁴Ja nī jīnī vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchivī maá nī jā íyó inī nación Egipto, de suni jíinī nī jā jácu ndá ji síqui jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nú, chi tají nī ndóhó quīnohōn nū jondē Egipto tácuá scácu nú ndá táhān nú, ncachī yā.

³⁵De jondē tá nchāha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichī inī ndá táhān dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sāhá ndāā nū tiñu ndá nī? ncachī ji. De vísō súcúan sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jíin itā ñuhūn, de súcúan nī ntetíñú Yāā Dios dē jā quīnohōn dē tatúni dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

³⁶De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī nchāha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tíhá ūū xico cuiyā. De ní tiempo ñúcuán nī nsāhá Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

³⁷De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jíin ndá tatā ō Israel: Maá Yāā Dios sāhá yā jā mähñú tatā ndācá ó quiji iin Yāā jā nacani tūhun Yāā Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāā ñúcuán, ncachī Moisés.

³⁸De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jíin ndá ndiyi tatā ō tá nī jica nuu ndá ji nūū ñuhun tíhá. De nī ncāhān iin ángel yā jíin maá dē xīnī yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi ñúcuán nī nīhīn dē tūhun nāsa cutecū ō, de nī nquendōo ó jíin tūhun ñúcuán jondē mitan.

³⁹Sochi ndá ndiyi tatā ō chi nduú ní ncúnī ndá ji cuetáhvī ji Moisés, chi sa nī ncuyichī inī ndá ji dē, de cúnī ndá ji jā sa ndicó cóo ji quīnohōn ji nación Egipto nícu.

⁴⁰De nī ncāhān ndá ji jíin Aarón: Sāhá ní ndá yāā jā cosō nūū nūū ō. Chi Moisés jā ní natavā dē yóhó inī nación Egipto vāji ó, nduú jíinī ō naá cúu jā ní ndoho dē mitan jāá nduú nénda dē jā cuāhān dē xīnī yucu súcún Sinaí, ncachī ndá ji.

⁴¹Ñúcuán de nī nsāhá ji iin ídolo jā cáá tá cáá becerro. De nūū ídolo ñúcuán nī nsōcō ndá ji quiti, de nī ncusiī inī ji jíin ídolo jā ní nsāhá ndá ji.

⁴²De nī ncujiyo-ni Yāā Dios nūū ndá ji cuāhān yā. De nī sndóo yā ji-ni

jā ná chíñúhún ndá ji nū ndácá jā jíni ō jā yíhí andiví tá cúu nū cáhān tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán:

Ni ncāhān yā: Ndá ndóhó nchiví Israel,

¿á jāni iní ndá nú jā nū nduhū nī nsōcō nū quití

tá nī jica nú nū ñuhun tíhá ūū xico cuiyā, á naá cúu?

⁴³Nduú, chí sa nī jicó nú ndá nú jíin nicho jā ñúhún yāa jā nání Moloc

jíin figura tiūūn jā nání Renfán, ndá yāa jā ní nsáhá maá nú jā chíñúhún nú.

Túsaá de siáha nī ndá ndóhó quihīn jicá nú jondē yātā ñūū Babilonia, ncachī yā.

Cáchī tutū.

⁴⁴De nī ntatúní Yāa Dios nū Moisés jā sáhá dē vehe ñii nū chíñúhún ndá dē yā, jā cáá tá cáá jā ní stéhēn yā nū dē. De ndīyi tatā ō nī nevāha ndá dē vehe ñii ñúcuán jondē nū ñuhun tíhá, de iní vehe ñúcuán nī nchuhun ndá dē tabla yūū nū ní ntee yā ley yā.

⁴⁵De cuéé cā de nī sndóo ndá dē vehe ñúcuán nū ndá sēhe dē jā cúu tatā ō. De nī nquivi Josué jíin ndá tatā ō iní nación Israel yáhá, de suni nī jetíñú ndá dē vehe ñii ñúcuán. De nī ncundeé ndá dē jíin ndá nchiví jā ní iyo nación yáhá, de nī scúnu dē ji nī nsáhá Yāa Dios. De yáhá nī iyo vehe ñii jondē tiempo jā ní ncuu David rey.

⁴⁶De nī ncsuī iní Yāa Dios jíin David. De nī ncuu iní dē jā sáhá dē iin vehe iī maá yā nícu. De maá yā cúu Yāa Dios jā ní nchíñúhún tatā ō Jacob.

⁴⁷Sochi Salomón sēhe David cúu jā ní nsáhá vehe iī yā.

⁴⁸De vísō sūcuán de maá Yāa cúñáhnú ndasí, nsūū maá-ni vehe jā sáhá ndá tēe cúu nū ndéē yā. De suni sūcuán nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán:

⁴⁹Chí nī ncāhān yā:

Andiví cúu modo mesa nū tátúní nī,

de ñayiví cúu modo nū yósō jēhē nī.

¿Nāsa cā coo vehe jā sáhá ndá nú jā cundeē ní túsaá?

¿A ní cúu nū sáhá nú nū natātú nī?

⁵⁰¿A nsūū maá nī ní nsáhá ndihi jā íyó? ncachí Yāa Dios.

Ncachí tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, ncachí Esteban.

⁵¹De cáhān cā Esteban: Nihin ndasí iní ndá ní. De cúu ní tá cúu nchiví ndácá nación jāa nduú cándíja tūhun yā, chí sóhō ndasí ndá ní. Chí cúsa maá jā jāsi ndija ndá ní nū Espiritu Santo, de tá-ni nī nsáhá ndīyi tatā ō jondē janahán suni sūcuán sáhá iī cā ndá ní jondē mitan.

⁵²¿A nī iyo tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jāa nduú ní nsáhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chí nī jahní ndá dē ndá tēe jā ní nacani tūhun nāsa quiji maá Yāa ndāa. De tá nī nquiji Yāa ñúcuán de nī nastúu ndá ní yā nū ndá tēe jā ní jahní ndá dē yā.

⁵³De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāa Dios nū ndácá ó de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachí Esteban.

Jā ní jahní ndá dē Esteban

⁵⁴Ndácá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquiti ndasí iní ndá dē, de

nī nacayíhí ndá dē ñii yúhú dē nī jinī ndá dē Esteban.

⁵⁵ Sochi maá Esteban chi nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndéhé vāha dē andiví, de nī jinī dē jā jéndūtē ndasí nūū ndéē Yāā Dios, de Jesús íñí yā ichi lado cuáhá Yāā Dios.

⁵⁶ De nī ncāhān Esteban: Mitān de ndéhé sá jā núne andiví, de ndéhé sá nūū maá Yāā jā ní nduu tēe, de íñí yā ichi lado cuáhá Yāā Dios, ncachī dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nī jasī ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

⁵⁸ De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jíin dē yātā ñúū. De ndá tēe jā cúu testigo tūhún ñúcuán nī jaquīn ndá dē sōō dē nūū iin tēe suchí jā nání Saulo, de nī ncuun ndá dē yūū Esteban.

⁵⁹ De juni cúun ndá dē yūū Esteban de nī jicān táhvi dē nūū maá Jētohō ō: Tātā Jesús, mitān de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

⁶⁰ De nī jēcuíñi jítí dē, de nī ncāhān jee dē: Tātā Yāā Dios, mā tēe ní cuāchi yáhá sīquī ndá ji jā sáhá nāvāha ji sāán mitān, ncachī dē. Súcuán nī ncāhān dē, de nī jihí dē-ni.

Jā ní nsáhá nāvāha Saulo ndá nchiví cándíja

8 De nī jetúhún Saulo jā ní jahnī ndá dē Esteban. De quiví ñúcuán nī nquijéhé ndá ji sáhá nāvāha ndasí ndá ji ndá nchiví cándíja inī ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchiví ñúcuán cuāhān ji níí región Judea jíin níí región Samaria. Sochi ndá

tēe cúu apóstol chi nduú ní nquée ndá dē.

² De ndá tēe jā íyó yíñúhún nūū Yāā Dios nī nchiyuhū ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jihí Esteban.

³ De Saulo chi sáhá nāvāha dē ndá nchiví jā cándíja nūū Jesús. Chi quiví dē ndá vehe, de tíin dē nchiví cúu tēe cúu ñahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhún Yāā Dios inī iin ndáñúū Samaria

⁴ De ndācá nchiví ñúcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nācāni ndá ji tūhún Yāā Dios nāsa scácu yā nchiví.

⁵ De nī nquenda Felipe iin ñuū jā íyó inī Samaria, de nūū nchiví ñúcuán nī nacāni dē tūhún Cristo jā cúu Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu ndá yóhó.

⁶ De nī ndutútú ndá nchiví, de ndihí ndá ji nī nchuhun vāha inī ji ndācá tūhún jā ní ncāhān Felipe. Chi nī nini ji, de nī jinī ji ndācá tíñu ñáhnú jā ní nsáhá dē.

⁷ Chi cuāhā nchiví jā ndóho tāchí nī nasáhá vāha dē ji, de tá quée tāchí inī ndá nchiví de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchiví jā ní nduvehlé jíin nchiví cojo nī nduvāha nī nsáhá dē.

⁸ De nī ncusiī ndasí inī ndá nchiví ñuū ñúcuán.

⁹ De inī ñuū ñúcuán íyó iin tēe nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quihīn Felipe inī ñuū ñúcuán, de sáhvi ndasí inī ndá nchiví región Samaria ndéhé ji jā sáhá Simón. De stáhvi dē ndá ji chí cáchí dē jā iin tēe cúñáhnú ndasí cúu dē.

¹⁰De ndācá nchivī chūhun vāha inī ji tūhun jā cāhān dē, cúu nchivī cúñáhnú cúu nchivī jāá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēe yáhá ní jēhe ndasí Yāā Dios poder nūū dē, ncachī ndá ji.

¹¹De chūhun vāha inī ndá ji tūhun cāhān dē, chi cuāhā ndasí quívi nī nsāhá dē ndá tiñu stáhvī ñúcuán, de nī nsāhvi inī ndá ji nī ndéhé ji.

¹²De tá nī nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios, jíin tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Ñúcuán de nī ncardíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēe cúu ñahan.

¹³De suni nī ncardíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jíin Felipe, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jā ní nsāhá Felipe ndācá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāā Dios.

¹⁴De ndá apóstol jā íyó Jerusalén, nī nihīn dē tūhun jā ní ncardíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāā Dios. Ñúcuán de nī ntají ndá dē Pedro jíin Juan nī jēhēn ndúū dē Samaria.

¹⁵De nī nquenda ndúū dē ñúcuán. De nī jicān táhvi ndúū dē jēhē ndá nchivī ñúcuán tácuca ná níhīn ndá ji Espíritu Santo.

¹⁶Chi ncháha ca quívi yā inī ánō ni iin ji, chi maá-ni jā ní jenduté ndá ji jā ní ncardíja ji Jētohō ō Jesús.

¹⁷Ñúcuán de nī ntee ndúū dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquivi Espíritu Santo inī ndá ji.

¹⁸De nī jinī Simón jā sūcuán tēe ndúū apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñúcuán de quívi Espíritu Santo inī ánō ji. De cúnī dē jā

cuāha dē xūhún nūū apóstol nícu, tácuca nihīn dē poder jā sáhá dē sūcuán.

¹⁹De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūū sá tácuca nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quívi Espíritu Santo inī ánō ji, ncachī Simón.

²⁰Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin dē: De xūhún nú ná náá jíin nú sīquī jā jáni inī nū jā jíin xūhún de cuu cueen nú poder jā jíinī mānī Yāā Dios nūū nchivī.

²¹Nsūū táhvi nū cúu jā cuiñi nú sīquī tiñu yáhá, chi nduú íyó ndāā ánō nū nūū Yāā Dios.

²²Túsaá de jíinī ñúhún jā nacani inī nū sīquī jā jáni nēhēn inī nū yáhá. De nācān táhvi nū nūū Yāā Dios, cúndéhé ó á sanaā de cune cáhnú inī yā sīquī jā jáni nēhēn inī nū jā ní ncāhān nū sūcuán.

²³Chi jíinī ni jā cúcuásún inī nū sīquī jā sáhá nī tiñu yáhá. De ndācá jā nēhēn jā jáni inī nū cúu jā tīin nihīn ndóhó, ncachī Pedro jíin Simón.

²⁴Ñúcuán de nī ncāhān Simón jíin dē: Cācān táhvi ndúū ní jēhē sá nūū maá Jētohō ō tácuca ni iin tūhun jā cāhān ní jinā mā quijí sīquī sá, ncachī dē.

²⁵De nī nacani Pedro jíin Juan tūhun Yāā Dios nūū ndá nchivī. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ciudad Jerusalén, de juni cuāhān ndúū dē de nācani dē tūhun vāha Yāā Dios inī cuāhā cā ndáñúū Samaria.

Felipe jíin tēe nación Etiopía

²⁶Ñúcuán de iin ángel maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíin Felipe: Quehen

ichi de quihin nu ichi sur, ichi ja quee ini ciudad Jerusalen ja cun cuahan jondē nuu Gaza, ncachi ya. De maá-ni nuhun tihá cū nūcuán.

²⁷De ni nquehen Felipe ichi cuahan dē. De iin tē eunuco ni nquee dē Jerusalen. De tē naciōn Etiopía cū dē, de ndiso tīnū dē ja cū dē tesorero nuu nahān cū reina ja tátūni nuu naciōn Etiopía, de nánī na Candace. De tē nūcuán ni jēhēn dē ciudad Jerusalen ni jēchiñuhún dē Yāa Dios.

²⁸De ñuhún dē ini carreta dē cuānohōn dē, de cáhvi dē tutū ja ní ntee Isaías, tē ni nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁹De maá Espíritu ni ncāhān yā jíin Felipe: Cuahán, de quetáhán nú jíin tē ja cuahān jíin carreta ñūcuán, ncachi ya.

³⁰Sá de cuahān Felipe de ni nquetáhán dē jíin tē ja ñuhún ini carreta. De ni jini dē ja cáhvi tē ñūcuán tutū ja ní ntee Isaías, tē ni nacani tūhun yā jondē janahán. De ni jicā tūhún dē tē nūcuán: ¿A jícūhun ini ní ndá ja cáhvi ní jíinā, á nduú? ncachi dē.

³¹De ni ncāhān dē jíin Felipe: ¿De nāsa jícūhun ini sá de tú mā stēhēn iin tē nuu sá? ncachi dē. De ni ncāhān dē jíin Felipe ja ná cāa dē nuu carreta quihin ndū dē.

³²De maá nuu tūtū ii ja cáhvi dē yosō tūhun ja cāhān:

Tá cū iin ticāchí ja cuahān nchivi jíin ti ja cuū ti, suni sūcuán ni nsáhá ndá nchivi maá ya.

De tá cū iin ticāchí lúlí ja sété dē ti de nduú ndáhyū ti, suni sūcuán ni nsáhá maá ya,

chi nduú ní ncāhān cuiti yā tá ni nsáhá nāvāha ji yā.

³³De hora ja ní jēhe ji tūhun canoō yā, de nduú ní nsáhá ndāa ji tiñu yā.

De ni iin nchivi mā cū cāhān ji tūhun tatā yā

chi ni jahnī ndá ji yā de nduú nā tatā yā.

Cáchi tutū.

³⁴Ñūcuán de ni ncāhān tē Etiopía: De sáhá ní favor cachí ní nuu sá, ¿ni síqui cāhān tē ni nacani tūhun yáhá? ¿A síqui maá dē, á síqui incā tē? ncachi dē.

³⁵De jíin tūhun ja ní ncāhvi tē Etiopía ñūcuán, ni nquijéhe Felipe cáchi tūhun dē ndacá tūhun vāha Jesús nuu dē.

³⁶De juni ñuhún ndū dē ichi cuahān dē de ni nquenda dē nuu ñuhún ndute. De ni ncāhān tē Etiopía: Yáhá ñuhún ndute, ¿de á cuu cuenduté sá? ncachi dē.

³⁷De ni ncāhān Felipe: Cū de tú cándija ní ja ní nsáhá Jesús jēhē o jondē jíin ini jíin ánō ní, ncachi dē. De ni ncāhān tē Etiopía: Cándija sá ja Jesucristo cū maá Sēhe Yāa Dios, ncachi dē.

³⁸De ni jecani dē carreta dē. De ni nuu dē jíin Felipe, de ni nchunu dē cuahān dē nuu ñuhún ndute, de ni scuenduté Felipe tē Etiopía.

³⁹De tá ni nquee ndū dē ini ndute de Espíritu maá Jētohō o ni nsáhá jíyo yā-ni Felipe cuahān dē, de tē Etiopía nduú cā ní jíin dē nuu Felipe. De ni naquehen dē ichi cuānohōn dē nuu dē, de cúsi ndasí ini dē.

⁴⁰Sochi Felipe ni nquenda dē jondē Azoto, de sá de cuahān tucu

dē, de ndācā űū nī nacani dē tūhun vāha yā. De sá de nī nquenda dē ciudad Cesarea.

Jā ní nasāma inī Saulo nī nsāhá Jesucristo

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

9 De Saulo nduú jéncuĩnī dē jā cáhān nihin dē jā cahni dē ndá nchivī jā cándíja ji maá Jētohō ō. De jā űúcuán cúu jā ní jēhēn dē nūū sūtū cúñáhnú cā.

2 De nī jīcān dē órden nūū tēē űúcuán jā cuu quĩhīn dē ndācā vehe īī sinagoga űūū Damasco tácuā cuu tiin dē cúu tēē cúu ñahan jā íñī sīquī tūhun yā, de quĩnasiáha dē ji ciudad Jerusalén cúni dē.

3 De nī nquehen dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē yuhú űūū Damasco. De sanaā-ni de nī jēndūtē ndasí ní nūū dē jā vāji jondē andiví.

4 De nī ndicó cáva dē-ni nūū űūhún. De nī jini dē jā cáhān iin tūhun jíin dē: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

5 űúcuán de nī ncāhān dē: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū. De jā sáhá nú súcuán cúu jā sndóho nú maá nú modo stīquī jā jáñū yātā tī punta garrocha, de suu cúu jā sndóho tī maá tī, ncachī yā.

6 De quísi dē chi yúhú dē, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá cúni ní túsá? ncachī dē. De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíin dē: Nacōo, de quívi nú inī űūū, de űúcuán íyó iin tēē jā cachī dē nūū

nū naá cúu jā jíni űūhún sáhá nú, ncachī yā.

7 De ndá tēē jā cuāhān jíin Saulo, nī nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cáhān, de nduú ní jíni dē nūū jā cáhān.

8 űúcuán de nī nacōo Saulo, de tá cúni dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuiti cā cūndēhé dē. De tíin ndá tēē űúcuán-ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē űūū Damasco.

9 De űúcuán nī ndeē Saulo űūī quívi. De nduú ní ncúu cuiti cūndēhé dē, ni nduú ná nchájī cuiti dē de ni nduú ná jíhi dē.

10 De inī Damasco íyó iin tēē jā cándíja, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

11 De nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē: Quehen ichi de quĩhīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātūhún nú iin tēē nání Saulo, tēē űūū Tarso, chi mitan de jīcān táhvi dē.

12 De nī stéhēn ni nūū dē jā ní nquívi iin tēē nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijin tīnūū dē. Súcuán nī stéhēn ni nūū Saulo, ncachī yā.

13 űúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēē űúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándíja ji ní jā íyó Jerusalén.

14 De mitan nī nquenda dē yáhá ndíso tíñú dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē ndācā nchivī jā chíñúhún ji ní, ncachī Ananías.

¹⁵De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cuáhán, chi tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácuá ná quihīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhán nú Israel jíin nūū nchivī ndá cā nación jíin nūū ndá rey.

¹⁶De stéhēn ni nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasí dē tündóhó jā síquī ni, ncachī yā.

¹⁷Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nquenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nquivi dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētohō ō Jesús, Yāā jā ní nquenda nijīn nūū nū ichi nūū vāji nú, suu yā nī ntají nduhū vāji nī nūū nū tácuá ndunijīn tīnūú nú, de chitú Espírītu Santo yā inī nū, ncachī dē.

¹⁸De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūú Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasí tīnūú dē. De nī nacuiñī dē, de nī jenduté dē-ni.

¹⁹Ñúcuán de nī nacāji dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī íyo dē jacū quivī jíin ndá nchivī jā cándíja inī ñūū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñūū Damasco

²⁰De nī nquijéhé dē-ni nácani dē tūhun Jesús inī ndá vehe īi sinagoga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios.

²¹De ndácá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī ji níni ji. De nī ncāhān ndá ji: ¿A nsūū tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nquiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quihīn dē jíin ji nūū ndá sūtū cúñáhnú cúni dē, ncachī ji.

²²Sochi Saulo chi sa víhí cā nácani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndēē Damasco ni iin tūhun nduú ní ncúu scócóo ji jā cachī ji jāā nduú íyó ndāā tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

²³De nī ncuu cuahā cā quivī. De nī squétáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahni ndá dē Saulo.

²⁴De nī nihīn Saulo tūhun jā súcuán nī squétáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jíto dē viéhé namā jā ndásī yuhú ñūū, chi cahni dē Saulo cúni ndá dē.

²⁵Ñúcuán de ndá tēe cándíja, nī nchuhun dē Saulo inī iin ticá iin jacuáā, de nī snúu ndá dē yīcā namā jā ndásī yuhú ñūū, de súcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

²⁶De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúni dē jā naquetáhán dē jíin ndá nchivī cándíja. Sochi nī nchūhú ndá ji nī jinī ji Saulo, chi nduú ní ncándíja ndá ji jā ní nduú dē tēe cándíja.

²⁷De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jíin nūū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nūū ndá tēe ñúcuán nāsa nī jinī Saulo nūū maá Jētohō ō ichi nūū ní jēhēn dē, jíin nāsa nī ncāhān yā jíin dē, jíin nāsa nī íyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun Jesús inī ñūū Damasco.

²⁸De nī ndeē Saulo inī ciudad Jerusalén de nī jica dē jíin ndá apóstol.

²⁹De vāha nī iyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síquī Jesús de nī stíchi tǎhán dē jíín ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego. Sochi ndá tēe ñúcuán cúni dē jā cahni dē Saulo nícu.

³⁰De nī jinī ndá hermano cándíja jā súcuán cúni dē sǎhá dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jíín jondē ciudad Cesarea. De ñúcuán de nī nachuhun ichí ndá dē Saulo cuānohōn dē jondē ñuū maá dē Tarso.

³¹De nduú cā ní nsǎhá nāvāha ndá ji ndá nchivī cándíja níi inī región Judea jíín Galilea jíín Samaria. De nī jija cā ndá ji jíín tūhun yā, de nī iyo yíñúhún ndá ji nūū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā ní nduvāha Eneas

³²De Pedro jéndēhé dē ndá nchivī cándíja ndācá lado, de suni nī jéndēhé dē nchivī jā ndēé ñuū Lida.

³³De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe nání Eneas jā ní ncuu ūnā cuiyā cáá dē, chi nī nduvehlé dē.

³⁴De nī ncāhān Pedro jíín dē: Eneas, ná ndúvāha ní sǎhá Jesucristo. Nacōo ní de nastúū ní yuu ní, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe ñúcuán.

³⁵De nī jinī ndācá nchivī ñuū Lida jíín nchivī jā ndēé nduhvā Sarón, de nī nasāma inī ndá ji de nī ncandíja ndá ji maá Jētohō ō.

Jā ní natecū Dorcas

³⁶De suni nī iyo iin ñahan jā cándíja inī ñuū Jope, nání ña Tabita, de yuhú griego nání ña Dorcas. De

sǎhá ndasí ña tiñu vāha, de sǎhá ña caridad nchivī ndāhví.

³⁷De tiempo ñúcuán nī ncuuhū ña, de nī jihī ña. De nī scúchi ndá ji ndiyi ñúcuán, de nī jaquín ji ña iin cuarto xini vēhé.

³⁸De ñuū Lida chi ñatin-ni íyó jíín Jope. De ndá nchivī cándíja jā ndēé ñuū Jope, nī nihīn ji tūhun jā ndēé Pedro ñuū Lida. De nī ntají ndá ji ūū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān ndúū dē: Mā cúcuéé ní, de cōhōn ñuū Jope, ncachī ndúū dē.

³⁹Ñúcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jíín ndúū tēe ñúcuán. De tá nī nenda ndúū dē jíín Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nūū cáá ndiyi ñúcuán. De ndá ñahan viuda nī jicó ndúū ndá ña Pedro, de jácu ndá ña. De stéhēn ndá ña ndá xīquín jíín ndá páñū jā ní nsǎhá ndiyi Dorcas chi nī jinī māni ña nūū ndá ñahan ñúcuán tá nī ntecū ña.

⁴⁰Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíín ndá nchivī jā ná quée ndá ji tāvēhé. De nī jēcuñī jítí dē, de nī jicān táhvi dē. De nī ndicó coto dē nūū cáá ndiyi ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī núcundēhé ña-ni, de nī jinī ña nūū Pedro. De nī nacōo ña-ni nī núcundeē ña.

⁴¹De nī ntiin dē ndahá ña, de nī stácuñī dē ña. Ñúcuán de nī nacana dē ndācá nchivī cándíja jíín ndācá ñahan viuda, de nī stéhēn dē ña nūū ndá ji jā ní natecū ña.

⁴²De tūhun yáhá nī jītē nuu níi ñuū Jope cuāhān. De cuāhā nchivī nī ncandíja nūū maá Jētohō ō.

⁴³De cuāhā quiví nī ndeē Pedro inī ñuū Jope, ndēé dē vehe iin tēe sátíñū ñii jā nání Simón.

Pedro jíin Cornelio

10 De iní ciudad Cesarea íyó iin tēe nání Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā nání Italiano.

²Tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē, de saá-ni ndācá nchiví vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchiví hebreo vísō nsúú tēe hebreo cúu dē, de níní jícān táhvi dē nūū Yāā Dios.

³De iin quívi nī stéhēn iin ángel Yāā Dios nūū dē tá cahūnī jañíni, de cájí nī jinī dē jā ní nquívi ángel ñúcuán nūū ndēē dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Cornelio, ncachī yā.

⁴De nī nūcūndēhé vāha dē nūū yā, de yúhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Ja née Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvi nū nāsa sáhá nú caridad ndá nchiví hebreo.

⁵Mítan de tetíñú nú mozo ná quíhīn ndá ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiiji dē.

⁶Chi ndēē nūú dē vehe iin tēe nání Simón, tēe sátíñú ñii. De ñatin-ni yuhú mar cáá vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sáhá nú, ncachī yā jíin Cornelio.

⁷De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jíin dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jíin iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñúhún vāha nūū Yāā Dios cúu dē.

⁸De nī nacani Cornelio ndācá tūhun ñúcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē ñuū Jope.

⁹De quívi tēēn de ñúhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē ñuū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī

ūū, de hora ñúcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvi dē xīnī vēhé.

¹⁰De caji dē stāā cúnī dē, chi cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā caji dē de nī stéhēn nūū dē jā ní nune-ni andiví.

¹¹De nī jinī dē iin jā cáá tá cáá manta cāhnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē nūū ñúhún, de modo jā núhni ndicúmī squínā, de nī ncuun.

¹²De iní ñúcuán ñúhún ndá quiti jíca ndicumī jíin cōō jíin quiti ndáva.

¹³De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuíñī de cahni nū quiti jíñā, de caji nū tī, ncachī.

¹⁴De nī ncāhān Pedro: Mā cājí sá, Señor, chi nduú yáji cuití sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha caji sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

¹⁵De nī ncāhān tucu: Jā cáchī nī cúu jā íyó vāha caji nū ndá quiti jíñā, chi nī nsáhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁶De súcuán nī ncāhān tūhun yáhá ūnī vuelta. De sahma ñúcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

¹⁷De juni jāni ndasí iní Pedro síqui ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī nquenda-ni ndá mozo jā ní ntetíñú Cornelio, chi jíca tūhún jíca tūhún ndá ji vehe Simón jondē nī nquenda ji viéhé nūū ndēē dē.

¹⁸De nī ncāhān jee ndá ji nī jíca tūhún ndāā ji de tú ñúcuán ndēē Simón, tēe nání Pedro.

¹⁹De juni nacani iní Pedro síqui ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espíritu Santo jíin dē:

Ni nquenda ūni tēe jā nánducú ndá dē ndóhó.

²⁰Nacuiñi, de nuu nú, de mā cāni inī nū jāá nduú vāha quihīn nū jín ndá dē, vísō nsūú táhán nú hebreo cúu dē. Chi maá ni nī ntetíñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stéhēn yā nūū dē jā cuu cajī dē nā-ni quiti, de tūhun ñúcuán cáhān jā cuu quihīn dē nūū nchivī incā nación.

²¹Ñúcuán de ni nuu Pedro ni nquenda dē nūū mozo jā ní ntetíñú Cornelio, de ni ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nánducú ndá ní. ¿Nā tiñu cúnī ndá ní jā vāji ní nūū sá túsaá? ncachī dē.

²²Ñúcuán de ni ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, ni ntají dē ndá sāán vāji ndá sá. Chi cúu dē tēe ndāā, de chíñúhún vāha dē nūū Yāā Dios. De saá-ni nchivī hebreo suni cáhān ndá ji jā tēe vāha cúu dē. De ni ncāhān iin ángel yā jín dē jā cana dē ní quihīn ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cáhān ní jín dē, ncachī mozo.

²³Ñúcuán de ni squívi Pedro ndá mozo inī vehe ni nquendōo ndá ji. De quívi tēen de ni nquehen dē ichi jín ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacū hermano cándija jā ndéē nūū Jope jín dē.

²⁴De incā quívi ni nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chi ni nastútú dē ndá táhán dē jín ndá amigo vāha dē.

²⁵De tá ni nquenda Pedro de ni nquee Cornelio jā cáhān dē jín Pedro. De ni jecuiñi jiti dē jā chiñúhún dē Pedro nícu.

²⁶De ni stácuini Pedro dē, de ni ncāhān dē: Nacuiñi ní, chi saá-ni sāán suni iin tēe-ni cúu sá, ncachī dē.

²⁷De juni sūcuán nátúhún ndúū dē de ni nquívi-ni ndúū dē inī vehe. De ni jini Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchivī ndéē ji inī vehe.

²⁸De ni ncāhān Pedro jín ndá nchivī ñúcuán: Ja jín ndá ní nāsa cúu ley ndá sāán nchivī hebreo jā má cúu quetáhán ndá sá jín ndá ní jā cúu nchivī incā nación de ni mā cúu quívi sá vehe ndá ní. Sochi ni stéhēn Yāā Dios nūū sá jā má cōó cā sūcuán, chi mā cúu cujíhe inī sá nūū nchivī ndá cā nación.

²⁹De jā suu cúu jā tá ni ncana ní sāán de vāji sá-ni, chi nduú ní nsáhá jéhe inī sá vísō cúu ndá ní nchivī incā nación. De mitan de jícā tūhún sá ní ¿nā siquí cúu jā cána ní sāán? ncachī Pedro.

³⁰Ñúcuán de ni ncāhān Cornelio: Ja ni ncuu cūmī quívi jā ní iyo nditē inī sá maá hora yāhá jā cúu cahūni jañini, de jícān táhvi sá inī vehe sá. De ni nquenda iin ángel yā nūū sá jā cáá tá cáá tēe, de xínū sahama ñúhún yā.

³¹De ni ncāhān yā: Cornelio, ja née Yāā Dios cuenta nāsa jícān táhvi nū nāsa sáhá nú caridad nchivī.

³²Túsaá de tetíñú nú ndá mozo ná quihīn nūū Jope cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē nūū nū. De tēe ñúcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátiñú ñii, de ñatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe ñúcuán de cachī tūhun dē nūū nū nāsa cánuú sáhá cā nū, ncachī yā jín sá.

³³Jā suu cúu jā ní ntetíñú sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvī ō nūū ní jā vāji ní, chi vāha nī nsāhá ní. De mitan íyó tútú ndācá sá nūū Yāā Dios tácuca cunini ndá sá ndihi tūhun jā cāhān ní nāsa nī ntatúnī yā nūū ní, ncachī dē.

**Jā ní nacani Pedro tūhun
yā vehe Cornelio**

³⁴Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jinī ndāā sá jā Yāā Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācá-ni nchivī, cúu nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación.

³⁵De nā-ni nchivī ndācá-ni nación tú íyó yíñúhún ji nūū yā de sáhá vāha ji, de cúsiī inī yā jíin ji.

³⁶Nī ncāhān yā jíin ndá sá nchivī Israel, chi nī ntetíñú yā tūhun vāha nī nquiji nūū sá jā ndumanī ō jíin yā sáhá maá Jesucristo. De maá yā cúu Jētohō ndācá ó.

³⁷De ja jíinī ndá ní nāsa nī ncuu. Chi nī nacani Juan tūhun yā de nī scuénduté dē nchivī, de ñúcuán de nī nquijéhé Jesús nācani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā níí nūū ndá sá nchivī hebreo.

³⁸De jíinī ndá ní jā ní jēhe Yāā Dios Espiritu Santo jíin poder nūū Jesús, Yāā jā ní jahnu Nazaret. De jíinī ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsāhá yā tiñu vāha, de nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī jā ndóho ji sáhá tāchī cúñáhnú. Chi Yāā Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

³⁹De ndá máá sá cúu jā ní jinī ndācá tiñu jā ní nsāhá Jesús inī ciudad Jerusalén jíin ndá cā ñūū jā íyó inī Judea, de nācani sá nūū nchivī. Ñúcuán de nī jahni ndá ji yā chi nī jata caa ndá ji yā yicā cruz.

⁴⁰Sochi Yāā ñúcuán chi nī natecū yā nūū únī quivī nī nsāhá Yāā Dios, de nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá sá nī nsāhá Yāā Dios.

⁴¹Sochi nduú ní stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá cā nchivī, chi nūū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāā Dios ndá sāán jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchāji ndá sá nī jihī ndá sá jíin yā tá nī natecū yā.

⁴²De nī ndacu yā nūū ndá sá jā ná nācani ndá sá tūhun yā nūū ndá nchivī, de ná cāhān ndāā sá jā ní jani Yāā Dios Jesús jā sáhá ndāā yā tiñu ndá nchivī técu jíin nchivī ja nī jihī.

⁴³Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācá nchivī jā cándíja ji Jesús de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi ji, ncachī Pedro.

**Jā ní nquivi Espiritu Santo inī
ánō ndá nchivī incā nación**

⁴⁴De juni cāhān cā Pedro ndācá tūhun yáhá de nī nquivi-ni Espiritu Santo inī ánō ndá nchivī níni tūhun jā cāhān dē.

⁴⁵De ndá tēe hebreo jā cándíja jā ní jēhēn jíin Pedro, nī nsāhvi inī ndá dē nī jinī dē jā suni nī nquivi Espiritu Santo inī ánō nchivī incā nación.

⁴⁶Chi nī jini ndá dē jā cāhān ndá nchivī ñúcuán síin síin yuhú, de cāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios.

⁴⁷Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Ni iin mā cūú casī jā cuénduté ndá nchivī yáhá. Chi suni nī nquivi Espiritu Santo inī ánō ndá ji tá-ni nī nquivi yā inī ánō maá ó, ncachī dē.

⁴⁸De nī ncachī dē jā ná cuénduté ndá ji sīquī jā ní ncardíja jī Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin Pedro jā ná quéndōo dē jíin ndá ji jacū quīvī.

**Jā ní nacani Pedro tūhun
Cornelio nūū ndá nchivī
cándíja inī ciudad Jerusalén**

11 De ndá tēe apóstol jíin ndá hermano cándíja jā ndéē región Judea, nī jini ndá dē tūhun jā suni nī ncardíja ndá nchivī incā nación tūhun Yāā Dios.

²De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándíja nī ncāhān dē nūū Pedro.

³Chi nī ncachī ndá dē: ¿De nūcu nī nquīvi nú inī vehe ndá tēe jāā nsūū nchivī nación maá ó cúu? De nī nchaji nū stāā jíin ndá dē, ncachī dē.

⁴Ñúcuán de nī nacani cájí Pedro nāsa nī nquijéhe yā sáhá yā jíin nchivī ndá cā nación:

⁵De ndéē nī ñuū Jope de juni jíicān táhvī ni de nī stéhēn yā iin jā ní jini ni. De nī jini ni iin jā cáá tá cáá manta cāhnú de núhni ndicúmī squínā, de jondē ichi andivī nī ncuun vāji nūū ni.

⁶De nī ndéhé vāha nī inī sahma ñúcuán, de nī jini ni jā ñúhún ndá quiti jíca ndicumī jíin quiti xēēn jíin cōō jíin quiti ndáva.

⁷De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñī de cahni nū quiti jíñā, de cajī nū tī, ncachī.

⁸De nī ncāhān ni: Mā cájí sá, Señor, chi nduú yáji cuitī sá ndá quiti jā cāhān ley Moisés jāā nduú vāha cajī sá tī chi modo jāā nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī ni.

⁹Sochi tūhun ñúcuán nī ncāhān tucu jondē andivī: Jā cáchi ni cúu jā íyó vāha cajī nū ndá quiti jíñā, chi nī nsáhá ndoo maá nī, de mā cāhān nū jāā nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁰De súcuán nī ncāhān ūnī vuelta, sá de nī ndaa-nī sahma cuānohōn ichi andivī.

¹¹De hora ñúcuán nī nquenda-ni ūnī tēe vehe nūū ndéē nī jā nānducú ndá dē nduhū. De iin tēe jā ndéē ciudad Cesarea nī ntetíñú dē ndá tēe ñúcuán jēē dē nūū ni.

¹²De maá Espíritu nī ncāhān yā jíin nī jā quíhīn ni jíin ndá dē, chi mā cāní inī ni jāā nduú vāha quíhīn ni jíin dē vísō cúu dē nchivī incā nación. De suni nī jēhēn iñū hermano yáhá jíin nī, de nī nquīvi ndá nī inī vehe tēe ñúcuán jā nání Cornelio.

¹³De tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nūū ndá nī jā ní jini dē iin ángel yā íñí yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Tetíñú nú mozo ná quíhīn jī ñuū Jope de cana jī Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

¹⁴De tēe ñúcuán nacani dē tūhun nūū nū nāsa cācu nú jíin ní nchivī vehe nú, ncachī ángel jíin Cornelio.

¹⁵De tá nī nquijéhe nī cāhān ni de nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá cúu nūū ní nquīvi yā inī ánō maá ó jā xíhna ñúhún.

¹⁶Ñúcuán de nī nūcūhun inī ni tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndáā jā jíin ndute-ni nī scuénduté Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de ñúcuán cúu jā cuénduté ndá nú sáhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

¹⁷De cāhān cā Pedro: De sīquī jā ní jēhe Yāā Dios Espíritu Santo yā

inī ánō ndá ji tá-ni nī jēhe yā ini ánō maá ó jā cándíja ó Jētohō ō Jesucristo éde nūcu casi ni jā sáhá maá yā túsaá? ncachī Pedro.

¹⁸Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncāhān ndá dē nūū Pedro, chi sa nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nacani inī nchivī incā naciōn jā sndóo ji cuāchi ji tácuacutecū ji ní cání túsaá, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía

¹⁹De quīvī jā ní jahni ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nquijéhé dē sáhá nāvāha dē nchivī cándíja. De jā ñúcuán cúu jā ní jītē nuu ndá ji cuāhān ji ndá cā ñuū de nī nquenda ji región Fenicia jíin isla Chipre jíin ñuū Antioquía. De nūū maá-ni táhán ji hebreo nī nacani ndá ji tūhun yā, chi nduú ní nácani ji nūū ndá cā nchivī.

²⁰Sochi māhñú ndá nchivī jā ní jītē nuu nī iyo jacū tēe cándíja jā ní nquiji isla Chipre jíin jondē ñuū Cirene. De nī nquenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nūū nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu.

²¹De maá Jētohō ō nī nchindeé nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

²²De ndá nchivī cándíja ciudad Jerusalén nī nihin ndá ji tūhun yáhá, de nī ntají ndá ji Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

²³De Bernabé tá nī nquenda dē ñuū ñúcuán de nī jini dē jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios ji, de nī

ncusiī ndasí inī dē. De nī ncāhān nihin dē jíin ndá nchivī ñúcuán jā jondē jíin inī jíin ánō ji ná cuíni nihin ji jíin maá Jētohō ō, de mā náyūhú ji.

²⁴Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándíja nihin dē yā. De nī ncandíja cuāhā nchivī nūū maá Jētohō ō nī nsáhá dē.

²⁵Ñúcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē ñuū Tarso cuānanducú dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe ñúcuán nī nenda ndúū dē ñuū Antioquía.

²⁶De níi iin cuiyā nī naticā ndúū dē jíin ndá nchivī jā cándíja ñuū ñúcuán, de nī stéhēn ndúū dē tūhun yā nūū cuāhā nchivī. De xihna ñúhún Antioquía nī jicunaní ji cristiano síqui jā ní ncandíja ji Cristo.

²⁷De ndá quīvī ñúcuán nī nquee ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios ciudad Jerusalén, nī nquenda dē jondē Antioquía.

²⁸De iin táhán dē jā nání Agabo nī nacuiñi dē nūū ndá hermano cándíja. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū dē, de nī ncachī tūhun dē jā quiji iin tāmā xēēn níi cáhnú ñayiví. De tāmā ñúcuán nī nquiji tiempo jā ní ntatúni rey Claudio.

²⁹Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivī cándíja ñuū Antioquía jā tetíñú ji jā cutecū ndá hermano cándíja jā íyó ichi Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

³⁰De súcuán nī nsáhá ji, de nī ntetíñú ndá ji Bernabé jíin Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsiáha ndúū dē nūū ndá tēe

ñáhnú jā ndíso tínú nūū nchivī cándíja.

**Jā ní jahni Herodes Jacobo, de
ní nchihi dē Pedro vecāa**

12 De maá tiempo ñúcuán de ní nquijéhé rey Herodes ní nsáhá nāvāha dē sava nchivī cándíja.

²De ní ndacu dē jā Jacobo ñanī Juan ná cúu dē jíin espada.

³De tá ní jinī dē jā ní ncusiī inī ndá nchivī hebreo jā ní nsáhá dē súcuán de jā suu cúu jā ní ntiin dē Pedro. De ndá quivī ñúcuán ní iyo vico jā yáji nchivī hebreo stātíla jāá nduú ná levadura yíhí.

⁴De tá ní ntiin dē Pedro, de ní nchihi dē tēe ñúcuán vecāa. De ní jani dē cūmī grupo soldado jā jíto Pedro, de iin iin grupo íní cūmī cūmī soldado. De cúni Herodes jā tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī tá ní nchāha vico pascua ñúcuán.

⁵Súcuán ní ncuu jā yíhí Pedro vecāa, de jíto vāha ji dē. Sochi ndá nchivī cándíja ní jicān táhvi ndasí ji nūū Yāa Dios jēhē Pedro jā yíhí dē vecāa.

Nāsa ní ntavā Yāa Dios Pedro vecāa

⁶De jáni inī Herodes jā incā quivī de tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī cuāhā. De jacuāá ñúcuán quíxin Pedro inī vecāa mähñú ūū soldado, núhni dē ūū cadena. De suni íní soldado viéhé cāa jíto ndá dē Pedro.

⁷De jacuāá ñúcuán de sanaā-ni de ní nquenda iin ángel maá Jētoho ō, de ní ndunihni ndasí inī vecāa. De ní scándā yā Pedro ní sndóto yā dē, de ní ncāhān yā: Ñamā nacōo nú,

ncachī yā. De ndúū cadena jā núhni ndahá dē ñúcuán, ní nandaji-ni de ní nincava-ni.

⁸De ní ncachī ángel yā jíin dē: Nachihi vāha chījin nú, de nūquihi nú níjān nū, ncachī yā. De súcuán ní nsáhá dē, de ní ncāhān tucu ángel: Cunijin sōo nū, de cuniquin nduhū ná cōhōn, ncachī yā.

⁹De ní jēcuniquin dē yā cuāhān dē jíin yā. De jáni inī dē jāá nsūú jāndāa cúu jā ní nsáhá ángel yā jíin dē, chí jáni inī dē jā iin jā stéhēn nūū dē cúu.

¹⁰De ní nchāha yā jíin dē ūū ñucūn soldado jā jíto viéhé cāa. De ní nquenda dē viéhé cāa sándihí, de īi-ni ní nune, de ní nquee dē jíin yā. De ní nchāha yā jíin dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de ní ndoñúhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

¹¹De ní nducájí vāha Pedro, de ní ncāhān maá ní ncāhān iin dē: Mitan de ní jinī ndāa ní jā ní ntají maá Jētoho ní ángel yā ní nquiji, de ní scācu yā nduhū nūū Herodes jíin nūū ndá táhān ní hebreo jā cúni ndá ji jā sáhá nāvāha ji nduhū nícu, ncachī dē.

¹²De tá ní jinī dē jā ní ncācu ndija dē de ní nquehen dē ichi cuāhān dē vehe María naná Juan, tēe nání Marcos. De ñúcuán íyó tútú cuāhā nchivī jicān táhvi ji jēhē Pedro.

¹³De ní ncāhān Pedro viéhé tāvēhé, de cuāhān iin ñahan lúli nání Rode jā cuácunini ji cúndēhé ó ní iin nchivī cúu jā cáhān.

¹⁴De ní nacuni ji tāchi Pedro. De jā cúsiī inī ji de nduú ní nácune ji viéhé, chí jínu ji ní ndicó cóo ji cuānohōn ji inī cuarto nūū ndéē

ndá nchivī, de nī ncachī tūhun ji jā
ínī Pedro viéhé tāvēhé.

¹⁵De nī ncāhān ndá jíin ji: Jā
cāhān naā nū, ncachī ndá nchivī.
Sochi maá ji chi nīhin nī ncāhān ji
jā maá dē cúu, ncachī ji. Nūcuán de
nī ncāhān tucu ndá ji: Anō Pedro
cúu túsaá, ncachī ndá ji.

¹⁶Sochi Pedro víhí cā cáhān dē.
De tá nī nacune ndá ji viéhé de nī
nacunī ndá ji nūū dē, de nī nsāhvi
inī ndá ji.

¹⁷De nī nsāhá maá dē seña jā má
cāhān cā ji. De nī nacani dē nāsa
nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ntavā
ángel yā dē vecāa. De nī ncāhān
dē: Cachī tūhun ndá nú ndá tūhun
yáhá nūū Jacobo jíin nūū ndá cā
hermano cándíja, ncachī dē. Sá de
nī nquee dē cuāhān dē incā lugar.

¹⁸De tá nī ncunijīn quivī nūcuán
de nī ncuvaā ndasí ndá soldado jāa
nduú cā Pedro.

¹⁹De Herodes nī ndacu dē nūū
ndá soldado jā ná nánducú vāha
ndá dē Pedro, sochi nduú ní
nānihīn ndá dē Pedro. De sá de nī
stíchi Herodes ndá soldado de nī
ncachī dē jā ná cúu ndá soldado.
Nūcuán de nī nquee Herodes inī
Judea cuānohōn dē ciudad Cesarea
jā cundeē dē.

Jā ní jihī Herodes

²⁰De nī nquiti ndasí inī rey
Herodes nī jini dē ndá nchivī nūū
Tiro jíin nchivī nūū Sidón. De nī
natúhún ndá nchivī nūcuán jā
quíhīn ji nūū Herodes, chi jondē
nūū maá Herodes jécueen ndá ji
jā yáji ji. De nī nsāhá ndá nchivī
nūcuán amigo ji jíin Blasto, tēe
cúñáhnú jā sátiñú nūū Herodes, de

nī ncāhān ndāhvi ndá ji jíin dē jā
ná cáhān dē jēhē ji jíin Herodes jā
ná cóo vāha inī dē jíin ji.

²¹De nī jani Herodes iin quivī
jā natacā ndá ji nūū dē. De nī
nūcūhun dē sahma jā nūhun dē tá
tátúnī dē, de nī jécundeē dē nūū
mesa nūū tátúnī dē, de nī ndacu
dē tiñu tácu cunini ndá nchivī
nūcuán.

²²Sá de nī ncāhān jee ndá ji: Nsūū
iin tēe-ni cúu jā cáhān yáhá, chi iin
yāa cúu, ncachī ndá ji.

²³De maá hora nūcuán jā cáhān
ji, de nī nquehen-ni iin cuéhē xēen
Herodes nī nsāhá iin ángel Yāa
Dios, de nī nchaji-ni tīndacú dē,
de nī jihī dē, chi nī nsāhá víxī dē
maá dē, chi nduú ní ncachī dē jā
cúñáhnú Yāa Dios, chi sa nī nsāhá
dē jā maá dē cúu jā cúñáhnú.

²⁴De nī jite nuu cā tūhun Yāa
Dios cuāhān, de nī ncandíja cuāhā
cā nchivī ndácá-ni lugar.

²⁵De Bernabé jíin Saulo nī
squíncuu nduú dē tiñu jā ní jesiáha
dē jā cutecū ndá hermano cándíja
jā íyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó
cóo nduú dē cuānohōn dē nūū
Antioquía, de nī jeca dē Juan, tēe
nání Marcos, cuāhān dē jíin.

Jā ní nquijéhé Bernabé jíin Saulo jíca nuu dē nācani dē tūhun yā

13 De māhñú grupo nchivī
cándíja inī nūū Antioquía
nī iyo ndá tēe nācani tūhun Yāa
Dios jíin ndá tēe stéhēn tūhun yā.
De súcuán nání ndá dē: Bernabé,
Simón tēe nání Negro, Lucio nūū
Cirene, Saulo, jíin Manaén tēe nī
jahnu jíin incā Herodes jā ní ncuu
gobernador Galilea.

²De iin quivī de iyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espírītu Santo: Cúnī nī jā sáhá síín nú Bernabé jíín Saulo jā ná quíhīn dē iin tiñu jā ní jani nī dē jā sáhá dē, ncachī yā.

³De nī jicān táhvi tucu-ni ndá dē juni iyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jíín Saulo. Sá de nī nacuetáhvī ndá dē nūū ndúū tēe ñúcuán de cuāhān ndúū dē.

**Jā ní nacani Bernabé jíín Saulo
tūhun yā inī isla Chipre**

⁴De nī nsáhá maá Espírītu Santo jā cuāhān ndúū dē ichi ñūū Seleucia jā iyó yuhú mar. De ñúcuán nī nquīvi ndúū dē inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún mähñū ndute.

⁵De nī nquenda ndúū dē puerto Salamina. De nī nacani dē tūhun Yāā Dios inī ndá vehe īī sinagoga táhán dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chi tēe jétñú ndúū dē cúu dē.

⁶De nī nchāha ndá dē níī isla Chipre cuāhān dē nī nquenda dē jondē ñūū Pafos jā iyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jinī ndá dē nūū iin táhán dē hebreo jā nánī dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cāhān dē tūhun stáhvi jā cáchi dē jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē.

⁷De tēe scuáha mágica ñúcuán sátñú dē nūū gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chi ndíchí dē. De nī ncana dē Bernabé jíín Saulo chi cúnī dē cunini maá dē tūhun Yāā Dios.

⁸De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nánī dē Elimas. De ndúcú dē jā casí dē jā má cándija gobernador tūhun jā nácani Saulo jíín Bernabé.

⁹De Saulo jā suni nánī Pablo, nī nchitú Espírītu Santo inī ánō dē. De nī ndéhé vāha dē nūū tēe scuáha mágica ñúcuán.

¹⁰De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tiñu néhén jā stáhvi ndasí cúu nú, de sēhe tāchī cúñáhnú cúu nú, chi jásī nū nūū ndácá tiñu vāha. De násāma nú tūhun ndāā maá Jētohō nī tácuā mā cándija nchivī. ¿De nājēhē cúu jāā nduú jécucuiñī cuitī nū jā sáhá nú súcuán?

¹¹De mitan de maá Jētohō nī de sndóho yā ndóhó chi cucuáá nú, de mā cúnī nú cā ncandīī jacū quivī, ncachī Pablo. De nī jasī-ni nūū dē, de tíin iyú tíin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tiin ndahá dē quihīn dē jíín cúnī dē.

¹²Ñúcuán de nī jinī gobernador jā súcuán nī ncuu, de nī ncandija dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē níni dē.

**Jā ní iyo Pablo jíín Bernabé inī
ñūū Antioquía ndáñūū Pisidia**

¹³Ñúcuán de Pablo jíín ndá táhán dē nī nquee ndá dē ñūū Pafos. De nī nquīvi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē ñūū Perge jā cúu ndáñúū Panfilia. De ñúcuán nī ncusíín Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

¹⁴De ndá máá dē chi nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñúū Pisidia. De iin quivī nátātú nī nquīvi ndá dē inī vehe īī sinagoga, de nī jécundeē ndá dē.

¹⁵De tá nī ncuu nī nchivī nchivī ley Moisés jíín tutū jā ní ntee ndá

tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga nī ncāhān ndá dē jíín iin tēe jā cuácāhān jíín Pablo jíín ndá táhán dē: Cāhān sá jíín ndá ní, tátā, tú íyó jacū tūhun jā cāhān ní jā sndíhvī inī ní ndá nchivī yáhá, de cāhān ní, ncachī dē.

¹⁶Ñúcuán de nī nacuiñī Pablo nī nsāhá dē seña jā coo nañíí nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jíín ndá ní jā suni chíñúhún ní Yāa Dios, cunini ndá ní ná cāhān sá.

¹⁷Maá Yāa Dios jā chíñúhún ndācá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndācá tatā ō jā ní ntecū janahán. De nī ndeē tátū ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsāhá yā. Ñúcuán de jíín poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān ji.

¹⁸De tá ūū xico cuiyā nī jica ndá ji nūū ñuhun títá, de maá Yāa Dios nī jendeé inī yā jíín ji.

¹⁹De nī nsāhá yā jā ní snáā ndá ji ūjā nación jā ní iyo inī Canaán, de ndá ñuhun ñúcuán nī jēhe yā nūū ndá ji cuu tāhvī ji.

²⁰De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúni nūū ji tá cūmī ciento ūū xico ūxī cuiyā jondē quivī jā ní ntatúni Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

²¹Ñúcuán de nī jicān ndá ji iin rey. De nī jani Yāa Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatúni dē nūū ndá ji ūū xico cuiyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatā Benjamín.

²²De nī ncandeē yā-ni tiñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu dē rey nūū ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsi inī ní jíín David

sēhe Isaí, chí sāhá dē ndācá jā cúni ní, ncachī yā.

²³De nī ncāhān cā Pablo: De chíjin tatā David nī nquiji Jesús, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá táhán ó Israel, chí súcuán nī nquee yuhú yā.

²⁴De jondē tá ncháha ca quijéhe Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūū ndācá táhán ó Israel jā ná nacani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

²⁵De tá cuācuñatin quivī jā cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jáni inī ndá ní jā sāan cúu Cristo? Nduú chí nsūú sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sāan chí nduú cúñáhnú cuití sá jā tavā sá vísō nijān yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

²⁶De nī ncāhān cā Pablo: Tátā, ndācá ní jā cúu ó tatā Abraham jíín ndācá ní jā suni íyó yíñúhún nūū Yāa Dios, cúni Yāa Dios jā ná cúni maá ó tūhun yā jā cāhān nāsa scácu yā yóhó.

²⁷Chí ndá nchivī Jerusalén jíín ndá tēe cúñáhnú nūū ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji jā Jesús cúu Cristo, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu yóhó. De ndá quivī nátátú nī nini ndá ji tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De vísō súcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji vísō ja nī nquiji yā, chí sa nī nenda ndá ji síquī yā jā ní jihī yā. De súcuán nī squíncuu ndá ji tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁸De vísō nduú ní níhin ndá ji ní iin cuāchi síquī yā jā cuū yā sochi nī ncāhān níhin ndá ji jíín Pilato jā ná cúu yā.

²⁹De tá nī nquee ndaā ndācá tūhun yā jā cāhān nūū tūtū īi de nī snūu ndūū dē yā yīcā cruz, de nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní jete yīcā iin cava.

³⁰Sochi nī natecū yā nī nsāhá Yāā Dios.

³¹De tá tēcū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jíin yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quivī nī nenda nijīn yā nūū ndá máá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu jā nácani ji tūhun yā nūū ndá cā táhān ó hebreo mitan.

³²De suni sūcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūū ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu jā ní nquee yuhú yā nūū ndá ndīyi tatā ō.

³³De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāā Dios jā ní jinī jínūū maá ó jā cúu ó tatā dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni sūcuán cāhān salmo ūū nūū cāhān yā jíin Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsāhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tatá nú, cáchī.

³⁴De nī nastécū yā Jesús tácuā mā tēhyū cuitī yā, chi sūcuán yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíin Sēhe yā jondē janahán: Maá nú nihīn ndija ndācá jā váha jā ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū David, ncachī yā.

³⁵Chi suni sūcuán cāhān tucu incā salmo jā ní ntee David, jā cāhān Jesús jíin Yāā Dios: Mā cuāha ní tūhun jā tēhyū sá, chi sáhá sá tiñu ní de mānī ní jíin sá, cáchī.

³⁶De ndāā chi David nī nsāhá dē tiñu jā ní iñi dē jēhē nchivī jā ní iyo tiempo dē, tá nūū cúnī maá yā. De sá de nī jihī dē, de nī jiquiyuhū dē tá-nī nī jiquiyuhū ndācá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúñu dē.

³⁷Sochi Jesús, jā ní nastécū Yāā Dios, chi nduú ní ntēhyū cuitī yā.

³⁸Tátā, túsaá de cánuú jā ná jícūhun inī ndá ní jā Jesús cúu Yāā jā cune cáhnú inī yā nūū ndá cuāchi ní.

³⁹Chi nī jani inī ndá ní jā jíin ley cúu jā ndahvā cuāchi ndá ní nícu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu jā sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī jā cándíja ji yā.

⁴⁰Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní jā má quijí ndá castigo sīquī ní jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. Chi sūcuán nī ncāhān yā:

⁴¹Ndá ndóhó jā jácū catá sīquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quijī castigo xēen sīquī nū, de sāhvi inī nū cunī nū de cuū nū.

Chi tiempo maá nú sāhá nī iin tiñu ñáhnú de mā cándíja cuitī nū jā sūcuán sāhá nī vísō ná nácani ndá nchivī tūhun nūū nū.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴²De Pablo jíin ndá tēe jíca jíin dē, tá nī nquee ndá dē inī vehe īi sinagoga táhān dē hebreo, de nchivī ndá cā nación nī ncāhān ndāhvī ji jíin dē jā incā quivī nátátú nacani tucu dē tūhun Jesús nūū ji.

⁴³De nī nacutē nuu ndá nchivī ñúcuán cuānohōn ji. De nī iyo cuāhā nchivī hebreo, jíin nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñúhún ji Yāā Dios. De nī nchiniquin ndá ji Pablo jíin Bernabé cuāhān ndá ji jíin ndūū dē. De nī ncāhān nihīn dē jíin ndá ji jā ná cuíñi nihīn ji jíin tūhun jā mānī Yāā Dios jíin ndá ji.

⁴⁴De quívi nātátú incā semana de ja ñatin ndiviī nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ndá ji jā cunini ji tūhun Yāā Dios.

⁴⁵De tá nī jinī ndá táhán dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī ñúcuán, de nī ncucuásún inī dē. De nī ncachī ndá jāá nsūū tūhun vāha cúu jā stéhēn Pablo, de nī ncāhān nāvāha ndá nūū Pablo.

⁴⁶Ñúcuán de nī nchundeé cā inī Pablo jíin Bernabé nī ncāhān dē: Cánúú jā xihna cā nūū ndá máá ní jā cúu ní táhán ó hebreo nacani sá tūhun Yāā Dios. Sochi nduú ní jétáhvī ní, de cuāchi ndá máá ní cúu jā má quívi ní nūū cutecū ní níí cání túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nūū ndá nchivī ndá cā nación.

⁴⁷Chi sūcuán nī ntatúnī maá Jētohō sá nūū ndá sá:

Nī jani nī ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī ánō nchivī ndá cā nación,
chi nacani nú tūhun nī nūū nchivī níí ñayiví jā scācu nī ji. Ncachi yā, ncachi Pablo.

⁴⁸De nchivī ndá cā nación, tá nī jinī ji tūhun yáhá de nī ncusiī ndasí inī ji, de nī ncāhān ji jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndacá nchivī jā ní nacāji Yāā Dios jā cutecū ji níí cání, nī ncandíja ndá ji.

⁴⁹De nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān níí ndáñúū ñúcuán.

⁵⁰De inī ñuū Antioquía íyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñúhún ña Yāā Dios. De ndá tēe hebreo nī scāhān dē ndá ñahan ñúcuán jíin suni ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán. De nī nquijéhé ndá dē sáhá nāvāha dē Pablo jíin Bernabé, de jondē nī scúnu ndá ndúū dē cuāhān dē.

⁵¹De nī scóyo ndúū dē ticāchāā jēhē dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhvī ji tūhun Yāā Dios, de cuāhān ndúū dē ñuū Iconio.

⁵²De ndá nchivī cándíja jā íyó inī Antioquía, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō ji, de cúsiī ndasí inī ndá ji.

Jā ní iyo Pablo jíin Bernabé inī ñuū Iconio

14 De ñuū Iconio nī nquívi ndúū dē inī vehe iī sinagoga táhán dē hebreo. De jíin tūhun jā ní nacani ndúū dē de nī ncandíja cuāhā táhán dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cā nación.

²Sochi ndá táhán dē hebreo jāá nduú ní ncándíja, nī scāhān ndá ji ndá cā nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu, chi cáchi ji jāá nsūū nchivī vāha cúu ndá nchivī cándíja.

³De cuāhā cā quívi nī iyo Pablo jíin Bernabé ñuū ñúcuán. De nī nchundeé inī ndúū dē nī ncāhān nīhin dē tūhun yā, chi cándíja vāha dē jā chindeé maá Jētohō ō dē. De maá yā chi nī stéhēn yā jā íyó ndāā tūhun jā vāha inī yā jíin nchivī jā nacani ndúū dē, chi nī jēhe yā fuerza jā sáhá dē tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

⁴De nchivī ñuū ñúcuán nī ncusiín-ni inī ndá ji, de sava ji nī iñi jíin ndá tēe hebreo jāá nduú cándíja, de sava cā ji nī iñi jíin ndá apóstol.

⁵De ndá nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación jíin ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán, nī squetáhnú ndá dē tūhun jā nenda ndá dē síqui Pablo jíin Bernabé jā cuun ndá dē yūū ndúū tēe ñúcuán nícu.

⁶De nī nīhin ndúū dē tūhun jā sūcuán cúni ndá tēe ñúcuán sáhá

dē, de nī nsāhá jíyo-ni ndúú dē cuāhān dē űū Lистра jíín űū Derbe jā cúu ndāńū Licaonia, jíín ndá cā űū íyó űatin űúcuán.

⁷De ní űúcuán nī nacani ndúú dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yóhó.

Jā ní ncuun ndá ji yūū

Pablo inī űū Lистра

⁸De inī űū Lистра ndēē iin tēe jāá ndúú cúu caca dē, chi ndúú jíca cuitī dē jondē quívī jā ní ncau dē.

⁹De tēe űúcuán nī jini dē tūhun jā cāhān Pablo. De nī ndēhé vāha Pablo nūū tēe űúcuán, de nī jini dē jā cándíja vāha tēe űúcuán jā nduvāha dē.

¹⁰De nī ncāhān jee Pablo jíín dē: Nacuińī de cuińī nú, ncachī dē. De nihin nī nacuińī tēe űúcuán, de nī jica dē-ni.

¹¹De nī jini ndá nchivī tińū űáhnú jā ní nsāhá Pablo, de nī ncāhān jee ji jíín yuhú maá ji jā cúu tūhun Licaonia: De mitan de nī jini nijin ō jā ní ncuun űū yā vāji yā nūū ō, de tá cáá tēe cáá ndúú yā, ncachī ndá ji.

¹²De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cúu yā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cúu yā ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cúu tēe nācani tūhun.

¹³De űatin yuhú űū űúcuán íyó veńūhun yā nání Júpiter. De sūtū jā sátíńú veńūhun űúcuán nī scútú dē itā ndá stíqui, de cahni dē ti jíín ndá cā nchivī nūū Bernabé jíín Pablo jā chińúhún dē cúni dē nícu.

¹⁴De nī jini ndúú tēe cúu apóstol űúcuán jā sūcuán cúni ndá nchivī jā sāhá ji, de nī ndatá dē sahma dē, de űúcuán cúu iin seńa jāá ndúú

jétahān inī dē jā sāhá ndá ji sūcuán. De nī ndava-ni ndúú dē nī nquívī ndúú dē māhńú ndá nchivī cuāhā űúcuán, de nihin nī ncana ndúú dē:

¹⁵Tátā, mā sāhá ndá ní sūcuán, chi suni tēe-ni cúu ndúú sá tá cúu nūū cúu ndá maá ní. De vāji ndúú sá jā cachī tūhun ndúú sá tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ní. De cāhān sá jā má sāhá ní cā tińū jāá ndúú tińū yáhá, chi sa Yāā Dios chińúhún ní, Yāā tēcú, Yāā jā ní nsāhá andivī jíín űayivī jíín mar jíín ndācá cā jā íyó ní cáhnú.

¹⁶Chi jondē janahán chi nī jēhe yā tūhun jā sāhá ndá nchivī tińū jā cúni ndá maá ji.

¹⁷De víso sūcuán sochi nī stéhēn ndāā yā nūū ji nāsa Yāā cúu yā, chi ndācá-ni tińū vāha nī nsāhá yā jíín ndācá ó, de sūcuán cúu jondē mitan. Chi scúun yā sāvī, de sāhá yā jā vāha cúu itū, de jēhe yā jā yáji ō de cúsi inī ō, ncachī dē.

¹⁸De víso sūcuán nī ncāhān dē, sochi űhvī ndasí nī jasī ndúú dē jā chíńúhún ndá nchivī dē nícu.

¹⁹űúcuán de jacū tēe hebreo nī nquenda dē Lистра jā vāji dē ichi Antioquía jíín Iconio. De nī scāhān ndá dē ndá nchivī cuāhā űúcuán. De nī ncuun ndá ji yūū Pablo, de nī űuhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā űūū, chi nī jani inī ndá ji ja nī jīhī dē.

²⁰Sochi ndá tēe cándíja űū űúcuán nī jicó ndúú ndá dē Pablo, de nī nacōo dē-ni, de nī ndivī dē inī űūū. De quívī tēen de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jíín Bernabé űū Derbe.

²¹De inī űū űúcuán nī nacani ndúú dē tūhun vāha maá Jētohō ō

jā scácu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandíja nī nsáhá dē. Sá de nī nōhōn tucu ndúu dē Lистра jíin Iconio jíin Antioquía.

²²De nī jija cā inī ndá nchivī cándíja nī nsáhá ndúu dē ní nūu ní jēhēn dē. De nī sndíhvī inī ndúu dē ndá ji jā ná cuíñi nihin ndá ji jíin tūhun yā jā cándíja ji. De nī ncāhān ndúu dē jā níní cúu jā quiji ndá tūndóhó siquī ō, de sá de quívi ó nūu tátúni Yāa Dios.

²³De ndācá ñuū nī jani ndúu dē sava tēe ñáhnú jā cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja. De nī jicān táhvī nditē ndúu dē nūu maá Jētohō ō jā ná cóto yā ndá nchivī ñúcuán, chi ndihi ji cándíja ji nūu yā.

Jā ní nōhōn tucu Pablo jíin Bernabé ñuū Antioquía ndáñúu Siria

²⁴De nī nayāha ndúu dē Pisidia cuāhān dē, de nī nquenda dē ndáñúu Panfilia.

²⁵De nī nacani ndúu dē tūhun yā inī Perge jā íyó inī Panfilia, de sá de cuāhān dē ñuū Atalia.

²⁶De ñúcuán nī nquívi ndúu dē barco de nī nenda tucu dē Antioquía. De ñuū ñúcuán cúu nūu ní jicān táhvī ndá nchivī nūu Yāa Dios jēhē ndúu dē jā ná chíndeé ná chítuu yā dē jíin tiñu jā nacani dē tūhun yā. De nī nenda ndúu dē jā ní squíncuu dē tiñu ñúcuán.

²⁷De tá nī nenda ndúu dē Antioquía de nī nastútú dē ndá nchivī cándíja. De nī nacani dē tá tiñu ñáhnú nī nsáhá Yāa Dios jíin ndúu dē, chi nī jēhe yā tūhun jā suni cándíja ndá cā nchivī vísō nsúu nchivī hebreo cúu.

²⁸De cuāhā tiempo nī iyo ndúu dē Antioquía jíin ndá nchivī cándíja.

Siqui junta ciudad Jerusalén

15 Ñúcuán de jacū tēe región Judea nī nquenda dē ñuū Antioquía, de nī stéhēn ndá dē nūu ndá hermano jā tú mā sáhá ji circuncidar tá cúu nūu íyó costumbre jā ní jēhe Moisés nūu nchivī hebreo, de mā cácu cuiti ndá ji, ncachī ndá dē.

²De Pablo jíin Bernabé nī ntetáhān ndasí ndúu dē jíin ndá tēe ñúcuán siquī tūhun jā ní ncāhān ndá dē de nduú ní ncúndaā. De jā suu cúu jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā quíhīn Pablo jíin Bernabé jíin sava cā dē jondē ciudad Jerusalén, de ñúcuán natúhún ndá dē siquī tūhun yáhá jíin ndá cā apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūu nchivī cándíja.

³Ñúcuán de ndá nchivī cándíja nī nachuhun ichí ji ndá dē. De nī nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Fenicia jíin Samaria, nácani dē tūhun nāsa nī nasāma inī nchivī jāá nsúu nchivī hebreo cúu, chi nī ncandíja ji tūhun yā. De nī ncusii ndasí inī ndá hermano ñúcuán.

⁴De nī nquenda ndá dē Jerusalén. De ndá nchivī cándíja ñúcuán jíin ndá tēe cúu apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūu ji, nī ncusii inī ndá dē jā ní nquenda Pablo jíin ndá cā dē. De nī nacani Pablo jíin Bernabé ndācá tūhun nāsa nī nsáhá Yāa Dios jíin ndúu dē tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun yā.

⁵Sochi nī nacuiñi sava tēe grupo fariseo jā cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nchivī ndá cā naciōn jā cándíja ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji circuncidar, de ndacu ó nūu ji jā ná

squíncuu ji ley Moisés, ncachī ndá dē.

⁶De nī ndutútú ndācá tēe cúu apóstol jíin ndācá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jā sáhá ndāā dē síqui tiñu yáhá.

⁷De tá cuājínu jā ní ncāhān ndihi ndá dē de nī nacuiñī Pedro nī ncāhān dē: Hermano, ja jíni vāha ndá ní jā ja cuācunahán nī nacāji Yāā Dios sāán jā ní nacani sá tūhun vāha yā nūu nchivī incā nación, de nī ncardíja ji.

⁸De Yāā Dios chi jíni yā nāsa íyó ánō ndá nchivī, de nī stéhēn yā jā ní jetáhvī yā ji, chi suni nī jēhe yā Espíritu Santo nūu ndá ji tá-ni nī ntaji yā nūu maá ó.

⁹De nduú ní nsáhá síin yā yóhó jíin ndá ji, chi suni nī nsáhá ndoo yā ánō ji síqui jā ní ncardíja ndá ji Jesús.

¹⁰De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúni ndá ní squívi ní ji chíjin ley jā má cúndéé ji jíin? Chi nduú jétahān inī Yāā Dios jā sūcuán. Chi cúni ndá ní jā tee ní tiñu vījín yáhá síqui ndá nchivī cándíja ñúcuán, de ni ndá tatā ō nduú ní ncúndéé dē squíncuu dē, de ni maá ó.

¹¹Chi sa cándíja ndācá ó jā síqui jā vāha inī Jētohō ō Jesús cúu jā ní scácu yā yóhó sūcuán-ni, de suni sūcuán-ni scácu yā ndá cā nchivī, de nsūu síqui jā squíncuu ji ley, ncachī Pedro.

¹²De nī ncāhān Pablo jíin Bernabé, de nī ncunañí ndá nchivī níni ji jā cāhān ndúu dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūu ndúu dē jā ní nsáhá dē ndá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūu nchivī ndá cā nación.

¹³De tá nī jinu nī ncāhān ndúu dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cāhān sá.

¹⁴Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nquijéhé Yāā Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nánducú maá yā ndá ji jā nduu ji nchivī maá yā.

¹⁵De inuú-ni cāhān ndá tūhun yáhá jíin tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán tá cúu nūu ní ntee dē nūu tutū ñi:

¹⁶Cáchī Yāā Dios:

Vehe nūu ní nchiñúhún David nduhū chi nī ndicó cáva. De iin quívi de nenda nī de nasáhá nī vehe ñúcuán, jā chiñúhún tucu ndá nchivī hebreo nduhū.

¹⁷Súcuán sáhá nī tácuca cuu nanducú ndá cā nchivī nduhū, jondē jíin nchivī ndá cā nación, ndācá ji jā cana nī ji jā candíja ji nduhū.

¹⁸Súcuán nī ncāhān maá Jētohō ō, de jondē janahán ndasí ja stéhēn yā nūu nchivī jā sūcuán scácu yā ji.

Cáchī tutū ñi.

¹⁹De cāhān cā Jacobo: De jā ñúcuán cúu jā jáni inī sá jā má tēe ó ley vījín ñúcuán síqui nchivī ndá cā nación jā nándicó cóo inī nūu Yāā Dios.

²⁰Chi sa carta tee-ó quihīn nūu ji jā má quívi nduú cā ji jíin ídolo, de mā cācá ndiī ji, de mā cājī ji cūñu quiti jéhné chi nduú ní játi ñiñi ti, de ni iin ñiñi ndá cā quiti mā cājī ji.

²¹Tūhun yáhá-ni tee ó quihīn nūu ji. Chi ja íyó ndá tēe nācani ley Moisés jondē janahán de jondē

mitan. De ndācá quivī nātātú cáhvi ndá dē ndá tūhun ñúcuán inī ndá vehe īi sinagoga ndācá ñuū, ncachī Jacobo.

²²De súcuán nī ncucáhnú inī ndá apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíin ndihi nchivī cándíja jā súcuán sáhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quihīn jíin Pablo jíin Bernabé, chi quínohōn ndúū dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē ñúcuán cúu Silas jíin Judas, de incā sívī dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúū dē nūū ndá hermano.

²³De ndá tēe ñúcuán née dē carta, de súcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíin ndá cā hermano, de tēe ndá sá tūhun yáhá cuēē nūū ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndēē ndá ní inī ñuū Antioquía jíin región Siria jíin Cilicia. Sáhá ndeē inī ndá ní.

²⁴Nī nihīn sá tūhun jā ní nquee sava táhān sá yáhá nī nquenda dē nūū ndá ní jā cúu ní nchivī cándíja Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jíin jā cuetáhvī ní ley Moisés. De jíin tūhun jā ní ncāhān ndá dē ñúcuán de jáni ndasí inī ndá ní de cúcuécá inī ní sáhá dē. Sochi nsūú ndá sāán ní ntetíñú ndá tēe ñúcuán jā cuēē dē nūū ní.

²⁵De mitan nī nsáhá ndāā ndá sá, de inuú-ni jáni inī ndá sá. De nī nacāji sá tēe jā tetíñú sá cuēē nūū ní jíin hermano jā māñī ō jíin jā cúu Bernabé jíin Pablo.

²⁶De ndúū tēe yáhá ja nī jēhe dē tūhun jā vísō ná cúu dē jā síquī Jētohō ō Jesucristo.

²⁷Túsaá de tetíñú ndá sá Judas jíin Silas cuēē dē nūū ní tácuá suni inuú-

ni cachī tūhun ndúū dē nūū ndá ní tá-ni cáhān carta yáhá.

²⁸Chi súcuán jētahān inī Espíritu Santo, de saá-ni ndá máá sá suni mā tēe ndá sá ni iin tiñu víjín síquī ndá ní, chi maá-ni tiñu jā cánuu cā yáhá:

²⁹Mā cājí ní cā jā ní nsōcō nūū ídolo, ni mā cājí ní niñī, ni quiti jéhné chi nduú ní játi niñī tī, de mā cācá ndii ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sáhá ndeē inī ndá ní túsaá, cáchī carta.

³⁰De ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nī nastútú ndá dē ndá nchivī cándíja, de nī jēhe dē carta ñúcuán nūū jī.

³¹De nī ncahvi ndá jī, de nī ncusii inī jī jíin tūhun ndeē inī jā cáhān carta.

³²De suni tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu Judas jíin Silas, de jíin ndācá cā tūhun jā ní ncāhān ndúū dē de nī ndundeē inī ndá hermano ñúcuán, de nī jija cā inī ndá jī nī nsáhá ndúū dē.

³³De nī iyo ndá dē ñúcuán jacū quivī. Sá de nī nacuetáhvī ndá hermano nūū ndá dē jā quínohōn dē nūū ndá tēe jā ní ntetíñú ndá dē.

³⁴Sochi nī jētahān inī Silas jā quendōo dē ñúcuán.

³⁵De suni nī nquendōo Pablo jíin Bernabé Antioquía, de stēhēn ndúū dē jíin cuāhā cā tēe ñuū ñúcuán, de nácani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō.

Jā quínacani tucu Pablo tūhun yā vuelta ūū

³⁶De nī ncuu cā quivī, de Pablo nī ncāhān dē jíin Bernabé: Mitan de quíndēhé ó ndācá hermano ō ndācá ñuū nūū ní nacani ó tūhun maá

Jētohō ō nūū ji, cúndēhé ó nāsa íyó ndá ji, ncachī dē.

³⁷De cúnī Bernabé jā quíhīn dē jíín Juan, tēe nánī Marcos.

³⁸Sochi nduú ní jétahān inī Pablo jā quíhīn tēe ñúcuán jíín dē, chi jondē Panfilia nī ncsuíín Marcos nūū Pablo jíín Bernabé, de nduú ní ncúnī cā Marcos jā chindeé táhán dē jíín ndúū dē saá.

³⁹De nahán nī natúhún Pablo jíín Bernabé, de nduú ní ncúndaā inī ndúū dē jā síquī Marcos. De nī ncsuíín ndúū dē, de Bernabé nī jeca dē Marcos cuāhān ndúū dē jíín barco jondē isla Chipre.

⁴⁰De Pablo nī nacāji dē Silas jā quíhīn dē jíín. De ndá cā hermano nī jicān táhvi nūū maá Jētohō ō jā ná chindeé chituu yā Pablo, chi vāha inī yā. De cuāhān ndúū dē.

⁴¹De nī jicó núu dē níí Siria jíín Cilicia. De nī jija cā inī ndá nchivī cándíja ñúcuán nī nsāhá dē.

Jā cuāhān Timoteo jíín Pablo jíín Silas

16 Ñúcuán de nī nenda Pablo jíín Silas ñuū Derbe jíín Listra. De iin ñuū ñúcuán íyó iin tēe cándíja, nánī dē Timoteo. De cúu dē sēhe yíí iin ñahan hebrea jā cándíja Jesús. De tatá dē cúu tēe griego.

²De ndácá hermano ñuū Listra jíín ñuū Iconio nī ncāhān ndá dē jā tēe vāha cúu Timoteo.

³De cúnī Pablo jā cueca dē Timoteo quíhīn dē jíín. De nī nsāhá Pablo jā cuu ji circuncidar, chi nduú cúnī dē jā cāhān ndá nchivī hebreo jāá nduú ní squíncuu Timoteo costumbre ñúcuán, chi ndihī ji jíínī jāá nsúú tēe hebreo cúu tatá ji.

⁴De ndácá ñuū nī jēhēn ndá dē nī stéhēn ndá dē nūū ndá nchivī cándíja jā ná squíncuu ji tiñu jā ní ntatúnī ndá apóstol jíín ndá tēe ñáhnū Jerusalén jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.

⁵De ndá nchivī cándíja nī jija cā inī ji. De ndiquivī nī ncāyā cā ndá ji.

Jā ní stéhēn yā iin tēe región Macedonia nūū Pablo

⁶De nduú ní jéhe Espíritu Santo tūhun jā nacani dē tūhun yā inī región Asia, de jā ñúcuán cúu jā ní nchāha ndá dē cuāhān dē ichi región Frigia jíín Galacia.

⁷De nī nquenda dē nūū quétáhán región Misia jíín Bitinia. De cúnī dē jā quíhīn dē Bitinia nícu, sochi Espíritu Jesús nduú ní jéhe yā tūhun jā quíhīn dē.

⁸De nī nchāha ndá dē iin lado Misia cuāhān dē puerto Troas.

⁹De iin jacuāā nī stéhēn yā nūū Pablo jā íñī iin tēe región Macedonia cāhān ndāhvī jíín dē: Nehēn ní Macedonia yáhá, de chindeé ní ndá sāán, ncachī.

¹⁰Súcuán nī stéhēn nūū dē. Ñúcuán de sāán jā cúu Lucas, nī nquetáhán sá jíín Pablo. De nī nsāhá tūha ndá sá jā quíhīn ndá sá Macedonia, chi nī jíínī cājí sá jā maá Yāā Dios cúnī yā jā nacani ndá sá tūhun vāha yā nūū ndá nchivī ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo jíín Silas inī ciudad Filipos

¹¹De jíín barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāā sá isla Samotracia. De quivī tēen nī nquenda sá ñuū Neápolis.

¹²De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nquenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñáhnú cā inī Macedonia, chi nchivī ciudad Roma nī nsáhá ji ñuū ji ñúcuán. De nī iyo ndá sá ñúcuán jacū quivī.

¹³De iin quivī nátátú nī nquee ndá sá ñuū ñúcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De ñúcuán cúu iin lugar nūū jícān táhvi ndá nchivī. De nī jēcundeē ndá sá, de nī nacani ndá sá tūhun yā nūū ndācā ñahan jā ní natakā ñúcuán.

¹⁴De iin ñahan nání Lidia jā vāji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chíñúhún ndija ña Yāa Dios. De nī nini ña tūhun nácani ndá sá, de nī nsáhá maá Jētohō ō jā ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

¹⁵De tá nī jenduté ña jíin ndācá nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhví ña jíin sá: Tú jāni inī ndá ní jā cándíja ndija sá nūū maá Jētohō ō, de cuēē ndá ní vehe sá cundeē ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sāán.

¹⁶Sá de iin quivī cuāhān tucu ndá sá nūū jícān táhvi ndá ji ñúcuán. De nī nquetáhān sá jíin iin sūchí síhí jā ñúhún tāchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān ji tūhun nāsa coo ichi núū, de queē ndāā jā cáhān ji. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón ji tácuā nīhīn dē cuāhā xūhún síquī jā cáchi tūhun ji nūū ndá nchivī nāsa coo ichi núū.

¹⁷De sūchí ñúcuán níquīn ji vāji ji yātā ndá sá cána cóhó ji: Ndá tēe yáhá sátíñú dē nūū Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí, de cáchi tūhun ndá dē nūū ndá ní nāsa cācu ní nūū cuáchi ní, ncachī ji.

¹⁸De cuāhā quivī nī nsáhá ji súcuán nūū ndá dē. De nī ntahúhvi inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūū ji, de nī ncāhān dē jíin tāchī ñúcuán: Tátúni nī jíin poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quihīn nū, ncachī dē. De maá hora ñúcuán de nī nquee-ni.

¹⁹Ñúcuán de nī jinī ndá patrón ji jā má níhīn cā ndá xūhún sáhá ji. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jíin Silas cuāhān ndá jíin ndúū dē centro nūū íyó justicia.

²⁰De nī jani ndá ndúū dē nūū ndá tēe sáhá ndāā tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúū tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúū dē jā cúvaā nchivī ñuū ō.

²¹De jáquīn ndúū dē incā costumbre jā má cúu cuetáhvi ó ni mā cúu sáhá ó, chi contra síquī ley nación maá ó cúu, chi nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

²²Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī síquī ndúū dē. De nī ncachī ndá tēe cúñáhnú ñúcuán jā ná scúnuu ndá sahma ndúū dē, de ná cáni ndá ndúū dē jíin ñutun.

²³De tá nī ncuu nī ncani ndasí ndá ndúū dē, de nī squívī ndá ndúū dē vecāa. De nī ncachī ndá nūū tēe jā jító vecāa jā ná cóto vāha ndúū dē.

²⁴De tēe jító vecāa, tá nī ndacu ndá súcuán nūū dē de nī squívī dē Pablo jíin Silas vecāa ichi íni cā. De nī nchihī dē sūcūn jēhē ndúū dē iin ñutun jā ndéē yāvi, de nī nasníhin dē jíin cadena.

²⁵De tá nī ncuu sava ñuū de jícān táhvi Pablo jíin Silas de jíta ndúū dē yaā īi nūū Yāa Dios. De suni nī jini ndá nchivī jā yíhí jíin dē vecāa.

²⁶De sanaā-ni de nihin ndasí nī ntāan, de nī ncandā níí vecāa. De ndācā viéhé cāa ñúcuán nī nune-ni, de cadaena jā núhni ndá nchivī nī ndājī-ni.

²⁷De nī ndoto tēe jíto vecāa. De nī jini dē jā núne ndá viéhé cāa, de nī ntavā dē espada jā cahni dē maá dē nícu, chi jáni inī dē jā ní jinu ndá nchivī yíhí vecāa cuāhān jī.

²⁸Sochi nī ncāhān jee Pablo: Mā cahni ní maá ní, chi yíhí ndihi ndá sá yáhá, ncachī dē.

²⁹Ñúcuán de tēe jā jíto vecāa nī ncana dē ñuhūn nī nquiji. De nī nquivi dē-ni inī vecāa, de quísi dē jā yúhú dē. De nī jēcuīñi jítī dē nūu Pablo jíin Silas.

³⁰De nī ntavā dē Pablo jíin Silas tāvēhé cāa, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá tácuca cācu áno sá? ncachī dē.

³¹De nī ncāhān ndúu dē jíin tēe ñúcuán: Candíja ní Jētohō ō Jesucristo de cācu ní, de saá-ni ndācā nchivī vehe ní, ncachī dē.

³²De nī nacani ndúu dē tūhun maá Jētohō ō nūu tēe ñúcuán jíin nūu ndācā nchivī jā ndéē vehe dē.

³³De maá jacuāā ñúcuán nī naquete dē nūu ní ntacuēhé ndúu dē jā ní nsáhá ñutun. De ñúcuán de nī jenduté dē jíin ndācā nchivī jā ndéē vehe dē.

³⁴De nī jeca dē Pablo jíin Silas cuāhān dē jíin vehe dē, de nī jēhe dē jā ní nchaji ndúu dē. De nī ncusi ndasí inī dē jíin ndá cā nchivī jā ndéē vehe dē jā ní ncandíja ndá ji Yāa Dios.

³⁵De tá nī ntūu de ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē ndá policía

cuāhān nūu tēe jā jíto vecāa jā ná siáā dē Pablo jíin Silas.

³⁶De tēe jā jíto vecāa nī ncachī tūhun dē tūhun yáhá nūu Pablo: Ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē tūhun vāji jā siáā sá ní. Túsaá de quee ndúu ní quihīn ní, de sáhá ndeé inī ní, ncachī dē.

³⁷Sochi nī ncāhān Pablo jíin policía: Cuāhā nchivī nī jini jā ní ncani ndá dē ndúu sá. ¿De nūcu ndúu ní nsáhá ndāa dē de tú jāndāā jā íyó cuāchi ndúu sá? De nī nchihī ndá dē ndúu sá vecāa vísō tēe Roma cúu ndúu sá, chi íyó ley jā má cúu sáhá dē súcuán jíin nchivī Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúu sá cúni ndá dē, á naá cúu? De jā súcuán mā cúu cuitī, chi ná quíji ndá máá dē tavā dē ndúu sá, ncachī Pablo.

³⁸Ñúcuán de nī ndicó cóo ndá policía nī nacani dē ndācā tūhun yáhá nūu ndá tēe cúñáhnú, de nī nchūhú ndasí ndá nī jini ndá jā tēe Roma cúu Pablo jíin Silas.

³⁹De nī nquenda ndá, de nī ncāhān ndāhvī ndá jíin ndúu dē jā ná cúne cáhnú inī ndúu dē. De nī ntavā ndá ndúu dē vecāa, de nī ncāhān ndāhvī ndá jā ná quee dē quihīn dē inī Filipos.

⁴⁰De sá de nī nquee ndúu dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nī ncāhān ndúu dē tūhun ndeé inī jíin ndá hermano, de nī nquehen tucu ndúu dē ichi cuāhān dē.

Jā ní ncuvāā nchivī ñūu Tesalónica

17 De nī nchāha Pablo jíin Silas ñūu Anfípolis jíin ñūu Apolonia cuāhān dē, de nī nquenda

dē Tesalónica nūū íyó iin vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

²De nī ndeē ndúū dē ñúcuán ūnī semana. De ndá quivī nátátú de sáhá Pablo tá-ni sáhá dē, chi nī jēhēn dē vehe īī sinagoga, de nī ncāhān dē jíín ndá tēe ñúcuán siquī tutū īī.

³De jíín tūhun cáhān tutū īī nī stēhēn dē jā cánuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāā jā nácani sá tūhun nūū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó, ncachī dē.

⁴De nī ncandíja sava táhán dē hebreo jíín cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāā Dios, jíín cuāhā ñahan cúñáhnú. De inuú-ni nī nduú ndá ji jíín Pablo jíín Silas.

⁵Ñúcuán de nī ncuuásún ndasí inī ndá táhán dē hebreo jāā nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tēe nēhén jā jíca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá ji inī ñuū ñúcuán. De nī nquenda ndá vehe Jasón nánducú ndá Pablo jíín Silas jā cueca ndá de canī ndá nūū ndá nchivī cuāhā nícu.

⁶Sochi nduú ní nánihīn ndá ndúū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jíín sava cā hermano nī nquenda ndá jíín ndá dē nūū ndá tēe tátúnī inī ñuū ñúcuán, de nī ncanā jee ndá siquī Pablo jíín Silas: Ndá tēe jā sáhá síín nchivī ní cáhnú ñayiví, suni nī nquenda ndá dē yáhá.

⁷De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndēē ndá tēe ñúcuán. De ndācá ndá dē nduú jétáhvī dē ley maá rey ndācá ó jā cúu ó nchivī Roma, chi sa cáhān ndá dē jā íyó incā rey jā jétáhvī ndá dē jā nání Jesús, ncachī ndá.

⁸De ndá tēe tátúnī jíín ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhá, de nī ncuvaā ndá.

⁹De Jasón jíín ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jíín Silas quihīn ndúū dē, de sá de nī nsiáā ndá Jasón jíín ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní íyo Pablo jíín Silas inī ñuū Berea

¹⁰Ñúcuán de ndá hermano nī scāca ñuú-ni dē Pablo jíín Silas cuāhān ndúū dē Berea. De tá nī nquenda ndúū dē ñúcuán, de nī nquivī dē inī vehe īī sinagoga táhán dē hebreo.

¹¹De táhán dē hebreo ñúcuán vāha cā inī ndá ji nsūū cā táhán dē hebreo ñuū Tesalónica, chi vāha nī ncusiī inī ji jíín tūhun jā ní nacani ndúū dē. De ndācá quivī nánducú vii ndá ji nūū tutū īī de tú súcuán cáhān, á nduú.

¹²De jā ñúcuán nī ncandíja cuāhā ji, de suni nī ncandíja cuāhā nchivī griego, cúu tēe cúu ñahan cúñáhnú.

¹³Sochi ndá táhán dē hebreo ñuū Tesalónica nī nīhīn dē tūhun jā suni nácani Pablo tūhun Yāā Dios ñuū Berea. De nī jēhēn ndá dē Berea, de nī scāhān ndá dē ndá nchivī ñúcuán de nī nenda ji siquī Pablo.

¹⁴De ndá hermano Berea nī ntetíñú dē-ni Pablo jā quihīn dē yuhú mar. De nī nquendōo Silas jíín Timoteo ñúcuán.

¹⁵De sava hermano nī jēsíaaha dē Pablo jondē Atenas. De nī ncachī Pablo nūū ndá tēe ñúcuán jā ñamā ná quihīn Silas jíín Timoteo ñúcuán, de nī ndicó cóo ndá hermano cuānohōn dē.

Jā ní iyo Pablo inī ñuū Atenas

¹⁶De juni ndétu Pablo ñuū Atenas jā quenda Silas jíin Timoteo de nī jini dē jā ndá nchivī ñúcuán ndasí chíñúhún ji ndá ídolo, de nī ncucuécá ndasí inī dē.

¹⁷De inī vehe īi sinagoga nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhán dē hebreo jíin ndá cā nchivī jā suni chíñúhún Yāā Dios. De suni ndiquivī nácani dē tūhun yā nūū ndá nchivī jā íyó nūū yáhvi.

¹⁸De sava tēe jā scuáha tūhun epicúreo jíin jā scuáha tūhun estoico nī natúhún ndá dē jíin Pablo, de sava dē nī ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā cāhān tēe tílélhé yáhá? ncachī ndá. De sava cā nī ncāhān: Tūhun yāā jeé jāā nduú jíni ō nácani dē, ncachī ndá. Súcuán nī ncāhān dē chi nī nacani Pablo tūhun vāha Jesús jíin tūhun jā ní natecū yā.

¹⁹De nī jeca ndá dē cuāhān ndá jíin dē nūū ndútútú ndá tēe cúñáhnú iin lugar nūū nání Areópago, de nī ncāhān ndá: Mitan de sāhá ní iin favor cachī ní ndá tūhun jeé jā nácani ní, chi cúnī ndá sá cunini sá.

²⁰Chi tūhun jāā ncháha ca cunī ndá sá cúu, de cúnī ndá sá jā jicūhun inī ndá sá síqui tūhun ñúcuán, ncachī ndá.

²¹Chi ndācá nchivī Atenas jíin ndācá nchivī incā ñuū jā ndēe inī Atenas, nduú cā nā incā cúsi cā inī ji jíin chi maá-ni jā cúnī ji jā cunini ji ndá tūhun jeé de suni cāhān ji cúnī ji.

²²De íni Pablo māhñú nchivī jā ní ndutútú inī Areópago de nī ncāhān

dē: Ndá ní nchivī Atenas, nī jini sá jā vāha chíñúhún ní ndá yāā maá ní.

²³Chi nī jicó núu sá nī ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá ní, de nī jini sá iin altar jā ndēe letra, de súcuán cāhān: Yáhá cúu altar maá yāā jāā ncháha ca cunī ō tūhun yā, cāchī. De maá Yāā ñúcuán jā chíñúhún ndá ní vísó ncháha ca cunī ní tūhun yā, suu tūhun Yāā ñúcuán cúu jā nácani sá nūū ní mitan.

²⁴Chi Yāā ñúcuán cúu Yāā jā ní nsāhá ñayiví jíin ndācá cā jā íyó, de maá yā cúu Jētohō andiví jíin ñayiví. De nduú ndēe yā inī veñūhun jā sáhá nchivī.

²⁵De maá yā chi nduú jíni ñúhún yā ni iin ndatíñú jā cuāha nchivī nūū yā, chi maá yā sáhá jā técu nchivī jíin jā stáá táchi ji jíin jā níhīn ji ndihi jā jíni ñúhún ji.

²⁶De nī nsāhá yā jā chíjin iin-ni tatā nī ntāhvi ndācá nchivī jā ní nduu ndācá nación tácuca cundeē ji níi cáhnú ñayiví. De nī jani yā cuiyā jā cutecū ndá nchivī, jíin lugar nūū cundeē ndá ji.

²⁷De súcuán nī nsāhá Yāā Dios, chi cúnī yā jā nanducú ó yā, chi tú nanducú ó yā de nanihīn ō yā, chi nduú íyó jíicá yā jíin iin iin ó.

²⁸Chi maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jíin jā técu ō jíin jā cāndā ō. De suni súcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yāā ní: De suni tatā maá yā cúu ndācá ó, cāchī

²⁹De tú tatā Yāā Dios cúu ndācá ó, túsaá de mā cāni inī ō jā cúu Yāā Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chi ndá ñúcuán cúu jā ní jani inī nchivī jā súcuán cáá yā, de nī nasāhá ji-ni.

³⁰De nī jendeé inī yā sīquī jā nduú ní jícūhun inī ndá ji jondē saá, de mitan chi ndácu yā jā ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví ná nácani inī ji sīquī cuáchi ji.

³¹Chi Yāā Dios ja nī jani yā quivī jā ndāā sáhá ndāā yā tiñu ndá nchivī ñayiví, de nī jani yā Jesús jā maá Jesús sáhá ndāā. De ja nī stéhēn nijin Yāā Dios nū ndācá nchivī jā maá yā nī jani Jesús, chi nī nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiyi, ncachī Pablo.

³²De jā súcuán nī jini ndá ji tūhun jā nátecū ndiyi, de sava ji nī ncāhān yīchī ji. De sava cā ji nī ncāhān: Cúnī ndá sá jā cāhān tucu ní ndá tūhun jīñā incā quivī cunini ndá sá, ncachī ndá ji.

³³De nī nquee Pablo māhñú nchivī ñúcuán cuāhān dē.

³⁴De cuāhān sava nchivī jíin Pablo, de nī ncandíja ndá ji. De iin ji cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jíin ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta nū nání Areópago, de incā ji cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā ji.

Jā ní iyo Pablo inī ñū Corinto

18 Ñúcuán de nī nquee Pablo inī Atenas, de cuāhān dē Corinto.

²De ñúcuán nī jini dē nū iin táhān dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī iyo dē nación Italia chi cáta jacū-ni quivī nī nquenda ndúu dē jíin ñasíhí dē Priscila ñū Corinto jā ní nquee ndúu dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quée ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jíin Priscila.

³De iin-ni tiñu sáhá tēe ñúcuán jíin Pablo, chi tēe quícu manta jā cuu vehe cúu ndúu dē. De nī ndeē Pablo jíin tēe ñúcuán, de nī nsatíñú cáhnú ndúu dē.

⁴De ndācá quivī nátátú nī jēhēn Pablo vehe iī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī nducú ndéé dē jā scándíja dē táhān dē hebreo jíin nchivī ndá cā nación.

⁵De nī nquenda Silas jíin Timoteo ñū Corinto jā vají ndúu dē Macedonia. De tá nī nquenda ndúu dē Corinto, de Pablo chi cúsa maá tūhun yā nácani cáji dē nū táhān dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā ñúhún inī ndá ji jā quiji.

⁶Sochi nī nquijéhé ndá ji cāhān ji sīquī tūhun ñúcuán jāá nsúu tūhun ndāá cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá ji nū dē. Ñúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá ji jíin cuāchi ji. De nī ncāhān dē jíin ndá ji: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tñū táhvī ní túsaá, de nsúu cuāchi maá sá cúu. Mitan de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhān sá nchivī hebreo, de quíhīn sá nacani sá tūhun yā nū nchivī ndá cā nación, ncachī dē.

⁷De nī nquee dē vehe iī sinagoga ñúcuán, de nī nquivi dē vehe iin tēe nání Justo. De tēe ñúcuán suni chíñúhún dē Yāā Dios, de maá xiín vehe iī sinagoga cáá vehe dē.

⁸De Crispo, tēe cúñáhnú inī vehe iī sinagoga, nī ncandíja dē nū maá Jētohō o jondē jíin ní nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī ñū Corinto nī jini ndá ji tūhun jā nácani Pablo, de nī ncandíja ji, de nī jenduté ndá ji.

⁹De iin jacuáá nī stéhēn nijin maá Jētohō o nū Pablo, de nī ncāhān

yā: Mā cūyūhú nú, de ni mā cásí nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

¹⁰Chi jíca maá nī jíín nú, de ni iin tēe mā cūú sáhá nāvāha dē ndóhó. Chi űnū yáhá íyó cuāhā nchivī jā candíja ji tūhun nī, ncachī yā.

¹¹De sá de iin cuiyā yósāvá nī iyo Pablo űnū űncuán, de stéhēn dē tūhun Yāā Dios nūū ji.

¹²De tá nī ncuu Galión gobernador inī región Acaya de inuú-ni nī nenda ndá nchivī hebreo síquī Pablo, de nī jeca ndá ji dē cuāhān ji jíín dē vehe tíńú.

¹³De nī ncāhān ndá jíín Galión: Tēe yáhá chi scáhān ndasí dē nchivī jā incā modo chińúhún ji Yāā Dios, de jā chíńúhún ji chi contra ley cúu, ncachī ndá.

¹⁴De númī Pablo jā cāhān dē nícu, sochi nī ncāhān-ni Galión jíín ndá nchivī űncuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xeēn á iin cuāchi nihin cúu jā cāhān nū síquī dē de cunini vāha nī jā cāhān nū nícu.

¹⁵De nduú. Chi maá-ni síquī nā-ni tūhun á síquī nā-ni síví á síquī ndá ley maá nú cúu, de ndá űncuán chi sáhá ndāā maá nú túsaá. Chi nduú sáhá ndāā ni iin tińu sūcuán, ncachī dē.

¹⁶De nī ntavā dē ndá ji cuāhān ndá ji tāvēhé tíńú.

¹⁷űncuán de ndá nchivī griego nī ntiin ji Sóstenes, tēe cúńáhnú inī vehe īī sinagoga, de nī ncani ndá ji dē viéhé tíńú, de Galión chi nduú ní nsáhá cuitī dē cuenta.

**Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquía,
de nī nquee dē cuāhān dē jā
nacani dē tūhun yā vuelta űnī**

¹⁸De cuāhā cā quívī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhvī dē nūū

ndācá hermano űncuán, de Aquila jíín űnasíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jíín Pablo űnū Cencrea. De űncuán nī nsēté Pablo xīnī dē, chi űncuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. De nī nquívī ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

¹⁹De nī nquenda ndá dē űnū Efeso. De űncuán nī sndóo dē Aquila jíín Priscila, de maá dē-ni nī jēhēn vehe īī sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhān dē hebreo jā ní ndutútú űncuán.

²⁰De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíín dē jā ná cúndeē dē jacū cā quívī jíín ji, sochi nduú ní jéhe dē tūhun.

²¹Chi nī nacuetáhvī dē nūū ji, chi nī ncāhān dē: Cánúú jā quínohōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cúńī Yāā Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī űnū Efeso, de nī nquívī dē barco cuāhān dē.

²²De nī nquenda dē Cesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sáhá dē saludar grupo nchivī cáńdíja űncuán, de sá de cuānohōn dē jondē Antioquía.

²³De nī iyo dē űncuán jacū quívī, de sá de nī nquee dē űncuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē níí ndáńúū Galacia jíín ndáńúū Frigia. De ndá nchivī cáńdíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá ji nī nsáhá dē.

**Jā ní nacani Apolos tūhun
Jesús inī űnū Efeso**

²⁴De Efeso nī nquenda iin tēe hebreo jā nání Apolos, de tēe űnū Alejandría cúu dē. De vāha ndasí nācani dē tūhun yā, de jíńī vāha dē tutū īī.

²⁵De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stéhēn Juan nāsa quiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvi inī dē stéhēn cājí dē tūhun yā vísō maá-ni tūhun jā ní stéhēn Juan tá nī scuénduté dē nchivī cúu.

²⁶De nī nchundeé inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe īi sinagoga. De nī jini Aquila jíin Priscila tūhun nácani dē, de nī jeca síin ndúū dē tēe ñúcuán, de nī stéhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāá ncháha ca cuni Apolos.

²⁷Ñúcuán de cúni Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano ñuū Efeso nī ntee ji carta jā quíhīn dē jíin nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuetáhvi ji Apolos. Chi ja cándíja sava nchivī ñúcuán nī nsāhá Yāā Dios síqui jā vāha inī yā. De tá nī nquenda dē ñúcuán, de vāha nī nchindeé dē ji jíin tūhun yā.

²⁸Chi cājí ndasí nī ncachī dē nūū ndá táhān dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē síqui tūhun Jesús. De súcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chi stívī dē. Chi jíin tutū īi nī stéhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā ñúhún inī ndá nchivī hebreo jā quiji.

Jā ní iyo Pablo inī ñuū Efeso

19 De juni ndéē Apolos inī ñuū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá ñuū íyó ichi síqui ñuū Efeso, sá de nī nquenda dē Efeso. De ñúcuán nī nquetáhān dē jíin sava nchivī cándíja.

²De nī jicā tūhún dē ji: ¿A nī nihīn ndá ní Espíritu Santo tá nī nchandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chi juni

nduú ní nihīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

³Ñúcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsaa? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stéhēn Juan, ncachī ndá ji.

⁴De nī ncāhān Pablo: De jā ní scuénduté Juan cúu jā ní stéhēn dē jā ná nácani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāā jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

⁵De tá nī jini ndá ji tūhun yáhá de nī jenduté ndá ji-ni jā nī nchandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

⁶De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquivi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji síin síin yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

⁷De nī iyo tá ūxī ūū tēe.

⁸De ūnī yōō nī jica Pablo vehe īi sinagoga. De nī nchundeé inī dē nī ncāhān nihīn dē tūhun yā jā scándíja dē ji cúni dē, chi nī ncachī dē nāsa tátúnī Yāā Dios.

⁹Sochi sava ji nī ncujéhe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji síqui tūhun Yāā Dios nī jini ndá nchivī jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyō-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jíin ndá nchivī cándíja. De ndácá quivī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nání Tiranno.

¹⁰De súcuán nī nsāhá Pablo ūū cuiyā. De ndácá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

¹¹De nī jēhe Yāā Dios poder nūū Pablo jā cuu sāhá dē quéhén nūū tiñu ñáhnú ndasí.

¹²De jondē ndá pañito jíin ndá sahma jā jétínú dē nī jēhēn ndá nchivī jíin nūū cáá ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tāchī inī ji.

¹³De jacū tēe hebreo jíco núu ndá dē jā tavā dē tāchī inī nchivī. De cúnī dē jā nacunehen dē sívī maá Jētohō ō Jesús tácuá quee ndá tāchī inī nchivī. De sūcuán cáhān ndá dē nūū ndá tāchī: Jíin sívī maá Jesús, Yāā jā nácani Pablo tūhun, cáhān nihin nī jíin nú jā quee nú quihīn nū, cáchī dē.

¹⁴De iin tēe hebreo, nání dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyo ūjā sēhe yíí dē jā sáhá sūcuán.

¹⁵Sochi tá nī ncāhān ndá dē sūcuán de nī ncāhān-ni tāchī: Ja jíinī nī maá Jesús, de suni jíinī nī Pablo. Sochi ndá ndóhó, ĩnā tēe cúu ndá nú jā cuetáhví nī nūū nū? ncachī.

¹⁶De tēe ndóho tāchī nūcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe nūcuán, de nī nsáhá xēen dē chi jondē nī stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nquee ndá dē vehe nī jinu nīí dē cuāhān dē.

¹⁷De tūhun yáhá nī jinī ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cā nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸De cuāhā nchivī jā ní ncardíja nī nquenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndācá cuāchi jā ní nsáhá ji.

¹⁹De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nquenda ndá dē nēe dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndācá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndéē ndá tutū jā ní ncāyū nūcuán,

de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūū xico ūxí mil xūhún plata cúu.

²⁰De sūcuán nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jinī ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

²¹De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá de nī jani téyíí inī Pablo jā quihīn dē Macedonia jíin Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuú quihīn dē ciudad Roma.

²²De nī scāca Pablo Timoteo jíin Erasto, ūū tēe jā chíndeé táhān jíin dē, cuāhān ndúū dē Macedonia. De nī nquendōo Pablo Asia jacū cā quivī.

Jā ní ncuvaā nchivī nūū Efeso

²³De iin ndá quivī nūcuán nī nenda ndasí nchivī síqui tūhun yā.

²⁴Chi nī íyo iin tēe sátínú plata nání dē Demetrio. De maá dē jíin ndá cā tēe jā sátínú jíin dē, níhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jíin plata sáhá ndá dē ndá veñuhun lulí jā cáá tá cáá veñuhun ídolo ji jā cúu yāā Diana.

²⁵De nī nastútú Demetrio ndá táhān dē jā sátínú jíin dē jíin ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíin dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jíinī ndá ní jā vāha níhīn ō xūhún síqui tiñu sáhá ó yáhá.

²⁶De jíinī ndá ní de suni jíinī ndá ní tūhun jā tēe nání Pablo chi cáhān dē jāā nsúū Yāā ndāā cúu jā sáhá nchivī. De ja nī scāhān dē cuāhā nchivī, de nsúū maá iin-ni nūū ō Efeso yáhá chi níí cáhnú región Asia.

²⁷De yúhú sá jā canī inī nchivī jāā nduú tiñu jā sáhá ó. De nsúū maá-

ni ñúcuán, chi suni cani iní ji jāá nduú tiñu veñuhun maá yāā Diana, de suni sáhá jéhe iní ndá ji nūū yāā Diana, de mā cúñáhnú cā yā vísō ndihi nchiví Asia jíín nchiví ní cáhnú ñayiví chíñúhún ji yā mitan, ncachí dē.

²⁸Súcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nquiti ndasí iní, de nī ncana jee ndá: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona iní ñuū ō Efeso, ncachí ndá.

²⁹De ndihi ndá nchiví ñuū ñúcuán nī ncuvaā ji. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá ji nī jeca xeēn ji Gayo jíín Aristarco cuāhān ndá jíín ndúū dē iní vehe nūū ndútútú ndá nchiví sáhá junta. De tēe Macedonia cúu ndúū dē, de jíca ndúū dē jíín Pablo.

³⁰De cúni Pablo jā quívi dē nūū íyó tútú ndá nchiví ñúcuán jā cāhān dē jíín ndá nchiví cúni dē nícu, sochi ndá nchiví cándíja nduú ní jéhe ji tūhun jā quívi dē.

³¹De saá-ni sava ndá tēe Asia jā cúñáhnú jā cúu amigo dē, nī ntetíñú tūhun cuāhān nūū dē cāhān ndāhví jíín dē jā má quívi dē nūū ní ndutútú nchiví ñúcuán.

³²De ndá nchiví jā ní ndutútú nī ncana jee, sava ji iin tūhun, de sava cā ji incā tūhun, de súcuán nī ncuvaā ndasí. De cuāhā ji nduú jíni cuití ji nā síqui cúu jā ní ndutútú ji.

³³De ndá tēe hebreo nī jani dē iin táhān dē tēe nání Alejandro nūū nchiví cuāhā, de nī ncachí tūhun ndá táhān dē nūū dē nā síqui cúu jā cúvaā ndá. Ñúcuán de nī nsáhá Alejandro seña jā ná cóo nañí nchiví, chi cúni dē jā cachi dē nūū nchiví jāá nsūū cuāchi nchiví hebreo cúu jā cúvaā.

³⁴Sochi nī nacuní ndá ji jā tēe hebreo cúu dē, de jā ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá ji tá ūū hora: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona iní ñuū ō Efeso, ncachí ndá ji.

³⁵Ñúcuán de secretario iní ñuū ñúcuán nī nsáhá dē jā ní jasi ndá ji yuhú ji, de nī ncāhān dē: Ndá ní tēe ñuū ō Efeso, ja jíni ndacá nchiví jā nchiví ñuū yáhá jíto ndacá ó veñuhun yāā Diana jā cúñáhnú, jíín imagen Diana jā ní nincava ichi andiví.

³⁶De ni iin mā cúu cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casí ndá ní yuhú ní, de mā sáhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha iní ní.

³⁷Chi nī nquisiáha ndá ní ndúū tēe yáhá vísō nduú ní nsáhá dē ni iin cuāchi ni nduú ní ncāhān nāvāha dē síqui yāā maá ó Diana.

³⁸De Demetrio jíín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíín dē, de tú cúni dē cāhān dē cuāchi síqui iin tēe de ná quíhīn dē juzgado nūū ndá tēe jā sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā síqui tiñu ndá dē.

³⁹De tú íyó incā tiñu jā má cundaā ñúcuán de sáhá ndāā ndá máá ní nūū junta cāhnú tá cúu nūū tátúni ley.

⁴⁰Chi yuhú sá jā coto cachí nchiví nación Roma jā síqui gobierno nénda ó, chi mā cúcáhnú iní ō nāsa cachí ō jā ní ncutútú ó de nī ncuvaā ō mitan, ncachí dē.

⁴¹De tá nī jīnu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jītē nuu-ni nchiví cuāhān ji.

**Jā ní jēhēn Pablo región
Macedonia jíín Grecia**

20 De tá nī ncuu nī ncuvaā ndá ji, de incā quívi de

nī ncana Pablo ndá nchivī cándíja, de nī jani ichí dē ndá ji. De nī nacuetáhvī nūū tāhán ndá ji jíin dē, de nī nanumi tāhán ndá ji jíin Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

²De ní cáhnú Macedonia nī jicó núu dē, de nī sndíhvī inī dē ndá hermano. De sá de nī nquenda dē Grecia.

³De ñúcuán nī ndeē dē ūnī yōō. De ja númī dē quihīn dē jíin barco jondē región Siria nícu, de nī nihīn dē tūhun jā ní squétáhán ndá tāhán dē hebreo tūhun jā nenda dē síquī Pablo ichi nūū quihīn dē. De jā ñúcuán cúu jā ní nacani inī dē, de nī ndicó cóo dē Macedonia.

⁴De nī iyo sava tēe jíca jíin Pablo, de súcuán nání ndá dē: Sópater tēe ñuū Berea, Aristarco jíin tēe nání Segundo de tēe ñuū Tesalónica cúu ndúu dē, Gayo tēe ñuū Derbe, Tíquico jíin Trófimo tēe región Asia, jíin Timoteo.

⁵De ndá tēe yáhá nī jehndē ndāā dē cuāhān dē ñuū Troas, de ñúcuán nī ndetu ndá dē ndúu sá jíin Pablo. De sāan cúu Lucas.

⁶De tá nī nchāha vico jā yájī ndá nchivī hebreo stātílā jāā nduú nā levadura yíhí, de jíin barco nī nquee ndúu sá Filipos, de nūū úhūn quivī nī naquetáhán ndá sá jíin ndá dē jondē Troas. De ūjā quivī nī iyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní iyo Pablo ñuū Troas

⁷De domingo nī ndutútú ndá nchivī cándíja jā caji ji stātílā jā nūcūhun inī ji yā. De cání ndasí ní stéhēn Pablo tūhun yā nūū ndá ji chi jondē sava ñuú, chi incā quivī de quihīn dē.

⁸De nī iyo cuāhā ñuhūn inī vehe piso ūnī nūū ní iyo tútú ndá sá ñúcuán.

⁹De iin tēe lulí nání Eutico ndeē ji viéhé ventana. De tá nī ncnúú nácani Pablo tūhun de jíhī ndasí ji máhná, de nī nquixīn ji-ni. De nī nincava ji ventana jondē nūū ñuhūn, de tá nī nanee ndá nchivī ji de ja nī jíhī ji.

¹⁰Ñúcuán de nī nuu Pablo. De nī jíquindeyi dē de nī numi dē ji, de nī ncāhān dē: Mā cúyūhú ndá ní, chi nī natecū ji, ncachī dē.

¹¹De nī ndaa dē, de nī scuáchi dē stātílā, de nī nchaji dē jíin ndá ji jā nūcūhun inī ndá ji yā. De nahán cā nī stéhēn dē tūhun chi jondē nī ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē cuāhān dē.

¹²De cuānohōn ndá ji jíin Eutico, chi íyó vāha ji, de cúsiī ndasí inī ndá ji.

Jā ní nquee Pablo ñuū Troas cuāhān dē ñuū Mileto

¹³De nī nquivī ndá sá inī barco, de cuāhān sá ñuū Asón, de ñúcuán naquetáhán ndá sá jíin Pablo, chi súcuán nī ncachī dē jā caca jéhé dē de quenda dē ñúcuán.

¹⁴De nī naquetáhán ndá sá jíin dē Asón. De nī nquivī dē barco jíin ndá sá, de cuāhān ndá sá jíin dē ñuū Mítilene.

¹⁵De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De quivī téēn nī nquenda sá xiín isla Quío, de quivī ūnī de nī nquenda sá jíin barco isla Samos, de nī nquendō ndá sá ñuū Trogilio. De quivī cúmī de nī nquenda ndá sá Mileto.

¹⁶Chi jáni inī Pablo jā má jéncuīñī dē Efeso, tácuva quee ñamā dē-ni

iní Asia, chi númí dē jā quíhīn ñamā dē ciudad Jerusalén tácuá coo dē maá quívi Pentecostés tú ná cúnamā dē.

**Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe
ñáhnú jā ndíso tínú nū nchiví
cándíja iní ñuū Efeso**

¹⁷De juni ndéē dē ñuū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíji ndá tēe ñáhnú jā ndíso tínú nū nchiví cándíja ñúcuán.

¹⁸De tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jíni vāha ndá máá ní nāsa sáhá sá jondē quívi jā ní nquiji xíhna ñúhún sá región Asia de jondē mitan.

¹⁹De ja jíni ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nū maá Jētohō ō ní tiempo jā ní iyo sá jíni ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jēhē nchiví. De nī nquiji tūndóhó síqui sá ní nsáhá ndá táhán sá hebreo, chi nī squétáhán ndá ji tūhun jā síqui sá.

²⁰De ja jíni ní jāá nduú ní ncúmaní jā nacani sá ndácá tūhun yā nū ní jā sáhá jā quendōo vāha ndá ní, chi nī stéhēn sá tūhun yā cúu nū chítú cúu iní ndácá vehe.

²¹De suni inuú-ni nī nacani sá tūhun yā nū ndá táhán sá hebreo jíni nū nchiví ndá cā nación jā ná nacani iní ji síqui cuáchi ji, de ná cándíja ji maá Jētohō ō Jesucristo.

²²De mitan chi ja ñúhún ichí sá jā quíhīn sá Jerusalén, chi sndíhvi iní Espíritu Santo sāán jā quíhīn sá vísō nduú jíni sá nāsa cundoho sá ñúcuán.

²³De íyó iin jā jíni sá, chi ndácá ñuū nū jíca sá chi cāhān Espíritu

Santo jíni sá jā quíji tūndóhó síqui sá, de suni quíhīn sá vecāa.

²⁴De ní nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhni ji sāán, chi jā cúni sá cúu jā ná sínu vāha sá tínu jā ní ntee maá Jētohō ō Jesús síqui sá de súcuán cusii iní sá. De tínu ñúcuán cúu jā nácani sá tūhun vāha yā nū ndácá nchiví nāsa vāha iní Yāā Dios jíni ó.

²⁵De mähñú ndá máá ní chi ja nī jica nuu sá nī nacani sá tūhun nāsa tátúni Yāā Dios, de mitan chi ja nī jiní sá jā ní iin ní mā cūni cuiti cā nū sá.

²⁶Túsaá de cáji cáchi tūhun sá nū ndá ní mitan jāá nsúu cuáchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

²⁷Chi nduú ní ncúmaní jā nacani sá nū ndá ní ndácá jā ní nsáhá ndāā Yāā Dios.

²⁸Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchiví cándíja, chi Espíritu Santo nī jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchiví jā ní ncandíja maá Jētohō ō. Chi jíni ñiñi yā nī nacueen yā ndá ji.

²⁹Chi jíni sá jā tá quee sá quíhīn sá de quívi ndá tēe nēhén mähñú ndá ní jā stáhví dē ndá ní. Chi cuu dē tá cúu yihí jā jáhni ticāchí de súcuán nducú ndá dē jā snāā dē ánō ndá nchiví cándíja.

³⁰De saá-ni jondē mähñú grupo ndá máá ní, suni quijéhé sava dē cāhān dē tūhun stáhví tácuá stáhví dē nchiví cándíja jā ná tīn ji tūhun stáhví jā stéhēn dē.

³¹Coo ndito iní ndá ní túsaá. De mā nāā iní ní jā ūni cuiyā nduú ñuū nduú ní jéncuñí sá jā sndíhvi ndasí iní sá tá iin iin ní chi jondē nī jacu sá jēhē ndá ní.

³²De mitan, hermano, jícān táhvī sá jēhē ndá ní jā maá Yāā Dios coto yā nīhín, de coo ndá ní jíin tūhun yā jā sáhá yā jā váha ndá ní. Chi íyó poder tūhun yā ñúcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā nīhín ní ndācá jā cúnī yā taji yā nūū ní jíin nūū ndá cā nchivī jā coo ndoo coo ii ji nūū yā.

³³De ni nduú ní ndíyo inī sá jā nīhín sá ni xūhún ni sahma nūū ni iin nchivī.

³⁴Chi jíinī vāha ndá ní jā ní nsatíñū ndasí maá sá tácuva nīhín sá ndācá jā jíinī ñūhún sá jíin ndá tēe jā ní jica jíin sá.

³⁵De sūcuán nī stéhēn sá nūū ní jā sūcuán cánuu satíñū ó tácuva nīhín ō jā cuāha ó nūū ndá nchivī jā cúmanī nūū. De mā nāá inī ní tūhun maá Jētohō ō Jesús, chi sūcuán nī ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cunī mānī maá ó ndatíñū nūū nchivī nsūú cā jā cunī mānī ji nūū maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

³⁶De tá nī ndihi nī ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de nī jēcuiñī jītí dē, de nī jicān táhvī dē jíin ndá hermano ñúcuán.

³⁷Ñúcuán de ndihi dē nī jacu ndasí. De nī nanumi táhán ndá dē jíin Pablo de nī nchitū ndá dē nūū Pablo.

³⁸Chi cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cūnī cuitī cā ndá dē nūū dē. De cuāhān ndá dē jíin Pablo nūū íñī barco.

Jā cuānohōn Pablo ciudad Jerusalén

21 Ñúcuán de ndá hermano jā ní nquiji Efeso ní quendōo ndá ji Mileto. De nī

nquivi ndá sá barco, de nī jehndē ndāā ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quívi téen nī nquenda sá ñūū Rodas. De nī nquee tucu ndá sá, de nī nquenda sá ñūū Pátara.

²De ñúcuán nī nīhín ndá sá iin barco jā quíhín región Fenicia, de nī nquivi ndá sá cuāhān sá.

³De tá nī jíinī sá isla Chipre de nī nquendōo-ni lado sátín sá, chi nī nchāha ndá sá cuāhān sá jíin barco jondē región Siria. De nī nquenda ndá sá ñūū Tiro, chi ñúcuán quendōo carga jā ndíso barco.

⁴De ñúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándija, de nī íyo sá jíin ndá ji ūjā quívi. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū ndá ji jā quiji tūndóhó síquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā ñúcuán nī ncāhān ndá ji jíin dē jā má quíhín dē nícu.

⁵Ñúcuán de tá nī jíinu ūjā quívi de nī nquee ndá sá. De ndá tēe cándija jíin ñasíhí dē jíin ndá sēhe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sāan yuhú ñūū ñúcuán. De nī jēcuiñī jītí ndá sá yuhú mar, de nī jicān táhvī ndá sá.

⁶De nī nanumi táhán ndá sá de nī nacuetáhvī nūū táhán ndá sá ñúcuán. De nī nquivi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

⁷De sūcuán nī nquee ndá sá inī ñūū Tiro cuāhān sá jíin barco, de nī nquenda sá ñūū Tolemaida de sá de nī nquee sá barco. De ñúcuán nī nsáhá ndá sá saludar ndá hermano, de nī íyo ndá sá iin quívi jíin ndá dē.

⁸De quívi téen nī nquee tucu ndá sá jíin Pablo, de nī nquenda ndá sá ciudad Cesarea. De nī nquivi ndá

sá ini vehe iin tēe nání Felipe. De tēe nácani tūhun vāha yā cúu dē, de cúu dē iin táhán já újā tēe já ní nsajī stāā nūū ndá ñahan ndahví tá ní nacāji nchivī cándíja. De ní ndeē ndá sá jíin dē.

⁹De tēe ñúcuán íyó cūmī sēhe síhí dē já íyó maá, de nácani ndá ji tūhun Yāā Dios.

¹⁰De juni ndēē ndá sá jíin dē jacū quivī ñúcuán de ichi Judea ní nquiji iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, nání dē Agabo.

¹¹De ní nquindēhé dē ndá sá. De ní nquehen dē sachíjin Pablo, de ní juhni dē ndahá maá dē jíin jēhē dē, de ní ncāhān dē: Cáchī Espiritu Santo já súcuán cuhni táhán ó hebreo tēe xí sachíjin yáhá tá quihīn dē Jerusalén. De cuāha ji dē nūū nchivī incā nación, ncachī dē.

¹²De já súcuán ní jini ndá sá tūhun ñúcuán, de ndá sāān jíin ndá cā hermano Cesarea ní ncāhān ndāhvī ndá sá jíin Pablo já má quihīn dē Jerusalén nícu.

¹³Ñúcuán de ní ncāhān Pablo: ¿Nājēhē cúu já jácu ndá ní de cúcuécá ndasí ini sá sáhá ndá ní? Chi sāān chi nsūū vāchi já cunuhni sá-ni ini ciudad Jerusalén, chi ja íyó tūha sá já vísō ná cúū sá ñúcuán já síquī maá Jētohō ō Jesús, ncachī dē.

¹⁴De nduú ní ncúu casí ndá sá já má quihīn dē. De nduú cā ní ncāhān fuerza sá jíin dē, chi ní ncāhān sá: Ná cóo nāsa cūni maá Jētohō ō túsāá, ncachī ndá sá.

¹⁵Ñúcuán de ní nsāhá tūha sá de ní nquee ndá sá cuāhān sá Jerusalén.

¹⁶De suni cuāhān ndá sá jíin jacū tēe Cesarea já cándíja, de

sunī cuāhān iin tēe Chipre, nání dē Mnasón. De ja ní ncunahán cándíja dē. De tá ní nquenda ndá sá Jerusalén, de ní ndōo ndá sá vehe tēe ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

¹⁷De tá ní nquenda ndá sá Jerusalén de ní ncusiī ndasí ini ndá hermano ñúcuán já ní nquenda ndá sá.

¹⁸De quivī téen ní jēhēn ndá sá jíin Pablo vehe Jacobo. De ñúcuán ní ncutútú ndá tēe ñáhnú já ndíso tíñú nūū ndá nchivī cándíja.

¹⁹De ní nsāhá saludar Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de ní nacani dē tūhun ndācá tíñu já ní nsāhá Yāā Dios jíin dē tá ní nacani dē tūhun yā nūū nchivī ndá cā nación.

²⁰De ní jini ndá dē tūhun yáhá, de ní ncāhān ndá dē já cūñáhnú ndasí Yāā Dios. De ní ncāhān ndá dē jíin Pablo: Hermano, mitan de ja jíin ní tá cuāhā mil táhán ó hebreo ní ncandíja ji Jesús. De cāhān nihin ndá ji já cānuú squíncuu ó ley Moisés.

²¹Sochi ní nihīn ndá ji tūhun já stēhēn ní nūū ndá táhán ó hebreo já íyó ndá cā nación já má cuétáhvī cā ji ley Moisés de ní mā sāhā cā ji circuncidar ndá sēhe ji de ní mā cuétáhvī cā ji ndá costumbre janahán.

²²¿De nāsa sāhā ó túsāá? Chi nihīn ndija ndá táhán ó hebreo tūhun já ní nenda ní, de cutútú cuāhā ji.

²³Túsāá de súcuán ná sáhá ó: Yáhá íyó cūmī táhán ó hebreo já ní nquee yuhú ndá dē iin já squíncuu dē nūū Yāā Dios.

²⁴Cueca ní ndá tēe yáhá, de quihín ní jín dē templo. De sáhá ndá ní tá cúu nūu cáhān ley jā ndúndoo nchivī nūu yā. De chunáá ní jā sōcō ndá dē nūu yā. De sá de cuu sēté ndá dē xīnī dē, de ñúcuán stéhēn jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūu yā. Tú súcuán sáhá ní sá de jicūhun inī ndá táhān ó hebreo jāá nsūu jāndāá cúu tūhun jā ní nīhīn ji sīquī ní, chi cunī ji jā sa vāha squíncuu ní ley Moisés.

²⁵Sochi ndá nchivī ndá cā naciōn jā cándija Jesús, chi ja nī ntetīnú ndá sá carta cuāhān nūu ji jāá nduú cánuú squíncuu ji ni iin tūhun ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu jā má cājí ji cūñu jā ní nsōcō nūu ídolo ni nīñī ni quitī jéhné, de mā cācá ndiī ji, ncachī ndá dē.

Jā ní ntiin ndá dē Pablo inī templo

²⁶Ñúcuán de nī jeca Pablo ndicúmī tēe ñúcuán cuāhān ndá dē nūu quendōo dē. De quivī téen nī nasāhá ndoo ndá dē maá dē nūu yā. De nī nquivī Pablo inī templo jā cachī tūhun dē nūu ndá sūtū nā quivī jīnu jā násāhá ndoo ndá dē maá dē de quisiáha dē quitī jā sōcō tá iin iin dē nūu yā.

²⁷De tá ja ñatin sínu dē ndihújā quivī jā ndúndoo ndá dē nūu yā, de sava táhān dē hebreo jā vāji ichi Asia nī jinī nūu Pablo jā íyó dē inī templo. De nī scáhān ndá dē ndihī nchivī ñúcuán, de nī ntiin ndá Pablo.

²⁸De nī ncana jee ndá: Ndá ní tēe naciōn maá ó Israel, cuāha núu ndá ní ndahá ní, chi tēe yáhá cúu jā jīca nuu níí cáhnú stéhēn dē nūu ndācá nchivī, de cáhān dē sīquī

naciōn ndācá ó jín sīquī ley Moisés jín sīquī templo yáhá. De mitan ja nī squivī dē jacū tēe griego inī templo īī yáhá, de súcuán nī stíví dē templo chi cáhān ley jā má cūu quivī nchivī incā naciōn jāá nsūu nchivī hebreo cúu, ncachī ndá.

²⁹Chi jondē tá ndēe Pablo inī Jerusalén nī jinī ndá tēe hebreo jā jīca dē jín Trófimo, tēe ñuū Efeso. Chi nī jani inī ndá jā ní squivī Pablo tēe ñúcuán inī templo, de nsūu tēe hebreo cúu dē.

³⁰De ndihī nchivī ciudad ñúcuán nī ncuvaā. De nī ncutútú ji-ni, de nī ntiin ndá ji Pablo, de nī ntavā xēen ji dē inī templo. De nī nacasi ji-ni viéhé.

³¹De cúni ji jā cahni ji Pablo nícu, sochi general, tēe cúñáhnú nūu ndá soldado, nī nīhīn dē tūhun jā ndihī nchivī Jerusalén nī nenda ndá ji cúvaā ji.

³²De nī jeca general ndá soldado jín capitán, de jínu ndá dē cuāhān dē nūu íyó ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī jinī nchivī jā ní nquenda general jín ndá soldado, de nī jencuiñī ndá ji jā cáni ji Pablo.

³³Ñúcuán de nī ntandē-ni general, de nī ntiin dē Pablo. Ñúcuán de nī ncachī dē jā ná cúnuhni Pablo jín ūū cadena. De nī jicā tūhún general ndá nchivī ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi nī nsāhá dē.

³⁴Sá de ndá nchivī cuāhā ñúcuán nī ncana ji síin síin tūhun. De nduú ní ncúcáhnú inī dē nā cuāchi nī nsāhá Pablo sīquī jā cúvaā ndasi ndá ji, de nī ncachī dē jā ná quihín Pablo cuartel.

³⁵De tá nī nquenda ndá dē jín Pablo escalera cuartel de nī jiso-ni

ndá soldado dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivī sīquī dē.

³⁶Chi ndihi nchivī níquīn ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúu tēe jīñā, ncachī.

**Jā ní ncāhān Pablo jēhē
maá dē nūū ndá nchivī**

³⁷De tá ja quívi ndá soldado jíin Pablo inī cuartel, de jíin tūhun griego nī ncāhān dē jíin general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jíin ní? ncachī dē. De nī ncāhān general: Jājāān, cúu cāhān nū yuhú griego túsaá.

³⁸¿A nsūú maá nú cúu tēe nación Egipto jā ní nenda sīquī gobierno quívi yātā túsaá? Chi tēe ñúcuán nī snénda dē cūmī mil tēe jā jáhni ndiyi nī jēhēn dē jíin jondē nūū ñuhun tíhá, ncachī general.

³⁹Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi nī ncacu sá Tarso jā cúu ñuū cúñáhnú ndáñúū Cilicia. De sáhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jíin ndá nchivī yáhá, ncachī dē.

⁴⁰De nī jēhe general tūhun jā cāhān dē, de nī jēcuiñī ndeē Pablo nūū escalera. De nī nsáhá dē seña nūū nchivī ñúcuán jā ná cóo nañíí ji. De tá nī ncunañíí ji de nī ncāhān dē yuhú ndá maá dē jíin ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22 Tātā, señor, mitan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá jíin ní, ncachī dē.

²De nī jini ndá ji jā cāhān Pablo yuhú hebreo, de víhí cā nī ncunañíí ndá ji. De nī ncāhān Pablo:

³Maá sá cúu ndija tēe ñuū ō hebreo, de nī ncacu sá ñuū Tarso

ndáñúū Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá nī jahnu sá. De nī ncutūha sá escuela Gamaliel, de nī stēhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū ndá ndiyi tatā ō. De nī ndihvī inī sá jā squíncuu vāha sá nūū Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō sá, tá cúu nūū sáhá ndá maá ní jíin ley mitan.

⁴De nī nsáhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja tūhun Jesús, de jondē nī ncuu inī sá jā cuū ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan nī ntiin sá ndá ji nī nchihī sá ji vecāa.

⁵De sūtū cúñáhnú cā jíin ndacá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú inī ñuū ō, ndá maá dē cúu testigo jā sūcuán nī nsáhá sá. De suni nī ntaji dē orden nūū sá jā cuāha sá nūū ndá tēe ñuū ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá ñúcuán jā tiin sá ndá nchivī cándíja nūū Jesús de quinasiáha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

**Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ndico cóo
inī dē nūū Jesús**

(Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶De nī nquehen sá ichi cuāhān sá, de nī ncuñatin sá yuhú ñúū Damasco cuāhān sá. De tá cahūxi ūū cúu de ichi andivī nī nquiji-ni iin luz jéndütē ndasí nūū sá.

⁷De nī ndicó cáva sá-ni nūū ñuhún, de nī jini sá iin tūhun jā cāhān: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁸Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De nī ncāhān yā jíin sá: Maá nī cúu Jesús ñuū Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

⁹De ndá tēe jā cuāhān jíin sá nī jini ndija dē luz ñúcuán, de nī

nchühú ndá dē, sochi nduú ní jíní dē nāsa ní ncāhān yā jíín sá.

¹⁰Ñúcuán de ní ncāhān sá: Señor, ɛnaá cúu jā cúní ní jā sáhá sá túsaá? ncachī sá. Ñúcuán de ní ncāhān maá Jētohō sá: Nacōo, de quihīn nū Damasco, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī nū nū naá cúu jā cúní ní jā sáhá nū, ncachī yā.

¹¹De síquī jā jéndütē ndasí luz ñúcuán de ní ncucuáá sá-ní ní nsáhá. De ndá tēe jā cuáhān jíín sá tíin ndá dē-ní cā ndahá sá ní nquívī sá Damasco.

¹²De ñúcuán ndēe iin tēe nání Ananías. De ndācá táhān ó hebreo jā ndēe ñúcuán cáhān jā tēe vāha cúu Ananías, chi vāha squíncuu dē ley Moisés.

¹³De ní nquenda tēe ñúcuán vehe nū nū ndēe sá, de ní ncāhān dē jíín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūú ní, ncachī dē. De ní natūu-ní nū nū sá, de ní jíní sá nū dē.

¹⁴De ní ncāhān Ananías: Maá Yāā Dios ndá ndiyi tatá ō, ja ní nacāji yā ní tácuá cuní ní naá cúu jā cúní yā jā sáhá ní, de cuní ní nū maá Cristo Yāā ndāā, de cuní ní tūhun jā cáhān yā.

¹⁵De nacani ní tūhun yā nū ndíhi nchivī ndācá jā ní jíní ní jíín jā ní jíní ní.

¹⁶De mitan de mā cúhuun iní ní túsaá. Nacuiñí ní, de cuenduté ní, de cáhān ndāhví ní jíín maá Jētohō ō tácuá naquete yā ánō ní nū cuáchi ní, ncachī dē jíín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa ní ntetíñú Yāā Dios dē nū nchivī ndá cā nación

¹⁷De ní ndicó cóo sá ní nenda sá ciudad Jerusalén. De jíicān táhvī sá

iní templo de ní stéhēn yā iin jā ní jíní sá.

¹⁸Chi ní jíní sá nū yā, de ní ncāhān yā jíín sá: Ndíta-ni quee ñamā nū iní Jerusalén yáhá, chi mā cuétúhún nchivī yáhá tūhun ní jā nacani nū nū ji, ncachī yā.

¹⁹De ní ncāhān sá jíín yā: Nduú, Señor, chi cuetáhví ndá ji sáán, chi ja jíín ndá ji nāsa tēe ní ncuu sá jā ní nquívī sá ndíhi vehe íi sinagoga ní ntiin sá ndācá nchivī cándíja jí ní, de ní ncani sá ndá ji, de ní nchihí sá jí vecāa.

²⁰De suni jíín ndá jí jā quívī jā ní jahní ji Esteban, tēe ní nacani tūhun ní, de suni ní íñi sá quívī ñúcuán, de ní jetúhún sá jā ní jíhí dē. Chi ní jito sá sahma ndá tēe jā ní jahní Esteban, ncachī sá jíín yā.

²¹De ní ncāhān yā: Cuáhán, chi maá ní tétíñú ndóhó jā quihīn jíicá nū jondē nū nchivī ndá cā nación nacani nū tūhun ní nū ji, ncachī yā jíín sá, ncachī Pablo.

Jā ní íñi Pablo nū general

²²De xihna ní nini vāha ndá jí jā cáhān dē. De tá ní ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jíín dē jā tetíñú yā dē quihīn dē nū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de ní ncana jee ndá jí: Ná cúu tēe jíñā. Nsúu tēe vāha cúu dē jā cutecú cā dē, ncachī ndá jí.

²³De súcuán cána cóhó ndá jí. De quísi jí sōō jí, de squénda jí ticāchāā ñuhun, de súcuán sáhá ndá jí chi quítí ndasí iní jí.

²⁴De ní ncachī general jā ná quívī Pablo iní cuartel. De ní ncachī dē jā ná stíchí ndá soldado Pablo jondē jíín cuarta ñi tácuá cucáhnú iní

general nā sīquī cúu jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán sīquī dē.

²⁵De nī juhni ndá dē Pablo tácuu cuu cani ndá dē. De nī ncāhān Pablo jíin tēe cúu capitán jā íñi ñúcuán: ¿A íyó ley jā cani ní jíin cuarta ñii iin tēe nación Roma de tú ncháha ca cuni ní nā cuāchi ní nsáhá dē? ncachī dē.

²⁶De nī jini capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūu general: Cūndēhé ní nāsa sáhá ní jíin tēe yáhá, chi tēe nación Roma cúu dē, ncachī dē.

²⁷Ñúcuán de nī nquenda general nūu Pablo, de nī jicā tūhún dē: Cachī tú maá jāndáā jā tēe nación Roma cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúu ndija sá, ncachī dē.

²⁸De nī ncāhān tucu general: De nduhū chi cuāhā xūhún nī jēhe nī, de súcuán nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sáan chi cúu sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

²⁹Ñúcuán de ndá jā cúnī jā sndóho dē nī ncujiyō-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī nchūhú dē chi ní stívī dē ley jā ní juhni dē Pablo, chi nduu íyó vāha jā sáhá súcuán jíin tēe nación Roma.

Jā ní íñi Pablo nūu junta cúñáhnú cā táhán dē hebreo

³⁰De quivī téen de cúnī general jā cucáhnú vāha inī dē nā sīquī cúu jā ní nenda ndá tēe hebreo sīquī Pablo. De nī ndají dē cadena jā núhni Pablo. De nī ncachī dē jā cutútú ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndācá tēe sáhá junta cúñáhnú cā. De nī ntavā

dē Pablo, de nī jani dē nūu ndá tēe jā ní ncutútú.

23 Ñúcuán de nī nūcūndēhé vāha Pablo nūu ndá tēe jā ní ncutútú, de nī ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sáan chi nijin cúu ánō sá jā vāha ndāā jíca sá nūu Yāā Dios jondē mitan, ncachī dē.

²Ñúcuán de Ananías, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā, nī ncachī dē nūu tēe íñi ñatin nūu Pablo jā ná cātū maá yuhú dē.

³De nī ncāhān Pablo jíin sūtū cúñáhnú cā ñúcuán: Yāā Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhvī-ni cúu ní. Chi ndēé ní jā sáhá ndāā ní tiñu sá de tú ní stívī sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā sīquī cúu jā cáchi ní jā cani dē sáan? Chi suu jíñā cúu jā stívī maá ní ley, ncachī dē.

⁴De nī ncāhān ndá tēe íñi nūu dē ñúcuán: ¿Nājēhē cúu jā cáhān nāvāha nú jíin sūtū cúñáhnú cā jā sátfínú nūu Yāā Dios? ncachī ndá.

⁵De nī ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduu ní jíni sá jā sūtū cúñáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jíni sá de mā cáhān sá súcuán nícu, chi cáchi nūu tútū iī jā má cáhān nāvāha ó nūu tēe cúñáhnú inī ñuū ō, cáchi, ncachī dē.

⁶De tá nī ncucáhnú inī Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de nī ncāhān jee dē nūu junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iin táhán grupo fariseo, chi cúu sá sēhe iin tēe fariseo. Chi ñúhún inī sá jā nastécū yā ndiyi, de jā suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi sīquī sá, ncachī dē.

⁷De tá nī ncāhān dē súcuán de nī ntetáhán ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo jā sáhá junta. De nī ncusín inī ndá.

⁸Chi cáhān ndá tēe saduceo jā má nátecū ndíyi de ni nduú ná ángel yā íyó de ni ánō. Sochi tēe fariseo chi jétúhún dē ndinúnī tūhun yáhá.

⁹De nī ncuvaā ndasí. De nūcuán de nī nacuiñi sava tēe fariseo jā stéhēn ley Moisés, de nī ncāhān dē: Nduú ni iin cuāchi níhīn ndá sá sīqui tēe yáhá. Sanaā de nī ncāhān ndija iin ánō á iin ángel yā jíin dē, de mā sáhá níhin inī ō nūū Yāā Dios túsaá, ncachī ndá dē.

¹⁰De nī ntetáhān ndasí ndá. De yúhú general jā scuáchi ndá Pablo de nī ncachī dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo māhñú ndá, de ná ndívi dē inī cuartel.

¹¹De jacuaā nūcuán nī nquenda-ni Jétohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Pablo, sáhá ndeé inī nū, chi tá-ni nī nacani nú tūhun nī inī Jerusalén yáhá, suni sūcuán cánuu quīnacani nú tūhun nī jondē Roma, ncachī yā.

Jā ní squétáhān ndá ji tūhun jā cahni ji Pablo

¹²De tá nī ncuñijin de nī ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de nī squétáhān ndá tūhun. De nī ncāhān téyíi ndá jā má cājí cuiti ndá de ni mā cōhó cuiti ndá de tú mā cáhni ndá Pablo xihna cā.

¹³De víhí cā ūū xico tēe hebreo nī ncāhān téyíi ndá tūhun yáhá.

¹⁴De nī jēhēn ndá nūū ndá sūtú cúñáhnú jíin nūū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivi hebreo, de nī ncāhān ndá jíin tēe nūcuán: Nī ncāhān téyíi ndá sá jā má cājí cuiti ndá sá de tú mā cáhni ndá sá Pablo xihna cā.

¹⁵Túsaá de ndá máá ní jíin ndá cā tēe sáhá junta cúñáhnú cā,

cuácāhān ndá ní jíin general jā ná távā dē Pablo cuēē dē jíin nūū junta teēn, chi cachī ní jā cúni ndá ní jā stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá jā cahni sá dē ichi, ncachī ndá.

¹⁶Sochi sēhe yíi cuāha Pablo nī jini ji jā sūcuán nī squétáhān ndá tūhun. De nī jēhēn ji cuartel, de nī ncachī tūhun ji nūū Pablo.

¹⁷De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueca ní sūchí yáhá quíhīn ní jíin ji nūū general, chi íyó iin tūhun cachī tūhun ji nūū dē, ncachī dē.

¹⁸De capitán nī jeca dē ji cuāhān ji jíin dē nūū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sāan nī ncāhān dē jíin sá jā quisiáha sá sūchí yáhá nūū ní, chi íyó iin tūhun cāhān ji jíin ní, ncachī dē.

¹⁹De nī ntiin general ndahá ji de cuāhān dē jíin ji iin lado, de nī jicā tūhún yuhú dē ji: ¿De nā tūhun cāhān nū jíin nī cúni nū? ncachī dē.

²⁰De nī ncāhān ji: Ndá tēe hebreo nī squétáhān ndá dē tūhun jā cāhān dē jíin ní jā teēn tavā ní Pablo quíhīn dē nūū ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā, chi cāhān ndá dē jíin ní jā cúni dē jā stíchī vāha cā dē Pablo.

²¹Sochi mā cándíja ní, chi víhí cā ūū xico dē cundetú yuhú dē ichi. Chi nī ncāhān téyíi ndá dē jā má cājí cuiti dē de ni mā cōhó dē de tú mā cáhni ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē jā cuāha ní tūhun jā quíhīn Pablo nūū junta, ncachī ji.

²²De nī ncāhān general jíin ji jā ni iin nūū mā cáhí ji jā sūcuán nī

ncachī tūhun ji nūū dē, de nī natajī dē ji cuānohōn ji.

Jā ní ntajī general Pablo cuāhān dē nūū Félix, tēe cúu gobernador

²³Ñúcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē jā sáhá tūha dē ūū ciento soldado jā jíca jéhé jíín ūnī xico ūxī soldado jā yósō caballo jíín ūū ciento soldado jā yíndahá lanza. Chi cahīin jacuáā ñúcuán quee ndá dē quīhīn dē jíín Pablo jondē ciudad Cesarea.

²⁴De nī ncachī dē jā suni sáhá tūha dē iin caballo jā cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quīhīn ndá dē jíín dē jondē nūū Félix, tēe cúu gobernador.

²⁵De nī ntee dē iin carta, de súcuán cáhān:

²⁶Maá sá cúu Claudio Lisias, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní, señor Félix, gobernador cúñáhnú. ¿Nā tāhvī ní cúu?

²⁷De mitan de cáchī tūhun sá nūū ní jā nchivī hebreo nī ntiin ndá ji tēe yáhá. De ja ñatin cahni ndá ji dē nícu, sochi nī scácu sá dē jíín ndá soldado, chi nī jinī sá jā tēe nación Roma cúu dē.

²⁸De nī jani sá dē nūū junta ndá maá ji, chi cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchi cáhān ndá ji síqui dē.

²⁹De nī jinī sá jā síqui ley ndá maá ji cúu jā cáhān ji cuāchi síqui dē, sochi nduú ní níhīn sá ni iin cuāchi síqui dē jā cuū dē á jā quihi dē vecāa.

³⁰De nī nihīn sá tūhun jā ní squetáhān sava tēe hebreo tūhun jā cahni ji dē, de jā ñúcuán cúu jā ní ntefínú ñamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá

nchivī jā cáhān cuāchi síqui dē jā ná cuēē ji nūū ní de jíñā cáhān ji cuāchi dē nūū ní de tú nā cuāchi dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

³¹De ndá soldado nī jeca ñuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē ñuū Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

³²De quívī tēen nī ndicó cóo-ni ndá soldado jā jíca jéhé cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cā soldado jā yósō caballo cúu jā ní jēhēn jíín Pablo.

³³De nī nquenda ndá Cesarea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

³⁴De nī ncahvi gobernador carta ñúcuán. De nī jíicā tūhún dē nā ñuū Pablo, de nī jinī dē jā tēe ndáñúū Cilicia cúu dē.

³⁵De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cáhān cuāchi síqui nū. Ñúcuán de cunini vāha nī tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasi Pablo inī palacio ndiyi rey Herodes.

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

24 De nūū úhūn quívī de nī nquenda maá sūtū cúñáhnú cā Ananías jíín sava tēe ñáhnú jā ndíso tínú nūū táhān dē hebreo jíín iin tēe jā cúu abogado jā nání Tértulo. De nī nquívī ndá nūū gobernador jā cáhān ndá cuāchi síqui Pablo.

²Ñúcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nquijéhé Tértulo cáhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, síqui jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañí-ni íyó

ndá sá mitan, de síqui jā ndíchi ní de vāha tátuni ní cúu jā vāha íyó nación.

³De ná cútahvi sá chi níní íyó vāha ndācá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

⁴De mitan chi nduú cúní sá jā snāá sá tiempo ní, sochi cáhān ndāhví sá jíin ní jā sáhá ní tūhun māni iní jā cunini ní iin tūhun lulí-ni jā cáhān sá jíin ní.

⁵Chi nī jiní ndá sá jā maá tēe ndúcuéhé cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāá ndá táhān sá hebreo ní cáhnú ñayiví. Chi maá dē cúñáhnú nūu ndá nchiví jā scuáha tūhun tēe nání Jesús jā ní jahnu ñuū Nazaret.

⁶De suni ja ndúcú dē jā jondē templo stíví dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúní ndá sá jā sáhá ndāá sá jíin dē nícu tá cúu nūu cáhān ley ndá sá.

⁷Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandeē xēen dē-ni tēe yáhá nūu ndá sá.

⁸De nī ncachí dē jā ná quíji ndá sāán jā cáhān cuāchi síqui Pablo nūu ní. De mitan de cuu stíchi maá ní dē de jíin tūhun jā cáhān maá dē de cuní ní nāsa íyó ndá cuāchi dē jā cáhān sá síqui dē, ncachí Tértulo.

⁹De suni nī ncāhān ndá cā tēe jā cuāhān dē jíin: Súcuán íyó ndija cuāchi dē, ncachí ndá.

¹⁰Ñúcuán de nī nsáhá gobernador seña nūu Pablo jā ná cáhān dē, de nī ncāhān dē: Ja jíiní sá ja nī ncuu cuāhā cuiyā cúu ní gobernador iní nación yáhá, de jā ñúcuán cúu jā cúsi iní sá jā maá ní sáhá ndāá tiñu sá.

¹¹De maá ní chi cuu nanducú vāha ní de cuní ní jā cáta ncáá

úxi ūu-ni quívi cúu mitan jondē jíin jā ní jēhēn sá Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá Yāa Dios.

¹²De nduú ní ntétáhān cuití sá jíin ni iin nchiví, de ni nduú ní snēnda sá nchiví ni iní templo ni iní ndá vehe iī sinagoga ni iní ciudad.

¹³De ni iin cuāchi jā cáhān ndá dē síqui sá, mā cúu cuití sáhá ndāá dē jā ní nsáhá sá.

¹⁴Sochi yáhá cúu jā cáchí ndāá sá nūu ní jā Yāa Dios ndíyi tatā sá cúu jā chíñúhún sá, de suu cúu maá Jesucristo. De tūhun yáhá-ni cúu jā cáhān dē jā tūhun jeé cúu, sochi tiñu néhén cúu, cáchí dē. Sochi cándija sá ndācá tūhun yósō nūu tutū ley Moisés jíin nūu tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

¹⁵De suni inuú-ni ñúhún iní sá jíin ndá dē jā sáhá Yāa Dios jā natecū ndá ndíyi, cúu nchiví jā sáhá vāha cúu nchiví jā sáhá néhén.

¹⁶De jā ñúcuán cúu jā níní ndíhvi iní sá sáhá sá ndācá tiñu vāha tácuu cusii iní ánō sá jāá nduú nā cuāchi sá de mā cúcanoō sá nūu Yāa Dios jíin nūu nchiví.

¹⁷De nī jica nuu sá jacū cuiyā ndá cā nación, de sá de nī nenda sá ciudad Jerusalén nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jiní māni nchiví ndá cā nación jā cuu táhān sá ñúcuán. De suni nī nenda sá jā sócō sá quití nūu Yāa Dios.

¹⁸De juni íyó sá iní templo jā ní nsáhá sá tá cúu nūu cáhān ley jā ndundoo nchiví nūu yā de sócō sá quití nūu yā, de jacū táhān sá hebreo jā vāji jondē Asia nī jiní ndá dē nūu sá iní templo. Sochi nduú ní íyó cuāhā nchiví jíin sá, de juni nduú ní ncúvaā ji.

¹⁹¿De nūcu nduú ní nquǵi ndá máá dē yáhá já cāhān dē cuāchi siquǵi sá de tú nī jinǵi dē já íyó cuāchi sá?

²⁰A ndá tēe yáhá ná cáchǵi dē de tú ná cuāchi nī nihǵn ndá dē siquǵi sá tá nī iyo sá nūū junta cúñáhnú cá ndá táhán sá hebreo.

²¹A sanaā de yáhá-ni cúu cuāchi já cuu nihǵn dē siquǵi sá, chi tá nī ínǵi sá nūū junta ndá dē de nī ncāhān jee sá: Cándǵja sá já nastécū yā ndá ndǵyi, de já suu cúu já cāhān ní cuāchi siquǵi sá mitan, ncachǵi sá, ncachǵi Pablo.

²²De ja jǵnǵi vāha Félix nāsa cándǵja nchivǵi já chíñúhún Cristo. De tá nī jinǵi dē tūhun já cāhān Pablo de nī nsǵnu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quǵji general Lisias sá de cātūhún vāha cá ni siquǵi tiñu yáhá, ncachǵi dē.

²³De nī ncachǵi dē nūū capitán já ná cóto vāha dē Pablo, sochi ná cuāha dē tūhun já caca nuu Pablo jacū, de mā cásǵi dē de tú vāji táhán Pablo já cāhān ji jǵnǵi dē á já chindeé ji dē.

²⁴De nī ncuu jacū quǵivǵi, de nī nenda Félix jǵnǵi ñasǵhǵi dē Drusila, de ñahan hebreo cúu ña. De nī ncana dē Pablo tácuo cunini dē nāsa cúu tūhun já cándǵja ó Jesucristo.

²⁵De nī ncāhān Pablo jǵnǵi dē já cánuú já sáhá ó tiñu ndāā de cáhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē já quǵivǵi sándǵhǵi de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu ndivǵi nchivǵi nāsa nī nsáhá ndá ji. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhán, de tá iin quǵivǵi núne nī de cana tucu nī ndóhó quǵji nú, ncachǵi dē.

²⁶De cúni dē já cuāha Pablo xūhún cuu maá dē de siáā dē-ni Pablo nícu. Já ñúcuán cúu já quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

²⁷De tá nī ncuu ūū cuiyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuǵnǵi Porcio Festo. De cúni Félix já ná cúsi iinǵi nchivǵi hebreo jǵnǵi dē, de já ñúcuán cúu já ní squéndōo dē Pablo vecāa.

Jā ní ínǵi Pablo nūū Festo

25 De cáta ncáá únǵi-ni quǵivǵi já ní nquǵivǵi Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē iinǵi ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

²De ndācá sūtū cúñáhnú jǵnǵi ndācá tēe cúñáhnú nūū nchivǵi hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi siquǵi Pablo.

³De nī ncāhān ndāhvǵi ndá jǵnǵi Festo: Sáhá ní favor natetǵnǵi ní Pablo ná ndǵji dē yáhá, ncachǵi ndá. De súcuán nī ncāhān ndá, chi ja nī squétáhán ndá tūhun já cahni ndá Pablo ichi.

⁴Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chi ja yǵndasǵi vāha dē Cesarea, de nduhū chi ja ñatin quǵnohōn ni.

⁵De ndá ndóhó já cúñáhnú quǵhǵn iin ncáá ó, de ñúcuán cāhān nū cuāchi dē de tú íyó cuāchi dē, ncachǵi dē.

⁶De nī iyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxǵi-ni quǵivǵi, de nī nenda dē Cesarea. De quǵivǵi téen nī nūcundē dē mesa nūū sáhá ndāā dē tiñu, de nī ndacu dē já ná quǵji Pablo.

⁷De ja ínǵi ndá tēe hebreo já ní nquǵji ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nquǵjéhé ndá sáhá

túhún nāvāha ndá siquī dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jíin túhun túhún.

⁸De nī ncāhān Pablo jēhē maá dē: Nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi siquī ley ndá táhán sá hebreo ni siquī templo ni siquī rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

⁹De siquī jā cúnī Festo jā cusīi ini nchivī hebreo jíin dē de nī ncāhān dē jíin Pablo: ¿A nduú cúnī nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñúcuán sáhá ndāā ni tiñu nú? ncachī dē.

¹⁰De nī ncāhān Pablo: Mitan ja íñí sá inī vehe tíñú nū tátúni ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nū cānuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jíinī vāha ní jāá nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi siquī táhán sá hebreo.

¹¹Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cānuú jā cuū sá de vātu-ni cuū sá túsaá. Sochi tú nduú íyó ndāā túhun jā tēe cuāchi ndá tēe yáhá siquī sá de ni iin tēe mā cúu nasiáha dē sāán jā quínohōn sá nūu táhán sá Jerusalén. Túsaá de cúnī sá jā quihīn sá nūu maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachī dē.

¹²De nī natúhún Festo jíin ndá cā táhán ndíso tíñú jíin dē. De nī ncāhān dē jíin Pablo: Ja nī ncāhān nū jā quihīn nū nūu maá rey cúñáhnú cā jā sáhá ndāā dē tiñu nú cúnī nū. De cuu de quihīn nū túsaá, ncachī dē.

Jā ní íñi Pablo nūu rey Agripa

¹³De nī ncuu jacū quivī, de nī nquenda rey Agripa jíin Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhē dē Festo.

¹⁴De quéhén quivī nī iyo ndūu dē ñúcuán. De nī nacani Festo túhun Pablo nūu rey ñúcuán, chi nī ncāhān dē: Félix, tēe nī ncuu gobernador, nī sndóo dē iin tēe yíhi vecāa yáhá.

¹⁵De tá nī jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūu nchivī hebreo nī nquenda ndá dē nūu sá cāhān ndá dē cuāchi siquī tēe yáhá, de cúnī ndá dē jā ná cúu tēe yáhá.

¹⁶De nī ncachī sá jíin ndá dē jāá nduú nā costumbre tēe Roma jā cahni dē súcuán-ni iin tēe chi jondē cuiñi dē jíin ndá tēe jā cāhān cuāchi siquī dē, tácuca cāhān dē jēhē maá dē de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachī sá.

¹⁷Ñúcuán de tūtú nī nquenda ndá ji yáhá. De quivī téen de nduú ní ncúcuéé sá jā cundeē sá vehe tíñú jā sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán, de nī ncachī sá jā ná quíji tēe jā yíhi vecāa.

¹⁸De íñí ndá nchivī jā cāhān cuāchi siquī dē. De nī jani inī sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn siquī tēe ñúcuán nícu, de nduú.

¹⁹Chi vāchi siquī nāsa cándíja ndá máá ji-ni cúu, jíin siquī iin tēe nání Jesús, sochi ja nī jīhi dē, de cáchi Pablo jā ní natecū ndija dē.

²⁰De nduú ní ncúcáhnú cuiti inī sá nāsa sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán. De nī jicā túhún sá Pablo de tú cúnī dē quihīn dē Jerusalén de ñúcuán cundaā tiñu dē.

²¹Sochi Pablo nī ncachī dē jā cúnī dē quihīn dē nūu rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñúcuán sáhá ndāā rey tiñu dē. De nī ncachī sá jā ná quíhi dē vecāa

jondē tetíñú sá dē quihīn dē nūū rey ñúcuán, ncachī Festo.

²²Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jíin Festo: De saá-ni sāán suni cúní sá jā cunini sá tūhun cāhān tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncāhān Festo: Teēn de cunini ní jā cāhān dē túsaá, ncachī dē.

²³De quīvī tēen de nī nquenda Agripa jíin Berenice. De yíñúhún nī nquīvī dē inī vehe tíñú jíin ndá general jíin ndá tēe cúñáhnú inī ciudad. De nī ncachī Festo jā ná quíji Pablo.

²⁴De nī ncāhān Festo: Cāhān sá jíin ní, señor rey Agripa, jíin ndihi ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu tēe jā ní nenda ndācá táhán dē hebreo síquī dē, cúu nchivī Jerusalén de saá-ni nchivī hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsá maá jā cāhān ndá ji jāá nduú íyó vāha jā cutecū cā dē.

²⁵Sochi jáni inī maá sá jā nduú ni iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nī ncachī dē jā cúní dē quihīn dē nūū rey cúñáhnú Augusto, de ñúcuán cundaā tíñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachī sá jā tetíñú sá dē quihīn dē nūū rey ñúcuán.

²⁶De nduú cúcáhnú inī sá nā cuāchi dē tee sá nūū tutū jā quíhīn jíin dē nūū rey cúñáhnú cā, chi nduú níhīn sá ni iin cuāchi dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūū ndá ní, de cánuú cā nūū maá ní, señor rey Agripa. De stíchī vāha maá ní dē tácuā cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quihīn.

²⁷Chi cúcanōō sá jā tetíñú sá iin preso quihīn de tú mā cāchí tūhun sá nā cuāchi nī nsáhá dē, ncachī dē.

**Jā ní ncāhān Pablo jēhē
maá dē nūū rey Agripa**

26 De nī ncāhān rey Agripa jíin Pablo: Mitan de cuu

cāhān nū tūhun maá nú, ncachī dē. De nī scāā Pablo ndahá dē, de súcuán nī ncāhān dē:

²Señor rey Agripa, cúsiī inī sá mitan jā cuu nacani sá nūū ní jāá nduú íyó ndāā ndācá cuāchi jā cāhān táhán ó hebreo síquī sá.

³Chi ja jíinī vāha maá ní ndācá costumbre táhán ó hebreo jíin ndācá tūhun jāá nduú quétáhán jā jáni inī ji. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndāhvī sá jíin ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhá jā cāhān sá jíin ní.

**Jā ní nacani Pablo nāsa nī
nsáhá dē tá ncháha ca ndicó
cóo inī dē nūū Jesús**

⁴Ja jíinī ndācá táhán ó hebreo nāsa nī nsáhá sá jondē tá lulí sá, tá nī ndeē sá māññú ndá ji inī ñuū sá jíin inī Jerusalén.

⁵De tú cúní ndá máá dē jā cachī ndāā dē, de ja jíinī ndá dē jā jondē lulí sá nī íyo sá nūū grupo fariseo. De víjín cā cúu grupo ñúcuán nsūū cā ndá cā grupo táhán ó hebreo síquī jā cāhān níhīn cā jā squíncuu ó ley.

⁶De ñúhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū ndiyi tatā ó jā nastécū yā ndiyi, de tūhun ñúcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi síquī sá.

⁷Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxi ūū sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi ñúhún inī ó tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nastécū yā ndiyi. De jā ñúcuán cúu jā nduú ñuú chíñúhún ndasí ó Yāā Dios de sátiñú ó nūū yā. De síquī jā inuú-ni ñúhún inī sá jíin ndá táhán ó hebreo cúu jā cāhān maá ji cuāchi

siquí sá, chi nácani sá tūhun jā natecū ndiyi, señor rey Agripa.

⁸¿De á mā cūú nastécū Yāā Dios ndiyi jáni iní ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa ni nsāhá nāvāha dē nchiví cándíja

⁹De maá sá chi ní jani iní sá jā cūnī jā nenda sá contra siquí ndá nchiví cándíja Jesús, Yāā jā ní jahnu űnū Nazaret.

¹⁰De suni sūcuán ní nsāhá sá iní Jerusalén, chi ní nīhīn sá orden nūū ndācá sūtū cúñáhnú, de ní nchihi ndasí sá nchiví cándíja yā vecāa. De suni ní jetúhún sá tá ní jahni nchiví ndá ji.

¹¹De quéhén vuelta ní sndóho sá ndá ji iní ndá vehe īi sinagoga, de ní nsāhá sá fuerza jā ná sndóo ji tūhun Jesús. De ní nquiti ndasí iní sá ní jiní sá ndá ji, chi jondē ndá nchiví cándíja jā íyó űnū jicá ní nsāhá nāvāha sá ji.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa ni ndicó cóo iní dē nūū Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹²De ní nihīn sá orden nūū ndá maá sūtū cúñáhnú jā quíhīn sá Damasco jā sáhá nāvāha sá ndá nchiví cándíja nícu.

¹³De cahūxī ūū cúu de űúhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De ní jiní sá iin jā jéndūtē ní nquiji ichi andiví. De ní jéndūtē-ni níí nūū sá jíín níí nūū ndá tēe jā cuāhān sá jíín, de jéndūtē cā nsūū cā ncanđi.

¹⁴De ndihi ndá sá ní ndicó cáva-ni nūū űñuhún. De ní jini sá iin tūhun jā ní ncāhān yuhú hebreo: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sáhá nú sūcuán

cúu modo stiquí jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā stácuēhé tī maá tī, ncachī.

¹⁵Ñúcuán de ní ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De űúcuán de ní ncāhān maá Jētohō sá: Maá ní cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchiví cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

¹⁶De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi ní nquenda ní nūū nū tácuca canī ní ndóhó jā sáhá nú tiñu cūnī ní de nacani nú jā ní jiní nū mitan jíín jā stéhēn cā ní nūū nū ndá quívi quiji.

¹⁷De scácu ní ndóhó nūū ndācá táhán nú hebreo jíín nūū nchiví ndá cā nación. Chi tetíñū ní ndóhó jā quíhīn nū nacani nú tūhun ní nūū nchiví ndá cā nación.

¹⁸De tetíñū ní ndóhó quíhīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tinūū ji cúu jā stéhēn nū tūhun ní nūū ji de jicūhun iní ji. De tú candíja ji nduhū de mā cācá cā ji nūū neē, chi sa caca ji jíín luz ni. De mā quíhí cā ji ndahá tāchī cúñáhnú jā cúu Satanás, chi sa nduhū cuniquín ji. De tetíñū ní ndóhó quíhīn nū nūū ji tácuca candíja ji nduhū de cune cáhnú iní ní nūū cuáchi ji. űúcuán de inuú-ni nihīn ji tāhvī ji jíín ndá cā nchiví jā ní nacāji ní, ncachī yā jíín sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa ni jetáhví dē tūhun jā ní ncāhān yā jíín dē

¹⁹De jā űúcuán cúu jāá nduú ní nsáhá nihīn iní sá tá ní nquiji yā ichi andiví ní ncāhān yā jíín sá, señor rey Agripa.

²⁰Chi sa ní jetáhví sá, de ní nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchiví űnū Damasco de sá de nūū

nchivī ciudad Jerusalén jíin ní región Judea de saá-ni nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū ji jā ná nácani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná nándicó cóo inī ji nūū Yāā Dios, de ná sáhá ji tiñu váha jā stéhēn ji jā ní nacani inī ji sīquī cuáchi ji.

²¹De jā sīquī jā nácani sá tūhun yáhá nūū ndá ji cúu jā ní ntiin ndá táhán ó hebreo sáán inī templo, chi cahni ji sáán cúnī ji nícu.

²²Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios sáán, de jā nūcuán cúu jā íñi nīhin sá jondē mitan nácani cájí sá tūhun yā nūū ndá nchivī cúñáhnú jíin jāá nduú. Chi nduú chíso sá ni iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jíin ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²³Chi nácani sá tá-ni nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. Chi nī nqee ndaā jā ní nacani ndá dē jā cánuú ndoho yā jondē cuū yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsūū cā ndá cā ndiyyi, sá de nī stéhēn cájí yā nūū nchivī jā scácu yā ji, cúu nchivī nación maá ó Israel jíin nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándíja dē tūhun yā Agripa

²⁴De súcuán nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cáhān naā nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de ndúcú nducuéhé nú, ncachī dē.

²⁵Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú nducuéhé sá, señor Festo, chi sa íyó cájí inī sá jā cáhān cájí sá ndácá tūhun yáhá.

²⁶Chi maá rey Agripa ja jíinī vāha dē ndácá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cáhān sá ndá tūhun yáhá, chi jíinī sá jā jíinī vāha dē ndácá tūhun jā cáhān sá yáhá, chi nduú jíca yuhū ndá tūhun yáhá.

²⁷Señor rey Agripa, ¿á cándíja ní ndácá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jáni inī sá jā cándíja ní, ncachī Pablo.

²⁸Nūcuán de nī ncāhān Agripa jíin Pablo: ¿A jáni inī nū jā jíin jacū-ni tūhun jā ní ncāhān nū de candíja nī nūū Cristo sáhá nú? ncachī dē.

²⁹De nī ncāhān Pablo: Vísō jacū-ni tūhun á cuāhā sochi jícan táhvi sá nūū Yāā Dios jā ná cándíja ndá ní jíin ndácá cā nchivī jā níni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cúnī sá jā cunuhnī ndá ní jíin cadena tá cúu nūū núhnī sá mitan, ncachī dē.

³⁰De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndácá tūhun yáhá de nī nacuiñī rey jíin gobernador jíin Berenice jíin ndá cā tēe cúñáhnú jā íyó jíin dē.

³¹De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún síin ndá máá dē: Juni iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá jā cuū dē á jā quihī cā dē vecāa, ncachī ndá dē.

³²De nī ncāhān Agripa jíin Festo: Cúu siáá ní tēe yáhá nícu de tú nduú ní ncáchi dē jā quihīn dē nūū rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

Jā ní ntetíñú ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

27 De nī ncundaā jā quihīn ndá sá jíin Pablo jíin barco

jondē nación Italia. De Pablo jíin sava cā tēe jā yíhí vecāa nī nquīvi ndá dē ndahá iin capitán nání Julio jā quísiáha dē ndá tēe ñúcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado jā nání Augusto.

²De nī nquīvi ndá sá inī iin barco jā vāji puerto Adramitio, de barco ñúcuán quihīn ndācá puerto jā íyó región Asia. De suni cuāhān Aristarco jíin sá, de tēe ñuū Tesalónica ndáñuū Macedonia cúu dē.

³De quīvi tēēn nī nquenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhvi inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun jā quíndēhé Pablo amigo dē tácuachindeé ji dē.

⁴De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De sīquī jā nihīn yíhí tāchī de nduú ní ncúu quihīn ndāā barco, de nī ntee xíin ndá sá cuāhān sá jíin barco xíin isla Chipre jā ñúhún māhñú ndute. De nī ndōo lado ndahá sátin sá.

⁵De nī nchāha sá yuhú mar Cilicia jíin Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nquenda ndá sá ñuū Mira jā cúu ndáñuū Licia.

⁶De ñuū ñúcuán nī nihīn capitán incā barco jā vāji ichi Alejandría jā quihīn ichi Italia, de nī ncachī dē jā ná quívi ndá sá inī barco ñúcuán.

⁷De cuāhā quīvi nī ñúhun ndá sá ndute, chi cuéé nī jica barco sīquī jā cáni tāchī ichi núu. De jā fuerza-ni nī nquenda ndá sá yuhú ñuū Gnido. De nduú ní jēhe tāchī tūhun jā quihīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xíin ñuū Salmón jā íyó isla Creta, tácuachisāhvi ndá sá nūu tāchī.

⁸De nī nducú ndéé ndasí tēe scáca barco. De ñatin-ni yuhú nduté nī nchāha ndá sá xíin Creta, de nī nquenda ndá sá iin lugar nūu nání Buenos Puertos. De ñatin-ni ñúcuán íyó ñuū Lasea.

⁹De sīquī jā cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vijin, de vījín jica barco ndá tiempo ñúcuán de sanaā de coo tūndóhó nūu mar. De nī ncāhān nihīn Pablo jíin ndá dē:

¹⁰Tátā, jíinī sá jā vījín ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tūndóhó sīquī barco. De nsúu maá-ni barco jíin jā ñúhún inī cúu jā naā, chi saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachī dē.

¹¹Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scáca barco jíin tēe xíí barco cúu jā ní nsáhá dē cuenta.

¹²De sīquī jāā nduú íyó vāha puerto ñúcuán jā coo ndá sá ní tiempo vijin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco ñúcuán quihīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de ñúcuán coo ndá dē ní tiempo vijin jáni inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijin ichi noroeste jíin suroeste.

Jā ní nquene tāchī níhīn nūu mar

¹³De tá nī jīquīhi iin tāchī lūlī ichi sur jā scáca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nícu. De nī scáca cā dē barco xíin Creta.

¹⁴Sochi tá nī ncunúu jacū cā de nī nquene-ni iin tāchī níhīn ndasí jā vāji ichi nordeste.

¹⁵De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncúu quihīn ndāā. De

nī nsiáā-ni ndá dē barco, de cuāhān maá-ni cā jíin tächī.

¹⁶De nī nchāha ndá sá xiín iin isla lulí nání Claudia jā sáhvi tächī. De vísō sūcuán de tūndóhó ndasí nī scáa ndá dē barco lulí jā ndáñuhun barco cāhnú.

¹⁷De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasníhin vāha ndá dē barco cāhnú jíin cable. De nī snúu ndá dē manta jā núhni ichi xínī barco tácuā mā stéchi cā tächī, chi yúhú ndá dē jā quíhīn barco nūū ñúhún ñáxín ndute nūū nání Sirte de tiin nūū ñútín. De nī nsiáā ndá dē barco de sūcuán-ni cā cuāhān ndá sá jíin.

¹⁸De nduú ní jécuiñī tächī níhin. De quívi téen nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácuā nduñamā cā barco.

¹⁹De quívi únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācá ndatíñú jā jétíñú ndá dē jíin barco.

²⁰De cuāhā quívi nduú ní jíin ndá sá ncardií jíin tiūun síqui jā íyó vícō, ni nduú ní jécuiñī cuiti tächī níhin ñúcuán. De cúsá nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

²¹De nī ncuu quívi jāā nduú cā yáji cuiti ndá sá stāā. De nī jécuiñī Pablo māhñú ndá tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tātā, tú ní jétáhví ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quēe ó inī isla Creta de juni mā cūni ó tūndóhó yáhá de juni mā nāā ndatíñú nícu.

²²Sochi mitan chi cāhān níhin sá jíin ndá ní jā sáhá ndeé inī ndá ní, chi ni iin ó mā nāā, sochi barco chi nāā.

²³De jíiní sá jā sūcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maá Yāā

Dios nūū sá, chi maá Yāā ñúcuán cúu Jētohō sá, de sátíñú sá nūū yā.

²⁴De sūcuán nī ncāhān yā jíin sá: Pablo, mā cúyūhú nú, chi vāha-ni quenda nú nūū rey Roma jā cúñáhnú cā. De jā síqui ndóhó cúu jā sáhá Yāā Dios jā cācu ndá cā tēe jā cuāhān jíin nú, ncachí yā.

²⁵Tātā, túsaá de sáhá ndeé inī ndá ní, chi cúndeé cúcāhnú inī sá Yāā Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jíin sá de sūcuán coo.

²⁶Sochi níni cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ó nūū cōhōn, ncachí dē.

²⁷De nī ncuu úxi cūmī jacuāā jā ní nquijéhé tächī níhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tächī. De máá jacuāā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēe jā scáca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchí.

²⁸De nī scúun ndá dē iin plomo chíjin ndute tácuā cuni dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncuécāhnú inī ndá dē jā nēe ócō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jiní dē jā nēe ócō újā-ni cā metro.

²⁹De nī nchūhú ndá dē jā jícutáhán barco jíin toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chātā barco tácuā jíquituu de jécuiñī barco. De ndétu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

³⁰De ndá tēe scáca barco ndúcú ndá dē cunu dē quíhīn dē jíin barco lulí, de sndóo dē barco cāhnú cūni dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lulí ñúcuán nūū nduté, de sáhá dē-ni jā quíhīn dē ichi nūū barco cāhnú

jā scúun dē incā gancho cāa tácuā mā cūnī nchivī jā cūnī dē cunu dē quihīn dē.

³¹De Pablo nī ncāhān dē jíin capitán jíin ndá soldado: Tú mā quéndōo ndá tēe scāca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cácu cuitī ndá máá ní, ncachī dē.

³²Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho núhni barco lulí, de nī nchāā-ni de cuāhān-ni jíin ndute.

³³De tá ja ñatin cunijīn de nī ncāhān Pablo jíin ndá sá jā ná cājī ndá sá stāā. Chi sūcuán nī ncāhān dē: Mitan íyó ūxī cūmī jacuāā jā ndíto ndá ní de nduú yājī cuitī ndá ní stāā.

³⁴De cāhān ndāhvī sá jíin ndá ní jā cājī ní stāā mitan tácuā nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chi ni iin ó mā nāā, chi cācu ndihi ó, ni mā tácuēhé cuitī ō, ncachī dē.

³⁵De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-ni iin stāā. De māhñū ndá nchivī ñúcuán nī nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijéhé dē yājī dē.

³⁶Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de suni nī nchajī ndá sá stāā.

³⁷De jā ndihi ndá sá jā ñúhún inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

³⁸De nī nchajī vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū nduté tácuā ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

³⁹De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncúcáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá nduté jā íyó ñútín, de ñúcuán jāni inī ndá

dē jā quihīn dē jíin barco de tú ná cúu.

⁴⁰De nī jehndē ndá dē yoho jā núhni ndá gancho cāa, de nī ndōo-ni gancho ñúcuán. De nī nandajī ndá dē ñutun jā sáhá jā cuu quihīn barco ní-ni cúu. De ichi nūū barco nī jata caa ndá dē sahma tácuā chindahá tāchī quihīn ndahá nduté. De nī jica barco jacū.

⁴¹De nī nquenda barco nūū íyó ñāxín ndute māhñū ūū lugar nūū jíca corriente dē, de ñúcuán nī ntiin cutú ichi nūū barco, de nduú cā ní ncándā cuitī. De jā cáni ndasí ndute mar de nī ntāni-ni ichi chātā barco.

⁴²Ñúcuán de nī natúhún ndá soldado jā cahni ndá dē ndá preso tácuā mā suté ni iin ji jā cunu ji.

⁴³Sochi capitán chi cūnī dē jā scācu dē Pablo, de nī jasi dē tūhun ñúcuán. Chi sa nī ncachī dē tú ní nchivī jíin ji suté ji de xihna cā ji ná nūu ji jā suté ji nūū nduté quenda ji ñuhun yíchí.

⁴⁴De sava cā ji ná cósō nūū ndá nducúnú á nūū ndá ñutun barco, ncachī dē. De sūcuán nī ncācu ndihi ndá sá, de nī nquenda sá ñuhun yíchí.

Jā ní iyo Pablo isla Malta

28 De tá nī ncācu ndá sá de nī ncucáhnú inī sá jā isla ñúcuán nání Malta.

²De ndá nchivī isla ñúcuán nī ncundáhvī inī ji ndá sāān, de nī stāhān ji iin ñuhūn de nī ncana ji ndá sāān jā nasaā sá, chi vijin sáhá chi cúun sāvī.

³De nī stútú Pablo jacū ntucuáchí, de nī ntaān dē nūū núhūn. De jínu iin cōō xéēn nī nquee tī siquī jā ihní, de nī ntiin ti-ni ndahá Pablo.

⁴De ndá nchivī nūcuán nī jinī ji jā ndíta caa cōō yíyuhú ti ndahá dē, de nī ncāhān ndá ji: A sanaā de tēe jáhnī ndīyi cúu tēe yáhá túsaa, de vísō ja nī ncācu dē nūū mar sochi maá yāā jā sáhá ndāā tiñu nchivī, nduú jéhe yā tūhun jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

⁵De nī nquisi Pablo ndahá dē, de nī nincava cōō nūcuán nūū nūhūn, de nduú ná ndóho cuitī dē.

⁶De ndétu ndá nchivī jā chitú cuiñu dē á jā nduvā dē de cuū dē-ni. De nī ncnúú ndasí ndétu ndá ji, de nī jinī ndá ji jāá nduú ná ndóho dē. Nūcuán de nī nacani inī ndá ji, de nī ncāhān ji jā iin yāā cúu dē.

⁷De ñatin nūcuán íyō nūhun tēe cúñáhnú cā isla Malta, nání dē Publio. De nī ncana tēe nūcuán ndá sá, de nī jēhe núú dē vehe dē nī ndeē ndá sá ūnī quivī, de nī jito vāha dē ndá sāán.

⁸De tatá Publio cáá dē cúhū dē cuēhē cahni jíin cuēhē nīñi. De nī jēndēhé Pablo tēe nūcuán, de nī jīcān táhvi dē, de nī ntee dē ndahá dē tēe nūcuán, de nī nduvāha dē-ni.

⁹Nūcuán de nī nquiji ndá cā nchivī cúhū isla nūcuán, de nī nduvāha ndá ji-ni.

¹⁰De ndá nchivī nūcuán nī ntaji ji cuāhā ndatíñú nī ncutahvi ndá sá. De tá nī nquenda quivī jā quee tucu ndá sá quihīn sá jíin barco, de nī ntaji ndá ji ndacá ndatíñú jā jíni nūhún ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

¹¹De ūnī yōō nī iyo ndá sá isla Malta. De iin barco jā ní nquiji ichi Alejandría nī iyo isla Malta nūcuán níí tiempo vijin. De ichi núú barco

nī nanehen dē ūū figura ídolo nūū dē jā nání Cástor jíin Pólux. De nī nquivī ndá sá barco nūcuán cuāhān sá.

¹²De nī nquenda ndá sá nūū Siracusa, de nūcuán nī iyo tucu ndá sá ūnī cā quivī.

¹³De nī nquee tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú nduté yuhú nduté cuāhān jíin ndá sá, de nī nquenda ndá sá nūū Regio. De quivī téen de vāha nī jiquihi tāchi ichi sur, de nī nquee ndá sá nūū Regio cuāhān sá, de incā quivī nī nquenda ndá sá nūū Puteoli.

¹⁴De nūcuán nī nanihīn tāhán ndá sá jíin sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jíin ndá dē. Sá de nī nquee ndá sá jā cuāhān sá Roma.

¹⁵De ndá hermano jā íyō Roma, ja nī nihīn dē tūhun jā cuāhān ndá sá, de nī nquithān sava dē ndá sāán jondē nūū Foro de Apio, de sava cā dē nūū Tres Tabernas. De tá nī jinī Pablo nūū ndá dē de nī nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios, chi nī ndundeē inī dē.

¹⁶De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūū tēe cúñáhnú nūū ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē tūhun jā ná cúndeē síin Pablo jíin iin soldado tácuca coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

¹⁷De nūū ūnī quivī de nī ncana Pablo ndá tāhán dē hebreo jā cúñáhnú nūū nchivī hebreo jā íyō Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tātā, nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá sá nūū ndá tāhán ó

hebreo ni sīquī costumbre ndá tatā ō. Sochi jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhán ó hebreo sáán nūū ndá tēe Roma, de nī nchihi ndá dē sáán vecāa.

¹⁸De ndá tēe Roma cúñáhnú jā ndēē ciudad Cesarea nī stíchi ndá dē sáán. De cúni dē siáā dē sáán nícu, chi ni iin cuāchi nduú ní nhīn dē sīquī sá jā cuū sá.

¹⁹Sochi nduú ní jēhe ndá táhán ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jicān táhvi sá jā quiji sá nūū rey cúñáhnú cā Roma yáhá tácuā maá dē sáhá ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi sīquī ndá táhán ó.

²⁰Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūū ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De sīquī jā nācāni sá tūhun jā ja nī nquiji yā cúu jā núhni sá jíin cadena yáhá, ncachī dē.

²¹De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán jíin Pablo: De ndá táhán ó jā íyó región Judea ni iin carta ní nduú ní ntétíñú ndá ji jā quiji nūū sá. De juni ndá cā táhán ó jā ní nquenda yáhá nduú cuitī nā cuāchi cāhān ndá dē sīquī ní.

²²Sochi cúni ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jíni sá jā ndācā lado cāhān nchivī contra sīquī tūhun jeé yáhá jā stéhēn ní, ncachī dē.

²³De nī jani ndá dē iin quivī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūū ndēē Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátúni Yāā Dios. De súcuán nī stéhēn cājí dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi ndúcú dē jā scándíja dē ndá nchivī ñúcuán tūhun Jesús, de nī stéhēn dē tūhun yā jondē jíin ley Moisés jíin tūhun

jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²⁴De sava ji nī jetáhvi jā ní ncāhān Pablo, sochi sava cā ji chi nduú ní jétáhvi ji.

²⁵De nduú ní íyo inuú inī ndá ji. De tá ja númi ndá ji quīnohōn ji de nī ncāhān Pablo tūhun yáhá: Ndāā cāhān tūhun jā ní ncāhān Isafas, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, chi súcuán nī ncāhān dē jíin ndá ndiye tatā ō nī nsāhá Espíritu Santo:

²⁶Nī ncāhān Yāā Dios:

Cuáhán níí cáhnú nación nūū íyó ndá táhán nú, de cachī nū nūū ndá ji jā súcuán cāhān ni: Vísō cunini ndá ji, sochi mā jícūhun inī ji,

de vísō cūndēhé ji, de mā cūní ji.

²⁷Chi ndá nchivī yáhá nī ncunihin inī ji,

de ūhvi ndasí tēe sōho ji, de modo jā jāsí ji tīnūú ji, tácuā mā cūndēhé ji, de ni mā cúnini ji, de ni mā jícūhun inī ji, de ni mā ndicó cóo inī ji nūū ni jā nasāhá vāha nī ánō ji nūū cuāchi ji, ncachī yā.

Ncachī Isafas.

²⁸Túsaá de ná cachī tūhun sá nūū ndá ní, chi tūhun jā ní ntají Yāā Dios jā scācu yā yóhó, mitan de tají yā tūhun yáhá quihīn nūū nchivī ndá cā nación, de cunini vāha ndá máá ji, ncachī Pablo.

²⁹De tá nī jīnu nī ncāhān dē ndá tūhun yáhá de cuānohōn ndá táhán dē hebreo, nátúhún ndasí ndá ji sīquī tūhun yáhá.

³⁰De ūū cuiyā nī ndēē Pablo vehe nūū ní nquenúú dē, de nī ncusiī inī

dē nī ncāhān dē jíín ndá nchivī jā
quénda vehe dē.

³¹De nácani dē tūhun nāsa
tátúnī Yāā Dios, de stéhēn dē

tūhun maá Jētohō ō Jesucristo, de
vāha nī iyo libre chi ni iin nchivī
nduú ní jāsī jā nácani dē tūhun
yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

²De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū īī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

³De tūhun yáhá cáhān sīquī Jētohō ō Jesucristo, Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chījin tatā rey David.

⁴De nī natecū yā māhñú ndiyi nī nsáhá Espíritu Santo, de sūcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

⁵De jā jín Jesucristo nī jēhe Yāā Dios tiñu vii yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jíca ndá nī jín tūhun Cristo, tácu coo nchivī ndácá nación jā candíja ji jā ní nsáhá yā jēhē ji, de cuetáhvī ji nūū yā.

⁶De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nquivi ndá nú ndahá Jesucristo.

⁷De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhvī inī Yāā Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo

coo īī nū nūū yā. De ñúhún inī nī jā maá Tatá ó Yāā Dios jín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā cúnī Pablo quihīn dē Roma

⁸De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhvī nī nūū Yāā Dios jā síquī nū, chi nī nsáhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi ní ñayivī jítē nuu tūhun cuāhān nāsa váha cándíja nú yā.

⁹De maá Yāā Dios jínī yā jā níní jícān táhvī nī jēhē ndá nú tá jícān táhvī nī. Chi ndíhvī ndasí inī nī sáhá nī tiñu yā jā nácani nī tūhun Sēhe yā.

¹⁰De níní jícān táhvī nī nūū yā jā tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē nī cuēndēhé nī ndá nú.

¹¹Chi cúu inī nī jā cunī nī nūū ndá nú, de stéhēn cā nī tūhun yā nūū nū, tácu quendōo váha cā áno nū de cuiñi nihin cā nū jín.

¹²Súcuán cúnī nī tácu sáhá ó jā inuú coo ndeé inī ndácá ó síquī jā inuú cándíja ó yā.

¹³Hermano, cúnī nī jā ná jícūhun inī ndá nú jā quéhén vuelta nī ncuu inī nī jā cuēndēhé nī ndá nú, de

jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúnī ni jā scútē nuu cā ni tūhun yā māhñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá ni māhñú nchivī ndá cā naciún.

¹⁴Chi cúu ni tēe ndíta siquī tūhun yā, chi ndíta ni jā nacuāha ni tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jíni cā siquī ndihi jā íyó ñayiví jíin jāá nduú jíni cuitī, cúu nchivī tūha jíin jāá nduú tūha.

¹⁵Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī inī ni jā suni nūū ndá ndóhó nchivī Roma nacani ni tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun vāha yā poder

¹⁶Chi nduú cúcanoō ni siquī tūhun vāha yā, chi ñúcuán cúu poder Yāā Dios jā scácu yā ndācá nchivī cándíja, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

¹⁷Chi tūhun vāha yáhá stéhēn nūū ō nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó siquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, jíin maá-ni jā candíja ó níi cā jā cuáhān ō. Chi súcuán cáhān tutū īi: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técu ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

Siquī jā íyó ndasí cuāchi nchivī

¹⁸Chi jíni vāha ó jā Yāā Dios andiví, cuāha yā castigo xēen nūū ndācá nchivī jāá nduú cándíja chi maá-ni cuāchi sáhá ji. Chi jíin tiñu néhén jā sáhá ji de jásī ji nūū tūhun ndāā.

¹⁹De mā cúu cáhān ji jāá nduú jícūhun inī ji siquī nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá yā ni stéhēn nūū ji.

²⁰Chi jíin ndācá jā ní nsáhá yā de cúu jícūhun inī nchivī nāsa Yāā cúu maá Yāā jāá nduú jíni jíin nūū ji.

Chi jondē ni jēcōo ñayiví de jondē mitan de cúu jícūhun vāha inī ji jā maá yā cúu Yāā Dios de íyó poder yā níi cáni. De jā ñúcuán mā cúu cuitī cáhān ji jāá nduú jíni ji jā íyó yā.

²¹Chi vísō ni jíni ji nāsa Yāā cúu yā, de nduú ní nchíñúhún ji yā jā cúu yā Yāā Dios, de ni nduú ní nácuētáhvī ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jáni cáhā inī ni nduu ji, chi ni ndunéhén ji, de ni nquendōo naā ánō ji.

²²De cáhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

²³Chi ni sndóo ndá ji Yāā Dios jā vii ndasí cúñáhnú, jā má nāā cuitī. De ni jetáhvī ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jíhī, de suni jondē imagen saā jíin cōō jíin quiti jā jíca ndicumī.

²⁴De jā ñúcuán ni nsíāā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhén jíin tiñu néhén jā cúnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhén jíin táhán ji jā cúu maá tūhun canoō.

²⁵Chi nduú ní ncándíja ji tūhun ndāā Yāā Dios, chi sa tūhun stáhvī ni ncandíja ji. De íyó yíñúhún ndá ji de chíñúhún ji nūū ndācá jā ní nsáhá yā, lugar jā chíñúhún ji maá Yāā jā ní nsáhá ndá ñúcuán, suu Yāā jā cánuú jā cáhān ō jā cúñáhnú yā níi cáni. Amén.

²⁶Jā ñúcuán ni nsíāā Yāā Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cúu maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan ni nsāma ña modo síhī, de ni nquívī ña jíin modo néhén.

²⁷De saá-ni ndá tēe ni nsíāā dē modo jā xítíñu jíin ñahan. De jondē ni nducuéhé dē ni nsáhá dē tiñu ndii

jín táhán yí dē, de tēe jín tēe nī nsáhá tiñu canoō. De ndóho ndá dē castigo sīquī tiñu nēhén jā sáhá dē.

²⁸De sīquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetúhún ji Yāa Dios, jā suu cúu jā ní nsíáá yā ji jā ná cáni nēhén ini ji, de sáhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

²⁹De cúsá maá-ni cā tiñu jāá nduú íyó ndāa cúu jā ndíhvi inī, de jíca ndiī, de sáhá tiñu nēhén, de ndíyo inī, de jínī ūhvi táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndíyi, cúnduxí, stáhvi táhán, sáhūhvi táhán, sátúhún sīquī táhán.

³⁰Cáhān tūhun nēhén sīquī táhán, jínī ūhvi nūū Yāa Dios, cújéhe inī, sáhá vixī maá, sáhá téyíí maá, jáquīn costumbre nēhén, de cúnihin inī nūū tatá nūū naná.

³¹De nduú jícūhun cuiti inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú íyó mānī jín táhán, de nduú nēe cáhnú inī nūū táhán, de nduú cúndáhvi inī táhán.

³²De ja jínī vāha ndá ji jā ní nsáhá ndāa Yāa Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tānū táhvi ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi níni sáhá ji tiñu nēhén ñúcuán, de suni jétāhān inī ji jā sáhá táhán ji.

Ndāa sándāa Yāa Dios sīquī cuāchi

2 Túsaa de ndá ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī táhán, tú nā-ni nchivī cúu nú, de mā cūū cāhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cáhān nū cuāchi sīquī táhán nú cúu jā nácunehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cáhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

²Chi jínī ō jā Yāa Dios, ndāa sáhá yā jā nēnda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

³De ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jáni inī nū jā cācu maá nú quivī nēnda Yāa Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

⁴¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāa Dios jín nú, jín jā íyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á nduú jícūhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuāchi nú?

⁵Sochi nihin inī nū de nduú nácani inī nū sīquī cuāchi nú. De suu cúu jā scáyā cā nū castigo sīquī maá nú maá quivī jā sáhá Yāa Dios juicio, maá quivī jā coo nijin jā ndāa sándāa yā sīquī cuāchi.

⁶Chi nachunáa yā nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷De nchivī jāá nduú jéncuīñi ji jā sáhá ji tiñu vāha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji níí cání. Chi ndúcú ji quivī ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, nūū cutecū ji níí cání.

⁸Sochi quiti inī yā de cuāha yā castigo nūū nchivī jā cújéhe inī nūū yā, de cúnihin inī nūū tūhun ndāa, chi sa nūū tūhun yácuá yōhō jétáhvi ji.

⁹De ndācá nchivī jā sáhá tiñu nēhén, chi nihin ji tündóhó xēen de cucuécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹⁰Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha, chi quivī ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo siī inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹¹Chi Yāa Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáá iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāa yā sīquī ji.

¹²Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhí ji chījin ley jā ní jēhe yā nūū Moisés, de nduú níni ley ñúcuán de tǎnū tāhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhí chījin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíin ley ñúcuán sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹³Chi nduú sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni ji-ni jā cǎhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cǎhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴Chi nchivī ndá naciōn jāā nduú névāha tutū ley jā ní jēhe yā nūū nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chi ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíin ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūū ji á nī nsáhá ji cuāchi á vāha nī nsáhá ji.

¹⁶De súcuán coo maá quivī jā jíin Jesucristo sáhá ndāā Yāā Dios síquī ndācá jāā nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cǎhān tūhun vāha yā jā nácani nī.

Síquī jāā nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

¹⁷De ndá ndóhó cǎhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu tǎhán nú jíin maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā síquī Yāā Dios.

¹⁸De jáni inī ndá nú jā jíin nū nāsa jétahān inī yā, jíin jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chi nī ncutūha nú ley yā.

¹⁹De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāā Dios nūū nchivī jāā nduú jíin cuitī, jíin jā cúu sáhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nūū neē.

²⁰De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nūū nchivī jāā nduú tūha tūhun yā, jíin jā maá nú cúu maestro nūū nchivī jāā nduú jícūhun inī. Chi jíin tutū ley yā de jíin ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchí tūhun ndāā, jáni inī ndá nú.

²¹Túsaá de ndá maá nú jā stéhēn nūū nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nūū maá nú? De ndá maá nú jā cǎhān jā má sácúíhná ji, ¿de nūcu sácúíhná maá nú?

²²De ndá maá nú jā cǎhān jā má cásíquí ndēē ji, ¿de nūcu cásíquí ndēē maá nú? De ndá maá nú jā cǎhān jāā nduú jétahān cuiti inī nū ídolo, ¿de nūcu sácúíhná nú ndatíñú jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³De cútéyíí ndá nú jíin ley Yāā Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cǎhān nchivī síquī yā, chi nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

²⁴Chi suha yósō nūū tutū iī: Nchivī ndá cǎ naciōn, maá-ni jā cǎhān nēhén ndá ji síquī Yāā Dios jā síquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

²⁵De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñúcuán de níhīn tiñú ndija jā ní níhīn nū tuni circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar, de modo jāā nduú ní ncúu nú.

²⁶De tēe ndācá naciōn, tú squíncuu dē tiñu jā ndácu ley yā, vísō nduú ní níhīn dē tuni circuncidar, túsaá de cúu tá cúu jā ní níhīn dē tuni circuncidar.

²⁷De ndá tēe jāā nduú ní ncúu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cǎhān cuāchi síquī nū. Chi nduú squíncuu

ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā,
de vísō nī ncuu nú circuncidar.

²⁸Chi nsūú jā nāsa cáá ichi
chātā iin tēe sáhá jā cúu ndija dē
tēe hebreo. De ni nsūú jā ní ncuu
circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhá
jā cúu dē tēe ndāā.

²⁹Chi sa tēe jā ñúhún tūhun ndāā
inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo
ndija. De tēe jā jondē jíín inī jíín
ánō dē sáhá dē tiñu ndāā, suu dē
cúu jā ní ncuu circuncidar ndija,
vísō nduú ní ncuu circuncidar yiqui
cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De
ndá tēe jā íyó sūcuán, chi nsūú
nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā
Dios.

3 ¿Túsaá de nāsa cúu jā
quéndō vāha cā nchivī
hebreo nsūú cá ndá cā nchivī?
¿De nāsa níhīn tiñú jā sáhá ji
circuncidar?

²Vāha ndasí níhīn tiñú. Jā xíhna
ñúhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios
tūhun yā nūū maá ji.

³De vísō nduú ní ncándija sava
ji, ¿de á suu sáhá jā má squíncuu
cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú
yā?

⁴Nduú cuitī jā sūcuán. Chi vísō
tú ndihi nchivī stáhvī ji, sochi Yāā
Dios chi ndāā sáhá yā. Chi suha
yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān iin tēe
jíín yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jíín
ndācá tūhun cāhān ní,
de cunī ji jā sáhá ndāā ní, vísō
cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

⁵De cāhān sava nchivī jā íyó vāha
jā sáhá ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñú
jā stéhēn jā íyó ndāā Yāā Dios.
¿Túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú

vāha sáhá yā jā jēhe yā castigo
de tú sūcuán jétíñú cuāchi ó? (Va
cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayivī
túsaá.)

⁶Nduú cuitī jā sūcuán, chi íyó
vāha jā jēhe yā castigo. Chi tú jāá
nduú vāha sáhá Yāā Dios, ¿de nāsa
cuu sáhá ndāā yā cuāchi nchivī
ñayivī?

⁷De tú tūhun stáhvī jā cāhān
nchivī jétíñú jā stéhēn jā cúñáhnú
ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni
tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsaá de á
cuu cāhān ō jāá nduú vāha jā nénda
yā cuāchi sīquī ji jā stáhvī ji?

⁸Nduú, chi tú jā sūcuán cúu, de
cuu cāhān ō jā vātu-ni sáhá ó jā
nēhén tácuā quee jā vāha nícu. De
sava nchivī chi cāhān nāvāha ji
sīquī ni, cáchī ji jā sūcuán stéhēn ni,
sochi nduú ndāā. Nchivī ñūcuán chi
íyó vāha jā nenda yā cuāchi sīquī ji.

Ndiviī ō íyó cuāchi

⁹¿Túsaá de á vāha cā nchivī cúu
ndācá ó nchivī hebreo nsūú cā ndá
cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī
jā sūcuán. Chi ja nī ncāhān ō jā
vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā
nación, ndiviī ō yíhí chíjin cuāchi.

¹⁰Chi suha cāhān tutū īī:

Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó,
ni iin ji.

¹¹De nduú cuitī nchivī jícūhun inī
íyó,
de nduú ni iin ji nánducú ji Yāā
Dios.

¹²Ndihī ji nī scuíta ji tūhun yā,
de inuú-ni nī stívī ndihī ji maá ji.
De nduú cuitī nchivī jā sáhá
tiñu vāha íyó, ni iin ji.

¹³Yavī sūcūn ji cúu tá cúu iin yavī
ndiyi jā núne,

chi cúsá maá tūhun stáhví
cáhān ji.

De modo veneno cōō yíhí yuhú
ji,

¹⁴ chi cúsá maá tūhun nāvāha
tūhun ūguā cáhān ndá ji.

¹⁵ De ñamā ndasí jēhē ji jā cahni ji
ndīyi.

¹⁶ De ní-ni cúu nūū jíca ji de squívi
ji tūndóhó jā tānū tāhvi
nchiví.

¹⁷ De nduú jíca cuiti ji jíin tūhun
mānī,

¹⁸ de ni nduú nácani iní ji jā
cuyūhú ji jā má stíví ji nūū
Yāā Dios.

Cáchī tutū.

¹⁹ De jíinī ō jā ndācá tūhun jā
cáhān ley janahán, chi cáhān nūū
nchiví jā yíhí chíjin ley, tácuā ni iin
ji mā cūū cāhān ji jēhē ji. Chi nenda
Yāā Dios cuāchi síquī ji, de saá-ni
síquī nchiví níí ñayiví.

²⁰ Chi ni iin nchiví nduú cúu
quendōo ndāā ji nūū yā jā ndúcú ji
squíncuu ji jā ndácu ley yā. Chi ley
yā jétínū maá-ni síquī jā cuní ō jā
íyó cuāchi ó.

**Jā scácu yā yóhó síquī jā
cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō**

²¹ De mitan de ja jíinī vāha ó nāsa
sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De nsūū
ley núcuán sáhá jā quendōo ndāā
ō, vísō maá tutū ley jíin ndá tēe ni
nacani tūhun yā, ni ncāhān ndá
nāsa sndáhvā yā cuāchi nchiví.

²² Chi ndācá nchiví jā cándíja ji
jā ní jihí Jesucristo jā chunáā yā
cuāchi ji, sndáhvā Yāā Dios cuāchi
ji síquī jā súcuán cándíja ji. Chi
inuú-ni cúu ndācá ndihi nchiví.

²³ Chi ndihi ó ní nsáhá cuāchi,
de jā núcuán nduú ní ncúu cuu ó
nchiví ndāā nūū Yāā Dios.

²⁴ De síquī jā vāha ndasí iní Yāā
Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā
cuāchi ó súcuán-ni. Chi síquī jā ní
jihí Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu
yā yóhó.

²⁵ Chi Yāā Dios ní jani yā Cristo
tácuā sōcō yā maá yā jā chunáā yā
cuāchi ó jā ní jihí yā. De scácu yā
yóhó de tú súcuán cándíja ó. De
súcuán ní nsáhá Yāā Dios tácuā
stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā. De
ichi chātā de ní iyo paciencia yā, de
nduú ní nchíhi yā cuenta cuāchi
nchiví.

²⁶ De tiempo yáhá suni stéhēn
yā jā Yāā ndāā cúu yā, chi ndāā
sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchiví
jā cándíja, vísō íyó cuāchi ji, chi
cándíja ji jā ní sndáhvā Jesús
cuāchi ji.

²⁷ ¿Túsaá de á cuu cutéyí cā ō
síquī maá ó? Mā cūū cuití, chi mā
cūū cutéyí ó jā cani iní ō jā vāha
squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā
yóhó maá-ni síquī jā cándíja ó jā
sáhá yā jēhē ō.

²⁸ Túsaá de ja jíinī ō jā sndáhvā
Yāā Dios cuāchi ó síquī jā súcuán
cándíja ó, de nsūū síquī jā ndúcú ó
squíncuu ó jā ndácu ley.

²⁹ ¿De á nūū maá-ni nchiví hebreo
cúu yā Yāā Dios, á naá cúu? Nduú,
chi suni cúu yā Yāā jā scácu nchiví
ndá cā nación.

³⁰ Chi iin-ni Yāā Dios íyó, de
sndáhvā yā cuāchi nchiví jā cándíja
jā ní nsáhá yā jēhē ji, cúu nchiví jā
ní ncuu circuncidar, cúu nchiví jāā
nduú.

³¹Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ía suu sáhá jáá nduú cá cánuú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuiti, chi sa sáhá jā vāha cá cuu squíncuu ó ley yā.

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

4 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō sīquī ndācá jā ní ncuu jíin tatā ō Abraham? ¿Nāsa ní ndāhvā cuāchi dē?

²Nsūú jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi dē. Chi tú jā sūcuán cúu nícu, de cuu cutéyíí dē jā vāha ní nsáhá dē. De nduú ní ncútéyíí dē, chi nsūú sīquī jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

³¿Chi nāsa cāhān tutū íi? Cāhān jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

⁴De iin nchivī jā sátíñú, de yāhvi ji chi nsūú jā cútahvī ji cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū ji cúu.

⁵Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī ji cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu ji ndācá tíñu váha, de tú cándíja ji jā scácu yā ji nūū cuāchi ji, ñūcuán de sndáhvā yā cuāchi ji.

⁶De David suni ní ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, vísō nduú cúu sáhá ji ní iin tíñu jā quendōo ndāā ji nūū yā.

⁷Chi ní ncāhān dē:

Nācā ndetū ndá nchivī jā nēe cáhnú iní yā nūū tíñu néhén jā ní nsáhá ji,
de nduú nénda yā cuāchi sīquī ji.

⁸De nācā ndetū tēe jáá nduú cá chíhi maá Jētohō ō cuenta cuāchi dē.

Cáchi tutū.

⁹¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jáá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá ji quendōo ndetū ji. Chi ja ní ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñūcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁰De tá ní sndáhvā yā cuāchi dē, ía ja ní ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsūú jā ja ní ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

¹¹De cuéé cá ní nīhīn dē tunī circuncidar. De suu ní ncuu iin seña, modo iin sello jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā sūcuán ní ncandíja dē. De jā ñūcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de saá-ni nūū nchivī jáá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ji.

¹²De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsūú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu ji, chi suni ní ntiin ji ejemplo dē. Chi cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú cándíja ó de sáhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā

¹³Chi ní nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíin nūū ndá tatā dē jā cuāha yā ní ñayiví cuu tāhvī ndá dē. De nsūú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā sūcuán nūū dē, chi sa sīquī jā sūcuán ní ncandíja dē, de ní sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁴Chi tú jā maá-ni nchivī jā ndúcu squíncuu ley cúu jā níhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaá de nduú jétíñú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā níhīn tíñú jā ní nquee yuhú yā.

¹⁵De ley yā chi sáhá jā níhīn nchivī castigo síquī jāá nduú cúndeé ji squíncuu ji. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stívī nchivī síquī ley coo nícu.

¹⁶Túsaá de nī nquee yuhú yā jā sáhá yā jā váha nchivī síquī jā cándíja ji jā súcuán sáhá yā, de jā cútahvī ji súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chi íyó cutú nū ndācá tatā Abraham, de nsūú nū maá-ni nchivī jā ndúcu squíncuu ley janahán, chi saá-ni nū ndācá nchivī cándíja tá cúu nū ní nchandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nū ndācá ó jā cándíja ó.

¹⁷Súcuán nī nsáhá Yāā Dios chi nī nchandíja dē jā sáhá yā. Chi súcuán cáhān tutū īī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāā jā nástécū ndiyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

¹⁸De nī nchandíja dē, de nī nūhun téyí inī dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduú dē tatā nū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nū ní ncāhān Yāā Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jín dē.

¹⁹De ja ñatin quenda dē ciento cuiyā, de vísō súcuán de nduú ní nquée dē nū tūhun cándíja dē, vísō jínī dē jā maá dē jín ñasíhí dē

Sara ja ñahnú ndasí nduú dē jā má cúu cā coo sēhe dē.

²⁰De nduú ní nácani síquí inī dē jā má cándíja cā dē tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo sēhe dē. Chi sa nī nchandíja níhīn cā dē, de nī nacuetáhvī dē nū Yāā Dios.

²¹Chi nī ncucáhnú váha inī dē jā cuu squíncuu Yāā Dios ndihi jā ní nquee yuhú yā.

²²De jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē síquí jā súcuán nī nchandíja dē.

²³De nsūú maá-ni síquí Abraham cúu jā yósō nū tutū jā ní sndáhvā yā cuāchi dē jā ní nchandíja dē.

²⁴Chi suni yósō jā síquí ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó jā cándíja ó jā cúu yā Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús.

²⁵Chi nī jihī Jesús jā chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácuu sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

Nāsa quéndōo nchivī jā sndáhvā yā cuāchi

5 Túsaá de ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquí jā ní nchandíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De jā ñúcuán nī nsáhá yā jā ní ndiví ó nū tūhun jā māñī yā jín ó, síquí jā ní jihī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

²Chi maá Cristo nī nsáhá jā ní nquívī ndācá ó nū Yāā Dios, chi nī nsáhá yā jā váha yóhó síquí jā súcuán cándíja ó. De ínī níhīn ó jín tūhun jā sáhá yā jā váha yóhó. De cúsi inī ō chi ñúhún inī ō jā quenda ó nū vii cuáhnú ó jín Yāā Dios.

³De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsi inī ō jā ndóho ó tündóhó.

Chi jíní ò já maá tündóhó sáhá já jéndeé iní ò.

⁴De já jéndeé iní ò, suu sáhá já jíja vāha ó já cúu ó nchiví ndāā. De já jíja vāha ó sáhá já nūhún iní ò ndācá já vāha já coo.

⁵De ndācá já nūhún iní ò, chi nihīn ò. Chi tūhun já cúndáhví iní Yāā Dios yóhó, nī nchitú iní ánō ò, nī nsáhá yā já jíin Espírítu Santo já ní jēhe yā nūū ò.

⁶Chi jondē tá ndóho ó já má cūú cuití scácu ó maá ó, de nī jihī Cristo jēhē ò já cúu ó nchiví íyó cuāchi. De nī jihī yā maá quíví já ní jani Yāā Dios.

⁷De víjín cúu já cuū iin nchiví já jēhē incā nchiví, vísō jēhē iin nchiví ndāā. De sanaā de íyó tá chūndeé iní iin tēe já cuū dē já jēhē iin tēe ndāā ndasí.

⁸Sochi maá Cristo chi nī jihī yā jēhē ò juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de sūcuán nī stéhēn Yāā Dios já cúndáhví iní yā yóhó.

⁹De mitan ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó síquí já ní jihī Cristo jēhē ò. Túsaá de suni jíní vāha ó já scácu Cristo yóhó nūū castigo já quiji maá quíví já sáhá Yāā Dios juicio.

¹⁰Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāā Dios, de síquí já ní jihī Sēhe yā jēhē ò, de nī nsáhá yā já ní ndiví ó nūū tūhun já mānī yā jíin ó. De já sūcuán nī ndiví ó nūū tūhun já mānī yā jíin ó, de suni jíní vāha ó já cācu ó síquí já tēcū Cristo de íyó yā jíin ó.

¹¹De nsūú máá yáhá-ni, chi suni cúsii ndasí iní ò jíin Yāā Dios síquí já ní nsáhá Jētohō ò Jesucristo jēhē ò, chi maá yā nī nsáhá já ní ndiví ó nūū tūhun já mānī Yāā Dios jíin ó.

Tūhun Adán jíin tūhun Cristo

¹²Túsaá de jíní ò já ní nquívi cuāchi iní ñayiví nī nsáhá iin-ni tēe Adán. De já síquí cuāchi nūcuán de nī jēcōo cuēhē já jíhī nchiví. De já suu cúu já jíhī ndihi nchiví, chi ndihi ji íyó cuāchi.

¹³De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja íyó cuāchi iní ñayiví. De síquí jáá ncháha ca cuāha yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta já stíví ndá ji.

¹⁴De vísō sūcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchíhi nchiví chíjin tūhun já jíhī ji síquí cuāchi ji. Chi nī jihī ji síquí cuāchi já ní nsáhá ndá máá ji, vísō nduú ní nsáhá ji táhán cuāchi já ní nsáhá Adán já ní ncunihin iní dē nūū iin tínu já ní ndacu yā.

De Adán nī nsáhá dē já ní nquívi tündóhó nūū nchiví, sochi Cristo nī nsáhá yā já quéndōo vāha nchiví.

¹⁵De tūhun já ní nsáhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuití jíin táhví já scácu Yāā Dios yóhó. Chi já ní stíví iin-ni tēe nūcuán, já suu cúu já jíhī ndihi ó. Sochi tūhun já scácu Yāā Dios yóhó cúnáhnú ndasí cā, chi síquí já ní nsáhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu já sūcuán-ni scácu yā ndihi nchiví já cándíja.

¹⁶De cuāchi já ní nsáhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuití jíin tūhun já scácu Yāā Dios yóhó. Chi síquí mátúhún-ni cuāchi nūcuán cúu já ní nquívi nchiví chíjin tūhun já tánū táhví ji. De tūhun já scácu yā nchiví, sa sáhá já sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi ji, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsáhá ji.

¹⁷Chi síquí já ní nsáhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē

jā jīhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa siquī jā ní jīhī mātúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn ji poder jā cutecū ji de caca ndaā ji jíin yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi ji siquī jā vāha ndasí inī yā.

¹⁸Túsaá de siquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nquīvi ndihi nchivī chijin tūhun jā tātū tāhvī ji. Sochi siquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu vāha ndasí, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū ji ní cání.

¹⁹Chi siquī jāá nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nquīvi cuāhā ndasí nchivī chijin cuāchi. De suni sūcuán siquī jā ní jetáhvī iin-ni tēe Jesucristo, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

²⁰De nī jēhe yā ley yā tácu cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndācá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā vāha inī yā jā nēe cáhnú inī yā nū ō.

²¹Túsaá de tá cúu nū ní nīhīn poder tūhun jā jíhī ndá nchivī siquī cuāchi ji, suni sūcuán íyó poder tūhun jā vāha inī yā jíin ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō ní cání siquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

**Jāá nduú cā yíhí ó chijin cuāchi
chi yíhí ó ndahá Cristo**

6 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jíin cuāchi tácu víhí cā sáhá yā jā vāha yóhó jā cune cáhnú inī yā nū ō?

²Mā cūú cuitī. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jāá nduú cā yíhí ó chijin cuāchi, de mā cūú cā caca ó jíin cuāchi túsaá.

³¿A nduú jícūhun inī ndá nú jā ndācá ó jā ní jenduté ó siquī jā ní nquīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó siquī jā ní nquīvi ó chijin tūhun jā ní jīhī ō jíin yā?

⁴Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jíquiyuhū ō jā ní jīhī ō jíin yā. De mitan de cuu caca ó jíin vida jēé jā ní jēhe yā nū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jíin yā. Chi nī natecū yā nī nsáhá Tatá yā jíin poder jā cúñáhnú ndasí yā.

⁵Chi tú nī nduu inuú ó jíin yā siquī tūhun jā ní jīhī ō jíin yā, de suni sūcuán coo inuú ó jíin yā siquī tūhun jā natecū ō jíin yā.

⁶Chi jíin ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jíin ní ichi chātā, chi nī nquīvi ó nū tūhun jā ní jīhī ō jíin Cristo yicā cruz. De sūcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nū cuāchi, tácu nduú cā satíñú cāhá ó nū ndācá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chijin ndācá cuāchi.

⁸De tú ja nī jīhī ō jíin Cristo, de cándija ó jā suni sūcuán natecū ō jíin yā.

⁹Chi jíin ō jā ní natecū Cristo, de mā cúu cuitī cā yā, chi tūhun jā jíhī, nduú cā nā cuá cuu sáhá jíin yā.

¹⁰Chi jā ní jīhī yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā siquī cuāchi nchivī. De jā técu yā mitan, chi sáhá yā jā cúni Yāā Dios.

¹¹De saá-ni ndá ndóhó, sáhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nū jā ní nquee nú chijin cuāchi. De jā técu ndá nú de sáhá nú jā cúni Yāā Dios, chi íyó inuú inī nū jíin Jētohō ō Cristo Jesús.

¹²Túsaá de mā cuáha nú cā tūhun jā quihi nú chijin cuāchi jíin yiqui cúñu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvi inī ndá ndóhó jā sáhá nú ndácá jā nēhén jā ndíyo inī nū.

¹³De mā cuáha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú nū cuāchi jā cucuu nú jíin tiñu nēhén. Chi sa cuáha nú maá nú nū Yāa Dios, de sáhá nú cuenta jā ja nī jihī ndá nú de nī natecū nū nū yā. De cuáha ndihi nú maá nú nū yā jā sáhá nú tiñu ndāā.

¹⁴Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundeé jíin ndá nú, chi nduú cā yíhí nú chijin ley janahán, chi sa yíhí nú chijin tūhun jā vāha inī yā jíin nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

¹⁵¿De nāsa sáhá ó túsaá? ¿A caca cā ó jíin cuāchi síqui jāá nduú cā yíhí ó chijin ley janahán, chi sa yíhí ó chijin tūhun jā vāha inī yā jíin ó? Mā cūú cuitī.

¹⁶Chi jíiní ndá nú jā tú cuáha nú maá nú jā cuetáhvi nú satíñú nú nū iin tēe, túsaá de mozo tēe ñúcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhvi ndá nú nū dē. De suni súcuán tú cuáha nú maá nú jā sáhá nú cuāchi, de cúu nú mozo nū cuāchi, de cuū nū. Sochi tú cuetáhvi ndá nú nū maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndāā nū.

¹⁷De ná cútahvi ó nū Yāa Dios, chi vísō nī ncuu ndá nú mozo nū cuāchi, de mitan chi jondē jíin inī jíin ánō nū nī jetáhvi nú nū tūhun yā jā ní nquivi nú nū.

¹⁸De mitan de ja nī nduu libre nū jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de satíñú ndá nú nū tiñu ndāā.

¹⁹(Nī ncāhān ni iin tūhun nāsa cúu síqui mozo inī ñayiví yáhá, chi nduú jícūhun yachī inī nū síqui tūhun yā.) Túsaá de tá cúu nū ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo nū ndácá tiñu téhén jíin tiñu nēhén, suni súcuán cuáha nú maá nú mitan jā coo nú mozo nū tiñu ndāā, tácuca coo ndoo coo iī nū nū Yāa Dios.

²⁰Chi jondē tá nī ncuu nú mozo nū cuāchi, de nduú ní ncuu nú mozo nū tiñu ndāā.

²¹¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú síqui ndá cuāchi ñúcuán jā cúcanoō nū mitan sáhá? Nduú cuitī, chi maá-ni jā tñnū tñhvi nū níí cání sáhá.

²²Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de cúu nú mozo nū Yāa Dios. De suu sáhá jā quéndōo vāha ndá nú, chi íyó ndoo íyó iī nū nū yā, de jondē jā sándihí de cutecū nū níí cání.

²³Chi yāhvi jā níhīn nchivī síqui cuāchi cúu jā tñnū tñhvi ji. Sochi tñhvi jā jēhe Yāa Dios cúu jā cutecū ó níí cání andiví, síqui jā ní nduu inuú inī ó jíin Jētoho ó Cristo Jesús.

Tūhun ñasíhí jíin yíí jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándíja

7 Hermano, ja jíiní ndá nú nāsa cáhān ley yā, chi jíiní nū jā yíhí nchivī chijin ley maá-ni jā tēcū ji ñayiví yáhá.

²De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhán jíin iin tēe, chi cáhān ley jā yíhí ña ndahá yíí ña juni tēcū dē. Sochi tú ja nī jihī yíí ña, de ja nī nquee ña chijin ley jā ní nquetáhán ña jíin dē.

³Túsaá de tú quetáhán ña jíin incā tēe juni tēcū cā yíí ña, de cásiquí ndēē ña dē. Sochi tú ja nī jihī yíí ña, de ja nī nquee ña chíjin ley ñúcuán. De cuu quetáhán ña jíin incā tēe, de nsūú jā cásiquí ndēē ña túsaá.

⁴De saá-ni ndá ndóhó, ñanī mánī, chí inuú íyó nú jíin Cristo. Chí modo jā ní jihī ndá nú jíin Cristo, de nī nquee ndá nú chíjin ley janahán. De mitan chí modo jā ní nquetáhán nú jíin incā, cúu jā ní nquívi nú ndahá Cristo, Yāā jā ní natecū māhñú ndíyi, tácu cuu sáhá nú tiñu váha jā cúnī Yāā Dios.

⁵Chí tá nī jica ndācá ó jíin modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndíyo inī ō ndācá jā nēhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tññū tāhvī ō nícu.

⁶De mitan de ja nī nquee ó chíjin ley janahán, chí modo ja nī jihī ō jā má níhīn cā poder síqui ō. De súcuán de íyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāā Dios. De jíca ó jíin modo jeé jā cúnī maá Espíritu Santo, chí nduú cā yíhí ó chíjin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Síqui cuāchi jā ñúhún inī ánō ō

⁷¿Nasa cāhān ō túsaá? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cúnī cuitī nī jā íyó cuāchi nī. Chí mā cúnī nī jā cuāchi cúu tú ndíyo inī nī ndatíñú táhán nī de tú nduú ní ncāhān ley jā má ndíyo inī ō.

⁸De súcuán nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī. Chí síqui jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndíyo inī nī sáhá nī

ndācá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun stíví ó síqui ley nícu.

⁹Chí nī iyo tiempo jā ní ntecū nī tá ncháha ca jícūhun inī nī jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jícūhun inī nī tiñu jā ndácu ley, de nī jícūhun inī nī jā íyó cuāchi nī, de nī nduú nī modo ndíyi.

¹⁰Chí nī jinī nī jā ley jā sáhá jā cutecū ánō nī nícu, de nduú chí sa nī nsáhá jā tññū tāhvī nī nícu.

¹¹Chí jíin jā ndácu ley tiñu, de nī níhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī, de nī stáhví nduhū. Chí jíin jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tññū tāhvī nī.

¹²Túsaá de íyó ndāā maá ley, de ndācá tiñu jā ndácu chí íyó ndoo íyó ndāā váha.

¹³Túsaá de ley ñúcuán jā íyó váha, ¿á suu sáhá jā tññū tāhvī nī, á naá cúu? Nduú cuitī. Chí sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tññū tāhvī nī, de súcuán stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chí jíin tiñu váha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

¹⁴Chí jíin ō jā nūu maá Espíritu vāji ley. De nduhū chí sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívi nduhū jā sáttíñú cāhá nī nūu cuāchi.

¹⁵Chí ndācá cuāchi jā sáhá nī, chí nduú jícūhun inī nī nājēhē cúu jā sáhá nī. Chí tiñu váha jā cúnī nī sáhá nī, nduú níhīn nī fuerza jā sáhá nī, chí sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī nī, sa ñúcuán sáhá nī.

¹⁶De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cúnī nī sáhá nī, de ñúcuán de nácunī nī jā íyó ndāā ley.

¹⁷Túsaá de nsūú maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén ñúcuán, chí modo

nēhén jā nūhún inī ánō ni cúu jā sáhá cuāchi.

¹⁸Chi jínī ni jā modo maá ni jā nūhún inī ánō ni, nduú cuitī nā jā váha íyó. Chi cúni ni sáhá ni tiñu váha, sochi nduú níhīn ni fuerza jā sáhá ni.

¹⁹Chi tiñu váha jā cúni ni sáhá ni, de nduú sáhá ni. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cúni ni, sa nūcuán sáhá ni.

²⁰De tá sáhá ni tiñu jāá nduú cúni ni sáhá ni, de nsúu maá ni cúu jā sáhá, chi modo nēhén jā nūhún inī ánō ni cúu jā sáhá.

²¹Túsaá de ni jinī ni jā suha cúu jínī ni: Vísō cúni ni sáhá ni tiñu váha, sochi maá-ni modo nēhén cúu jā nūhún inī ánō ni.

²²Chi cúsiī inī ni jínī ley Yāā Dios jondē jínī inī jínī ánō ni.

²³Sochi ni nacuni ni jā íyó incā modo nēhén maá ni jā jāsī jā cúni ni sáhá ni jā váha. De súcuán cúu ni modo preso nūu cuāchi jā íyó jínī ni.

²⁴Nācā ndáhvī cā ni túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nūu modo nēhén maá ni jā sáhá jā tānū tāhvī ni?

²⁵Ná cútahvī ndasī ni nūu Yāā Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nūu modo nēhén ni síqui jā ní jihī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaá de vísō cúni ō jā squíncuu ó ley Yāā Dios, de jā jínī fuerza maá ó chi mā cūú, chi modo nēhén maá ó sáhá jā sātínú cāhá ó nūu cuāchi.

Siqui jā jíca ó jínī modo jā cúni Espiritu Yāā Dios

8 Túsaá de mā nēndá Yāā Dios cuāchi síqui nchivī jā yíhī ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jínī modo nēhén maá ji, chi

sa jíca ji jínī modo jā cúni maá Espiritu Santo.

²Chi modo jā sáhá Espiritu cúu jā tēcū ō síqui jā yíhī ó ndahá Cristo Jesús. De nūcuán ni nsáhá jā ní nduu libre ndacá ó nūu tūhun jā ní nchihī ó chíjin cuāchi jā tānū tāhvī ō nícu.

³Chi ni nsáhá Yāā Dios jā quéndōo váha nchivī jāá nduú ní ncúu quendōo váha jínī ley Moisés, síqui jāá nduú nā fuerza ji jínī modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi ni ntají yā Sēhe yā ni nquiji, de ni nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā síqui cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuán ni nenda Yāā Dios síqui cuāchi, chi ni nacuiso maá Jesús cuāchi jā ní nsáhá nchivī jínī modo nēhén maá ji.

⁴Súcuán ni ncuu tácuā cuu squíncuu ó ndacá tiñu ndāā jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jínī modo nēhén maá ó, chi jíca ó tá cúu nūu cúni maá Espiritu Santo.

⁵Chi nchivī jā jíca jínī modo nēhén maá, chi maá-ni síqui jā cúni maá ji ndíhvī inī ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu nūu cúni Espiritu, chi maá-ni síqui tiñu jā cúni Espiritu ndíhvī inī ji.

⁶De jā ndíhvī inī ō síqui jā cúni maá ó chi sáhá jā tānū tāhvī ō. Sochi jā ndíhvī inī ō síqui tiñu jā cúni maá Espiritu, sa sáhá jā cutecū ō ní cání de coo ndeé coo siī inī ō.

⁷Chi nchivī jā ndíhvī inī síqui modo nēhén jā cúni maá ji, jínī ūhvī ji Yāā Dios, chi nduú cúni ji cuetáhvī ji ley Yāā Dios, de ni mā cūú squíncuu ji.

⁸Jā nūcuán, nchivī jā jíca jínī modo jā cúni maá, nduú cúu sáhá ji jā cusī inī Yāā Dios jínī ji.

⁹Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nú jíin modo jā cúnī maá nú, chi jíca nú tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū. De nchivī jāá nduú ndéē Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhí ji ndahá yā.

¹⁰De tú ndéē Cristo inī nū, de vísō iin quívī de cuū yiqui cúñu nú jā síquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū síquī jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi nú.

¹¹De tú inī ndá nú ndéē Espíritu maá Yāā jā ní nastécū Cristo Jesús māññū ndiyi, ñúcuán de suni sáhā maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sáhā yā súcuán jā jíin maá Espíritu yā jā ndéē inī nū.

¹²Túsaá hermano, ndéē tiñú ó jā caca ndaā ō, de nsúú jā sáhā ó modo nēhén jā cúnī maá ó.

¹³Chi tú caca nú jíin modo nēhén maá nú, de tññū tāhvī nū. Sochi tú jíin fuerza maá Espíritu snāā nū ndācā tiñū jā sáhā nú jíin modo nēhén maá nú, de cutecū nū ní cání.

¹⁴Chi ndācā nchivī jā níquīn ji modo jā stéhēn Espíritu Yāā Dios, maá ji cúu sēhe Yāā Dios.

¹⁵Chi Espíritu jā ní nihīn ndá nú, nduú ní nsáhā yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa ní nsáhā yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cáhān jee ó: Tatá maá sá.

¹⁶De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

¹⁷De tú sēhe yā cúu ó, de suni nihīn ō maá tāhvī jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnú-ni coo tāhvī ō jíin Cristo. Chi tú ndoho ó jíin yā mitan, de suni cuñáhnú ó jíin yā andivī.

¹⁸Túsaá de sáhā ní cuenta jā ndācā tündóhó jā ndóho ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā vii cuñáhnú ó jíin yā ichi nūū cā.

¹⁹Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhā Yāā Dios jā nduvāha, quívī jā tūu nijin jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

²⁰Chi ndācā jā ní jēcōo, ní nquívī chijin tūhun jāá nduú quéndōo vāha. De nsúú maá ní stívī maá, chi sa nchivī ní nsáhā cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios súcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

²¹Chi iin quívī de ndācā jā ní jēcōo, chi quee chijin tūhun jā tívī jíin jā téhyū. De nduú vii ndasí tá cúu nūū coo ndācā sēhe Yāā Dios, chi cācu nūū tūhun jāá nduú quéndōo vāha.

²²Chi jíin ō jā ndācā jā ní jēcōo, chi jondē mitan de inuú-ni ndóho de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

²³De nsúú maá-ni ndācā jā ní jēcōo cúu jā ndóho, chi suni jondē maá ó ndóho, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quívī de nihīn ō ndihi tāhvī ō. Chi ndóho ndasí ó tündóhó, de ndétu ó quívī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scácu yā yiqui cúñu ó tácu nduú cā ndoho ó jíin.

²⁴Chi ní scácu yā yóhó síquī jā súcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja ní nsáhā yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā sáhā yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja ní ncuu súcuán.

²⁵Sochi tú ncháha ca cuni ō jā sáhā yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jíin paciencia ndétu ó jā sáhā yā.

²⁶De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chíndeé chítuu yā yóhó jāá

nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jínī ō cācān táhvi ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cāhān ndāhvī yā jín Yāā Dios jēhē ō síqui ndācá jā jēca ndasí inī ō de nduú níhīn ō tūhun nāsa cācān táhvi ō.

²⁷De maá Yāā Dios jā jító túni ánō ō, chi jínī yā ndācá jā cúni maá Espíritu jā cāhān yā jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yíhī ndahá Yāā Dios, cāhān ndāhvī Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cúni Yāā Dios.

Vāha-ni cúndeé ó síqui ndihi jānēhén

²⁸De jínī ō jā ndācá-ni jā quíji nūū nchivī jā mānī jín Yāā Dios, jā vāha á jā úhvi, chi quéndōo vāha cā ji nūū yā, sáhá yā jín ndācá ñúcuán. Chi cúu ndá ji nchivī jā ní ncana yā ji ní nquivi ji ndahá yā síqui jā súcuán ní ncundaā inī yā jondē janahán.

²⁹Chi jondē ncháha ca coo ji de ja jínī yā ji, de ja ní jani yā ji jā nduu ndoo nduu ndaā ji jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácuā cuu Sēhe yā ñani ñāhnú nūū cuāhā nchivī jā cúu ndá ji ñani cándíja.

³⁰De jā ní jani yā ji, de suni ní ncana yā ji. De jā ní ncana yā ji, de suni ní sndáhvā yā cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, de suni ní nsáhá yā jā cúñáhnú ji.

³¹¿De nāsa cā cāhān ō síqui tūhun ñáhnú yáhá túsaá? Chi tú íyó Yāā Dios jín ó, ¿de ní iin cā cuu cundeé síqui ō? Nduú ní iin.

³²Chi maá yā nduú ní scácu yā Sēhe yā, chi sa ní jēhe yā Sēhe yā ní jihī yā jā jēhē ndihi ó. De tú súcuán ní jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuáha yā ndācá cā jā jínī ñúhún ó túsaá.

³³¿De ní iin cuu cāhān cuāchi síqui nchivī jā ní nacāji Yāā Dios? Nduú ní iin. Chi maá yā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

³⁴¿De ní iin cuu nenda cuāchi síqui ō túsaá? Nduú ní iin. Chi maá Cristo cúu Yāā jā ní jihī jēhē ō, de suni ní natecū yā. De mitan de ndéē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā, de cāhān ndāhvī yā jēhē ō jín Yāā Dios.

³⁵¿De ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á ndācá jā sáhá vjín, á jā jínī úhvi nchivī yóhó, á tamā, á jā cúmani sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahni ji yóhó, á naá cúu? Ní iin ndācá jā yáhá.

³⁶Chi súcuán yósō nūū tutū īī jā cāhān nchivī cándíja jín Yāā Dios: Jā síqui maá ní de ndācá-ni hora cúni ndá ji cahni ji ndá saān. De sáhá ji jín sá tá cúu nūū sáhá ji ticāchí, quiti jā cuū.

Cáchī tutū.

³⁷De nduú chi vísō ndóho ó ndācá yáhá, de vāha-ni cúndeé ó síqui ndihi-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

³⁸Jā ñúcuán ní ncucáhnú inī ní jāá nduú ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó. Ni tú cuū ō á cutecū ō, ní ndācá ángel andiví, ní ndācá jā nēhén jā cúñáhnú jā íyó poder, ní jā íyó mitan, ní jā coo,

³⁹ní jā íyó nūū sūcún, ní jā íyó nūū cúnú, ní ndācá cā jā ní jēcōo, mā cúū cuitī tavā yóhó nūū Yāā Dios jā jín Jētohō ō Cristo Jesús ní ncundáhvī inī yā yóhó.

Síqui nāsa ní nacāji yā tatā Israel

9 De cāhān ndāā ní chi cúu ní tēe cándíja Cristo, de nduú

stáhví nī, de nijin cúu inī ánō ni jā cáhān ndāā ni sáhá Espíritu Santo.

²Cúcuécá ndasí inī ni, de níní táhúhvī inī ánō ni

³jā síquī ndācá táhān nī nchivī nación hebreo, chi iin-ni tatā ndá nī. Chi jā síquī maá ji de jondē cúu inī ni jā tú ná cúu de cujiyo nī nūū Cristo jā tānū táhvī ni, tácuá súcuán de cuu cācu ánō maá ji nícu.

⁴Chi cúu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán nī nsáhá Yāā Dios jā cúu ji sēhe yā, de māhñú vicō jā jéndütē nī ndēē yā jíin ji saá. De jíin maá ji nī nsáhá yā ndācá contrato, de nī jēhe yā ley yā nūū Moisés jā cuu maá ji, de nī stéhēn yā nāsa chiñúhún ji yā inī templo, de nūū maá ji nī nquee yuhú yā cuāhā tūhun.

⁵De ndá máá ji cúu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chijin tatā maá ji nī ncacu Cristo jā ní nduu yā tēe. De maá yā cúu Yāā Dios jā tíin ndihi-ni, de níí cání ná cáhān nchivī jā cúñáhnú yā. Amén.

⁶De nsūú jāá nduú ní nquee ndāā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū nchivī Israel. Chi nī nquee ndāā nūū vísō sava ji-ni, chi nsūú ndihi tatā Israel cúu jā cándíja.

⁷Chi nsūú ndihi tatā Abraham cúu ndija sēhe dē. Chi nī ncāhān Yāā Dios jíin dē: Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cúu jā coo tatā nū tá cúu nūū ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū nū.

⁸De tūhun yáhá cáhān jā ni iin nchivī nduú cúu ji sēhe Yāā Dios síquī jā ní ncacu ji chijin iin tatā jā jáni inī ji jā váha cā cúu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nquee yuhú yā cúu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹Chi yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham: Maá tiempo jā ní jani nī de quiji nī, de cacu iin sēhe yíí ñasíhí nú Sara, ncachí yā.

¹⁰De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebeca nī ncacu ūū sēhe yíí ña, de iin-ni tatā ndúū ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³De jondē ncháha ca cacu ndúū ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha á jā úhvī, de ja nī ncāhān yā jíin Rebeca: Sūchí jā cacu jā xíhna ñúhún satíñú ji nūū sūchí úū, ncachí yā. Chi suni súcuán cáhān tutū ií: Nī iyo mānī ni jíin Jacob, de Esaú chi nduú, ncachí Yāā Dios. De súcuán jíni ō jā maá Yāā Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūú síquī tíñu jā sáhá ji, chi sa síquī nāsa cúni maá yā nacāji yā ji.

¹⁴¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A jāá nduú íyó ndāā Yāā Dios jā sáhá yā súcuán? Nduú cuiti.

¹⁵Chi jondē janahán nī ncāhān yā jíin Moisés: Ní-ni cúu jā cúni ni cundáhvī inī ni, de cundáhvī inī ni ji. De ní-ni cúu jā cúni ni sáhá nī jā váha, de sáhá nī, ncachí yā.

¹⁶Túsaá de nsūú síquī jā cúni maá nchivī, ni nsūú jā ndúcu ndéé maá ji cúu, chi síquī nāsa cúni maá yā cundáhvī inī yā ji.

¹⁷Chi suni súcuán yósō nūū tutū ií jā ní ncāhān yā jíin rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó jā cúu nú rey, tácuá jíin ndóhó de stéhēn ni poder ni, de tácuá cütē nuu síví nī níí ñayiví, ncachí yā.

¹⁸Túsaá de tú ní iin cúni yā cundáhvī inī yā, de cundáhvī inī yā. De tú ní iin cúni yā jā cunihin inī, de sáhá yā jā cúnihin inī.

¹⁹De sanaā de cāhān iin nú jíín nī: Tú súcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi síquī ō? Chi mā cúu casī ō nāsa cúnī maá yā sáhá yā. Cachi nū.

²⁰De sa cāhān ni jíín nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā jáni inī nū jā nascócóo nú nū Yāā Dios? ¿A cuu cāhān quísi ñuhun jíín tēe jā ní nsáhá: ¿Nūcu nī nsáhá nú nduhū súcuán? cachi.

²¹Chi tēe jā sáhá quísi, cuu sáhá dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-ni ñuhun cuu sáhá dē iin quísi fino de incā quísi corriente.

²²¿De á nduú jétáhvī nú jā suni súcuán sáhá Yāā Dios jíín nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio síquī nchivī tácuca cunī ji poder yā. De vísō súcuán de nī iyo paciencia yā jāá nduú ní nénda ñamā yā síquī nchivī jā tātū tāhvī.

²³De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa vii ndasí cuñáhnú yā síquī tiñu sáhá yā jíín yóhó nchivī jā cundáhvī inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsáhá tūha yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jíín yā.

²⁴Chi nī ncana yā yóhó jā candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

²⁵Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas:

Nchivī jāá nduú ní ncūu nchivī maá nī, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī maá nī.

De nchivī jāá nduú ní iyo mānī ni jíín, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī jā mānī ni jíín.

²⁶De maá lugar nūū ní ncāhān ni jāá nsūú nchivī ni cúu ji, suu ñūcuán cāhān nchivī jā cúu ji sēhe Yāā Dios, Yāā tēcū níí cání.

Ncachi yā.

²⁷Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñútín mar, sochi jacū ji-ni scácu yā.

²⁸Chi Jētohō ō Yāā Dios, ñamā sínu yā tiñu jā sáhá ndāā yā síquī cuāchi nchivī ñayiví. Cachi tutū.

²⁹Chi cúu tá cúu jā ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāā jā cúu Jētohō nūū ndācā ángel andiví, tú nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu, de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra, jā ní naā ndihi.

Cachi tutū.

**Jāá nduú jétáhvī nchivī
hebreo tūhun jā scácu yā ji**

³⁰¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu jā nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú ji quendōo ndāā ni nūū Yāā Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi ji. Chi síquī jā ní ncandíja ji jā ní jihī Cristo jēhē ji cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

³¹De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá ji jā quendōo ndāā ni nūū Yāā Dios jā sáhá ley yā, sochi nduú cundeé ji quendōo ndāā ji.

³²¿De nājēhē? Síquī jāá nduú ndúcú ji jā sndáhvā yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jihī Cristo jēhē ji, chi sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stívī ji súcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji síquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

³³Chi súcuán cāhān nūū tutū i: Jondē ñuū ni Sión canī nī maá Yāā jā cúu modo yūū jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhá.

Sochi nchivī jā cándíja Yāā ñúcuán, chi squíncuu yā jā ñúhún inī ji.

Ncachi Yāā Dios.

10 Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvi ni nūū Yāā Dios jēhē nchivī nación ni Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

²Chi cáhān ni jā vāha sáhá ndá ji chi ndíhvi inī ji chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō sūcuán de chíñúhún cāhá ndá ji.

³Chi nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De nduú jétáhvī ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴Chi sīquī jā ní nsāhá Cristo de cuu quee nchivī chíjin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācá nchivī jā cándíja jā sáhá Cristo jēhē ji.

⁵Chi sūcuán ni ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jíin ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu ji ndācá tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchi.

⁶Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā cānī inī nū jā jíni ñúhún caa nú andivī jā quísnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷De ni mā cānī inī nū jā jíni ñúhún cuun nú jondē nūū cūnú jā quísndāa nú Cristo māhñū ndiyi, modo jāā nduú ní nátecū yā.

⁸¿De nāsa cáhān tūhun ñúcuán túsaá? Iyó ñatin tūhun yā jíin nú, chi ñúhún inī yuhú nú jíin inī ánō

nū, cáchi tutū. De suu cúu tūhun jā ná cándíja ó jā scácu yā yóhó. De tūhun yáhá cúu jā nācani ndá ni.

⁹Chi tú cáhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú cándíja nú jondē jíin inī jíin ánō nū jā ní natecū yā māhñū ndiyi ní nsāhá Yāā Dios, ñúcuán de scácu yā ndóhó.

¹⁰Chi jíin inī jíin ánō ó cándíja ó jā ní jíhi yā jēhē ó, de sūcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ó jā Jētohō ó cúu Jesucristo, de sūcuán de scácu yā yóhó.

¹¹Chi cáhān tutū iī: Ndācá nchivī jā cándíja ji yā, chi squíncuu yā jā ñúhún inī ji, cáchi.

¹²Chi inuú-ni cúu nchivī hebreo jíin ndá cā nchivī. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndihi ó, de cuāhā jā vāha sáhá yā jíin nchivī jā cáhān ndáhvī jíin yā.

¹³Chi sūcuán cáhān tūhun yā: Ndihi nchivī jā cáhān ndáhvī jíin maá Jētohō ó, chi scácu yā ji, cáchi.

¹⁴¿De nāsa cáhān ndáhvī ji jíin yā de tú nduú ní ncándíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa cándíja ji de tú nduú ní jíni ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū ji?

¹⁵¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú tájí yā ji quihīn ji? Chi tá cúu nūū cáhān tutū iī: Vii ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jíin tūhun ndeé tūhun sīi inī jā nācani ji tūhun vāha yā, cáchi.

¹⁶Sochi nsúu ndihi ji jétáhvī tūhun jā scácu yā ji. Chi ni ncāhān Isaías jondē janahán: Tātā Yāā Dios, ¿nā nchivī ní ncandíja tūhun jā nācani ndá sá vii? ncachi dē.

¹⁷Túsaá de tú cunini nchivī de cuu cándíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

¹⁸Sochi jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jíní jī tūhun yā túsaá? Nduú, chí nī jini jī, chí cáhān tutū īi:

Níí ñayiví nī jini nchiví tūhun jā ní nacani ndá dē.

De jondē nūū jícā cā ndācá lado ní jinū tūhun yā.

Cáchī tutū.

¹⁹De suni jícā tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchiví Israel tūhun yā? Nduú chí nī jícūhun inī jī, de nduú ní jétáhví jī. Chí xihna cā Moisés ní ncachī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Cucuínū inī ndá nú sāhá nī, chí cuāha nī tūhun nī nūū incā nchiví jāá nduú cúu jī iin nación.

De quitī inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin nación jāá nduú jícūhun inī.

²⁰De saá-ni Isaías nī nchundeé inī dē nī ncachī cājī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ndá nchiví jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jini jī nduhū.

De nūū nchiví jāá nduú ní jícā tūhún, nī stéhēn nī nāsa Yāā cúu nī.

²¹Sochi sīquī nchiví Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquiví nī ncana nī jī jā quiví jī nūū nī, de nduú ní ncunī jī, chí nchiví nihin inī, nchiví jéhe inī cúu jī. Ncachī yā, ncachī Isaías.

Jā íyó jacū-ni cā nchiví
Israel jā scácu yā

11 Túsaá de jícā tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāā Dios nchiví maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuitī. Chí nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chíjin tatā Benjamín.

²Nduú ní sndóo Yāā Dios nchiví maá yā, chí ja nī nacāji yā jī jondē janahán. ¿A nduú jíní ndá nú nāsa cáhān tutū īi tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chí tá jícān táhvi dē, de sūcuán nī ncāhān dē sīquī nchiví Israel:

³Tátā Yāā Dios, nī jahni ndá jī ndācá tēe nācani tūhun ní, de nī janí jī ndá altar ní. De mátúhún-ni cā sāán nī nquendōo, de mitan suni cúni jī cahni jī sāán, ncachī dē.

⁴De Yāā Dios nī scócoo yā: Iyó ūjā mil nchiví jā cándíja nduhū jāá nduú ní jēcuínī jítí jī nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

⁵De saá-ni mitan, chí íyó jacū-ni cā nchiví jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jín jī.

⁶De tú nī nacāji yā jī sīquī jā vāha inī yā, de nsūū sīquī jā ní nsāhá jī tiñu vāha cúu. Chí tú sīquī jā ní nsāhá jī tiñu vāha cúu, ñúcuán de nsūū sīquī jā vāha inī yā.

⁷¿De nāsa cúu túsaá? Cúu jā nchiví Israel nduú ní ncúndéé jī jā ní nducú jī quendōo ndāā jī. Sochi sava jī jā ní nacāji yā, chí maá jī nī sndáhvā yā cuāchi jī. De sava cā jī chí nī ndunihin inī jī,

⁸tá cúu nūū cáhān tutū īi: Nī nsāhá Yāā Dios jāá nduú jícūhun cuitī inī jī sīquī yā, de nī nduú jíní jī jín tīnūú jī, de nī nduú níni jī tūhun yā, de sūcuán cúu jondē mitan. Cáchī tutū.

⁹De suni nī ncāhān David:

Vico jā sáhá ndá jī, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xéyí, tácuca nihin jī castigo xēēn sīquī jā stíví ndá jī jā sáhá jī cuāchi.

¹⁰De ánō jī ná ndúneē, modo jā má cúu cā cunī jī,

de ná cósndihí tündóhó siquí ji ní cání.
Cáchi tutū.

Siquí jā scácu yā nchivi ndá cā nación

¹¹Túsaá de jícā tühún ní: ¿A mā cūú cuiti cā ndivi nchivi Israel nūū Yāā Dios jā sūcuán nī stíví ndá ji? Nduú chi cuu. Chi jā ní ncunihin inī ndá ji, de sa nchivi ndá cā nación nī nihīn táhvi ji tūhun jā scácu yā ji. De ñúcuán sáhá tucu jā nchivi Israel cundihvi inī ji jā suni candíja maá ji.

¹²Chi jā ní stíví ndá ji, de sa nchivi ní cáhnú ñayiví nī nihīn maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhá jā ní nihīn nchivi ndá cā nación tūhun yā. Túsaá de tá ndivi tucu ndihi nchivi Israel ndahá yā, de nchivi ñayiví víhí cā quendōo ndetū ji sáhá ñúcuán.

¹³De mitan de cáhān ni jín ndá ndóhó nchivi ndācā nación jāā nduú ní jín tūhun yā. Chi nī ntají Yāā Dios nduhū jā scāca nī tūhun nūū ndá ndóhó nchivi ndācā nación. De ndúcú nī jā ná cuétúhún ndá nú tíñu jā sáhá nī jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴Chi cúní ni jā jín ñúcuán de nacani inī sava táhān nī nchivi Israel jā suni candíja maá ji, de scácu yā ji.

¹⁵Chi jā ní sndóo yā nchivi Israel, jā ñúcuán cúu jā sa nchivi ñayiví nī nsáhá yā jā ndivi ji nūū tūhun mānī yā jín ji. Túsaá de quiví jā naquehen tucu yā nchivi Israel, quiví ñúcuán suni vāha ndasí sáhá yā jín nchivi ní cáhnú ñayiví. Chi

cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndiyi.

¹⁶De nchivi Israel sócō ndá ji nūū Yāā Dios pan jā quée xihna cā nūū ñujan, de sūcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jín jondē ndihi ndahá. De suni sūcuán nchivi Israel, yíhí cuenta ji nūū yā, siquí jā ndá tatā xihna ñühún ji, nī nquivi ji ndahá yā.

¹⁷Chi nchivi Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandēē. De ndá ndóhó nchivi ndá cā nación jāā nduú jín tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nūū ní ncandēē nchivi jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jín cajin jā vāji jondē yoho ñutun olivo vāha.

¹⁸Túsaá de mā sáhá téyí ndá nú maá nú nūū nchivi Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandēē. Mā cútéyí nú, chi nūcūhun inī nū jāā nsūú yoho cúu jā stáá cajin nūū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā vāji jondē yoho.

¹⁹De sanaā de cáhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandēē tácu nachuhun yā nduhū nūū ní ncandēē, cachí nū.

²⁰Ndāā, sochi nī ncandēē ji siquí jāā nduú ní ncandíja ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni siquí jā candíja nú, jā suu cúu jā ní nquivi nú lugar ji. De mā sáhá víxí nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candēē maá nú.

²¹Chi nduú ní née cáhnú inī yā nūū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni

ndá ndóhó mā cúne cáhnú iní yā nū nū de tú stíví nú.

²²Túsaá de sáhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha iní Yāā Dios jíin nāsa xēen iní yā. Chi nī nduxeēn iní yā jíin nchiví hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cúndáhví iní yā. De cánuú jā cuiñi ñihin nú jíin tūhun jā vāha iní yā jíin nú. Chi tú nduú, de suni candeē yā ndá nú.

²³De maá nchiví hebreo tú candíja tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāā Dios ji.

²⁴Túsaá de ndá ndóhó nchiví ndācá nación jāá nduú ní jíni tūhun yā, nī ncandeē nū xīnī ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, vísō nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchiví hebreo jā má nāchuhun yā ji nūú ní ncandeē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun vāha ñúcuán.

Iin quíví de scácu yā ndihi nchiví nación Israel

²⁵Hermano, cúní nī jā ná jícūhun iní ndá nú nāsa íyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácuā mā cútéyíí nú caní iní nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchiví Israel nī ndunihin iní ji, de sūcuán coo jondē quíví jā jīnu candíja nchiví ndá cā nación jāá nduú jíni tūhun yā, de sá de nduú cā.

²⁶Ñúcuán de scácu yā ndihi nchiví nación Israel, chi suha cáhān tutū īi:

Ichi ñuú nī Sión quiji Yāā jā scácu nchiví,
de sáhá yā jā má cōó cā cuāchi nūú ndācá tatā Jacob.

²⁷De yáhá cúu contrato jā sáhá ndāā nī jíin ji,

quíví jā candeē nī cuāchi ndá ji, cáchi Yāā Dios.

Cáchi tutū.

²⁸Chi nchiví hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios síqui jāá nduú ní ncándíja ji tūhun jā scácu yā ji. De jā ñúcuán de cuu cūte nuu tūhun yā nūú ndācá nú. De vísō sūcuán de síqui jā ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cúndáhví cā iní yā ji jā má sndóo yā ji níí cání.

²⁹Chi nduú nācaní yátá iní yā jā cána yā nchiví jíin jā jēhe yā tāhvi ji.

³⁰De ndá ndóhó, suni nī íyo ñihin iní nū nūú Yāā Dios jondē saá. De mitan jā ní ncanīhin iní maá nchiví hebreo, de cúndáhví iní yā ndá ndóhó.

³¹De saá-ni maá ji, chi vísō cúnihin iní ji mitan, de cundáhví tucu iní yā ji, tá cúu nūú cúndáhví iní yā ndá máá nú.

³²Chi Yāā Dios nī nsáhá yā jā ní nquendōo ndivii nchiví chījin tūhun jā cúnihin iní ji, tácuā suni cuu cundáhví iní yā ndivii ji.

³³Túsaá de sáhvi iní ō jā cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jíin Yāā Dios, de ndihi cuiti jíni yā. De juni mā cúu cuiti cachí tūhun ó nāsa sándāā iní yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quēndá cuiti ō jícūhun iní ō nāsa cúu ndācá jā sáhá maá yā.

³⁴Chi cáhān tutū īi: ¿Ní iin jícūhun iní nāsa jāni iní maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stéhēn nūú yā?

³⁵¿Ní iin nī jēhe xihna cā nūú maá yā, tácuā nachunáá yā nūú ji?

³⁶Chi jondē nūú maá yā vāji ndācá jā íyó, de maá yā nī nsáhá ndihi, de jā cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú Yāā Dios níí cání. Amén.

Jā ná cóo ndoo ánō ō jā
cuetíñú Yāā Dios yóhó

12 Túsaá de cáhān ndāhvī nī
jín ndá nú, hermano, jā
síqui jā cúndāhvī inī Yāā Dios yóhó.
Sōcō ndá nú maá nú nūū yā, coo
ndoo coo iī nū jā cuetíñú yā ndóhó,
tá cúu nūū cúsiī inī yā. Chi suu cúu
jā chíñúhún nú yā jondē jín inī jín
ánō nū.

²De mā cācá ndá nú jín ndācá
modo jā sáhá nchivī ñayivī yáhá,
chi sa sāma nú modo jā jāni inī nū,
de ndujeé jāá ntūni nū. De súcuán
de cuu nacāji nú ní-ni cúu jā váha
jā jétahān inī Yāā Dios, jā cúsiī inī
yā, jín jā jīja inī nū jín tūhun yā.

³De síqui jā váha inī yā de nī jēhe
yā tiñu jā nācāni nī tūhun yā, de jā
ñúcuán cáhān ni jín ndihi nú jā má
cānī inī nū jā váha cā nchivī cúu
nú nsūú cā tá íyó nú. Chi tá iin tá
iin nú canī ndāā inī nū síqui maá
nú, de mā scāa cā nū canī inī nū jā
váha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá
medida jā ní jēhe Yāā Dios fuerza
inī nū jā candíja nú.

⁴Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui
cúñu jā íyó cuāhā parte, de tá iin
iin chi síin síin jétíñú.

⁵Chi víso íyó cuāhā ō, de modo
iin-ni yiqui cúñu cúu ó jā yíhí ó
ndahá Cristo, chi iin-ni nī nduu
ndācá ó.

⁶De síin síin tāhvī nī jēhe Yāā
Dios nūū ō jā sáhá ó tiñu cúni yā,
tú nāsa nī jétahān inī yā nī jēhe
yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá
váha ó jín ndá tāhvī jā ní jēhe
yā. Tú nī nihin ō tāhvī jā nācāni ó
tūhun yā, de cánuú sáhá ó jondē

maá medida jā ní jēhe yā jā candíja
ó.

⁷De tú nī nihin ō tāhvī jā chindeé
ó táhān ó, de ná sáhá ñuncúun ó.
De tú nī nihin ō tāhvī jā stéhēn ō,
de ná cúndihvi inī ō stéhēn ō.

⁸De nchivī jā sndíhvī inī incā
nchivī, suni ná sáhá ñuncúun ji. De
nchivī jā jēhe nūū táhān, ná cuāha
ji súcuán-ni. De nchivī jā ndíso tíñú,
ná ndācu váha ji tiñu. De nchivī jā
jito ndāhvī nchivī ndāhvī, ná cúsiī
inī ji sáhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī candíja

⁹De cundāhvī ndíja inī ndá nú
táhān nú, de nsūú maá-ni jā cáhān
nū-ni. De cunī ūhvī nū tiñu néhēn,
de cuniquin nū tiñu váha.

¹⁰De cánuú coo manī nū jín ndá
táhān nú tá cúu nūū mānī nū jín
ñānī nū. De nducú ndá nú nāsa
quendōo yíñúhún cā táhān nú nsūú
cā maá nú.

¹¹De mā cúcúxí nú jín ndá tiñu
jā sáhá nú. Chi jín inī jín ánō nū
cundihvi inī nū jā sáhá nú tiñu cúni
maá Jētohō ō.

¹²De cusii inī nū jā ñúhún inī nū
ndācá jā váha jā coo. De cuandēé
inī nū de tú ndóho nú tūndóhó. De
níní cācān tāhvī nū.

¹³De coto ndāhvī nú nchivī
candíja de tú cúmanī nūū ji. De
cuāha núú nú vehe nūū nchivī jicá.

¹⁴De cācān tāhvī nū jēhē nchivī jā
jínī ūhvī ndóhó. Mā cáhān nāvāha
nú síqui ji, chi sa cācān tāhvī nū
jēhē ji.

¹⁵De tú cúsiī inī nchivī, de suni
cusii inī nū jín ji. De tú cúcuécá inī
nchivī, de suni cucuécá inī nū jín ji.

¹⁶De coo inuú inī ndá nú jín táhán nú. De mā sáhá vixī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jín nchivī ndáhvi. Mā cānī inī nū jā ndíchí nú.

¹⁷De mā násáhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú nī nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihvi inī ndá nú sáhá nú tiñu váha jā cunī jínú ndācá nchivī.

¹⁸De cundihvi inī ndá nú cundeē mānī nū jín ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyó maá ji.

¹⁹Nanī mánī, mā nācuāha ndá nú jā ndutahvi nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāa Dios cuāha yā castigo ji. Chi sūcuán cāhān tutū ii: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nācuāha yāhvi ji, cáchi Jētoho ō.

²⁰De suni cāhān tutū: Tēe jā jínī ūhvi ndóhó, tú jíhi dē sōco, de cuāha nú jā caji dē. De tú yíchi dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú sūcuán, de cucanoō dē de nacani uhvi inī dē jā ní jinī ūhvi dē ndóhó, cáchi.

²¹Mā cuāha nú tūhun jā cundeē tiñu néhén jín nú, chi sa tiñu váha sáhá nú tácuā ndāhvā tiñu néhén.

13 Ndācá nchivī ná cuétáhvi ji nū ndá tēe jā ndíso tiñu nū. Chi mā cōo tēe ndíso tíñu de tú nduú ní nsáhá Yāa Dios. De ndá tēe jā ndíso tíñu, chi Yāa Dios nī ntee tiñu siqui dē.

²De nchivī jāá nduú jétáhvi nū ndá tēe ndíso tíñu, túsaa de cúnihin inī ji nū ndá jā ní jani Yāa Dios. De nchivī jā cúnihin inī, chi cuāchi sáhá ji, de nihin ji castigo.

³Chi ndācá tēe jā ndíso tíñu, nsūú jā ndíso tíñu dē jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu váha, chi sa jā cuyūhú

nchivī sáhá tiñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndíso tíñu nū nū, de sáhá nú tiñu váha túsaa. Nūcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴Chi jétíñu Yāa Dios ndá dē, tácuā cundeē váha ndá nú. Sochi tú sáhá nú tiñu néhén, de sa cuyūhú nú, chi nsūú jā ndíso cāhá ndá dē tiñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétíñu Yāa Dios dē, tácuā cuāha dē castigo nchivī sáhá tiñu néhén.

⁵Jā nūcuán cánuú jā cuetáhvi ndá nú nū tēe ndíso tíñu, de nsūú maá-ni jā má níhin nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶De jā nūcuán cúu jā suni jéhe ndá nú xūhún nū ndá tēe ndíso tíñu, cuu tiñu nū. Chi jétíñu Yāa Dios dē, de maá-ni tiñu nūcuán sáhá ndá dē.

⁷De chunáá ndá nú ndihi jā ndíta nú nū ndācá nchivī. Cuāha nú xūhún nū nū tēe jā quēhen xūhún nū. De cuāha nú xūhún cuota nū tēe quēhen cuota. De coo respeto nū nū nchivī jā cánuú coo respeto nū. De coo yíñuhún nú nū nchivī jā cánuú coo yíñuhún nū.

⁸Mā cundita nú nū ni iin. De íyó iin jā ndíta nú jā má téhndē cuiti, suu jā ní ncāhān Yāa Dios jā cundáhvi inī nū táhán nú. Chi nchivī jā cundáhvi inī táhán, ja nī squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

⁹Chi sūcuán ndácu ley tiñu: Mā cásiqui ndēe nū táhán nú, mā cáhni nū ndiyi, mā sácuihná nú, mā sátuhún nú, mā ndíyo inī nū jā névāha táhán nú. De ndācá tūhun yáhá jín ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yíhi chijin tūhun yáhá: Cundáhvi inī nū táhán nú, tá cúu nū cundáhvi inī nū maá nú, cáchi tutū.

¹⁰Chi tú cúndáhví iní ò táhán ó, de mā sáhá ó ni iin jāá nduú vāha nūū ji. Túsaá de jā cúndáhví iní ò táhán ó, ñúcuán cúu jā squíncuu ó ní ley yā.

¹¹Súcuán sáhá ndá nú, chi sáhá nú cuenta jā cuácuñatin quívi jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchiví quíxin, jā cuhuun iní nū. Chi mitan ja ní ncuñatin cā quívi jā scácu yā yóhó nsúú cā quívi jā ní ncandíja ó tūhun yā.

¹²Chi modo jā ja ñatin yāha jacuāá, de cuācunijin quívi scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsáhá ó nūū neē, de ná cúcutú ó jíin ndācá tiñu ndāā jā caca ó jíin luz yā.

¹³Ná cáca yíñúhún ó tá cúu nūū cánuú caca ó jíin luz yā. Mā jíin ndá nú, mā sáhá nú ndācá vico nehén, mā cācā ndii nū, mā sáhá nú tiñu nehén, mā cánāá nú, mā cúcuásún iní nū.

¹⁴Chi sa cuiñi cutú nú jíin fuerza maá Jētohō ò Jesucristo, jā má cuáha cā nū tūhun sáhá nú tiñu jā cúni modo nehén maá nú.

Mā cáhān nehén ó cuni ò táhán ó

14 Cuetáhví nú nchiví jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de mā tétáhán nú jíin ji siquí ndācá tūhun jā síin jāni iní ji jíin maá nú.

²Chi íyó nchiví jā jāni iní ji jā cuu caji ji ndinuū-ni. De íyó nchiví jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de jāni iní ji jāá nduú vāha jā caji ji cūñu, chi jā ní nsōcō nchiví nūū ídolo cúu.

³De ndóhó tēe jā yáji ndinuū-ni, mā cáhān nū cuni nū tēe jāá nduú

yáji ndinuū. De ndóhó tēe jāá nduú yáji ndinuū, mā cáhān nū cuni nū tēe jā yáji ndinuū. Chi Yāā Dios ní jetáhví yā tēe ñúcuán.

⁴De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā cáhān nehén nú jíni nū mozo Yāā Dios? Chi tú vāha sáhá dē á nehén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāā siquí dē, nsúú maá nú. De nduú chi cuiñi vāha dē, chi mozo maá Jētohō ò cúu dē, de cuu sáhá yā jā má stíví dē.

⁵De suni íyó nchiví jā jāni iní jā íi cā iin quívi nsúú cā incā quívi. De incā nchiví chi jāni iní ji jā inuú-ni cúu ndācá quívi. De ndācá ji ná cūndaā vāha iní maá ji siquí nāsa jāni iní ji.

⁶Chi tēe jā nēe íi iin quívi, chíñúhún dē Jētohō ò jā sáhá dē súcuán. De tēe jāá nduú nēe íi iin quívi, suni chíñúhún dē Jētohō ò jā sáhá dē súcuán. De tēe jā yáji ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētohō ò jā sáhá dē súcuán, chi nācuetáhví dē nūū Yāā Dios. De tēe jāá nduú yáji ndinuū, suni chíñúhún dē Jētohō ò jā sáhá dē súcuán, de suni nācuetáhví dē nūū yā.

⁷Chi ni iin ó nduú tēcū ò jā coo vāha maá ó-ni, de ni iin ó nduú jíhi ò jā cúni maá ó.

⁸Chi tú tēcū ò de tēcū ò jā sáhá ó tiñu cúni maá Jētohō ò. De tú cuū ò, de suni cuū ò siquí jā cúni maá Jētohō ò. Túsaá de á jā cutecū ò á jā cuū ò, de yíhi ó ndahá maá Jētohō ò.

⁹Chi ní jíhi Cristo de ní natecū yā, tácuu cuu yā Jētohō nūū nchiví jā ní jíhi jíin nūū nchiví tēcū.

¹⁰De ndóhó, ¿ñajēhē cúu jā jāni nehén iní nū jíni nū táhán nú

túsaá? ¿De nūcu cújéhe inī nū jíni nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó.

¹¹Chi suha yósō nūū tutū īi:

Jāndāā ndija chi nūū maá nī cuiñi jíti ndācá nchivī,
de ndihi ji cāhān jā maá nī cúu
Yāā Dios, cáchi maá Jētohō ō.

¹²Túsaá de tá iin tá iin ó nacūāha ó cuenta nūū Yāā Dios nāsa tiñu nī nsáhá ó.

Mā sáhá ó jā quívi táhán ó cuāchi

¹³De jā nūcuán de mā cāhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā má sáhá nú ni iin tiñu jā sáhá jā stívī táhán nú de quívi ji cuāchi.

¹⁴De jíni ni jā ni iin jā ní nsáhá Yāā Dios, nduú stívī ánō ō. Chi sūcuán nī ncucáhnū vāha inī ni sīquī jā cándíja nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jāni inī ji jā íyó jā stívī ánō ji, túsaá de sūcuán sáhá ndija jíni maá ji.

¹⁵De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē jā yáji nū cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo, chi jāni inī dē jā stívī nūcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhvi inī nū dē jā yáji nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquī jā yáji nū iin jā jāni inī dē jā cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jihī Cristo.

¹⁶Mā sáhá nú tiñu jā cāhān ji sīquī, vísō jíni maá nú jā íyó vāha.

¹⁷Chi jā ndācu Yāā Dios tiñu nūū ō, nsūū sīquī nāsa caji ō coho ó cúu, chi sa sīquī jā ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē māni ō jíni táhán ó, de cusii inī ō sáhá Espíritu Santo.

¹⁸De nchivī jā sūcuán sáhá tiñu jā cūni Cristo, chi cúsi inī Yāā Dios jíni ji, de suni jétúhún ndá nchivī ji.

¹⁹Túsaá de ná cúndihvi inī ō cundeē māni ō, tácuā jíni nūcuán de chindeē táhán ó jíni táhán ó jā cuja ó jíni tūhun yā.

²⁰De mā cuāha nú tūhun jā jíni ndeyu yáji nū de snāā nū tiñu jā ní nsáhá Yāā Dios jíni táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi jā yáji ō, de vísō sūcuán de nduú vāha jā yáji nū ndeyu tú sáhá jíni táhán nú jā suni caji maá dē vísō jāni inī dē jā cuāchi cúu.

²¹Vāha cā mā cāji nú cūñu, ni mā cōhó nú vino, de ni iin mā sáhá nú jā stívī ánō táhán nú, de quívi dē cuāchi, de caca yátá dē nūū tūhun cándíja dē.

²²De tú cándíja nú jāā nduú nā cuá sáhá jā yáji nū, de sūcuán cándíja maá nú-ni nūū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jāā nduú sáhá jíni ánō dē jā cuāchi cúu tú caji dē coho dē.

²³De tēe jā yáji iin jā jāni inī dē sanaā de stívī ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándíja dē jā íyó vāha jā yáji dē. Chi ndācá jā sáhá ó, de tú nduú cándíja ó jā íyó vāha, de cuāchi cúu.

Jā ná sáhá ó jā cusii inī táhán ó

15 De yóhó jā ní jija jíni tūhun yā, cánuú jā coto ó nchivī jāā ncháha ca cuja jíni tūhun yā, tácuā cándíja vāha ji. De mā sáhá ó jā cusii inī maá ó-ni.

²Chi tá iin iin ó ná sáhá ó jā cusii inī táhán ó, tácuā quendōo vāha ji de cuja ji jíni tūhun cándíja ji.

³Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā jā cusii inī maá yā, chi sa jā cusii inī Tatá yā. Chi sūcuán cāhān tutū īi: Ndācá tūhun nāvāha jā ní ncāhān

ndá nchivī sīquī ní, nī ndivī sīquī maá sá, ncachī Cristo jíin Tatá yā.

⁴Chi ndācá tūhun jā ní jēcōsō nūū tutū īi jondē janahán, chi nī jēcōsō tácuá stéhēn nūū ō, de nīhīn ō tūhun jā sáhá jā cuandeé inī ō de ndusiī inī ō. De súcuán de cuhun inī ō ndācá jā váha jā coo.

⁵De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun cuandeé inī jíin tūhun ndusiī inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nūū cúnī Cristo Jesús.

⁶De súcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā váha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

**Jā ní jītē nuu tūhun váha yā
nūū nchivī ndá cā nación**

⁷Túsaá de cuetáhvī nú ndācá táhán nú, tá cúu nūū ní jetáhvī Cristo yóhó, tácuá cuni nchivī jā vīi cúñáhnú Yāā Dios.

⁸Chi cāhān nī jā ní nquiji Cristo Jesús, nī nsáhá yā ndācá tiñu jā quendōo váha nchivī hebreo, tácuá cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū ndācá tatā ji janahán. De súcuán nī stéhēn Cristo jā squíncuu Yāā Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹De suni nī nquiji yā tácuá nchivī ndá cā nación jāá nduú jíinī tūhun yā, cāhān ji jā váha ndasí inī Yāā Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū īi:

Túsaá de cāhān sá jā váha ndasí inī ní, cuni nchivī ndācá nación, de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰De suha cāhān tucu tutū īi:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsiī inī nū jíin nchivī maá yā.

¹¹De cāhān tucu:

Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā váha ndasí inī Jētohō ō Yāā Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹²De suni nī ntee Isaías tūhun yáhá:

Chijin tatá Isaí quiji iin jā cuñáhnú,

de ndacu yā tiñu nūū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sáhá yā.

Cáchī tutū.

¹³De maá Yāā Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jíin jā coo ndeé inī nū siqui jā cándíja nú yā. De súcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sáhá poder maá Espíritu Santo.

¹⁴Ñanī mánī, cúcáhnú inī nī jā váha ndasí ndíhvī inī ndá nú jíin tiñu váha, de váha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī táhán inī nū.

¹⁵De nī jani inī nī jā tee nī carta yáhá jā cāhān cāji nī jíin ndá nú, tácuá víhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi súcuán sáhá nī siqui jā váha inī Yāā Dios, de nī jéhe yā tiñu nūū nī

¹⁶jā sáhá nī tiñu cúnī Jesucristo jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíinī tūhun yā. De nácani nī tūhun váha Yāā Dios nūū ji jā scácu yā ji. Súcuán sáhá nī tácuá nchivī ndācá nación, cuu squívī nī ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō nī nūū yā jā cúsiī inī yā jíin. Chi nī nsáhá Espíritu Santo jā íyó ndoo íyó īi ji nūū yā.

¹⁷Túsaá de siqui jā cándíja nī Cristo Jesús, de cúsiī inī nī jā váha sáhá nī tiñu cúnī Yāā Dios.

¹⁸Chi mā cūū cāhān ni sīquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni sīquī nāsa ni jetíñú Cristo nduhū jā sáhá ni jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jíñi tūhun Yāā Dios, mitan de jétáhvi ji nūū yā. Chi sūcuán ni ncuu jíñi tūhun jā ní ncāhān ni jíñi tiñu jā ní nsáhá ni.

¹⁹Chi nī nsáhá ni tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de nī iyo poder Espírītu Santo jíñi nī. De sūcuán nī nacani ndihi nī tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De nī nacani nī jondē Jerusalén, jíñi ndihi ndācá ñuū, jíñi jondē níí región Ilírīco.

²⁰Sūcuán cúu jā ní ndihvi inī ni nī nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nī jēhēn ni nūū nchivī jāá ncháha ca cuni tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī ni nacani nī nūū ndá nchivī jā ja nī jini ji tūhun nī nacani ndá cā tēe.

²¹Chi sa nī nsáhá nī tá cúu nūū cāhān tutū īi:
Ndācá nchivī jāá nduú ní nquíji tūhun yā nūū ji, mitan chi cuni ji tūhun yā,
de ndācá nchivī jāá nduú ní jíñi cuiti tūhun yā, mitan chi jicūhun inī ji.
Cáchi tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quíhīn dē Roma

²²De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutéñú nī, de nduú ní ncúu cuēē ni nūū ndá nú.

²³De mitan chi nī ndihi tiñu nī níí cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuiyā jā cúni ni cuēē ni nūū nū.

²⁴Túsaá de ñúhún inī ni cuēē ni nūū ndá nú tá yāha nī quíhīn ni España. De ñúhún inī ni jā tá nī ncusiī inī ni jā ní jíñi ni nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quíhīn cā ni.

²⁵Sochi xihna cā Jerusalén quíhīn ni quísiáha nī xúhún cuu ndá hermano jā íyó ñúcuán.

²⁶Chi nchivī Macedonia jíñi Acaya nī jani inī ndá ji jā caquín ji xúhún jā quíhīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvi Jerusalén.

²⁷Chi sūcuán nī ncusiī inī ndá ji nī nsáhá ji. De íyó vāha jā sūcuán, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndíta ji jā sáhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsáhá jā ní nquenda tūhun Yāā Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuu jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándíja jíñi ndatíñú ñayiví yáhá.

²⁸Túsaá de tá nī nsínu nī tiñu yáhá jā quísiáha nī xúhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē ni nūū ndá nú jā yāha nī quíhīn ni España.

²⁹De jíñi vāha nī jā quívi cuēē ni nūū nū, de vāha ndasí quendōo nú jā nacani cā ni tūhun vāha Cristo nūū nū.

³⁰Hermano, cāhān ndāhvī nī jíñi ndá nú jā chindeé chítuu nú nduhū cācān táhvi nū jēhē ni nūū Yāā Dios sīquī tiñu jā ndúcú ndéē nī. Sūcuán sáhá ndá nú sīquī jā cándíja ó Jētohō ō Jesucristo, jíñi sīquī jā cúndáhvi inī ō táhán ó sáhá maá Espírītu Santo.

³¹De cācān táhvi nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándíja, jíñi jā ná cúsiī inī ndá

hermano Jerusalén jā quísiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³²De súcuán de tú cúnī Yāa Dios de cuēē ni nūū ndá nú, de cusii inī ō, de nanihin inī ni jā coo nī jíín ndá nú.

³³De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, ná cóo yā jíín ndá nú. Amén.

Jā cāhān Pablo jā sāhá ndeé inī ji

16 De mitan de cāhān ni jíín ndá nú jā chindeé nú hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátíñú sīquī tūhun yā nūū nchivī cándíja ñuū Cencrea.

²De cuetáhvi ndá nú ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuán cánuú sāhá ndá hermano cándíja. De chindeé nú ña nā-ni cuá cúu jā jíini ñúhún ña, chi súcuán nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³Cāhān ndá nú jíín Priscila jíín Aquila jā sāhá ndeé inī ndúū dē, cáchī ni, chi chindeé táhán dē jíín nī sīquī tiñu Cristo Jesús.

⁴Chi tá ni iyo tūndóhó jā cuū ni nícu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, vísō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhvi nī nūū ndúū dē, de nsūū vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndacá grupo nchivī jā cándíja ndacá nación.

⁵De suni cāhān ndá nú jíín ndá nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, jā sāhá ndeé inī ji, cáchī ni. De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī ni jíín. Chi región Acaya de maá dē cúu jā nī nchandíja xihna cā nūū Cristo.

⁶Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí mähñú ndá nú sīquī tūhun yā.

⁷De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Andrónico jíín Junias, ndúū tēe jā cúu táhán ñuū ni jā ní nchihī nī jíín dē vecāa. De ndá apóstol chi jétúhún dē ndúū tēe jíñā, de xihna cā dē nī nchandíja Cristo nsūū cā maá nī.

⁸Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Amplias, tēe jā mānī ni jíín, chi cándíja dē Jētohō ō.

⁹De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Urbano, tēe jā chindeé táhán jíín ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mānī ni jíín.

¹⁰Suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándíja nīhin dē Cristo, de suni súcuán cāhān nū jíín nchivī vehe Aristóbulo.

¹¹Cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū ni. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

¹²De suni cāhān ndá nú jā sāhá ndeé inī Trifena jíín Trifosa, ndúū ñahan jā sátíñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sāhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mānī ō jíín, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

¹³De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétúhún ndá nchivī jā vāha cándíja dē maá Jētohō ō. De suni súcuán cāhān nū jíín naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

¹⁴De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Asíncrito jíín Flegonte jíín Hermas jíín Patrobas jíín Hermes jíín ndá hermano jā ndeé jíín dē.

¹⁵De suni súcuán Filólogo jíín Julia jíín Nereo jíín cuāha dē, jíín Olimpas jíín ndihī hermano cándíja jā ndeé jíín ndá dē.

¹⁶De tá cáhān jíťáhán nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ji. De ndācá grupo nchiví cándíja nūū Cristo, cáhān ji jā sáhá ndeé iní ndá nú.

¹⁷De cáhān ndāhví nī jíín ndá nú, hermano, jā coto nú maá nú nūū nchiví jā cútucu iní de ndúcú stíví táhán jíín tūhun jāá nduú quétáhán jíín jā ní ncutūha ndá nú. De cujiyo ndá nú nūū ndá ji.

¹⁸Chi nchiví sūcuán, nduú sáhá ji tiñu cúní maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhví iní ji síquí jā caji ji. De vixí ndasí yuhú ji jíín tūhun jā cáhān ndá ji, de sūcuán stáhví ji nchiví jāá nduú jííní vāha.

¹⁹De ndá máá nú chi ja jííní ndihi nchiví nāsa vāha jétáhví nú nūū yā, de jā ñūcuán cúsií iní ni. De cúní ni jā coo listo vāha nú sáhá nú tiñu vāha, de mā sáhá nú tiñu néhén.

²⁰De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun síí iní, ñamā sáhá yā jā cundeé ndá nú síquí tāchí cúñáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún iní ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā vāha ndá ndóhó.

²¹Sáhá ndeé iní ndá nú, cáchí Timoteo, tēe jā chíndeé táhán jíín nī síquí tūhun yā. De suni sūcuán cáhān ndá táhán ñuū ni Lucio jíín Jasón jíín Sosípater.

²²De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cáhān Pablo, suni cáhān ni jā sáhá ndeé iní ndá nú jā cándíja nú Jētohō ō.

²³De Gayo, tēe jā ní jēhe núú vehe nūū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cáhān dē jā sáhá ndeé iní ndá nú. De suni jéhe núú dē vehe nūū ndācá nchiví cándíja. De suni sūcuán cáhān Erasto, tēe cúu tesorero ñuū yáhá, de suni sūcuán cáhān hermano Cuarto.

²⁴De ñúhún iní ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā vāha ndá ndóhó. Amén.

**Tūhun sándihí jā cáhān
jā cúñáhnú ndasí yā**

²⁵De mitan de ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi maá yā cuu sáhá yā jā cuiñí ñihin cā ndá nú jíín tūhun jā scácu yā ndóhó jā nácani nī, jíín tūhun Jesucristo jā stéhēn ni. Chi sūcuán nī stéhēn Yāā Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū níí cání jondē ncháha ca jēcōo ñayiví.

²⁶Sochi mitan de ja nī nquenda nijīn. Chi jíín tutū íí jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī jítē nuu tūhun yuhū yáhá nūū nchiví ndācá nación, tácuca candíja ji de cuetáhví ji. Chi Yāā Dios jā tēcū níí cání, sūcuán nī ndacu yā tiñu.

²⁷De níí cání ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios síquí tiñu jā ní nsáhá yā jíín Jesucristo. Chi mátúhún yā-ni íyó de ndíchí ndasí yā. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NDA NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, de nī ncana Yāā Dios nduhū jā cúu nī apóstol Jesucristo. Chi sūcuán nī jētahān inī yā nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū ni jín hermano o Sóstenes

²tée nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī ñuū Corinto jā cándíja nū Yāā Dios. Chi cúu ndá nū nchivī maá yā, chi yíhí nū ndahá Cristo Jesús. Chi nī ncana Yāā Dios ndá nū jā coo ndoo coo iī nū nū yā. De nī ncana yā ndá nū jondē jín ndá cā nchivī jā nácunehen ji maá Jētohō o Jesucristo, ní-ni cúu nū íyó ndá ji. Chi Jētohō ndácá o jín ndá ji cúu yā.

³De ñúhún inī ni jā Tatá o Yāā Dios jín Jētohō o Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nū, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

**Cristo cúu jā sáhá ndácá
jā váha yóhó**

⁴De níní nácuétáhvī nī nū Yāā Dios jā síqui ndá nū, chi jā jín Cristo Jesús nī nsáhá yā jā váha ndá nū.

⁵Chi yíhí nū ndahá Cristo, de jā ñúcuán nī nsáhá Yāā Dios jā íyó

cuicá ndá nū jín ndácá tūhun yā, chi jícūhun váha inī nū, de cúu nácani nū.

⁶Chi sūcuán cúu jā íní nihin ndá nū jín tūhun Cristo jā ní nacani ndá nī nū nū.

⁷De sūcuán de nduú cúmanī ni iin táhvī jā jéhe yā jā cuu ánō ndá nū juni ndétu nū quivī jā nenda nijin Jētohō o Jesucristo.

⁸De maá yā chi sáhá yā jā cuiñi nihin ndá nū jondē jinu quivī, tácuca mā cōo cuāchi síqui nū quivī jā nenda Jētohō o Jesucristo.

⁹Chi squíncuu Yāā Dios ndácá jā ní nquee yuhú yā, de nī ncana yā ndá nū tácuca cunī táhán nū jín Sēhe yā, Yāā cúu Jētohō o Jesucristo.

Síqui jā má cōo síin inī ji jín táhán ji

¹⁰Hermano, jondē jín sívī Jētohō o Jesucristo cáhán ndáhvī nī jín ndá nū jā inuú-ni natúhún ndá nū jín táhán nū, de mā cōo síin inī nū, chi sa váha inuú coo inī ndá nū jín ndácá jā jáni inī nū.

¹¹Súcuán cáhán ni, ñanī mánī, chi nī ncachī tūhun ndá nchivī vehe Cloé nū ni jā tétáhán ndá nū.

¹²Chi tá iin iin nú síin síin cáhān nū: Nduhū chi jíin Pablo íní nī, cáhān sava nú. De sava cā nū: Nduhū chi jíin Apolos. Nduhū chi jíin Pedro. Nduhū chi jíin Cristo. Cáhān ndá nú.

¹³De jā cáhān ndá nú sūcuán, ¿de á jáni inī nū jā síin síin Cristo cúu jā nácani ndá nī tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nī jihī yicā cruz jā jéhē ndá nú? ¿De á jíin sívī nduhū nī jenduté ndá nú?

¹⁴Nduú cuitī. De cútahvī ni nūū Yāā Dios jāā nduú cuāhā ndá nú ní scuénduté nī, chi vāchi Crispo jíin Gayo-ni,

¹⁵tácuā mā cáhān ni iin nú jā jíin sívī nī nī jenduté nū.

¹⁶De cáta núcūhun inī ni jā suni nī scuénduté nī Estéfanas jíin nchivī vehe dē. De sanaā de sūcuán-ni cúu nchivī jā ní scuénduté nī, jáni inī ni.

¹⁷Chi nduú ní ntétíñú Cristo nduhū jā scuénduté nī, chi sa jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nduú ní ndúcú nī jā stéhēn ni nūū nū iin modo ndíchí jā má jícūhun inī nū, chi tú sūcuán de mā cūú jícūhun vāha inī nū tūhun jā ní jihī Cristo yicā cruz nícu.

Jíin Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jíin tūhun ndíchí yā

¹⁸De tūhun jā ní jihī yā yicā cruz jā scácu yā nchivī, chi tūhun naā cuitī cúu nūū ndá nchivī jā cuāhān nūū tānū tāhvī. Sochi ndá máá ó jā cuāhān ō nūū cācu ó, chi jíni ō jā tūhun Yāā Dios jā ndíso poder cúu.

¹⁹Chi sūcuán yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ná snāā ni tūhun ndíchí jā cáhān nchivī ndíchí cuenta ñayiví yáhá,

de mā cuétáhvī nī tūhun cáhān ndá nchivī jā jáni inī jā jíni vāha.

Ncachī yā.

²⁰¿Túsaá de ní cuetíñú ndá tēe ndíchí cuenta ñayiví yáhá, jíin ndá tēe stéhēn tutū, jíin ndá tēe jā nánducú vāha siquī ndá jā stéhēn nchivī ñayiví? Chi ndácá tūhun ndíchí cuenta ñayiví yáhá, nī ncāhān Yāā Dios jā tūhun naā cuitī cúu.

²¹Chi ndíchí ndasí sáhá Yāā Dios. Chi ndá tūhun ndíchí jā jíni nchivī ñayiví, nī ncachī yā jāā nduú jétíñú jā cuni ji nāsa Yāā cúu yā. Nūcuán de nī jētahān inī yā jā jíin tūhun yā jā nácani ndá nī de scácu yā nchivī cándíja, vísō jáni inī nchivī ñayiví jā tūhun naā cuitī cúu.

²²Chi nchivī hebreo, maá-ni jā cūni ji jā sáhá Yāā Dios cuāhā tiñu ñáhnú jā stéhēn poder yā. De nchivī griego chi maá-ni siquī tūhun ndíchí cúu jā ndíhvī inī ji.

²³Sochi ndá máá nī chi sa nácani nī tūhun jā ní jihī Cristo yicā cruz jā scácu yā nchivī. De tūhun yáhá sáhá jā cūyichī inī nchivī hebreo, de nchivī ndá cā nación chi jáni inī ji jā tūhun naā cuitī cúu.

²⁴Sochi ndá nchivī jā ní ncana yā jā ní nquivi ndahá yā, vísō nchivī hebreo á nchivī griego, chi jíni ji jā jíin Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jíin tūhun ndíchí yā.

²⁵Chi tūhun Yāā Dios jā cáhān nchivī jā tūhun naā cuitī cúu, ndíchí ndasí cā nsúú cā tūhun ndíchí nchivī. De jáni inī nchivī jāā nduú nā poder yā tá nī jihī Jesús jā scácu yā yóhó, de nduú chi téyí ndasí cā poder yā nūcuán nsúú cā poder nchivī.

²⁶Hermano, ndá máá nú cúu já ní ncana yā nī nquívī nú ndahá yā. De cundehé ndá nú jáá nduú íyó cuāhā nū já ndíchí jíín tūhun ñayíví, de ni nduú íyó cuāhā nū já tátúnī, de ni nduú íyó cuāhā nū já cúu sēhe nchivī cúñáhnú.

²⁷Chi sa nī nacāji Yāā Dios ndācá já cáhān nchivī ñayíví jáá nduú ndíchí cuitī, tácuā coo tūhun canoō nūū ndācá já ndíchí. De nī nacāji yā nchivī jáá nduú téyíí inī ñayíví, tácuā coo tūhun canoō nūū nchivī téyíí.

²⁸De suni nī nacāji yā ndācá jáá nduú cúñáhnú inī ñayíví, jíín ndācá já sáhá jéhe inī ji nūū, jondē jíín ndācá já jáni inī ji jáá nduú tiñu, tácuā snúu yā ndācá já cúñáhnú inī ñayíví.

²⁹Súcuán nī nsáhá yā tácuā ni iin nchivī mā cūū sáhá téyíí ji maá ji nūū yā.

³⁰Sochi ndá máá nú chi nī nsáhá Yāā Dios já inuú-ni cúu nú jíín Cristo Jesús. Chi jondē nūū maá yā nī nihīn ō tūhun ndíchí, de nī sndáhvā yā cuāchi ó, de nī nsáhá yā já íyó ndoo íyó ii ō nūū yā, chi nī scácu yā yóhó.

³¹Túsaá de ná cóo tá cúu nūū cáhān tutū: Tú iin nchivī cúni ji cutéyíí ji, de ná cutéyíí ji síquī já ní nsáhá maá Jētoho ō jēhē ji, cáchi.

**Jā nácani Pablo tūhun
já ní jīhī Cristo**

2 De nduhū, hermano, tá nī jēē ni nūū ndá nú já nacani nī tūhun ndāā Yāā Dios, de nduú ní nácani nī tūhun ndíchí já má jíicūhun inī nū.

²Chi tá nī iyo nī jíín nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú nī já cachī tūhun nī nūū nū, chi maá-ni tūhun Jesucristo já ní jīhī yā yīcā cruz já scácu yā yóhó.

³De tá nī jēē ni nūū ndá nú, chi nduú nā fuerza ni, de yúhū nī, de quísi nī.

⁴De tá nī nacani nī tūhun nūū ndá nú, chi nsūū jíín tūhun ndíchí nchivī ñayíví ní scándija nī ndá nú, chi sa jíín poder maá Espíritu Yāā Dios nī stéhēn ni nūū nū,

⁵tácuā mā cuiñí nú síquī tūhun ndíchí já cáhān nchivī, chi sa cuiñí nú síquī poder Yāā Dios.

**Jíín Espíritu de stéhēn Yāā
Dios nāsa Yāā cúu yā**

⁶De ndāā chi ndíchí cáhān ndá nī jíín ndá nchivī ja nī jija jíín tūhun já cándija ji yā. Sochi nsūū tūhun ndíchí já íyó inī ñayíví yáhá, de ni nsūū tūhun ndíchí já cáhān ndá tēe cúñáhnú ñayíví yáhá, chi ndá tēe ñúcuán chi yáha-ni já cúñáhnú dē.

⁷Chi tūhun já cáhān ndá nī cúu tūhun ndíchí maá Yāā Dios já ní nchiyuhū. Chi tūhun ndíchí ñúcuán já ní iyo yuhū, chi nī jaquín Yāā Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayíví, tácuā cācu ó já cutecū ō níí cání sáhá tūhun ñúcuán.

⁸Chi ni iin tēe já cúñáhnú inī ñayíví yáhá, nduú ní jíicūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chi tú ní jíicūhun inī dē nícu, de mā cáhni cuiti dē maá Jētoho ō, Yāā já vii cúñáhnú.

⁹Chi cúu tá cúu nūū cáhān tutū ii: Ndācá já ní nsáhá tūha Yāā Dios já cuu nchivī já māni jíín yā,

ni iin nūcuán nduú ní jíní jínúū
nchivī, de ni nduú ní jíní jín
sóho ji,
de ni nduú ní nqují jā súcuán
cani inī ji.

Cáchī tutū.

¹⁰Sochi ndá maá ó chi nī stéhēn
Yāa Dios ndá nūcuán nūū ō jín
Espíritu Santo yā. Chi maá Espiritu
jíní vāha yā de stéhēn yā ndihi, chi
jondē ndācá tūhun ndíchí cā maá
Yāa Dios.

¹¹Chi ni iin nchivī mā cūú cuni ji
nāsa jáni inī incā nchivī, chi maá
ji-ni jín ánō ji cúu jā jíní. De suni
súcuán ni iin nchivī nduú jíní ji
nāsa jáni inī Yāa Dios, chi maá-ni
Espíritu Yāa Dios cúu jā jíní.

¹²De maá ó chi nī nihīn ō Espiritu
nūcuán jā vāji nūū Yāa Dios, de
nduú jáni inī ō tá jáni inī nchivī
ñayiví. De jā nūcuán cúu jā jícūhun
inī ō nāsa nī nsāhá Yāa Dios jā
vāha yóhó síquī jā vāha inī yā.

¹³De suu síquī ndācá yáhá cúu jā
cāhān ndá nī, de nsūú jín tūhun
jā stéhēn nchivī ndíchí, chi sa jín
tūhun jā stéhēn maá Espiritu. Chi
stéhēn ndá nī tūhun Espiritu nūū
ndá nchivī jā névāha Espiritu.

¹⁴Sochi nchivī jāá nduú névāha
Espíritu Yāa Dios, nduú jétáhví ji
ndá tūhun jā vāji nūū Espiritu, chi
jáni inī ji jā tūhun naā cuítī cúu.
De mā cūú jícūhun inī ji, chi nduú
névāha ji maá Espiritu jā sáhá jā
jícūhun inī ji.

¹⁵De nchivī jā névāha Espiritu,
chi jícūhun inī ji nāsa íyó ndihi-ni.
De nchivī ñayiví mā cūú jícūhun inī
ji nāsa nchivī cúu nchivī nūcuán.

¹⁶Chi cāhān tutū īi: ¿Ní iin cuu
cuni nāsa jáni inī maá Jētohō ō?

¿De ní iin cuu stéhēn nūū yā? Ni iin
mā cūú. Cáchī tutū. De visō súcuán
de maá ó chi jáni inī ō tá cúu nūū
jáni inī Cristo.

Jā chíndéé táhān ndá dē jā
sáhá dē tiñu Yāa Dios

3 De nduhū, hermano, nduú ní
ncúu cāhān ni jíní ndá nú tá
cúu nūū cāhān ni jíní nchivī jā jíca
jíní Espiritu. Chi sa nī ncāhān ni tá
cúu nūū cāhān ni jíní nchivī jā cáta
jíca jíní modo maá. Chi cúu ndá nú
tá cúu sūchí lúlí jāá ncháha ca cuja
nú jíní tūhun Cristo.

²Ní stéhēn ni jāá nduú vjín nūū
ndá nú, chi cúu nú tá cúu sūchí lúlí
jā cáta jáxīn cā. De nduú ní ncāhān
ni jíní nú tūhun vjín jā cúu tá cúu
jā cājí jā yájí nchivī ja nī jija, chi
ncháha ca quenda nú jíní jondē saá.
De mitan suni ncháha ca quenda
nú jíní.

³Chi cáta jíca cā ndá nú jíní modo
nēhēn maá nú. Chi cúcuásún inī
ndá nú, de cánāá nú, de cúsíín inī
nū. Túsaá de cúu ndá nú tá cúu
nchivī ñayiví jā jíca jíní modo
nēhēn maá.

⁴Chi iin nú cāhān: Nduhū chi
jíní Pablo íñí nī. De incā nū cāhān:
Nduhū chi jíní Apolos. De súcuán
cúu jā jíca ndá nú jíní modo nēhēn
maá nú.

⁵¿De ní iin cúu nduhū, de ní iin
cúu Apolos túsaá? Vāchi mozo-ni
cúu ndúū ni nūū Yāa Dios, de nī
jetíñú yā nduhū tácuca candíja ndá
nú maá Jētohō ō. Chi tá iin inī nī nī
nsāhá tiñu nāsa nī jēhe maá Jētohō
ō nūū nī.

⁶Nduhū chi modo jā ní jaquín ni
tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chi

modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stéhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní scuáhnu tūhun inī ánō nū.

⁷Túsaá de nduú ná cúu sáhá tēe jā jáquīn, de saá-ni tēe jā chūhun ndute, chi sa maá Yāā Dios cúu jā scuáhnu.

⁸De tēe jáquīn jíín tēe chūhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācá dē chi cuáha yā yāhvi dē nāsa tiñu nī nsáhá iin iin dē.

⁹Chi ndá nduhū chi cúu nī tēe chindeé táhán jā sáhá nī tiñu Yāā Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāā Dios jā sátfíñū yā jíín. De suni tá cúu iin vehe jā sáhá Yāā Dios cúu ndá nú.

¹⁰De nduhū chi cúu nī tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā ni cimientto vehe ñúcuán, cúu jā ní scándíja nī ndá nú. De incā dē sámā dē síquī, cúu jā stéhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sámā dē síquī.

¹¹De Jesucristo cúu cimientto vehe ñúcuán, de ni iin mā cūū tavā incā cimientto, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuáchi ó.

¹²De ndācá nchivī cándíja, chi sáhá ji vehe síquī cimientto ñúcuán, de á jíín ndatíñū váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jíín jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

¹³De natūu tiñu jā ní nsáhá iin iin ji, tú nāsa nī ndihvi inī ji síquī maá yā. Chi maá quīvī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu nchivī, suu quīvī ñúcuán natūu cájí tiñu ji. Chi jíín ñuhūn quiiji quīvī ñúcuán, de modo tá sáhá ñuhūn jā téñuhūn ndācá jā cúu cáyū, suni súcuán coto tūnī yā tiñu iin iin ji.

¹⁴De tú nduú ní ncáyū tiñu jā ní nsáhá ji síquī cimientto, de nīhīn ji táhvi ji.

¹⁵Sochi tú nduú ní ndíhvī inī ji jíín tiñu yā, de mā nīhīn ji táhvi ji, chi modo jā cáyū tiñu ji. Sochi maá ji chi cācu ánō ji, vísó modo ja ñatin cáyū ji nūū yāñuhūn.

¹⁶¿A nduú jíín ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāā Dios, chi ndéé Espíritu Yāā Dios inī ánō nū?

¹⁷De tú iin nchivī stívī ji templo Yāā Dios, de stánū táhvi yā nchivī ñúcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máá nú.

¹⁸Ni iin nú mā stáhvī nú maá nú jíín jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jíín ndá tūhun ñayiví yáhá, de vāha cā ná siáā ji, tácuā coo ndíchí ndija ji jíín tūhun maá yā.

¹⁹Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, tūhun naā cuitī cúu nūū Yāā Dios. Chi cáhān nūū tutū iī: Nchivī ndíchí cuenta ñayiví chi nátiin yā ji síquī ndācá tūhun ndíchí ji jā jási ji nūū tūhun yā, cáchi.

²⁰De cáhān tucu tutū: Maá Jētoho ō jíín yā ndācá jā jáni inī nchivī ndíchí, chi maá-ni jā jáni cáhá inī ji, cáchi.

²¹Túsaá de ni iin nú mā cútéyíí nú jā síquī ni iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndihi-ni.

²²Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stéhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndihi jā íyó inī ñayiví, jā íyó mitan jíín jā coo. De vísó tú cutecū nū á cuū nū, de ndihi-ni cúu cuenta ndá nú.

²³De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

Jā sátíñú ndá apóstol siquí tūhun yā

4 Túsaá de cani iní ndá nú jā mozo-ni cúu ndá ni nūū Cristo, jā ní ntetíñú yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán.

²De ndāā chi tēe jā sátíñú siquí ñúcuán, íyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.

³De nduhū chi nduú sáhá nī cuenta tú nánducú ndá nú siquí ni nāsa sáhá nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayiví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī siquí maá nī.

⁴Chi vísō jínī ni jíin ánō ni jāā nduú nā cuāchi nī, sochi nsūū ñúcuán cúu jā quéndōo ndāā ni, chi maá Jētohō ō cúu jā jíto túnī nduhū.

⁵Túsaá de mā nánducú ndá nú siquí tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quiví sá de cuni nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijin yā ndācá tiñu jā yíyuhū nūū neē, de stéhēn nijin yā ndācá jā jáni inī nchivī jíin ánō ji. Ñúcuán de maá Yāā Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsāhá ji.

⁶Hermano, ndācá tūhun yáhá nī ncāhān ni tácuā quendōo vāha ndá nú. De nī ncāchi ni jā maá nī jíin Apolos, chi mozo-ni cúu ndúū ni nūū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplo nūū ndá nú. De cāhān ni jā súcuán cúu nī, tácuā cutūha nú cani inī nū maá-ni tá cúu nūū cāhān tutū ī. Chi mā sáhá vixi nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.

⁷¿De nūcu cútéyíí ndá nú nūū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá íyó nūū ndá nú jāā nduú ní ncútahvī nū nūū yā? De tú jā ní ncutahvī nū

cúu, ¿de nūcu sátéyíí ndá nú maá nú jā modo jāā nsūū jā ní ncutahvī nū cúu?

⁸Va ja nī ncucuicá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jáni inī nū túsaá. De ja tátúnī ndá máá nú, de ni nduú cā jíni ñúhún nú nduhū, jáni inī nū. Nduú vāha jā súcuán cútéyíí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátúnī ndija ndá nú nícu, tácuā va suni cuāha nú tūhun jā tatúnī ndá nī jíin nú túsaá.

⁹De íyó tá jáni inī ni jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsāhá Yāā Dios jā cúu ndá nī modo tēe núu cā nūū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuū dē. Chi níí ñayiví jíin andiví ndéhé vāha nūū ni, cúu ndá ángel jíin nchivī.

¹⁰Chi jā siquí Cristo de cāhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchíí nú jíin tūhun Cristo, jáni inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza ni, de ndá ndóhó va íyó fuerza nū, jáni inī nū túsaá. De ndá ndóhó chi íyó yíñúhún nchivī nūū nū, sochi nūū ndá nduhū chi sáhá jéhe inī ji.

¹¹Níí cání jā vāji ndá nī de jíhī ni sōco jondē mitan. De yíchíí ndá nī ndute, de cúmanī sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jíin nī, de ni nduú nā vehe névāha ndá nī.

¹²De ñihin sátíñú ndá nī jíin ndahá nī. De cāhān nāvāha ji nūū ndá nī, sochi cāhān vāha nī jíin ndá ji. De jíni ūhvi ji ndá nī, sochi jéndeé inī ni.

¹³De cāhān nēhén ji siquí ndá nī, sochi cāhān māni nī jíin ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayiví, de squéne yichí ji nduhū jondē mitan.

¹⁴De nsūū jā tēe nī yáhá jā cucanoō nū, chi sa jā sndíhvī inī ni

ndá nú, chi cúu ndá nú modo sēhe nī jā mānī ni jín.

¹⁵Chi vísō ná cóo ūxī mil tēe jā stēhēn tūhun Cristo nūū nū, sochi iin-ni tatá nú íyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chi nī scándíja nī ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús jā scácu yā yóhó.

¹⁶Túsaá de cáhān ndāhvī nī jín nū jā ndacu ndá nú nduhū.

¹⁷De jā nūcuán cúu jā ní ntají nī Timoteo cuēē dē nūū ndá nú. Chi cúu dē modo sēhe nī jā mānī ni jín dē, de squíncuu vāha dē nūū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jíca nī jā cándíja nī Cristo, jín nāsa stēhēn ni nūū ndá grupo nchivī cándíja ndācá lado.

¹⁸Sochi sava nú chi sáhá téyíí nū maá nú, chi jáni inī nū jā má cuēē cuitī ni cā nūū nū.

¹⁹De nduú chi ñamā cuēē ni nūū ndá nú de tú sūcuán cúnī maá Jētohō ō. Nūcuán de nanducú nī sīquī ndá tēe jā cútéyíí, de mā sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān dē-ni, chi sa coto túnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

²⁰Chi jā tátúnī Yāā Dios nūū ō, chi nsūú jā cáhān ō-ni cúu, chi jínī nūhún jā cundiso poder tūhun cáhān ō jín tiñu sáhá ō.

²¹¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú? ¿A jā cuxeēn ni nūū nū tá cuēē ni, sīquī jāā nduú nācani inī nū, á jā nacani inī nū de cuēē ni jín tūhun cundāhvī inī jín tūhun vitá inī?

Jā sáhá ndāā Pablo sīquī iin cuāchi

5 De nī nihīn ni tūhun jā jíca ndii iin tēe jā íyó māhñú ndá nú, chi ndéca dē naná úū dē. De xēen ndasí sáhá tēe jīñā, chi juni

nchivī jāā nduú jínī tūhun Yāā Dios, nduú sáhá ji sūcuán.

²De vísō sūcuán de sáhá téyíí ndá nú maá nú. Vāha cā jā cucuécá ndasí inī nū. De cánuú jā tavā nū tēe jā sáhá cuāchi nūcuán ná quee dē māhñú ndá nú.

³De nduhū vísō nduú íyó nī jín ndá nú, sochi modo jā íyó nī jín nū cúu jā nūhún inī ni ndá ndóhó. De ja nī nsáhá ndāā ni sīquī tēe jā ní nsáhá cuāchi nūcuán, chi tá-ni cúu jā íyó nī jín ndá nú cúu.

⁴Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jín nū. De nduhū chi modo jā coo nī jín nū, chi nūhún inī ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jín nū.

⁵De ná chíhi ó tēe jīñā ndahá Satanás, tácuca ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani inī dē de cācu ánō dē quivī jā ndiji Jētohō ō Jesús.

⁶Nduú vāha jā sáhá téyíí ndá nú maá nú. ¿A nduú jínī nū tūhun jā cáhān suha? Vísō jacū-ni levadura de ndāā níñ nūjan sáhá, cáchi.

⁷Túsaá de tavā ndá nú tēe jīñā tá cúu nūū squéne nú levadura jā ní ntiví. De sūcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jín nūjan jéé jāā nduú nā levadura yíhí, jā yáji ndá ji vico pascua. De suu sūcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jīhī Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo ticāchí pascua jā ní jīhī jā jēhē ō.

⁸Túsaá de ná nūcūhun inī ō nāsa nī ncuu vico nūcuán, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jāā nduú nā levadura yíhí. De mā sáhá ó tiñu néhén jín tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntiví.

⁹Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quívi nduú nū jín nchivī jīca ndiī.

¹⁰Sochi nduú ní ncāchi ni jā má quētáhán cuitī nū jín ndá nchivī jāá nduú cándíja jā jīca ndiī, jā ndíyo inī, jā cuihná, jā chíñúhún ídolo. Chi tú súcuán de jínī ñúhún quee nú inī ñayivī nícu, chi nduú nā incā modo jā cujiyo nú nūū ji chi ndéē ō ñayivī jín ji.

¹¹Chi sa nī ncachī ni jā má quívi nduú nū jín ndá máá nchivī jā cáhān ji jā cúu ji hermano, de tú jīca ndiī ji, á ndíyo inī ji, á chíñúhún ji ídolo, á sátúhún ji, á jín ji, á cuihná ji. De ni mā cājī cuitī nū stāā jín nchivī jā sáhá súcuán.

¹²Chi nsūū tiñu nī cúu jā sáhá ndāā ni síqui nchivī jāá nduú ínī jín ó. Yāā Dios cúu jā sáhá ndāā síqui ji.

¹³Sochi nchivī jā ínī jín ndá nú chi cánuú jā sáhá ndāā nū síqui ji. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán jā íyó dē māhñú ndá nú, ná quíhīn dē.

Jā má cáquīn ji cuāchi síqui táhán ji nūū justicia jāá nduú cándíja

6 De tú táhán nú jā cándíja nī nsáhá cuāchi síqui nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú jín dē nūū justicia jāá nduú cándíja? ¿De nūcu nduú sáhá ndāā ndá nú nūū táhán nú jā cándíja Yāā Dios?

²¿A nduú jínī nū jā nchivī cándíja Yāā Dios chi iin quívi de sáhá ndāā ji tiñu nchivī ñayivī? De tú iin quívi sáhá ndāā ndá nú tiñu nchivī ñayivī, ¿de á mā cúu sáhá ndāā nū mitan síqui iin cuāchi lulí jā sáhá ndá táhán nú?

³¿A nduú jínī nū jā iin quívi de sáhá ndāā ō jondē tiñu ndá ángel andivī? De nā oncā cúu tiñu ñayivī yáhá jā má cúu sáhá ndāā ō.

⁴Túsaá de tú táhán nú sáhá dē iin cuāchi síqui nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú sa nūū ndá tēe jāá nduú cúu dē táhán nchivī cándíja jā sáhá ndāā dē cuāchi nú?

⁵Súcuán cáhān ni tácuca cucanoō ndá nú. ¿A nduú íyó ni iin tēe jícūhun inī māhñú ndá nú jā cuu sáhá ndāā dē síqui nū?

⁶Nduú íyó vāha jā iin hermano caquīn cuāchi síqui incā hermano nūū justicia jāá nduú cándíja.

⁷De jā jáquīn ndá nú cuāchi síqui táhán nú, chi jā stívī ndasí nú cúu. ¿A nduú vāha cā jā cuandēē inī nū jā ná sáhá ji cuāchi síqui nū á jā candēē ji ndatíñú nú?

⁸De nduú chi sa ndá máá nú cúu jā sáhá cuāchi de candēē nū ndatíñú táhán nú, de nūū ndá hermano cúu jā sáhá nú súcuán.

⁹¿A nduú jínī ndá nú jā nchivī jāá nduú íyó ndāā, mā níhīn táhvi ji quívi ji nūū tátúni Yāā Dios? Mā stáhvī nú maá nú jā canī inī nū jā níhīn táhvi nū, chi nī nchivī jā jīca ndiī, ni nchivī jā chíñúhún ídolo, ni nchivī jā cásiquí ndéē táhán, ni tēe jā sáhá ndiī jín táhán yíi,

¹⁰ni nchivī cuihná, ni nchivī ndíyo inī, ni nchivī jínī, ni nchivī sátúhún, ni nchivī jā stáhvī táhán síqui xúhún, mā níhīn táhvi ji quívi ji nūū tátúni Yāā Dios.

¹¹De súcuán nī íyo sava ndá nú nícu, sochi mitan chi ja nī naquete yā ndá nú, de íyó ndoo íyó īī nū nūū yā. Chi ja nī sndáhvā yā cuāchi nú nī nsáhá yā jín maá Jētoho ō Jesús jín Espiritu Yāā Dios.

**Jā íyó ndoo íyó ìi yiqui
cúñu nchivì cándíja**

¹²De ndāā cúu jā cáhān nchivì jā ndihi-ni tiñu íyó vāha jā sáhá ó tú nāsa cúnì ò. De vísò sūcuán de nsūú ndihi sáhá jā quéndōo vāha ánō ò. Ndihi chi cuu sáhá ó, de vísò sūcuán de nduú íyó vāha jā quívi ó nūū tiñu jā stívì ánō ò.

¹³De ndāā cúu jā cáhān nchivì jā ndeyu cúu jā cuhun chijin, de chijin cúu jā cuhun ndeyu. Sochi iin quívi de mā cōó cā sūcuán, chi naā ndúū ñūcuán sáhá Yāā Dios. De nsūú sīquì jā sáhá ó tiñu ndií cúu jā íyó yiqui cúñu ó, chi sa jā sáhá ó jā cúnì maá Jētohō ò. De Jētohō ò chi jító yā yiqui cúñu ó.

¹⁴De tá cúu nūū ní nastécū Yāā Dios Jētohō ò, suni sūcuán nastécū yā yóhó jíin poder yā.

¹⁵¿A nduú jíiní ndá nú jā yiqui cúñu tá iin iin ó cúu modo ndá parte yiqui cúñu Cristo? ¿Túsaá de á cuu candeē ò iin parte yiqui cúñu Cristo de squétáhán ó jíin iin ñahan ndií? Mā cūú cuitì sūcuán.

¹⁶¿A nduú jíiní ndá nú jā tēe jā quétáhán jíin ñahan ndií, de iin-ni cā yiqui cúñu nī nduu dē jíin ña? Chi cáhān tutū ìi: Jā ndúú dē chi iin-ni cā yiqui cúñu cúu, cáchi.

¹⁷Sochi nchivì jā quétáhán jíin maá Jētohō ò, chi suni sūcuán iin-ni cā cúu jí jíin yā sīquì jā cándíja jí yā.

¹⁸Túsaá de cunu ndá nú jā má quívi nú nūū tiñu ndií. Chi ndá cā cuāchi jā sáhá nchivì, chi nsūú yiqui cúñu jí stívì jí. Sochi tú jíca ndií jí, de sīquì yiqui cúñu jí cúu jā sáhá jí cuāchi.

¹⁹¿A nduú jíiní ndá nú jā yiqui cúñu nú cúu templo Espíritu Santo jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū, de ndēē yā iní nū? De nsūú cuenta maá nú cúu nú.

²⁰Chi Yāā Dios chi yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Jā ñūcuán cánuú jā caca yíñúhún nú nūū Yāā Dios jā sáhá nú tiñu vāha jondē jíin yiqui cúñu nú jíin iní jíin ánō nū, chi cuenta Yāā Dios cúu.

Jā cáchi tūhun sīquì yíí jíin ñasíhí

7 Mitan de ná cáchi ni sīquì ndá tūhun jā ní jíicān tūhún ndá nú nduhū nūū carta. Jāndāā jā vāha cā quéndōo iin tēe de tú mā cúndeē dē jíin ñahan.

²Sochi sīquì jā íyó tiñu ndií, de vāha cā jā ndācá tēe ná cōo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācá ñahan ná cōo yíí ña.

³De yíí ná squíncuu vāha dē nūū ñasíhí dē jā cúu dē yíí ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu vāha ña nūū yíí ña.

⁴Chi ñasíhí nduú cúu sáhá ña jā cúnì ña jíin yiqui cúñu ña, chi suni jā cúnì yíí ña. De saá-ni yíí nduú cúu sáhá dē jā cúnì dē jíin yiqui cúñu dē, chi suni jā cúnì ñasíhí dē.

⁵De mā sásáhán ndá nú maá nú nūū táhán nú. Sochi tú cúnì ndúū nū jā víhí cā cācān táhvi nū jacū tiempo, de tú íyó conforme ndúū nū, de cuu sasáhán nú maá nú nūū táhán nú. De ñūcuán de vāha cā jā naquetáhán tucu nú, tácuā mā cōtó túnì Satanás ndúū nū sīquì tiñu ndií.

⁶De nsūú jā ndācu nī tiñu jā cánuú jā coo ūū táhān nū, chi jā jēhe nī tūhun cúu.

⁷Chi jétahān iní ni jā ndá tēe ná cōo mátúhún dē-ni, tá cúu nūū íyó

maá nī. Sochi síin síin nī nsáhá Yāā Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátúhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi síin nī nsáhá yā jíin dē.

⁸Túsaá de cáhān ni jíin ndá nchivī jā íyó mátúhún-ni, jíin ndá ñahan jā ní nquendō ndáhvī, jā vāha cā de tú coo ji sūcuán-ni, tá cúu nūú íyó maá nī.

⁹Sochi tú jíin ji jā má quēndá ji coo ji sūcuán-ni, de ná cóo ūú táhān ji túsaá. Chi vāha cā jā coo ūú táhān ji nsūú cā jā jihyó ji.

¹⁰Sochi nūú nchivī jā ní ncuu ūú táhān chi ndácu nī tiñu jā ñahan mā sndóo ña yíí ña. De nsūú nduhū cúu jā ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

¹¹De tú sndóo iin ñahan yíí ña, de ná quēndō mátúhún ña-ni, de suni cuu naquetáhān ña jíin yíí ña. De yíí suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

¹²De jíin sava cā nchivī chi cáhān ni yáhá jā jáni inī maá nī, de nsūú jā ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jāá nduú cándíja, de tú jétahān inī ña jā cundeē ña jíin dē, de mā sndóo dē ña.

¹³De tú iin ñahan ndéca ña tēe jāá nduú cándíja, de tú jétahān inī dē cundeē dē jíin ña, de mā sndóo ña dē.

¹⁴Chi tēe jāá nduú cándíja, yíhí cuenta dē nūú Yāā Dios síqui jā ní nquetáhān dē jíin ñahan cándíja. De ñahan jāá nduú cándíja, suni yíhí cuenta ña nūú Yāā Dios síqui jā ní nquetáhān ña jíin hermano cándíja. Chi tú nsūú sūcuán de sēhe ji mā quihí cuenta ji nūú Yāā Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nūú yā.

¹⁵Sochi yíí á ñasíhí jāá nduú cándíja, tú fuerza cúu jā cúnī ji sndóo ji táhān ji, de ná sndóo ji. Chi tú sūcuán cúnī ji, de hermano á hermana cándíja nduú cánuú jā casi ji jā ndusíin táhān ji jāá nduú cándíja. Chi nī ncana Yāā Dios yóhó jā cundeē mānī ō jíin táhān ó.

¹⁶Chi ndóhó jā cúu nú ñasíhí, nduú jíin nū, sanaā de cándíja yíí nú sáhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó jā cúu yíí, nduú jíin nū, sanaā de cándíja ñasíhí nú sáhá nú, de cācu ña.

¹⁷Túsaá de tá iin iin nú ná quēndō nú nāsa nī nsáhá Jētohō ō ndóhó, jíin nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú jā ní ncandíja nú. De sūcuán ndácu nī nūú ndācá grupo nchivī cándíja.

¹⁸Tú nī ncana yā iin tēe jā ní ncuu circuncidar, de sūcuán ná quēndō dē. De tú nī ncana yā iin tēe jāá nduú ní ncuu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

¹⁹Chi nduú nā cuá sáhá á cuu ó circuncidar á nduú, chi jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāā Dios.

²⁰Tá iin iin nú ná quēndō nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

²¹Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihvī inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sáhá nú.

²²Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūú cuáchi dē, de jétíñú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sátíñú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de

nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

²³Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāā Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sātíñú nú nūū tiñu cāhá jā ndácu nchiví ñayiví.

²⁴Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndoo nú nūū Yāā Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

²⁵De mitan de síqui nchiví jā íyó mátúhún-ni, de nduú nā tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cāhān ni jā jāni inī maá nī, chi nī ncundáhvī inī Jētohō ō nduhū, de nī nsāhá yā jā cuu cāhān ndāā ni.

²⁶Jāni inī ni jā vāha-ni quéndoo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā síqui jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

²⁷Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

²⁸Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuāchi cúu. De tú quetáhān iin ñahan lúlí jíin tēe, de suni nsūú cuāchi cúu. Sochi nchiví jā íyó ūū táhān, chi nihīn ji tūndóhó ñayiví yáhá, de cúnī ni jā má níhīn nū tūndóhó.

²⁹Hermano, tūhun jā cāhān ni yáhá cúu jā yachī-ni ndihi tiempo jā sáhá ó tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cúndihvī cā inī dē síqui tiñu maá yā nsūú cā síqui ña.

³⁰De nchiví jā ní jihī táhān vehe, ná sáhá ji modo jāá nduú cúcuécá inī ji. De nchiví jā cúsi inī, ná sáhá ji modo jāá nduú-ni. De nchiví jēen, ná sáhá ji modo jāá nsūú ndatíñú ji cúu. Mā cuáha ji tūhun jā casī ndá núcuán jā má cúndihvī inī ji síqui tiñu maá yā.

³¹De nchiví jā ní ndihvī inī síqui ndatíñú ñayiví yáhá, mā cútēñú cā

ji jíin. Chi ja ñatin naā ndácá jā íyó inī ñayiví yáhá.

³²Cúnī ni jā má nácani ndasí inī ndá nú síqui ndácá jā íyó inī ñayiví. Chi tēe cúu soltero, ndíhvi inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusii inī Jētohō ō sáhá dē.

³³Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndíhvi inī dē tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusii inī ñasíhí dē sáhá dē.

³⁴De suni sūcuán síin síin jāni inī ñahan íyó yíí jíin ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndíhvi inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo ii ánō ña jíin yiqui cúñu ña jā sáhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yíí chi ndíhvi inī ña jíin tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusii inī yíí ña sáhá ña.

³⁵Jā vāha ndá máá nú cúu jā cāhān ni sūcuán. Chi nsūú jā ndúcú nī casī ni jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī ni jā caca yíñúhún nú de nune nú jā sātíñú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jíin inī jíin ánō nū.

³⁶De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuīyā ji, de tú jāni inī dē jā vāha cā jā coo yíí ji, túsaá de ná sáhá dē jā jāni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yíí ji, chi nsūú cuāchi cúu.

³⁷Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē sūcuán-ni, jā má cuáha dē ji visó jíicān fuerza nchiví ji, túsaá de cuu quendoo ji tá cúu nūū cúnī dē, chi vāha-ni sáhá dē.

³⁸Túsaá de tēe jā jēhe tūhun jā coo yíí ji, vāha-ni sáhá dē. De tēe jāá nduú jēhe tūhun, chi vāha cā sáhá dē.

³⁹De ñahan jā íyó yíí, chi yíhí ña ndahá yíí ña juni técu dē. Sochi

tá ja nī jihī yíi ña, ñúcuán de ja nī ncuu libre ña jā quetáhán tucu ña jíin nā-ni tēe cúni ña, de tú tēe cándíja nūū maá Jētohō ō cúu dē.

⁴⁰Sochi jáni inī ni jā ndetū cā coo ña de tú quendōo ña súcuán-ni. De suni jáni inī ni jā jíin Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān ni.

Siqui cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo

8 De mitan de ná cáchi ni siquī cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo. Ndāa chi ndācá ó jáni inī ō jā jíni vāha ó nāsa cúu. De ndācá jā jíni ō ñúcuán, chi ndúcú sáhá víxi yóhó. De sa jā cúndáhvī inī ō táhán ó, ñúcuán sáhá jā jīja ó jíin tūhun yā.

²Tú nā-ni nchivī jáni inī ji jā jíni vāha ji, de nduú chi ncháha ca cuni cuitī ji tá cúu nūū cánuú cuni ji.

³De sa nchivī jā māni jíin Yāa Dios, maá ji cúu jā jétáhvī yā.

⁴Túsaá de ná cáchi tūhun ni siquī cūñu jā ní nsōcō nchivī nūū ídolo. Ndāa chi jíni ō jā ndācá ídolo ñayiví, nduú ndāa cuitī. De nduú nā incā yāa íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

⁵De nchivī chi jáni inī ji jā íyó ndācá yāa inī andiví jíin ñayiví, chi cáhān ji jā íyó cuāhā ndija ndá yāa ji jíin jētohō ji.

⁶Sochi nūū ndá máá ó chi mátúhún-ni Yāa íyó, jā cúu Tatá ó Yāa Dios. De maá yā ni nsáhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ó. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nūū maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā ni nsáhá yóhó.

⁷De nchivī cándíja, chi nsúú ndihī ji jíni tūhun yáhá. Chi sava ji nī ncāan ji nī nchiñúhún ji ídolo

jondē ncháha ca candíja ji. De jondē mitan de tú yáji ji cūñu ñúcuán de sáhá ji cuenta jā ní nsōcō nūū ídolo cúu. De siquī jāa ncháha ca cuja ji jíin tūhun Yāa Dios, de jáni inī ji jā cutéhén ánō ji sáhá cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo.

⁸De ndāa chi nsúú jā yáji ō cúu jā sáhá jā cuetáhvī Yāa Dios yóhó. Chi tú yáji ō, de nsúú ñúcuán sáhá jā quendōo vāha cā ō nūū Yāa Dios. De tú nduú yáji ō, de suni nduú sáhá jā quendōo núu cā ō nūū yā.

⁹De visō ni iin nduú jási jā cajī nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de mā sáhá nú jā suni cajī ji visō jáni inī ji jā cuāchi cúu.

¹⁰Vāha cā mā cājí nú túsaá, chi sanaa de hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, cuni dē ndóhó jā yáji nū inī vehe nūū íyó ídolo, chi jíni vāha nú jāa nduú nā cuá sáhá. De súcuán de sáhá nú jā cuu inī dē jā suni cajī maá dē cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, visō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

¹¹De súcuán de stívī nú ánō hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, visō jíni vāha maá nú jāa nduú nā cuá sáhá jā cajī nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcuán, chi suni jēhē maá dē nī jihī Cristo.

¹²De tú súcuán stívī nú ánō hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, túsaá de siquī maá Cristo cúu jā sáhá nú cuāchi.

¹³Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quivī hermano ni cuāchi, de mā cājí cuitī cā ni cūñu ñúcuán, tácuca mā sáhá nī jā quivī dē cuāchi.

Siqui jā íyó derecho ndá apóstol

9 De maá nī chi jíca libre ni, de íyó derecho ni siquī jā cúu nī apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scáca tūhun yā. Chi nī jinī ni nūū maá Jētohō ō Jesús, de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsáhá nī jā ní squívi nī ndá nú ndahá Jētohō ō.

²De tú sava cā nchivī nduú jětáhvī ji jā cúu nī apóstol, sochi nūū ndá máá nú chi suu cúu ndija nī. Chi siquī jā ní scándíja nī ndá nú, de jā ñúcuán cúu nú prueba jā stéhēn jā ndíso tíñu nī jā cúu nī apóstol nūū maá Jētohō ō.

³De tūhun yáhá cáhān ni jēhē maá nī nūū ndá nchivī jā cáhān siquī ni:

⁴Cáchī ni jā íyó derecho ni jā cajī ni coho nī jā táji nchivī de tú cúnī ni.

⁵De suni íyó derecho ni tú cúnī ni cundeca nī iin hermana cándíja cuu ñasíhí nī, de caca ndúū ni jíñ ña, tá cúu nūū íyó ñasíhí Pedro jíñ ndá cā apóstol jíñ ndá tēe cúu ñani maá Jētohō ō.

⁶¿A jáni inī ndá nú jā maá-ni nduhū jíñ Bernabé cúu jāá nduú nā derecho jā sndóo nī tiñu sáhá nī jā cutecū ni, tácuca nune cā ni jā nacani nī tūhun vāha yā, á naá cúu?

⁷¿A íyó soldado jā técu dē xūhún vehe dē? ¿A íyó tēe jā jítu yūcū uva de nduú yáji dē uva? ¿A íyó tēe jā scájī ticáchí de nduú jíhi dē leche tí? Nduú cuitī. De saá-ni nduhū, ¿á nduú íyó derecho ni jā cutecū ni siquī tūhun yā, á naá cúu?

⁸De mā cānī inī ndá nú jā ndācá jā cáhān ni yáhá, maá-ni tūhun jā

cáhān nchivī ñayiví cúu. Chi jondē maá ley yā jā ní jēhe yā nūū Moisés, suni sūcuán cáhān.

⁹Chi cáhān nūū tutū ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhú stíqui, quití jáxin trigo, cáchi. De ndāa chi nsūū maá-ni siquī stíqui cúu jā ní ncāhān yā sūcuán.

¹⁰Chi suni siquī maá ó nī ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nī jēhe yā jā váha yóhó, chi stéhēn jā tēe jítu jíñ tēe jáxin trigo, cánuú jā nihīn dē sava ñúcuán quivī jā ndutútú.

¹¹De suni sūcuán ndá nduhū jā ní jaquín ni tūhun Espíritu inī ánō nū, ¿de á tiñu vēe cúu nūū ndá nú tú nastútú nī nūū nū jā cutecū ni?

¹²De tú sava cā tēe jā stéhēn nūū nū, íyó derecho dē jā cācān dē nūū nū, de nā oncā cúu ndá nduhū jā má cōo derecho ni jā cācān ni. Sochi nduú ní jícān ndá nī derecho ñúcuán, chi sa nī jendeé inī ni jā cajī ni cuenta maá nī, tácuca mā cāsī ni jā caca tūhun vāha Cristo.

¹³De jíñi ndá nú jā ndá sūtū jā sátíñu inī templo, nī ntecū ndá dē siquī ndācá jā ní nsōcō nchivī inī templo. Chi ndá sūtū jā ní nsatíñu nūū altar nūū ní nsōcō ji quití, suni nī nchaji dē sava quití ñúcuán.

¹⁴De suni sūcuán nī ndacu maá Jētohō ō tiñu jā ndá tēe nācani tūhun jā scácu yā yóhó, siquī tiñu ñúcuán nihīn dē jā cutecū dē.

¹⁵Sochi nduhū chi nduú ní jícān cuití ni derecho ni yáhá, de suni nsūū jā tēe nī tūhun yáhá nūū ndá nú jā taji nú nūū ni. Chi jáni inī ni jā vāha cā ná cúu ni nsūū cā jā quehen nī jā taji ndá nú, chi casi jā cúsi inī ni jā scáca nī tūhun yā sūcuán-ni.

¹⁶De nduú vāha tú sāhá téyíí nī maá nī síquī jā nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó. Chi jā ní ntetínú yā nduhū cúu, de cánuú jā squíncuu nī. Chi nācā ndáhvī nī de tú mā nácani nī tūhun yā.

¹⁷De tú jā cúu inī maá nī cúu jā nácani nī, ñúcuán de cuu cācān ni yāhvi nī nícu. De nduú chi cánuú jā squíncuu nī, chi maá Yāā Dios nī ntee tiñu nduhū.

¹⁸Túsaá de yāhvi nī cúu jā cúsiī inī nī jā sūcuán-ni nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó, de nduú jícān ni derecho ni jā cutecū ni síquī jā nácani nī tūhun yā.

¹⁹Chi vísō ni iin nchivī nduú tátúnī nūū ni, sochi nī nsāhá nī maá nī mozo nūū ndācā ji jā nácani nī tūhun nūū ji, tácuā nīhīn ni cuāhā ji jā candíja ji Cristo.

²⁰De tá íyó nī jíín ndá táhán nī hebreo, de sáhá nī tá cúu nūū sáhá maá ji, tácuā cuu scándíja nī ji. Chi násāhá nī maá nī modo tēe jā yíhī chijin ley Moisés, tácuā cuu scándíja nī ji jā yíhī ji chijin ley ñúcuán, vísō nduú cā yíhī maá nī chijin ley.

²¹De suni násāhá nī maá nī modo nchivī jāā nduú yíhī chijin ley Moisés, tácuā cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De vísō sūcuán de yíhī nī chijin ley Yāā Dios, chi suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

²²De tá íyó nī jíín nchivī jāā ncháha ca cuja jíín tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácuā cuu scándíja cā ni ji. Túsaá de násāhá nī maá nī tú nāsa íyó ndācā nchivī, tácuā jíín ndācā-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

²³Ndācā yáhá sáhá nī jā síquī tūhun jā scácu yā yóhó, tácuā suni nihīn ni tāhvi jā ndíso tūhun yā.

²⁴De jíínī ndá nú jā ndá tēe jā jínu carrera, de ndāā chi ndihi dē jínu, sochi iin dē-ni cūndeé jā níhīn premio. De suni sūcuán nducú ndéé ndá máá nú squíncuu nú, tácuā nihīn nū premio nūū yā.

²⁵De ndācā tēe jā cúni cundeé síquī iin deporte, chi scuáha dē de jíto dē maá dē. Sūcuán sáhá ndá dē tácuā níhīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcū ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máá ó sa ndúcú ndéé ó tácuā nihīn ō iin premio jā má nāā cuitī.

²⁶De saá-ni maá nī, suni ndúcú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú ndúcú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cánāā juego jāā nduú jēhe íyú dē, chi quée tiñu jā sáhá nī.

²⁷Chi sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvi inī ni maá nī jā squíncuu nī. Chi vísō sndíhvi inī ni incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú ndúcú ndéé maá nī, de snāā ni premio ni.

Síquī jā má chíñúhún ji ídolo

10 Hermano, cúni ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tatā ō jondē janahán. Chi ndihi ji ni jica chijin vicō jā ní stéhēn ichi nūū ji, de ndihi ji nī ncháha mähñú ndute Mar Rojo jā nī ncsusín de nī nune ichi.

²De sūcuán cúu jā ní nduu inuú ndá ji jíín Moisés, chi nī niquín ji dē chijin vicō jíín mähñú mar.

³De ndihi ji chi inuú-ni nī nchaji ji alimento jā ní jēhe maá Espíritu.

⁴De suni ndihi ji nī jihī ndute jā ní jēhe Espírītu. Chi nī jihī ji ndute jā ní nquene yīcā cava nūū ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jēhe yā ndute jā cūtecū ō ní cání.

⁵De vísō sūcuán de cuāhā ji nī ncunihin inī, de nduú ní ncúsiī inī Yāā Dios jíín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jihī ji nūū ñuhun tíhā.

⁶De ndācā jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ō, tácuā mā ndíyo inī ō ndācā jā nēhén, tá cúu nūū ní ndíyo inī ndá ji.

⁷De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji. Chi sūcuán cāhān nūū tutū īī: Nī jēcundeē ndá nchivī, nī nchājī ji ní jihī ji vico ídolo, de nī nacuiñī ji ní jīta jéhé ji nūū, cáchī.

⁸De ní mā cācā ndiī ō tá cúu nūū ní nsāhá sava ndá ji, de ní jihī ōcō ūnī mil ji jā iin-ni quivī.

⁹De ní mā sāhá ó tiñu jā squítī inī ō Jētohō ō, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji, de ní jihī ji jā ní ntiin cōō ji ní nsāhá yā.

¹⁰De ní mā cāhān sōó nú síquī Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncāhān sōó sava ji, de ní jihī ji jā ní jahní ángel yā ji.

¹¹De ndācā jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ō. De sūcuán yósō nūū tutū tácuā ná chúhun vāha inī maá ó. Chi ndá máá ó cúu nchivī técū quivī jā cuándihī ñayivī.

¹²Túsaá de ndá ndóhó jā jāni inī nū jā íñī nihin nú jāá nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quivī nú cuāchi.

¹³Chí íyó jā ndúcú squívī ndá ndóhó nūū cuāchi, de inuú-ni ndóho ndá nú sūcuán jondē jíín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeé

cucáhnú inī nū maá Yāā Dios, chí mā cuáha yā tūhun jā caa cā coto túni Satanás ndóhó, chí maá medida-ni jā cuu cundeé nú jíín. Chí sa tú vāji jā ndúcú squívī ndóhó cuāchi, de chindeé yā ndóhó jā quee nú de cundeé nú síquī.

¹⁴Ñanī mánī, mā chíñúhún cuitī ndá nú ídolo túsaá.

¹⁵Cāhān ni jíín ndá nú jā cúu nú nchivī jā jícúhun inī, de sāhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cāhān ni.

¹⁶Maá vaso īī jā nácuétáhvī ó jēhē, suu jíhi cáhnú ó jā stéhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chí nī jati nīñī Cristo jā síquī ō tá ní jihī yā yīcā cruz. De stātílā jā scuāchi ó, jā yáji cāhnú ó, suu stéhēn jā inuú cúu ndihi ó síquī jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā ní jihī yā jēhē ō.

¹⁷De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivī cúu ó, chí iin-ni stātílā ñúcuán yáji cāhnú ó síquī jā cándíja ó.

¹⁸Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivī Israel. Ndá nchivī jā yáji quiti jā ní nsōcō nūū yā, chí inuú-ni cúu ndihi ji síquī jā yáji ji jā ní nsōcō ñúcuán.

¹⁹De cāhān ni jāá nduú ná jétíñú ídolo, de suni nduú ná jétíñú cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, chí inuú-ni cúu jíín ndācā cā cūñu.

²⁰De suni cāhān ni jā nchivī jāá nduú jíni tūhun Yāā Dios, tá sócō ji, de nūū tāchī sócō ji, nsúú nūū Yāā Dios. De nduú cúni ni jā quivī nduú ndá nú jíín tāchī.

²¹Mā cūú coho ndá nú vaso maá Jētohō ō de tú jíhi nú jā ní nsōcō nūū tāchī. De mā cūú cajī nū nūū mesa Jētohō ō de tú yáji nū jā ní nsōcō nūū tāchī.

²²Mā quívi nduū ō sūcuán jíin tāchi, tácuā mā sáhá ó jā cucuíñú Jētohō ō yóhó. ¿A jáni inī nū jā íyó téyí cā maá ó nsūú cā maá yā jā má cūú cuāha yā castigo yóhó, á naá cúu?

**Ndihi-ni chi sáhá ó jíin
tūhun cúndáhví inī**

²³De ndāā cúu jā cāhān nchivī jā ndihi-ni tiñu íyó vāha jā sáhá ó tú nāsa cúni ō. De nduú chi nsūú ndihi sáhá jā quendōo vāha ánō ō. Ndihi chi cuu sáhá ó, de vísō sūcuán de nsūú ndihi sáhá jā cuja táhān ó jíin tūhun yā.

²⁴Chi cánuú jā sáhá ó jā váha táhān ó, nsūú maá-ni jā váha maá ó.

²⁵Cuu cajī ndá nú ndihi-ni cūñu jā cúyāhvi nūú yáhvi, de mā cātūhún nú de ni mā cāní inī nū á jā ní nsōcō nūú ídolo cúu.

²⁶Chi cuenta maá Jētohō ō cúu ñayíví jíin ndivī jā íyó inī, de cuu cuetíñú ó.

²⁷De tú iin tēe jāá nduú cándíja cana dē ndóhó jā cajī nū jíin dē, de tú cúni nū quihīn nū, túsaa de cajī nū ndācá jā canī dē nūú nū. De mā cātūhún nú de ni mā cāní inī nū á jā ní nsōcō nūú ídolo cúu.

²⁸Sochi tú cachī iin-ji nūú nū jā cūñu jā ní nsōcō nūú ídolo cúu, ñūcuán de mā cājī nú, chi síquī jā jáni inī ji jā cuāchi cúu, de síquī jāá nduú cúni nū jā quívi ji cuāchi.

²⁹De sūcuán cāhān ní síquī jā incā ji jáni inī jā cuāchi cúu, vísō nsūú sūcuán jáni inī maá nú. De sanaā de cāhān iin nú: ¿A nduú íyó libre ní jā cajī ní jā cúni maá ní, vísō jáni inī incā ji jā cuāchi cúu?

³⁰De tú nácuetáhvī ní nūú Yāā Dios de yájī ní, ¿de nājēhē cāhān ji síquī ní jā yájī ní? cachī nū.

³¹Nduú chi ndihi jā sáhá nú, vísō jā cajī nū á jā coho nú, á nā-ni tiñu sáhá nú, de ndihi-ni sáhá yíñúhún nú jíin Yāā Dios, tácuā cunī nchivī jā víi cúñáhnú yā.

³²De mā sáhá nú tiñu jā squívi nú nchivī nūú cuāchi, cúu nchivī hebreo, cúu nchivī ndá nación jāá nduú jíin tūhun Yāā Dios, cúu nchivī cándíja Yāā Dios.

³³De nduhū chi ndúcú ní jā ná cúsiī inī ndācá nchivī jíin ndá tiñu jā sáhá ní. Nduú ndúcú ní jā váha maá ní-ni, chi sa ndúcú ní jā sáhá ní jā váha cuāhā nchivī, tácuā cācu ndá ji.

11 De ndacu ndá nú nduhū, tá cúu nūú ní ndacu maá ní Cristo.

**Siqui nāsa cánuú sáhá ndá
ñahan jā ndútútú**

²Vāha sáhá ndá nú, hermano, jā níní núcūhun inī nū nduhū, de ndíhvī inī nū jíin ndá tiñu jā ní stēhēn ni nūú nū.

³Sochi cúni ní jā ná jícūhun inī ndá nú jā Cristo cúñáhnú nūú ndācá tēe. De tēe cúñáhnú dē nūú ñasíhí dē. De Yāā Dios cúñáhnú yā nūú Cristo.

⁴Tú iin tēe ñúhún dē xinī dē tá jícān táhvī dē á nācanī dē tūhun nūú ndútútú nchivī cándíja, túsaa de jēhe dē tūhun canoō maá dē.

⁵Sochi iin ñahan, tú nduú ndási xinī ña tá jícān táhvī ña á nācanī ña tūhun, túsaa de jēhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu ñūcuán jíin jā sēté xinī ña.

⁶Chi tú mā cāsī ña xinī ña, de vāha cā ná sēté ndihi ña xinī ña túsaa. De tú cúcanoō ña jā sēté ña

xinī ña á jā sēté ñíí ña, de ná cásí ña túsaa.

⁷Sochi tēe chi mā cásí dē xinī dē, chi maá dē cúu muestra jā stéhēn nāsa cúu Yāa Dios jā cúñáhnú yā. De ñahan chi sa stéhēn ña jā cúñáhnú tēe.

⁸Chi tá nī nsáhá yā tēe, de nsúú jíín yiqui ñahan ní nsáhá yā, chi sa jíín yiqui tēe nī nsáhá yā ñahan.

⁹De ñahan chi nī ncuvāha ña jā síquī tēe, nsúú tēe jā síquī ñahan.

¹⁰De jā ñúcuán cánuú jā cundasí xinī ñahan, de suu stéhēn jā cúñáhnú tēe, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

¹¹De vísō sūcuán de yóhó jā cándíja ó chi jíínī ō jā má cōó tēe de tú nduú ñahan, de mā cōó ñahan de tú nduú tēe.

¹²Chi vísō nī nsáhá yā ñahan jíín yiqui tēe, de mitan chi cácu tēe chíjin ñahan, de maá Yāa Dios cúu jā sáhá ndācá-ni.

¹³Sáhá ndá máá nú cuenta, ¿á íyó vāha de tú nduú ndásí xinī ñahan tá jíicān táhvī ña nūū Yāa Dios?

¹⁴Chi sáhá ó cuenta jā inī ñayiví yáhá, tú cání xixi tēe de cúcanoō dē sáhá.

¹⁵Sochi ñahan chi sa vii cáá ña de tú cání xixi ña, chi suu nī jēhe yā jā cundasí xinī ña.

¹⁶De tú ní iin nchivī cúni jíi cāhān jíi síquī tūhun yáhá, de ndá nduhū jíín ndá grupo nchivī jā cándíja nūū Yāa Dios, nduú nā incā costumbre jētúhún nī síquī tūhun yáhá.

Jā stíví ndá jíi síquī Cena Jētohō ō

¹⁷De íyó incā tūhun jā cánuú jā cāhān ní jíín ndá nú, chi nduú cúu cāhān ní jā vāha sáhá nú. Chi tá

ndútútú ndá nú de nduú sáhá jā quéndōo vāha cā nū, chi sa jā stíví ndá nú.

¹⁸Xihna cā tūhun yáhá cāhān ní, chi níhīn ní tūhun jā tá ndútútú ndá nú de cúsíín inī nū. De jáni inī ní jā ndāá cúu.

¹⁹Chi nííní coo sava nú jā cusíín inī, tácuā natūū ní-ni nchivī cúu jā cándíja vāha māhñū ndá nú.

²⁰De jā cúsíín inī ndá nú sūcuán tá ndútútú nú, de nsúú cena maá Jētohō ō cúu jā yájíi nū túsaa.

²¹Chi tá yájíi ndá nú, de tá iin iin nú cúni jā caji xihna cā nsúú cā ndá táhán nú. De sūcuán de sava nú nduú níhīn, de jííhi sōco, de sava nú jíín jā jííhi cuāhā.

²²¿A nduú névāha ndá nú vehe nūū caji nū coho nú, á naá cúu? Chi jā sáhá ndá nú sūcuán cúu jāá nduú íyó yíñúhún nú inī vehe nūū ndútútú nchivī jā cándíja Yāa Dios, chi sáhá nú jā cúcanoō nchivī jāá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ní jíín ndá nú túsaa? ¿A cāhān ní jā vāha sáhá nú? Nduú chi nsúú jā vāha cúu jā sáhá ndá nú sūcuán.

Síquī jā ní jaquín Jētohō ō Cena yā (Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

²³Chi tūhun yáhá jā ní nastéhēn ní nūū ndá nú, chi nūū maá Jētohō ō ní níhīn ní: Já maá jacuáá jā ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de ní nquehen yā stātíla.

²⁴De xihna cā ní nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de ní scuáchi yā, de ní ncāhān yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā: Quehen de caji ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu ní jā ní nsōcō ní jā síquī ndá nú. De nííní caji ndá nú sūcuán jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jííhi ní jēhē nū. Ncachí yā.

²⁵De suni súcuán nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxíní yā jíín ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā nūhún vaso yáhá cúu nīnī ni jā sáhá cutú trátú jeé jā scácu nī nchivī. De ndācá vuelta tá jíihi ndá nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachī yā.

²⁶Chi ndācá vuelta jā yáji ndá nú stātílā nūcuán de jíihi nú vaso nūcuán, chi súcuán stéhēn nū jā ní jíihi Jētohō ō jēhē ō. De súcuán sáhá ndá nú jondē quīvī jā nenda yā.

Siqui nāsa cajī yíñúhún ji Cena yā

²⁷De tú nā-ni nchivī cajī ji stātílā nūcuán á coho ji vaso Jētohō ō nūcuán, de tú nduú sáhá yíñúhún ji nūū Yāā Dios, túsaá de sáhá ji cuāchi jāā nduú íyó yíñúhún ji siqui yiqui cúñu maá Jētohō ō jíín siqui nīnī yā.

²⁸Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāā nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu cajī nū stātílā nūcuán de coho nú vaso nūcuán.

²⁹Chi tú iin nchivī nduú yáji nduú jíihi yíñúhún ji de nduú nūcūhun inī ji jā yiqui cúñu yā cúu, de nchivī nūcuán chi nīhīn ji castigo tú cajī ji coho ji.

³⁰Jā nūcuán cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jíín nchivī íyó xí māhñū ndá nú. De sava ji ja nī jihī.

³¹Sochi tú coto túnī ō maá ō jondē ncháha ca cajī ō, de Jētohō ō chi mā cuáha yā castigo yóhō.

³²De tú maá Jētohō ō jēhe yā castigo nūū ō, de súcuán sndóho yā yóhō tácuca mā tánū tāhvi ō jíín nchivī ñayiví.

³³Ñani mání, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā cajī nū cena yā, de

cundetú táhán nú tácuca cajī inuú nú.

³⁴De tú iin nchivī jíihi ji sōco, de xihna cā vehe ji ná cáji ji, tácuca mā stíví ji nūū ndútútú ndá nú. De súcuán de mā cuáha yā castigo ji. De quīvī jā cuēē ni nūū ndá nú, de cachī ni nāsa coo sava cā tiñu.

Siqui ndá tāhvi jā jēhe Espiritu

12 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú siqui ndācá tāhvi jā jēhe Espiritu Santo nūū ō, suu ndācá modo jā sátíñū iin iin ó nūū Yāā Dios.

²De jííní ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāā nduú cándíja, de nī ndihvī inī nū nī nchiñúhún nú ndá ídolo nīhín.

³De mitan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cáhān nāvāha ji siqui Jesús, de nsūū jíín poder Espiritu Yāā Dios cúu jā cáhān ji súcuán. De ni iin ji suni mā cūū cáhān ji jā Jētohō ji cúu Jesús, de tú nduú ndéē poder Espiritu Santo inī ji.

⁴De síín síín tāhvi jēhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espiritu Santo cúu jā jēhe.

⁵De síín síín tiñu sáhá iin iin ó, sochi nūū iin-ni Jētohō ō sátíñū ndācá ō.

⁶De síín síín modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāā Dios cúu jā sáhá ndá tiñu nūcuán jíín ō.

⁷De nūū tá iin iin ó nī jēhe Yāā Dios tāhvi jā sáhá Espiritu yā jíín ó, tácuca ná sáhá ó jā cuja ndá táhán ó jíín tūhun yā.

⁸Chi sava ó nī nihīn ō tāhvi jā cáhān ndichí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espiritu. De sava cā ō nī nihīn ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cáchi tūhun ó, de suni maá Espiritu sáhá.

⁹De nūū sava cā ō nī jēhe yā tāhvī jā cúu cándíja nihin ó jā squíncuu yā jā jícan ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvaha nchivī cúhū, de suni maá Espíritu sáhá.

¹⁰De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jíin poder Yāā Dios. De sava cā ō cúu nácani tūhun yā. De sava cā ō nī nsáhá yā jā nácuni ō ndácá tūhun, tú vāji nūū Espíritu yā á nduú. De sava cā ō nī nihin tāhvī jā cáhān ō quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu nácachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhán ó jíin incā yuhú.

¹¹De ndácá tāhvī yáhá, chi iin-ni maá Espíritu cúu jā sáji, de síin síin jēhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihi ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúñu

¹²Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte, súcuán cúu ó jíin Cristo jā cúu ó modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jíin yā. De visō cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúñu jā íyó cuāhā parte.

¹³Chi iin-ni cā nī nduu ó jíin yā nī nsáhá iin-ni maá Espíritu Santo tá nī jenduté ndácá ó. Súcuán cúu visō cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, visō mozo jā ní jeen nchivī á tēe sátíñú cuenta maá. De ndihi ó chi iin-ni Espíritu nī nihin ō.

¹⁴De iin yiqui cúñu chi nsūú iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

¹⁵De tú jēhē cāhān: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁶De tú sōho cāhān: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú tinúú

cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

¹⁷De tú níi yiqui cúñu ó cúu tinūú, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú níi yiqui cúñu ó cúu sōho, ¿de nāsa nihin xicō ō túsaá?

¹⁸Sochi Yāā Dios nī nchutáhān yā tá iin iin parte yiqui cúñu, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

¹⁹Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūú níi iin yiqui cúñu cúu túsaá.

²⁰De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúñu cúu.

²¹De nī mā cūū cáhān tinūú jíin ndahá: Nduú jíini ñúhún nī ndóhó. De saá-ni xīnī, mā cūū cáhān jíin jēhē: Nduú jíini ñúhún nī ndóhó.

²²Chi sa ndácá parte yiqui cúñu jā jáni inī ō jā núu cā fuerza, sa suu cúu jā cánuú cā.

²³De ndácá parte jā jáni inī ō jāá nduú cáá vāha, sa suu ñuncúún cā chūhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá viī, sa vāha cā jási ō.

²⁴Chi ndá parte jā cáá viī, nduú cánuú jā cundasī. Chi súcuán nī nchutáhān Yāā Dios yiqui cúñu, jā ñuncúún cā jíto ó jāá nduú cáá viī.

²⁵Súcuán nī nsáhá yā tácuā mā cúsiín ndácá parte yiqui cúñu, chi sa chindeé táhān vāha jíin táhān.

²⁶De tú jātū iin parte yiqui cúñu, de suni níi cáhnú jātū. De tú iin parte jíto ñuncúún ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

²⁷De ndá ndóhó chi modo yiqui cúñu Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jíin yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

²⁸Túsaá de síin síin tiñu nī jēhe Yāā Dios nūū ndácá nchivī cándíja jā cúu ji modo iin iin parte yā: Xihna cā ndácá apóstol jā ní jani yā jā scāca

dē tūhun yā. Ñúcuán de jā úú, ndá tēe nácani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stéhēn. Ñúcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu ñáhnú jíin poder yā, jíin nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cūhū, jíin nchivī jā chíndeé táhán, jíin jā ndíso tíñú, jíin nchivī jā cáhān síin síin yuhú jāá nduú jíicūhun inī.

²⁹ ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nácani tūhun? ¿A ndihi ó stéhēn? ¿A ndihi ó cuu sáhá tiñu ñáhnú?

³⁰ ¿A ndihi ó cuu sáhá jā nduvāha nchivī cūhū? ¿A ndihi ó cuu cáhān síin síin yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú ñúcuán, á naá cúu? Nduú chi síin síin táhvi ní nihīn ndācá ó.

³¹ Túsaá de cundihvi inī ndá nú jā cācān nū jā cuáha Yāā Dios táhvi jā cánuú cā nūū nū. De mitan de ná stéhēn ni nūū ndá nú iin jā váha cā nūū ndācá cā táhvi ñúcuán, suu tūhun cúndáhvī inī táhán.

Siqui tūhun jā cúndáhvī inī táhán

13 Vísō tú cuu cáhān ō quéhén yuhú jā cáhān ndá nchivī á jā cáhān ndá ángel Yāā Dios, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā cáhān ō cúu tá cúu iin tambor jā naxín caxín á iin platillo jā naxín caxín jā sáhá jā cúcúxī sōho nchivī.

² De vísō cuu nacani vāha ó tūhun yā, de cuu jíicūhun inī ō ndācá tūhun yuhū yā jíin ndācá tūhun ndíchí, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuitī ō túsaá. De vísō cuu candíja téyíí ó jā jondē cuu cáhān ō jā cujiyo yucu, sochi tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuitī cúu.

³ De vísō ná sáji ō ndihi jā névāha ó cuu nchivī ndáhvī, de vísō ná cuáha ó tūhun jā teñuhūn nchivī yóhó jā síqui tūhun yā, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú ná jétíñú cuitī túsaá.

⁴ Nchivī jā cúndáhvī inī chi íyó paciencia jíin táhán, de íyó mānī inī, de nduú cúcuásún inī. De nduú sáhá víxī, de nduú sáhá téyíí maá.

⁵ Nduú sájéhe inī, nduú ndúcú jā cuu maá, nduú quítī inī, nduú chúhun inī tūhun quítī inī.

⁶ Nduú cúsiī inī jíin tiñu néhén jā sáhá ndá táhán, chi sa cúsiī inī jíin tiñu vāha.

⁷ Nchivī jā cúndáhvī inī táhán chi ndihi-ni jéhdē inī jā ndoho jēhē táhán, de nduú jéncuiñī jā cándíja táhán, jíin jā ñúhún inī jā squíncuu táhán, jíin jā jéndeé inī jíin táhán.

⁸ Tūhun cúndáhvī inī chi mā nāa cuitī. De quiji quivī jāá nduú cā nacani ji tūhun, de ni mā cáhān cā ji quéhén yuhú, de ni nduú cā jíni ñúhún tūhun ndíchí.

⁹ Chi nduú jíni vāha vāha ó mitan, de tūhun yā jā nácani ó suni jacū-ni cúu.

¹⁰ Sochi tá quiji quivī jā cunī ō ndihi, ñúcuán de mā cōō cā jā jíni ō jacū-ni, chi ndihi-ni cunī ō.

¹¹ Tá nī ncuu ó sūchí lúlí de nī ncāhān ō tá cáhān sūchí lúlí, de nī jani inī ō de nī jíicūhun inī ō modo sūchí lúlí. Sochi tá nī jahnu ó de nī sndóo ó modo sūchí lúlí.

¹² De suni sūcuán, jacū-ni jíicūhun inī ō mitan, modo jā ndéhé ó nūū iin espejo jāá nduú nijin vāha. Sochi cúcuéé cā de jíicūhun cájí inī ō ndihi. De mitan chi jacū-ni jíni ō, sochi cúcuéé cā de cunī vāha ó

nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nūū jíni vāha yā yóhó nāsa nchivī cúu ó.

¹³Túsaá de íyó ūni tūhun jā quéndōo cutú níi cáni: jā candíja nihin ó jā squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, jā cūhun inī ō ndācá jā váha jā coo, jíin jā cundáhvī inī ō táhán ó. De tūhun cúndáhvī inī chi ñáhnú ndasí cā cúu nūū ndācá cā yáhá.

Síqui jā cāhān ji quéhén yuhú

14 Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cundáhvī inī nū táhán nú, de suni cundihvī inī nū cācān nū ndá táhvī jā jéhe Espiritu Santo. De táhvī jā cánuú cā cúu jā nacani nú tūhun yā.

²Chi tēe jā névāha táhvī jā cāhān dē quéhén yuhú jāá nduú jíicūhun inī dē, chi maá-ni Yāā Dios jíni jā cāhān dē, de nchivī chi nduú. Chi ni iin ji mā jíicūhun inī jā cāhān dē. Chi sáhá Espiritu Santo jā cāhān dē ndá tūhun yuhú.

³Sochi tēe jā nácani tūhun yā, chi jíin nchivī cāhān dē tácuca cuja ji jíin tūhun yā, de sndíhvī inī dē ji, de cāhān dē tūhun ndeé inī jíin ji.

⁴De tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jíicūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jíja jíin tūhun yā. Sochi tēe jā nácani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándíja, jíja ji jíin tūhun yā.

⁵Jétahān inī ni jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jíicūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nácani tūhun yā nsúú cā tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jíicūhun inī. Chi tú nduú nā tēe jā cachī tūhun

nā tūhun cúu jā cāhān dē, de mā cuetíñú jā cuja nchivī cándíja.

⁶Jā ñúcuán hermano, tá cuēē ni nūū ndá nú de tú cāhān ni jíin yuhú jāá nduú jíicūhun inī nū, ¿de nāsa cuetíñú ñúcuán túsaá? Sochi tú cāhān ni iin tūhun jā ní stéhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nácani ni tūhun yā, á iin jā stéhēn ni nūū nū, suu ñúcuán cúu jā cuetíñú.

⁷Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, víso nduú técu, de cuu cata, tá cúu flauta jíin arpa. De tú nduú jíta síin síin nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jíta?

⁸De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ni iin tēe mā sáhá tūha dē jā quíhīn de guerra.

⁹De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cāhān cājí nú tūhun jā jíicūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cāhān nū? Chi tūhun jā cāhān nū chi vāchi táchī-ni jíso cuāhān jíin.

¹⁰De ndāā chi íyó cuāhā yuhú inī ñayiví, de ndācá yuhú chi íyó nchivī jíicūhun inī.

¹¹Sochi tú nduú jíicūhun inī ō yuhú jā cāhān iin tēe, de cúu ó tá cúu tēe ñuū jíicá nūū tēe jā cāhān, de suni tá cúu tēe ñuū jíicá cúu dē nūū maá ó.

¹²De jā ñúcuán ndá ndóhó jā cūni ndasí nú nihīn nū táhvī jā jéhe Espiritu, cācān nū táhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándíja jíin tūhun yā.

¹³Túsaá de nchivī jā cāhān incā yuhú jāá nduú jíicūhun inī ji, ná cācān táhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú ñúcuán.

¹⁴Chi tú jíicān táhvī ō jíin incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jíicān táhvī, sochi nduú ná jetíñú jíin jāá ntúnī ō.

¹⁵¿Nāsa sāhá ó túsaá? Ná cācān táhvī ō jíin ánō ō, de saá-ni jíin jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā īi jíin ánō ō, de saá-ni jíin jāá ntúnī ō.

¹⁶Chi tú nācuetáhvī nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nūū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēe níni jāá nduú jícūhun inī, mā cūú nacuetáhvī dē jíin nú. Chi nduú jíni cuiitī dē nā tūhun cāhān nū.

¹⁷Ndāā chi vāha nācuetáhvī maá nú, sochi incā dē nduú ná níhin dē jā cuja ánō dē jíin tūhun yā.

¹⁸Ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cāhān ni jíin yuhú jāá nduú jícūhun inī ō nsūú cā ndá ndóhó.

¹⁹De vísō sūcuán de tá íyó tútú ní jíin nchivī cándíja, de jétahān cā inī ni cāhān ni ūhūn-ni tūhun jā jícūhun inī ji de stéhēn nūū ji, nsūú cā jā cāhān ni ūxī mil tūhun jíin incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji.

²⁰Hermano, mā cānī inī ndá nú modo sūchí lúli, chi sa cuja nú jā jícūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúli jāá nduú jíni ji tiñu néhén.

²¹De suha yósō nūū tutú ley yā janahán: Jíin tūhun jā cāhān tēe incā yuhú, jíin tūhun jā cāhān tēe nūū jicá, sāhá ní jā cunini ndá nchivī yáhá tūhun ní. Sochi ni jíin nūcuán de mā sāhá ji cuenta tūhun jā cāhān ni, cáchi maá Jētohō ō.

²²Túsaá de tú névāha ó táhvī jā cāhān ō quéhén yuhú, nūcuán cúu iin jā stéhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándíja, nsūú nūū nchivī cándíja. Sochi jā nācāni ó tūhun yā, nūcuán cúu jā stéhēn nūū nchivī cándíja, nsūú nūū nchivī jāá nduú cándíja.

²³Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándíja, íyó tútú nú de ndācá nú cāhān síin síin yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jícūhun inī jíin nchivī jāá nduú cándíja, ¿de á mā cāhān ji jā ní nduu loco ndá nú?

²⁴Sochi tú ndācá nú nācāni tūhun yā, de tú quívi iin tēe jāá nduú cándíja á iin tēe jāá nduú jícūhun inī, nūcuán de cunī dē jā tēe íyó cuāchi cúu dē, de coto túni dē maá dē jíin tūhun jā nācāni ndá nú.

²⁵De nūcūhun inī dē ndācá jā ní jani yuhū inī dē jíin ánō dē. Nūcuán de cuiñi jíitī dē de chíñuhún dē Yāā Dios. De cāhān dē jā Yāā Dios íyó ndíja yā jíin ndá nú.

Siqui jā coo ñuncuán de coo yíñuhún tá ndútútú ó

²⁶Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā īi cata nú, á iin tūhun jā stéhēn nū, á iin tūhun jā ní nsāhá Yāā Dios jā jícūhun inī nū, á incā yuhú jā cāhān nū, á jā nacachī tūhun nú tūhun incā yuhú. De ndācá nūcuán sāhá ndá nú tácuā cuja nchivī cándíja jíin tūhun yā.

²⁷De tú íyó tēe jā cāhān incā yuhú, de ná cāhān ūū á ūni dē-ni, de tá iin tá iin dē ná cāhān. De suni jíni nūhún jā nacachī tūhun iin tēe tūhun nūcuán.

²⁸De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachī tūhun tūhun nūcuán, de ndá tēe jā cāhān incā yuhú, vāha cā mā cāhān dē nūū ndútútú ndá nú, de ná cāhān maá dē-ni jíin Yāā Dios.

²⁹De saá-ni ndá tēe nācāni tūhun, ná cāhān ūū á ūni dē-ni, de sava cā nū nācāni inī nū tú íyó ndāā jā cāhān ndá tēe nūcuán.

³⁰De tú incā tēe jā ndēē nī nīhīn dē iin tūhun jā ní stēhēn yā nūū dē, tūsaá de tēe cāhān ná jécuiñī dē jā cāhān dē, tácuā cāhān incā tēe nūcuán.

³¹Túsaá de tá iin tá iin nú cuu nacani ndá nú tūhun jā stēhēn yā nūū nū, tácuā cutūha ndá nú de coo ndeé inī nū.

³²De ndá tēe nácani tūhun, cánuú jā cuetáhvi dē jā nacani incā tēe tūhun de jencuiñī jā cāhān maá dē.

³³Chi Yāā Dios cúnī yā jā ná cóo nañíí māhñú ndá nú, nsūū jā sácā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhá ndá grupo nchivī cándíja,

³⁴de saá-ni ndācá ñahan jā ndútútú jíín nchivī yā, ná cóo nañíí ña. Chi nduú vāha jā cāhān ña, chi sa cuetáhvi ña, tá cúu nūū cāhān tutū ley yā.

³⁵De tú cúnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cātuhún ña yíí ña. Chi tūhun canoō cúu de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nú.

³⁶De sáhá ndá nú cuenta chi nsūū nūū ndá máá nú ní nquée tūhun Yāā Dios, de suni nsūū vāchi ndá ndóhó-ni ní nīhīn tūhun yā.

³⁷Tú iin tēe jáni inī dē jā tēe nácani tūhun jíín tēe névāha Espiritu cúu dē, tūsaá de ná cuetáhvi dē jā tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō cúu jā tēe nī yáhá.

³⁸Sochi tú nduú jétáhvi dē tūhun yáhá, de suni mā cuetáhvi ó dē.

³⁹Túsaá, ñanī mánī, cundihvi inī ndá nú nacani nú tūhun yā, de mā cásī nū nūū tēe jā cāhān síín síín yuhú.

⁴⁰Sochi ñuncúún de yíñuhún sáhá ndá nú ndācá tiñu.

Tūhun jā ní natecū Cristo

15 Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani nī nūū nū. De tūhun nūcuán chi ja nī jetáhvi ndá nú, de suni íñī nīhīn nú jíín.

²De suni jíín tūhun nūcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú íñī nīhīn nú jíín tūhun jā ní nacani nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhá nū.

³Chi tūhun cánuú cā jā ní nīhīn maá nī nī nastēhēn nī nūū ndá nú: Jā ní jihī Cristo síqui cuāchi ó, tá cúu nūū ja cāhān tutū íi jondē janahán.

⁴De nī jiquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū únī quivī, tá cúu nūū cāhān tutū íi.

⁵De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxi cā apóstol.

⁶De sá de nī nenda yā nūū víhí cā ūhūn ciento hermano jā íyó tútú. De sava jíi tēcū cā mitan, de sava jíi ja nī jihī.

⁷De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihí cā apóstol.

⁸De jā sándihí de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yuté, súcuán cúu jā iin sanaā-ni de nī nduu nī apóstol.

⁹Chi tēe núu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de nī nsūū tēe vāha cúu nī jā cunaní nī apóstol, chi nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāā Dios.

¹⁰De síqui jā ní nsáhá Yāā Dios jā vāha nduhū, jā nūcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsáhá yā jā vāha nduhū, chi nduú cāhá ní ncúu, chi sa nī scāca cā nī tūhun yā

nsúú cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsúú maá ní nsáhá, chi sa Yāa Dios ní nsáhá yā jā váha ñúcuán jíín ní.

¹¹Túsaá de vísō nduhū á ndá cā tēe ñúcuán, de sūcuán nácani ndá ní tūhun, de suu cúu jā ní ncardíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndiyi

¹²De tú nácani ndá ní tūhun Cristo jā ní natecū yā mǎhñū ndiyi, ¿de nājēhē cǎhān sava ndá nú jā mā nátecū ndiyi?

¹³Chi tú mā nátecū ndiyi, de suni mā nátecū Cristo nícu.

¹⁴De tú nduú ní nátecū Cristo, de nácani cǎhá ndá ní tūhun yā nícu, de suni cándíja cǎhá ndá nú nícu.

¹⁵Chi tú jā sūcuán cúu, de cúu ndá ní tēe jāá nduú cǎhān ndāā tūhun Yāa Dios, chi ní ncachī ní jā ní nastécū Yāa Dios Cristo. De tú mā nátecū ndija ndiyi, túsaá de nduú ndāā jā ní nastécū Yāa Dios Cristo.

¹⁶Chi tú nduú nátecū ndiyi, de juni Cristo suni nduú ní nátecū yā nícu.

¹⁷De tú nduú ní nátecū Cristo, de cándíja cǎhá ndá nú de ndíso íi cā nū cuāchi nú nícu.

¹⁸De tú jā sūcuán cúu, de suni ja ní ntānū tāhvi ndá ndiyi jā ní ncardíja Cristo.

¹⁹Chi tú mā nátecū ndiyi, de tú maá-ni síquī iin-ni vida yáhá cúu jā ñúhún inī ō jā sáhá Cristo jā váha yóhó, túsaá de ndáhvī ndasí cā cúu ó nsúú cā ndá cā nchivī, chi cándíja cǎhá ó nícu.

²⁰De nduú chi íyó ndāā jā ní natecū Cristo mǎhñū ndiyi. De maá

yā cúu jā xihna cā ní natecū nsúú cā ndācá cā ndiyi jā natecū.

²¹Chi síquī jā ní stívī iin-ni tēe Adán, de ní nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni sūcuán síquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Cristo, de nátecū nchivī.

²²Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó síquī jā cúu ó tatā Adán, de suni sūcuán natecū ndihi ó síquī jā yíhí ó ndahá Cristo.

²³Sochi tá iin iin nāsa ndíta táhán maá: Xihna cā Cristo ní natecū yā, de sá de quívi ndiji yā de natecū ndá nchivī jā yíhí ndahá yā.

²⁴Ñúcuán de jínu tiempo, de snāā yā poder ndācá enemigo jā cúñáhnū, jíín jā ndácu tiñu, jíín jā íyó poder. De ndihi jā tátúnī yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāa Dios.

²⁵Chi cánuú jā tátúnī Cristo jondē quiji quívi jā candeē Yāa Dios poder ndācá jā jíínī ūhvi nūū Cristo, de sndóho yā.

²⁶De jā sándihí de snāā yā cuēhē jā jíhī nchivī.

²⁷Chi cǎhān tutū íi jā ní nsáhá Yāa Dios jā cúñáhnū Cristo síquī ndihi jā íyó, de cuetáhvī nūū yā. De tá cǎhān jā cúñáhnū yā síquī ndihi-ni, de jíínī vāha ó jā maá Yāa Dios mā quihí yā ndahá Cristo, chi Yāa Dios cúu jā ní nchihī ndācá ñúcuán ndahá Cristo.

²⁸De tá ní nquívi ndihi ñúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quívi yā ndahá maá Tatá yā, Yāa jā ní nchihī ndācá ñúcuán ndahá yā. De sūcuán cúu jā tiin maá Yāa Dios ndihi-ni.

²⁹De íyó nchivī jā jénduté jíi jā jéhē ndiyi. De tú mā nátecū cuiti ndiyi, ¿de nūcu jénduté jíi jā jéhē ndiyi túsaá?

³⁰De ndá máá nī, ¿nājēhē cúu jā ndiquivī jéndeé inī ni jā íyó peligro jā cuū ni, de tú mā nátecū ndiyi?

³¹Hermano, tá cúu nūū íyó ndāā jā cúsiī inī ni jā cándija ndá nú Jētohō ō Jesucristo, suni sūcuán íyó ndāā jā ndiquivī ndúcú nchivī cahni nduhū síqui tiñu yā.

³²De jā ní ndoho nī nī nsāhá ndá tēe xēen nūū Efeso jā cúu dē tá cúu quiti xēen, ¿de nā cuá nihin ni síqui ñúcuán túsaá? Chi tú mā nátecū ndiyi, de cuu cāhān ō tá cúu nūū cáchi iin tūhun: Ná cúsiī inī ō de caji ō coho ó, chi sanaā de teēn de cuū ō, cachī ō nícu.

³³Mā cuáha ndá nú tūhun jā stáhvī nchivī ndóhó. Chi cáchi iin tūhun: Tú jica nú jíin ndá nchivī nēhén, de stívī ji ndóhó jā má cācá ndāā cā nū.

³⁴Nachuhun inī ndá nú, de sāhá nú tiñu ndāā, de mā sāhá cā nū cuāchi. Chi sava nú nduú jíni cuiti nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios. Sūcuán cāhān ni tácuca cucanoō ndá nú.

Siqui nāsa natecū ndiyi

³⁵Sochi sanaā de cāhān iin nú: ¿Nāsa natecū ndá ndiyi? ¿Nāsa coo yiqui cúñu ji? cachī nū.

³⁶Nduú jícuñun cuiti inī nū túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi ó ndācá tatā chijin ñuhun tácuca quene yūcū ji.

³⁷De tatā jā quívi chijin ñuhun, á trigo á incā tatā, chi nsūū yūcū cúu, chí maá nūni-ni cúu.

³⁸De cuéé cā de tāhvī, chi Yāā Dios nī jēhe yā yūcū ndá tatā ñúcuán, nāsa nī jētahān inī maá yā, de tá iin iin tatā chí sín sín cáá yūcū nī nsāhá yā.

³⁹De suni sūcuán cúu ndācá yiqui cúñu, chí nsūū inuú cáá. Chí sín

cáá nchivī, de sín cáá quiti, de sín cáá saā, de sín cáá tiacá.

⁴⁰De suni sūcuán cúu ndācá jā íyó andiví jíin ndācá jā íyó ñayiví. De sín cáá vii jā íyó andiví, de sín cáá vii jā íyó ñayiví.

⁴¹De sín jéndūtē ncandiī, de sín ndíi yoō, de sín xínū ndá tiūūn. De tá iin iin tiūūn chí suni sín sín xínū.

⁴²De suni sūcuán coo ndá ndiyi jā natecū. Ndiyī jā chíyuhū ō chí téhyū, de tá nastécū yā chí mā cúu cā.

⁴³Jā chíyuhū ō chí ndáhvī cáá, de tá nastécū yā chí vii cuñáhnū. Jā chíyuhū ō chí nduú nā fuerza, de tá nastécū yā chí coo fuerza.

⁴⁴Jā chíyuhū ō chí iin yiqui cúñu cuenta ñayiví cúu, de tá nastécū yā chí coo iin yiqui cúñu cuenta Espíritu. Chí íyó yiqui cúñu cuenta ñayiví, de suni íyó yiqui cúñu cuenta Espíritu.

⁴⁵Chí sūcuán yósō nūū tutū iī: Adán, tēe jā xíhna ñúhún, nī ncuváha dē jíin vida cuenta ñayiví, cáchi. De Cristo cúu modo incā Adán ūū, de maá yā cúu Espíritu jā jēhe vida.

⁴⁶De nsūū yiqui cúñu cuenta Espíritu cúu jā ní ncuváha xihna cā, chí sa yiqui cúñu cuenta ñayiví, sá de nduu cuenta Espíritu.

⁴⁷De cuenta ñayiví cúu tēe jā xíhna ñúhún, chí nī ncuváha dē jíin ticāchāā ñuhun. De Adán ūū jā cúu maá Jētohō ō, chí jondē andiví nī nquiji yā.

⁴⁸De nchivī ñayiví yáhá, chí cúu jíi táhán Adán jā ní ncuváha jíin ticāchāā ñuhun. De nchivī jā quívi andiví, chí nduú jíi tá cáá maá Yāā jā ní nquiji jondē andiví.

⁴⁹Chi jā cáá ó tá nū cáá tēe jā ní ncuváha jíin tīcāchāā űuhun, de suni sūcuán coo ó tá nū cáá Yāā jā ní quiji jondē andiví.

⁵⁰Tūhun yáhá cáchī tūhun nī nū ndá nú hermano, jā yiqui cúñu ó cuenta űayiví, mā cūú quivi nū tátúni Yāā Dios. Chi jā jíhī cúu, de mā cūú quivi nū cutecū ní cání.

⁵¹De cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā ní nchiyuhū: Nsūú ndihi ó cuū, sochi ndihi ó chi nasāma yiqui cúñu ó.

⁵²Chi quiví jā tiví trompeta jā sándihí da, de iin núnúú-ni, modo iin jā nácueni ō-ni, de nasāma yā yóhó. Chi tiví trompeta, de natecū ndācá ndiyi jā má cúú cā ji. De ndācá ó jā técū ō quiví űúcuán, chi nasāma yā yiqui cúñu ó.

⁵³Chi jā téhyū yáhá, cánuú nūcūhun jā má téhyū cā. De jā jíhī, cánuú nūcūhun jā má cúú cuiti cā.

⁵⁴De jā jíhī jíin jā téhyū yáhá, chi quiji quiví jā nūcūhun jā má cúú cā mā téhyū cā. űúcuán de quee ndāā tūhun jā yósō nūú tutū ii: Jíin poder yā ní snāā yā cuēhē jā jíhī nchiví.

⁵⁵Túsaá de cuēhē jā cuū ō, ¿nāsa cā cuu sáhá xēen jíin ó? Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cundee jíin ó? Chi snāā yā. Cáchī tutū.

⁵⁶Chi maá cuāchi cúu jā sáhá jā cūndee cuēhē jā jíhī nchiví. De ley yā janahán sáhá jā nénda cuāchi síqui ō.

⁵⁷De ná cútahví ō nūú Yāā Dios, chi jíin maá Jētohō ō Jesucristo sáhá yā jā cūndee ó síqui cuāchi jíin síqui cuēhē jā cuū ō.

⁵⁸Jā űúcuán űanī mánī, cuiñi űihin ndá nú de mā cācā yátá nú.

De níni satíñú vāha ndá nú jíin tiñu maá Jētohō ō. Chi ja jíin nū jāá nduú satíñú cāhá nú jíin maá Jētohō ō.

Siqui jā caquín ji xūhún cuu ndá hermano

16 De mitan de cāhān ni síqui xūhún jā caquín ndá nú jā cuu ndá hermano cándíja jā ndóho ndáhví. Suni sáhá ndá máá nú tá cúu nūú ní ndacu nī nūú ndá grupo nchiví cándíja jā íyó Galacia.

²Ndācá domingo de tá iin iin nú chuvāha síin nú jacū xūhún, tú nāsa nī űihin ndá nú, tácuā tá cuēē ni nūú nū de ja íyó tūha.

³De tá cuēē ni, de cuāha nī carta nūú ndá tēe jā nacāji ndá nú, de tají nī dē quihīn dē nūú ndá hermano jā íyó Jerusalén, quisiáha dē xūhún jā ní jaquín ndá nú.

⁴De tú íyó vāha jā quihīn ni, de suni quihīn ni jíin ndá dē.

Jā cāhān Pablo jā quíndehé dē ndá nchiví cándíja

⁵De jā cuēē ni nūú ndá nú, de cánuú jā xihna cā región Macedonia quenda nī coo nī űúcuán, sá de cuēē ni űūú ndá nú Corinto.

⁶De sanaā de coo nī jíin ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó ní tiempo vijin. űúcuán de cuu chindee ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūú quihīn cā ni.

⁷Chi nduú cúnī ni cuēē ni nūú nū jā yāha űamā ni quihīn ni, chi űúhún inī ni jā coo nī jíin ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maá Jētohō ō tūhun.

⁸De coo nī űūú Efeso yáhá jondē yāha quiví Pentecostés.

⁹Chi íyó cuāhā nchivī jā scándíja nī, chi vāha jíca tiñu Jētohō ō. De suni íyó cuāhā nchivī jā íyó contra.

¹⁰De tú cuēē Timoteo, de sáhá ndá nú jā coo sii inī dē māhñú nú, de ni iin mā cānī inī dē síquī. Chi suni tiñu maá Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.

¹¹Túsaá de ni iin ndá nú mā sájéhe inī nūū dē. Chi sa chindeé nú dē jā quíhñ cā dē, de coo ndeé coo sii inī dē, tácuca ndiji dē jā nacunī táhán nī jíín dē. Chi ndétu ndá nī dē jíín sava cā hermano.

¹²De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhvī nī jíín dē jā ná cuēē dē nūū nū jíín sava cā hermano, cuēndēhé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cūū cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándihí

¹³Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi nihñ nú jíín tūhun jā cándíja nú. De téyíí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.

¹⁴De ndācá jā sáhá nú, de sáhá nú jíín tūhun jā cundáhví inī táhán.

¹⁵Hermano, jíni ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfanos nī ncardíja ichi Acaya. De nī jēhe ji maá ji nūū tiñu jā chindeé ji ndá hermano cándíja.

¹⁶De cúnī ni jā suni ndá maá nú cuetáhví vāha nú nchivī jā

sáhá súcuán, jíín ndá cā nchivī jā chindeé táhán de sátínú síquī tiñu yā.

¹⁷Cúsii inī ni jā ní nquenda Estéfanos jíín Fortunato jíín Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē nduhū lugar ndá maá nú jāá nduú ní íyo nú jíín nī.

¹⁸Chi nī ndundeé inī ni nī nsáhá ndá dē, de saá-ni nī nsáhá dē ndá maá nú. De cánuú jā cuetúhún nú ndá tēe jā sáhá súcuán.

¹⁹Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. Aquila jíín Priscila jíín nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé ndasí inī ndá nú jíín tūhun maá Jētohō ō.

²⁰De ndācá hermano cáchī ji jā sáhá ndeé inī nū. De tá cáhān jítáhán ndá nú, de yíñuhún techuhú nú ndahá ji.

²¹Maá nī jā cúu Pablo, jíín ndahá maá nī tēe nī tūhun yáhá jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²²De tú ní iin nduú íyó māñi jíín Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū tāvhi ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá, cúnī sá jā ñamā nenda ní.

²³De ñuhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó.

²⁴De māñi ni jíín ndá nú jā cándíja nú Cristo Jesús. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi sūcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndúu ni jíín hermano ō Timoteo téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú hermano ñuū Corinto jā cándíja nú Yāā Dios, jíín nūū ndihi ndá nú jā yíhí ndahá Yāā Dios jā íyó nú níí cáhnú Acaya.

²De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Siqui jā ní ndoho Pablo tūndóhó

³Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhví inī yóhó, de níí sáhá yā jā ndúsiī inī ō.

⁴Chi sáhá yā jā ndúsiī inī ō siquī ndācá tūndóhó jā ndóho ó, tácuá suni cuu sáhá maá ó jā ndusiī inī táhān ó jā ndóho tūndóhó. Chi tá cúu nūū ní nsáhá yā jā ní ndusiī inī maá ó, suni sūcuán sáhá ó jā ndúsiī inī ji.

⁵Chi jā ndóho ó cuāhā tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, suni sūcuán níhīn ō cuāhā tūhun ndusiī inī, sáhá Cristo.

⁶Jā ñúcuán, tú ndóho ndá nī tūndóhó, de sūcuán de cúu sáhá nī jā ndusiī inī ndá nú de quendōo vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāā Dios jā ndúsiī inī ni, suu sáhá tucu jā ndusiī inī ndá nú, de quendōo vāha cā ánō nū. De sūcuán de níhīn nū fuerza jā cuandeé inī nū jíín ndācá tūndóhó tá cúu nūū ndóho ndá nī.

⁷De ñúhún ndasí inī ni jā cúu ndá nú, chi jíín ni jā tá cúu nūū ndóho ndá nú tūndóhó jíín nī, suni sūcuán ndusiī inī nū jíín nī sáhá maá Yāā Dios.

⁸Hermano, cúni ndá nī jā ná cúni ndá nú nāsa nī ndoho ndá nī ichi Asia. Chi nī níhīn ndá nī tūndóhó xéēn ndasí, jondē ja ñatin nduú cā quénda nī jíín, de nī jani inī ni jā cuū ni nícu.

⁹De siquī jā ní jehndē inī ndá nī jā cuū ndá nī, de ñúcuán nī nsáhá jā ní jicūhun inī ni jā má cándíja nī maá nī chi nduú tiñu nī, chi sa Yāā Dios jā nástécū ndiyi candíja nī.

¹⁰Chi maá yā nī scácu ndá nduhū nūū tūndóhó xéēn jā ja ñatin cuū ni nícu, de suni sūcuán scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī ni jā suni scácu tucu yā nduhū ichi núú cā.

¹¹De suni chindeé ndá nú ndá nduhū jā cācān tāhvī nū jēhē ni. Chi tú cuāhā nchivī cācān tāhvī jēhē ni, de suni cuāhā ji cuu nacuetāhvī jēhē ni jā ní nsāhá yā jā váha nduhū.

**Jā ní ncucuéé Pablo jā
quíhin dē Corinto**

¹²Iyó iin jā sáhá jā cúsiī inī ndá ni: Chi nijin cúu inī ánō ni jā váha ndoo de ndāā nī jica ndá nī nūū nchivī ñayiví, de víhí cā nūū ndá máá nú. Chi síquī jā váha inī Yāā Dios, de nī nchindeé yā ndá nduhū, de nsūū síquī jā ndíchí ndá máá nī cúu jā ní jica nī sūcuán.

¹³De tūhun jā tēe ndá nī nūū ndācá carta ni, chi maá-ni jā cuu cahvi ndá nú de jícūhun inī nū cúu. De ñúhún inī ni jā jícūhun váha cā inī nū,

¹⁴tá cúu nūū ja jícūhun inī nū jacū. De sūcuán de cuu cusii inī ndá nú síquī ndá nī quivī jā ndiji Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū cúsiī inī ni síquī ndá máá nú.

¹⁵De síquī jā sūcuán nī ncucáhnú inī ni, de jā ñúcuán nī jani inī ni jā tá quíhin ni Macedonia de xihna cā nūū ndá máá nú cuēē ni, tácuā cusii inī nū jā cuéndēhé nī ndá nú ūū vuelta nícu.

¹⁶Chi nī jani inī ni jā cuéndēhé nī ndá nú, sá de yāha nī quíhin ni Macedonia, de jā ndicó nī Macedonia de nenda tucu nī nūū nū. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū jā quíhin ni ichi Judea nícu.

¹⁷De jā sūcuán nī jani inī ni, ¿de á tēe jāá nduú nácani váha inī cúu nī jāá nduú ní jēē nī nūū ndá nú? ¿A jāni inī nū jā cúu nī tá cúu

nchivī ñayiví jā ñamā cāhān jā cuu, ñúcuán de nduú?

¹⁸Nduú chi maá Yāā Dios jínī yā jāá nduú cāhān ni jín nú jā cuu, de yachī nácāhān ni jā má cúū.

¹⁹Chi nduhū jín Silvano jín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāā Dios nūū ndá nú. De maá yā nduú cāhān yā jā cuu de nacāhān tucu yā jā má cúū. Chi sa squíncuu yā jā cāhān yā.

²⁰Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāā Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cāhān ō jā viī cúñáhnú Yāā Dios, de cāhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

²¹De Yāā Dios cúu jā sáhá jā íní nīhin ndācá ó jín Cristo, de nī nsāhá ndoo yā yóhó jā sáhá ó tiñu jā cúni yā.

²²De suni nī jēhe yā Espíritu yā jā cundeē inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stéhēn jā cúu ó sēhe Yāā Dios. De sáhá Espíritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

²³De jāá ncháha ca cuēē ni nūū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nūū ní jani inī ni, suu cúu síquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nūū ndá nú jāá nduú sáhá váha nú. De maá Yāā Dios cúu jā jínī jā cāhān ndāā ni. De tú nduú cāhān ndāā ni, de íyó váha jā cuū ni.

²⁴De nsūū jā cúni ndá nī jā ndacu nīhin nī nūū nū síquī tūhun jā cándíja nú yā, chi ja íní nīhin nú jín tūhun yā. Chi sa cúni ni chindeé nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2 Túsaá de nī jani inī ni jā má cuēē nī incā vuelta nūū ndá nú jín tūhun jā cuxeēn ni de cucuécá inī nū sáhá nī.

²Chi tú cucuécá inī nū sáhá nī, ¿de ní nchivī sáhá jā cusīi inī maá ní? Nduú cá nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máá nú, de nāsa cúu de tú sáhá nī jā cucuécá inī nū.

³Jā ñúcuán cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, tácuá tá cuēē ni de ja nī nacani inī nū síquī cuāchi nú sáhá, de mā cucuécá inī nī sáhá cuāchi nú quīvī jā cuēē ni nū nū. Chi sa sáhá ndá nú jā cusīi inī ni. De jínī vāha ni jā tú cusīi inī ni, de suni ndihi ndá nú cusīi inī nū.

⁴De jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, de ndasí nī nacani inī nī síquī nū, de nī ntahúhvi inī ni, de jondē jácu nī nī ntee nī. De nduú ní ntée nī jā sáhá nī jā cucuécá inī ndá nú, chi sa jā cunī nū nāsa mānī ndasí nī jín nū.

**Jā née cáhnú inī Pablo nū
tēe jā ní nsáhá cuāchi**

⁵De jā ní ncucuécá inī ni nī nsáhá tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán, de nsūú maá nī-ni, chi saá-ni ndá máá nú nī ncucuécá inī nū jacū nī nsáhá dē. De cáhān ni jā jacū-ni, chi nduú cúni ni jā cuxeēn ndasí nī.

⁶De jín jā ní ncuxeēn ndá nú nū dē tá nī ndutútú ndá nú, de jín ñúcuán-ni de nī ncuu-ni.

⁷De mitan chi cúni jā cune cáhnú inī ndá nú nū dē, de sáhá nú jā ndusi inī dē, chi sanaā de caa cá cucuécá inī dē, de mā ndúsi cá inī dē.

⁸Túsaá de cáhān ndāhvi nī jín ndá nú jā stéhēn tucu nú jā íyó mānī nū jín dē.

⁹Chi jā síquī tiñu yáhá cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nū nū, tácuá coto túnī ni ndá nú tú cuetáhvi vāha nú tiñu ndácu nī nū nū.

¹⁰Túsaá de jā née cáhnú inī ndá nú nū nchivī, de saá-ni nduhū. Chi jā née cáhnú inī ni nū nchivī tú nī nsáhá ji cuāchi, de sáhá nī súcuán síquī jā mānī ni jín nú, jínī jínúú Cristo.

¹¹Chi cánuú jā cune cáhnú inī ō, chi nduú cúni ō jā nihīn Satanás cuāchi síquī ō, chi ja jínī vāha ó nāsa ndúcu stáhvi yóhó jā sáhá ó cuāchi.

**Jāá nduú ní íyo nañí inī
Pablo inī ñuú Troas**

¹²Tá nī jéhēn ni ñuú Troas jā nacani nī tūhun Jētohō ō Cristo, de vāha nī nsáhá yā jā ní íyo modo jā nacani nī tūhun yā.

¹³De visō súcuán de nduú ní íyo nañí inī ánō ni, chi nduú ní nánihīn tāhān nī jín hermano ō Tito. Ñúcuán de nī nacuetáhvi nī nū nchivī ñúcuán, de cuānanducú nī dē ichi Macedonia.

Jā sáhá Cristo jā cúndeé ó

¹⁴De ná cútahvi ō nū Yāā Dios, chi níní ndéca vāha yā yóhó jā cuāhān ō jín Cristo Jesús, de íyó inuú ó jín yā jā cúñáhnú ndasí yā jā snāā yā poder ndihi enemigo. De jétínú yā yóhó jā scútē nuu ó tūhun yā ndācā-ni lugar, tá cúu nū jítē nuu iin xicō āsin.

¹⁵De cúu ó tá cúu iin sūja jā jéhēn āsin nū Yāā Dios sáhá Cristo. De modo jā quénda xicō ñúcuán nū nchivī jā cācu ánō jín nū nchivī jā tñū tāhvi.

¹⁶Nū nchivī jā tñū tāhvi, chi cúu ó tá cúu iin xicō jā cuū ji sáhá, de nū nchivī jā cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin xicō vāha jā cutecū ji

sáhá. De ni iin ó mā quēndá ó sáhá ó tiñu yáhá de tú mā chindeé yá yóhó.

¹⁷De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu nūū sáhá cuāhā tēe jā ndúcú dē nihin dē xuhún siquī tūhun Yāā Dios. Chi sa nácani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāā Dios nī ntají nduhū, de maá yā jínī jā nácani ndaā ndá nī siquī jā cándíja nī Cristo.

Tūhun siquī contrato jeé

3 De jā cáhān ndá nī sūcuán, ¿de á jáni inī ndá nú jā ndúcú tucu ndá nī cáhān ni jā vāha cā tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jínī ñuhún jā stéhēn ni carta recomendación nūū ndá nú, á jā cācān ni jā taji nú nūū ndá nī, tá cúu nūū sáhá sava ji?

²Nduú chi ndá máá nú cúu modo iin carta recomendación ni. De suu cúu jā ñuhún inī ni jā ní ncandíja vāha ndá nú nī nsáhá nī, de cúu modo jā yósō tūhun carta ñūcuán inī ánō ni. De ndihi nchivī chi modo jā cáhvi ji cúu jā jínī ji nāsa nī nasāma nú.

³Chi ndá máá nú cúu tá cúu iin carta jā ní ntee Cristo de scāca ndá nī. De nsūú jínī tinta ní ntēe yā, chi sa jínī Espíritu Yāā Dios, Yāā tēcū. De nsūú nūū tabla yūū tá cúu nūū ní ntee yā ley yā, chi sa nūū ánō nchivī nī ntee yā.

⁴De cáhān ndá nī sūcuán, chi cúcáhnú inī ni Yāā Dios siquī jā ní nsáhá Cristo.

⁵De nsūú jā jáni inī ndá nī jā cuu quenda maá nī jā sáhá ni tiñu ñūcuán. Chi sa maá Yāā Dios sáhá jā cuu squíncuu nī.

⁶De maá yā nī nsáhá jā cuu satíñú vāha nī siquī contrato jeé yā. De

contrato yáhá chi nduú cáhān jā squíncuu ó ley jā ní ntee jínī letra, chi sa jā caca ó jínī vida jeé, suu jā ní jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley jā yósō jínī letra, tánū tāhvi nchivī sáhá. Sochi jā sáhá maá Espíritu cúu jā cutecū ō níí cání.

⁷De tá nī jēhe yā ley nūū Moisés janahán, de nī nchosō letra nūū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí nūū íyó Moisés nī nsáhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí nūū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel nūū dē nī nsáhá. De vísō sūcuán de cuéé-ni cuéé-ni nī ndāhvā jā jēndūtē nūū dē. De tú sūcuán nī ncuñáhnú ndasí ley jā sáhá jā cuū nchivī de tánū tāhvi ji,

⁸de sa víhí cā cúñáhnú ndasí cā tūhun jā cutecū ō jā jēhe Espíritu Santo nūū ō.

⁹Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley ñūcuán jā tánū tāhvi nchivī sáhá, de sa víhí cā cúñáhnú tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

¹⁰Chi ley ñūcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuiti, siquī jā cúñáhnú ndasí cā tūhun Espíritu jā íyó mitan.

¹¹Chi tú sūcuán nī ncuñáhnú ley jā ní iyo jacū-ni tiempo, de sa tūhun jā coo níí cání chi cúñáhnú ndasí cā.

¹²De jā sūcuán ñuhún inī ndá nī, jā ñūcuán cúu jā íyó téyí inī ni jā nácani nī tūhun yáhá.

¹³Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūū ní nsáhá Moisés jā ní jasi dē iin sahma nūū dē, tácuā mā cūnī ndá nchivī Israel nāsa cuāndahvā jā jēndūtē nūū dē.

¹⁴De nchivī ñūcuán nduú ní jícūhun inī ji. De jondē mitan de tá

cáhvi ji tutū contrato ley janahán, suni nduú jícūhun inī ji, chi modo jā ndāsī sahma ñúcuán nūū jāá ntúnī ji, de nduú cújiyo cuitī. Chi jondē tá candíja ji Cristo, sá de cujiyo.

¹⁵De suni súcuán jondē mitan tá cáhvi ji tutū ley Moisés, de modo jā ndāsī iin sahma nūū jāá ntúnī ji.

¹⁶Sochi jā nácani inī iin nchivī de quivī ji nūū maá Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni jā ndāsī ñúcuán.

¹⁷Chi Jētohō ō cúu maá Espírītu. De nūū íyó Espírītu maá Jētohō ō, ñúcuán cúu nūū íyó libre nchivī jāá nduú cā yíhí ji chijin ley janahán.

¹⁸De jā ñúcuán de ndá máá ó chi nduú cā jāsī nūū jāá ntúnī ō. Chi cúu ó tá cúu espejo jā jéndütē, cúu jā stéhēn ō nāsa vii ndasí cúñáhnú maá Jētohō ō, chi jíca ndāā ō. De maá ó ndācá quivī cuānasāma ó cuānduu vii cā ánō ō tá cúu nūū cáá maá yā. Chi maá Jētohō ō jā cúu yā Espírītu, súcuán sáhá yā jíín ó.

4 Túsaá de nduú núu inī ndá nī jā nácani nī tūhun yā. Chi síquī jā ní ncundáhvī inī yā ndá nduhū de nī jēhe yā tiñu yáhá nūū nī.

²Chi nduú ndúcú ndá nī ndá modo yuhū jā cúcanoō ō sáhá, de ni nduú jíca nuu nī jíín tūhun ndíchí jā stáhvī, de ni nduú násāma nī tūhun Yāā Dios. Chi sa cáhān ndá nī maá-ni tūhun ndāā. De súcuán de cuu cunī ndācá nchivī inī ánō ji jā cáhān ndāā ndá nī, jíín jíínúū Yāā Dios.

³De tú íyó nchivī jāá nduú jícūhun inī tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani ndá nī, de súcuán cúu nūū maá-ni nchivī jā tānū tāhvī.

⁴De jāá nduú cándíja ji, chi maá jānēhén jā ndácu tiñu inī ñayiví yáhá, nī jāsī nūū jāá ntúnī ji, tácu ma jāéndütē tūhun Cristo inī ánō ji, de mā cūnī ji jā vii ndasí cúñáhnú Cristo, Yāā jā inuú cáá jíín Yāā Dios.

⁵De jā nácani ndá nī tūhun, de nsūū tūhun maá nī, chi sa tūhun Jētohō ō Jesucristo nácani nī. De ndá máá nī chi mozo-ni cúu nī nūū ndá nú jā síquī jā mānī nī jíín Jesús.

⁶Chi tá nī nsáhá Yāā Dios ñayiví de nī ncāhān yā jā ná túu luz nūū neē. De suni súcuán nī nsáhá yā jā ní ntūu luz inī ánō ndācá ó, cúu jā jícūhun inī ō síquī Jesucristo, nāsa jéndütē nūū yā jā vii ndasí cúñáhnú yā tá cúu nūū íyó maá Yāā Dios.

Jā jíca ó jíín tūhun jā cándíja ó yā

⁷De ndācá tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, chi modo jā ñúhún inī iin quísi ñuhun. Chi cúu ó tá cúu quísi ñuhun, chi nduú nā fuerza ō. De jā ñúcuán jíín vāha ndá nī jā maá Yāā Dios cúu jā jéhe poder síquī tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, de nsūū fuerza maá nī cúu.

⁸De jā ñúcuán, vísō ndācá lado jíín ndá nī tūndóhó, sochi nduú sáhá jā má ndúsiī cā inī ni. De vísō cúcuécá inī ndá nī síquī tūndóhó, sochi ñúhún inī nī jā quee vāha tiñu nī.

⁹De vísō jíín ūhvī nchivī ndá nduhū, de maá yā chi nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú ji snāā ji ndá nduhū jíín tiñu sáhá nī, de mā cūū.

¹⁰De ní-ni cúu nūū cuāhān ni, de tá cúu nūū ní ndoho Jesús jā ní jíhí yā, suni súcuán ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū nī, tácu suni cuu stéhēn

ni fuerza Jesús jā técu yā inī yiqui cúñu nī.

¹¹Chi juni técu ndá nī, de ndācá quivī ja ñatin cahñī nchivī nduhū jā síquī Jesús. De súcuán de jínī nchivī jā técu Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

¹²Túsaá de ndá nduhū, níní cúu jā ja ñatin cuū ni síquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú nífí cání.

¹³De yósō nūū tutū ii: Nī ncardíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān ni, cáchī. De saá-ni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴Chi jínī ndá nī jā maá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni súcuán nastécū yā ndá nduhū, de sáhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñī ndihi ó nūū yā.

¹⁵Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácuā quendōo vāha ndá nú. De súcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sáhá yā jā váha ji. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí ji nacuetáhvī ji nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sáhá.

¹⁶Jā ñúcuán cúu jāá nduú núu inī ndá nī, de vísō cuāndihi fuerza yiqui cúñu nī, de ánō ni chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quivī.

¹⁷Chi tūndóhó jā ndóho ó ñayiví yáhá, nduú-ni xēen cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā nihin ō iin tāhvī jā cuñáhnú ó níí cání jā cāa ndasí cā nsūū cā tūndóhó ñúcuán.

¹⁸De nduú sáhá ó cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ó cuenta nūū ndācá jā váha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihi, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo níí cání.

5 Chi yiqui cúñu ó jā ndéē ō ñayiví yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo níí cání jondē andiví. De nsūū iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

²De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ó, chi jéca inī ō sáhá, chi ndasí cúnī ō jā nūcūhun ó yiqui cúñu jeé ó jondē andiví.

³Chi tá nūcūhun ó ñúcuán, de mā cōō maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ó yáhá.

⁴Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ó yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūū jā cúnī ō jā sndóo ó yiqui cúñu ó de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúnī ō jā nūcūhun ó jā jeé, tácuā ndāhvā yiqui cúñu ó jā naā, de coo maá jā cutecū níí cání.

⁵De Yāā Dios cúu jā ní nsáhá jā súcuán coo ó. De nī jēhe yā Espiritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espiritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

⁶Túsaá de níní cúu jā cúndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī nī jā juni ndéē ni chíjin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jíní maá Jētohō ō.

⁷Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jíin nī, vísō ncháha ca cuni ni nūū yā.

⁸De cúndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā vāha cā tú ná quee nī chíjin yiqui cúñu nī yáhá de quihin ni cundeē ni jíin maá Jētohō ō.

⁹Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéē nī sáhá nī jā cusii inī yā jíin nī, vísō tú

íyó cā ni chíjin yiqui cúñu ní á víso tú cundeē ni jíin yā.

¹⁰Chi cánuú já ndihi ó cuiñi yuhú mesa Cristo já sáhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nīhīn ō síquī nāsa nī nsáhá ó, á já váha á já nēhén, tá nī iyo ó chíjin yiqui cúñu ó.

Siqui já ndivi ó nūū tūhun já māni Yāā Dios jíin ó

¹¹Túsaá de ndíhvi inī ni já má stívī nī nūū maá Jētohō ō, de já ñúcuán ndúcú ndéé nī scándíja nī nchivī. Sochi jíinī Yāā Dios já íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī ni já suni súcuán jíinī ndá nú.

¹²De nsúú já ndúcú tucu nī cāhān ni já váha cā tēe cúu ndá nī. Sochi cáchi tūhun nī já cuu cusii inī ndá nú já síquī ni. De súcuán de cuu scócóo nú nūū nchivī já cútéyí ji síquī nāsa cáá nchivī, de nduú sáhá ji cuenta nāsa cáá ánō nchivī.

¹³De va sanaā de jáni inī ndá nú já tēe loco cúu ndá nī já cāhān ni súcuán. De síquī já ndíhvi inī ni jēhē Yāā Dios cúu. De nduú chí íyó váha xīnī ni, de já ñúcuán jétíñú yā ndá nī já quendōo váha ndá nú.

¹⁴Chi síquī já cúndáhvi inī Cristo ndá nduhū, já ñúcuán cúu já cánuú nacani nī tūhun yā. Chi jíinī váha ndá nī já ní jihī mátúhún-ni yā já síquī ndihi ó, de já ñúcuán cúu modo já ní jihī ndihi ó jíin yā.

¹⁵Chi nī jihī yā já síquī ndihi ó tácuá ndācá ó já tēcū, mā cútecū cā ō já sáhá ó já cúni maá ó, chí sa já cúni maá yā já ní jihī yā de nī natecū yā já síquī ō.

¹⁶Jā ñúcuán nduú cā sáhá ndá nī cuenta nāsa-ni cáá nchivī, tá cúu nūū sáhá nchivī ñayiví. De

víso súcuán nī nsáhá nī cuenta Cristo jondē saá, já iin tēe-ni cúu yā, de mitan chí nduú cā jáni inī ni súcuán.

¹⁷Chi tú iin nchivī yíhí ji ndahá Cristo, de ja nī ndujeé ji. De ndācá modo nēhén ji, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihi.

¹⁸De Yāā Dios cúu já sáhá ndihi yáhá, chí jíin Cristo nī nsáhá yā já ní ndivi ndācá ó nūū tūhun já māni yā jíin ó. De nī ntetíñú yā ndá nī já nácani nī tūhun já ndivi nchivī nūū tūhun já māni yā jíin ji.

¹⁹Chi jíin Cristo de nī nsáhá Yāā Dios já nchivī ñayiví ndivi ji nūū tūhun já māni yā jíin ji. De nduú nácunehen yā cuāchi já ní nsáhá nchivī. De nī ntetíñú yā ndá nī já nácani nī tūhun yáhá nāsa ndivi ji nūū tūhun já māni yā jíin ji.

²⁰Túsaá de cúu ndá nī tēe já jíca tiñu maá Cristo. De já cāhān ni, chí modo já maá Yāā Dios cāhān ndāhví yā jíin ndá nú. Túsaá de cāhān ndāhví nī jíin ndá nú já cāhān Cristo, já ná ndívi ndá nú nūū tūhun já māni Yāā Dios jíin nú.

²¹De Cristo, víso nduú ni iin cuāchi yā, de nī nsáhá Yāā Dios já ní núcundeē cuāchi ó síquī yā. De súcuán de yóhó já yíhí ndahá Cristo, nī núcundeē síquī ō já íyó ndāā ō tá cúu nūū íyó ndāā Yāā Dios.

6 Túsaá de síquī já cúu ndá nī tēe já sátíñú jíin yā, de cāhān ndāhví nī jíin ndá nú já má sndóo uun nú tūhun já ní nsáhá Yāā Dios já váha ndá nú.

²Chi cáchi yā nūū tutú ii:

Maá tiempo já cúni maá nī de cunini nī tūhun já cāhān ndāhví nú jíin nī.

De maá tiempo jā scácu nī nchivī, de scácu nī ndóhó. Cáchi yā. De mitan-ni cúu maá tiempo jā cúnī yā, de mitan-ni cúu tiempo jā ní nquiji Yāā jā scácu yóhó.

³De ndúcú ndá nī jā má sáhá nī ni iin tiñu jā casī jā candíja nchivī, tácuca mā cáhān ji siquī tiñu ndíso nī.

⁴Chi sa ndúcú nī jā ndihi jā sáhá nī stéhēn jā cúu nī tēe jā sátíñū nūū Yāā Dios. Jā ñúcuán jéndeē inī ndá nī jā ndóho nī tündóhó, jíin jā cúmani nūū ni, jíin jā víjín sáhá jíin nī.

⁵Chi nī iyo quéhén vuelta jā ní ncani nchivī ndá nī, de nī nenda ji siquī ndá nī, de nī nchihi ji ndá nī vecāa, de nī nsatíñū nīhin nī, de nī jahnī ni maá nī māhná, de nī iyo nditē inī ni.

⁶De suni ndúcú ndá nī jā cuetúhún ji nduhū siquī jā ndāā jíca nī, de jícuhun vāha inī ni tūhun ndāā, de íyó paciencia inī ni, de vāha inī ni, de ndēē Espiritu Santo inī ndá nī, de cúndáhvī ndija inī ni táhán nī.

⁷De nácani ndaā ndá nī tūhun, de poder Yāā Dios íyó jíin nī. De jíin tūhun ndāā sndáhvā ni ndācá tiñu néhén, chi modo jā cánāā nī siquī. De modo jā nénda ñúcuán siquī ndá nī, de nénda ndá nī siquī.

⁸Iyó vuelta jā íyó yínúhún nchivī jíin nī, de íyó vuelta jāá nduú. Iyó vuelta jā jétúhún ji ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji siquī ni. De íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe stáhvī cúu ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān ji jā tēe ndāā cúu nī.

⁹De íyó vuelta jā sáhá ji jāá nduú jíin ji ndá nī, de íyó vuelta jā sáhá ji

jā jíin vāha ji ndá nī. De íyó vuelta jā cúnī nchivī jā cahni ji ndá nī, sochi técu cā ni. De víso sndóho ji ndá nī, sochi nduú jíin ndá nī.

¹⁰De víso íyó jā cúcuécá inī ni, sochi níni cúsi inī ni. De víso tēe ndáhvī cúu ndá nī, sochi sáhá cuíca nī cuāhā nchivī jíin tūhun yā. De víso nduú nā cuá névāha nī, sochi jíin maá yā de ndihi-ni névāha nī.

¹¹Hermano ñuū Corinto, súcuán cúu jā cáhān cājí nī jíin ndá nú, chi siquī jā mānī ni jíin nú, jā ñúcuán cúu jā cáchi ndihi nī nāsa ndóho nī.

¹²Ndá máá nī cáchi cājí nī siquī jā mānī ndasí nī jíin ndá nú, de ndá máá nú sanaā de nduú mānī nū jíin nī súcuán.

¹³De modo jā cáhān tatá jíin sēhe, suni súcuán cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā coo manī nū jíin nī, tá cúu nūū íyó mānī ni jíin nú.

Siquī jā cúu ó templo Yāā Dios

¹⁴Mā quívi nduū ndá nú jíin tiñu néhén jā sáhá nchivī jāá nduú cándíja, chi mā cúu coo inuú nú jíin ji. ¿Chi nāsa cúu quetáhán tiñu jā sáhá nchivī ndāā jíin jā sáhá nchivī néhén? ¿De nāsa cuu cundeē inuú nchivī jíca jíin luz yā jíin nchivī jíca nūū neē?

¹⁵¿Nāsa cuu coo inuú Cristo jíin Satanás? ¿De nāsa cuu cuiñi cáhnú nchivī cándíja jíin nchivī jāá nduú cándíja?

¹⁶¿De nāsa cuu canī táhán templo Yāā Dios jíin ídolo? Chi ndá máá nú cúu templo Yāā Dios, Yāā técu, chi ndēē yā inī ánō nū, tá cúu nūū ní ncāhān yā:

Cundeē ni inī ndá ji de caca nuu nī māhnū ji,

de cuu ni Yāa Dios maá ji,
de cuu ji nchivī maá ni.

Ncachī yā.

¹⁷De jā ñúcuán ni ncāhān cā yā:
Mā quívi nduū ndá nú jíin tiñu
néhén jā sáhá ndá ji,
chi sáhá síin nú maá nú, cáchi
Jētohō ō.

De mā tíin nú ndācá jáá nduú ndāā.
Ñúcuán de naquehen ni ndá nú,

¹⁸de cuu ni Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yíi ni jíin sēhe
síhí ni,
cáchi Jētohō ō, Yāa jā tíin ndihi
poder.

Cáchi tutū.

7 Ñani mánī, túsaá de névāha ó
ndācá tūhun yáhá jā ní nquee
yuhú yā jā sáhá yā. Jā ñúcuán ná
sáhá ndoo ó maá ó ndācá jā sátéhén
yiqui cúñu ó jíin ánō ō. De ná
cúndihvi inī ō jā má stfívi ó nūū Yāa
Dios, de ná cóo ndoo coo iī ō nūū
yā jíin ndihi tiñu jā cúnī yā.

**Jā ní nacani inī nchivi
Corinto síquī cuáchi ji**

²Coo manī ndá nú jíin ndá ni vii.
Chi nduú ní nsáhá ni falta nūū ni
iin nú, de nduú ní stfívi ni ánō ni iin
nú, de ni iin nú nduú ní stáhvi ni.

³De nsūú jā ndúcú ni cāhān ni
nūū nū cúu jā cāhān ni súcuán, chi
ja ni ncāhān ni jā mānī ndasí ni jíin
nú. De níinī ñúhún inī ni ndá nú,
vísō cuū ō á cutecū ō.

⁴De cúcáhnú ndasí inī ni ndá nú, de
cúsiī ndasí inī ni jā jíca ndāā nū. De
vísō jíinī ndá ni ndācá tūndóhó yáhá,
de íyó ndeé inī ni de cúsiī ndasí inī ni
jā síquī ndá nú.

⁵Tá ni jēē ndá ni Macedonia, de
nduú ní íyo nañíi inī ni, chi sa víjin

ni íyo tūndóhó jíin ni ndācá lado.
Chi ni íyo jā ní stáhān tāhān jíin
ni, de ni nchūhú ni jā sanaā de caca
yátá nchivī cándíja.

⁶De Yāa Dios jā sáhá jā ndúndeé
inī nchivī jā cúcuécá inī, ni nsáhá
yā jā ní ndundeé inī ndá ni, chi ni
nquiji Tito ni nsáhá yā.

⁷De ni ndusiī inī ndá ni, de nsūú
maá-ni síquī jā ní nquiji dē, chi
suni jā ní ndundeé inī dē ni nsáhá
ndá nú. Chi ni ncahī tūhun dē jā
ñúhún inī ndá nú jā cunī tucu nú
nūū ni, jíin jā cúcuécá inī nū síquī
cuáchi nú, jíin jā nácani inī nū jēhē
ni. De jā ñúcuán víhí cā ni ncusiī
inī ni.

⁸De carta jā ní ntají ni nūū ndá
nú, vísō ni nsáhá jā ní ncucuécá
inī ndá nú, sochi nduú cā nácani
cuécá inī maá ni jā ní nsáhá súcuán.
Chi vísō ni ncucuécá inī ni saá, de
mitan de nduú cā, chi jíinī ni jā
jacū-ni quívi ni ncucuécá inī ndá nú
ni nsáhá.

⁹De mitan de cúsiī inī ni, de nsūú
síquī jā ní ncucuécá inī ndá nú, chi
sa síquī jā ní jetíñú jā ní ncucuécá
inī nū, chi ni nsáhá jā ní nacani inī
nū síquī cuáchi nú. Chi ni ncucuécá
inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāa
Dios, de nsūú jā ní nsáhá ūhvi ni
ndá nú.

¹⁰Chi tú cúcuécá inī ō tá cúu
nūū cúnī Yāa Dios, de suu sáhá jā
nácani inī ō síquī cuáchi ó de scácu
yā yóhó, de sá de nduú cā nácani
cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī
nchivī jáá nduú cándíja, de nduú
jétíñú jā nacani inī ji, chi sa tāñú
tāhvi ji.

¹¹Sochi ni ncucuécá inī ndá nú tá
cúu nūū cúnī Yāa Dios, de mitan de

jíní ndá nú nāsa vāha nī jetíñú. Chi nī nacani ndasí iní nū nī nsāhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāā nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuāchi, chi nī nchūhú nú jā ní stíví nú nūū yā. Ñúcuán de ndasí nī ncuu iní ndá nú jā cuní tucu nú nūū ni, de nī ndihví ndasí iní nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsāhá cuāchi ñúcuán.

De súcuán nī stéhēn ndá nú jāā nduú cuāchi nú, chi nduú ní jétúhún ndá nú cuāchi jā ní nsāhá tēe ñúcuán.

¹²De jā ní ntee nī carta ñúcuán, de nsūú maá-ni síquí tēe jā ní nsāhá cuāchi, de ni nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsāhá dē. Chi sa nī ntee nī tácuca sāhá ndá nú cuenta nāsa nī nacani ndasí iní nū jā mānī nū jíin nī, jíiní jíinú Yāā Dios.

¹³Jā ñúcuán nī ndusií iní ndá nī jā síquí ndá nú. De víhí cā nī ncusií iní nī jā ní jiní nī jā cúsií iní Tito, chi nī nduu nañíf iní dē nī nsāhá ndá nú.

¹⁴Chi ja nī ncāhān ni jíin dē jā cúsií iní ni jā vāha nchiví cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nquendōo nī tūhun canoō jā síquí nū. Chi tá cúu nūū ní jiní ndá nú jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncāhān ni jíin nú, suni súcuán nī nquee ndaā jā ní ncāhān ni jíin Tito jā cúsií iní nī síquí nū jā vāha squíncuu nú.

¹⁵De víhí cā mānī dē jíin ndá nú mitan jā ñúhún iní dē jā vāha nī jetáhví nú jā cáhān dē, de nī íyo yíñúhún nú chi nī ndihví iní nū jā má stíví nú nūū dē.

¹⁶Túsaá de cúsií iní nī síquí jā cúcáhnú ndasí iní ni ndá nú.

Jā ná cúsií iní ji sōcō ji cuāhā

8

Hermano, mitan de suni cúni ndá nī cachí tūhun nī nūū

ndá nú nāsa cuāhā jā vāha nī nsāhá Yāā Dios jíin nchiví cándíja jā íyó región Macedonia.

²Chi vísō nī jito túni ndasí tūndóhó ji, de suni nī ncusií ndasí iní ji jíin tūhun yā. De vísō ndóho ndáhví ndasí ji, de vāha ndasí nī jaquin ji cuāhā xūhún jā cuu nchiví cándíja.

³Chi cúu nī testigo jā ní ncusií iní maá ji nī jēhe ji nāsa nī nquenda ji, de jondē víhí cā nī jēhe ji.

⁴Chi nī ncāhān ndáhví ndasí jíin nī jā cuāha nī tūhun jā chindeé táhān ji jíin ó cuāha ji xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.

⁵De víhí cā nī nsāhá ji nsūú cā tá nī jani iní ndá nī, chi xihna cā nī nsōcō ji maá ji nūū Jētohō ō, de sá de nī jēhe ji maá ji jā sāhá ji ndācá jā cúni ndá nī, ndihi nāsa jétahān iní Yāā Dios.

⁶De jā súcuán nī nsāhá ndá nchiví Macedonia, de nī sndíhví iní ndá nī Tito jā ná cuēē tucu dē nūū ndá maá nú, de sāhá dē jā jīnu tiñu jā ní squíjéhé dē jíin nú jā suni caquin nū cuāhā xūhún cuu nchiví ndáhví.

⁷Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chi vāha cándíja nú, vāha nācani nú tūhun, vāha jícūhun iní nū, vāha ndíhví iní nū, vāha mānī nū jíin ndá nī. Túsaá de suni cánuú jā vāha sāhá nú tiñu yáhá jā cuāha nú jā cuu nchiví ndáhví.

⁸De nsūú jā cúni ni ndacu nī nūū nū, chi sa cáchí tūhun nī nūū nū nāsa cúsií ndasí iní sava cā nchiví jēhe ji xūhún, de súcuán de cuní nī jā suni cúndáhví ndija iní ndá maá nú nchiví ndáhví.

⁹Chi ja jíiní ndá nú nāsa vāha ndasí iní Jētohō ō Jesucristo jíin ó. Chi

siqui jā ní ncundáhvī inī yā ndóhó de nī nasáhá ndáhvī yā maá yā, vísó cuíca ndasí yā jondē andivī nícu. De súcuán nī nsáhá yā jā cúcuíca ndá nú ndihi jā ndíso tūhun yā, siquī jā ní nasáhá ndáhvī yā maá yā.

¹⁰De jā váha ndá máá nú cúu jā ná cáchī nī nāsa jáni inī ni siquī tiñu yáhá. Váha nī nquijéhé ndá nú cuiyā ava, chi nsūú maá-ni jā ní jaquīn nū xūhún, chi suni nī ncusiī ndasí inī nū nī nsáhá nú.

¹¹Túsaá de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nū ní ncusiī inī nū jā ní nquijéhé nú jíin, suni súcuán cusii inī nū sínu nú, chi cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

¹²Chi tú cúsiī inī ō cuāha ó, de jétáhvī yā tú nāsa névāha ó, chi nduú jíicān yā jā cuāha ó jáá nduú névāha ó.

¹³De nsūú jā cáhān ni jā cahni ndáhvī nú maá nú jā caa cā nihīn ji nsūú cā jā ndōo nū ndá máá nú.

¹⁴Chi sa jā inuú-ni cunevāha ndá nú jíin ji. Chi névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú jā cúmanī nū ndá ji. Nūcuán de tú ní iin quivī cunevāha ndá ji, de suni cuu taji ji de tú cúmanī nū nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,

¹⁵tá cúu nū cáhān tutū īi siquī nchivī jā ní nastútú maná jondē janahān: Tēe jā ní nastútú cuāhā, chi nduú ní ndóo cā. De tēe jā ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nū dē. Cáchī tutū.

Tūhun Tito jíin ūū cā táhān dē

¹⁶De ná cútahvī ni nū Yāa Dios jā ní nsáhá yā jā ndíhvi inī Tito jēhē ndá nú tá cúu nū ndíhvi inī ndá máá nī.

¹⁷Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān ni jíin dē jā cuēē dē nū nū. De siquī jā ndíhvi inī dē jēhē ndá nú, jā nūcuán cúu jā cuēē dē, chi súcuán cúu inī maá dē.

¹⁸De suni tají ndá nī iin hermano cuēē jíin Tito nū nū. De ndācá grupo nchivī cándíja jétúhún ji tēe nūcuán jā váha sátínú dē siquī tūhun jā scácu yā yóhó.

¹⁹De ndācá grupo nchivī cándíja suni nī ntee ji tiñu dē jā quíhīn dē jíin ndá nī chindeé dē jā quísiáha ndá nī xūhún jā ní jēhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácuca cāhān nchivī jā váha ndasí Yāa cúu maá Jētohō ō, chi cuni ji nāsa cúsiī ndasí inī nū jā sócō nū xūhún.

²⁰De quihīn ni jíin ndá tēe nūcuán tácuca ni iin nchivī mā tēé ji cuāchi siquī ni siquī xūhún jā ní nsōcō nchivī.

²¹Chi ndúcú nī jā ndāa squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūú maá-ni nū Yāa Dios, chi saá-ni nū nchivī.

²²De suni tají ndá nī incā hermano ō cuēē dē jíin ndūū tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē jā cúsiī ndasí inī dē jā ndíhvi inī dē ndācá tiñu. De mitan chi ndíhvi cā inī dē jēhē ndá nú, chi cúcáhnú ndasí inī dē jā squíncuu nú.

²³De tú jíicān tūhún nchivī siquī Tito, de cachī nū jā cúu dē tēe chindeé nduhū jā sátínú dē jíin nī nū nū jā síquī tūhun yā. De ndūū cā hermano ō yáhá, cachī nū jā cúu dē tēe jā ní ntetínú nchivī cándíja, de íyó yíñúhún dē nū Cristo.

²⁴Túsaá de stéhēn nū nū dē jā íyó mānī ndija ndá nú jíin dē, tácuca cuni ndācá grupo nchivī cándíja. De súcuán de cuni ji jáá nduú ní ncúsiī cāhā inī ni jā síquī ndá nú.

**Siqui jā jáquín ji xuhún
cuu ndá hermano**

9 De mitan de nduú cā jíni ñúhún jā tee ni nūú ndá nú siquí xuhún jā jáquín nū jā cuu ndá hermano jā ndóho ndáhví.

²Chi ja jíni ni jā jétahān inī ndá nú cuāha nú. De jā ñúcuán maá-ni jā cúsi inī ni cáhān ni jíin nchivī Macedonia jā ndá ndóhó nchivī Acaya, ja ni nsáhá tūha nú xuhún cuiyā ava. De jā sūcuán ni ncusi inī ndá máá nú, de jā ñúcuán cuāhā nchivī Macedonia suni ni ndihvī inī ji ni jēhe maá ji.

³De tajj ni ndinúni hermano yáhá, cuēē ndá dē nūú nū xihna cā, tácuá tá cuēē maá ni de mā cáhān nchivī jā ní stáhví ni jā ní ncāhān ni jā squíncuu vāha nú jíin tiñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jíin xuhún tá cúu nūú ní ncāhān ni jíin ji.

⁴Chi sanaā de cuēē ni jíin jacū tēe Macedonia, de tú cuni dē jāá nduú íyó tūha ndá nú, de nihīn ni tūhun canoō, de saá-ni ndá máá nú, chi ni ncāhān téyíi ni jā íyó tūha ndija nú.

⁵Jā ñúcuán ni jani inī ni jā cánuú jā cáhān ni jíin ndācá hermano yáhá jā cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē ni, tácuá sndíhvī inī dē ndá nú jā ñamā ná cóo tūha xuhún jā ní ncāhān nū jā cuāha nú. De sūcuán de coo tūha siquí jā váha inī ndá nú, de nsúú jā ní nsáhá fuerza ni ndóhó.

⁶De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā tú jacū-ni cuāha nú de suni jacū-ni nanihīn nū: Chi tēe jā jáquín támá, suni támá-ni nástútú dē. De tēe jā jáquín cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchī tutū.

⁷Tá iin iin nú cuāha nú nāsaa ni nchuhun inī maá nú. Mā cúxi inī

nū cuāha nú, chi nsúú fuerza cúu. Chi Yāā Dios māni yā jíin nchivī jā cúsi inī cuāha.

⁸De maá Yāā Dios cuu sáhá yā jā nducuahā ndācá nūú jā váha jā cuu ndá nú, tácuá níni cunevāha nú ndācá ndihi jā jíni ñúhún nú, de coo sobra cā jā cuāha nú cuu ndācá tiñu váha.

⁹Chi sūcuán cáhān tutū iī siquí ndá nchivī jā jēhe:

Nī scāa ji ni jēhe ji nūú nchivī ndáhví.

De ndācá tiñu váha jā sáhá ji chi quendōo níi cání.

Cáchī tutū.

¹⁰De Yāā Dios jēhe yā tatā nūú tēe jáquín, de níhīn dē stāā yáji dē. De suni sūcuán cuāha yā ndinuú nūú jā váha cuu ndá nú, de sáhá yā jā cāyā de nducuahā tiñu váha jā sáhá ndá nú.

¹¹Sūcuán de coo cuicá nú jíin ndācá-ni, tácuá cuu cuāha cuāhā nū. De xuhún jā cuāha nú jā quihīn nūú ndá hermano jā ndóho ndáhví, suu sáhá jā nacuetáhví ji nūú Yāā Dios.

¹²Chi xuhún jā cuāha ndá nú nūú ji, nsúú mátúhún-ni jā nihīn ji jā cúmani nūú ji, chi suni sáhá jā nacuetáhví ndasí ji nūú yā.

¹³De cáhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, chi xuhún jā jēhe ndá nú stéhēn jā vāha cándíja nú tūhun Cristo. De suni sáhá jā cáhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios siquí jā vāha ni jēhe ndá nú nūú ji jíin nūú ndá cā nchivī.

¹⁴De suni cācān táhví ji jēhē nū, chi coo manī ndasí ji jíin nú siquí jā vāha ndasí ni nsáhá Yāā Dios jíin nú.

¹⁵De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nūū ō, jā cúu iin tāhvī cāhnú ndasí jā má quēndá cuitī ō cachī tūhun ó ndihi.

Jā ndíso tíñú Pablo jā cúu dē apóstol

10 De nduhū Pablo, cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jín modo jā cāhān maá Cristo jā vitá inī yā de vāha inī yā. Nduhū, chi cāhān ndá nú jā tá íyó nī jín nú de íyó suchí inī ni nūū nū, sochi tá íyó jícá nī de nduú yúhú cuitī ni cāhān nihin nī jín nú. Cáchī ndá nú.

²Túsaá de cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā tá cuēē ni de mā cāhān nū tūhun jā sáhá jā cuxeēn ni nūū nū. Chi sava ndá nú cāhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-ni jā níhīn ni sīquī ñúcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn ni nūū nchivī jā cāhān súcuán.

³Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndéē inī ñayivī, de nduú cánāá nī tá cúu nūū cánāá nchivī ñayivī. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī sīquī ndācá tiñu néhén.

⁴Chi nsūū ndatíñú ñayivī jétíñú nī jā cánāá nī, chi jín poder Yāā Dios cúu jā cánāá nī jā snāá ni ndācá fuerza jā cúu contra sīquī yā.

⁵Súcuán snāá ndá nī ndācá tūhun nduxí jín tūhun téyíí jā ndúcú casi jā má cūnī nchivī nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De jāsí ni nūū ndihi jāá nduú vāha jā jāni cāhá inī nchivī, tácuca candíja jī nūū Cristo.

⁶De tá jīnu jā candíja vāha ndá maá nú, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nūū ndá cā nchivī jāá nduú cūnī candíja.

⁷Ndá maá nú chi maá-ni jā jāni inī nūū modo nchivī jāá nduú

jícūhun inī. Chi tú nā-ni tēe jāni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni súcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

⁸De tú nī ncāhān téyíí nī jín nú jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō ni sáhá. Chi maá Jētohō ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácuca sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jín tūhun yā, de nsūú jā snāá nī.

⁹Túsaá de nduú cūnī ni jā cani inī nūū jā ndúcú nī síuhú nī ndá nú jín carta ni.

¹⁰Chi cāhān sava nú jā ndācá carta ni chi sndíhvī ndasí inī, de nihin ndácu tiñu, sochi tá íyó nī jín ndá nú de nduú cūndēē inī ni jā ndacu nihin nī, de suni nduú cúu cāhān vii ni, cachī ndá nú.

¹¹De nchivī jā cāhān súcuán ná sáhá jī cuenta jā tá cúu nūū nihin cāhān carta ni tá íyó jícá nī, suni súcuán nihin ndacu nī tiñu nūū nū tá coo nī jín nú.

¹²De va mā chūndēē cuitī inī nī jā sáhá ñāhnú nī maá nī tá cúu nūū sáhá sava tēe ñúcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēe ñúcuán chi íyó naá xīnī dē jā jāni inī dē jā cúñáhnú cā dē nsūú cā ndá táhán dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nūū Yāā Dios.

¹³Sochi ndá nduhū chi nduú cútéyíí nī, chi maá-ni medida tiñu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ni, de mā scáa cā ni. Maá Yāā Dios nī jēhe medida nāsaa cúu jā sáhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jīnū nī nūū ndá ndóhó nchivī Corinto.

¹⁴Jā ñúcuán, tá nī jīnū ndá nī nūū nūū jā xíhna ñúhún de nsūú jā ní nchāha nī nūū medida tiñu jā ní jēhe yā nūū ni. Chi xihna cā ndá

maá ni ni jīnū nū ndá nú jā ní nacani ni tūhun vāha Cristo.

¹⁵De nduú cutéyíí ni siquí tiñu jā ní nsáhá incā tēe, chi vāchi siquí tiñu jā ní nsáhá maá ni-ni. De sa ñúhún iní ndá ni jā cuāhā cā candíja nú, de sūcuán de cuu sáhá ni cuāhā cā tiñu yā māhñú ndá nú, sochi maá-ni medida jā ní jēhe yā.

¹⁶De sá de quihīn ni nūū ndá cā ñuū jā íyó ichi nūū cā ñuū nū, jā scútē nuu cā ni tūhun jā scácu yā yóhó cúní ni. Sochi mā quívi nduū ni jā cutéyíí ni nūū ja ni nacani incā tēe tūhun.

¹⁷De tú ní tēe cúní dē cutéyíí dē, ná cutéyíí dē siquí jā sáhá maá Jētohō ō, nsūū siquí jā sáhá maá dē.

¹⁸Chi nsūū tēe jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yíñúhún, chi sa tēe jā jétúhún maá yā.

Jā cáhān Pablo siquí ndá tēe jā nácani tūhun stáhví

11 Cune cáhnú iní ndá nú de ná cáhān ni jacū tūhun modo tá cáhān nchivī naā. Túsaa de cáhnú coo iní ndá nú vii.

²Chi cúcuíñú ni jā jéhē ndá nú, tá cúu nūú cúcuíñú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú tá cúu iin ñahan lúlí jā íyó ndoo, de ni nsáhá ni jā quetáhán ndá nú jíín Cristo, tá cúu nūú quétáhán iin ñahan lúlí jíín mátúhún-ni yíí ji.

³Sochi yúhú ni jā sanaā de cuāha ndá nú tūhun jā ndá tēe nácani incā tūhun, stáhví dē ndá nú, de siáā nū tūhun jā chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jíín iní jíín ánō nū. Chi suni sūcuán ni nsáhá Satanás jíín Eva, chi ni nquívi iní iin cōō, de ni stáhví ji ña jíín tūhun ndíchí jā stáhví.

⁴Chi tá quíji ndá tēe nūū nū de tú nduú nácani ndaā dē tūhun Jesús tá cúu nūú ní nacani ndá ni, de va vāha ndasí jétáhví ndá nú dē. De suni sūcuán vāha jétáhví nū nūú incā espíritu jíín nūú incā tūhun jāā nduú quétáhán jíín Espíritu Santo jíín tūhun jā ní ncandíja nú jā scácu yā ndá nú.

⁵De ndá tēe ñúcuán jā cándíja ndá nú jā cáhān dē jā cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuití dē nūū ni.

⁶Chi vísō sanaā de nduú níhīn vāha ni modo jā cáhān ni, sochi jíicūhun vāha iní ni. Chi jíín ndihi tiñu jā ní nsáhá ni māhñú ndá nú ní stēhēn cājí ni jā sūcuán cúu.

⁷Nduú ní jíicān ni xūhún nūū ndá nú jā ní nacani ni tūhun jā scácu yā yóhó. De sūcuán ni ntecū ndáhví ni tácu quendōo vāha cā ndá nú jíín tūhun yā. ¿De va cuāchi ni nsáhá ni jā ní nsáhá ni sūcuán, á naá cúu?

⁸Chi sava cā grupo nchiví cándíja ni nquehen ni xūhún jā ní jēhe ji nūū ni, tácu sūcuán-ni nacani ni tūhun yā nūū ndá nú.

⁹De tá ni íyo ni jíín nú de ni ndihi xūhún ni, de nduú ní jíicān cuití ni nūū ni iin nú. Chi ndá hermano jā ní nquiji ichi Macedonia ni jēhe dē nūū ni jā cúmani. De jíín sūcuán de nduú ní stáhān ni ndá ndóhó, de ni mā sáhá cuití ni.

¹⁰De tá cúu nūú cúcáhnú vāha iní ni jā jíín ni tūhun ndāā Cristo, suni sūcuán jíín ni jā má quēhén ni xūhún nūū ni iin nchiví níí región Acaya, tácu mā cásí ji jā cúsi iní ni jā sūcuán-ni nácani ni tūhun yā.

¹¹¿De á siquí jāā nduú māni ni jíín ndá nú cúu jā cáhān ni sūcuán,

jáni inī nū? Nduú chi maá Yāa Dios jíni yā jā mānī ni jíin ndá nú.

¹²De sáhá cā ni tá-ni sáhá nī, chi mā quēhén nī xuhún nú, tácuá casi ni jā sáhá téyíí ndá tēe nūcuán maá dē jā cāhān dē jā inuú-ni sáhá dē tiñu yā jíin nī.

¹³De ndá tēe nūcuán chi nsūú apóstol ndāa cúu dē, chi cúsá maá tūhun stáhvi-ni cāhān dē, de sáhá dē maá dē jā cúu dē apóstol Cristo.

¹⁴De nduú sáhvi inī ō jíni ō jā sáhá ndá dē sūcuán, chi ja jíni ō jā suni Satanás násāma maá, de stáhvi jā sáhá maá modo iin ángel Yāa Dios jā jíca jíin luz yā.

¹⁵De jā nūcuán suni nduú sáhvi inī ō jíni ō ndá tēe jā jétíñú Satanás, tú sáhá dē maá dē jā tēe sáhá ndāa cúu dē. De iin quívi de nanihīn dē síquī tiñu néhén jā sáhá dē.

**Tündóhó jā ní ndoho Pablo
síquī jā cúu dē apóstol**

¹⁶Incā vuelta cāhān ni jíin ndá nú jā ni iin nú mā cānī inī nū jā tēe naā cúu nī. Sochi tú sūcuán jáni inī ndá nú, de va cuetáhvi nú jā cāhān ni modo tēe naā túsaa, de sūcuán de va suni maá nī cuu cutéyíí nī jacū tá cúu nū sáhá ndá tēe nūcuán túsaa.

¹⁷Jā cāhān ni sūcuán chi nsūú jā ní ncachī maá Jētoho ō jā cāhān ni, chi sa modo tēe naā cāhān ni jā cutéyíí nī.

¹⁸Chi cuāhā dē sáhá téyíí dē maá dē jā cúu cuenta ñayiví, de va suni sūcuán ná sáhá téyíí nī maá nī túsaa.

¹⁹De va tēe íyó cájí xīnī cúu ndá nú, jáni inī nū, de jā nūcuán vāha jéndeé inī nū ndá tēe naā xīnī túsaa.

²⁰Chi va vāha-ni jéndeé inī ndá nú nū ndá tēe nūcuán jā sáhá fuerza dē ndá nú jā satíñú cāhā nú nū dē, á sáhá ndáhvi dē ndá nú, á cāndeé dē ndatíñú nú, á sáhá ñāhnú dē maá dē nū nū, á jondē cātū dē nū nū.

²¹De va vísō cúcanoō ni jā cachī ni, de ná cāchī ni jā maá nī va nduú nā valor ni jā sáhá téyíí nī maá nī tá cúu nū sáhá ndá tēe nūcuán. Sochi mitan de tú íyó sava tēe jā chūndeé inī dē sáhá téyíí dē maá dē, de va suni chundeé inī maá nī túsaa. De va cāhān ni tá cúu nū cāhān iin tēe naā.

²²Tú cutéyíí ndá dē jā tēe hebreo cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tēe Israel cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā Abraham cúu dē, de saá-ni nduhū.

²³De va cāhān ni tá cúu nū cāhān tēe naā jā cutéyíí nī sūcuán túsaa. Tú tēe sātíñú nū Cristo cúu dē, de víhí cā nduhū. Chi cuāhā cā tiñu sáhá nī nsūú cā ndá máa dē, de cuāhā cā vuelta nī ncani nchivī nduhū, de cuāhā cā vuelta nī nchihī nī vecāa, de suni cuāhā vuelta ja ñatin cuū ni.

²⁴Chi ndá táhán nī tēe hebreo ūhūn vuelta nī ncani ndasí dē nduhū jíin cuarta ñii, iin medida jā ja ñatin cuū ni sáhá.

²⁵Unī vuelta nī ncani ndá dē nduhū ntuxíí, de iin vuelta nī ncuun ndá dē yūū xīnī ni. Unī vuelta nī nquēe barco jā ní jíca nī síquī tūhun yā. Iin ñuú jíin iin nduú nī nchosō teni nī nū cūnú ndute mar.

²⁶Cuāhā vuelta nī ndoho nī jā jíca nī ichi, de nī ncācu nī nū ndacā

yūte, de nī ncācu nī nūū ndācá jācuīhná. Nī ncācu nī nūū nchivī naciōn nī jín nūū nchivī űūū jicá. Nī ncācu nī cháhá chúcuán tá nī iyo nī űūū jín rancho jín mar. Nī ncācu nī nūū ndá táhán nī jāá nduú íyó ndāā.

²⁷Nī nsatíñú nihin nī de vjín nī ndoho nī. Cuāhā vuelta nī jahnī nī maá nī māhná. Nī jīhī nī sōco, nī nchichī nī ndute. Cuāhā vuelta nī iyo nditē inī nī, nī ncutūn nī, nī ncumanī sahma nī.

²⁸De sīquī ndācá jā yáhá chi íyó cā. Chi ndiquivī ndóho nī jā nācani ndasí inī nī jēhē ndá grupo nchivī cándija.

²⁹Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni sūcuán ndóho nī jín ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhán ji, de ndóho nī tūhun canoō jín tūhun quítī inī.

³⁰Tú sūcuán de tú cánuú jā cutéyí nī, de va cutéyí nī sīquī ndācá jā stéhēn jāá nduú nā fuerza inī nī.

³¹De Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, jínī yā jā cāhān ndāā nī. De níf cání ná cāhān nchivī jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

³²Tá nī iyo nī űūū Damasco, de gobernador jā ndācu tiñu inī región jā tīn rey Aretas, nī jani dē ndá soldado nī jito vāha dē ndá viéhé pared jā ní jicó ndúū űūū űūcuán, chi tiin dē nduhū jā quíhīn nī vecāa nícu.

³³De nī nquivi nī inī iin ticá, de nchivī cándija nī ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyó yicā pared, chi nī snúu ji nduhū inī ticá. De sūcuán nī ncācu nī nūū tēe űūcuán.

Jā ní iyo iin jā ní stéhēn nūū

Pablo jā ní stúu yā nūū dē

12 De nduú níhin tiñú jā cutéyí nī. De vāha cā ná cāchi tūhun nī nūū nū sīquī iin jā ní stéhēn maá Jētohō ō chi nī stúu yā nūū nī.

²Jínī nī iin tēe jā cándija Cristo, de ja nī ncuu űxī cūmī cuiyā jā ní nsāhá yā jā ní ncaa tēe űūcuán nī jēhēn dē jondē andiví űnī. De nduú jínī nī á nī jēhēn nī jín yiqui cúñu nī, á nī jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāā Dios cúu jā jínī.

³Sochi jínī nī jā ní ncanee yā nduhū. De á nī jēhēn nī jín yiqui cúñu nī, á nī ndōo, nduú jínī nī, chi maá-ni Yāā Dios cúu jā jínī.

⁴Chi nī nsāhá yā jā ní ncaa nī nī jēhēn nī jondē andiví nūū vii ndasí cáá. De ichi űūcuán nī jini nī ndācá tūhun yuhū ndasí jā má cūú cachī tūhun yóhó nchivī.

⁵De sīquī jā ní nsāhá yā sūcuán jínī nī cúu jā cutéyí nī, sochi sīquī maá nī chi mā cutéyí nī. Chi cutéyí nī maá-ni sīquī jāá nduú nā fuerza inī nī.

⁶De tú cūnī nī cutéyí nī sīquī maá nī nícu, de nsūú jā naā xīnī nī de tú sáhá nī sūcuán nícu, chi ndāā jā íyó iin jā cuu cutéyí nī. Sochi mā sáhá nī, chi nduú cūnī nī jā cani inī nchivī jā cúñáhnú cā nī nsūú cā jā ní jini ji á jā ní jini ji jā cāhān nī.

⁷De nduú cūnī yā jā yāha jā cutéyí nī sīquī jā ní stéhēn nijin yā tiñu űáhnú ndasí űūcuán nūū nī, de jā űūcuán nī nquiji iin tūndóhó jā níquin nduhū de sndóho nduhū. De iin jā ní jēhe yā tūhun jā tetíñú

Satanás cúu, iin jā sndóho nduhū, tácuā mā yáha jā cutéyíí nī.

⁸De ūnī vuelta nī ncāhān ndāhvī nī jín maá Jētoho ō jā sáhá jýyo yā quihīn.

⁹Sochi nī ncāhān yā jín nī: Nduú chi nduú cúmanī jā cúndāhvī inī ni ndóhó. Chi tá nduú fuerza vāha iin nchivī, de sáhá nī jā ndúcuahā cā fuerza maá nī inī ji, ncachī yā. Túsaá de cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, chi súcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inī nī.

¹⁰Jā űúcuán cúu jā cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, jín jā cāhān nāvāha nchivī nū ni, jín jā cúmanī nū ni, jín jā jínī ūhvi ji nduhū, jín jā ndóho nī tündóhó jā síquī Cristo. Chi jāá nduú fuerza vāha maá nī, űúcuán sáhá jā níhīn ni fuerza maá yā.

**Jā nácani inī Pablo síquī
nchivī cándíja űú Corinto**

¹¹De va tēe naā cúu nī jā ní nsáhá téyíí nī maá nī túsaá. De síquī jāá nduú cándíja ndá nú nduhū, jā űúcuán cúu jā sáhá nī súcuán. Chi sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhū nícu. Chi vísō nduú tiñu cuiti ni jā maá nī, sochi va nduú núu cuiti ni nū ndācā tēe űúcuán jā cāhān ndá nú jā apóstol cúñāhnú cúu dē.

¹²Chi māhñú ndá nú nī nsáhá nī ndācā tiñu jā stéhēn jā cúu ndija nī apóstol. Chi jín cuāhā paciencia nī nsáhá nī ndācā tiñu űāhnú jā stéhēn poder Yāā Dios, jín ndācā tiñu jā ní nsāhvi inī nū nī jinī nū.

¹³De nduú ní nsáhá nī ndá ndóhó jā coo núu nú nū ndá cā grupo nchivī cándíja, chi mátúhún-ni jāá nduú ní jēhe nī tūhun jā taji nú jā jínī űúhún nī, űúcuán-ni cúu jā ní nsáhá nī. Túsaá de cune cáhnú inī ndá nú tú súcuán nī nsáhá nī falta nū nū.

¹⁴De mitan de ja íyó tūha nī jā cuéndēhé nī ndá nú vuelta ūnī. De suni nduú nā cuá cācān ni nū nū, chi nsūú ndatínú nú cúu jā cúnī ni, chi sa jā ná quéndōo vāha nú jín tūhun yā. Chi cúu ndá nú tá cúu sēhe nī, de sēhe chi nduú cánuú scáyā ji jā cuu tatá ji, chi sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jínī űúhún sēhe dē.

¹⁵Jā űúcuán cúsiī inī ni jā cāxīn ni jā névāha nī, de jondē sndíhi nī fuerza maá nī, tácuā sáhá nī jā quendōo vāha ánō ndá nú. De mānī cā coo nī jín nú, vísō sanaā de jacū-ni íyó mānī ndá nú jín nī.

¹⁶De íyó jacū nū jā cāhān jā vísō nduú nā cuá ní jícān ni nū nū, sochi tēe stāhvī cúu nī, chi nī nducú nī modo ndichí jā nihīn ni xūhún nú, cāhān ndá nú. De nduú.

¹⁷¿A ndá tēe jā ní ntají nī nū nū, á íyó iin dē jā ní stāhvī dē ndá ndóhó jā nihīn dē xūhún nú cuu maá ni? Nduú cuiti.

¹⁸Nī ncāhān ndāhvī nī jín Tito jā cuéndēhé dē ndá nú, de nī ntají nī incā hermano nī jēē jín dē. ¿De á nī stāhvī Tito nī nquehen dē xūhún nū nū jā cuu maá dē, á naā cúu? Nduú, chi inuú-ni sáhá ndú nī, chi iin-ni ánō ndú nī.

¹⁹A sanaā de jāni inī ndá nú jā cāhān ni tūhun yáhá tácuā canī inī nū jā vāha tēe cúu nī. Nsūú súcuán cúu, chi Yāā Dios jínī yā jā cāhān ni maá-ni tūhun jā cúnī Cristo. De ndihi jā cāhān ni chi ndúcú nī jā cuja nú jín tūhun yā, űānī mānī.

²⁰Chi yúhú nī jā tá cuēē ni nū nū, de sanaā de cunī ni jāá nduú sáhá ndá nú tiñu jā jétahān inī ni. De ndá máá nú suni mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cāhān nū síquī táhán nú, cutéyíí nú, jícā nēhén nú.

²¹De yúhú nī jā tá cuēē tucu nī de cuāha Yāā Dios tūhun canoō nūū nī jā sūcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cucuécá inī ni tú íyó cuāhā nū jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, de nduú nácani inī nū jā sndóo nú tiñu téhén, jíin tiñu jíca ndiī, jíin tiñu néhén ndasí jā ní nsáhá ndá nú.

Saludo jíin tūhun jā cáchi tūhun Pablo jā sándihí

13 Yáhá cúu vuelta ūnī jā cuéndēhé nī ndá nú. De sáhá ndāā ō tiñu tá cúu nūū cáhān tutū: Jíin tūhun jā cáhān ūū á ūnī testigo de cundaā ndācá tiñu, cáchi.

²De mitan jā íyó jíca nī de cáhān tucu nī tá cúu nūū ní ncāhān ni tá nī iyo nī jíin nú. Cáhān ni nūū ndá nchivī jā ní nsáhá cuāchi ichi chátā, jíin nūū ndihī nú, jā tá cuēē tucu nī de mā cōó vitá inī ni jíin ndá nú.

³De ñūcuán cuu prueba jā ndúcú ndá nú tú jāndāā jā cáhān ni jíin fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmanī fuerza yā jā sáhá ndāā yā jíin ndá nú, chi stéhēn yā poder yā mähúú nú.

⁴Chi vísō nduú ní stéhēn yā fuerza yā tá nī jihī yā yicā cruz, sochi mitan chi tēcū yā jíin poder Yāā Dios. De tá cúu nūū ní ndoho maá yā, suni sūcuán ndóho ndá nī mitan jāā nduú fuerza ni. De vísō sūcuán de jíin poder Yāā Dios de tēcū ndá nī jíin yā jā sátíñú nī nūū nū jā síquī tūhun yā.

⁵Coto tūnī ndá nú maá nú tú íñī nihin nú jíin tūhun cándíja nú yā. Sáhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú jíinī ndá nú jā ndēē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā jā ní ncandíja ndija nú?

⁶De ñúhún inī ni jā suni cúcáhnú inī ndá nú jā cándíja ndija ndá maá nī.

⁷De jíicān táhvī ndá nī nūū Yāā Dios jā má sáhá ndá nú ni iin tiñu néhén. De vísō cuetúhún ndá nú jā vāha ndácu nī nūū nū, á vísō mā cuetúhún nú, de nduú nā cuá sáhá, chi maá-ni jā sáhá nú tiñu ndāā cúu jā ndúcú nī.

⁸Chi nduú jāsī ni nūū tiñu ndāā, chi sa scāca nī.

⁹Túsaá de cúsiī inī ndá nī de tú nduú nā fuerza maá nī, de tú íyó fuerza maá nú. De nínī jíicān táhvī nī jā ná cúja cā inī ndá nú jíin tūhun yā.

¹⁰De tēe nī carta yáhá nūū nū jondē ncháha ca cuēē ni, tácuca tá cuēē ni de nduú cā jíinī ñúhún jā cuxeēn ni nūū nū. Chi nī jēhe Jētohō ō tiñu yáhá jā ndíso nī tácuca sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jíin tūhun yā, nsūū jā snāā nī.

¹¹Ja nī ncāhān ō túsaá hermano, de ná cōo jā vāha jíin ndá nú. De cundihví inī nū jā cuja nú jíin tūhun yā, de coo ndeé inī nū. De coo inuú inī nū de cundeē mānī nū jíin táhán nú. De Yāā jā ndíso tūhun ndeé tūhun siī inī jíin tūhun cúndáhvī inī, coo yā jíin ndá nú.

¹²De tá cáhān jíitáhán ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ndá ji.

¹³Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchi ndá hermano cándíja jā íyó yáhá.

¹⁴De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú, de Yāā Dios cundáhvī inī yā ndá nú, de Espíritu Santo coo cáhnú yā jíin nú. Sūcuán ná cōo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

1 Maá nī cúu Pablo apóstol. De nsúu nchivī ní jáni nduhū, de ni nsúu nchivī ní ntétínú nduhū jā nácani nī tūhun, chi sa maá Jesucristo jíin Tatá ó Yāā Dios, Yāā jā ní nastécū Jesús mǎhñú ndiyi.

²De nduhū jíin ndácá hermano jā íyó jíin nī yáhá, téé nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja níi región Galacia.

³De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

⁴Chi Jesús nī nsōcō yā maá yā jā ní jihī yā jā síqui cuāchi ó, tácu scácu yā yóhó nūū ndácá jā nēhén jā íyó ñayiví yáhá, chi sūcuán nī jētahān inī maá Tatá ó Yāā Dios.

⁵De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā níi cáni. Sūcuán ná cóo. Amén.

**Siqui jāá nduú cā nā incā
tūhun jā cācu nchivī**

⁶De sáhvi inī ni ndéhé nī jā ñamā ndasí ndúcú ndá nú sndóo nú Yāā Dios, Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā quivī nú ndahá yā síqui jā ní ncundáhvī inī Cristo yóhó. Chi ní niquin ndá nú incā tūhun jā síin cáhān.

⁷De nduú cuitī cā nā incā tūhun íyó jā cācu ó. Sochi íyó jacū nchivī jā stáhān ji ndá ndóhó, de cúnī ji nasāma ji tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.

⁸De tú iin nchivī nacani incā tūhun nūū nū jā nāsa scácu yā ndóhó, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní nacani ndá nī nūū nū xihna cā, de ná tánū tāhvī nchivī ñúcuán. De vísō ndá nduhū á iin ángel jā quiji jondē andiví nacani incā tūhun, de ná tánū tāhvī.

⁹Ja nī ncāhān ni jíin ndá nú, de suni sūcuán cáhān tucu nī mitan: Tú nā-ni téé nacani incā tūhun nūū nū, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní jetáhvī ndá nú, de ná tánū tāhvī dē túsaá.

¹⁰De jā cáhān ni sūcuán, ¿de á ndúcú nī jā cuetúhún nchivī nduhū, á Yāā Dios? ¿A ndúcú nī jā cusii inī nchivī jíin nī, jáni inī ndá nú? Nduú chi tú ndúcú cā ni jā cusii inī nchivī jíin nī, de nsúu mozo Cristo cúu nī túsaá.

Nāsa nī nduu Pablo apóstol

¹¹De cáchi tūhun nī nūū ndá nú, hermano, jā tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani nī, chi nsúu jā ní jani inī maá ní jíin ndá cā nchivī cúu.

¹²Chi nsúú nchivī ní stéhēn nūū ni, de ni nsúú nchivī ní nsáhá já ní ncutūha nī, chi sa maá Jesucristo nī stéhēn nūū ni.

¹³Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāsa nī nsáhá nī jondē saá, tá nī nchiñúhún nī sáhān ndá táhān nī hebreo. De jínī ndá nú já ndasí nī nsáhá nāvāha nī nchivī já cándíja nūū Yāā Dios, de nī ndihvī inī nī já snāā nī ji nícu.

¹⁴De vāha cā nī ncutūha nī sáhān ñúcuán nsúú cā cuāhā cā tēe nación nī já ní jahnu jíin nī, chi nī ndihvī cā inī nī síquī ndá já ní jaquīn ndá tatā nī.

¹⁵De vísō sūcuán de Yāā Dios chi ja nī nacāji yā nduhū jondē tá ncháhā ca cacu nī. De iin quīvi nī ncusiī inī yā nī ncana yā nduhū já quīvi nī ndahá yā síquī já ní ncundáhvī ndasí inī yā nduhū.

¹⁶De nī stéhēn yā Sēhe yā nūū ni, tácuā nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndācá nación jāá nduú jíinī tūhun yā. Ñúcuán de nduú ní jícā tūhún nī ni iin nchivī,

¹⁷de ni nduú ní jēhēn ni Jerusalén nūū ndá tēe cúu apóstol xihna ñúhún cā nsúú cā nduhū. Chi sa nī jēhēn ni jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñuū Damasco.

¹⁸Ñúcuán de jondē nī nchāha ūni cuiyā, sá de nī jēhēn ni Jerusalén. De nī jini nī nūū Pedro, de nī ndeē nī jíin dē xāhōn-ni quīvi.

¹⁹Sochi nduú ní jíinī nī nūū ndá cā apóstol, chi nūū mátúhún-ni Jacobo ñani maá Jētohō ō.

²⁰Tūhun yáhá já tēe nī cuēē nūū ndá nú, chi jíinī Yāā Dios já ndāā cúu.

²¹Ñúcuán de nī jēhēn ni níí región Siria jíin Cilicia.

²²De ndá nchivī cándíja já yíhí ndahá Cristo, já ndeē región Judea, ncháhā ca cunī cuitī ji nūū ni saá.

²³Chi vāchi tūhun ni-ni nī jini ji já cáhān nchivī: Tēe já ní nsáhá nāvāha yóhō jondē saá, de mitan chi nācani dē tūhun já cándíja ó já ndúcú dē snāā dē saá, ncachī.

²⁴De nī ncāhān ji já cúñáhnú ndasí Yāā Dios já sūcuán nī nsáhá yā jíin nī.

Jā ní jetáhvī ndá cā apóstol já cúu Pablo apóstol

2 Ñúcuán de jondē nūū úxī cūmī cuiyā, de nī jēhēn tucu nī Jerusalén jíin Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jēhēn ni jíin dē.

²De nī jēhēn ni chi maá Yāā Dios nī stéhēn yā já jíinī ñúhún quihīn ni. De nī ndutútú síin ndá máá-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándíja. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē síquī tūhun já scácu yā yóhō já nācani nī nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíinī tūhun yā. De sūcuán nī nsáhá nī tácuā cuetúhún dē já sūcuán tíñu sáhá nī, de tácuā mā quéndōo cāhā tíñu já sáhá nī jíin já ní nsáhá nī.

³De juni nduú ní nsáhá fuerza ndá dē Tito, tēe já ní jica jíin nī, já cundeē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

⁴De sūcuán nī ncundaā, vísō nī nquīvi jacū tēe stáhvī já sáhá dē já hermano cúu dē. De ndá tēe ñúcuán nī nquīvi dē tácuā cundehé yuhū dē nāsa nī nduu libre ō nūū ley circuncidar síquī já yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi cúni ndá dē já squíncuu tucu ó ley ñúcuán, de nduu tucu ó mozo nūū.

⁵De nduú ní jétáhví cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñúcuán, chí cúnī nī jā quendōo ñihin ndá nú jíín tūhun jā scácu yā yóhó.

⁶De ndá tēe ñúcuán jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja, nduú cā nā incā tiñu jéé ní ndácu dē nūū nī. De maá nī chí nduú ní nsáhá nī cuenta jā cúñáhnú dē, chí Yāā Dios suni nduú sáhá yā cuenta, chí inuú-ni cúu ndivii tēe nūū yā.

⁷Chí sa nī jinī ndá dē jā tūhun jā scácu yā yóhó, ndíso tiñu nī jā nácani nī nūū nchivī ndācá nación jāá nduú sáhá circuncidar, tá cúu nūū nácani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo jā sáhá circuncidar.

⁸Chí Yāā Dios jā ní ntetíñú Pedro jā nácani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā nī ntetíñú nduhū jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíín tūhun yā.

⁹Jā ñúcuán, Jacobo jíín Pedro jíín Juan nī jinī ndá dē jā ní ntaji Yāā Dios tiñu váha ndasí yáhá nūū nī. De ndá tēe ñúcuán chí cáhān nchivī cándíja jā maá dē cúu jā cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jíín ndahá Bernabé, jā stéhēn dē jā íyó mānī dē jíín nī, jíín jā ní ncundaā inī dē jā ndúū maá nī quihīn nacani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá máá dē nūū nchivī hebreo.

¹⁰De iin-ni jā ní jíicān dē cúu jā nūcūhun inī ndá nī jā chindeé nī nchivī jā ndóho ndáhví, de tiñu ñúcuán chí suni ndíhvī inī maá nī sáhá nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

¹¹De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājí nī nūū dē, chí nī stíví dē tiñu.

¹²Chí jondē ncháha ca quenda sava táhān dē hebreo jā ní ntaji Jacobo, de yáji dē stāā jíín nchivī jāá nsúú hebreo cúu. Ñúcuán de tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusíín dē jāá nduú cā yáji dē jíín jí, chí yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhān dē hebreo. Chí cáhān ley jā má cúu caji dē stāā jíín nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

¹³De sava cā tēe hebreo jā cándíja, suni nī ncujjiyo dē nūū jí, tá cúu nūū ní nsáhá Pedro, chí yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scáhān ndá dē, nī ncujjiyo dē.

¹⁴Ñúcuán de nī jinī nī jā ní nayūhú ndá dē jā caji dē stāā jíín nchivī ñúcuán, de súcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jíín modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān nī nūū Pedro, nī jinī jínúū ndācá dē: Ndóhó jā cúu tēe nación ō hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhān ó nchivī hebreo, chí yáji nū jíín nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza jí jā squíncuu maá jí ley táhān ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī nī.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jíín nchivī ndá cā nación

¹⁵De yóhó chí cúu ó nchivī hebreo, de cáhān ō jāá nsúú nchivī ndá cā nación jā sáhá cuāchi cúu ó.

¹⁶De víso súcuán de jíín ō jā nī iin ó nduú quéndōo ndāā ō nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chí maá-ni jā cándíja ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandíja ó Jesucristo,

tácua sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū īi: Nī iin nchivī mā quéndōo ndāā jī nūū Yāā Dios jíin jā ndúcú jí squíncuu jí tiñu jā ndácu ley, cáchi.

¹⁷De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jihī Cristo jēhē ō, suu cúu jā jícūhun inī ō jā suni nchivī sáhá cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cā nchivī. ¿Túsaá de á cuāchi nī nsáhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá nī ncardíja ó Cristo? Nduú cuiti jā sūcuán.

¹⁸Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñūcuán, de suu sáhá jā nenda cā cuāchi sīquī nī.

¹⁹Chi modo ja nī jihī nī nī nsáhá ley, de jā ñūcuán mā cūū cā ndacu ley nūū nī. De sūcuán de cuu cutecū nī jā sáhá nī jā cúnī Yāā Dios.

²⁰Chi modo jā ní jihī nī yīcā cruz jíin Cristo, de mitan chi nduú cā técū nī jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā técū inī nī. De jā técū nī inī ñayiví yáhá mitan cúu jā cándíja nī jā Sēhe Yāā Dios chindeé chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhvī inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē nī.

²¹Túsaá de nduú cúnī nī casī nī nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā váha ndasí inī yā jíin ó. Chi tú jā quéndōo ndāā ō nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñūcuán de nduú nā tiñu cuiti jā ní jihī Cristo nícu.

Tūhun ley jíin tūhun cándíja

3 Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu

xīnī nū jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cájí ndasí nī jícūhun inī nū jā ní jihī Jesucristo yīcā cruz jā jēhē nū.

²Iin-nī tūhun yáhá jícā tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nihīn nū Espíritu Santo? ¿A jā ní ncundeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuiti, chi sa jā ní ncardíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

³¿Nā sīquī cúu jāá nduú jícūhun cuiti inī nū? Chi xihna cā nī ncardíja ndá nú jā ní jihī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nihīn nū Espíritu Santo. ¿De mitan á jáni inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñūcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cācu nú, á naá cúu?

⁴Ndasí nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó. Nācā jā váha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndíja nú yā.

⁵¿De nā sīquī cúu jā jēhe Yāā Dios Espíritu yā nūū nū de sáhá yā tiñu ñáhnū máhnū nú? Nduú sáhá yā sīquī jā ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncardíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

⁶Abraham nī ncardíja dē jā sáhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā ñūcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē.

⁷Túsaá de ná jícūhun inī ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāā Dios jēhē jí, ndiví jí nduu jí tatā Abraham sīquī jā sūcuán cándíja jí.

⁸Chi jondē janahán ja cáhān tutū īi jā nchivī ndācā nación jāá nduú jíin tūhun Yāā Dios, sndáhvā yā cuāchi jí de tú candíja jí tūhun

ñúcuán. De jondē ncháha ca cuu ndácá yáhá de ja ní nquee yuhú yā tūhun vāha yáhá nūū Abraham: Jā jíín ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndácá-ni nación.

⁹Tú súcuán de nchivī cándíja, quéndōo ndetū ji jíín Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā.

¹⁰De sa tǎnū tǎhvi nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jíín ley Moisés. Chi súcuán yósō nūū tutū īi: Tǎnū tǎhvi ndácá nchivī jāá nduú squíncuu ndihi cuitī tūhun jā yósō nūū tutū ley, cáchī.

¹¹Túsaá de cájī cúu jā ni iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios síquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cáhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, tēcū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

¹²De ley Moisés nduú cáhān jā cutecū ō ní cánī síquī jā cándíja ó jā ní nsáhá yā jēhē ō, chi sa cáhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sáhá, cáchī.

¹³De Cristo ní scácu yā yóhó nūū tūhun jā cáhān ley jā tǎnū tǎhvi ō síquī cuāchi ó, chi maá yā ní ndoho síquī tūhun jā tǎnū tǎhvi ō. Chi yósō nūū tutū īi: Ndácá nchivī jā cundita caa yīcā ñútún, tǎnū tǎhvi ji, cáchī.

¹⁴De Cristo Jesús ní jihī yā yīcā ñútún cruz tácu quendōo ndetū nchivī ndácá nación sáhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā quendōo ndetū Abraham, jinū nūū ji. De súcuán de tú candíja ó jā ní nsáhá Yāā Dios jēhē ō, de nihīn ō Espírītu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiji.

Siquī ley jíín síquī contrato jā ní nquee yuhú yā

¹⁵Hermano, ná cáhān ni iin tūhun nāsa sáhá ndá nchivī ñayiví: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja ní ncucutú jā ní nsáhá dē firmar, de mā cúu cā nacani, de ni mā cúu jēcōsō cā.

¹⁶De suni súcuán ní nsáhá Yāā Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jíín tatā dē jā quiji. De nduú cáhān tutū īi síquī cuāhā tatā dē, chi sa cáhān síquī iin-ni tatā dē, de suu cúu Cristo.

¹⁷Túsaá de tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā xihna cā ní nsáhá Yāā Dios iin contrato jíín Abraham, suu jā quiji Cristo de scácu yā yóhó, de ní nsáhá cutú yā. Ñúcuán de ní ncháha cūmī ciento ōcō ūxī cuiyā, de sá de ní jēhe yā ley nūū Moisés. De ley ñúcuán jā ní nquiji cuéé cā, mā cúu nacani contrato ñúcuán, ni mā cúu casi nūū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

¹⁸Chi tú jā jíín ley Moisés scácu yā nchivī, ñúcuán de nsūū síquī contrato jā ní nquee yuhú yā cúu jā scácu yā ji. De nduú chi sa síquī maá jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham cúu jā ní scácu yā dē.

¹⁹¿Túsaá de nāsa jétíñú ley Moisés? Jétíñú chi ní jēhe yā cuéé cā tácu nastúu cuāchi ji. De ní ndacu tiñu maá-ni tiempo jāá ncháha ca quiji Cristo, Yāā jā cúu tatā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā quiji. De tá ní jēhe Yāā Dios ley ñúcuán nūū nchivī, de ní ntají yā ndá ángel yā ní nchāhī tūhun nūū Moisés, de Moisés ní nacachī nūū ji.

²⁰De síin cúu tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mātúhún-ni yā ní nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jíni ñúhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Siqui nāsa jétíñú ley janahán

²¹¿Túsaá de á ndihi yáhá cāhān jā ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, sáhá jíyo jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā? Nduú cuiti jā súcuán. Chi tú ní jēhe Yāā Dios iin ley jā cutecū nchivi ní cáni sáhá, ñúcuán de quendō ndāā ji nūū yā siqui jā squíncuu ji tiñu jā ndácu ley nícu.

²²De nduú chi yósō nūū tutū īi jā ndihi nchivi ñayiví, modo jā yíndasi ji vecāa chi yíhi ji chíjin cuāchi. De súcuán cúu tácuā ndācā ji jā cándíja jā ní jihī Jesucristo jēhē ji, nihīn ji maá jā ní nquee yuhú yā nūū ji siqui jā cándíja ji tūhun ñúcuán.

²³Chi jondē ncháha ca quenda tūhun jā candíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasi ō ni nsáhá ley janahán, tácuā cundetū ó quívi jā quiji Cristo, Yāā jā cándíja ó.

²⁴Túsaá de ley ní ncuu iin jā jíto yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jíto sūchí lúlí, de ní jetíñú jondē ncháha ca quiji Cristo, de sá de candíja ó jā ní jihī yā jēhē ō, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

²⁵De mitan chi ja ní nquiji Cristo, Yāā jā cándíja ó, de nduú cā yíhi ó ndahá ley jā cúu tá cúu mozo jā jíto yóhó.

²⁶Chi ndiviī nū cúu sēhe Yāā Dios siqui jā ní nchandíja nú Cristo Jesús.

²⁷Chi ndācā nú jā ní jenduté nú siqui jā ní nquivi nú ndahá Cristo, ní nsáhá yā jā ní nduu nú tá cúu nūū cúu maá yā.

²⁸De mitan chi nduú cā cúu nú ni nchivi hebreo ni nchivi griego, ni mozo jā ní jeen nchivi ni nchivi jā sátíñú cuenta maá, ni tēe ni ñahan. Chi iin-ni cā ní nduu ndá nú nūū Yāā Dios jā yíhi nú ndahá Cristo Jesús.

²⁹De tú yíhi nú ndahá Cristo, túsaá de tatā Abraham cúu ndija ndá nú, de nihīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā.

4 Jā cāhān ni jíin ndá nú cúu yáhá: Iin sūchí jā xíi táhvī, vísō iin quívi de nihīn ndihi ji jā névāha tatá ji, sochi tá lulí ji chi inuú-ni cúu ji jíin mozo.

²Chi yíhi ji ndahá ndá mozo jā jíto ji jíin jā jíto ndatíñú ji, jondē tá quenda quívi jā ní jani tatá ji, sá de nihīn ji.

³De saá-ni yóhó, chi jondē ncháha ca jicūhun inī ō siqui Cristo de ní ncuu ó tá cúu sūchí lúlí, de ní nchihī ó chíjin ndācā jā tátúnī inī ñayiví.

⁴De jondē tá ní nquenda quívi jā ní jani Yāā Dios, de ní ntají yā Sēhe yā, ní ncacu yā chíjin iin ñahan, de ní ncacu yā nūū nchivi hebreo jā yíhi chíjin ley Moisés.

⁵Súcuán ní ncacu yā tácuā scācu yā yóhó jā má quíhi ó cā chíjin ley, de tácuā naquehen Yāā Dios yóhó jā cuu ó sēhe yā.

⁶De siqui jā cúu ndá nú sēhe yā, de ní ntají Yāā Dios Espíritu Sēhe yā jā ní nquivi inī ánō ndá nú, de sáhá yā jā cāhān jee ndá nú: Tatá maá sá.

⁷Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chi sēhe yā cúu nú. De siqui jā cúu nú sēhe Yāā Dios, de nihīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā jā jíin Cristo.

**Jā nácani inī Pablo sīqui
nchivī cándíja**

⁸Chi jondē saá, jondē tá ncháha ca jicūhun inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios, de nī ncuu ndá nú mozo nū ndācá jáá nsūú yāā ndāā cúu.

⁹De mitan chi ja jínī ndá nú nāsa Yāā cúu yā, á vāha cā cāhān ni jā maá yā ja jínī yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu jā cúnī ndá nú nandicó cóo nú jā nduu tucu nú mozo nū ndācá jā tátūnī inī ñayiví jáá nduú nīhīn tīnú cuitī?

¹⁰Chi maá-ni jā nēe ii ndá nú quivī jín yō jín vico jín cuīyā.

¹¹De yúhú nī jā sanaā de nduú ní jétíñú cuitī jā ní nacani nī tūhun nū ndá nú.

¹²Cāhān ndāhvī nī jín ndá nú hermano, jā cani inī nū tá cúu nū jāni inī maá nī jā nduú cā squíncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chi nduhū nī nasāhá nī maá nī tá cúu ndá máá nú jáá nduú yíhí nú nū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsáhá nú jā cucuécá inī ni jondē saá.

¹³Chi jínī ndá nú nāsa nī ncuu jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó nū nū jā xíhna ñúhún, chi sīqui jā ní ncuhū ni cúu jā ní jencuīñī ni ñuū nū nī nacani nī tūhun.

¹⁴De vísō tūndóhó nī ncuu jā ní ncuhū ni, de nduú ní nsáhá jéhe inī ndá nú nū ni, de ni nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chi sa nī jetáhvī ndá nú nduhū modo iin ángel Yāā Dios, á modo maá Jesucristo.

¹⁵¿Túsaá de nājēhē cúu jáá nduú cā cúsiī inī ndá nú jín nī mitan? Chi náhán nī jā vāha nī nsáhá ndá

nú jā ní ntahúhvī inī nū jā cúhū tīnūú nī, de tú jā cuu de jondē tavā nū tīnūú váha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nícu.

¹⁶De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīqui jā cáchī ni maá-ni tūhun ndāā nū nū, á naá cúu?

¹⁷De íyó tēe jā ndíhvī inī sīqui ndá nú, sochi nsūú jā quendōo vāha ánō nū, chi sa jā cúnī ndá dē nasāhá sīn dē ndá nú jín nduhū, tácuacundi hvī inī nū jā cúu maá dē.

¹⁸De íyó vāha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo vāha ánō nū cúu. Chi níni cánuú jā sāhá dē jā váha ndá nú nícu, vísō ndēē nī jín nú á nduú nī.

¹⁹Ndá ndóhó sēhe mánī, jā sīqui ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī ni, chi tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, súcuán ndóho nī jā jēhē nū. De suu cúu jā táhúhvī inī ni ndétu nī jondē ná ndúndaā ánō nū jā ndacu nú Cristo.

²⁰Nācā jā váha de tú jā íyó nī jín nú mitan ñúhún, tácuacuu cāhān mánī ni jín nú. De nduú cúcáhnú cuitī cā inī ni nāsa cani inī ni sīqui ndá nú.

Tūhun yátá sīqui Agar jín Sara

²¹Ndá ndóhó jā cúnī nū quihī nū chijin ley Moisés, cachī nū ni: ¿A nduú ní jínī ndá nú nāsa cāhān ley ñúcuán?

²²Chi cāhān tutū iī jā Abraham nī iyo ūū sēhe yíí dē. De iin ji cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā ji cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhí dē Sara jā ní ncuu ña ñahan nómā.

²³De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu ji tá cúu nū cácu ndá cā

sūchí lúlí. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncau ji sīquī jā sūcuán nī nquee yuhú Yāā Dios.

²⁴De yáhá cúu iin tūhun yátá, chi ndúū ñahan ñúcuán cúu ña modo ndúū contrato jā ní nsáhá Yāā Dios jíín nchivī. Maá ñahan nání Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā vāji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yíhí chíjin contrato ley, cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.

²⁵Chi Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāā Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chi ndācā sēhe Jerusalén cúu ji mozo nūū ley ñúcuán.

²⁶Sochi maá Jerusalén jā íyó andiví, chi sa íyó libre tá cúu nūū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándíja, modo sēhe ñúcuán cúu ndācā ó, chi íyó libre ndācā ó nūū contrato ley.

²⁷Chi sūcuán yósō nūū tutū īī:

Ndóhó jā ní ncau nú ñahan
númā jāá nduú sēhe nú, ná
cúsii inī nū.

Ndóhó jāá nduú ní ntéhdē
chíjin nú jā scácu nú, ná cána
jee nú jā cúsii inī nū.

Chi coo cuāhā cā sēhe ndóhó jā
ní ncau nú ñahan númā nsūū
cā ñahan jā ní scácu sēhe.

Cáchī tutū.

²⁸Hermano, sēhe Yāā Dios cúu ó, chi sūcuán nī nquee yuhú yā nūū ō, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā coo sēhe dē Isaac.

²⁹De jondē saá de incā sūchí jā ní ncau tá cúu nūū cácu ndá cā nchivī, nī jinī ūhvī ji Isaac, sūchí jā ní ncau nī nsáhá Espíritu Santo. De tá cúu nūū ní iyo saá, suni

sūcuán jíín ūhvī nchivī ndá sēhe Yāā Dios jondē mitan.

³⁰¿Sochi nāsa cáhān tutū īī? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quíhīn ña jíín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā níhīn ji tāhvī ji nūū sēhe ñahan libre, ncachī yā jíín Abraham.

³¹Túsaá, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chi tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

**Ná cuiñi ñihin ó jíín tūhun
jā ní nsáhá libre yā yóhó**

5 De Cristo nī nsáhá libre yā yóhó jāá nduú cā yíhí ó chíjin ley Moisés. Túsaá de cuiñi ñihin ndá nú jíín tūhun jā ní nsáhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūū ley.

²Sáhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān nī jíín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, ñúcuán de nduú níhīn tíñū cuiti jā ní ncandíja nú jā ní jihī Cristo jēhē nū.

³De incā vuelta cáhān ñihin nī jíín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú sūcuán de suni cánuú jā squíncuu dē ndivii cuiti cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

⁴Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāā nū jā squíncuu nú ley, túsaá de ja nī nsiāā nū Cristo. Ja nī sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchī nú sīquī jā ní ncundáhvī inī Yāā Dios ndóhó.

⁵Sochi maá ó chi jíca ó jíín Espíritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchī ó, de jā ñúcuán ñúhún inī ō jā quendōo ndāā ō quivī jā cuiñi ó nūū yā.

⁶Chi ndācá ó jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús, vísō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú nā cuá níhīn tiñú. Jā níhīn tiñú cúu jā candíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De ñúcuán sáhá jā cundáhvī inī ō táhán ó.

⁷Vāha nī ncandíja ndá nú nícu. ¿De ní iin nī jāsī jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāá túsaá?

⁸Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chi nduú vāji nūū maá Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nquīvi nú ndahá yā.

⁹De mā nāā inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhvī ndóhó, tūhun jā stéhēn dē cúu tá cúu levadura, chi vísō jacū-ni levadura, de ndāā ndihi ñujan sáhá.

¹⁰Sochi cúcáhnú inī ni jā maá Jētohō ō sáhá yā jā má candíja ndá nú incā tūhun jā síin cáhān. De maá Yāā Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-ni tēe cúu dē.

¹¹De nduhū, hermano, tú jā nácani cā ni tūhun jā cānuú sáhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhán nī nchivī hebreo mā sáhá nāvāha ji nduhū nícu. Chi mā quítī inī ji jā nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de tú suni nácani nī tūhun jā cānuú sáhá circuncidar nícu.

¹²De ndācā tēe jā sácā nuu xīnī nū sīquī tūhun ñúcuán, vāha cā ná quéhndē cā dē maá dē túsaá.

¹³Chi ndá máá nú, hermano, nī ncana yā ndá nú tácuā coo libre nū nūū ley ñúcuán. De vísō íyó libre ndá nú, de mā cānī inī nū jā cuu quīvi nú ndācā cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sáhá

nú maá nú mozo jā chindeé nú táhán nú sīquī jā cundáhvī inī nū ji.

¹⁴Chi ja nī squíncuu nú ndihi ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndácu tiñu yáhá: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nú, cāchī.

¹⁵Sochi tú maá-ni jā nēnda nú sīquī táhán nú jā cānāá nú, túsaá de coto má sáhá cā nū sūcuán, chi sūcuán de snāá táhán ndá nú.

Modo jā cúnī nchivī jāá nduú candíja jíin modo jā sáhá Espiritu

¹⁶Súcuán cáhān ni jíin ndá nú: Caca nú tá cúu nūū cúnī maá Espiritu Santo, de ñúcuán de mā sáhá cā nū modo jā cúnī maá nú.

¹⁷Chi ndācā jā cúnī maá ó, ñúcuán jāsī jā cúnī maá Espiritu. De jā cúnī Espiritu, suu jāsī nūū modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā ndúū yáhá chi jāsī nūū táhán, de jā ñúcuán nduú cúu sáhá nú tiñu vāha jā cúnī nū sáhá nú.

¹⁸Sochi tú maá Espiritu stéhēn nūū nū, túsaá de nduú cā yíhí nú chijin ley janahán.

¹⁹De íyó nijīn ndācā tiñu jā sáhá nchivī jā jíca jíin modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásiquí ndēē táhán ji, sáhá ji tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí ji,

²⁰chínúhún ji ídolo, sáhá tásí ji, quítī inī ji nūū táhán ji, cānāá ji, cúcuínú inī ji. De ñamā quítī inī ji, de ndíhvi inī ji jā cúu maá ji-ni, de tétáhán ji sáhá síin ji maá ji.

²¹De cúcuásún inī ji, jáhnī ji ndiyi, jíni ji, sáhá ji vico nēhén, jíin ndá cā jā sūcuán. De cáhān níhīn nī jíin ndá nú, tá cúu nūū ja nī ncāhān ni jíin nú saá, jā nchivī jā sáhá sūcuán,

mā n̄h̄in táhvi ji qūivi ji ñuū nū tātúnī Yāā Dios.

²²Sochi nchivī jā jíca jíin maá Espírītu Santo, ndācá tiñu yáhá sáhá yā jíin ji: Cúndáhvi inī ji táhán ji, cúsiī inī ji, íyó ndeé íyó siī inī ji, íyó paciencia ji, mānī inī ji, vāha inī ji, squíncuu vāha ji,

²³nduú sáhá ji jā cúñáhnú ji, de jāsī ji jā cúnī maá ji. De nduú nā ley íyó jā cāhān cuāchi síqui nū de tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá.

²⁴De nchivī jā yíhī ndahá Cristo, chi tá cúu jā ní jahní ji modo nēhén maá ji yicā cruz, jondē jíin ndācá jā nēhén jā ndíyo inī ji de cútíndí ji.

²⁵De jā súcuán nī jēhe maá Espírītu iin vida jeé nū ō, de suni ná cáca ó jíin modo jā stēhén Espírītu.

²⁶De mā cúnduxí ó jā squítī inī ō táhán ó, de ni mā cúcuásún inī ō síqui táhán ó.

Tūhun jā chindeé táhán ó

6 Hermano, tú iin táhán nú nī nsáhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jíca jíin Espírītu Santo nachuhun ichí nú ji. De jíin tūhun vitá cāhān ndá nú jíin ji, de suni coto nú maá nú jā má sáhá jíin nú jā qūivi nú cuāchi.

²De chindeé nú ndá táhán nú tú nā cuá cúu jā ndóho ji, chi súcuán cúu jā squíncuu nú ley Cristo.

³Chi tú iin nchivī jáni inī ji jā nchivī vāha cā cúu ji, vísō nsúú súcuán cúu, de stáhvī ji maá ji túsaá.

⁴De tá iin iin nú coto túnī nū nāsa cáá tiñu sáhá nú. De tú vāha sáhá nú, ñúcuán de cuu cusī inī nū jíin jā sáhá maá nú, de nduú níni scáni táhán nú maá nú jíin táhán nú.

⁵Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jíin tiñu jā ní jēhe yā nū maá ó.

⁶De ndá ndóhó jā scuáha tūhun vāha yā, chindeé nú ndá tēe jā stēhén nū nū jíin ndācá jā vāha jā névāha nú.

⁷Mā stívī nú jā canī inī nū jā cuu sáhá nú cuāchi. Chi mā cúu sáhá catá nú nū Yāā Dios jā canī inī nū jā nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñúcuán nanihīn ji.

⁸Chi nchivī jā sáhá jā cúnī modo nēhén maá ji, nanihīn ji jā tñū táhvi ji sáhá modo nēhén maá ji. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Espírītu Santo, chi nanihīn ji jā cutecū ji ní cání andivī sáhá Espírītu.

⁹De mā cuítá ó jā sáhá ó ndá tiñu vāha túsaá, chi tá quenda maá qūivi de nanihīn ō, de tú mā cuítá ó.

¹⁰Túsaá de ndācá vuelta jā cuu sáhá ó, de ná sáhá vāha ó jíin ndācá nchivī, de ndá hermano ō jā cándija cúu jā cánuú cā.

Saludo jíin tūhun jā cáchi tūhun Pablo jā sándihí

¹¹Cúndēhé ndá nú jā náhnú letra tēe nī cuēē nū ndá nú, chi ndahá maá nī tēe nī yáhá.

¹²De ndá tēe jā sáhá fuerza dē ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá dē síqui jā cúnī dē jā cuetúhún nchivī dē. De sáhá dē tácuā mā cúnī ūhvi nchivī dē jā nācani dē tūhun jā ní jihī Cristo jēhē ō.

¹³De ni maá dē jā sáhá dē circuncidar, suni nduú squíncuu vāha dē ndihī cā ley janahán. De cúnī dē jā cuu ndá nú circuncidar,

tácua cuu sáhá téyíí dē maá dē jā quehen nú tunī circuncidar sáhá dē.

¹⁴Sochi nduhū chi nduú cúnī ni sáhá téyíí nī maá nī sīquī ni iin ñúcuán, chi mátúhún-ni sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo yīcā cruz. Chi sīquī ñúcuán cúu modo jā ní jīhī ni, chi nī nsiáā ni ndācá jā íyó inī ñayíví, de suni modo iin ndīyi cúu nī nūū ñayíví.

¹⁵Chi tú yíhí ó ndahá Cristo Jesús, de nduú níhīn tīñú á cúu ó circuncidar á nduú. Chi jā níhīn tīñú cúu jā ní nsáhá jeé yā ánō ō.

¹⁶De ñúhún inī ni jā ndācá nú jā jíca jíín modo yáhá, ná sáhá cā yā jā coo ndeé coo sīi inī nū, de cundáhví inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī ni jā súcuán sáhá yā jíín ndá cā ji jā cúu ndija ji nchivī jā cándíja Yāā Dios.

¹⁷De mitan jíín ní cā jā cuáhān ō, cúnī ni jā má stáhān cā ni iin nchivī nduhū. Chi yiqui cúñu nī ndíso seña jā ní ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu nī mozo maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸Hermano, ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Jētohō ō Jesucristo jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO

APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU EFESO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súdeuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī ñuū Efeso, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándíja nú Cristo Jesús.

²De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cá yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá Cristo jā quéndōo váha ánō ō

³Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī jēhe yā ndācá jā váha jā íyó andiví jā quéndōo váha ánō ō, chi yíhí ó ndahá Cristo.

⁴Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví de nī nacāji yā yóhó jā quiví ó ndahá Cristo, tácuā coo ndoo ánō ō de caca ndāā ō nūū yā.

⁵Ja nī ncundáhví inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó jā naquehen yā yóhó jā coo ó sēhe yā. De jíín Jesucristo nī nsáhá yā súdeuán, chi nī jétahān inī maá yā jā sáhá yā.

⁶De jā núcuán níní ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, chi váha ndasí nī nsáhá yā yóhó jíín ndācá jā váha

inī yā, síqui jā yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā jā mānī yā jíín.

⁷De síqui jā váha ndasí inī Yāā Dios jíín ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó jā ní jihí yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó.

⁸De nī stéhēn yā jā cúndáhví ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā jíicūhun inī ō de cúndíchí ó jíín tūhun yā.

⁹De nī nsáhá yā jā cunī ō iin tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāā nduú ní nsáhá yā jā cunī nchiví janahán. Chi súdeuán ja nī ncundaā inī yā, de nī jétahān inī yā jā sáhá yā.

¹⁰De yáhá cúu tūhun jā ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sáhá yā jā ndihi jā íyó inī andiví jíín ñayiví, iin cáhnú-nī nduu, de quihí ndahá Cristo.

¹¹De síqui jā yíhí ó ndahá Cristo, de nihīn ō tāhví ō, chi ja nī nacāji Yāā Dios yóhó jondē jā xíhna ñúhún. Chi súdeuán nī jani inī maá yā, chi sáhá yā ndācá-ni jā ní ncundaā inī yā jā jétahān inī yā sáhá yā.

¹²Súdeuán nī nsáhá yā, tácuā ndá máá nī jā ní ncandíja Cristo xihna ñúhún, caca ndāā ni de súdeuán de sáhá ñáhnú nī yā jā viī ndasí cúñáhnú yā.

¹³De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndāā tūhun vāha jā scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nihīn ndá nú Espírиту Santo jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā. De ndéé Espírиту yā inī ánō nū, de cúu yā modo sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāā Dios.

¹⁴De sáhá yā jā íyó seguro inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāā Dios tāhvī ō, jondē tá sínu yā tiñu jā scácu yā nchivī yā. De quivī ñúcuán cāhān ō jā cúñáhnú yā, chi vii ndasí cúñáhnú yā.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

¹⁵De nduhū nī jini nī tūhun nāsa cándíja ndá nú jā ní nsáhá Jētohō ō Jesús jēhē nū, jíín nāsa cúndáhvī inī nū ndihi nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

¹⁶De jā ñúcuán nduú jéncuiñī ni jā nácuetáhvī nī jēhē ndá nú, de tá jícān táhvī ni de nduú náā inī ni ndá ndóhó.

¹⁷Chi jícān táhvī ni jā sáhá Yāā Dios jā jicūhun vāha inī nū de cundíhí nú jíín tūhun yā, de cuni cā nū nāsa Yāā cúu yā. Chi maá yā cúu Yāā Dios Jētohō ō Jesucristo, de cúu yā Tatá ó jā vii ndasí cúñáhnú.

¹⁸De jícān táhvī ni jā nastúu cā yā inī jāā ntúnī ndá nú, tácuā jicūhun inī nū nāsa cáá ndihi jā ñúhún inī nū jā nihīn nū síqui jā ní ncana yā ndóhó. De jicūhun inī nū nāsa cúcuíca nú jíín ndācá tūhun ñáhnú tūhun vii jā ndíso tūhun yā jā cúu nchivī maá yā.

¹⁹De jícān táhvī ni jā jicūhun inī ndá nú nāsa cúñáhnú ndasí poder

yā jā sátíñú yā inī ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja. Chi nduú ndíhi cuiti poder yā.

²⁰De poder ñúcuán cúu jā ní stéhēn yā tá nī nastécū yā Cristo máhñú ndiyi, de nī ntenee yā Cristo lado cuáhá yā jondē andiví.

²¹De nī jani yā Cristo síqui ndācá jā cúñáhnú, jíín jā ndíso tíñú, jíín jā tíín poder, jíín jā tátúnī, jíín síqui ndācá jā cāhān nchivī jā cúñáhnú, cúu tiempo mitan, cúu tiempo jā quiji.

²²De nī nsáhá yā jā tíín nihīn Cristo ndācá jā íyó. De nī nsáhá yā jā maá Cristo cúñáhnú nū nchivī cándíja.

²³De nchivī cándíja cúu ji tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jíín yā, de cúnuu yā inī ánō ji, chi Yāā jā ñúhún chitú ní cáhnú-ni cúu yā.

Nī ncācu ó síqui jā ní ncundáhvī inī yā yóhó

2 De nī nsáhá yā jā cutecū ndá nú ní cání jíín Cristo. Chi ja nī ncuu ndá nú modo ndiyi nū yā, nī nsáhá cuāchi nú jíín tiñu néhén jā ní nsáhá nú.

²Chi nī jica ndá nú jíín tiñu ñúcuán jondē saá, tá nī niquín nū tiñu nchivī ñayiví, tá nī jetáhvī nū nū tāchī cúñáhnú jā ndácu tiñu nū ndá cā tāchī, de jica nū tāchī. De suu cúu jā scándā inī nchivī jā íyó nihīn inī nū Yāā Dios.

³De ndá máá nī suni sūcuán nī jica nī, chi nī nsáhá nī tiñu néhén jā cúni maá nī, jíín ndācá jā jícān yiqui cúñu nī, jíín jā jáni néhén inī ni jondē saá. Jā ñúcuán suni nī ncuu nī nchivī jā nihīn castigo xēn

jā cuāha yā nícu, chi inuú ní nsáhá ní tá cúu nū sáhá ndá máá ji.

⁴De Yāa Dios chi cuāhā ndasí ní ncundáhví inī yā yóhó, de vāha ndasí inī yā jíin ó.

⁵De tá ní ncuu ó modo ndiyi nūū yā jā ní nsáhá cuāchi ó, de ní nastécū yā yóhó jā cutecū ō níí cání jíin Cristo. Chi síquī jā vāha ndasí inī yā cúu jā ní scácu yā yóhó.

⁶De ní nastécū yā yóhó jā cutecū inuú ó jíin Cristo Jesús, de tenee yā yóhó jíin yā jondē andiví.

⁷Súcuán ní nsáhá yā tácuá níí cā tiempo jā quiiji de stéhēn yā nāsa mānī ndasí yā jíin ó, jíin nāsa vāha inī yā jíin ó jā síquī Cristo Jesús.

⁸Chi síquī jā mānī ndasí yā jíin ndá nú cúu jā ní scácu yā ndóhó, chi ní ncandíja ndá nú jā sáhá yā jēhē nū. De nsūū síquī jā ní nsáhá ndá máá nú cúu, chi tāhvī jā ní jēhe yā nūū nū cúu.

⁹Chi nduú nā tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, de jā nícuán ní iin ó mā cúū sáhá téyíí ó maá ó jā cuu scácu ó maá ó.

¹⁰Chi cúu ó iin tiñu viī jā ní nsáhá maá yā, chi ní nsáhá yā yóhó jā íyó inuú ó jíin Cristo Jesús, tácuá sáhá ó ndácá tiñu vāha jā ja ní nsáhá tūha Yāa Dios jā sáhá ó.

Jā sáhá Cristo jā ndívi ó nūū tūhun jā mānī Yāa Dios jíin ó

¹¹Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nchivī ní ncuu nú jondē saá. Chi nduú ní ncúu nú nchivī hebreo, chi sa ní ncuu nú nchivī ndácá nación jāá nduú jíin tūhun yā. De nchivī hebreo jā sáhá circuncidar yiqui cúñu, ní ncāhān ji jā cúu nú nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

¹²De nūcūhun inī nū jā jondē saá de nduú ní íyo ndá nú jíin Cristo, de ní ncuu nú nchivī nūū jíicá nūū nación Israel. De nduú ní jíin ndá nú ndácá tūhun contrato jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā sáhá yā. De nduú ní íyo Yāa Dios jíin nú ñayiví yáhá, de nduú nā jā vāha ní nūhun inī ndá nú jā coo.

¹³De mitan chi ní ndívi ndá nú nūū Yāa Dios jāá nduú ní jíin nū tūhun yā jondē saá, chi ní nquivi nú ndahá Cristo síquī jā ní jihī yā jēhē nū.

¹⁴De Cristo cúu Yāa jā sáhá jā ndúmanī tāhán ó. Chi ní nsáhá yā jā nchivī hebreo jíin nchivī ndá cā nación, iin-ni cā ní nduu ó nūū yā. Chi ní nsáhá yā jāá nduú cā jíin ūhvī tāhán ó, de suu cúu modo jā ní janī yā iin jā ní ndasí sava māñū ó jā ní nsáhá síin yóhó.

¹⁵Chi ní nsōcō yā maá yā ní jihī yā, de súcuán ní sndáhvā yā ley janahán jíin tūhun jā ndácu tiñu jíin jā tátúnī jā ndíso maá. Chi ley nícuán ní nsáhá síin nchivī hebreo jíin ndá cā nación jāá nduú ní jíin ji ley. De ní nasquetáhán yā ndihi ó jā ní nduu ó iin-ni cā nación jeé, de yíhí ó ndahá yā. De súcuán ní nsáhá yā jā ní ndumanī tāhán ó.

¹⁶De jíin jā ní jihī yā yīcā cruz, de ní snāa yā tūhun jā jíin ūhvī tāhán nchivī hebreo jíin ndá cā nación. De ní nsáhá yā jā ní ndívi ó nūū tūhun jā mānī Yāa Dios jíin ó, de ní nduu ó iin-ni cā nchivī maá yā.

¹⁷Chi ní nquiji Cristo ní nacani yā tūhun vāha nūū ndácá nchivī jā ná ndívi ji nūū tūhun jā mānī yā jíin ji, cúu ndá ndóhó nchivī jāá nduú ní jíin tūhun yā, de saá-ni nchivī hebreo jā jíin tūhun yā.

¹⁸De mitan de siquī jā ní jīhī Cristo, de ndihi ó, cúu nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, cuu quiví ó nūū Tatá ó Yāā Dios, de iin-ni Espíritu Santo sáhá.

¹⁹Túsaá de nduú cā cúu ndá nú tá cúu nchivī űūū jicá ni nchivī tátū, chi iin-ni cā nī nduu nú jíín ndá nchivī űūū maá yā. De táhán nchivī vehe Yāā Dios cúu ndá nú.

²⁰De cúu ndá nú tá cúu iin iin parte iin vehe cáhnú jā cúvāha siquī cimientu, de cimientu űúcuán cúu tūhun Cristo jā ní nacani ndá apóstol jíín ndá tēe jā ní nacani tūhun yā janahán. De maá Jesucristo cúu tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

²¹De níí vehe cúvāha vāha siquī maá yā, de cúsucún cuāhān, de cúu iin templo īī jā ndēē maá Jētoho ō.

²²De suu cúu ndá maá nú, chi íyó inuú nú jíín Cristo, de inuú-ni sámā yā ndóhó jíín ndá cā nchivī cándíja jā cúu ndá nú modo iin iin yūū templo. De suu cúu jā ndēē Espíritu Yāā Dios inī nū modo inī iin templo.

Jā ndíso tínú Pablo jā nácani dē tūhun nūū nchivī jāá nduú jíín tūhun Yāā Dios

3 De jā űúcuán nduhū Pablo, jíicān táhvī ni nūū yā. De yíhí nī vecāa siquī jā ní nacani nī tūhun Cristo Jesús nūū ndá ndóhó nchivī ndācā nación jāá nduú ní jíín tūhun yā nícu.

²De jíín nī jā ní jini ndá nú tūhun nāsa vāha ndasí nī nsāhá Yāā Dios jíín nī, chi nī jēhe yā tiñu nūū nī jā nácani nī tūhun vāha yā nūū nū.

³De tūhun yā jā ní nchiyuhū, nī nastúu yā nūū nī, tá cúu nūū ja nī ntee nī jacú siquī űúcuán nūū nū.

⁴De tá cahvi nú de cuu jíicūhun inī nū jā ní jíín vāha nī tūhun Cristo jā ní nchiyuhū.

⁵De nduú ní stéhēn yā tūhun yuhū űúcuán nūū ni iin nchivī ndācā cuiyā yātā. De mitan cúu jā stéhēn níjín yā jíín Espíritu yā nūū ndá apóstol jā ní jani ndoo yā, jíín nūū ndá tēe nácani tūhun yā.

⁶De súcuán cáhān tūhun jā ní nchiyuhū űúcuán: Nchivī ndá cā nación iin cáhnú-ni nihīn ji táhvī ji jíín nchivī hebreo, chi nī ncandíja ji tūhun jā scácu yā ji. De inuú-ni nī nduu ndihi ji, de iin cáhnú-ni quéndōo ndetū ánō ji sáhá Cristo, tá cúu nūū ní nquee yuhū Yāā Dios.

⁷De jā síquī tūhun yáhá cúu jā ní jani yā nduhū jā nácani nī tūhun nūū ndá nú. Chi nī ncutahví ni tiñu vāha ndasí yáhá jā ní jēhe yā nūū ni. De jíín poder yā nī nsāhá yā űúcuán jíín nī.

⁸De nduhū chi cúu nī tēe jā núu cā nūū ndācā nchivī jā núu cā jā yíhí ndahá yā. De vísō súcuán cúu nī, de nūū maá nī nī jēhe yā tiñu vāha ndasí yáhá jā nácani nī tūhun vāha yā nūū nchivī ndācā nación jāá nduú jíín, nāsa cuicá ndasí ó ndihi jā ndíso tūhun Cristo, jā má quēndá cuitī ō jíicūhun inī ō.

⁹Chi nī jani yā nduhū jā stéhēn cājí nī nūū ndihi nchivī jā scácu yā ji. De űúcuán cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán ndasí, chi maá yā nī nsāhá ndihi-ni.

¹⁰De súcuán nī nsāhá yā jíín nchivī, tácuā mitan de ndācā jā cúñáhnú jíín jā ndíso tínú nūū súcún, ná cúnī nāsa ndíchí ndasí Yāā Dios. Chi ndíchí ndasí nī nsāhá yā jíín nchivī cándíja.

¹¹Chi súcuán nī ncundaā inī yā jondē ní cání, de nī nsáhá yā jā maá Jētohō ō Cristo Jesús nī squíncuu yā ñúcuán.

¹²De síquī jā ní nsáhá Cristo, de mitan de cúndeé cúcáhnú inī ō jā cuu quīvi ó cāhān ō jíin Yāā Dios síquī jā cándíja ó Cristo.

¹³Túsaá de cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā má cúcuécá inī nū síquī tūndóhó jā ndóho nī jēhē nū. Chi suu sáhá jā quéndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cúndáhvī ndasí inī yā yóhó

¹⁴De jā ñúcuán cúu jā jécuiñī jítī nī nūū maá Yāā jā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵De maá yā cúu Tatá nūū ndihi nchivī yā jā ndēē andiví jíin ñayiví.

¹⁶De jíicān táhvī ni jā jíin poder yā jā cúñáhnú ndasí yā, ná sáhá yā jā cūja vāha inī ndá nú jíin tūhun yā, de coo fuerza inī ánō nū, sáhá Espiritu yā.

¹⁷De suni jíicān ni jā candíja nihin ndá nú Cristo, tácuá cundeē yā inī ánō nū, de tiin vāha nú tūhun jā cúndáhvī inī yā ndóhó, de cuiñi nihin nú jíin.

¹⁸De súcuán de cuu jīcūhun vāha inī nū jíin ndācá nchivī cándíja, nāsa íyó tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó. Chi ndasí jítē, cání, cúnú, súcún tūhun ñúcuán, chi cuāhā ndasí sáhá.

¹⁹Túsaá de jíicān ni jā ná cúnī vāha ndá nú nāsa cúndáhvī inī yā yóhó, vísō nduú cúu cuitī jīcūhun inī ō ndihi ndihi. De súcuán de coo inuú nú jíin Yāā Dios jā cunuú yā inī ánō nū.

²⁰Túsaá de ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, chi maá yā cúu Yāā jā íyó poder jā sáhá yā jā vāha ndasí cā nsúú cā ndihi jā jíicān ō á jā jáni inī ō. De sáhá yā ñúcuán jíin poder yā jā sátíñú inī ánō ō.

²¹De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā jā síquī jā ní nsáhá yā jēhē nchivī cándíja jíin jā síquī Cristo Jesús. De súcuán ná cóo jondē ní cání cuitī tiempo jā quiji. Amén.

Jā ní nduu inuú ndá nchivī cándíja sáhá Espiritu

4 De nduhū jā ylíhī nī vecāa síquī tūhun maá Jētohō ō, cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā ná cáca ndaā nū tá cúu nūū cánuú caca nú jā cúu nú nchivī jā ní ncana yā.

²De níni coo suchí inī nū, de coo vitá inī nū. De coo paciencia nū, de cuandeē inī nū jíin táhán nú jā cúndáhvī inī nū jī.

³De cundihvī inī nū jā cundeē māñi inuú nú, sáhá maá Espiritu Santo nūū vāji tūhun māñi inī.

⁴Chi iin-ni cúu ndá nchivī maá yā, de íyó iin-ni Espiritu, de inuú ñúhún inī ō jā coo jā vāha síquī jā ní ncana yā yóhó.

⁵De íyó iin-ni Jētohō ō, jíin iin-ni tūhun cándíja ó, jíin iin-ni tūhun jénduté ó.

⁶De íyó iin-ni Yāā Dios jā cúu Tatá ndācá ó. De maá yā cúñáhnú nūū ndihi ó, de sátíñú yā jíin ndihi ó, de ndēē yā inī ndihi ó.

⁷De tá iin iin ó nī ncutahvī ō síin síin tiñu jā sáhá ó, tú nāsa medida nī jēhe Cristo ndá táhvī nūū ō.

⁸Jā ñúcuán cúu jā cāhān tutū ñi:

Tá ní ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ní nastútú yā cuāhā jā yíndasi, cuāhān yā jíín.

De ní nsaji yā tāhvi nūū ndācá nchiví.

⁹De jā cáhān tutū jā ní ndaa yā, de suu cáhān jā xihna cā ichi andiví ní ncuun yā jondē nūū cūnú cā ñayiví yáhá.

¹⁰De Yāā jā ní ncuun, suni maá yā cúu jā ní ndaa jondē nūū sūcún cā andiví, tácuca cuhun chitú yā níí cáhnú-ni.

¹¹De ní jēhe yā síín síín tiñu jā sáhá nchiví. Chi ní jani yā sava nchiví cuu apóstol, de sava cā nacani tūhun yā, de sava cā scándíja nchiví tūhun jā scácu yā jí, de sava cā cuu pastor jā coto nchiví cándíja, de sava cā stéhēn.

¹²Súcuán ní jani yā nchiví maá yā jā sáhá jí tiñu cúní yā, tácuca cuahnu cā nchiví Cristo jíín tūhun yā.

¹³De súcuán coo jondē nduu inuú-ni ndihi ó jíín tūhun cándíja ó, de cuní vāha ó nāsa Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De súcuán cuja vāha ó jondē chitú iní ó jíín ndihi tūhun jā ñúhún chitú iní Cristo.

¹⁴De súcuán de mā cūú cā ó modo sūchí lúlí jā ñamā jáni yáhá jáni ñúcuán iní jí, ni mā quívi nduū ó cháhá chúcuán jíín síín síín tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhvi jā ndito ndasí dē squívi dē yóhó nūū tūhun stáhvi.

¹⁵Chi sa ná cúniquín ó tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhví iní. De súcuán de cuahnu ó jíín ndācá tiñu jā cúní Cristo, Yāā jā cúnáhnú nūū nchiví jā cúu modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu jí jíín yā.

¹⁶De sáhá yā jā nduu inuú-ni ndācá jí jā jíja jí cuāhān jí, chi cúu jí modo iin-ni cā yiqui cúñu jíín yā. De jétíñú vāha tá iin iin jí nāsa ní nihin tiñú jí, tácuca scuáhnú táhān de cuja ndá jí jíín tūhun cúndáhví iní.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

¹⁷Túsaá de yáhá cúu tūhun jā cáhān ní jíín ndá nú, de jā cáchí maá Jētohō ó cúu jā cáhān nihin ní jíín nú: Jā má cācá cā nū tá cúu nūū jíca sava nchiví jáá nduú jíín jí nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi jíca jí jíín tūhun jā jáni cāhá iní maá jí.

¹⁸De íyó neē jáá ntúní jí, de nduú névāha jí Espiritu jā vají nūū Yāā Dios, chi nduú jíín jí tūhun yā, síquí jā nihin iní jí.

¹⁹De nduú cā cúcanoō jí, chi ní nquívi jí jíín tiñu néhén ndasí, de ndíhví iní jí sáhá jí ndācá tiñu téhén.

²⁰Sochi ndá ndóhó, chi nsūú súcuán ní scuáha nú tūhun Cristo,

²¹de tú ndāā jā ní jini ndá nú tūhun yā jíín jā ní ncutūha nú jíín tūhun ndāā Jesús.

²²Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsáhá nú ichi chátā, tá ní nsáhá ndá nú modo jā cúní maá nú jā ní ncutéhén ánō nū ní nsáhá tiñu néhén tiñu stáhvi jā ní ndiyo iní nū.

²³De ná ndújeé ánō nū jíín jáá ntúní nū.

²⁴De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasáhá Yāā Dios ndóhó tá cúu nūū cúní maá yā jā caca ndāā nū jíín tiñu vāha tiñu ndoo.

²⁵Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhvi, de sa cáhān ndāā nū jíín

ndācá táhán nú, chi iin-ni cā cúu ndihi ó.

²⁶Tú wāji iin jā squítí iní ndóhó, de mā quítí xēen iní nū cuāhā hora.

²⁷Chi mā cuāha nú tūhun jā sūcuán squívi tächí cúnáhnú ndóhó nū cuāchi.

²⁸De nchiví jā ní nsacuíhna, mā sácuíhna cā ji, chi sa satíñú ji, de cucuu ji jíin tiñu váha, tácuva nihin ji jā cuāha ji nū nchiví jā cúmani nū.

²⁹Ni iin tūhun nēhén mā cāhān ndá nú, chi sa cāhān nū tūhun vāha jā scuáhnu táhán jíin tūhun yā, de sáhá jā quéndōo vāha nchiví jā jíni.

³⁰Mā sáhá ndá nú cuāchi tácuva mā cúcuécá iní Espíritu Santo Yāa Dios. Chi Espíritu yā cúu tá cúu sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāa Dios, jondē quiji quívi jā jinu tiñu jā scácu yā ndá nú.

³¹De siáa ndá nú ndācá tūhun jā cútucu iní, jíin tūhun xēen iní, jíin tūhun quítí iní, jíin tūhun cāhān nāvāha, jíin ndācá tūhun nēhén.

³²Chi sa coo vāha iní nū jíin táhán nú, de cundáhví iní nū ji. De cune cáhnú iní ndá nú nū táhán nú, tá cúu nū ní nee cáhnú iní Yāa Dios nū nū jā ní nsáhá yā jíin Cristo.

Nāsa cánuú caca ndaā sēhe Yāa Dios

5 Túsaá de ndacu ndá nú Yāa Dios, chi cúu ndá nú sēhe yā jā māni yā jíin.

²De níni cundáhví iní nū táhán nú, tá cúu nū ní ncundáhví iní Cristo yóhó, de ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, ní ncuu yā tá cúu iin ticāchí jā jēhēn āsin nū Yāa Dios jā ní nsōcō yā maá yā.

³De mitan jā cúu ndá nú sēhe Yāa Dios, de ni mā sáhá nú de ni mā nátúhún nú síquí tiñu ndi, ni síquí ndācá tiñu téhén, ni síquí tiñu ndíyo iní ndatíñú.

⁴De ni mā cāhān nū ndācá tūhun jā sáhá jā cúcanoō táhán, ni tūhun naā, ni tūhun jāá nduú jétíñú cuití. Chi ndācá núcuán nduú níhīn tiñú. Chi sa nacuetáhví nú nū Yāa Dios.

⁵Chi ja jíni ndá nú jā ni iin nchiví jā jíca ndi, ni jā sáhá tiñu téhén, ni jā ndíyo iní ndatíñú, mā níhīn táhví ji quívi ji ndahá Cristo jíin Yāa Dios jā tatúni yā nū ji. Chi ndācá jā ndíyo iní ji cúu tá cúu ídolo ji jā chíñúhún ji.

⁶De coto ndá nú jā má stáhví ni iin ji ndóhó jíin ndācá tūhun jā cāhān cāhá ji-ni, chi síquí ndá tūhun nēhén yáhá cúu jā quíji castigo xēen Yāa Dios nū ndá nchiví jā nihin iní.

⁷Mā quívi nduú nū jíin ji túsaá.

⁸Chi ndá quívi yātā ní iyo ndá nú tá cúu nū neē, de mitan chi íyo nú jíin luz maá Jētohō ō, cúu jā jícūhun iní nū síquí yā. De caca nú tá cúu nū jíca nchiví jā túu luz yā iní ánō ji.

⁹Chi tú íyo ó jíin luz yā de sáhá ó tiñu māni iní, tiñu ndāa, jíin tiñu vāha.

¹⁰Scuáha ndá nú sáhá nú ndācá tiñu jā jétahān iní maá Jētohō ō.

¹¹De mā quívi nduú nū jíin ndācá jāá nduú níhīn tiñú jā sáhá nchiví jā íyo nū neē. Chi sa stéhēn nū nū ji tūhun ndāa.

¹²Chi cúcanoō ō cāhān ō síquí tiñu jā sáhá yuhū ndá ji.

¹³De luz yā sáhá jā nátūu ndācá tiñu nēhén jā sáhá ji. Sochi tú cuetáhví ji luz yā de caca ji jíin luz.

¹⁴Jā nūcuán cáhān tutū:

Ndóhó jā cúhuun inī, jā modo jā
quixin nū, nacōo,
de quee nú mǎhñú nchivī jā cúu
modo ndiyi.

De Cristo stúu yā luz yā inī ánō
nū.

Cáchī tutū.

¹⁵Túsaá de coto vāha ndá nú nāsa
caca ndāā nū. De mā cācá nú tá
cúu nūū jíca ndá tēe naā xīnī, chi
sa caca nú tá cúu nūū jíca ndá tēe
ndíchí.

¹⁶Mā snāā nū tiempo, chi
cundi hvī inī nū jíín tiñu yā, chi íyó
cuāhā cuāchi ndá quīvī yáhá.

¹⁷Túsaá de mā cōō naā xīnī nū,
chi sa jīcūhun vāha inī nū nā tiñu
jētahān inī maá Jētohō ō.

¹⁸De mā jííní nú, chi tīvī nú sāhá.
Chi sa nducú nú jā cunuú Espírítu
Santo inī ánō nū.

¹⁹De cāhān ndá nú jíín táhán
nú jíín salmo jíín himno, yaā īī
jā cáhān tūhun yā. De inī ánō nū
cāhān nū jíín yā jíín ndācá yaā, chi
ñūcuán cúu jā jíta ánō nū nūū yā jā
chíñúhún nú yā.

²⁰De níní nacuetá hvī nú sīquī
ndācá-ni nūū Tatá ó Yāā Dios de
nacunehen nú sívī maá Jētohō ō
Jesucristo.

**Nāsa squíncuu vāha nchivī
cándíja nūū táhán jí**

²¹De cuetá hvī ndá nú nūū táhán
nú sīquī jā íyó yíñúhún nú nūū
Cristo.

²²Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí,
cuetá hvī nú nūū yíí nú, tá cúu nūū
jētá hvī nú nūū maá Jētohō ō.

²³Chi yíí cúñáhnú nūū ñasíhí, tá
cúu nūū cúñáhnú Cristo nūū yóhó

nchivī cándíja. De maá yā scácu yā
yóhó, jā cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā,
chi iin-ni cā cúu ó jíín yā.

²⁴De tá cúu nūū jētá hvī nchivī
cándíja nūū Cristo, suni sūcuán
cānuú jā cuetá hvī ñasíhí ndihi jā
cáhān yíí ña.

²⁵De ndá ndóhó tēe cúu yíí,
cundá hvī inī nū ñasíhí nú, tá cúu
nūū ní ncundá hvī inī Cristo yóhó
nchivī cándíja, de nī nsōcō yā maá
yā jēhē ō.

²⁶Sūcuán nī nsāhá yā tácuā coo
ndoo coo īī ō nūū yā, de nī naquete
yā ánō ō jíín tūhun yā jíín jā ní
jenduté ó.

²⁷De yóhó nchivī cándíja chi
cuiñi ó nūū yā, de vii cuñáhnú ó.
De mā cúndeē cuāchi ánō ō, de ni
iin jāá nduú vii, de ni iin jā sūcuán,
chi sa coo ndoo coo īī ō nūū yā, de
nduú nā cuá cumanī cā.

²⁸De tá cúu nūū ní ncundá hvī inī
Cristo nchivī cándíja, suni sūcuán
cānuú jā cundá hvī inī yíí ñasíhí dē,
tá cúu nūū cúndá hvī inī dē maá dē.
Chi tēe jā cúndá hvī inī dē ñasíhí dē,
maá dē cúu jā cúndá hvī inī dē.

²⁹Chi ni iin tēe nduú jííní ūhvī dē
maá dē, chi sa scájī dē maá dē de
jíto vāha dē maá dē. De suni sūcuán
sāhá Cristo jíín yóhó nchivī cándíja
nūū yā.

³⁰Chi cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā,
de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte
yiqui cúñu yā.

³¹De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo
dē tatá dē naná dē, de quētá hán dē
jíín ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúú
dē.

³²Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū
yáhá, de cáhān ni jā nchivī cándíja
suni sūcuán quētá hán jí jíín Cristo.

³³De suni súcuan cánuú jā tá iin iin nú cundáhvī inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūú cundáhvī inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yíñúhún ña jíin yíí ña.

6 De ndá ndóhó sēhe, candíja nú nūú tatá nú nūú naná nú, chi súcuan cúu jā sáhá vāha nú jā cándíja nú Jētohō ō.

²Chi yáhá cúu iin táhán jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndíso tāhvī: Coó yíñúhún nú nūú tatá nú nūú naná nú,

³tácuá quendōo ndetū nū, de náhán cutecū nū inī ñayiví, cáchī.

⁴De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnu nú jí jíin tūhun jā cuetáhvī jí, de stéhēn nū nūú jí jā candíja jí maá Jētohō ō.

⁵De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūú patrón nū ñayiví yáhá, de coo yíñúhún nú de cundihvī inī nū jā má stívī nú nūú dē. De ndāā de vāha satíñú nú, de canī inī nū jā nūú Cristo sátfíñú nú.

⁶Mā sátfíñú vixī nū maá hora jā jíinī dē tácuá cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sáhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sáhá nú jā jétahān inī Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō nū.

⁷De cusī inī nū jā satíñú nú, de canī inī nū jā nūú maá Jētohō ō sátfíñú nú, nsūú nūú nchivī.

⁸Chi ja jíinī ndá nú jā tiñu váha jā sáhá iin iin nú, de nihīn nū yāhvi síquī tiñu ñúcuán nūú maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā sátfíñú maá.

⁹De ndá ndóhó patrón, suni súcuan sáhá nú jíin mozo nū, de mā cáhān xēēn nū jíin jí. Chi nūcūhun

inī nū jā suni maá nú jíin maá jí yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāā jā ndéē andiví. De nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chí inuú sáhá yā jíin jí.

Jā ná cúcutú ó jíin ndācá fuerza Yāā Dios

¹⁰De íyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jíin fuerza maá Jētohō ō jā íyó inuú ndá nú jíin yā, chí íyó ndasí poder yā.

¹¹De cucutú nú jíin ndācá fuerza Yāā Dios, tácuá cuu cuiñi nihin nú jā má stáhvī tāchī cúñáhnú ndóhó.

¹²Chi modo jā cánāā ó jíin ndācá jāñēhén. De nsūú nchivī cúu jā cánāā ó jíin, chí sa jíin ndācá tāchī jā jíca nūú sūcún. De ñúcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jíin jā ndíso tíñú, jíin jā tátúnī nūú nchivī ñayiví yáhá jā jíca jí nūú neē.

¹³Túsaā de cucutú ndá nú jíin ndihī fuerza Yāā Dios, tácuá cuu cuiñi nihin nú quivī jā coto túnī tāchī ndá nú. De súcuan coo tūha nú jíin ndācá ndihī jā cuiñi nihin nú jíin.

¹⁴Túsaā de cuiñi nihin nú jíin tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chíjin nú. De sacutú nú maá nú jíin tūhun jā caca ndāā nū, de ñúcuán cúu modo jā cúcutú soldado jíin sahma cāa jā ndāsī dē.

¹⁵De níní coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeé tūhun sīi inī jā vají nūú Yāā Dios. De ñúcuán cúu modo jā chíhī soldado zapato jēhē dē.

¹⁶De jā cánuú cā cúu jā candíja nú jā íyó yā jíin nú. De ñúcuán cúu tá cúu jā jásī nū maá nú jíin iin

escudo. Chi jíin tūhun jā cándíja nú ñúcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá tāchī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

¹⁷De cuiñi ndá nú jíin tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cāa. De cuetíñú nú tūhun jā yósó nūū tutū Yāa Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nūū nū. Chi ñúcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

¹⁸De níní cācān táhvi nū nūū Yāa Dios síquī ndihi-ni, de cāhān ndāhvī nú jíin yā jíin fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jéncuiñi nū jā cācān táhvi nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

¹⁹De suni cāhān nū jēhē ni, tácuā nīhīn ni tūhun jā cāhān ni, de coo téyíí inī ni jā nacani cájí nī tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

²⁰Chi nī ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nācani nī tūhun ñúcuán, de jā síquī ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa.

De cācān táhvi ndá nú jā coo téyíí inī ni cāhān ni tūhun yā, tá cúu nūū cánuú jā cāhān ni.

Saludo jā sándihí

²¹Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíin, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhán jíin nī nūū tiñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tiñu nī de nāsa íyó nī.

²²Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū nū, tácuā cachī dē nāsa íyó ndá nī, de coo ndeé inī ndá nú sáhá dē.

²³De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī ndācá nú jā cúu nú hermano, de coo manī cā nū jíin yā, de candíja nīhīn nú.

²⁴De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú jā mānī ndija nú jíin Jētohō ō Jesucristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO

APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU FILIPOS

1 Ndúu ni cúu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo. De téé ni carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó hermano jā ndēē nūū Filipos, jā cúu ndá nú nchivi maá yā jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni téé ni nūū ndá tēē jā ndíso tíñú jā jíto ndóhó, jíin nūū ndá tēē jā chíndeé ndá ndóhó.

²De ñúhún iní ndúu ni jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo sií iní nū.

Jā jíicān táhvi Pablo jēhē nchivi cándíja

³Ndácá vuelta jā núcūhun iní ni ndá nú, de nácuetáhví ni nūū Yāā Dios.

⁴De tá jíicān táhvi ni, de níní cúsií iní ni jā jíicān táhvi ni jēhē nū.

⁵Chi ní nchindeé táhán ndá nú jíin ní jā scáca ó tūhun váha yā, jondē quívi jā ní ncandíja nú de jondē mitan.

⁶De jíiní ndija ní jā maá Yāā jā ní squíjéhé tiñu váha jíin nú, cucuu yā jíin jondē quívi jā nenda Jesucristo, de sínu ndihi yā.

⁷De íyó váha jā sūcuán jáni iní ni síquí ndácá nú, chí māni ndasí

ní jíin nú, de inuú-ni ní nsáhá yā jā váha yóhó. De sūcuán cúu vísó yíhí ní vecāa á vísó cuiñi ní nūū ndácá tēē cúñáhnú jā cāhān ni jēhē tūhun jā scácu yā yóhó jā tūhun ndāā cúu.

⁸Chi Yāā Dios jíiní yā nāsa māni ndasí ní jíin ndá nú, tá cúu nūū māni ndasí Jesucristo jíin ó.

⁹De jíicān táhvi ní jā ná cāa cā cundáhví iní nū táhán nú, jíin jā jíicūhun cā iní nū de cundíchí nú jíin ndácá tūhun yā.

¹⁰De sūcuán de cuu nacāji nú ndácá jā váha jā cuniquin nū, de caca ndāā nū, tácuca mā cōó ni iin cuāchi síquí nū quívi jā nenda Cristo.

¹¹De sūcuán de cāyā cuāhā tiñu váha jā sáhá Jesucristo jíin ndá nú. De sáhá jā coo yíñúhún nchivi nūū Yāā Dios de cāhān jíi jā víi ndasí cúñáhnú yā.

Jā técu ō cúu jā técu Cristo iní ō

¹²Hermano, cúni ní jā ná cúcáhnú iní ndá nú nāsa ní nsáhá tündóhó jā ní ndoho ní. Chi ní nsáhá jā ní jite nuu cā tūhun jā scácu yā yóhó.

¹³Chi ndácá soldado jā íyó iní palacio, jíin ndá cā nchivi, jíin jíi jā yíhí ní vecāa jā síquí Cristo.

¹⁴De síquī jā yíhí nī vecāa, jā nūcuán cúu jā víhí cā níhīn ndeé inī cuāhā hermano jā cándíja nū Jētohō ō. De íyó téyíí cā inī ndá dē jā nácani dē tūhun yā, de nduú núu cuiti inī dē.

¹⁵De ndāa chi sava tēe nácani dē tūhun Cristo síquī jā cúcuásún inī dē jíín jā nduxí dē. De sava cā dē chi sa nácani dē tūhun yā síquī jā vāha inī dē.

¹⁶Sava dē nácani tūhun Cristo síquī jā ndúcú dē jā vāha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cúnī dē jā nihīn cā ni tūndóhó jā yíhí nī vecāa.

¹⁷Sochi sava cā dē chi nácani dē tūhun síquī jā cúndáhvī inī dē nduhū, chi jíínī dē jā yíhí nī vecāa síquī jā cáhān ni jēhē tūhun jā scácu yā yóhó.

¹⁸Nduú nā cuá sáhá túsaá, chi ndācá-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, vísō tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu jā cúsiī inī ni sáhá. De suni cusii cā inī ni,

¹⁹chi jíínī ni jā ndācá yáhá sáhá jā vāha cā coo jíín nī, chi jíicān táhvī ndá nú jēhē ni, de Espírītu Jesucristo chíndeé yā nduhū.

²⁰Chi nūhún inī ni de cúu ndasí inī ni jā má sáhá ni ni iin jā sáhá jā cucanoō ni nūu yā. Chi sa coo téyíí inī ni jā cáhān ni tūhun yā, tácu nduñáhnú cā Cristo sáhá ni mitan, tá cúu nūu jā ni nsáhá nī níí jā vají nī, de vísō cutecū ni á cuū ni.

²¹Chi jā técū ni cúu jā técū Cristo inī ni, de jā cuū ni cúu jā víhí cā quendōo vāha nī.

²²De tú cutecū cā ni, de cuu scáca cā ni tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnú inī ni ní iin cúu jā vāha cā, á jā cutecū ni á jā cuū ni.

²³Chi mähñú nduū tūhun yáhá íyó nihin nī. Chi iin cúu jā cúnī ni quihīn ni cundeē ni jíín Cristo, chi nūcuán cúu jā víhí cā coo vāha nī.

²⁴Sochi cánuú cā jā cutecū cā ni jā síquī ndá ndóhó.

²⁵Túsaá de íyó seguro inī ni jā quendōo nī ñayiví yáhá cundeē cā ni jíín ndá nú, tácu stéhēn cā ni nūu nū nāsa caca vāha cā nū jíín yā, de cusii cā inī ndá nú jíín tūhun cándíja nú.

²⁶Tú súcuán de cuēē ni cundeē tucu nī jíín ndá nú, de cusii ndasí inī nū jā síquī nduhū, sáhá maá Cristo Jesús.

²⁷De maá iin-ni cúu jā cundihvī inī nū caca ndāa nū, tá cúu nūu cánuú caca nú síquī jā cándíja nú tūhun Cristo. Nūcuán de vísō cuēē ni jā nacunī tāhán ó, á cundeē jíicá nī, de nihīn ni tūhun nú jā íñī nihin ndá nú jíín tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú síquī tūhun jā cándíja ó jā scácu yā yóhó.

²⁸De mā cúyühú cuiti ndá nú jā sáhá ndá jā jíínī ūhvī ndóhó. Chi jā jíínī ūhvī ji ndóhó, nūcuán stéhēn jā tñnū táhvī ji, de suni stéhēn jā cācu ánō ndá máá nú sáhá Yāa Dios.

²⁹Chi nī jēhe Cristo ūū jā vāha nūu nū: Nsūu maá-ni jā candíja nú yā, chi suni jā ndoho nú jā síquī yā.

³⁰Chi maá nī jíín ndá ndóhó, modo jā cánāá ó jíín ndācá jā nēhén. Chi nī jinī ndá nú jā súcuán nī nsáhá maá nī, de níhīn nū tūhun jā sáhá cā ni jondē mitan.

**Jā ní nsáhá suchí yā maá
yā de nī nduñáhnú yā**

2 Túsaá de sáhá Cristo jā íyó ndeé inī ndá nú, jíín jā cúsiī

inī nū sīquī jā vāha inī yā jín nū.
De íyó Espírītu yā jín nū, de mānī
nū jín táhán nū, de jito ndáhvī nū
ji.

²Tú súcuán de ná cúcuu cā ndá
nū jín ndācá tūhun yáhá, tácu
cusiī ndasí inī ni. De inuú-ni coo
inī ndá nū, de cundeē mānī nū, de
inuú-ni coo ánō nū, de inuú cani inī
nū.

³De ni iin tiñu mā sáhá nū jā
quendō vāha maá nú-ni, ni jā sáhá
téyíí nū maá nū. Chi sa sáhá suchí
ndá nū maá nū, de sáhá nū cuenta
jā vāha cā táhán nū nsūū cā maá nū.

⁴De mā cúndihvī inī nū maá-ni
tiñu jā quendō vāha maá nú-ni,
chi suni cundihvī inī nū tiñu jā
quendō vāha táhán nū.

⁵De cani inī ndá nū tá cúu nūū ní
jani inī Cristo Jesús.

⁶Chi maá yā cúñáhnú inuú yā jín
Yāā Dios, de vísō súcuán de nduú ní
jáni inī yā jā cuñáhnú inuú yā jín
Yāā Dios.

⁷Chi nī nsiáā yā jā cúñáhnú yā,
de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī
ncacu yā nī nduu yā tēe.

⁸De tá nī nduu inuú yā jín tēe,
de nī nsáhá suchí yā maá yā. De nī
jetáhvī yā jondē jín tūhun jā cuū
yā, de jondē jín tūhun canoō jā cuū
yā yīcā cruz.

⁹Jā ñúcuán nī nsáhá Yāā Dios jā
vīī ndasí nī nduñáhnú yā, de sívī yā
cúñáhnú ndasí cā nūū ndá cā sívī.

¹⁰De ndācá jā íyó andiví jín
ñayíví jín chijin ñayíví, tá cuni ji
sívī Jesús de jēcuñī jiti ji.

¹¹De cāhān ndāā ndivīī ji jā
Jesucristo cúu maá Jētohō ō. De
súcuán stéhēn ji jā cúñáhnú ndasí
maá Tatá yā Yāā Dios.

Nchivi cándija cúu ji tá cúu tiūūn jā jéndūtē

¹²Túsaá hermano, tá cúu jā níní nī
jetáhvī ndá nū tūhun jā ní ncāhān
ni tá nī iyo nī jín nū, suni súcuán
víhí cā cuetáhvī nū mitan jā íyó jíca
nī jín nū. De cundihvī inī nū jā caca
ndaā nū jín tūhun jā ní scácu yā ndá
nū, de caca yínúhún nū de cundihvī
inī nū jā má stívī nū nūū yā.

¹³Chi Yāā Dios sáhá yā jín ndá
nū jā cúu inī nū sáhá nū tiñu vāha,
de chíndeē chítuu yā ndóhó jā
squíncuu nū tiñu jétahān inī yā.

¹⁴Ndihī jā sáhá nū, de mā cāhān
sōó nū, ni mā tétáhán nū,

¹⁵tácu cuu ndá nū sēhe Yāā Dios
jāá nduú nā cuāchi coo sīquī nū de
coo ndāā nū. De caca ndoo ndá nū
māññū nchivī nēhén nchivī nīhin
inī. Chi māññū nchivī ñúcuán
stéhēn nū tiñu vāha nū, de súcuán
cuu ndá nū tá cúu tiūūn jā jéndūtē
nūū neē inī ñayíví.

¹⁶De stéhēn nū tūhun yā nūū ji jā
cutecū ji níí cání sáhá. De súcuán
de cusīī ndasí inī ni quivī jā nenda
Cristo, chi cuni ni jāá nduú ní jíca
cāhá nī, ni nduú ní nsátíñū cāhá nī.

¹⁷De vísō ná cúu ni jā sōcō ni maá
nī nūū yā jā síquī ndá nū, de ñúcuán
cúu jā ndúcú nī scándija cā ni
ndóhó, tácu sōcō nū maá nū sáhá
nū tiñu vāha sīquī jā cándija nū yā.
Jā ñúcuán cúsiī inī ni, de cúni nī jā
suni cusīī inī ndá nū jín nī.

¹⁸Túsaá de cusīī inī ndá máá nū
jín nī, de inuú ná cúsiī inī ndācá ó.

Tūhun Timoteo jín Epafrdito

¹⁹De ñúhún inī ni jā cuāha maá
Jētohō ō Jesús tūhun jā tají ñamā ni

Timoteo cuēē dē nūū ndá nú, tácuā ndusiī inī ni tá nihīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú.

²⁰Chi nduú cā nā incā tēe íyó yáhá jā inuú jáni inī jíin nī, tá cúu nūū cúu maá dē jā ndíhvi ndija inī dē jēhē nū.

²¹Chi ndihi cā dē ndúcú dē jā cuu maá dē, de nsúū jā cúni Cristo Jesús.

²²De ja jíin ndá nú jā tēe vāha cúu Timoteo. Chi tá cúu sēhe jíin tatá, súcuán nī nsatíñū dē jā nácani dē tūhun vāha yā jíin nī.

²³Túsaá de ñúhún inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tá ja nī ncucáhnú inī ni nāsa coo jíin nī.

²⁴De jáni ndija inī ni jā cuāha Jētohō ō tūhun jā suni maá nī jīnū yāchī ni nūū ndá nú.

²⁵De suni jáni inī ni jā cánuú tají nī hermano ō Epafrodito cuēē dē, chi tēe jā sátíñū jíin nī síqui tūhun yā cúu dē, de chíndeé táhán dē jíin nī. Chi ndá máá nú nī ntají nú dē jā sáhá dē ndācá jā cúmani nūū ni.

²⁶Chi cúu ndasí inī dē nacunī tucu dē nūū ndá nú. De nī ncucuécá ndasí inī dē, chi nī nihīn ndá nú tūhun jā ní ncuhū dē.

²⁷De jāndáa jā ní ncuhū dē, de ja ñatin cuū dē nícu. Sochi Yāa Dios nī ncundáhvī inī yā dē, de nsúū mátúhún dē-ni, chi saá-ni nduhū, tácuā mā cāa cā jā cucuécá inī ni jēhē dē nícu.

²⁸Jā núcuán cúu jā ndíhvi cā inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tácuā ndusiī inī nū jā nacunī tucu nú nūū dē. De saá-ni nduhū mā cucuécá ndasí cā inī ni.

²⁹Túsaá de cusii inī ndá nú jā najinū dē nūū nū, chi cúu dē

hermano ō jā cándíja maá Jētohō ō. De coo yíñúhún nú jíin ndācá tēe jā cúu tá nūū cúu maá dē.

³⁰Chi jā síqui tiñu Cristo cúu jā ja ñatin cuū dē nícu. Chi nī nchundeé inī dē jā cuū dē síqui jā chindeé dē nduhū jíin tiñu jāá nduú ní íyo modo sáhá ndá máá nú.

Tūhun jā caca ndāa vāha ó

3 De mitan, hermano, cusii inī ndá nú jíin maá Jētohō ō. Nduhū chi nduú cuítá nī jā tēe tucu nī tūhun yáhá nūū nū, chi cuetíñū jā quendōo vāha cā ndá nú.

²Coto nú maá nú nūū ndá tēe jā sáhá tiñu néhén, jā cúu dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá dē stácuēhé dē ndóhó jā sáhá dē circuncidar, de nduú sáhá dē tiñu ndāa.

³Sochi maá ó cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar ndija, chi chíñúhún ó nūū Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō ō, de cúsiī inī ō jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De nduú cándíja ó maá ó jā quendōo ndāa ō jíin tiñu jā sáhá maá ó-ni.

⁴Chi tú jā súcuán cúu de nduhū chi suni cuu candíja nī tiñu jā sáhá maá nī nícu. Chi tú ní tēe jáni inī dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja nī maá nī.

⁵Chi nī ncuu nī circuncidar nūū únā quivī jā ní ncacu nī. De tatā Israel cúu nī, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu nī. De suni nī ncuu nī tēe grupo fariseo jā ní squíncuu nī ndācá ley táhán ñuū ni hebreo.

⁶De nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja, chi ndasí nī ndihvi inī ni jā má sáma ji modo ley janahán. De

ni iin nduú ní ncúu cāhān jāá nduú ní squíncuu nī ley ñúcuán, chi nī squíncuu vāha nī.

⁷Sochi ndācá jā ní ncardíja nī ñúcuán, chi sáhá nī cuenta jāá nduú nā cuá níhīn tiñú cuitī, chi mitan de nī ncardíja nī Cristo.

⁸De suni sáhá nī cuenta jā vāha cā ná náá ndihi jā ní ncardíja nī ñúcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nquivi nī ndahá maá Jētohō nī Cristo Jesús. De jā síqui maá yā de nī nsíāā nī ndihi ñúcuán, de sáhá nī cuenta jā tá cúu yācá-ni cúu. Súcuán nī nsáhá nī tácuā quivi nī ndahá Cristo.

⁹De mitan de inuú-ni cúu nī jíin yā. De nduú cā ndúcú nī jā quendōo ndāā nī jíin ley ñúcuán, chi sa Yāā Dios nī sndáhvā yā cuāchi nī síqui jā ní ncardíja nī Cristo. Chi súcuán squéndōo ndāā yā nchivī cándíja.

¹⁰De mitan de cúnī nī jīcūhun vāha cā inī nī nāsa Yāā cúu yā. De cúnī nī jā poder jā ní natecū yā coo jíin nī. De cúnī nī ndoho nī jíin yā, de jondē ndoho ndihi nī tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jihī yā.

¹¹Chi ñúhún ndasí inī nī jā natecū nī tá cúu nūū ní natecū maá yā.

**Jā ndúcú ndéé Pablo
sínu dē carrera dē**

¹²De ncháha ca níhīn nī ndihi jā ní ncāhān nī ñúcuán, de nī ncháha ca cuja nī jíin. De ndúcú ndéé nī síqui ndá ñúcuán, chi ñúhún inī nī jā níhīn nī, chi jā ñúcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús nī níhīn nduhū.

¹³Hermano, nduú cāhān nī jā ja nī níhīn nī ndihi ñúcuán. De íyó iin jā sáhá nī, cúu jā squéndōo nī ndācá

jā ní ncuu ichi chātā, de ndúcú ndéé nī jā níhīn nī ndācá jā íyó ichi nūū.

¹⁴Chi cúu ñúcuán modo jā jínu nī iin carrera cuāhān nī jondē jínu nī andivī, de níhīn nī premio jā cuāha Yāā Dios. Chi nī ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andivī síqui jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

¹⁵De ndācá ó jā ja nī jija vāha ó jíin tūhun cándíja ó, súcuán ná cáni inī ō. De tú ní iin nú síin jáni inī nū, de Yāā Dios suni stéhēn yā nūū nū jāá nsūū súcuán cúu.

¹⁶De jíni ñúhún cani inī ō de caca ó modo jā quétáhān jíin jā ja nī níhīn ō.

¹⁷Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jíca nchivī ndāā, chi jíca ji tá cúu nūū nī stéhēn nī nūū nū.

¹⁸De ja nī ncuu quéhēn vuelta jā ní ncāhān nī jíin nú, de jondē jácu nī cāhān tucu nī mitan, jā íyó cuāhā nchivī jā jíca ji iin modo jā stéhēn jā jíni ūhvi ji tūhun jā ní jihī Cristo yīcā cruz.

¹⁹De iin quivi de tātū tāhvi nchivī ñúcuán. Chi maá-ni jā yáji vāha ji cúu jā chíñúhún ji. De sáhá téyí ji maá ji jíin tiñū néhēn jā jéhe tūhun canoō. De maá-ni jā íyó inī ñayiví cúu jā ndíhvi inī ji.

²⁰Sochi maá ó chi nchivī jā cundeē andiví cúu ó, de ndétu ó jā jondē ñúcuán ndiji Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scācu yóhó.

²¹De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhvi ó, tácuā nduu ó tá cúu nūū cáā maá yā jā vii cúñáhnú yā. De súcuán sáhá yā jíin poder yā jā cúñáhnú yā síqui ndihi-ni.

Níní ná cúsi inī ō jíin Jētohō ō

4 Túsāā hermano, cuiñi níhīn ndá nú jíin maá Jētohō ō. Chi

mānī ndasí nī jíin nú, de cúnī ni jā cunī tǎhán ó, de cúsii inī ni jíin nú, de modo premio ni cúu ndá nú.

²De cǎhān ndǎhvī nī jíin ndóhó Evodia jíin Síntique jā inuú coo inī ndúu nū, chi cúu nú hermana jā cǎndíja nú maá Jētohō ō.

³De suni cǎhān ndǎhvī nī jíin ndóhó, tēe jā ní nchindeé tǎhán vǎha jíin nī, jā chindeé nú ndúu hermana ñúcuán, chi nī nsatíñú nihin ña jíin nī síquī tūhun jā scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsǎhá Clemente jíin sava cǎ nchivī jā ní nsatíñú jíin nī. De nī jēcōsō sívī jī nūū libro jā yósō sívī nchivī jā cutecū níí cǎnī.

⁴De níni cusii inī ndá nú jíin maá Jētohō ō. De incǎ vuelta cǎhān ni jā cusii inī nū.

⁵Sǎhá vǎha nú jíin ndǎcǎ nchivī, tácuca cunī jī jā súcuán vǎha inī nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jíin nú.

⁶Mǎ nǎcani ndasí inī nū síquī ni iin. Chi sa cǎhān nū jíin Yǎa Dios síquī ndǎcǎ jā nǎcani inī nū. Chi cǎcǎn tǎhvī nū, de cǎhān ndǎhvī nú, de suni nacuetǎhvī nú nūū yā.

⁷Ñúcuán de sǎhá Yǎa Dios jā coo ndeé coo siī ndasí inī nū, de súcuán coo jíin nú jondē mā jícūhun cǎ inī nū nǎsa cúu jā sǎhá yā jíin nú. De coto vǎha yā ánō nū jíin jāá ntúnī nū, jā coo cuǎhǎ tūhun ndeé tūhun siī inī jíin nú síquī jā yíhí nú ndahǎ Cristo Jesús.

Jā ná cǎni inī ō síquī ndǎcǎ jā vǎha

⁸De iin-ni cǎ tūhun íyó, hermano. Cani inī ndá nú síquī ndǎcǎ jā íyó ndǎā, jíin jā sǎhá yíñúhún, jíin ndǎcǎ tiñu jā sǎhá vǎha, jíin tiñu

íyó ndoo, jíin ndǎcǎ jā íyó mānī inī, jíin jā viī sǎhá. De níni nūcūhun inī nū ndǎcǎ jā vǎha jā sǎhá jā nacuetǎhvī nú nūū yā.

⁹Ndǎcǎ jā ní stéhēn ni nūū nū, jā ní ncutūha ndá nú nūū ni, jā ní jini nú nī ncǎhān ni, jíin jā ní jini nū nī nsǎhá nī, ndǎcǎ ñúcuán suni sǎhá ndá nú. Ñúcuán de maá Yǎa jā jēhe tūhun ndeé tūhun siī inī, coo yā jíin nú.

Jā ní nsōcō nchivī Filipos nūū Pablo

¹⁰De cúsii ndasí inī ni sǎhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhe tucu ndá nú jā chindeé nú nduhū. De nsūú jā ní naā inī nū sǎhá nú súcuán, chi síquī jāá nduú ní íyo modo.

¹¹De nsūú jā cǎhān ni jā ndóho ndǎhvī nī, chi ja nī ncutūha nī cúsii inī ni jíin jā névǎha nī.

¹²Jíni ni cutecū ndǎhvī nī, de jíini ni cutecū cuicǎ nī. Chi nī ncǎan nī jíin ndǎcǎ-ni, á jā ndahǎ chíjin nī á jā cuū ni sōco, á jā cunevǎha cuǎhǎ ni á jā cumanī nūū ni.

¹³Ndihi-ni cúu sǎhá nī, chi maá Cristo jēhe yā fuerza inī ni.

¹⁴De visō súcuán de vǎha nī nsǎhá ndá nú jā ní nchindeé nú nduhū jíin tūndóhó jā ndóho nī.

¹⁵De ndá ndóhó nchivī ñuū Filipos, ja jíini nū nǎsa nī ncuu. Chi jondē quivī jā ní nquijéhe nī nǎcani nī tūhun jā scácu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vǎji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nūū ni síquī jā ní nihin nū tūhun yā jā ní nacani nī. De ni iin grupo nchivī cǎndíja nduú ní nsǎhá súcuán, chi ndá máá nú-ni.

¹⁶De tá nī íyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacú jā jíini ñúhún nī, nī nquenda iin ūū vuelta.

¹⁷De nsūú jā ndúćú nī jā cuāha nú nūū ni, chi sa cúnī ni jā ná cáyā cā tiñu váha ndá nú, táćua cāyā tāhvī nū nūū Yāā Dios.

¹⁸Chi ja nī nihīn ni ndihi jā jíni ñúhún nī, de ndóo cā. De íyó cuāhā nūū ni, chi nī nihīn ni jā ní ntají ndá nú vāji jíin Epafrodito. De jā ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda jā āsin jéhēn jā ní nsōcō nū nūū Yāā Dios, de cúsi inī yā jíin.

¹⁹De Yāā Dios chi cuāha yā ndācá jā cúmani nūū nū, chi cuicá ndasí yā jíin ndācá jā váha jā vii íyó nūū Cristo Jesús.

²⁰De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāā Dios níí cání. Amén.

Saludo jā sándihí

²¹Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā jā sāhá ndeé inī ji, cáchī ni, chi cándíja ji Jesucristo. De ndá hermano ō jā ndeé jíin ni yáhá, cāhān dē jā sāhá ndeé inī ndá nú.

²²De ndācá nchivī maá yā jā íyó yáhá, suni cāhān ji jā sāhá ndeé inī ndá nú. De nchivī jā ndeé vehe rey jā cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá ji cúu jā cāhān cā sūcuán.

²³De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sāhá cā yā jā váha ndá nú. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU COLOSAS

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De ndúū ni jín hermano ō Timoteo

²tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī ñuū Colosas, jā cúu nū nchivī maá yā jā cándíja vāha nūū Cristo. De ñúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāā Dios ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvi Pablo jēhē nchivī cándíja

³De tá jícān táhvi ndúū ni nūū Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo, de níní nácuetáhvī nī nūū yā jā síquī ndá ndóhó.

⁴Chi nī jini nī tūhun nāsa vāha cándíja nú Cristo Jesús, jín nāsa cúndáhvī inī nū ndācá nchivī maá yā.

⁵Chi ñúhún inī ndá nú jā nīhīn nū jā ñúhún vāha jondē andivī cuu nú. Chi tá nī jini nú tūhun ndāā jā scácu yā ndóhó, de nī nquijéhé ndá nú ñúhún inī nū.

⁶De tūhun ñúcuán jā ní nacani ndá nūū nū, chi ndúcuahā cuāhān de nīhīn tiñú ní cáhnú ñayivī.

De suni súcuán nī nsáhá jín ndá nú jondē quivī jā ní jini nú de nī jícūhun inī nū jā ndāā cúu jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú.

⁷Chi tūhun ñúcuán cúu jā ní stéhēn Epafras nūū ndá nú, tēe jā sátíñú jín nī jā mānī ni jín. De cúu dē tēe sátíñú jā squíncuu vāha nūū Cristo jā jító dē ndá nú.

⁸De maá dē nī ncahī tūhun nūū ni síquī ndá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhán nú sáhá maá yā.

⁹Jā ñúcuán cúu jā suni nduú jéncuiñī ndá nī jā jícān táhvi nī jēhē nū, jondē quivī jā ní nīhīn ni tūhun ñúcuán de jondē mitan. De jícān ndá nī nūū yā jā ná jícūhun vāha inī nū de coo ndíchí nú jín tūhun yā, sáhá maá Espiritu, tácuā cunī nū ndihī nāsa jétahān inī maá yā.

¹⁰De jícān táhvi ni jā caca ndāā nū tá cúu nūū cánuú jā caca nú jā cúu nú nchivī maá Jētohō ō. De súcuán de sáhá nú ndihī jā jétahān inī yā, de nīhīn tiñú nú jín ndācá tiñu vāha, de jícūhun cā inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

¹¹De jícān ndá nī jā cuāha yā fuerza inī nū, tá cúu nūū íyó fuerza maá yā jā viī cúñáhnú yā. De

súcuán de cuu cuandeé iní nū jíín ndácá-ni tündóhó, de cusíi ndasí iní nū.

¹²De cuu nacuetáhví nú nū Tata ó, chi maá yā nī nchihí fuerza yóhó jā iin cáhnú-ni jíín ndá nchiví maá yā nīhin ō tāhví ō. Chi jíca ó jíín luz yā jā yíhí ó ndahá yā.

¹³Chi nī scácu yā yóhó jā ní nchihí ó ndahá maá jā tíin poder nūū neē, de nī squívi yā yóhó ndahá Sēhe yā jā mānī yā jíín, jā tatúnī yā nūū ō.

¹⁴Chi maá Sēhe yā nī scácu yóhó jā ní jihí yā jēhē ō, de nī nee cáhnú iní yā nūū cuáchi ó.

Jā ní nsáhá Cristo jā ní ndiví ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jíín ó

¹⁵Yāā Dios jāā nduú cúu cuní ō nūū, nī nsáhá yā jā ní nquiji Sēhe yā, de súcuán nī jini ō maá yā. De Sēhe yā chi ja íyó yā jondē ncháha ca jēcōo ndácá jā íyó.

¹⁶Chi jíín Sēhe yā nī nsáhá Yāā Dios ndihí jā ní jēcōo, ndihí jā íyó andiví jíín jā íyó ñayiví, jā jíín ō nūū jíín jāā nduú jíín ō nūū. De suni nī nsáhá yā ndácá ángel jā ndácu tiñu, jíín jā ndíso tínú, jíín jā cúñáhnú, jíín jā tíin poder. Jíín Cristo nī nsáhá Yāā Dios jā ní jēcōo ndihí, de jā cuu Cristo cúu.

¹⁷De ja íyó Cristo jondē ncháha coo ndihí jā íyó. De ndahá maá yā yíhí vāha ndihí-ni.

¹⁸De maá yā cúñáhnú nūū nchiví cándíja, tá cúu nūū cúñáhnú xīnī nūū yiqui cúñu, chi modo yiqui cúñu yā cúu jíi jā iin-ni cā cúu jíi jíín yā. De maá yā sáhá jā cutecū jíi níí cání, de xihna cā maá yā nī natecū mähñú ndiyi, tácu cuñáhnú yā nūū ndácá-ni.

¹⁹Chi nī ncusií iní Yāā Dios jā ndihí-ni nāsa cúu yā jā cúu yā Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

²⁰De síqui jā ní jihí Cristo, de nī ncusií iní Yāā Dios sáhá yā jā ndiví ndácá-ni nūū tūhun jā mānī yā jíín, ndácá jā íyó ñayiví jíín jā íyó andiví. Chi jíín jā ní jihí Cristo yicā cruz, de nī nsáhá Yāā Dios jā ndiví ndácá-ni nūū tūhun jā mānī yā jíín.

²¹De ndá máá nú, chi síin síqui nī iñi nú jondē saá, de nī jini ūhví nū yā iní ánō nū, chi maá-ni tiñu néhén nī nsáhá ndá nú. De mitan chi ja nī nsáhá Yāā Dios jā ní ndiví nū nūū tūhun jā mānī yā jíín nú.

²²Súcuán nī nsáhá yā síqui jā ní nsōcō Cristo maá yā nī jihí yā, tácu coo ndoo coo ií nū jā cuiñi nú nūū yā, de mā cōó téhén nú, de nduú nā cuáchi coo síqui nū.

²³De súcuán sáhá yā tú cuiñi nīhin nú jā cándíja vāha nú, de tú quendōo nīhin nú jíín tūhun vāha jā ñúhún iní ndá nú jā scácu yā ndóhó, de mā siáá cuití nū. Chi tūhun ñúcuán nī jini ndá nú, de nī jītē nuu níí cáhnú ñayiví. De suni jétíñú yā nduhū Pablo jā nácani nī tūhun ñúcuán.

Jā jétíñú yā Pablo jēhē nchiví cándíja

²⁴De mitan de cúsií iní nī jā ndóho nī jēhē ndá nú. Chi jíín yiqui cúñu nī ndóho nī jā cúmani cā ndoho nī jíín Cristo jēhē nchiví cándíja, suu nchiví jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā.

²⁵De cúu nī tēe jā jétíñú Yāā Dios jēhē nchiví cándíja, chi súcuán nī ntetíñú yā nduhū, tácu nacani ndihí nī tūhun yā nūū ndá nú de quendōo vāha nú.

²⁶De nácani nī tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jíní nchiví jondē janahán ndasí de jondē níí cání vāji. De mitan de ja nī stéhēn cājí yā tūhun ñúcuán nū nchiví maá yā.

²⁷Chi nī ncusii inī yā jā stéhēn yā nū ji nāsa cúcuicá ndasí ji jíin ndihi jā ndíso tūhun yáhá jā ní nchiyuhū jā vii cúñáhnú, de cütē nuu quihín nū ndācá nación jāá nduú jíinī. De tūhun jā ní nchiyuhū yáhá cúu jā ndéē Cristo inī ánō nū, de sáhá yā jā ñúhún inī ndá nú ndācá jā vii ñáhnú jā coo.

²⁸De suu tūhun Cristo cúu jā nácani ndá nī, de sndíhvī inī ni ndācá nchiví, de stéhēn ni tūhun yā tácuā jícūhun vāha inī ji. De súcuán de cuja vāha inī ndivií ji jā yíhí ji ndahá Cristo Jesús.

²⁹De síquī ñúcuán cúu jā sátíñú nī, chi ndíhvī inī ni nácani nī tūhun jíin ndācá fuerza Cristo jā chíndeé chítuu yā nduhū.

2 Chi cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa ndúcú ndéē ndasí nī jēhē nū, jíin jēhē nchiví ñūu Laodicea, jíin jondē ndācá nchiví jāá nduú ní jíinī cuiti nūu ni.

²Chi cúnī ni jā coo ndéē inī ánō ji, de inuú-ni cundeē mānī ji, de jícūhun ndihi inī ji nāsa cuicá ndasí ji jíin tūhun jā cándíja nihin ji. Chi cunī ji nāsa Yāā cúu Cristo, chi maá yā cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū.

³De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun jā cúcuicá nú jíin, suu tūhun ndíchí jíin tūhun jícūhun inī.

⁴De súcuán cáhān ni jíin ndá nú, tácuā mā stáhví ni iin ji ndóhó jíin ndācá tūhun stáhví jā vii cáhān.

⁵Chi vísō íyó jíca nī jíin nú, de ñúhún inī ni ndá nú, de cúsiī inī ni jíin ni nāsa jíca ndāā ndá nú de cándíja nihin nú Cristo.

⁶Túsaā de tá cúu nū ní jetáhví ndá nú jā Jētoho nū cúu Jesucristo, suni súcuán caca ndāā nū jíin yā.

⁷De ná tíin vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nú jíin tūhun jā cándíja nú yā, tá cúu nūu ja nī jinī ndá nú. De níní nacuetáhví nú nūu Yāā Dios.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

⁸Coto má cuāhá ndá nú tūhun jā stáhví ni iin nchiví ndóhó jíin tūhun ndíchí jāá nduú jétíñú, jíin tūhun nduxí stáhví. Chi nduú cándíja ndá ji tūhun Cristo, chi sa cándíja ji ndācá costumbre jíin ndācá modo jā stéhēn nchiví inī ñayiví yáhá.

⁹Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

¹⁰De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni súcuán cúu ndá máá nú, chi yíhí nú ndahá yā. De maá yā cúñáhnú nū ndācá jā cúñáhnú jíin jā ndíso tíñú andiví.

¹¹De síquī jā yíhí nú ndahá yā, suu cúu modo jā ní neuu nú circuncidar. De jā súcuán nī nsáhá yā circuncidar ndá nú, chi nsúu iin tunī jā ndéē yiqui cúñu nú cúu, chi sa jā ní nsáhá ndoo yā ndācá cuāchi jā ní nsáhá nú jíin modo nēhén maá nú. Chi súcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

¹²De jā ní jenduté ndá nú cúu modo jā ní nchiyuhū nū jíin Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jíin yā. Chi nī ncandíja ndá nú jā jíin poder Yāā Dios nī nastécū yā Cristo mähñú ndiyi.

¹³Chi nī ncuu ndá nú modo ndīyi nūū yā sīquī cuāchi nú, chi ncháha ca sáhá yā circuncidar ánō nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsáhá Yāa Dios jā cutecū nū ní cání jíín Cristo, chi nī nee cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi nú.

¹⁴De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi sīquī ō jā ní stíví ó ley yā. De nī sndáhvā yā acta nūcuán, chi nī nchunáá Cristo cuāchi ó jā ní jihī yā yīcā cruz.

¹⁵Chi tá nī jihī yā yīcā cruz, de nī ncandeē yā ndihi poder ndācá jānēhén jā cūñáhnú jíín jā tíín poder. De nī ncandeē yā jāá nduú cā cūñáhnú, chi nī nsáhá yā jā cuāhān ndá nūū quindasí, de sūcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cúndihví inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

¹⁶Túsaá de mā cuétáhví ndá nú de tú cáhān nchiví cuāchi sīquī nū, sīquī iin jā yáji nū á jā jíhi nú, á jāá nduú née iī nū quīví vico jíín quīví núcōsō yōō jíín quīví nátátú.

¹⁷Chi ndācá ley sīquī nūcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cā jíni nūhún.

¹⁸Mā cuáha ndá nú tūhun jā casi nī iin nchiví jā nīhīn nū táhvī nū. Chi chíñúhún ji ndá ángel yā, de cáhān ji jā sūcuán sáhá suchí ji maá ji. De cáhān ji jā jíni ndija ji jā íyó ndāa tūhun nácani ji, de nduú. De sūcuán sáhá téyíí cáhá ji maá ji, chi jáni nēhén inī ji.

¹⁹De nduú íní ji jíín Cristo, Yāa jā cūñáhnú nūū nchiví jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jíín yā. Chi maá yā scuáhnu yā

ji jíín tūhun yā, de ndúu inuú inī ndācá ji jā jíja ji cuāhān ji, tá cúu nūū ní jani inī Yāa Dios.

²⁰De modo jā ní jihī ndá nú jíín Cristo, cúu jā ní nsiáa nū ndācá costumbre jā stéhēn inī ñayiví. ¿Túsaá de nūcu sáhá cā ndá nú tá cúu nūū sáhá nchiví ñayiví jā cándíja nú ndācá jā ndácu ji?

²¹Chi cáhān ndá ji: Mā quēhé nú yáhá, mā cājí nú nūcuán, ni mā tíín nú, cáchi ji.

²²De maá-ni jā ndácu nchiví jíín costumbre maá ji cúu, sochi nduú níhīn tíñú jā quendōo ndāa nchiví.

²³De ndāa chi jáni inī ji jā tūhun ndíchí cúu ndá nūcuán, chi sáhá jíín ji jā chíñúhún nīhīn ji, jíín jā sáhá suchí ji maá ji, jíín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú níhīn tíñú cuiti jā casi ndācá jā nēhén jā cúni ji sáhá ji.

3 Túsaá de tá cúu nūū ní natecū Cristo, suni sūcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndīyi nī nsáhá cuāchi nú. De cundihví inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó andiví nūū ndēe Cristo lado cuáhá Yāa Dios nūū cūñáhnú yā.

²De cani inī nū sīquī ndācá jā íyó andiví, nsūu sīquī jā íyó inī ñayiví.

³Chi modo ja nī jihī ndá nú jíín Cristo, de mitan chi modo jā tēcū nū jíín yā andiví, chi yíhí nú ndahá Yāa Dios.

⁴De quiví jā nenda Cristo, Yāa jā sáhá jā cutecū ō níí cání, nūcuán de suni quenda nijīn ndá nú jíín yā, de víi cūñáhnú nú jíín yā.

Nchiví jā jíca jíín modo jā cúni maá, jíín nchiví jā ní ndujé

⁵Túsaá de casi ndá nú ndācá modo jā cúni maá nú jā íyó nú inī

ñayiví yáhá: Mā cācá ndii nū, mā sáhá nú tiñu téhén, mā ndíyo inī nū sáhá nú ndācá tiñu néhén, mā cútóó nú, mā ndíyo inī nū ndatíñú. Chi ndācá ndatíñú jā ndíyo inī o cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ó.

⁶Chi siquí ndācá tiñu yáhá cúu jā cuāha Yāa Dios castigo xēen nū nchivī jā nihin inī nū yā.

⁷De suni jíin tiñu yáhá nī jica ndá nú jondē saá, tá nī nsáhá nú súcuán.

⁸Sochi mitan de sndóo nú ndācá yáhá: Jā quítī inī, jā xēen inī, jā sáhá tiñu néhén, jā cāhān nāvāha nū táhán, jíin jā cāhān ndācá tūhun jāá nduú vāha.

⁹Mā stáhvī ndá nú táhán nú, chi ñúcuán nī ncuu modo maá nú jā nī jica nú jíin jondē saá, de ja nī sndóo nú.

¹⁰De nī nduu ndá nú nchivī jeé, cuāndacu nú maá Yāa jā ní nsáhá ndóhó, de cuājicūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu yā.

¹¹De nchivī jā ní ndujeé nduú cā cúu ji nchivī griego, ni nchivī hebreo, ni nchivī jā ní ncuu circuncidar, ni nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, ni nchivī ñuú jicá, ni nchivī yucú jā íyo naā, ni mozo jā ní jeen nchivī, ni nchivī sátíñú cuenta maá, chi inuú-ni cúu ndihi ji nū yā. Chi Cristo cúu Jētohō ndihi ji, de ndéē yā inī ánō ndihi ji.

¹²Chi nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā cuu nú nchivī maá yā jā māni yā jíin. Túsaá de níni cundáhvī inī nū táhán nú, de coo vāha inī nū jíin táhán nú. De sáhá suchí nú maá nú, de coo vitá inī nū, de coo paciencia inī nū.

¹³Cuandeé inī ndá nú jíin táhán nú, de cune cáhnú inī nū nū ji de

tú nā cuá nī nsáhá ji nū nū. Chi tá cúu nū ní nee cáhnú inī Cristo nū nū, suni súcuán sáhá ndá maá nú.

¹⁴De jā cānuú cā cúu jā cundáhvī ndasí inī nū táhán nú. Chi ñúcuán sáhá jā ndúu inuú inī nū de jíja vāha inī nū jíin tiñu vāha.

¹⁵De tūhun jā cundeē māni ná cúnuú inī ánō nū sáhá Yāa Dios. Chi nī ncana yā ndá nú jā nduu nú iin-ni cā nchivī jā cundeē māni nū. De níni nacuetáhvī nú nū yā.

¹⁶De scuāha vāha ndá nú tūhun Cristo tácuu cunuú tūhun yā inī ánō nū. De stéhēn nū nū táhán nú, de sndíhvī inī nū ji jíin ndācá tūhun ndíchí yā. De jíin salmo jíin himno, yaā ii jā cāhān tūhun yā, cata vii nū jā nacuetáhvī nú inī ánō nū nū Yāa Dios.

¹⁷De ndācá tiñu jā sáhá nú, tú jā cāhān nū á jā sáhá nú cúu, ndihi sáhá nú tácuu nduñáhnú sívī maá Jētohō o Jesús, de nacuetáhvī nú nū Tatá ó Yāa Dios sáhá yā.

Nāsa cānuú squíncuu nchivī cándija nū táhán ji

¹⁸Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhvī nú nū yíí nú, chi súcuán cānuú sáhá nú siquí jā cándija nú Jētohō o.

¹⁹De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhvī inī nū ñasíhí nú, de mā cútucu inī nū jíin ña.

²⁰Ndá ndóhó sēhe, ndācá-ni tiñu cándija nú nū tatá nú nū naná nú, chi súcuán cúsi inī maá Jētohō o.

²¹De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, tácuu mā cúcuécá inī ji.

²²Ndá ndóhó mozo, ndācá-ni tiñu cándija nú nū patrón nū ñayiví yáhá. Mā sátíñú víxi nū maá hora

jā jíní dē tácuá cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāā de vāha satíñú nú, de cundihví iní nū jā má stíví nú nūū Yāā Dios.

²³De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusii iní nū sáhá nú, de caní iní nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsúú nūū nchiví.

²⁴Chi ja jíní ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā táhví cuu nú níí cání. Chi nūū maá Cristo sátíñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

²⁵Sochi nchiví jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahví ji sīquí jā ní nsáhá ji. Chi nduú sáhá Yāā Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchiví, chi inuú sáhá ndāā yā sīquí ji.

4 Ndá ndóhó patrón, vāha ndāā sáhá nú jíní mozo nū. De nūcūhun iní nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāā ndéé andiví.

²De ndivii nū mā jéncuifñi nū jā jícān táhví nū, chi ndito coo iní nū jíní, de nacuetáhví nú nūū Yāā Dios.

³De suni cācān táhví nū jēhē ndá nī, jā ná sáhá Yāā Dios jā coo cā modo jā nacani nī tūhun, tácuá cuu cāhān ni tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāā nduú ní jíní nchiví janahán. De sīquí tūhun ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa.

⁴De cācān táhví nū jā cuu cāhān cājí nī nāsa cánuú cāhān nī.

⁵Sáhá ñuncúún vāha ndá nú jíní nchiví jāā nduú cándíja. Mā cúhuun iní nū sīquí ji, chi cundihví iní nū scándíja nú ji.

⁶De níí cāhān vāha nú jíní nchiví, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha ji sáhá. De caní iní nū nāsa vāha nascócóo nú tūhun nūū iin iin ji.

Saludo jā sándihí

⁷Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíní, de tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhán jíní nī cúu dē, de sátíñú dē jíní nī nūū maá Jētohō ō. De maá dē cachí tūhun ndihí nūū nū nāsa cuāhān tiñu nī.

⁸Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū ndá nú, tácuá cuní nū nāsa íyó ndá nī jíní tiñu, de coo ndeé iní nū sáhá dē.

⁹De suni cuēē Onésimo jíní dē, tēe cúu táhán ndá máá nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā mānī ō jíní. De nduú dē cachí tūhun nūū nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

¹⁰Sáhá ndeé iní ndá nú, cáchí Aristarco, tēe yíhí jíní nī vecāa. De suni sūcuán cāhān Marcos, ñanī primo Bernabé. De ja nī ndacu nī tiñu nūū ndá nú sīquí Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sáhá vāha nú jíní dē.

¹¹De suni sūcuán cāhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sáhá ndeé iní ndá nú. De ndá máá dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chíndeé táhán nācani tūhun jíní nī sīquí nāsa tátúní Yāā Dios. De íyó ndeé ndasí iní nī sáhá ndá dē.

¹²Sáhá ndeé iní ndá nú, cáchí Epafras, tēe jā cúu táhán ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níí jícān táhví ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuíñi nihin nú, de cuja vāha iní nū jā squíncuu vāha nú ndihí tiñu jā cúní Yāā Dios.

¹³Chi cāhān ndāā ni jā ndíhví ndasí iní dē jēhē ndá nú, jíní jēhē nchiví ñuū Laodicea jíní Hierápolis.

¹⁴Lucas, tēe cúu médico jā mānī ō jíín, suni cāhān dē jā sáhá ndeé inī nū, de suni sūcuán cāhān Demas.

¹⁵Cachī ndá nú nūū ndá hermano ñūū Laodicea jā sáhá ndeé inī ji, cāchī ni. De suni sūcuán cāhān nū jíín Ninfas, jíín ndācá nchivī cándíja jā ndútútú vehe ña.

¹⁶De tá nī jīnu nī ncahvi ndá nú carta yáhá, de suni tetíñú nú cahvi nchivī cándíja ñūū Laodicea. De suni cahvi ndá máá nú carta jā

cuáhān nūū nchivī Laodicea jā ndiji nūū nū.

¹⁷De cachī nū nūū Arquipo jā nducú ndeé dē squíncuu dē tiñu jā ní ntee Jētohō ō sīquī dē, cāchī ni.

¹⁸Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā tēe nī jíín ndahá maá nī, jā sáhá ndeé inī ndá nú. De nūcūhun inī ndá nú nduhū jā yíhí nī vecāa. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāa Dios jā váha ndá ndóhó. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivi cándíja ñuū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Nchivi Tesalónica cúu ji iin ejemplo váha

²Níní nácuetahví ndá nī nūū Yāā Dios jā síqui ndá ndóhó, de nduú náā inī nī jā cācān táhvi nī jēhē nū tá jícān táhvi nī.

³De níní nácuenehen nī ndá nú nūū Tatá ó Yāā Dios, nāsa váha sáhá nú ndācá tiñu chi cándíja ndá nú, jíin nāsa váha sátiñú nú nūū yā chi mānī nū jíin yā, jíin nāsa jéndeé inī ndá nú chi ñúhún inī nū jā coo jā váha sáhá Jētohō ō Jesucristo.

⁴Chi mānī Yāā Dios jíin ndá nú hermano, de jíin ndá nī jā ní nacāji yā ndá nú.

⁵Chi tá nī nacani ndá nī tūhun nūū nū jā scácu yā ndá nú, de nsūú

jā ní ncāhān ni sūcuán-ni, chi nī nacani nī jíin poder Espíritu Santo, de nī neucáhnú váha inī nī jā tūhun ndāā cúu. De jíin ndá nú nāsa nī nsáhá váha ndá nī tá nī iyo nī jíin nú, chi nī nducú nī jā quendōo váha nú.

⁶De ndá ndóhó chi nī ndacu nú ndá nduhū, de suni nī ndacu nú maá Jētohō ō. Chi nī jetáhví ndá nú tūhun yā, de nī ncusiī inī nū nī nsáhá Espíritu Santo, vísō nī jini ndá nú cuāhā tūndóhó síqui tūhun yā.

⁷De sūcuán cúu ndá nú iin ejemplo nūū ndihi nchivi cándíja jā íyó región Macedonia jíin Acaya jíinā.

⁸Chi jā síqui ndá nú cúu jā ní jītē nuu tūhun Jētohō ō, de nsūú maá-ni Macedonia jíin Acaya, chi suni ní cáhnú-ni nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja ndá nú Yāā Dios. De jā ñúcuán nduú cā jíin ñúhún jā nacani maá nī tūhun nūū ji.

⁹Chi sa ndá máá ji nácani nāsa nī jetáhví váha ndá nú nduhū tá nī jēē ndá nī nūū nū, jíin nāsa nī sndóo nú ídolo de nī nquiivi nú ndahá Yāā

Dios, Yāā ndāā Yāā tēcū, tácuá satíñú nú nūū yā.

¹⁰De nácani ndá ji jā ndétu ndá nú jā ichi andiví nenda Sēhe yā Jesús jā ní nastēcū yā. De maá Jesús scácu yā yóhó nūū castigo xēen jā quiji.

**Tiñu jā ní nsāhá Pablo
ñuū Tesalónica**

2 Chi jínī ndá nú hermano, jāá nduú ní jēē cāhá ndá nī nūū nū.

²De jínī nū jā ní sndóho ndá ji ndá nduhū, de nī ncāhān nāvāha ji nūū ni inī ñuū Filipos. De vísō sūcuán sochi maá Yāā Dios nī nchindeé yā ndá nduhū, nī nsāhá yā jā ní iyo ndeé inī ni, de nī jēē ni ñuū nū nī nacani nī tūhun jā scácu yā ndá nú. Sūcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēen nī iyo tūndóhó.

³De tūhun jā ní nacani ndá nī, nsūú tūhun jā ní stívī nī cúu, ni nsūú jā níhīn ni sīquī nū, ni nsūú jā ní stáhvī nī ndá ndóhó.

⁴Chi maá Yāā Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā ndóhó. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndá nī. De nduú cāhān ni tūhun jā jétahān inī nchivī, chi sa jā jétahān inī Yāā Dios, chi maá yā jito túnī ánō ni.

⁵De jínī ndá nú jāá nduú ní ndúcú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhvī, de ni nduú ní ncāhān ni jā cúsiī inī ni jínī nú tácuá níhīn ni xūhún nūū nū. De jínī Yāā Dios jā sūcuán cúu.

⁶De ni nduú ní ndúcú nī jā cuetúhún ndá nú nduhū, ni jā cuetúhún incā nchivī nduhū, vísō

sūcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

⁷Chi sa nī ncāhān vitá nī jínī ndá nú, tá cúu nūū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jito ña sēhe ña.

⁸De sīquī jā ní ncundáhvī ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā ñúcuán nī ndihvī inī ni nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. De nsūú maá- ni ñúcuán, chi suni jondē vida ni cuāha nī jā sīquī ndá nú nícu, chi mānī ndasí nī jínī nū.

⁹De náhān ndá nú hermano, jāá nduú ni iin nú ní stáhān ndá nī jā cācān ni nūū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāā Dios nūū nū. Chi nī nducú ndeé nī nī nsatíñú ndasí nī sīquī jā cutecū ni. De nduú ñuú nī nsatíñú ndá nī.

¹⁰Ndá máá nú jínī nū, de suni Yāā Dios jínī yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nūū ndá ndóhó nchivī cándíja. De ni iin nduú cúu cāhān cuāchi sīquī ni.

¹¹De suni jínī ndá nú nāsa nī sndíhvī inī ndá nī tá iin iin nú, de nī ncāhān ni tūhun ndeé inī jínī nú, tá cúu nūū sáhá iin tatá jínī sēhe dē.

¹²De nī ncāhān níhīn nī jínī ndá nú jā caca ndāā nū nūū Yāā Dios tá cúu nūū cánuú caca nú. Chi nī ncana yā ndá nú jā quíhīn nū nūū tátúnī yā, nūū vii cuáhnú nú jínī yā.

¹³De jā ñúcuán cúu jā nínī nácuetáhvī nī nūū Yāā Dios, chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jinī ndá nú jāá nsūú tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāā Dios cúu. De maá jāndāā jā tūhun ñúcuán sátíñú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándíja jondē ndacu nú yā.

¹⁴Hermano, nchivī űūū nū nī jini xēen ji ndá nú, de súcuán nī ndoho nū tá cúu nūū ní ndoho nchivī cándija jā íyó región Judea jā yíhí ndahá Yāā Dios jíín Cristo Jesús. Chi tá cúu nūū ní ndoho ji nī nsáhá táhán ji nchivī hebreo, suni súcuán nī ndoho ndá nú.

¹⁵Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahnī dē maá Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū ní jahnī dē ndācá tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahán. De suni jondē ndá nduhū nī scúnu dē. De sáhá ndá dē tiñu jáá nduú jétahán inī Yāā Dios, de cúu dē contra síquī ndá nchivī.

¹⁶Chi ndúcú dē casi dē jā má nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jáá nduú jíínī, tácuca mā cácu ji. De súcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi síquī dē. De mitan de ñamā quiji quivī jā cuāha Yāā Dios castigo xēen nūū dē.

Jā cúnī Pablo quīndēhé tucu dē nchivī Tesalónica

¹⁷Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ni nūū ndá nú. De vísō nduú jíínī ō nūū táhán ó, de nínī ñúhún inī ndá nī ndá nú. De ndasí nī ncuu inī nī jā nacunī tucu nī nūū ndá nú.

¹⁸De jā űūcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē nī nūū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuēē ni, sochi Satanás nī jasī ichi ndá nī.

¹⁹Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsiī inī ni, chi suu ndá máá nú. De jā síquī ndá máá nú cúu jā nihin nī premio nī de cusīī ndasí inī nī tá cuiñī ó nūū maá Jētohō ō Jesucristo quivī jā nenda yā.

²⁰Suu jā síquī ndá ndóhó cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī.

3 De jā űūcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetū nī jondē nihin nī tūhun nāsa íyó ndá nú. De nī nsáhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ni űūū Atenas.

²De nī ntají nī hermano ō Timoteo, tēe jā sátinū jíín ndá nī nūū Yāā Dios síquī tūhun jā scácu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nú tácuca sáhá dē jā cuiñī nihin nú de coo ndeé inī nū jíín tūhun cándija nú.

³De nī jēē dē tácuca mā náyūhú ni iin nú síquī ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi ja jíínī ndá nú jā súcuán cánuú ndoho ó.

⁴Chi jondē tá nī íyo ndá nī jíín ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nūū nū jā nihin nahñí ó tūndóhó. De ja jíínī ndá nú jā súcuán nī ncuu, tá cúu nūū ní ncāhān ndá nī.

⁵De jā űūcuán, tá nduú cā ní ncúndeé inī nī cundetū nī jā nihin nī tūhun nāsa íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácuca cunī nī tú cándija ndija nú. Chi nī jani inī nī á sanaā de tāchi cúñáhnú jā jíto túni yóhó nī ncundeé jíín nú, de naā cāhá-ni tiñu jā ní nsáhá ndá nī jíín nū.

⁶Sochi mitan chi ja nī nenda Timoteo nūū ndá nī jā ní jēē dē űūū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándija vāha ndá nú, de cúndáhvī inī nū táhán nú. De nī ncachī dē jā ñúhún inī nū ndá nduhū, chi íyó mānī nū jíín nī. De cúnī ndasí nú jā nacunī nū nūū ni, tá cúu nūū cúnī ndá nī jā suni nacunī nī nūū ndá nú.

⁷De jā űūcuán nī ndusiī inī ndá nī síquī jā cándija nihin ndá nú,

hermano, vísō xēēn íyó tündóhó síquī nī.

⁸De mitan ja nī nanihīn inī nī, chí íní nīhīn ndá nú jín maá Jētohō ō.

⁹Túsaá de nduú jínu cuitī jā nácuetáhvī nī nū Yāā Dios jā síquī ndá ndóhó. Chí jínī yā jā cúsiī ndasí inī ndá nī jā sūcuán íyó ndá nū.

¹⁰De nduú űuú jícān táhvī ndasí ndá nī jā nacunī tucu nī nū ndá nú, de stéhēn cā nī nā-nī tūhun cúmanī jā jícūhun inī nū síquī tūhun jā cándíja ó.

¹¹De cúnī ndá nī jā maá Tatá ó Yāā Dios jín Jētohō ō Jesucristo, ná nácune yā ichi jā cuu cuēē tucu nī nū nū.

¹²De ná sáhá maá Jētohō ō jā cuāhā ndasí cā cundáhvī inī nū táhán nú jín ndá cā nchivī, tá cúu nū cundáhvī inī ndá nī ndá ndóhó.

¹³De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñī nīhīn nú, tácuā coo ndoo nú jā má cōō cuāchi nú nū maá Tatá ó Yāā Dios, quivī jā nenda Jētohō ō Jesucristo jín ndācá nchivī jā yíhī ndahá yā.

Siquī jā caca ndaā ō tá cúu nū cúsiī inī yā

4 De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndáhvī ndá nī jín nú de cáhān nīhīn nī jín nú, chí sūcuán cúnī maá Jētohō ō Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nū nū nāsa cánuú caca ndaā nū tácuā cusīī inī Yāā Dios. De cáhān ndáhvī nī jín nú jā sa víhī cā caca ndá nú sūcuán.

²Chí ja jínī ndá nú nā tiñu nī ndacu ndá nī nū nū jā ní ndacu maá Jētohō ō Jesús.

³De cúnī Yāā Dios jā coo ndoo coo īī ndá nú nū yā, de mā cācā ndīī nū.

⁴De tá iin iin nú cundeca yínūhún nú ñasíhī maá nú, de sūcuán caca ndoo nú.

⁵De mā sáhá nú tiñu néhēn jā ndīyo inī nū ñahan, tá cúu nū sáhá nchivī ndá nación jāā nduú jínī jī tūhun Yāā Dios.

⁶Nī iin nú mā sáhá nú cuāchi jā candeē nū ñasíhī táhán nú. Chí maá Jētohō ō cuāha yā castigo xēēn nū nchivī jā sáhá ndācá tiñu ñūcuán, tá cúu nū ja nī ncāhān nīhīn nī jā ní nchāhī tūhun nī nū nū.

⁷Chí nduú ní ncāna Yāā Dios yóhó jā sáhá ó tiñu téhēn, chí sa jā caca ndoo ó.

⁸Túsaá de nchivī jā squéne yichī tūhun yáhá, nsūú tūhun iin tēe squéne yichī jī, chí sa tūhun Yāā Dios, Yāā jā ní jēhe Espírītu Santo nū ō.

⁹De nduú jínī űhún jā tee nī nū carta yáhá jā coo manī nū jín ndá hermano, chí ja nī stéhēn Yāā Dios nū nū jā coo manī nū jín táhán nú.

¹⁰De ja íyó mānī ndá nú sūcuán jín ndācá hermano jā íyó ní cáhnú Macedonia jīñā. Sochi cáhān ndáhvī nī jín ndá nú hermano, jā sa víhī cā coo manī nū jín jī.

¹¹De cundihvī inī nū jā cundeē nañíí nú, chí mā cundihvī inī nū síquī nāsa sáhá táhán nú, de cundihvī inī nū sáhá nú tiñu máá nú, tá cúu nū ní ndacu ndá nī nū nū.

¹²Sūcuán sáhá ndá nú tácuā ndá nchivī jāā nduú cándíja, cuetáhvī jī ndóhó, de suni mā cúmanī jā cutecū nū.

Siquī jā nenda Jētohō ō

¹³Suni cúnī ndá nī, hermano, jā ná jícūhun inī ndá nú síquī nchivī jā

jíhí, tácuá mā cúcuécá iní nū tá cúu nūū sáhá sava cā nchiví jáá nduú ñúhún iní ji já natecū ndíyi.

¹⁴Chi tá cúu nūū cándíja ó já ní jíhí Jesús de ní natecū yā, suni sūcuán cándíja ó já nastécū Yāā Dios ndá nchiví já ní nandíja nūū Jesús de ní jíhí.

¹⁵Jā ñúcuán cáchí tūhun ndá ní iin tūhun já ní stéhēn maá Jētohō ō nūū ni: Jā yóhó já técu cā quiví já nenda maá Jētohō ō, nsúū maá ó cosō nūū ó já ndaa ó cōhōn. Chi xihna cā nchiví ja ní jíhí ndaa ji quihín ji.

¹⁶Chi maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā já maá yā ndácu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúñáhnú cā, de tiví trompeta Yāā Dios. De xihna cā ndācá ndíyi já ní nandíja Cristo natecū.

¹⁷De sá de yóhó já técu cā ō quiví já nenda yā, suni sndáa yā yóhó jíín ndá ji, cōhōn māhñú vicō. De naquetáhán ó jíín maá Jētohō ō sava andiví. De sūcuán cundeē ō níí cání jíín maá Jētohō ō.

¹⁸Túsaá de jíín tūhun yáhá cāhān ndeé iní ndá nú jíín ndá táhán nú.

5 De nduú jíni ñúhún já tee ní nūū carta yáhá síqui cuiyā á quiví já coo ndá ñúcuán, hermano.

²Chi ja jíni vāha ndá nú já iin sanaā-ni de quenda quiví já nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quenda jācuíhná jacuáá.

³Chi juni cāhān nchiví já nañíí-ni íyó de nduú nā tūndóhó coo, de juni cāhān ji sūcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó síqui ji já naā ji, de mā cácu cuiti ji. Chi quiji quiví ñúcuán tá cúu nūū iin sanaā-ni de

qujéhé téhndē chijin iin ñahan já scácu ña sēhe.

⁴Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nú nchiví já jíca modo nūū neē já iin sanaā-ni de quiji quiví ñúcuán síqui nū tá cúu nūū quíji jācuíhná.

⁵Chi ndihi nú cúu nchiví já jíca modo nduú, chi stúu luz yā iní ánō nū. Chi nduú cúu ó tá cúu nchiví jáá nduú jícuhun iní síqui Yāā Dios, já jíca ji modo nūū neē.

⁶Túsaá de mā cúhuun iní ō tá cúu nchiví quíxín, chi sa ndito coo iní ō de coo cájí xíní ō.

⁷Chi jacuáá cúu já quíxín nchiví, de jacuáá cúu já suni jíni ji.

⁸Sochi ndá máá ó chi modo já jíca ó nduú, de ná cóo cájí xíní ō. De ná cúcutú ó jíín tūhun já cándíja níhin ó jíín tūhun já cúndáhví iní ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jíín sahna cāa. De ná cúcutú ó jíín tūhun já ñúhún iní ō já cācu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado já ñúhún dē xíní cāa.

⁹Chi Yāā Dios nduú ní jáni yā yóhó já cuāha yā castigo, chi sa já scácu yā yóhó sáhá maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁰De maá yā ní jíhí yā jēhē ō, tácuá cutecū inuú ó jíín yā, vísō tú cutecū cā ō ñayiví yáhá á cuú ō.

¹¹Túsaá de cāhān nū tūhun ndeé iní jíín táhán nú, de scúja táhán nú jíín tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nú.

Jā jáni ichí Pablo ndācá hermano

¹²De cāhān ndáhví ndá ní jíín ndá nú hermano, já cuetáhví nú ndá tēe já sátíñú já jíto ndóhó, já cúñáhnú dē nūū nū jíín tiñu maá Jētohō ō, de jáni ichí dē ndá ndóhó.

¹³De coo yíñúhún ndasí nú nū dē, de coo manī nū jíín dē síquī tiñu yā jā sáhá dē. De cundeē mānī nū jíín ndá táhán nú.

¹⁴De suni cáhān nīhin ndá nī jíín nú hermano, jā sndíhvī inī nū ndá nchivī jā jíca cúxí. De cáhān nū tūhun ndeé inī jíín nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nú nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandeé inī nū jíín ndihi nchivī.

¹⁵De coto má nasáhá nāvāha nú jíín ni iin nchivī de tú sáhá nāvāha jí ndóhó. Chi sa níní nducú nú nāsa sáhá nú jā váha ndá táhán nú jíín ndihi-ni nchivī.

¹⁶De níní coo siī inī ndá nú.

¹⁷De níní cācān táhvī nū.

¹⁸De nacuetáhvī nú jā síquī ndācá-ni. Chi súcuán cúnī Yāā Dios jā sáhá nú jā cándíja nú Cristo Jesús.

¹⁹De mā cāsī nū nū tiñu jā sáhá Espíritu Santo jíín nú.

²⁰De juni mā cújéhe inī nū nū tūhun jā cáhān ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios.

²¹Chi coto túnī nū ndācá tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetáhvī nú.

²²De mā quívi nduū nū jíín ni iin tiñu néhén.

²³De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun siī inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá ndihi yā jā coo ndoo coo iī nū nū yā. De ná cóto vāha yā ánō ndá nú jíín jāá ntúnī nū jíín yiqui cúñu nú, tácuā nduú nā cuāchi coo síquī nū quívi nenda maá Jētohō o Jesucristo.

²⁴Chi Yāā jā ní ncana ndá ndóhó, sáhá yā ndihi ñúcuán jíín nú, chi squíncuu yā jā ní nqee yuhú yā.

Saludo jíín bendición jā sándihí

²⁵Hermano, cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī.

²⁶De tá cáhān jíitáhán nú jíín ndācá hermano, de techuhú yíñúhún nú ndahá jí.

²⁷De cáhān nīhin nī jíín ndá nú, chi súcuán cúnī maá Jētohō o, jā cahvi ndá nú carta yáhá nū ndācá hermano.

²⁸De ñúhún inī ni jā maá Jētohō o Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíín Silvano jíín Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja ñūū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo.

²De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

**Jā sáhá ndāā yā cuāchi
tá nenda Cristo**

³Cánuú jā níní nacuetáhvī nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá ndóhó hermano. Chi íyó vāha súcuán, chi vāha ndasí cuācuja ndá nú jíín tūhun jā cándíja nú yā, de cuānducuahā ndasí jā cúndáhvī inī nū ndá táhán nú.

⁴De jā ñúcuán cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī nācani nī tūhun nú nūū ndācá grupo nchivī cándíja nūū Yāā Dios. Chi vāha cándíja ndá nú, de vāha jéndeé inī nū jā jííní ūhvī nchivī ndóhó jíín jā ndóho nú ndācá cā tūndóhó.

⁵De jíín ndācá yáhá cúu jā chíhi yā cuenta jā cúu ndá nú nchivī

vāha jā quīvi nú ñūū nūū tátúnī yā. Chi jā síquī ñūū ñúcuán cúu jā ndóho ndá nú. De jā súcuán chíhi yā cuenta síquī nū, yáhá stéhēn nūū ō jā vāha Yāā cúu yā.

⁶De suni íyó vāha jā nasndóho yā nchivī jā sndóho ndá ndóhó.

⁷De quīvī jā nenda Jētohō ō Jesús, quīvī ñúcuán sáhá Yāā Dios jā natátú ndá ndóhó jā ndóho, de saā-ni ndá nduhū. Chi jíín ñuhūn quiji Jesús ichi andivī jíín ndá ángel yā jā ndíso poder.

⁸De cuāha yā castigo nūū ndá nchivī jāā nduú ní jéhe ji tūhun cunī ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, de nduú ní jétáhvī ji tūhun maá Jētohō ō Jesucristo jā scācu yā ji.

⁹De nchivī ñúcuán chi ndoho ji ní cání, chi cujiyo ji nūū maá Jētohō ō, de mā cúu quīvi ji nūū viī ndasí cúñáhnú yā jíín poder yā.

¹⁰Súcuán sáhá yā quīvī jā nenda yā jā viī cuñáhnú yā sáhá nchivī cándíja jā yíhí ndahá yā. De sáhvi ndasí inī ji jā cunī ji nūū yā. De suni súcuán ndá ndóhó, chi nī ncandíja nú tūhun jā ní nacani ndá nī nūū nū.

¹¹De jā nūcuán cúu jā níní jícān táhvi ní jēhē ndá nú, jā ná cúu nú nchiví vāha jā ní ncana yā ndóhó. De jíín fuerza yā ná sáhá yā jíín ndá nú jā squíncuu nú ndácá tiñu vāha jā ní nchuhun iní nū jā sáhá nú síqui jā cándíja nú.

¹²De sūcuán de cuñáhnú maá Jētohō ō Jesucristo sáhá nú, de suni cuñáhnú ndá máá nú sáhá yā. Chi Yāa Dios maá ó jíín Jētohō ō Jesucristo, sūcuán cúu jā sáhá yā jā vāha yóhó.

Tūhun maá tēe jā sáhá xēen cuāchi

2 Mitan de cāhān ní síqui jā nenda maá Jētohō ō Jesucristo jíín jā ndutútú ó nūū yā. Cāhān ndāhví ndá ní jíín ndá nú hermano,

²jā má cuāha nú tūhun jā sacā nuu caní iní nū, de ní mā cúnēhén iní nū tú cāhān nchiví jā ja ní nquenda quívi jā nenda maá Jētohō ō. Mā cándíja cuití ndá nú vísō tú cāhān jí jā ní nihīn jí iin tūhun síqui nūcuán nūū Espíritu, á iin tūhun jā ní ncāhān incā, á tú cachi jí jā ndá nduhū ní ntají iin carta jā cāhān sūcuán.

³Mā cuāha cuití nū tūhun jā stáhvi ní iin jí ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quívi nūcuán de xihna cā ndunihin iní cuāhā nchiví nūū yā, de quenda nijīn maá tēe jā sáhá xēen cuāchi, de tēe jā tñnū táhvi cúu maá tēe nūcuán.

⁴Chi tēe jā jíín úhvi Yāa Dios cúu dē, de nenda dē contra síqui ndácá jā scúnaní jí yāa jí jíín ndácá jā chíñúhún jí. De xēen cā sáhá dē, chi jondē cundeē dē iní templo Yāa Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jí maá dē cúu Yāa Dios.

⁵¿A náhán ndá nú tūhun yáhá? Chi sūcuán ní ncāhān ní jíín nú tá ní iyo ní jíín nú.

⁶De ja jíín ndá nú nā cuá cúu jā jāsí jāá ncháha ca quenda nijīn tēe nūcuán, chi jondē tá quenda quívi maá dē.

⁷Chi ja cúu yuhū ndácá cuāchi xēen iní ñayiví, sochi mitan chi íyó jā jāsí nūū, tácuā mā cāá ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jāsí nūū.

⁸De sá de quenda nijīn maá tēe jā sáhá cuāchi xēen. De maá Jētohō ō Jesús cahni yā tēe nūcuán jíín tāchi yūhú yā-ní, de jíín jā jéndūtē yā tá nenda yā de stánū táhvi yā dē.

⁹De jā quíji tēe xēen nūcuán chi maá Satanás sáhá. De quíji dē jíín cuāhā poder, de sáhá dē ndácá tiñu ñáhnú jā stáhvi dē, jā sáhvi iní nchiví cuní jí.

¹⁰De jíín ndácá tiñu néhén de stáhvi ndasí dē nchiví jā tñnū táhvi, chi nduú ní ncúní jí cuetáhvi jí tūhun ndāa jā cācu jí nícu.

¹¹De jā nūcuán cuāha Yāa Dios tūhun jā cuetáhvi jí tūhun jāá nduú ndāa cuití, de cándíja jí tūhun stáhvi nūcuán.

¹²De sūcuán de jēcundeē cuāchi síqui ndihí jí jāá nduú ní ncándíja jí tūhun ndāa, chi sa tiñu néhén ní ncusií iní jí jíín.

Nchiví jā ní nacāji yā jā cācu jí

¹³Sochi cánuú jā níní nacuetáhvi ndá ní nūū Yāa Dios jā síqui ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā mānī Jētohō ō jíín. Chi jondē tá ní jēcōo ñayiví, de ja ní nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā scācu yā ndóhó. Chi sáhá Espíritu yā jā íyó ndoo íyó íi nū nūū yā, de cándíja nú tūhun ndāa.

¹⁴Chi jā nūcuán nī ncana yā ndá nú jíin tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī, tácuá quívi ndá nú nūū vii cuñáhnú nú jíin maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵Túsaá de cuiñi nihin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú nūū ndá nī, á jā ní ncāhān ni á jā ní ntee nī nūū carta cúu.

¹⁶Maá Jētohō ō Jesucristo jíin Tatá ó Yāā Dios nī ncundáhvī inī yā yóhó, de nī nsāhá yā jā coo siī inī ō níí cání, jíin jā nūhún inī ō ndācá jā váha jā coo síquī jā vāha inī yā jíin ó.

¹⁷De ná sáhá cā yā jā coo ndeé inī ánō ndá nú, de ná sáhá yā jā cuja nú cāhān nū ndācá tūhun vāha yā, jíin jā sáhá nú ndācá tiñu vāha.

Jā ná cācān táhvi ji jēhē Pablo

3 De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvi ndá nú jēhē ndá nī, tácuá ñamā cūtē nuu tūhun maá Jētohō ō Yāā Dios, de cuetáhvī vāha nchivī, tá cúu nūū ní jetáhvī ndá máá nú.

²De suni cācān táhvi nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe nēhén jā stáhān ndá nduhū. Chi nsūū ndihi nchivī cúu jā cándíja tūhun yā.

³Sochi maá Jētohō ō chi vāha squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sáhá yā jā cuja inī ndá nú jíin tūhun yā, de coto yā ndá nú nūū jānēhén.

⁴De cúcáhnú inī ndá nī sáhá maá Jētohō ō, jā cúu ndá nú jíin tiñu jā ní ndacu nī nūū nū, de suni cucuu cā nū jíin.

⁵De nūhún inī ni jā maá Jētohō ō stéhén cā yā nāsa coo manī cā

nū jíin yā jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin jā cuandeé inī nū tá cúu nūū ní nsāhá Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

⁶De ndácu ndá nī nūū ndá nú hermano, chi sūcuán nī ndacu maá Jētohō ō Jesucristo, jā cujiyo nú nūū ndá hermano jā jíca cúxí de nduú jíca ndaā ji tá cúu nūū ní stéhén ndá nī nūū nū.

⁷Chi jā jíiní ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chi nduú ní jíca cúxí ndá nī tá nī íyo nī jíin nú.

⁸De ni nduú ní nchájí ndá nī stāā nūū ni iin nú sūcuán-ni, chi nī nchunáá nī. Chi sa nī nducú ndeé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácuá mā stáhān ni ni iin nú.

⁹De vísō íyó derecho ni jā cācān ni nūū ndá nú nícu, sochi nduú ní jícān ni, chi sūcuán nī nsāhá nī tácuá cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sáhá ndá nú.

¹⁰Chi tá nī íyo ndá nī jíin nú, de nī ndacu nī tiñu yáhá nūū nū: Tú ní iin nchivī nduú cúni ji satíñú ji, de suni mā cājí ji túsaá.

¹¹Chi nī nihin ndá nī tūhun jā jíca cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chi sa síquī tiñu táhān nú nānducú nú.

¹²De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhó jā sáhá sūcuán, de sndíhvi inī ni ndá nú jā coo nañíí nú de satíñú nú, tácuá nihin nū jā caji nū síquī tiñu jā sáhá maá nú. Chi sūcuán ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

¹³Hermano, mā nūū inī ndá nú sáhá nú ndācá tiñu vāha.

¹⁴De tú ní iin ji nduú jétáhvī ji tūhun jā cāhān ni nūū carta yáhá, de cundéhé vāha nú ní iin ji cúu,

de mā quétáhán cā nū jíín ji, tácuā cucanoō ji de nacani inī ji.

¹⁵Sochi nsūú jā cuni ūhvī nū ji, chi sa cāhān nū jíín ji tá cúu nūū cāhān nū jíín ñanī nū jā ná sátíñú vāha ji.

Bendición jā sándihí

¹⁶De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, níní ná sáhá yā jā coo ndeé coo

sīi inī nū siquī ndācá-ni, de coo yā jíín ndá nú.

¹⁷Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé ni jíín ndahá maá ni jā cāhān ni jā sáhá ndeé inī ndá nú. De sūcuán jéhe ni firma nūū ndācá carta ni, tácuā cuni ndá nú jā carta maá ni cúu. Sūcuán cáá letra ni.

¹⁸De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi Yāā Dios jā scácu yóhó, jíín Jētohō ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nūū, nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

²De tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī síquī jā ní scándija nī ndóhó. De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhví inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā má cándija ji ndācá tūhun stáhví

³Tá nī nquehen nī ichi jā quíhīn nī Macedonia, de nī ncāhān ndāhvī nī jíín nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De suni sūcuán cāhān nī jíín nú mitan, tácuā cāhān nihin nú jíín sava nchivī ñūcuán jā má stéhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāā.

⁴De mā cuétáhví ji ndācá tūhun jā cúu maá cuento-ni, jíín tūhun jā cāhān síquī nāsa vāji ndācá tatā ō janahán. Chi ndá ñūcuán sáhá jā nahán nátúhún ji síquī, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nūū Yāā Dios síquī tūhun jā cándija ó.

⁵De ndácu nī tiñu yáhá chi cúnī nī jā ná cundáhví inī ji táhán ji síquī jā íyó ndoo íyó ndāā ánō ji de cándija ndija ji yā.

⁶Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquívi ndá ji nūū ndācá tūhun jāá nduú jétíñú.

⁷Chi cúnī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā cāhān ji, jíín nā cuá cúu jā stéhēn nihin ji.

⁸De jíínī ō jā íyó vāha ley, de tú jícūhun inī ō nāsa jétíñú.

⁹Chi cánuú jā sáhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo ni iin ley jā síquī nchivī ndāā, chi sa síquī nchivī jāá nduú jétáhví, jā nihin inī, jā sáhá tiñu néhēn, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāā Dios de ni nduú cándija ley yā, jā jáhni tatá jíín naná, jíín jā jáhni ndiyi.

¹⁰De suni nī jécōo síquī nchivī jā jica ndiī, jíín síquī tēe jā sáhá ndiī jíín táhán yí, jíín nchivī jā sácuíhna incā nchivī, jíín nchivī stáhví, jíín nchivī jā cāhān nihin tūhun tūhún. De nī jécōo síquī ndācá cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quétáhán jíín tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

¹¹De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scácu Yāā Dios yóhó, de maá yā cúu Yāā ndetū ndasí. De nī ntetíñú yā nduhū jā nácani nī tūhun yā.

Jā nácuetáhví Pablo síquī jā nī ncundáhví inī yā dē

¹²De nácuetáhví nī nūū Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā ní jēhe fuerza inī nī, chi nī nacāji yā nduhū nī nsāhá yā jā cuu squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nácani nī tūhun yā.

¹³De sūcuán nī nsāhá yā jíín nī vísō nī ncāhān nāvāha nī síquī yā jondē saá, de nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja, de xēēn nī nsāhá nī. De vísō sūcuán de nī ncundáhví inī yā nduhū, chi nchāha ca candíja nī yā jondē saá, de nduú ní jícūhun inī nī nā cuá cúu jā sáhá nī.

¹⁴Súcuán nī nsāhá Jētohō ō jā váha ndasí jíín nī. De nī nsāhá yā jā candíja nī jíín jā cundáhví inī nī táhān nī síquī jā ní nquīvi nī ndahá Cristo Jesús.

¹⁵De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā candíja ndihi nchivī: Jā ní nquīji Cristo Jesús inī ñayiví tácuca scácu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēē jā víhí cā nī nsāhá cuāchi.

¹⁶Sochi nī ncundáhví inī Yāā Dios nduhū, tácuca jíín nduhū jā víhí cā nī nsāhá cuāchi de stēhēn Jesucristo nāsa nēe cáhnú ndasí inī yā. De sūcuán nī nsāhá yā jā cúu nī iin ejemplo nūū ndācá nchivī cándíja ní jā cuáhān ō, tácuca ñihīn táhví ji cutecū ji ní cání.

¹⁷Tú sūcuán de ní cání ná cáhān yíñúhún ó jā viī ndasí cúñáhnú maá Yāā jā cúu Rey síquī ndihi, jā

técū ní cání, jāá nduú nāā cuitī. De nduú cúu cunī ō nūū yā mitan, de mátúhún-ni yā íyó, de ndíchí yā. Amén.

¹⁸Tá cúu sēhe nī cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndácu nī nūū nū, jā nducú ndéé nú síquī tiñu váha. De candíja ñihīn nú, de coo ndāā ánō nū. Chi jondē saá ja nī ncāhān ndá hermano jíín tūhun Yāā Dios jā sūcuán cundiso nú tiñu.

¹⁹Chi sava nchivī nduú cā íyó ndāā ánō ji nūū yā, de nī snāā ji tūhun cándíja ji.

²⁰De Himeneo jíín Alejandro cúu ūū tēē jā ní nsāhá sūcuán. De ja nī nsiāā nī dē jā quīvi dē ndahá Satanás, jā sndóho ji dē, tácuca jíín tūndóhó ñúcuán de cutūha dē jā má cáhān nāvāha cā dē síquī Yāā Dios.

Síquī nāsa cācān táhví ō

2 Túsaá de xihna cā ndácu nī jā cācān táhví nū jēhē ndivivī nchivī. De cāhān ndāhví nú jēhē ji, de cācān nū nā cuá cúu jā jííní ññúhún ji, de nacuetáhví nú nūū yā jā síquī ndá ji.

²De cācān táhví nū jēhē ndá tēē cúñáhnú jíín jā ndácu tiñu, tácuca sāhá dē jā cuu cundeē váha ó de nduú nā tūndóhó coo síquī ō, de cuu chiñúhún váha ó Yāā Dios de sāhá yíñúhún ó jíín ndācá-ni.

³Chi yáhá cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

⁴Chi maá yā cúni yā scácu yā ndācá nchivī de cunī ji nāsa íyó tūhun ndāā yā.

⁵Chi íyó iin-ni Yāā Dios, de suni íyó iin-ni Yāā jā cáhān jíín Yāā Dios jēhē nchivī. De Yāā ñúcuán cúu maá Jesucristo jā ní nduú tēē.

⁶De nī nsōcō yā maá yā nī jihī yā jā ní nchunáá yā cuāchi ndihi ó. De tá nī nquenda maá quivī ñúcuán, de nī nquijéhé nchivī nácani ji tūhun ñúcuán.

⁷De jā síquī ñúcuán nī jani yā nduhū jā cúu nī apóstol jā nácani nī tūhun yā, tácuā stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíni tūhun yā, jā ná cándíja ji tūhun ñúcuán de sáhá ji tiñu ndāā. De síquī jā cándíja nī Cristo de íyó ndāā jā cáhān ni.

⁸Túsaá de cúnī ni jā ndācá-ni lugar ná cácan táhvi ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná cóo ndoo ánō dē jā má quítī inī dē de ni mā tétáhān dē.

⁹De saá-ni ndācá ñahan, ná cāsī vāha ña maá ña tá cúu nūū cánuú, tácuā mā cōó tūhun canoō. De mā cúndihvī inī ña jā sáhá viī ndasí ña xīnī ña, á jā cuhun ña síquī oro á perla á sahma váha cā.

¹⁰Chi sa jíin tiñu váha jā sáhá ña ná quéndōo viī ánō ña, tá cúu nūū cánuú sáhá ñahan ndoo ánō jā sáhá ña tiñu Yāā Dios.

¹¹De tá íyó ña jíin nchivī jā scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhvi ña.

¹²Chi nduú jéhe nī tūhun jā stéhēn ñahan nūū nchivī ndútútú, ni jā ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi jā cunini ña-ni.

¹³Chi xihna cā Adán nī nsáhá yā, de sá de nī nsáhá yā Eva.

¹⁴De nduú ní stáhvi tāchi cúñáhnú Adán, chi sa ñasíhí dē nī stáhvi, de nī nsáhá ña cuāchi.

¹⁵De jā scácu ndá ña sēhe de coo vāha ña, de tú quéndōo ña jíin tūhun cándíja ña yā, jíin jā

cundáhvi inī ña táhān ña, jíin jā coo ndoo ánō ña, jíin jā sáhá yíñúhún ña.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja

3 Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cúnī dē cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándíja, de vāha tiñu ndúcú dē sáhá dē.

²Túsaá de tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú jā má cōó ni iin jā nihīn nchivī cuāchi síquī dē. De ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de cájí coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sáhá yíñúhún dē. De cánuú jā níni cuāha núú dē vehe nūū nchivī jíicá, de níni stéhēn vāha dē tūhun yā.

³De mā cūú dē tēe jíini, de mā tétáhān dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóó dē xūhún.

⁴De cánuú jā ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, de sáhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yíñúhún ji nūū dē.

⁵Chi tú iin tēe nduú jíini dē ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja nūū Yāā Dios?

⁶Túsaá de tēe jā cundiso tíñú nūū nchivī cándíja, mā cūú cuu iin tēe jā cáta nī ncandíja, chi sanaā de sáhá víxī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē síquī dē jíin tāchi cúñáhnú.

⁷De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jāá nduú cándíja, cuetúhún ji dē, tácuā mā níhīn ji cuāchi síquī dē, de mā cúndéé tāchi cúñáhnú jíin dē.

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā chíndeé nchivī cándíja

⁸De saá-ni ndá tēe jā cuiñi dē chíndeé dē nchivī cándíja, cánuú jā

coo yíñúhún dē, de squíncuu dē jíín tūhun cáhān dē. De mā cūú dē tēe jííní, de ní mā ndíyo iní dē xūhún.

⁹De ná cuiñi nihin dē jíín tūhun cándíja ó já ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cóo ndoo ánō dē.

¹⁰De cánuú já xihna cā coto túni nū dē, de tú ní jííní nū jáá nduú nā cuāchi dē, ñúcuán de cuu cuiñi dē já chindeé dē nchiví cándíja.

¹¹De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yíñúhún ña, de mā sátúhún ña, de cájí coo iní ña, de squíncuu vāha ña ndācá-ni tiñu.

¹²De ndá tēe já chindeé nchiví cándíja, ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndācu vāha dē tiñu nū sēhe dē jíín ndá nchiví vehe dē.

¹³Chi ndācá tēe já chindeé vāha nchiví cándíja, quéndōo yíñúhún dē nū nchiví, de níhīn dē modo já cájí cā nācani dē tūhun Cristo Jesús já cándíja ó.

Tūhun yuhū yā já cándíja ó

¹⁴De vísō ñúhún iní ní já cuēē ñamā ní nacuní tāhán ó, sochi tēe ní tūhun yáhá cuēē nū nū,

¹⁵tācua tú cucuēé ní, de ja jííní nū nāsa cánuú sáhá vāha nchiví já cúu sēhe Yāā Dios. Chi ndá máá jí cúu nchiví cándíja nū Yāā Dios, Yāā tēcū. De maá jí sáhá já íyó cutú tūhun ndāā, chí íñí níhīn jí jíín.

¹⁶De jāndāā ndija chí ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá já cándíja ó já ní nchiyuhū jondē janahán:

Yāā Dios ní stéhēn yā maá yā já ní nduu yā tēe,
de Espíritu Santo ní stéhēn já íyó ndāā tiñu já ní nsāhá yā,
de ndá ángel andiví ní jííní tiñu já ní nsāhá yā.

De ní jíitē nuu tūhun yā nū nchiví ndācá nación,
de ní ncandíja nchiví ní ñayiví nū yā,
de ní ndaa yā cuānohōn yā andiví.

Siquí nchiví já caca yátá nū tūhun cándíja ó

4 De cájí stéhēn Espíritu Yāā Dios já ndá quiví já cuándihi de coo sava nchiví já caca yátá jí nū tūhun cándíja ó. De cuetáhví jí ndācá já cáhān tūhun stáhví jíín tūhun já ní stéhēn tāchī.

²Chi cunini jí tūhun já stéhēn ndá tēe stáhví-ni, jáá nduú cáhān ndāā ndá dē. Chi tēe ñúcuán ní jija ndasí iní dē jíín tūhun stáhví, de nduú cā sáhá jíín ánō dē já nacani iní dē.

³De cāhān ndá dē já cuāchi cúu já coo ñasíhí tēe, de saá-ni tú cají nchiví sava ndeyu. De ndeyu ñúcuán chí ní nsāhá Yāā Dios já cuu nchiví cándíja já jíín tūhun ndāā, tácua cají jí de nacuetáhví jí nū yā.

⁴Chi ndihi já ní nsāhá Yāā Dios, chí íyó vāha, de mā squéne yichí ō ní iin, chí sa nacuetáhví ó de cají ō.

⁵Chi jíín já cáhvi ó tūhun Yāā Dios jíín já nācuetáhví ó nū yā, de íyó ndoo ndihi-ni.

Tēe já sátíñú vāha nū Jesucristo

⁶De tú stéhēn nū tūhun yáhá nū ndá hermano, túsaá de cuu nū tēe já sátíñú vāha nū Jesucristo, de cuja nū jíín tūhun vāha yā já cándíja nú, chí ní ncutūha nú de níquin nū.

⁷Sochi mā quiví nduú nū jíín ndá tūhun já cúu cuento-ni já jání cāhá

inī nchivī. Chi níni scuáha nú nāsa chīnúhún vāha nú Yāa Dios.

⁸Chi jā scuáha ó ejercicio jā coo ndacuí yiqui cúñu ó, jacū-ni níhīn tíñú. Sochi jā scuáha ó nāsa cánuú jā sáhá vāha ó nūū yā, ñúcuán cúu jā vāha níhīn tíñú síquī ndācá-ni, jā cúu vida yáhá jíin vida jā quiji.

⁹De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de jā cánuú candíja ndihi nchivī cúu.

¹⁰De jā síquī yáhá cúu jā sátíñú níhīn ó síquī tūhun yā, de ndóho ó jā cáhān nāvāha ji nūū ō. Chi ñúhún inī ō jā cunī ō nūū maá Yāa Dios, Yāa técu. De maá yā cúu jā scácu ndācá nchivī, de nchivī cándíja tūhun jā cúndáhvī inī yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

¹¹Ndācá tūhun yáhá cánuú jā ndacu nú nūū ji de stéhēn nū.

¹²Mā cuáha nú tūhun jā cujéhe inī ni iin ji nūū nū síquī jā suchí nú. Chi sa cuu nú iin ejemplo nūū nchivī cándíja, jā cunī ji nāsa vāha cáhān nū, nāsa vāha sáhá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhān nú, nāsa cándíja nú, nāsa íyó ndoo ánō nū.

¹³De juni cúcuéé nī jā cuéé ni, de cundihvī inī nū jā cahvi nú tutū īī nūū ndá hermano jā ndútútú, jíin jā sndíhvī inī nū ji, jíin jā stéhēn nū nūū ji.

¹⁴Mā cúhuun inī nū jíin táhvī jā ní jēhe Yāa Dios nūū nū jā nācani nú tūhun yā. Chi ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, ní ntee dē ndahá dē xīnī nū, de ní nsáhá Yāa Dios jā ní ncāhān dē jā sūcuán cundiso tíñú nú.

¹⁵Túsaá de cucuu nú jíin ndá tíñu yáhá, de cundihvī inī nū jíin, tácu

cunī ndá nchivī jā vāha jíja nú cuāhān nū jíin.

¹⁶Coto nú maá nú jā caca ndāā nū jíin jā stéhēn vāha nú tūhun yā, de cuiñi níhīn nú jíin ndihi. Chi tú sūcuán sáhá nú de quendōo vāha ánō maá nú jíin nchivī jā chuhun inī tūhun jā cáhān nū.

Nāsa sáhá vāha ó jíin nchivī cándíja

5 Mā cáhān xēen nū nūū ndá tēe ñáhnú, chi sa cáhān vāha nú jíin dē jā má stívī dē, tá cúu nūū cáhān nū jíin tatá nú. De ndācá tēe suchí, suni cáhān vāha nú jíin dē tá cúu nūū cáhān nū jíin ñani nū.

²De saá-ni cáhān nū jíin ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná nú. De saá-ni jíin ndá ñahan sūchí, suni cáhān nū jíin ña tá cúu cuāha nú, de yíñúhún natúhún nú jíin ña.

³De nchivī cándíja ná cuáha ji jā jíni ñúhún ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhvī, de tú ní nquendōo ndáhvī ndija ña jāā nduú nā nchivī jíto ña.

⁴Chi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī, tú íyó sēhe ña á sēhe ñání ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchivī vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji síquī jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tíñu vāha jā jétahān inī Yāa Dios.

⁵Sochi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī ndija jā mátúhún-ni cā ña, ñúhún inī ña jā maá Yāa Dios coto yā ña, de nduú jéncuīñi ña jā jícān táhvī ña nduú ñuú.

⁶Sochi tú ndíhvī inī ña síquī jā cúsiī inī maá ña-ni, ñúcuán de vísō técu ña, de modo ja ní jíhi ña.

⁷Tiñu yáhá ndacu nú nū nchivī, tácu mā cōó cuāchi sīquī ji.

⁸De tú iin nchivī nduú jító ji táhán vehe ji, de víhī cā nchivī inī vehe ji, túsaá de sáhá ji tiñu jáá nduú quétáhán jíin tūhun cándíja ó, de cúu ji nchivī nēhén cā nsūú cā nchivī jáá nduú cándíja.

⁹De ñahan viuda cuu quīvi sívī ña nūú lista nchivī jā chindeé ndá nú jíin xūhún, de tú ja nī nquenda ña ūnī xico cuīyā, de tú nī iyo iin-ni yíí ña.

¹⁰De suni cánuú jā cuu ña ñahan jā jétúhún nchivī ña jā vāha tiñu nī nsáhá ña, á jā ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jíin jā ní jēhe núú ña vehe nūú nchivī jīcá, jíin jā ní nsáhá ña ndá tiñu lúlí cā nūú ndá hermano cándíja, jíin jā ní nchindeé ña nchivī jā ndóho tūndóhó, jíin jā ní nsáhá ña ndá cā tiñu vāha.

¹¹Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squīvi nú sívī ña nūú lista. Chi sanaā de nducú ña jā cusīi inī maá ña-ni, de mā cúndihvi cā inī ña sīquī Cristo, chi cuu inī ña cundeca tucu ña tēe.

¹²De súcuán coo cuāchi sīquī ña, chi nduú ní squíncuu ña jā ní nquee yuhú ña nūú yā tá nī jēcōso sívī ña nūú lista.

¹³De suni caca nuu ña ndácá-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūú maá-ni jā caca cúxí ña, chi suni jā sáhá túhún ña, de quīvi nduú ña cāhān ña tūhun jáá nduú íyó vāha jā cāhān ña.

¹⁴Jā núcuán cúnī ni jā ndácá ñahan viuda suchí, ná núcundeē ña jíin tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácu ndá nchivī cúu contra tūhun yā, mā cūú cāhān ji sīquī ña.

¹⁵Chi sava ñahan viuda ja nī jica yátá ña de sáhá ña tiñu jā cúnī Satanás.

¹⁶De tú iin tēe á iin ñahan cándíja, de tú íyó iin ñahan viuda vehe ji, de ná coto maá ji ña. De mā cúndeē gasto ña sīquī grupo nchivī cándíja, tácu cuu cuāha vāha ji nūú ndá ñahan viuda jáá nduú nā nchivī coto ji ña.

¹⁷De ndá tēe ñáhnú jā jító nchivī cándíja, ná jícunáá doble yāhvi dē, de tēe jā ndíhvi cā inī jā stéhēn dē de nácani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā jā nihin dē doble.

¹⁸Chi cúu tá cúu nūú cāhān tutū iī: Stīquī jā jáxīn trigo, cánuú jā cuāha nú jā caji tī. De suni cāhān: Tēe jā sátíñú tátū, cánuú jā quehen dē yāhvi dē, cáchī.

¹⁹Mā cuétúhún nú de tú cāhān nchivī cuāchi sīquī iin tēe ñáhnú jā jító nchivī cándíja, de tú nduú íyó ūū á ūnī testigo.

²⁰Sochi tú sáhá nchivī cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nūú ji, cunī jíin nūú ndihi nchivī, tácu cuyūhú sava cā ji.

²¹De cāhān nihin nī jíin nú, jíinī maá Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo jíin ndá ángel yā jā ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sáhá nú cuenta nāsa cúu iin iin ji, chi inuú-ni sáhá ndāā nū sīquī ndihi ji-ni.

²²De mā cānī ñamā nū iin tēe jā cundiso tíñú dē nūú nchivī cándíja, chi xihna cā coto túni nū dē. Chi sanaā de stívī dē, de cuāchi dē suni cundeē sīquī maá nú jíin dē. De coto má quīvi nú tiñu nēhén.

²³De sīquī jā sanúú sanúú-ni cúhū chījin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chi suni coho nú jacū vino.

²⁴Cuāchi sava nchivī chi ja íyó nijīn jondē ncháha ca quívi ji nū cundaā cuāchi ji. Sochi cuāchi sava cā ji chi cúcuéé cā de natū nahñí.

²⁵De saá-ni ndácá tiñu vāha, chi íyó nijīn. De vísō ncháha ca natū tiñu vāha ñúcuán, de mā cūu coo yuhū ní cání, chi natū.

6 Ndácá nchivī jā cúu mozo, ná cóo yíñuhún vāha ji nū patrón ji, tácuā mā cáhān nēhén nchivī síqui Yāā Dios jíin síqui tūhun yā jā stéhēn ō.

²De mozo jā yíhí nū patrón cándija, mā cání iní ji jā jacū-ni sáhá yíñuhún ji nū dē síqui jā hermano cándija cúu dē. Chi sa satíñu vāha cā ji nū dē, chi tē cándija tē mānī ji jíin cúu ndá tē ñúcuán jā sátíñu ji nū. Tūhun yáhá stéhēn nū de sndíhvi iní nū ji.

Siqui jā chiñuhún vāha ó yā de cusii iní ō jíin jā névaha ó-ni

³De tú ní tē stéhēn tūhun jāá nduú ndāā jāá nduú quétáhán jíin tūhun vāha ndāā maá Jētoho ō Jesucristo, jíin tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios jā cándija ó,

⁴túsaá de maá-ni tē víxi tē jāá nduú jícūhun cuiti iní cúu dē. Chi tē naā xīnī cúu dē, chi maá-ni jā cūnī dē tetáhán dē síqui ndácá tūhun jā stéhēn ō. De ndácá ñúcuán sáhá jā cúcuásún iní, jíin jā tétáhán, jíin jā cáhān nāvāha, jíin jā jáni nēhén iní síqui táhán,

⁵Jíin jā maá-ni jā stáhán táhán. Súcuán sáhá ndá tē jā ní ndunaā xīnī, jāá nduú jíni tūhun ndāā. De jáni iní ndá dē jā nihin dē cuāhā xūhún síqui tūhun cándija ó de jā

ñúcuán stéhēn dē. De cujiyo nú nū nchivī jā íyó súcuán.

⁶De jāndāā chi vāha ndasí quéndōo ó de tú chíñuhún vāha ó yā, de tú cúsi iní ō jíin jā névaha ó-ni.

⁷Chi ni iin ndatíñu nduú ní ncácu ó jíin ñayiví yáhá, de suni mā cūu cuiti cōhōn jíin ni iin tá cuū ō.

⁸De tú íyó jā caji ō jā cusúcún ó, de ná cúsi iní ō jíin ñúcuán-ni.

⁹Chi nchivī jā cūnī cucucá, ñamā quívi ji cuāchi jā jito túnī táchi ji. De quívi ji jíin cuāhā tiñu nēhén tiñu stívī jā ndíyo iní ji. De ndácá ñúcuán sáhá jā tívī nchivī de tánū táhvi ji.

¹⁰Chi jā ndíyo iní ō xūhún, ñúcuán sáhá jā quíjéhé ndácá tiñu nēhén. De sava nchivī jā ndíyo iní xūhún, ni sndóo ji tūhun cándija ji, de ní nihin ji cuāhā ndasí tūndóhó.

Jā ná ndúcú ndéé ó síqui tūhun cándija ó

¹¹Sochi ndóhó chi tē sátíñu nū Yāā Dios cúu nú, de cunu nú nū ndácá cuāchi yáhá. De cuniquin nū tiñu ndāā, de chíñuhún vāha nú Yāā Dios, de cándija vāha nú, de cundáhvi iní nū táhán nú, de cuandee iní nū, de coo vitá iní nū.

¹²De nducú ndéé nú síqui tūhun jā cándija ó yā. De cuiñi nihin nú jíin tūhun jā ní nihin táhvi ō cutecū ō ní cání. Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndóhó, de caji ní ncāhān nū jā vāha cándija nú yā, ni jini jínúu cuāhā nchivī.

¹³De cáhān nihin ní jíin nú, jíni maá Yāā Dios, Yāā jā sáhá jā tēcū ndácá-ni, jíin Jesucristo, Yāā jā caji

nī ncāhān yā nī nacani yā tūhun vāha nū Poncio Pilato.

¹⁴Squíncuu vāha nú tiñu jā ndácu yā nū nū, de mā stíví nú jā sáhá nú, tácu mā cāhān nchivī cuāchi sīquī nū. De sūcuán sáhá nú ní jondē nenda Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵Chi nenda yā maá quīvī jā ní jani Yāā Dios. De Yāā Dios chi mátúhún-ni yā cúu Yāā ndetū ndasí, de tíin yā ndihí poder. De cúu yā Rey nū ndācá rey, jíin Jētohō nū ndācá jētohō.

¹⁶De mátúhún-ni yā cúu jā íyó ní cání. De ndéē yā iin lugar nū jéndūtē ndasí, nū mā cúu quīvī ó. De ni iin nchivī ñayíví yáhá nduú ní jíin cuití ji nū yā, de ni mā cúu cuní ji nū yā. De ní cání ná cóo yíñúhún ó nū yā, chi tíin maá yā poder ní cání. Amén.

¹⁷De cāhān nū jíin nchivī jā cuíca ndatíñu ñayíví yáhá, jā má cúvixí ji. De mā cútóó ji xūhún ji, chi ñamā naā. Chi sa ná cándíja ji jā coo vāha ji sáhá Yāā Dios, Yāā técū, chi maá

yā jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsi iní ō jíin.

¹⁸De ndacu nú tiñu nū ji jā ná sáhá vāha ji, chi jā sáhá ji ndācá tiñu vāha, ñúcuán cúu jā sáhá cuíca ndija ji maá ji. De ná cúu ji nchivī vāha iní jā cuāha ji jā cuu táhán ji.

¹⁹De sūcuán de scáyā ji cuāhā tiñu vāha jā coo cuíca ji nū yā ní tiempo jā quiji. De nihín táhví ji jā cutecū ji ní cání.

Tiñu sándihí jā ndácu

Pablo nū Timoteo

²⁰De ndóhó Timoteo, coto nú ndācá tiñu jā ní nchihi yā ndahá nú. De mā quíví nduū nū jíin ndācá tūhun cāhā-ni, cuenta ñayíví yáhá, jíin ndācá tūhun stáhví jā cāhān ndá ji jā tūhun ndíchí tūhun ndāā cúu.

²¹Chi sava nchivī jā níquín ndācá tūhun yáhá, nī jica yátá ji ní sndóo ji tūhun cándíja ji yā. De ñúhún iní ni jā Yāā Dios ná sáhá cā yā jā vāha ndóhó. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súdean nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nácani nī tūhun jā ní nqee yuhú yā jā cutecū ō níí cání síquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

²De tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu nú tá cúu sēhe nī jā mānī ni jíín. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā nácani dē tūhun Cristo

³Níni nduú náā inī ni cācān táhvī ni jēhē nū nūū Yāā Dios nduú ñuú, de nácuētáhvī ni nūū yā jā síquī nū. Chi nūū maá yā sátíñú nī, tá cúu nūū ní nsáhá ndācá tatā ni, de íyó ndoo ánō ni nūū yā.

⁴De núcūhun inī ni jā ní jacu nú tá nī nqee nī cuāhān ni. De cúu inī ni jā nacunī tāhán ó, tácuā cusī ndasí inī ni.

⁵De núcūhun inī ni jā cándíja váha ndija nú Cristo, tá cúu nūū xihna cā nī ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jíín naná nú Eunice. De jáni ndija inī ni jā suni súdean cándíja maá nú mitan.

⁶De jā ñúcuán násndíhvī inī ni ndóhó jā cundihvī cā inī nū jíín táhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. De táhvī ñúcuán nī nīhīn nū tá nī ntee nī ndahá nī xīnī nū.

⁷Chi Espírítu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ō, nduú sáhá jā cuyūhú ó, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jíín jā cundáhvī inī ō táhán ó, jíín jā íyó ndito xīnī ō.

⁸Túsaá de mā cúcanoō nū nacani nú tūhun maá Jētohō ō. De suni mā cúcanoō nū síquī maá nī jā yíhí nī vecāa jā síquī tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jíín nī síquī jā nácani ó tūhun jā scácu yā yóhó, tú nása jēhe Yāā Dios fuerza inī ō.

⁹Chi nī scácu yā yóhó, de nī ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā sátíñú ó nūū yā. De nduú ní ncána yā yóhó síquī jā ní nsáhá váha ó, chi síquī jā ní jani inī maá yā jā cundáhvī inī yā yóhó síquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayívī, de ja cundáhvī inī yā yóhó.

¹⁰De mitan jā ní nquiji Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de nī stéhēn cājī Yāā Dios jā cundáhvī inī yā yóhó. Chi maá

Cristo nī snāā yā poder cuēhē jáhni yóhó, chi jíin tūhun jā scácu yā yóhó nī stéhēn cājī yā nūū ō jā cutecū ō níí cání chi mā tánū táhvi ō.

¹¹De nī jani Yāā Dios nduhū jā nácani nī tūhun űúcuán, de nī ntajī yā nduhū jā cúu nī apóstol jā stéhēn nī nūū nchivi ndācá nación jáá nduú jíin tūhun yā.

¹²De síqui űúcuán cúu jā ndóho nī ndācá tūndóhó yáhá jā yíhí nī vecāa. Sochi nduú cúcanoō ni, chi jíin nī nāsa Yāā cúu Yāā jā cándija nī, de cúcáhnú inī nī jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihi yā ndahá nī, jondē mitan de jondē quívi jā nenda yā.

¹³De cuiñi nihin nú jíin ndācá tūhun yā chi stéhēn ndāā, suu tūhun jā ní stéhēn nī nūū nū. De caca nú jíin tūhun cándija ó, de cundáhvī inī nū táhán nú síqui jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

¹⁴De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihi yā ndahá nú, sáhá poder maá Espíritu Santo jā ndēē inī ō.

¹⁵Ja jíin nū jā ndācá nchivi jā íyo Asia nī sndóo ji nduhū. De ūū ji cúu Figelo jíin Hermógenes.

¹⁶De jícan táhvi nī jā cundáhvī inī Jētohō ō nchivi vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta nī nanihīn inī nī nsáhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē síqui nī jā yíhí nī vecāa.

¹⁷Chi sa tá nī nquiji dē Roma, de nī nanducú váha dē nduhū jondē nī nanihīn dē nduhū.

¹⁸De jícan táhvi nī jā maá Jētohō ō ná cundáhvī inī yā dē quívi jā nenda yā. De suni ja jíin váha nú nāsa nī nchindeé ndasí dē nduhū tá nī iyo nī űnuū Efeso.

**Jā cúu ó tá cúu soldado
váha nūū Jesucristo**

2 Túsaa de ndóhó, sēhe manī,
coo fuerza inī nū síqui jā yíhí

nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā váha ndóhó.

²De ndācá tūhun jā ní jini nú nī ncāhān ni, nī jíin jíinúū nchivi cuāhā, tūhun űúcuán nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu váha, tácuu suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

³De ndóhó cuandeé inī nū jā cuni nū tūndóhó, chi cúu nú modo iin soldado váha nūū Jesucristo.

⁴Ni iin soldado jā íñi nūū guerra, nduú sátēñú dē maá dē jíin tiñu maá dē, chi cánuú jā sáhá dē maá-ni tiñu jā ndācu tēe jā tátúni nūū dē.

⁵De suni súcuán tēe cásíquí deporte, mā níhīn dē premio de tú mā cúndihvi inī dē jā casíquí váha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

⁶De saá-ni tēe jā sátíñú váha űuhun, maá dē cúu jā xihna cā nihīn jā jéhe itū.

⁷Nacani inī nū síqui jā cáhān ni, de maá Jētohō ō sáhá yā jā jíicūhun inī nū síqui ndihi.

⁸De cuhun ndasí inī nū Jesucristo, Yāā jā ní nquiji chíjin tatā rey David, de nī natecū yā máhñú ndiyi, tá cúu nūū cáhān tūhun yā jā nácani nī jā scácu yā yóhó.

⁹De jā síqui tūhun űúcuán ndóho nī tūndóhó, de jondē nī juhni ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsáhá cuāchi xēēn. Sochi tūhun Yāā Dios chi mā cúu cuhni ji jā má cútē nuu.

¹⁰Túsaa de jéndeé inī nī jíin nī ndācá tūndóhó yáhá síqui jā cundáhvī inī nī nchivi jā ní nacāji yā, tácuu suni cācu maá ji jā quívi ji ndahá Cristo Jesús, de quíhīn ji nūū cuñáhnú ji níí cání.

¹¹Chi ndāā cáhān tūhun yáhá:

Vísō ná cúú ō jā síquī yā, de
sunī cutecū ō jíín yā,

¹² de tú cuandēē inī ō ndoho ó, de
sunī ndacu ó tiñu jíín yā.

De tú mā cuétúhún ó yā, de
sunī mā cuétúhún yā yóhó.

¹³ De vísō nduú squíncuu vāha ó,
de maá yā chi nííní squíncuu
yā,

chi nduú cúu sáhá falta yā, chi
squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

**Tēe jā sátíñú vāha jā
squíncuu jíín tūhun yā**

¹⁴ Tūhun yáhá nasndíhvi inī nū
nchivī, de cāhān nihin nú jíín ji,
cunī maá Jētohō ō, jā má tétáhán ji
síquī ndācá tūhun jā cāhān cāhá-ni.
Chi nduú jétíñú cutī, chi sa stívī
nchivī jā nííní.

¹⁵ De nducú ndēē nú jā cuetúhún
Yāā Dios ndóhó, jā cúu nú tēe
sátíñú vāha jā squíncuu jíín tūhun
yā, tácuā mā cúcanoō nū nūū yā
síquī ni iin, chi vāha nacani nú
tūhun ndāā yā.

¹⁶ De mā quívi nduū nū jíín ndācá
tūhun cāhá-ni ñayiví yáhá, chi suu
sáhá jā ndúcuahā cā tiñu néhén jā
quívi ndá nchivī jā cāhān.

¹⁷ De ndācá tūhun jā stéhēn ji
chi cúu tá cúu iin ndíhyi xēēn jā
ndúxeēn cā cuāhān. De Himeneo
jíín Fileto cúu ūū tēe jā sáhá súcuán.

¹⁸ Chi ndúū tēe núcuán ní jica yátá
dē nūū tūhun ndāā, de cāhān dē jā
ja ní natecū ndiyi. De súcuán sáca
nuu dē xīnī sava nchivī cándíja.

¹⁹ Sochi Yāā Dios ní jani yā nchivī
maá yā, de íyó cutú íyó nihin ji jā
má cācá yátá ji, tá cúu nūū yóso
nūū tutū ii: Ja jííní Jētohō ō Yāā
Dios ndācá nchivī jā yíhí ndahá

yā. De suni cāhān: Ndācá nchivī jā
nácunehēn síví Cristo, ná cújíyo ji
nūū tiñu néhén, cāchī.

²⁰ De inī iin vehe cāhnú íyó cuāhā
cōhō, de nsūū maá-ni cōhō oro jíín
cōhō plata, chi suni cōhō ñutun jíín
cōhō ñuhun. De íyó jā fino de íyó jā
corriente.

²¹ De tú iin nchivī sáhá ndoo ji maá
ji jā quee ji nūū ndācá tiñu néhén, de
cúu ji tá cúu iin cōhō fino. De coo
ndoo coo ii ji nūū Jētohō ō, de nihin
tiñú ji nāsa cúní maá yā. De coo tūha
ji jā sáhá ji ndācá tiñu vāha.

²² Túsaá de cunu nú nūū ndācá jāá
nduú vāha jā ndíyo inī ndá tēe suchí.
De cuniquīn nū tiñu ndāā, jíín tūhun
jā cándíja nú yā, jíín tūhun cúndáhvi
inī, jíín tūhun jā ndēē mānī jíín
táhán. De súcuán sáhá nú jondē jíín
ndācá nchivī ndoo ánō jā nácunehēn
síví maá Jētohō ō.

²³ De mā quívi nduū nū jíín ndācá
tūhun naā jāá nduú íyó cájí, chi ja
jííní nū jā suu sáhá jā tétáhán nchivī.

²⁴ De iin mozo maá Jētohō ō, nduú
vāha jā tetáhán dē, chi sa cánuú jā
coo vāha inī dē jíín ndācá nchivī.
De ná cóo vāha inī dē jā stéhēn dē,
de ná cuandēē inī dē jíín ji.

²⁵ De jíín jā vitá inī dē de cani
ichí dē nchivī nihin inī. Chi sanaā
de nacani inī ji sáhá Yāā Dios, de
jicūhun inī ji nāsa íyó tūhun ndāā.

²⁶ De nducájí inī ji de cācu ji nūū
tāchī cúñáhnú jā ní ntiin ji, chi ní
ncundēē jíín ji jā sáhá ji jā cúní maá.

**Síquī nāsa coo nchivī néhén
ndá quívi jā cuándihi**

3 De suni jicūhun inī nū jā ndá
quívi cuándihi de quenda
quívi jā coo tündóhó.

²Chi coo nchivī jā chiñúhún maá, de ndiyo inī ji xúhún, de sáhá téyíí ji maá ji, de sáhá vixī ji maá ji. De cāhān nēhén ji siquī Yāā Dios, de cunihin inī ji nūū tatá ji nūū naná ji, de mā nácuetáhvī ji, de mā chiñúhún ji Yāā Dios.

³De mā cōó māni ji jíin táhán ji de ni mā cúndáhvī inī ji. De sáhá túhún ji, de mā cūú casī ji ndācá jā ndíyo nēhén inī ji, de xēen ndasí coo ji, de quitī inī ji cunī ji ndācá tiñu váha.

⁴De suni nastúu ji táhán ji, de mā cúyúhú ji sáhá ji cuāchi, de coo vixī ndasí ji, de nducú ji jā cusii inī maá ji-ni, de mā nducú ji jā quívi ji nūū Yāā Dios.

⁵De sáhá ji-ni jā chiñúhún ji yā, de casī ji nūū poder yā jā má sáma ji modo ji. Mā quívi nduū nū jíin nchivī jā sáhá súcuán.

⁶Chi sava tēe ñúcuán quívi dē vehe de stáhvī dē ndācá ñahan naā jā íyó ndasí cuāchi. De ñamā quívi ndá ña jíin ndācá tūhun jāá nduú íyó ndāā jā cúsi inī ña jíin.

⁷De vísó níní scuáha ña nā-ni tūhun, de nduú cúu cuiti jicūhun inī ña tūhun ndāā yā.

⁸De tá cúu nūū ní nsáhá ndúú tēe tásí Janes jíin Jambres jā ní iyo janahán, jā ní nducú dē jā casī dē nūū Moisés, suni súcuán sáhá ndá tēe ñúcuán, chi nducú dē jā casī dē nūū tūhun ndāā. Chi coo naā jāá ntúnī ndá dē, chi mā cándíja ndija dē tūhun cándíja ó.

⁹De mā quēé tiñu sáhá dē, chi cunī ndācá nchivī jā tēe naā cúu dē, tá cúu nūū ní jíin nchivī jā ní iyo naā ndúú tēe ñúcuán jā ní nducú casī nūū Moisés.

Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nūū Timoteo

¹⁰Sochi ndóhó chi ja nī ncutūha vāha nú nāsa stéhēn ni, nāsa jíca ndaā ni, nāsa chúhun inī ni sáhá nī, nāsa cándíja nī yā, nāsa nēe nī paciencia, nāsa cúndáhvī inī ni táhán nī, jíin nāsa jéndeé inī ni.

¹¹Chi nī jíinī ūhvī nchivī nduhū, de nī ndoho nī tündóhó. De jíinī nū ndācá jā ní ndoho nī ñuū Antioquía jíin Iconio jíin Listra. De jíinī nū nāsa nī jíinī ūhvī ji nduhū. Sochi maá Jētohō ō nī scácu yā nduhū nūū ndihi ñúcuán.

¹²Chi ndāā cúu jā ndācá nchivī jā ndíhvī inī ji jā sátíñú vāha ji nūū Cristo Jesús, ndoho ji jā cunī ūhvī nchivī ji.

¹³Sochi nchivī jā sáhá tiñu nēhén jíin nchivī stáhvī, chi sa víhí cā cucuu ji jíin tiñu nēhén, chi stáhvī ji nchivī de suni candíja maá ji tūhun stáhvī.

¹⁴De ndóhó chi sa cuiñi nihin nú jíin jā ní ncutūha nú jíin jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chi jíinī nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhēn nūū nū.

¹⁵Chi jondē tá lulí nú, de ja jíinī nū nāsa cāhān tutū ii jā stéhēn nūū nū nāsa candíja nú jā ní jihī Cristo Jesús jēhē nū tácuca cācu nú.

¹⁶De níí tutū ii cúu tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios, de vāha nñhin tiñú jā stéhēn nūū ō, jā cāhān nūū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jíin jā scuáha yóhó jā caca ndaā ō,

¹⁷tácuca ndá tēe jā sátíñú nūū Yāā Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sáhá dē ndācá tiñu váha.

4 De cāhān ni jíin nú, jíinī Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo,

Yāā jā quiji de ndacu tiñu, de sāhá ndāā yā tiñu nchivī tēcū jín nchivī jā ní jīhī.

²Cāhān nīhin nī jā nacani nú tūhun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níní sāhá nú sūcuán á núne ji á vísō nduú núne ji. De sāhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cāhān nū nūū ji, de cani ichí vāha nú ji, de jín cuāhā paciencia stéhēn nū nūū ji.

³Chi quiji tiempo jā má cuétúhún cuitī nchivī tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha, chi sa cuetúhún ji tūhun jā cúsiī inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhēn nūū ji maá-ni tūhun jā jétahān inī ji cunini ji.

⁴De cujiyo ji nūū tūhun ndāā, de cundihvī inī ji ndācā tūhun jā maá cuento-ni cúu.

⁵Sochi ndóhó chi níní coo ndito inī nū, de cuandéé inī nū jín tūndóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tūhun jā scácu yā yóhó, de squíncuu vāha nú jín tiñu yā jā sáhá nú.

⁶De nduhū chi ja nī nsōcō ni maá nī jā cuū ni, de ja cuācuñatin quivī jā cuū ni.

⁷De ja nī ncundeé nī jā ní nducú ndéé nī siquī tiñu vāha, de ja nī jīnu nī jica nī ñayiví yáhá, de nduú ní nsiáā ni tūhun cándíja nī yā.

⁸De mitan ja íyó tūha premio jā nīhin nī siquī jā ní jica ndāā ni. Chi maá Jētohō ō taji yā ñūcuán nūū ni maá quivī jā sāhá ndāā yā tiñu, chi maá yā cúu jā ndāā sándāā siquī ndihi. De nsúū nūū maá-ni nduhū taji yā, chi suni cuāha yā nūū ndācā nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chi mānī ji jín yā.

Jā cána Pablo jā quiji Timoteo nūū dē

⁹Nducú ndéé nú jā quiji ñamā nū nūū ni.

¹⁰Chi Demas nī sndóo dē nduhū, chi ndíyo inī dē ndatíñū ñayiví yáhá, de cuāhān dē ñuū Tesalónica. De Crescente chi cuāhān de Galacia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

¹¹De mátúhún-ni cā Lucas íyó jín nī. De tá quiji nú, de cueca nú Marcos quiji nú jín dē, chi vāha cuetíñū dē jā chindeé dē nduhū jín tiñu yā.

¹²Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñuū Efeso.

¹³De tá quiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe Carpo ñuū Troas. De suni cundahá nú ndācá libro, de jā cánuú cā cúu ndācá tutū jā ní ntee maá nī.

¹⁴Alejandro, tēe cúu herrero, xēēn ndasí nī nsāhá dē jín nī. De maá Jētohō ō nacuāha yā yāhvī dē jā sūcuán nī nsāhá dē.

¹⁵De coto nú maá nú nūū dē, chi ndasí nī íyo dē contra siquī tūhun jā stéhēn ō.

¹⁶De tá nī íñi nī jā xíhna ñúhún nūū justicia, de nduú ni iin tēe ní íñi jín nī, chi ndihi dē nī sndóo dē nduhū. De ñúhún inī nī jā Yāā Dios cune cáhnú inī yā nūū ndá dē.

¹⁷De vísō sūcuán de maá Jētohō ō nī nchindeé yā nduhū, de nī jēhe yā fuerza inī ni, de sūcuán nī nsínu nī nī nacani ndihi nī tūhun jā scácu yā yóhó, nī jini nchivī ndá nación jāā nduú jín tūhun yā. Sūcuán nī scácu Jētohō ō nduhū nūū ndācā tēe xēēn.

¹⁸De scácu cā yā nduhū nūū ndācā tiñu néhēn, de coto yā nduhū jondé tá quivī nī andiví nūū tátúnī

yā. De ná cáhān ō jā vii ndasí
cúñáhnú yā níí cání. Amén.

Saludo jíin bendición jā sándihí

¹⁹De cachī nū jā sáhá ndeé inī
Prisca jíin Aquila, jíin nchivī vehe
Onesíforo, cáchī ni.

²⁰Erasto nī nquendōo dē ñuū
Corinto. De nī nquendōo Trófimo
ñuū Mileto, de cúhū dē.

²¹De cundihvī inī nū quiiji nú
mitan ncháha ca quijéhé tiempo
vijin. Sáhá ndeé inī nū, cáchī
Eubulo jíin Pudente jíin Lino jíin
Claudia jíin ndá cā hermano.

²²De ñúhún inī ni jā maá
Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā jíin
nú, de Yāā Dios sáhá cā yā jā
váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo.
Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO

APOSTOL NUU TITO

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Yāa Dios jíin apóstol Jesucristo, chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scándíja nī nchivī jā ní nacāji yā, tácuajícūhun inī ji tūhun ndāa yā jā cándíja ó,

²de cūhun inī ji jā cutecū ji ní cání. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví de ja nī nquee yuhū Yāa Dios jā cutecū ō, de íyo ndāa tūhun jā ní ncāhān yā.

³De mitan jā ní nquenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cājí yā tūhun yā nūū ō. De nī ntetínú yā nduhū nī ndacu yā tiñu jā nacani nī tūhun yā ñúcuán. Chi Yāa jā scácu yóhó cúu yā.

⁴De tēe nī carta yáhá cuēē nūū nū Tito, chi tá cúu sēhe nī cúu ndija nú sīquī jā inuú-ni cándíja ó yā. De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó, ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

**Tiñu yā jā ní nsáhá Tito
jondē isla Creta**

⁵De nī sndóo nī ndóhó jondē isla Creta, tácuajícū sáhá ndāa nū sīquī tiñu jā cúmanī cā cundaā, de cani

nū ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchivī cándíja ndācá ñuū, tá cúu nūū ní ndacu nī tiñu nūū nū.

⁶De ndá tēe ñáhnú ñúcuán cánuú jā má cōo ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De cánuú coo iin-ni ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má níhīn nchivī cuāchi sīquī ji jāá nduú sáhá váha ji á jā nīhīn inī ji nūū dē.

⁷Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, cánuú caca ndāa dē chi ndíso tíñú dē sīquī tiñu Yāa Dios. De mā sáhá téyíí dē maá dē, mā quítí ñamā inī dē, mā cūú dē tēe jíni, mā cánāá dē, de mā ndíyo inī dē xūhún.

⁸Chi sa cánuú jā níni cuāha núú dē vehe nūū nchivī jicá, de níni sáhá dē tiñu váha, de ndito coo xīni dē, de cuu dē tēe ndāa, de coo ndoo ánō dē, de casi dē modo jā cúni maá dē.

⁹De cánuú jā cuiñi nīhīn dē jíin tūhun ndāa jā ní scuáha dē, tácuajícū sndíhvī inī dē nchivī jíin ndācá tūhun ndāa váha, de suni cuu sáhá dē jā jícūhun inī nchivī jā cúu contra, de casi ji yuhū ji.

¹⁰Chi íyo cuāhā nchivī nīhīn inī, de stéhēn ji incā modo jā jáni naā

inī maá ji de stáhvī ji nchivī. De ndá táhán ó hebreo cúu jā víhí cā sáhá súcuán.

¹¹De cánuú jā casī nū yuhú ndācá tēe nūcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jāá nduú íyó vāha jā stéhēn dē, chi cúni dē jā nihin dē xūhún síquī. De súcuán sácā nuu dē xīni ndihi nchivī ndācá vehe.

¹²De iin tēe isla Creta jā nácani tūhun, nī ncāhān dē síquī táhán nūu dē: Ndá táhán ó nchivī Creta, chi maá-ni nchivī stáhvī cúu ji, de tá sáhá quiti xēen sáhá ji, de maá-ni jā ndíhvī inī ji cají cuāhā ji, de cúxí ji, cāchí dē.

¹³De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe nūcuán. Jā nūcuán cuxeēn nū nūu ji, tácuā ná cándíja ndāā vāha ji.

¹⁴De mā sáhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá tēe jā ní nquee nūu tūhun ndāā.

¹⁵De nchivī jā ní ndundoo jāá ntúnī, chi ndācá-ni íyó vāha íyó ndoo nūu ji. Sochi nchivī nduú cándíja jāá nduú ní ndúndoo jāá ntúnī, maá-ni jā jáni inī ji jāá nduú íyó ndoo nduú íyó vāha ndācá jā jíni ji nūu. Chi jondē jāá ntúnī ji jíni ánō ji íyó téhēn.

¹⁶De vísō cāhān ji jā jíni ji Yāā Dios, sochi jíni tiñu jā sáhá ji de jíni ō jāá nduú. Chi nchivī nāvāha nchivī nihin inī cúu ji, de nduú cúu sáhá ji ni iin tiñu vāha.

Tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha

2 De maá nú chi níní cāhān nū ndācá tūhun jā quétáhán jíni tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

²De cāhān nū jíni ndācá tēe nāhnú jā ná cóo cájí inī dē, de sáhá yínúhún dē, de ndito coo xīni dē, de candíja nihin dē tūhun jā cúndáhvī inī yā dē, de cundáhvī inī dē táhán dē, de cuandēe inī dē.

³De saá-ni ndācá nāhan nāhnú, ná sáhá yínúhún nā, de mā sáhá túhún nā, de mā jíni nā. De ná stéhēn nā ndācá jā vāha.

⁴De ná stéhēn nā nūu ndá nāhan súchí jā coo manī nā jíni yíi nā jíni sēhe nā.

⁵De ndito coo xīni nā, de coo ndoo ánō nā, de coto vāha nā tiñu vehe nā, de coo vāha inī nā, de cuetáhvī nā nūu yíi nā, tácuā mā cāhān nēhēn nchivī síquī tūhun Yāā Dios.

⁶De suni súcuán sndíhvī inī nū ndācá tēe suchí jā ndito coo xīni dē.

⁷De ndóhó, cuu nú iin ejemplo nūu dē jā sáhá nú ndācá tiñu vāha. De tá stéhēn nū nūu dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nú.

⁸De ndāā vāha stéhēn nū, tácuā mā cúu cāhān nchivī síquī. De súcuán de cucanoō nchivī jā cúu contra, chi mā cúu cāhān ji ni iin cuāchi síquī nū.

⁹De cāhān nū jíni nchivī jā cúu mozo jā ná cuetáhvī ji nūu patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān inī dē, de mā cāhān ji tá ndacu dē tiñu nūu ji.

¹⁰De mā sácúhna ji ndatíú dē, chi ná cúu ji nchivī ndāā ndija, tácuā jíni ndācá tiñu jā sáhá ji, de cuni ndācá nchivī jā vii ndasí cúu tūhun jā stéhēn síquī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

¹¹Chi mitan ja nī stéhēn Yāā Dios nāsa sáhá yā jā vāha nchivī,

chi cúnī yā scácu yā ndihi nchivī ñayiví.

¹²De siquī jā vāha inī yā jíin ó, suu stéhēn nūū ō jā siáā ō tiñu néhén jíin ndācá jā ndíyo néhén inī ō. De ndito ná cóo xīnī ō inī ñayiví yáhá, de caca ndaā ō, de sáhá vāha ó jā cúnī Yāā Dios.

¹³De suni stéhēn nūū ō jā cuhun inī ō jā quendōo ndetū ō tá quiji maá quiví cāhnú jā nenda nijin Yāā Dios, Yāā cúnáhnú ndasí, suu Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

¹⁴Chi nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, tácu scácu yā yóhó nūū ndācá tiñu néhén, de sáhá ndoo ndihi yā ánō ō jā cuu ó nchivī maá yā, de cundihvī inī ō sáhá ó tiñu vāha.

¹⁵Ndācá tūhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvī inī nū ji, de cāhān nū nūū ji, chi sūcuán ndíso tíñú nú. De mā cuáha nú tūhun jā sáhá jéhe inī ni iin ji nūū nū.

Nāsa cánuú sáhá nchivī cándíja

3 De nasndíhvī inī nū ji jā cuetáhvī vāha ji nūū ndá tēe cúnáhnú jíin tēe ndíso tíñú nūū. De ná squincuu ji tiñu jā ndācu ndá dē, de coo ñamā inī ji sáhá ji ndācá tiñu vāha.

²De mā cāhān néhén ji siquī ni iin nchivī, de cundeē māni ji jíin nchivī, de coo vāha inī ji, de coo vitá inī ji jíin ndihi nchivī.

³Chi maá ó suni nī ncuu ó nchivī naā jāá nduú ní jíicūhun inī ō jondē saá, de nī ncunihin inī ō nūū Yāā Dios. De nī ncandíja ó ndācá tūhun jāá nduú ndāā, de nī nsatíñú cāhá ó nūū ndācá jā ní ndíyo néhén inī ō jíin nūū ndācá jā ní ncusi inī ō. De nī jica ó jíin tiñu néhén jíin

tūhun cúcuásún inī. Chi nī nquiti inī nchivī nūū ō, de nī nquiti inī ō nūū ji.

⁴Núcuán de Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó, nī stéhēn yā jā vāha inī yā de cundáhvī inī yā ndihi nchivī ñayiví.

⁵De nī scácu yā yóhó, de nduú nā tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa siquī jā ní ncundáhvī inī yā yóhó. Chi nī naquete yā ánō ō, de sūcuán nī nacacu jeé ó, de nī ndujeé ó nī nsáhá yā jíin maá Espíritu Santo.

⁶De nī ncunuú ndasí Espíritu Santo inī ánō ō, jā ní nsáhá Yāā Dios jā jíin Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

⁷De sūcuán nī sndáhvā yā cuāchi ó siquī jā vāha inī yā, de níhin táhvī ō cutecū ō níí cání, tá cúu nūū nūhún inī ō.

⁸Ndāā cúu tūhun yáhá, de cúnī nī jā níiní cāhān níhin nú ndācá tūhun yáhá, tácu nchivī cándíja Yāā Dios, ná cundihvī inī ji cucuu ji jíin tiñu vāha. Chi íyo vāha ndācá yáhá, de níhin tíñú jā quéndōo vāha ánō ndihi nchivī.

⁹De mā quiví nduū nū jíin ndācá tūhun naā, jíin tūhun jā cāhān siquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jíin tūhun jā sáhá jā tétáhān ji siquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jāá nduú níhin tíñú cúu.

¹⁰De tú íyo nchivī jā sáhá jā ndúsín inī nchivī cándíja, de cāhān nū nūū ji iin ūū vuelta, de tú mā chūhún inī ji, de tavā nū ji.

¹¹Chi jíin nū jā iin nchivī jā sáhá sūcuán, stíví ndasí ji chi jíin ji jāá nduú vāha sáhá ji, de jā núcuán jíicundeē cuāchi siquī ji.

Jā cána Pablo jā quiji Tito nūū dē

¹²De tá tají nī Artemas á Tíquico cuēē dē, sá de nducú ndéé nú quiji nú nūū ni űūū Nicópolis, chi ja nī ncundaā inī ni jā űúcuán cundeē ni tiempo vĳin.

¹³De cundihvī inī nū chindeé nú Zenas, tēe cúu abogado, de saá-ni Apolos. Chi cuāha nú jā jíni űúhún dē jā quíhĳn cā dē ichi nūū quíhĳn dē. De coto nú jā má cúmanī ni iin nūū dē.

¹⁴De nchivī jā ĳńí jíin ó, cánuú jā cutūha ji sáhá ji ndācá tiĳu váha, de chindeé ji nchivī jā cúmanī nūū, tácuā mā cútecū cāhá ji.

Saludo jíin bendición jā sándihí

¹⁵Ndācá nchivī jā íyó jíin nī yáhá, cāhān ji jā sáhá ndeé inī nū. De cachī nū jā cāhān ni jā sáhá ndeé inī nchivī jíĳā jā mānī ō jíin síquī jā cándĳja ó. De űúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMÓN

¹Maá nī cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús. De jíín hermano ō Timoteo tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mānī ndūū ni jíín, chi chíndeé nú jíín nī síquī tiñu Yāa Dios.

²De suni tēe nī carta yáhá nūū ndá nchivī cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nūū hermana ō Apia, jíín nūū Arquipo, tēe jā chíndeé táhán jíín ó síquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jíín.

³De ñúhún inī ndūū ni jā Tatá ó Yāa Dios jíín Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndéé coo sií inī nū.

Tēe cúndáhví inī de cándíja váha cúu Filemón

⁴De tá jíicān táhví ni nūū Yāa Dios de nduú náá inī ni cācān táhví ni jēhē nū, de níní nácuētáhví nī nūū yā jā síquī nū.

⁵Chi níhīn ni tūhun jā váha cándíja nú jā cúndáhví inī Jētohō ō Jesús ndóhó, de cúndáhví inī nū ndācá nchivī jā yíhí ndahá Yāa Dios.

⁶De jíicān táhví ni jā nchivī jā ní ncandíja síquī jā cándíja maá nú, ná jícūhun váha cā inī ji síquī ndācá jā

váha jā sáhá yā yóhó jā jíín Cristo Jesús.

⁷Chi cúsií ndasí inī ni de íyó ndéé inī ni, hermano, síquī jā cúndáhví inī nū ndá nchivī cándíja. Chi maá nú nī nsáhá jā ní ndusií inī ji.

Jā jíicān Pablo iin favor jēhē Onésimo

⁸Túsaá de cāhān ndāhví nī jíín nú, vísō cuu ndacu nī nūū nū nāsa cánuú sáhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

⁹De nduú chi sa cāhān ndāhví nī jíín nú síquī jā íyó mānī ō. De cundáhví inī nū nduhū sáhá nú jā cúnī ni, chi ja ñáhnú nī, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús.

¹⁰De cāhān ndāhví nī jíín nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ji inī vecāa yáhá.

¹¹De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nūū nū, chi nī jinu ji. Sochi mitan chi váha satíñú ji nūū nū jíín nūū ni.

¹²De natajī nī ji cuēē najeē ji nūū nū. Túsaá de cāhān váha nú jíín ji, de sáhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nquenda, chi ndasí mānī ni jíín ji.

¹³De cusii iní ni de tú cuu quendōo ji jíin nī yáhá, tácuu cuetíñú nī ji lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā síquī tūhun vāha yā.

¹⁴Sochi nduú cúnī ni sáhá nī súcuán, chi jondē cuāha maá nú tūhun. Chi nsūú jā sáhá fuerza ni ndóhó, chi síquī jā vāha iní nū de sáhá nú favor jíin nī, tá cúu nūú cusii iní maá nú.

¹⁵Chi sanaā de jā síquī yáhá cúu jā ní jinu ji nī ncujiyo ji nūú nū jacū-ni tiempo, suu tácuu níin quendōo ji jíin nú sáhá Yāā Dios.

¹⁶De mitan chi nduú cā cúu ji iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ji iin jā vāha cā, suu iin hermano jā mānī nū jíin. De nduhū chi mānī ndasí nī jíin ji, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mānī nū jíin ji. Chi nsūú jā mānī nū jíin iin tēe súcuán-ni, chi síquī jā cúu ji iin hermano jā cándíja nūú Jētohō ō.

¹⁷De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cāhān vāha nú jíin ji tá nenda ji nūú nū, tá cúu nūú cāhān nū jíin nduhū.

¹⁸Tú nā-ni falta nī nsáhá ji nūú nū, á tú ndíta ji nūú nū, de cācān nū de chunáá maá nī.

¹⁹Nduhū Pablo, jíin ndahá maá nī tēe nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuán cāhān ni vísō cuu cāhān ni jā sa maá nú ndíta nūú ni jā sáhá nú jā cusii iní ni síquī jā ní scándíja nī ndóhó de nī ncācu ánō nū.

²⁰Túsaá, hermano, sáhá nú favor yáhá jíin nī síquī jā cándíja nú Jētohō ō. Sáhá nú jā ndusii iní ni, síquī jā cúu nú hermano jā cándíja Cristo.

²¹De tēe nī yáhá nūú nū, chi cundeé cúcáhnú iní ni jā cuetáhvi nú, de jondē víhí cā sáhá nú nsūú cā jā ní jicān ni.

²²De suni jícān ni jā sáhá tūha nú nūú cundeē ni, chi ñúhún iní ni jā quee nī yáhá de cuēē ni nūú nū sáhá Yāā Dios síquī jā jícān táhvi ndá nú jēhē ni.

Saludo jíin bendición jā sándihí

²³Epafras, tēe jā yíhí jíin nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús, cāhān dē jā sáhá ndeé iní nū.

²⁴De suni súcuán cāhān Marcos jíin Aristarco jíin Demas jíin Lucas, ndá tēe jā chíndeé táhán jíin nī síquī tiñu yā.

²⁵De ñúhún iní ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā vāha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

Jā ní ntají Yāā Dios Sēhe
yā ni nacani yā tūhun

1 Quéhén vuelta de quéhén
modo ni ncāhān Yāā Dios jíin
ndá tatā ō jondē janahán, chi ní
ntají yā ndá tēe ni nacani tūhun yā.

²De mitan de tiempo jā cuándihi
yáhá de ni ntají yā maá Sēhe yā ni
nacani yā tūhun nūū ō. De jíin Sēhe
yā cúu jā ní nsāhá yā ñayíví jíin
ndihi cā, de ndivií jā íyó ni nchihi
yā ndahá Sēhe yā.

³De Sēhe yā chi vii ndasí
cúñáhnú yā, tá cúu nūū vii
cúñáhnú maá yā. De ndihi nāsa cúu
maá yā jā cúu yā Yāā Dios, suni
súcuán cúu Sēhe yā. De jíin poder
tūhun jā ní ncāhān Sēhe yā de íyó
cutú ndihi-ni. De ni nasāhá ndoo
yā yóhó ndacá cuāchi ó, de sá de ni
jēcundeē yā lado cuáhá mesa maá
Yāā cúñáhnú jondē andiví.

Jā cúñáhnú cā Sēhe Yāā Dios
nsūú cā ndá ángel yā

⁴De ni nduñáhnú ndasí cā Sēhe
yā nsūú cā ndá ángel andiví, chi
ni nihin yā tǎhvi jā ndíso yā tiñu
ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā ndíso
ndá ángel.

⁵Chi yósō nūū tutū jā súcuán ni
ncāhān Yāā Dios jíin Sēhe yā, de
nsūú jíin ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe ni,
de mitan de ni nsāhá ñáhnú ni
ndóhó jā cúu ni Tatá nú.

De suni ni ncāhān yā tūhun Sēhe
yā, de nsūú tūhun ndá ángel yā:

Maá ni cúu Tatá nūū Sēhe ni,
de maá ji cúu Sēhe nūū ni.

⁶De suni tá ni ntají yā Sēhe yā jā
cúñáhnú, ni nquiji ini ñayíví yáhá,
de ni ncāhān yā:

Ndihí ángel ni ná chíñúhún ji
Sēhe ni.

⁷De súcuán ni ncāhān yā tūhun
ndá ángel yā:

Tá cúu nūū yíhí tǎchi, súcuán
cúu jā jíca ndá ángel ni sáhá
ni,
de ndacá ñúcuán jā sátíñú nūū
ni, tá cúu yáñuhún cúu.

⁸Sochi tūhun Sēhe yā chi sa
cāhān yā:

Maá nú cúu Yāā Dios, de tatúni
nū ní cání,
de jā tátúni nū chi maá-ni tiñu
ndāá cúu.

⁹ Cúsiī inī nū jíín tiñu váha, de nduú jétahān cuitī inī nū tiñu néhén.

Jā ñúcuán cúu jā nduhū, Yāā Dios maá nú, nī nsāhá nī jā cúsiī ndasí cā inī nū nsúú cā ndá cā jā íyó andiví.

¹⁰ De suni cáhān yā:

Maá nú cúu Jētohō, de jondē xihna ñúhún nī nsāhá nú jā ní jēcōo ñayiví.

De andiví chi suni jā ní nsāhá maá nú cúu.

¹¹ De ndá ñúcuán chi naā, sochi maá nú chi níí cání íyó nú.

De ndá ñúcuán chi cutúhú tá cúu nūú cutúhú iin sahma,

¹² de nacahnū nū tá cúu nūú nátahnū iin sahma, de nasāma nú ndá.

Sochi maá nú chi mā násāma cuitī nū, de quiví jā cutecū nū mā ndihí cuitī.

¹³ De súcuán nī ncāhān tucu yā jíín Sēhe yā, de nsúú jíín ndá ángel yā:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūú cuñáhnú nú, de sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jííní ūhvi ndóhó.

Ncachī yā.

¹⁴ De ndá ángel yā chi mozo-ni cúu, de tájí yā cuāhān jā chíndeé ndá nchiví jā nihin táhvi jā scácu yā.

Jā má cúhuun inī ō jíín tūhun jā scácu yā yóhó

2 Túsaa de cánúú jā váha cā chuhun inī ō ndācá tūhun yā

jā ní jini ó, chi tú nduú de sanaā de scuíta ó.

² Chi jondē janahán nī jetíñú yā ndá ángel yā nī nchachī tūhun tūhun yā, de nī jini nchiví jā íyó ndāā. De nchiví nihin inī jíín nchiví jāā nduú ní ncándíja tūhun ñúcuán, vātu-ni nī nihin ji castigo.

³ De tú súcuán nī ncuu, de yóhó, ¿nāsa cācu ó de tú mā chūhún inī ō tūhun cánúú cā jā scácu yā yóhó? Chi xihna cā maá Jētohō ō nī nacani yā tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā ní jini, nī nacani tucu ndá dē nūú ō.

⁴ De Yāā Dios suni nī nchindeé yā ndá dē jā ní nacani dē tūhun yā. Chi nī nsāhá yā jíín dē jā ní nsāhá dē síín síín tiñu ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jííní ō poder yā. De suni nī jēhe yā Espíritu Santo yā nūú iin iin ó, nāsa nī jétahān inī maá yā jā sáhá ó.

Jā ní nduu Jesús iin táhán nchiví

⁵ De Yāā Dios nsúú nūú ndá ángel yā ní jēhe yā tūhun jā cundiso tíñú síiquí ñayiví jā quiji, chi sa nūú Sēhe yā Cristo nī jēhe yā. De síiquí ñayiví ñúcuán cúu jā cáhān ni yáhá.

⁶ Chi suha yósō nūú tutū jā ní ncāhān David jíín yā: ¿Nā cuá cúu nchiví jā ñúhún inī ní jíí?

De ndíhvi inī ní síiquí ji, de nchiví-ni cúu ji.

⁷ Chi jacū-ni tiempo nī nsāhá ní jā núu ji nūú ndá ángel ní. Ñúcuán de sáhá ñáhnú ní ji de squéndōo yíñúhún ní ji, de caní ní ji jā ndacu ji tiñu nūú ndācá jā ní nsāhá ní.

⁸ De ndihí jā íyó chi sáhá ní jā cuñáhnú ji nūú.

Cáchī tutū. De jā ní nsáhá Yāā Dios jā cúñáhnú ji nūū ndihi, túsaá de mā quéndōo ni iin jā má cúñáhnú ji nūū. De vísō sūcuán de mitan de ncháha ca cuni ō jā cúñáhnú ji nūū ndihi jā íyó.

⁹Sochi jā jíni ō mitan cúu Jesús, Yāā jā ní nduu núu jacū-ni tiempo nūū ndá ángel yā. Chi sūcuán ní ncuu tácuu cuū yā jēhē ndihi nchivī, síqui jā vāha ndasí inī Yāā Dios jíin ó. De mitan de vii ndasí nī nduñáhnú tucu yā, de ndihi-ni íyó yíñúhún nūū yā, chi nī ndoho yā jā ní jíhi yā jēhē nchivī.

¹⁰De ndihi jā íyó chi cuenta Yāā Dios cúu, chi maá yā ní nsáhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quíhīn ji andivī nūū vii cuñáhnú ji jíin yā. De vāha níhīn tíñú jā ní jēhe yā tūndóhó nūū Jesús, chi jā ní ndoho yā sūcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scácu yā.

¹¹Chi Jesús jā ní nsáhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jíin yā. De jā ñūcuán nduú cúcanoō Jesús jā cáhān yā hermano yā ji.

¹²Chi yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā:

Cachī sá tūhun ní nūū ndá hermano sá,
de māhñú nūū ndútútú ji cata sá nāsa cúñáhnú ní.

¹³De suni cáhān yā tá cúu nūū cáhān ndá hermano yā:

Nduhū chi cándíja ní yā.
De cáhān tucu yā:
Yáhá íyó ní jíin ndá sēhe Yāā Dios jā ní jēhe yā nūū ní.
Ncachi Jesús.

¹⁴De tá cúu nūū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúñu, suni sūcuán

nī ncacu Jesús, tácuu cuu cuū yā jēhē ō. De sūcuán ní snāā yā poder tāchi cúñáhnú jā squívi nchivī nūū cuāchi de jíhi ji.

¹⁵De ní ncacu yā sūcuán tácuu cuu tavā yā ndácá nchivī chíjin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chi níi vida ji ndóho ji sáhá ñūcuán.

¹⁶De jāndáā chi nduú ní nquíji yā jā chindeé yā ndá ángel yā, chi sa jā chindeé yā ndá nchivī cándíja jā ní nduu tatā Abraham.

¹⁷Jā ñūcuán ní jini ñúhún jā nduu inuú yā jíin ndácá hermano yā, tácuu cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndácá tíñu jēhē ji nūū Yāā Dios, chi ní ncundáhvī inī yā ji. De sūcuán ní nsáhá yā tácuu sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁸Chi suni jondē maá yā ní ndoho yā jā ní jito túnī tūndóhó yā, de jā ñūcuán cuu chindeé yā nchivī jā jíto túnī tūndóhó ji.

Jā cúñáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

3 Hermano, ní ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivī ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū síqui Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntefíñu Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúñáhnú síqui tūhun cándíja ó.

²Chi ní squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tíñu ñūcuán síqui yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivī jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivī vehe yā.

³De cúñáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúñáhnú ndasí cā tēe sáhá vehe nsūú cā maá vehe.

⁴Chi ndācá vehe íyó tēe jā ní nsāhá. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsāhá ndācá jā íyó.

⁵De Moisés nī squíncuu vāha dē jíin tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivī vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun dē síquī ndācá tūhun jā stēhēn yā tiempo jā quiji.

⁶Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndācu tiñu nūū nchivī vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivī vehe yā, de tú cuiñi nihin ó jíin tūhun jā cándíja ó jondē quivī sándihí, de tú cúsiī inī ō jā ñuhún inī ō ndācá jā vāha jā coo.

Tūhun jā natātú nchivī Yāā Dios

⁷Túsaá de ná chúhun inī ō jā cáhān Espíritu Santo nūū tutū īi: Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

⁸de mā cúnihin inī nū tá cúu nūū ní ncunihin inī nchivī janahán.

Chi nduú ní ncándíja ji nūū yā tá nī jica ji nūū ñuhun tíhá.

⁹Chi ñúcuán nī nsāhá tatá ndá nú tiñu jā ní nquiti inī ni, ncachī yā,

vísō nī jinī ji tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī ūū xico cuiyā.

¹⁰Jā ñúcuán nī nquiti inī ni jíin nchivī tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān ni jā maá-ni jā sndóo ji ichi ndāā, chi nduú cúni ji cuniquin ji tūhun nī.

¹¹De jā ñúcuán nī nquiti inī ni, de nī ncāhān téyí nī jā má quívi cuiti ndá ji nūū natātú ji sáhá nī.

Ncachī yā.

¹²Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cōó nēhén ánō ni iin nú jā caca yátá nú jā má cándíja cā nū Yāā Dios, Yāā técū.

¹³Chi sa ndācá quivī sndíhvi tāhán inī nū, juni íyó cā tiempo, tácuā mā cúnihin inī ni iin nú jā stáhvi cuāchi ndóhó.

¹⁴De tú ná cuiñi nihin ó jondē quivī sándihí jíin tūhun jā ní nquijéhé ó jíin, ñúcuán de coo cáhnú ó jíin Cristo.

¹⁵Chi cáhān tutū:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,
de mā cúnihin inī nū tá cúu nūū ní ncunihin inī nchivī janahán.

Cáchī.

¹⁶¿De ní nchivī cúu jā ní jinī tūhun yā de nī ncunihin inī? Suu ndihi nchivī jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

¹⁷¿De ní nchivī cúu jā ní nquiti inī yā nūū ūū xico cuiyā? Suu nchivī jā ní nsāhá cuāchi de nī jihī ndá ji nūū ñuhun tíhá.

¹⁸¿De ní nchivī cúu jā ní ncāhān téyí yā jā má quívi cuiti ji nūū natātú ji sáhá yā? Suu ndá nchivī jāá nduú ní ncándíja nūū yā.

¹⁹Túsaá de jíni ō jāá nduú ní ncúu quivī ndá ji nūū natātú ji, síquī jāá nduú ní ncándíja ji yā.

4 De juni íyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quivi nchivī ndahá yā jā natātú ji sáhá yā, de ná cóo cuidado ō jā má stíví ó, tácuā mā cōó sava nú jā má níhīn nū quivī nú.

²Chi suni maá ó nī jinī ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nūū ní jinī nchivī janahán. Sochi nūū maá ji

chi nduú ní jétíñú tūhun jā ní jini ji, siquī jāá nduú ní ncándíja ji.

³De yóhó jā cándíja, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natátú ó. De síqui nchiví jāá nduú cándíja ní ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán ní nquítí iní ni, de ní ncāhān téyíí ní
jā má quívi cuití ndá ji nūū
natátú ji sāhá ní.

De súcuán ní ncāhān yā vísó ja íyó tūha nūū natátú ji jondē tá ní jēcōo ñayíví.

⁴Chi súcuán yósó tūhun nūū tutū íi síqui quívi újā:

Ní nsínu Yāā Dios ndācá jā ní nsāhá yā, de ní natátú yā quívi újā.

⁵De suni yósó tucu nūū tutū íi:

Mā quívi cuití ndá ji nūū natátú ji sāhá ní.

Ncāchí yā.

⁶Túsaá de íyó cā nchiví jā quívi ji ndahá yā jā natátú ji. Chi nchiví janahán jā ní jini tūhun jā scácu yā ji, nduú ní nquívi ji síqui jāá nduú ní ncándíja ji nūū yā.

⁷Jā ñúcuán ní jani tucu yā incā quívi jā quívi nchiví, de quívi ñúcuán cúu mitan. Chi tá ní nchāha cuāhā tiempo jā ní ncāhān yā jíin nchiví janahán, de yósó nūū tutū jā suni ní ncāhān David suha ní nsāhá yā:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān yā,
de mā cúnihin iní nū túsaá.

Cāchí tutū.

⁸De Josué ní squívi dē nchiví Israel janahán iin lugar nūū natátú ji. De vísó súcuán de nduú ní ncúu squívi dē ji nūū yā jā natátú ánō ji. Chi tú súcuán de mā cáhān cā Yāā

Dios jíin ndācá nchiví jā mitan cúu quívi jā quívi ndá ji nūū natátú ji.

⁹Túsaá de íyó tūha iin nūū natátú nchiví Yāā Dios, tá cúu nūū ní natátú maá yā.

¹⁰Chi nchiví jā quívi nūū natátú ji jíin yā, chi natátú ji jā ní nsatíñú ji, tá cúu nūū ní natátú Yāā Dios nūū tíñu jā ní nsāhá maá yā.

¹¹Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quívi ó ndahá yā jā natátú ó, de mā sāhá ní iin ó cuāchi jā má cándíja ó yā, tá cúu nūū ní nsāhá ndá ji jondē saá.

¹²Chi tūhun Yāā Dios chi técū de íyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēen ndūū lado, chi nástúu cájí nāsa íyó jāá ntúni ó jíin ánō ó, tá cúu nūū sāhá espada jā jéhnđē de nástúu nūū ñútáhān yiqui jíin minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nāsa jáni iní ó jíin nāsa cúní ó sāhá ó.

¹³De nduú íyó ní iin jā yíyuhū jāá nduú jíin maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jíin vāha yā, de ndihi-ni túu níjin nūū yā.

Jesús cúu sūtū cúñáhnú cā

¹⁴De névāha ó iin sūtū cúñáhnú cā, de ja ní ndaa yā ní ndivi yā nūū íyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuíni níhin ó jíin tūhun jā ní ncandíja ó.

¹⁵Chi névāha ó iin sūtū cúñáhnú jā cúndáhví iní yóhó jāá nduú nā fuerza ó jā squíncuu vāha ó. Chi tá cúu nūū ndóho ó jā jító túní tāchí cúñáhnú yóhó, suni súcuán ní ndoho maá yā jā ní jito túní ji yā, vísó nduú nā cuāchi cuití yā.

¹⁶Túsaá de mā cúyūhú ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhví

ō. Chi mānī yā jín ó, de cúndáhvī inī yā yóhó, de síquī jā váha inī yā de chíndeé yā yóhó ndācá vuelta jā jíni ñúhún ó.

5 De ndācá sūtū jā ní ncuñáhnú janahán, nī nacāji Yāā Dios dē māhñú nchivī, de nī jani yā dē jā cuiñi dē nūū yā jēhē nchivī, de sōcō dē ndatñú jín quiti nūū yā jā síquī cuāchi jí.

²De cuu cāhān vitá dē jín nchivī jāá nduú jícuhun inī jín nchivī jā stívī, chi saá-ni maá dē nduú nā fuerza inī dē jā squíncuu váha dē.

³Jā ñúcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quiti nūū yā jā síquī cuāchi maá dē, nsūú maá-ni jā síquī cuāchi nchivī.

⁴De ni iin tēe nduú cúu sáhá ñáhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chi sa maá Yāā Dios cúu jā nacāji yā dē, tá cúu nūū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

⁵De saá-ni Cristo, nduú ní nsáhá ñáhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chi sa Yāā Dios nī nsáhá, chi nī ncāhān yā tūhun yáhá:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsáhá ñáhnú nī
ndóhó jā cúu nī Tatá nú.

⁶De suni cāhān tucu yā nūū tutū ii:
Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

⁷De Cristo tá nī iyo yā ñayiví, de nī jícan táhvī yā, de jondē nī jacu yā de nī jacu cóhó yā. De nī ncāhān ndāhvī yā jín Yāā Dios, Yāā jā cuu scácu yā jā má cúū yā nícu. De síquī jā yínúhún nī nchiñúhún yā Yāā Dios, de nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios yā jā ní jendeé inī yā jín tündóhó.

⁸Chi vísō Sēhe Yāā Dios cúu yā, de nī ncandíja yā nī ndoho yā inī ñayiví, de súcuán de nī jini yā nāsa cúu tūhun cándíja.

⁹De tá nī ncuu nī squíncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de nī ncutú tūhun jā scácu yā ndācá nchivī jā cándíja nūū yā, de cutecū ji níí cání.

¹⁰Chi nī jani Yāā Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Síquī jā má cācá yátá ji

¹¹De íyó cuāhā tūhun jā cachí tūhun nī síquī ndācá yáhá. Sochi víjín cúu jā jícuhun inī ndá nú sáhá nī, síquī jāá nduú cúni nū chuhun inī nū.

¹²De ja nī ncunahán cándíja ndá nú, de jíni ñúhún jā cuu nú tēe stéhēn nícu. De nduú chi sa jíni ñúhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nūū nū ndācá tūhun Yāā Dios jāá nduú víjín cuití. Chi sa nī nduu nú modo sūchí ñíquín jā jíni ñúhún caxín, chi ncháha ca cuja ji caji ji jā cājí. Súcuán cúu ndá nú chi ncháha ca cuja nú jín tūhun víjín cā.

¹³Chi tú cúu ndá nú cúsá maá modo sūchí ñíquín jā jáxín, túsaa de nduú cúu jícuhun váha inī nū tūhun ndāa.

¹⁴Sochi nchivī ja nī jija, chi yáji ji jā cājí, cúu jā ní ncutúha váha ji de ja cuu nacāji ji jā váha jín jā nēhén.

6 Túsaa de ná yáha ó nūū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni víjín, de ná cóhōn nūū tūhun jā víjín cā, tácuá ná cúja váha inī ō jíni tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíni tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nacani inī ō jā sndóo ó

ndá cuāchi jā sáhá jā naā ō, jíin jā candíja ó Yāā Dios,

²Jíin síquī jā jénduté, jíin síquī jā téē ndahá xīnī nchivī, jíin síquī jā natecū ndiŷi, jíin síquī jā tānū tāhvī nchivī ní cání.

³Túsaá de ná yáha ó nūū ndācá yáhá de quīvi ó nūū tūhun vjíin cā, de tú cuāha Yāā Dios tūhun.

⁴Chi íyó nchivī jā ja nī jīcūhun inī ji, de ja nī jinī ji ndācá jā jéhe Yāā Dios, de ja nī nquīvi ji nūū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,

⁵de suni ja nī jinī ji tūhun vāha Yāā Dios jíin nāsa coo poder yā tiempo quíji.

⁶De nchivī nūcuán tú caca yátá ji, de mā cūū cā ndijéhe jéé ji jā nacani inī ji. Chi jā caca yátá ji cúu modo jā jáhni tucu ji Sēhe Yāā Dios yīcā cruz, de jéhe ji tūhun canoō yā jíinī nchivī.

⁷De nchivī chi cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvī nūū de ndóyo vāha. De tú néne jā váha jā caji ndá tēe sátíñú, ñúcuán de cúsi inī Yāā Dios jíin.

⁸Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcún jíin yūcū jā sátéñú, túsaá de nduú jétíñú cuitī, de squéne yichī yā, de iin quīvi de cāyū. Súcuán tānū tāhvī nchivī jā jíca yátá.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo

⁹De ndá máá nú hermano, vísō cāhān ndá nī súcuán jíin nú, de jíinī vāha nī jā cúu nú nchivī jā cuiñi ñihin, chi nchivī jā ní scācu yā cúu nú.

¹⁰De Yāā ndāā cúu Yāā Dios, de nduú náā inī yā tíñu jā sáhá ó. Chi síquī jā íyó mānī nū jíin yā de nī ncundáhvī inī nū ndá hermano nū

jā cándíja, de nī nchindeé nú ji, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.

¹¹De cúnī ndá nī jā níní súcuán sáhá cā tá iin iin nú jondē quīvi sándihí, chi jā sáhá nú súcuán de ñihin nū ndihi jā ñúhún inī nū.

¹²De cúnī ndá nī jā má cúhuun inī ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándíja jā jíin paciencia ndétu ndá ji, de jā ñúcuán ñihin táhvī ji ndācá jā ní nquee yuhú yā.

¹³Chi quīvi jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham, de nī nacunehen yā maá yā jā ní ncāhān téyí yā, chi nduú cā nā incā cuu nacunehen yā jā cúñáhnú cā nsúū cā maá yā jā cuu testigo yā.

¹⁴De nī ncāhān yā: Jāndāā ndija jā vāha ndasí sáhá nī ndóhó, de sáhá nī jā nducuahā ndasí tatā nū, ncachī yā jíin Abraham.

¹⁵De jíin paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī ñihin dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁶Chi tá cāhān téyí ndá nchivī, de nacunehen ji síví iin jā cúñáhnú cā nsúū cā maá ji. De tú íyó iin tūhun jāā nduú cándíja táhān, de tú iin tēe cāhān téyí dē jíin síví Yāā Dios, ñúcuán de jéncuiñi jā tétáhān.

¹⁷De saá-ni Yāā Dios, chi nī ncāhān téyí yā nūū nchivī jā cuāha yā táhvī ji. Chi nī ncuu inī yā jā cucáhnú vāha inī ji jā má nacani yátá inī yā síquī jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū ji.

¹⁸Chi mā nacani yátá cuitī inī yā síquī tūhun jā ní ncāhān yā ūū vuelta, iin cúu jā ní nquee yuhú yā, de incā cúu jā ní ncāhān téyí tucu yā síquī tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhvī cuitī yā. De jā ñúcuán ndá máá ó jā ní jiquisāhvi ó nūū yā, chi

íyó ndeé ndasí iní ò, de ñúhún téyí iní ò já squíncuu yā já ní ncāhān yā.

¹⁹De síquī jā sūcuán ñúhún iní ò, de suu sáhá jā quéndōo cutú ánō ò jíín tūhun yā, de cúcāhnú vāha iní ò, tá cúu nūū quéndōo cutú barco jā tíin gancho yūū. De sáhá jā cuu quívi ó andiví nūū īī cā, jā cúu modo cuarto īī cā jā ní íyo ichi chātā sahma jā ní ndita caa iní vehe īī janahán.

²⁰De iní ñúcuán chi xihna cā Jesús nī nquívī, tácuā nacune yā ichi jā quívi ó. De jā ñúcuán níí cání cúu yā sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncuu sūtū Melquisedec.

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nūū ní ncuu Melquisedec

7 De maá Melquisedec nī ncuu dē rey ñuū Salem, de nī ncuu dē sūtū nūū Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí. De nī jētahān dē Abraham tá nī nenda Abraham jā ní ncundeé dē nī ncanāā ndá dē jíín ndá rey. De nī jíicān táhvī dē jēhē Abraham.

²De ndācá ūxī ndatíñú jā ní ncandeē Abraham nūū ndācá rey, nī jēhe dē iin iin nūū ñúcuán nūū Melquisedec. De síví Melquisedec cáchī: Rey jā sáhá tiñu ndāā. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchī: Jā íyó ndeé íyó sīī iní. De jā ñúcuán suni nání dē: Rey jā sáhá jā íyó ndeé íyó sīī iní nchivī.

³De nduú cáhān tutū tūhun tatā dē ni naná dē ni ndācá tatā dē. De suni nduú cáhān jā ní ncaacu dē jíín jā ní jíihī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāā Dios, chi níí cání cúu dē sūtū.

⁴De cūndēhé ndá nú nāsa ñáhnú nī ncuu Melquisedec, chi tatā ò

Abraham jā ní ncuñáhnú, nī jēhe dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū dē síquī ndācá jā ní ncandeē dē nūū ndá rey.

⁵De jíínī ò jā ndācá ūxī ndatíñú jā ní nihīn nchivī, nī jēhe jíi iin iin nūū, nī nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nūū cáhān ley Moisés. De nī nquehen dē nūū nchivī jā cúu táhān dē, chí iin-ni tatā Abraham cúu ndá dē jíín jíi.

⁶De Melquisedec chí nsūú tatā Leví cúu dē, de vísō sūcuán de nī nquehen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū Abraham. De suni nī jíicān táhvī dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūū dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁷De jíínī vāha ó jā tēe cúñáhnú cā cúu jā jíicān táhvī jēhē tēe núu cā.

⁸De ñayívī yáhá chí ndācá sūtū chí quēhen dē iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jíihī. De Melquisedec suni nī nquehen dē, sochi maá dē chí cáhān tutū īī jā tēcū dē.

⁹De suni cuu cáhān ò jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūū ndācá jā úxī nūū nchivī, suni modo jā nūū maá dē nī nquehen Melquisedec iin iin nūū ndācá jā úxī. Chí jā ní jēhe Abraham nūū Melquisedec, suu cúu modo jā suni nī jēhe dē cuenta Leví jíín ndihī cā tatā dē jā quíji.

¹⁰Chí tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quívi jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

¹¹De chíjin tatā Leví ní nquíji sūtū Aarón jíín ndá cā sūtū jā ní nquíji. De nī stéhēn ndá dē ley yā nūū nchivī Israel janahán. De tú ní ncuu sáhá dē jā quendōo ndāā

nchivī jín ley ñúcuán n̄cu, de nduú cā cánúú jā n̄cuiñī incā clase sūtū lugar Aarón jín ndá tatā dē. De incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nū ní n̄cu Melquisedec.

¹²De tú n̄cuiñī incā clase sūtū, de suni cánúú jā s̄ama ley s̄iquī ndá tatā dē.

¹³Túsaá de n̄ ns̄ama ley ñúcuán, chi cáh̄an tutū ī jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de n̄ ncacu yā ch̄ijin incā tatā. De tatā nū ní n̄quiji yā, nduú ni iin ní ncúu sūtū.

¹⁴Chi j̄inī vāha ó jā ch̄ijin tatā Judá n̄ ncacu Jētohō ō. De tatā ñúcuán chi nduú ní ncāh̄an cuitī Moisés jā cuu ji sūtū.

¹⁵De c̄ájí cúu jā ní n̄cuiñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nū ní n̄cu Melquisedec.

¹⁶De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu ch̄ijin tatā Leví tá cúu nū cáh̄an ley janahán. Chi cúu yā sūtū s̄iquī jā nd̄iso yā poder jā cutecū yā ní cání de mā cúu cuitī yā.

¹⁷Chi s̄ucuán n̄ ncāh̄an Yāa Dios t̄uhun yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní n̄cu
Melquisedec.

¹⁸Túsaá de tiñū jā ní ndacu ley janahán s̄iquī sūtū, chi n̄ naā mitan, chi nduú ní n̄h̄in tiñū quendō ní cání.

¹⁹Chi ley Moisés nduú ní ns̄ahá jā quendō ndāa nchivī. De n̄ nih̄in ō iin t̄uhun vāha cā jā ñúh̄un inī ō jā sndáhvā Cristo cuāchi ó, de s̄ucuán n̄ n̄cuñatin ó nū Yāa Dios.

²⁰De j̄in jā ní ncāh̄an téyí Yāa Dios de cúu Jesús sūtū.

²¹Chi ndá cā tē ñúcuán, ns̄ú j̄in t̄uhun jā ní ncāh̄an téyí yā ní n̄cu

dē sūtū. Sochi Jesús chi n̄ ncāh̄an téyí Yāa Dios jā cuu yā sūtū, chi s̄ucuán cáh̄an tutū:

Ní ncāh̄an téyí maá Jētohō ō
Yāa Dios, de mā n̄acani yátā
inī yā:

Ní cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní n̄cu
Melquisedec.

Ncachī yā.

²²Túsaá de j̄in Jesús n̄ ncacutū iin contrato vāha cā ns̄ú cā ley janahán.

²³De ndá cā sūtū ñúcuán, chi n̄ iyo cuāhā dē, s̄iquī jā jíh̄i ndá dē de nduú ní ncúu cuiñī dē ní cání.

²⁴Sochi Jesús chi cúu yā sūtū jā cuiñī ní cání, chi tēcū yā ní cání.

²⁵Jā ñúcuán cúu jā nd̄iso tíñū yā jā sc̄acu yā nchivī jā quiji nū Yāa Dios jā cutecū ji ní cání. Chi ní cání tēcū yā de cáh̄an yā jēhē ji j̄in Yāa Dios.

²⁶Túsaá de vāha ndasí sūtū cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nū j̄inī ñúh̄un ó. Chi sūtū ī cúu yā, de nduú nā cuāchi yā, de íyó ndoo yā, de nduú cúu yā t̄ah̄an nchivī jā s̄ahá cuāchi, de cúñáhnú ndasí yā jondē nū s̄ucún cā andiví.

²⁷De maá yā nduú j̄inī ñúh̄un jā s̄ahá yā tá cúu nū ní ns̄ahá ndá sūtū cúñáhnú janahán, jā ndiquiví n̄ ns̄ocō dē quiti s̄iquī cuāchi maá dē xihna cā, de sá de s̄iquī cuāchi nchivī. Chi iin vuelta-ni n̄ ns̄ocō yā maá yā jēhē ō, de n̄ n̄cu-ni.

²⁸Chi j̄in ley Moisés n̄ jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú jāa nduú nā fuerza squíncuu vāha. Ñúcuán de cuéé cā de n̄ ncāh̄an téyí Yāa Dios. De j̄in jā ní ncāh̄an téyí yā, de n̄ jani yā Sēhe yā jā cúu yā sūtū

cúñáhnú, de sūtū ndāā sūtū vāha cúu yā ní cání.

**Jā ndíso tíñú Cristo síqui
iin contrato jeé**

8 Túsaá de tūhun cánuú cā jā ja ní ncāhān ndá ní cúu yáhá: Névāha ó iin sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncāhān ni, de ndēē yā lado cuáhá mesa nūū ndácu tiñu maá Yāā jā cúñáhnú jondē andiví.

²De mitan de cúu yā sūtū jondē andiví, jā cúu lugar iī ndija jā ní nsáhá maá Jētohō ō Yāā Dios, nsūū nchivī. Chi nduú cáá tá cáá vehe iī janahán jā ní nsáhá nchivī.

³De ndácá sūtū cúñáhnú ní jani Yāā Dios dē jā sōcō dē ndatíñú jíín quití nūū yā. Túsaá de Jesucristo suni ní jini ñúhún jā sōcō yā jā cúu yā sūtū.

⁴De tú ní íyo cā yā iní ñayiví, de ní mā quétáhán jā cúu yā sūtū jíín ndá cā sūtū, chi níni sōcō cā ndá dē quití tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

⁵De tiñu jā sáhá ndá dē, chi nduú quétáhán jíín jā íyó andiví. Chi cúu iin muestra-ni jā stéhēn síqui andiví. De cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios jíín Moisés quiví jā ní nquijéhé dē ní nsáhá dē vehe iī janahán: Coto vāha nú jā sáhá nú ndácá ndatíñú tá cáá ndá jā ní stéhēn ni nūū nū jondē xīnī yucu, ncachī Yāā Dios jíín dē.

⁶De mitan de sáhá Cristo tiñu ñáhnú ndasí cā nsūū cā jā sáhá ndá sūtū ñúcuán, chi ndíso tíñú yā síqui contrato jeé jā vāha ndasí cā, chi ndíso tūhun ñáhnú cā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhá yā.

⁷Chi contrato ley xíhna ñúhún, tú ní nsáhá jā quee vāha tiñu nícu, de nduú cā cánuú jā coo contrato ūū.

⁸Chi nchiví janahán ñúcuán nduú ní nquéndōo ndāā ji, chi ní ncāhān Yāā Dios jíín ji, cáchī tutū:

Quiji quiví jā nsáhá ní iin contrato jeé

jíín nchiví Israel jíín nchiví Judá, cáchī Jētohō ō Yāā Dios.

⁹De mā cōō tá cúu contrato jā ní nsáhá ní jíín ndá tatā ji janahán, quiví jā ní ntiin ní ndahá ndá ji, de ní ntavā ní ji iní naciōn Egipto.

Chi nduú ní squíncuu vāha ndá ji jíín contrato ley ni.

Jā ñúcuán nduú cā ní ntánuú ní ji, cáchī Yāā Dios.

¹⁰Túsaá de suha coo contrato jā nsáhá ní jíín nchiví Israel, jondē tá quiji quiví ñúcuán, cáchī Jētohō ō Yāā Dios: Sáhá ní jā jicūhun ley ni nūū jāá ntúní ji, de saá-ni iní ánō ji tee ní tūhun ley ni.

De cuu ní Yāā Dios ndá ji, de maá ji cuu nchiví maá ní.

¹¹De nduú cā jíni ñúhún stéhēn ji nūū táhán ji nūū ñaní ji, tácuca cuní ji nāsa Yāā cúu Jētohō ji.

Chi ndihí ji cuní nāsa Yāā cúu ní, jondē nchiví núu cā jíín jondē nchiví cúñáhnú cā.

¹²Chi cune cáhnú iní ní nūū ji jā ní nsáhá ji tiñu néhén, de ní mā núcūhun cā iní ní cuāchi jā ní nsáhá ji.

Ncachī Yāā Dios.

¹³De jā ní ncāhān yā jā cuāha yā iin contrato jeé cúu jā ní ncachī yā jāá nduú cā cuetíñú contrato xíhna

ñúhún. De iin jā ní ncutúhú jāá nduú cā jétíñú, chi jíní ò jā ja ñatin naā.

Vehe iī ñayiví yáhá ní stéhēn nāsa cáá andiví

9 De ndāā chi contrato xíhna ñúhún nī ndacu tiñu nāsa chiñúhún ji yā, jíin nāsa coo iin vehe iī iní ñayiví yáhá.

²De nī ncuvāha vehe iī ñúcuán, de nī iyo ūū cuarto. De cuarto xíhna ñúhún jā nání cuarto iī, nī iñi candelero oro jíin mesa oro jíin pan iī.

³De nī iyo sahma jā ní ndita caa jā ndásí incā cuarto jā nání cuarto iī ndasí cā.

⁴De iní ñúcuán nī iyo iin altar oro nūū cáyū sūja iī, jíin jātūn jā ñúhún contrato ley, de maá-ni oro cúu ní síqui jātūn. De iní jātūn íñí iin tijēhēn oro jā ñúhún maná jā ní ncuun jondē andiví. De suni ñúhún vara Aarón jā ní nene yūcū, jíin tabla yūū jā yósō tūhun contrato ley.

⁵De síqui jātūn nī iñi ndúū figura ángel querubín jā stéhēn jā ndēē Yāā Dios. De nī nsáhá cōndāhvi síqui tapa jātūn nūū ní nchosō yúyú niñi jā sndāhvā cuāchi. De nduú núne ó jā cāhān cā ò síqui ndá ñúcuán mitan.

⁶De tá nī jīnu ndācá ñúcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū iní cuarto xíhna ñúhún jā sáhá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁷Sochi iní cuarto ūū, chi nduú cúu quívi nā-ni sūtū jíin incā nchiví, chi mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu jā quívi, de suni iin-ni vuelta jā cuiyā. De suni mā cūū quívi dē de

tú nduú niñi quiti jā sōcō dē nūū Yāā Dios jā síqui cuāchi maá dē jíin síqui cuāchi nchiví.

⁸De jíin ñúcuán stéhēn Espiritu Santo nūū ò jā tá nī iyo cā cuarto iī xíhna ñúhún iní ñayiví, de nduú ní núne ichi jā quívi nchiví iní lugar iī ndasí jā cúu andiví.

⁹Chi ndācá ñúcuán cúu jā ní stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chi jā ní nsōcō ndá ji ndatíñú jíin quiti nūū Yāā Dios, chi nduú ní ncúu cuiti sáhá jā quendōo ndoo ánō nchiví jā ní nsōcō.

¹⁰Chi ndá ñúcuán nī stéhēn maá-ni síqui yiqui cúñu ó, nāsa caji ò, nāsa coho ó, nāsa ndundoo ó. De nī jetíñú jondē nī nquiji Cristo jíin iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

¹¹Chi mitan chi ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā jā ndíso tíñú yā síqui ndācá jā vāha jā ní nquiji mitan. De cúu yā sūtū iní lugar iī jondē andiví jā cúñáhnú cā de vāha cā nsūū cā cuarto iī janahán. De nsūū jā ní nsáhá nchiví cúu, chi nsūū cuenta ñayiví yáhá cúu.

¹²De jā ní nquívi yā iní lugar iī ndasí cā jondē andiví, de nsūū jíin niñi ndixúhú de ni niñi becerro, chi jíin niñi maá yā nī nquívi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni jā ní cání. De sūcuán nī scácu yā yóhó jā cutecū ò ní cání.

¹³Chi jondē janahán de niñi stiqui jíin niñi ndixúhú jíin yāā becerro jā ní ncáyū nūū altar, nī jōsō ndá dē síqui nchiví jāá nduú íyó ndoo ánō ji, de sūcuán nī ndundoo ji nūū yā.

¹⁴De tú nī nihīn tíñú niñi ndācá quiti ñúcuán, de nā oncā cúu niñi maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā,

de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsāhá Espíritu Santo jā íyó níí cání. De niñi yā náquete ánō ō nūū tiñu néhén jā cuū ō sáhá. De sūcuán de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā técu.

¹⁵Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā síquī iin contrato jeé. Chi nī jīhī yā, de sūcuán nī ncandeē yā cuāchi jā ní nsāhá ndá nchivī tá nī iyo ji chijin contrato xíhna ñúhún. De nchivī jā cána Yāā Dios ji jā quívi ji ndahá yā, niñin ji tāhvī ji jā coo níí cání, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

¹⁶Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cáhān síquī tāhvī, de jondē tá cuū dē sá de níhīn tiñú.

¹⁷Chi tú técu cā tēe jā ní nsāhá, de nduú níhīn tiñú. De jondē tá nī jīhī dē, de sá de jétíñú.

¹⁸De saá-ni contrato xíhna ñúhún, suni nī jini ñúhún cucutú jíñn niñi quiti jā ní jīhī. De contrato jeé chi cúcutú jíñn niñi Cristo jā ní jīhī yā.

¹⁹Chi tá nī ncuu nī ncachī Moisés ndācá tiñu jā ndácu contrato ley ñúcuán nūū ndiviī nchivī, de nī nquehen dē niñi becerro jíñn niñi ndixúhú jíñn ndute, de jíñn ixi cuahá jíñn yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú niñi síquī libro ley jíñn síquī ndiviī nchivī.

²⁰De nī ncāhān dē: Yáhá cúu niñi jā cúcutú contrato ley jā ní nsāhá Yāā Dios jíñn ó, ncachī dē.

²¹De suni niñi ñúcuán nī jōsō dē jondē inī maá vehe iī jíñn nūū ndācá ndatíñú jā ní jetíñú ndá dē jā chíñúhún dē yā.

²²De ja ñatin ndihi ndatíñú, chi cáhān ley yā jā jíñi ñúhún ndundoo jíñn niñi. De tú mā cātí niñi de mā cúne cáhnú inī yā nūū cuāchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maá yā jā candeē yā cuāchi

²³Túsaá de ndācá ndatíñú ñúcuán jā cúu muestra ndá máá jā íyó andiví, nī jini ñúhún jā ndundoo jíñn niñi quiti. De ndá máá jā íyó andiví, chi nī jini ñúhún ndundoo jíñn niñi Cristo jā váha ndasí cā.

²⁴De Cristo chi nduú ní nquívi yā inī lugar iī jā ní nsāhá nchivī, chi iin muestra-ni nī ncuu ñúcuán jā ní stéhēn nāsa íyó lugar iī ndija jondē andiví. Chi sa maá andiví nī nquívi yā, de mitan chi íyó yā nūū Yāā Dios jā cáhān yā jēhē ō.

²⁵De maá sūtū cúñáhnú cā quívi dē ndācá cuíyā inī cuarto iī cā jā sócō dē niñi quiti. Sochi Cristo chi nduú ní nsōcō yā maá yā cuāhā vuelta, chi iin vuelta-ni.

²⁶Chi tú sūcuán de cánuú jā cuāhā vuelta ndoho yā jondē tá nī jēcōo ñayiví de jondē mitan nícu. De nduú chi sa tiempo jā cuándihi yáhá nī nquenda nijin yā iin vuelta-ni jā níí cání, de nī nsōcō yā maá yā jā ní ncandeē yā cuāchi.

²⁷De tá cúu nūū ní ncundaā jā cuū ndācá nchivī iin vuelta-ni, de ñúcuán de sáhá ndāā Yāā Dios tiñu jí,

²⁸suni sūcuán Cristo nī jīhī yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō yā maá yā tácuā candeē yā cuāchi cuāhā nchivī. Ñúcuán de ndiji yā incā vuelta, de nsúú jā sócō tucu yā maá yā jā candeē yā cuāchi, chi sa jā scácu yā nchivī jā ndétu ji jā ndiji yā.

10 Chi ley Moisés nī ncuu iin muestra-ni ndācá jā váha jā ní nquiji jíñn Cristo, iin jā stéhēn-ni

nāsa coo maá jā váha. Jā ñúcuán nduú cúu cuiti sáhá ley jā quendōo ndāā nchivī jā quíji ji nūū Yāā Dios de sócō ji quiti nūū cuíyā nūū cuíyā.

²Chi tú ní ncúu sáhá ley jā quendōo ndāā ji, de jencuiñi jā sócō ji quiti nícu. Chi tú ní ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī nquendōo ndoo ánō nchivī jā sócō ñúcuán, de mā cúyuhú cā ánō ji jā ní nsáhá ji cuāchi nícu.

³De nduú chi jā sócō ndá ji quiti ndācá cuíyā, sa sáhá jā núcūhun inī ji cuāchi ji.

⁴Chi ñiñi stīquī jíin ñiñi ndixúhú, mā cūū cuiti candeē cuāchi.

⁵Jā ñúcuán tá nī nquiji Cristo inī ñayiví, de nī ncāhān yā jíin Yāā Dios:

Jā jáhni ji quiti jíin jā jéhe ji ofrenda nūū ní, chi nduú ní jétahān inī ní.

Sochi nī nsáhá tūha ní yiqui cúñu maá sá jā sócō sá.

⁶De nduú ní ncúsi inī ní jā téñuhūn ji quiti de sócō ji tī jā ndundoo cuāchi ji nícu.

⁷Ñúcuán de nī ncāhān sá: Yáhá vāji sá jā squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios. Chi súcuán ja yósō tūhun sá nūū tutū.

Ncachī Jesús.

⁸Xihna cā nī ncāhān yā jāá nduú ní jétahān inī Yāā Dios de nduú ní ncúsi inī yā jā jáhni ji quiti de jéhe ji ofrenda, jíin jā téñuhūn ji tī de sócō ji tī jā ndundoo cuāchi ji nícu, vísō súcuán ndácu ley tiñu.

⁹De nī ncāhān cā yā: Yáhá vāji sá jā squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios. De jā ní ncāhān yā súcuán, de nī nsáhá yā jā jencuiñi

jā sócō ndá ji quiti, chi nī nsōcō yā maá yā.

¹⁰De nī nsáhá Yāā Dios jā íyó ndoo íyó iī ō nūū yā síquī jā ní nsáhá Jesucristo jā jétahān inī Yāā Dios, suu jā ní nsōcō yā yiqui cúñu yā iin vuelta-ni jā níí cání.

¹¹De ndācá sūtū ñúcuán chi ndiquivī nī iñi dē nī nsatínú dē nūū yā, de cuāhā vuelta jáhni ndá dē quiti jā sócō sócō dē. De ndācá ñúcuán chi mā cūū cuiti candeē cuāchi.

¹²Sochi Cristo chi iin vuelta-ni jā níí cání nī nsōcō yā maá yā jā síquī cuāchi ó. De sá de nī jécundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā.

¹³De ñúcuán ndétu yā mitan jondē quiji quivī jā candeē yā poder ndācá jā jíni ūhvi nūū yā.

¹⁴Chi jā ní nsōcō yā maá yā iin vuelta-ni, de nī nsáhá yā jā níí cání quendōo ndāā nchivī jā ní nsáhá ndoo yā.

¹⁵De maá Espíritu Santo suni cáji cáhān yā síquī tūhun yáhá, chi xihna cā cáhān yā:

¹⁶Suha coo contrato jā nasáhá nī jíin ji, jondē tá quiji quivī ñúcuán, cáchi Jētohō ō Yāā Dios: Sáhá nī jā jicūhun ley ni inī ánō ji,

de saá-ni nūū jāá ntúni ji tee nī tūhun ley ni.

¹⁷Ñúcuán de cáhān cā yā:

Mā núcūhun cā inī ni ndācá cuāchi jíin tiñu néhén jā ní nsáhá ji.

Ncachī yā.

¹⁸Túsaá de tú ja nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nduú cā cánuú jā sócō cā ō jā síquī cuāchi ó.

**Jā ní nune ichi jā quívi
ó nūū Yāā Dios**

¹⁹Jā nūcuán hermano, mā cānī inī ō ni iin, chi cuu quívi ó lugar iī ndasí jondē nūū íyó Yāā Dios, síqui jā ní jati niñi Jesucristo.

²⁰Chi nī nacune yā iin ichi jée jā cutecū ō ní cānī sáhá yā. Chi tá nī jihī yā de nī ntēhdē sahma jā ndíta caa jā ndasí lugar iī ndasí cā inī vehe iī. De sūcuán nī stēhēn Yāā Dios jā núne jā quívi ó lugar iī ndasí cā nūū íyó yā.

²¹De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí jā jíto yóhó nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios.

²²Túsaá de ná quívi ó nūū Yāā Dios, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de ná cándíja nihin ó jā íyó ndāā ndihi tūhun yā. Chi jífn niñi Cristo nī ndundoo ánō ō nūū ndacá cuāchi jā ní nsáhá ó, de nī ndundoo ó nūū yā jā ní jenduté ó jífn ndute.

²³De ná cuiñi nihin ó jífn tūhun jā cáhān ō, suu jā nūhún inī ō jā sáhá yā jā váha yóhó. De mā cācá yátá ó, chi váha squíncuu maá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā nūū ō.

²⁴De ná nácani inī ō nāsa sndíhvi tāhán inī ō jā cundáhvī cā inī ō tāhán ó, jífn jā sáhá ó tiñu váha.

²⁵De níni ná ndútútú ó jā chiñúhún ó yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nūū sáhá sava ji, chi sa víhī cā ná sndíhvi tāhán inī ō, chi ja jíni ō jā cuācuñatin quívi jā nenda yā.

²⁶De tú ja nī jicūhun inī ō de nī jetáhvī ó tūhun ndāā, de tú maá-ni cuāchi sáhá ó sáhá ó, túsaá de nduú cā nā incā íyó jā cuū síqui cuáchi ó.

²⁷Chi sa quéndōo maá-ni cā tūhun xēen síqui ō jā quiji quívi

juicio de quiji nūhūn xēen jā cāyū nchivī jā jíni ūhvi ji yā.

²⁸Nchivī jā squéne yichī ley Moisés, de tú ūū á ūni nchivī cáhān cuāchi síqui ji, de jíhī nahñi ji, de nduú cā nā tūhun cúndáhvī inī íyó.

²⁹De nā oncā cúu jā má ndōhó xēen cā nchivī jā squéne yichī ji maá Sēhe Yāā Dios, chi modo jā jáñū nihnu ji síqui yā. De sáhá ji jāā nduú jétíñú cuiti niñi yā jā ní jati síqui contrato jā ndundoo ji nūū yā nícu. De sūcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espíritu Yāā Dios jā sáhá jā váha yóhó.

³⁰Chi ja jíni ō jā ní ncāhān maá yā: Maá nī sáhá jā ndutahvi ji síqui cuāchi ji, maá nī cuāha castigo ji, ncachī Jētohō ō. De suni cáhān: Maá Jētohō ō sáhá ndāā yā síqui cuāchi nchivī yā.

³¹Túsaá de xēen ndasí coo síqui nchivī jāā nduú ní ncándíja jā quívi ji inī ndahá Yāā Dios, Yāā técu, jā ndutahvi ji síqui cuáchi ji.

³²De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncuu ichi chātā, jondē tá cáta nī nquijéhé nú caca nú jífn luz yā, de nī jendeé inī ndá nú jā ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēen.

³³Chi sava ndá nú nī ncāhān nēhén ji nūū nū de nī sndóho ji ndóhó nī jinī nchivī. De sava cā nū nī jēhe nú tūhun jā cuiñi nú jífn nchivī jā ní ndoho sūcuán.

³⁴Chi nī ncundáhvī inī nū nchivī jā ní nchihī vecāa jā síqui yā, de nī ncuu inī nū vísō nī ncandēē nchivī ndatíñú nú. Chi nī nsáhá ndá nú cuenta jā jondē andivī névāha nú iin tāhvi jā váha ndasí cā jā coo ní cānī.

³⁵Túsaá de mā siāā nū tūhun jā ní ncandíja ndija nú jā váha inī yā,

chi cuāhā ndasí tǎhvi nihīn nū sīquī ñúcuán.

³⁶Chi cánuú jā cuandeé inī nū tácuā sǎhá nū jā jétáhān inī Yāā Dios, de nihīn nū jā ní nquee yuhú yā.

³⁷Chi cáhān tutū ii:

In núnúú-ni cā de nenda maá Yāā jā ndiji, de mā cúcuéé yā.

³⁸De nchivī jā ní sndáhvā ni cuāchi ji, técu ji jā cándíja ji jā sǎhá ni jēhē ji.

Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsiī inī ni jíin ji.

Ncachī Yāā Dios.

³⁹Sochi yóhó chi nduú cúu ó táhān nchivī jā jíca yátá jā tǎnū tǎhvi ji. Chi sa cándíja ó jā nihīn tǎhvi ó cutecū ánō ó.

Sīquī tūhun cándíja

11 De jā cándíja ó, suu cúu jā ní ncundaā ndija inī ó jā nihīn ó ndācá jā ñúhún inī ó, jíin jā jíni vāha ó jā íyó ndija ndācá jāá nduú jíni ó nūū mitan.

²De nchivī janahán chi ni jetúhún yā ji sīquī jā súcuán ni ncandíja nihīn ji.

³Sīquī jā cándíja ó cúu jā jícuahun inī ó jā ní nsǎhá Yāā Dios ñayiví jíin tūhun jā ní ncāhān yā-ni. De jíin poder Yāā Dios jāá nduú jíni ó nūū, ni jēcōo ndācá jā jíni ó nūū.

⁴Ni ncandíja Abel jā sǎhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ni nsōcō dē jā váha cā nūū Yāā Dios nsūú cā Caín. De jā ñúcuán ni jetúhún yā jā íyó ndāā dē, chi ni jetáhvī yā jā ní nsōcō dē quti nūū yā. De vísō ni jíhī dē, de cáhān cā historia dē jíin ó jondē mitan, chi tēe ni ncandíja ndāā cúu dē.

⁵Ni ncandíja Enoc jā sǎhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ni naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní jíhī dē. De nduú ní nánihīn nchivī dē, chi ni ndoñúhún dē-ni ni nsǎhá yā. De cáchi tutū jā jondē ncháha ca naquehen yā dē de ni ncusiī inī yā jíin ndācá jā ní nsǎhá dē.

⁶Sochi tú nduú cándíja ó jā sǎhá yā jēhē ó, de nduú nā modo jā cusii inī Yāā Dios jíin ó. Chi nchivī jā cúni quivi ndahá yā, cánuú jā cándíja ji jā íyó yā jíin jā cuāha yā tǎhvi nūū nchivī jā ndúcú ji cándíja ji yā.

⁷De Noé ni ncandíja dē jā sǎhá Yāā Dios jēhē dē, tá ni ncachī tūhun yā nūū dē jā coo tūndóhó jāá ncháha ca cuni dē jā coo. De jā ñúcuán ni jetáhvī dē ni nsǎhá dē barco cāhnú jā nání arca, tácuā cācu dē jíin ní vehe dē. De jā súcuán ni ncandíja dē, de ni nenda cuāchi sīquī nchivī jāá nduú ní ncandíja ji yā. De ni sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní ncandíja dē jā sǎhá yā jēhē dē.

⁸De Abraham ni ncandíja dē jā sǎhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ni jetáhvī dē tá ni ncāhān yā jíin dē jā quíhīn dē iin lugar nūū cuāha yā jā cuu tǎhvi dē. De ni nquee dē cuāhān dē, vísō nduú jíni dē ní cúu nūū quíhīn dē.

⁹Ni ncandíja dē jā sǎhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán ni ndeē tátū dē nūū ñuhun jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū dē. De ni ndeē dē vehe ñii, de saá-ni sēhe dē Isaac jíin Jacob, chi suni inuú nihīn tǎhvi ji jíin dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁰Chi ni ñuhun inī dē jā cundeē dē maá ñuū andiví jā íyó cutú

cimiento, de maá Yāā Dios nī jaquīn yā de nī nsāhá yā űū űúcuán.

¹¹De saá-ni Sara nī ncandíja űa jā sāhá yā jēhē űa, de jā űúcuán nī nīhīn űa fuerza jā ní jīcūhun sēhe űa. Chi jondē tá nī nchāha ndasí cuiyā űa, de nī ncacu iin sēhe yíí űa, chi nī ncandíja űa jā squíncuu Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā.

¹²De sūcuán nī ncuu jā ní ntāhvi cuāhā nchivī nī nsāhá iin-ni Abraham, vísō ja űāhnú ndasí dē. De tatā dē nī nducuahā ndasí, tá cúu tiūūn andiví, jíin űtín yuhú mar, jā má cūú cuiti cahvi ó.

¹³De ndācā nchivī jā ní ncandíja űúcuán, nī jīhī ji. De vísō nduú ní nīhīn ndá ji jā ní nquee yuhú yā, sochi nī jini vāha ji jā sūcuán coo, de nī ncusiī inī ndá ji jā nīhīn ji incā vida. De sūcuán nī ncāhān ndá ji jā nchivī űūú jīcā nchivī tátú cúu ji inī űayiví yāhá.

¹⁴De ndá nchivī jā cāhān sūcuán, chi stēhēn cājī ji jā ndúcú ji iin űūú jā cúu andiví űūú cúu űūú maá ji.

¹⁵Chi tú ní nācani inī ndá ji sīquī űūú űūú ní nquee ji, de íyó modo jā ndicó cóo ji de tú cúni ji nícu.

¹⁶De nduú chi nī ncuu ndasí inī ndá ji jā cundeē ji incā űūú vāha cā jā cúu űūú andiví. Jā űúcuán nduú cúcanoō Yāā Dios jā nánī yā Yāā Dios ndá ji, chi ja nī nsāhá tūha yā iin űūú űūú cundeē ji.

¹⁷Nī ncandíja Abraham jā sāhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī jēhēn dē jíin Isaac jā sōcō dē ji, tá nī jito túni yā dē. De nī íyo tūha dē jā sōcō dē sēhe dē jā mātúhún ji-ni űūú dē, vísō nī nīhīn dē tūhun jā ní nquee yuhú yā suha sīquī dē:

¹⁸Isaac cúu tēe jā squíjéhé nī tata űū quīhīn, cāchī tūhun jā ní nquee yuhú yā.

¹⁹De nī nsāhá dē cuenta jā cuu nastécū Yāā Dios ji. De modo jā sūcuán nī ncuu, chi cuu cāhān ō jā modo jā ní jīhī ji de nī natecū ji űūú dē, chi nī jasí yā-ni jā má cāhni dē ji.

²⁰Nī ncandíja Isaac jā sāhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī ncāhān dē jā tāhvi vāha nīhīn sēhe dē Jacob jíin Esaú tiempo quiji.

²¹De suni sūcuán nī ncandíja Jacob, de jā űúcuán tá ja űatin cuū dē de nī ncāhān dē jā nīhīn ndúū sēhe yíí José tāhvi vāha. De yítuu dē garrote dē, de nī nchiñúhún dē Yāā Dios.

²²De suni sūcuán nī ncandíja José, de jā űúcuán tá cuācuñatin cuū dē, de nī ncāhān dē jā ndācā tatā Israel, iin quívi de quee ji inī naciōn Egipto. De nī ndacu dē jā chiyuhū ji yiqui dē űūú űūú quívi ndá ji.

²³De tá nī ncacu Moisés, de tatā ji naná ji nī ncandíja dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā űúcuán nī jito yuhú dē ji űni yōō. Chi nī jini ndúū dē jā vii cáá ji, de nduú ní nchúhú dē sīquī acta jā ní nsāhá rey jā cuū ndācā sūchí yíí.

²⁴De suni sūcuán nī ncandíja Moisés, de jā űúcuán tá nī jahnu dē de nduú cā ní jēhe dē tūhun jā cuu dē sēhe űahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

²⁵Chi sa nī ncuu inī dē jā ndoho dē jíin ndá tāhān dē nchivī Yāā Dios, nsúú jā cusí inī dē jacū-ni tiempo jíin cuāchi.

²⁶Chi nī nsāhá dē cuenta jā tú cāhān nēhēn nchivī sīquī dē jā sīquī Cristo, de űúcuán sāhá jā cucuicá ndasí cā dē ndihi jā ndíso tūhun Yāā Dios nsúú cā jā cucuicá dē

ndihi jā íyó nación Egipto. Chi nī ñuhun inī dē jā cuāha yā tāhvī dē.

²⁷De jā súcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī nquee dē nación Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quīti inī rey nūū dē. Chi nī inī ñihin dē síquī tiñu sáhá dē, chi nī nsáhá dē cuenta jā ja jíni dē nūū Yāā jāā nduú cúu cuni ō nūū mitan.

²⁸De jā súcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā ná cáhni nchivī ticāchí pascua. De nī ndacu dē jā ná cóso ji yúyú ñiñi tī viéhé ji, tácuā tá quiji ángel jā cahni yā ndācá sēhe nuú nchivī Egipto, de mā cáhni yā sēhe nuú nchivī Israel.

²⁹De síquī jā ní ncandíja nchivī Israel jā sáhá yā jēhē ji, de nī nchāha ji-ni māhñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute de nī natūu-ni ñuhun yíchí. De suni súcuán nī ncuu inī ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasī-ni ndute síquī dē, de nī jihī ndá dē.

³⁰Nī ncandíja ndá soldado jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jicó cáva namā jā ní jicó nduú jā ndasī ñuū Jericó, tá ní jicó nduú ndá dē ūjā quivī.

³¹De Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña, sochi nī ncandíja ña jā sáhá yā jēhē ña. De nī nchindeé ña ndá tēe Israel jā ní nquindēhé ndéē dē nāsa íyó ñuū ña. De jā ñúcuán nduú ní jíhī ña jíin nchivī ñuū ña jā ñihin inī.

³²¿De nāsa cāhān cā ni túsaá? Chi nduú cā nā tiempo jā nacani cā ni tūhun Gedeón jíin Barac jíin Sansón jíin Jefe jíin David jíin Samuel jíin ndācá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

³³Nī ncandíja ndá dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncundeé dē ní natiin dē ndācá ñuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūū, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūū ní nquee yuhú yā. De nūū sava dē nī jasī Yāā Dios yuhú ndicaha jāā nduú ní nchájī tī dē.

³⁴De sava dē nduú ní ncáyū dē sáhá ñuhūn jā cáyū xēen. De sava dē nī ncācu jāā nduú ní jíhī dē jíin espada. De sava dē nī nanihin inī dē tá nduú cā nā fuerza dē nícu, de ndacuī téyí nī iyo dē nūū guerra, de nī ncundeé dē síquī soldado ndācá ñuū jicá jā jíni ūhvī ji dē.

³⁵De sava ñahan nī natecū sēhe ña jā ní jihī ji. De sava cā nchivī cándíja chi sa nī ndoho xēen ji jondē nī jihī ji. Chi nduú ní jéhe ndá ji tūhun jā siáā ji tūhun yā de cācu ji, chi nī nchuhun inī ji jā natecū ji de cundeē vāha cā ji jondē andivī.

³⁶De sava cā ji nī nsáhá catá nchivī nūū ji, de nī ncani nchivī ji, de jondē nī nuhni ji cadena nī nchihī ji vecāa.

³⁷De nī ncuun nchivī yūū xīnī ji, de nī jehndē ji jíin sierra, de nī jito túni ji jíin tūndóhó, de nī jahni ji jíin espada. Nī jica nuu ji cháhá chúcuán, de maá-ni ñii ticāchí ñii ndixúhú nī ñuhun ji. Nī ndoho ndáhvī ji, nī jinī ji tūndóhó, nī sndóho nchivī ji.

³⁸Vāha ndasí cā nchivī nī ncuu ji nsūū cā ndá nchivī ñayivī, de vísō súcuán de nī nsáhá nchivī jā ní jica nuu ji nūū ñuhun t́hā jíin chíin yucu, de nī iyo ji yavī cava jíin yavī ñuhun.

³⁹De ndācá nchivī yáhá, vísō nī jetúhún Yāā Dios ji jā ní ncandíja

nihin ji jā sáhá yā jēhē ji, de nduú ní nīhīn ji jā ní nquee yuhú yā nūū ji.

⁴⁰Chi nī nsáhá tūha yā iin tiñu váha cā, de suu cúu jā sáhá Cristo jíín ó, tácuā iin cáhnú-ni nīhīn ji iin tāhvi váha cā jíín ó.

Jā ná cúnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

12 Túsaá de íyó cuāhā ndasí nchivi nūcuán jā ní ncandíja nihin ji jā sáhá yā jēhē ji, de modo jā ní jicó ndúū ji yóhó, de stéhēn cā ji nūū ō jondē mitan jā suni súcuán ná cándíja ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná sáhá jíyo ó ndācá jā sátéñú jíín cuāchi jā ní ncāan ó jíín. De ná cuāndeé inī ō cunu ó jíín carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.

²De ná cúnuū vāha ó nūū Jesús, Yāā jā ní scándíja yóhó de sáhá yā jā cuja vāha ó jíín tūhun cándíja ó. Chi maá yā nī jendeé inī yā jā ní ndoho yā yicā cruz. De vísō tūhun canoō cúu jā súcuán cuū yā, de nduú ní nsáhá yā cuenta. Chi nī nūhun inī yā jā cusii ndasí inī yā tā jīnu jā ndoho yā. Sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa nūū tátúni Yāā Dios.

³De nacani inī ndá nú nāsa nī jendeé inī yā nī ndoho yā jā ní nsáhá nāvāha nchivi íyó cuāchi jíín yā. De súcuán de mā cuítá nú de ni mā nūū inī nū jíín tūndóhó.

⁴Chi juni ncháha ca ndoho nú jā jondē cuū nū jā ndúcú ndéé nú snāā nū cuāchi.

⁵De sanaā de ja nī naā inī ndá nú jā cáhān tutū īī, jā sndíhvi inī Yāā Dios ndá nú jā cúu nú sēhe yā:

Séhē, mā quítí inī nū jā jēhe Jētohō ō castigo ndóhó,

de ni mā cúcuécá inī nū tú cáhān yā nūū nū.

⁶Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivi jā māni yā jíín, de jēhe yā castigo ndācá jā náquehen yā cuu sēhe yā.

Cáchī tutū.

⁷Túsaá de cuāndeé inī ndá nú jā jēhe Yāā Dios castigo ndóhó, chi sáhá yā jíín nú tá cúu nūū sáhá tatá jíín sēhe dē. Chi nduú ná sēhe íyó jāā nduú jēhe tatá ji castigo.

⁸De tú mā cuāha yā castigo ndóhó, tá cúu nūū ndóho ndācá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhví cúu nú, de nsúū sēhe ndíja yā cúu nú.

⁹De tatá ó ñayiví yáhá, suni nī jēhe dē castigo yóhó, de nī íyo yíñúhún ó nūū dē. De nā oncā cúu jā má cuétáhví ó nūū maá Tatá ó andiví jā jēhe yā castigo yóhó, de cutecū ō níí cání.

¹⁰De ndāā chi maá dē nī jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quiví, nāsa nī ncuu inī maá dē. Sochi Yāā Dios chi jēhe yā castigo yóhó iin modo vāha cā jā quéndōo vāha cā ō, chi jíín nūcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

¹¹De ndāā chi nduú cúsi inī ō maá hora jā ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuéé cā de cuni ō jā jíín castigo jā ní ndoho ó de nī ncutūha ó jā caca ndāā ō de coo ndeé coo siī inī ō.

Siquí nchivi jā squéne yichī ji tūhun jā cáhān Yāā Dios

¹²Túsaá de mā cōó ndá nú tá cúu tēe jā ní ncuítá īī ndahá, de quísi xīnī jíítí, chi sa ndacui sáhá nú maá nú nūū tūndóhó.

¹³De caca ndaā nū ichi ndoó, tácu nduvāha ndá ndóhó jāá nduú nā fuerza inī, jā cúu nú tá cúu tēe tiácuá jāá nduú cúu caca vāha.

¹⁴De cundihvī inī nū jā cundeē mānī nū jíin ndācá nchivī, jíin jā coo ndoo coo ii nū nūū yā. Chi mā cūū cunī ni iin nchivī nūū maá Jētohō ō de tú nduú íyó ndoo ji.

¹⁵De coto má caca yátá ni iin nú de siáá nū tūhun jā sáhá Yāā Dios jā vāha ndóhó, tácu mā cūū nú tá cúu iin yūcū úguā jā stívī de sáhá daño jíin ndá nchivī.

¹⁶De ni iin nú mā cācá ndiī. De ni mā cūyichī inī nū nūū ndá jā jēhe Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncuu Esaú. Chi síqui iin-ni cōhō ndeyu jā ní jicān dē nūū ñanī dē, de nī nsama dē jíin derecho jā nīhin dē jā cúu dē sūchí núú, de sūcuán nī yīcō dē derecho dē.

¹⁷De jíinī ndá nú jā cúcuéé cā de nī ncuu inī dē jā cāhān tatá dē jā nīhin dē tāhvī dē jā cúu dē sūchí núú. De nduú ní ncúu, chi nduú cā ní ntánuú Yāā Dios dē. Chi nduú ní nīhin tiñū cā jā ní nacani inī dē, vísō nī nducú ndéé dē jondē nī jacu dē.

¹⁸De ndá ndóhó chi nduú ní nquenda nú nūū iyo cúu, tá cúu nūū iyo nī ncuu maá yucu nūū ní jēhe yā ley yā nūū nchivī Israel. Chi nī ncāyū ñuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yíhí tāchī níhin.

¹⁹De nī ntivī nīhin trompeta, de nī ncāhān Yāā Dios. De nchivī jā ní jini jā cāhān yā, nī ncāhān ndāhvī ji jā má cāhān cā yā jíin ji.

²⁰Chi nduú ní ncúndéé ji jíin tūhun jā ní ndacu yā tiñū nūū ji, chi nī ncāhān yā: Vísō iin quitini

tú quivi tī yucu yáhá, de jíinī ñuhún jā cuū tī jíin yūū á jíin lanza, ncachī yā.

²¹De síqui jā iyo ndasí cúu ndá jā ní jini ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū jā yúhú nī, ncachī dē.

²²De mitan de ndá máá nú jā cándíja, chi nduú ní nquenda nú nūū yucu ñucuán. Chi sa nūū maá yucu Sión, jíin nūū maá ñuū Yāā Dios, Yāā técu, nī nquenda nú. De ñuū ñucuán cúu Jerusalén jā íyó andiví, nūū íyó tūtú cuāhā ndasí mil ángel jā chíñuhún Yāā Dios.

²³De nī nquivi ndá nú nūū ndéé tūtú nchivī cándíja jā cúu sēhe Yāā Dios, jā íyó lista ji andiví. De nī nquivi nú nūū Yāā Dios, Yāā jā sáhá ndāā tiñū ndihi nchivī, jíin nūū íyó ánō nchivī vāha jā ja nī squéndōo ndāā yā ji.

²⁴De suni nūū maá Jesús, Yāā jā ndíso tíñū síqui contrato jeé, nī nquivi ndá nú. De yāhvi ndasí cā tiñū sáhá nīñī yā jā ní jati jā sndáhvā cuāchī ó, nsūū cā nīñī Abel jā ní ncāhān cuāchī.

²⁵Túsaá de coto má squéne yichi nū tūhun jā cāhān yā jíin ndá nú. Chi nchivī jāá nduú ní jétáhvī tá nī ncāhān yā jíin ji ñayiví yáhá, nduú ní ncácu ji. De xēen cā ndoho yóhó de tú mā cuétáhvī ó nūū yā jā cāhān yā jondē andiví túsaá.

²⁶De tá nī ncāhān yā jondē saá, de nī nquisi ñayiví. De mitan chi cāhān yā: Iin-ni cā vuelta quisi nī ñayiví, de nsūū maá-ni ñayiví, chi saá-ni ndācá jā íyó andiví, ncachī yā.

²⁷De tūhun yáhá jā cāhān, iin-ni cā vuelta, chi cáchī jā sáhá jíyo yā

ndācá jāá nduú íyó cutú, suu jā ní ncuvāha, tácuá ná quéndōo jā coo cutú níí cání.

²⁸Túsaá de cuāha Yāā Dios iin űūū nūū ō jā coo cutú níí cání. De jā űūcuán ná nácuétáhví ó nūū yā, de ná chíñúhún ó yā, de ná cóo yíñúhún ó, tácuá cusii iní yā jíín ó.

²⁹Chi Yāā Dios maá ó cúu modo iin űuhūn jā snāā ndihi jā nēhén.

Nāsa sāhá ó de cusii iní Yāā Dios

13 Mā jécuiñi ndá nú jā cundáhví iní nū ndá hermano nū jā cándíja.

²Cunahán nú jā cánuú jā cuāha núú nú vehe nūū nchiví jíicá. Chi íyó vuelta jā súcuán nī jēhe núú nchiví vehe, de nduú ní jíín ji jā nūū maá ángel andiví nī jēhe núú ji vehe.

³De cunahán ndá nú jā chindeé nú nchiví jā yíhí vecāa, chi sāhá nú cuenta jā modo jā yíhí cáhnú nú jíín ji vecāa. De suni nacani iní nū jēhē táhán nú jā ndóho ji sáhá nchiví, chi tú súcuán coo jíín maá nú de suni ndoho nú.

⁴Coo yíñúhún ndá nú síquí tūhun jā jécundeē tēe jíín űahan, de mā cásíquí ndēē tāhán nú. Chi maá Yāā Dios sāhá ndāā yā cuāchi nchiví ndií jíín nchiví jā cásíquí ndēē tāhán.

⁵De mā ndíyo iní nū xūhún, chi cusii iní nū jíín jā névāha nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān: Mā siāā cuiti nī ndóhó, nī mā sndóo cuiti nī ndóhó, ncachí yā.

⁶Túsaá de mā cāní iní ō ni iin, chi cuu cāhān ō:

Maá Jētohō ni chíndeé chítuu yā nduhū,
de mā cúyūhú nī de tú nā cuá cúnī nchiví sāhá ji jíín nī.

Cachí ō.

⁷De nūcūhun iní ndá nú ndācá pastor nū, jā ní stéhēn ndá dē tūhun Yāā Dios nūū nū. De sāhá vāha nú cuenta nāsa nī nihīn tiñú jā ní nsāhá ndá dē, de ndacu nú dē jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁸De Jesucristo chí iin-ni cáá yā ichi chātā jíín mitan jíín níí cání.

⁹Túsaá de mā cuāha ndá nú tūhun jā cándíja nú ndācá tūhun jā síín cāhān jāá nduú quétáhán jíín tūhun maá yā. Chi íyó vāha jā cuja ánō ō sáhá tūhun jā vāha iní yā jíín ó. De nduú jíín űúhún ó tūhun jā tatúni síquí jā yáji ō, chi nduú níhīn tiñú cuiti jíín nchiví jā íyó jíín.

¹⁰De maá ó chi névāha ó maá Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā sócō cā dē modo jā cāhān ley janahán, nduú nā cuá níhīn dē nūū yā jā ní nsōcō yā maá yā.

¹¹De sūtū cúñáhnú cā, tá nī nsōcō dē nīñi ndācá quiti iní cuarto iī cā jā síquí cuāchi, de yiqui cúñu tī nī nteñuhūn dē ichi chātā űūū.

¹²De suni súcuán nī ndoho maá Jesús ichi chātā űūū, tácuá jíín nīñi maá yā de sāhá ndoo yā nchiví.

¹³Túsaá de mā cōó inuú cā iní ō jíín nchiví jāá nduú cándíja, chi modo jā cóhōn jíín yā ichi chātā űūū, de ná ndóho ó jíín yā jā sáhá catá ji.

¹⁴Chi űayiví yáhá nduú nā űūū íyó nūū coo ó níí cání, chi sa ndúcu ó maá űūū nūū cundeē ō quiví quiji.

¹⁵Túsaá de jā jíín Jesucristo de níí ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, chí suu cúu tá cúu iin jā sócō ō nūū yā, suu jā nácuétáhví ó nūū yā.

¹⁶De mā nāā inī ndá nú jā sáhá vāha nú nūū táhán nú, de cuāha nú jā cúmanī nūū ji. Chi modo iin jā sócō nū nūū Yāā Dios cúu ndācá yáhá, de cúsiī inī yā jíín.

¹⁷De candíja ndá nú nūū ndá tēe jā cúu pastor nū, de cuetáhvi nú nūū dē. Chi jíto ndá dē ndóhó jā quendōo vāha ánō nū, chi jíni dē jā cánuú nacuāha dē cuenta nūū yā. De cundihvi inī nū sáhá vāha nú, tácuā cusii inī dē síquī nū de mā cúcuécá inī dē. Chi tú mā sáhá vāha nú de mā cōó jā vāha jíín nú.

¹⁸De cācān táhvi nū jēhē ndá nī. Chi nijīn cúu inī ánō ni jāá nduú nā cuāchi nī. Chi cúni ndá nī caca yíñúhún ni jíín ndācá tiñu.

¹⁹De suni cáhān ndāhvi nī jíín ndá nú jā cācān táhvi ndasí nú jēhē maá nī, tácuā cuāha yā tūhun jā ñamā cā cuēē tucu nī nūū nū.

Bendición jíín saludo jā sándihí

²⁰De maá Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun siī inī nūū ō, nī nastécū yā Jētohō ō Jesucristo māhñú ndīyi. De Jesús cúu pastor cúñáhnú jā

jíto nchivī jā cúu tá cúu tīcāchí yā. Chi jíín niñī yā nī nsáhá cutú yā contrato jeé yā jā coo níí cání.

²¹De ñúhún inī ni jā Yāā Dios ná sáhá yā jā cuja inī ndá nú, tácuā cuu sáhá nú ndācá tiñu vāha nāsa jétahān inī yā. De ñúhún inī ni jā jíín fuerza Jesucristo jā ndeé yā inī ō, ná sáhá Yāā Dios jā cuu ó nchivī jā cúsiī inī yā jíín. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā níí cání. Amén.

²²Hermano, cáhān ndāhvi nī jíín ndá nú jā cune cáhnú inī nū jā sndíhvi inī ni ndá nú jíín jacū-ni tūhun jā ní ntee nī nūū carta yáhá.

²³De cáchī tūhun nī jā hermano ō Timoteo, ja nī nquee dē vecāa. De tú ñamā quiji dē yáhá, de cuēē ndúū ni nūū nū jā cuni táhān ó.

²⁴De cāhān ndá nú jíín ndá tēe cúu pastor nū jíín ndá hermano jā cāndíja, jā sáhá ndeé inī dē, cáchī ni. De nchivī Italia suni cáhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²⁵De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā vāha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Santiago, mozo Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī cándíja jā cúu nú ndihúxī ūū tatā Israel, de nī jītē nuu ndá nú ní ñayiví. Sáhá ndeé inī ndá nú.

Yāa Dios sáhá jā jíicūhun inī ō

²Ñanī mánī, cusii ndasí inī ndá nú de tú quiji quéhén nūū tūndóhó síquī nū.

³Chi jíinī ndá nú jā tú jító túnī tūndóhó ndóhó tú cándíja nīhin nú, de ñúcuán cúu jā scúja ánō nū jā cuandeé inī nū.

⁴De cuandeé inī nū jondē cuja vāha nú jíin tūndóhó, tácuu cuu sáhá nú ndācá tiñu vāha, de mā cúmanī jā squíncuu vāha nú nūū yā.

⁵De tú ní iin nú cúmanī jā jíicūhun inī nū caca ndíchí nú jíin tūhun Yāa Dios, de cācān nū nūū yā, de sáhá yā jā jíicūhun inī nū. Chi sáhá yā ndihi jā jíicān nchivī, de nduú cúxeēn yā nūū ji jā jíicān ji.

⁶De tá jíicān nū, de cánuú cándíja nú jā sáhá yā jā jíicān nū, de mā cānī síquī inī nū. Chi nchivī jā jáni síquī inī, cúu ji tá cúu ndute mar jā jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá táchi.

⁷Nchivī ñúcuán mā cānī inī ji jā sáhá Jētohō ō jā jíicān ji.

⁸Chi nchivī jā jáni ūū inī, chi maá-ni jā násāma inī ji jíin ndācá tiñu sáhá ji.

⁹Ndācá hermano ndāhví, ná cúsiī inī dē jā sáhá Yāa Dios jā cuñáhnú dē.

¹⁰Sochi hermano cuicá, ná cúsiī inī dē tú nī ndundáhví dē. Chi ndācá tēe cuicá, ñamā náā jā cuicá dē, tá cúu jā ñamā náā itā yūcū.

¹¹Chi tá quēnda ncandii de cúihní, de yíchī-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni jā vii cáá. De suni súcuán ndoho ndá tēe cuicá juni íyó dē jíin ndá tiñu sáhá dē.

Siqui jā jító túnī tūndóhó yóhó

¹²Nācā ndetū tēe jā jéndeé inī dē tú jító túnī tūndóhó dē. Chi tá ja nī ncundeé dē jíin, de nīhin dē premio jā cuñáhnú dē cutecū dē níí cání. Chi súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios jā cuāha yā nūū nchivī jā mānī jíin yā.

¹³Tú iin nchivī cúu inī ji sáhá ji cuāchi, de mā cānī inī ji jā nūū Yāa Dios vāji jā cúu inī ji sáhá ji cuāchi. Chi ni iin mā cūú cuitī sáhá jā quivi Yāa Dios cuāchi, de juni maá yā

nduú squívi yā ni iin nchivī nūū
cuāchi.

¹⁴Chi sa jā ndíyo inī maá ji, suu
sáhá jā cúu inī ji sáhá ji cuāchi, de
scándā inī ji, chi suu ñúcuán cúu jā
stáhví.

¹⁵De jā ndíyo inī ji, ñúcuán cúu jā
squíjéhé cuāchi. De cuāchi ñúcuán,
tú ja nī ncuñihin, de sáhá jā tánū
tāhvī nchivī.

¹⁶Túsaá de mā stíví ndá nú jíín
ndá jā jáni inī nū, ñanī mánī.

¹⁷Ndácā jā cútahvī ō jā vāha jā
vii íyó, chi vāji ichi andiví nūū maá
Yāā Dios, Yāā jā ní nsáhá ndácā jā
jéhe nduva jā íyó andiví. De maá yā
nduú násāma cuitī inī yā tá cúu nūū
násāma nduva jíín cōndāhvī.

¹⁸De nī nsáhá yā jā cúu ó sēhe yā,
chi nī ncandíja ó tūhun ndāā yā. De
nī nduú ó tá cúu sēhe xíhna ñúhún
yā nūū ndá cā sēhe yā jā quiji, chi
súcuán nī jētahān inī yā sáhá yā.

Siquí nāsa chiñúhún ndāā ō yā

¹⁹Túsaá de ndá ndóhó ñanī mánī,
ñamā tee sōho nú tūhun yā, sochi
mā cáhān ñamā nū ni mā quítī
ñamā inī nū.

²⁰Chi nchivī jā quítī inī, nduú
sáhá ji tiñu ndāā jā cúni Yāā Dios.

²¹Túsaá de siāā nū ndácā tiñu téhén
jíín tiñu néhén jā ní ncāyā jíín nú. De
coo vitá inī nū de cuetáhví nú tūhun
yā jā ní nquívi inī ánō nū. Chi tūhun
ñúcuán ndíso poder jā cācu ánō nū.

²²De squíncuu nú jā stéhén tūhun
yā, de nsúú maá jā cunini nú súcuán-
ni, chi tú súcuán de stáhví ndá nú
maá nú, chi nduú níhīn tiñú de tú
nduú squíncuu nū.

²³Chi tēe jā níni dē tūhun yā
súcuán-ni, de nduú squíncuu dē,

cúu dē tá cúu iin tēe jā ndéhé dē
nūū espejo nāsa cáá nūū dē.

²⁴De ndéhé vāha dē nūū dē, de
cuāhān dē-ni, de sá de nāā inī dē
nāsa cáá nūū dē.

²⁵Sochi tú iin tēe nduú nāā inī
dē tūhun jā níni dē, chi sa chúhun
vāha inī dē jā cáhān maá ley ndāā
Jesús jā ní nsáhá libre yóhó, de tú
cuiñi nihin dē jíín, de squíncuu dē
jā ndácu, ñúcuán de coo ndetū dē
jíín tiñu vāha jā sáhá dē.

²⁶De tú ní iin ndá nú jáni inī nū jā
chíñúhún vāha nú Yāā Dios, de tú
nduú jíto nú yáá nú, túsaá de stáhví
nú maá nú, de nduú jétíñú cuitī jā
chíñúhún nú yā.

²⁷Nchivī jā chíñúhún ndoo
chíñúhún ndāā ji maá Tatá ó Yāā
Dios, tiñu yáhá sáhá ji: Chíndeé ndá
ji sūchí jā ní nquendōo ndáhví, jíín
ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhví,
tú nā-ni tūndóhó íyó. De nduú
sátéhén ji ánō ji jíín tiñu néhén jā
íyó inī ñayiví.

Jā má cúyichi inī ō cuni ō nchivī ndáhví

2 Ñanī mánī, cándíja ndá nú
Jētohō ō Jesucristo jā vii
cúñáhnú yā. Túsaá de mā cúyichi
inī ndá nú nchivī ndáhví, chi inuú
sáhá nú jíín ndihi nchivī.

²Chi íyó vuelta jā quívi iin tēe inī
vehe nūū ndútútú ndá nú, de ñúhún
xehe oro ndahá dē, de ñúhún dē
sahma vāha. De suni íyó vuelta jā
quívi iin tēe ndáhví, de ñúhún dē
sahma tehndé.

³De nduú vāha de tú sáhá
yíñúhún nú jíín tēe ñúhún sahma
vāha, de cahān nū jíín dē: Cundeé
ní lugar vāha yáhá. De cahān nū

jín tēe ndáhvī: Ñúcuán cuiñi ní, á yáhá cundeē ní nūū ñúhún, cachī nū.

⁴De tú sūcuán sáhá ndá nū, de nduú jáni vāha inī nū sīquī táhán nū, chí sín sáhá nū jín tēe cuícá jín tēe ndáhvī.

⁵Ñanī mánī, chuhun inī ndá nū tūhun cáhān ni: Yāā Dios nī nacāji yā nchivī ndāhvī inī ñayivī yáhá jā coo cuícá ji jín tūhun cándíja ji yā, de nihīn ji táhvī ji inī ñuū nūū tátúnī yā. Chí nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ñúcuán nūū nchivī mānī jín yā.

⁶De sa ndá máá nū jéhe nū tūhun canoō nchivī ndāhvī. ¿De á nsūú ndá tēe cuícá cúu jā stáhvī ndá ndóhó sīquī jā nihīn dē xūhún nū, de ñamā cáhān dē cuāchi sīquī nū nūū justicia?

⁷De suni cáhān nēhén ndá dē sīquī Cristo, de suu sívī maá yā cúu jā nánī ndá nū cristiano.

⁸Vāha sáhá ndá nū de tú squíncuu ndíja nū maá tūhun ñáhnū cā jā cáhān ley, tá cúu nūū yósō nūū tutū īi: Cundáhvī inī nū táhán nū tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nū, cáchī.

⁹De tú sín sín sáhá nū jín nchivī cuícá jín nchivī ndāhvī, túsaa de cuāchi sáhá ndá nū, de ndēē cuāchi sīquī nū jā stívī nū ley Yāā Dios.

¹⁰Chi tú iin nchivī stívī ji iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu ji ndihi cā, de cúu tá cúu jā ní stívī ji ndihi ley, de ndihi ñúcuán cundeē cuāchi sīquī ji.

¹¹Chi Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásiquí ndēē táhán nū, suni nī ncāhān yā jā má cáhñī nū ndiyi. De vísō nduú ní ncásiquí ndēē táhán nū, sochi tú nī jahñī nū ndiyi, túsaa de ja nī stívī ndihi nū ley.

¹²De ndācá jā cáhān nū jín jā sáhá nū, chí cánuú sáhá nū cuenta jā sáhá ndāā yā ndihi ñúcuán jín maá ley Jesús jā ní nsáhá libre ndóhó.

¹³Chi quivī jā sáhá ndāā yā tiñu, de nchivī jāá nduú ní ncundáhvī inī táhán, suni mā níhīn ji tūhun cundáhvī inī. Sochi nchivī jā ní ncundáhvī inī táhán, de maá quivī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu de cusīi inī ji jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

Nduú jétíñū jā cándíja ó de tú nduú squíncuu ó

¹⁴Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu vāha, ¿de nāsa nihīn tiñū jā sūcuán? ¿A cuu cācu ánō dē jín jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu vāha?

¹⁵De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma ji jín jā caji ji ndācá quivī,

¹⁶de tú ní iin ndá nū cáhān jín ji: Sáhá ndeē inī nū, de cusúcún vāha nū de caji vāha nū, cachī nū jín ji, de tú nduú jéhe nū jā jini ñúhún ji cutecū ji, ¿de ní tiñu jā cáhān nū sūcuán?

¹⁷De suni sūcuán cúu jā tú cáchī nū jā cándíja nū jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nū tiñu vāha, túsaa de nduú níhīn tiñū cuitī jā cáhān nū jā cándíja nū.

¹⁸Sochi sanaā de cáhān iin nchivī: Ndóhó chí cándíja nū jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū chí sáhá nī tiñu vāha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nū jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nū tiñu vāha? De nduhū chí sáhá nī tiñu vāha, de sūcuán stéhēn ni jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē nī.

¹⁹Ndāā chi cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó vāha túsaá. Sochi ndá tāchī chi suni sūcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chi nduú sáhá tiñu vāha.

²⁰¿De nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿A nduú jínī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu vāha, de nduú níhīn tiñū cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú?

²¹De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē siquī jā ní nsáhá dē tiñu vāha. Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān yā jā cahni dē sēhe dē Isaac, sōcō dē ji nūū altar.

²²De jícūhun inī ndá nú jā siquī jā ní ncañdíja dē jā sáhá yā jēhē dē, suu siquī ñūcuán cúu jā ní jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē. De jā ní jetáhvī dē, sūcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

²³De sūcuán nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū īi: Abraham nī ncañdíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñūcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchī tutū. De nī jēcunanī dē amigo Yāā Dios.

²⁴Túsaá de ja nī jinī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá ji tiñu vāha siquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de nsūū maā-ni jā cáhān ji jā cándíja ji.

²⁵De suni sūcuán Rahab, vísō ñahan ndii nī ncuu ña xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña siquī jā ní nsáhá ña tiñu vāha. Chi nī jēhe núú ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntají Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichi, tácuca cācu dē nūū ndá tēe ndúcu cahni dē. De jā ñūcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

²⁶De iin nchivī tú nduú cā ánō ji nūū yiqui cúñu ji, de ndíyi cúu ji.

De suni sūcuán tú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu vāha, de cúu ó tá cúu ndíyi.

Tūhun siquī yáá ó

3 Ñanī mānī, mā cānī inī cuāhā tāhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chi jínī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā siquī ō.

²Chi ndíhi ó stívī cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stívī dē jíin ni iin jā cáhān dē, tú sūcuán de vāha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē níí cā dē jā má stívī dē.

³Chi cúu tá cúu jā chūhún ó freno yuhú caballo, de sūcuán jáhnū ō níí tī jā quihīn tī ní-ni cúu nūū cúnī ō.

⁴De suni sūcuán ndācá barco, vísō náhnú ndasí, de vísō nihīn chíndahá tāchī, de jíin iin timón lulí-ni de cuu scuícó tēe scāca, de quihīn dē jíin ní-ni cúu nūū cúnī dē.

⁵De suni sūcuán cúu yáá ó, chi vísō lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jíin. De suni jínī ō jā iin ñuhūn lulí de cuu scuíquīn jā cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

⁶De suni sūcuán cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn, chi scuíquīn cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiqui cúñu ó, de sáhá jā quívi níí ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndācá tūhun néhén jā cáhān ō, de yáá ó scuíquīn cuāhā tiñu néhén níí tiempo jā ndēē ō inī ñayiví.

⁷De nchivī chi cuu cāhnū ji ndācá nūū quitī jíin saā jíin cōō jíin quitī ñúhún inī mar, de ja nī jáhnū ji cuāhā tī.

⁸Sochi ni iin nchivī mā cúu cāhnū ji yáá ji. Chi iin jā néhén jā má

cūú cāhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō jā nūhún chitú veneno jā jáhnī, sūcuán cúu yáá ó.

⁹De jíín yáá ó de chíñúhún ó Tata ó Yāā Dios, de suni jíín yáá ó de cāhān nēhén ó siquī nchivī jā ní nsáhá yā ánō ji tá cúu nūū íyó maá yā.

¹⁰Iin-ni yuhú quée tūhun chíñúhún ó yā jíín tūhun cāhān nāvāha ó. Nānī mánī, nduú íyó vāha cuiti jā sūcuán.

¹¹¿A iin-ni sócō quéne ndute vāha jíín ndute úguā, á naá cúu?

¹²Nānī mánī, ¿á cuu cuun ndihā oliva xīnī ñutun higo, de á cuu cuun ndihā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni sūcuán iin sócō mā cūú quene ndute úhguā jíín ndute vāha.

Tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios

¹³De tú ní iin nú ndíchí de jíicūhun vāha inī nū, túsaá de jíín jā jíica ndāā nū de stēhēn nū jā sūcuán cúu nú. De sáhá suchí nú maá nú siquī jā névāha nú tūhun ndíchí yā.

¹⁴Sochi tú cúcuásún ndasí inī ndá nú de tú ndúcú nú jā cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyíí nú cani inī nū jā ndíchí nú. Chi suu cúu jā stáhví nú, de cúu nú contra siquī tūhun ndāā.

¹⁵Chi nchivī jā íyó sūcuán, nsūú nūū Yāā Dios vāji jā ndíchí ji. Chi cuenta ñayiví cúu, jíín cuenta nchivī jā cānēhén ánō ji, jíín cuenta maá tāchī cúñáhnú cúu.

¹⁶Chi nūū íyó nchivī cúcuásún inī jíín nchivī ndúcú jā cuñáhnú maá, suu ñūcuán íyó tūhun sácā nuu jíín ndācá tiñu néhén.

¹⁷Sochi tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios, tá ní nsáhá jā ní ndundíchí nchivī, ñūcuán de íyó ndoo ánō ji. De suni ndéē mānī ndá ji jíín táhán ji, de vitá inī ji, de nduú nīhin inī ji. De cúndáhví inī ji táhán ji, de sáhá ji tiñu vāha. De suni íyó ndāā ji, de nduú stáhví ji.

¹⁸De nchivī jā ndéē mānī jíín táhán, jíín tūhun mānī sáhá ji ndācá tiñu ndāā, de nīhin ji jā quendōo ndāā ji.

Mā cútóó ó ndācá jā íyó inī ñayiví

4 ¿De nāsa quíjéhé jā cānāá ndá nú jíín jā tétáhán nú? Quíjéhé siquī jā ndíyo inī nū ndācá jāá nduú vāha, de suu scāndā ndasí inī ánō nū.

²Chi ndíyo inī ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá jā jáhnī nū ndíyi. Ndíyo inī ndá nú jā névāha táhán nú, de nduú níhin nū, de suu sáhá jā tétáhán nú de cānāá nú. De nduú níhin nū jā cúni nū, chi nduú jíicān nū nūū Yāā Dios.

³De tú jíicān nū, de nduú níhin nū, chi nduú jíicān vāha nú, chi maá-ni jā cúsi inī maá nú cúu jā jíicān nū nūū yā.

⁴Nchivī jā sndóo Yāā Dios cúu ndá máá nú. ¿A nduú jíín nū jā tú cútóó inī nū jā íyó inī ñayiví, ñūcuán cúu jā jííní ūhvī nū Yāā Dios? Chi nchivī jā cútóó inī jā íyó inī ñayiví, ndúu ji nchivī jā jííní ūhvī nūū Yāā Dios.

⁵De nduú cāhān cāhá tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īi: Maá Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios jā ndéē inī ō, cútóó ndasí yā yóhó, chi mānī yā jíín ó, cáchī.

⁶De jā váha inī Yāā Dios, de jéhe yā fuerza inī ō jā má sáhá ó súcuán. Chi cáhān tutū ii: Yāā Dios jāsī yā nūū nchivī jā sáhá téyíí maá, de váha inī yā chíndeé yā ndá nchivī jā sáhá suchí maá, cáchi.

⁷Túsaá de cuetáhvi ndá nú nūū Yāā Dios. De cuiñi nihin nú jā má cuetáhvi nú tāchi cúñáhnú, de cunu cuni ndá ndóhó.

⁸Mānī cā coo nú jíin Yāā Dios, de víhí cā stéhēn yā jā mānī yā jíin nú. Ndá ndóhó jā sáhá cuāchi, sáhá ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cúnī nū coo manī nū jíin Yāā Dios de suni cúnī nū cutóo nú jā íyó inī ñayiví, sáhá ndoo nú ánō nū jā má cōō cā nū súcuán.

⁹Natahúhvi inī nū, de cucuécá inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochi mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochi mitan de nducuécá inī nū.

¹⁰Sáhá suchí nú maá nú nūū Yāā Dios, de sáhá ñáhnú yā ndóhó.

Mā cúndihvi inī ō sīquī cuāchi táhán ó

¹¹Hermano, mā cáhān nēhén ndá nú sīquī táhán nú. Chi tēe jā cáhān nēhén sīquī táhán, á jā ndíhvi inī sīquī cuāchi táhán, chi modo jā sīquī ley Yāā Dios cáhān nēhén dē. Chi nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhvi inī ō táhán ó, de sáhá dē cuenta jāá nduú íyó ndāā ley yā. De tú cáhān nū jāá nduú íyó ndāā ley yā, túsaá de nsūū jā squíncuu nú, chi sa jā cáhān nū sīquī.

¹²Iyó iin-ni Yāā jā ní jéhe ley, de mátuhún-ni yā cúu jā sáhá ndāā

sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū tāhvi yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhá ndāā nū sīquī táhán nú?

Nduú váha jā sáhá téyíí ó maá ó

¹³Mitan de cáhān ni jíin ndá ndóhó jā cáhān súcuán: Mitan á stēen de cōhōn nūū ñúcuán, de cundeē ō iin cuiyā, de cueen ó xicó ó de nihin ō sīquī, cáchi nū.

¹⁴De nduú jíin cuiti nū nāsa coo stēen. ¿Chi nā váha víhí cúu vida nū? Cúu tá cúu iin vicō nūhún jā iin núnúú-ni núcūhun, de ñúcuán de ndúte-ni.

¹⁵De sa váha cā cáhān nū: Tú cúnī maá Jētohō ō de cutecū ō de sáhá ó yáhá á sáhá ó ñúcuán, cachī nū.

¹⁶Sochi cúsa maá jā cáhān téyíí ndá nú. De nduú váha jā súcuán sáhá téyíí nú maá nú.

¹⁷De tú iin nchivī jíin ji sáhá ji tiñu váha, de tú nduú sáhá ji, de cuāchi cúu túsaá.

Tūhun jā cáhān nūū ndá tēe cuicá

5 De cáhān ni jíin ndá ndóhó tēe cuicá, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

²Chi ndatíñú cuicá jā névāha nú, ja téhyū. De sahma váha nú, ja yáji tīquixīn.

³De oro jíin plata jā névāha ndá nú, chi ja néne xaha. De xaha ñúcuán stéhēn jāá nduú ní nsáhá váha nú jíin xūhún nú. De ñúcuán cúu jā ndunihin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin ñuhūn jā snāā yiqui cúñu nú. Chi nī nascáyā cuāhā nū

ndatíñú váha ndá quívi cuándihi yáhá.

⁴De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnáá váha nú yāhvi dē. De mitan de cána jee ndá dē nūū Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō nūū ndá ángel andiví, jā súcuán nī nsáhá ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe nī jehndē trigo nū.

⁵Vāha ndasí tēcū ndá nú inī ñayiví yáhá, de sáhá nú ndácá jā cúsií inī maá nú. De jíto váha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quiti néñu jā ndétu quívi jā cuū.

⁶De nī ntee ndá nú cuāchi síqui ndá nchiví váha, de jondē nī jahni nū ji. De nduú ní ncuu casí ji jā sáhá nú.

**Jā ná cóo paciencia inī
ō de cācān táhvi ō**

⁷Hermano, túsaá de coo paciencia inī ndá nú jā cundetu nú jondē quívi jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sátíñú ñuhun, cánuú coo paciencia inī dē cundetu dē jondē quiji sāvī néhēn jíín sāvī temporal, de sá de nihin dē nūni váha jā jéhe itū.

⁸De suni súcuán coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetu nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

⁹De mā cāhān sōo nú síqui jā sáhá táhán nú, hermano, tácuā mā jícundeē cuāchi síqui nū. Chi maá Yāā jā sáhá ndāā cuāchi, ja ñatin nenda yā.

¹⁰Ñanī mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsáhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nūū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī iyo paciencia inī dē.

¹¹De cāhān ō jā nchiví jā jéndeé inī jíín tūndóhó, íyó ndetū ji sáhá Yāā Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jíín tūndóhó, de suni jíín nū jā váha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsáhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cúndáhvī ndasí inī yā yóhó, de váha ndasí inī yā jíín ó.

¹²Ñanī mánī, jā cánuú cā cúu jā má cāhān nū sívī Yāā Dios jíín tūhun jā cāhān téyíí nú. Mā cāhān nū verdad de Dios, Yāā ndeé andiví, de ni mā cāhān nū verdad de Dios, Yāā xíí ñayiví, de ni iin cā tūhun súcuán mā cāhān téyíí nú. Chi tú cāhān nū jā cuu, de súcuán-ni cāhān nū. De tú cāhān nū jāá nduú, de súcuán-ni cāhān nū. Mā scāa cā nū cāhān nū, tácuā mā nácunehen Yāā Dios cuāchi síqui nū.

¹³De tú íyó iin nú jā ndóho tūndóhó, de cācān táhvi nū. De tú íyó iin nú jā cúsií inī, de cata nú himno jā chiñúhún nú yā.

¹⁴De tú íyó iin nú jā cúhū, de cana nú ndá tēe cúñáhnú jā jíto nchiví cándíja. De ná cācān táhvi ndá dē jēhē nchiví cúhū. De jíín sívī maá Jētohō ō ná chíhi dē aceite ji.

¹⁵De tú cándíja dē jā sáhá Jētohō ō jā jícān táhvi dē, ñúcuán de scácu yā nchiví cúhū. Chi nasáhá váha yā ji, de tú nī nsáhá ji cuāchi, de cune cáhnú inī yā nūū ji.

¹⁶Tú súcuán de nacani ndāā ndá nú cuāchi nú nūū táhán nú, de cācān táhvi nū jēhē táhán nú tácuā nduvāha ndá nú. Chi tú ndíhvi inī iin nchiví ndāā jā jícān táhvi ji, de váha ndasí níhīn tíñú, chi sáhá yā jā jícān ji.

¹⁷Chi Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, suni iin tēe jā tá

cúu nūū íyó maá ó nī ncuu dē. De nī jīcān táhvī ndasí dē jā má cūún sāvī, de nduú ní ncuun sāvī ūnī cuiyā jíín iñū yōō.

¹⁸Ñúcuán de nī jīcān táhvī tucu dē, de nī ncuun sāvī, de nī nquene tucu ndācá jā quéne nūū ñūhún.

¹⁹Ñanī mánī, tú iin nú nī sndóo ichi ndāā, de tú incā nū nachuhun ichí nú táhán nú,

²⁰tú súcuán de cunī nū jā tú nī nachuhun ichí nú tēe nī nquīvi cuāchi, de ja nī scácu nú dē jā tñnū táhvī dē nīcu, de súcuán íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Pedro, apóstol jā ní ntají Jesucristo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní jītē nuu, de ndéē jīcá ndá nú níí Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jíín Bitinia.

²De maá Tatá ó Yāā Dios nī nacāji yā ndá nú, chi sūcuán nī ncundaā inī yā jondē ncháha ca jēcōo ñayivī. De jíín Espírítu Santo nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó īī ndá nú de jétáhvī nú nūū yā, de nī naquete yā ánō nū jíín níñī Jesucristo. De ñúhún inī ni jā ná cáyā cā ndācá jā váha jā sáhá yā ndóhó, jíín jā coo ndeé coo sīī inī ndá nú.

**Jā ñúhún inī ō ndācá jā
váha jā coo andiví**

³Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chi nī ncundáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā ní nacacu jeé ó, síquī jā ní natecū Jesucristo. De jā ñúcuán cúu jā níñī ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

⁴Chi nihīn nū táhvī jā ñúhún váha inī andiví jā cuu ndá nú. De táhvī ñúcuán mā náā cuitī, ni mā tívī cuitī, de ni mā ndihí cuitī.

⁵Chi cándija ndá nú jā sáhá Yāā Dios jēhē nū, de jā ñúcuán jíto yā ndá nú jíín poder yā, tácuca scácu yā ndá nú quivī sándihí, chi nī nsáhá ndāā yā jā sūcuán coo.

⁶Jā ñúcuán cúsiī ndasí inī ndá nú, vísō jíñī nū cuāhā nūū tūndóhó jacū-ni quivī.

⁷Chi tá cúu nūū sndúhā nchivī oro jíín ñuhūn, de jíto túñī jī tú jā váha cúu, suni sūcuán cánuú coto túñī tūndóhó ndóhó tú cándija nihīn nú á nduú. Chi jā cándija nihīn nú, yāhvī ndasí cā cúu nsūú cā oro, ndatíñū jā náā. De ñúcuán cúu jā cuetúhún yā ndá ndóhó, de sáhá ñáhnú yā ndóhó, de sáhá yíñúhún yā ndóhó quivī jā nenda nijīn Jesucristo.

⁸De vísō nduú ní jíñī ndá nú nūū yā, de māñī ndasí nú jíín yā. De cándija nihīn ndá nú yā vísō nduú jíñī nū nūū yā mitan. De viī ndasí cúsiī inī nū, chi jondē nduú cā quénda cuitī tūhun jā cachī tūhun ó nāsa cúsiī inī ō.

⁹De nihīn táhvī nū jā cācu ánō nū, chi jā ñúcuán cúu jā cándija ndá nú.

¹⁰De ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī nanducú

vāha dē nī jicā tūhún vāha dē siqui tūhun nāsa scācu yā yóhó. De nī ncachī dē nāsa sāhá Yāā Dios jā vāha ndá nú.

¹¹Chi jondē ncháha ca coo, de nī stéhēn Espíritu Cristo nū ndá dē nāsa quiji tūndóhó siqui Cristo, jíin nāsa vii nduñáhnú tucu yā tá yāha tūndóhó ñúcuán. De nī nanducú vāha dē jā ná jícūhun inī dē nā quivī quiji Cristo de nāsa coo ndācá jā ní ncāhān maá Espíritu jā ndēē inī dē.

¹²De nī stéhēn Yāā Dios nū dē jāá nsúú maá dē cunī ndá tiñu jā ní nacani dē ñúcuán, chi sa maá ó cúu jā cunī. De mitan ja nī jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chi ndācá tēe nācani tūhun jā scācu yā yóhó, nī nacani dē nū nū, nī nsāhá poder Espíritu Santo jā ní nquiji ichi andiví. De tūhun ñúcuán chi jondē ndá máá ángel Yāā Dios nānducú tácuá ná jícūhun inī.

Jā cúnī yā jā coo ndoo ánō ō

¹³Jā ñúcuán ndito coo ndá nú, de cájí coo inī nū. De cūhun ndasí inī nū jā nihīn nū ndācá jā vāha jā sāhá Yāā Dios ndá ndóhó quivī jā nenda nijīn Jesucristo.

¹⁴De cuu ndá nú sēhe jā jétáhvī vāha. De mā sāhá cā nū ndācá tiñu jā ní ncusiī inī nū sāhá nú jondē ncháha ca jícūhun inī nū tūhun Yāā Dios.

¹⁵Chi sa coo ndoo ánō ndá nú jíin ndācá tiñu sáhá nú, chi Yāā jā ní ncana ndóhó, Yāā ndoo cúu yā.

¹⁶Chi sūcuán cáhān tutū īi: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchī yā.

¹⁷De tú cáhān ndá nú Tatá nú Yāā Dios, túsaá de caca yíñhún

nú nū yā ndācá quivī jā jíca nú ñayiví yáhá. Chi maá yā sáhá ndāā yā siqui nāsa sáhá iin iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāā yā siqui ndihi ó.

¹⁸Chi nī scācu yā ndóhó nū ndācá costumbre jā ní jaquīn ndá tatā nū jā ní jica cāhá nú jíin. De jíinī vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scācu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáá yā jíin ndatíñú jā náā, tá cúu oro jíin plata,

¹⁹chi sa jíin niñi Cristo jā yāhvi ndasí cā. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin ticāchí lúli, quiti íyó vāha íyó ndoo.

²⁰Chi jā ñúcuán nī jani Yāā Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcō ñayiví, de nī nquenda nijīn Cristo maá tiempo jā cuándihi yáhá, tácuá quendōo vāha ánō ndá nú.

²¹De jā jíin Cristo de cándíja ndá nú Yāā Dios. Chi nī nsāhá Yāā Dios jā ní natecū yā jíin jā ní nduñáhnú yā. De jā ñúcuán cándíja ndá nú Yāā Dios, de ñúhún inī nū jā cunī nū nū yā.

²²De mitan chi ja nī ndundoo ánō ndá nú, chi nī jetáhvī nú tūhun ndāā jā ní nsāhá Espíritu Santo jíin nú, tácuá cundáhvī ndija inī nū ndá hermano cándíja. Túsaá de cundáhvī ndasí inī nū táhān nú jondē jíin inī jíin ánō nū.

²³Chi ja nī nacacu jeé ndá nú, de nsúú chíjin tatā nchivi jā jíhi. Chi sa tūhun Yāā Dios jā técū de íyó níi cáni nī nsāhá jā ní nacacu nú.

²⁴Chi sūcuán cáhān tutū īi:

Tá cúu yūcū cúu ndācá ndihi nchivi, chi jacū-ni quivī técū ji.

De tá cúu itā yūcū cúu jā cúñáhnú ji.

Chi yíchi-ni yücü, de ndáhvā-ni itā.

²⁵ Sochi tūhun Jētohō ō Yāā Dios, sa quéndōo níí cání.

Cáchī tutū. De tūhun ñúcuán cúu maá tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá ní nūū nū.

2 Túsaá de siáā ndá nú ndācá tiñu néhén, jíín ndācá jā stáhví, de mā cáhān níní nú de tú nduú jáni vāha iní nū, de mā cúcuásún iní nū, de mā sátúhún nú sīquí táhán nú.

² De tá cúu sūchí ñíquín jā cáta ní ncacu, jā jáxín de jáhnu, suni sūcuán cundihví iní nū scuáha nú tūhun ndāā yā, tácuā cuahnu nú jíín de cācu ánō nū.

³ Chi ja jííní ndá nú jā vāha ndasí iní maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūū jā yítuu vehe

⁴ Túsaá de mānī cā coo ndá nú jíín Jētohō ō Cristo. Chi cúu yā tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā yítuu squínā templo, jā coo níí cání. De vísō ní squéne yichí nchiví yā, sochi Yāā Dios chi ja ní nacāji yā Cristo chi cánuú ndasí yā, tá cúu nūū nácāji ó iin yūū vāha jā quituu squínā vehe.

⁵ De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu iin iin yūū jā cúvāha templo Yāā Dios, de cutecū nū níí cání. De cuāha nú tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā cuvāha templo yā, cúu jā ndéē Espíritu yā iní ánō iin iin nú tá cúu iní iin templo. De cúní Yāā Dios jā suni cuu ndá nú tá cúu sūtū íyó ndoo jā sáhá nú tiñu jā cúní maá yā. Chi sīquí jā cándíja nú Jesucristo, de sōcō nū maá nú jā sáhá nú ndācá tiñu vāha jā jétahān iní Yāā Dios.

⁶ Chi sūcuán cáhān tutū íi:

Mitan de jondē ñuū ní Sión jáquín ní iin yūū jā cánuú cā jā quituu squínā templo.

Chi ní nacāji ní yā tá cúu iin yūū vāha jā cánuú ndasí.

De nchiví jā cándíja jí yā, chi squíncuu yā jā ñúhún iní jí.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

⁷ De ndá máá nú jā cándíja nú, chi yūū vāha jā cánuú ndasí cúu yā nūū nū. De nūū nchiví jāá nduú cándíja chi nduú, chi sa quée ndāā jā cáhān tutū íi:

Maá yūū jā ní squéne yichí ndá tēe jā sámā vehe, suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

⁸ De suni quée ndāā tūhun jā cáhān tutū sīquí nchiví jāá nduú cándíja:

Cúu yā tá cúu iin yūū jā scáchihí jí jēhē jí,

tá cúu toto jā jícó cáva jí sáhá.

Cáchī tutū. Chi jā scáchihí jí jēhē jí cúu jā sáhá nihin iní jí nūū tūhun yā. De ja ní ncundaā jā ndoho jí sīquí jā sūcuán sáhá jí.

Tūhun nchiví maá Yāā Dios

⁹ De ndá máá nú cúu nchiví jā ní nacāji Yāā Dios. De suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá nú tiñu jā cúní maá Yāā cúu Rey. De nchiví íyó ndoo cúu ndá nú, de nchiví maá yā cúu nú. Sūcuán ní nsáhá Yāā Dios ndóhó tácuā nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, chi maá yā ní ncana ndá ndóhó tá ní ndeē nū modo nūū neē. De ní squíví yā ndá ndóhó nūū luz yā jā vāha ndasí stúu yā iní ánō nū.

¹⁰ Chi jondē saá de nsūú nchiví Yāā Dios cúu nú, de mitan chí ja ní

nduu nú nchivī maá yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhvī inī yā ndóhó, de mitan chi ja cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāā Dios

¹¹Ñani mánī, inī ñayivī yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī ñuū jíca jā jíca tátū. Túsaá de cáhān ndāhvī ní jíín ndá nú jā má sáhá nú ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíín modo maá nú. Chi ndācá ñúcuán cánaā jíín nú, ndúcú jā tñū táhvī ánō nū.

¹²De ndāā caca ndá nú māññú nchivī jāá nduú jíínī tūhun Yāā Dios. Chi vísō cáhān ji síqui nū, tá cúu nūū cáhān ji síqui nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī ji tiñu váha jā sáhá ndá nú, de quivī jā sáhá ndāā Yāā Dios tiñu de cáhān ji jā cúñáhnú ndasí yā.

¹³Jā síqui maá Jētoho ō de cuetáhvī nú nūū ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī. Cuetáhvī nú nūū maá rey, chi tēe cúñáhnú cā cúu dē.

¹⁴De cuetáhvī nú nūū ndācá gobernador jā ní jani rey tácuca sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu váha.

¹⁵Chi cúnī Yāā Dios jā sáhá nú tiñu váha, de súcuán sáhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícuñun inī, casí ji yuhú ji.

¹⁶De caca ndāā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sáhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāā Dios de sáhá nú tiñu váha jā cúnī maá yā.

¹⁷Coo respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhvī inī nū ndá hermano cándíja. Cundi hvī inī nū

jā má stívī nú nūū Yāā Dios. Coo yíñúhún nú nūū maá rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

¹⁸Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhvī nú nūū patrón nū, de coo respeto nū nūū dē. De nsūú mátúhún-ni nūū ndá tēe váha inī jíín tēe vitá inī, chi saá-ni nūū ndá tēe xēen inī.

¹⁹Chi iin jā váha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cáhá nchivī dē síqui jā squíncuu dē nūū Yāā Dios.

²⁰Chi tú sndóho ndá ji ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ni iin mā cuetúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jíín jā ndóho nú. Sochi tú sndóho ji ndóhó jā sáhá nú tiñu váha, de tú jéndeé inī nū jíín, suu cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios.

²¹Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maá Cristo ní ndoho yā jā síqui nū, de súcuán ní ncuu yā iin ejemplo nūū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuán cuniquín nū ichi yā.

²²De maá yā nduú cuiti nā cuāchi ní nsáhá yā, de ni nduú cuiti nā tūhun stáhvī ní ncāhān yā.

²³Tá ní ncāhān nāvāha nchivī nūū yā, de nduú ní nācāhān nāvāha yā. De tá ní sndóho ji yā, de nduú ní ntétáhán yā jíín ji, chi sa ní nchihi yā maá yā ndahá Yāā Dios, Yāā sándaā váha síqui ndihi ñúcuán.

²⁴De ní jiso maá Cristo cuāchi ó jíín yiqui cúñu yā tá ní jihī yā yicā cruz, tácuca quee ó nūū cuāchi de caca ndāā ō. Chi ní ntacuēhé yā, de suu cúu jā ní nduvāha ndá nú jā ní nsáhá cuāchi nú.

²⁵Chi ní nsana ndá nú tá cúu ticāchí, de mitan de ja ní ndicó cóo

nú nī ndīvi nú ndahá Cristo, Yāā cúu pastor nū de jító vāha yā ánō nū.

**Nāsa cánuú cundeē
vāha yīi jín nāsíhí**

3 Saá-ni ndá ndóhó jā cúu nāsíhí, cuetáhvī nú nūū yīi nú, tácuā tú cúu dē tēe jāá nduú cándíja tūhun yā, de cuu scándíja nú dē, jāá nduú cā níní cāhān nū, chí maá jín jā sáhá vāha nú-ni.

²Chí cunī dē jā jíca ndaā nū de íyó respeto nū.

³De jā sáhá vii nū maá nú, chí nsūū maá-ni ichi chātā nū sáhá nú, jā sáhá vii ndasí nú xīnī nū, á jā cuhun nú síquī oro á sahma vāha cā.

⁴Chí sa nducú nú jā quendōo vii ánō nū. De coo vii nū iin modo jā má nāá cuítī, suu jā coo vitá inī nū de coo naíí inī nū. Chí suu cúu jā yāhvi ndasí cā nūū Yāā Dios.

⁵Chí ndá ñahan jā ní iyo ndoo ánō jondē janahán, suni súcuán nī nsáhá vii ña ánō ña. Chí nī ñūhun inī ña Yāā Dios, de nī jetáhvī ña nūū yīi ña.

⁶De súcuán nī nsáhá Sara, chí nī jetáhvī ña nūū yīi ña Abraham, de nī ncāhān yíñúhún ña jín dē. De ndá ndóhó, tú sáhá vāha nú de ní mā cúyūhú nú ni iin, ñúcuán de cuu nú tá cúu nūū ní iyo Sara.

⁷De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yīi, coo vitá inī nū jín nāsíhí nú. De yíñúhún coo nú jín ña, síquī jā núu cā fuerza ña nsúū cā ndóhó, de suni síquī jā inuú nihīn táhvī ndúū nū cutecū nū níí cání síquī jā vāha inī Yāā Dios. De súcuán sáhá nú tácuā mā cúndasī nūū tūhun jā jícān táhvī nū.

Tūhun nchivī jā ndóho síquī jā jíca ndaā

⁸Túsaá de inuú-ni canī inī ndá nú, de cucuéca inī nū jā ndóho táhán nú, de cundáhvī inī nū jí tá nūū cúu ñanī nū. De coo manī inī nū, de sáhá suchí nú maá nú.

⁹Tú sáhá nāvāha nchivī ndóhó, de mā násáhá nāvāha nú jí. Tú cáhān nāvāha jí nūū nū, de mā nácāhān nāvāha nú nūū jí. Chí sa cācān táhvī nū jā quendōo vāha jí. Chí Yāā Dios ní ncana yā ndá ndóhó jā suni súcuán quendōo vāha nú.

¹⁰Chí súcuán cāhān tutū íi:

Nchivī jā cunī cutecū vāha de cusīi inī ndācá quivī, ná cóto jí yuhú jí jā má cāhān nāvāha jí,

de ní mā cāhān jí tūhun stáhvī.

¹¹Ná cújiyo jí nūū tiñu néhén, de sáhá jí tiñu vāha.

De ná cúndihvī inī jí jā cundeē mānī jí.

¹²Chí maá Jētohō ō jító yā ndá nchivī ndāā,

de níni yā jā jícān táhvī jí.

Sochí nchivī jā sáhá tiñu néhén, chí nduú jétáhvī yā jí.

Cáchī tutū.

¹³De ní iin mā sáhá nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu vāha ndíhvī inī nū sáhá nú.

¹⁴De víso tú ndoho ndá nú síquī jā jíca ndāā nū, de ndetū ndasí cúu nú. Túsaá de mā cúyūhú nú ní iin nchivī, ní mā cúñéhén inī nū.

¹⁵Chí sa jín inī jín ánō nū chíñúhún nú maá Jētohō ō Cristo. De níí coo tūha ndá nú jā nascócóo vitá nú de cāhān yíñúhún nú jín ndá nchivī jā stíchī ndóhó síquī ndācá jā ñúhún inī nū jā coo.

¹⁶De caca ndaā nū tácuva nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácuva nchivī jā cāhān nēhēn sīquī nū, cucanoō ji jā ní stáyáhvī ji ndóhó jā jíca ndaā nū chi cándíja nū Cristo.

¹⁷Chi tú cúni Yāā Dios de vāha cā jā ndoho ndá nū sīquī jā sáhá nū tiñu vāha nsūú cā tiñu nēhēn.

¹⁸Chi maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-ni nī jihī yā jā sīquī cuāchi ndihī ó. Yāā vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jēhē yóhó nchivī nēhēn, tácuva quīvi ndācá ó nūū Yāā Dios sáhá yā. Chi nī jihī yiqui cúñu yā, sochi ánō yā chi técu-ni níí cání.

¹⁹De tá nī jihī yā de nī jēhēn ánō yā nī nacani yā tūhun nūū ánō nchivī jā yíndasí.

²⁰Chi jondē janahán nduú ní jétáhvī ndá ji, tá nī iyo paciencia inī Yāā Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé barco jā nání arca. De jíin arca ñúcuán nī ncācu jacū-ni nchivī, chi ūnā ji-ni nī ncācu nūū nduté.

²¹De tá cúu jā ní ncācu ji nūū nduté, súcuán cúu jā jénduté ó mitan de cácu ánō ō. De jā jénduté ó, nsūú jā ndúndoo yiqui cúñu ó, chi sa jā jícān ō nūū Yāā Dios jā ndúndoo ánō ō. De súcuán de cácu ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo.

²²De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndéē yā ndahá cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā. De ndācá ángel andiví, jíin ndá jā ndācu tiñu, jíin jā tíin poder, jétáhvī ndá nūū yā.

**Jā ná squíncuu vāha ó jíin
tāhvī jā ní jēhe yā nūū ō**

4 Túsaá de tá cúu nūū ní ndoho Cristo jēhē ō jíin yiqui cúñu yā, suni súcuán quehndē inī ndá nū

jā ndoho nū. Chi nchivī jā ní ndoho jíin yiqui cúñu, nduú cā sáhá ji cuāchi.

²Túsaá de níí vida cā nū, de sáhá ndá nū tiñu jā cúni Yāā Dios, de mā sáhá nū cā tiñu nēhēn jā ndíyo inī nū jíin modo maá nū.

³Chi jondē níí cání jā vāji ndá nū, de nī nsáhá nū cuāhā cuāchi jā jétahān inī nū sīquī jāá nduú ní jíin nū tūhun Yāā Dios. De tiempo ñúcuán chi maá-ni jā nēhēn nī nsáhá ndá nū, de nī ndíyo inī nū ndācá jā nēhēn, de nī jíini nū, de nī nsáhá nū vico nēhēn, de nī jihī ndasí nū vico nū, de nī nchiñúhún nū ídolo jā ní ncāhān Yāā Dios jā má chíñúhún nū.

⁴De cúnēhēn inī ndá ji jāá nduú cā jíca ndá nū jíin ji jā sáhá nū ndācá cuāchi xeēn jíin ji. De jā ñúcuán cúu jā cāhān nēhēn ji sīquī nū.

⁵Sochi ndá máá ji chi iin quīvi de nacuāha ji cuenta nūū maá Yāā jā íyó tūha jā sáhá ndāā yā tiñu nchivī jā técu jíin nchivī jā ní jihī.

⁶Chi jā ñúcuán cúu jā suni nī nquiji tūhun vāha yā nūū ndācá ndíyi tá nī ntecu ji. De nī ncundaā sīquī cuāchi jā ní nsáhá ji ñayiví yáhá, tá cúu nūū cúndaā sīquī ndihī nchivī, tácuva nacani inī ji de cutecū ánō ji níí cání tá cúu nūū técu Yāā Dios.

⁷De ja cuācuñatin quīvi jā naā ndācá jā íyó. Túsaá de ndito coo inī ndá nū, de cundihvī inī nū cācān táhvī nū.

⁸De jā cánuú cā cúu jā cundáhvī ndasí inī nū táhán nū. Chi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi.

⁹Coto ndáhvī ndá nú nchivī jā quénda vehe nú, de mā cúxii inī nū.

¹⁰Ndácá ndá nú chindeé nú táhán nú, tú nāsa íyó maá táhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā sáhá nú tiñu yā. De squíncuu vāha nú jíín táhvī jā síín síín nī jēhe yā nūū iin iin nú.

¹¹Tú táhvī jā nácani nú tūhun cúu, de cāhān nū tá nūū cāhān maá Yāā Dios. De tú táhvī jā chíndeé nú táhán nú cúu, de sáhá nú jíín fuerza jā ní jēhe yā nūū nū, tácuá jíín ndihi jā sáhá ndá nú de cāhān nchivī jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios síqui jā ní nsáhá yā jíín Jesucristo. De ná cāhān ō jā vii cúñáhnú Cristo de tíin yā poder níí cání. Amén.

Jā ndóho ó síqui jā cándíja ó Cristo

¹²Ñani mání, tú vāji tūndóhó xéēn jā coto túní ndóhó, de mā cúnēhén inī ndá nú cani inī nū jā maá nú-ni nīhīn tūndóhó xéēn cā.

¹³Chi sa cusii inī nū jā ndóho nú jacū tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, tácuá suni cusii ndasí inī nū quivī jā nenda nijīn yā jā vii cuñáhnú yā.

¹⁴De nācā ndetū ndá nú tú cāhān nāvāha nchivī nūū nū síqui jā cándíja nú Cristo. Chi maá Espiritu Yāā Dios jā cúñáhnú ndasí, ndéē yā inī nū. Ndá máá ji chi cāhān nēhén ji síqui yā, sochi ndá máá nú chi chíñúhún nú yā.

¹⁵De tú ndoho nú, de ná ndóho nú síqui jā cándíja nú Cristo, nsūú síqui jā sáhá nú ndácá cuāchi tá cúu nūū ndóho nchivī jáhni ndiyi, á nchivī sácuíhná, á nchivī sáhá tiñu nēhén, á nchivī jā quívī nduú nūū tiñu táhán jāá nduú cánuú quivī nduú.

¹⁶De sa tú ní iin nú ndoho síqui jā cándíja nú Cristo, de mā cúcanoō nū, chi sa nacuetáhvī nú nūū Yāā Dios síqui jā cúu nú cristiano.

¹⁷Chi ja nī nquenda quivī jā quijéhé jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de xihna cā nchivī cúu sēhe yā sáhá ndāā yā cuāchi. De tú xihna cā cuāchi maá ó quijéhé yā sáhá ndāā yā, de nā oncā sáhá yā síqui nchivī jāá nduú ní jétáhvī tūhun vāha yā.

¹⁸De tú vījín cācu nchivī vāha, ítúsaá de nāsa cācu nchivī nēhén jā sáhá ndácá cuāchi?

¹⁹Tú sūcuán de ndá ndóhó jā ndóho síqui jā cúni Yāā Dios, mā jécuiñi nū sáhá nú tiñu vāha, de chihi nú ánō nū inī ndahá maá Yāā jā ní nsáhá ndóhó, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Jā jēhe dē consejo nūū nchivī cándíja

5 Mitan de ná cāhān ni jíín ndá ndóhó tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja, chi suni tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja cúu maá nī. De cúu nī testigo síqui jā ní jinī ni nāsa nī ndoho Cristo. De suni nduñáhnú nī jíín ndá nú sáhá Cristo quivī jā nenda nijīn yā.

²Coto ñuncuún nú ndá nchivī jā ndéē tiñú nú jā jíto nú, jā cúu ji tá cúu ticāchí Yāā Dios. De cusii inī nū jā coto nú ji, chi sūcuán cúni Yāā Dios. De nsūú síqui jā sáhá fuerza yā ndóhó, de ni nsūú síqui jā nīhīn nū xūhún, chi sa cusii inī nū sáhá nú tiñu ñūcuán.

³De mā ndácú nīhin ndá nú nūū nchivī jā jíto nú, chi sa nducú nú cuu nú iin ejemplo nūū ji jā cúu ji ticāchí yā.

⁴Núcuán de quívi jā nenda nijin maá Yāa cúu Pastor cúñáhnú nū ndá ndóhó tēe cúu pastor nū nchiví cúu ticāchí yā, de cuāha yā premio nū ndá nú jā vii ndasí de mā náa cuití.

⁵De saá-ni ndá ndóhó tēe suchí, cuetáhví nú nū ndá tēe ñáhnú jīñā. De ndihi ndá nú nchiví cándíja, cuetáhví nú nū táhán nú, de sáhá suchí nú maá nú. Chi suha cáhān tutū:

Yāa Dios jásí yā nū nchiví jā sáhá vīxí maá,
de vāha iní yā chíndeé yā nchiví
jā sáhá suchí maá.

Cáchí tutū.

⁶Túsaá de sáhá suchí nú maá nú, chi yíhí nú ndahá Yāa Dios jā tíin poder. De sáhá ñáhnú yā ndá nú tá quenda maá quívi.

⁷Ndācá jā nācani ndasí iní nū síquī, de chihi nú ndahá maá yā de maá yā coto, chi jíto yā ndá nú.

⁸De cájí ná cóo xīnī ndá nú de ndito coo iní nū. Chi tāchí cúñáhnú jā jīnī ūhvi ndá ndóhó, jíca nuu ndúcu squívi ndóhó nū cuāchi. De xēen cā sáhá nsūū cā ndicaha jā xēen ndáhyū.

⁹De cuiñi nihin ndá nú jā má cúndéé tāchí jīnī nú, de candíja nihin nú tūhun jā cúndáhví iní Yāa Dios ndóhó. Chi jīnī ndá nú jā suni sūcuán ndóho ndá hermano nū jā ndéé ní cáhnú ñayíví.

¹⁰De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tūndóhó jacū-ni tiempo, de Yāa Dios chi sáhá yā jā cuja vāha iní nū jīnī tūhun yā, jīnī jā cuiñi nihin nú, de cuāha yā fuerza iní nū, de quendōo cutú nú ní cání. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā vāha yóhó, de nī ncana yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jīnī yā ní cání síquī jā inuú cúu ó jīnī Jesucristo.

¹¹De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā, de tíin yā poder ní cání. Amén.

Saludo jā sándihí

¹²Jīnī ni jā Silvano cúu iin hermano jā squíncuu vāha. De maá dē cuēē nū ndá nú jīnī carta yáhá jā ní ntee nī jacū tūhun. De jīnī yáhá sndíhví iní ni ndá nú, de cáhān ni jīnī nú jā ndāā cúu jā ndācá jā vāha jā ní nsáhá Yāa Dios ndóhó, suu stéhēn nū nū jā cúndáhví ndija iní yā ndóhó. De cuiñi nihin nú jīnī tūhun yáhá.

¹³Nchiví cándíja jā ndéē ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā tá cúu nū ní nacāji yā ndá nú, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé iní ndá nú. De Marcos, tēe cúu tá cúu sēhe nī, suni sūcuán cáhān dē.

¹⁴De tá cáhān jítáhán ndá nú, de techuhú yínúhún nú ndahá ji. De ná cóo ndeé coo siī iní ndihi nú jā yíhí nú ndahá Jesucristo. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá ni cúu Simón Pedro, de cúu ni mozo Jesucristo, de cúu ni apóstol já ní ntají yā. De tée ni carta yáhá cuēē nūú ndá nú já ní nsáhá Yāā Dios já inuú-ni ni nīhīn ndá nú jíín ndá ni tūhun vii tūhun vāha já cándíja ó yā. Chi Yāā ndāā cúu Yāā Dios jíín Jesucristo já scácu yóhó.

²De ñúhún inī ni já ná sáhá cā yā já vāha ndasí ndá nú, jíín já coo ndeé coo siī inī nū sīquī já jíicūhun vāha inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivi cándíja

³De Yāā Dios jíín poder yā ni jēhe yā nūū ō ndācá já sáhá já cuu caca ndāā ō nūū yā jíín já chíñúhún vāha ó yā. Chi ni stéhēn yā maá yā nūū ō, chi maá yā cúu já ní ncana yóhó, sīquī já ndasí cúñáhnú yā jíín ndācá tiñu ñáhnú já sáhá yā.

⁴Jā ñúcuán ni nquee yuhú yā ndācá já ñáhnú ndasí de vāha ndasí já sáhá yā yóhó, tácuá jíín ndācá ñúcuán de nduu ndá nú tá cúu nūú íyó maá yā, de cācu nú nūú ndá tiñu néhén já ndíyo inī nchivi já sáhá ji inī ñayiví yáhá.

⁵Túsaá de nducú ndéé ndá nú jíín tūhun yáhá. De já cándíja ndá nú,

de sīquī ñúcuán chisó nú já caca ndāā nū. De já jíca ndāā ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú já cundihví inī nū jíicūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

⁶De sīquī ñúcuán chisó nú já casí nū já cúnī modo maá nú. De sīquī ñúcuán chisó nú já cuandéé inī nū, de sīquī ñúcuán chisó nú já chíñúhún vāha nú Yāā Dios.

⁷De sīquī ñúcuán chisó nú já coo manī nū jíín táhán nú, de sīquī ñúcuán chisó nú já cundáhví inī nū táhán nú.

⁸Chi tú cāyā ndá tiñu yáhá jíín ndá nú, de suu sáhá já má cútecū cāhá nú, chi sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī já jíicūhun inī nū nāsa Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

⁹De nchivi jáá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu ji modo nchivi cuāá, chi nduú jíicūhun inī ji tūhun yā, de ja ni naā inī ji já ní nsáhá ndoo yā ji ndācá cuāchi já ní nsáhá ji ichi chátá.

¹⁰Jā ñúcuán nducú ndéé ndá nú hermano, tácuá coo seguro já ní ncana yā ndá nú jíín já ní nacāji yā ndá nú. Chi tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācá yátá cuiti nū.

¹¹Ñúcuán de nune vāha ichi já quívi nú inī ñuū maá Jētohō ō

Jesucristo, Yāā scácu yóhó, nūū tátúnī yā ní cání.

¹²Jā nūcuán mā jéncuīñī ni jā nándacu nī ndá tūhun yáhá nūū ndá nú, vísó ja jíñī nū de íñī nīhin nú jíñ tūhun ndāā jā cándíja nú.

¹³Chi jáni inī ni jā íyó vāha jā sndíhvī inī ni ndá nú mitan técu cā ni, tácuā nūcūhun inī nū.

¹⁴Chi maá Jētohō ō Jesucristo nī ncachī tūhun yā nūū ni jā má cútecū nahán cā ni ñayívī yáhá.

¹⁵Jā nūcuán cúu jā ndúcú ndéé cā ni sndíhvī inī ni ndá nú, tácuā tá ja nī jíñī ni, de níñī nūcūhun inī nū ndācá tūhun yáhá.

Jā ní jíñī ndá dē jā cúñáhnú Cristo

¹⁶Tá nī stéhēn ndá nī tūhun maá Jētohō ō Jesucristo nūū ndá nú, nāsa nenda yā jíñ poder yā, de nduú ní ncáhān ndá nī iin cuento-ni jā ní ntavā ndíchí nchivī. Chi tá nī ñyo ndá nī jíñ yā xīñī yūcú, de nī jíñī jíñúū ndá nī jā ñáhnú nī nduu yā.

¹⁷Chi nī jíñī ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios nī ncáhān yíñúhún yā jíñ Jesús, de nī nsáhá ñáhnú yā Jesús. Chi ichi andiví nī nquiji tūhun vii, nī ncáhān Yāā Dios: Yáhá cúu Sēhe nī jā māñī ndasí nī jíñ, de cúsi inī nī jíñ, ncachī yā.

¹⁸De nī jíñī ndá nī tūhun ñūcuán jā ní ncáhān ichi andiví, chi nī ñyo ndá nī jíñ maá Jētohō ō xīñī yucu ñī ñūcuán.

¹⁹De súcuán jíñī ō jā íyó ndāā ndija ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De vāha jā chuhun inī ndá nú ndá tūhun ñūcuán, chi suu cúu tá cúu iin luz jā stūu nūū neē, jondē tūu

maá quívi jā nenda yā, de stūu yā inī ánō nū tá cúu nūū jéndūtē lucero.

²⁰De xihna cā ná jícuhun inī ndá nú jā ni iin tūhun jā cáhān tutū ñī, nsūū jā ní jani inī iin tēe súcuán-ni cúu.

²¹Chi ndācá tēe ndoo jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, nduú ní nacani cuitī dē tūhun jā cúu inī maá dē. Chi sa nī nacani dē tūhun Yāā Dios jā ní stéhēn Espiritu Santo nūū dē.

Siquí ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhví

(Judas 4-13)

2 De māññú nchivī Israel suni nī ñyo ndá tēe jā ní nacani tūhun stáhví. De suni súcuán coo sava tēe stéhēn tūhun stáhví māññú ndá nú. De squívi ndá dē tūhun stáhví jā tiví nchiví sáhá. De mā cuétúhún dē maá Jētohō ō jā scácu yā dē, de súcuán sáhá dē jā ñamā tánū tāhvī dē.

²De cuāhā nchiví cuniquin ji modo nēhén jā stéhēn ndá dē. De sáhá dē jā cáhān nēhén nchiví siquí tūhun vāha yā jā cúu ichi ndāā.

³De siquí jā ndíyo inī ndá dē xūhún, de candeē dē xūhún ndá nú siquí tūhun stáhví jā stéhēn dē nūū nū. De nduú quixín tündóhó jā tánū tāhvī dē, chi jondē janahán ja íyó tūhun jā nenda yā siquí cuāchi dē.

⁴Chi nduú ní nēe cáhnú inī Yāā Dios nūū ndācá ángel yā jā ní nsáhá cuāchi, chi sa nī ntaān yā infierno nūū yíndasi nūū neē, de núññī jíñ cadena. De nī nchindasi yā jondē quívi jā sáhá ndāā yā siquí.

⁵De suni nduú ní nēe cáhnú inī yā nūū nchiví janahán, chi sa nī scúun

yā sāvī xēen sīquī nchivī nēhén
ñúcuán. Chi maá-ni Noé, tēe nī
nacani tūhun ndāā, nī scácu yā dē
jín ūjā cā nchivī.

⁶De suni nī nenda yā sīquī
cuāchi nchivī ñuū Sodoma jín
ñuū Gomorra, de nī ncāyū ñuū jī
nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuán
cúu jī iin ejemplo nū ndá cā nchivī
nēhén jā quiji cā.

⁷De nī scácu yā Lot, chi tēe ndāā
nī ncuu dē, de nī ncucuécá ndasí inī
dē nī jinī dē tiñu nēhén jā ní nsāhá
nchivī nēhén ñúcuán.

⁸Chi tēe vāha ñúcuán nī ndeē
dē mähñú ndá jī, de ndiquivī nī
ncucuécá inī dē jā ní jinī dē de nī
jinī dē ndācá tiñu nēhén jā ní nsāhá
ndá jī.

⁹Túsaá de maá Jētohō ō chi scácu
yā nchivī jā chíñuhún nū yā, de tú
quiji tūndóhó sīquī jī. De chíndasí
yā nchivī nēhén, tácua ndoho jī
castigo quivī juicio jā sáhá ndāā yā
cuāchi jī.

¹⁰De vñí cā sndóho yā ndá tēe
sáhá tiñu téhen jā ndíyo nēhén
inī dē, de cújehe inī dē sīquī tiñu
ndácu maá Jētohō ō. Nihin ndasí
inī ndá dē, de chúndeé inī dē sáhá
dē jā cúnī ndá máá dē, de nduú
yúhú dē cāhān nāvāha dē sīquī
ndācá jā cúñáhnú nū sūcún.

¹¹De juni ndá ángel jā íñí nū
maá Jētohō ō, vísō cúñáhnú cā yā
jín fuerza jín tiñu ndíso yā, de
nduú cāhān nāvāha yā sīquī ndācá
jā cúñáhnú ñúcuán.

¹²De ndá tēe ñúcuán chi cúu dē
tá cúu quití yúcu jā ní jēcōo tí jín
modo maá tí, de táhvī ndá tí tácu
nihin nchivī tí jā cahñí jī tí. Chi
cāhān nēhén ndá dē sīquī ndācá

jāá nduú jícūhun inī dē. De tá cúu
nū jñí ndācá quití ñúcuán, suni
súcuán cuú dē.

¹³De jā ní sndóho ndá dē nchivī,
suni súcuán nanihín dē ndoho dē.
De cúsi inī ndá dē jín ndācá jā
cútíndí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē.
De cúu ndá dē tēe quini jā sáhá tiñu
jā cúcanoō nchivī. De jā ndútútú
ndá dē jín nú vico nú, de níni cúsi
inī dē jín tiñu nēhén tiñu stáhví.

¹⁴De ndíyo inī ndá dē jín dē
ñahan, de nduú jécuiñí dē jā sáhá
dē cuāchi. De stáhví ndá dē nchivī
tayā inī. Chi nī ncāan ndá dē jín
tūhun ndíyo inī dē ndācá ndatíñú.
De tēe jā tñū táhví cúu ndá dē.

¹⁵Chi nī nsana ndá dē, chi nī
sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāā.
De nī niquín ndá dē modo Balaam,
tēe nī nacani tūhun jondē janahán,
sēhe Beor. Chi tēe ñúcuán nī ncusi
inī dē jā nihín dē xūhún sīquī
tūhun nēhén jā cāhān dē nícu.

¹⁶De iin burro nī ncāhān tí tá nū
cāhān iin nchivī, vísō nduú cúu
cāhān tí. De nī ncāhān tí nū tēe
ñúcuán, de súcuán nī jasi tí jā má
quíhin dē cāhān dē ndācá tūhun
nēhén stáhví.

¹⁷De ndá tēe jā stíví ndasí súcuán,
chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní
nchichí, jín vicó jā stéchi táchi.
De ja íyo túha nū neē ndasí nū
cundeē dē ní cání.

¹⁸Chi ndasí sáhá víxi ndá dē maá dē
jín tūhun jā cāhān cāhá dē. De ndúcú
ndá dē squíví tucu dē sava nchivī nū
tiñu nēhén tiñu ndíyo inī. De súcuán
stáhví dē nchivī jā cáta nī nquee jī nī
ncācu jī nū nchivī sáhá tiñu nēhén.

¹⁹De cāhān ndá dē jā íyo libre jī
jā cuu sáhá jī nāsa-ni cúní maá jī,

de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nūū cuāchi, chi cúsá maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndácá tiñu jā cúndeé jíin iin tēe jā sáhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nūū.

²⁰Chi tú ja nī jinī ndá dē nāsa Yāa cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nūū tiñu téhén jā íyó inī ñayíví, de tú ndívi tucu ndá dē nūū tiñu ñúcuán jā cundeé tucu jíin dē, túsaá de nēhén cā quendō dē jā sándihí nsúū cā jā xíhna ñúhún.

²¹Chi vāha cā tú nduú ní jinī dē ichi ndāa nícu, nsúū cā jā ní jinī dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nūū dē.

²²Chi nī ncundaā síquī dē tá cúu nūū cáhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacajī tī jā ní nujan tī. De quinī jā ní ndundoō, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cáchī.

Síquī jā nenda maá Jētohō ō

3 Ñanī mánī, yáhá cúu carta ūū jā tēe nī nūū ndá nú. De jíin ndúū carta yáhá cúni nī jā nacani inī nū síquī ndihi jā váha jā ndāa jā jáni ichí nī ndóhó.

²De nūcūhun inī nū ndácá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jíin tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō, Yāa jā scácu yóhó. De suu cúu jā ní stēhén ndá tēe apóstol nūū nū.

³De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun inī ndá nú: Jā tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe jā sáhá catá síquī tūhun ndāa yā, chi sáhá dē ndá tiñu nēhén jā ndíyo inī maá dē.

⁴De cáhān ndá dē: ¿Nājēhē cúu jáa nduú ndíji Cristo tá cúu nūū ní

nquee yuhú yā? Chi jondē quívi jā ní jihī ndá ndíyi tatā ō de jondē mitan, de nduú sáma cuitī ndihi jā íyó tá nī jēcōo ñayíví, cachī ndá dē.

⁵Chi nduú cúni ndá dē jícūhun inī dē jā jondē janahán nī ncuvāha andiví jíin tūhun jā ní ncāhān-ni Yāa Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayíví jíin ndute, de mähñū ndute nī nquenda ñuhun yíchí.

⁶De suni jíin ndute nī naā ñayíví janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun sāvī xéēn.

⁷De suni súcuán jíin tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios de nī nsáhá tūha yā jā cāyū andiví jíin ñayíví jā íyó mitan. Chi maá quívi juicio de cāyū ndihi, de tātū tāhvī nchiví nēhén.

⁸De suni mā nāa inī ndá nú tūhun yáhá, ñanī mánī: Jā nūū maá Jētohō ō chi iin-ni quívi cúu tá cúu mil cuiyā, de mil cuiyā cúu tá cúu iin-ni quívi.

⁹De nsúū jā cúcuéé inī maá Jētohō ō síquī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda yā, tá cúu nūū jáni inī sava nchiví. Chi sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chi nduú cúni yā jā tātū tāhvī ni iin ó, chi sa cúni yā jā ndihi ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

¹⁰De quívi jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quēnda jācuíhna jacuāa. De quívi ñúcuán chi nihin ndasí andiví, de naā-ni. De ndihi jā íyó andiví chi naā sáhá ñuhūn. De ñayíví jíin ndácá jā íyó inī, ndihi cāyū.

¹¹De tú súcuán naā ndácá ñúcuán, de cánuú ndasí jā coo ndoo ánō ndá nú de chiñúhún vāha nú yā.

¹²De cundetū nú de cundihví inī nū jā ná quíji ñamā quívi nenda

Yāa Dios. De quivī ñúcuán cāyū andiví de naā-ni. De ndācá jā íyó chi ndute sáhá ñuhūn.

¹³De maá ó chi ndétu ó andiví jée jíin ñayiví jée, chi súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios jā coo. De ñúcuán chi maá-ni tiñu ndāā jíin tiñu váha coo.

¹⁴Túsaá ñanī mánī, juni ndétu ndá nú jā quee ndaā ndācá tiñu yáhá, de nducú ndée nú tácuá tá nenda yā de ñihīn yā ndá nú jā ndée mánī nū jíin táhán nú, de coo ndoo nú jāá nduú nā cuāchi nú.

¹⁵De ná jícūhun inī ndá nú jā síquī jā íyó paciencia maá Jētohō ō, jā ñúcuán cúu jā cācu ó. Chi hermano ō Pablo jā mánī ō jíin, suni súcuán nī ntee dē nū nū, chi súcuán nī stéhēn Yāa Dios tūhun ndíchí yā nū dē.

¹⁶De cāhān dē síquī tūhun yáhá nū ndācá carta jā ní ntee dē. De nū ndá carta dē ñúcuán chi íyó

jacū tūhun jā víjín jícūhun inī ō. De ndá nchiví jāá nduú jícūhun inī jíin nchiví jāá nduú jíja jíin tūhun cándíja, chi násāma ji modo jā cāhān ndá tūhun víjín ñúcuán, tá cúu nū násāma ji jā cāhān sava cā tutú īi. De súcuán sáhá ji jā tñnū tāhvī maá ji.

¹⁷De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja nī jinī nū nāsa coo ndācá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquīn nū tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe nēhēn ñúcuán jāá nduú jétáhví dē yā. Chi tú nduú de snāā nū tūhun jā íñí ñihīn nú jíin.

¹⁸Chi sa cundihvī cā inī nū jā jícūhun inī nū nāsa Yāa cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāa scācu yóhó. De ná cúja cā inī nū jíin tūhun cúndáhví inī yā ndóhó. De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jíin ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tūhun jā cutecū ō ní cání

1 Tūhun jā téé ndá ní cuēē nūū ndá nú cúu tūhun maá Yāā ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndácá jā íyó. De ní jini ndá ní jā ní ncāhān yā, de ní jini jínúū ní yā, chi ní ndēhé vāha ní nūū yā, de ní ntiin ní yā. De maá yā cúu Tūhun jā cutecū ō ní cání.

²Chi Yāā yáhá jā sáhá jā cutecū ō, ní nquenda nijin yā. De cáhān ndá ní tūhun yā, chi ní jini ní nūū yā. De cáchī tūhun ndá ní nūū ndá nú síquī Yāā jā cúu Tūhun jā cutecū ō ní cání, suu Yāā jā ní ndēē jíní Tatá ó Yāā Dios, de ní nquenda nijin yā nūū ndá ní.

³Jā ní jini ndá ní jíní jā ní jini jíní sóho ní, ñúcuán cúu jā cáchī tūhun ní nūū nū, tácu coo inuú iní ndá nú jíní ndácá ó. De ndāā chi íyó inuú iní ndácá ó jíní maá Tatá ó Yāā Dios jíní Sēhe yā Jesucristo.

⁴De ndá tūhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú, tácu cusii ndasí iní nū.

Yāā Dios cúu luz

⁵De yáhá cúu tūhun jā ní stéhēn Jesucristo nūū ní, de mitan cáchī

tūhun ní nūū ndá nú: Yāā Dios cúu luz, chi íyó ndāā ndasí yā, de nduú cuiti ná tiñu néhén íyó jíní yā.

⁶Tú cáhān ō jā íyó inuú iní ō jíní yā, de tú jíca ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chi nsúū tiñu ndāā sáhá ó.

⁷Sochi tú jíca ó jíní luz yā jā sáhá ó tiñu ndāā, tá cúu nūū íyó maá yā jíní luz yā jā sáhá yā tiñu ndāā, ñúcuán de íyó inuú iní ō jíní ndácá táhán ó. De níñí maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihi cuāchi ó.

⁸Tú cáhān ō jáá nduú ná cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jáni iní ō súcuán, de nduú ñúhún tūhun ndāā iní ánō ō.

⁹Sochi tú nacani ndāā ō cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú iní yā nūū cuāchi ó, de nasáhá ndoo yā yóhó ndácá jā néhén jā ní nsáhá ó. Chi jíní ō jā Yāā vāha Yāā ndāā cúu yā.

¹⁰De tú cáhān ō jáá nduú ná cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāā stáhví cúu yā, de nduú cándíja ndija ó tūhun yā.

Cristo cúu Yāā jā cáhān jēhē ō

2 Ndácá tūhun yáhá téé ní cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu

sēhe nī, tácu mā sáhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú nī nsáhá cuāchi, de íyó maá Yāā jā cáhān jēhē ō nūū maá Tatá ó Yāā Dios. Suu Jesucristo Yāā ndāā cúu yā.

²De nī nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūū cuāchi ndá máá ó-nī, chi suni cuāchi nchivī níí ñayiví.

³Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāā Dios nūū ō, suu cúu jā cúcáhnú inī ō jā jínī ndija ó nāsa Yāā cúu yā.

⁴De tú cáhān iin nchivī: Nduhū chi jínī nī nāsa Yāā cúu yā, cáchi ji, de tú nduú squíncuu ji tiñu ndácu yā, túsaá de stáhvī ji, de nduú cáhān ji tūhun ndāā.

⁵Sochi nchivī jā squíncuu tūhun yā, ja nī jija vāha inī ji jā mānī ji jín yā. De sūcuán de cunī ō tú íní nihin ó jín yā á nduú.

⁶Tú cáhān iin nchivī jā íní nihin ji jín yā, de cánuú caca ndāā ji tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jée jā ndácu yā nūū ō

⁷Hermano, nsūū iin tiñu jée ndácu nī nūū ndá nú jā cáhān nī jā cundáhvī inī nū táhán nú. Chi tiñu ja jínī ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándija nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē tá nī nquijéhé nú cándija nú.

⁸De vísō sūcuán de níní tiñu jée cúu, de tiñu ndāā cúu nūū Cristo jínī nūū ndá máá nú. Chi ja cuāyāhá tiñu néhén jā íyó nūū neē, de ja stúu maá luz ndāā inī ánō ndācá ó mitan.

⁹Tú iin nchivī cáhān ji jā jica ji jín luz yā, de tú quítí inī ji jínī ji

táhán ji, túsaá de jica cā ji nūū neē jín cuāchi ji.

¹⁰De nchivī jā cundáhvī inī táhán, chi jica ji jín luz yā, cúu jā sáhá ji tiñu vāha. De nī iin mā cúū sáhá jā quívī ji cuāchi.

¹¹Sochi nchivī jā quítí inī jínī táhán, chi íyó ji nūū neē, de jica ji nūū neē. De nduú jínī ji ní ichi quihīn ji, chi jínī jā neē nī jasī jāā nduú cúu jicūhun inī ji.

¹²Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téē nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jā síquī Jesucristo de nī nee cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi nú.

¹³Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē nī nūū nū, chi jínī ndá nú nāsa Yāā cúu Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. De ndá ndóhó téē suchí, suni téē nī nūū nū, chi nī ncundeé nú jāā nduú ní ncúu squívī tāchī cúñáhnú ndóhó nūū cuáchi. Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téē nī tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jínī ndá nú nāsa Yāā cúu maá Tatá ó Yāā Dios.

¹⁴Ndá ndóhó téē cúu tatá, suni téē nī nūū nū, chi jínī ndá nú maá Yāā jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. Ndá ndóhó téē suchí, suni téē nī nūū nū, chi íní nihin nú, de cándija ndá nú tūhun Yāā Dios, de nī ncundeé nú síquī tāchī cúñáhnú.

¹⁵Mā cútóó ndá nú síquī ñayiví, de nī ndācá jā íyó inī ñayiví. Chi tú ní nchivī cútóó ji síquī ñayiví, de nduú íyó mānī ji jínī Tatá ó Yāā Dios.

¹⁶Chi ndācá jā cúu cuenta ñayiví, nsūū jondē nūū Tatá ó Yāā Dios vāji, chi cuenta ñayiví cúu. De ñúcuán cúu ndācá jā cútíndí ó jā cúni modo néhén maá ó, jínī jā ndíyo inī ō jā

jíní ò nūū, jín jā sáhá vixī ò maá ó síquī ndatínú névāha ó.

¹⁷De cuāndihi ñayiví jín ndacá jā nehén jā ndíyo iní ò. Sochi nchiví jā sáhá jā cúní maá Yāā Dios, chi cutecū ji ní cání.

Tūhun ndāā jín tūhun stáhví

¹⁸Ndá ndóhó jā cúu tá cúu sēhe nī, cáchī ni nūū nū jā cuāndihi quiví. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji maá tēē jā cuu contra síquī Cristo. De mitan de ja nī nquenda cuāhā tēē jā cúu contra síquī Cristo. De jā ñúcuán cúu jā jíní ò jā cuāndihi quiví.

¹⁹Māhñú maá ó nī nquee ndá dē, de nsūú táhán ó jā cándija cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jín ó nícu. De nī nquee ndá dē cuāhān dē, tácuā cuní cājí ó jāá nsūú táhán ó cúu ndihi dē.

²⁰Sochi ndá ndóhó chi Cristo nī jēhe yā Espíritu Santo, ndēē yā iní ánō nū, de jā ñúcuán cúu jā jíní nū tūhun ndāā.

²¹Túsaá de tēē nī yáhá cuēē nūū ndá nú, jā síquī jā jíní nū tūhun ndāā, nsūú síquī jāá nduú jíní nū. De jíní ndá nú jāá nduú nā tūhun stáhví íyó nūū tūhun ndāā.

²²¿Ní iin cúu jā cáhān maá-ni tūhun stáhví? Suu tēē jā cáhān jā Jesús, nduú cúu ndija yā Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. Ñúcuán cúu tēē jā cúu contra síquī Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāā Dios jín Sēhe yā.

²³Ndacá nchiví jāá nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jín ji. De nchiví jā jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jín ji.

²⁴Túsaá de chuhun vāha iní ndá nú maá tūhun jā ní jini nú jondē jā

xíhna ñúhún. De tú ñúhún vāha iní ndá nú tūhun jā ní jini nú jondē jā xíhna ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi ñihin nú jín maá Tatá ó jín Sēhe yā.

²⁵De yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú Jesucristo nūū ò: Jā cutecū ò ní cání sáhá yā.

²⁶Tūhun yáhá nī ntee nī nūū ndá nú jā cáchī tūhun nī síquī nchiví jā ndúcú stáhví ndóhó.

²⁷Sochi ndá ndóhó, chi nī jēhe Jesucristo Espíritu Santo, ndēē yā iní ánō nū. De jā ñúcuán nduú jíní ñúhún jā stéhēn ni iin nchiví nūū nū ní cúu jāndáā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihi nūū nū, de stéhēn yā tūhun ndāā, chi nduú stáhví cuiti yā. Túsaá de cuiñi ñihin ndá nú cā tácuā inuú-ni coo nú jín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

²⁸Séhē, mitan de cuiñi ñihin ndá nú jín Cristo, tácuā tá nenda nijin yā, de mā cúyuhú ó, de ni mā cúcanoō ò nūū yā quiví jā nenda yā.

²⁹Chi ja jíní ndá nú jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suni ná jícūhun iní nū jā ndacá nchiví jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

Tūhun nchiví jā cúu sēhe Yāā Dios

3 De nacā vāha ndasí ní ncundáhví iní Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi nī ñihin táhví ò jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā ñúcuán nduú jíní nchiví ñayiví jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jíní ji nāsa Yāā cúu maá yā.

²Ñani mání, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca cuní ò nāsa coo ó ní cání. De ja jíní ò jā tá nenda nijin Jesucristo, de nduú ó tá

cúu nūū íyó maá yā, chi cuni ō nūū yā nāsa íyó yā.

³De ndācá nchivī jā sūcuán nūhún inī ji, sáhá ndoo ji ánō ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

⁴De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stívī ji ley Yāa Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stívī ó ley yā.

⁵De ja jínī ndá nú jā ní nquiji Jesucristo inī ñayívī tácuca candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

⁶De ndá nchivī jā ínī nihin jíin yā, nduú jíca ji jíin cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jíin cuāchi, nduú jíin ji yā, de ni nduú jícuahun inī ji nāsa Yāa cúu yā.

⁷Séhē, coto nú maá nú jā má stáhvī ni iin ji ndóhó. Chi cuhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

⁸Sochi nchivī jā jíca jíin cuāchi, ndá maá ji cúu sēhe tāchī cúñáhnú. Chi tāchī cúñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna nūhún. Jā nūcuán ní nquiji Sēhe Yāa Dios, jā snāā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchī cúñáhnú.

⁹Ni iin nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca ji jíin cuāchi, chi ní nsáhá Yāa Dios jā ní nduu ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cúú cā caca ji jíin cuāchi, chi sēhe Yāa Dios cúu ji.

¹⁰Súcuán cúu jā cuni ō ní iin cúu sēhe Yāa Dios jíin sēhe tāchī cúñáhnú: Ndācá nchivī jāá nduú sáhá tiñu ndāā, jíin jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nsúú sēhe Yāa Dios cúu ji.

Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó

¹¹Yáhá cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē jā xíhna nūhún: Jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó.

¹²De mā sáhá ó tá ní nsáhá Caín, jā ní ncuu dē sēhe tāchī cúñáhnú, de ní jahní dē ñani dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahní dē ñani dē? Siqui jā ñani dē ní nsáhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén ní nsáhá maá dē.

¹³Hermano, mā cānī inī ndá nú de tú nchivī ñayívī quítī inī ji jíin ji ndóhó.

¹⁴De maá ó chi siqui jā cúndáhvī inī ō táhán ó, sūcuán jíin ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō níí cání. De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, íyó ji jíin tūhun jā tānū táhvī ji.

¹⁵Chi ndācá nchivī jā quítī inī jíin táhán, cúu ji tá cúu nchivī jáhnī ndiyi. De jíin ō jā nchivī jáhnī ndiyi, mā níhīn táhvī ji cutecū ji níí cání.

¹⁶Jā ní jihī Cristo jā jéhē ō, nūcuán cúu jā stéhēn cājí nāsa cúu tūhun cúndáhvī inī. De maá ó chi suni sūcuán cānuú jā cundáhvī inī ō táhán ó vísō ná cúú ō jā jéhē ji.

¹⁷De tú névāha ó jā cutecū ō ñayívī, de tú jíin ō jā cúmanī nūū táhán ó, de tú nduú cúndáhvī inī ō ji jā cuāha ó jā jíin nūhún ji, ¿túsaá de á íyó mānī ō jíin Yāa Dios, á nduú?

¹⁸Séhē, mā cúndáhvī inī ō jíin maá tūhun jā cāhān ō-ni, chi sa ná cúndáhvī ndija inī ō jondē jíin jā sáhá ó jēhē ji.

Nāsa cucáhnú inī ō de tú vāha sáhá ó nūū Yāa Dios

¹⁹De sūcuán cúu jā jíin ō jā squíncuu ó tūhun ndāā, de cúcáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nūū yā.

²⁰Chi tú nátahúhvī inī ánō ō siqui cuāchi ó, de Yāa Dios chi cúñáhnú cā yā nsúú cā ánō ō, de jíin ndihi yā ndācá-ni.

²¹Túsaá ñani mání, tú jíní ánō ō jáá nduú ná cuāchi ó, ñúcuán de cúcáhnú iní ō já vāha sáhá ó nūū Yāā Dios.

²²De ndācá já cācān ō nūū yā, de squíncuu yā já jícān ō, chi suni squíncuu ó ndācá tiñu ndácu yā, de sáhá ó tiñu já cúsi iní yā.

²³De yáhá cúu tiñu ndácu yā: Já ná cándíja ó já ní nsáhá Sēhe yā Jesucristo jēhē ō, jíín já ná cúndáhví iní ō táhán ó, tá cúu nūū ní ndacu yā tiñu nūū ō.

²⁴De ndācá nchiví já squíncuu tiñu ndácu Yāā Dios, ííí ñihin ji jíín yā, de ndéé yā iní ánō ji. De jíín maá Espíritu Santo já ní jēhe yā já ndéé iní ánō ō, jíín maá yā de jíín ō já ndéé Yāā Dios iní ō.

Tūhun já vāji nūū Espíritu jíín tūhun já cáhān contra síquí Cristo

4 Ñani mání, mā cándíja nú ndācá tēe já cáhān dē já jíín Espíritu Yāā Dios nácani dē tūhun. Chi sa coto túní nū dē, tú jondē nūū Yāā Dios vāji tūhun cáhān ndá dē á nduú. Chi iní ñayiví ja ní nquenda cuāhā tēe nácani tūhun stáhví, de cáhān ndá dē já jondē nūū Yāā Dios vāji.

²De suha de cuní ndá nú ní iin cúu já cáhān jíín Espíritu Yāā Dios: Ndācá nchiví já cáhān ndāā já ní nquiji Jesucristo já ní nduu ndija yā tēe, maá ji cúu já cáhān jíín Espíritu Yāā Dios.

³De ndācá nchiví jáá nduú jétúhún já súcuán ní nduu yā tēe, maá ji chi nsúú jíín Espíritu Yāā Dios cáhān ji. Chi sa cúu ji contra síquí Cristo. De ja ní jini ndá nú tūhun já quiji nchiví já cáhān súcuán, de mitan ja íyó ji iní ñayiví.

⁴Séhē, ndá máá nú cúu sēhe Yāā Dios, de ja ní ncundeé nú síquí ndá tēe stáhví ñúcuán. Chi ñáhnú cá cúu poder maá Yāā já ndéé iní nū, nsúú cá poder maá já ndéé iní nchiví ñayiví já stáhví.

⁵Chi ndá máá ji cúu cuenta ñayiví, de suu cúu já cáhān ji cuenta ñayiví. De nchiví já cúu cuenta ñayiví, níni ji tūhun ñúcuán.

⁶Sochi maá ó chi sēhe Yāā Dios cúu ó. De nchiví já jíín nāsa Yāā cúu Yāā Dios, maá ji níni ji tūhun já cáhān ō. De nchiví jáá nsúú sēhe Yāā Dios cúu, chi nduú níni ji tūhun já cáhān ō. De súcuán de cuní ō ní nchiví cúu já cáhān tūhun ndāā, ní nchiví cúu já cáhān tūhun stáhví.

Maá-ni tūhun cúndáhví iní íyó jíín Yāā Dios

⁷Ñani mání, ná cúndáhví iní ō táhán ó, chi tūhun cúndáhví iní, jondē nūū Yāā Dios vāji. De ndācá nchiví já cúndáhví iní táhán, chi sēhe Yāā Dios cúu ji, de jíín ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

⁸De nchiví jáá nduú cúndáhví iní táhán, nduú jíín ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá-ni tūhun cúndáhví iní íyó jíín Yāā Dios.

⁹Suha cúu já ní stéhēn Yāā Dios nāsa cúndáhví iní yā yóhó, chi ní ntají yā Sēhe yā ní nquiji iní ñayiví yáhá, vísō mátúhún-ni yā íyó, tácuca cutecū ō ní cání sáhá yā.

¹⁰De yáhá cúu tūhun cúndáhví iní: Nsúú já xihna cá maá ó ní íyó mání ō jíín Yāā Dios, chi sa maá yā cúu já ní ncundáhví iní yóhó. De ní ntají yā Sēhe yā ní nquiji, tácuca sōcō yā maá yā já candéé yā cuāchi ó.

¹¹Ñanī mánī, tú súdeván nī ncundáhvī inī Yāā Dios yóhó, de suni súdeván cánuú jā cundáhvī inī ō táhán ó.

¹²Nī iin nchivī nduú jínī cuitī ji nūū Yāā Dios. Sochi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de ndéē Yāā Dios inī ánō ō, de ja nī jija vāha inī ō jínī tūhun cundáhvī inī.

¹³De maá Espírītu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ō, maá yā stéhēn jā íní nīhin ó jínī Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ō.

¹⁴De nī jinī ndá nī de cáchī tūhun nī jā maá Tatá ó nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácuā scácu yā nchivī ñayívī.

¹⁵De tú ní-ni nchivī jétúhún ji jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, túsaá de íní nīhin ji jínī Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ji.

¹⁶De maá ó chi ja nī jinī ō de nī ncandíja ó jā cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cundáhvī inī íyó jínī Yāā Dios. De nchivī jā cundáhvī inī táhán, íní nīhin ji jínī Yāā Dios, de ndéē yā inī ánō ji.

¹⁷De súdeván cúu jā jija vāha inī ō jínī tūhun cundáhvī inī, tácuā mā cútūhú ó quívī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cundáhvī inī Cristo, suni súdeván sáhá maá ó inī ñayívī yáhá.

¹⁸De tú íyó mānī ō jínī yā, de nduú yúhú ó nūū yā. Chi tú nī jija ó jínī tūhun mānī ō jínī yā, de nduú nā síqui cuyúhú ó nūū yā. Chi tūhun yúhú cúu jā yúhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchivī jā yúhú, ncháha ca cuja vāha ji jā coo manī ji jínī yā.

¹⁹De yóhó chi mānī ndasí ó jínī Yāā Dios, chi xihna cā maá yā nī ncundáhvī inī yā yóhó.

²⁰Sochi tú iin nchivī cáhān ji jā mānī ji jínī Yāā Dios, de tú quítī inī ji jínī ji táhán ji, túsaá de nchivī stáhvī-ni cúu ji. Chi tú iin nchivī nduú íyó mānī ji jínī táhán ji jā jínī ji nūū, de mā cúu coo manī ji jínī Yāā Dios jāá nduú jínī ji nūū.

²¹Chi ja nī ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchivī jā íyó mānī jínī Yāā Dios, suni ná cóo manī ji jínī táhán ji.

Jā cúdeé ó síqui jānēhén jā íyó inī ñayívī

5 Ndá nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ndá máá ji cúu sēhe Yāā Dios. De nchivī jā mānī jínī Yāā cúu Tatá, suni cundáhvī inī ji ndá nchivī cúu sēhe yā.

²Chi tú íyó mānī ō jínī yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de súdeván de jínī ō jā cundáhvī inī ō nchivī jā cúu sēhe yā.

³Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāā Dios cúu jā mānī ō jínī yā. De tiñu ndácu yā chi nduú vēe.

⁴Chi ndácá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, cúdeé ji síqui jānēhén jā íyó inī ñayívī. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, ñúcuán cúu fuerza jā sáhá jā cúdeé ó.

⁵Maá-ni nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios, maá ji cúu jā cúdeé síqui jānēhén jā íyó inī ñayívī.

Tūhun jā cáhān ndāā síqui Sēhe Yāā Dios

⁶De tá nī nquiji Jesucristo inī ñayívī, de nī jenduté yā jínī ndute, de nī jati niñi yā jā ní jihí yā jēhē ō. De nsúú maá-ni jā ní jenduté yā jínī

ndute, chi suni nī jati nīnī yā. De maá Espíritu Yāa Dios cáhān ndāā tūhun yā, chi nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāā.

⁷Chi inī andiví íyó ūnī jā cáhān ndāā siquī tūhun yáhá: Maá Yāa cúu Tatá, jíin Yāa cúu Tūhun, jíin Espíritu Santo. De ndinúnī yā chi iin-ni cúu yā.

⁸De inī ñayiví suni íyó ūnī jā stéhēn ndāā: Maá Espíritu, jíin jā ní jenduté Jesús, jíin jā ní jati nīnī yā. De ndinúnī yáhá chi inuú-ni stéhēn tūhun yā.

⁹De jétáhvī ó tūhun jā cáhān ndāā ndá tēe, sochi ñáhnú cā cúu tūhun jā cáhān maá Yāa Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

¹⁰Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāa Dios cúu Jesús, ja nī ncundaā inī ji tūhun yáhá jā ní ncāhān Yāa Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāa Dios, modo jā sáhá ji jā Yāa stáhvī cúu yā, chi nduú cándíja ji tūhun jā ní ncāhān ndāā yā siquī Sēhe yā.

¹¹De tūhun ndāā ñúcuán cúu jā ní nsáhá yā jā cutecū ó níí cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ó.

¹²Nchivī jā íyó ji jíin Sēhe yā, ja nī nihīn táhvī ji cutecū ji. Sochi nchivī jāá nduú íyó jíin Sēhe yā, mā níhīn táhvī ji cutecū ji.

Tūhun consejo jā sándihí

¹³Tūhun yáhá tēe nī cuēē nūū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāa Dios, tácuca cucáhnú inī nū jā ní nihīn táhvī nū cutecū nū níí cání.

¹⁴De cúndeé cúcáhnú inī ó Yāa Dios, chi jíinī ó jā tú nā-ni cúu jā jíicān ó nūū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jíicān ó.

¹⁵De tú jíinī ó jā níni yā jā jíicān ó, túsaá de suni jíinī ó jā squíncuu yā jā ní jíicān ó.

¹⁶Tú iin nchivī jíinī ji jā sáhá táhān ji cuāchi, de tú nsúu cuāchi jā tñū táhvī ji cúu, de ná cácān táhvī ji nūū Yāa Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhān ji, de tú nsúu cuāchi jā tñū táhvī ji cúu. Íyó cuāchi jā tñū táhvī ji sáhá, de nduú cáhān ni jā cācān táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi ñúcuán.

¹⁷Ndācá tiñu néhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsúu jā tñū táhvī ji cúu.

¹⁸De jíinī ó jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca ji jíin cuāchi. Chi Yāa cúu Sēhe Yāa Dios, jíto vāha yā ji. De nduú ná cúu sáhá tāchī cúñáhnú jíin ji.

¹⁹De jíinī ó jā sēhe Yāa Dios cúu ó. De nchivī níí ñayiví yíhí ji ndahá tāchī cúñáhnú.

²⁰De suni jíinī ó jā ní nquiji Sēhe Yāa Dios, de nī nsáhá yā jā cuu jíicūhun inī ó, tácuca cunī ó nāsa Yāa cúu maá Yāa ndāā. De íyó inuú inī ó jíin Yāa ndāā, suu jíin maá Sēhe yā Jesucristo. Maá yā cúu ndija Yāa ndāā, de maá yā sáhá jā cutecū ó níí cání.

²¹Séhē, cujiyo ndá nú nūū ndācá jāá nsúu Yāa ndāā cúu. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE

SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhví iní

¹Maá sá cúu tēe nāhnú jā ndíso tíñú, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní jā cúu ní hermana jā ní nacāji Yāā Dios, jíín nūū ndá sēhe ní. De mānī sá jíín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsūú mātúhún-ni sāán, chi saá-ni ndācá nchiví jíín tūhun ndāā.

²De mānī sá jíín ndá ní síquī jā cándíja ó tūhun ndāā yā jā íyó iní ánō ō, de coo jíín ó níí cání.

³De nūhún iní sá jā Tatá ó Yāā Dios jíín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha níhín, de cundáhví iní yā níhín, de sáhá yā jā coo ndeé coo sií iní ní, jíín tūhun ndāā jíín tūhun cúndáhví iní.

⁴Ní ncusií ndasí iní sá, chi ní jini sá jā sava sēhe ní jíca ji jíín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāā Dios nūū ō.

⁵Hermana, cáhān ndāhví sá jíín ní jā ná cúndáhví iní ō táhán ó. De tūhun yáhá jā tēe sá cuēē nūū ní, nsūú iin tiñu jéé jā cáta ndácu yā cúu, chi tiñu jā ní ndacu yā nūū ō jondē tá ní nquijéhé ó cándíja ó cúu.

⁶De jā cúndáhví iní ō táhán ó cúu jā caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā

nūū ō. De tiñu jā ní ndacu yā cúu jā caca ní jíín tūhun cúndáhví iní, tá cúu nūū ní jini ndá ní jondē tá ní nquijéhé ní cándíja ní.

Síquī ndá tēe stáhví

⁷Chi cuāhā tēe stáhví ní nquee dē níí ñayiví, de nduú jétúhún ndá dē jā ní nquiji Jesucristo ní nduu yā tēe. De tēe jāá nduú jétúhún súcuán, cúu ndá dē tēe stáhví, de cúu dē contra síquī Cristo.

⁸Coto ndá ní jā má snāā ní táhví síquī tiñu váha jā ní nsāhá ní, chi sa jā ná níhín ní ndihi táhví ní.

⁹De tú nā-ni nchiví tiin ji incā tūhun, de chisó cā ji nūū tūhun jā ní stéhēn Cristo, túsaá de nduú íyó Yāā Dios jíín ji. Sochi nchiví jā quéndōo jíín tūhun jā ní stéhēn Cristo, túsaá de íyó Tatá ó jíín ji, de suni íyó Sēhe yā jíín ji.

¹⁰De tú quenda iin nchiví vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn ji jíín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundeē ji vehe ní, de ní mā cáhān ní tūhun ndeé iní jíín ji.

¹¹Chi nchiví jā cáhān tūhun ndeé iní jíín ji, chíndeé táhán jíín ji síquī tiñu néhén jā sáhá ji.

Tūhun jā sándihí

¹²Iyó cuāhā tūhun jā cāhān cā sá jíin ndá ní, sochi nduú cúnī sá tee sá nūū tūtū jíin tinta. Chi ñúhún inī sá jā cuēē sá de nacunī tāhán

ó, de natúhún ó, tácuā cusii ndasí inī ō.

¹³Ndācá sēhe cūhū ní, ñahan jā suni nī nacāji yā, cāhān ndá ji jā sāhá ndeé inī ní. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétúhún dē tēe nání Gayo

¹Maá nī cúu tēe nánhú jā ndíso tíñú, de tēe nī carta yáhá cuēē nū nū, amigo Gayo, chi mānī nī jíín nū sáhá tūhun ndāā.

²Nānī mānī, jíicān táhvī nī jā ná quíhīn vāha ndācá tíñu sáhá nū, jíín jā coo vāha nū, tá cúu nūú íyó vāha ánō nū jíín tūhun yā.

³Nī ncusiī ndasí inī nī tá nī nquenda sava hermano de nī ncachi tūhun ndá dē nū nī nāsa vāha squíncuu nū ndācá tíñu ndāā, chi jíca ndaā nū.

⁴Nduú cā nā incā tūhun sáhá jā cúsiī cā inī nī, chi maá-nī jā níhīn nī tūhun jā jíca ndaā ndá nchivī jā cúu tá cúu sēhe nī síquī jā ní scándíja nī jí.

⁵Nānī mānī, vāha ndasí sáhá nū jā chíndeé nū ndācá hermano, de víhī cā tú tēe nūú jícá cúu dē.

⁶Chi ndá tēe nūcuán nī nacani dē tūhun nū nchivī cándíja yáhá, nāsa cúndáhvī inī nū dē. De jíicān nī favor jā chíndeé cā nū ndá dē, tú nā cuá jíni nūhún dē jā caca cā dē ichi nūú quíhīn dē, tá cúu nūú jétahān inī Yāā Dios.

⁷Chi ndá tēe nūcuán nī nquee dē jíca dē síquī tíñu Jesucristo. De

nduú nā xūhún quéhen ndá dē nū nchivī jāā nduú jíni tūhun Yāā Dios.

⁸Jā nūcuán cánuú jā coto ó dē, de chíndeé ó dē jā nācani dē tūhun ndāā.

Siquī jāā nduú vāha sáhá Diótrefes

⁹Ja nī ntee nī iin carta nū nchivī cándíja jíñā. Sochi Diótrefes nduú jétáhvī dē tūhun cāhān nī, síquī jā cúni dē cuñáhnú maá dē nūú jí.

¹⁰Jā nūcuán de tá cuēē nī de cāhān nī nūú dē síquī tíñu sáhá dē, chi ndasí sátúhún dē de cāhān dē tūhun stáhvī síquī ndá nī. De nsūú vāchi nūcuán-nī sáhá dē, chi suni nduú jétáhvī dē ndācá hermano jā quénda nūú dē, de jāsī dē jā má cuétáhvī nchivī nūú ndá hermano nūcuán. De nchivī jā jétáhvī nūú ndá hermano, távā dē jí nūú nátacā ndá nchivī cándíja.

¹¹Nānī mānī, mā ndācú nū nchivī jā sáhá tíñu néhén, chi sa nchivī jā sáhá tíñu vāha. Chi sēhe Yāā Dios cúu ndá nchivī jā sáhá tíñu vāha. Sochi nchivī jā sáhá tíñu néhén, nduú jíni jí nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

**Jā cāhān ndá jí jā vāha
sáhá Demetrio**

¹²Ndācá nchivī chi cāhān jí jā vāha sáhá Demetrio. De jíín tíñu

ndāā jā sáhá dē, de stéhēn jā tēe
ndāā cúu dē. De suni súcuán cāhān
ndá máá nī, de jínī ndá nú jā íyó
ndāā tūhun cāhān ni.

Tūhun jā sándihí

¹³Iyó cuāhā tūhun jā cāhān cā ni
jín nú, de nduú cúni ni tee nī jín
tinta jín pluma.

¹⁴Chi nūhún inī ni cuēē yachī ni
tácua nacunī tāhán ó, de natúhún
ó.

¹⁵De nūhún inī ni jā ná cóo
ndeé coo sii inī nū. Ndācá
amigo ō yáhá cāhān ji jā sáhá
ndeé inī nū. De suni cāhān nū
jín ndācá amigo jīñā jā sáhá
ndeé inī ji.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS

APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tée nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī jā ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó īī nū nūū yā jā cúu nú nchivī mānī yā jíín. De Jesucristo jíto vāha yā ndá nú nūū jānēhén, síqui jā yíhí nú ndahá yā.

²De ñúhún inī nī jā ná cúndáhvī cā inī yā ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū, de coo manī ndasí yā jíín nú, de ná ndúcuaḥā cā ndá ñúcuán nūū nū.

Siqui ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhvī
(2 Pedro 2.1-17)

³Ñanī mānī, ndasí nī ncuu inī nī jā tee nī carta nūū ndá nú síqui tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jinī nī jā cánuú cā jā tee nī carta jā sndíhvī inī nī ndá nú tácu nducú ndéé nú jā má cāsī nchivī ndá tūhun cándíja ó. De tūhun yáhá chi ja nī jēhe yā iin vuelta-ni nūū ndá nchivī maá yā.

⁴Chi sava tēe nī stáhvī dē ndá ndóhó nī nquivi dē māñū ndá nú. De ndá tēe ñúcuán chi jondē janahán ja cáhān tutū īī jā tñnū táhvī dē síqui tiñu sáhá dē. Cúu ndá

dē tēe nēhén, chi cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā ñúcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu nēhén chi mā cuáha yā castigo, cáchi dē. De nduú jétúhún ndija dē Jētohō ō Jesucristo jíín Yāā Dios, jā mátúhún yā-ni cúñáhnú nūū ō.

⁵De mitan chi vísō ja jíínī vāha ndá nú, de cúni nī jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsáhá maá Jētohō ō. Chi nī scácu yā nchivī Israel janahán, nī nchindeé yā ji jā ní jinū ji inī ñuū tátú Egipto cuāhān ji. De vísō súcuán de cuéé cā de nī snáā yā sava ji jāā nduú ní ncándíja.

⁶De suni nūcūhun inī nū síqui ndá ángel yā jā ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andiví. De Yāā Dios nī nchindasí yā, de ndétu ndá jondē quenda quivī cāhnú jā sáhá ndāā yā tiñu. De núhñi jíín cadena, de ndéē níí cáni nūū cūnū nūū neē.

⁷De suni nī sndóho yā nchivī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra jíín sava cā ñuū jā ní iyo ñatin, chi suni nī nsáhá nēhén ji tá cúu nūū ní nsáhá ndá ángel ñúcuán jondē janahán cā. De ndá máá ji nī jica ndíi ji de nī nsáhá ji ndácá cuāchi nēhén ndasí. De nī nīhñi ji castigo ñuhūn jā cáyū

ní cání, de súdeán cúu ji ejemplo nūu ndihi nchiví.

⁸De ndá tēe stáhví já ní nquívi máhñú ndá nú, vísó jíní dē já súdeán ní nsáhá yā, de jáni cáhá iní dē, de sáhá téhén dē yiquí cúñu dē, de squéne yichí dē ndá tēe já ndácu tiñu maá Jētohō ō, de cáhān nēhén dē síquí ndá ángel já cúñáhnú nūu súdeán.

⁹De nsúu súdeán ní nsáhá ángel Miguel, vísó ángel cúñáhnú cá cúu yā. Chi nduú ní ncáhān nāvāha yā de ní nduú ní ndácunehen yā cuāchi síquí tāchi cúñáhnú tá ní nsāsáhán táhán yā jíin tāchi já síquí yiquí cúñu Moisés tá ní jihí dē. Chi suha-ni ní ncáhān yā: Maá Yāa Dios, Yāa cúu Jētohō ō, cuxeēn yā nūu nū, ncachí Miguel.

¹⁰Sochi ndá tēe stáhví yáhá chi cáhān nēhén dē síquí ndācá jáa nduú jícuhun iní dē. De ndācá modo já névāha dē síquí já súdeán cáá dē, tá cúu quiti yúcu já súdeán cáá tí, suu ñúcuán sáhá já tñnū táhví dē.

¹¹Nācā xēen cundoho ndá dē túsaá, chi nduú jétáhví dē Yāa Dios, tá cúu nūu nduú ní jétáhví Caín. De síquí já cúni ndá dē nihin dē xuhún de stéhén dē tūhun stáhví, tá cúu nūu ní nsáhá Balaam. De tñnū táhví ndá dē, tá cúu nūu ní ndoho Coré, chi ní jihí dē síquí já ní ncunihin iní dē.

¹²Ndá tēe yáhá tá ndútútú dē jíin ndá nú já yáji māni nū, de sáhá ndá dē tiñu já cúcanoō nū. Chi sūi yáji dē jíhi dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa cají incā nchiví, chi maá dē-ni ndíhví iní dē cají vāha dē. De já stíví ndasí ndá dē, de cúu

ndá dē tá cúu vícō yíchí já stéchi tāchi. De suni cúu dē tá cúu ñutun jáa nduú jéhe ndihā. De cúu dē tá cúu ñutun já ní nquee jondē jíin yoho, de nduú nā modo cuiti cá já nene numa.

¹³De tá cúu nūu jíisō ndute mar de quénda tiñū, súdeán cúu ndá dē jíin tiñu nēhén já cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiñūn já ní nsana ichi. De ja íyó tūha nūu neē ndasí nūu cundeē ndá dē ní cání.

¹⁴De nūu ní nchāha iñū tatā Adán, de ní ncacu Enoc, de ní nacani dē tūhun já ní stéhén Yāa Dios nūu dē síquí ndá tēe yáhá, ncachí dē: Maá Jētohō ō ní stéhén yā nūu ní já iin quívi de quiji yā jíin cuāhā mil ángel yā.

¹⁵De sáhá ndāa yā tiñu ndācá nchiví, de stānū táhví yā ndá nchiví nēhén. Chi cúsa maá tiñu nēhén sáhá ji síquí já cánēhén maá ji, de cáhān ji cuāhā tūhun nāvāha síquí yā. Ncachi Enoc.

¹⁶Ndācá tēe yáhá chi maá-ni já cáhān sōo dē de cáhān dē síquí nchiví. De maá-ni já cúsi iní ndá máa dē cúu já ndúcu dē. De cáhān dē já tēe téyíí cúu dē, de cáhān yíñuhún dē jíin nchiví tácuā nihin dē jacū nūu ji.

Jā sndíhví iní Judas nchiví cándíja

¹⁷Sochi ndá máa nú, ñanī māni, nūcūhun iní nū ndá tūhun já ja ní nacani ndá apóstol maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁸Chi ní ncáhān ndá dē: Tá cuāndihi quívi de quiji ndá tēe já cuācū catá síquí tūhun ndāa yā, de sáhá dē ndācá tiñu nēhén já ndíyo iní maá dē. Súdeán ncachí tūhun ndá apóstol.

¹⁹Ndá tēe yáhá cúu jā sáhá síin nchivī. De maá-ni jā ndíhvī inī dē ndācá jā cútíndí inī maá dē, chi nduú íyó Espírítu yā jíin dē.

²⁰Sochi ndá máá nú ñanī mánī, cuja vāha inī nū jíin ndá tūhun ndoo ndasí jā cándíja nú. De cācān táhvī nū jíin fuerza Espírítu Santo.

²¹De quendōo nihin nú jíin tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios ndá nú. De cundetu nú quívi jā cutecū nū ní cání sáhá maá Jētohō ō Jesucristo síquī jā cúndáhvī inī yā ndá nú.

²²De sava nchivī jā jáni síquí inī, nducú ndá nú modo scándíja nú ji.

²³De nducú ndéé nú jā cācu ji nūū cuáchi ji, chi modo jā stáá nú ji nūū ñúhūn. De sava cā ji chi cundáhvī inī nū ji scácu nú ji, de mā quétahān cuitī inī ndá nú cuáchi ji, chi cuquini inī nū jondē sahma ji jā

ní ncutéhén jíin tiñu néhén jā sáhá ndá ji.

Tūhun jā cúñáhnú Yāā Dios ní cání

²⁴De Yāā Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāā ndíchí, Yāā scácu yóhó. De íyó poder yā jā coto yā ndá ndóhó jā má quívi nú cuáchi, jíin jā sáhá yā jā cuiñi ndá nú nūū yā nūū vii ndasí cúñáhnú yā, de quívi ñúcuán de coo ndoo ndá nú nūū yā, de cusii ndasí inī nū sáhá yā.

²⁵De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā síquī jā ní nsáhá yā jā jíin Jētohō ō Jesucristo. De ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jíin poder jā ndíso yā jondē janahán ndasí jíin jondē mitan jíin jondē ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

**Jā ní stéhēn Jesucristo
ndācá tiñu jā coo**

1 Tūhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nūū Jesucristo nāsa coo ndācá tiñu quiiji, tácuā nacachī tūhun yā nūū nchivī cándíja jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nūū ji ndācá tiñu jā ñamā coo. De nī ntají yā ndá ángel yā nī nquiiji nī stéhēn nijīn tiñu ñúcuán nūū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

²De maá nī cáchī tūhun ndāā ni síquī ndācá jā ní jinī ni ñúcuán, de nácani ndāā ni tūhun Yāā Dios jíin tūhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

³Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tūhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chūhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quivī jā coo ndācá tiñu jā yósō nūū tutū yáhá.

**Jā téé Juan carta nūū ndihújā
grupo nchivī cándíja**

⁴Maá nī cúu Juan, de téé nī tūhun yáhá cuēē nūū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó Asia. De ñúhún inī ni jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de

sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání. De ñúhún inī ni jā suni súcuán sáhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nūū ndácu Yāā Dios tiñu.

⁵De ñúhún inī ni jā suni súcuán sáhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tūhun. De xihna cā maá yā nī natecū māhñú ndíyi. De cúñáhnú yā nūū ndācá rey jā íyó ñayiví. De maá yā cúndáhvī inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nūū cuáchi ó jíin níni yā.

⁶De nī nsáhá yā jā ní nduu ó rey jíin sūtū jā sátíñú ó nūū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā de tíin yā poder níí cání. Amén.

⁷Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi ndiji Cristo jíin vicō. De ndivī nchivī cunī ji nūū yā, de jondé jíin nchivī jā ní stácuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níí cáhnú ñayiví cuacu ji jāā nduú ní ncándíja ji yā. Súcuán cúu jā coo.

⁸Suha cáhān maá Jētohō ō, Yāā tíin ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squijéhe

ndihi de maá nī sínu, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī iyo yā níí cání, de coo yā níí cání.

Jā ní jinī Juan jā viī cúñáhnú Cristo

⁹Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nú. De inuú-ni ndóho nī tündóhó jíin ndá nú síquī jā cándíja ó Jesucristo, de inuú-ni ndácu Yāā Dios tiñu nūū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De síquī jā ní nacani nī tūhun Yāā Dios jíin jā ní ncachī ndāā ni tūhun Jesucristo, jā ñúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso, chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

¹⁰De iin domingo nī jinī ni iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nūū ni. De nī jinī nī iin jā cána jee nihin ichi chátā ni tá nūū cúu jā tíví trompeta.

¹¹De nī ncāhān jíin nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání. De tee nú nūū iin tutū ndācá jā cunī nū, de tají nú quihīn nūū ndihújā grupo nchivī cándíja jā íyó níí cáhnú Asia, suu inī ñuū Efeso, jíin Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jíin Laodicea, ncachī.

¹²Ñúcuán de nī ndicó cóto nī jā cunī ni ní iin cúu jā cáhān jíin nī. De tá nī ndicó cóto nī de nī jinī ni ūjā candelero oro.

¹³De mähñú ndihújā candelero ñúcuán ínī maá Yāā nī nduu tēe. De ñúhún yā iin sahma cání jā quēnda jondē nūū jēhē yā. De núhni iin cinturón oro yicā yā.

¹⁴De ixi xínī yā chi yaa tá cúu ixi ticāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tinūū yā jéndütē tá cúu yáñuhūn.

¹⁵De jēhē yā xínū tá cúu cāa cuāán jā ní nduhvā nūū horno. De níhin ndasí jā cáhān yā, tá cúu nūū níhin cuāhā yūte nāhnú.

¹⁶De ndahá cuáhā yā tíin yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quee jā cáá tá cáá espada jā xēēn ndūū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandii jā ndíí vāha.

¹⁷De tá nī jinī ni yā de nī ndicó cáva nī nūū jēhē yā modo jā ní jíhī ni. De nī ntee yā ndahá cuáhā yā síquī ni, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú. Maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī níí cání.

¹⁸De Yāā técū cúu nī. Chi nī jíhī ni de nī natecū ni, de mitan chi técū ni níí cání. De maá nī tíin poder síquī cuēhē jáhni nchivī jíin síquī lugar nūū ndéē ánō ndá ndiyi.

¹⁹Túsaá de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jinī nū, jā cúu mitan jíin jā coo ichi nūū.

²⁰De yáhā cúu tūhun yíyuhū jā stéhēn ni síquī ndihújā tiūūn jā ní jinī nū jā tíin nī ndahá cuáhā nī, jíin síquī ndihújā candelero oro: Ndhijā tiūūn ñúcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúñáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándíja. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Efeso

2 Tee nú tūhun yáhā ná quihīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Efeso: Súcuán cáhān nduhū, Yāā jā tíin ndihújā tiūūn jíin ndahá cuáhā nī, de jíca nuu nī mähñú ndihújā candelero oro.

²Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sáhā ndá nú, jā ndíhvi inī nū síquī tūhun

nī, jíin jā jéndeé inī ndá nú. De jíin ni jáá nduú jéhe ndá nú tūhun jā quívi nchivī nēhén mǎhñú nú. De jíin ni jā ní jito túnī nū ndá tēe stáhvi jā cáhān dē jā cúu dē apóstol, de ni jíin nū jā tēe stáhvi cúu dē.

³De ni jendeé inī ndá nú ni ndoho nú tündóhó, de nduú ní núu inī nū jā cúu ndasí nú jíin tiñu nī.

⁴De visó súcuán de íyó jacū jā cáhān ni nūū nū, chi nduú cā íyó mǎnī vāha nú jíin nī tá cúu nūū ní íyo mǎnī nū jíin nī quívi yātā.

⁵Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nī sndóo nú tūhun jā ní íyo mǎnī nū jíin nī, de nacani inī nū, de sǎhá nú tá nī nsǎhá nú jondē quívi ñúcuán. De tú mā nácani inī nū, de ñamā cuēē ni de stáá nī candelero nū nūū íñí, cúu jā má cuíñí cā nū jíin nchivī cándíja.

⁶De visó súcuán de íyó iin jā vāha jā sǎhá ndá nú, chi nduú jétahān cuiti inī nū tiñu nēhén jā sǎhá ndá nchivī jā níquín tūhun jā stéhēn Nicolás. De suni maá ni nduú jétahān cuiti inī ni.

⁷Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé síquī jāñēhén, cuāha nī tūhun jā caji ji jāvíxi jā cúun xīnī ñutun jā sǎhá jā cutecū ji níí cání. De ñutun ñúcuán íñí jondē andiví nūū íyó Yāa Dios nūū víi ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān ñuū Esmirna

⁸De tee nú tūhun yáhá ná quíhin nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Esmirna: Súcuán cáhān nduhū, Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de

coo nī níí cání, de nī jihī ni de nī natecū ni.

⁹Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sǎhá ndá nú, jíin tündóhó jā ndóho nú, jíin jā ndóho ndáhvi nú. De visó súcuán de cuíca ndá nú ndihī jā ndíso tūhun nī. De jíin ni jā cáhān nēhén ndá nchivī síquī nū. Nchivī ñúcuán cáhān ji jā nchivī hebreo nchivī maá Yāa Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhvi ji-ni, chi sa nchivī yíhí ndahá Satanás cúu ji.

¹⁰De mā cúyūhú cuiti nū ndācá jā ndoho nú. Chi tāchī cúñáhnú jā ñatin sǎhá jā quívi sava ndá nú vecā jā coto túnī ndá ndóhó, de cundoho nú tündóhó ūxī quívi. De cuiñi ñihin nú visó jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū jā cutecū nū níí cání.

¹¹Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé síquī jāñēhén, mā níhin ji tündóhó jā tǎnū tāhvi ji cuū ji vuelta ūū.

Tūhun jā cuáhān ñuū Pérgamo

¹²De tee nú tūhun yáhá ná quíhin nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Pérgamo: Súcuán cáhān nduhū, Yāa névāha espada jā xēen ndúū lado.

¹³Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sǎhá ndá nú, de jíin ni jā ndēe ndá nú mǎhñú nchivī jā tátunī Satanás nūū. De visó súcuán de íñí ñihin ndá nú jíin tūhun nī, de nduú ní náyūhú nú jā cándíja nú nduhū, ni quívi jā ní jihī Antipas, tēe nī squíncuu vāha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó ndá

nchivī jā jétínú Satanás, de nī jahni ji Antipas.

¹⁴De vísō sūcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū ndá nú. Chi māhñú ndá nú nchivī ñuū Pérgamo íyó sava nchivī jā níquín tūhun jā ní stéhēn Balaam. Chi tēe ñūcuán nī stéhēn dē nūū Balac nāsa squívi dē nchivī Israel cuāchi jā caji ji jā ní nsōcō nūū ídolo jíin jā casíquí ndéē tāhán ji.

¹⁵De suni íyó sava nchivī māhñú ndá nú jā cándíja cā ji tūhun jā ní stéhēn Nicolás, de tūhun ñūcuán chi nduú jétahān cuiti inī ni.

¹⁶Túsaá de nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēē ni jíin espada jā quée yuhú nī. De jíin ñūcuán de sndóho nī nchivī jā cándíja cā tūhun nēhén ñūcuán.

¹⁷Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji tūhun jā cāhān maá Espírítu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé síqui jānēhén, scáji ni ji maná jā yíyuhū ichi andiví. De suni cuāha nī iin yūū cuijín nūū ji, de nūū yūū ñūcuán cundeē iin sívi jéé, de ni iin nchivī mā cūni sívi ñūcuán, chi maá-ni nchivī jā nīhīn.

Tūhun jā cuáhān ñuū Tiatira

¹⁸De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Tiatira: Sūcuán cāhān nduhū, maá Sēhe Yāa Dios jā jéndütē tīnūú nī tá cúu yáñuhūn. De jēhē ni xíñū cáá tá cáá cāa cuāán jā ní ndūhvā.

¹⁹Ja jíni ni ndācá tiñū vāha jā sáhá ndá nú, chi cúndáhvī inī nū tāhán nú, de cándíja nihin nú nduhū, de sátíñú nú nūū ni, de

jéndeé inī nū. De jíni ni jā víhī cā sáhá ndá nú mitan nsūú cā jondē quívi yātā.

²⁰De vísō sūcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū nū. Chi íyó iin ñahan māhñú ndá nú jā nání Jezabel. De jēhe ndá nú tūhun jā stéhēn ña nūū nū. De cáchi ña jā nācani ña tūhun Yāa Dios. De nduú chi jíin tūhun stéhēn ña de stáhvī ña nchivī cándíja jā cúu ji mozo ni. De sáhá ña jā casíquí ndéē tāhán ji, jíin jā yáji ji jā ní nsōcō nūū ídolo.

²¹De nī jēhe nī tiempo jā nacani inī ña, de nduú cūni ña nacani inī ña jā sndóo ña jā casíquí ndéē ña.

²²Túsaá de ná sáhá nī jā cava ña jíin cuēhē. De ndācá nchivī jā casíquí ndéē jíin ña, suni cuāha nī tūndóhó xēen nūū ji, de tú mā nācani inī ji jā sndóo ji tiñū nēhén tá cúu nūū sáhá ñahan ñūcuán.

²³De sáhá nī jā cuū nchivī jā ní scándíja ña. De sūcuán de cūni ndācá grupo nchivī cándíja jā maá nī cúu Yāa jā jíni ndihi nāsa cáá jāá ntúni jíin ánō nchivī. De cuāha nī yāhvī iin iin nú tú nāsa nī nsáhá nú.

²⁴De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhvī tūhun jā stéhēn ñahan ñūcuán, de ni nduú ní ntíin nú tūhun jā cāhān ndá ji jā tūhun yíyuhū cā nūū Satanás cúu, jíin ndá máá nú cāhān ni jā má tēe cā ni incā tiñū síqui nū.

²⁵Chi maá-ni jā quendōo nihin nú jíin tūhun ndāā jā cándíja nú, de quendōo nihin nú jíin jondē quívi nenda nī.

²⁶Ndācá nchivī jā cundeé síqui jānēhén, jíin jā squíncuu vāha tiñū jā cūni ni jondē mitan de jondē quívi sándihí, sáhá nī jā cuñáhnú ji tatúni ji nūū ndācá nación,

²⁷tá cúu nūú ní nsáhá Tatá ní já cúñáhnú ní tátúni ní. De tatúni níhin ji nūú ndácá nación. Chi tá cúu nūú cúun yúú ji quísi táhví, súcuán squéne yichí ji nchiví jáá nduú cándíja nūú ní.

²⁸De sáhá ní já cuni ji nduhū já vii cuñáhnú ní quívi nenda nijin ní, tá cúu nūú jíni ji lucero já quénda túu.

²⁹Nchiví já íyó sōho ná téé sōho ji tūhun já cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchiví cándíja.

Tūhun já cuáhān ñūú Sardis

3 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūú já cúñáhnú nūú nchiví cándíja ñūú Sardis: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā já névāha ndihújā Espíritu Yāā Dios jíin ndihújā tiūūn. Ja jíni ní ndácá tiñu já sáhá ndá nú, de cáhān nchiví já técū nū, sochi nūú nduhū chi modo ndíyi cúu ndá nú.

²Natahví iní nū, de ndijéhé níhin nú jíin tiñu já jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi ja jíni ní jáá nduú squíncuu vāha vāha nú nūú Yāā Dios.

³De nūcūhun iní nū ndácá tūhun já ní stéhēn ndá nūú nū. De candíja nú ndá tūhun ñúcuán de nacani iní nū já sndóo nú cuāchi nú. Chi tú mā nátahví iní nū, de cuēē ní nūú nū iin sanaā-ni, modo já iin sanaā-ni de quíji jācuíhñá, de mā cūní nú nā hora jíin ní nūú nū.

⁴De vísō sūcuán de íyó jacū nū ñūú Sardis jáá nduú ní nsáhá nú cuāchi, já cúu modo jáá nduú ní nsáhá téhēn nú sahma nú. Já ñúcuán vāha yaa coo sahma nú caca nú jíin ní, chi nchiví vāha cúu ndá nú.

⁵Chi ndácá nchiví já cundeé síqui jānēhēn, cuāha ní sahma cuijín yaa cūhun ji. De mā sndóo ní síví ji nūú libro já yósō síví nchiví cutecū níí cání. De cuetúhún ní ji nūú Tatá ní jíin nūú ndácá ángel yā.

⁶Nchiví já íyó sōho ná téé sōho ji tūhun já cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchiví cándíja.

Tūhun já cuáhān ñūú Filadelfia

⁷De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūú já cúñáhnú nūú nchiví cándíja ñūú Filadelfia: Súcuán cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha ní ndácáa rey David. De maá ní nácune já quívi nchiví nūú tátúni ní, de ní iin mā cūú nacasí, de maá ní nácasí, de ní iin mā cūú nacune.

⁸Ja jíni ní ndácá tiñu vāha já sáhá ndá nú. De ní nacune ní modo iin viéhé já quívi ndá nú, de ní iin mā cūú nacasí. Chi vísō jacū-ni fuerza nū íyó, de ní ncandíja nú tūhun ní, de nduú jási ndá nú yuhú nú já cándíja nú nduhū.

⁹De íyó sava nchiví já yíhí ndahá Satanás, de cáhān ndá ji já nchiví hebreo jíin nchiví maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi já stáhví ji-ni. Túsaá de sáhá ní já quenda ji nūú nū de cuiñi jíti ji nūú nū, de cuni ji já māni ní jíin nú.

¹⁰De vāha ní squíncuu ndá nú tūhun já ní ncāhān ní já cuandéé iní nū. De já ñúcuán scācu ní ndá ndóhó quívi já quiji iin tūndóhó xēen síqui nchiví níí cáhnú ñayiví, já coto túni ñúcuán ndá ji.

¹¹De ñamā nenda ní. Túsaá de quendōo níhin ndá nú jíin tūhun cándíja nú, tácuā ní iin mā cándeē premio nū.

¹²Ndācá nchivī jā cundeé sīqui jānēhén, sáhá nī jā cuu ji tá cúu sihīn yūu luu inī templo Yāa Dios maá nī. De mā cújiyo ji nūū ndéē yā nūcuán. De tee nī sívī Yāa Dios maá nī teēn ji, jíin sívī jée maá nī, jíin sívī nūū Yāa Dios maá nī. De nūū nūcuán cúu Jerusalén jeé, de cuun quiji ichi andiví jondē nūū Yāa Dios maá nī.

¹³Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān nūū Laodicea

¹⁴De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja nūū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāa cúu tūhun ndāā, Yāa cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsáhá ndihi jā ní ncāhān Yāa Dios jā ná jécōo.

¹⁵Ja jíinī ni ndācá tíñu jā sáhá ndá nú. De cúu ndá nú modo jāá nduú vijin de ni nduú ihní, cúu jā jacū-ni cándíja nú tūhun nī, chi ni nduú jāsī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīqui. De nācā vāha de tú jā vijin nú á jā ihní nú nícu.

¹⁶De nduú chi vāchi jā yíhí vixī-ni ndá nú, chi ni nduú jāsī nū de ni nduú ndíhvī inī nū sīqui. De jā nūcuán squéne yichī ni ndá nú modo iin jā játi nī ntesí nī jāá nduú jétahān inī nī.

¹⁷De cáhān ndá nú jā cuíca nú, de quéndōo vāha nú, de nduú cúmani ni iin nūū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā nūū maá nī chi ndáhvī ndasí ndóho nú, de cúmani ndasí nūū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

¹⁸Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú jā nūū ni cueen nú oro jā ní ndūhvā

nūū nūhūn de nī nduu ndinuhun oro, de suu cúu jā sáhá nī jā coo cuíca ndija nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De nūū ni cueen nú sahma cuijín cuhun nú, tácuā mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sáhá nī. De cueen nú tátān nūū ni cuhun tīnūú nú, tácuā ndunijín tīnūú nú, cúu jā jicūhun inī nū tūhun nī.

¹⁹Ndācá nchivī jā cúndáhvī inī ni, chi cáhān ni nūū ji de sndóho nī ji, tácuā ná chúhun inī ji. Túsaá de cundihvī inī ndá nú, de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

²⁰Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi íñī nī viéhé ánō nū cáhān nī jā quívi nī. De tú ní-ni ndóhó cunini de nacune nú viéhé ánō nū, de quívi nī cajī ni stāā jíin nú, de suni cajī maá nú jíin nī. De suu cúu jā cundeē ni ánō nū.

²¹Ndācá nchivī jā cundeé sīqui jānēhén, cuāha nī tūhun jā cundeē ji jíin nī nūū mesa nūū tátúnī nī. Chi saá-ni nduhū nī snāā ni poder jānēhén, de nī jēcundeē ni jíin Tatá nī nūū mesa nūū tátúnī yā.

²²Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja, ncachī yā.

Ndācá jā ndéē andiví chínúhún nūū yā

4 Nūcuán de nī nūcūndéhé nī, de nī jinī nī jā núne iin viéhé andiví, de maá Yāa jā ní ncāhān jíin nī jā xíhna nūhún, nī ncāhān tucu jíin nī modo jā tívi trompeta. De nī ncāhān: Caa quiji nú yáhá, de ná stéhēn ni nūū nū ndācá tíñu jā coo ichi nūū cā, ncachī yā.

²De ni jini cā ni jā ní stéhēn Espiritu Santo nūu ni. Chi ni jini ni jā andiví íñi iin mesa nūu tátúni, de ndéē maá yā nūu mesa ñúcuán.

³De jéndütē yā modo iin yūu cuijín ndéē nihni xíñū á iin yūu cuahá xíñū. De iin ticō yēhndé ni jicó ndūu yuhú mesa yā, de jéndütē tá nūu cáá iin yūu cuií xíñū.

⁴De xíñ mesa yā ni jini ni jā ní jicó ndūu ōcō cūmī cā mesa nūu tátúni. De nūu mesa ñúcuán ndéē ōcō cūmī tēē ñáhnú jā ndíso tíñú. De ñúhún ndá dē sahma cuijín yaa, de xini dē ñúhún corona oro.

⁵De jondē nūu mesa nūu tátúni yā jéndütē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi nūu mesa yā íñi ndihújā Espiritu Yāā Dios, de cáá tá cáá ūjā iti náhnú jā cáyū ñuhūn.

⁶De ichi nūu mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndéē nihni tá cúu nūu cáá vidrio. De xíñ mesa yā ni jicó ndūu cūmī jā tēcū. De íyó cuahā tinūu ní cáhnú ichi nūu jíñ ichi chátā.

⁷De iin jā tēcū ñúcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá stiquí. De jā ūni chi nēē nūu tēē. De jā cúmī chi cáá tá cáá yaha jā jicó nūu táchi.

⁸De ndicúmī jā tēcū ñúcuán íyó íñū nijin jā iin iin. De maá-ni tinūu cúu ní cáhnú jondē jíñ ní chijin nijin. De nduú ñuú nduú jencuini cuiti jā cáhān:

Yāā īi Yāā ndoo ndasí
cúu maá Jētohō ō Yāā Dios, Yāā
tíin ndihi poder,

Yāā íyó mitan, de ni íyo yā ní
cání, de coo yā ní cání.

Cáchi.

⁹Chi maá-ni jā cáhān ndicúmī ñúcuán jā cúñáhnú ndasí Yāā ndéē

nūu mesa, Yāā tēcū ní cání cuiti. De yíñúhún cáhān ndá jíñ yā, de nácuetáhví nūu yā.

¹⁰De ndacá vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēē ñáhnú jā ndíso tíñú, jencuini jiti dē nūu Yāā jā tēcū ní cání cuiti, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquin dē ichi nūu mesa yā. De cáhān ndá dē:

¹¹Jētohō sá de Yāā Dios sá cúu ní.
De vāha ndasí Yāā cúu ní jā
cáhān ji jā vii cúñáhnú ní,
de íyó yíñúhún ndá ji nūu ní, de
tíin ní ndihi poder.
Chi maá ní ni nsáhā ndihi jā íyó,
de síquī jā súcuán ni ncuu iní
maá ní de ni jēcōo ndihi.

Ncachí ndá dē.

Jā ní nacune Ticāchí Yāā Dios tutū

5 Ñúcuán de ni jini ni jā Yāā jā ndéē mesa jā tátúni, ndahá cuahá yā tíin yā iin tutū cāni jā ní ntuū. De yósō tūhun ndūu lado tutū ñúcuán, de ndasí jíñ ūjā sello.

²De ni jini ni iin ángel yā jā ndíso poder, de ni ncāhān jee: ¿Ní iin cúu tēē vāha ndasí jā cundiso tíñú quehndē ndá sello de nacune tutū yáhá? ncachí ángel yā.

³De ni andiví ni ñayiví ni jā íyó chíjin ñayiví, nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú jā nacune tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūu.

⁴De ni jacu ndasí ni, chi nduú ní íyo ni iin jā cuu cundiso tíñú nacune de cahvi tutū ñúcuán, de ni jā cūndēhé nūu.

⁵Sá de ni ncāhān iin tēē ñáhnú ñúcuán jíñ ni: Mā cuacú nú, chi íyó iin Yāā jā ndíso tíñú yā quehndē yā ndihújā sello jā ndasí tutū, de nacune yā. De maá yā chí íyó cuahā

poder yā, tá cúu nūū íyó cuāhā fuerza iin ndicaha. De nī ncacu yā chijin tatā Judá, jā cúu tatā rey David. De nī snāā yā poder ndācá jānehén.

⁶Ñúcuán de nī jinī ni Yāā jā cúu Ticāchí Yāā Dios jā ní jahni ndá ji de nī natecū yā. De Ticāchí ñúcuán íní yā nūū íní mesa Yāā Dios, māhñú ndicúmi jā técu jíin māhñú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tínú. De íyó ūjā ndiquin jíin ūjā tīnūú Ticāchí ñúcuán. De tīnūú ñúcuán cúu ndihújā Espírítu Yāā Dios jā ní ntají yā nī jēhēn níí cáhnú ñayiví.

⁷De Ticāchí ñúcuán nī jēquehen yā tutū jā tíin ndahá cuáhá Yāā jā ndéē nūū mesa.

⁸De tá nī nquehen yā tutū ñúcuán, de ndicúmi jā técu jíin ndihócō cūmi tēe ñáhnú jā ndíso tínú nī jēcuíñi jítí nūū yā. De tá iin iin tēe ñáhnú yíndahá yaā jā nání arpa, jíin cōhō cūu oro jā ñúhún chitú sūja íi. De sūja íi ñúcuán cúu ndācá tūhun jā jícān táhvi nchiví jā yíhí ndahá Yāā Dios.

⁹De nī jita ndá dē iin yaā jeé, de suha cáhān:

Vāha ndasí Yāā cúu ní jā quehen ní tutū de quehdē ní sello jā ndásí.

Chi nī jahni ndá ji níhín, de jíin níñi ní nī nacueen ní nchiví māhñú ndācá raza, ndācá yuhú, ndācá ñuū, ndācá nación, tácuā cuu ji nchiví Yāā Dios.

¹⁰De nī nsāhá ní jā cuu ji rey jíin sūtū nūū Yāā Dios, de ndacu ji tíñu iní ñayiví. Ncachí ndá dē jíta dē.

¹¹De nī ndéhé cā ni, de nī jinī nī jā cáhān cuāhā ángel yā jā nī

jicó ndúū xiín mesa yā, jíin xiín ndicúmi jā técu, jíin xiín ndá tēe ñáhnú ndíso tínú. De íyó cuāhā ndasí millón ángel ñúcuán.

¹²De suha nī ncāhān jee ndá yā:

Vāha ndasí Yāā cúu Ticāchí jā ní jahni ndá ji.

De jā ñúcuán tíin yā poder, de cuicá ndasí yā,

de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā cuāhā fuerza,

de ndihi chi íyó yínúhún nūū yā, de vii cúñáhnú yā,

de cáhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

Ncachí ndá.

¹³De suni nī jinī nī jā cáhān ndihi jā ní nsāhá Yāā Dios jā íyó iní andiví jíin iní ñayiví jíin chijin ñayiví jíin iní mar. De ndivii ñúcuán nī ncāhān:

Cúsií iní ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā ndéē nūū mesa nūū tátúní yā,

jíin Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios.

De ná cóo yínúhún ó nūū yā, chi vii ndasí cúñáhnú yā,

de tíin yā poder níí cání cuití.

Ncachí.

¹⁴De nī ncāhān ndicúmi jā técu: Súcuán ná cóo, ncachí. De ndihócō cūmi tēe ñáhnú jā ndíso tínú nī jēcuíñi jítí dē, de nī nchiñúhún dē nūū Yāā jā técu níí cání cuití.

Siquí ndihújā sello

6 Ñúcuán de nī jinī ni jā Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios, nī jehndē yā iin jā ūjā sello ñúcuán. De nī jinī nī jā cáhān iin táhān ndicúmi jā técu, tá cúu nūū cána taja: Nehēn de cuni nū.

²De nī nūcūndéhé nī, de nī jinī ni iin caballo cuijín. De jā yósō siqui tí

yíndahá iin nduva jā sndáva flecha. De nī jīcūhun iin corona xīnī. De nī nquee nī ncanāá, de nī ncundeé sīquī ndihi.

³Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūū. De nī jini nī jā cāhān incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū.

⁴De nī nquee iin caballo cuāhá, de jā yósō sīquī tī ndíso tíñú jā snāā tūhun jā ndéē mānī nchivī ñayivī, de quijéhé ji cahni táhān ji. De nī nihīn ñúcuán iin espada cāhnú.

⁵Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūnī. De nī jini nī jā cāhān incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū. De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī iin caballo tūún. De jā yósō sīquī tī yíndahá iin balanza jā chícuāhá, chí coo tāmā xēēn.

⁶De māhñú ndicúmī jā técu nī jini nī iin jā cāhān: Iin kilo-ni trigo nihīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quivī. De tú cebada de ūnī-ni kilo nihīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quivī. Sochi aceite jín vino chí mā sáhá nú jā cumanī, ncachī.

⁷Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello cūmī. De nī jini nī jā cāhān tucu incā táhān ndicúmī jā técu: Nehēn de cunī nū.

⁸De nī nūcūndēhé nī, de nī jini nī iin caballo cuāán yaa, de jā yósō sīquī tī cúu maá cuēhē jáhni nchivī. De ichi chátā níquin maá tūhun jā quivī nchivī lugar nūū ndéē ánō ndiyi. De ndúū ñúcuán ndíso tíñú jā nenda sīquī iin jā ndicúmī parte ñayivī, de cuu sáhá jā cuū nchivī jín guerra, jín tāmā, jín cuēhē xēēn, jín ndácá quiti xēēn jā íyó ñayivī.

⁹Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūhūn. De chíjin altar

cāhnú nī jini nī ndá ánō nchivī jā ní ncandíja tūhun Yāā Dios de nī nacani ji tūhun yā, de jā sīquī ñúcuán nī jahni nchivī ji.

¹⁰De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jētohō sá Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sáhá ndāā ní jēhē ndá sá, de nacuāha ní jā ndutahvī nchivī ñayivī jā ní jahni sáán? ncachī ndá.

¹¹Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cūhun ndá ji, de nī ncāhān yā jín ji jā ná nátátú ji jacú cā tiempo. Chí íyó cā hermano ji jā sátíñú nūū yā, jā suni cánuú cuū ji tácuā jīnu número ji, ncachī yā.

¹²Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello iñū. De nī jini nī jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandii modo iin sahma tūún. De níí yōō nī nduu modo nīñī.

¹³De ndá tiūūn andivī nī nincava nūū ñūhún modo jā cóyo ndihā yihī ñutun higo sáhá tāchī nihīn.

¹⁴De andivī nī ncujiyó tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndácá yucu jín ndácá isla nī ncujiyó cuāhān incā lado.

¹⁵De ndácá rey ñayivī, jín ndá jā cúñáhnú, jín jā cuicá, jín ndácá capitán, jín jā ndíso poder, jín mozo jā ní jeen ndá nchivī, jín tēe sátíñú cuenta maá, nī nchiyuhū ndá maá inī yavī cava jín māhñú cava chíjin yucu.

¹⁶De nī ncāhān ndá ji jín yucu jín cava: Ndicó cáva sīquī ní, ná quíyuhū ní tácuā mā cūnī maá Yāā jā ndéē nūū mesa jā tátúnī, jín Yāā cúu Ticāchí jā cuāha yā castigo xēēn nduhū.

⁷Chi nī nquenda maá quivī cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachī ndá ji.

Nchivī ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

7 De tá nī ncuu tiñu yáhá, de nī jinī nī cūmī ángel yā jā íñí ndicúmī lado ñayiví. De jāsī ndá yā jā má quihí tāchī ndicúmī lado, tácuā mā quihí nūū ñuhún ni nūū mar ni nūū ni iin ñutun.

²De suni nī jinī nī incā ángel yā, vāji ichi nūū quénda ncandii. De yíndahá yā sello Yāā Dios, Yāā técū. De nī ncāhān jee yā jíin ndicúmī ángel ñúcuán jā ndíso tíñú jā sáhá dañó nūū ñuhun yíchí jíin nūū mar:

³Mā sáhá nú dañó nūū ñuhún ni nūū ndācá ñutun ni nūū mar, chi jondē tee ó sello teēn ndācá nchivī jā sáhá tiñu cūnī Yāā Dios ndācá ó, ncachī yā.

⁴De nī jinī nī jā cáchī jā íyó ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní jēcundeē sello teēn. De nchivī ñúcuán cúu ndācá tatā nchivī Israel.

⁵De íyó ūxī ūū mil nchivī jā cúu tatā Judá jā ní jēcundeē sello, jíin ūxī ūū mil tatā Rubén, jíin ūxī ūū mil tatā Gad,

⁶jíin ūxī ūū mil tatā Aser, jíin ūxī ūū mil tatā Neftalí, jíin ūxī ūū mil tatā Manasés,

⁷jíin ūxī ūū mil tatā Simeón, jíin ūxī ūū mil tatā Leví, jíin ūxī ūū mil tatā Isacar,

⁸jíin ūxī ūū mil tatā Zabulón, jíin ūxī ūū mil tatā José, jíin ūxī ūū mil tatā Benjamín. Ndihi tatā yáhá cúu jā ní jēcundeē sello.

Nchivī cuāhā jā ñuhún sahma cuijín

⁹De tá nī ncuu tiñu yáhá de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī nī cuāhā

ndasí nchivī. De cúu ji nchivī ndācá nación jíin ndācá raza jíin ndācá yuhú jíin ndācá ñuū. De íñí ji nūū mesa nūū tátúni Yāā Dios jíin nūū maá Yāā cúu Ticāchí. De siquī jā cuāhā ndasí ji, de ni iin mā cūū cahvi nāsaa ji cúu. De ñuhún ji sahma cuijín, de yíndahá ji ñuū.

¹⁰De nī ncana jee ndá ji:

Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó,

Yāā jā ndéē nūū mesa jā tátúni, jíin Yāā cúu Ticāchí Yāā Dios.

Ncachī ndá.

¹¹De ndihi ángel nī jicó ndúū yā íñí yā yuhú mesa Yāā Dios, jíin xiín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jíin xiín ndicúmī jā técū. De nī jēcuiñi jítí ndá yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñuhún nī nchiñuhún yā Yāā Dios ichi núu mesa yā.

¹²De nī ncāhān ndá yā:

Amén. Cúsii inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios maá ó.

De vii cūñáhnú yā de ndíchí yā. De ná nácuetáhví ó nūū yā, de ná cóo yíñuhún ó nūū yā.

Chi maá yā tíin poder, de ndíso yā cuāhā fuerza níí cáni cuiti. Amén.

Ncachī ndá ángel yā.

¹³Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jíin nī: ¿Ní nchivī cúu yáhá jā ñuhún sahma cuijín, de ní ichi vāji ndá ji?

¹⁴De nī ncāhān ni jíin dē: Maá ní cúu jā jíin, Señor. De nī ncāhān dē jíin nī: Yáhá cúu nchivī jā ní nchāha ndá ji nī jinī ji tūndóhó xēen. De nī naquete ji sahma ji jíin niñi maá Ticāchí, de nī nduyaa vāha, cúu jā ní ndundoo ánō ji nī nsáhá yā.

¹⁵Jā ñúcuán cúu jā íní ji nūu mesa nūu tátúní Yāa Dios, de sátínú ji iní templo yā nduú ñuú. De Yāa jā ndéē nūu mesa, coto yā ji jā quendōo vāha ji nūu yā.

¹⁶De mā cúu cā ji sōco, ni mā yíchí cā ji ndute. De ni mā cáyū cā ji nūu ncandii, de ni mā ndōhó cā ji jā ihní.

¹⁷Chi maá Yāa cúu Ticāchí jā ndéē nūu mesa jā tátúní, coto yā ji modo jā cúu ji ticāchí yā. De cundeca yā ji quihín yā jíin ji nūu quéne ndute jā cutecū ji ní cání sáhá. De Yāa Dios nacuahā yā ndute núu ndá ji, de mā cuacú cā ji, ncachí tēe ñáhnú ñúcuán.

Siquí sello ūjā jíin cōhō cūu oro

8 De Ticāchí ñúcuán ni jehndē yā sello ūjā jā ndási tutū, de nañíí-ni ni iyo iní andiví tá sava hora.

²De ni jini ni ndihújā ángel jā íní nūu Yāa Dios. De ni jēhe ūjā trompeta nūu ndá ángel ñúcuán.

³Sá de ni nquenda incā ángel, yíndahá yā iin cōhō cūu oro, de ni jēcuiñi yā nūu altar. De ni jēhe cuāhā sūja iī nūu yā, tácuā sōcō yā jíin tūhun jā jíicān táhvi ndihi nchivi jā cándíja Yāa Dios. De ni nsōcō yā nūu altar oro jā íyó ichi núu mesa nūu tátúní Yāa Dios.

⁴De nūu cōhō cūu jā tíin ángel ñúcuán ni nquene ñuhmā sūja iī, ni ncaā nūu Yāa Dios jondē jíin tūhun jíicān táhvi ndá nchivi cándíja Yāa Dios.

⁵Sá de ni nquehen ángel cōhō cūu ñúcuán. De ni nchuhun chitú yā ticāyi ñuhūn jā cáyū nūu altar. De ni squéne yā jondē iní ñayiví. De ni

nsáhá jā ní ncana taja, de ni nihin, de ni jēndūtē ni nsáhá taja, de ni ntāan.

Tūhun siquí trompeta

⁶Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá ndihújā trompeta, ni nsáhá tūha yā jā tiví yā.

⁷De ángel xihna ñuhún ni ntivi yā trompeta. De ni ncuun ñíin jíin ñuhūn iní ñayiví jā ní nsacā nuu jíin ñíin. De ni ncáyū iin jā úní parte ñayiví, jíin iin jā úní parte ñutun, jíin iin jā úní parte itē cuií.

⁸De ángel ūu ni ntivi yā trompeta. De iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū ñuhūn ni nincava cuāhān nūu mar. De iin jā úní parte mar ni nduu ñíin.

⁹De ni jihí iin jā úní parte quití ñuhún iní mar. De ni naā iin iin ndācá jā úní barco.

¹⁰De ángel ūni ni ntivi yā trompeta. De ni nincava iin quími cāhnú ichi andiví, de cáyū tá cáyū iin iti cáhnú. De ni nincava siquí iin iin ndācá jā úní yūte jíin nūu quéne ndute.

¹¹De quími ñúcuán nání quími ūguā. De iin jā úní parte ndute ni nduu ūguā. De ni jihí cuāhā nchivi ni nsáhá jā ní nduu ūguā ndute ñúcuán.

¹²De ángel cūmi ni ntivi yā trompeta. De iin jā úní parte ncandii jíin yōō jíin tiūun ni ntivi. De ni nduneē iin jā úní parte, de nduú cā ní ncútūu iin jā úní parte nduú jíin ñuú.

¹³De ni nūcūndēhé ni, de ni jini ni jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nācā xēen cā ndoho nchivi ndéē iní ñayiví, chi

ja ñatin ndāhyū ūnī cā trompeta jā tivī ūnī cā ángel, ncachī yā.

9 De ángel ūhūn nī ntivī yā trompeta. De nī jinī nī jā ichi andivī nī nincava tucu iin quimi inī ñayiví. De nūū quimi ñúcuán nī jēhe ndácáa jā nune maá yavī cūnú ndasí.

²Sá de nī nacune yavī, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsáhá ñūhmā jā ní ncuneē ncandii jín nī nūū tāchī.

³De nūū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tica langosta, nī jītē nuu tī ní cāhnú ñayiví. De nī jēhe yā tūhun jā sáhá tī tá sáhá ndá tīsumā xēen jā íyó inī ñayiví.

⁴De nī ndacu yā nūū tī jā má sáhá tī daño itē jín yūcū cuií jín ñutun, chi maá-ni nchivī jāá nduú nā sello Yāā Dios ndēē teēn ji cúu jā tuu tī.

⁵De nduú ní jēhe yā tūhun jā cahni tī nchivī, chi maá-ni jā sndóho tī ji ūhūn yōō. De sáhá tī jā jātū ji tá cúu nūū jātū nchivī jā túu tīsumā ji.

⁶De quivī ñúcuán nducú ndasí nchivī modo jā cuū ji, sochi mā níhin ji modo. De vísō cūnī ji cuū ji, de nduú nā modo cuū ji.

⁷De ndá tica langosta ñúcuán cáá tī tá cáá caballo jā íyó tūhva quihūn nūū canāá. De xīnī tī ñúhún modo corona oro. De née tī nūū tēe.

⁸De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xīnī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

⁹De ní tī ndásī jā cúu modo sahna cāa. De níhin nijin tī tá cúu nūū níhin jā cuāhān cuāhā caballo nūū guerra de ñúhun tī carreta.

¹⁰De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tīsumā. De jín suhmā tī de cuu sndóho tī nchivī ūhūn yōō.

¹¹De íyó iin jā cúñáhnú nūū tī, de suu cúu tāchī jā jító yavī cūnú ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nání Abadón, de yuhú griego nání Apolión, jā cáchi: Tāchī jā snāá.

¹²Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

¹³De ángel iñū nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jondē māhñū ndicúmī squínā altar oro jā iñī nūū Yāā Dios.

¹⁴De nī ncāhān ñúcuán jín ángel iñū jā yíndahá trompeta: Nandají nú ndicúmī ángel jā núhni yuhú yúte cāhnú jā nání Eufrates, ncachī.

¹⁵De nī nandají ndicúmī ángel ñúcuán, tácuca cahni iin ndácá jā únī nchivī ñayiví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síquí maá hora jín quivī jín yōō jín cuiyā jā coo súcuán.

¹⁶De nī jinī ni jā cáchī jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

¹⁷De nī stéhēn cā yā nūū ni, de nī jinī ni ndácá caballo. De ndá tēe jā yósō síquí tī ñúhún dē camisa cāa, jā cuāhá, jā ndēé, jín jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī quéne ñuhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁸De jín ndinūnī jā quéne yuhú caballo, de nī jihī iin ndácá jā únī nchivī, suu jín ñuhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁹Chi yuhú tī jín suhmā tī íyó fuerza jā cahni tī nchivī. Chi suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jín ñúcuán sndóho tī nchivī.

²⁰De sava cā nchivī jāá nduú ní jihī jín ndácá tūndóhó yáhá, nduú ní nácani inī ji jā sndóo ji idolo jā

ní nsáhá ji. De nduú ní sndóo ji jā chínúhún ji ndácá tächí jíín ídolo jā ní ncuváha jíín oro jíín plata jíín cāa cuáán jíín yūū jíín ñutun. De ndácá ñúcuán chi nduú cúu cuni, ni nduú cúu cuni, ni nduú cúu caca.

²¹De ni nduú ní nácani iní nchiví jā sndóo ji jā jáhni ji ndiyi, jíín jā sáhá tásí ji, jíín jā jíca ndii ji, jíín jā sácúíhná ji.

Tūhun ángel jā yíndahá libro lulí

10 De nī jiní ni incā ángel yā jā ndíso poder, nī ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcún yā vícō, de xīnī yā ñúhún ticō yēhndé. De nūū yā jéndütē modo ncandii, de síhin yā cúu modo ūū síhin jā cáá tá cáá ñuhūn.

²De née yā iin libro lulí jā núne. De nī jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sátín yā nūū ñuhun yíhí.

³De nī ncana jee ndasí yā, tá cúu jā ndáhyū ndicaha. De tá nī ncana jee yā, de nī ncana ūjā taja.

⁴De tá nī ncana ūjā taja, de ja íyó tūha nī jā tee nī tūhun ñúcuán nícu. De nī jiní nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíín nī: Chuvāha nú ndácá tūhun jā ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stéhēn nū ni mā tēé nú, ncachí.

⁵Ñúcuán de ángel jā ní jiní ni jā íní nūū mar jíín nūū ñuhún, nī nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

⁶De nī nacunehen yā síví maá Yāā jā técū níí cání, Yāā jā ní nsáhá andiví jíín ñayiví jíín mar jíín ndácá ndihi jā íyó iní. De jíín síví yā ñúcuán nī ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā jā jīnu ñayiví.

⁷Chi tá quijéhé ángel ūjā tiví yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ni Yāā Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachí tūhun yā nūū ndácá mozo yā, tēe nī nacani tūhun yā jondé janahán, ncachí ángel.

⁸Ñúcuán de maá jā ní jiní nī jā ní ncāhān ichi andiví, nī ncāhān tucu jíín nī: Cuáhán de quehen nú libro lulí jā núne jā née ángel jā íní nūū mar jíín nūū ñuhún, ncachí.

⁹De nī jēhēn ni nūū ángel ñúcuán, de nī jícān ni jā ná cuáha yā libro lulí nūū ni. De nī ncāhān yā: Quehen de cají nū. Chi víxí cuu iní yuhú nú modo ndūxi, sochi chíjin nú chi cuhiyá sáhá, ncachí yā.

¹⁰Ñúcuán de nī nquehen nī libro lulí jā née ángel yā, de nī nchají ni. De víxí nī ncuu iní yuhú nī modo ndūxi. De tá nī ncuu nī nchají ni, de nī ncuhiyá iní ni.

¹¹De nī ncāhān ndá jíín nī: Cánúú jā nacani tucu nú tūhun Yāā Dios, nāsa coo síquī nchiví cuāhā ñuū jíín cuāhā nación jā síín síín yuhú, jíín síquī cuāhā rey jā tátúní, ncachí jíín nī.

Siquí ūū testigo yā

11 Ñúcuán de nī jēhe ndá iin ñutun nūū ni, jā cúu iin medida jā chícuāhá. De nī ncāhān jíín nī: Nacuíñi de chīcuāhá nú templo cāhnú Yāā Dios jíín altar, de cahvi nú nāsaa nchiví cúu jā chínúhún nūū yā ñúcuán.

²De mā chícuāhá nú patio yātā templo. Chi ja nī jēhe yā nūū nchiví ndácá nación jíicá. De ndēé ji iní ciudad íi yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū ji siquí ciudad.

³De tají nī ūū testigo ni jā nacani tūhun nī mil ūū ciento ūni xico quívi.

De cuhun dē sahma ndáyí já cúcuécá iní dē siquí cuāchi nchiví, ncachí yā.

⁴De ndúu testigo ñúcuán cúu tá cúu ndúu ñutun olivo jíin ndúu candelero já íní nūu Yāa Dios, Yāa xíí ñayiví.

⁵De nā-ni nchiví tú ndúcú sáhá nāvāha jíin ndúu testigo ñúcuán, de quee ñuhūn yuhú ndúu dē, de cāyū ndihi nchiví já jíin ūhvi ji dē. De sūcuán cuū ndācá nchiví já ndúcú sáhá nāvāha jíin dē.

⁶De íyó poder ndúu testigo ñúcuán já casí dē já má cūun sāvī níi tiempo já nācani dē tūhun yā. De suni íyó poder dē sáhá dē já nduu níin ndācá ndute. De cuu stíví dē ñayiví jíin ndācá nūu tūndóhó, tú nāsaa vuelta cúnī dē.

⁷De tá jíinu nacani ndúu dē tūhun yā, ñúcuán de quee quiti xēen já íyó yaví cūnū ñúcuán. De canāá jíin ndúu dē, de cundeé jíin dē, de cahní dē.

⁸De ndúu ndiyi ñúcuán cava nūu yáhvi ciudad cāhnú nūu ní jahni ji maá Jētoho ō yicā cruz. De ciudad ñúcuán cāhān yātá ji já ñuū Sodoma jíin Egipto cúu, siquí já íyó ndasí cuāchi ciudad ñúcuán.

⁹De nchiví ndācá ñuū, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá nación, cuni ji já cava ndúu ndiyi ñúcuán ūnī quiví yósāvá, de mā cuāha ji tūhun já quiyuhú.

¹⁰De nchiví níi cāhnú ñayiví cusī ndasí iní ji já ní jihí ndúu dē, de sáhá ji vico, de cuāha ji regalo nūu táhān ji. Chi ndúu tēe já ní nacani tūhun yā ñúcuán, nī nsáhá dē já ní ndoho ndasí nchiví ñayiví.

¹¹De tá yāha ūnī quiví yósāvá, de Yāa Dios sáhá yā já nastáá dē tāchī,

de nacuiñi dē-ni. De cuyūhú ndasí nchiví cuni ji já ní natecū dē.

¹²Ñúcuán de cuni ndúu dē já cana jee ichi andiví: Caa nú quiji nú jondē yāhá, cachí. De ndaa dē māhñú vicō quihin dē andiví, cuni ndá nchiví já jíin ūhvi ji dē.

¹³De maá hora ñúcuán tāan ndasí, de ndicó cáva iin já úxi parte ciudad ñúcuán. De jíin ñutāan ñúcuán cuū ūjá mil nchiví. De ndá cā nchiví já ndōo, cuyūhú ndasí ji, de cāhān ji já cúñáhnú Yāa Dios já ndēē andiví.

¹⁴Súcuán nī nchāha tūndóhó ūū, de ñamā coo tūndóhó ūnī.

Siquí trompeta ūjá

¹⁵De ángel ūjá nī ntiví yā trompeta. De nī jini nī nī ncāhān jee ichi andiví. De sūcuán nī ncāhān ndá:

Ndācá nación ñayiví ja nī
nūquihí ndahá maá Jētoho ō
Yāa Dios

jíin Cristo já ní ntetíñú yā.

De ndacu yā tiñu níi cáni cuiti.

Cáchí.

¹⁶Ñúcuán de ndihócō cūmī tēe ñáhnú já ndíso tíñú já ndēē dē mesa dē ichi nūu Yāa Dios, nī jēcuiñi jítí dē nī ntuu dē nūu dē nūu ñuhún, de nī nchiñúhún dē yā.

¹⁷De nī ncāhān ndá dē:

Ná cútahvi sá nūu ní, Tātā Yāa
Dios,
chi maá ní tíin ndihi poder,
de cúu ní Yāa íyó mitan, de nī
íyo ní níi cáni, de coo ní níi
cáni.

De nī natiin ní ndivií já íyó,
de jíin poder ní nī nquijéhé ní
tátúni ní nūu.

¹⁸ Nchivī ndācá nación nī nquītī inī ji sīquī ní.
De mitan chi nī nquenda quīvī jā cuāha ní castigo ji, jíin jā sáhá ndāā ní tiñu ndācá ndīyi.
De cuāha ní tāhvī nūū ndācá mozo ní jā ní nacani tūhun ní, jíin nūū ndācá nchivī jā jétíñú ní, jíin nchivī jā chíñúhún nūū ní,
cúu nchivī cúñáhnú jíin jáá nduú.
De mitan de stánū tāhvī ní ndá nchivī jā stívī ñayiví.
Ncachī ndá dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī nune templo Yāā Dios jā íyó andiví. De nī jini nchivī jā ñúcuán íyó jātūn jā ñúhún contrato yā. De nī jēndūtē nī nsáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan, de nī ncuun xēen ñíñí.

Tūhun ñahan jíin cōō cāhnú

12 Ñúcuán de inī andiví nī nquenda iin jā sáhvi ndasí inī ō jíni ō: Iin ñahan jā ñúhún ña ncanđīi modo sahma, de íñí jēhē ña sīquī yōō, de ñúhún iin corona xīnī ña jā ndēē ūxī ūū tiūūn.

² De ñúhún sēhe ña. De nī jacu cóhó ña jā ndóho ña téhndē chíjin ña jā scácu ña ji.

³ Ñúcuán de inī andiví nī nquenda tucu incā jā sáhvi inī ō jíni ō: Iin cōō cuāhá cāhnú ndasí. De íyó ūjā xīnī tī jíin ūxī ndiqui tī. De ndihújā xīnī tī ñúhún corona.

⁴ De jíin suhmā tī nī stáá tī iin jā únī parte tiūūn jā íyó andiví, de nī squéne tī inī ñayiví. De nī íñí tī nūū ñahan jā scácu sēhe ñúcuán, ndétu tī jā cocó tī sēhe ña jā tá cacu ji.

⁵ De nī scácu ña iin sēhe yíí, de sūchí ñúcuán nī jēcundeē tíñú ji jā ndacu níhin ji tiñu nūū ndivíi nación. De nī ndoñúhún-ni sēhe yíí ña ñúcuán, nī ndaa ji cuāhān ji jondē nūū íñí mesa Yāā Dios nūū tátúnī yā.

⁶ De ñahan ñúcuán nī jinu ña cuāhān ña jondē nūū ñuhun tíhá nūū íyó iin lugar jā ní nsáhá tūha Yāā Dios. De ñúcuán cundeē ña níhin ña jā caji ña mil ūū ciento ūni xico quiví.

⁷ Ñúcuán de nī ncanāá inī andiví. Chi ángel cúñáhnú cā jā nání Miguel jíin ndācá ángel jā cúu mozo nūū yā, nī ncanāá ndá jíin cōō cāhnú. De cōō ñúcuán jíin ndá mozo maá, nī ncanāá jíin yā.

⁸ De nduú ní ncúndéé ndá tī, de nduú cā ní ncúu cundeē tī andiví.

⁹ Súcuán nī ncuu jā ní ntavā yā cōō cāhnú ñúcuán jā íyó jondē janahán ndasí. De nání tī tāchī cúñáhnú jíin Satanás, de maá tī cúu jā stáhví ndihi nchivī ñayiví. De nī squéne yā tī jondē inī ñayiví jíin ndācá mozo tī.

¹⁰ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cāhān jee ichi andiví: Ja nī nquenda quiví jā scácu Yāā Dios yóhó, jíin jā stéhēn nijin yā jā tíin yā poder, jíin jā tátúnī yā, jíin jā ndíso tíñú maá Cristo jā ní ntetíñú yā. Chi ja nī squéne yā maá jā cāhān cuāchi sīquī ndācá hermano ō. Chi nduú ñuú nī ncāhān cuāchi sīquī ji nūū Yāā Dios maá ó.

¹¹ De nī ncundeé ndá ji siquí Satanás ñúcuán, nī nsáhá tūhun jā ní jati niñí Yāā cúu Ticāchí ní jihí yā, jíin jā ní ncāhān ndāā ji tūhun Yāā Dios, jíin jáá nduú ní

ncúndáhví iní ji maá ji, chí nī jēhe ji tūhun candíja ji vísō cuū ji jā síqui yā.

¹²Túsaá de ná cúsiī ndasí iní ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēen ndoho ndá ndóhó jā ndéē iní ñayiví jíin nūū mar. Chí nī ncuun tāchī cúñáhnú nī jínū nūū ndá nú. De quítī ndasí iní, chí jíinī jāá nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhví nchiví, ncachí.

¹³De nī jíinī cōō cāhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān iní ñayiví, de nī jinu tí nī niquín tí ñahan nī scácu sēhe yíí, jā sáhá xēen tí ña nícu.

¹⁴De nī jēhe ndá ūū níjin yaha cāhnú nūū ñahan ñúcuán, tácuā ndava ña quihín ña lugar ña nūū ñuhun tíhá, de cācu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña ūnī cuiyā yósavá, de níhín ña jā caji ña.

¹⁵De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cāhnú, cuāhān yātā ña tácuā teni ña.

¹⁶De ñuhun chí nī nchindeé ñahan ñúcuán, chí nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

¹⁷Ñúcuán de nī nquítī xēen iní cōō cāhnú nī jíinī tí ña. De cuāhān tí cuācanāá tí jíin ndá cā sēhe ña, suu nchiví jā squíncuu tíñu jā tátúnī Yāā Dios de cándíja nihín ji tūhun Jesucristo.

Tūhun síqui ūū quítī xēen

13 De nī iní nī yuhú mar. De nī jíinī nī jā ní nquenda iin quítī xēen iní mar. De íyó ūjā xínī tí jíin ūxí ndiqui tí. De ndihúxí ndiqui tí ñúhún corona. De ndihújā xínī tí ndéē iin síví néhén jā quítī iní Yāā Dios sáhá.

²De quítī xēen ñúcuán jā ní jíinī ní cáá tá cáá cuiñí, de ndahá tí cáá tá cáá ndahá oso, de yuhú tí cáá tá cáá yuhú ndicaha. De nūū quítī ñúcuán nī jēhe cōō cāhnú poder maá jíin mesa nūū tátúnī. De nī nsáhá jā cúñáhnú ndasí quítī ñúcuán.

³De nī jíinī nī jā ní ntacuēhé iin xínī tí, de ja ñatin cuū tí nícu. De nī nduvāha tí jā ní ntacuēhé tí. De nī nsáhvi ndasí iní nchiví níí cāhnú ñayiví nī jíinī ji, de nī jetáhví ji nūū tí.

⁴De nī nchiñúhún ndá ji cōō cāhnú síqui jā ní nsáhá tí jā cúñáhnú ndasí quítī xēen, de suni nī nchiñúhún ji quítī xēen ñúcuán. De nī ncāhān ndá ji: Nduú íyó nī iin jā cúñáhnú tá cúu nūū cúu quítī yáhá, de nī iin mā cúndéé canāá jíin tí, ncachí ndá ji.

⁵De nduú ní jāsí yā jā cāhān téyíí tí jíin jā cāhān nāvāha tí síqui yā. De nī níhín tíñú tí jā tátúnī tí ūū xico ūū yōō.

⁶De nī nquijéhé tí nī ncāhān nāvāha tí síqui Yāā Dios, jíin síqui síví yā, jíin síqui nūū ndéē yā, jíin síqui ndācá jā ndéē andiví.

⁷De nduú ní jāsí yā jā canāá tí jíin nchiví maá Yāā Dios, de cundeé tí jíin ji. De suni nī níhín tíñú tí jā tátúnī tí nūū nchiví ndācá tatā, ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

⁸De nchiví níí cāhnú ñayiví jāá nduú yósō síví ji nūū tutū, nī nchiñúhún ji quítī xēen ñúcuán. De Yāā cúu Ticāchí jā ní jahni ndá ji, maá yā névāha tutū ñúcuán jā yósō síví nchiví cutecū níí cání, de ja yósō síví ji jondé quiví jā ní jécōo ñayiví.

⁹Nchivi jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān ni yáhá.

¹⁰Ndācá nchivi jā sáhá jā quívi táhān vecāa, suni vecāa quihīn maá ji. De ndācá nchivi jā jáhnī táhān jíin espada, suni jíin espada cuū maá ji. Túsaá de nchivi maá Yāa Dios chi cánuú cuandéé ini ji jíin tūndóhó de mā jécuiñī ji cándíja ji tūhun jā cúndáhvī ini yā ji.

¹¹Ñúcuán de nī jinī ni incā quiti xéēn jā ní nquenda chíjin ñuhun. De íyó uū ndiqui tī jā cáá tá cáá ndiqui ticāchí. De modo tāchī cōō cāhnú, súcuán cáhān tī.

¹²De tá cúu nūū tátúnī quiti xéēn xíhna ñúhún, suni súcuán tátúnī quiti uū, íñī tī nūū quiti xíhna ñúhún. De quiti uū sáhá tī jā chíñúhún ndācá nchivi níí cāhnú ñayiví nūū quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuēhé jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹³De quiti uū suni sáhá ndācá tiñu ñáhnú jā sáhvi ndasí ini ō. Chi nī scúun tī ñuhūn ichi andiví nī nquiji ini ñayiví, nī jinī ndá nchivi.

¹⁴De nī stáhvī tī nchivi ñayiví jíin ndācá tiñu ñáhnú jā ní nihīn tī poder jā sáhá tī, jíin jíinúū quiti xíhna ñúhún. De nī ndacu tī jā ná sáhá nchivi imagen quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuēhé jíin espada, jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹⁵De quiti uū nī nihīn tī poder jā chuhun táchī tī xitīn imagen quiti xíhna ñúhún, tácuā cuu cáhān, de cahni ndācá nchivi jāá nduú jétáhvī ji chíñúhún ji maá.

¹⁶De ndācá nchivi cúñáhnú jíin jāá nduú cúñáhnú, ndācá nchivi cuicá jíin nchivi ndáhvī, ndācá

nchivi sátíñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchivi, nī nsáhá tī jā ní jécundeē iin tunī ndahá cuáhá ji á teēn ji.

¹⁷De ni iin nchivi mā cūū cueen ji xicó ji de tú nduú ndíso ji tunī jā cúu sívī tī á número jā cúu sívī tī.

¹⁸Tūhun ndíchí cúu jā cáhān ni yáhá: Ndācá nchivi jā jícūhun vāha ini cuu tavā ji cuenta número quiti xéēn ñúcuán, chi número tī cúu sívī iin tēe. De número ñúcuán cúu iñū ciento ūnī xico iñū.

Yāa jā jíta 144,000 nchivi

14 Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni jā íñī maá Yāa cúu Ticāchí xīni yucu Sión. De íñī ciento uū xico cūmī mil nchivi jíin yā. De teēn ji ndéē sívī maá yā jíin sívī Tatá yā Yāa Dios.

²De nī jinī nī jā níhin ndasí ichi andiví, modo jā jíca cuāhā yūte á jā cána nihīn taja. De jā níhin ñúcuán sáhá modo jā tēe cuāhā nchivi yāá nání arpa.

³De íñī ji ichi nūū mesa nūū tátúnī Yāa Dios, jíin nūū ndicūmī jā técū, jíin nūū ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú. De nī jita ndá ji iin yāá jeé. De ni iin nchivi nduú cúu cutūha ji yāá ñúcuán, chi maá-ni ciento uū xico cūmī mil nchivi jā ní scācu yā ini ñayiví.

⁴De ndācá tēe yáhá cúu jāá nduú ní nsáhá cuāchi jíin ñahan jā sáhá nēhén, chi tēe ndoo ánō cúu ndá dē. De níquin ndá dē Ticāchí ní-ni cúu nūū cuāhān yā. Chi nī scācu yā dē ini ñayiví, de ndá máá dē cúu tēe jā xihna cā nī ncandíja nūū Yāa Dios jíin nūū Yāa cúu Ticāchí.

⁵De nduú cuitī nā tūhun stáhvī cáhān ndá dē, chi tēe ndoo ánō cúu dē, íñī dē nūū mesa Yāa Dios.

Tūhun jā ní ncāhān ndinúni ángel

⁶Ñúcuán de nī jinī ni incā ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví. De ndíso yā tūhun jā scácu Yāā Dios nchiví jā cutecū ji níí cání. De nī nacani yā tūhun ñúcuán nū ndācá nchiví níí cáhnú ñayiví, nū nchiví ndācá nación, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá ñuū.

⁷De nī ncāhān jee yā: Coto má stíví nú nū Yāā Dios, de cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā, chi ja nī nquenda quiví jā sáhá ndāā yā sīquí nū nāsa nī nsáhá ndá nú. De chiñúhún nú yā, chi maá yā nī nsáhá andiví jíin ñayiví jíin mar jíin ndācá nūū quéne ndute, ncachí ángel.

⁸Ñúcuán de níquīn incā ángel vāji, de nī ncāhān yā: Ja nī naā ndihi ciudad téyí Babilonia. Chi nī nsáhá jā nchiví ndācá nación cásiquí ndéē ji Yāā Dios jā ní sndóo ji yā de níquīn ji ídolo jíin ndācá tiñu néhén, ncachí ángel ūū.

⁹Ñúcuán de níquīn incā ángel ūnī, de nī ncāhān jee yā: Xēēn coo sīquí nchiví jā chíñúhún quiti xēēn jíin imagen tī, de jéhe ji tūhun cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji.

¹⁰Chi nīhīn ji castigo xēēn sīquí ndá cuāchi jā ní nsáhá ji, chi quiti inī Yāā Dios nūū ji, de mā cúne cáhnú cā inī yā. De ndoho ji nūū cáyū ñuhūn jíin azufre, cunī ndācá ángel Yāā Dios jíin Yāā cúu Ticāchí.

¹¹De ñūhmā nūū ndóho ndá ji cáa níí cání cuitī. De nduú ñuū nduú nátátú nchiví jā ndóho, jā ní nchiñúhún quiti xēēn jíin imagen tī, jíin jā ní jécundeē tunī sívī tī.

¹²Jā ñúcuán nchiví maá Yāā Dios jā squínucu ji tiñu ndácu yā

de cándíja vāha ji Jesús, cánuú jā cuandeé inī ji, ncachí ángel ūnī.

¹³Ñúcuán de nī jinī nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíin nī: Tee nú tūhun jā cāhān ni jíin nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchiví jā cándíja maá Jētoho ō, jā jíhī jondē mitan jíin jondē níí cā tiempo. Jāndāā chi natátú ji jā ní nsáhá ji tiñu vāha, de tiñu ji ñúcuán mā náā chi sáhá jā quendōo vāha ji níí cání, ncachí Espiritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchiví ñayiví

¹⁴Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin vícō cuijín. De nūū vícō ñúcuán ndéē Yāā nī nduū tēe. De xīnī yā ñūhūn corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēēn.

¹⁵De nī nquee incā ángel inī templo, de nī ncana jee nī ncāhān jíin Yāā jā ndéē nūū vícō: Quehndē ní jíin hoz ní, de nastútú ní nchiví ñayiví. Chi ja nī nquenda quiví jā nastútú ní ji tá cúu nūū téhndē trigo jā ní ncuaān, ncachí.

¹⁶Ñúcuán de Yāā jā ndéē nūū vícō nī nastútú yā nchiví vāha inī ñayiví, tá cúu nūū téhndē trigo jíin hoz.

¹⁷Sá de nī nquee incā ángel inī templo jā íyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēēn.

¹⁸De jondē nūū altar nī nquee tucu incā ángel, de ndíso tñú yā sīquí ñuhūn altar. De nī ncana jee yā cāhān yā jíin ángel jā yíndahá hoz xēēn: Quehndē nū jíin hoz xēēn nū, de nastútú nú nchiví jā sáhá néhén inī ñayiví, tá cúu nūū jéhndē ndá ji ndahá yūcū uva jā ní nchichí, ncachí.

¹⁹De ángel ñúcuán nī jehndē yā jíin hoz yā, chi nī nastútú yā nchiví

jā sáhá nēhén inī ñayiví, tá cúu nūū ndútútú ndihā uva. De nī ntaān yā ji nūū nihīn ji castigo xēen Yāā Dios, tá cúu nūū tāān ji ndihā uva jā tāxīn.

²⁰De nī jēhe yā castigo ji yātā ñūū, de nī jica ñīñi ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nquenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ūnī ciento kilómetro.

Ndihújā ángel jíin ndihújā tūndóhó jā sándihí

15 De nī jinī ni incā tiñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi íñi ūjā ángel yā jā cuāha ndihújā tūndóhó sándihí. De tá jīnu ndihújā tūndóhó yáhá, sá de jīnu jā má cuāha cā Yāā Dios castigo xēen síquī cuāchi.

²De suni nī jinī ni iin jā cáá tá cáá mar, de ndēē nihni de jēhe nduva modo ñuhūn. De yuhú mar ñúcuán íñi nchiví jā ní ncundee ndá ji síquī quiti xēen jíin imagen tí, jíin jāá nduú ní nquēhen ji tunī número jā cúu sívī tí. De nēe ndá ji yaā jā nánī arpa jā ní jēhe Yāā Dios nūū ji.

³De jíta ndá ji yaā jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāā Dios, jíin yaā maá Ticāchí, de súcuán cáhān:

Tátā Yāā Dios, sáhvi inī ndá sá jíni sá ndihi tiñu ñáhnú jā sáhá ní,
chi tíin ní ndihi poder.
De maá-ni tiñu ndāā tiñu váha sáhá ní,
jā cúu ní Rey nūū ndācá nación.

⁴Nduú ni iin ji íyó jā má cáca yíñúhún ji nūū ní, Tátā Yāā Dios.

De ndihi ji cáhān jā cúñáhnú ndasí ní.

Chi mátúhún-ni maá ní cúu Yāā ndoo Yāā íi.

De quiji nchiví ndācá nación, chiñúhún ji níhín,

Chi ja nī jinī ji jā váha ndāā sáhá ní ndācá tiñu.

Ncachí ndá ji jíta ji.

⁵Ñúcuán de nī núcūndēhé nī, de nī jinī ni jā inī andiví nūne cuarto íi inī templo nūū íyó tabla yūū jā yósó ley yā.

⁶De inī templo nī nquee ndihújā ángel jā ndíso tíñú síquī ndihújā tūndóhó. De ñúhún ndá yā sahma fino jā íyó ndoo de xíñú. De nūhñi cinturón oro yicā yā.

⁷De iin táhān ndicúmī jā técū nī jēhe iin iin cōhō oro nūū ndihújā ángel ñúcuán. De inī cōhō ñúhún chitú castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, Yāā técū níí cání.

⁸De nī nchitú ñúhmā níí cáhnú inī templo, de suu nī stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jíin poder jā tíin yā. De ni iin nduú ní ncúu quívi inī templo, chi jondē ná ndíhi ndihújā tūndóhó jā cuāha ndihújā ángel yā.

Siquí ndihújā cōhō jā ñúhún castigo

16 Ñúcuán de inī templo nī jinī ni iin tūhun jā cáhān jee jíin ndihújā ángel yā: Cuáhān de cati ndá nú síquī ñayiví ndihújā cōhō jā ñúhún castigo xēen jā ní jēhe Yāā Dios, cáchi.

²De cuāhān ángel xíhna ñúhún, de nī jati yā cōhō yā síquī ñayiví. De ndācá nchiví jā ndēē tunī quiti xēen jíin jā chíñúhún imagen tí, nī nquene ndihyi xēen jā játú ndasí.

³De ángel ūū nī jati yā cōhō yā nūū mar, de ndute mar nī nduu

tá cúu niñi ndiyi. De ni jihí ndacá quiti já ñúhún iní mar.

⁴De ángel üní ni jati yā cōhō yā iní ndacá yūte jíin ndacá nūū quéne ndute, de ni nduu niñi.

⁵De ni jini ni já cáhān ángel já ndíso tíñú síqui ndute: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo Yāā ii, Yāā íyo mitan, de ni íyo ní níí cání. De ndāā sáhá ní já súcuán ni nenda ní síqui cuāchi ji.

⁶Chi ni nsáhá ndá ji já ní jati niñi nchiví ndoo ní jíin nchiví já ní nacani tūhun ní. De mitan chi ni nsáhá ní já jíhi ji niñi, chi nchiví nēhén cúu ndá ji, de cánuú cundoho ji súcuán.

⁷De ni jini ni já cáhān incā jondē nūū altar: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu já tíin ndihi poder. De tiñu vāha tiñu ndāā ni nsáhá ní já ní nenda ní síqui cuāchi ji, ncachí.

⁸De ángel cūmí ni jati yā cōhō yā síqui ncandii, de ni jēhe Yāā Dios tūhun já nduhihní ndasí ncandii tácuca cāyū nchiví.

⁹De xēen ndasí ni ncāyū ndacá nchiví. De vísō súcuán de nduú ní nacani iní ji já sndóo ji cuāchi ji, de ni nduú ní ncāhān ji já cúñáhnú Yāā Dios. Chi sa ni ncāhān nāvāha ji síqui yā já ní jēhe yā ndacá castigo yáhá nūū ji.

¹⁰De ángel ūhūn ni jati yā cōhō yā nūū mesa nūū tátúní quiti xēen. De ni ncuneē níí cáhnú nūū tátúní tí. De nacayihí nchiví ñii yúhú ji já játtū ndasí ji.

¹¹De vísō súcuán de nduú ní nacani iní ji já sndóo ji tiñu néhén já sáhá ji. Chi ni ncāhān nāvāha ji síqui Yāā Dios andiví síqui já játtū ndasí ji de ndóho ji ndihyí xēen.

¹²De ángel inū ni jati yā cōhō yā síqui yūte cáhnú já nání Eufrates. De ni nchichí ndihi ndute yūte ñúcuán, tácuca nune iin ichi já quiji ndacá rey ichi nūū quénda ncandii.

¹³De ni jini ni já iní yuhú cōo cáhnú jíin iní yuhú quiti xēen jíin iní yuhú maá tēe já nacani tūhun stáhví ni nquee üní tāchí já cáá tá cáá sahvá.

¹⁴De ndá ñúcuán chi já jétíñú ndá tāchí cúu, de sáhá tiñu ñáhnú já sáhvi iní nchiví jíni ji. De ni nquiji ndá tāchí ñúcuán já nastútú ndacá rey níí cáhnú ñayiví, já canāá dē síqui Yāā Dios quiví já ndiji yā. De maá yā cúu já tíin ndihi poder.

¹⁵Cunini ndá nú, chi iin sanaā-ni de nenda ni, tá cúu já iin sanaā-ni de quíji jācuíhná. De nācā ndetū ndá nchiví já ndito iní ji, de jíto vāha ji sahma ji, tácuca mā cācá ñií ji, cúu jāá nduú nā cuāchi coo síqui ji já cucanoō ji nūū ndacá nchiví, ncachí yā.

¹⁶De ni nastútú ndá tāchí ñúcuán ndacá rey, ni ndutútú iin lugar já nání Armagedón yuhú hebreo.

¹⁷De ángel ūjā ni jati yā cōhō yā nūū táchí. De iní templo andiví jíin nūū mesa nūū tátúní yā, ni nquenda iin tūhun já ní ncāhān jee: Ja ni jinu, ncachí.

¹⁸Ñúcuán de ni jēndütē sáhá taja, de níhin, de cána taja, de ni ntāan ndasí. Chi jondē níí cání já íyo nchiví ñayiví, nduú ní ntāan nihin ndasí tá cúu já ní ntāan ni jini ni.

¹⁹De maá ciudad Jerusalén já cúñáhnú, ni ncusín ni ncuu üní parte, de níí cáhnú ñayiví ni jicó cáva vehe ndá ñuū. De ñuū téyíí Babilonia, chi ni nsáhá yā já ní

ndutahví ji castigo xēen, chi nī nquiti ndasí iní yā siquí cuāchi ji.

²⁰De nī naā ndācá isla, de suni yucu nduú cā naá iyó.

²¹De ichi andiví nī ncuun ñíñí náhnú siquí nchiví, jā vee jondē ūū xico kilo. De nī ncāhān nāvāha ndá nchiví siquí Yāā Dios jā ní ncuun ndasí ñíñí, chi iin tündóhó xēen nī ncuu.

**Jā nenda yā siquí ñuū
nēhén Babilonia**

17 Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō, de nī ncāhān yā jíin nī: Nehēn, de ná stéhēn nī nūū nū nāsa coo castigo siquí maá ñahan ndii jā cúu ñuū cúñáhnú jā ndéē nūū iyó cuāhā ndute.

²Chi ndācá rey ñayiví, modo jā ní ncasiquí ndéē dē jíin ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo dē Yāā Dios de níquín dē tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nī nsāhá ña jā nchiví níí cáhnú ñayiví, modo jā jíini ji de cásiquí ndéē ji Yāā Dios cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi, ncachí ángel.

³De nī stéhēn cā Espiritu Santo jā ní jiní ni, de ángel yā ñúcuán cuāhān jíin nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jiní ni iin ñahan, yósō ña iin quiti xēen cácuáhá. De níí cáhnú tí ndéē tūhun nēhén jā quítí iní Yāā Dios sáhá. De iyó ūjā xini tí jíin ūxí ndiquí tí.

⁴De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jíin sahma cuahá, de suni ñúhún ña siquí oro jíin yūū luu jíin perla jā ndéē yāhvi. De née ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jíin tiñu

nēhén ndasí jíin tiñu téhén jā jíca ndii ña.

⁵De teēn ña ndéē iin sívī jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyíí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndācá jā jíca ndii jíin jā sáhá nēhén ndasí iní ñayiví, cáchí.

⁶Sá de nī jiní ni jā ñahan ñúcuán jíini ña chi modo jā ní jihí ña niñí nchiví maá Yāā Dios jíin niñí nchiví nī jihí siquí jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí iní ni nī jiní ni ña.

⁷Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jíin nī: ¿Nūcu sáhvi iní nū ndéhé nú? Ná cáchí tūhun nī nūū nū nāsa cúu jā cáhān tūhun yuhū siquí ñahan ñúcuán jíin quiti xēen jā yósō ña, jā iyó ūjā xini tí jíin ūxí ndiquí tí.

⁸Quiti xēen jā ní jiní nū, chi nī ntecū tí, de mitan chi nduú cā tí. De quee tucu tí iní yaví cūnú, sá de quihín tí nūū tñū táhvi tí. De nchiví jā ndéē níí cáhnú ñayiví, sāhvi iní ji cuní ji nūū quiti ñúcuán jā ní ntecū tí de nī jihí tí, de nī natecū tucu tí. De cúu ndá ji nchiví jāá nduú yósō sívī ji nūū tutū jā yósō sívī nchiví cutecū níí cání jā ní jēcōsō sívī ji jondē quiví nī jēcōo ñayiví.

⁹Ndācá nchiví jā jíicūhun vāha iní, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndhújā xini tí cúu tá cúu ūjā yucu nūū ndéē ñahan ñúcuán.

¹⁰De ndihújā xini tí suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán jā nī naā jā tátúní dē, de iin dē tátúní mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

¹¹De quiti xéen jā ní ntecū, de ní jīhī, maá tī ní ncuu rey ūnā. De iin táhán ndihújā rey ñúcuán cúu tī. De tá yāha jā tatúnī tucu tī de suni quihīn tī nūū tānū tāhvī tī.

¹²De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxī rey, de ncháha ca tatúnī ndá dē. De ndá maá dē jín quiti xéen ñúcuán, chi nihīn tiñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

¹³De ndihúxī rey ñúcuán chi squétáhán dē tūhun, de nacuāha dē poder dē jín tiñu ndíso dē nūū quiti xéen ñúcuán tácuca tatúnī tī.

¹⁴De canāá dē jín Yāa cúu Ticāchí. De Yāa cúu Ticāchí candeē yā poder ndá dē. Chi maá yā cúu Jētoho nūū ndācá jētoho, de maá yā cúu Rey nūū ndācá rey. De nchivī jā íñī jín yā, chi ní nacāji Yāa Dios ji de ní ncana yā ji, de squíncuu vāha ndá ji, ncachī ángel.

¹⁵De ní ncāhān cā yā: Cuāhā ndute jā ní jinī nū nūū ndēē ñahan ndiī, suu cúu nchivī cuāhā ndācá ñūū, ndācá yuhú, ndācá nación.

¹⁶De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū jā névāha quiti xéen, suu cúu ndihúxī rey jā cunī ūhvī dē ñahan ndiī ñúcuán. De sáhā dē jā quendōo ndáhví ña de quendōo vichī ñií ña. De caji dē cūñu ña de teñuhūn dē ña nūū ñúhūn.

¹⁷Chi Yāa Dios scúu yā inī dē jā ná sáhā dē tiñu jā cúnī yā. De squétáhán ndá dē tūhun jā nacuāha dē tiñu ndíso dē nūū quiti xéen, de tatúnī tī jondē squíncuu ndācá tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios.

¹⁸De ñahan jā ní jinī nū cúu maá ñūū téyíí jā cúñáhnú nūū ndācá rey ñayiví, ncachī ángel.

Siquí jā naā ñūū Babilonia

18 Ñúcuán de ní jinī ní jā ní ncuun incā ángel yā ní nquiji ichi andiví. De cúñáhnú ndasí yā. De jā jéndütē yā de ní jéndütē nūū ñayiví.

²De ní ncana jee ndasí yā: Ja ní naā ndilhi ñūū téyíí Babilonia. De ní nduu vehe ndācá tāchī, nūū yíhí ndācá nūū tāchī nēhén, jín ndācá tiōcō, quiti téhén jāá nduú jétahān inī ō.

³Chi ñūū ñúcuán cúu tá cúu iin ñahan nēhén, de ní nsáhā ña jā nchivī ndācá nación, modo jā jínī ji de cásiquí ndēē ji Yāa Dios, cúu jā ní sndóo ji yā de sáhā ndasí ji cuāchi. De ndācá rey ñayiví, modo jā ní ncasiquí ndēē dē jín ñahan ñúcuán jā ní jetáhvī ndá dē tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nchivī níí ñayiví jā jēen xícō, ní ncucuicá ji jín cuāhā jāñēhén jā ní nevāha ña.

⁴Ñúcuán de ní jinī ní incā tūhun jā ní ncāhān ichi andiví: Ndá ndóho jā cúu nú nchivī maá ní, quee ndá nú inī ñūū jīñā, tácuca mā quívī nduū nū jín ndācá cuāchi jā sáhā ña, de tácuca mā ndóho nú tündóho xéen jā ndoho ña.

⁵Chi ní ncāyā cuāhā ndasí cuāchi ña, modo iin montón cāhnú ndasí jā ní ncsúcún ní nquenda jondē andiví. De mitan de cuāha Yāa Dios castigo xéen siquí cuāchi ña.

⁶Sndóho ndá nú ña tá cúu nūū ní sndóho maá ña incā nchiví. De nachunāá nú nūū ña doble tündóho jā ní jēhe ña nūū incā nchiví. De sáhā nú jā nandicó cóo doble siquí ña nsúū cā jā ní nsáhā ña siquí incā nchiví.

⁷De ni nsáhá téyíí ndasí ña maá ña, de cuicá ndasí ní ntecū ña. De suni jíín medida ñúcuán nacuāha nú jā ndoho xēen ndasí ña. Chi jáni iní ña: Yáhá ndéē ni tátúnī ni, de nduú cúu nī ñahan viuda, de mā quijí cuití tündóhó ndoho nī, ncachī ña.

⁸Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quivī de quiji cuāhā tündóhó siquī ña. Chi cuū ndiyi, de cucuécá ndasí iní ña, de coo tāmā, de cāyū ña nūū ñūhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāā Dios, Yāā jā ní nenda siquī cuāchi ña, cáchi.

⁹De ndācá rey ñayiví jā ní ncasíquí ndéē dē jíín ña, de nī ntecū cuicá ndasí dē jíín ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cuni dē jā quenda ñūhmā jā cāyū ña.

¹⁰De cuiñi jíca dē chi cuyūhú dē cuni dē jā súcuán ndóho ña castigo. De cāhān ndá dē: Nācā jā xēen ndóho nú, ñuū cúñáhnú Babilonia, chi maá ñuū téyíí nī ncuu nú nícu. De mitan chi iin núnúú-ni de nī nquenda castigo jā naā nū, cachī ndá dē.

¹¹De ndācá tēe ñayiví jā jēen xícó iní ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā ni iin cueen ndatíñú jā xícó ndá dē.

¹²De ndatíñú jā xícó dē cúu oro, plata, yūū luu, jíín perla jā ndéē yāhvi, jíín sahma fino jíín sahma seda jā ndihí jíín jā cuāhá. De suni ndācá ñutun jā āsin jēhēn, jíín ndācá ndatíñú luu jā ní nsáhá jíín yūū marfil, jíín ñutun vii jā ndéē yāhvi, jíín cāa cuāán, jíín cāa hierro, jíín yūū cuijín luu.

¹³De suni xícó ndá dē canela jíín ndācá jā jēhēn āsin jíín sūja ii jíín

sūja ūguā jíín ndācá perfume jíín vino jíín aceite jíín harina fina jíín trigo. De suni xícó dē quiti jíso jíín ticāchí jíín caballo jíín carreta, de jondē nchivi xícó dē jā satíñú cāhá ji-ni.

¹⁴De cāhān ndá dē jíín ñuū ñúcuán: Nī ncujiyo ndihi ndatíñú cuicá jā ní jētahān ndasí iní nū. De ndācá jā vii jā váha jā ní ntecū cuicá nú, chi nī naā ndihi, de mā nánihīn cuití cā nū, cachī ndá dē.

¹⁵De ndācá tēe jā ní jēen nī yícó nī ncuucicá jā síquī ndatíñú ñuū ñúcuán, chi cuiñi jíca dē jā yūhú dē cuni dē castigo coo ñuū ñúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhó dē.

¹⁶De cāhān ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi nī ncuu tá cúu iin ñahan jā ní ñūhun sahma fino, sahma ndihí jíín jā cuāhá. De nī ñūhun ña siquī oro jíín yūū luu jíín perla jā ndéē yāhvi.

¹⁷De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi ndācá ndatíñú váha ñúcuán, cachī ndá dē. De cuiñi jíca ndācá tēe scāca barco, jíín nchivi jā cuāhān jíín barco, jíín tēe sátíñú iní barco, jíín ndá cā tēe jā sátíñú nūū mar.

¹⁸Chi cuni dē ñūhmā jā cāyū ñuū ñúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā ñuū téyíí jā cúñáhnú tá cúu nūū ní íyo ñuū yáhá? cachī dē.

¹⁹De cōsō ndá dē ticāchāā ñūhun xīni dē jā cúcuécá iní dē. De cuacu dē de cuacu cóhó dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi jíín ndatíñú cuicá jā ní íyo ñuū yáhá nī ncuucicá ndācá nchivi névāha barco jā jíca nūū mar. De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi-ni, cachī dē.

²⁰De ná cúsiī inī ndá ndóhó jā ndéē andiví, sīquī jā ní naā ñuū yáhá. De ná cúsiī inī ndá ndóhó tēe apóstol, jíin tēe nácani tūhun Yāa Dios, jíin nchivī maá Yāa Dios. Chi nī nsáhá nēhén ñuū ñúcuán sīquī ndá nú, de jā ñúcuán nī nenda Yāa Dios sīquī.

²¹Ñúcuán de iin ángel jā ndíso poder, nī nquehen yā iin yūu cáhnú tá cúu iin yōsó cáhnú, de nī squéne yā inī mar. De nī ncāhān yā: Tá cúu nūu ní naā yōsó yáhá, suni sūcuán naā Babilonia, ñuū cúñáhnú téyíí. De mā núcōo cuitī cā jā cunī ō nūu.

²²De nī ncāhān yā jíin ñuū ñúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuitī cā nchivī jā scáta ji yaā arpa jíin flauta jíin trompeta. De suni mā cōó cuitī cā nchivī jā sáhá ndācá ndatíñú. De suni mā cúnini cā ji jā nihin ndācá molino nū.

²³De ni iin lámpara mā sáhá cā jā cunijīn nūu nū. De ni mā cúnini cā ji vico jā cúsiī inī ndá ñahan ndá tēe jā tándāhá mähñú nú. De nchivī jā ní jeen nī yícō nūu nū, nī ncuñáhnú ndasí ji inī ñayiví. De nī stáhvi nú nchivī ndācá nación jíin tiñu tásí tiñu mágica, ncachī ángel.

²⁴Chi sīquī ñuū ñúcuán ndéē cuāchi jā ní jati niñi ndācá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, jíin ndācá nchivī maá yā, jíin ndá cā nchivī jā ní jahnī ndá ji níí cáhnú ñayiví.

19 De tá nī ncuu ndācá yáhá, de nī jini nī jā cáhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Chi Yāa Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó.

De maá yā cúñáhnú ndasí, de maá yā tíin ndihi poder.

²De ndāā de vāha sáhá ndāā yā ndācá tiñu,
chi nī nenda yā sīquī cuāchi ñuū nēhén cúñáhnú ñúcuán.

Chi nī stíví ji nchivī níí cáhnú ñayiví, chi modo jā cásíquī ndéē ji Yāa Dios jā chíñúhún ji incā yāā.

De nī nsáhá yā jā ní ndutahví ji sīquī jā ní jahnī ji ndācá mozo yā.

Ncachī ndá.

³De nī ncāhān tucu ndá ji: Cúñáhnú ndasí yā. Chi níí cání quenda ñūhmá ñuū ñúcuán jā cáyū, cáchī.

⁴De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jíin ndicúmī jā tēcū, nī jēcuiñī jítí dē nī ntuu dē nūu dē nūu ñūhún, de nī nchiñúhún dē Yāa Dios, Yāa ndéē nūu mesa nūu tátúnī. De nī ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúñáhnú ndasí yā.

⁵De jondē nūu mesa nūu tátúnī yā nī ncāhān iin tūhun:

Ndá ndóhó jā sátíñú nūu Yāa Dios,

jíin ndóhó jā jíca yíñúhún nūu yā, jā cúñáhnú jíin jāá nduú, cáhān nū jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

Ncachī.

Vico jā tándāhá Yāa cúu Ticāchí

⁶De nī jini nī jā cáhān ndá nchivī cuāhā ndasí, de níhin tá cúu nūu níhin cuāhā yūte, jíin jā cána nihin taja. De nī ncāhān:

Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētohō ō Yāa Dios, Yāa tíin ndihi poder, mitan de ndácu nihin yā tiñu.

⁷De ná cúsiī inī ō, de siī ndasí ná cóo inī ō,

de ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā.

Chi ní nquenda quívi jā maá Yāa cúu Ticāchí, modo jā tandāhá yā.

De nchiví maá Yāa Dios cúu tá cúu ñahan jā tandāhá jíin yā, de ja íyó tūha ndá ji.

⁸De ní nihin ji tūhun jā cuhun ji sahma fino jā ndoo ndasí de xíñū.

Ncachí ndá. De sahma fino ñúcuán cúu ndācá tiñu ndāā jā sáhá nchiví maá Yāa Dios.

⁹De ní ncāhān ángel jíin ní: Tee nú tūhun yáhá: Nācā ndetū ndá nchiví jā ní ncana yā jā quíhīn vico tándāhá Yāa cúu Ticāchí. De ní ncāhān cā ángel jíin ní: Ndācá tūhun yáhá cúu tūhun ndāā jā ní ncāhān Yāa Dios, ncachí yā.

¹⁰De ní jēcuñī jítí ní nūū jéhé ángel jā chiñúhún ní yā nícu. De ní ncāhān yā jíin ní: Mā sáhá nú súcuán. Chi nduhū suni mozo Yāa Dios cúu ní, tá cúu nūū cúu maá nú jíin ndá hermano nū jā cándíja vāha tūhun Jesús. Sa nūū maá Yāa Dios chiñúhún nú, ncachí yā. Chi maá tūhun jā ní ncāhān Jesús cúu jā cáhān ndāā ndá nchiví jā nācāni tūhun Yāa Dios.

Yāa jā yósō síqui caballo cuijín

¹¹Ñúcuán de ní jiní ni jā núne nūū ndēē Yāa Dios andiví. De ní nquenda iin caballo cuijín, de Yāa jā yósō síqui tí nání yā Yāa ndāā, Yāa squíncuu. De ndāā sáhá ndāā yā tiñu, de ndāā nénda yā síqui ndācá jāñéhén.

¹²De tīnūū yā jéndūtē tá cúu yañuhūn. De xiní yā ñúhún cuāhā

corona. De ndēē iin síví yā jā maá-ní yā cúu jā jíiní.

¹³De ñúhún yā iin sahma jā ní ñundaji nūū niñí, de nání yā Tūhun Yāa Dios.

¹⁴De ndācá ángel yā jā íyó andiví, yósō caballo cuijín de níquin yātā yā. De ñúhún ndá sahma fino cuijín jā íyó ndoo.

¹⁵De iní yuhú maá Yāa jā yósō síqui caballo, quée jā cáá tá cáá iin espada xēēn. De espada ñúcuán cúu tūhun yā jā sndóho yā nchiví ndācá nación. De nihin ndacu yā tiñu nūū ji. De sáhá ndāā yā síqui cuāchi ji modo jā jāñū síqui ndihā uva jā táxīn. De cuāha yā castigo xēēn cundoho ji jā quítí iní yā síqui cuāchi ji. Chi maá yā tíin ndihi poder.

¹⁶De sahma yā jíin sihin yā yósō tūhun yáhá: Rey nūū ndācá rey jíin Jētohō nūū ndācá jētohō, cáchí.

¹⁷Ñúcuán de ní jiní ni iin ángel yā jā íñí nūū ncandíi. De ní ncana jee yā nūū ndācá quiti ndáva nūū táchí: Ndutútú ndá nú quiji nú cuxíní nú iin vico cáhnú sáhá Yāa Dios.

¹⁸De caji nū cūñu ndācá rey jíin capitán jíin ndá tēe téyíí, jíin cūñu ndācá caballo jíin tēe jā ní nchosō tí. De suni caji nū cūñu ndācá cā nchiví, cúu nchiví sátíñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchiví, cúu nchiví cúñáhnú jíin nchiví jāá nduú, ncachí ángel.

¹⁹Ñúcuán de ní jiní ni maá quiti xēēn jíin ndācá rey ñayiví jíin cuāhā soldado dē. De ní ncutútú dē jā canāā dē jíin maá Yāa jā yósō caballo jíin ndá ángel yā.

²⁰De ní ntiin ndá yā quiti xēēn cuāhān tí preso jíin maá tēe ní

nacani tūhun stáhví jā ní nsáhá ndácá tiñu ñáhnú nī jinī jínúu quiti xéen. Chi jín tiñu ñáhnú ñúcuán cúu jā ní stáhví dē ndácá nchiví jā ní jēhe tūhun cundiso tunī quiti xéen, jín jā ní nchiñúhún imagen tī. De quiti xéen jín tēe nī nacani tūhun stáhví, tēcū ndúu, de nī squéne yā nūu lago ñuhūn jā cáyū jín azufre.

²¹De jín espada jā quée yuhú Yāā jā yósō caballo nī jihī ndácá soldado quiti xéen. De ndácá quiti jā ndáva nūu táchī nī ndahā chijin tī nī nchaji tī cūñu ndá dē.

Siquí mil cuiyā

20 De nī jinī ni jā ní ncuun iin ángel ichi andiví. De nēe yā ndácáā jā núne maá yavī cūñú ndasí. De suni nēe yā iin cadena cāhnú.

²De nī ntiin yā maá cōō cāhnú jā íyó jondē janahán ndasí, de nání tī táchī cúñáhnú jín Satanás. De nī juhni yā jā cunuhnī mil cuiyā.

³De nī squéne yā inī yavī cūñú ndasí. De nī jasī vāha yā, de nī nsáhá cutú yā yuhú yávi, tácuā mā stáhví cā ñúcuán nchiví ndácá nación, chi jondē tá jinu mil cuiyā. De jā yāha mil cuiyā, sá de cánuú jā ndāji caca nuu jacū cā tiempo.

⁴De nī jinī ni ndácá mesa nūu tátúnī, de ñúcuán ndēē ndácá nchiví jā ní nihīn tiñú ji jā sáhá ndāā ji tiñu. De suni nī jinī ni ánō ndácá nchiví jā ní jehndē ndá xīnī ji siquí jā ní nacani ji tūhun Jesús jín tūhun Yāā Dios. De nduú ní nchiñúhún ji quiti xéen jín imagen tī, de nī nduú ní jēhe ji tūhun jā cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji. De

nī jinī ni jā ní natecū ji de nī ndacu ji tiñu jín Cristo mil cuiyā.

⁵Yáhá cúu ndá ndiyi jā natecū xihna cā. De ndá cā ndiyi, nduú ní nátecū ji, chi jondē jinu mil cuiyā.

⁶De nācā ndetū ndácá nchiví ndoo ánō jā natecū xihna cā. Chi mā cúu cuiti ji vuelta ūū. De cuu ji sūtū nūu Yāā Dios jín nūu Cristo, de tatúnī ji jín yā mil cuiyā.

⁷De tá jinu mil cuiyā, de ndāji Satanás de quee nūu yíndasi.

⁸De stáhví tucu nchiví ndácá nación ní cāhnú ñayiví. De stáhví nchiví ñuū Gog jín Magog. De sáhá jā ndutútú ndácá soldado ñuū ñúcuán jā canāā dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúu ñútín yuhú mar.

⁹De cūtē nuu dē quihīn dē ní cāhnú ñayiví. De cuicó ndúū dē nūu ndēē ndá nchiví maá Yāā Dios, jín ciudad jā mānī yā jín. De Yāā Dios chi scúun yā ñuhūn ichi andiví, de cáyū ndihi dē.

¹⁰De táchī cúñáhnú jā ní stáhví ndácá nchiví ñúcuán, chi squéne yā quihīn nūu lago ñuhūn jā cáyū jín azufre. De ñúcuán chi ja nī squéne yā quiti xéen jín tēe nī nacani tūhun stáhví. De ñúcuán ndoho nduú ñuú ní cání cuiti.

Jā sáhá ndāā yā tiñu nūu mesa cuijín

¹¹Ñúcuán de nī jinī ni iin mesa cuijín cúñáhnú, de ndēē maá Yāā tátúnī. De ñayiví jín andiví nī ndoñúhún cuāhān jā ní ndēhé yā nūu, chi nduú cā ní ncúu coo nūu yā.

¹²De nī jinī ni ndácá ndiyi, jā ní ncuñáhnú jín jāā nduú ní ncúñáhnú, íñí ndá nūu Yāā Dios. De nī nsáhá yā jā núne ndácá libro,

de suni nī nune incā libro jā yósō síví nchivī jā cutecū ní cání. De nī nsāhá ndāā yā sīquī ndācā ndīyi, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji jā yósō nūū ndācā libro ñúcuán.

¹³De nī nquee ndācā ndīyi jā ní jihī nūū mar. De suni nī nquee ndācā ndīyi jā ní jihī, jā íyó ji lugar nūū íyó ánō ndīyi. De nī nsāhá ndāā yā sīquī, tú nāsa nī nsāhá iin iin ji.

¹⁴Ñúcuán de cuēhē jáhnī nchivī jíín lugar nūū íyó ánō ndīyi, nī snāā yā nī squéne yā cuāhān nūū lago ñuhūn. De jā ndoho nchivī nūū lago ñuhūn, suu cúu jā cuū ji vuelta ūū.

¹⁵De ñúcuán nī squéne yā ndā nchivī nēhén jāā nduú yósō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī jā cutecū ní cání.

Andiví jée jíín ñayiví jée

21 Ñúcuán de nī jini ni andiví jée jíín ñayiví jée. Chi andiví jíín ñayiví xihna ñúhún nī naā. De suni nduú cā mar.

²De nduhū Juan, nī jini ni ciudad īī jā cúu Jerusalén jée. De nī ncuun vāji ichi andiví nūū ndéē Yāā Dios. De luu ndasí cáā tá cúu iin ñahan jā ní nsāhá tūha ña maá ña nī ncututú ña jā tandāhá ña jíín yíí ña.

³De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndēhé, chi mitan de ndéē Yāā Dios māhñú nchivī. De cundeē yā jíín ndá ji, de cuu ji nchiví maá yā. De maá yā cundeē yā jíín ji jā cúu yā Yāā Dios ji.

⁴De nacuahā yā ntenūū ndá ji. De mā cúū cā nchiví, ni mā cuácú cā ji, ni mā cúcuécá cā inī ji, ni mā játū cā ji. Chi ja nī nchāha ndācā tūndóhó jā ní iyo, cáchí.

⁵Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāā jā ndéē nūū mesa: Cūndēhé, chi nasāhá jee nī ndācā jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācā tūhun yáhá cúu jā jíín ndija nú jā ndāā cúu.

⁶De nī ncāhān cā yā: Ja nī jinu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíín letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācā nchiví jā yíchí, súcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho ji jā cutecū ji ní cání.

⁷Ndācā nchiví jā cundeē sīquī jāñēhén, nīhīn ji ndācā yáhá cuu tāhvī ji. De cuu nī Yāā Dios ji, de cuu ji sēhe nī.

⁸De ndācā nchiví jā yúhú cundoho sīquī tūhun nī, jíín nchiví jāā nduú cándíja, jíín nchiví sáhá tiñu nēhén, jíín nchiví jáhnī ndīyi, jíín nchiví jíca ndiī, jíín nchiví sáhá tásí, jíín nchiví chíñúhún ídolo, jíín ndācā nchiví stáhví, nchiví ñúcuán chi quívi ndá ji lago ñuhūn jā cáyū jíín azufre. De ñúcuán cúu jā cuū ji vuelta ūū.

Jerusalén jee

⁹Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō jā ní ñuhun chitú ndihújā tūndóhó jā sándihí. De nī ncāhān yā jíín nī: Nehēn de ná stéhēn nī nūū nū ñahan jā tandāhá cuu ña ñasíhí Yāā cúu Ticāchí, ncachī yā.

¹⁰De nī nsāhá cā Espíritu Santo jā ní stéhēn cā nūū nī, de ángel ñúcuán nī jeca yā nduhū cuāhān yā jíín nī xīnī iin yucu cáhnú súcún. De nī stéhēn yā nūū nī maá ciudad īī cúñáhnú jā cúu Jerusalén, de nī ncuun vāji jondē andiví nūū ndéē Yāā Dios.

¹¹De jéndütē ndasí ciudad ñúcuán tá cúu nūū jéndütē Yāā Dios. De xínū tá cúu nūū xínū iin yūū luu jā ndéē yāhvi ndasí, tá cúu yūū cuijín jā ndéē nihni modo vidrio.

¹²De yuhú ciudad nī jicó ndúū iin jā cāhnú súcún jā ndásí ciudad. De íyó ūxī ūū viéhé. De ndācá viéhé íní iin ángel yā. De ndācá viéhé ndéē síví ndihúxī ūū tatā Israel.

¹³De lado nūū quénda ncanđií íyó ūnī viéhé. De lado norte suni íyó ūnī viéhé. De lado sur suni íyó ūnī viéhé. De lado nūū quée ncanđií suni íyó ūnī viéhé.

¹⁴De íyó ūxī ūū yūū nāhnú jā cúu cimientó maá jā ndásí ciudad. De ndācá yūū ndéē síví ndihúxī ūū apóstol maá Yāā cúu Ticāchí.

¹⁵De ángel jā ní ncāhān jíín nī, née yā iin metro oro jā chicuāhá yā ciudad jíín ndá viéhé jíín maá jā ndásí ciudad.

¹⁶De ciudad chi iin medida-ni cúu ndicúmī lado. Chi jā cānī jíín jā jítē, inuú-ni cúu. De ángel nī nchicuāhá yā ciudad jíín medida ñúcuán. De née ūū mil ūū ciento kilómetro jā iin iin lado. De inuú-ni medida jā cānī, jā súcún, jíín jā jítē.

¹⁷De suni nī nchicuāhá yā maá jā ndásí ciudad, de née ūnī xico cūmī metro jā súcún. De medida jā jétínú nchivi, suni jétínú ángel ñúcuán.

¹⁸De maá jā ndásí ciudad nī ncuváha jíín yūū cuijín ndéē nihni. De ndinuhun oro cúu ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā ndéē nihni.

¹⁹De ndācá yūū jā cúu cimientó maá jā ndásí ciudad, nī ncućutú jíín ndinuū yūū luu jā ndéē yāhvi. Yūū xíhna ñúhún cúu yūū cuijín ndéē nihni. De jā ūū cúu yūū ndéē xínū.

De jā únī cúu yūū pinto. De jā cúmī cúu yūū cuií xínū.

²⁰De jā úhūn cúu yūū pinto jā ñúhún raya. De jā ínū cúu yūū cuāhá pinto. De jā újā cúu yūū cuāán ndéē nihni. De jā únā cúu yūū cuií ndéé. De jā íin cúu yūū cuāán xínū. De jā úxī cúu yūū cuií cuijín. De jā úxī iin cúu yūū cuāhá cuāán. De jā úxī ūū cúu yūū ndihí xínū.

²¹De ndihúxī ūū viéhé ñúcuán cúu ūxī ūū perla jā ndéē yāhvi. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndéē nihni tá cáá vidrio.

²²De nduú nā templo ní jíín nī inī ciudad, chi ní cāhnú ciudad íyó maá Jētohō ō, Yāā jā tīn ndihi poder, jíín Yāā cúu Ticāchí.

²³De nduú jíín ñúhún jā cutūu ncanđií jíín yōō. Chi jā jéndütē maá Yāā Dios cúu jā cútūu. De maá Yāā cúu Ticāchí, cúu yā luz inī ciudad ñúcuán.

²⁴De nchivi ndācá nación ñayíví jā ní scácu yā, caca ji nūū luz jā stúu ciudad ñúcuán nūū ji. De ndācá rey ñayíví quiji ndá dē ciudad jíín ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú dē.

²⁵De ndācá viéhé ciudad mā cúndasí cuiti nduú, de nduú nā jacuāā coo.

²⁶De inī ciudad quiji nchivi cúñáhnú ndācá nación, quiji ji jíín ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú ji.

²⁷De mā quívi cuiti ni iin jā tēhēn. De ni mā quívi nchivi jā sáhá tíñu néhēn jíín jā stáhví. Chi quívi maá-ni nchivi jā yósō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivi cutecū ní cānī, jā névāha Yāā cúu Ticāchí.

22 Ñúcuán de ángel yā nī stéhēn yā nūū ni iin yūte jā íyó ndoo. De ndute ñúcuán sáhá jā cutecū ō níí cání. De ndéē nihni tá cúu vidrio, de quéne nūū mesa nūū tátúni Yāā Dios jíin Yāā cúu Ticāchí.

²De jíca yūte sava māhñú calle cāhnú ciudad ñúcuán. De ndúū lado yuhú yūte íní ñutun jā cutecū ō níí cání sáhá. De ñutun ñúcuán jéhe jāvíxí ūxí ūū vuelta jā iin cuiyā, chi ndācá yōō cúun jāvíxí. De ndahá yúcu tú cúu tátān jā ndúvāha nchiví ndācá nación.

³De ndācá jā ní stānū tāhvī yā, mā cōō iní ciudad ñúcuán. De iní ciudad cuiñi maá mesa nūū tátúni Yāā Dios jíin Yāā cúu Ticāchí. De nchiví cándíja jā cúu ji mozo yā, chiñúhún ji yā.

⁴De cuní ji nūū yā, de cundeē sívī yā teēn ji.

⁵De mā cōō cā jacuāā ciudad ñúcuán. De nchiví jā ndéē ñúcuán nduū cā jíni ñúhún ji jā stúu lámpara nūū ji, ni jā stúu ncandii. Chi jā jéndütē maá Jētohō ō Yāā Dios cúu jā cútūu nūū ji. De ndacu ji tiñu níí cání cuiti.

Jā cuacuñatin nenda Cristo

⁶Ñúcuán de nī ncāhān ángel jíin nī: Ndācá tūhun yáhá cúu jā jíni ndija nú jā tūhun ndāā cúu. De Jētohō ō Yāā Dios, maá yā sáhá jíin ndá tēe nācāni tūhun yā, jā jíin Espíritu yā nācāni ndá dē. De suu maá yā nī ntají ángel yā tácuā stéhēn nūū nchiví cúu mozo yā ndācá tiñu jā ñamā coo.

⁷Ñamā ndiji nī, cáchi yā. De nācā ndetū nchiví jā téē sōho tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá.

⁸De nduhū Juan, nī jini nī ndācá tūhun yáhá, de nī jíin nī ndācá tiñu yáhá. De tá nī jíin sōho nī de nī jíin jíin nī, ñúcuán de nī jēcuiñi jíití nī nūū jéhe maá ángel jā ní stéhēn ndācá tiñu yáhá nūū ni, jā chiñúhún nī yā nícu.

⁹Sochi nī ncāhān ángel jíin nī: Mā sáhá nú sūcuán. Chi nduhū suni mozo Yāā Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jíin ndá hermano nū jā nācāni tūhun yā, jíin ndihi nchiví jā jétáhvī tūhun jā yósō nūū tutū yáhá. Sa nūū maá Yāā Dios chiñúhún nú, ncachí yā.

¹⁰De nī ncāhān cā ángel jíin nī: Mā chíyuhū nū ndācá tūhun Yāā Dios jā yósō nūū tutū yáhá, chi ja cuacuñatin tiempo jā quee ndāā ndihi.

¹¹De nchiví jā sáhá tiñu néhén, ná sáhá cā ji tiñu néhén. De nchiví jā íyó téhén ánō, ná quéndōo ji sūcuán. De sa nchiví jā sáhá tiñu ndāā, ná sáhá cā ji tiñu ndāā. De nchiví jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo cā ji sūcuán, ncachí ángel.

¹²Jāndāā jā ñamā ndiji nī, cáchi Jesús. De quiji nī jíin tāhvī jā cuāha nī nūū iin iin nchiví, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

¹³Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi íyó nī jondē jā xíhna ñúhún de coo nī níí cání.

¹⁴Nācā ndetū nchiví jā jéhe ji tūhun ndundoo ánō ji tá cúu nūū ndúndoo sahma ji. Chi cuu cají ji jāvíxí ñutun jā sáhá jā cutecū ji níí cání, de cuu quivi ji viéhe ciudad iī ñúcuán.

¹⁵De ichi fuera ciudad coo nchiví jā sáhá tiñu néhén, jíin nchiví sáhá

tásí, jíín nchiví jíca ndií, jíín nchiví jáhni ndiyi, jíín nchiví chíńúhún ídolo, jíín ndá nchiví já cúsií iní stáhví táhán.

¹⁶Maá ní já cúu Jesús, ní ntají ní ángel ní tácuca cachí tūhun yā ndācá tūhun yáhá nūū ndá grupo nchiví cándíja. De maá ní ní nsáhá já ní iyo rey David, de ní ncacu ní nūū tatā David. De cúu ní tá cúu lucero já jéndūtē já quenda túu, ncachí yā.

¹⁷De maá Espíritu Santo jíín ndá nchiví Yāā Dios já cúu ji tá cúu ñahan tándāhá jíín Yāā cúu Ticāchí, cáhān ndá: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchiví já níni, suni ná cáhān ji: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchiví já yíchí já cúní ji coho ji, ná quívi ji ndahá yā, de súcuán-ni ná cóho ji ndute já cutecū ji níí cání sáhá.

¹⁸De ndācá nchiví já jíni tūhun Yāā Dios já yósō nūū tutū yáhá, cáhān nihin ní jíín ji: Tú ní iin nchiví chisó cā ji nūū tūhun já cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios suni chisó cā yā tūndóhó já cáhān nūū tutū yáhá, cundoho ji.

¹⁹De tú ní nchiví candeē ji jacū tūhun já cáhān tutū yáhá, de Yāā Dios candeē yā táhvi ji já yósō nūū libro já yósō síví nchiví cutecū níí cání, de mā níhín ji táhvi ji iní ciudad íi ñúcuán. De tutū yáhá cúu já cáhān síqui ndācá ñúcuán.

²⁰De Yāā já ní ncāhān ndācá tūhun yáhá, suha cáhān yā: Jāndāā já ndiji ñamā ni, cáchí yā. Amén. Súcuán ná cóo. Jētohō sá Jesús, jíicān táhvi sá já ndiji ñamā ní.

²¹De ñúhún iní ní já Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā já váha ndá ndóhó. Amén.